د افغانستان کلنی

د اطلاعاتو او کلتور وزارت

(۳۷) گڼه

مسئول مدیر : علی احمد طوافی

د حبیب الرحمن ننگ
او پیغلی راحله راسخ
په اهتمام

د ۱۳۵۰ کال د وری لمړی

بیه :

فهرست

مقدمه

کار کنان اداره سا لنا مه افغانستان کمال افتخار دا ر د با حلول سال ۱۳۵۰ سی وهفتمین شمارهٔ دافغا نستان کا لنی را تحت قیا دت ورهنمائی های خرد مندا نهٔ پاد شاه ترقیخواه ودیموکرات افغا نستان به خوا ننند گا ن گرامی تقدیم میدارد.

با گذ شت یك سا ل کشورعزیز ما افغا نستان زیر شعا ر بزرگ (خدا ـ وطن ـ شاه) به پیشر فتهای قابل ملا حظهٔ در سا حات مختلف اقتصا دی، اجتماعی وفرهنگی نایل گردیده که این تحولات و پیشر فتها محصول ز حمات شبا روزی افراد این خاك میباشد

آرزو مند یم هما نطور یکه همو طنان عزیز ما سال ۱۳۴۹ را سال عمران و آبادی، سال تسانند و همکاری و سال جهاد علیه مفا سد وخرا فات اعلا م داشتند امسال نیز برای ا عتلا وترقی این کشور تحت سایهٔ هما یا یهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی به اقدامات سودمندی دست بز نند.

مسا فرت ز عما ی افغانستان د ر سال ۱۳۴۹ به کشورهای دو ست و همجوار وبالمقابل مسا فرت ز عمای ممالك متحا به به افغا نستا ن که درتحکیم روابط سیاسی این کشور رول عمده دارد با تحولا ت و پیشر فتهای که نصیب کشو ر ما گردیده از جملهٔ مو ضو عا تیست که تا حد توان کا ر کنان این اداره کو شیده اند آنرا درج سالنامهٔ افغا نستان نمایند.

هکذا ا شتراك جلا لتمآ ب ا عتما د ی صد را عظـم د ر کنفرانس مما لك غير منسلك منعقده لو ساكا و سهم گیری هئيت های افغانـــی در دو کنفرانس مما لك اســـلا مـی منعقده جـده و کـراچی نقا ط عمده دیگریست که بااجراآت قوه ثلاثـه دو لت درج سی وهفتمین شـما ره سا لنا مـۀ افغا نستان میباشد.

يك قسمت این شماره وقف گذا ر شا ت پښتـو نستان ، سیمینار ها و رو يـداد ها ی مهم داخلی و خارجی گـرديده است. در اخیر را پوراجراآت وزارتخانها با کر و نو لـوژی اخبار مهم داخلی و خا ر جی وده ها مطا لب خواندنی دیگر گنجانیده شده است.

امید است مطا لب مند رج این شماره مورد پسند وعلا قۀ خوا نند گان گرامی دافغانستان کالنی قرار گیرد

(اداره)

معظم ټولواك همايونی اعليحضرت او عليا حضرته معظمه ملكه

دافغانستان معظم ټولواك د۱۲۹۳ کال دتلي دمياشتي په دوه ويشتمه نيټه په كابل كښي زيږيدلى دى.څنگه چه دده گران عمر دزده كړي اوتعليم دپاره وړ وگرځيدنوپه لومړنيواومنځنيو ښوونځيو كښي دزده كړي لپاره شامل شو اوپه پاى كښي يې خپل عالي تعليمات د حبيبيې او استقلال په ليسو كښي سرته ورسول.هر كله چه دده محترم پلار اعليحضرت شهيد سعيد محمد نادر شاه غازي دافغانستان د سفير په حيث پاريس ته لاړ، همايوني ذات هم له ققيدشهريار سره دلوړو تحصيلاتو دزده كړي لپاره دده ملگرى شو. نوفرانسوي ژبه اوعالي علوم يې په مختلفوشقوقو كښي په عالي ښوونځيو او پوهوكورنيو كښي زده كړل او دوطن دداخلي مسائلو اوملي اخلاق په نسبت خصوصي تربيه او دهيواد په باره كښي دلازمو مطالبو ادراك او نورخصايص يې له خپل پلار څخه زده كړي دي .

دافغانستان له كويو اغتشاشاتونه وروسته(چه نجات يې داعليحضرت همايوني دمحترم پلار په واسطه سره سرته ورسيد) ممدوح ټولواك چه خپل تعليمات يې سرته رسولي وواودوطن دخدمت لپاره چمتو شوي ؤ. د۱۳۰۹ شمسي كال دتلي په ۲۰ نيټه كابل ته تشريف راوړله دى كبله چه ده له يوى خوا عسكري عالم سره مينه درلوده اوله بلي خوايي وغوښتل چه دپلار د منهي پيروي وكړي په عسكري شعبه كښي دكابل په عالي نظامي تعليم گاه كښي شامل شواوپه لږه موده كښي يې په دې شريف فن كښي برى موند اوپه ۱۳۱۰ لمريز كال كښي يې د مرحوم والاحضرت سردار احمد شاه د دربار د پخواني وزير چه داعليحضرت محمد نادرشاه شهيد دتره زوى ؤ محترمه مشره لورحميرايي په نكاح كړه .

او ددغه کال په آخرکښې څه موده دحربي دوزارت په وکالت او څه موده دمعارف دوزارت په وکالت موظف شوی وو. همایوني اعلیحضرت خپل ذاتي لیاقت اوفطري استعداد په ښه اداره او دصحیحو خدمتو په کولو په دی دوه وزارتو کښې په ښه توګه ښکاره کړل . په ۱۳۱۲ کال کښې یعنې هغه و خت چه اعلیحضرت محمدنادرشاه غازي شهید شو دملت دوکیلانو مشرانو او ټولو عسکري اوکشوري افرادو په غوښتنه او اتفاق دسلطنت په تخت کښیناست. سږکال دده دمبارك جلوس (۳۸) کال ګڼل کیږي .

د معظم همایوني اعلیحضرت زامن اولوڼې :

۱ـ دوالاحضرتي شهزادګۍ بلقیس دزیږیدو نیټه د۱۳۱۱ لمریز کال دوری ۲۸

۲ـ د والاحضرت مرحوم شهزاده محمداکبر دزیږیدو نیټه د ۱۳۱۲ لمریز کال دژمرۍ ۱۹

۳ـ دوالاحضرت شهزاده احمدشاه دزیږیدو نیټه د۱۳۱۳ لمریز کال دوږي ۲۱

٤ـ دوالاحضرتي شهزادګۍ مریم دزیږیدو نیټه د ۱۳۱٥ لمریز کال دلړم ۱۰

٥ـ دوالاحضرت شهزاده محمدنادر دزیږیدو نیټه د ۱۳۲۰ لمریز کال دغبرګولي ٤

٦ـ دوالاحضرت شهزاده شاه محمود دزیږیدو نیټه د۱۳۲٥ لمریز کال دتلې ۱۰

۷ـ دوالاحضرت شهزاده محمدداؤد(پښتون یار) دزیږیدو نیټه د۱۳۲۸ لمریز کال دوری ۲٥

۸ـ دوالاحضرت شهزاده میرویس دزیږیدو نیټه د ۱۳۳٥ لمریز کال دسلواغه ٥

ارشادات اعلیحضرت معظم همایونی

به مناسبت حلول سال ۱۳۴۹

بسم الله ا لر حمن ا لر حیم

عزیزانم ملت افغانستان !

فرارسید ن موسم بهار فصل جدیدی را در آستانهٔ سال نو برای همگان بشارت مید هد .

تشریف طلیعهٔ بهار که طبعاً بامساعد ت نشوو نما ی زمین و نباتا ت توام است انسانها را به تجدید نیرو و فعا لیت بیشتر برای کار ، تشویق و تحریك می نما ید و همین فصل است که با یست با استفا ده از فرصت در غرس اشجار و تکثیر نها ل که وسیله سر سبزی میهن عزیز است آغاز شود .

کشور ما دارا ی کوه های پر بر ف ، رود خانه ها و چشمه سار های فراوا ن زمین حاصل خیز وآفتاب در خشا ن است برماست که از این همه احسان طبیعت استفاده نموده تا آنجا که از توان بشری پوره باشد و نیرو ی جسمی ما مسا عد ت کند قیمت فرصت را بدانیم ووقت فعا لیت وکار را از دست ندهیم .

پدران شما با همت عالی و نیرو ی پشت کار و با استفاده از ارزش وقت در غرس نهال وتکثیر اشجار همت گماشتند و از مساعد ساختن اراضی نا هموار ، برا ی کشت وکار واحدا ث باغها ی مثمر عر ق جبین ریختند که اینك ازسایه وثمر آن شما بر خوردار میباشید . شما هم رفتار وکردار نیاکان را سر مشق قرار داده بغرض احداث باغ ها ، قوریه ها ، جنگلها ی مثمر وغیر مثمر در هر وقت مساعد ، خاصه درموسم بهار تاحد توان حرکت کنید زیرا این‌حرکت که بدست یك ملت صور ت میگیرد از یك طرف مملکت عزیز را سبز و خرم ، هوا را خوشگوار و صحت مردم را سالم میسازد و از طرف دیگر حاصلات وثمر ان علاوه بر تامین احتیاجا ت حیاتی مردم بزرگتر ین‌قلم صادرا تی وطن را تشکیل مید هد که این خود از خدما ت مفید و قدمهای موثر در راه انکشا ف اقتصادی و اجتما عی ماست .

هرقدر دشت و بیابان وطن سر سبز شود وهر قدر نهال های مثمر وغیر مثمروهمچنین بذر انواع حبوبا ت در گوشه وکنار کشور صور ت‌پذیرد نتیجه همت شما و نمایندهٔ عشق وعلاقهٔ تان به آبادی وطن ا ست .

عزیزان من مامورین موظف و دوایــــر مسئوول درین مرام واقدام مقد س با شما همکار ی وکمک های فنی مینما یند شـــما تا میتوانید در اراضی خود و زمین های لامالك وجائیکه از طر ف بناروالی ها مترو ك شده باشد نهال بنشانیدوبه نگهداری و آبیاری وتربیت ان زحمت بکشید تا نها لها ی دست نشاندۀ شما به همت عالی تان به ثمربرسند وبخواست خداوند کشور تان شادا ب وخرم گـــردد .

در خاتمه امید واریم خداوند بزرگ برای همۀ مردم که طالب شادا بی کشور خویش اند و مخصوصا برای قاطبۀطبقۀزارع که بمنظور اعتلا ، معمور ی وسر سبز ی وطن عزیز همواره در تلاش و کوشش هستند ، توفیق کرامت فرما ید .

به‌مناسبت روز معلم

(۲٤ ثور ۱۳٤۹)

این روز فرخندۀ را که بمنظور تقدیر از مقام معنوی آموزگار و مربی بنام روز معلم تجلیل میشود بهمۀ شما تبریك میگو ئـیم و موفقیت شما را در راه انجام این وظیفۀ مقد س که ثمر آن تعلیم و تر بیت سلیم اولاد کشور است از بار گاه الهی تمـــنا مینمائیم .

تجلیل از روز معلم در وطن ما متکی بر عنعنۀ دیرین و مبنی بر احترام بمقام استاد است این سنت ارزنده از یکطرف ناشی از درك مقام شامخ استاد میباشد . از جانب دیگر در ایجاد چنین یك سنت به نقشــ شخصیت مربیان و آموزگاران برجستۀ این وطن که مصدر خد ما ت قابل قدر ی بعا لم بشریت شده اند موثر میباشد .

در عصر یکه زندگی میکنیم وظیفۀ مربی ومعلم بیشتر از هر زمان حسا ستر پــر مسئولیت تر و ازین جهت ارزنده تر است. ما امروز شا هد تلاش های دامنه دار جهانی در راه سراغ طر ق جدید وموثر تربیوی بمنظور وفق بیشتر تربیت جوانان با نتایج فرهنگی امروزی میباشیم .

یقین داریم استادا ن با احساس کشور متوجه این تحول بزرگ جهانی در سا حۀ تعلیم وتربیت ملی باشند امید واریم مطابق به عنعنه با ارزش ثقا فتی ما مربیان ومعلمان وطن از طریق ایجاد هم آهنگی بین تعلیم و تربیت جوانان که بهترین سر مایۀ ملی ما میباشند موفق گردند در این تحو ل جهانی بصور ت موثر سهیم شوند .

ثمره وحاصل دانش وفضلیت پابند ی به موازین ارزنده آن است استادان و معلما ن دانشمند چنانکه خود بهتر میدانند درپهلوی تدریس وظیفه تربیتی را نبا ید از نظر دور

داشته ودوام حیا ت معنو ی خویش را با تربیت عناصر مفید برای خدمت جا معهمتدام سازند .

باتدوین وتطبیق قانون اساسی وسا یر قوانین که خطوط اساسی تنظیم حیا ت ملی ما مطابق به مقتضیا ت عصر وبر اسا س واقعیا ت تاریخ و فرهنگ ملی طرح‌گردید ارزش وحساسیت وظیفه مقد س معلم ومربی در کشور ما بیش از پیش تبارز میکنند .

قانون اساسی در حالیکه الهام بخشـــ آزادی ها و حافظ کرا مت انسا نیت ،وجیبهٔ احترام بحقوق دیگرا ن و حفظ منافع عا مه را نیز ایجاد کرده استفاده از آن حقو ق با پابند ی به این وجائب ضامن رفاه سلامت جامعه ونوید ترقی وسعاد ت کشور است .

تعلیم وتربیت زمینهٔ تطبیق قــوانین را برای رفاه جامعه و بمنظور ارتقا و عمران کشور مخصوصا از طریق پیرو ی داوطلبا نه از قوانین واستفاده خردمندانه از حـقو ق تضمین شده مهیا میسازد .

جای مسر ت است که در راه توسعـه معارف قدمهای مهمی بر داشته شده امروز باید بیشتر از هر وقت متوجه ایجاد یـك تناسب بین کمیت و کیفیت تعلیم وتربیه باشیم . ایجاد چنین یك توازن مستلز م ان است. کهازیکطرف به اساس سنت‌دیرین مامربیان واقعی وموثر مورد تقدیر کافهٔمردم ومخصوصا شاگردان و محصلان قرار گرفته واز جانب دیگر جوانان بادرد کشور بصورت روز افزون علاقهٔ خود را با انتخا ب وظیفهٔ مقدس معلمی ابراز دارند .

توام با این پیام مراتب خوشنو دیءخویش را به استادان ، معلما ت ، معلمان و دیگر خدمتگارا ن دانش و فرهنگ کشور کــــه وظایف شان را در راه تعلیم و تربیهٔ اولاد وطن ودر راه ترقی علمی افغانســتا ن با صمیمیت وجدیت انجام داده اند ابـــراز میداریم .

در پایان یکبار دیگر این روز فر خنده را بشما تهنیت گفته واز خدای بـزرگـــ موفقیت بیشتر ی را در راه انجا م وظـیفه مقدس تان تمنا میکنیم .

بهمناسبت آغاز پنجاه ودومین سا ل

استرداد استقلال کشور

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

هر سال باورود این تقریب فــرخـنده صفحه ای جدید از تاریخ کشور خود را که راد مردان مادر متن زمان بخون خـویشتن ثبت کرده اند باز میکنیم .

مقصد ما از ین تذکار اگر از یك طرف تجلیل کار نا مه ها ی نیاکا ن ما و سپاس گذاری از خد ما ت ارزندهٔ آنها میباشد از طرف دیگر و بخصو ص نظر عمیق است در غایت نها یی پیکار ایشا ن و چگو نگـی وسایل این پیکار و سر پیرو زی ایشا ن در طریق دفاع از سلامت و تما میت‌کشور. این طرز دید نسل امروز و جا معه فردا را به تامل در فلسفه نبرد های آزادی خوا هی ودر روح معرکه استقلال وطن وامی دارد .

ثبا ت مرد م مادر طو ل بیش از یکصد سال واصرار شان بر مقا و متخلل ناپذیر در برابر حملات اجانب همهٔ مارا به قو ت های نهفته در ضمیر این ملت متو جه میسازد نیرو ی تشخیص مامول وانجا م دادن آنچه از لحاظ فکر و چه از لحاظ اراده درنهاد مردمان ما که چند ین مد نیت جهانی پروردهٔ حوزهٔ باستا نی سکو نت شا ن میبا شد به خوبی نشوو نما یافته است . ولی مانندهر نیرو ی سر شار این قدر ت ملی نیز هنگامی با ثمر خوا هد بود که فعا لیت آن تنظـیم یا بد وبراهداف اساسی متمر کز گردد .

در زند گا نی افغانســتان در روز گـار معاصر جلو گیر ی از تجاوزا ت استعماری پیروزی اردو و قوا ی ملی افغانستان در حرب استقلال بهم بستن دو باره شیرازهٔ حیات ملی بعد از جنگك خانمانسوز داخلی و همین چند سا ل پیش پی ریزی نظام جدید دو لت بتوسط وضع قانون اساسی بر روی اصول دیموکراسی همه شاهد ان است که هرگاه نیروی باثمر ملت با روشن بود ن هدف و تنظیم وتمرکز مسا عی دست یکی کرده است موفقیت های تاریخی نصیب مردم ما شده است .

در صور تیکه استعداد فکر ی و نیرو ی عمل مرد م ما بسو ی تامین اهدافیکه در قانون اسا سی تخمین گردیده در داخل همین نظام بصور ت سالم تمر کز بیا بد یقینا نتیجه نهایی مسا عی مشتر ك مردم و قوای ثلاثهٔ دولت تشکیل همان جامعه مرفه ومترقی مبنی بر عدالت اجتما عی خــوا هــد بود تجار ب ما در خــلا ل پیشــ از نــــیم قرن بعد از حصو ل استقلال و همچنین تجارب دیگر ملل در حا ل رشد حقایق را واضـح ساخته است . استفاده از منابع محدود در راه پیشر فت سریع اقتصا دی و فر هنگی ایجاب میکند که انکشا ف ملی بحیث یك کل مورد نظر باشد . خط مشی اقتصادی با ید منابع را از طریق پلان گذاری و تشخیص حق اولیت بر اقدا ما تی متمر کز سازد که اقتصاد ی تر بوده فایده ان عامتر باشد . در ك همین حقیقت در توجه حکو مت ها ی افغانستان در سالها ی اخیر به طرح وتطبیق پلان های پنج ساله اقتصادی تاثیر بارز داشت .

از طرف دیگر جریان رشد جوامع بوضاحت نشان مید هد که جنبش های ا قتصادی آنگاه به نتیجه مطلوب میرسد که با تحو لا ت مسا عد سیاسی واجتما عی توام باشد . سعادت مردمان در جهان امروز که وسا یل تماس حمل ونقل انان را بهم بیش از هر عصر دیگر مربوط ساخته است تا حد زیاد منابع مشتر ك دارند . افغانستا ن باسا س خط مشی پایدار خویش وبا تو جه به لزوم رشد اقتصا دی ، سیاسی واجتما عی خود و هم برمبنا ی علاقه به آسایش مـردم دنیا دوست دیر ین وپا بر جا ی صلح جهـا ن وهمکاری بین ملت ها بوده و می باشد . افغانستان مؤید هم زیستی مسا لمت آمیز و دوستی بین مردمان گیتی و همکــــار ی اقتصادی بر ا ساس پرنسیپ مسا و ا ت حقوق بین دول می باشد .

افغانستان از پیکار ملل و مرد مان جهان در راه آزادی و تامین حق تعیین سرنوشت پشتیبانی میکند .

کشور ما طرفدار توسل به طرق مسا لمت آمیز برای حل و فصل منا زعا ت میباشد . واز حق قضاو ت آزاد دول درامور بین المللی حمایت میکند .

افغانستان باعزم راسخ راه بیطر فی و عدم الحاق را پیرو ی مینما ید .

تصمیم حکو مت راجع به اشـترا ك در سو مین کنفرانس سران دو ل و حکو ما ت کشور های غیر منسلك متکی بر یـــــن خط مشی است .

ملت افغانستان با پا یداری در پشتیبانی حق تعین سرنوشت مـردم پښتونسـتا ن جریاناوضاع را باعلاقمندی در نظر داشته اظهار امید مینمایند مساعیمردم پښتونستان در تامین این حق مطابق به تمنیا ت ایشا ن بمو فقیت نایل آید .

در این روز بزرگ سپاس گذاری همه ما بسوی ان راد مردان فدا کار وطن اعم از اردو و قوای ملی متو جه است که ایثـار بیکران شان موجودیت سیاسی و حـیثیت ملی مارا از دستبرد بیگا نگان حفا ظت نمود.

بنام کافهٔ ملت افغانستا ن برو ح انهمه شهدای راه آزادی و به روان پا ك قائـــد معرکهٔ استقلال اعلیحضر ت محمد نادر شاه شهید اتحا ف دعا کرده رحمت ایـزدی را شامل حال شان میخوا هیم .

از خداوند مسئلت میکنم به تو فیقالهی خود تمام ان مسا عی را که درراه ارتقا ی این خاك بذل میشود به سر منزل پیروز ی بر سا ند .

با نیاز با ین توفیق و بنام بر گــزیده پرور دگار مستعان اینك مراسم جشن آغاز پنجاه ودومین سا ل استقلال وطن را افتتاح می نما یم .

بهمناسبت عید سعید فطر

۹ قوس ۱۳٤۹

بمناسبت عید سعید فطر صمیمی تر یـن تبریکا ت خویش را بر عایا ی عزیز م و کافهٔ جهان اسلامی اظهار میدار م .

این ایام مبار ك پاداش خجستهٔ یك مـاه طاعا ت و عبادا ت میباشد که در پایدار ی بندگان در راه فرما نبر ی یزدان ودر رشد شخصیت واستواری عقید ت ایشا ن نقشی بسزا دارد .

در این روز های فرخنده مسلمانان از رب العزت التجاء میکنند که صیام وقیام ایشان را از لطف عمیم خویش مـقبول بـدارد و تقصیرات عبادا ت بندگان را به لطف رحمت خویش بیامرزد .

ملت افغانستان مانند قـاطـبهٔ امـــت سید المر سلین از درگاه ایزدی التما ســ میدارند تا عبادا ت رمضان المبارك در تحکیم صله های برادری بین همه خانواده ها اقوام وملل مسلمان وزد ود ن کدور تها و رفع اختلافا ت میان شا ن موثر باشد وازبرکات آن همه در سبیل وحد ت و در میــدا ن مجاهدت بمنظور کسب سعاد ت هردو جهان کامگار و پیروز مند باشند .

د افغانستان کـالـــنی

دلوی اختر په مناسبت

خپل گران ملت اوټول اسلا می امت ته دلو ی اختر مبارکی وایم .

دغه مبارکی ورځې دهغې ستر ی قربا نی دقدر دا نی او ستا ینی له پاره وقف دي‌چه لوی خدای (ج) ددوی دایمان ، صفـا ا و دایثار خلو ص په پا ك قرآن کښی ستایلی دی له همدی کبله دی چه په‌زرگونوکسان چه‌له مونږ سره داسلام په دین کښی‌شریکان دی دسید المرسلین صلی الله علیه و آله‌و اصحابه وسلم او نورو سترو کسانو پــــه پیروی دحجاز په پاکه خاوره او د مکـــی معظمی په حریم کښی د حج‌په‌مبارکومناسکو مشرف کیږی او د خپل ځان او دنړی د ټولو مسلمانانو درستگار ی له پاره دلوی خدای (ج) په دربار کښی د عا کوی .

دنړی ټول مسلمانا ن په دغه عباد ت او مناجات کښی ځانونه له دوی سره روحـــا شریك بولی او په د غی ټینگه عقیده دلوی اختر مبارکی ور ځی نما نځی .

دلوی خدای (ج) له دربار څخه هیله لرم چه د افغانستان خدای پالونکی ملت ته‌توفیق ورکړی چه په‌دغومبارکو ورځوکښی‌د دغولوړو حقایقو په پو هیدلو سره د ملی یو والی په ټینگیدو د هیواد د ټو لو خلکو تر منځ د وروری او محبت په منځ ته راتگ اودگران افغانستان دمادی او معنوی پر مختگ په لار او کوښښ کښی ثابت قدم وی او ټولـــه اسلامی ټولنه دترقی اوعزت دنړی دسولی او سلم او بین المللی همکـــار ی پـــه کوښښونو کښی بر یالی شی .

پیامهای علیاحضرت ملکهٔ معظمه

بەمناسبت چهارمین سال تجلیل روزمادر

(۲٤ جوزا)

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

مسرت دارم این روز فرخنده را بەمادران وکافهٔ هموطنان عزیز تهنیت می گویم .

برگزاری مراسم خاص بمنظور احترام بـه مقام مادر که از ارگا ن مهم تعا لیم مقدس اسلام وسنن خجسته ملی ما نشئت میکند در حقیقت شکل یك پدیده ثقافت ملی را بخود گرفته است .

ایفای نقش مثبت مادر ، درجامعه بەحیث محور در کانون وبنیاد خانواده و به حیث نخستین وموثر ترین مربیان افراد بشر در ایجاد سعادت ورستگاری جوامع بشر ی و عالم بشریت خیلی با ارزش است از ین جهت بر گزاری این مرا سم و جا یبی راهم بار میاورد .

تجلیل از مقام مادر در عین حال مادران را به حساسیت واهمیت وظیفهٔ شان متوجه میسازد . از جانب دیگر تجلیل واقعـی از مقام مادر از طریق ایجاد زمینهٔ مساعد برای (مادران) در راه انجام موفقانه وموثر وظیفهٔ شان صور ت گرفته میتواند .

وظیفهٔ ملی و انسانی همهٔ ماست که در رشد معنوی ، ذهنی وتعلیمی وایجاد بهبود در احوال مادران امروز وفردا بکو شیم . زیرا مادرانیکه ازین مزایا مخصو صـا از دانش و اصو ل آموزش و پرورش برخوردار باشند در آموزش و پرورش نسل آیـندهٔ کشور و در ایجاد فضای مطلوب در کانون خانواده موفق تر خوا هند بود .

باین وسیله مراتب خوشنو دی خود را از نقش مثمر مادران در تنظیم مثبت سرنوشت فردی واجتما عی ابنای وطن واز ایثار روز مره بی الایش شان ابراز نموده از خدا ی پاك ا لتجا دارم که همه مادران را درانجام وظیفهٔ بزرگ ملی و بشر ی شا ن تو فیق مزید اعطاء فر ماید .

به مناسبت روز طفـل

۸ سنبله ۱۳٤۹

به مناسبت روز طفل بهترین تمنیا تخود رابه کودکان ، پدران و مادران ، آموز گاران و مربیان اظهار میدارم .

ملل جهان با تائید اعلامیهٔ حقوق طفـل اعلان کرده اند . بشریت بهترین آ نچه را که دارد به کودك مدیون است و بایدبه کودك ارزانی دارد .

این عقیده متکی بر مشا عر پاکیزه انسان است زیرا کودك مقام تمر کز دقیق ترین احساسا ت رافت ماست ، شفقت پدر ومادر به کودك بنیان محبت انسا ن به خانواده ، به جامعه و به ملت میباشد .

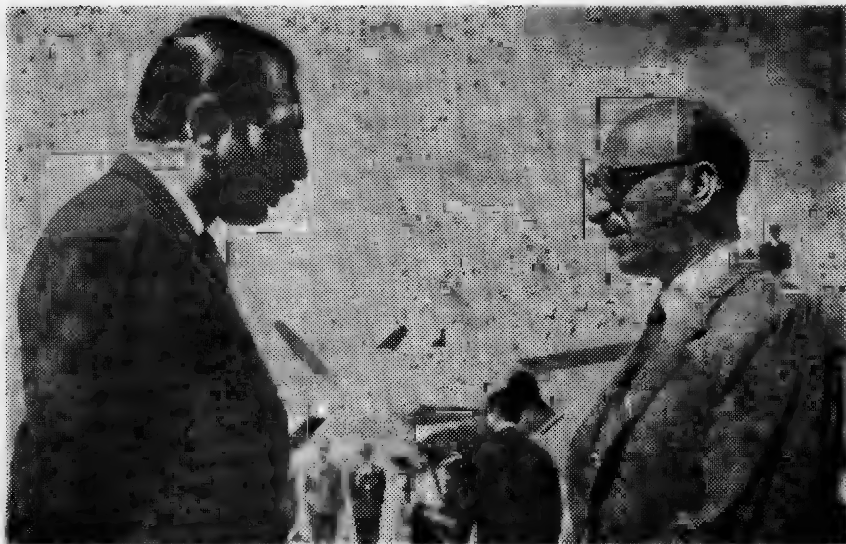
از آنجا که مسئوولیت تنظیم امور جامعه مستقبل وتا مین بهبود زندگانی آد میان در آینده بر کودك امروز تکیه میکند بنا بر ین چه از روی ایجابا ت اجتماعی و چه براساس تعالیم مقدسهٔ اسلامی مکلف میباشیم تا در راه خوشبختی اطفال بدون هیچگو نه تفریق واستثنا و در طریق تامین نموی ، جسمی ، اخلاقی فکر ی و روحانی ایشان با کما ل اخلاص صر ف مسا عی کنیم و ملتفت باشیم که طفل نیاز مند و مستحق عطو فت وتفاهم است تاشخصیت او به نهج سلیم رشـــد یابد .

از خدای پا ك تمنا میکنم ما در ان ، پدران ، معلمان و همه انانیکه در این راه مقدس یعنی پرورش کودکا ن و رهبـر ی ایشان بسو ی سر منزل سعاد ت ما دی و معنو ی ابراز مجا هد ت میکنند تـو فـیق ارزانی فر ماید .

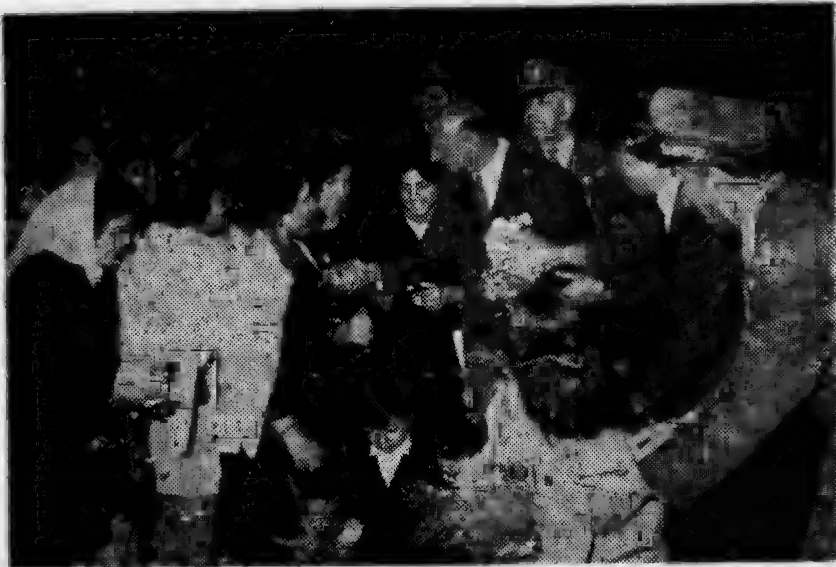
بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از صفحات شمال کشور

اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت سه‌بعد از ظهر ۷ حمل ۱۳٤۹ برا ی بازدید ازصفحات شما ل کشور ذریعهٔ طیاره بدانصو ب عزیمت فرمودند .

طیارهٔ حامل ذات شهر یاری سا عت دو و پانزده دقیقه از کابل بصوب ولایت بلخ پرواز نموده و پس از چهل دقیقه بمیدا ن هوا یی مزار شر یف موا صلت کرد . در میدان هوایی از اعلیحضر ت معظم هما یو نی و ا لیان ولایت بلخ ، سمنگان ، جوزجا ن فاریاب و قو ماندان عسکر ی ولا یت بلخ مامورین عالیر تبه و کلای منطقه ، معار یف شهر ، متعلمین و متعلما ت با حــــرار ت استقبال نمودند .

ذات شاهانه قبل از عزیمت جانب مزارشریف با بناغلی صدراعظم در میدان‌هوایی کابل وداع‌میفرمایند

اعلیحضرت معظم همایونی موقعیکه بانثار گل از طرف شاگردان و شهریان مزارشریف استقبال گردیدند

یکدسته از اطفال خورد سال به‌نمایندگی از شهر یان مزار شر یف بحضور اعلیحضرت معظم همایونی دسته های گل تقدیم نمودند و مورد تفقد شاهانه قرار گرفتند .

ذات شا ها نه در میدان هوایی مزار شریف سلام گارد احترام را قبول و آنرا معا ینه فرمودند درین موقع بیست و یك توپ برسم احترام شلیك گردید .

ذواتیکه با اعلیحضرت معظم هما یونی‌درین باز دید شر ف همرا هی داشتند عبارت‌انداز: بناغلی منصور ی وزیر معادن و صنایع ، بناغلی محمد یونس مصا حب حضور شاهانه، تورن جنرال مراد علی رئیس تعمیرات وزارت دفاع ملی ، تورنجنرال محمد عمر سر یاور حضور شاهانه ،برید جنرال گلبهار قوماندان هوایی ، انجنیر میرزاد رئیس معادن وجیالوجی وزارت معادن و صنایع ، بناغلی غلام سرور ناشر رئیس سپین زر شر کت ، بناغلـــی شیر علو می معاون تشر یفات سلطنتی ، بناغلی‌کشتیار رئیس‌جنگلات وزار ت زراعت وآبیاری،دکتور عبدالفتاح‌نجم‌ودکتورمحمداحسان رښتیا دکتوران موسسا ت صحی علی آباد .

همچنان از وزار ت اطلاعات و کـــلتور بناغلی سلطان حمید هاشم رئیس افغان فلم بناغلی محمد کریم شیون معاون آژانس‌باختر، بناغلی محمدعمرشاکرمدیر راپورتاژهای‌رادیو افغانستان ، بناغلی کیکتیف سفیر اتحـــاد شوروی نیز شامل میباشند .

اعلیحضرت معظم همایو نی در میدا ن هوایی با مشایعین مصافحه فرموده و هریك را مورد تفقد شاهانه قرار دادند .

هزاران نفر از مردم شاه دو ست ولا یت بلخ اعم از زن و مرد پیر و جوان به دوطرفهٔ جاده از میدان هوا یی الی داخل شهر صف بسته بانثار گل و صدا های زنده باد پادشاه بزرگ و دیانت شعار ما از ذات شا هـا نه استقبال نهایت گرم فرمودند .

متعلمین و متعلما ت و منسو بین معار ف با حرکت دادن بیر قهای شاهی و ملی‌وصدا های (هرکله راشه پلاره) از پدر معنو ی‌شان بگرمی استقبال کردند .

ذات شهریاری پس‌ازختم‌مراسم‌میدان‌هوایی

مستقیماً به زیارت حضرت شاه ولایتمآ ب حضرت علی کرم الله وجهه تشریف برده برای اعتلا و سر بلند ی افغانستان ، سعادت ملت نجیب شان و آرا می عالم بشر یت دعا فرمودند .

ذات شاهانه پس از اتحاف ادعیه ازقسمت های مختلف عمارت مزار شاه ولایتمآب دیدن فر موده برای تر میم واصلا حات بعضیقسمت های آن هدایات شا هانه را ارشاد فرمودند.

اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت چهارو سی دقیقه بعد از ظهر به اقامتگاه شا هانه مواصلت فر مودند . اعلیحضرتمعظمهمایونی سا عت هفت و نیم شب ۷ حمل بزرگا ن و معاریف مزار شر یف وسایر ولسوالی های ولایت بلخ وولایات سمنگان و جوز جا ن را در حالیکه والیان ووکلای ولایات مذکورنیزبه معیت شان بودند جو قه جوقه بحضورشاهانه پذیرفتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی نان شب را در سلامخانه با معاریف مامورین و مشایخ ولایت بلخ سا عت ۹ شب صرف فرمودند .

ذات شاهانه شب رادرشهر مزار شریف اقا مت داشتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی ۸ حمل از فابریکات کودو بر ق که در هجده کیلومتری شهر مزار شریف واقع است دیدن فرمودند .

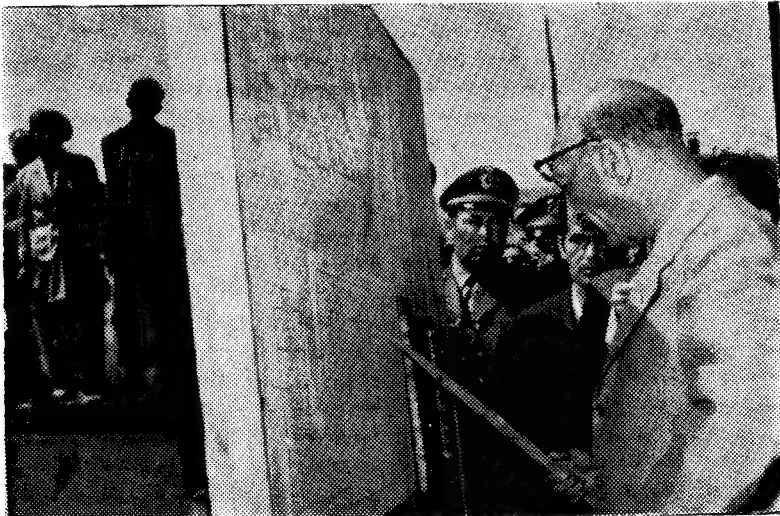
موکب شاهانه که ساعت ده قبل از ظهر در ساحه کار مواصلت نمود از طـــرف انجنیران داخلی و خار جی و کار گرا ن با حرار ت استقبال گردید .

ذات شاهانه نخست راپور پیشر فت کار را که توسط انجنیر عبدالله مبین رئـــیس فابریکات کود وبرق وسر انجنیر فابریکات توضیحات بعر ض میر سید استما عفرمودند.

سپس اعلیحضرت معظم همایو نی ازتمام قسمت سا حه کار که پنجصد جر یب زمــین را احتوا نموده مفصلا دید ن فر مودند که در هر قسمت از طرف مو ظفین مربوطتوضیحات بعرض میرسید .

در سا حه کار فابریکه کود و برق دوهزار وهفتصد نفر کار مند افغانی ویکصدو بیست نفر متخصصین شوروی در حال فعالیت اند.

موکب شاهانه را از مزار شریف تا ساحه فابریکا ت اها لی شهر ولسوا لی نهرشا هی که در قسمت خط سیر شا هانه صف بسته بودند بانثار گل و کف زد نها ی ممتد از

اعلیحضرت معظمهمایونی حینیکهتوضیحات یکی از متخصصین مـوظف را در بارهٔ یك قسمت فابریکه کود وبرق مزار شـریـفاستماع می فرمایند

می نمودند .
ذات شا هانه ساعت یك ونیم بعد ازظهر برا ی صر ف نان چاشت در مرکز ریاست تفحصات پطرو ل تشر یف فر ما شده صدها نفر از کار گران ، اهالی و مامورین که از مدخل تا داخل عمار ت تفحصا ت صف بسته بودند با نثار گل و کف زدنها ی ممــــتد ذات شهریاری را استقبال نمودند .
بعد از صر ف نان در حالیکه پناغلــــی منصوری وزیر معادن و صنایع، انجنیرمیرزاد رئیس معادن و جیالوجی وسفیرکبیر شوروی متعین کابل نیز شر ف معیت حضور ملوکانه را داشتند متخصصین افغانی و شورو ی از طرف رئیس فابریکه کود و بر ق بحضور ملوکانه معرفی ودر حصهٔانکشاف تفحصات نفت وگاز عرایضی تقدیم داشتند .
ذات شهر یاری بعد از استماع عرایضـ متخصصین مرا تب رضایت و خرسند ی حضور شا هانه را در قسمت پیشر فت کار کـه جدیانه صور ت میگیرد ابراز ودوام مساعی جمیله همکاری بین افغانستان و اتحادجماهیر شوروی را در ین رشته توقع فرمودند .
اعلیحضرت معظم همایو نی به اثر عرض یکعده از اهالی امر فرمودند تا هیئتی بشمول سر یاور حضور شا هانه عرایض مذکور را مورد غور و مطالعه قرار دهد . همچنان موعد باقی مانده حبس بیستو هفت‌نفرازمحبوسین و محبو سات مورد الطاف و عفو شاهانــــه قرار گرفت .
موقعیکه گروپهای متعدد اهالی ولایـــت بلخ بحضور اعلیحضر ت معظم هما یو نی شرفیاب گردیدند ذات ملو کا نه ضمـــن ارشادات قیمتدار شاهانه شان فر مـودند که شهر مزار شر یف از آنجا که یك مرکز روحانی ، ثقا فتی و کلتور ی گران مایه بوده و دیده میشود که بعد از تکمیل سرك های جدید روز بروز تعداد کثیر ی مرد م را بخود جلب مینما ید از طر ف دیگر حفظ و مراقبت وانکشا ف این مر کز خاصه‌روضهٔ مبارکه شاه ولایتمآب تو جه مزید ادارا ت مربوطه را مستلزم بوده و ذات شهر یار ی درین باره علاقمندی شـخص شاهــــانه را ابراز فرمودند .
اعلیحضرت معظم هما یو نی سا عت هشت شب ۸ حمل در دعو تی اشترا ك فرمودندکه در کلوپ قوای عسکر ی ولایـت بـلخ در دهدادی ترتیب شده بود .
ذات شا هانه نان شب را با صاحبمنصبان ار دو ی شاهانه و روسا ی دوایر ولا یـت بلخ صر ف فرمودند .
هکذا اعلیحضر ت معظم هما یو نی عصر روز ۸ حمل یك مسابقهٔ بز کشی را که بین تیم های دولت آباد ، شولگره و مزار شر یف صور ت گرفت تما شا فرمودند .
ذات شاهانه سا عت هشت و سی دقیقهٔ قبل از ظهر ۹ حمل قبل از آنکه جانب ولایت سمنگان حرکت نمایند از فابریکه تسا جی بلخ و باغ جدید الاحداث موسسه صنا عتی باختر در مزار شر یف دید ن نمودند .
ذات شهر یاری حینیکه از شهرمزارشریف به قصد ولایات سمنگا ن و بغلان حر کت کردند هزارا ن نفر اعم از زن و مرد بدوجناح جاده ها ی شهر مزار شر یف صف بسته موتر حامل ذات شاهانه را بانثار گل ، کف زدنها ی ممتد و شعار ها ی (زنده باد شاه معظم ما) بدر قه میکردند .
اعلیحضر ت معظم همایو نی در میا ن این جوش و خروش و شاد ما نی سا عت ده و پانزده دقیقهٔ قبل از ظهر در ولسوا لی خلم در بین احسا سا ت گر م شاه دوستی مرد م آنجا به باغ جهان نما مواصلت کردند .
اعلیحضرت معظم همایو نی در اجتما ع وکلا و مرد م انجا ضمن ارشا دا ت قیمت دار شا هانه فر مودند :
سرك پلخمری و مزار شر یف تو ســـط جوانان قوایکار به اکما ل رسید و امید قوی داریم که این مسا عی دسته جمعی و زحمت کشی شبا روزی ما را به سر منزل مقصود میر ساند .
ذات شهریاری دگروا ل عبدالو هـــاب قو ماندان یو نت قوای کار را که درساختمان شاهراه پلخمر ی و مزار شر یف بذل‌مساعی نموده مخاطب قرار داده فر مودند تا مراتب خوشنو دی و رضائیت شا هانه شانرا به‌تمام افراد وصاحب منصبان قوایکار که در اعمار این جاده سهم بسزا یی گر فته اند برسانند.
ذات شاهانه فرمودند افغانستا ن درآستانهٔ دیمو کراسی قدم گذاشته وآرزوی‌مااین‌است

اعلیحضرت معظم همایونی موقعیکه درولایت سمنگان با احساسات شاهدوستی گرم استقبال گردیدند

که این دیمو کراسی به صور ت سا لم به‌نفع مردم ما و کشور ما انکشا ف کند .

اعلیحضرت معظم همایونی فرمودند که همه نیاز مندیها را بایست باعرق ریز ی و مساعی‌دسته‌جمعی‌جبران نمائیم‌ودر راه‌انکشاف سویه ذهنی‌و ارتقای‌سطح زندگی‌مردم‌خود از هیچگو نه فدا کار ی در یغ ننمائیم ذا ت شاهانه وکلای منطقه را مخاطب قرار داده فرمودند امید وارم دورهٔ سیزدهم شورا با مسا عی حکو مت و همکار ی و حسن تفاهم شورا مصدر فعالیت ها ی شود که برا ی آسایش مردم و آبادی کشور تاثیر بزرگ داشته باشد .

ذات شا هانه از استقبا ل گرم و احساسات شاه دوستی مردم اظهار خوشنودی .فرموده علاوه کردند که همیشه شا هد همچنین صمیمیتها ی مرد م خود میباشیم .

اعلیحضرت همایو نی در پایان فرمایشات وارشادا ت قیمتدار شا ن با مامورین،روسای محاکم ولایت شما ل ، معار یف و مشایخ در میز ناشتا که در سالون باغ جهان نما ترتیب شده بود اشترا ك فر مودند بعد از صرف ناشتا در بین هلهله و شاد ما نی هزاران نفر از رعایا ی شا هانه که مو کب ملوکا نه بانثار گل و شعار های (زنده باد شاه) بدر قه میشد بصو ب ایبك مرکزولایت سمنگان حر کت فر مودند .

موکب شاهانه در نایب آباد ، ده نو و لجتو در ولسوالی‌خلم صیاد غزنیگك حضرت سلطان قوشی بر ه دلخکی ا یبك با گر م جوشی و نثار گل از طرف پیروجوان‌زن‌ومرد اطفال خرد سا ل و شا گردان معار ف‌استقبال گردیدند .

همچنان ذات شا هانه در ولسوا لی‌پلخمری با استقبا ل کم نظیر موا جه شدند درمقابل آمریت پروژهٔ سر ك پلخمر ی و مزارشر یف صاحب منصبا ن و افراد قوایکار از ذا ت شاهانه با گر می استقبا ل نموده و با نثار گل مقدم شاهانه را خوش آمدید گفتند بعد از آن در طول این جاده طویل که در قسمت بند دوم بر ق پلخمر ی منتهی میشد هزاران نفر صف بسته با دهل و سر نا اتن ها ی ملی و نثار گل از پادشاه بزرگ‌شان‌استقبال کردند .

در موقعیکه سلام شا هی توسط مو زیك نوا خته میشد تو پها ی استقبا ل نیزشلیك گردید تورن جنرال شاه پور قومانـــدان قوای بیست نهر ین حاضر بود طلبا ت و طلاب معار ف بیر ق ها ی شا هی و ملی به دست داشته و پادشاه بزرگ خویشرا خوش آمدید گفتند .

ذات شهر یاری در طو ل راه‌مزاروپلخمری تفقد شاهانه را به فرد فرد رعا یا ی شاهانه شان اعم از متعلمین و متعلما ت ،وسا یراهالی ابراز میفر مودند و هریك‌را با نوازش‌پدرانه بحضور شان می پذیر فتند .

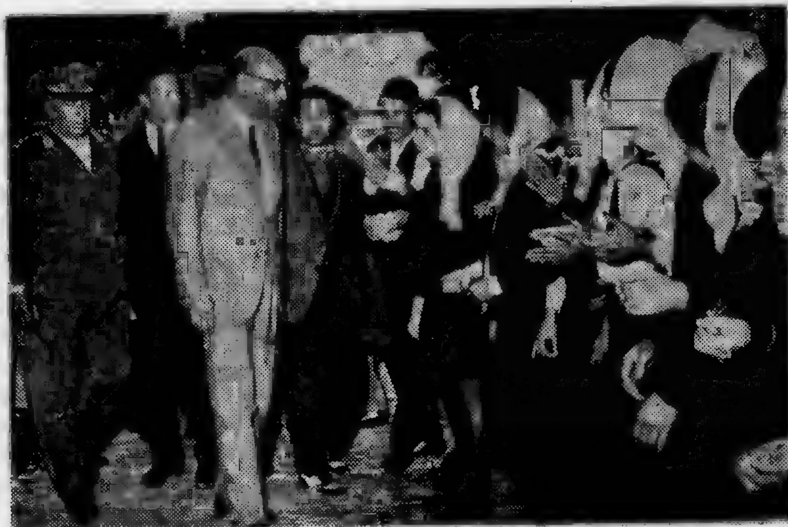
در مدخل‌عمارت بند برق دوم ، دخترا ن و پسرا ن خارندو ی و شا گردان ښوونځی نسوان پلخمر ی با شعار ها ی (زنده باد پدر معنوی ملت) مقدم شاه را گرامی داشتنـــد .

اعلیحضرت معظم همایو نی در عرض راه از سرك جدید معاینه فرموده واز صـــفیه زباطك که در آخر ین ذروه کوتل رباطك احداث گردیده دید ن فر مودند و را جع به سر سبز ی مزید اطرا ف آن به ښا غلی کشتیار رئیس جنگلات وزارت زرا عـــت و آبیاری هدایا ت لازم اعطا فرمودند .

ذات ملو کا نه در قسمت خط فا صـــل ولایا ت بلخ و سمنگان و بغلان از طـــرف الیان ولایا ت مذکور ،والی تخار روسا ی حاکم ، قضات و مامورین استقبال‌گردیدند.

اعلیحضر ت معظم همایو نی نان چا شت را با والیان ، وکلای منطقه ـ قضات ،معاریف ولایات سمنگان ، بغلان و کندز وروسا ی موسسا ت صنا عتی در کلو پ بند دو م‌برق پلخمری صر ف نمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی سا عت‌پنج و پانزده دقیقهٔ بعد از ظهر ۹ حمل مع الخیر ذریعهٔ موتر بمرکز ولایت کندز مواصـــلت فرمودند . در عرض راه بغلان صنا عـــتی ، بغلان مرکزی علاقه داری علی آباد کندز از طرف رعا یا ی وفاشعار شا هانه با گر م جوشی صدا های (زنده بادشاه) وپیروز باد بهضت های نوین استقبال گردیدند . در خط مسیر موکب همایو نی رواقها ی پذیرا یی بنایافته و تیمـــهای چاپ انـــدازان ولا یا ت سمنگان ،بغلان و کندز و سوار کارا ن در مراکز ولایا ت متذکره در دو جنا ح جا ده

صحنه آی از استقبال مردم و شاگردان‌معارف از شهریار دانش پرور افغانستان در ولایت کندز

اعلیحضرت معظم همایونی دربین احساسات شاه دوستی و گرم مردم و طلاب معار ف کندز

ها صف بسته مو کب شهر یار بزرگ رابدرقه نمودند .

در شهر کندز هزارا ن نفر از شهر یان آنجا اعم از زن و مرد پیر و جوا ن متعلمین و متعلما ت معار ف با حرار ت زاید الوصف از اعلیحضرت معظم همایو نی استقبال کردند .

جاده سپین زر در طول دو کیلو متر با بیرقهای شاهی و ملی تزیین گردیده و شعار های بزبانها ی پشتو و دری با خطو ط جلی در هر چند قدم تعلیق گردیده بود .

ذات شا ها نه در مد خل هو تل سپین زر از طر ف یك دستهٔ بزرگ متعلما ت معار ف اعم از شارندو ی و شاگر دا ن لیسهٔ بلقیس بار دیگر بانثار گل و کف زدنها ی ممتد استقبال شدند .

اعلیحضرت همایو نی شب ۹ حمل درکندز استرا حت داشتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی قبل از ظهر روز ۱۰ حمل معار یف و بزرگان ولایت کندز را در سالون هو تل سپین زر به حضـور شاها نه پذیر فتند .

ذات ملوکانه از ملاقا ت با ملت وفاشعار شاهانه در صفحات شما ل کشور اظهـار مسر ت نموده ارشاد فرمودندکه وضع اقتصادی کشور سوا ل بسیار بزرگی است وبایست ملتفت باشیم که در این راه سهم گیری مردم اهمیت بسزایی دارد .

اعلیحضرت معظم همایو نی علاوه فرمودند ما اکنون در یك دورهٔ دیمو کراسی قرارداریم که سهم شما دران فعال تر است ما یقین داریم که به همکار ی ملت ازین از مون به خوبی بدر خواهیم شد .

نقشه وپلانهایی که از طر ف حکو مـت برای اعتلا وسعادت افغانستان طرح میشود در آن به همکار ی مرد م ضرور ت مبر م احساس میگردد .

ذات ملوکانه فر مودند مطالعا تیکـه در کشف وبهره بر داری از معاد ن افغانستا ن روی دست است یك آیندهٔ بهتر اقتصا دی را بما نوید مید هد . ذات شهر یاری نقش مسا عی حکومت و همکار ی و توافق نظـر حکومت وشورا را در انکشاف وضع اقتصادی

کشور موثر خوانده فر مودند که باین‌همکاری امید واریم قوه های سه گانهٔ دو لت نقش ارزنده از خود بجا بگذارند و ملت ما باید خود را برای بر داشتن قد مها ی بزرگـــتر آماده سازند .

پس از ارشادا ت قیمتدار ذات ملوکا نه ښاغلی عبدالرحیم سپاهی ، ښاغلی‌منورمهمند ښاغلی محمد مهدی زاده ، ښا غلی عبدالحی ایماق از معاریف و بزرگان ولایت کندز به وکالت اهالی ضمن معروضه ها ی ذات‌شاهانه را خیر مقدم گفته انکشا فات و نهضت اخیر کشور را مر هون تدا بیر حـکیـمـانهٔ ذات شهر یاری خواندند .

ښاغلی مهدی زاده طی معروضهٔ خود گفت: افتخار داریم که با استفا ده از الطا ف ذات شهر یاری و در پر تو قانو ن اساسی به امر وارادهٔ اعلیحضرت معظم همایونی دریک حیات دیمو کراسی قدم گذاشته ایم .

وی اظهار داشت که ملت وفاشعارشاهانه مراحلی را فرا موش نمی نما ید که چه در عصراعلیحضرت شهیدسعید(رحمت‌الله علیه)و چه در عصر فرخندهٔ ذات همایو نی در طر یق یك زند گی آبرو مندانه طی مینما ید و مایه حضور شاهانه اطمینان مید هیم که در راه انکشا ف و سر بلند ی افغانستا ن عزیز در تحت رهبر ی‌حکیمانه اعلیحضر ت هما یو نی از هیچ گو نه ایثار و فدا کاری‌دریغ‌نخواهیم کـــرد .

همچنان اعلیحضرت معظم همایو نی ساعت یازده قبل از ظهر ۱۰ حمل از مسابقهٔ‌بزکشی دیدن فر مودند که بین تیمها ی سپین زر مرکز کندز و بغلان اجرا گردید .

ذات شهر یاری در اخیر مسابقه ښا غلی حاجی‌گلستان‌وښاغلی محمدنادر روسای‌تیمهای بز کشی کندز و بغلان و ښا غلی محمدعظیم کپتان تیم سپین زر و مسابقه کنند گا ن را مورد لطف شاهانه قرار دادند .

اعلیحضرت معظم همایونی نان چاشت را در سالون ستدیوم کندز با مامورین ومعاریف ولایت کندز صرف نمودند .

ذات شهریاری که چهار روز قبل برا ی یك بازدید مختصر از صفحات شما ل‌کشور به آن ولایات تشریف فرما گردیده بودند قبل از ظهر (۱۱) حمل ۱۳۴۹ مع‌الخیر بـــه کابل مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی کندز ښاغلی‌سلطان عزیز والی بغلان و وکیل ولایت کندز تورنجنرال شاه‌پور قوماندان قوای نمبر بیست ښاغلی فروتن والی تخار روسای محاکم مامورین و معاریف شهر کندز اعلیحضرت معظم همایونی را تا میدان هوایی مشایعت کردند .

طیاره حامل ذات شاهانه در بین‌دعاهای خیر مردم ساعت ده و هشت دقیقهٔ صبح ازمیدان هوایی کندز اوج گـــرفته ساعـــت ده و پنجاه وپنج دقیقهٔ قبل از ظهر ۱۱ حمل ۴۹ به میدان هوا یی کابل مرا جعت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی را در میدا ن هوا یی کابل والاحضرت سر دار عبدالو لی ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ،وزرای دفاع ملی ، داخله ، والی کابل ، وښاروال سرپرست استقبا ل نمودند .

مسافرت اعلیحضرت ملک فیصل به افغانستان

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه کشوردوست و برادر ما عربستان سعودی بنا بد عو ت اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت چهارعصر ۲۳جواز ۱۳۴۹ مطابق ۱۳ جون ۱۹۷۰ برای یك بازدید رسمی از افغانستان وارد کابل گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی در میدا ن هوایی بین المللی کابل از مهمان گرا می و عالیقدر شاهانه استقبا ل فرمودند .

حینیکه اعلیحضرت ملك فیصل از طیاره فرود آمدند ذات شهر یاری مهمان گرا می شاهانه را خیر مقدم گفته آرزو فر مودند تا توقف اعلیحضرت شان در افغانستا ن به خو شی سپری گردد .

والا حضرت مارشال شاه و لیخان غا زی فاتح کابل ، شاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ، پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سنا تورعبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، معاونین صدارت شاغلی علی محمد وزیر در بار سلطنتی ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پو هندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه ورئیس هیئت مهمانداران ، شاغلی سید تاج الدین سفیر کبیر افغا نی در عر بستا ن سعودی ، پو هاند عبدالله واحد ی والی کابل شاغلی محمد کبیر نورستا نی شاروا ل سر پرست ،و شاغلی حمودفهدالزید سفیر کبیر عربستان سعو دی در کابل شر فمعیت اعلیحضرت معظم همایو نی را در نزد یك طیاره داشتند .

پس از آنکه اعلیحضرت معظم همایونی ذوات معیتی شان را به مهمان گرامی شاهانه واعلیحضرت فیصل همراهان خود را به ذات شهر یاری معر فی فرمودند اعلیحضر تمعظم همایو نی واعلیحضرت ملك فیصل سلام گارد تشریفا تی را قبول و آنرامعاینه کردند.

در این موقع موزیك سرود ملی هردوکشور برادر را نوا خت و بیست و یك تو پ برسم احترام شلیك گردید بعدا ذات ملو کا نه ومهمان محترم شان جانب صفوف مستقبلین که در مقابل عمار ت میدان هوا یی اخذموقع نموده بودند تشریف فرما شدند در این وقت یکدسته از اطفا ل بنما یند گی از شهریان پایتخت دسته‌های گل به‌اعلیحضرت فیصل وسایر مهمانان تقدیم کردند .

اعلیحضرت ملك فیصل با هیئت کا بینه ، قضات ستره محکمه ، اعضا ی شورا ،جنرال های اردو ی شاهانه ، مامورین عالیر تبه ، روسا ی کوردیپلو ماتیك بدر بار کابل و اعضای سفار ت کبرا ی عر بستا ن سعودی مقیم کابل مصافحه کردند .

هنگا میکه اعلیحضر ت معظم هما یو نی واعلیحضرت فیصل مهمان گ رامی شان از مقابل صفوف مستقبلین عبور می فرمودند یك عده زیادی از شهر یا ن کابل و طلا ب معارف در حالیکه در طبقا ت مختلف تر مینل میدان هوایی ایستاده و بیر ق های هر دو کشور رادر دست داشتند با ابرازاحساسات

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه بامهمان گرامی شان اعلیحضرت ملک فیصل بـا بغل کشی برادرانه خو د خوش آ مد یدمی گویند

شعار های (خوش آمدید) وروود مهمان‌عالیقدر ذات ملوکانه را خیر مقدم گفتند .

اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت ملك فیصل پس از قبو ل احساسا ت گر م مستقبلین در میدان هوایی بسواری مو تر سلطنتی در حالیکه یکدسته از موتر سایکل سواران گارد شا هی آنرا بدر قه میکردجانب شهر تشریف فر ما گردیدند .

موقعیکه موتر حامل اعلیحضر ت معـــظم همایو نی و مهمان عالیقدر شا ن از جاده‌های شهر که با بیر ق های ملی هر دو کشور تزیین شده بود عبور میکرد هزارا ن نفر از شهریان کابل واطراف آن متعلما ن ومحصلان معارف با ابراز احسا سا ت زایدالو صف کف‌زدنها شعار های دوستی افغانستا ن و عربستان سعودی ونثار گل پذیرا یی نمودند.

اعلیحضرت معظم همایو نی مهمان محترم شان را تا قصر چهلستون که برا ی اقا مت مهمانان تخصیص یافته همرا هی کردند و در آنجا نشان لمر علی را برای اعلیحضـــرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی ونشان لمر عالی را به والاحضرت امیر نوا ف بـــن عبدالعزیز اهدا نمودلد . در مد خل قصـــر بشاغلی علی محمد وزیر در بار ســـلطنتی اعلیحضرت ملك فیصل را خیر مقدم گفت :

ذات ملوکانه پس از تو قف‌مختصروصرف قهوه با مهمان محترم شان اعلیحضر ت‌فیصل به ارگ شا هی باز گشتند .

درین مسا فر ت اعضا ی معیتی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعو دی عبار ت اند از : والاحضرت امیر نواف بن‌عبدالعزیز مشاور مخصوص اعلیحضر ت ، جلالتما ب دکتور رشادفرعون‌مشاور مخصوص‌اعلیحضرت بشاغلی شیخ‌محمدالنویصر سر منشی حضور، بشاغلی سید احمد عبدالوهاب رئیس تشریفات سلطنتی ، بشاغلی دکتور رفعت السید علی دکتور خصو صی اعلیحضرت ، بشاغـــلی الاستاد کنعان الخطیب مشاور وزارت اطلاعات وبرید جنرال عبدالله الراشدالبصیلی‌قوماندان گارد سلطنتی .

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سعودی ساعت هفت‌ونیم‌شام ۲۳ جوازا۱۳۴۹ بااعلیحضرت معظم همایونی در قصرگلخانه ملاقات کردند .

در این هنگام والاحضرت شهزاده‌احمدشاه نیز حضور داشتند .

همچنان والاحضرت امیر نوا ف بن‌عبدالعزیز وجلالتماب دکتور رشاد فرعون مشا ور ین مخصوص اعلیحضرت ملك فیصل و بعضـــی دیگر از همراه هان اعلیحضرت ملك فیصل پو هندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه ورئیس هیئت مهمانداران و سفرا ی هردو کشور حاضر بودند .

اعلیحضر ت ملك فیصل ضمن این ملا قات یك شمشیر مرصع را که نشا ن دو لتـــی عربستان سعو دی میبا شد به اعلیحضر ت معظم همایو نی اهداء نمودند .

همچنان اعلیحضرت معظم همایو نی بـــه افتخار اعلیحضر ت امیرفیصل پادشاه‌عربستان سعودی ضیافتی سا عت هشت شا م ۲۳ جوزا در قصر دلکشا تر تیب داده بودند .

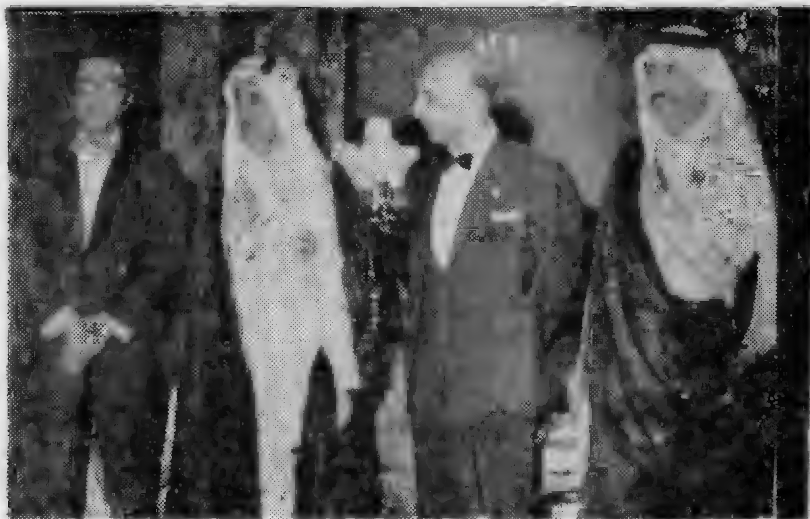
درین ضیا فت والاحضرت شهزاده‌احمدشاه والاحضرت مارشا ل شاه ولیخان غـــا زی فاتح کابل ،والاحضرت‌امیرنواف‌بن عبدالعزیز بشاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ،پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیا ئی قاضی القضا ت ، پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك رئیس ولسی جرگه ، سنا تور عبدالها دی دا وی رئیس مشرانو جر گه ، معاو نین صدار ت ، اعضای کابینه ، والی کابل ، سفرای هر دو کشور و همرا هان اعلیحضرت ملك فیصل اشتراك ورزیده بودند .

در ین ضیافت بیانیه های بین اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت امیر فیصـــل پادشاه عربستان سعودی تعا طی گردید .

متن خطابه اعلیحضرت معظم‌همایونی

اعلیحضرت برادر گرا می !

کمال امتنان خود را از اینکه اعلیحضرت شما دعوت مرا برا ی مسافرت به کشـــور ما پذیرفته اید ابراز میدارم و بنا م ملـــت افغانستان از آن برادر عزیز که در کف شان زمام امور دو لت عربستان سعودی مهـــد

اعلیحضرت معظم همایونی در دعوتیکه بافتخار اعلیحضرت ملك فیصل در قصر گلخانه ترتیب شده بود

بزرگترین مقد سا ت همه مسلمانان جهان گذاشته شده واز همرا هان محترم ایشا ن در مملکت خود و در محفل امشب صمیمانه پذیرا یی میکنم .

دلهای مردم ما از آغاز گرا یش به دیا نت برگزیده اسلام بصوب کشور اعلیحضر ت شما متو جه بوده اند که در سینهٔ آن خانهٔ خداوند بی همتا (ج) و مزار پیغمبرمصطفا ی او (ص) جا گر فته واز سر زمین تاریخی آن رسا لت ایمان بخدا ی یگا نه درپهنای گیتی گستر ش یافته است .

پیو ند ها ی استوار اشترا ك در عقیدهٔ که بین ملتین مادر امتداد قرو ن وجود داشته همه سا له با سفر هزارا ن نفر زائرین کعبهٔ خدا (ج) از کشور ما پیهم تجدید و تقویت می یابد . روز گار معا صر در سر زمین شما شاهد بهره بر داری از ثرو ت ها ی طبیعی بوده وباین صور ت نقش دو لت عربستا ن سعودی طی چند دههٔ این قر ن در اقتصادیات منطقه واز طریق تو لید یك اندازه قابل ملاحظه مواد او لیه و مو لد انرژی در اقتصاد جهان تبارز اسا سی گرده است . تاثیر این واقعیت بر حیا ت خود مرد م عربستا ن در همه مظاهر تحول و نهضت عمرا نی پدیدار گردیده است که شخص اعلیحضرت شما از آن بدقت وتو جه تمام و با احسا س ضرورت ها وایجابات این عصر سر پرستی مـی نمایید .

ملاقات دو باره با آن برادر عزیز خاطرهٔ بسیار نیك مرا که از مسا فر ت خود به کشور اعلیحضر ت تان دارم با مسر ت تجدید میکند . در آن هنگام پدر مر حوم شما اعلیحضرت عبدالعزیز آل سعود با محبت خاص وبا احساس یگا نگی و نزدیکی معنوی از ما پذیرا یی فر مودند . آن مسا فر ت و شرفیابی بخانهٔ خدای پاك (ج) و حرم سید المر سلین (ص) گرامیتر ین لحظات زندگانی من است .

ملاقات تاریخی با اعلیحضر ت فقید در دل ماهمواره به حیث یك رمز راستین از اخوت پایدار بین دو دولت مسلما ن افغانستا ن و عربستان سعودی زنده خوا هد ماند .

رشته متین برادری که مارا با مسلمانان جهان بهم بسته ملت و حکو مت افغانستا ن

را همواره شریك الام و شاد ما نی هــای برادر ان عرب شان گردانیده اســـت . پشتیبا نی همیشگی ما از حقوق مردم عر ب فلسطین واستنکار ما از تجاوزا ت پیهـــم اسرائیل بر دو ل عر بی از همین همدردی با آن ملت برادر و از ایمان مردم افغانستان به حق و عدا لت جها نی سر چشمه میگیرد.

عقیده راسخ داریم تازمانیکه قـــوا ی اسرائیلی اراضی اشغال شده عربی را تخلیه ننماید وبه مرد م عر ب فلسطین حقو ق حقهٔ آن اعاده نشود آرامش و امنیت در آن ناحیه شرق میانه پایدار نخوا هد شد و خطـــر آن صلح جهان را پیهم تهدید خوا هدکرد.

سلسله اقداما ت اعلیحضر ت شـما در توحید مسا عی و تعاو ن ملل اسلامی بمنظور آزاد ساختن شهر قدس و مسجد مبار ك اقصی و بقیه اراضی عر ب از اشـــغا ل غاصبانهٔ اسرائیل قابل قدر دا نی خا صـــ میباشد .

امید واریم همه ملليکه درجهان به‌استحکام صلح علاقه دارند به مطالبا ت عدا لـــت پسندانه ملل مسلما ن گیتی در بارهٔ اوضا ع شرق میا نه چنانکه اخیرا در کنفرا نس رباط و در اجتما ع جده اعلان شد بطور جـــدی وقع بگذارند .

افغا نستان بادر ك یکعده حقایق مر بوط به موقعیت خاص جغرافیا یی خود و با توجه بیك سلسله جریانا ت متعلـــق به تاریخ معاصر خویش از مدتهای دراز بایـــــن سو سیا ست بیطر فی مثبت و عدم الحـا ق به پیمان های نظامی را توام با قضاو ت‌آزاد در مورد مسایل بین المللی اختیار نـــموده است . افغانستان این خط مشی خویش را برای تحکیم صلح این منطقه و صلح جها ن سود مند تشخیص مید هد و با اتکاء بر ین اسا س علایق دوستی خود را با همه ملـــل جهان توسعه می بخشد .

ما از لزوم حل منازعات بین المللی به طریق مسالمت آمیز ، از تشدید دوستی بین دول جهان از الغا ی استعمار تحت همه‌اشکال ومظاهر آن ، از حق مردمان و ملل در تعیین سر نوشت شان ، از تطبیق‌اساسات منشور ملل متحد و همچنان از اصل جها نی بودن آن سازما ن صمیما نه پشتیبا نی مینماییم .

اعلیحضرتا !

عصر یکه در آن زند گی میکنیم به علت پیشرفت بیسابقهٔ علوم و انقلا بیکـــه در وسایل اطلاعات و مواصلات بوجود آمده و نظر به ایجاب اوضا ع جهان نیاز مند ی ما را به تما س های دایم و مستقیم و به تفا هم وتبادل نظر بیش از هر مر حله دیگر تاریخ تزیید بخشیده است .

هرگاه این تما س و تفا هم در بین‌کسانی صورت میگیرد که حیا ت ملت های شا ن از سر چشمه پاك یك فر هنگ و دیا نت‌مشترك الهام گرفته و جغرافیا ی طبیعی سر زمـین های شانرا در یك قسمت دنیا بهـم آورده یقینا ثمرهٔ آن بیشتر و نقش آن در روا بط دو لتین و در سیا ست بین المللی موثـــر خوا هد بود .

مسافرت شما را در افغانستان در روشنی این حقیقت و به ملاحظه روابط عمیق روحانی که ملت های ما با رشته نیرو مند آن پیهم بسته شده اند یك قدم خیلی مثبت وسودمند برای طر فین میدانیم و به اعلیحضر ت شما اطمینان مید هیم همه مرد م این سر زمین بامن در ابراز بهترین احساسا ت دو ستی واخوت به شخص اعلیحضرت شما بحـیث زمامدار با کفا یت یك کشور برادر شریك می باشند .

یقین کامل دارم این مسا فر ت آن برادر عزیز به افغانستان و همچنان‌مذاکرات‌وتماس های که طی آن صورت می پذیرد در تقویهٔ مزید روابط برادری بین ملت ها ی ما ودر ازدیاد تفاهم بین رجال مسئول مملکتین و توسعهٔ علایق فر هنگی بین هر دو کشـــور نقش موثر خوا هد داشت .

از تشریف آوری تان در این محفل گرامی صمیمانه تشکر میکنم و امید وارم ایام اقامت کوتاه اعلیحضرت و همراهان محترم شان در افغانستان بخو شی سپری گردد .

تمنا میکنم بهتر ین آرزو های مرا برا ی صحت وسعادت شخص اعلیحضرت خود وبرای ارتقاء ورفاه مزید ملت برادر ما مـــردم عربستان سعودی بپذیرید .

ملک فیصل

د افغانستان کالنی

متن بیانیه جوابیه اعلیحضرت ملک فیصل

اعلیحضرتا !

کمال مسرت دارم به این مناسبت مسعود مراتب سپاسگذاری وامتنان خود را به اعلیحضرت شما ابراز نمایم که با این دعوت کریم ملوکانه به من نعمت ملاقات وصحبت خویش را میسر فرمودید . و فرصت آنرا دریافتیم از کشور برادر خویش دیدن نماییم و با برادران خود درین کشور عزیز ملاقی شویم .

ایام مسافرت اعلیحضرت شما را در زمان اعلیحضرت مغفور عبدالعزیز آل سعود به نیکویی بخاطر داریم مسافرت اعلیحضرت شما در دلها ی ما آثار خجستهٔ محبت وتقدیر را که زادهٔ اخلاق نیك وسجایای گرانمایهٔ شما میباشد بما گذاشته است .

امید واریم که آن مسافرت آخرین دیدار اعلیحضرت شما از کشور برادر شماعربستان سعودی نباشد بلکه خدای بزرگ (ج) به شما توفیق ارزانی فرمایه تا از مملکت ما بار دیگر دیدن فرمایید .

اعلیحضرتا !

همهٔ آنچه را درین لحظه چه در زمینهٔ پیوند های برادرانه که مردمان و کشور ها ی مارا بهم مربوط می سازد و چه در زمینهٔ خطمشی سیاست خارجی که کشور عزیز شماآنرا پیروی مینمایید ، فرمودید با اطمینان ازصمیم قلب تایید مینمایم. واقعا آن صله ها ی برادری وایمان و دوستی که مردمان و کشور های مارا بهم می پیوندند ازهمه پیمان ها و معاهداتی که بین دیگران موجود است بسی نیرو مند میباشد. هیچکس نمیتوانند از آن نقش فعال افغانستان انکار نماید که کشور اعلیحضرت شما در چاره جویی رویداد های دشوار در جهان با خلوص نیت متکی بر دوستی با همه ایفا مینمائید و منشاء آن همانا عقیدهٔ اسلامی و سجایا ی خجستهملت شما میباشد .

شایستهٔ تذکر است اینکه افغانستان و عربستان سعودی هر دو در ملل متحد با یك دیگر دست همکاری دادند تا اینکه حق تعین سر نوشت شامل متن میثاق حقوق بشرگردد و هر دو کشور در ین زمینه سالیان دراز مشترکا مجادله نمودند تا موفق گردید آراء اکثریت را بدست آرند به موجب آن حق تعین سر نوشت شامل میثاق حقوق بشر گردید .

اعلیحضرتا !

باید گفت از جملهٔ آنکشور هاییکه دربارهٔ این حق اظهار موافقت کرده و آنرا امضاء نمودند عده عملا به آن مخالفت کردند .واقعا اکثر دشواری ها ی امروزی جهان زادهٔ آنست که یکعده از کشور های عضو ملل متحد در امور کشور های دیگر مداخله مینمایند . برجسته ترین مثال این دشواریها این‌است که موسسهٔ ملل متحد به حیث وسیلهٔ تجاوز بر برادران عرب شما در کشور ایشان و اشغال سر زمینها ی ایشان و آواره ساختن فرزندان این سر زمین ها از خانه ها یشان وجا نشین کردن دولت بیگانه از راه این خیانت استخدام گردیده است .

اعلیحضرتا !

برادران عرب شما بر کسی تجاوز نکرده‌اند بلکه دیگران بر ایشان در خاك ایشان تجاوز روا داشته وایشان را از آن بیرون رانده اند و اکنون میخواهند آنها را ناگزیر سازند تا نتایج این تجاوز را که پیوسته شدت می یابد قبول نمایند .

از زمانیکه اسرائیل به اشغال اراضی عرب پرداخته است موجودیت خود را بر اساس تجاوز وزور آوری متکی نموده و کشور های عربی مارا با اضطراب و دشواری های‌بیشمار روبرو کرده است مساعی ما و مساعی‌برادران مصیبت زدهٔ ما متوجه این بوده است که ملل متحد ووجدان بشریت به تجاوزی که بر ما روا داشته شده است التفات نمایند مگر متاسفانه در مقابل این فریاد ها ی پیهم‌گوش ها را بسته یافته ایم .

اعلیحضر تا ! محال است به هیچ و جه برادرا ن عر ب شما فرا موش کنند که موقف افغانستان برادر پشتیبا نی از عر ب درمقابل تجاوز بوده وافغانستا ن در راه دفا ع حقوق عرب و سرنوشت ایشان پیوسته در صـف او ل قرار داشته است واین موقف از جانب ملتی که به خدای پاك ایمان دارد وبرعقیده خود پا برجا ست و تحت زمامداری خردمندانهٔ شما به پیش میرود امر طبیعی بوده شگفـت آور نیست . در ین شکی نیست که بهتایید ونیرو ی خدا وندی رهبر ی گرا نما یه که این مرد م برادر از آن بر خور دارند متو جه سر بلند ی ، آسا یش ، تر قی ، پیشر فت آرامی ، امن واستحکام استقلال و آزادیست.

به اعلیحضر ت شما اطمینا ن مید هم که ما و همه برادرا ن سعودی شما تمام‌مسا عی شما و همه برادران افغانی خـویشـ را در ساحا ت مختلف در طریق عدا لت ،نگهبانی آزادی و پایداری بعقیدهٔ اسلامی که از آن نمیتوان بی‌نیاز بود تایید میداریم .
یقین است این ملت سر بلند که‌سا لیا ن دراز در برابر استعمار مبارزه نموده است به استعمار تحت هیچ یك از اشکال ومظاهر ان هر گز تن در نخوا هد داد .
برادرا ن سعودی شما این موقف افغانستان را به نیکو یی در ك نموده اند که هد ف آن تایید حق و عدا لت و آزا دی‌وطردهرگونه نظریات استعمار ی است از هر جانبی وتحت هر شکلی که باشد .
من باکمال اخلاص از در گاه پرور دگار نیاز میکنم تا همهٔ ما را در راه خد مت به دین ما ، به پایداری در عقیدهٔ ما و در راه پیشرفت کشور ها و مردم مابسوی سـر بلندی ، افتخار ، تر قی ، وآرا می درهمه جوانب زند گا نی توفیق عنا یت فر ماید .
یکبار دیگر به اعلیحضر ت شما اطمینان میدهم که در باره هر آنچه فرمودید وراجع به همه مساعی شما ابرازتاییدکامل‌مینماییم تا آنکه به توفیق خداو ند توانا در راه خیر باهم برادر ، مددگار ویاور باشیم .
درین مورد البته هیچ گو نه تجا وزی را در نظر نداریم و در برابر هیچ کسی مقصد سو یی در دل نمی پرورانیم و اما در عـین زمان هیچگونه تجاوز را بر خویش وهیچگونه تعرضی را در برابر آزادی استقلال و عـقیده خویش تحمل نمی کنیم . اما در برابر برادران مسلمان خود در گیتی محبت و اخـلا صـ کامل بدل می پرورا نیم . ا زخد اوند متعا ل نیاز مند یم تا همه جهان را براه را ست هدایت فرموده اختلا فات وآن عوا ملی را که مایهٔ ایجاد دشورای ها بین ملل عا لم میشود رفع نما ید .

جهان امروز بیش از همه نیاز منداستقرار است تا آنکه هر کشور متو جه بهبود امـور خویش بوده و با فر مان بر ی خداوند و در راه نیك با مسا عی فر زندا ن وطن خویش در پی چاره جو یی مسا یل خود باشند .
در پایان از خداوند پاك وبزرگ تمـنا می کنم تا به اعلیحضر ت شما تندر ستی وکامگاری در راه خد مت دین ما و شما و خدمت در راه پیشر فت وتر قی ملت نجیب شما چنانکه آرزوی اعلیحضرت است عنایت فـرماید .

مذاکرا ت رسمی بین اعلیحضر ت معـظم همایونی واعلیحضرت ملك فیصل پادشـاه عربستان سعودی‌سا عت دوازده‌و بیست‌وپنج دقیقهٔ ظهر ۲٤ جوزا ٤۹ مطابق ١٤ جـو ن ۱۹۷۰ در قصر دلکشا صور ت گر فت .درین مذاکرا ت از جانب افغانستان بنا غلی‌نوراحمد اعتمادی صدراعظم ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ، دوکتور عبدالقیو م معا ون دوم صدار ت ووزیر معار ف ، پو هندوی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه و بنا غلـی سید تاج الد ین سفیر کبیر افغانی در جده و از طر ف دو لت عر بستان سعودی‌والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز ، بناغلی دوکتور رشاد فرعون مشاورین مخصوص اعلیحضر ت فیصل بناغلی حمود الفهد الز ید سـفیر کبیر عربستان سعودی متعین کابل اشـترا ك داشتند .
این مذاکرا ت در موضو ع علایق برادرانهٔ هر دو کشور و توسعه روابط فر هنگی بـین مملکتین در فضا ی دوستی مود ت وتفا هم صور ت گرفت .

اعلیحضرت معظم همایونی با اعلیحضرت فیصل هنگام مذاکرات رسمی که در قصر دلکشا صورت گـرفــت

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی روز ۲۴ جوزا در دعوت نهاری اشتراك فرمودند که از طرف پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات بافتخار شان در تپه پغمان ترتیب شده بود.

درین دعوت والاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز، بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم، پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجرگه معاونین صدارت عظمی و دیگر اعضای کابینه قضات ستره محکمه، مامورین عالیرتبه عسکری وملکی، بعضی از اعضا شوری وذوات معیتی اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی اشتراك داشتند.

همچنان بافتخار اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی ساعت هشت شام ۲۴ جوزا دعوتی از طرف بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در قصر وزارت امور خارجه ترتیب شده بود درین دعوت والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات، پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی، معاونین صدارت عظمی، اعضای کابینه، جنرالهای اردوی شاهانه، اعضای معیتی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی، مامورین عالیرتبه ملکی و روسای کوردیپلوماتیك بدربار کابل اشتراك داشتند.

اعلیحضرت معظم همایونی و مهمان گرامی ایشان اعلیحضرت ملك فیصل ساعت یازده قبل از ظهر ۲۵ جوزا برای تهداب گذاری مرکز تحقیقات اسلامی پوهنتون کابل در ساحهٔ پوهنتون تشریف فرماشدند.

سنگ تهداب این مرکز اسلامی توسط اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی در حضور اعلیحضرت معظم همایونی گذاشته شد.

قبل از آنکه سنگ تهداب این مرکز تحقیقاتی اسلامی گذاشته شود پوهاند دوکتور سید عبدالقادر بها رئیس پوهنتون کابل ضمن معروضهٔ اظهار داشت که اساس

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی در حالیکه ذات ملوکانه نیز تشریف دارند اسناد مربوط به تاسیس وبناء مرکز تحقیقات اسلامی را دربین کیسه فولادی میگذارند

این مرکز تحقیقا تی در سا ل (١٣٤٤) طرح گردیده و پوهنتون کابل کما ل افتخار دارد که اعلیحضر ت معظم همایو نی و مهما ن گرا می ایشان برا ی تهدا ب گذاری ایـن مرکز تحقیقا ت اسلامی به پو هنتو ن کابل تشریف فر ماشدند .

مسایل اسلامی از سا ل های زیا دی مطمح نظر دانشمندان افغانی بوده و امید واثق داریم که این مرکز تحقیقا تی در راه بسط وتوسط شعایر اسلامی در کشور ما مثمر ثمری بیشتر گردیده واز طرف دیگر وسا یل همکار ی تساند و هما هنگی بیشتر را بین افغانستان وکشور های اسلامی جهان فرا هم خوا هد کـرد .

رئیس پوهنتون همچنان اظهار داشت برای اینجانب و منسوبین پو هنتو ن کمال مباهات است که بتوانیم به وسیلهٔ این مرکز ازطریق تحقیقات مزید در دین مبین اسلام با کشور های اسلامی و مسلما نان جهان در تما س باشـیم .

رئیس پوهنتون اظهار آرزو کرد تا این مرکز نتایج مثمر و حقیقی خود را نه تنها برای کشور ما بلکه برا ی جهان اسلام بـه ارمغان آورد .

اعلیحضرت ملك فیصل حین گذشتن سنگ تهداب مرکز تحقیقا ت اسلامی اظهار داشت که امید وارم این مرکز نه تنـها بـرا ی افغانستان مفید باشد بلکه بحیث یك حلقه وصل در سلسله مطالعات اسلامی درسراسر جهان قرار گیرد .

در مراسمی که بد ین منظور در سا حهٔ پو هنتون کابل در محلی مرکز تحقیقا ت اسلامی دایر شده بود شاغلی نور احـمد اعتمادی صدراعظم ، پوهانددوکتور عبدالحکیم

ضیایی قاضی‌القضات، پوهنوال‌دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سنا تورعبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، ښاغلی‌علی‌محمد وزیر در بار سلطنتی ، ښاغلی عبدالله‌یفتلی معاون اول صدار ت ، دوکتور عبدالـقیو م معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف ،اعضای کابینه ، بر خی از قضات ستره محکمه و بعضی از اعضای شورا ، استادا ن پوهنتون کابل وعدهٔ از علما و دانشمندان و سفرا ی دول اسلامی اشترا ك کرده بودند .

در نقشه پروژه مرکز تحقیقا ت اسلامی یك مسجد جا مع بگنجا یش یك هزار نما ز گزار یك کتابخا نه و یك مرکز بـــــزرگ ثقا فت اسلامی بسویهٔ بین المللی در نظـــر گرفته شده است .

درین مرکز علاوه بر تحقیقا ت در امــور اسلامی نشر یه ها یی نیز در اطـــرا ف فلسفه و حقا نیت دین مبین اسلام پیو سته انتشار خوا هد یافت و علما ی اسلامی ازین مرکز استفاده واستفاضه خوا هند برد .

در تهداب این مرکز تحقیقا ت اســلا می مسکو کات طلاونکلی مروجهٔ افغانی‌یابانکنوت های که فعلا در جریان است گذاشته شــده است وورقه ایکه درآنجا جا داده شـــــده این عبار ت تحریر گردیده است .

بنام خداوند بخشانیده و مهربا ن !

در عهد فرخندهٔ پادشاه دیا نت شعـــار اعلیحضرت معظم همایو نی محمد ظاهـــــر شاه سنگ تهداب مرکز تحقیقا تی اسلا می پو هنتون کابل بروز دو شنبه ۲۵ جـــوزا (۱۳٤۹) هجر ی شمسی بد ست مهمان‌گرامی ذات ملوکا نه اعلیحضر ت معظم ملك فیصل بن عبدالعزیز پادشاه عر بستا ن سعو دی گذاشته شد .

اعلیحضرت معظم همایو نی و اعلیحضرت ملك فیصل مهمان عالیقدر شاهانه سا عت ۱۲ ونیم ظهر روز ۲۵ جوزا از تمرینا ت‌قوای هوایی اردوی شا هی در بگرام دیدن‌فرمودند.

والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیـــز ، ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظـــم ، معاو نین صدارت عظمی ، بعضی از اعضا ی کابینه و ذوات معیتی اعلیحضرت ملك‌فیصل نیز حضور داشتند .

هنگامیکه اعلیحضرت‌همایو نی‌واعلیحضرت فیصل پادشاه عربستان سعودی بــه میدان هوایی بگرام مواصلت فر مودند ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، دگر جنرا ل غلام فاروق لو ی درستیز و دگر جنـــرا ل عبدالرزاق قو ماندان عمو می قوا ی هوا یی ومدافعه هوا یی از ذات ملو کانه و مهمان گرامی شان استقبال نمودند .

پس از آنکه وزیر دفاع ملی مهمان‌گرامی ذات ملوکانه را خیر مقدم گفت اعلیحضر ت همایو نی واعلیحضرت فیصل بسواری موتر قطعات قوای هوا یی را معاینه فرموده وبعد تمرینات انداخت را که از طرف یکدسته از طیارات جت صورت گرفت مشا هده کردند.

اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت ملك فیصل پادشاه عربستان سعو دی پس از ختم مراسم میدان هوایی بگرام در حوا لی ساعت یك ونیم بعد از ظهر در ضیا فت نهاری اشترا ك فرمودند که از طر فـروسای هر دو جرگه شورا در استا لف تر تیب‌شده بود .

درین دعوت والاحضرت امیر نواف بـــن عبدالعزیز ، ښاغلی نور احمد اعتــــما دی صدراعظم ، ښاغلی علی محمد وزیر در بار سلطنتی ، معاو نین صدارت ، اعضا ی‌کابینه جنرال های اردو ی شاهانه ،والیان کابل ، کاپیسا وپروان ، ښاروال سر پرســـت ، مامورین عالیرتبه ملکی و ذوا ت مــــعیتی اعلیحضرت ملك فیصل اشترا ك داشتند .

در طول راه بین کابل‌بگرام‌و بگرام‌استالف در هر قسمت اهالی ، مامورین وطلاب‌معارف با ابراز احساسا ت و کف زدنها و شعار زنده باد اعلیحضر ت همایو نی واعلیحضرت فیصل از ذات شهر یاری و مهما ن گرا می شان استقبال نمودند .

قلعه مراد بیگ ، شهر میربچه کـوت و قره باغ با بیرق های هر دو کشور تزئین شده و شعار ها ی دوستی بین افغانستا ن وعربستان سعودی رو ی پار چه ها ی ملون جلب نظر میکرد .

به افتخار اعلیحضرت معظم هما یو نی دعو تی از طر ف اعلیحضر ت فیصل‌پادشاه

اعلیحضرت معظم همایونی با مهمان‌گرامی‌شان اعلیحضرت ملک فیصل در دعوتیکه با افتخار شان در قصر چهل ستون ترتیب شده بود

عربستان سعودی ساعت ۸ شام ۲۵ جوزا در قصر چهلستون ترتیب شده بود که در آن والاحضرت شهزاده احمد شاه والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات پوهنوال دکتور محمد عمر وردک رئیس ولسی جرگه ، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، بناغلی علی محمد وزیردربار سلطنتی ،معاونین صدارت وهیأت کابینه بعضی از جنرالهای اردوی شاهانه سفرای کبیر هر دو کشور و ذوات معیتی اعلیحضرت ملک فیصل و بعضی از مامورین عالی رتبهٔ وزارت امور خارجه اشتراک داشتند .

اعلیحضرت ملک فیصل پادشاه عربستان سعودی که بنا به دعوت اعلیحضرت معظم همایونی برای یک بازدید رسمی از افغانستان بکابل تشریف آورده بودند ساعت ۹ صبح روز ۲۶ جوزا مطابق ۱۶ جون ۱۹۷۰ عازم جده گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی مهمان‌گرامی ملوکانه را از قصر چهلستون تا میدان هوایی بین المللی کابل مشایعت فرمودند .

موکب ذات شهریاری واعلیحضرت ملک فیصل در حالیکه از طرف یک دسته‌موتر سایکل سواران بدرقه میشد در حوالی ساعت ۸ و ۴۰ دقیقه به میدان هـــوایی مواصلت کرد . برای وداع با مهمان‌گرامی ذات شهریاری والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل ، بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ، پوهنوال دوکتور محمد عمر وردک رئیس ولسی جرگه، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، معاونین صدارت عظمی و هیئت کابینه ، پوهاند دوکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی بناروال سرپرست ، مامورین عالیرتبه ملکی و جنرالهای اردوی شاهانه روسای کور دیپلوماتیک و معاریف شهر کابل در میدان هوایی حضور بهمرسانیده بودند . اعلیحضرت ملک فیصل پس از آنکه بـــا مشایعین وداع کردند به معیت اعلیحضرت

معظم همایونی سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه فرمودند ـ درین وقت موزیک سرود ملی هر دو کشور را نواخت .
والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، بناغلی صدراعظم ، قاضی القضات ، روسای هر دو جرگه شورا ، وزیر دربار سلطنتی ،وزراء دفاع ملی وداخله بناغلی سیرت وزیر عدلیه ورئیس هیئت مهمان داران ، سفرای کبیر هر دو کشور در نزدیك طیاره با اعلیحضرت ملك فیصل وداع کردند . ذات ملوکانه مهمان عالیقدر شاهانه را تا نزدیك طیاره مشایعت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی هنگام وداع با اعلیحضرت ملك فیصل یکبار دیگر تمنیات نیك و برادرانهٔ ذات شاهانه را نسبت تشریف آوری اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی به افغانستان ابراز داشتند .
ذات ملوکانه از بارگاه خداوند بزرگ استدعا کردند که برای اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی در راه‌خدمت به کشور شان و جهان اسلام توفیق مزید نصیب گرداند . اعلیحضرت ملك‌فیصل پادشاه عربستان سعودی فرمودند که‌باکمال امتنان تشکرات قلبی خودرا نسبت‌احساسات گرم شخص حضور اعلیحضرت ، حکومت وملت افغانستان بحضور شاهانه تقدیم‌میکنم اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی فرمودند از فرصت نیکی که مساعد شد به کشورشما که از آغاز تاریخ تا امروز منبع مجاهدات فعالیت ها ، دانش علم و افکار مترقی‌بوده مسافرت کنیم قلبا مسرت داریم اعلیحضرت ملك فیصل دوام دوستی صادقانه‌هر دوکشور طول عمر ، صحت و سلامت ذات شاهانه را از بارگاه خداوند بزرگ آرزو فرمودند .
البوم های مسافرت اعلیحضرت ملك‌فیصل وهمراهان شان در افغانستان که از طرف شعبهٔ عکاسی دباختر آژانس تهیه شده بود توسط دوکتور محمود حبیبی وزیر اطلاعات وکلتور به اعلیحضرت فیصل پادشاه‌عربستان سعودی تقدیم شد .

طیاره حامل اعلیحضرت فیصل و ذوات معیتی شان در حوالی ساعت ۹و ۵ دقیقه در فضای کابل اوج گرفت .

اعلامیه مشترك افغانستان وعربستان سعودی

نظر به دعوت اعلیحضرت معظم‌همایونی محمد ظاهر شاه و به مقصد تقویت پیوند های برادری و روحانی بین هر دو ملت و به منظور توسعه تسانند اسلامی و همکاری بین هر دوکشور اعلیحضرت ملك فیصل‌بن عبدالعزیز آل سعود پادشاه عربستان‌سعودی از تاریخ ۱۳ تا ۱۶ جون ۱۹۷۰ مطابق ۲۳ تا ۲۶ جوزای ۱۳۴۹ هجری شمسی به افغانستان مسافرت رسمی نمودند .
اعلیحضرت ملك فیصل از کابل وقسمتی از نواحی آن دیدن نمودند در هر جا ازطرف مردم و حکومت افغانستان از اعلیحضرت ایشان استقبال صمیمانه و با حرارت‌بعمل آمد .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان از طرف ملت افغانستان برادر عزیز خود اعلیحضرت ملك فیصل را استقبال نموده و اظهارداشتند که دلهای مردم افغانستان از آغاز گرایش بدین مبین اسلام بیاد سر زمینی بوده است که مقدس ترین مقامات اسلامی یعنی خانه کعبه و حرم محمد مصطفی (ص) در آنجا واقع است و ملت افغانستان با استقبال از شخص اعلیحضرت ملك‌فیصل از پاسدار حرمین شریفین وتاجداری کشوری را که ازآن روشناهی اسلام سرتاسرگیتی‌پرتوافگنده‌است پذیرائی میکند .
اعلیحضرت ملك فیصل قدردانی عمیق خود را از نقش تاریخی مردم افغانستان در طی قرون

طولانی در نشر اسلام وهمچنین ازمساعی ارزنده اعلیحضرت همایونی ، حکومت ومردم افغانستان در اعمار بنای حیات ملی خویش مطابق مقتضیات عصر ودر روشنائی ارشادات دین پاک اسلام اظهار نمودند .

اعلیحضرت ملک فیصل درهنگام اقامت خویش در افغانستان با اعلیحضرت محمد ظاهرشاه پادشاه افغانستان مذاکره نمودند .

در این مذاکرا ت ازجانب افغانستان ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ښاغلی علی محمد وزیر دربار پادشاهی ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت عظمی ، دکتورعبدالقیوم معاون دوم صدارت عظمی ووزیر معار ف ، ښاغلی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه و ښاغلی سید تاج الدین سفیر کبیر افغانستان در عربستان سعودی ودیگر مامورین عالیرتبه افغانی اشترا ك داشتند .

از جانب عربستان سعودی در ین مذاکرات والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز مشاور خاص اعلیحضرت ملك فیصل ، دکـــتور رشاد فرعون مشاور اعلیحضرت ملك فیصل وښاغلی حمود الفهد الزید سفیر کـــبیر عربستان سعودی در افغانستان و دیگررجال عالیرتبه عربستان سعودی سهم گر فتند . این مذاکرا ت در فضا ی تفا هم متقابل و دوستی صمیمی که زادهٔ صله ها ی استوار اخوت روحانی بین مردمان هر دو کشور می باشد صورت گرفت .

جانب افغانی خط مشی خویش را مبنی بر بیطرفی وعدم الحاق فعا ل و مثبت ودوستی باهمه ملل شرح داد .

جانب سعودی خط مشی حکو مت آنکشور را مبنی بر پشتیبا نی از صلح متکی بـــر عدالت و همکاری بین المللی بیان داشت .

در بارهٔ اوضاع بین المللی هر دو رئیس دولت اعتقاد خود را بر اصو ل مندر جهٔ منشور ملل متحد اظهار نموده و تصمیم راسخ خویش را برای دوام تقویت همکاری بین المللی بر اساس احترام متقابل ، مساوا ت حقو ق وعدم مداخله در امور داخلی دیگر کشور ها ابراز داشتند .

هر دو پادشاه پشتیبا نی خود را از همـــه ملل و مردمانیکه برضد استعمار تحـــــت همه اشکال و مظاهر آن به منظور حصو ل حق تعیین سر نوشت خویش در پیکار اند ابراز نمودند .

هر دو پادشاه رضائیت مند ی حکو مت های خود را از نتایج نخستین کنفرانـــس سران دول و حکو مات کشور ها ی اسلامی که در دسامبر ۱۹۶۹ در رباط منعقـــدگردید و کنفرانس اسلامی وزرا ی خار جه که در مارچ ۱۹۷۰ در جده انعقاد یافت و به‌موجب آن در آن شهر دارالانشاء اسلامی بر قرار شد اظهار داشته و پشتیبا نی خود را از تصمیمات این دو اجتما ع تاریخی ابـــراز داشتند .

هر دو جانب با تایید اعلامیهٔ کنفرانس اسلامی سران در رباط ابراز عقیده نمودند که باید ملل مسلمان پیوند های برادر ی و روحانی را بین مردمان خویش تـقـویـت بخشند تا آزادی و میراث تمدن مشتر ك خود را که بطور خاص متکی بر اصول عدا لت، تسامح و تحمل وعدم تبعیض و امتیازمیباشد پا سداری نمایند .

هردو جانب پا بندی کـا مل خـودرا به ارشادا ت اسلامی اظهار وابراز عقیده‌نمودند که تعالیم اسلام در جهان امروز که در اثر مجادلات حاوی خطر متوجه صلح و امـنیت آن ودر اثر منازعا ت زاده مسا یل نزا دی و مقابله عقاید وافکار دچار سرا سیمگی می باشد نقش عمده داشته میتواند و بنا برین باید ملل اسلامی برای تشکیل یك جامعـهٔ بین المللی متو جه همکار ی با ثمر بین همه ملل و به منظور تامین حیا ت بهتر برا ی مردمان جهان بذل مجا هد ت نمایند .

جانب افغانی حمایت راسخ خـود را از پیکار ملت عرب و مردم عرب فلسطــــین برای حصول مجدد حقوق غصب شده آنهااظهار داشت .

اعلیحضرت ملك فیصل عمیق تر ین تشکرات خود را از پشتیبا نیمداوم افغانستان در قضا یا ی عرب بالعموم و مسئله فلسطین بالخصوص واز حمایت جد ی افغانستا ن از پیکار مردم عرب فلسطین به مقصد حصو ل مجدد سر ز مین و حقوق حقهٔ غصب شد هٔ ایشان ا ظهار دا شتند .

هردو جانب اظهار نظر نمودند که اوضاع در هند چین بیشتر تیره شده است ونزاع در آن سر زمین محض ازطریق احترام حق حاکمیت وتمامیت اراضی کشور های آن ناحیه وحق ایشان برای تعیین سرنوشت بدون هیچگونه دخالت خارجی تامین شده میتواند .

هردو پادشاه لزوم تقویت علایق برادرانه کشور های خویش را از راه همکاری در زمینه های مختلف به شمول اقتصادی ، فرهنگی ودینی اظهار نمودند .

جانب عربستان سعودی موافقت نمودافغانستان رادرمساعی آن بمنظور تطبیق پروگرام های اسلامی مخصوصاً توسط اداره عالی اوقاف افغانستان که اخیرا جهت تنظیم امور شئون دینی وتنظیم سالانه امور حج تأسیس گردیده است مساعدت نماید .

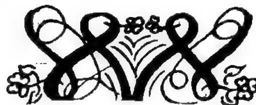
درحالیکه اعلیحضرت همایونی محمدظاهرشاه حضور داشتند اعلیحضرت ملک فیصل بنیان مرکز تحقیقات اسلامی را در ساحه پوهنتون کابل صبح ۲۵ جوزای ۱۳۴۹ گذاشته ودر این لمحهٔ تاریخی اظهار امید نمودند که این مرکز نه تنها برای افغانستان بلکه برای همه امت اسلامی بحیث یک حلقه در سلسلهٔ چنین مراکز که در نقاط مختلفه جهان وقف تحقیقا ت اسلامی میباشند خد مت خوا هد نمود .

هر دو جانب اظهار یقین نمودند که مسافرت های متقابل بین هر دو کشور برادر همکاری موثر وباثمر را در ساحهٔ اقتصا دی وفرهنگی بین ایشان توسعه خوا هد بخشید .

اعلیحضرت ملك فیصل و همرا هان ایشان مراتب سپاسگذاری خود را از مهما ن نوازی واستقبا ل با حرارتی که از طرف اعلیحضرت همایو نی پادشاه افغانستان حکو مت ومردم نجیب افغانستان در زمان مسا فر ت ایشان درین کشور صور ت گرفته است اظهار نمودند.

اعلیحضرت ملك فیصل وهمرا هان ایشان ازاعلیحضرت محمد ظاهرشاه دعوت نمودتا به وقت مسا عد به عربستان سعودی مسافرت نمایند .

اعلیحضرت همایو نی پادشاه افغانستا ن این دعو ت را با اظهار تشکر پذیرفتند.

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی به چکوسلواکیا

اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضر ت ملکه معظمه به دعو ت جنرا ل سوا بودارئیس جمهور چکوسلواکیا قبل از ظهر روز ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ مطابق ۲۰ سپتمبر ۱۹۷۰عازم آن کشور شدند .

موکب حامل اعلیحضرتین سا عت ۱۰و۳۰ دقیقه قبل از ظهر در حالیکه توسط یك دسته موتر سایکل سواران بدر قه میشد بەمیدان هوایی بین المللی کابل مواصلت کرد .

در میدان هوایی بین المللی کابل نزدیك طیاره والاحضرت شهزاده احــمد شاه ، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت شا هد خت بلقیس ، والاحضر ت شاهدخت مریم ، والاحضرت شهزاده میرو یس ، والاحضرت خا تول ، والاحضرت مار شا ل شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، والاحضرت

اعلیحضرت معظم همایونی قبل از عزیمت جانب اتحاد شوروی و چکوسلواکیا با ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم صحبت می فرمایند

جنرال سردار عبدالو لی ودیگر اعضا ی
فامیل جلیل سلطنتی ، ښاغلی نور احمد
اعتمادی صدراعظم ، میر من عالیه اعتما دی
خانم ښاغلی صدراعظم ، پو هاند دو کتور
عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات، پوهنوال دوکتور
محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ،ښاغلی
عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، ستر
جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر
محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پو ها ند
دوکتور عبدالله وا حدی والی کابل ، ښاغلی
محمد کبیر نورستا نی ښاروا ل سر پر ست
کابل ، شارژدافیر سفار ت کبرای چکوسلواکیا
وشارژدافیر سفار ت کبرا ی اتحاد شوروی
در کابل برای وداع با اعلیحضر تین حضور
داشتند .

اعلیحضر تین با مستقبلین که شا مل
اعضای فامیل جلیل سلطنتی ، اعضا ی کابینه
قضات ستره محکمه اعضای شورا ، جنرا ل
های اردوی شاهانه ، مامورین عالیر تبه ،
معاریف کابل اعضا ی سفار ت های کبرا ی
اتحاد شوروی و چکوسلوا کیا مقیم کا بل
بودند وداع کردند .

ذات شبهر یاری بعدا در حالیکه سترجنرال
خان محمد وزیر دفاع ملی شر ف حضور
ذات ملو کانه را داشت سلام گارد احترا م
را قبول و آنرا معا ینه فر مودند .

در این هنگام موزیك سلام پادشا هی
را نواخت . هنگام مواصلت اعلیحضرتین به
میدان هوایی بین المللی کابل اطفال روزنتون
دسته گل به حضور اعلیحضر تین تقد یم
کردند .

طیارهٔ حامل اعلیحضرتین سا عت ۱۰و۵۵
دقیقه قبل از ظهر از میدان هوایی بین‌المللی
کابل اوج گرفت .

در این سفر ښاغلی علی محمد وزیر دربار
سلطنتی ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاو ن اول
صدارت ، دوکتور روان فر هادی معین سیاسی
وزار ت امور خارجه ، سردار محمد یو نس
بحیث مصاحب حضور ملوکا نه ، و میر من
ماری نور به صفت ندیمه علیاحضر ت ملکهٔ
معظمه ، دوکتور سعدالله غوثی رئیس
تشریفا ت وزار ت امور خار جه ، بر ید
جنرال میرزا وزیر به صفت یاور نظا می
و پو هاند دوکتور عبدالفتاح نجم به صفت
دوکتور معالج ، ښاغلی شمس الد ین یاور
علیاحضرت ملکهٔ معظمه ، ښاغلی محمد انور
نوروز عضو ریاست تشریفا ت و ښاغلی
سیف الرحمن قتیل عضو مدیریت روا بط
سیاسی وزار ت امور خار جه با اعلیحضرتین
همراه بودند .

همچنان یك هیئت مطبوعا تی که در آن
ښاغلی سلطان حمید هاشم رئیس افغا ن
فلم ،ښاغلی محمد آصف ایوبیار عضو
اطلاعات اخبار مرکزی آژانس باختر وښاغلی
احمد ولی کهزاد فلم بردار افغان فلم شامل
اند شرف همرا هی با اعلیحضر تین را
داشتند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضر ت
ملکهٔ معظمه در راه مسا فر ت به چکوسلواکیا
بنابدعو ت نیکولای پود گورنی صدرهیئت
رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی
سا عت ۳ و ٤۸ دقیقه ۲۹ سنبله ٤۹ بوقت
محلی به میدان هوائی و نوکوای مسکو
مواصلت فرمودند .

در میدان هوائی مسکو از اعلیحضرت معظم
همایونی و علیاحضر ت ملکه معظمه ښا غلی
پود گور نی صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عالی
اتحاد شوروی ، ښاغلی دیمتر ی پو لیا نسکی
معاون و صدراعظم رئیس هیئت رئیسه شورای
عالی جمهور یت روسیه ،یاسنو ف معاون
رئیس هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی،
میر من نصر الد ین او وا منشی هیئت رئیسهٔ
اتحاد شوروی ، رئیس شورا ی مجلس ملیت
های شورا ی عالی اتحاد شوروی و سا یر
شخصیت های بر جستهٔ اتحاد شورو ی ،
جنرال محمد عار ف سفیر کبیر افغا نی متعین
مسکو ، ښاغلی کیکتیف سفیر کبیر اتحاد
شوروی مقیم کابل ، اعضا ی سفار ت کبرا ی
افغانی و محصلین افغانی استقبا ل کردند .

ښاغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسهٔ
شورا ی عالی اتحاد شوروی و ښاغلی
پو لیا نسکی نزدیك طیاره اعلیحضر تین را
خیر مقدم گفتند .

متعاقبا اعلیحضر تین به طر ف صفو ف
مستقبلین رفته با آنها مصا فحه فرمودند .

بعد از ختم مراسم میدان هوایی اعلیحضرت
معظم همایونی وعلیاحضر ت ملکهٔ معظمه
به سو ی اقا متگاه اعلیحضترین رهسپار

اعلیحضرت معظم همایونی ازطرف ښاغلی پود گورنی در میدان هوایی مسکو پذیرایی گردیدند

شدند .

به مناسبت مسا فر ت ذات ملو کا نه و علیاحضرت ملکه معظمه میدان هوایی ونوکوای مسکو با پرچم های هر دو کشور مزیـــن گردیـده بـــود .

ملاقات بین اعلیحضر ت معظم همایو نی و ښاغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عا لی اتحاد شوروی و ښاغلـــی پو لیانسکی معـــاو ن اول صـدراعظم شوروی ساعت ده صـــبح ۳۰ سنبله ٤۹ بو قـت مسکو در قصر کر یملن صور ت گر فت .

طی این مذاکرا ت که در محیط حســن تفا هم و صمیمیت صـور ت گـــرفت در موضوعات مربوط اتحادشوروی و افغانستان و مسایل مربوط به اوضاع جهان بحث‌صورت گرفت .

طرفین رضائیت کامل خود را از تو سعه و تقو یت مو فقیت آمیز علایق دوســتی و همکاری ثمر بخش بین هر دو کشـــور و آرزو مند ی جانبین را به منظور تحـکیم و استواری مزیدا ن در آینده مطابق منا فـع هر دو کشور و صلح بین المللی ابراز نمودند.

در این مذاکرا ت از طر ف افغانستا ن ښاغلی علی محمد وزیر دربار ســلطنتی ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت جنرال محمد عار ف سفیر کبیر افغانستا ن متعین مسکو ، و دکتور روان فر ها دی معین وزار ت امور خار جه واز جانب اتحاد شوروی علاوه بر ښاغلی پود گور نی صدر هیئـــت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحاد شوروی ، ښاغلی پولیا نسکی معاو ن او ل صدراعظم اتحـــاد شوروی ، ښاغلی پاتو لیف وزیر تجار ت خار جی ، ښاغلی اسکا شکوف رئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی خار جی ، ښا غلی وینو گراد وف معین وزار ت خار جه وښاغلی کیکتیف سفیر کبیر اتحاد شوروی در کابل وبعضی از مامورین عالیر تبه اتحاد شوروی اشترا ك داشتند .

همچنان اعلیحضر ت معظم همایو نـــی و علیاحضرت ملکه معظمه سا عت يك و نیم بعد از ظهر ۳۰ سنبله بوقت مسکو در ضیا فت چاشتی اشترا ك فر مودند که به اعـــزاز اعلیحضر تین از طر ف صدر هیئت رئیسهٔ دو لت اتحاد شوروی در قصر کر یملن ترتیب

اعلیحضرت معظم همایونی با بناغلی پود گورنی در قصر کرملن

یافته بود . عالی اتحاد شوروی ، بناغلی پو لیا نسکی

در این ضیافت که بین اعلیحضر ت معظم معاون اول صدراعظم بعضی از وزراء و همایونی و هیئت رئیسه اتحادشورویبیاناتیماموین عالیر تبه آنکشور و سفرا ی کبار تعاطی گردید علاوه بر همراهان اعلیحضر تین افغانستان واتحاد شوروی اشترا ك نموده بناغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسه شورای بودند .

متن بیانیه اعلیحضرت معظم همایونی

جلالتمآب عزیز !

از بیانات با حرار ت شما و از دعو ت دوستانه هیئت رئیسهٔ اتحاد شورو ی که بما فرصت داده طی این توقف مختصر خو یش در پایتخت زیبا ی شما با دوستا ن شوروی خود تماس مجدد حاصل نماییم صمیمانه تشکر مینمایم .

این باز دید خاطرا ت خوش و فرا موش ناشدنی مسا فر ت ها ی قبلی مـا را در کشور بزرگ شما تجدید میدارد تسلسل تماس و مسا فر تها ی متقابل زعـــما ی افغانستان واتحاد شوروی به کشور ها ی یکدیگر شکل عنعنهٔ ثابتی را گرفته نقش بارزی در تشدید علایق دوستانهٔ مردم ماحایز بوده است . این تماسها زمینهٔ مسا عد ی را برای همکاری مزید و حسن تفاهم بیشتربین مردمان ما فراهم آورده است .

مردم افغانستان مسا عد ت های بی‌شائبه اقتصادی وفنی مردم شوروی را در جهـت پیشرفت انکشا ف اقتصادی کشور شا ن به نظر قدر دانی دیده و آنرا مظهر همکار ی بالمر و دوستی صمیمانه بین اتحاد شوروی و افغانستان میدانند که بیش از نیم قـــر ن سابقه دارد .

جلالتمابا !

چنانکه میدانید افغانستا ن خط مشی عدم الحاق را که متکی بر سیا ست بیطر فـی عنعنوی آن میباشد پیرو ی کرده وهمزیستی مسالمت آمیز و همکار ی بین ملتها ی جهان را تایید میدارد . افغانستا ن مو ید حـق تعیین سر نوشت مرد ما ن و ملل می باشد واز اصل توسل به طرق مسا لمت آمیزبرای حل و فصل منازعا ت بین المللی طر فدار ی میکند . کشور ما با تعقیب این خط مشــی آرزو مند است در راه استحکام صلح جها ن سهم مفید ی گرفته باشد .

اشتراك رئیس حکو مت افغانستا ن در کنفرانس روسا ی دو ل و حکو ما ت کشور های غیر منسلك در لوساکا مظهر علاقمندی کشور ما به اشترا ك مسا عی در راه صلح وامنیت جهان و رفع کشید گی ها میبا شد. آرزو مندیم اعلامیه ها و فیصله های ایــن کنفرانس از طر ف همه کشور ها ی صلـح خواه باعلاقه مند ی استقبا ل گردیده در راه رفع کشید گی ها و تا مین صلح و همکاری بین المللی قد مها ی سود مند ی بر داشته شود .

جلالتمابا !

بارضائیت مند ی مشاهده می کنیم اخیرا با امضا ی موافقتنا مه ای بین اتحاد شوروی و جمهوریت فدرا لی الما ن قد م مـثبتی به منظور بر قراری صلح و امنیت و رفـع تشنجا ت بین المللی در قاره اروپا برداشته شد .

متاسفانه تصادما ت و منازعا ت در قارهٔ آسیا ادامه داشته صلح گیتی را بیش‌ازپیش به خطر انداخته است .

افغانستان متوقع ست به مردمان هـنـد وچین موقع داده شود به اسا س فیصله‌ها ی ژنیو (۱۹۵٤) بدون هیچگونه دخالت خارجی به صلح و حق تعیین سر نوشت نایل‌شوند.

عدم همکاری اسرائیل با مسا عی ملل متحد در راه حل و فصل نزا ع شر ق میا نه‌موجب نگرا نی عمیق ماست حل و فصل نزاع شرق میانه با تطبیق فیصله نامهٔ ۲۲ نوا مبر۱۹٦۷ شورای امنیت که متضمن خرو ج قــوای اسرائیل از اراضی اشغال شدهٔ عرب میباشد ورعایت فیصله نامه های ملل متخد راجع‌به حقوق مردم عرب فلسطین تا مین شده‌میتواند.

جـــلالـــتمآبـــا !

مسرت داریم باشما ودیگرزعمای‌اتحادشوروی روی موضوعات مورد علاقه هردو کشور در باره توسعه علایق جانبین و در باره اوضــا ع بین المللی‌تبادل نظر مفید نمودیم .

در خاتمه از استقبال گرم وصیمانه‌جلالتمآب ومردم شوروی همچنان کلمات پرحرارتیکـه نسبت بما ومردم افغانستان اظهار نمودیدمراتب امتنان خود وملکه را ابراز میدارم .

بااستفاده‌از فرصت‌میخواهیم تمنیات‌صمیمانه خود و مردم افغانستان را برا ی سعاد ت و اعتلای مزید مردم اتحاد شـــوروی بـــه جلالتمآب شما و توسط شما به مردم شوروی ابراز داریم . از حاضر ین محفل خوا هش میکنیم با بلند کرد ن جامها ی خود به صحت و سلامت جلالتمآب و دیگر زعما ی شورو ی واستحکام مزید دوستی هر دو کشور هابامن همرا هی نمایند .

بیانیهٔ‌جوابیهٔ جلالتمآب پود گورنی

جلالتمآب پود گور نی صدر هیئت رئیسه شورا یعا لی اتحاد شوروی طی بیانیه تایید نمود که روابط بین اتحاد شوروی وافغانستان همواره واقعا طور دوستا نه و حسن‌همجواری بوده است .

جلالتمآب پود گور نی گفتند اتحاد شوروی یك روش ثابت را بمنظور روابط قو ی تر دوستانه با افغانستان تعقیب نموده وتعقیب خوا هد کرد .

بناغلی پود گور نی گفتند هیئت بطـــور قاطع نشان می دهد که انکشا ف این روابط نه تنها به نفع هر دو کشور است بلکــه بحیث یك عامل مهم در تحکیم صلح درشرق نزدیك و میا نه و بطور کلی در امـــنیت بین المللی می باشد .

بناغلی پود گور نی علاوه نمودند تباد ل

نظر دوستانه و مثمر در مورد موضـوعا ت مورد علاقه طر فین یکبار دیگر هم آهنگی نقاط نظر و آرزو ی انکشا ف این نظریات را در آینده مجددا تایید کرد .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه قبل از ظهر ۳۱ سنبله بعد ازیك بازدید دوستانه دو روزه از اتحاد شورو ی جانب چکوسلواکیا تشریف فر ما گردیدند.

در میدان هوایی و نوکووا ی مسکو که با بیرق های افغانستان واتحاد شوروی مزین گردیده بود ښاغلی نیکو لای پود گور نی صدرهیئت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحـــاد شوروی ، ښاغلی دمیتر ی پولیانسکی معاون اول صدراعظم ، سایر شخصیت های برجستهٔ اتحاد شوروی ، سفرا ی کبار هر دوکشور

اعلیحضرت معظم همایونی در حـالیکـه جلالتمآب سووبودا رئیس جمهورچکوسلواکیا نیز تشریف دارند سلام گارد احـترام راقبول می فر مایند

اعضای سفار ت کبرا ی افغانستان ،محصلین بیست ویك توپ برسم احترام شلیك‌گردید.

افغانی و شارژدافیر سفار ت چکوسلوا کیا متعین مسکو بغرض تودیع اعلیحضر تـــین حاضر بودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضر ت ملکه معظمه سا عت ده و نیم قبل از ظهـر ۳۱ سنبله ۱۳۴۹ به وقت محلی به میدا ن هوا یی روزینی پراگ مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی پراگ از اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه بناغلی سوو بودا رئیســ جمهـــور یــت چکوسلواکیا ، میرمن سوو بودا ، دوکتور لوبه میرشتر وگل صدراعظم ، بنا غلـــی یان مار کو وزیر خار جه چکوسلوا کیا و شخصیت های برجسته و مامورین عالیر تبه چکی ، بناغلی عبدالرزاق ضیا یی سفـــیر کبیر افغانی متعین پراگ ، بناغلی‌فرانتشیك پطروژیلا سفیر کبیر چکوسلوا کیا در کابل روسای کوردیپلو ماتیك مقیم پراگ ،اعضای سفارت کبرای افغانی در پراگ با خانـــم های شان ، محصلین افغانی مقیم پراگ و عدهٔ کثیری از شهر یان پراگ با حرار ت استقبال نمودند .

اعلیحضرتین حینیکه از طیاره فرود آمدند بناغلی سوو بودا رئیس جمهور و میر من سوو بودا اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظمه را خیر مقدم گفتند .

ذات شاهانه و علیا حضر ت ملکهٔ معظمه بارئیس جمهور و میر من سوو بودا و دیگر مستقبلین مصا فحه فرمودند .

موزیك سرود شا هی افغانستان و سرود ملی چکو سلواکیا را نوا خت و در ین‌موقع

متعاقبا اعلیحضرت معظم همایو نی سلام گارد احترام را قبول فرموده آنرا معاینـــه نمودند .

سپس ذات شهر یاری ورئیس جمهـــور چکوسلواکیا به محل مخصو ص پذیرا یـی تشریف بردند .

ودرین وقت یکدسته از اطفا ل دسته‌های گل به نمایند گی از شهر یان پراگ بـــه اعلیحضر تین اهداء کردند .

ذات ملوکانه وعلیا حضر ت ملکه معظمه اطفال را مورد نوازش قرار دادند .

بناروال پراگ ، جنرال مار تین دی‌ژور وزیر دفاع وسایر شخصیت های چکوسلواکیا روسای کور دیپلو ماتیك متعین پراگ که‌در میدان هوایی برای استقبال اعلیحضر ت‌معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه حضور بهم رسانیده بودند توسط بناغلی یان‌مارکو وزیر امور خار جه چکوسلواکیا به حضـــور اعلیحضر تین معر فی گردیدند .

بعداً اعلیحضر ت معظم همایو نـــی و علیاحضرت ملکه معظمه به همرا هی رئیس جمهور چکوسلواکیا از مقابل صـــفـو ف مستقبلین در میدان هوا یی گذشته احساسات آنها را با اشاره دست و لطف خاص جواب گفتند .

ذات شاهانه و رئیس جمهورچکوسلواکیا در بین کف زدن های ممتد مستقلین وابراز احساسات آنان در محل مخصو صیکه قبلا تعین گردیده بود تشریف فر ما گـــردیده بیانات ایشانرا ایراد نمودند .

متن بیانیه جنرال لودویك سو وبودا

اعلیحضرتا !

برای ما نهایت مایهٔ مسر ت است کـــه اعلیحضرتین دعوت ما را برای این مسافرت رسمی از کشور ما قبول فرمودند .

روابط بین چکو سلواکیا وافغانستان یـك عنعنه طولانی داشته و هم آهنگ با معا هده دوستی بین دو کشور بوده و روی پر نسیب های مساوا ت واحترام متقابل استوار است.

انکشاف پیهم علایق ما با این حقیقت که

در روابط بین المللی هر دو کشور ما از پرنسیب های زیست با همی و همکار ی بین ملل جانب داری کرده اند اســـتوار بوده است .

انکشاف روابط بین چکو سلـواکـــیا و افغانستان میتواند به حیث مثالی مو ید این امر باشد که کشور ها ی دارا ی سیستم های اجتماعی متمایز میتوانند همکار ی همه جانبه و مثمر برا ی طر فین داشته ومشترکا

در حفاظت صلح بین المللی سهم بگیر ند .
ملت چکوسلواکیا احترام بزرگی به‌مساعی اعلیحضرت شما ، حکو مت ومردم‌افغانستا ن در پیشرفتها ی اقتصادی ، کـــلتور ی و اجتماعی کشور شما دارند .
مردم ما با علاقمند ی مسا عی مرد م زحمتکش افغانستان را در کوشش آنها برای حل پروبلمها ی شان در همه سا حا ت و اعمار کشور شان تعقیب کرده و برا ی‌آنها با کمال صمیمیت خواهان موفقیت های بیشتر در راه نیل به اهدا ف عالی و پلان ها ی مثمر شان میباشد .
جنرال سـوو بـودا رئیـس جـمـهور چکوسلواکیا گفت که‌شك‌ندارم که‌اعلیحضرت شما از احساسا ت گرم و دوستا نه مردم چکوسلواکیا نسبت به کشورصلح‌دوست‌شان اطمینان حاصل خوا هند کرد .
ما همچنان فرصت خوا هیم یا فت تا در باره موضوعا ت مهم روابط بین المللی و موضوعات انکشاف روابط بین ملل ما تبادل نظر بعمل آوریم .
کشور ما به حیث یك عنصر فعا ل در مساعی ملل اروپا یی برای تعمیم صلـح وامنیت درین قاره ودر جهان صر ف مساعی میکند ماطرفدار دوستی وارتقاء همکار ی‌بین ملل به سویه وسیع میباشیم .
سفر اعلیحضر ت شما اثر بـــزرگی در تاریخ روابط چکوسلواکیا وافغانستا ن بجا میگذارد من متیقن هستم که روابط موجوده بین کشور های ما راه را برای انکشا ف‌مزید علایق و همکاری ما در همه سا حا ت‌هموار میسازد .
یکبار دیگر از صمیم قلب به اعلیحضر تین خوش آمدید گفته و توقف اعلیحضر ت شما وعلیاحضرت ملکه معظمه و مهما نا ن افغانی را در کشور ما قرین مسر ت میخواهم .

متن بیانیهٔ جوابیه اعلیحضرت معظم‌همایونی

جلالتمآب عزیز !
از همین لحظات اول مواصلت به کشور زیبا ی شما با استقبال و پذیرا یی گرم‌مردم چکوسلواکیا رو برو شده ایم که نشا نه دوستی وعلاقمند ی مردم‌چکوسلواکیابه مردم افغانستان میباشد .
من و ملکه از این پذیرا یی گرم وکلما ت صمیمانه ایکه جلالتمآب در مورد ماو کشورما اظهار فرمودید کما ل امتنان و مسر ت‌داریم ازین که فرصت دست داد در اثر دعو ت دوستانه جلالتمآب از کشور زیبا ی شمادیدن نماییم .
این دعوت دوستانه بما موقع مید هد با جلالتمآب شما و دیگر زعما ی چکوسلواکیا از نزدیك معر فت حاصل نماییم وبااستفاده از این فرصت مسا عد و تباد ل نظر رو ی موضوعات مورد علاقه دو کشور زمینه تفاهم و همکاری مزید بین مرد مان افغانستا ن و چکوسلواکیا فرا هم گردد .
افغانستان به کشور چکوسلوا کیا عـلاقه داشته پیشرفتها و ترقیا ت مردم شما را بنظر تقدیر می نگرد سهمگـــیر ی مـــفید چکوسلواکیا در تکمیل پروژه های مختلف افغانستان مظهر علاقمند ی صمیمی مرد م چکوسلواکیا به افغانستان بوده و از طرف مردم ما به نظر تقدیر دیده میشود .

جلالتمابا !
افغانستان با پیروی از سیا ست‌بیطرفی مثبت و عدم الحاق به دسته بند ی ها ی نظامی وتایید از اصل همزیستی مسا لمت آمیز خواهان دوستی با تما م کشور ها ی صلح دوست میباشد .
به این عقیده ما طرفدار توسعه عـلایق دوستانهٔ خویش با همه کشور ها بوده متیقن هستیم تقویه مزید روابط دوستا نه وهمکاری اقتصادی و فرهنگـی بیـن افـغانسـتان و چکوسلواکیا متضمن منافع مرد مان هر دو کشور میباشد .
با مسرت مشا هده می نما ییم از بـدو امضاء معا هده مودت (۱۹۲۷) بین افغانستان وچکوسلواکیا مناسبا ت نیك بین دو کشور سیر ارتقایی خود را پیموده با امضـــا ی موافقتنامه همکاری تخنیکی و فرهنگی ۱۹۶۱ این مناسبات مستحکم تر گردیده است .
بار دیگر از استقبال گرم و پر حرار ت

شما ومردم چکوسلواکیا اظهار تشکر نموده سلامت و موفقیت جلالتمآب را با اعتلای مزید کشور چکوسلواکیا آرزو می نماییم .

سپس اعلیحضر ت معظم همایو نـــی و جنرال سبو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا در موتر مخصوص و علیا حضرت ملکه معظمه و میرمن سروبودا به موتر دیگر قرارگرفتند وبه طرف اقامتگاه حرکت فرمودند .

میدان هوایی پراگ و جاده های خطالسیر اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه با بیرقها ی افـــغانستا ن و چکوسلواکیا تزیین یافته بود .

عده کثیری از شهر یان پراگ نیز کـــ اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه را از میدان هوایی پراگ تـــا اقامتگاه شاهانه با ابراز احساسا ت صمیمانه و کف زدن های ممتد استقبال کردند .

یکدسته از موتر سایکل سواران مو تر حامل اعلیحضر تین را تااقامتگاه اعلیحضر تین که قصر پراگ تعین گردیده بدر قه نمودند

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضـــر ت ملکهٔ معظمه سا عت هشت شب ۳۱ سنبله بوقت محلی چکوسلواکیا در ضـیا فـــتی اشتراك فرمودند که از طر ف رئیس جمهور چکوسلواکیا بافتخار اعلیحضر تین در سالون های قصر پراگ ترتیب یافته بود .

در این ضیافت باشکوه علاوه از همراهان سفر ذات شاهانه بناغلی شـــترو گـــا ل صدراعظم چکوسلواکیا ، دکتور هانس رئیس اسامبله ملي فیدرا لی ، بناغـلی ار با ن رئیس کمیته مرکزی جمهور یت سوسیالیستی چکوسلواکیا ورئیس شورا ی ملی چکوسلواکیا وسایر شخصیت های برجسته آنکشــور ، روسای هیئتهای سیاسی مقیم پراگ باخانم های شان اشتراك کرده بودند .

هکذا اعلیحضر ت معظم همایو نی ساعت سه بعد از ظهر ۳۱ سنبله به محل سر باز گم نام در تپه ویت کوّف تشریف فر مـا گردیده ودر آنجا اکلیل گل گذاشتند .

در این مراسم علاوه از سفرای کبار دو

گوشهٔ از ضیافتیکه بافتخار اعلیحضـرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه از طرف جلالتمآب سوبودا ترتیب دادهشده بود

کشور رئیس تشریفا ت وزار ت امورخارجه چکوسلواکیا و بر خی دیگر از شخصیت‌های آنکشور شر ف معیت ذات شا هانه راداشت.

نمایندگان وزار ت های دفاع ملی فیدرالی وداخله وبر خی دیگر از شخصیت هـــا ی چکوسلواکیا در محل سر باز گم نام انتظار موکب ملوکانه را داشتند واز اعلیحضر ت معظم همایو نی در آنجا استقبا ل بعــمل آوردند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه سا عت ده قبل از ظهر اول‌میزان به براتسلاوا پایتخت جمهوریت سلوا ك ذریعهٔ طــیاره مخصــوص رئیس جــمهــور چکوسلواکیا مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی بر اتسلاوا ښاغلـــــی گلوکچ رئیس اسامبله جمهور یت سلوا ك ښاغلی کلو دکا صدراعظم بر خی ازشخصیت های‌برجسته وعدهٔ زیادی از شـــهر یان براتسلاوا مورد استقبال قرار گرفتند .

حین مواصلت اعلیحضر تین در میدا ن هوایی براتسلاوا موزیك سرود ملی‌افغانستان وسلواك را نواخت .

بعداً اعلیحضرت معظم همایو نی درحالیکه ښاغلی کلوکچ رئیس اسامبله ملی جمهوریت سلواك در معیت ذات شهر یاری بود سلام گارد احترام را قبول و آنرا معاینه فرمودند. سپس یکدسته از اطفال خورد سا ل دستهٔ گل را بحضور اعلیحضر تین تقدیم نمودند و مورد الطاف ذات شاهانه قرار گرفتند .

اعلیحضر ت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه ظهر اول میزان به‌قصربراتسلاوا تشریف فرماشدند ، ښاغلی کلوکچ رئیس اسامبله ملی سلوا ك دکتور پیتر کلود کا صدراعظم ، اعضای اسامبله ملی وعــدهٔ از شخصیت های سلوا ك از اعلیحضر تین در قصر استقبال بعمل آوردند.بعدا اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظـــمه وهمراهان سفر ذات شاهانه در ضیا فـــتی اشتراك فرمودند که به اعزاز اعلیحضر تین از طرف ښاغلی گلو کچ رئیس اسامبله ملی و دکتور کلو دکا صدراعظم جمهوریت‌سلواك در هوتل دیوین بر اتســلاوا تر تیب یافته بود .

درین دعو ت ښاغلی کلود کاطی بیانیه خیر مقدم چنین گفتند :

نهایت سپاسگزارم از اینکه اعلیحضر ت شما دعو ت مارا به حیث او لین پادشـــاه ورئیس یك دولت بعد از تدوین قـــانون اساسی جدید ما برا ی بازدید از پایتخت این جمهوریت قبول فرموده اید .

ما از مساعی اعلیحضرت شما در رهبری ملت افغان در راه ترقیا ت اقتصادی‌وسیاسی آگاهی داریم . اگر چه توقف اعلیحضر ت‌شما در جمهوریت ماکو تاه است معذالك ما یقین داریم دوستی واحساسا ت مردم سلوا ك در برابر اعلیحضر ت معظم همایو نی وملت افغان کاملا تبارز کرده خوا هد بود .

ما احساس میکنیم که فاصله جغرافیا یی در دوستی ما خللی نداشته است زیرا هردو ملت به دوستی بین ملل ، زیست با همی وهمکاری بین کشور ها و دوستی بین ملتهای ماکه تازگی نداشته و قبل از جنگ دو م جهانی وبر اساس معاهده دوستی ۱۹۳۷ بین مملکتین وجود داشته اعتقاد راسخ دارند واین ها اساس عمدهٔ را برای روابط دوستا نــه موجوده مادرساحه های اقتصادی و کلتور ی بجا گذاشته است .

ما از روش های سیا ست خار جی شماکه عدم انسلاك ، زیست با همی صلح آمیز و دوستی بین ملل است قدر دانی می کنیم .

ما در اکثر پرابلم ها و مسایل جها ن نظریات مشابه داریم واین اشترا ك عقیده نیز اساسی را برا ی تقویه روابط ما بجـا میگذارد من جام خود را به سعاد ت وسلامت اعلیحضر ت معظم همایو نی ، علیا حضر ت ملکهٔ معظمه ، سعاد ت ملت افغان و دوستی بین افغانها و ملل چکوسلواکیا بلند میکنم.

بیانیهٔ جوابیهٔ اعلیحضرت معظم همایونی:

جلالتمآب عزیز !

برای من وملکه جای مسرت است کـه طــی مسافرت مادر کشور زیبای شما فرصت دست داد از این شهر تاریخی ومرکز جمهـوریت سوسیالستی سلواك دیدن مینمائیم .

میخواهم از استقبال گرم‌وصمیمانه‌جلالتمآب شما ومـردم ایـن شهر قشنگ وهمچنان از احساسات نیکی که جلالتمآب نسبت بما ومردم افغانستان ابراز نمودید ازطرف خود وملکه

بدینوسیله ابراز امتنان نمایم .

برای تمام دوستان شما موجب مسرت است که ملاحظه میشود مردم سلواک ومردم چک با موافقه به قانون اساسی جدید فدراسیون جمهوریت مــردم چک وسلواک راپی ریزی نموده واین دو قوم شجاع وزحمت کش با صلح وآرامش در راه ترقی وپیشــرفت کشور چکوسلواکیا قدمهای مشترك وموثری برمیدارند.

ما طی توقف خود در پراگ با جلالتمآ ب لودو یك سوو بــودا و دیگــر زعمــا ی چکوسلواکیا رو ی موضو عا ت مورد عــلاقه دو کشور و همچنان روی مسایل بین المللی مذاکرا ت سود مند ی انجام دادیم .

مایقین داریم که این تما س باز عما ی کشور چکوسلواکی در تشئید روابطدوستانهٔ دوکشور که از سالیان دراز با هم علایــق صمیمی دارند مفید و موثر میبا شد . و ما همکاری مردم هر دو کشور را در سا حــه های مختلف تخنیکی واقتصا دی مظهر دوستی مردم افغانستان و چکوسلوا کــی دانسته و آنرا شائستهٔ تقدیر میدانیم .

زمینهٔ مسا عد ی که برا ی محصــلا ن افغانی جهت استفاده از تجارب پیشرفتها ی علمی وتخنیکی کشور متر قی شما فرا هم گردیده و همچنان تبادله معلو مات علمی و تخنیکی که بین پو هنتون ها ی ما صور ت میگیرد شرایط مناسبی را برا ی آشنا یی موقف بیشتر مرد مان ما مسا عد میگر داند ما عقیده داریم که معر فت و آشنا یی بهتر واعتماد متقابل بین ملل جهان تو سعــه و بسط علایق دوستی بین کشور ها ،انکشاف همکاری اقتصادی و تخنیکی بین مرد ما ن گیتی در راه تحکیم وبر قرار ی صلح امــر موثر ی بوده میتواند .

جلالتمآ با !

افغانستان با پیرو ی از سیا ست بیطرفی عنعنو ی خود از توسل به طرق مسا لمت آمیز برای حل و فصل منازعات بین المللی طرفداری مینما ید .

افغانستان خواهان صلح و آرا مش در تمام مناطق جهان میباشد واز هر سعی مفید وموثری که در ین راه بکار برده میشودتقدیر مینما ید .

خوشبختانه با امضا ی موافقتنا مه اخــیر بین اتحاد شوروی و جمهوریت فدرا لی المان از تشنج و کشید گی های سیا سی درقارهٔ اروپا کاسته میشود .

اما متاسفانه توسعهٔ تصاد ما ت در هند و چین و دوام وضع نا آرام و غیر عادی در شرق میانه که از اثر تجاوز مسلحانهٔ قوای اشغالگر اسرائیل بر خاك کشور ها ی عربی بوجود آمده مارا نگران میدارد به عقــیدهٔ ما تطبیق فیصله های کنفرانس ۱۹۵٤ ژنیو در مورد هند و چنین یگانه راه موثر بر قرار داشتن صلح وآرامش در ین منطقه میبا شد و بیرون شدن قوای اسرائیل از خاکها ی کشور های عربی با رعایت حقوق مــرد م فلسطین یگانه راه بر قراری صلح درشرق میانه خواهد بود ،ما اظهار امید میکنیم که مساعی مشترك تمام کشور های صلح خواه ونقش موسسه ملل متحد در راه بر قراری صلح در قارهٔ آسیا موثر افتد .

جلالتمآبا !

با استفاده از فرصت آرزو مند م تمنیا ت نیك خود را برای اعتلای مــزید مــــرد م چکوسلواکیا ، صلح و آرامش گیتی ودوستی بیشتر بین افغانستان و چکوسلواکیا اظهار داشته از حاضرین خواهش میکنم جام شا ن را به سلامتی جلالتماب اندریك کلو کچ ، خانم کلو کچ ودیگر اعضای حکــو مــت سوسیا لستی سلوا ك و تر قیا ت مزیدمردم چکوسلواکیا بلند نما یند .

اعلیحضرت معظم همایو نــی صــبح روز پنجشنبه ۲ میزان ٤۹ از فابریکه کو مپرسور در قسمت صناعتی پراگ دیدن فرمودند .

ذات شاهانه در مدخل فابریکه از طرف رئیس و کار کنان فابریکه با گر می استقبال شدند .

موقع بازدید اعلیحضر ت معظم همایو نی از فابریکه کومپر سور رئیس وکار مندا ن موظف در هر قسمت بحضورشاهانه توضیحات بعرض میرساندند .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظمه بعد از ظهر همان روز توسطموتر از شهر پراگ و قسمت های تاریخی آن دیدن فرمودند .

علیاحضرت ملکهٔ معظمه یکی از موزیـم‌های شهر براتسلاوا را دیدن میفر مایـند

همچنان علیاحضرت ملکهٔ معظمه درحالیکه میرمن ایرینا سووبودا خانم رئیس جمهور چکوسلواکیا معیت شانرا داشت از یك‌پرور شگاه طفل در پراگ دیدن کردند در مد خل پرورشگاه امران و متصدیان آن ازعلیاحضرت ملکهٔ معظمه با ابراز احساسات و کفزدنها استقبال کردند .

اعلیحضرت معظم همایونی و جـنرا ل سوو بودا رئیس جمهور چکوسلوا کـیا ۲ میزان در قصر پراگ محل اقا مت ذات شهریاری مذاکره کردند .

درین مذاکرات از جانب افغانستان بشاغلی

گوشهٔ از ملاقات اعلیحضرت معظم‌همایونی‌و جلالتمآب سووبودا در قصر پراگ

علی محمد وزیر در بار سلطنتی ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ،دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امورخارجه وښاغلی عبدالرزاق ضیایی سفیر کــبیر افغانستان متعین پــراگ و از جــا نــب چکوسلواکیا ښاغلی یان مار کو وزیر امــور خار جه ، دوکتور جان پودلاك رئیس دفــتر ریاست جمهور ی و ښاغلی پترو زیــلاسفیر کبیر چکوسلواکیا متعین کابل حاضر بودند .

همچنان شام دوم میزان بنابر هدا یــت اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضرت ملکه معظمه دعو تی از طرف اعلیحضر تین توسط ښاغلی عبدالرزاق ضیا یی سفیرکبیر افغانستان و میرمن ضیایی به افتخار رئیس جمهور چکوسلواکیا و میرمن ایرینا سووبودا در قصر پراگ ترتیب یافته بود .

درین دعوت علاوه بر جنرال سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا و میر من ایرینا سووبودا خانم رئیس جمهور ، ښاغلی هانس رئیس اسامبلهٔ فدرا لی ، ښاغلی یان مار کو وزیر امور خار جه عدهٔ زیادی از شخصیت های برجسته جمهوریت چکوسلواکیا روسای هیأت های کوردیپلو ما تیك با خانم ها ی شان اشترا ك ورزیده بودند .

سفر رسمی اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه بتاریخ ۳ میزان ۱۳٤۹ در چکوسلواکیا پایان یافت .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضرت ملکه معظمه در حالیکه جنرا ل سوو بــو دا رئیس جمهور چکوسلواکیا و خانم سووبودا در قصر پراگ بغرض مشا هیت اعلیحضرتین حاضر شده بود جانب میدان هوا یی پراگ تشریف فرما شدند .

در میدان هوا یی پراگ که با بیر ق‌های افغانستان و چکوسلواکیا تزیین یافته بود ښاغلی شترو گل صدراعظم ، دکتور هانس رئیس پارلمانفیدرالی ، یان مار کو وزیــر امور خارجه ، سایر شخصیت های بر جستهٔ چکوسلواکیا سفرای هر دو کشور برا ی وداع با اعلیحضرتین حاضر بودند . حــین ورود اعلیحضر تین در میدان هوا یی پراگ سرود شاهی افغانستان و سرود ملــــی چکوسلواکیا نواخته شد . بعداً اعلیحضر ت معظم همایو نی و جنرا ل سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا سلام گارد احترا م را قبول و آنرامعاینه‌فرمودندسپس اعلیحضرتین

جانب صفوف مستقبلین که عبارت از اعضای کابینه چکوسلواکیا ، شخصیت ها ی برجستهٔ آن کشور ، اعضا ی سفارت افغـــانـی ، افغانها ی مقیم پراگ وروسای کوردیپلوماتیک بود تشریف فرما گردیده و با آنها وداع فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی در میدان هوایی صمیمانه رضایت‌شاهانه را ازپذیرایی صمیمانه رئیس جمهور چکوسلوا کیا و مردم آنکشور اظهار فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی موقعیکه باجنرال سووبودا رئیس جمهور چکوسلواکیا وداع می فر مایند

مقابلتاً جنرال سوو بودا اظهار داشت که مسافرت اعلیحضرتین به چکوسلواکیا قدم بزرگ دیگری در تقویهٔ روابط دوستانه موجوده دو کشور محسوب میشود .

اعلیحضرت معظم همایونی پس از ختم مسافرت رسمی ذات شاهانه برای چند روز مختصر جهت معاینات طبی به کارلووری تشریف فرماشدند وعلیاحضرت ملکه‌معظمه برای یك اقامت مختصر غیر رسمی عازم روم گردیدند .

ذات همایونی متعاقبا عازم اطریش گردیده بارئیس جمهور آنکشور ملاقات دوستانه بعمل آوردند .

اعلیحضرت معظم همایونی پس از اقامت غیر رسمی در ایتالیا به معیت علیاحضرت ملکهٔ معظمه روز شنبه ۱۱ عقرب از روم به بیروت مواصلت کرده بودند .

اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه ساعت چهار عصر ۱۳ عقرب ۱۳۴۹ توسط طیاره کندهار از بیروت مع‌الخیر بوطن عودت فرمودند .

هنگامیکه اعلیحضرتین در میدان هوایی بین المللی کابل از طیاره فرود آمدند نزدیك طیاره والاحضرت شهزاده احمد شاه ، والاحضرت خاتول ، والاحضرت شاهدخت بلقیس ، والاحضرت شاهدخت مریم ، والاحضرت شهزاده میرویس ، والاحضرت لیلما ، والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، والاحضرت جنرال‌سردارعبدالولی

وبعضی دیگر از اعضای فامیل جلیل سلطنتی بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ،میرمن عالیه اعتمادی خانم بناغلی صدراعظم ، دکتور عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجرگه بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدارت، ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، پوهاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی‌بناروال‌سرپرست کابل ، اعلیحضرتین را استقبال کردند .

ذات شاهانه بعدا سلام گارد احترام را در حالیکه موزیك سرود ملی افغانستان‌را می نواخت قبول و گارد را معاینه کردند . درین هنگام ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی شرف معیت اعلیحضرت معظم همایونی را داشت .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه بعدا طرف صفوف دیگر مستقبلین که شامل اعضای کابینه و خانم‌های شان ، قضات ستره محکمه ، اعضای شوری جنرالهای اردوی شاهانه ، مامورین عالیرتبه، رئیس واعضای میر منو تولنه ، اعضای انجمن میر منهای رضا کار و روسای کوردیپلو ماتیك مقیم کابل و چکوسلواکیایی های مقیم کابل تشریف فرما شدند . وهریك را مورد تفقد شاهانه قرار دادند .

هنگامیکه اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه به میدان هوایی بین المللی کابل مواصلت کردند یکدسته اطفال خورد سال وپکتونهای روز نستون دسته های گل به حضور اعلیحضرتین‌تقدیم کردند .

ذات شهریاری و علیاحضرت ملکهٔ معظمه در راه مراجعت بوطن در بیروت در دعوتی اشتراك فرمودند که از طرف سلیمان‌فرنجیه رئیس جمهور لبنان ترتیب شده بود .

همچنان ذات شهریاری در لبنان ازمراکز توریست آنکشور نیز دیدن نمودند .

طیارهٔ حامل اعلیحضرتین قبل از ظهر ۱۲ عقرب از میدان هوایی بین المللی بیروت پرواز کرد .

در میدان هوایی بین المللی بیروت‌برای وداع با اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه صدراعظم ،وزیرامور خارجهٔ لبنان ، سفیر کبیر واعضای سفارت

کبرای افغانی متعین بیروت وافغانهای‌مقیم لبنان حاضر بودند .

اعلیحضرتین در حالیکه از طرف یك دسته موتر سایکل سواران بدرقه میشدند ساعت چهارو نیم عصر ۱۳ عقرب ۴۹ مع الخیر از میدان هوایی بین‌المللی کابل به ارگ شاهی مواصلت فرمودند .

متن اعلامیه مشترك افغانـستان وچکو سلواکیا

اعلیحضرت معظم همایونی محمدظاهر شاه پادشاه افغانستان و علیاحضر ت ملکه‌حمیرا نظر بدعوت جلالتما ب لودویك سوو بو دا رئیس جمهوریت سوسیا لیست چکوسلواکیا از تاریخ ۳۱ سنبله تا ۳ میزان ۱۳۴۹ مطابق ۲۲ تا ۲۵ سپتامبر ۱۹۷۰ به آنکشورمسافرت رسمی نمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضر ت ملکه و همراهان شان در هنگام اقا مت در جمهوریت سوسیالیست چکوسلواکیا از شهر پراگ دیدن نموده و براتسلاوا مـــرکـــز جمهوریت سوسیا لیست سلواك نیزمسافرت کرده از طرف نمایندگان عالـی رتبـــهٔ آن جمهوریت نیز استقبا ل گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایو نی مرا تب‌تحسین ذات ملوکانه را از مسا عی مردم‌چکوسلواکیا به مناسبت ترقی موفقانه کشور ایشان در زمینه های مختلف حیا تی ابراز فرمودند .

استقبال با حرار ت و صمیمانه از مهمانان افغانی نمودار احساسا ت دوستی مردمان چکوسلواکیا در بارهٔ افغانستان بود .

مذاکرا ت رسمی بین اعلیحضرت همایونی و جلالتمآب رئیس جمهور چکوسلوا کیاصورت گرفت .

در این مذاکرات از جانب افغانی ذواتی آتی اشتراك داشتند :

ښاغلی علی محمد وزیر درباره پادشا هی ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت عظمی دوکتور روان فر هادی معین وزار ت امور خارجه ، ښاغلی عبدالرزاق ضیا یـــی سفیر کبیر افغانستان در چکوسلوا کیا .

از جانب چکوسلواکیا شخصیت های آتی در این مذاکرات سهم گرفتند :

ښاغلی شتروگل صدراعظم ، ښاغـــلی هاموز معاون صدراعظم ، ښاغلی مار کووزیر امور خارجه ، ښاغلی بر چك وزیر تجار ت خارجی ،ښاغلی پودلاك‌رئیس‌دفتررئیس‌جمهور ښاغلی پترو جیلا سفیر کبیر چکوسلواکیا در افغانستان .

طی این مذاکرا ت که در فضای صمیمیت وروحیهٔ دوستی با تفاهم متقابل صـــورت گرفت طرفین نظریا ت خود را راجع به‌بعضی مسایل مهمه او ضاع سیا سی کنو نی جهان ابراز نموده و مطابقت یا نزدیکی مو قف‌های جانبین را در یافتند .

هر دو رئیس دو لت اظهار عقیده نمودند که علایق بین دولتها جهان باید متکی بر همزیستی مسا لمت آمیز و همکاری بدو ن در نظر گرفتن نظام های اجتما عی شا ن و نیز مبنی بر اصل های استقلال مساوا ت ، احترام و رعایت متقابل باشد .

طرفین تصمیم راسخ خود را برای ادامهٔ مساعی شان متوجه رفع تشنج بین المللی ، تقویت صلح و امنیت جهان ابراز داشته‌خاطر نشان نمودند روابط دوستانه و همکار ی عنعنوی میان هر دوکشور موید صلح امنیت میباشد .

هر دو جانب پشتیبا نی خود را از پیکار ملتها و مرد ما ن برا ی کسب حا کمیت و استقلال و تا مین حق تعین سر نو شت‌ابراز داشته تسلط خار جی واستعماررا تحـــت همه اشکا ل آن تقبیح نمودند .

جانبین ضمن تباد ل نظر بر مسا یل‌مهمه بین المللی بر این موافقت نمودند که اکنون همه ملل باید موجودیت حقایق واقعی را در اروپا که در آن دو جنگ جها نی بر پا شده است در ك کرده برای حفا ظت امنیت اروپا ابراز مسا عی نمایند .

جانبین موافقتنامه ایرا که بین اتحـــاد شوروی و جمهور یت فیدرا ل الما ن امضاء شده است برای رفع کشید گی و تقو یـت امنیت در اروپا وعا مل انکشا ف مز یدهمکاری بین کشور های اروپا یی حسن اســتقبال نمودند .

طرفین اظهار نظر نمودند که همه ملتها ی اروپا باید به منظور تامین امنیت در اروپا حداکثر مسا عی خویش را بر اسا س‌حقوق متساوی بذل نمایند .

اعلیحضرت معظم همـــایـــو نی پادشـــاه افغانستان سیا ست عدم الحا ق افغانستا ن راکه متکی بر بیطرفی عنعنوی است و نیز

خط مشی دوستی با همه مرد ما ن جها ن و تایید صلح همکاری بین المللی ، همزیستی مسالمت آمیز و تقو یت ملل متحد را شر ح دادند .

رئیس جمهوریت سوسیالیست چکوسلواکیا مساعی چکوسلواکیا را متو جه رفع کشیدگی ها و عادی شد ن علایق در ارو پا براساس شنا سا یی ستا توکو حا لت موجود بیا ن داشته تاکید نمودند که موافقت نامـــهٔ میونیخ ۱۹۳۸ از همان آغاز فاقد اعـــتبار بوده است .

هر دو رئیس دو لت نگرا نی عمیق خود را از توسعه مزید تصادم و جریا ن او ضا ع هند چین اظهار نمودند .

طرفین در این موافقت نظر دارند که حل صلح جویانه مسئله مستلزم متو قف ساختن مداخله از خار ج چه مسلح چه غیر آن و بیرون کشید ن سپاه خار جی از ویتنا م لاوس و کمبودیا و نیز متکی براحترام حق غیر قابل فسخ مرد ما ن کشور ها ی هندچین به تعین سر نوشت بدو ن دخا لت خار جی مطابق مندر جا ت موافقت نامه های ۱۹٥٤ و ۱۹٦۲ ژنیو میباشد .

هر دو رئیس دو لت نگرا نی خود را در بارهٔ اوضا ع شر ق میانه اظهار نمودند وبه این اظهار موافقت کردند که سیا ست تجاوز کارانه اسرائیل سبب تصادم در آن منطقه گردیده وچه اکنون وچه در آینده مانع آن حل و فصل سیاسی است که نخستین شرط آن خروج سپاه اسرائیل از سر زمین عربی تحت اشغال است .

هر دو کشور مساعی خودرامتوجه حل وفصل صلح جویانه مصادمهٔ عر ب واسرا ئیل رابه اساس فیصله نامهٔ ۲۲ نوامبر ۱۹٦۷ شورای امنیت پشتیبا نی میکنند .

جانبین اظهار نظر نمودند که تا مین خلع سلاح عام و تام تحت کنترو ل موثر بین المللی عامل عمده تا مین صلح پایدار و امنیت در جهان خوا هد بود .

طرفین معتقد اند توصل با ین هـــد ف از طریق وسایل موثر قسمی بخوبی عملی شده میتواند ، چنانکه انعقاد موافقتنا مه عدم انتشار ذروی و مذاکرا ت بین نما یندگا ن اتحاد شوروی وایا لات متحدهٔ امریکا برمحدود ساختن سیستم های سلاح سترا تیژیك و تاسیس مناطق مبر ی از سلاح ذرو ی در قسمت های مختلف جهان و غیره بوده است.

هر دو جانب طر فدار منع کامل تو لید توسعه وذخیره کرد ن سلاح با کتر لو ژی و کیمیاوی میباشد ، طرفین اهمیت ملل متحد را برای پاسداری صلح و امنیت جها ن ، رفع تشنج بین المللی و تقو یت عـــلایق دوستانه و همکاری بین ملتها تایید داشتند .

هر دو جانب اظهار امید نمودند جلسه مجمع عمو می طی بیست و پنجمین سا لگرد ملل متحد و بر تقو یت مزید حیثیت مقام آن موسسه و رعایت دقیق اصل های مندر جهٔ منشور مسا عد ت خوا هد کرد .

طرفین موقف خود را راجع به طر فداری اصل جها نی بود ن ملل متحد که تطبیق کامل آن باید به زود تر ین و قت ممکن صور ت گیرد اظهار داشتند .

طرفین انحلال کامل استعمار و بقا یا ی آن را تحت همه اشکا ل و مظاهر آن طرفداری می نمایند .

در ضمن مذاکرات راجع به مـــناسبا ت افغانستان و چکوسلواکیا تو جه زیاد بعمل آمد هر دو رئیس دو لت از جر یا ن مساعدت کنونی علایق دوستا نه و همکاری اقتصا دی وفرهنگی عنعنو ی که مثال مشخص همزیستی مسالمت آمیز کشور ها ی دارای نظام اجتماعی متفاوت میباشد اظهار رضایتمندی نمودند .

ضمنا طرفین اظهار عقیده کردند که هنوز امکانا ت نوین برا ی توسعه مزید همکاری هر دو کشور موجود است که از آن تو قع آینده نیك میرود ، بنا بر ین جانبین تصمیم خود را اظهار نمودند که بانکشا ف همه جانبه علایق و همکاری هر دو طر ف خاصه در زمینه های اقتصادی و تجار تی بپر دازند و در مورد آن در آینده مسا عی مزید مبذو ل دارند .

هر دوجانب اظهار داشتند که بایدامکانات توسعه مزید همکاری اقتصادی ، علمی و فنی

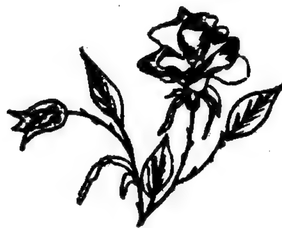
ایشان مطالعه شود جانب افغانی اظـــهار آرزو مند ی نمود که جمهوریت سوسیا لیست چکوسلواکیا امکانا ت اشترا ك خود را در بعضی پروژه های پلان پنجسالهٔ جـــدیــد افغانستان در نظر بگیرد .

جانب چکوسلواکیا اظهار آمادگی نـــمود پیشنهاد های مربوطه را مورد نظر داشته باشد .

هیأت های اقتصادی طر فین در آینده‌راجع به همه مسایل مربوط به تبادل نظر بین هر دو رئیس دو لت که متو جه انکشا ف مزید علایق اقتصا دی و تجار تی بین هردو کشور میباشد ملاقا ت و مذاکره خوا هندنمود
هر دو طرف اهمیت تما سها ی شخصی جانبین را بین رهبرا ن و رجا ل دو لت و حکو مت هر دو کشور به مقصد توسعه مزید مناسبا ت دوستی عنعنو ی چکوسلوا کیا و افغانستان مبنی بر معا هدهٔ دوستی ۱۹۳۷ و به مقصد ایجاد فضا ی مسا عد در مناسبات بین المللی در زما ن حاضر خاطرنشان‌نمودند.

بنا بر این تصمیم گرفتند ملاقا تها ی‌مفید رهبران ورجا ل هر دو کشور در آینده ادامه یابد . رئیس جمهوریت سوسیا لیســـت چکوسلواکیا نتایج مسا فرت‌رسمی‌اعلیحضرت پادشاه افغانستان را که در توسعهٔ عـلایق دوستانه هر دو کشور ارزش داشته و در توسعهٔ همکاری جانبین مسا عد ت‌مینما ید بطور مثبت قدر دانی نمودند .
اعلیحضرت پادشاه افغانستان صمیمی‌ترین تشکرات خود را از استقبال خالصانهٔ کــه توسط رئیس جمهور حکو مت و مـــرد م چکوسلواکیا از ذات شاهانه شا ن بعمل آمد اظهار فرمودند .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان از رئیس جمهوریت سوسیا لیست چـکوسـلوا کیـا صمیمانه دعو ت نمودند تا با فغانستا ن مسافر ت رسمی نمایند این دعو ت باکما ل مسر ت قبول گردید .

مصور خبرونه

دحمل لمړی ــ همایو نی معظم اعلیحضرت دنوی کال په مناسبت شاهانه پیغام خپل گران رعیت ته ارشاد کړ .

دحمل ۷ ــ معظم ټولواك همایو نی اعلیحضرت له غرمی نه وروسته په دریوبجو دسری او برښنا دفابریکو دکتلو له پاره په الوتکه کښی دمزار شریف په لور روانشول.

شهریاری ذات په مزار شریف کښی دهوا یی میدان له مراسمو نه وروسته مخامخ دشاه ولایتمآب حضرت علی کرم‌الله وجهه زیارت ته لاړ او د افغانستان داعــــتلا او سرلوړی ، دخپل نجیب ملت دنیك مر غی‌او دبشریت‌دعالم د هوسائی‌له‌پاره‌ئی‌دوعاو کړه .

دحمل ۸ ــ معظم ټولواك همایـــونی اعلیحضرت دمزار شریف دښار په‌اتلس‌کیلو متری کښی دسرې او برښنا فابریکه‌وکتله.

دحمل ۹ ــ معظم‌ټولواك‌همایونی‌اعلیحضرت په هغی ټولنه کښی چه د خلم دولسوالی دباغ جهان نما په و دانۍ کښی جوړه شوی وه د هغی سیمی وکیلان او اوسیدو نکی مخاطب کړل او وېی ویل دخوشالۍ او هیلی ځای دی چه گورم کوم گامو نه چه اخلو زموږ دخلکو په کوښښو نو او ډیر کارکولو سره گټوری او په زړه پوری نتیجی تـــه رسیږی .

معظم ټولواك همایونی اعلیحضر ت هغه‌وخت چه په مزار شریف کښی د حضر ت شاه ولایتمآب په روضه کی د مزار شریف‌پر یو شمیر روحانیونو باندې مهربانی‌کوی

دحمل ۱۰ ـ معظم ټولواك همایــو نــــی اعلیحضرت دکندز مخور او سپین ږیــری شاهانه حضور ته و منل او وی فرمایل : په هغو نقشو او پلا نوکی چه د افغانستان دپرمختګ لپاره جوړیږی دخلکو همکار ی‌ته ډیر ضرور ت لید ل کیږی .

دحمل ۱۱ ـ معظم ټولواك همایــو نــــی اعلیحضرت تر غر می دمخه په لسو بجو او پنځو سو دقیقو د کندز دولایت څخه په خیر سره کابل ته تشریف راووړ .

دحمل ۱٦ ـ معظم همایو نی اعلیحضرت دسمنګانو بغلان او کندز دبندیخانو د یــو شمیر بندیانو دبند پاتی موده وبښله .

دثور ۹ ـ همایونی معظم اعلیحضــر ت ماښام په اووبجو دګــلخانی په ماڼی کښی دشوروی اتحاد دوزیرانو دشوری غړی او د شوروی اتحاد او د افغانستان د دوستی د ټولنی رئیس ښاغلی انتو نو ف خپل‌حضورته ومانه .

د ثور ۱۹ ـ معظم هــمایونی اعلیحضر ت چه دشاهانه ذات دارادی په أساس‌دمتبرکو ځایونو د تنظیم دعالی ټولنی د افتخار ی ریاست مقام لر ی دمتبر کو ځایونو دتنظیم دعالی ټولنی غړی وټاکل .

دثور ۲۲ ـ د معظم ټـولواك همایونی اعلیحضرت په پیغام سره دکوشانی دور ی یو بین المللی سیمینار د راډیو افغانستان په ستر تالار کښی پرانیستل شو .

* ـ علیــا حضر تــه معظمــه ملــکــه او وا لا حضر ته شهزادګۍ مر یم مازیګر په څلو رو بجو او اته څلو یښتو د قیقو دامریکی له متحد و ایا لتو څخــــه له خیره سره وطن ته را و رسید ه .

معظم ټولواك هما یــونی ا علیحضرت ، والاحضرتی شهزا دګۍ بلقیس ، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، وا لا حضرت شهزاده

علیاحضرته معظمه ملکه د امریکا دمتحدوایالتو څخه دبیرته راستنیدو په وخت کښی کله چه دکابل په هوایی ډګرکی دصدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی لخوا استقبالیږی

میرویس ، والا حضرتی لیلما ، د کابل فاتح والا حضرت مارشال شاه و لیخان غازی و الاحضرت سردار عبدالولی د سلطنتی لویی کورنی یو شمیر نورو غړیو ، صدر اعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی ، میر من عالیه اعتمادی، دولسی جرگی او مشرا نو جر گورئیسا نو دکابینی ځینو غړو ، د کابل والی ، دکابل سر پرست ښار وا ل ، په کابل کښی د امریکی د متحده ایالتو لوی سفیر او دده میرمن ا لو تکی ته نژدی د علیا حضر تی معظمی ملکی هر کلی و کړ .

علیا حضرته معظمه ملکه د طبیبانو د تجویز له مخی د علاج لپاره د ۱۳۴۸ کال د میزان په ۹ د امریکی متحدو ایالتو ته تللی وه .

دثور ۲۵ ـ دهمایونی معظم اعلیحضرت په پیغام سره چه دصدارت د دو هم معاون دمعارف وزیر داکتر عبدالقیوم لخوا ولوستل شو دمعلم ورځ په کابل ننداری کښی ونمانځل شوه .

دثور ۲۶ ـ د حضرت سرور کائنات دمیلاد د مبارکی ورځی په مناسبت معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت د یو شمیر ښځو او نارینو و بندیانو دبند پاتی موده وبښله .

دثور ۲۷ ـ معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت په اووبجو د پاکستان د مالیی وزیر ښاغلی نواب مظفر علی قزلباش دگلخانی په ماڼی کښی خپل حضور ته ومانه .

دجوزا ۱۹ ـ معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دهغو خاصو مهر بانیو په لحاظ چه د شاهانه رعیت سره یی لری د یوشمیر شیخ فانی او ناروغوبندیا نو دبند پا تی موده وبښله .

معارف پا لونکی هما یونی معظم ټولواکاوعلیا حضرته معظمه ملکه د ښوونکیدورځی په منا سبت د گلخا نی په ما ڼی کښیداستادانو په ډله کښی لیدل کیږ ی .

* د معظم ټولواك همايوني اعليحضرت د مابنام په شپږ نيمو بجو د علامه استاد سلجوقی کور ته تشريف فرماشو او د دغه مرحوم پاتی کسانو ته يې تسليت وفرمايه او په هغوی يې شاهانه مهرباني وکړه .

دجوزا ۲۳ – زموږ د دوست اوورورهيواد سعودی عربستان پاچا اعليحضرت ملك فيصل د معظم ټولواك همايوني اعليحضرت په بلنه دمازيگر په څلورو بجو له افغانستان څخه ديوې رسمي کتنې له پاره کابل تهراورسيد.

دجوزا ۲٤ – د معظم ټولواك همايوني اعليحضرت او دسعودی عربستان د پاچا اعليحضرت ملك فيصل تر منځ رسمي خبرې له غرمي نه پخوا په دوولسو بجو او پنځه ويشتو دقيقو د دلکشا په ماڼۍ کښې وشوی .

* – د افغان ملت د معنوی مور عليا حضرتی معظمی ملکی په پيغام سره په ټول هيواد کښې د مور ورځ ونمانځله شو ه .

عليا حضرتی معظمی ملکی له غرمی نه وروسته په پنځه نيمو بجو په هغې لويه غونډه کښې گډون وکړ چه د مور دورځی دنمانځلو په ياد د مير منو په ټولنه کښې جوړه شوی وه .

همدغه راز په دغی غونډه کښې والاحضرت شهزاده احمد شاه، والا حضرت شاهدخت بلقيس ، والا حضرت شهزاده محمد نادر ، والا حضرت شاهدخت مريم، والا حضرت شهزاده محمد داؤد پښتونيار، والاحضرته ليلما ، والاحضرته فاطمه ، دسلطنتی دربار وزير دصدارت مرستيالانو ، او دکابينی ځينو غړو او يو زيات شمير مخورو گډون کړی ؤ .

دجوزا ۲۵ – معظم ټولواك همايوني اعليحضرت او د دوی گران ميلمه اعليحضرت ملك فيصل له غرمی نه پخوا په يوولسو بجو د کابل پوهنتون داسلامی تحقيقاتو دمرکز دبنسټ ډبره کيښودله .

دافغان ملت معنوی مور عليا حضرتــه معظمه ملکه په هغه و خت کښی چه په ډيره مهرباني سره په خپل مبارك لاس د کال يوی ممتازی مورته جايزه ورکوی

* ـ معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضر ت او شاهانه میلمه اعلیحضر ت ملك فیصل دغر می په دوولس نیمو بجو په بگرام کښی دشا هی اردو دهوایی قواوو تمرینات وکتل .

دجوزا ۲۶ ـ دسعودی عربستا ن پاچــا اعلیحضر ت ملك فیصل چه د معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت په بلنه لهافغانستان څخه دیو ی رسمی کتنی له پاره کا بــل ته تشریف راوړی و سهار په نهو بجوجدی ته روان شو .

دسرطان ۱۸ ـ علیاحضرتی معظمیملکی په کابل کی د ا مریکی د متحدو ایالا تــو داوی سفیر ما نــدینه مــیر من نیــو من د د گلخا نی په ما نۍ کښی خپل حضور ته و منله .

داسد ۲۷ ـ دنامتو شاعرخوشحالخانختك دوه سنوه او نوی یمه کالیزه د معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت په پیغام سرهدعامی

روغتیا د موسسی په تالار کښی ونمانځل شــوه .

داسد ۳۰ ـ معظم ټولواك همایو نــــی اعلیحضر ت ماښام په اووبجو د ایران دنفتو دملی شرکت رئیس دکتور منو چهر اقبا ل د گلخــانی په مانۍ کښی شاهانه حضورته ومانــه .

د اسد ۳۱ ـ معظم ټولواك همایو نـــی اعلیحضرت دهغو خاصو مهر بانیو له مخی چه د شاهانه حضور په رعیت یی لر ی د گران وطن دخپلوا کی د بیا لاس ته راوستلو د دو پنځوسم کال په مناسبت د هیواد د یوشمیر نارینه وو او ښځو بند یانو دبند پاتی موده وبښله .

معظم ټولواك همایونی ا علیحضرت کله چهدسعودی عربستان پــاچــا اعلیحضرت ملك فیصل د بیر ته تگ په و خت کښی مشایعتکو ی

دسنبلې لمړۍ – همایونی معظم‌اعلیحضرت سهار په اتو بجو په خپلو شاهانه ارشاداتو سره دخپلواکی دبیر ته لاس ته راوړلو د دوه پنځوسمی کالیزی جشن پرانیست .

ملوکانه ذات په داسی حال چه د شاه دوستو خلکو له خوا یی تود هر کلی کیده دسهار په اوو بجو او ٤٥ دقیقو حضور ی چمن ته تشریف یووړ . شاهانه ذات دوفاشعاره اردو رسم تعظیم او احترا مومانه او له هغه وروسته همایو نی معظم‌اعلیحضرت دوطن دخپلواکی دګټلو دلاری ستر قهرمان اعلیحضر ت شهید سعید محمد نادر شاه غازی دمزار په مقابل کی د احترام مرا سم په ځای کړل په دی وخت کی د احترام په دود د توپو تو ۲۱ ډزی وشوی .

همایو نی معظم اعلیحضرت دشاها نه‌کتور ارشاداتو له اورولو څخه وروسته د شاه دوستو خلکو دچکچکو کنی ګونی اوخوښیو په ترڅ کښی سلطنتی لوژ ته تشر یف‌یووړ. پداسی حال کښی چه علیا حضر تی معظمی ملکی او والاحضراتو ګرانو شهزادګا نو او شهزادګیو هم په سلطنتی لوژکی تشر یف در لود دسهار په اتو بجو او ٤٠ دقیقو عسکر ی رسم ګذشت شرو ع او یو سیل هلیکوپتر ی دسلطنتی لوژ په وړاندی تیری او دجشن د مبارکی پانی یی تیتی کړی .

دسنبلې ۲ – همایو نی اعلیحضر ت او علیاحضر تی معظمی ملکی په داسی حا ل کښی چه په سلطنتی لوژ کی تشر یف‌درلود د پوهنی دورزش کارانو سپور تی لو بی شروع شوی .

معظم ټولواک هما یونی اعلیحضرت ا وعلیاحضرته معظمه ملکه کله چه دهیواد د خپلواکی د جشن ددو پنځو سمی‌کالیزی‌په منا سبت د عسکری رسم ګذ شت‌احترام ته ځواب وایی

دسنبلې ۸ : د کو چنیانو دبین ا لمللی ورځې دوه و یشتمه کا لیزه په ټول هیواد کښې د علیا حضرتې معظمې ملکې په پیغام سره و نما نځل شوه .
علیا حضر تې معظمې ملکې لـه غـر مې ته وروسته په څلو رو بجو سلطنتې لوژ ته تشریف یوړ ، اودکو چنیانو د بین المللی ورځې دوه و یشتمې کـالـېږ ې دمرا سمو څخه چه په غازی ستدیوم کښې اجـرا شول کتنه و کړه .

دافغان ملت معنوی مور علیا حضرته معظمه‌ملکه د هغو مهربانیو او نیکو هیلو له مخې چه دوطن په ماشو ما نو یې لر ی ، هغـــه‌کو چنیان چه جا ئزې وړی دی پـه ډ یـر شفقت سره د حقیقی مور په ډ ګه په خپله‌سپیڅلې غیږ کښې نیولی او پـه ډیـره مینه ئې ښکلوی

دسنبلې ۲۱ – معظم ټولواك همايونی اعليحضرت د جاپان او افغانستان د دوستی دټولنی رئيس ښاغلی ايشيدادما ښام په ۷ بجو او ۳۰ دقيقو د ګلخانی په ماڼی کښی خپل حضور ته ومانه پدی وخت کی داکتر عبدالحکيم طبيبی هم حاضر وو .

دسنبلی ۲۹ – معظم همايونی اعليحضرت او عليا حضرتی معظمی ملکی دچکوسلواکيی دجمهور رئيس جنرال سيو بو دا په بلنه د غرمی نه مخکښی د کابل نه هغه هيواد ته تشريف يوړ .

اعليحضرتين چکوسلوا کيی ته دتګ په لاره کښی د شوروی اتحاد د عالی شور ی درئيسه هيئت د صدر نيکو لای پودګور نی په بلنه دوه ورځی په هغه هيواد کښی هم تيروی .

شاهانه ذات هغه وخت چه ښاغلی ايشيداخپل حضور ته منلی په عکس کښی دا کتر عبدالحکيم طبيبی هم ليدل کيږی

* ـ د معظم ټولواك هـمـا يـو نـى اعليحضر ت د فر مان په‌موجب‌دچكوسلواكيې دسوسيا ليستى جمهوريت او شوروى اتحاد دهيواد ونو ته د شاهانه ذات دمسا فر ت په دوره كى والاحضر ت شهزاده احمد شاه دسلطنت دچا رو وكالت كوى .

دميزان ۷ ـ د معظم ټولواك همايو نـى اعليحضر ت له حضور څخه‌چه‌په‌چكوسلواكيه كښى استراحت لرى دعربى متحد جمهوريت د رياسـت د وكيل ښاغلى انـور السادات په عنوان تلگرام كښى د مرحوم جمال عبد الناصر د وفات په نسبت خپل‌اود افغانستان د ملت د ډيرى خواشينى او خـواخـوږى مـراتب د عـربى متحد جمهوريت دولت او خلكوته څرگند كړل .

دعقرب ۱۹ ـ دفرانسى دپخوانى جمهور رئيس جنـرال شارل دوگـول د مـړينى په مناسبت د همايونى اعليحضرت له حضور څخه د هغه هيـواد دٖاوسنى جمهور رئيس ژورژپومپيد وبه عنوان پاريس‌ته دخواشينى تيلگرام مخابره شوى دى .

د قـو س ۷ ـ همايونى معظم ټولواك دهغو خاصو مهر بانيو له مخى چه په‌شاهانه رعيت ئى لرى د هيواد د مـركز او ولايتو د يوشمير نارينه و او ښځوبند يانود بند پاتى موده د كوچنى اختربه مناسبت ښنلى ده چه د شاهانه ذات له دغـى ارادى څخه مربوطو څانگوته خبر وركړ شويدى .

دقوس ۹ ـ زمونږ ديندار پـا چا معظم ټولـواك همايونى اعليحضرت دكوچنى اختر لمونځ داختر په لومړى ورځ دسهارپه لسو بجو دشاهى ارگ په جومات كى ادا كـړاو خپل نجيب او وفادار ملت دنيكمرغى او د اسلامى نړى او ټول بشريت د اتحاد له‌پاره يى دعا وكړه.

زمو نږ د يندار او متد ين پاچا هما يونى‌معظم اعليحضرت داختر د لما نځه د ا د ا كولونه و روسته كله چه د شا هى ا ر گ‌له جو ما ت څ خه را و ځى

* ـ دمعظم تولواك همایونی اعلیحضرت له حضور شخه دکوچنی اختر په مناسبت داسلامی هیوادو پادشاهانو اوجمهور رئیسانو په عنوان دمبارکی تلگرامونه مخابره شول.

دقوس ۱۰ ـ معظم تولواك همایونی اعلیحضرت له غرمی شخه وروسته دجلال آباد په شاهی بن کی د ننگرهار دولایت مخور شاهانه حضور ته ومنل

په ولسی جرگه کښی دننگرهار دولایت وکیلان او دننگرهار مخور اودهغه ولایت یوشمیر مربطو هنودو په یوه بجه پداسی حال کی چـ۴۰ دننگرهار دولایت والی ښاغلی سلطان عزیز هم حاضر و د معظم تولواك همایونی اعلیحضرت په حضور شرفیاب شول او د کوچنی اختر په مناسبت یی خپل اودهغه ولایت د خلکو مبارکی یی د معظم تولواك همایونی اعلیحضرت اوعلیاحضرتی معظمی ملکی حضورته عرض کړه .دغه راز په جلال آباد کی اوسیدونکی پښتونستانیانهم دمعظم تولواك همایونی اعلیحضرت پهحضور شرفیاب شول او دشاهانه ذات اوعلیاحضرتی معظمی ملکی حضور ته یی د کوچنی نیکمرغه اختر مبارکی وویله او د شهریاری ذات د قیادت او حکیمانه لارښو دنولاندی یی د افغانستان د ز یات پر مختك هیله و کړه.

د قوس ۱۷ ـ معظم تولواك همایونی اعلیحضرت لهغرمی شخه وروسته دبگرامیو د نساجی د فابریکی او دچرگانو دروزنی د پروژی مختلف خانگی و کتلی .

دقوس ۲٤ : معظم تولواك همایونی اعلیحضرت د شپی په اووبجو د ایکا فی اجرا ئیوی رئیس ښاغلی او نیو ن ا و د ملگرو ملتو د سر منشی مرستیال ښاغلی

شاهانه ذات دهغی خاصی علاقی له مخیچه دهیواد انکشافی پروژوته یی لری دچرگانو د پروژی محصول چوړگوړی په زیر سره گوری

نارا سیمان چه د ایکا فی د وزیرانو په کنفرانس کی د گډون دپاره کابل ته را غلی وو د گلخانی په مانۍ کی شاهانه حضور ته ومنل .

دقوس ۲۶ : معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضرت له غرمی نه وروسته په شلورو بجو دایکافی د سیمی د هیواد و د هیئتو رئیسان چه د ایکافی د وزیرانو د شوری په جر گه گی د گډون له پاره کابل ته راغلی دی په دا سی حال کښی چه دایکافی سکر تر جنرال او د ایکافی د سیمی دهیواد ومقیم او غیر مقیم سفیران و ر سره ملگری وو د چهلستون په مانۍ کښی شاهانه حضور ته و منل .

د قوس ۲۸ : معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضرت ما ښام په او و بجو د گلخا نی په مانۍ کښی د تا یلند خارجه وزیر دکتورتانات کو مان چه د ایکافی دوزیرا نو په شورا کښی د گډون دپاره کا بل ته راغلی دی شا هانه حضور ته و ما نه .

دجدی ۲ : معظم تولواك همایونی اعلیحضرت او علیا حضرتی معظمی ملکی دشپی په اتو بجو په کابل ننداری کی دخشو درام وکوت.

همایونی معظم اعلیحضرت په داسی حال کی چه علیاحضرته معظمه ملکه هم تشریف لری د خشو د ډرام په هنر مندانو باندی شاهانه مهربا نی کوی

* : معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت دمانبام په شپږ وبجو د شوروی دجمهوریتو داتحاد دځمکو د ښه والی او او بولگولو وزیر ښاغلی الکسیفسکی د ازبکستان د جمهور یت داو بولگولو وزیر ښا غلی ما مارسو ل اوف او د شوروی دتاجکستان د اوبولگولو وزیر ښاغلی محمد اوف د گلخانی په مانۍ کی شاهانه حضورته ومنل .

د جدي ۲۷ ـ معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت د شپی په اوو بجو د متحد عربی جمهور یت د ملی شوری رئیس دوکتور محمد لبیب شقیر چه دښه نیت د یوه هیئت په مشری کابل ته راغلی دی د گلخانی په مانۍ کی شاهانه حضورته ومانه .

بدلوی ۱۱ ـ معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت له غر می نه پخوا په یوولسو بجو دشاهی اردو څلور سوه جستره ایز روغتون چه د جوړ ید لو په حا ل کښی دی

وکوت اؤ مربوطو انجنیرانو او کار کوونکو ته یی لازم هدایتونه ورکړل .

ددلوی ۱۲ – دشا هانه ذات د هدا یت په اساس د خرقې شریفې گنبد ه ورقشانی کیږی .

ددلوی ۱۷ – زموږ دیندار پاچا معظـــم ټولواك همایونی اعلیحضر ت دلو ی اخــتر لمونځ د اختر په لومړۍ ورځ له غر می نه پخوا په لسو بجو دشا هی ارگ پهجومات کښی اداکړ .

ددلوی ۲۰ – د معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضر ت له حضور څخه دلو ی اختر په مناسبت د مبار کې تلگرا مو نه د اسلامی هیوادو دپاچا هانو او جمهورو رئیسانو په عنوان مخابره شوید ی .

دحوت ٦ – معظم همایونی اعلیحضرت دمولینا نجم ا لدین آخندزاده هدیری ته تشر یف یووړ او د د غه مشهور عالم او میړ نیروح ته یی ددعاکولو څخه وروسته دنجم المدارس مدرسه و کتله .

معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت هغه وخت چه دلوی اختر د لمانځه له ادا کو لو نه وروسته دشا هی ارگ له جو مات څخه راوځی

ددلوی ۱۹ – معظم ټولواك همایو نـــی اعلیحضر ت له غر می څخه د مخه په لس نیمو بجو د ننگر هار دولایت مخور دجلال آباد په شا هې بڼ کښی شاهانه حضور تهومنل .

* – شــاهــانه ذات دلــو ی اخـــــتر په مناسبت دمرکز او ولایتو نو دیو شمیر بندیانو دبند پاتی موده وبښله .

دجدی ۲۷ – دعربی متحد جمهور یـــت رئیس ښاغلی انورالسادات هغه پـــیام چه دعربو دحقو قو څخه د افغانستان د خلکو د ملاتړ په نسبت د افغانستان څخه مننه پـــه کښی څرگنده شوی ده دعربی متحدجمهوریت دملی شورا درئیس دکتور محمد لیب شقیر له خوا دهما یونی اعلیحضر تحضور تــه وړاندی شو .

د حوت ۸ – دافغانستان او شوروی اتحاد دوستی د تړون د پنځوسمی کالیزی پــه مناسبت د معظم ټولواك همایونی ا علیحضرت او دشوروی اتحاد عالی شـــوری درئیســه هیئت د صدرښاغلی نیکو لای پود گور نی تر منځ د مبارکی تلگرا مونه مخابره شول .

د حوت ۲۰ – معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضرت ددو لت د ما مورینو نوی قانون ددولت داجیرانو قا نون او دافغا نستان د شاهی اردو د عسکر ی تقا عد او تر فیـع د ځمکنیو او هوائی قواو د ښوونځیو دوړو ضابطانو قانون او د عسکری تر فیع او تقاعد د قانون د ځینو ا حکا مو تعدیل د تقنینی فرما نو نو په حیث توشیح کړل .

والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس جمعیت عالی افغانی سره میاشت

پیامهای والاحضرت شهزاده احمدشاه

بسم ا لله الر حمن الر حیم !

هموطنان عزیز !

حلول سال نو را به همهٔ شما از صمیم قلب تبریك میگو یم . سعاد ت و سلامت تان را در پرتو تعالی مملکت عزیز از بار گاه خدای بزرگ نیاز میکنم .

سالیکه گذشت اساسا برای مرد ما نماو برای جهانیان تاحد ی قناعت بخش بود ولی برای عده یی به سویهٔ ملی و بین‌المللی لحظات مشکل و پر از آلام نیز باخودداشت.

تعداد این مرد م هر چند کم هم باشد عالم انسانیت در برابر شا ن مسئوولیت های دارد . وظیفهٔ جمعیت افغانی سره‌میاشت در مقابل شان نیز به نوبهٔ خود خیلی‌حساس است البته مدعی این نیستیم که از عهدهٔاین وظیفه طوری که آرزوی ما بوده کاملابدرشده باشیم اما لااقل در رفع ویا تخفیف‌یك‌قسمت ازین درد انسانی به سویهٔ ملی و جهانی قدمی برداشته ایم .

از گذشته باید اموخت که جمعیت ما و مردم مابه پیمانهٔ وسیعتر در رفع مشکلی که فردا میتواند متوجه هر یك از ما باشد اقدام نمایند .

موفقیت مادرین راه تاحد زیاد مربوط این است که جمعیت ما تا کدام پیمانه موردتوجه انسان های خیر اندیش ما قرار گرفته واز کمك معنوی ومادی شان مستفید شویم .

در اخیر از بارگاه خداوند متعا ل نیاز مینمائیم تا مارا در راه انجام امور خیر و سعادت مردم در پر تو رهنما یی هـا ی حکیمانهٔ اعلیحضر ت معظم همایو نی و در محیط صلح وسلم گیتی توفیق مزید عنایت فر ماید .

به‌مناسبت آغاز هفته مخصو ص‌سره میاشت

(۲٤ میزان ۱۳٤۹)

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

مسرت دارم ازینکه فرصت می یابم یکبار دیگر هفتهٔ مخصوص سره میاشت را که به صورت یك رسم خجسته در زند گی ملی ما جا گرفته آغاز نمایم .

برگزاری این مراسم در حقیقت تـجلیل است از یك مفکورهٔ بزرگ انسا نی‌وپیروزی عواطف نیك بشر ی در برابر مشکلات‌ناشی

از آفات طبیعی و نارسایی های وضع اجتماعی در عصر یکه زند گی میکنیم . باوجودموفقیت های بزرگ بشر در علم وتخنیك بعضــا حس جدایی بر حس همبستگی غلبه نموده تمدن مشترك را که میراث تمام افراد بشر است با خط نیستی تهدید مــی کـــند خوشبختانه تا امروز در نهایت حس تساند وعواطف نیك انسا نی موفق به جلو گیری از بروز چنین خطرا ت و تخفیف آلام انسان های که به ان مواجه بودند شده .

یکی از طرق مهم تبارز چنین عوا طف را ساحهٔ فعا لیت جمعیت های خیر یه سره میاشت تشکیل مید هد .

استقبال مثبت مردم خیر اندیش مـا از پروگرام وفعالیت جمعیت افغانی سرمیاشت در گذشته باعث امید واری به موفقیت جمعیت مادر آینده میگردد .

یقین دارم افراد نجیب افغان در طو ل این هفته وطی سالیا ن متما دی از طریق سهم گیر ی فعا ل معنو ی ومادی وظیفــه بزرگ انسانی شان را انجام خواهند داد .

همچنین امید وارم کار کنان جمعیت ما با احساس اشترا ك در چنین یك اقدام بزرگ بموفقیت های مطلوب در آینده نایل گردیده وظیفه شان را بحیث خدمتگار ان جامعه و اعضای عایله بزرگ جمعیت‌های سره میاشت جهان اجرا خوا هند کرد .

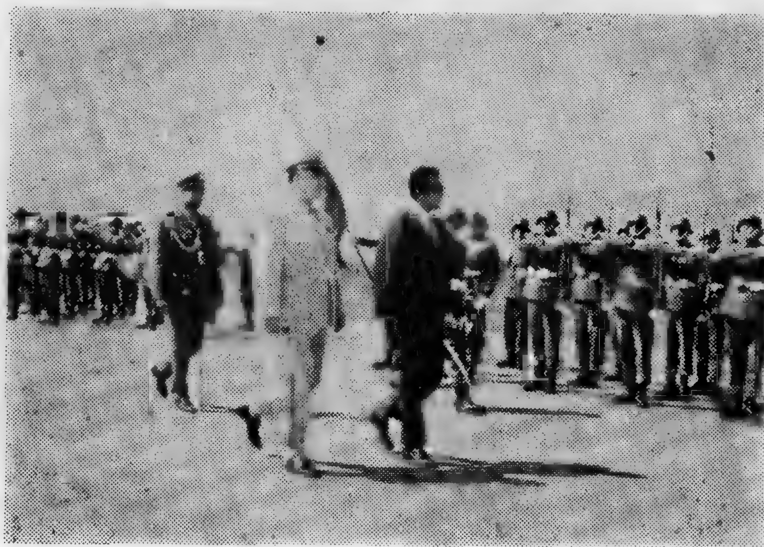
از بار گاه خداوند توانا وداد گر استدعا میدارم که تحت قیادت حکیمانهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی به همهٔ ما توفیق پیرو ی از ارشاد خیر الناس من ینفع النا س را اعطاء فــر مایــد .

مسافرت والاحضرت شهزاده احمد شاه و والاحضرت خاتول به جاپان

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتو ل بد عوت خانواده امپرا طوری و حکو مت جاپان برای اشتراك در مراسم روز مخصوص افغانستان در نمایشگاه جهانی اکسپو (۷۰) او ساکای جاپان بتاریخ ۱۶ ثور ۱۳٤۹ مطابق ٦ می ۱۹۷۰ عازم آنکشور شدند .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غا زی فاتح کابل ، والاحضرت سر دار عبد الو لی، عدهٔ از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم و میرمن عالیه اعتمادی خانم بناغلی صدراعظم ،

والاحضرت شهزاده احمد شاه موقعیکه سلام گارد احترام را قبول و آنرا معاینه میفر مایند

پوهنوال دوکتور محمدعمر وردك رئيس ولسی جرگه ، بناغلی عبدالله یفتلی معاون او ل صدار ت ، ستر جنرا ل خان محمد وزیردفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله پوهاند دوکتور عبدالله واحد ی والی کابل بناغلی محمد کبیر نورستا نی بنـــاروا ل سرپرستی کابل در نزدیك طیاره باوالاحضرت وداع کردند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه قبل از عزیمت جانب جاپان گارد احترا م را معاینه وسلام گارد را قبول نمودند . درین هنگا م ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی با والاحضرت شهزاده گرا می تانزدیك طیار ه همراه بودند . خانم شارژدافیرسفارت کبرای جاپان در کابل دستهٔ گل رابه والاحضر ت خاتول تقدیم کرد .

درین مسافر ت دوکتور محمد اکبر عمر وزیر تجار ت ، بناغلی محمد امین اعتمادی رئیس تشریفات وزار ت امور خارجه وبرید جنرال عبدالغنی بصفت یاور نظامیوالاحضرت شهزاده احمد شاه همراه بودند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول همسر محترمهٔ شان حین موا صلت در میدان هوایی توکیو از طر ف وزیر دولت جاپان بنمایند گی از حکو مت آنکشور ، مامورین عالی رتبه ، دکتور طبیبی سفیرکبیر افغانستان ، محصلین افغانی و یك عدهٔروسای کوردیپلو ماتیك استقبال گردیدند.

والاحضر ت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتول شام همانروز در دعو تی اشترا ك فرمودند که بافتخار والاحضرتین از طر ف وزیر امور خار جهٔ

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسرمحتر مهٔ شان والاحضرت خا تول مو قعیکه از قصر سلطنتی تو کیو دیدن میفرمایند

جاپان ترتیب داده شده بود . درین دعو ت اعضای کابینهٔ جاپان ، مامورین عالیرتبهٔ وزار ت امور خار جه اعضا ی انجمن دوستی جاپان وافغانستان حضور داشتند . در ین دعوت بین والاحضر ت شهزاده احمد شاه و وزیر امور خار جهٔ جاپان بیانیه های در مورد مناسبات دوستانه و همکاری بین مملکتین تعاطی گردید .

صدراعظم جاپان آقای ساتو سا عت یازدهٔ قبل از ظهر روز ۱۹ ثور برای ملاقا ت‌تعارفي به اقامتگاه والاحضر تین آمده در مورد روابط دوستانه و توسعهٔ روابط اقتصادی و کلتوری دو کشور تبادل افکار نموده واز والاحضرت تقاضا کردند تا پیام صمیما نه وسلام ها ی حکو مت جاپان را بحضور اعلیحضر ت‌معظم همایو نی وعلیاحضر ت ملکه معظمه تقد یم نمایند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه طی بیانا ت شان که در جواب گفتار صدراعظم ووزیرامور خار جه جاپان اظهار فرمودند ، از سیاست بیطرفی افغانستان از روی تحکیم روا بـــط اقتصادی و فرهنگی با جاپان و از مسافر ت اعلیحضر ت معظم همایو نی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمه به جاپا ن در (۱۳۴۸) یاد آور شدند .

ظهر ۱۹ ثور والاحضر تین در دعو ت اشترا ك فرمودند که از طرف خاندان‌سلطنتی جاپان اعلیحضر ت امپرا طور و ملـکه و شهزاد گان جاپان بافتخار والاحضرتین ترتیب شده بود .

در ختم این دعو ت والاحضرتین بصو ب شهر توکیو تشریف فرما گردیدند .

بتاریخ ۲۰ ثور روز ملی افغانستا ن با حضور والاحضر ت شهزاده احمـد شاه و والاحضرت خاتو ل طی مراسم مـــجللی در نندار تون بین المللی اکسپو (۷۰)اوساکا برگذار گردید .

در مدخل ننداز تون افغانستا ن یك‌دسته از شاگردان معار ف اوساکا با تقدیم دسته های گل از والاحضرتین استقبا ل بعمـــل آوردند . همچنان جمع غفیر از مردم برا ی استقبال والاحضرتین در مدخل و اطرا ف ننداز تون افغانستان جمع شده بودند و با

والا حضرت شهـز ا د ه ا حـمد شا ه‌بتاریخ ۱۰ می ۱۹۷۰ روز ملی افغانستا ن را در محضر بیشتر از بیست‌و پنج هزارنفر در پلازا بزرگ اکســـپو ۷۰ افتتا ح فرمودند

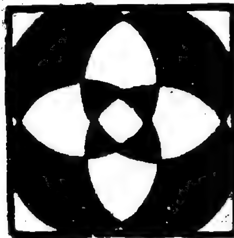
ابراز احساسا ت و کف زدنها از والاحضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خـاتـــو ل استقبال بعمل آوردند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضر ت خاتو ل بعد از ۲۱ روز مسافر ت به جاپان سا عت ۲ و ۲۵دقیقه بعد از ظهر روز ٦ جوزا بوطن مواصلـــت کردند .

در میدان هوایی بین الملـلی کـابـل والاحضـــرت شا هدخت بلقیس والا حضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضر ت‌شاهدخت مریم ، والاحضرت لیلما ، والاحضرت‌مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، والاحضرت سردار عبدالو لی و بعضی از اعضا ی‌فامیل جلیل سلطنتی ، ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پو هنوا ل دوکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ، ښاغلی علی‌محمد وزیر در بار سلطنتی ، ستر جنرا ل خان‌محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لو دین وزیر داخله ، پوهاند دوکتور عبدالله‌واحدی والی کابل ، ښاغلی محمد کبیر نور ستا نی ښاروا ل سر پرست کابل ، شارژ دافـــیر سفار ت کبرا ی جاپا ن در نزدیك طـیاره از والاحضر تین استقبا ل کردند .

والاحضر ت شهزاده احمد شاه بعدا در حالیکه ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفا ع ملی باوالاحضرت همراه بود سلام گارداحترام را قبول و آنرا معاینه نمودند .

والاحضر ت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول سپس طر ف صفو ف مستقبلین رفته با هر یك احوا ل پرسی نمودند .

مسافرت والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت جنرال عبدالولی به ایران

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سر دار عبد الولی به دعوت والاحضرت شاهپور غلام رضاپهلوی و همسر شان والاحضرت منیژه ساعت ۱۰ و ۱۸ دقیقه صبح ۹ سنبله ۴۹ مطابق ۳۱ اگست ۱۹۷۰ از کابل عازم ایران شدند.

والاحضرتین حین موا صلت به میدان هوایی بین المللی کابل با مشایعین وداع کرده بعد اسلام گارد احترام را قبول و آن را معاینه کردند.

والاحضرت شاهدخت بلقیس قبل‌ازعزیمت با والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل وداع می فرمایند

در میدان هوایی بین المللی کابل والاحضرت شهزاده احمد شاه ، والاحضرت شاهدخت مریم ، والاحضر ت لیلما ، والاحضـــر ت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل وعدهٔ دیگر از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی،ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول ووکیل صدار ت ، (ښاغلی اعتمادی صدراعظم برای‌انجام یك سلسله مسافرت ها در ارو پا ی شر قی وسـهم گیر ی در کنفرانس لوسا کا درکشور تشریف نداشتند) .

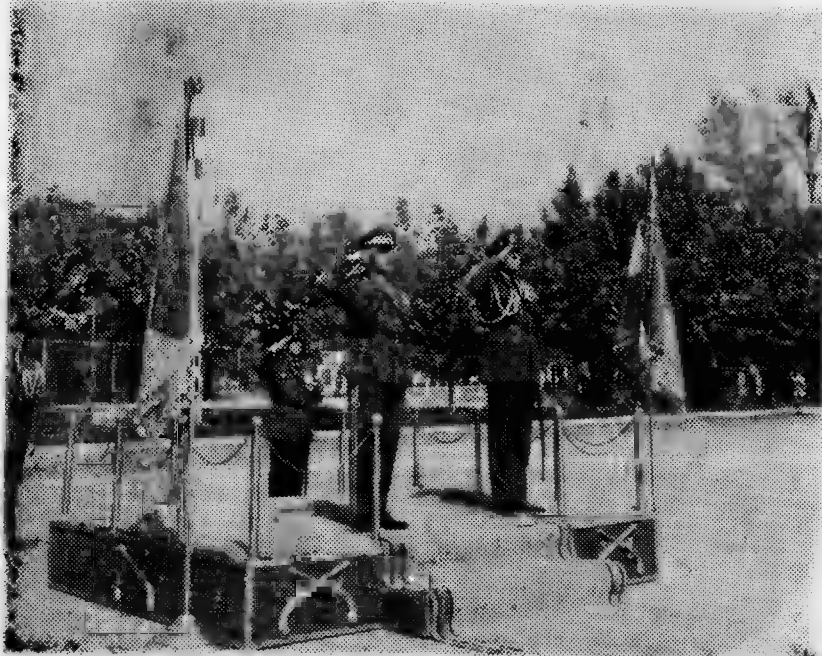
پو هنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس‌ولسي جرگه ، ښاغلی علی محمد وزیر دربارسلطنتی ستر جنرال خان محمد وزیر دفا ع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخلـــه ، پو هاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، ښاغلی محمد کبیر نور ستا نی ښـــاروا ل سر پرست کابل ښا غلی احمد سبحا نـــی شارژدافیر و ښاغلی فوزی اتاشه نظـــامی سفارت کبرای ایران متعین کابل درنزدیك طیاره با والاحضرتین وداع کردند .

درین سفر والاحضر ت حـــمیرا صـــبیه والاحضر تین و ښاغلی غلام عثمان علو می کفیل ریاست تشریفا ت سلطنتی باوالاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سردارعبدالولی همراه میباشند .

بعضی از اعضا ی شوری ، جنرا ل ها و بعضی ازصاحب منصبان ار دو ی شاها نه مامورین عالی رتبه واعضای انجمن مـیرمن های رضاکار نیز در میدان هوایی بین‌المللی کابل غرض وداع با والاحضرتین حا ضـــر بودند .

والاحضرت شا هدخت بلقیس ووالاحضر ت سر دار عبدالو لی قبل از ظهر ۹ سنبله به تهران وارد شدند .

در میدان هوا یی بین المللی مهر آباد تهران والاحضر ت شاهپور غلام رضاپهلوی و والاحضرت منیژه پهلو ی همسر شا ن ، ښاغلی اسد الله علم وزیر در بار سلطنتی،

والاحضرت جنرال عبدالولی و والاحضرت شاهپور غلام رضاپهلوی سلام گارد احترا م را قبول می فرمایند

سردار اسد الله سراج سفیر کبیرواعضای سفارت کبرای افغانی ، رئیس تشریفات وزارت امور خارجهٔ ایران از والاحضرتین پذیرایی کردند .

بعدا والاحضرتین تا قصر پذیرایی های دولتی سعد آباد که برای اقامت شان تعین شده همراهی شدند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس بتاریخ ۱۰ سنبله از نمایشگاه صنایع دستی و نمایشگاه فردوسی بازدید بعمل آوردند همچنان والاحضرت سردار عبدالولی همان روز از ریاست ارکان حربیه و اکادمی‌حربی دیدن کردند .

والاحضرتین بتاریخ ۱۰ سنبله در دعوت نهاری اشتراك فرمودند که از طرف بناغلی اسدالله علم وزیر دربار سلطنتی به افتخار شان ترتیب یافته بود .

درین دعوت علاوه از شخصیتهای ایرانی سردار اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی متعین تهران نیز اشتراك داشتند .

والاحضرتین شب ۱۰ سنبله در دعوت شامی اشتراك کردند که از طرف والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی و والاحضرت منیژه پهلوی به افتخار والاحضرتین در قصر سعد آباد ترتیب داده شده بود .

والاحضرت سردار عبدالولی بتاریخ ۱۰ سنبله به مقبرهٔ اعلیحضرت رضا شاه فقید رفته پس از اتحاف ادعیه اکلیل گل‌گذاشتند بعدا والاحضرت سردار عبدالولی از موزیم آرامگاه رضا شاه فقید دیدن نمودند .درین بازدید سردار اسد الله سراج سفیر کبیر افغانستان متعین تهران نیز حضور داشتند.

والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت سردار عبدالولی از صفحات شمال ایران نیز باز دید بعمل آوردند .

والاحضرتین روز ۱٦ سنبله از مسابقه بین المللی تینس در تهران دیدن نمودند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی‌که بدعوت والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی و همسر شان والاحضرت منیژه به ایران رفته بودند ساعت ٦ و ۲۰ دقیقه شام پنجشنبه ۱۹ سنبله‌بکابل مراجعت فرمودند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه ،والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت شاهدخت مریم ، والاحضرت خاتول ، والاحضرت لیلما ، والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل ، بعضی دیگر از اعضای فامیل جلیل سلطنتی ، بناغلی عبدالله‌یفتلی معاون اول ووکیل صدارت ، دکتورعبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف ، بناغلی عبدالاحد کرزی نایب اول ولسی جرگه ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ،ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پوهاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی ښاروال سرپرست کابل ، بناغلی احمد صبحانی شارژدافیر سفارت کبرای ایران متعین کابل در میدان هوایی بین المللی کابل در نزدیك طیاره از والاحضرتین استقبال کردند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی بعدا گارد احترام را معاینه وسلام گارد را قبول کردند .

والاحضرتین سپس از صفوف دیگر مستقبلین که شامل بعضی از اعضای کابینه دکتور ولید حقوقی قاضی ستره محکمه وآمر امور اداری قوهٔ قضائیه ، بعضی از اعضای شورا ، جنرالها و بعضی از صاحبمنصبان اردوی شاهانه ، مامورین عالی رتبه ،اعضای انجمن میرمن های رضا کار و اعضای سفارت کبرای ایران در کابل با خانم های شان بود رفته با هر یك احوال پرسی کردند .

در نزدیك طیاره یکتن از اعضای انجمن میرمن های رضا کار به وکالت دیگراعضای آن انجمن دستهٔ گل به والاحضرت شاهدخت بلقیس تقدیم کردند .

طیارهٔ د آریانا افغان هوایی شرکت حامل والاحضرتین بعد از ظهر روز پنجشنبه ۱۹ سنبله ٤۹ از میدان هوایی تهران پرواز گرفته بود .

در میدان هوایی تهران والاحضرت شاهپور غلام رضاپهلوی و همسر شان والاحضرت منیژه ، بناغلی اسدالله علم وزیر دربار شاهنشاهی ایران بناغلی اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی در تهران ، رئیس تشریفات سلطنتی ورئیس تشریفات وزارت دربار ایران ، بناغلی محمود فروغی سفیر

والاحضرت شهزاده احمد شاه هنگـا م مصافحه با والاحضرت جنرال سردارعبدالولی در میدان هوایی بین المللی کابل

کبیر آن کشور در کابل واعضا ی سفار ت کبرا ی افغانی متعین تهرا ن با خانم ها ی شان برای وداع با والاحضرت شاهدخـــت بلقیس و والاحضرت جنرال سر دار عبدالولی حضور داشتند .

والاحضرت شا هد خت بلقیس قبـل از عزیمت در میدان هوایی تهران در حا لیکه والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی نیـــز حضور داشتند گارد احترام را معاینه وسلام گارد را قبول کردند . درین هنگام موزیـــک سرود های ملی افغانستان وایران رانواخت .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غــازی‌فاتح کابل

خبرونه

دحمل لمړی ــ د سري میاشتیدټولنیعالي رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه د نوي کال په مناسبت سره خپله بیانیه ایرادکړه.

دحمل ۲ ــ د افغانستان زولوژی کمیتي د افتخار ی رئیس والا حضر ت شهزاده محمد نادر په حضور دبریکوت په پارك کښيغونډه وکړه .

په دې غونډه کې دهیواد دوحشي اوقیمت لرونکو حیواناتو دنسل دپریکیدو پهباره کښي لازم تصمیمو نه ونیو ل شوه .

د حمل ۱۱ ــ څوارلس در ی عرا به یېز بایسکلو نه درضا کار و میر منو د ټو لنی له خوا درضا کارو میر منو دټولني د عا لي رئیسي والاحضر تي شهزاده ګی بلقیس په حضور کښي د میر منو په ټولنه کښــــي مستحقو معیو بینو ته وویشل شوه .

دحمل ۲٦ ــ د رضا کار و میر منــو د ټولني د عا لي رئیسي والاحضر تي شهزادګي بلقیس د هدایت په اثر یوه اندازه دواګاني درضا کارو میر منو له خوا د جلال آباد د محبس نارینه وو او ښځو نارو غو بندیانو ته وویشلی شوې .

دثور ٦ ــ والاحضر ت شهزاده احمدشاه او والاحضر ت سردار عبدالو لي دمر حوم عبیدالله مجددي دفاتحي په مجلس کښــي چه دهغه دکور ني لخوا دشاه دو شمشیره (رح) په جامع جوما ت کښي جوړ شوی و ګډون وکړ .

* ــ د کــا بل فــاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی دشوروی اتحاد دوزیرانود شورئ غړی او د شوروي اتحاد او افغانستان ددوستۍ د ټولني رئیس ښاغلیانتوتوف په داسي حال کښي چه په کابل کښي د هغــه هیواد لوی سفیر هم ورسره ملګر ی و خپل حضور ته ومنل .

دثور ۷ ــ والاحضر ت شهزاده‌محمدنادر، ښاغلي صدراعظم او قاضي القضات پو هاند ضیایي د راډیو افغانستان د هنر مـندانو استاد شیدا ، محمد غازی ، او میا شیدایي چه په یوه ترا فیکي پیښه کې مړه شو ي‌وو د فاتحي داخستلو په مجلس کښي چه دپل خشتي په لو ی جو ما ت کښي جوړ شو ی وو ګډون وکړ .

دثور ۹ ــ دکابل فاتح والاحضر ت مارشال شاه ولیخان غازی دمشرانو جر ګی رئیســـ سناتور عبدالهادي داوی دصدار ت عظمیلومړی مرستیال ښاغلي عبدالله یفتلي په هـــــغه میلمستیا کښي ګډون وکړ چه د جاپا ن د امپراطور اعلیحضر ت هیرو هیتو د زیږیدنې دکلیزې په مناسبت د جاپا ن دلو ی سفار ت لخوا په انتر کا نتیننتال هوټل کېجوړشوی‌و.

دثور ۱۰ ــ والاحضر تي شهزادګیبلقیس په کابل کښي د پاکستا ن د لو ی سفـیر ماند ینه میر من شیر ینخان او په کا بل کښي دالما ن داتحادي جمهوریت د لو ی سفیر ماند ینه میر من ریشا بر ویر خپل حضور ته و منلې .

دثور ۱٦ ــ والاحضر ت شهزاده احمدشاه او محترمه میر من یی والاحضر ته خاټو ل دجاپان د امپرا توری کور نی او حکو مت په بلنه د جاپان د اوساکا داکسپو ۷۰ په بین المللی نندار تو ن کی د افغانستا ند مخصوصي ورځی په مراسمو کښي د ګډون له پاره هغه هیواد ته روان شو ل .

دثور ۱۹ ــ دکابل فاتح والاحضر تمارشال شاه ولیخان غازی او والاحضر ت ســـردار

عبدالولی دصدارت عظمی دمشاور مرحوم
دکتور محمد حیدر دفاتحی داخستلو په مجلس
کښی‌چه دشیر پور په‌جامع جومات کښی‌جوړ
شوی و گډون وکړ .

دلور ۲۸ ـ دپاکستان دمالیی وزیر ښاغلی
نواب مظفر علی قزلباش مازیگر په پنځو بجو
دوالاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی د
کابل فاتح سره د ده په کور کښی‌دپیژندگلوی
کتنه وکړه .
په دغه وخت د پاکستان لوی سفیر جنرال
شیرین خان هم حاضر وو .

دجوزا ۶ ـ والاحضرت شهزاده احمدشاه
او محترمه میرمن یی والاحضرت خاتول
چه دجاپان د امپراتوری کورنی او حکومت
په بلنه دجاپان داوساکا په بین المللی
ننداریتون کی د افغانستان دورځی په
مراسمو کی د گډون لپاره هغه هیواد ته‌تللی
وو بیرته وطن ته راورسیدل .

دجوزا ۱۵ ـ والاحضرتی شهزادگی‌بلقیس
او والاحضرتی شهزادگی مریم دمانیام په
اوو بجو دترکی د میرمنو دټولنی رئیسه
میرمن اوز کایا او د نوموړی ټولنی معاونه
میرمن دیاکال میلک څپل حضورته ومنلی، او
همدا رنگه میرمن مارگریت ماکسی د
انگلستان د پارلمان پخوانی غړی هم څپل
حضورته ومنله .

دجوزا ۱۷ـ والاحضرت مارشال شاه‌ولیخان
غازی دکابل فاتح او والاحضرت سردار
عبدالولی دمرحوم استاد سلجوقی د جنازی د
ختمولو په مراسمو کښی گډون وکړ .

دجوزا ۲۰ ـ والاحضرت شهزاده‌احمدشاه
والاحضرت شهزاده محمد نادر ،والاحضرت
مارشال شاه ولیخان غازی دکابل فاتح
او والاحضرت سردار عبدالولی دمرحوم
استاد صلاح الدین سلجوقی د فاتحی د
اخستلو په ټولنه کښی گډون وکړ .

دجوزا ۲۳ ـ والاحضرت مارشال شاه‌ولی
خان دکابل فاتح‌اووالاحضرت سردارعبدالولی
په هغه میلمستیا کښی‌گډون‌وکړچه‌ټولواکمنی
علیاحضرت تی دوهمی الیزابتی‌دزیږیدنی
دکالیزی په مناسبت‌په‌کابل‌کښی‌دهغه هیوادد
لوی سفیر لخوا د برتانیی په لوی سفارت
کښی ترتیب شوی وه .

دسرطان ۱ ـ والاحضرت مارشال شاه‌ولی
خان غازی دجواهر لعل نهرو خور میرمن‌لکشمی
څپل حضور ته ومنله . په دغه کتنه کښی
دهند لوی سفیر هم وو .

دسرطان ۲ ـ والاحضرتی شهزاده گی مریم
دکابل دپوهنتون دطب دپوهنځی‌دنرسنگ
دښوونځی د دریالسمی دوری د اووه لسو تنو
فارغانو بری لیکو نه په میرمنو روغتون‌کښی
مستحقینو ته وویشل .

دسرطان ۳ ـ والاحضرت مارشال شاه‌ولی
خان غازی دکابل فاتح او والاحضرت سردار
عبدالولی دکندهار دقول اردو دزرهدارو
قوماندان مرحوم برید جنرال محمد سرور
دجنازی د ختمولو په مراسمو‌کښی‌گډون‌وکړ.

دسرطان ۲۳ ـ دوالاحضرت‌مارشال‌شاه‌ولی
خان غازی‌دکابل‌فاتح‌سره په‌کابل‌کښی‌دعراق
لوی سفیر ښاغلی احمد آلیاس دپیژندگلوی
کتنه وکړه .

* ـ والاحضرت مارشال شاه ولی
خان غازی دکابل فاتح او والاحضرت‌سردار
عبدالولی په هغه میلمستیا کښی گډون وکړ
چه دفرانسی د ملی ورځی په مناسبت‌په‌کابل
کښی دفرانسی‌دلوی سفیرلخوا‌جوړه‌شوی وه.

دسرطان ۲۴ : والاحضرت مارشال
شاه ولیخان غازی دکابل فاتح په پلچرخی
کښی ددواجوړولو دفابریکی د بنسټ‌دډبره
کیښودله .

د اسد ۱۷ ـ درضا کارو د میرمنو د
ټولنی دعالی رئیسی والاحضرتی شاهدخت
بلقیس د هدایت په اثر د مطبوعاتو په
کلوپ کی د هیواد دلاسی صنایعو د خر
څولو بازار پرانیستل شو .

داسد ۱۸ – والاحضرتی شهزادگی مریم دمازدیگر په پنځو بجو د مطبوعاتو په کلوپ کښې درضا کارو میرمنو دهیواد دلاسي صنایعو بازاره وکوت .

د اسد ۲٦ – والاحضرتی شهزادگی بلقیس او والاحضرتی شهزادگی مریم په هغې تولنه کښې گډون وکړ چه د کورنیو دلاربښوونې دټولنې د دوهمې کالیزې په مناسبت دعا مي روغتیا په موسسه کښې جوړه شوی وه .

دسنبلې لمړی – د دوستو هیوادو هنري نمایشونه دشپې په اتو بجو د والاحضرت شهزاده احمد شاه ، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرتی خاتول او دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی په حضور په کابل ننداری کښې پرانیستل شول .

دسنبلې ۲ – والاحضرت شهزاده احمدشاه سهار په نهو بجو هغه نندارتون چه د هیواد د خپلواکۍ دیرته اخستلو د دوه پنځوسمې کالیزې په مناسبت ترتیب شوی و او په هغو کښې د پخوا او نویو موسسو ملي تولیدات دننداری دپاره ایښودل شوي و پرانیست .

دسنبلې ٤ – دوالاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت خاتول ، والاحضرت لیلما په حضور دافغان فلم د موسسې لمړنی هنري محصول د روز گارانو فلم دشپې په اته نیمو بجو په کابل ننداری کښې وښودل شو .

دسنبلې ٥ : والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازي دکابل فاتح او والاحضرت جنرال سردار عبدالولي په حضوری چمن کښې د نیزه بازی لوبه وکتله .

دسنبلې ۱۰ – والاحضرت شهزاده گی بلقیس او والاحضرت جنرال سردار عبدالولي دوالاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی او د ده میرمنې والاحضرتی منیژې په بلنه د کابل څخه ایران ته روان شول .

دسنبلې ۱٤ – دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی د اشرف المدارس دمدرسې ددولسو تنو فارغانو بریلیکونه په هغې مدرسه کښې هغوی ته وویشل . او د اسلام د سپیڅلی دین په شاو خوا کښې وینا وکړه .

دسنبلې ۱۹ – والاحضرت شهزاده گی بلقیس او والاحضرت جنرال سردار عبدالولي چه دوالاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی او د ده د میرمنې والاحضرتی منیژه په بلنه لس ورځې پخوا ایران ته تللي وو ماښام په شپږو بجو او شلو دقیقو کابل ته راورسیدل .

دمیزان ٥ – والاحضرتی شهزادگی مریمې مازیگر په څلورو بجو دښاروندوی دهمکارانو دټولنې په څوارلسمه غونډې کښې چه دپوهنې په کلوپ کښې جوړه شوی وه دافغانستان ښاروندوی ټولنې دنجونو د ښاروندوی افتخاری عالي ریاست ومانه .

دمیزان ۸ : د سلطنت د مقام وکیل والاحضرت شهزاده احمد شاه ، ښاغلي دوست محمد فضل ته هدایت ورکړ چه دعامو خلکو دهوساینې په غرض د غلې د نرخ دټینگلو په مقصد په مرکزاوولایاتو کښې په مناسبه بیه کافي غله عرضه کړي .

* د کابل فاتح والاحضرت مارشاه ولیخان غازی په هغه میلمستیا کښې گډون وکړ چه په کابل کښې د ولسی چین دجمهوریت د لوی سفیر له خوا د هغه هیواد د جمهوریت د تاسیس دیویشتمې کالیزې په مناسبت د چین په لوی سفارت کښې ترتیب شوی وو .

دمیزان ۹ : دسلطنت د مقام وکیل والاحضرت شهزاده احمد شاه تر غرمې دمخه د جمهور رئیس مرحوم جمال عبدالناصر د فاتحې د اخستلو مجلس چه دپل خشتي په جومات کې د افغانستان د حکومت او په کابل کې د عربي متحد جمهوریت د لوی سفارت لخوا جوړ شوی و گډون وکړ . او خپله خواشیني ئې هغه سفارت ته څرگنده کړه .

* ــ د کا بل فا تح ما ر شال شاه‌ولیخان غازي او وا لا حضرت جنرال سردارعبدالولي دفقید مرحوم جمال عبدالناصر د مړ ینـــی دفاتحی په مجلس کښی ګډون وکړ .

دمیزان ۱۱ ــ والاحضر تی شهزاد ګـــی بلقیس‌والاحضرتی شهزاده‌ګی مریم‌والاحضرتی خاتول او والا حضر تی لیلما د مر حـــو م جمال عبدالنا صر د فاتحی اخیستلـــو پـــه

مجلس کښی چه د میر منو ټولنی او په‌کابل کښی د عر بی متحد جمهور یت او سیدونکو میر منو له خوا د نوی ښار په‌ښار ی‌سالون کښی جوړ شوی وو ګډون وکړ .

د میزان ۲۰ : والا حضرت ما ر شال شاه ولیخان غازي د کابل فاتح‌او والاحضرت جنرال سردار عبدالو لي د مر حوم سر دار احمد علي دجنازی د ښخښو لو په مرا سمو کښی ګډون و کړ .

دمیزان ۲۲ ــ دهمایو نی معظم اعلیحضرت دنیمګر غه میلاد دکالیزی په منا سبت د سلطنت د مقا م دو کیل والاحضر ت‌شهزاده احمد شاه په حضور د هیواد د شما لـــی ولایا تو د چاپ اندازانو له خوا دبزکشی ستر ی لو بی دور ځی په دوو‌بجو دبګرامیو دګلف په میدان کښی وشوی .

* ــ د سلطنت مـقـام و کیل والاحضرت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا په‌لس نیمو بجو د شور ی د دیار لسمی دور ی د دوهم کال لومړنی غونډی په‌خپلوارشاداتو سره پرانیستلی .

د میزان ۲۳ ــ دسلطنت د مقا م و کیل والاحضر ت شهزاده احمد شاه د هیواد د شمالی و لایتو د بزکشی د ټیمو نو رئیسان او غړی چه د معظم ټولوا ك همایو نـــی اعلیحضر ت دنیکمرغی زیږ ید نی دکالیزی دنمانځلو له کبله د یو لړ لو بو له پاره کابل ته را غلی و ددلګشا په ما ڼی کښی

خپل حضور ته و منل .

* ــ د سلطنت د مـقـا م و کـــیــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه والا حضر ت شاهد خت بلقیس والاحضر ت شاهد خت مریم، والاحضر ت شهزاده مـــیرو یس ، والاحضر ت مارشا ل شاه ولیخان غا زی د کابل فاتح او والاحضر ت جنرا ل سردار عبدالو لي په هغه میلمستیا کښی ګډون‌وکړ چه دافغا نی سری میا شتی د مخصو صی هفتی په مناسبت د کابل په هو تل کـــی ترتیب شوی وو .

دمیزان ۲۵ ــ دسلطنت د مقام دو کیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه او والاحضرتی خاتولو په حضور په غازی ستد یو م‌کښی‌دبز کشئی دیری مهیجی لو بی مازیګر د فار یا ب تخار ، بدخشان او بلغ د ټیمو نو تر منځ اجرا شو لی .

* ــ د ر ضا کارو میر منو د تو لـنی عالی رئیسی والاحضر تی شهزادګی بلقیس د هدایت په اثر دوینو دبانك په ګـــته د افغانستان د ګانو نمایش دهغی تو لنی په ترڅ کښی وښودل شو چه ما ښا م په شپږ و بجو د کابل هوتل په تالار کښی جو ړ شوی و .

دمیزان ۲۸ ــ دسلطنت د مقام وکـــیل والاحضرت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا داتمی فر قی بیل بیل تاسیسا ت‌وکتل.

د میزان ۲۹ ــ قاضی القضا ت پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایی په دولسو بجو د ګل خانی په ماڼی کښی د سلطنت د مقا م دوکیل والاحضر ت شهزاده احمد شاه په حضور مشر ف شو او دستر ی محـــکمی قاضیان ښاغلی مولو ی عبدالبصیر ، دکتور ولید حقو قی ، ښاغلی غلام علی کریمی ، ښاغلی مولو ی عبیدالله صا فـــی یـــی چه په دی وختو کښی په نویو وظیفو مقرر شوید ی د سلطنت د مقام دوکیل حضور ته معرفی کـــړ ل .

دعقرب ٤ — والاحضرت شاهدخت بلقیس والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی د کابل فاتح والاحضرت جنرال سردار عبدالولی او ښاغلی نور احمد اعتمادي صدراعظم په هغه میلمستیا کښې ګډون وکړ چه د ایران دلوی سفیر او د هغه میرمنې لخوا د ایران د شاهنشاه اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی دزیږیدنې په مناسبت دانتر کانتیننتال په هوتل کښې ترتیب شوی وه .

دعقرب ٥ — د سلطنت د مقام وکیل والاحضرت شهزاده احمد شاه له غرمی نه پخوا په یو ولسو بجو او پنځلسو دقیقو د پولیسو د اکاډمي بیلی بیلی څانګی وکتلی .

دعقرب ٦ — والاحضرت شهزادګی بلقیس والاحضرت شهزادګی مریمی او والاحضرت خاتول په کابل کښې داوسیدونکو دیپلوماتانو میرمنو دټولنې دخرڅلاو مربوط خارجی محصولات وکتل .

دعقرب ٩ — د روژې د مبارکې میاشتې په مناسبت د سلطنت د مقام وکیل والاحضرت شهزاده احمد شاه په ګډون د تراویحو د لمانځه په ترڅ کې دشپې په اوو بجو د شاهی ارګ په جومات کې دقران عظیم الشان ختم شروع شو .

دعقرب ١٤ — دقران عظیم الشان ختم چه د روژې د مبارکې میاشتې په لومړی مابنام دوالاحضرت شهزاده احمد شاه په ګډون دتراویحو لمانځه په ترڅ کښې شروع شوی و دشپې په اتو بجو اوديرشو دقیقو پای ته ورسید .

دعقرب ١٧ — دوالاحضرت شهزاده احمد شاه د هدایت په اثر افغانی سری میاشتې پنځه زره ډالره د اردن د مصیبت ځپلو له پاره هغه هیواد ته واستول .

دعقرب ٢١ — والاحضرت شهزاده احمد شاه له غرمی نه پخوا د فرانسې لوی سفارت ته تشریف یووړ او خپل دخواشینې مراتب یې په هغه مخصوص کتاب کښې چه د جنرال شارل دوګول دمړینې په مناسبت ایښودل شوی و درج کړل .

دعقرب ٢٤ — د افغانی سره میاشتې د ټولنې د عالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه د هدایت په اثر د افغانی سری میاشتې د ختیځ پاکستان دو روستیو طوفانو د مصیبت ځپلو سره (٥٠٠٠٠) پاکستانی کلداری مرسته وکړه .

دعقرب ٢٨ — والاحضرت شهزاده احمدشاه د مرحوم سناتور عبد الله طرزی په هغې فاتحه کښې ګډون وکړ چه دشاه دوشمشیره (ع) په جامع جومات کښې اخیستل کیده .

* — د افغانی سری میاشتې د عالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه د هدایت په اساس د هغې ټولنې له خوا د ختیځ پاکستان د مصیبت ځپلو سره د خوراکی موادو او مالونو مرستې وشوی .
دغه مرستې دری زره تختې کمپلې دری سوه خیمې خلویښت زره متره توکران دری سوه تختې سطرنجی دوه زره اوپنځه سوه ډبلیه نیاتې غوړی دوه زره او شپاړس ډبلیه دشیدو کریم او یوزرو دوه سوه کیلو ګرامه ممیز دی .

* — د آریانا د تینس د کلپ افتخاری رئیس والاحضرت شهزاده احمدشاه په داسې حال کښې چه والا حضرت خاتول هم وه په یوه محفل کښې چه دالمپیك د ریاست لخوا جوړ شوی و . د مسابقی ورونکو ته دتینس کپونه ورکړه .

دقوس ١٨ — والاحضرت شهزاده احمد شاه د قوای مرکز د اومی فرقی مختلف تاسیسات وکتل او د فرقی د چارو ښه انتظام په باب یې د ملی دفاع دوزیرا او مربوطو قوماندانانو څخه خوښې وکړه .

دجدی ٦ : دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه و لیخان غازی د حربی پوهنتون دتخنیك د پوهنځی د حربی ښوونځی اود

وړوضا بطانو دښوونځی د سړ کابل دفارغ التحصیلانو مدا لو نه جوایز او بری لیکو نه دحربی پوهنتون په ادیتوریم کی ور وویشل .

دجدی ۱۲ ـ والاحضرت شهزاده میرو یس سهار دلوړو تحصیلاتو له پاره انگلستان ته لاړ .

والاحضرت شهزادگی بلقیس والاحضرت جنرال سردار عبدالو لی دسلطنتی درنی کورنی یوشمیر غړی صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی په کابل کښی د انگلستان لوی سفیر دوالاحضرت شهزاده میرویس د خدای پامانی له پاره دکابل په بین المللی هوایی میدان کښی حاضروو .

دجدی ۱٤ ـ درضاکارو میرمنو د ټولنی د افتخاری رئیسی والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اساس دهغی ټولنی دمرستو د ویشلو کپله دهغی ټولنی دغړو څخه یو مرکب هیأت دورځی په لسو بجو د کندهار ولایت ته واستول شو .

دجدی ۱۵ ـ درضا کارو میرمنو د افتخاری رئیسی والاحضرتی شاهدخت بلقیس دهدایت په اساس دکندهار درضاکارو دمیرمنو ټولنی ته د سل زرو افغانیو او یوه اندازه وچی شیدی و سپارل شوی څو دهغه ولایت بیوز لو ته یی وویشی .

دجدی ۱۷ ـ درضاکارمیرمنو دټولنی دعالی رئیسی والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اثر درضا کارو میرمنو یو هیئت دهیلمند ولایت ته لاړ او یوه اندازه دواگانی او وچی شید ی او یو شمیر جامی یی دهیلمند دولایت درضا کار و میرمنو ټولنی ته ورکړلی چه مستحقینو ته یی وویشی .

دجدی ۱۹ ـ درضا کارو میر منو د ټو لنی د افتخاری رئیسی والاحضر تی شهزاد گی بلقیسی د هدایت په اساس دفیض آباددښار یو شمیر بیوز لو کورنیو او د بدخشان ولایت دامنیه قو ماندانی ښځو بندیا نو ته دنوموړی ټولنی لیږل شوی هیئت له خوا یو اندازه ټو کران ویشل شویدی .

ددلوی ۱۲ ـ والاحضرت شهزاده احمد شاه دولسی جرگی داتمی دوری د رئیس مرحوم عبدالر شید الکو زی دفاتحی اخیستلو په مجلس کی گډون وکړ .

د حوت ۱٦ ـ والاحضرت شهزاده احمد شاه تر غرمی دمخه په یو و لسو بجو او څلویښتو د قیقو په عمومی تکیه خانه کی دکربلا دشهیدانو د دعا کو لو په مجلس کی گډون و کړ او د حضرت حسین (رض) پاك روح ته ئی دعا او درود واستوو .

مصور خبرونه

والاحضرته شهزادګۍ بلقیس په‌داسی‌حال‌کی‌چه‌والا حضرتی شهزادګۍ مریم هم‌تشریف در لود میرمن ګن زیلی اوزکایا، میر من‌دیاکال میك او میرمن مار ګر یت مکی خپل حضور ته و منلی
(د ٤٩ کال د جوزا ـ ١٥)

والاحضر ته شاهدخت مریم هغه و ختچه دنر سنګ دښوونځی فارغانو ېری لیکونه دوی ته ور کوی
(د۴۹ کال د سرطان ــ ۲)

دکابل فاتح والاحضرت مارشال‌شاه‌ولیخان‌غازی کله چه د دواجــوپولــو دفابریکــی دتیاداوډبره ږدی
(د ۴۹ کال د سرطان ۲۴)

والاحضرت شهزاده احمد شاه په داسې حال کې چه والاحضرت شهزادګۍ مریم
هم تشریف لرلې دشوروی اتحاد په یو تن‌هنرمند باندې مهرباني کوي
(د ٤٩ کال د سنبلې لمړی)

والاحضرت شهزادګۍ مریم کوم و ختچه درضد کارو میر منو لاسی صنایعو بازار
ګوری
(د ٤٩ کال د اسد ١٨)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چــهٔ د دری رنګی پټی‌په پریکولو سرهٔداستقلال‌د دوپنځوسم جشن نندارتون پرانیزی (د۴۹ کال د سنبلی ـ ۲)

والاحضرت شهزاده احمد شاه هغه وخت‌چه دافغان فلم دموسسی رئیس اودروزګارانو دفلم هنر مندانو باندی مهربانی کوی (د ۴۹ کال د سنبلی ـ ۵)

والاحضرته شهزادگۍ بلقیس‌او والاحضرت جنرال سر دار عبدالولی د ایران د اعلیحضرتینو شا هنشاه او ملکی سره د روغبړ په حال کی لیدل کیږی

والاحضرته شهزادگۍ بلقیس کله چه یو ایرانی ورزشکارته دقهرمانی کپ ور کوی

دمعظم ټولواك همايو نې اعليحضـــر تدزيږيدني د كاليزې د تجليل دهغه محـفل
يوه څنډه چه د خارجه چارو دوزارت پـه تا لا ر كښې جوړ شوى و
(د ٤٩ كال د ميزان ـ ٢٢)

والاحضر ته شهزادګۍ مريم هغه وخـتچه دځارندوى تصديق ليك يوى معلمى تـه
وركوى
(د٤٩ كال د ميزان ـ ٥)

دعفه دعوت يوه خنده چه دسری میاشتی د مخصو صی هفتی په مناسبت د کابل په هوتل کښی جوړ شوی و
(د ٤٩ کال د میزان ــ ٢٣)

والاحضر ت شہزاده احمد شاه هغهوخت چه داتمی فر قی د پیاده تولگی تـطبیقا ت گوری
(د ٤٩ کال د میزان ــ ٢٨)

والاحضرت شهزاده احمد شاه هغه وخت چه دټینس کپ ښاغلی عمر فاروق سراج
دټینس قهرمان ته ور کوی (د ٤٩ کال د عقرب ـ ۳)

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرت شهزاده احمد شاه کله چه د پولیسو د اکاډ می
لابراتوار گوری (د ٤٩ کال د عقرب ـ ٥)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چه‌خپل تاثرات د جنرال دو گول د مړینې‌لکبله
په مخصو ص کتا ب کښې لیکی (د ٤٩ کال د عقرب- ۲۲)

والاحضرت شاهدخت بلقیس هغه و خت چه د ډیپلوماتو میر منو دخرڅلاو دبازارڅخه
داندونیزیا پیدا وار را نیسی (د ٤٩ کال د عقرب - ٦)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چه خپلی گرانی خور والا حضرتی شهز ا د گی
بلقیس ته ، د ایرا ن د مسا فر ت څخه دبیرته راستنیدو په وخت کی دکابل په
هوایی ډګر کی ورته هر کلی وایی

دکابل فاتح والاحضر ت مارشا ل شاه‌ولی‌خان غازی کله چه دیږه صاحب منصب په
ټټربانډی مدال ټومبی (د ٤٩ کال د جدی ـ ٦)

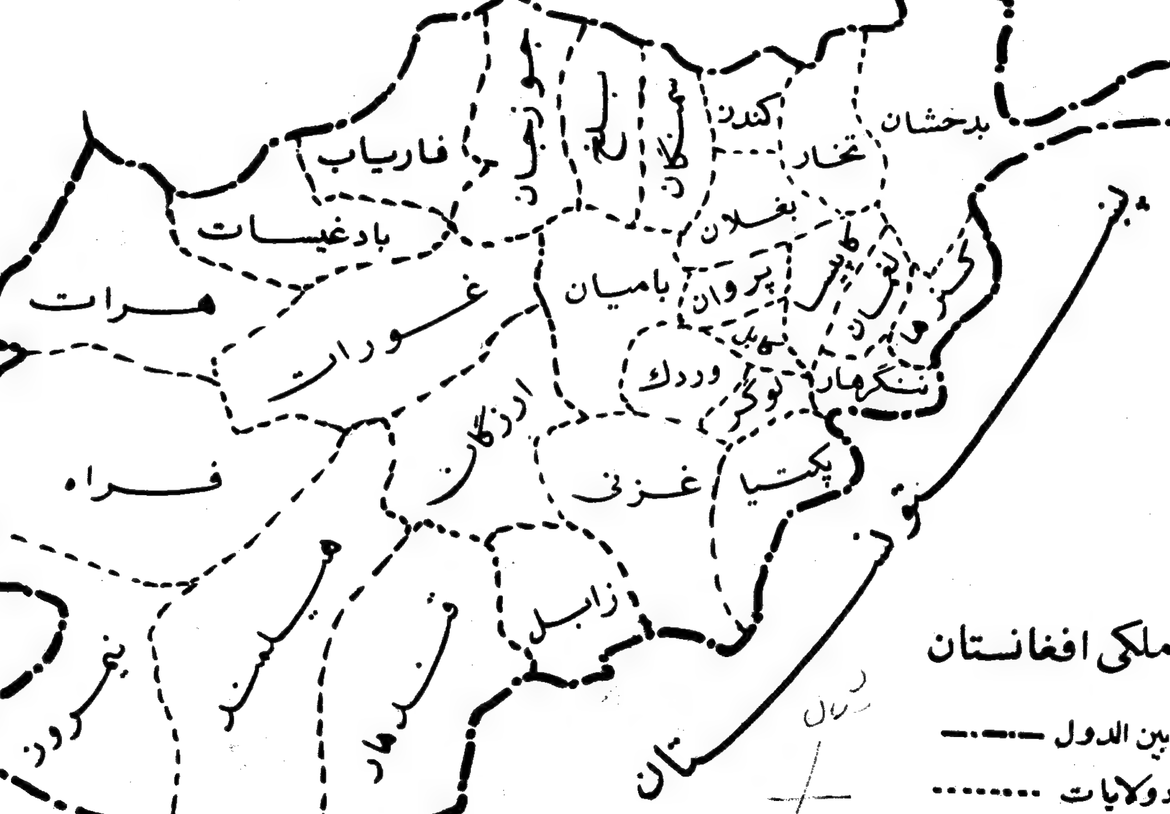

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم هغه‌وخت چه والاحضر ت شهزاده میرویس ته
مخه ښې وایی (د ٤٩ کال د جدی ١٤)

والا حضرت شهزاده احمد شاه او ډېرو شمیر خلك په لو یه تکیه خا نه کې د حضرت امام حسین (ر ض) د شهادت دیادو نې په مراسموکې د ګډون پهوخت کې.
د حوت ۱٦

افغانستان

تقسیمات ملکی افغانستان

مو قعیت جغرا فیا ئی :

افغانستان یك کشور محاط به خشکه‌بوده ودر قلب آسیای مرکزی مو قعیت دا رد .

افغانستان که بین خطو ط (٦٠ در جه ۳۱ دقیقه) و (۷۵ در جه ۵۰ دقیقه) طـو ل البلد شر قی و (۲۹ درجه ـ ۲۱ دقیقه) و (۳۸ درجه و ۳۰ دقیقه) عرض البلد شمالی موقعیت دارد قسمت زیاد سر زمین ها ی آنرا کو ها وارتفا عا ت تشکیل داده است سلسله ارتفاعات معروف هندوکش ازسمت شمال شرق بسمت جنوب غر ب بطـــو ل تقریبا ششصد کیلو متر و عرض صد کیلو متر امتداد داشته واکثر در یا هــــــا ی افغانستان از ین سلسله ار تفاعا ت‌سرچشمه میگیر ند.

سلسله جبا ل هندو کش در حصهٔ‌وسطی افغانستان کشیده شده آنرا بدو حصه‌شمالی وجنوبی تقسیم مینما ید . دره ها ی‌مناطق شما ل هندو کش هموار بوده برا ی‌زراعت خیلی مسا عد است . حصص افتادهٔ جنوب هندوکش غالبا کوهسار بوده بادر ختا ن انبوه پوشیده شده است .

حدود اربعه :

افغانستان از طرف شمال متصل است با اتحاد جما هیر اشتراکیه شوروی ، از طر ف غرب با دو لت شاهنشا هی ایران وازطرف جنوب و شرق با پشتونستان .

همچنان افغانستان از طر ف شما ل‌شرق در یك تنگهٔ کوهستانی بطو ل صد کیلو متر با ایا لت سینکیانگ جمهور یت مردم‌چین هم سر حد میباشد .

طول ساحهٔ افغانستا ن از شما ل شر ق تا جنوب غرب ۱۳۵۰ کیلو متر و عر ض ان از شما ل تا جنو ب نهصد کیلو مترمیباشد. سرحد بلو چستان افغانی تقریبا ٤٥٠ کیلو متر از بحر هند فاصله دارد .

اقلیم : گر چه اقلیم افغانستان را ازنظر تقسیمات کره ارض بری میتوا ن نــا مید اما با آنهم نظر به موجو دیت کوهستانات متعدد هر منطقه خصوصات جداگانه دارد که این خصو صیا ت به عرض البلد کمترمربوط بوده و بیشتر بارتفاع از سطح بحر ،ترتیب وتقسیم اراضی به سلسله جبال و وادیهـا و صور ت افتادهٔ سلسله جبا ل وغیره‌وابسته میباشد بدینتر تیب افغانستا ن را می توان از نگاه ارتفا ع اراضی به سه منطقه اقلیمی ذیل منقسم نمود :

۱ ـ مناطق مر تفع :

الف : سر زمین های کو هستا نی که از سطح بحر بیشتر از ۲٤۰۰ متر ارتفا ع‌دارد.

زمستان آنها اکثر از شش الی هفت ماه دوام میکند . حوزه نور ستا ن یك حصهٔ بزرگ بد خشا ن و هزاره جات در ین‌زمره داخل میباشد . البته بعضی زمین های خیلی مرتفع نیز وجود دارد که (چهار هزار) مـتر وحتی بیشتر ازان ارتفا ع داشته وغیره‌قابل سکو نت است که البته دارا ی اقلیم خیلی سرد بوده واغلب توسط بر فها ی دایمی پوشیده شده است .

ب : حوزه هاییکه بین ۱۳۰۰ و ۲٤۰۰ متر ارتفا ع واقع شده است مانند :

کابل ، غزنی ، کنواز وقسمتی ازبدخشان هزاره جات ودرهٔ علیا ی کنر وغیره کـــه دارا ی آب و هوای نسبتا معتد ل بوده و چهار فصل سا ل ان ها مشخص و از هم متمایز میباشد . این حوزه ها تابستا ن‌شدید ندارد . وزمستان آنها بعضی او قا ت از بیست در جه تحت الصفر هم پا یانترمیرود.

مقدار بارندگی بر ف یا بارا ن که اغلبا

در ماه های زمستان واوایل بهار صورت میگیرد از سه صد تا چهار صد ملی متر و بعضا بیشتر هم میباشد .

۲ — مناطق متوسط : مناطقیکه ارتفاع ان از سطح بحر متوسط بوده بین نهصدالی یکهزار و سه صد متر ارتفاع دارد، عبارت از دامنه های شمالی هندو کش ، دامنه سلسله جبال غورات ، دره وسطی وسفلی هر یرود از ین گونه مناطق میباشند که تابستان نسبتا گرم داشته اما زمستان ان شدید نبوده و برودت ان به ده درجه تحت الصفر بندرت فرو میرود . بارندگی این ناحیه ها از دوصد میلی متر کمتر می باشد .

۳ — سر زمین های کم ارتفاع : مناطقیکه کمتر از نهصد متر ارتفاع دارد از نقطه نظر جغرافیای فیزیکی میتوان کلمه دشت را به آنها اتلاق کرد . چه از یکطرف مقدار بارندگی این نوع اراضی خیلی کم بوده واز جانب دیگر بین حرارت و برودت شباروزی ان فرق زیادی موجود است درجه حرارت تابستان این اراضی خیلی زیاد و شدید میباشد . بارندگی بصورت برف بسیار به ندرت و بصورت باران خیلی کم است مناطقیکه در ین گروپ داخل است عبارت است از :

زمین های سمت شمال مملکت تمام مناطق وسیع جنوب غرب افغانستان و حوزه سفلی دریای کابل .

اوسط بارند گی این اراضی کمتر از ۱۵۰ میلی متر بوده و به استثنای حوزه سفلی کابل که باثر وزش باد های مرطوب موسمی نسبتا شاداب تر است .اوسط بارندگی شهر جلال آباد ۱۸۵ میلی متر . از مزار شریف یکصدو بیست و از نیمروز تقریبا پنجاه‌وپنج میلی متر میباشد . باید متذکر شد که در زمره عوامل فوق جریانات جوی وباد ها نیز در اقلیم افغانستان زیدخل بوده تغیرات و تبدلاتی را در آب و هوای افغانستان وارد میکند .

پیداوار :

افغانستان یك مملکت زراعتی بوده هشتاد فیصد مردم ان زراعت پیشه میباشند حاصلات عمدهٔ آنرا گندم ، جو ، جواری ، برنج ، نیشکر، پخته ، لبلبو ، انواع سبزیجات ، میوه‌جات تازه وخشك ، انواع اشجار مثمر وغیر مثمر تشکیل میدهد .

منابع و صنایع :

افغانستان از لحاظ معادن غنی بوده ذخایر معادن طلا ، نقره ، لعل ، لاجورد ، مس، سرب سلیکان، منگیز ، ابرك ، زغال ، نمك ، آهن مرمر ، شیشه ، یاقوت ، گوگرد ، تباشیر، سمنت دران وجود دارد که اکثر معادن مذکور از طرف وزارت معادن و صنایع سروی و تثبیت شده است .

صادرات :

گاز طبیعی از اقلام درشت صادرات افغانستان را تشکیل میدهد که سالانه بیك پیمانه زیاد تحت قرار داد های جداگانه به مملکت دوست وهمجوار افغانستان اتحاد جماهیر شوروی صادر میگردد .

قالین ، قالینچه ، پوست ، پشم ، پوست قره قل ، انگور ، کشمش ، شکر پاره ، پسته ، بادام وغیره نیز از جملهٔ صادرات محسوب میشود .

واردات :

واردات افغانستان را بیشتر ماشین آلات ، تکه باب ، اشیای لوکس ، پطرول دستگاه های نساجی و بافندگی تشکیل میدهد .

ثروت عمدهٔ مالداران را گوسفند ، گاو ، بز و خاصتا اسپ و گوسفند مخصوص

قره قل تشکیل میدهد .

تاریخ :

افغانستان قبل از قرن نزده در قارهٔ آسیا ی مرکزی نفوذ بزرگی داشته‌وفعالیت های ان در بین رود خانهٔ آمو و دریا یسند وماورا ی ان صفحهٔ درخشان وبرجسته این قسمت آسیارا تشکیل‌داده‌است‌نام‌قدیم‌افغانستان (آریانا) بود این نام در کتاب (اوستا) آ است و به همین منطقه آسیا ی میانه آتلاق میگردید . در دورهٔ اسلام اسم (خراسان)جای نام آریانای باستان را گرفت بالاخره نام (افغانستان) در قرن نزدهم وسعت یافته و بعوض نام خراسان مستعمل و متداول‌گردید امروز نام ملی ورسمی باشندگان مردم‌این کشور باعظمت وتاریخی (افغانستان) میباشد.

آریاییها :

طوایف آریایی (بمعنی عام ان) بمردمان اصیل (هند ــ اروپایی) اطلاق میگـــردید . طوایف آریاییها از جمله نژاد سفید پوست بوده و قسمت بزرگ اقوام سفید پـوست را تشکیل میدهد . اما اریایي ها (به معنـــی خاص) یکعده مردمانی هستند که بین‌بحیره خزرو دریا چه گنگا (هند) مسکن داشته اند کلمهٔ آریانا که مشتق از (آریا) می‌باشدمفهوم رها یشگاه مردمان شجاع و نجیب را داشته اســت .

بلخ یکی از شهر های بسیار مشهورآریایی های باستان بوده است نام قدیم ان بکتریا (یابخدی) میباشد . بخدی اولین شهر بزرگ وتاریخی افغانستان است که هزاران سال قبل مرکز پادشاهان آریایی بشمار رفته‌است.

در دورهٔ نهضت اسلام بلخ (بخدی) ملقب به (ام البلاد) یعنی مادر شهر ها گردید . آریاییها ی افغانستان در ابتدا طی قرون متمادی یکنوع حیات بدوی را بسر می بردند مالداری وزراعت (گلـــــه داری و کشاورزی) پیشهٔ عمده آنها را تشکیل‌میداد.

اساس زندگانی آنها بر شالودهٔخانواده وقبیله بنا شده بود بالاخره آریاییهای کهن پس از سیر یك سلسله تحولات‌اجتما عی به تاسیس شهر ها وبلدیه ها پرداختند . در نتیجه مدنیت (ویدی) آریانا بوجودآمد .

در دورهٔ مدنیت ویدی آریانا دو نــوع مجالس مشوره موجود بود که یکی آنرابنام (سبها) و دومی را بنام (سیمتی) یاد میکردند در مجالس سیمتی صرف اشراف واعیان انزمان حق اشتراك داشتند .

آریاییها ی قدیم مردمان دل آزادوسرشار بودند ورزش و بازیها ی آنها عبارت بوداز پهلوانی ، اسپ دوانی ، عراده سواری ، شعر سرایی ، رقص وآواز خوانی .

در دورهٔ (ویدی) طوایف آریایی ازبخدی بطرف جنوب هندو کش سرازیرشده‌وبالاخره در هند منتشر گردیدند .

دورهٔ زردشت :

درین دوره زمینه های حیاتی فکری و مذهبی آریانا برای قبول یك ذهنیت جدید وتکاملی مساعد بود یکی از پیشوایان این دوره (زردشت) بود زردشت یك مرد دانا بوده در حوالی قرون‌پنجم الی دهـــم قبل از میلاد بداخل افغانستان امـــروزی میزیسته است . وی کوشید تا خرافات اجتماعی آنروز را از اذهان مـــردم زدوده آنچه مفید و نیاز مندی به ان احساس میگردید بمیان آورد .

آشوری ها و هخا منشی ها :

وقتیکه آریانا کانون مدنیت اقوام اریایی بود آشوری ها و هخا منشی ها نظر تسلط را بر این کشور داشتند باوجود مجادلات زیاد سیروس کبیر (۵۴۹ ــ ۵۲۹ ق.م) و داریوش (۵۲۲ ــ ۴۸۵ ق.م) بالاخره‌سرزمین آریانا را بدو حصه تقسیم کردند که یکی ان موسوم به کندهارا ودیگری موسوم به باختریا میباشد .

سکندر کبیر :

بعد از آنکه سکندر کبیر نفوذ خود رادرین منطقه پهن کرد افغانستا ن با ستا ن تحت نفوذ فرهنگ وزبان یو نا نی واقع شد بعد از رویکار آمد ن سلسله موریان هندآشوکا پادشاه مقتدر موریا سلسله و نفوذ خویش را تا اراضی قریب جنو ب سلسله کــوه های هندوکش قایم کرد . بتو جه آشو کا مذهب بودایی درین کشور داخل و در ظرف پنجصد سا ل در اکثرمناطق‌شرقی افغانستان پهن و منتشر گردید .

دورهٔ کوشانیان :

در دورهٔ دوم امپرا طور ی کوشا نیا ن کانیشکا (در حدود ۱۲۰ میلادی) به تخت سلطنت آریانا جلو س کرد .

یکی از پایتخت های ان کاپیسا یابگرام امروزی بود .

افغانستان دراین دوره مرکز تجــارت و روابط اقتصادی بین ممالک چین ،هنـــد و امپراطوری روم گردید افغانستان در بـین قرون اول الی هفتم عیسوی یک مـرکـز فرهنگ وترویج بودائی بوده است صد ها مغاره های بود وباش که‌در سنگلاخهای‌دره بامیان باشکال منظم حفر وبانقشهای زیـبا رنگ آمیزی شده است از عمر طلایی تمدن بودائی دراین سرزمین بخوبی گواهی‌میدهد.

در مجسمه بودا یکی باارتفاع ۱۷۵ فت ودیگری با ارتفاع ۱۱۵ فت بعدازگذشتن‌زیاد از هزار سال بازهم برای سیاحین جـالب‌و شگفت انگیز می باشند .

ظهور اسلام در افغانستان:

افغانستان از ۱۲ قرن باینطر ف یک‌کشور اسلامی میباشد هیچ مذهب و دیا نت دیگری در عقول و فکور مردم افغانستان به ما نند اسلا م تاثیر عمیق وریشهٔ دائمی نینداخته است .

لشکر مجا هدین اسلام در مقابلهٔ بااردو های دو امپراطوری بزرگ جهــان (روم و فارس) فاتح و مظفر گردیدند . اسلام درقرن نهم میلادی با پیروزی کامل بجنو ب‌هندوکش راه پیدا نمود دین مبین اسلام از افغانستان بقارهٔ هند منتقل و منتشرگردید.افسرمشهور افغانی (طاهر هراتی) و یعقو ب لیث‌صفاری (زابلی) علیه خلیفهٔ اسلامی قیا م کردند، و کابل در سا ل ۸۷۱ میلادی بتصر ف‌سلطان ملی در آمد . طاهر هرا تی بغداد وکشور های عربی را اشغال کرد وسپس خرا سان مرکز امپرا طوری اسلام گردید . طاهر در سال ۲۰۶ هجر ی استقلال افغانستا ن را اعلام ونام خلیفهٔ عباسی را از خطبه‌بیفگند.

دورهٔ سامانیان :

در اواسط قرن دهم میلادی البتگین شهر غزنی را تحت کنترو ل خود در آورد .

جانشینان او بالخاصه سلطان‌محمودغزنوی سراسر خراسان وسر زمین هند را تاپنجاب ملتان و گنگابزیر تسلط خود در آورد .

دورهٔ غور یان :

تمدن درخشان اسلامی نیم قارهٔ هــند در قرن ۱۲ و در نیمهٔ قرن سیزدهم هجری مرهون مسا عی شاهان سلسله غــور ی افغانستان میباشد .

در سال ۱۲۳۳ میلادی آخرین سـلطا ن از سلسله غوریان که در افغانستان حکومت مینمود بدست سپاهیان مغل کشته شـــده وقسمت اعظم از منطقهٔ افغانستان ضـمیمهٔ امپراطوری مغل گردید . اما دیر ی‌نگذشت که این منطقه مورد تاخت وتاز امیر تیمور لنگ واقع گردیده ویرانی های که در زمان چنگیز بمیان آمده بود به اعمار مجـــدد ان پرداخته شد .

دورهٔ تیموریها :

دولت تیمور ی افغانستان یکقر ن دوام

نموده بالاخره بواسطهٔ ظهور دو لتهـــا ی صفوی فارس دایرهٔ سیاسی شان محـــدود گردیده جای خود را در افغانستان شمالی وغربی بحکو متها ی مذکور و در افغانستان شرقی بدولت نو احداث بابریهٔهندگذاشتند.

دورهٔ بابر :

در اوائل قرن دهم هجر ی با برمو فق به تشکیل یك حکو مت در کابل گردید . بابردرسال ۹۳۲ هجری از افغانســتا ن باستقامت هندوستان سوقیا ت کرده دولت لودی افغانرا در حوزهٔ گنگا منقر ضـــس و سلطنت خویش را اعلام نمود .

دورهٔسوری ها :

درین دوره شیر شاه سوری بعد ازجنگ های سختی که با همایون نمود او رابکشور فارس فرار ساخته مجددا شهنشا هی افغان

را در کشور هند اعلام نمود . اما نفوذوسلطهٔ افغانها آهسته آهسته در هند چیده شد .

از جانب دیگر صفو یها بعضی از ولا یا ت را تحت اشغال خویش قرار دادند .

دورهٔ هوتکیها :

بابمیان آمد ن دو لت هوتکیا ن(میرویس نیکه) دست تسلط صفویها کوتاه گردید و هوتکیان توانستند فارس را اشغال کنند و

به سلسله فتو حا ت نادر افشار تا دهلی پیش رفت ودر بار مغل هند را تابعخـــود ساخـــت .

دورهٔ ابدالی :

بعد از مرگ نادر افشار احمد شاه بابا (ابدالی) در سنه ۱۱۶۰ (ه،ق) پادشـــــاه

افغانستان شد و مد ت بیستو پنج سا ل پادشاهی کرد . اما در زمان اولادهٔ احمدشاه بابا که در حدود یکصد سا ل درین کشور حکومت کردند امپرا طوری افغان آهستهآهسته رو به تحلیل و تجز یه گذاشت .

دورهٔ محمد زایی ها :

امیر دو ست محمد خان ، امیر شیر علی خان ، امیر عبدالر حمن خان ، امیرحبیبالله

خان ، امیر امان الله خان ، اعلیحضر تمحمد نادر شاه شهید والمتو کل علـــــی الله

اعلیحضر ت محمدظاهر شاه درزمرهٔپادشاهان معروف سلسلهٔ محمد زایی محسو بمیگردند.

در هنگا م سلطنت امیر دو ستمحمدخان قوای انگلیس بشکست های فاحش مواجه گردید .

در عصر سلطنت امیر شیر علیخان دولت انگلیس از ارتباط سیاسی او با دو لتروسیه بد برده جنگ دوم افغان و انگلیس را در سال ۱۲۹۶ هجر ی آغاز کرد . قشـــو ن انگلیس در کابل و میوند تلفا ت سنگینی دید در نتیجه انگلیسها مجبور به تخـــلیهٔ افغانستان گردیدند .

در هنگام زمامداری امیر عبدالر حمن خان روابط خار جی افغانستان منحصر باانگلستان باقی ماند و حصص شر ق سر حـــدا ت طبیعی افغانستان به دولت برطا نو ی واگذار گـــردید .

جانشین امیر عبدالرحمن خانامیرحبیبالله خان هجده سال سلطنت کرد و بعضیوسایل را در مملکت وارد ساخت امیر حبیب اللهخان در جنگ بین المللی اول بیطر فی کشور را اعلان نمود در ختم جنگ جهانی اول امـــیر امان الله خان به تخت سلطنت نشستدرسال ۱۳۳۷ ه ق (۱۹۱۹ع) اعلان جنگ سومافغان وانگلیس شروع شد ودرنتیجه فاتح ایـن حرب سپه سالار محمد نادر شاه غازیعلامت فتح وپیروزی رابدست آورد بدین ترتیبدر عصر سلطنت امیر امان الله خان استقلال

افغانستان حاصل گردید .

ولی بعد از چند سا ل یك قوت ارتجاعی بنام حبیب الله (بچه سقا) حکو مت راسقوط

وخودش اعلان پادشاهی کرد . مگر بزودی سپه سالار محمد نادر شاه خان غا زی یك

قوای ملی را تشکیل نموده از طر ف ملـت بحیث پادشاه افغانستان قبول گردید .

پس از شهادت اعلیحضر ت محمد نادر شاه غازی اعلیحضر ت المتو کل علی‌الله

محمد ظاهر شاه به تخت سلطنت جلو س کرد .(۱۳۱۰ هجری شمسی) .

دولت پادشا هی افغانستان توانسته‌است درین عصر فرخندهٔ اعلیحضر ت‌معظم‌همایونی با پیروی از ارزش های قانون اسا سی که یك وثیقهٔ ملی ما بشمار میرود به‌پیشرفت وترقیا تی نایل آید .

افغانستان متشکل از بیست و هشت‌ولایت بوده نفوس ان نظر به احصـــائیه ۱۳۴۹

وزارت پلان به شمول‌کوچی‌ها(۲۷٤۱٤۸۸) به ۱۷۱۲٤٥۸۳ نفر میرسد .

نودو نو فیصد مردم افغانستا ن مشرف بدین مبین اسلام میباشند متبا قی آنـــرا اهل هنود وعیسو یها ی مقیم کشور تشکیل مید هد .

معرفی ولایات کشور

ولایت ارزگان

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۳۲۵۳۷ کیلو متر مربع .
نفوس : ۵٤۱۰۱٦
مرکز : تیرین کوت .
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی دهراود .
۲ ـ ولسوالی دایکندی .
۳ ـ ولسوالی تیرین کوت .
٤ ـ ولسوالی شهرستان .
۵ ـ ولسوالی کجران .
٦ ـ ولسوالی گزاب .
۷ ـ ولسوالی اجرستان .
۸ ـ ولسوالی چوره .

دریاها : شهرستان ، رودهلمند ، رود تیرین .
کوهها : نوشته .
کوتل : قناق وسنگ .
پیداوار : غله‌جات ، گلیم باب .
ذخایرمعدنی : مس ، آهن .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦۷	۲۰	۸	۲	
شاگردان :	۵۲۵٤	۷۲۲۵	٦٤٦	۷۰	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۳

ولایت بادغیسات

موقعیت : شمال غرب
مساحت : ۲۵٤۹۷
نفوس : ۳۲۸۱۰۵
مرکز : قلعهٔ نو
مربوطات :

۱ ــ ولسوالی مرغاب
۲ ــ ولسوالی غورماچ
۳ ــ ولسوالی قادس
٤ ــ ولسوالی جوند
٥ ــ علاقه داری کشك کهنه

دریا ها : مرغاب ، کولاری ، قیصار ، رود کشك
کــوه ها : تخت میلك
پیداوار : پسته ، غله جات ، پخته ، قره قل
ذخایرمعدنی : گوگرد ، سرب
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســـه :	مسلکـی :
	۲۸	۱٦	٤	۱	۱
شاگردان :	۱۲۹٦	٤۲٥٥	۲۳٦	٤۷	۱۱

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت بامـیان

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۲۰۲٤۲ کیلو متر مربع
نفوســ : ۳٥٤٦٦۷
مرکـــز : بامیان
مربوطات :

۱ ــ ولسوالی پنجاب
۲ ــ ولسوالی ورث
۳ ــ ولسوالی یکاولنگ
٤ ــ ولسوالی کهمرد
٥ ــ علاقه داری شبر
٦ ــ علاقه داری سیغان

دریا ها : رودبند امیر
کوه ها : هندوکش ، بابا ، فولادی ، خواجه غار
کوتلها : سیاه خارك ، ناور ، غوگردان ، شا تو ، قبرافغان ، دندان شکن ، آق رباط ،ملایعقوب
پیداوار : گندم ، جو ، گلیم باب
ذخایرمعدنی : آهن ، مرمر ، سنگ آهك ، سیلیکا
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســـه :	مسلکـی :
	٦۳	۲۱	٦	۳	۱
شاگردان :	۳۳۹۱	٥۹٤۳	٥۰٤	۱۲۷	۱۲۸

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱٥

ولایت بد خشان

موقعیت : شمال شرق
مساحت : ٤٤۹۹۸ کیلو متر مربع
نفوســ : ۳٥۳۱۰۷
مرکـــز : فیض آباد
مربوطات :

۱ ــ ولسوالی جرم
۲ ــ ولسوالی درواز
۳ ــ ولسوالی اشکاشم
٤ ــ ولسوالی کشم
٥ ــ ولسوالی واخان
٦ ــ علاقه داری راغ

۷ ـ علاقه داری شهر بزرگ
۸ ـ علاقه داری بهارك
۹ ـ علاقه داری گران منجان
۱۰ ـ علاقه داری خواهان
۱۱ ـ علاقه داری زیباك
۱۲ ـ علاقه داری شغنان

دریا ها : کوکچه ، آب استاده شیوه ، واخان

کوه ها : سلسله‌کوه واخان ، هندو کش، کوه بوم‌گاه،

کوتلها : کجاو ، بلند ، سندر ، سپین‌گاو ،سفیدخرس واخ جیر ، ورم ، گوت گر ، پاغر ،پوشال، انجمن

پیدوار : انواع غله جا ت

ذخایرمعدنی : لاجورد ، یاقو ت ، سیلیکا ، طلا ، یاقو ت کبود ، نمك

مطبوعات : روز نامهٔ بدخشان سال تاسیس ۱۳۲۵

معارف :

تعدادمکاتب :	**دهاتی :**	**ابتدائیه :**	**متوسطه :**	**لیســه :**	**مسلکـی :**
	۱۵۱	۲۹	۹	۲	۱
شاگردان :	۹۷٦۵	۱۱۵۵۲	۱۲٦۷	۱۹۷	٤٦

مراکزصحی :	**شـفاخـانه :**	**تعدادبستر :**
	۱	۲۵

ولایت بغلان

موقعیت : شمال مملکت

مساحت : ۱۳٤۹۳ کیلو متر مربع

نفوس : ۷۵۱۸۲۰

مرکـز : بغلان

مربوطات :

۱ ـ ولسوا لی پلخمری
۲ ـ ولسوالی دوشی
۳ ـ ولسوا لی نهر ین
٤ ـ ولسوالی اندرا ب
۵ ـ ولسوالی خوست وفرنگ
٦ ـ علاقه داری خنجان
۷ ـ علاقه داری دهنهٔ غوری
۸ ـ علاقه داری تاله وبر فلك
۹ ـ علاقه داری برکه

دریا ها : اندراب ، پلخمری

کوه ها : بغلان ، قره باتور ، چون غر ، مار خانه

کوتلها : رباطك ، بارانی ، خاواك ،هندوکش،سالنگ

پیداوار : غله جات ، لبلبو ، پخته ومیوه جات

ذخایر معدنی : گوگرد ، زغال

فابریکهٔ : فابریکهٔ سمنت ، قند ونساجی

مطبوعات : روز نامهٔ اتحاد سال تاسیس ۱۳۰۰

معارف :

تعدادمکاتب :	**دهاتی :**	**ابتدائیه :**	**متوسطه :**	**لیســه :**	**مسلکـی :**
	۵۵	۳۵	۱۱	۵	۱
مراکزصحی :	٤٦۰۹۰	۱٤۵٤۵	۲۰۸۸	۲۹۷	۳۲۱

شاگردان :	**شـفاخـانه :**	**تعدادبستر :**
	۳	۱٦۰

ولایت بلخ

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ۱۵۶۲۶ کیلو متر مربع
نفوس : ۳۶۲۵۶۵
مرکز : مزار شریف
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی بلخ
۲ ـ ولسوالی نهر شاهی
۳ ـ ولسوالی دولت آباد
۴ ـ ولسوا لی شو لگره
۵ ـ ولسوالی شور تیپه
۶ ـ ولسوالی چار بولك
۷ ـ ولسوالی چمتال
۸ ـ علاقه داری کشنده
۹ ـ علاقه داری چارکنت
۱۰ ـ علاقه‌داری دهدادی

دریا ها : دریای بلخ
کوه ها : المورتك، البرز
پیداوار : پخته، قره‌قل، خربوزه، گندم
ذخایرمعدنی : گوگرد، نمك، زغال، سیلیکا
فابریکه : فابریکهٔ روغن نباتی ، نسا جی ، فابر یکهٔ کود کیمیا وی وبر ق حرار تی ، کشمش پاکی و ظروف سفا لین .
مطبوعات : روزنامهٔ بیدار سال تاسیس ۱۳۰۰
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب	۱۱۴	۳۱	۹	۵	۳
شاگردان	۵۹۰۶	۱۷۷۱۶	۲۸۷۷	۱۳۶۹	۵۲۰

	شفاخانه	تعدادبستر
مراکزصحی	۲	۷۵

ولایت پروان

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ۸۹۵۱ کیلو متر مربع
نفوس : ۹۰۹۳۰۵
مرکز : چاریکار
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی غوربند
۲ ـ ولسوالی بگرام
۳ ـ ولسوالی سرخ پارسا
۴ ـ ولسوالی جبل السرا ج
۵ ـ علاقه داری شنواری
۶ ـ علاقه داری کوه صا فی
۷ ـ علاقه داری شیخ علی
۸ ـ علاقه داری سالنگ

دریا ها : غور بند ، جبل السرا ج ، سالنگ،شوتل
کوه : پغمان

کوتل : شبر
پیداوار : انواع حبوبات ، گندم ، انگور
ذخایرمعدنی : مس ، باریوم ، سلفایت ، سرب ، آهن
فابریکه : نساجی گلبهار ، جبل‌السراج وفابریکه سمنت وفابریکه کشمش پاکی
مطبوعات : روز نامهٔ پروان سال تاسیس ۱۳۰۰

معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب :	۶۰	۳۵	۱٤	۷	۱
شاگردان :	۳۹۷۲	۱۵۳۱۵	۳۶۷۷	۱۳۸۰	۳۲۷

	شفاخانه	تعدادبستر
مراکزصحی :	۲	۶۰

ولایت پکتیا

موقعیت : جنوب مملکت
مساحت : ۱۵۷۶۲ کیلو متر مربع
نفوس : ۷۵۱۰۹۸
مرکز : گردیز
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی سید کرم
۲ ـ ولسوالی جانی خیل
۳ ـ ولسوالی چمکنی
٤ ـ علاقه داری لج منگل
۵ ـ علاقه داری دندو پتان
۶ ـ ولسوالی جاجی
۷ ـ علاقه داری حسن خیل
۸ ـ ولسوالی زرمت
۹ ـ علاقه داری اومه
۱۰ ـ علاقه داری مته خان
۱۱ ـ ولسوالی جدران
۱۲ ـ علاقه داری شمل
۱۳ ـ علاقه داری شواك
۱٤ ـ لوی ولسوای ارگون
۱۵ ـ ولسوالی گومل
۱۶ ـ علاقه داری سرو تی
۱۷ ـ ولسوالی سپیر
۱۸ ـ علاقه داری زیروك
۱۹ ـ علاقه داری برمل
۲۰ ـ علاقه داری گیان
۲۱ ـ علاقه داری سر روضه
۲۲ ـ علاقه داری نیکه
۲۳ ـ لوی ولسوا لی خوست
۲٤ ـ ولسوالی تنی
۲۵ ـ علاقه داری گربز
۲۶ ـ علاقه داری نادرشاه کوت
۲۷ ـ ولسوا لی جاجی میدان
۲۸ ـ علاقه داری ورنگ
۲۹ ـ علاقه داری باك
۳۰ ـ ولسوالی موسی خیل
۳۱ ـ علاقه داری قلندر خیل
۳۲ ـ علاقه داری صبر ی
۳۳ ـ علاقه داری ترزائی
۳٤ ـ علاقه داری مندو زائی

دریا ها : گومل رود، گردیز رود
کوه ها : سروتی غر ، ختی غر ، مستربل غر ، سر حوضی غر
کوتلها : ستوکندو ، لته کوری
پیداوار : غله جات وچوب چار تراش
مطبوعات : روزنامه وړانگه سال تاسیس ۱۳۲۰

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦٩	٤٣	٢١	٨	٢
شاگردان :	٣٦٥٧	٢٦٤٢٨	٥٣٢١	١٤٩٤	٧٠٢

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	٥	٧٠

ولایت تخار

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ١٧٤٦٩ کیلو متر مربع
نفوس : ٥٠٦٦٣٦
مرکز : تالقان
مربوطات :

١ ـ ولسوالی رستاق
٢ ـ ولسوالی خواجه غار
٣ ـ ولسوالی اشکمش
٤ ـ ولسوالی چاه آب
٥ ـ ولسوالی ینگی قلعه
٦ ـ ولسوالی فرخار
٧ ـ علاقه داری ورسج
٨ ـ علاقه داری کفلکان
٩ ـ علاقه داری در قد
١٠ ـ علاقه داری چال
١١ ـ علاقه داری بنگی

دریا ها : آمو ، کوکچه ، تالقان
کوتل : دروازه ، و رسج
پیداوار : گندم ، جواری ، پخته وقالین باب
ذخایرمعدنی : طلا ، نمك ، زغال
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦٥	٢٥	٨	٣	
شاگردان :	٤٣٠٤	٨١٨٥	٨٨٢	٢٥٥	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	٢	٢٠

ولایت جوز جان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ٢١٧٢٦ کیلو متر مربع
نفوس : ٤٤١٢٣٥
مرکز : شبرغان
مربوطات :

١ ـ ولسوالی سنگچارك
٢ ـ ولسوالی سرپل
٣ ـ ولسوالی آقچه
٤ ـ ولسوالی قرقین
٥ ـ ولسوالی منگجك
٦ ـ علاقه داری بلخاب
٧ ـ علاقه داری کوهستانا ت
٨ ـ علاقه داری مردیان
٩ ـ علاقه داری فیض آباد
١٠ ـ علاقه داری خانقاء
١١ ـ علاقه داری خما ب

دریا ها : دریا ی سرپل

کـــوه : سلسله کوه تیر بند تر کستان
کوتلها : کوتل قم وسبزك
پیداوار : قالین وگلیم باب ، گوسفند قره قل
ذخایرمعدنی : گاز طبیعی
مطبوعات : روزنامه جوزجان سال تاسیس ۱۳٤۰
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیســه	مسلکی
تعدادمکاتب	۱۱۸	۲۰	۹	۳	
شاگردان	٥٥٥٦	۱۰٦۳٦	۱۰٦۲	٤۷	

	شــفاخـانه	تعدادبستر
مراکزصحی	۱	۱٥

ولایت نیمروز

موقعیت : جنوب عرب
مساحت : ٥٤۳۳٦
نفوس : ۱۲٤۹۲٤
مرکـــز : زرنـــج
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی چخانسور
۲ـ ولسوالی چهار بر جك
۳ ـ ولسوالی لاش جو ین
٤ ـ علاقه داری خاشرود
٥ ـ ولسوالی گنگ

دریاها : فرارود ، هر یرود ، هلمند ، ،خاشرود رود ،شان رود ، خس پاش رود ، کافری رام‌رود، سنارود ، رود کال ، رود گلگل هامون پوزك، هامون صابر ی
کـــوه : سیاه کوه
پیداوار : پخته ، گندم
ذخایرمعدنی : نمـك
معارف :

	د ها تی	ابتدا ئیه	متو سطه	لیسه	مسلکی
تعداد مکاتب	٦٥	۱۸	۳	۱	
شا گردان	۳۷٤۳	٤۷۹٥	٥۳۷	۱٤٤	

	شفا خا نه	تعداد بستر
مراکز صحی	۱	۱٥

ولایت زابل

موقعیت : جنوب مملکت
مساحت : ۲۰٦۷۱ کیلو متر مربع
نفوس : ۳٦۷۰۲٦
مرکـــز : قـــلا ت
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی دایه چوپان
۲ ـ ولسوالی شنگی
۳ ـ ولسوالی شاجو ی
٤ ـ ولسوالی ارغنداب
٥ ـ ولسوالی ترنگ و جلد ك
٦ ـ علاقه داری میزان
۷ ـ علاقه داری اطغر
۸ ـ علاقه داری شملزا یی

دریا ها : ارغنداب ، ترنك ، لوره ، اطغر رود

کوه ها : سورغر ، کوتکی‌غر ، باری‌غر ، سروغر ، شینکی‌غر
پیداوار : غلـــه‌جات
ذخایرمعدنی : مســـس
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیســـه	مسلکـی
تعدادمکاتب	٣٤	١٣	٣	٢	
شاگردان	١٧٤٣	٢٣٥٣	٢٧٥	٦٣	

	شـفاخـانه	تعدادبستر
مراکزصحی	١	١٠

ولایت سمنگان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ١٥٧٧٤ کیلو متر مربع
نفوسـس : ٢١٢٤٩٣
مرکـــز : ایبك
مربوطات :
١ ــ ولسوالی درهٔ صوف
٢ ــ ولسوالی خلم
٣ ــ ولسوالی رویی دوآب
٤ ــ علاقه داری گلندار
٥ ــ علاقه داری حضرت سلطان
دریا ها : سمنگان
کـــوه : کوه صیاد
کوتـل : کوتل سبزك ، بادشان ، شاه بغلی
پیداوار : میوه جات تازه و خشك
ذخایر معدنی : زغال و نمك
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیســـه	مسلکـی
تعدادمکاتب	٣٨	١٥	٥	٣	
شاگردان	٢٠٠٢	٦١٦٢	٨٥٦	٢٠٧	

	شـفاخـانه	تعدادبستر
مراکزصحی	١	١٠

ولایت غزنی

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ٣١٣٢٩ کیلو متر مربع
نفوسـس : ١٢٣٥٦٢٩
مرکـــز : غزنی
مربوطات :
١ ــ لوی ولسوا لی کتواز
٢ ــ ولسوالی مقر
٣ ــ ولسوالی اندر
٤ ــ ولسوالی ناهور
٥ ــ ولسوالی شر ن
٦ ــ ولسوا لی جغتو
٧ ــ ولسوالی جا غوری
٨ ــ ولسوالی قره با غ
٩ ــ ولسوالی مالستان
١٠ ــ ولسوالی ناوه

۱۱ ــ علاقه داری سلطان خیل
۱۲ ــ علاقه داری جانی خیل
۱۳ ــ علاقه داری دیله
۱٤ــ علاقه داری او منه .
۱۵ ــ علاقه داری یو سف خیل .
۱٦ ــ علا قداری آب بند .
۱۷ ــ علا قه داری خواجه عمری .
۱۸ ــ علاقه داری ده یك . (زرمتکی)
۱۹ــ علاقه داری زنه خان .
۲۰ ــ علا قه داری گیلان .
۲۱ــ علا قه داری گیرو .
۲۲ــ و لسوالی واژه خوا .
۲۳ ــ علاقه داری ورممی .

دریاها : ارغنداب ، غزنی ، آب استاده ، تر نـك ، نها د ه .

کوتلهـا : شش‌گاو ، غو جورك ، مزار ، وور ، واژه خـو ا ه .

پیـد ا و ا ر : میوه‌جات حبو بات انواع پوستین‌وپوستینچه چوب و د ستك .

ذ خایر معدنی : مس آ هن طلا .

مطبوعات : روزنامهٔ سنائی سال تا سیس ۱۳۳۱

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	۹۹	٤۵	۱۳	۷	
شاگردان :	۸۲۲۳	۱٤۲۷۱	۲۵۱۹	٦٤۹	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	٤۰

ولایت غـورات

مو قعیت : غرب مملکت
مساحت : ۳۵۷٦۲ کیلو متر مر بع
نـفـو س : ۳۳۱۵۵۱
مـر کـز : چغچرا ن
مر بـو طا ت :

۱ــ و لسوالی شهرك
۲ ــ و لسوالی تو لك
۳ ــ و لسوالی غور و تیوره
٤ــ و لسوالی لعل و سر جنگل
۵ ــ ولسوالی پسا بند
٦ ــ علا قه داری سا غر

دریاها : فراه رود ، هریرود ، مرغاب ، رود ساخر، رود سر پنك ، رود خم شور .

کـو ه ها : سلسله کوه سفید کوه ، سیاه کوه .

کو تلـها : کو تل تلخ آب .

پیدا وا ر : گند م جـو .

ذ خا یر معد نی : سر ب .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	۸۲	۲۳	۵	۲	۱
شاگردان :	۵۳۱۷	۵۳۲۰	۵٤۳	۱۰٤	۳٦

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت فاریا ب

مو قعیت : شمال غر ب .
مسا حت : ۲۱۰۳٦ کیلو متر مر بع .
نفو س : ٤٤٥٥٧۸
مر کز : میمنه
مر بو طا ت :
۱ ـ و لسوالی اند خوی .
۲ـ و لسوالی پښتو نکو ت .
۳ ـ و لسوا لی بلچراغ .
٤ ـ و لسوالی شیرین تګاب .
٥ ـ و لسوا لی قیصار .
٦ ـ و لسوا لی دو لت آ باد .
۷ ـ علا قه داری ا لمار .
۸ ـ و لسوالی درز آب .
۹ ـ علا قه داری کو هستا نات .
۱۰ ـ علا قه داری قر مقول .
۱۱ ـ علا قه داری قر غا ن .
۱۲ ـ علا قه داری خان چار باغ .
دریا ها : میمنه ، قیصار ، شیرین تګا ب .
کـو ه ها : سلسله کوه تیر بند تر کستا ن .
جنګلا ت : پښتون کوت و کو هستان .
پیداوار : قا لین ، قا لینچه ، پـو ست قـره قـل ، حبو با ت و پشم .
ذ خا یر معد نی : ګـو ګـر د .
مطبو عات : رزنامه فاریاب سال تا سیس ۱۳۲۳
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسـه :	مسلکی :
	۱۰٦	۸۰	۹	٦	۳
شاګردان :	۷۳٦۸	۷۳۲۰۲	۲۰٦٤	٥۳٦	۲۹۹

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۲٥

ولایت فراه

مو قعیت : ولا یت غر بی .
مسا حت : ٥۹٥۹۰ کیلو متر مر بع .
نـفو س : ۳۲۲۱٥٤
مـر کز : فـرا ه
مر بو طا ت :
۱ ـ و لسوالی شین د نـد .
۲ ـ و لسوا لی ا نار د ره .
۳ ـ و لسوا لی بکوا .
٤ ـ و لسوا لی بالا بلو ك .
٥ ـ و لسوا لی قلعه کاه .
٦ ـ و لسوا لی پر چمن .
۷ ـ و لسوالی ګلستان .
۸ ـ علا قه داری فر سی .
۹ـ علاقه داری خاك سفید .
دریا هـا : فراه رود ، خاشرود فرسی رود شین دند ، هاروت رود ، ما لمند رود ، رود یزد وا ن .
کوه هـا : سیاه کوه ، کوه مالمند ، سلسله کوهافغان، ریګ دوان غـر .
کو تـلهـا : ګردنهٔ خوال ، ګر د نهٔ خیر آ باد .

صحرا : دشت بکوا .
پیداوار : جو ، پخته ، گندم .
ذخایر معدنی : مس .
مطبوعات : جریده سیستان سال تاسیس ۱۳۲۶
معارف :

	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	۵۰	۲۱	۱۱	۲	۱
شاگردان :	۲٤٦۱	۳٤۹٤	۱۳٤٤	۳۱۷	۱٤۵

	شفاخانه :	تعدادبستر :
مراکزصحی :	۱	۱۵

ولایت کابل

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۳۵۲۸۰ کیلو متر مربع
نفوس : ۱۳۳۸٦۳۲
مرکز : کابل .
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی کوهدامن .
۲ ـ ولسوالی چهاردهی .
۳ ـ ولسوالی پغمان .
٤ ـ ولسوالی شکردره .
۵ ـ ولسوالی قره باغ .
٦ ـ ولسوالی ده سبز .
۷ ـ ولسوالی بگرامی .
۸ ـ ولسوالی سروبی .
۹ ـ علاقه داری خاك جبار .
۱۰ ـ علاقه داری کلکان .
۱۱ ـ علاقه داری استالف .
۱۲ ـ علاقه داری چهار آسیاب .

دریاها : کابل ، لوگر .
کوتلها : یك لنگه ، خیر خانه ، لته بند ، ارغنده .
پیداوار : غله جات، میوه جات تازه و خشك ، ظروف سفالی .
ذخایر معدنی : مس .
فابریکه : نساجی بگرامی و یکتعداد دستگاهای غیر دولتی نساجی ، بافندگی و جراب فی .
مطبوعات : **رادیو افغانستان**
روزنامه‌ها :
انیس : **بزبان دری سال تاسیس ۱۳۰٦**
اصلاح : **بزبان پشتو ودری سال تاسیس ۱۳۰۸**
هیواد : **بزبان پشتو سال تاسیس ۱۳۲۸**
کابل‌تایمز : **بزبان انگلیسی سال تاسیس ۱۳٤۰**

مجلات و جراید :

اسم مجله	صاحب امتیاز	نوع‌انتشار	سال‌تاسیس
اردو	وزارت‌دفاع‌ملی	ماهانه	۱۲۹۹
کابل	پشتوتولنه	ماهانه	۱۳۱۰
اقتصاد	اتاق‌تجارت	هفته‌وار	۱۳۱۰
عرفان	وزارت‌معارف	ماهانه	۱۳۰۱
ژوندون	اطلاعات‌وکلتور	هفته وار	۱۳۳۷
پښتون‌ږغ	رادیوافغانستان	پانزده روزه	۱۳۱۹

پیام‌حق	وزارت‌اطلاعات‌وکلتور	ماهانه	۱۳۳۱
سالنامه	وزارت‌اطلاعات‌وکلتور	سالانه	۱۳۱۱
بخوان‌وبدان	وزارت‌معارف	ماهانه	۱۳۳۲
عاطفه	سره‌میاشت	پانزده‌روزه	۱۳۴۶
میرمن	میرمنو ټولنه	ماهانه	۱۳۳۲
هوا	ریاست‌هوایی ملکی	سه‌ماهه	۱۳۳۶
کرهنه	وزارت‌زراعت‌وآبیاری	ماهانه	۱۳۳۴
سیانس	پوهنځی علوم	سه‌ماهه	۱۳۴۲
دکابل پوهنتون	ریاست پوهنتون کابل	ماهانه	۱۳۳۷
آریانا	ریاست‌انجمن‌تاریخ	ماهانه	۱۳۲۱
جغرافیا	پوهنځی‌ادبیات	شش‌ماهه	۱۳۴۰
دافغانستان‌بانک	افغانستان‌بانک	ماهانه	۱۳۳۶
ویسا	پښتنی تجارتی‌بانک	ماهانه	۱۳۳۳
افغان طبی مجله	پوهنځی طب	سه‌ماهه	۱۳۳۵
حقوق	پوهنځی حقوق	ماهانه	۱۳۳۴
ادب	پوهنځی‌ادبیات	دوماهه	۱۳۳۰
حربی پوهنتون	حربی پوهنتون	سه‌ماهه	۱۳۴۳
زیرمه	ریاست‌لوژستیك	سه‌ماهه	۱۳۳۶
وږمه	پوهنځی‌ادبیات	دوماهه	۱۳۳۶
اولسی‌جرگه	شورای‌ملی	پانزده‌روزه	۱۳۰۹
افغانستان	ریاست‌انجمن‌تاریخ	سه‌ماهه	۱۳۲۴
دپوهنتون‌خاصه‌خپرونه	پوهنتون کابل	سالانه	۱۳۴۴
تخنیك‌اردو	وزارت‌دفاع	سه‌ماهه	۱۳۴۵
جریدهٔ‌رسمی	وزارت‌عدلیه	پانزده‌روزه	۱۳۴۳
علم و فن	پوهنځی زراعت	سه‌ماهه	۱۳۴۱
انجمن‌رهنمایی خانواده	انجمن رهنمایی‌خانواده	سه‌ماهه	۱۳۴۸
روغتیا	موسسهٔ صحت عامه	دوماهه	۱۳۴۶
پولیس	وزارت داخله	ماهانه	۱۳۴۹
دمحلاتو د پراختیامجله	وزارت‌داخله	چهارماهه	۱۳۴۹
قضا	ستره محکمه	ماهوار	۱۳۴۸
جریده پامیر	کابل ښاروالی	هفته‌وار	۱۳۳۰
جریده سپین‌زر	سپین‌زر شرکت	پانزده‌روزه	۱۳۴۵
جریده گرځندوی	ریاست گرځندوی	پانزده روزه	۱۳۴۹
دکوچنیانو انیس	موسسه‌نشراتی‌انیس	هفته‌وار	۱۳۴۹
لمر	وزارت‌اطلاعات‌وکلتور	ماهوار	۱۳۴۹
شرعیات	پوهنځی شرعیات	ماهوار	۱۳۴۹

جراید غیر دولتی :

افغان ملت	سال‌تاسیس	۱۳۴۴
پیام وجدان	سال‌تاسیس	۱۳۴۴
پرچم	سال‌تاسیس	۱۳۴۶
روزنامهٔ کاروان	سال تاسیس	۱۳۴۷

ترجمـــان	سال تاسیس	۱۳٤۷
خیـــبر	سال تاسیس	۱۳٤۷
گهیئ	سال تاسیس	۱۳٤۷
روزنامه سبا	سال تاسیس	۱۳٤۷
روز گار	سال تاسیس	۱۳٤۹

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	٤۷	۹٤	۱۹	۲۰	۱۳
شاگردان :	۳٤۳۷	۸٦۲۸٥	۲۱۸۳۱	۷۷٦۷	٥٦۷٦

پوهنتون : ۲ تعد ا د محصلین ٦۳۳۳ (باستثنای محصلین حربی پوهنتون)
دارالمعلمین عالی کابل : ۱ تعدادمحصلین ٥٥۰ (بشمول ۲۸٦ نـفر مامورین دولت)
پو لی تخنیك : ۱ تعداد محصلین ٤٤۰
انستیتو ت اداره صنعت : ۱
مراکز صحی: ۱۱(باستثنای شفا خا نهای اردو) تعداد بستر ۱۳٦۷

ولایت کاپیسا

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ٤٦٥۸ کیلو متر مربع
نفوس : ۳٥۳۳٤٤
مرکـــز : محمود راقی
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی تگاب
۲ ـ ولسوالی کوهستان
۳ ـ ولسوالی پنجشیر
٤ ـ ولسوالی نجراب
٥ ـ علاقه داری درنامهٔ کوبند
٦ ـ علا قه‌داری چهار قریه یعنی حصهٔ اول پنجشیر .
۷ ـ علا قه داری دره هزاره یعنی حصهٔ دوم پنجشیر .
۸ ـ علا قه داری اله سای .

دریا ها : نجراب ، پنجشیر ، تگاب .
کوه ها : سسله کوه هندو کش ، کوه صا فی .
کو تلها : خاواك ، تل ، غرژ غا ن .
پیداوار : توت ، ا نگور ، ا نار ، لبنیات .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	٥۹	۱٦	۸	٤	
شاگردان :	۳۲۱۳	۱۱۲٤۷	۲٦۳۳	٥۲۲	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت کندز

مو قعیت : شمال مملکت .
مسا حت : ۸۰۸٥ کیلو متر مر بـع .
نفو س : ٤۱٥٥۸۲
مر کز : کـنـد ز .

مربو طات :

۱ ـ و لسوا لی حضرت ا مام صا حب .
۲ ـ و لسوا لی خان آ باد .
۳ ـ و لسوا لی د شت ا ر چی .
٤ و لسوا لی قلعه ذال .
٥ ـ و لسوا لی چهار د ره .
٦ ـ علا قه داری علی آ باد .

دریا ها : کنـد ز .

کـو هـا : قره با تور ، کور تا و .

کـو تـل : ایر گنك .

پیداو ا ر : قا لین باب ، پخته، لبلبو ، نیشکر، شالی و خر بو ز ه .

فا بر یکـه : فابریکهٔ سپین زر شر کت .

معارف :

تعدادمکاتب :	**دهاتی :**	**ابتدائیه :**	**متوسطه :**	**لیسـه :**	**مسلکـی :**
	٤٧	١٩	١١	٥	٢
شاگردان :	٤٤٥٥	١٢٣١٧	١٩٨٩	٤٥٢	٥٨٠

مراکزصحی :	**شـفاخـانه :**	**تعدادبستر :**
	٩٠	٤

ولایت کند هار

مو قعیـت : جنو ب غر ب .

مسا حت : ٤٥٨٣٣ کیلو متر مر بـع .

نـفـو س : ٧٦٠٨١٣

مـر کـز : کنـد هــا ر .

مـر بـو طـا ت :

۱ ـ ولسوال سپین بولد ك .
۲ـ و لسوال د نـسـه .
۳ ـ و لسوا لی ا ر غستا ن .
٤ ـ و لسوا لی خا کر یز .
٥ ـ و لسوا لی ا ر غنداب .
٦ـ و لسوال پنجوا یی .
٧ ـ و لسوا لی معرو ف .
٨ ـ و لسوا لی شورا بك .
٩ ـ و لسوا لی شاولی کوت د هله .
١٠ ـ و لسوا لی میو ند .
١١ ـ علا قه دا ری شگه .
١٢ ـ علا قه داری دا ما ن .
١٣ ـ علا قه داری غورك .
١٤ ـ علا قه داری نیش .
١٥ ـ علا قه داری ر یگ .

دریا ها : ارغستان ، ا رغنداب ، تر نك ، بند د هله، معروف ناوه ، سا لسون ناوه ، دوری‌رود .

کـو هـا : شین غر ، شاه مقصود غر ، کو تکی غر ، زیارت غر ، هدی غر ، لو ږ غر .

پیداو ا ر : میوه جات تازه و خشك ، پشم .

ذ خا یر معد نی : سنگ مر مر ، مس ، طلا ، سرب ، نمك .

فا بر یکـه : فابریکه کشمش پا کی و پشمینه با فی .

مطبو عات : روزنا مهٔ طلو ع ا فغان سال تا سیس١٣٠٠
مجلهٔ ما ها نهٔ کند هار سال تاسیس١٣٣٩

معارف :

تعدادمکاتب :	**دهاتی :**	**ابتدائیه :**	**متوسطه :**	**لیسـه :**	**مسلکـی :**
	٨٢	٣٣	١٣	٨	٣
شاگردان :	٣١٩٦	١٦٢٨٦	٣٤٤٥	١٣٤٧	٧٣٢

مراکزصحی :	**شـفاخـانه :**	**تعدادبستر :**
	٢	١٢٠

ولایت کنر ها

موقعیت : ولایت شرقی .
مساحت : ۹۶۹۳ کیلو متر مربع .
نفوس : ۳۳۷۹۵۳
مرکز : چغه سرای .
مربوطات :
۱ ـ ولسوالی خاص کنر .
۲ ـ ولسوالی بر کنر .
۳ ـ ولسوالی سر کانی .
٤ ـ ولسوالی کا مدیش .
٥ ـ ولسوالی چوکی .
٦ ـ ولسوالی درهٔ پیچ .
۷ علاقه داری ناړی .
۸ ـ علاقه داری والگام .
۹ ـ علاقه داری چپه دره .
۱۰ ـ علاقه داری برگ متال .
۱۱ ـ علاقه داری مزارو نور گل .
۱۲ ـ علاقه داری فرنگ .
دریا ها : لندی سین ، کنر سین .
کوتلها : پارون .

معارف :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	۸۰	۲٤	۱۰	٥	
شاگردان :	٥۷٥٤	۱۱٤۲٤	۲٦۱۲	٥۹۳	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت لغمان

موقعیت : ولایت شرقی .
مساحت : ۸۳۳٤ کیلو متر مربع .
نفوس : ۲۲۸۰۹٤
مرکز : میترلام .
مربوطات :
۱ ـ ولسوالی قرغه ئی .
۲ ـ ولسوالی نورستان .
۳ ـ ولسوالی علیشنگ .
٤ ـ ولسوالی علینگار .
٥ ـ علاقه داری کج عزیز خان .
دریا ها : علینگار ، علیشنگ ، یشال ، کابل سین .
کوه ها : کوه کوشت ، مرسمیر .
کوتل : چمار .
پیداوار : برنج ، گندم نیشکر و سبزیجات .

معارف :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	۳۷	۲۲	۷	۲	
شاگردان :	۲۸۰۷	۱۱۷۳۲	۲۹۳۱	۸٦٦	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۸

ولایت لوگر

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ٤۳۳٤ کیلو متر مربع .
نفوس : ۳۱٦۹۱۱

مرکز : بر کی برك .

مربوطات :

۱ ـ ولسوالی کلنگار .
۲ ـ ولسوالی محمد آغه .
۳ ـ ولسوالی ازرو .
٤ ـ علاقه داری چرخ .
٥ ـ علاقه داری خوشی .

دریا ها : دریای لوگر .

کوها : سپین غر .

کوتلها : خر پیچك ،لته کوری .

پیداوار : جو ، میوه جات ، برنج ، گندم .

ذخایر معدنی : شیشه ، مس ، کرومیت ، مرمر .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۳٥	۲٤	۸	۳	
شاگردان :	۲٤۹٤	۱۰۷٥٦	۲٦۹۳	٥۰۲	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۲٥

ولایت ننگرهار

موقعیت : ولایت شرقی .

مساحت : ۷۱۷٦ کیلو متر مربع .

نفوس : ۸۳۷۳٥۳

مرکز : جلال کوت (جلال آباد)

مربوطات :

۱ ـ حکومت کلان شینوار .
۲ ـ ولسوالی خوگیانی .
۳ ـ ولسوالی کامه .
٤ ـ ولسوالی سرخرود .
٥ ـ ولسوالی رودات .
٦ ـ ولسوالی مهمند دره .
۷ ـ ولسوالی حصارك .
۸ ـ ولسوالی کوزکنر .
۹ ـ ولسوالی اچین .
۱۰ ـ ولسوالی ده بالا .
۱۱ ـ ولسوالی نازیان .
۱۲ ـ علاقه داری پچیرواگام .
۱۳ ـ علاقه داری شیرزاد .
۱٤ ـ علاقه داری گوشته .
۱٥ ـ علاقه داری بهسود .
۱٦ ـ علاقه داری درهٔ نور .
۱۷ علاقه داری دربابا .
۱۸ ـ علاقه داری بتی کوت .
۱۹ ـ علاقه داری چپرهار .
۲۰ ـ علاقه داری لعل پور .

دریا ها : کابل ، سرخ رود ، کنر .

کوها : تور غر ، سپین غر .

کوتل : خیبر .

پیداوار : میوه جات ، برنج ، نیشکر .

ذخایر معدنی : کرومیت ، تباشیر .

فابریکه : نساجی .

مطبوعات : روزنامهٔ ننگرهار سال تاسیس ۱۲۹۸
مجلهٔ ماهوار ننگرهار سال تاسیس ۱۳۳۷

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۷۲	٤۸	۱٤	۸	۲
شاگردان :	٤۱٤٦	۷٤٦۹	۲۹۹۹٦	۲٥۲۰	۱۰۲٦

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :	پوهنتون :	۱	تعداد محصلین
	۳	۱۲٤		ـ	۳۱٦

ولایت وردك

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۱۰٦۷٥ کیلو متر مربع .
نفوس : ٤۲٦۰۲۱
مرکز : میدان شهر .

مربوطات :
۱ ـ ولسوالی بهسود .
۲ ـ ولسوالی سید آباد .
۳ ـ ولسوالی چك .
٤ ولسوالی حصهٔ اول بهسود .
٥ ـ علاقه داری نرخ .
٦ ـ علاقه داری جلریز .
۷ ـ علاقه داری دایمیر داد .
۸ ـ علاقه داری جغتو .

دریا ها : هلمند رود .
کوه ها : کوه بابا ، کوه فولادی ، سلسله کوه پغمان .
کوتلها : اونی ، شش گاو ، ملا یعقوب .
پیداوار : انواع غله جات .
ذخایر معدنی : سرب ، ابرك .
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب :	۲۹	۱۹	۱۱	۳	
شاگردان :	۲۷۷۰	۸۸۰۷	۲۰٤۷	۳۱٤	

ولایت هرات

موقعیت : غرب کشور .
مساحت : ٤۱۷۱۸ کیلو متر مربع .
نفوس : ۷۰۲۹۹۲
مرکز : هرات .

مربوطات :
۱ ـ ولسوالی انجیل .
۲ ـ ولسوالی غوریان .
۳ ـ ولسوالی پشتون زرغون .
٤ ـ ولسوالی گلران .
٥ ـ ولسوالی کشك .
٦ ـ ولسوالی اوبه .
۷ ـ ولسوالی گذره .
۸ ـ ولسوالی کرخ .
۹ ولسوالی زنده جان .
۱۰ ـ ولسوالی کهسان .
۱۱ ـ ولسوالی ادرسکن .
۱۲ ـ علاقه داری چشت شریف .

دریا ها : دریای هریرود ، جوی درآب ، رود شورآب، رود گلران ، رود کرخ ، دریای اولنگ رود گز .

کــو هــا : سفید کوه (فیروز کوه).
کو تلها : رباط ، سرخ ، تلخ آب ، خوش ر با ط .
پیداو ا ر : پخته ، برنج ، گندم ، گلیم و قا لین باب .
ذ خا یر معد نی : آهن ، ز غال ، نمك .
فا بر یکـه : سمنت و نسا جی .
مطبو عات : روزنامۀ اتفاق ا سلام سال‌تاسیس ۱۲۹۸
مجلۀ ما هوار هرات سال تا سیس ۱۳۲٦ .
محلۀ ما هوار مهری سال تا سیس ۱۳۳۷ .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتي :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکــی :
	۷۲	٥۱	۱۳	٥	٤
شاگردان :	۳۸٤۷	۲۲۹۸۸	۳۲۳٥	۱۳٦۲	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	٦۰

ولایت هیلـمند

مو قعیــت : جنوب غر ب
مسا حت : ٥۳۱۸۸ کیلو متر مر بع .
نـفـو س : ۳۲٥٤۹۱
مـر کـز : بست .
مـر بـو طـا ت :

۱ ـ و لسوا لی نهر سراج .
۲ ـ و لسوا لی مو سی قلعه .
۳ ـ و لسوا لی نو زا د .
٤ ـ و لسوا لی گر مسیر .
٥ ـ و لسوا لی ناد علی .
٦ ـ و لسوا لی ناوه بارکزا یی .
۷ ـ و لسوا لی با غران .
۸ ـ و لسوا لی د یشو .
۹ ـ علا قه داری را شیر .
۱۰ ـ علا قه داری کجکی .
۱۱ ـ علا قه داری ر یگ .
۱۲ ـ علاقه داری سار بان قلعه .

در یـا ها : هلمند ، رود موسی قلعه ، رود بـا نی ، بند کجکی ، نو زا د رود .
کــو هــا : سلسله کوه بغران ، نوزاد کوه ، خا نشین کوه ، ملك دوکان ، کوه کشته گان .
کو تلها : کو تل شیبا ن .
پیدا و ا ر : جو ، پخته ، گند م میوه جـات گـلیم ، لبنیات ، سنگ مر مر .
ذ خا یر معد نی : نـمـك .
فا بر یکـه : رو غن نبا تی .
مطبو عات : جریده هلمند سا ل تا سیس ۱۳۳۳ .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتي :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکــی :
	٥۹	۳٥	۱۲	٦	۱
شاگردان :	۳۹۲۰	۱۳٤۸۱	۱۹۲۸	۳٤۳	۲۰۹

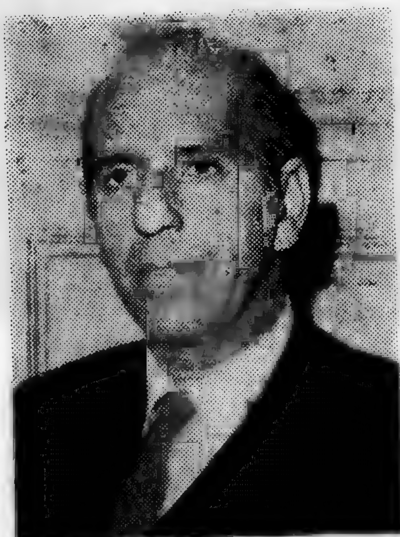
مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	۷۰

جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدر اعظم
و
وزیر امور خارجه

ښاغلی عبدالله یفتلی
معاون اول صدارت

دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت
ووزیر معارف

ستر جنرال خان محمد
وزیر د فاع ملی

ا نجنیر محمد بشیر لودین
و زیرد ا خله

پو هندوی عبدالستار سیر ت
و زیر عد لیه

پو هنوال د کتور عبدالوا حد سرا بی
و زیر پلان

د کستور محمد اما ن
وزیر مالیه

دکستور محمد اکبر عمر
وزیر تجارت

انجنیر محمد یعقوب لعلی
وزیر فوایدعامه

انجنیر محمد عظیم گران
وزیر مخابرات

پو هاند محمد أ برا هیم مجید سراج
و زیر صحیه

بناغلی ا مان ا لله منصوری
وزیر معادن و صنایع

بنا غلی عبد ا لحکیم
وزیر زراعت و آبیاری

پو هندوی غلام علی آئین
وزیر مشاور

میرمن شفیقه ضیائی
وزیر مشاور

ښاغلی سید مسعود پوهنیار
رئیس مستقل قبایل

قوه اجرائیه

بیانیه های بناغلی اعتمادی صدراعظم

به مناسبت حلول سال ۱۳۴۹

بنام خداوند بخشاینده مهربان !

هموطنان عزیز ، خواهران و برادران !

دیروز سالی از زندگی کشور ماگذشت امروز در آستان یکسال دیگر قرارداریم سال نو نهار نو وروز نو .

بیایید این سال را باخوشبینی آغاز کنیم واین سال را سال پیشرفت سال عمران و آبادی ، سا ل هم آهنگی و تفا هم ، سال پیشبرد عدا لت ، سال‌جهاد با مفاسداخلاقی واجتماعی ، جهاد با جهل و بیسوادی ،جهاد بافقر و گرسنگی و جهاد با مرض ونا توانی بنامیم .

بیائید در این سال نو برای سربلند ی افغانستان بر شالودهٔ متین خصو صیا ت اصیل ملی افغانی برای حیا ت نوین حیا ت فردا ، فردا ی مسعود ومر فه قد م ها یجدی تر برداریم . همین تصمیم و حر کت‌دسته جمعی ومجا هدا ت مانشانهٔ تحو ل زندگی ملت ماست واین زندگی مایهٔ امید وار ی و خوشبینی است .

خواهران وبرادران عزیز !

ملتفت باشیم تحول مستلزم اعما ل و شرایطی است که ما باید خود را آمادهٔقبول ان کنیم محیط خود را با مقتضیا ت ان موافق سازیم تنها از یك تحول صر ف بنام امید موفقیت نمیتوا ن داشت . برای پیشبرد تحول اولتر از همه باید افکار متر قی و ارزنده را در جامعهٔ خود تقویت وانکشا ف دهیم ودر پر تو این این افکار ارزنده‌ومترقی که سر اغاز هر تحول سلیم است باانطباق به فلسفه و رو ح این تحول در ك عمیق ماهیت واصا لت ان فهمیده ازان استفاده نمائیم .

تاریخ نشان داده ملتی در زند گی موفق بوده است که تحول را خود شناخته و خود هوشیارانه از ان استقبال کرده است . تجارب شاهداست مللی که از امتیازا ت و حقوق خود در مسیر تحول هوشیارنه ومثبت استفاده نکرده اند چه گونه تحول را در مملکت خویش آلودهٔ اغراض وبازیچهٔناآگاهی ها گر دانیده اند .

اعلان جهاد ملی به مقابل مفاسد یکی از تدابیر یست برای موفقیت یك تحو ل سلیم وسلامت محیط که دیمو کراسی در ان‌نضج میگیرد و نمو می نماید .

جهادیکه به سویهٔ ملی به مقابل مفا سد وعوامل فساد اعلان شده است درحقیقت‌جهاد به مقابل عواملیست که سلامت جامعه را تهدید میکند و تحول را متاثر میسازد .

ما این جهاد را جهاد مقد س مردم ،جهاد متفکرین ، جهاد روشنفکران ، جهاد استادان جهاد دانشمندان جهاد نو یسندگان و جهاد جوانان می خوانیم .

امروز ما مجادله با فسادوعوامل آنراشعار داده ایم وبنام جهاد ملی قیام علیه انها را صلای عام زده ایم . حکو مت با توجه بـه اصالت تحولیکه در افغانستان پدیدآمده‌است اصالت از تفکر و اصا لت عمل جوانان ، روشنفکران ومردم را برای پیشروی‌وموفقیت ابن جهاد و این تحول توقع دارد .

هر نیرو ی ملی و طرز تفکر یکه به‌سوی این مبارزهٔ مشترك با ما هم گام میشود هم رزم ماست .

حکومت با واقعبینی به اختلاف سلیقه و طرزالعمل سایر نیرو ها مستشعر ا ست .

افراد ، طبقات ونیرو های ملی یك مملکت میتوانند در حدود قانون روش های مختلف داشته باشند . ملت ها علاوه از خواسته های انفرادی یك نصب العین مشـتر ك و عمو می نیز دارند که ان عبار ت‌ازنصب‌العین ملی است و همین نصب العین است که بحیث یك هدف غائی و یك نقطهٔ اسـتناد سر نوشت مملکت و ملت را تعیین میکند .

شعار **خدا ، وطن ، شاه** حکومت راباسایر نیرو هاییکه افغانستان را برای افغانستان خواسته و منافع مقدس ملی وسلا مت یك افغانستان آزاد ، آباد و مر فه را در زیراین شعار میخوا هد در یك جبهه قرار میدهد .

این شعار تما م افراد مـلت را بـدو ن تفریق مذهب ، زبان ، قوم و قبیله در زیر سایهٔ خود پناه مید هد .

ما امروز کاملا متیقن هستیم با ید برای مردم و مملکت کار مزید ی بشود سعـی ما اینست حکو مت ، حکو مت عمل ومنطق باشد و مرد م با روشن بینی فر صــت قضاوت واقعی داشته باشند .

ما مردم را عامل اصلی پیشر فــت در مملکت میدانیم و عقیده داریم تا زما نیکه مردم سهم درست وصمیمی در اجرا ی‌امور نگیر ند پیشر فت مطلوب میسر نخوا هـد بــــود .

توقع ما از مرد م ما اینست تا در راه ایجاد یك آ را مش فکری همکاری نمایند و موقع ند هند بروز اشتعالات ، تشنج‌فکر ی وتشتت فرصت اصلاحا ت را محدودبسازد.

حکو مت وظیفه خود میداند آنچه راخلاف قانون است بدست قانون بسپارد تا از راه قانون حرمت قانون حفظ گردد .

بمیان آوردن توازن در قبا ل افراط و تفریط وایجاد تعادل در جامعه‌یکی‌ازبزرگترین و مهمترین مسایل امروزی ماست .

به منظور تامین مصو نیت ذهنی ورفاه مادی برای همه مردم کشور باید نیرو ها ی مولد از زیر تأثیر اجراآت واستفاده ها ی سوء کشیده شود وبا حفظ منافع نسبی همه طبقات مملکت بصور ت مسا لمت آمیز به اساس طرح وضع شده و مطابق قــانو ن اساسی وسائر قوانین مملکت صورت‌بگیرد .

باید در نظر داشت حدودیکه حکو مت در داخل ان به خدمت مردم تلاش دارد حدود قانون است تنها در چنین حدود حکو مـت میتواند سرعت وبهبود مطلوب را در ارتقاء وانکشا ف ملی تامین نماید .

این مرام اولتر از همه نیاز مند با کفایت ساختن اعظمی دستگاه اداری حکو مت است که باید مجهز با مسا عد ترین فلسفهٔ‌اداری و مناسبتر ین قوانین و مقررا ت وماموربن دارای عالیترین حس خد مت گذاری با شد تا بتواند جوابده مقتضیا ت انکشا ف سریع ملی گردد .

جوانان وشناخت مسایل و مشکلات آنها یکی دیگر از مسایل مهمی است که حکو مت با ان منهمك است ما آرزو مندیم جوانا ن در نهضت افغانستان بار سنگینتر مسئولیت را بدوش بگیر ند . ما علاقمند هستیم جوانان مادر طلیعهٔ این نهضت و جنبش که اغازیك دورهٔ جدید تعیین راه و هد ف نیز میباشد مسایل را به صور ت عمیق در ك کنند و تشخیص نمایند .

با این آرزو مند ی ها سال نو را با تمنیا ت صمیمی بحضور اعلیحضرت‌همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه به ملت نجیب‌افغان وبرادران پښتونستان ما تبریك میگو یـم واز درگاه خداوند بزرگ در آستا ن ایـن سال نو سعادت کشور ما ، تقو یت صلح وسلام گیتی ، همکاری بین المللی وسعادت بشر یت را نیاز میکنم .

هموطنان عزیز ، خواهران وبرادران من !
بیائید تجدید سال را با تجدید تصمیم توام سازیم و سال ۱۳۴۹ را سا ل تصمیم سال مبارزه با مفاسد ، سا ل کار وسا له تولید برای پیشر فت و سـو بلـــند ی افغانستان عزیز اعلان کنیم و خود را همه وقف آن سازیم وهمه به سهم خود وبه توان خود در پیشبرد این اهدا ف عالی بحیث مجا هدین جهاد ملی سهم مثبت بگیر یم .

به مناسبت پنجاه ودومین سالگــرد

استر داد استقلال وطن

بنام خداوند بخشانیدهٔ مهربان !
هموطنان ، خواهران و برادران !

سالگرد استقلال کشور را بحضـــــور اعلیحضرت همایو نی حا می اســـتقلال و علیاحضرت ملکهٔ معظمه و همه خوا هرا ن و برادران خود تبریك میگو یم .

پنجاه و دوسا ل‌قبل از این در پایا ن مجا هدا ت طولانی پیروزی بزرگی نصیب‌ما گردید این پیروزی استر داداستقلال‌سیاسی کشور را با خود داشت وازان‌زمان‌افغانستان امروز پی ریزی شد .

دیروز برای استرداد استقلال مـــبارزه داشتیم و أمروز برای حفظ استقلال و منافع ملی مجاهده داریم این مجا هدا ت پیگـــیر دو امدار است . گذشت زمان مسئو لیت ما را در قبا ل این وظیفه بزرگ ملی هر روز داشتیم و امروز برای حفظ استقلال ومنافع ملی مجاهده داریم این مجا هدا ت پی گیرو سنگینتر میسازد . ما باین احساس سا لگرد استقلال وطن را هر سا ل تجلیل میکنیم و با این تجلیل به بزرگی و سنگینی وظایف ملی خود بیشتر ملتفت میشو یم شنا خت ارزش های اساسی استقلال سیا ســی ، استقلال اقتصادی و ترقیا ت فرهنگی که‌پایه های حیا ت ملی را مستحکم مــی دارد از وجائب مادر راه ارتقا و نهضت های متر قی ملی است برای ایفا ی این وجائب به‌ارزیابی سلیم واقعیت ها در جهت تحکیم حیا ت‌ملی با اتحاد و همبستگی کامل به وحد ت نظر وعمل نیاز مندیم موقف امروز و مسئو لیت ما تقاضا دارد با حفظ معتقدا ت ممیزا ت و سنن ملي و هم آهنگی با عصر وزما ن مسیر حرکت خود را با موازین ملی خود تشخیص وتعیین نماییم . موفقیت در این رها وتوصل باین اهدا ف عالی را باید بیش از همه در استعداد خلاقهٔ مردم کشور و اســـتفاده از ثروت های بشر ی وطبیعی در خود کشور جستجو کرد .

کشور ا زهمه مردم وطن است در اهداف ملی همه افراد کشور مساویا ته سهم‌دارند. نظام ملی ودیمو کراسی این فرصت را با صلای علم به همه افراد وطن عرضه کرده اســـت .

در شرایط کنو نی حیا ت مرفه مستلزم پی ریزی ‌وپیشبرد اهدا ف سلیم اقتصاد ملی است . ووظیفهٔ جبران عقب ماند گی‌های اقتصادی و گذاشتن گامهای وسیع به طرف رفاه عمو می بادرنظر گرفتن امکانا ت موجود قابل توجه عمیق است . این وظیفهٔ همـــه ماست تا همه دست بدست هم به هیم واین مشکلات را با مجاهدا ت همگانی‌حل‌نمائیم .

در پیشبرد این وجیبه ورسید ن بهدف سرمایه نیروی عمل ، نیروی اراده وابتکار خود را با سهمگیری مثبت در اقتصاد ملی چه در ساحه زراعت ، چه در ساحه صنعت وچه در ساحهٔ خدما ت اجتماعی طوری بکار اندازیم ، تا موفقیت های اقتصاد فر دی‌به صورت مطلوب به اقتصاد عمو می ممدگردد.

در شرایط کنو نی جهان ساحه امـــداد وکمکهای ما لی بر کشور های‌روبه‌انکشاف از جهات مختلف تنگتر شده است وازجانبی هم ایجابا ت عصر و زمـــــا ن و از وی پیشر فت وتر قی اجازه نمید هدکه ســیر انکشاف و عمران بطی شود از اینجا ست مصالح ملی مادر حالیکه به منظور انکشاف مملکت استفاده از کمکها ی مالی خار جی را که تحت شرایط مسا عد و مناسب بدست آید مطلوب میسازد به پهلوی ان ما راوادار

مینماید که با اصل اتکا بخود متو جه‌گردیم وتاحد ممکن از منابع مالی از ثرو ت های طبیعی از قوای بشر ی واز پیدا وار وطـــن استفاده نمائیم .

ما برای بهبود حیات مردم خود بمنظور تامین احتیاجا ت مثبت ملی به تقو یه بنیه ملی ضرور ت داریم این تقویه از طریق توسعه وتزئید در تولید بلند بردن عوا ید فردی و ملی تجدید نظر معقول در تر تیب وتنظیم مالیا ت بطور عادلانه و متر قی‌امکان پذیر است .

برای رسیدن به اهدا ف اصلا حی وهم اهداف ارتقا یی اشترا ك مساعی شوری و حکو مت اساس مهم است این مسا عـــی مشترك میتوانه موید بر داشتن قدم ها ی بزرگ ارتقایی گردد .

خواهران و برادران !

در حیات اجتما عی اساس روش ما احترام حقوق‌فردوحقوق اجتما ع‌بمنظوربنیان‌گذاری‌یك جامعه متوازن سالم و مرفه باساس عدا لت اجتماعی دور از هر نوع افراط و تفریـــط میباشد مساعی ما را در انکشا ف رشـــد اجتماعی وسیاسی در پیمود ن ایـــن راه قانون اساسی مارهنمایی میکند .

توسعه فهم دیموکراتیك بـــرای تـطبیق ارزشهای دیمو کراسی برای استفاده از این ارزشها ایجاب میکند که به وجایب قانو نی وملی خود بهتر ملتفت شویم .

استفاده سلیم از آزادی های قانو نی یکی از پایه های دیمو کراسی ماست واحترا م به این ازادی های قانو نی را هـــمگـــا نی میدانیم .

مادر راه نو سازی افغانستان بمنظـــور سلامت جامعه باید راه ها ومسیرهای‌جدیدی راطی کنیم بدون انکه تغیری در ماهیت ملی وسنن کشور خود داده باشیم .

امروز همهٔ ما وظیفه داریم با استفاده و اتکاء بر خواسته ها ، تمایلات واقعی باطرح پروگرام های مترقی و ملی از راه تجهیز فکری جامعه ، عقاید افکار ابتکار و استعداد خود را دور از همه تما یلات افراط وتفریط که هر دو به مملکت ما یك پدیده مفید تلقی نشده در چوکا ت قانون اساسی در جهت مصلحت عمو می در راه خدمت بو طن عرضه داریم .

جوانان ما نیرو های خلاق ملی کشـــور هستند . امروز وفردا ی کشور بانها تعلق دارد .

این نیرو ها این استعداد ها و ایـــن ارزشها براه سلامت اجتما ع براه ترقی ملی براهیکه جامعه ما میخوا هد براهیکه حیات فردای افغانستان پیشر فته ومر فه ایجا ب میکند از لحاظ مادی ومعنو ی باید ارشاد و رهنمایی گردند .

مطالعه وفهم مسایل اجتما عی در چوکات پروگام های تعلیمی ورشد ذهنی بـــرا ی جوانان از مطالب مورد توجه است تاجوانا ن امروز و رهبران فردای کشور مجهز تر بار ایند .

موفقیت نهضت ملی با تامل وتفکرسنجش وارزیابی علمی مطابق به موازین مـــلی در توسعه افق نگاه علمی ، سیاسی‌واجتما عی جوانان مابستگی دارد .

با این تذکار این جشن بزرگ ملی را بجوانان کشور در مرکز وولایا ت صمیمانه تبریك میگویم و متذکر میشو م که ایـــن نیروی ملی یکی از حافظان استقلا ل ملـــی میباشد و ما این ودیعه و میراث گذشتگان خود را بهمین نیرو ی خلاق مـــلی خـــود میسپاریم .

هموطنان عزیز :

سیاست بین المللی افغانستان پیرو ی‌از طریق عنعنو ی بیطر فی مثبت وعدم‌الحا ق وقضاوت ازاد در مورد مسایل بین المللی

افغانستان با حفظ سیا ست آزاد خویش با مسر ت ملاحظه مینما ید خط مشی بیطرفی وعدم الحاق که افغانستان به پیروی‌سیاست عنعنوی خویش مبتکر و پشتیبا ن ان بوده بیش از پیش حتی نزد کشور هایکه منافع مشخص و متباین دارند محل در ك وتفاهم واقع گردیده است و این روش درتقو یت صلح و دوستی و همکاری بین‌المللی‌سودمند وموثر میباشد .

مساعی ما بمنظور توسعه علایق باکشور های منطقه مسا عی ما ، برای توسعه روابط بـــا د یـــگـــر کشو ر هـــا ی جـــها ن مساعی ، ما در اجتما عا ت بین المللی و موسسه ملل متحد ، مسا عی مادر تماسها و

قـــوۀ اجرائیه

روابط دو جانبه همه معر ف ارادۀ ازاده ما و معرفت خد مت بی شائبه مادر راه تحکیم صلح دوستی وازادی وتر قی در جهـا ن میباشد .

درین مرحله زندگی معا صر همکار یهای اقتصادی منطقوی در هر گو شۀ جهان ایجاد وتقو یت می یابد . افغانستا ن از اصـل همکاری اقتصادی منطقو ی در صور تیکه از تبعیضات و شرایط سیا سی فارغ با شد حمایت میکند . همچنین در زمینه روابط دو جانبۀ افغانستان حاضر است با همه کشور ها و خاصه کشور های این منطقه جهان هرکدام علایق اقتصا دی خود را متکی برمنافع متقابل وبا ارزو مند ی توسعه مزید ایندۀ ان تقویت بخشند .

در خلال اوضا ع کنو نی گیتی کشورهای غیر منسلك جهان مساعی مشتر ك خویش را برای رفع کشید گیها وتشئید صلح وسریع ساختن مراحل خلع سلاح عام و تام ،انحلال استعمار ، تقویت ملل متحد واهدا ف ان پیشر فت اقتصادی کشور های در حا لرشد وتوسعه علایق بین المللی بر اسا ســس مساوا ت حقوق بین ملت هاتوسعه می بخشند.

بعد از کنفرانس های ســـران دول و حکو مات کشور های غیر منسلك که او لی در ۱۹۶۱ در بلگراد و دو می در ۱۹۶٤ در قاهره منعقد گردید اکنون بار دیگر کشور های بیطر ف وغیر منسلك برای تبادل افکار و غور مجدد بر طرق تشریك مسا عی بمنظور تامین اهدا ف فوق برای سو مین مـرتبه اجتماع میکنند و افغانستان در اجتما ع لوساکا که بزودی انعقاد می یابد به سویۀ رئیس حکو مت سهم خوا هد گــرفت و صمیمانه امید وار است این کنفرانس مهم در تشئید صلح جهان و همکار ی ورفـاه بشریت به موفقیت نایل اید .

امسال یك ربع قرن از تاسیس ملل متحد میگذرد . درین مدت این موسسه جها نـی خدما ت بزرگ انجام داد اما نزد هــمه محسوس است که این خدمات وسیعتر ، موثر تر و قاطع تر بوده میتوانست .کشور های صلحخواه جهان اظهار امید میکنند دورۀ آینده مجمع عمو می مجال تقو یت ملل متحد را میسر نماید ودر تامین ماهیت جهانشمول موسسه ملل متحد مزید بر این تاخـــیر نیفتد .

با مسرت مشا هده مینمائیم در قارۀ اروپا از کشیدگیها کاسته میشود و موافقت ها یی صور ت میگیرد که بر اساس ان خطر تصادمات از میان رفته و همکار ی وسیع اقتصا دی و سود مند جانشین ان میشود از جا نب دیگر عقیده داریم رفع کشیدگی در یك منطقه جهان زمانی برای تقویت صلح گیتی واقعا موثر خواهد بود که موازی به ان کشیدگیها از دیگر نوا حی گیتی بر طرف گردد وچنانکه مشاهده مینمائیم در چند ناحیه قارۀ اسیا منازعاتی موجود است که صلح را درهرلمحه بخطر انداخته میتواند .

حل این منازعات مستلزم تصمیم راسخ کشور های ذیعلاقه در رعایت رو ح تفاهم واقع بینی و صلح خوا هی میباشد .

سه سال پس از تجاوز اشـغالگـرانۀ اسرائیل بر کشور های عربی مقـد ما ت جستجو ی طرق مسا لمت امیز بمنظور حل وفصل ان مسایل که زاده تجاوز اسرائـیل میباشد تا حد ی فراهم گردیده است .توقع ما انست اشغال نظامی اسرائیل برهمه اراضی ایکه در نتیجه جنگ سه سال قبل بـران تسلط کرده است بشمول قدس شریف خاتمه یابد ونیز برای تامین حقوق غصب شدۀ مردم عرب فلسطین تضمینات عادلانه فرا هم گردد.

توسعه تصادما ت و دوام نزاع در هندو چین موجب تاسف است .

مسایل هندو چین وقتی حل و فصـــل شده میتواند که حق تعین سر نو شت مردمان کشور های هندو چین بطور ازادانه بدو ن هیچگونه دخالت خار جی رعایت گردد .

تحولات وانکشا فاتیکه در ین اواخــر باشکستن یك یونت در ساحه پشتونستا ن بوقوع پیوسته است شامل قد می در جهت بهبود وضع میباشد .

حکو مت ومرد م افغانستان که پشتیبانی ایشان از حق تعیین سر نوشت مــردم پشتونستان بر اساس علایق تاریخی ،نژادی وفرهنگی می باشد ودر مراحل مختلــف متکی بر همین اساس بوده است با علاقمندی عمیق مراقب جریان اوضاع انجا میباشند و امید وارند مراحل آینده این تحول متو جه

ومتکی براصل تعین سر نوشت باشــند با تامین این حق ورفع این یگانه مسئلهامکانات وسیع برای توسعه کامل علایق اقتصا دی وفرهنگی افغانستان وپا کستان متکی بربنیان صله های تاریخی واحساسا ت برادری میسر گــردد...

خواهران و برادران !

در حیات امروزی تنها عنوان ازادی کافی نیست ، استقلال و جیبه صیانت متا فع ملی صجا هد ت در تامین حیا ت مر فه و استفاده مسکن ونهایی از مزایا ی این آزادی را متوجه فردفرد ملت میسازد. ماته تنها مسئول حفظ و نگهداشت ، استقلال،تمامیت خاك ، صیا نت منافع امروز ی و آینــده افغانستان هستیم بلکه برای داشتن حیا ت مر فه و پیشر فت نیز و جایب سنگــین بر دوش داریم .

منافع ملی بر ما حکم میکند برای اعتلای افغانستان ، برای سر بلندی افغانستا ن ، برای سعادت افغانستان ، مصالح ملی را با بالاتر وبر تر از هر گو نه تمایلات و منا فع شخصی قرار دهیم .

درین فرصت که ما خاطرهٔ از خودگذری شهدای ازادی وطن را تجلیل می کنیم به روح اعلیحضر ت شهید سعید محمدنادرشاه غازی محصل استقلال و به روان همهٔ آنانیکه با سربلزی از خود گذری و فداکار ی این ودیعهٔ بزرگ را بما سپرده اند تحیت می فرســتیم .

خوا هران وبرادران عزیز !

با امید واری بسو ی اینده مر فه ومسعود پیش میرویم . در این ماحوال اتکاء ما به خداوند یگانه و به نیرو ی ملی کشور ماست همان نیرو یی که دیروز نجا ت بخشیا ی افغانستان بود همان نیرو امروز ضا مــن سلامت وسعادت کشور میباشد و همان نیرو همه افراد وطن را در راه سعادت واعتلا ی افغانستان عزیز تحت لوای بزرگ خدا (ج)، وطن وشاه بجا میکشد .

بهمناسبت بیست وپنجمین سالگرد

موسسه ملل متحد

(۲ عقرب ۱۳٤۹)

با مرور یك ربعقرن ازتاسیس ملل متحد این سالگرد که با مراسم خاصی درسرتاسر جهان صور ت میگیرد نزد مرد م و حکو مت افغانستان قابل تذکار و تجلیل میباشد .

افغانستان از نخستین اعضا ی ملل متحد میباشد که از بیست و چهار سا ل با یــن سو با رزو مند ی تا مین صلح و سلام و مطابق سیا ست عنعنو ی دوستی با همــه ملل جهان وابراز مسا عی برای تحکیم صلح اصول عالیهٔ منشور ملل متحد را پیو سته پشتیبا نی نموده و مینما ید .

خدما ت ملل متحد طی یك ربع قــر ن گذشته بذات خود نمودار اهمیت نقش آن در زند گانی کنو نی جامعهٔ بشر یت میباشد.

ملل متحد و موسسا ت اختصا صی آنچه در ساحهٔ تحکیم صلح وچه درزمینهٔ حمایت از حقوق بشر و پیشر فت کشور ها ی در حال رشد ابراز مسا عی ارزنده مینماید گذشت یك ربع قرن از جانب دیگر ثابت کرد آن آرزو های مرد مان و ملل کــه در منشور ملل متحد شا مل است کاملابرآورده نشده است چنانکه عدم رعایت ایناساسات عالیه و عدم رعایت فیصله های نو مبر۱۹٦۷ شورای امنیت وسفارشها ی مجمع عمومی موجبا ت دوام کشید گی ها و ظهور اوضاع خطیر را در جهان بار آورده است .

باوجود آنکه ملل متحد در بارهٔ تا مــین حقوق مردم عرب فلسطین فیصله ها یمتعدد در طول این سالیان متمادی صادر کردهاست اسرائیل در راه تطبیق آنها قد مینگذاشته و به سیاست تجاوز کارانهٔ خود ادامه داده است .

حکو مت افغانستان اظهار امید مینماید مساعی ملل متحد در مورد شرق میانهباساس فیصله نامهٔ نومبر ۱۹٦۷ شورا ی امنیت و از راه مساعی نمایندهٔ مخصو ص آن بهنتایج سریع واصل شود که تخلیهٔ اراضیاشغا ل شده عربی قدم اول وتامین حقو ق غصب شده مردمان فلسطین جز مهم آن میباشد .

در مورد کشیدگی ووخامت او ضا ع در

هند چین حکو مت افغانستان یقین داردرعایت موافقتنامه ای ۱۹۵٤ ژنیو که متکی برمنشور ملل متحد میباشد وقطع هر گونه دخا لت خارجی در کشور های هند چین است اساس پایه صلح دوامدار در آنجا شده میتواند .

در حالیکه دوسا ل قبل بیستمین سالگرد صدور اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر را تجلیل نمودیم با کمال تاسف مشا هده مینما ئیم تبعیض نژادی هنوز سیا ست رسمی یکعده کشور ها میباشد تاسف مزید در این است بعضی دو ل جهان هنوز در فروختن‌اسلحــه به رژیم تبعیض پرست افریقا ی جنو بی مبادر ت میورزند .

گرچه مدت دهسال از صدور اعــلا میهٔ آزادی کشور های محکوم که مواد آن متکی بر حق تعیین سر نوشت مرد مان و ملل ، مندر جهٔ منشور ملل می باشد سپری شــده است با کما ل نگرا نی مشا هده میکنیم هنوز تسلط خار جی تحت همه اشکا ل و مظاهر آن از میان نرفته وبقایا ی استعمار درنواحی مختلف جهان بمشا هده میرسند .

حکو مت افغانستان همچنا نیکه درکنفرانس های اول و دوم کشور های غیر منسلـــک در بلگراد و قاهره لزو م تقو یت ملل متحد را تاکید کرده بود اخیرا در سو مــــــین کنفرانس کشور های غیر منسلك منعــقدهٔ لوساکا بار دیگر این موقف خودراتاکیدنمود تقویت سازما ن جها نی قبل از همه زمانی تامین شده میتواند که ملل متحد صفت واقعی جهانی بود ن خود را حاصل کند .

افغانستا ن متو قعست که جمهور یــت مردم چین بحیث یگا نه نمایندهٔ قا نو نی آنکشور در ملل متحد هر چه زود تر شناخته شود .

افغانستان همزما ن با دیگر کشور های عضو کنفرانس لوسا کا در بارهٔ تقو یت ملل متحد و در زمینهٔ تحکیم صلح جها نو همکاری بین ملت ها که هد ف منشور ملل متحد وایجاد سازما ن جها نی‌میباشدنظریات مشخصی اظهار داشته است که در اعلا میهٔ لوساکا و فیصله نا مه ها ی مربو ط اندرج گردیده است و امسا ل بحیث یك سندمورد مطالعه مجمع عمو می به همه اعضا ی ملل متحد رسما تسلیم داده شده است .

اکثریت تام اعضا ی ملل متحد کشــور هایی میباشند که در اثر عدم مسا عــد ت روابط اقتصا دی بین المللی و خا صــــه چگونگی روابط خار جی بین المللی فاصلهٔ بزرگی بین معیار تحو ل اقتصا دی شــــا ن و پیشر فت سریع کشور های تر قی یافته بطور روز افزو ن توسعه می یابد وحکومت افغانستان اظهار آرزو مند ی میکند برا ی چارهٔ جو ئی از ین خطر بزرگ با مساعد ت ملل متحد اقداما ت جدی صور ت گیرد .

حکو مت افغانستا ن عزم راســخ دارد همچنانکه در بیست و چهار سا ل گذشته یعنی از آغاز عضو یت خویش در موسسهٔ ملل متحد تاکنون در راه تامین اهدا ف آن ابراز مجا هد ت کرده است در آینده نیز یکجا با دیگر کشور های صلح خواه در راه تحکیم مبانی امنیت جهانی حق‌تعیین‌سرنوشت مردمان و ملل و همکاری بین المللی صرف مساعی نماید .

با این تائید موقف پایدار افغانســتا ن اظهار امید میکنیم تجلیل بیست‌و پنجمــین سالگرد ملل متحد آغاز فصل نوینی‌درمساعی ملل گیتی برای موفقیت مزید این سازمان جهانی در نیل به مقاصد عالیه آن باشد .

به‌مناسبت عید سعید فطر

(۹ قوس ۱۳٤۹)

بنام خداوند بخشایندهٔ مهربان !

هموطنان عزیز خواهران و برادران من :

خداوند بزرگ را سپاسگذارم که بـــه تقریب عید سعید فطر ودر پایان انجام یکی از فرایض دینی تبریکا ت صمیمانهٔ خود را بحضور اعلیحضر ت معظم همایو نـــی ، علیاحضرت ملکهٔ معظمه و فرد فرد هموطنان عزیز و برادران پښتونستا نی و تمام ملــل مسلمان جهان ابراز میدارم .

عید سعید فطر که از اعیاد باشکوه‌اسلامی و مبین مفهوم وفلسفه نظام وانضباط طاعات ماه مبارك رمضان است در تشئید عـــزم راسخ گروید گان خدای پاك و تزکیهٔ‌دلهای ایشان نقش عمیق دارد و شکرانه عبادا ت ماه مبارکیست که در طو ل این‌همه‌مسلمانان مساوی بایکدیگر در میدان بندگی به پیروی از فر مان خدای پاك پر داخته اند .

این عید بحیث یکی از سنن وشعایردینی

ما صفای قلب ، نوع خواهی ، محبت و همبستگی را توصیه نموده و تاثیر رو حی انجام مراسم وتشریفا ت آن در توسعه صفات واحساسا ت عالیهٔ انسا نی الـر خاصی دارد .

در حالیکه بکما ل صمیمیت این عید را به همه تهنیت و تبریك میگویم برا یهمه هموطنان از خداوند بزرگ طلب سعاد ت و خوشبختی مینمایم و آرزو میکنم مردم ماایام عید را به خوشی سپری نمایند و با ابراز عطوفت ، سخاو ت ، مهر ومحبتواحساسات نیك آنها یی را که به مناسبت عللی ازعلل نتوانسته اند شادی عید را احسا س نمایند با ایفا ی یکی از بزرگترین وظایف مذهبی خود وتجلیل عید به مفهوم واقعی وانسانی آن بخوشی وشادی خود شریك گردانند .

با استفاده از این فرصت نیك و مبار ك بیایید همه از خداوند بزرگ مسئلت کنیم که در پایان این ماه شریف و حلو ل این ایام سعید به همه مادر راه انجام وظایف دینی وملی ما باکمال خلو ص وعاری از هر گونه اغراض توفیق عنا یت فر ماید و ما را در راه برآوردن مکلفیت های مابخاطر عظمت وبزرگی جامعه ما و سعاد ت مرد م و مملکت ما در جهت خیر وصلاح رهبر ی فر ماید .

دلوی اختر په‌مناسبت

دمهربان او ښنونکی خدای په نا مه !
زماگرانو وطنوالو خویندو او ورونـو !

په دغه وخت‌کښی چه دنړۍ مسلمانا ن داسـلام یو مهم‌رکن‌دخدای په‌کور(مکه‌معظمه) کښی ډیر په شانداره ډول‌سره‌سرته رسوی له لوی خدای (ج) څخه دخپلو گرانو وطنوالو او اسلامی امت‌له پاره خیراوانیکمرغی‌غواړم او د معظم ټولواك همایونی اعلیحضر ت ، علیاحضرتی معظمی‌ملکی ، گرانو وطنوالو ، پښتونستانی ورڼو او خویندو، دنړۍ ټولو مسلمانانو ته دلوی اختر مبارکی وایم .

په دغو مبارکو ورځو کښی چه زمونږ د وطنوالو په گډون زیات شمیر خلك چه له مونږ سره داسلام په دین کښی شریکان دی دیوه دینی فرض داداکولو او دنفس د پا ك کولو په غرض په‌ډغونډو سره په یوه ځا ی کښی په یوه وخت کښی او په یو ډول‌جامو کی په هغه ځای کښی چه غنی اوفقیر ،آمر اومامور ، تور اوسپین توپیرسره‌نلری دحج مناسك سرته رسوی .

دخدای(ج) ددغه ژوره‌اوټینگه فلسفه‌مونږته دوطنوالو مسلمانانو اوپه پای کښی دټولو انسانانو دخیر اونیکمرغی له پاره دقربانی، ایثار او فداکار ی درس راکوی شوچه د اسلامی اوملی‌یووالی‌دټینگیدو اوښوکارو نو په سرته رسولوکښی ترپخوا زیاته برخه‌واخلو.

مونږ دلوی اختراودهغه دجاودانی حماسی یعنی د حضرت ابرا هیم (ع) د ستری‌قربانی چه‌دغه سترکارپه یوه عمیقه اجتماعی مسئله کښی‌دیوه‌لوی واقعیت‌لارښوونکی گرځید لی دی ښه هر کی کوو او ددغو ورځـو ښـه نمانځنه دایثار له ځان څخه تیرید لو یو والی ورورۍ او برابرۍ روحیه له بی‌وزلو سره مرسته او له هغو کسانو سره شفقت اومهربانی بو لو چه په نا مسا عد محیـط کښی له بی وزلی او معیشت له فشار سره مخامخ دی .

اخترو نه دزړو نو دجلبو لو لـه پاره مساعدی ورځی دی زمونږ دټولو وظیفه ده چه هر یو په خپل وار دو روړۍ او یو والی‌په ټینگیدو کښی زړونه خوشا له کړو او له بی وزلوسره مرسته وکړو او په خپلو مینځـو کښی دښه نیت سولی اوصفا او محبت په پیداکولو اوپراختیا کښی یوله بل څخه‌ډیره برخه واخلو . رښتیا نی اختر دنورو له پاره داخترپیدا کول او دنورو په اختر کښی‌دخپل اختر لټول دی .

هیله لرم چه دلوی خدای (ج) مونږ ټولوته ددغو مبارکو ورځو د فیوضو ، حقایقو او معنوی ارزښتونو د پوهی توفیق راکړی اود سعادت او نیکمرغی په تحصیل کښی ټینگه عقیده اونیك عمل راپه برخه کړی .

هیله لرم چه دټولو حج طاعتو نه ، عبادتو نه قبول شی او آرزو لرم چه گران وطنوال داختر مبارکی ورځی په روغتیا او خوشالی سره تیری کړی او دوطن‌دبختیاری‌اوهوسایی په پناه کښی آرام ،هوسا او مسعود اوسی .

بازدید جلالتمآب نوراحمد اعتمادی صدراعظم از صفحات شمال وغرب کشور

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ساعت ده‌ونیم قبل از ظهر روز ۱٤ حمل ۱۳٤۹برای باز دید امور انکشا فی ، اداری عمرا نی و اجتماعی صفحات شمال و غرب کشوربصوب ولایات سمنگان و مزار شریف عزیمت‌کردند.

در این مسافر ت با بناغلی صدراعظـــم دوکتور عبدالقیوم معاو ن دو م صدار ت و وزیر معارف ، دو کتور عبدالواحد سرا بی وزیر پلان ، انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فواید عامه ، بناغلی امان الله منصوری‌وزیر معادن و صنایع ، پو هانددوکتورمحمدابراهیم مجید سراج وزیر صحیه ، بناغلی‌عبدالحکیم وزیر زرا عت و آبیاری ، بناغلی غلام علی آئین وزیر مشاور ، ویکعده از ما موریـــن و متخصصین وزارتخانه ها همراه بودند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم پس از توقف در کلوپ نسا جی پلخمر ی ساعت ده‌ونیم قبل از ظهر ۱۵ حمل با اعضا ی‌معیتی شان به مرکز ولایت سمنگان موا صـــلت نمودند .

بناغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌موقعیکه‌از طرف معاریف ولایت سمنگان استقبا ل میشوند

در مرکز ولایت سمنگان ښاغلی نقیرنبی الفی والی ، تورن جنرال عبدالکریم مستغنی قوماندان قوای نمبر ۱۸ ، ښاغلی عبدالوهاب ملکیار والی بلخ ، وکلا وسنا تور ولا یت سمنگان ، مامورین ، معاریف ، شاگردا ن معارف اهالی باحرار ت از ښاغلی صدراعظم استقبال کردند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در مدخل عمارت ښاروالی از طرف متعلما ت با تقدیم دسته های گل و کف زدنها ی ممتد استقبا ل‌شدند.

ښاغلی اعتمادی پس از توقف مختصر در عمارت ښاروالی از جریان کار شفا خا نه سی بسترهٔ ایبك که در حال ساختما ناست دیدن نموده ودربارهٔ سرعت عمل و انجا م کار آن به وزیر صحیه هدا یت دادند .

ښاغلی صدراعظم در طو ل راه پلخمری وسمنگان از قور یه پسته که در قریهٔ رباتك از طرف ریاست جنگلات وزار ت زرا عت و آبیاری دوسا ل قبل در ساحه دو صـــد جریب زمین احداث گردیده دیدن نمودند . نصف این ساحه را درختان پسته و نصف دیگر آنرا اشجار ارچه ودیگر جنگلات کو هی احتوا نموده است .

فعلا پانزده هزار نهال پسته درسی جریب زمین این قوریه در حال نشو و نماست .

همچنان ښاغلی صدراعظم و وزرای معیتی شان از صیفیهٔ رباتك که در ذروه کو تل رباتك اعمار شده دیدن کردند .

ښاغلی صدراعظم پس از توقف مختصر در ایبك در لیسهٔ اجا نی ملکه رفته ازجریان تدریس آن لیسه دیدن نموده واز بعضـــی شاگردان سوالاتی کردند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از شعبهٔ حرفوی قالین بافی این لیسه دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم به انجنیر عبدالله برښنا رئیس پلان ریاست شهر سازی و مـدیـــر تحقیقا ت آبها ی تحت الارضی در بارهٔ مطالعه آبهای تحت الارضی و حفر چاه های عمیق برای تهیه آب مشروب ایبك هدایا ت اکید صادر نمودند تا هر چه زود تر مطالعا ت آن آغاز گردد .

ښاغلی صدراعظم سپس از جـــریا ن تدریسی لیسه ایبك دیدن نموده و ازبعضی شاگردان آن لیسه سوالاتی نمودندوشاگردان موفق لیسه های دختران و پسرا ن انجا را مورد مکافا ت قرار دادند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم و ښا غـــلی‌دوکتور عبدالقیو م معاو ن صدار ت موقعیکه از جریان درس لیسه ایبك دیدن مینمایند.

همچنان ښاغلی صدراعظم از کتابخا نه لیسه ایبك و صنوف ابتدا یی آن دید ن نمودند .

ښاغلی صدراعظم دربارهٔ تقویهٔ کتابخانه وتهیه بیشتر کتب درسی به موظفین مربوط وزارت معار ف هدایت دادند .

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم بعداز ظهر روز ۱۵ حمل با معاریف بزرگان قو م ومامورین ولایت سمنگان ملاقا ت نمودهضمن تذکر از جریانا ت فعلی مملکت اظهارداشتند که : من در این مسافر ت خود وظیفه دار هستم تا تمنیا ت اعلیحضرت معظم همایو نی پادشاه بزرگ خود را به ملت و فاشعارشان برسانم هد ف ما از ین مسا فر ت اینست که از نزد یك مشاهده نماییم که مرد مدور افتادهٔ وطن ما در چه وضع و شرا یطـــــ زندگی میکنند .

ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند امروزمشکل بزرگ مملکت مشکلات پولی و تخنیکیاست که باید همهٔ ماچه حکومت وچه مردم برایحل ان فکر و کار نماییم .

ښاغلی اعتمادی گفتند از آرزوهایحکومت است تا این مشکلات رفع گردد و یقین دارم که همکاری خود مردم بحیث یك عامل موثر در حل این مشکلات خیلی با ارزش است .
ښاغلی صدراعظم خاطر نشان کردند که شرایط امروزی افغانستان امید وار کننده می باشد اما باید باین شرایط روحیهٔ همــراه باشد که آن روحیه همکاری و تساند است .

ښاغلی صدراعظم موقف امروزی افغانستان را خیلی حساس خوانده گفتند امروز ما باید همه مساعی و کوشش خود را صرفاستحکام حیات اقتصادی واجتما عی مملکت بکنیم ،ما مجبوریم امروز با تلاش هر چهوسیعتر نیرو های مادی و معنو ی خود راتجهیزنمائیم برای این مامول اگر قدر ت بشر ی ، ما لی و معنوی مردم با امکاناتیکه در دستر سحکومت

است یکجا شود بسی مسایل و مشکلا ت ماحل میگردد .

ښاغلی اعتمادی متذکر گردیدند کهامکانات مالی مملکت با مصا رفیکه در راه خد مت به مردم بعمل می آید هیچ تناسب ندارد . حکومت یکمدهٔ زیاد این کار ها را باقرضه ها و امداد ها اجرا نموده که تادیهٔ آن از یکطرف و انکشا ف مملکت از طرف دیگراین امر را نهایت ضروری میسازد تا مرد م نیز در اقتصاد ملی خود سهم بگیرند و کوشش نهایی شود تا تولید در مملکت زیاد گرددوبه اثر آن بهبودی در وضع زند گی مرد مبعمل آید .

ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند حکو مـت و مامورین ان خدمتگار مردم هستند وکمك مردم به حکو مت در حقیقت کمك بخودمردم اســـت .

ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند مـــا در خدمت شما به نزد خدای خود و به نزدپادشاه خود مسئوولیت داریم ما این وظیفه را وتمام مسئولیت آن را تنها برای انجام خدمتمفید بوطن قبول کرده ایم . ښاغلی نور احمــــد اعتمادی صدراعظم در موضوع مبارزه بامفاسد گفتند حکو مت جهاد ملی را به مقابلمفاسد وعوامل آن اعلان کرده است موفقیت آنجهاد تنها به مساعی حکو مت ناممکن بوده برخود مردم است تا در آن سهم بگیرند و هر یك بنوبهٔ خود و در حصهٔ خود بافساد ومفاسد مبارزه نمایند .

ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند که مـــا این مبارزه را به توکل خدا ی (ج) خـــود برهنما یی پادشاه خود و به پشتیبا نی مردم خود آغاز کرده ایم و میخوا هیم درین راه استوار پیش برویم و سهم خود را درانجام وجایب ملی ایفا نماییم در این مـــلاقا ت ښاغلی صدراعظم با مردم که هیچ یك از مامورین حکو متی موجود نبود از مردمخواهش کردند تا مشکلات و شکایا ت خود را از دستگاه اداری به ایشا ن بی پرده و بدو ن هر نوع اندیشه اظهار نمایند .
در ملاقات جداگانه با مامورین ولایـــــت ښاغلی صدراعظم به آنها خاطر نشان کردند که مامورین باید حقیقتا خدمتگار حقیقیمردم باشند .

ښاغلی اعتمادی گفتند که مامورین‌حکومت ممثل نظام میباشند . هر حرکت شان‌تمنیات نظامی را باید تمثیل کنند که افغانستا ن بروی آن نظام استوار است .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند که همکاران ومامورین حکو مت باید واقعا فکر تر قی خوا هی وایمان به پیشرفت داشته با شند ښاغلی اعتمادی افزودند که : ارزش ماوابسته به شایستگی ، ، صمیمیت ، فدا کار ی و خدمتگذاری به مردم است . و ما با ید این شایستگی را به مردم خود از خود نشا ن داده بتوانیم .

مامورین حکومت باید با ابراز خدمت‌واقعی اعتماد مردم را جلب نمایند زیرا ما مورین حکو مت در ایجادیك‌فضای صمیمی‌وهم‌آهنگی بین مردم و حکو مت اثر خاصی دارند .

مامورین حکومت در مجادله با مفاسدبحیث مجا هد ین جهاد ملی دوش بدوش مرد م باید امتحان بدهند تا مردم ما قانع شده و بدانند که واقعاآرزو و امکانات اصلا حا ت وجود دارد .

ښاغلی نور اعتمادی صدراعظم ساعت‌شش و نیم شام روز ۱۵ حمل یك اجتما ع‌معاریف طلاب معارف اعم از متعلمین و متعلما ت در باغ جهان نما ی خلم ضمن بیانیهٔ گفتند وظیفهٔ دارم تمنیا ت اعلیحضرت پادشاه‌محبوب خود را که چند روز قبل در شهر باستا نی شما شاهد احساسا ت رعایای وفاشعارشان بودند به شما ابلاغ نمایم .

ښاغلی اعتمادی گفتند ما بحیث اعضا ی حکو مت وظیفه خود میدانیم که ا زنزدیك‌با مردم به تماس باشیم تا مشکلات مردم رابهتر درك کرده ودر حدود امکاناتیکه به ما میسر است در راه خدمت به مردم ووضع بهـــتر زندگی مردم قدم بر داریم .

ښاغلی صدراعظم اهل معار ف را مخا طب قرار داده گفتند نسل جوان امروز مملکت دختران و پسرانیکه مشغول تحصیل هستند امید آیندهٔ مملکت میباشند .

ښاغلی اعتمادی علاوه کردند ما آرزوداریم وملت افغانستان آرزو دارد که جوانا ن مملکت اولاد یکه فردا مسئوولیت کشور بدو شـــ آنها می افتد فر زندانی باشند که آنها تحت شعار خدا ، وطن و پادشاه نا موس مملکت ، اساسا ت مذهبی و منافع ملی افغانستا ن را حفظ نمایند .

ښاغلی صدراعظم نقش معار ف را درارتقای کشور توضیح نموده اضافه کردند امروز مردم کشور ما نگران هستند وباید اطمینا نداشته باشیم وقتیکه ما این امانت را به دو شـــ جوانان امروز که مسئوولین فر دای کشور میباشند می سپاریم مطمئن باشیم که ایـــن مسئوولیت را به دسته های سالم و دستهای با کفیا ت سپرده ایم .

ښاغلی اعتمادی گفتار خود را ادامه داده علاوه کردند که نسل امروز خاصتاً حکو مت شما بحیث قوهٔ اجرائیه مسئوولیت بزر گی دارد و این مسئوولیت را در قبا ل آینـــدهٔ کشور انجام مید هد . ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که در حدود توا ن از هیچ گو نه بذل مساعی برا ی بلند بردن سطح ذهنی وعلمی متعلمین در کشور ، برا ی فرا هم کرد ن شرایط بهتر تحصیل ورشد سویهٔ‌علمی‌جوانان مملکت ، برای شنا خت و تشخیص واقعـــی وحل مسایل مضایقه نخوا هیم کرد .

ښاغلی صدراعظم گفتند مردم افغانستا ن بطور عموم در طول زما ن نشان داده اند که با علاقه مندی خاصی که بخا ك خود وبوطن خود داشته اند در روز های تاریك و روشن افـــغـــانستا ن در صـــف او ل قـــــرار گرفته و هیچ وقت از قبول مسئوولیت قد می به عقب نکشیده اند .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که ما می بینیم که مردم ما اولاد همان مردان وطـــن پرستی هستند که از مسئو لیت هرا ســـ نکرده و مسئوولیتی را که از گذشته برا ی شان سپرده شده انجام داده اند و مـا نیز امروز که متکفل حفظ ناموس مملکت ، منافع ملی ورسانیدن مملکت به یك سویهٔ ایکه به مقتضیات عصر امروز و فردا جواب ده باشد صرف مساعی میکنیم .

ښاغلی صدراعظم در ختم بیانیهٔ شان‌گفتند

دعای من اینست که خداوند بزرگ مطا بق به تمنیات اعلیحضرت پادشاه محبوب ما به همهٔ ماوشما توفیق مزید خدمتگذاری عنا یت کند تا مسئوولیت های خود را بهتر در ک کرده و در این راهیکه همهٔ ما بسوی هد ف مشترك ومجمو عی برای خیر وسعاد ت کشور حرکت میکنیم توفیق با ما همراه باشد .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم و ذوات معیتی شان ساعت هشت و نیم شبه ۱۵ حمل به مزار شریف مواصلت نمودند .

در حد فاصل بین ولایات سمنگان و بلخ بناغلی ملکیار والی بلخ ، تورن جـــنرا ل مستغنی قوماندان قوای نمبر ۱۸ وکلای ولایت بلخ در ولسی جرگه ، مامورین عالیرتبه ، روسای موسسا ت صناعتی وتجار ت ومعاریف ولایت بلخ از بناغلی صدراعظم اسـتقبا ل نمودند .

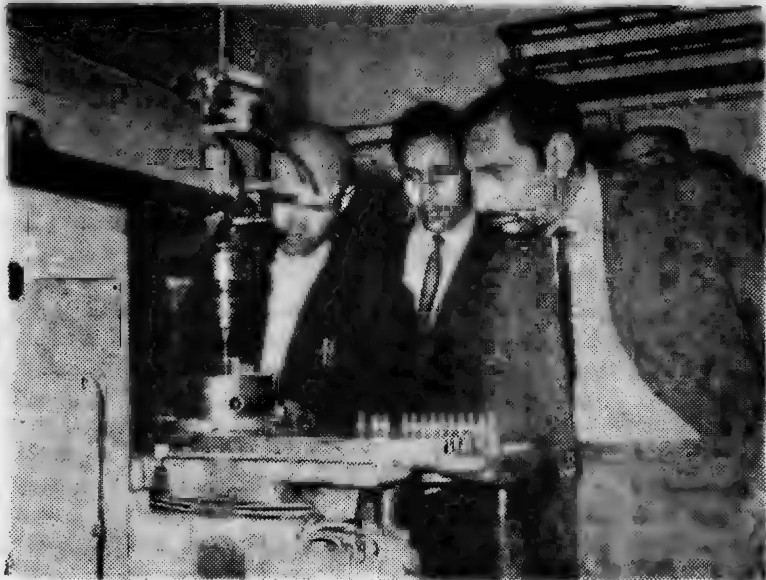
بناغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان پس از مصافحه واحوال پرسی مستقبلین درمقابل روضهٔ شاه ولایتمآب از موتر پیاده شده سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه نمودند .

سپس بناغلی اعتمادی وهمراهان شا ن به مزار مطهر خلیفهٔ چهارم (رض) رفته به روح پرفتوح حضرت علی کرم الله وجهه دعـــا نمودنـد .

بناغلی صدراعظم وهمراهان شان ساعت ده قبل از ظهر روز ۱۶ حمل در ساحهٔ کار پروژه ها ی کود وبرق مواصلت نموده پس از استماع راپور پیشرفت کار از قسمت های مختلف سا حهٔ پروژه هاي مذکور مفصلا دیدن نمودند .

بناغلی صدراعظم و همراهان شا ن ازمنازل رهایش متخصصین که در ساحهٔ سه صـــد جریب زمین تحت اعمار بوده است یك تعداد آن تکمیل و مورداستفاده قرارگرفته است نیزدیدن نمودند .

بناغلی صدراعظم ووزراء معیتی شـــا ن قبل از ظهر همین روز به روضهٔ مبار که رفته و پس از اتحا ف دعا از تما م قسمت ها ی

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ضمن بازدید شان از فابریکه های کودو بر ق حرار تی مزار شر یف از طرز فعا لیت یکي از ماشین ها دیدن فر مودند

تعمیر واطراف آن مفصلا دید ئا نمودند .
ښاغلی صدراعظم همچنان صبح روز مذکور از تعمیر نیم کاره مهمان خانهٔ دولتی که در پنج طبقه اعمار شده دیدن نمودند ودرمورد اصلاح بعضی از قسمت نقشهٔ ان و اکما ل تعمیر به وزیر فواید عامــه ورئیــس پلان ریاست شهرسازی هدا یت دادند .

ښاغلی اعتمادی صدارعظم حین باز دیـد از تعمیرا ت روضهٔ شاه ولایتما ب احیا ی صنعت کاشی کار ی را ضرور ی خوانده وبه والی بلخ هدایت دادند که تاسیس فابر یکهٔ کوچك کاشی سازی که در آن هنر مندا ن ماهر این فن در احیا ی صنعت سهم بگیرند مطالعه شود .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم موقعیکه درباره احیای صنعت کاشی کاری روضه‌شاه‌ولایتمآب بوالی مزار شریف هدایت لازمه مید هند

ښاغلی نوراحمداعتمادی صــدراعظم ساعت ٤ بعد از ظهر ١٦ حمل٤٩ درسلام‌خانه‌درحالیکه مامورین ومنسوبین ولایت حاضر بودند بامردم تبادل افکار نمودند .
ښاغلی نور احمد اعتمادی بعد از استماع بیانات استقبالیه مردم به آنهاخاطرنشان‌کردند که من وهمکاران من درولایت شما آمده‌ایـم تا به احتیاجات شما بهتر آشنا شــویم ودر رفع آن تاآنجائیکه مقدور است بکوشیم ویا به شما مشوره بد هیم دیدار قیافه های باز بشاش وامید وار شما به ما مسر ت میدهد.
ښاغلی صدراعظم در محضر مردم وظا یف حکو مت خود را خدمت به مردم و در ك و تشخیص مشکلات و مسایل مردم خوانده‌گفتند حکومت در راه برآورد ن تمنیا ت احتیا جا ت وضروریا ت آنها در حدود امکانات قدم ها ی سود مند وموثر میگذارد .

ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند ما با ید مسایل کشور را عمیقا در ك كــــنیم و در تشخیص آن آگاهی و بصیر ت به خرج دهیم.
ښاغلی صدراعظم خاطر نشان نمودند مــا امروز نظر به موقف مملکت خود بــــرا ی پیشرفت مملکت باید مسا عی خود را در دو جهت بکار ببریم یکی مبارزه با موانع‌پیشرفت ودوم اهتمام در تهیه وسایل پیشر فت .

بناغلی صدراعظم اظهار داشتند که برا ی پیشرفت وتهیهٔ زندگی مرفه ، ما محتا ج به یك کوشش بزرگ برای بمیان آمد ن وضع بهتر اقتصادی هستیم . یك اقتصادقوی وسالم که بتواند مردم ما را به آینده امیدوار سازد واز یك آینده بهتر نوید بد هد .

بناغلی صدراعظم گفتند ما مجبور هستیم مملکت خود را بسوی هد فهای اقتصادی سالم ومترقی سوق بدهیم وبا استفاده ازهمه امکانات که میسر گردد سویه زندگی مردم خودرا بالا ببریم . و امید رفاهیت عمومی را فراهم کنیم.

بناغلی اعتمادی بیان داشتند به صور ت عموم یافتن راه حل مشکلات وایجادیك تحر یك اقتصادی در ممالك بسویهٔ ما منوط باایجادمنابع مالی وتولیدی است که آنهم مستلزم همکاری وسهم گیری مردم میباشد .

بناغلی صدراعظم حکو مت راحامی وپشتیبان قانون خوانده گفتند همانطوریکه حکومت به قانون و حقوق مردم احترام میگذاردباقدرت کامل در مقابل عدم مراعات قانون می ایستد .

بناغلی اعتمادی حفظ حدود قانون رامحترم خوا نده گفتند مـا عقـیده دار یـم کـه در پنـاه انـضـبا ط اجـتما عـی و حفـظ حدود قانون و عدم تجاوز است که یك جامعه میتواند تمام نیرو های خود را بکار اندازد و از آن برای رفاه اقتصا دی وآسایش عمو می استفاده کند .

بناغلی صدراعظم از نهضت های اجتماعی که تحت قیاد ت اعلیحضر ت معظم همایونی در مملکت پدید آمده است متذکر گـردیده خاطر نشان کردند که نهضت ها نیاز مند اکمال عناصر معنو ی و مادی است.

بناغلی اعتمادی گفتند : مسر ت دارم که می بینم همکاری همه جانبه در راه بسررسیدن این نهضت و آرزو های نیك پادشاه ما ازمردم دیده شده که این امر اطمینان مید هد که استعداد جبلی مردم ما با اشترا ك مسا عی همگا نی ، ما را از این مسیر سالما نه گذر مید هد . ورسا لت تاریخی را که بعهده همهٔ ما گذاشته است به انجام میر ساند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ووزرای معیتی شان ۱٦ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند که از طر ف ریاست تفحصا ت پطرول در کلوپ آنریاست ترتیب یافته بود . درین دعوت علاوه از اعضا ی معیتی بناغلی صدراعظم ،والی بلخ ، قو ماندا ن قوای نمبر ۱۸ ووکلای ولایت بلخ ، روسا ی دوایر دو لتـــی و موسسا ت صنعتی ، انجنیرا ن و متخصصین تفحصا ت پطرو ل و کود و برق اشترا ك نموده بودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ساعت ۹ صبح ۱۷ حمل با مامورین ، منسو بین اداری وولسوالان ولایت بلخ به صـور ت جداگانه تبادل افکار نموده راجع به مشکلات اداری شا ن هدایا تی دادند .

بناغلی اعتمادی مامورین و منسوبین اداری ولایت بلخ را مورد خطا ب قرار داده گفتند : مامورین حکو مت رابطه بین مرد م و حکو مت هستند که این رابطه باید رابطهٔ سالم باشد، واین رابطه سالمتر میشود اگر مامـوریـن حکو مت و مرد م مکلفیت های خود را یکی به مقابل دیگر صمیمانه انجام بد هند انجام همین اصل حقو قی رابطهٔ مردم و حکو مت را سالم و صمیمی نگاه داشته و همکار ی مردم را بیشتر جلب مینما ید .

بناغلی اعتما دی بیان داشتند یك جا معه را وقتی ما سالم گفته میتوانیم که مرد م در آن جامعه احسا س مصئونیت بکنند . مصئونیت را قانون تامین مینما ید اماتطبیق قانون بر عهده شما مامورین حکو مت است .

بناغلی صدراعظم بر خورد وپیشامد مامورین حکو مت را بامردم قابل توجه خوانده ومتذکر شدند که پیشا مد مطلو ب ویانا مطـلو ب شما در قضاو ت مرد م تاثیر خاصی میگذارد ومعیار قضاو ت راجع به یك ادارهٔ سا لم و ناسالم از همین جا شرو ع میگردد .

بناغلی صدراعظم خاطر نشان نمودند که در معامله با مرد م مامورین حکو مت طور ی رفتار نمایند که مرد م احسا س کنند که حکو مت حا می حقو ق آنها ست .

بناغلی اعتمادی نقش مامورین حکو مت را در نزدیك ساختن مرد م با حکو مت وهمچنان ایجاد اعتماد به حکومت ویا برعکس آن راموثر خواندند و گفتند ماموریکه بر ین اصل التفات ندارد در حقیقت بر خلاف همه ارزش ها یی که یك نظام برو ی آن استوار است قد م گذاشته است .

بناغلی اعتمادی خاطر نشا ن کردند وقتی یکی از مامورین حکو مت بدون در نظر گرفتن موقف وضع اقتصا دی وشرا یط رو حی یك

فرد به او پیشنهاد نامطلوب مینماید آیا چگونه میتوان توقع داشت که آن فرد با ین حرکت وطرز پیشنهاد این مامور به ارزشـــ های ملی وفادار بماند وبا یك علاقمندی خود را جز آن جامعه بخواند و در راه بهبود سعی و مجاهدت بعمل آرد .

ښاغلی اعتمادی بیان داشتند تا دستگاه اداري یك جامعه سالم نباشد هیچگونه انکشافی صورت نخواهد گرفت یك دستگاه اداری نا سالم نمیتواند جواب مشکلات مردم را بدهد .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما بحیث قوهٔ اجرائیه باحقایقی که توضیح کردیم در معرض یك امتحان و قضاوت بسیار مشکل قرارداریم وبا فهم خطیر بودن این مسئولیت وظیفه خود میدانیم برای سعادت مملکت ، برای حفظ منافع ملی ، برای حمایت اساسات وارزش های اصیل ملی واسلامی که بنیان جامعه ما بروی آن استوار است روشن بسازیم که به مقابل هیچ نوع حرکت نا سالم و هر نوع انحراف از حدود وظیفه هیچکس بههرموقفی که باشد جزئی ترین توقع فرو گذاشت از ما نداشته باشد و همچنین هر ماموریکه در حدود وظیفه خود سالم پیش میرود باید متوجه باشد که ما از هیچگونه تقدیروحمایت در حق او دریغ نخواهیم کرد .

ښاغلی اعتمادی در حصهٔ حفظ حیثیت مراتب ومقام مامورین حکومت خاطر نشان کردند که حکومت در اصلاحات اداری در نظردارد در ادارات و موسسات حکومت یك سیاست ثابت و متین حکمفرما باشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند در لایحهٔ استخدام مامورین امتیازات و ملاحظات قابل توجهی در نظر گرفته شده است و حکومت سعی کامل دارد که آسایش واطمینانی را که پایهٔ اصلی وامیدواری مامور است که در آن اصلاحات مدنظر داشته باشد تا سابقه و آیندهٔ مامور دستخوش میل و ارادهٔ منطقی وغیر منطقی موسسات نشود .

در ملاقات با ولسوالان ولایت بلخ ښاغلی صدراعظم از ایشان خواهش کردند تامشکلات واقعی مردم را صمیمانه درك کنند . وبه دسترس حکومت بگذارند .

ښاغلی صدراعظم به ولسوالان اظهارداشتند مامورین وهمکاران حکومت باید در دسترس حکومت واقعیت های لازمه را بگذارند .

مامورین حکومت در حصه شناخت مسایل و مشکلات مردم بامردم تفاهم کند واز خود آنها مشوره بگیرد وبه آنهائیکه حقایق را مـــی پوشانند و ظاهر سازی مینمایند در تفسیر مشکلات نباید موقع بدهند .

ښاغلی صدراعظم با ولسوالان هدایت دادند تا هر یك در منطقهٔ خود امکانات ایجاد تشبثات تولیدی را با مشوره مردم مطالعه نموده وراپور کار خود را هر چه زود تر به مقام صدارت تقدیم نمایند .

هکذا ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف و دیگر هیئت معیتی شان حاضر بودند ساعت پنج بعد از ظهر ۱۷ حمل با استادان معلمین متعلمین و متعلمات شهر مزار شریف در عمارت سلام خانه ملاقات نمودند .

استادان و شاگردان معارف مزارشریف ورود ښاغلی صدراعظم و هیئت معیتی شانرا در تالار سلامخانه باکف زدنهای ممتدبدرقه کردند .

قبل از آنکه ښاغلی اعتمادی بیانیهٔ شانرا ایراد کنند چند تن از معلمین و معلمات معارف ضمن بیانیهٔ های ورود ښاغلی صدراعظم و هیئت معیتی شانرا خیر مقدم گفتند . آنها از انکشافات اخیر کشور و پلان هاییکه روی دست حکومت است با قدر دانی یاد نمودند .

آنها به ښاغلی صدراعظم اطمینان دادند که مردم شاه دوست ولایت بلخ همواره به نداهای نیك حکومت لبیك گفته و در راه عملی کردن پلان های عام المنفعه دولت سهم فعال داشته و جهاد ملی را علیه پسمانی و ارتجاع نسبت به همه چیز مقدم میدارندآنها شعار خدا ، وطن ، شاه را گرامی داشته وترقیات مزید کشور را تحت رهنمایی های پادشاه بزرگ آرزو نمودند .

ښاغلی صدراعظم در بیانیهٔ ایکه درمقابل اهل معارف ایراد کردند گفتند در ینلحظه که با شما مقابل هستم احساس خاص دارم من هر وقتیکه با جوانان کشور و اهل معارف مقابل میشوم احساس خاصی بمن دستمیدهد .

این احساس از برای آنست که خود را در مقابل آینده کشور می بینم ودر مقابل آیندهٔ کشور می بینم و در مقابل فردای مملکت می یابم در مقابل کسانی می بینم که آنها سازندهٔ فردای کشور اند .

اندیشه هاییکه ما برای فردای کشورخود داریم مجاهدات و تلاش هاییکه ما برای فردای مطلوب فردابیکه مطابق آرزو ها و آمال است این احساسات را تولید میکند.

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند : من در قیافه هر جوان آیندهٔ کشور را سراغ میکنم و من فکر میکنم که باید هر فرد کشور درین احساس با من همراهی داشته باشد .

ښاغلی صدراعظم در خطاب به اهل معارف مسئله معارف را از مسایل حساس کشور خوانده گفتند در نظر حکومت مسئلهٔمعارف از مسایل مهم اجتماعی مملکت است حکومت مسئله انکشاف معارف را بر هر امردیگر مقدم میشمارد و پیشرفت آنرا از مسایل مهمهٔ افغانستان میداند .

ښاغلی اعتمادی خاطرنشان کردند امید همه بطرف معارف است معارف ما باید ضامن صیانت و موجودیت ملی ، هویت ملی و مزایای معنوی ما باشد معارف ما باید جوانان ما را خدا شناس ، شاهدوست ،وطن خواه مجاهد و معتمد به نفس تربیت کنند .

معارف باید به منظور سعادت افغانستان استعداد های خلاقهٔ مملکت را کشف کند ، تربیت نماید و به خدمت مردم عرضه بدارد در جوانان ما قدرت های خلاقهٔ زیاد وجود دارد باید آنها را شناخت و پرورش داد و از آنها برای تامین یك زندگی سعادتمند استفاده نمود .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما در راه انکشاف معارف راه دور ودرازی را باید طی کنیم در امور معارف آنچه باید بشود خیلی زیاد است معارف ما اگر از یك طرف توسعه وانکشاف یافته هنوز هم به مشکلات زیاد روبرو ست کمبود معلم ، کمبود عمارت ، کمبود وسایل تحصیل از مشکلات درجه اول معارف است حکومت باساس پروگرام های مرتبه عمیقاً باین مشکلات مبارزه مینماید.

ښاغلی اعتمادی در موضوع همکاری مردم و فعالیت های مثبت جریانات تماس نموده گفتند حکومت از عناصر آگاه ووطن پرست که از راه فعالیت های اجتماعی ، علمی ، فرهنگی ، اقتصادی وسیاسی جهت پیشرفت مملکت و ایجاد یك جامعهٔ بهتر وسالمتر به فعالیت های مثبت میپردازند ، پشتیبانی میکند اما اجازه نمیدهد هیچکسی با مقررات و سنن مملکت و جامعه خود قطع رابطه نماید واز راه منفی تشویش را به مقابل پیشرفت و معیار های قبول شدهٔ وطن براه اندازد .

ښاغلی اعتمادی آگاهی جوانان را در تشخیص مسایل ملی به معیار های بی خوانده متذکر شدند جوانان نباید در تشخیص مسایل ملی به معیار های که برای مملکت ما ساخته نشده است اتکا نمایند چه این اتکانا آگاهانه ما را از سر منزل مقصود دور نگه میدارد .

ښاغلی صدراعظم به سهم جوانان در نهضت و تحول کشور شان تماس کردند وگفتند ما با حفظ ارزش های دینی ، ملی و اصالت افغانی بدون آنکه تغییری در ماهیت شخصیت ملی و سنن وطن خود داده با سهم باید نهضت و تحول را برای خیر مملکت ومردم خود صمیمانه به پیش ببریم ،

ښاغلی صدراعظم برای ایجاد یك آرامش فکری در مملکت ، تفاهم بین مردم مخصوصا نسل جوان و نسل کهنسال مملکت را مهم خوانده گفتند : این تفاهم باید بین پیرو جوان نسل امروز وکتلهٔ دیروز حتما ایجاد شود واگر فاصله درین راه ایجاد شده است سعی شود تا فاصله ها بمنظور سعادت مملکت از بین برود والبته درنزدیك ساختن این فاصلهٔ ها نقش معلمین استادان و مربیون نهایت با ارزش میباشد .

ښاغلی صدراعظم در استقبال از تحول مملکت گفتند ما می بینیم قسما مردم ما در دو جهت مخالف قرار دارند . عدهٔ هستندکه آرزو دارند شرایط زندگی در مملکت شان بزودترین فرصت به شکل بهتری که مطلوب است تغییر شکل بدهد و هم عدهٔ دیگری هستند که اصلا برای قبول تحول تذبذب نشان میدهند باید به صراحت بگویم آنهاییکه توقع دارند و آرزومند هستند که افغانستان هر چه زودتر واجد شرایطی

باشد که امروز در پیشرفته تر ین ممالك دنیا موجود است اگر چه این توقع مشروع میباشد اما واقعیت نیست همچنین به‌آنهاییکه با چیزی که دارند قنا عت مینما یند و آنرا کافی می شمارند واصلا برای قبول هیچ‌نوع تحول آمادگی نشا ن نمید هند با ید تفهیم کرد که شرایط دنیا ی امروز فر ق کرده‌است وآنها نیز باید خود را برای قبول آنشرایط و تحول آماده سازند . در همین جا ست که باز وظیفهٔ جوانان و مر بیون دوباره تبارز میکند . ما در موفقیت دیمو کراسی به شرایط نظام خود مسئو لیت بزرگی داریم وقسمتی بزرگ این مسئولیت باز هم متوجه‌اهل‌خبره، اهل معار ف و جوانا ن کشور است .

جوانان باید مسئولیت خود را در مقابل نظام ، در مقابل قانون ، احترام به قانو ن وحفظ قانون در مقابل دیمو کراسی درمقابل تحول و در مقابل فردا ی کشور در ك کنند ودرین راه همکار ی و تفا هم نشان بد هند درك وشنا خت ارزش ها ی قانون واحترام به اصول وقانون را اولتر از همه ما ازطبقهٔ منور اهل معار ف وجوانا ن تو قع داریم . ما آرزو مندیم جوانان ما برای ادارهٔ فردای مملکت از همین حالا آمادگی بگیر ند ما با احترامیکه به استادا ن و مربیون وامیدیکه به جوانان داریم امید واریم آنها نقش‌خودرا در استحکام دیمو کراسی در یك فضا ی مامون و مطمئن بصور ت سالم ایفا نمایند .

بناغلی صدراعظم ابراز داشتندقوهٔاجرائیه با تما م آرزو ها ی صمیمی که برا ی‌خدمت مردم و خد مت مملکت دارد نمیتواند وظیفهٔ خود را سطحی ببیند واز سنگینی مسئو لیت آن نادیده بگذرد موفقیت ما در پیشبردوظایف مان بدون همکار ی و تفا هم با شما به‌درستی ایفا نمیگردد تفا هم وتساند با علاقمندا ن مملکت را ما زیر بنا ی سعاد ت مملکت و بهترین عامل تشخیص مسائل ملی می دانیم واین‌تفا هم در قد م او ل باید از ساحهٔ معار ف واز طرف شما استادان و شاگردان جوان بعمل بیاید .

بناغلی صدراعظم بعد از بیانا ت شا ن موقع دادند و خوا هش کردند اگر حضار سوالاتی داشته باشند ارائه کنند تا به آن روشنی انداخته شود که بالران عـــدهٔ از شاگردان استادا ن و هیئت اداری در بـرابـر نیازمندی ها ومسایل معارف در منطقهٔ شان‌از بناغلی صدراعظم سوالاتی کردندپیشنهاداتی عرضه نمودند که از طرف بناغلی صدراعظم توضیحاتی در زمینه ارائه گردید .

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم ووزرای معیتی شان ساعت ۹ شب ۱۷ حمل دردعوتیکه از طرف پروژه عمومی شبرغان در سلام‌خـانهٔ مزار شریف ترتیب شده بود اشتراك نمود . در این دعوت علاوه از اعضای معیتی بناغلی صدراعظم والی بلخ ، قو ماندان قـــوا ی نمبر ۱۸ وکلای ولایت بلخ ، روسا ی دوایر ومتخصصین پروژه نیز شرکت کرده بودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظـم ووزراء معیتی شان صبح ۱۸ حمل از فابریکه نساجی بلخ فابریکا ت صنا عتی لیمتد و دستگاه های کشمش پا کی دیو والی وبلخ دیدن نمودند .

بناغلی صدراعظم حین باز دید شا ن ازین فابریکه بوزیر معاد ن و صنایع هدا یت‌دادند تا یکعده کار گرا ن فابریکه را به فابریکا ت دیگر نسا جی به منظور تربیه بحیث‌پرسونل فنی شامل نمایند تا حین افتتا ح فابر یکه آنها بحیث پرسونل فنی و وارد بکاربه‌فعالیت آغاز نمایند .

فابریکهٔ صنا عتی باختر که بنا غـــلی صدراعظم از آن دید ن نمودند دو صد نفر را بخود جذب نموده واز پنجاه تن‌مواد خام در بیست وچهار سا عت هفت تن رو غـــن مایع استحصا ل میکند .

دسخی صنا عتی لیمتد موسسه که ظرفیت پا ك کردن بیست هزار تن پخته را درسا ل دارد حاوی دستگاه های جن و پرس‌وورکشاپ ترمیم است .

فابریکه های کشمش پاکی یو والی وبلخ هر کدا م در هر سا عت دونیم تن کشمش‌را پاك ، پیکنگ و آمادهٔ صدور بخار جمیسازد.

بناغلی صدراعظم در ختم بازدید شا ن در کتاب خاطرا ت فابریکه صنا عتی با ختر امضاء نموده موفقیت دستگاه های صناعتی را برا ی خد مت بیشتر به اقتصاد ملی تمنا نموده کامیا بی منسو بین و کار کنا ن فابریکا ت را آرزو نمودند .

هکذا بنا غلـــی صدراعظم در شهر بلخ

از مسجد خواجه ابو نصر پارسا ، بـرج عیاران واولین مسجد ا سلا می بلخ بنـا م صبح دید ن نموده و در بارهٔ تر میم مسجد خوا جه پارسا هدا یت دادند .

ښاغلی صدراعظم حین اقامت شـــان در ولایت بلخ اعمار یك هوتل یك صد بستر عصر ی را در شهر مزار شریف تجویزنمودند و به وزیر فوا ید عا مه هدا یت دادند تا پس از تکمیل نقشهٔ این عمار ت تو سط پروژه سر ك سازی شاهراه پلخمر ی‌شبرغان اعمار گـردد .

ښاغلی اعتما دی و همراهان شا ن ساعت نه ونیم صبح ۱۹ حمل به منظور باز دید امور اداری ، اجتما عی ، عمرا نی و کلتور ی‌جانب ولایت جوز جا ن عزیمت نمودند .

ښاغلی صدرا عظم در حصهٔ فا صل بین ولایت بلخ وولایت جوز جا ن از طر ف‌دکتور محمد صدیق والی رئیس محکمه ، وکلا ی ولسی جرگه ، سنا تور جوزجان وعـــدهٔ از موسفیدان آن ولایت استقبا ل شدند .

ښاغلی اعتمادی سا عت ۲ بعد از ظهـر به ولسوا لی آقچه مواصلت نموده‌و بااستقبال نهایت گرم مردم آنجا مقابل گردیدند .

ښاغلی صدراعظم باشاگردان معارف‌واهالی احوال پرسی نموده و نان چاشت راباماموربن واهالی آقچه صر ف کردند . ښاغلی‌صدراعظم در ملاقاتیکه با مرد م ولسوا لی آقچه نمودند آنها را مخاطب قرار داده گفتند از حضور اعلیحضر ت پادشاه بزرگ ما ماموریت دارم تا تمنیات شانرا به ملت و فاشعار شا ن برسانم و ضمنا مشکلات شما را در ك‌نمایم و مشترکا راه حل آنرا جستجو نما ییم .

ښاغلی صدراعظم گفتند حکو مت برا ی خدمت مردم و بهبود سویهٔ زند گا نی مردم مسئو لیت دارد که بر آورد ن این آرزو و رفع مشکلات اشترا ك مسا عی مردم وحکومت را ایجاب مینما ید . ما برا ی رفع مشکلا ت به همکاری بسیار صمیمی مرد م نیاز داریم همکاری تنها به گفتار نمیشود با ید عملا مردم و حکـ مت هر دو این همکار ی را باهم تبارز بد هند .

ښاغلی صدراعظم در بهبود وضع محـل مطالعهٔ امکانا ت سر مایه گذاری را درساحه های تولیدی توصیه نمودند . دراین ملا قات سرمایه داران ولسوالی اقچه آمادگی خود را برای انکشاف محل تحت رهنمائی های حکومت اظهار داشتند وهمچنان متذکر شدند که اقچهٔ برای تاسیس صناعتی،قالین‌بافی،دباغی،نساجی پلاستیك سازی، تیل‌کشی‌وصنایع‌کوچك‌پیله‌وری مسا عد میباشد و برای تاسیس همچـــو موسسا ت اظهار آمادگی کردند .

همچنان ښاغلی اعتمادی حین ملا قا ت با مردم بوزیر زرا عت هدایت دادند تاچارهٔ اساسی تزئید مقدار آب را برای زراعت‌وآب مشروب اهالی با مشوره مردم تحت مطا لعه بگیرد . راجع به تکمیل شفاخانه وامکانا ت استفاده از آن ښاغلی صدراعظم به وزیر صحیه هدایت دادند . ښاغلی صدراعظم در بارهٔ حفظ مالچر ها کمك مردم را توصیه نمودند .

ښاغلی اعتمادی در عرض راه از جریا ن کار شاهراه مزار شریف شبرغان که امور ساختما نی قیر ریزی آن از طر ف قوایکار جریان دارد دید ن نمودند .

همچنان ښاغلی صدراعظم بوزیر فوایدعامه هدایت دادند تاسه صدو هفتاد تن قیر مورد ضرور ت یك قسمت از جاده های شهر مزار شریف و سر ك میدان هوایی آن تهیه و به دستر س پروژه شاهراه مزار شبر غـــان گذاشته شود تا جاده های داخل شهر وسرك میدان هوایی مزار شریف قیر ریزی شود .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف و دیگر وزراء و همرا ها ن شان به معیت ښاغلی صدراعظم بودند روز ۲۰ حمل از تاسیسا ت استخرا ج وانتقال گاز در خواجه گو گردك مفصلا دیدن نمودند که در هر قسمت از طر ف انجنیران مربوطه توضیحا ت داده میشد .

ښاغلی صدراعظم از تاسیسا ت تصفیه خانهٔ گاز نیز مفصلا دید ن نمودند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از جر یا ن برمه کاری چاه های طبقا ت گاز سلفر دار جوراسیك که به منظور تعیین و تخنیك‌ذخایر گاز در جریان میباشد نیز دید ن نمودند .

ښاغلی صدراعظم کار گرا ن استخرا ج و انتقال گاز خواجه گوگردك را مخاطب قرار داده گفتند : زحما ت شباروزی شما جوانان

مملکت ضامن سعادت آیندهٔ افغانستا ناست.
بناغلی صدراعظم از انجنیران داخلی وشوروی و کار گرانیکه درین‌ساحه‌مصروف کارمیباشند اظهار خوشی نموده توفیق بیشتر جوانا ن افغان را برای خد مت در انکشا ف اقتصاد ملی تحت قیادت اعلیحضر ت معظم همایونی پادشاه محبوب ما از خداوند خواستار شدند
بناغلی صدراعظم پس از باز دید مفصل از ساحهٔ خواجه گوگردك جانب ولسوا لی‌سرپل حر کت نموده ساعت دونیم بعد از ظهـــر در آنجا مواصلت نموده و نان چا شت را با اهالی آنجا صر ف نمودند .
بناغلی صدراعظم در اجتما ع بزرگ اهالی ولسوالی سرپل که در آن مامورین ، معلمین وشاگردان معار ف و هزاران نفر از اهالی سرپل بدور بناغلی صدراعظم حلقه بسته و با صدا های زنده باد اعلیحضرت پادشاه بزرگ ما احساسات‌شاه‌دوستی خود را ابراز می نمودند .
بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظـــم اظهار داشتند که معار ف خوا هی شما نمایندگی از رشد ذهنی و علاقمند ی بـــه پیشر فت وارتقا ی کشور میکند . بنا غلی صدراعظم متذکر شدند که آرزو ی حکو مت است تاوسایل تحصیل و تنویر جوانا ن و مردم را تا آنجاییکه توان دارد فراهم‌آورد .
بناغلی اعتمادی گفتند : آرزوی حکومت خدمت به شما ست ما در راه خد مت شما به نزد خدا ی خود ، نزد پادشاه بزرگ‌خود و به نزد مردمان خود مسئولیت بزرگ داریم ویکی از غایهٔ های سفر ما جستجو ی‌امکانات شرایط بهتر زند گی در هر منطقه مطابق به شرایط محل میباشد .
رسیدن باین آرزو به همکار ی شما با حکو مت نها یت موثر و با ارزش است .
بناغلی صدراعظم اظهار داشتند حکو مت ملتفت است که مشکلات شما چیست حکومت میداند مردم از او چه میخوا هد . مردم هم باید بدانند که مکلفیت های شا ن به مقابل مملکت وقانون چیست .
بناغلی صدراعظم در محضر مرد م درضمن شرح و تفصیل راز های موفقیت ملی ازچند اصل مهم که عبار ت از رو حیهٔ و حد ت‌ملی و برادری ، امنیت و آرامش اجتما عی وفکری جامعه و همکار ی مرد م و حکو مت میبا شد اشاره نموده واین ارزش ها را تحت شعار خدا ، وطن ، شاه زیر بنای اعتلا وپیشر فت کشور خواندند واضافه نمودند که تحـــت این شعار همه افراد کشور به هر گو شه که میباشند و بهر قبیله ایکه منسوب باشند باوحدت بحیث یك کل جمع شده‌میتوانند .
درین اجتما ع چند تن از اهالی‌به‌نمایندگی مردم خود ضمن بیانیه های خیر مقدم و رود بناغلی صدراعظم و همراهان شانرا استقبا ل نموده وگفتند جای خوشی و سعاد ت است که با پیروی از نیا ت پادشاه بزرگ مارئیس حکو مت ووزرای کابینه در ین منطقه دور افتاده وارد گردیده ووضع زند گی رعایا ی وفاشعار شاهانه را مطالعه و برا ی بهبود آن راه های معقول تر را سراغ می نمایند .
آنها گفتند که در پرتو دیمو کراسی‌امروز بوضاحت می بینیم که بین رئیس حکو مت و مادرین محفل فاصلهٔ وجود ندارد و ما آزادانه با آنها صحبت می کنیم و برا ی اعتلای کشور ، حکو مت و مرد م تبادل افکار می نمائیم .
بناغلی صدراعظم در بین احسا سا ت‌گرم اهالی جانب انگو ت که تفحصا ت پطرو ل در آنجا جریا ن دارد حرکت‌نموده وازچاهاییکه به اثر بر مه کاری پطرو ل بدست آمده و آمادهٔ استخرا ج میباشند مفصلا دید ن‌نمودند.
بناغلی صدراعظم به بناغلی منصور ی وزیر معادن وصنایع هدایت دادند کـــه از امکانا ت نفت و گاز درین ساحه با بحداکثر استفاده صور ت گیرد و لازمی است تامطالعه طبقا ت این سا حه وسایر سا ختما ن های مربوط به منابع گاز طبیعی توسعه یابد .
همچنان بناغلی صدراعظم به وزیر معادن وصنایع هدایت دادند که گاز طبیعی مورد مطالعه قرارگرفته‌دیده شودکه‌برای‌استحصا ل برق برای شهر آقچه و مرد م شبر غا ن چه نوع کمك شده میتواند .

همچنان بناغلی اعتمادی مطالعه جد ی و فوری نفت انگو ت را خواستار شدند که ازآن چگونه باید بهره برداری شود و دســتگاه تصفیه تاکدام پیمانهٔ اقتصادی می باشد .
بناغلی صدراعظم و همرا هان شا ن ساعت

بناغلی نور احمد اعتما دی صدر ا عظم موقعیکه از دستگاه ا ستخراج مواد تـفتی دیدن مینما یند

هشت‌ونیم شام ۲۰ حمل بمرکز ولایت‌جوزجان مواصلت نمودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم در محضر مرد م شهر شبر غان و سنگ‌چارك گفتند مشکل قوم در هر گوشه کشور که‌باشد مشکل همه مردم مملکت است و همـچنین منافع یك منطقه کشور منافع همه مرد مان اســـت .

بناغلی صدراعظم تذکر دادنـد آرزو ی پادشاه محبوب ما آرامی و رفاه رعیت شان میباشد ما آرزو مندیم تا مرد م ما مقا م خود را در حل و شنا خت مسایل ملی واستحکام اقتصاد ملی مملکت بصور ت مثبت وشایسته احراز نما یند و در تاریخ نهضت جا معه خود نقش موثر خود را ایفاء کنند .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند ماآرزومندیم زند گی مرد م ما پر از فعا لیت و دینا میزم آمیخته با تفکر و تعقل باشد ووظیفه حکومت است تاخود را با مسایل و مشکلا ت مردم آشنا سازد ودر راه برآورد ن تمنیا ت آنها در حدود امکانا ت قدم های استوار وموثر بر دارد .

بناغلی صدراعظم افزودند ماآرزو داریم تامملکت به پای خود بایستدوهمهٔ مر د م در پناه توانا ئی اقتصا دی عمو می مملکت در رفا هیت بسر ببر ند و برا ی تا مین این ماموول بر حکو مت است تا با مشوره و همکاری شما مردم در امور اقتصا دی مملکت نقشه های صحیح و عملی طرح کند و درپناه قانون و پشتیبا نی مرد م آن نقشه ها را عملی سازد .

بناغلی اعتمادی گفتند استقرار حکو مت قانون و پشتیبا نی مرد م از قوا نین شرط اصلی رشد اقتصادی است تجربه نشان‌داده است که رشد صنعت ، رشد تجارت واتکشاف علم وفن بیشتر در آن جامعه سر عت می‌یابد که در آن حما یت قانون گذاری ملی امنیت ومصئونیت اقتصا دی بیشتر ی تضمین‌شده باشد .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند در حصه

سهم گیر ی در انکشا ف محل سهم خودمردم مخصوصا سر مایه دارا ن محل نهایت مفید و باارزش است تشبثات خورد اقتصا دي که امروز در صفحا ت شما ل مملکتوجود دارد اگر بصورت درست تنظیم میشو ند و به صورت سر مایه گذاری های عمده وتاسیسات مهم منفرد و یا متحداً عمل میکنند یك حصه بزرگ مشکلات اقتصا دی مملکت را مرفوع میسازد .

حکومت در حصه خود تا آنجاییکهچیزی بدست آورده و به اختیار و توا ن داشتهکاری را انجام داده و مید هد . انکشا ف بیشتر به مدار ك بیشتر مالی نیاز مند است که دراینجا مردم مکلفیت خود را در حصه تقویه بنیهٔمالی دو لت احسا س نمایند .

ښاغلی اعتما دی گفتند حکو مت با درنظر داشت این اصل جهت تقویهٔ بنیه ما لی وبا توجه به اصل عدا لت اجتما عی با حفظمنافع نسبی همه طبقا ت تدا بیر اتخاذ میکند که امید واریم شما با همین روحیه و تفا هم که امروز در حصه همکاری با حکو مت ابراز داشته اید همکاری صمیمانه خویش را درآن موضو ع نیز نشا ن بد هید .

خوشبختانه در ولایا ت شما ل مملکت شرایط اقتصادی خو بی موجود است منتها رهنما یی بکار دارد تا مرد م را بطـریق استفاده بهتر از این شرایط ملتفت سازد و همین تشبثات کو چك اقتصادی بهتر تنظیم گردد ونفع خود محل باالوسیله به نفع تمام افغا نستان بصورت کل مورد استفاده قرا ر بگیرد .

حکو مت به سهم خود نظر مردم را احترام میکند چه حکو مت معتقد ا ست که بااینعمل نه تنها حمایت و پشتیبا نی مرد م را در پروگرام های اصلاحی جلب بکند بلکه از نظریا ت مردم در سر نوشت مملکت استفاده بنماید .

ښاغلی صدراعظم بعد از استما ع مشکلات مردم بوزیر زرا عت وآبیاری هدا یت دادند تاهرچه زود تر هیئتی را به ولایت جوز جان بفرستند تا در قسمت امراض تا ك های این ولایت مطالعا ت کند وادویه و رهنمایی های لازم را برای مردم فراهم نماید و همچنین برای پخته کاری دهنه های نهر ها وجویبار ها هدایت دادند .

همچنان ښاغلی صدراعظم به وزیر معاد ن وصنایع هدایتدادندتاامکاناتفنیوپولیتدوین شهر شبر غان را از مر کز تجمع گاز خوا جه گوگردك مطالعه نماید و راپوری را در این قسمت بد سترس حکو مت بگذا رد .

ښاغلی صدراعظم بوزیر فواید عا مههدایت دادند تا جاده های داخل شهر شبر غا ن را قیر ریزی نما ید و به وزیر صحیهتوصیه گردید تادر تکمیل شفاخانه شبر غا ن توجه جدی بعمل آید .

درین محفل دکتور عبدالقیوم معاون دو م صدار ت ووزیر معار ف گفت وزار ت معارف ارتقا ښوونځی متوسطه شهر غانرا به لیسه تحت مطالعه قرار داده و امکانا ت آنـــرا جستجو میکند .

در این محفل وکیل سنگ چار ك درولسی جرگه ، همچنا ن سنا تور جوزجان با چندتن از اهالی همکار ی های خود و مردم را بـه ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند وعده دادند که تحت قیادت اعلیحضر ت پادشاه بزرگ افغانستان و تحت شعار خدا (ج) وطن، شاه از هیچگو نه همکار ی با حکو مت دریغ نه نمایند و به سهم خود تحت هدایا ت فـنی حکو مت به تشبثات اقتصا دی که منتجبه نفع خود و مملکت شا ن گردد حصه میگیر ند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم روز ۲۱ حمل در حا لیکه دکتور محمدصدیق والی جوز جان نیز معیت شان بود از پار ك جدید الاحداث شبر غان دیدِ ن نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم در حالیکه دوکتور عبدالقیو م معاون دو مصدارت ووزیر معار ف ودیگر هیئت معیتی شا ن حاضر بودند با استادا ن ، هیئت اداری و شاگردان معار ف شبر غان تبادل افـــکار نمودند .

ښاغلی اعتما دی صدرا عظم در حا لیکه از طرف شا گردا ن با کف زد ن ها ی ممتد بدرقه میشدند در اجتما ع اهل معار فگفتند: مسر ت دار م خود را در بین نسل جوا ن کشور میبینم مملکت بشما معلمین جوا ن وشاگردا ن حساس چشم امید دارد ، من بار ها گفته ام که معلمین وجوانا ن پایه های مهم نهضت فکر ی وتر قی در مملکتمیباشد

واز آرزو های ما است که این پا یه هامتین
مستحکم واستوار باشد .

بناغلی صدراعظم در اجتما ع معلمین و
شاگردان گفتند معار ف پایه و اسا س
انکشا ف مملکت است و نقش معلمین در این
مامول معین و مشخص است مسا عی و
مجا هد ت حکو مت ها وقتی به نتیجه مطلوب
میرسد که سر لوحهٔ کار حکو مت ها تربیت
سالم مرد م باشد واین تر بیت در قد م
اول بدست معلمین دلسوز صمیمی ووطنخواه
صور ت میگیرد .

در حصهٔ جوانان و نقش آنها در انکشا ف
مملکت بناغلی اعتمادی صدراعظم گفتند که
جوانان ما بانیان فر دای افغانستا ن اند ما
توقع داریم جوانا ن ما حا کمیت بر خود و
بر مقدرات خود داشته باشد ما میخوا هیم
جوانان ما مهذب با تربیت و دارا ی ابتکار و
افکار خلاقه باشند ما همیشه کوشیده ایم فهم
اجتما عی و قدر ت در ك امور به جوانا ن
بیشتر میسر گردد ما عقیده داریم برا ی حفظو
استحکام آزادی اگر از یك طر ف وظیفهٔ داریم
آزادی و حقو ق مرد م را حما یت کنیم از
جانب دیگر تجاوز به قانون را که وجود این
آرزو ها را حفا ظت میگند نیز نبا ید اجازه
بد هیم شر ط اصلی استفاده از آزادی ها
قبول مسئو لیت است ، آزادی حسن مسئولیت
وحمایت حقوق دیگرا ن را میخوا هد .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند : ما نظر به
مکلفیت و مسئولیتی که داریم با ید برا ی
همیشه یك سان یك محیط سالم ، آرا م
ومطمئن فرا هم نمائیم .

بناغلی اعتمادی صدراعظم شاگردان معارف را
مخاطب قرار داده گفتند شما در ضمن بیانیه
های خود پشتیبانی خود را از جهاد ملی اظهار
نمودید که ما آنرا به نظر قدر می نگریم
ما واقعاً پشتیبان جهاد ملی مغز های متفکر
پیران وافکار مترقی جوانان را میدانیم که
حقیقتاً میخواهند منافع وطن شان در این جهاد
ملی استحکام بیابد .

بناغلی صدراعظم به تعقیب ملاقات با اهل
معارف با مامورین، ولسوالان ولایت جوزجان
نیز ملاقا ت نمودند و در ضمن استفسار از
مشکلات اداری آنها گفتند همکار ی صمیمانه
بین حکو مت و مرد م اعمال متقابله میخواهد
وآرزو مندم که ابتکار این عمل او لتر از
جانب مامورین حکو مت باشد .

همچنان بناغلی نور احمد اعتما دی
صدراعظم و هیئت معیتی شا ن ظهر همان روز
در مجلسی که در سا لون هو تل شبرغا ن
ترتیب شده بود در پیرامون مطالعا تیکه راجع
به آبها ی تحت الارضی و روی زمین توسط
ریاست تفحصا ت پطرو ل در شما ل مملکت
صورت گرفته و هم راجع به مسایل نقشه
بر داری توضیحا ت انجنیرا ن افغانی را
استما ع نمودند .

بناغلی صدراعظم در ختم مجلس را جع به
استفاده بهتر و بیشتر از آبها ی تحت الارضی
و روی زمین و مطالعه امکانا ت بیشتر استفاده
از آب های تحت الارضی را در مناطقیکه امکان
پذیر باشد و هم راجع به انسجا م وتوحید
طرق نقشه برداری هدایا ت لازمه به بناغلی
امان الله منصوری وزیر معادن و صنا یع
وبناغلی عبدالحکیم وزیر زرا عت و آبیار ی
دادند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ووزرای
معیتی شان به سلسله باز دید شا ن از
صفحا ت شما ل و غرب کشور روز ۲۲ حمل
وارد ولایت فاریا ب گردیدند . بناغلی
صدراعظم در اجتما ع مردم فاریا ب اظهار
داشتند :

برای پیشبرد پروژه ها وانکشاف مملکت
سه چیز عا مل ا ساسی بشمار می رود .
فهم ــ سر مایه و ز مان .

هرگاه ا ین سه عا مل با علاقمندی ،
صمیمیت و تقوا آ مو خته شد هر بنا که
ریخته میشود بسر میرسد . مابايد برا ی
رسیدن باین سه عا مل صمیما نه جد وجهد
نما ییم .

هکذا بناغلی صدراعظم به معیت دکتور
عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معارف
ودیگر وزرا ی معیتی شان سا عت نه و نیم
قبل از ظهر در تالار دولسی کور موا صلت
نموده ودر آنجا از طر ف مردم مر کزولسوالی
های فاریا ب با کف زد ن ها و احسا سا ت
گرم استقبا ل گردیدند .

ابتدا چند تن از معاریف به نما یند گی
مردم بیانیه های خیر مقدم ایراد و رو ی
مشکلات محلی و خواسته های خود ـــ

توضیحا ت دادند . موضو عا ت مهمی که اهالی رو ی آن با ښاغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان تبادل افکار میکردند از دیاد آب زرا عتی وآب مشروب ، انکشا ف و تنظیم امور تجار تی و مجهز ساختن شفا خانه ها بـــود .

ښاغلی اعتمادی اجتما ع مردم را مخا طب قرار داده گفتند جای مسر ت است که به ولایت شما آمده ایم و با مردم شاه دوست ولایت فاریا ب راجع به مسایل ملی‌ازنزدیك صحبت می نماییم .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردندمانخواستیم درین ملاقا ت بازدید ما شکل رسمی داشته باشد از همین سبب بود که ما به هرولایت که رفتیم خواستیم بدون حضور مامور ین حکو مت بامردم صحبت نمائیم‌که‌دریك‌فضای رسمی ممکن مطالبی باشد که شما آنرا اظهار نکنید و یا فرصت اظهار آن میسر نشود .

مانظر به عنعنهٔ قو می این جا بصور ت جرگه می نشینیم وچارهٔ مشکلات خود را جستجو نموده و با هم مشوره می کنیم و تبادل نظر می نمائیم ما امروز در یك مرحلهٔ بسیار حساس زند گی تاریخی خود قرارداریم از یکطرف آرزو ها ی ما برا ی شرا یط یك زند گی بهتر زیاد است و از جانب دیگر عدم امکانا ت مالی سد راه ما میشود . اما چیزیکه باوصف این دو مشکل مایه امید وار ی‌است روحیهٔ مردم ماست روحیه که بطر ف ارتقاء متوجه است و پیشر فت میخوا هد .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند ما خو ب میدانیم که امروز در یك موقف حساس‌مملکت بار مسئولیت بزرگی را به اعتماد پادشاه‌خود ومردم خود بعهده گرفته ایم .

ما امروز بار توقعا ت پانزده ملیو ن‌نفوس مردم خود را بدوش داریم فهم و در ك این مسئولیت وظیفه مارا خیلی سنگین نموده است سنگینی وظیفه واحساس این مسئولیت‌عظیم به ما امر میکند تا این اعتماد بزرگ شاه و مردم را به ایفا ی خدما ت بی شائبه و با ایثار و فداکار ی حفظ کنیم و در پر تواین اعتماد و با علاقمند ی و محبت به وظـیفه محبت بوطن و محبت به هموطنان و بااحساس مسئولیت ملی همه توانا یی و قدر ت خود و حکو مت خود را در راه خد مت جامعه زوبه انکشاف خود بگذاریم .

ښاغلی صدراعظم گفتند گر چه درپیشروی خود ما راه دشوار و طولانی داریم اما عقیده داریم که به یاری خداوند (ج) و اتکاء به تمنیا ت پادشاه محبو ب و پشتی با نی‌نیروی مردم خود مملکت ما پیش میرود حکو مت هیچگاه فکر نمیکند که بگو ید راه پیشر فت واصلاحا ت مسدود است راه اصلا حا ت باز است واین راه منتظر عزم ، اراده وعلاقمندی مردم وطن خواه ماست تا حکو مت را د ر جهت کامیا بی و مظفریت در رشتهٔ اصلا حات معاو نت کنند .

ښاغلی اعتمادی گفتند : ما برا ی اصلاحات و مقابله با مفاسد جهاد ملی را اعلام کرده‌ایم که حفظ سلامت نظام و سلامت اجتما ع بما امر میکند تا جامعهٔ سالمی بوجود آور یـــم و برای از بین بردن هر گونه مصا ئب و مفاسد اجتما عی قدم های عملی وصمیما نه بر داریم .

ښاغلی اعتما دی خاطر نشا ن کردند مادر راه جهاد ملی و در راه خد مت بوطن و مردم خود از خطر و مسئولیت نمی هراسیم مـا عقیده داریم که انجام هر کاری با قبو ل مسئولیت صور ت میگیرد .

سعی میکنیم در تحقیق بخشید ن جهاد ملی در آنچه تصمیم می گیر یم پا ی ثبا ت ما مستحکم باشد و در راه مو فقیت جهاد اندیشهٔ تفا هم با همه داریم واز همه طلب همکاری مینمائیم .

ښاغلی اعتما دی پس از تما س به مسایل مهمه ملی یکی از اهدا ف مسا فر ت خود وهمراهان خود را مطالعه امکانات ایجادشرایط بهتر اقتصا دی با جستجو ی امکـــانا ت تشبثات اقتصا دی به قسمی که شرا یط امروز افغانستان مستلزم آن است وانـــمود کردند .

ښاغلی اعتمادی برای ایجاد شرایط بهتر اجتماعی گفتند حکو مت میخوا هد مساعی همگا نی را بسو یه یك پرو گرام ملی در جهت تقویت اقتصاد ملی ورفاه مرد م جلب کـــنند .

ښاغلی اعتمادی پس از ملاقا ت با اها لی ولایت فاریا ب با اهل معار ف نیز درولسی کور که یك مرکز کلتوری میمنه میبا شد

ښاغلی نور احمد اعتمادي صدراعظم دراجتماع مردم ولایت فاریا ب

ملاقا ت کردند .

ښاغلی صدراعظم استادا ن ، مدرسین متعلمین و متعلما ت مرکز ولا یات فاریا ب را مخاطب قرار داده گفتند برا ی من مشکل است تنها با اظهار چند کلمه از احساسا ت شما تشکر کنم .

ښا غلی صدراعظم اظهار داشتند شمـــا معلمین وشاگردان جوان حلقهٔ اتصا ل بین امروز وفردا میباشید سهم شما در انکشا ف افغانستان وطن عزیز ما برازنده و با ارزش است . مو قف شما مکلفیت های رابه شما واجب میسازد . معلمین با حرکا ت واعما ل وانجام صمیمانهٔ وظایف در جامعه ایکه‌زندگی میکنند شخصیت در خور احترام و شایستهٔ توجه می باشد .

معلمین باید دارا ی اخلاق و سجایا ي نیك باشند تا تعلیم شا ن اثر داشته باشد . معلمین باید در پهلو ی تعلیم به تربیت شاگرد نیز متوجه باشد ونسل جوان را از مخاطره ضیف نفس و ضعف شخصیت‌محافظت کنند . کوتاهی در تنویر مثبت مردم ازطرف معلمین در حقیقت کو تا هي در انجا م یك وظیفه وتعهد مقدس است .

ښاغلی صدراعظم گفتند هـر مـــلتي با خصوصیا ت فرهنگی ، اخلاقی ، سنن ـ معیار ها و معتقدات ملی خود شناخته میشو ند . ما باید در تمام شئون حیا تی خود رنگ ملي داشته باشیم وتامین این آرزو از همه اولتر متوجه اهل خبر ت واهل معار ف کشوراست.

ښاغلي اعتمادي بعد از بیان اینکه نهضت وتحول در کشور ما باید در خد مت سالم مردم باشد گفتند :

استفاده از آزادی و دیمو کراسی اسباب وشرایطی دارد. یکی‌ازاین‌اسباب‌وشرایطدانائي فهم و تمیز است این سه اصل بدست آمده نمی تواند اگر وسایلی که این چیز ها را به ملت عرضه میکند بدستر س ملت گذاشته نشود معار ف ، قوانین مملکتي ، مطبوعا ت ،کتب ، کنفرانسها ووعظ و خطابه ها تبادل افکار و خلاصه هر چیز یکه یك فکر راتلقین نماید از جمله وسایلی است که زمینهٔ تنویر وفهم یك ملتر را تشکیل میدهد وهم‌وسایلي

است که مرد م ونسل جوان را با ادا ید شمایر ملی ، دین ، معتقدات و ملیت پا بند میسازد . همین ها است که به ملت می آموزد برای حفظ شرا فت ملی ووطن خود جانبا زی کنند و با داشتن یك عز ت نفس غرور و شهامت ملی با مفاسد و پسما نی ها مجادله نمایند .

ښاغلی صدراعظم در ملاقا ت شــا ن با مامورین ولسوالان ولایت فاریا ب گفتند : مامورین هر کدام در جا ی خود منعکس کننده شرح اداری بصور ت یك کل میباشد لهذا بر خورد مامورین حکو مت با مرد م ممثل این باشد که آنها خدمتگار مردم هستند .

ښاغلی ا عتمادی به مامورین ولایت فاریاب توصیه کردند که نباید اعمال شما سبب شود که مردم از حکو مت فاصله بگیرد و به دستگاه حکومت بی اعتماد گردند .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند که بعد از انفاذ قانون اساسی و لیقهٔ ملی ما در مکلفیت های مامورین حکو مت تکلیف دیگری بعمل آمده که آن تکلیف تربیو ی است یعنی بر مامورین حکو مت است تا مردم را به استفادهٔ سالم و جایز از حقوق شا ن آشنا سازند واز طر ف دیگر حرکا ت خود را در چوکات قانون به قسمی در آورند که به حیث نمونهٔ قابل امتثال و پیرو ی باشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند : اگر مردم احساس میکنند که مامورین حا می حقوق و خد مت گزار آنها میباشند همین احساس واعتماد کا فیست که یك قسمت زیاد مشکل را رفع کند .

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان بعد از ظهر ۲۲ حمل از موسسهٔ نسوا ن ولا یا ت فاریاب دیدن نموده و در مدخل عمار ت از طرف میرمن نفیسه عباسی امرهٔ ودیگر کارکنان ودختران شارندوی استقبال گردیدند .

ښاغلی اعتما دی در ختم بازدید شا ن برای تقویهٔ بنیهٔ مالی آن موسسهٔ یك مشت پول اعطاء کردند .

هکذا پو هاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه در همین روز از شفاخانه های مردانه وزنانه و مدیریت مجادله ملاریای میمنه دیدن نموده و در قسمت اصلا حا ت شفاخانه ها با موظفین وزار ت فوا ید عامه مذاکره و مفاهمه نموده و برای تجهیز وانکشاف شفاخانه ها به موظفین آنجا هدایت دادند .

ښاغلی صدراعظم در بارهٔ ترمیم مسا جد جامع سنگ چار ك و قزل اياق و همچنا ن در بارهٔ ترمیم روضهٔ امام یحیی سر پل به وزیر فواید عامه هدایت دادند و تاکید نمودند تا فواید عامه مواد مورد ضرور ت ساختمانی مساجد و روضهٔ را تهیه و بدستر س ولایت جوز جان بگذارد .

هکذا ښاغلی صدراعظم ظهر ۲۲ حمــل عمار ت مسجد جامع اندخوی را ملاحظه و راجع به تکمیل کار آن به ښاغلی عبا سی والی فاریا ب هدایت دادند .

همچنین ښاغلی صدراعظم از آش خانهٔ پوست قره قل در اند خوی دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم در دولت آباد با قالین بافان ملاقا ت نموده واز خرگاه ها که باقالین های دولت آباد تزئین یافته بود دیدن کردند.

ښاغلی اعتمادی راجع به انکشا ف وبهبود صنعت قالین ، اصلاح ، نقایص موجودهٔ آن وبهره برداری بهتر قالین و مصنو عا ت آن با قالین بافان و مامورین مربوط صحــبت کردند .

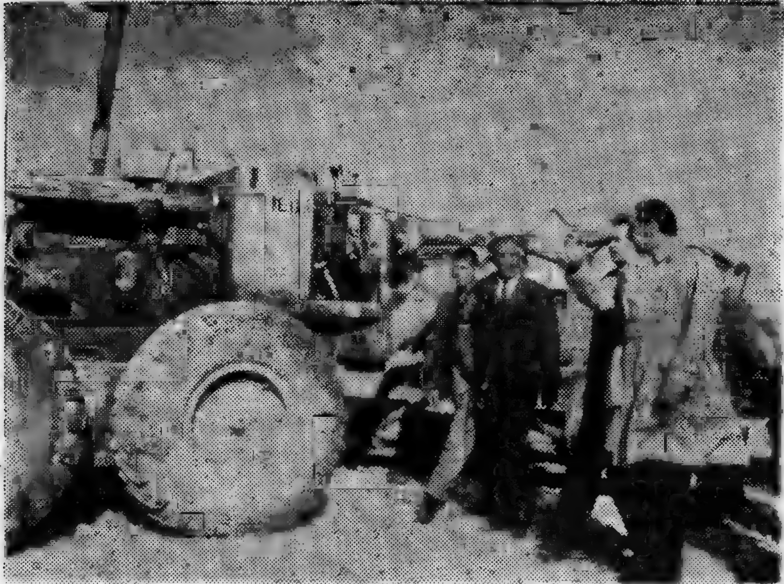
ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم بعد از ظهر ۲۲ حمل سنگ تهداب موسسهٔ نسوان ولایت فاریاب را گذاشتند .

ښاغلی صدراعظم در محفلیکه بدین مناسبت ترتیب یافته بود گفتند خیلی مسرور م که امروز تهدا ب یك کانون معر فت را برا ی نسوان فاریا ب میگذارم و امید وار م که این موسسه بتواند در راه تنویر طبقهٔ نسوان و بهبود زندگی نسوان این ولایت خد مــت شائسته را انجام بد هد .

همچنان ښاغلی اعتمادی صدراعظم از جریان کار میدان هوایی میمنه دید ن کرده و با مامورین موظف راجع به توسعهٔ رنو ی میدان مذاکره کردند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ووزراء معیتی شان سا عت دو بعد از ظهر روز ۲۳ حمل ٤۹ در بالا مرغاب یکی از ولسوا لی های مربوط ولایت بادغیس مواصلت نمودند .

در حد فاصل ولایا ت فار یا ب وولسوالی بالامرغاب ښاغلی صدراعظم و همرا ها ن شان از طرف والی ووکلای ولایت بادغیس در

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه از جریان کار میدان هوا یی فاریاب دیدن مینما یند

ولسی جرگه وسنا توران ولایت ، رئیس محکمه وعدهٔ از معاریف ولایت بادغیس استقبال گردیدند .

ښاغلی صدراعظم در ولسوا لی بالامرغاب با اهالی آنجا ملاقا ت و رو ی مسایل اجتماعی ومشکلات شا ن صحبت نمودند . چند تن از اهالی بالا مرغاب به نماینده گی مرد م آنجا ورود ښاغلی صدراعظم را خیر مقدم گفته از نهضتها و انکشا فا ت اخیر کشور در پر تو تدابیر پادشاه بزرگ ماستوده و بـرا ی انکشاف وارتقای مزید کشور آمادگی خود را اظهار داشتند .

ښاغلی صدراعظم در بالا مرغاب از با غ ذخیره نیز دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم در حوالی سا عت هفت و نیم شب به قلعهٔ نو مرکز ولایت بادغیس مواصلت ورزیده ودر آنجا از طر ف جمعیت کثیر اهالی با حرار ت استقبا ل گردیدند .

در شهر قلعهٔ نو شعار (پښتانه له خپل تولواك سره مینه خپل دینی فریضه او ملی وجیبه گنی) ، (موفق باد حکو مت دیموکرات) وده ها شعار دیگر در هر گوشه و کنار شهر جلب نظر میکرد .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم روز ٢٤ حمل با اهالی مرکز قلعهٔ نو ، قادس ، جوند ، کشك کهنه و غور ماچ در حا لیکه وکلای مناطق وسنا تور بادغیس حاضربودند در بارهٔ حفاظت و بهره برداری فني ، اصلاح وتکثیر جنگلات پسته صحبت کردند .

ښاغلی صدراعظم در این مذاکرا ت که دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف ووزرای پلان ، فواید عامه ، صحیه، زراعت و مشاور نیز حاضر بودند در بارهٔ تکثیر مالداری نگهدار ی مالچر ها ، تاسیس کوپراتیف و تهیه ماشین آلات برا ی ذخیره وتغذیهٔ زمستا نی حیوانا ت ، تنظیم واستفاده بهتر پشم ، مطالعه و جستجو ی امکا نا ت تاسیس شر کت صادرا تی گوشت مـازاد احتیاج داخل کشور واعمار مسلخ در خود محل و جلو گیر ی از بردن حیوانا ت بـه صور ت قاچاق با آنها مفصلا مذاکره نمودند:

ښاغلی اعتمادی تاسیس حرفه های کو چك

صناعتی و همکاری مردم را در انسداد اموال قاچاق و مواشی جلب نمودند . اهالی ،وکلا وسناتور بادغیس به بناغلی صدراعظم وعدهٔ همکار ی جد ی نمودند آنها آمادگی مرد م بادغیس را در تقویهٔ مالداری و حفا ظت علفچر ها و جنگلات پسته نیز وعده دادند .

بناغلی صدراعظم در فراهم آوری تسهیلات بدین منظور از سهم گیر ی حکو مت نیــز متذکر گردیدند . بناغلی اعتمادی به مرد م ولایت بادغیس تمنیا ت پادشاه بزرگ ما را که برای خیر وسعاد ت ملت و فاشعارشاهانه دارند رسانیدند و اظهار داشتند تنظیم وضع اقتصادی ، انسجام امور مالی و مسا عی در راه تقویه صنایع ملی از وظیفه حکو مت است وحکو مت در اجرای این وظایف خود موفق نخوا هد بود تا تفاهم و همکاری مردم را با خود نداشته باشد .

بناغلی اعتمادی حفاظت علفچرهارا برا ی بقا و انکشا ف مالداری از وظایف مرد م خوانده گفتند طوریکه می بینیم امروز علفچر ها در خطر است در حقیقت علفچر ها کــه ملکیت عامه است باید مورد استفاده چــند فرد محدود قرار بگیرد . زیرا با استفاده سرد به قیمت منفعت جامعه و مصالح عمو می تمام میشود .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند برای استفاده صحیح از مالچر ها برای تکثیر مواشی و حفظ مواشی از خطرات که هران متصور است حکومت ومردم هردو باید تصمیمات، بگیرند برای بهره برداری فنی از این ثروتها باید تدابیر اخذ شود تاما را مطمئن سازد که حد اکثراستفاده را از ثرو ت ها ی دست داشته‌خودمینماییم.

بناغلی صدراعظم گفتند بهره بر داری ایجاب تاسیس یک‌اندازه تاسیسات‌رامینماید که این کار خود مستلزم سر مایه گذا ری است که حکو مت و مرد م هر دو باید درین موضوع فکر کنند .

بناغلی اعتمادی در موضوع همکار ی مردم با حکو مت متذکر شدند یک سلسله کار هایی است که حکو مت آنرا انجام بد هد اما یک سلسله کار ها ی دیگر است که حکو مت و مرد م مشترکا در اجرا ی آن‌سهم بگیر ند و همچنان کار های دیگر است که مردم خود باید آنرا انجام دهند .

بناغلی‌صدراعظم درحصهٔرفع مشکلات‌مردم‌از نگاه اداری گفتند: مامورین‌حکومت خدمتگا ر مردم هستند آنها باید با تما م معنی تو جه داشته باشند که چکو نه مصدر خد مت مفید به مرد م شده میتوانند .

بناغلی صدراعظم گفتند مو فقیت یــک حکو مت مو فقیت مرد م است و مرد م باید در تحقیق بخشید ن این موفقیت سهم مثبت خود را ایفا نما یند .

بناغلی صدراعظم در ملا قاتیکه با مامورین ولایت بادغیس نمودند آنها را به تقواء ،امانت داری و خد مت‌سلیم به مرد م توصیه‌نمودند.

اهالی ولایت بادغیس از بناغلی صدراعظم خواهش کردند تا سلامها و دعا ها ی‌شانرا برای طول عمر صحت و سلامت اعلیحضر ت معظم همایو نی بحضور شاهانه برسانند .

بناغلی صدراعظم در راه مواصلت به قلعهٔ نو از یک ساحهٔ جنگلا ت پسته در موضع کوتل خره که بین پل کهنه ولکه سرخ‌ودرهٔ بوم واقع است و تخمینا شصت هزار جریب زمین را احتوا کرده است دید ن کردند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، وزرا ودیگر هیئت معیتی شا ن سا عت چهار بعد از ظهر روز ۲۵ حمل به شهر هرات مواصلت نمودند و با استقبا ل گر م شهر یا ن‌هرات مواجه گردیدند .

بناغلی نوراحمد اعتمادی ساعت هشت‌ونیم صبح ۲۵ حمل از طریق کو تل سبزک از ولایت بادغیس بصوب ولایت هرا ت عزیمت نموده بعد از ظهر همان روز به شهر هرات مواصلت نمودند . ودر حدفاصل ولا یا ت مذکور بناغلی حمیدالله عنا یت سرا جوالی تورن جنرال عبدالغفار قو ماندان عسکر ی ، رئیس محکمه ولایت ، سناتور هرا ت در مشرانو جرگه ، بناروال سر پرست وبعضی از معاریف از بناغلی صدراعظم و همراهان شان استقبا ل نمودند .

بناغلی اعتما دی و هیئت معیتی شا ن در دو کیلو متر ی خار ج شهر هرا ت توسط موتر ها ی تشریفا تی در حالیکه یکدسته موتر سایکل سوارا ن ترافیک موتر حامل بناغلی صدراعظم را مشایعت میکرد داخــل شهر شده ودر جادهٔ مقابل استد یو م پارک که شهریان هرا ت در دو جنا ح جاده ها

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم موقعیکه توضیحا ت متخصص مربوط را راجع به ساحه پسته لق استما ع میفر مایند

صف بسته بودند از موتر پیاده شده سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه نمودند .
بعدا بطر ف صفوف صاحبمنصبان ار دوی شاهانه رفته با آنها احوال پرسی و مصا فحه نمودند .
ښاغلی صدراعظم از مقابل صفو ف مامورین گذشته واحساسا ت معلمین و متعلما ت شهر هرا ت را که با نثار گل بدر قه میشد جواب گفتند .
درین موقع یکدسته از اطفا ل خورد سال به نمایندگی شهریا ن هرا ت دسته ها ی گل به ښاغلی صدراعظم اهدا نمودند .
ښاغلی عطا محمد نقشبندی ښـــاروا ل سر پرست ضمن بیانیهٔ خیر مقدم ورودرئیس حکو مت ووزرا ی معیتی شانرا در محیط هرات خوش آمدید گفته علاوه کرد مرد م هرات باستان همانطوریکه در تاریخ پر افتخارکشور با جانبازی و فداکاری در حفظ نوامیس ملی وصیانت مفاخر وطن عزیز نقش ارزنده‌داشتند درین فرصت فرخنده ، کشور عزیز ما در پرتو ارشادا ت حکیمانه ورهنما یی ها ی خردمندانهٔ اعلیحضرت معظم همایو نی‌شهریار محبوب و معظم ما به طر ف حیا ت نو ین نضج دیمو کراسی به منظور تا مین حیا ت مرفه مسعود هموطنان واعتلای کشور درتحت شعار بزرگ خدا ، وطن شاه پیش میرود .
ښاغلی صدراعظم ا ز ا حسا سا ت و پذیرایی گرم شهریان هرا ت اظهار تشکر نموده گفتند : فرصت میسر شد تا به‌ولایات کشور مسافر ت نموده وبرادرا ن خود را از نزدیك ملاقات نمایم .
ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که مسرورم امروز در شهر تاریخی هرا ت کشور یکه‌مهد ثقافت فرهنگ و هنر بود دیدار شما میسر میگردد . وظیفه دارم تمنیا ت اعلیحضر ت معظم همایونی پادشاه بزرگ مارا به مرد م شاه دوست ووطن پرست هرا ت میرسا نم ومسرور م که این وظیفهٔ بزرگ را با ابلاغ آن بشما انجام مید هم .
ښاغلی صدراعظم گفتند امید وار م در

مدت توقف مختصر خود در هرا ت با شما ومشکلات شما از نزدیك آشنا شو یم من توقع دارم این مسا فر ت مثمر و نتایج آن مفید وسود مند باشد .
ښاغلی صدراعظم اظهار امید نمودند تا در تحت شعار خدا ، وطن ، وشاه حکو مت ومردم هر دو در راه سر بلند ی وارتقا ی کشور قدم های مثبت بر دارند .
ښاغلی صدراعظم دربین احساسات گر م مردم هرات بباغ شا هی موا صلت نمود .
چای عصر را در باغ شا هی باروسای دوایر سنا تور وبعضی از وکلای هرا ت در ولسی جرگه و معاریف شهر در حا لیکه‌وزرای معیتی شان نیز اشترا ك داشتندصرف‌نمودند.
ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم با همراهان شان در حالیکه والی هرا ت نیـز حاضر بود روز ۲٦ حمل از آبدا ت تاریخی شهر هرا ت موسسهٔ مرستون موسسهٔ‌تخنیکی برادران دید ن نمودند .
ابتدا ښاغلی اعتمادی ووزرا ی معیتی شان به گازرگاه شریف به مزار خواجه عبدالله انصاری رفته بروح آن عار ف بزرگ قر ن پنجم دعا نمودند .
ښاغلی اعتمادی از سنگ هفت قلم نقاشی ها وکاشی کاری های حصص مختلف بناهای گازر گاه که پنجصد و شصت سا ل قدا مـت تاریخی داشته واز نفیستریـن آبنیه دورهٔ تیموریان بشمار میرود دیدن نمودند .
در این موقع ښاغلی میر محمد طــاهـر میرگازر گاه ضمن بیانیهٔ خیر مقد م مقا م عرفانی وعلمی پیر هرا ت را شر ح داده از توجها ت اعلیحضر ت معظم همایو نی درحفظ آبنیه تاریخی گارز گاه اظهار سپا سگذار ی نمود . ښاغلی صدراعظم در ختم باز دیدشان به ښاغلی محمد خالد روښان معین وزار ت اطلاعا ت وکلتور و ښاغلی غواص آمراطلاعات وکلتور هرا ت هدایت دادند تا برا ی تر میم وحفظ آثار و کنجینه های بزرگ تاریخی گازرگاه پروگرام وسیع و موثر ازطرف وزارت اطلاعا ت وکلتور طرح و تطبیق شود .
همچنان ښاغلی اعتمادی در پرو گرام قبل از ظهر ۲٦ حمل به مزار مولینا عبدالرحمن جا می‌که ٤٩۲ سا ل قبل وفا ت کرده و مولفات علمی وادبی شا ن تاامروز مــورد استفادهٔ دوستا ن علم و معر فت است رفته اتحاف د عا کردند .
ښاغلی صدراعظم متعاقبا به مزار علامهٔ امام فخر الدین رازی معاصر ملك غیاث‌الدین غوری که ۷۸٤ سا ل قبل وفا ت نموده نیز رفته دعا کردند .
ښاغلی صدراعظم از پار ك بهزاد ، مقبرهٔ گوهر شاد . وفرزندان آن ملکه معروف عصر شاه رخ مرزا و مزار امیر علی شیر نوائی نیز دیدن کردند وراجع به موزیمی که در آینده در محوطهٔ این پار ك اعمار میگرددتبادل نظـر نمودند .
ښاغلی صدراعظم از مسجد جامع هرا ت که از شاهکار های عمرانی عصر ملك غیاث الدین غوری وسلطان حسین مرزا بـوده و هشتصد سا ل قدا مت تاریخی دارد دید ن نمودند .
این مسجد بزرگ در عصـر ســلطنت اعلیحضرت معظم همایو نی با منتها ی شکوه وعظمت و نفاست ترمیم شــده و دارا ی چهار صدو شصت گنبد و هفت ایوان‌بزرگ است‌وگنجایش چهل هزار نماز گزار رادارد.
ښاغلی صدراعظم در مدخل مسجد جا مع از طرف خطیب واعظ ونایب خطیب وسرمدرس و مدرس مسجد جامع استقبا ل شدند .
ښاغلی اعتمادی از دستگاه کاشی سازی که در جوار مسجد جامع مصروف فعا لیت است نیز دیدن نموده ودر مورد انکشا ف این صنعت نفیس قدیم کشور هدایا ت‌دادند.
سپس ښاغلی صدراعظم از عمار ت جدید خرقهٔ حضر ت سید کائنا ت محمد مصطفی (ص) که به امر وارادهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی پاد شاه د یانت‌شعار ماجدیدا اعمار گردیده است دید ن نمودند .
در این موقع ښاغلی شیخ محمد ابرا هیم متولی خرقه مبارکه که این عمار ت به اهتمام وی تعمیر گردیده است بیانیهٔ خیر مقدم‌ایراد کــرد .
ښاغلی صدراعظم در ینوقت در حریم‌خرقهٔ مبارکه رفته بر روحا نیت بزرگ سید کائنات (ص) درود و دعا فرستادند .
ښاغلی اعتمادی با همراهان شا ن صبـح ۲٦ حمل به موسسهٔ مرستو ن رفته واز کار گاه های قالین بافی آنجا دید ن‌نمودند.

شاغلی صدراعظم درین موقع گفتنداطفالیکه از نعمت پدر و مادر از طفولیت محروم مانده اند، و به کمك اشخاص خیر دهنده در اینجا بسر می برند . باتسهیلا تیکه در این قبیل موسسات خیر یه فراهم میشود اسا ســ محرو میت و تنها یی رفع میگردد واولادی به جامعه سپرده میشود که به پا ی خود می ایستد و سهم خود را در جامعه میگیر ند .

در اخیر شاغلی صدراعظم یك مشت پول را برای تقویهٔ بنیهٔ مالی موسسهٔ مرستو ن اعطاء کردند .

شاغلی صدراعظم باهمراهان شان ظهــر

جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظــم موقعیکه با یك تن از علمای دینی در مسجد جامع هرا ت صحبت می نما یند

۲٦ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند که از طرف اورگان قضایی هرا ت در هو تل هرات ترتیب شده بود .

در این محفل مولو ی عبدالعلی شاه توخی رئیس محاکم عد لی ولایت هرا ت ضمن بیانیهٔ خیر مقدم خود گفت امروز به لطف ایزد دادگر قوهٔ قضایی افغانستا ن به تاسی از نیا ت عدا لت پروری شهر یار محبو ب و دیا نت شعار ما رو ی هد ف عا لی حفظ عدا لت اجتما عی وتامین آسایش جامعه سیر ارتقایی خود را می پیماید .

وی گفت خوشبختانه با رعایت ارزشها ی قانون اساسی و مصالح علیا ی کشور روحیهٔ هم آهنگی و همکاری شایسته بین متصدیا ن قوهٔ اجرائیه وکار کنان دستگاه قضاء موجود است .

ښاغلی صدراعظم ضمن بیانیهٔ مختصر ی در این موقع گفتند : حقیقتا برای تنظیم جامعه ما امروز بروحیهٔ تفا هم بیشتر ضرور ت داریم .

مقام قضاء دست عدا لت است از حق حمایت و عدالت را تامین میکند . با مسر ت مشاهده میکنیم که دستگاه قضائیه ما روزبروز بیشتر اعتماد مردم را بخود جلب میکند .

ښاغلی صدراعظم از خدای بزرگ برا ی خود و همکاران خویش و به همه کسانیکه در دستگاه اجرائیه کار میکنند و یا به دیگر اورگانها ارتباط دارند مطابق ارزشها ی قانون اساسی وتمنیا ت نیك پادشاه بزرگ توفیق مزید خدمت گذاری را به جامعه آرزو کردند.

ښاغلی صدراعظم باوزرا ی معیتی شا ن بعد از ظهر همان روز در حالیکه ښاغلــی حمیدالله عنایت سراج والی هرا ت حا ضر بود از تاسیسا ت شر کت پخته هرا ت در جنوب پشتون پل دید ن کردند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از امور منتاژ فابریکه روغن نبا تی ، دستگاه جن وپرس، گدامهای ذخیره شرکت پخته مفصلا بازدید نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم قبل از ظهر روز ۲۷ حمل با استادا ن ، معلمین ، معلمات لیسه ها ، وپوهنځی های شهــــر هرات ملاقا ت و روی موضوعا ت مهم اجتماعی با آنها صحبت کردند .

ښاغلی صدراعظم گفتنداز محبت و صمیمیت شما ومردم این ولایت تشکر میکنیم . درین لحظه که با شما معلمین وشاگردان جوا ن مواجه هستیم احساس خاص دار م و آرزو ندارم خطابهٔ ایراد کنم فقط میخوا هم اندیشه های خود را در قبال پیشر فت و تر قی کشور که فکر میکنم اندیشه های هر فرد وطن باید باشد باشما پی برده و صمیمانه در میان بگـــذار م .

ښاغلی صدراعظم معلمین و شاگر دان را مخاطب قرار داده گفتند آرزو ی ما سعاد ت شماست .

چه در سعادت شما سعاد ت کشور مامضمر است ، ښاغلی صدراعظم متذکر شدند مـا امروز در تلاش عظمت و بزرگی ملـــی و اقتصادی خود هستیم و فکر میکنیم همبستگی ملی بسوی یك هد ف مشتر ك تحقق این همه امید ها و آرزو های ماست ، در بر آورد ن این ماﻣول اهل معار ف ، معلمین وجوانا ن در صف اول سهم تاریخی و برازندهٔ دارند ، ښاغلی صدراعظم اظهار نمودند در ین لحظه حساس که افغانستا ن در استانهٔ یك تحو ل قرار دارد معلمین در تربیت و پرورش افکار جوانان باید سهم مثبت وقابل ملاحظهٔ بگیرند و سهم گیر ی مثبت جز تعلیم حقایق وواقعیت ها چیز دیگر ی نیست . معار ف ومعلمین باید به جوانان تفهیم کنند که او ل از همه چگونه بحیث یك افغان برای افغانستا ن با داشتن یك روحیه ملی و مثبت مفید ثابت شده میتوانند معلمین دلسوز ووطن خواه باید با هر چیزیکه سبب بر هم زدن قضاو ت صحیح عقیده و تشویش نسل جوان میگردد مبارزه کنند معار ف و معلمین باید جوانا ن را معتقد به معانی دینی واخلاقی دوستدار وطن ومرد م و هم معتاد به همکار ی وشرکت مفید در امور مملکت نمایند .

ښاغلی صدراعظم گفتند : تعلیم وتربیت باید مبین حسن انجام وظیفه وطن پر ستی وحفظ وحراست حدود وثغور فرهنگ وثقافت مملکت باشد .

معارف باید جوانان را قادر به تمیز حق از باطل کند و در تشخیص راه روشن شا ن کمك نماید .

معارف باید در جوانا ن قو ت تعقل ،تفکر

تشخیص و تمیز را انکشاف بد هد معارف وتعلیم وتر بیت باید برای جوانا ن مامظهر واقعیت های تاریخی عصر ما و هم مبین حقایق زند گی ما به شرایط خود ما باشد معار ف و معلمین به جوانا ن بیا موزانند که باید موانع و مشکلات را با نیرو ی تدبیر وتفاهم از بین بر دارد نه اینکه جوانا ن به جای چاره جو ئی تشویش و تشتت ایجاد کـــنند .

معلمین بجوانا ن یاد بد هند که اگرجوانان استعداد وذکاو ت خود را در یك مسیرمثبت بکار ببرند آنچه که امروز دشوار است فردا انجام خوا هدیا فت .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند معارفباید جوانانرا باآینده خوشبین وامیدوار تربیت کند معارف به جوانان باید بیاموزد کار اجتماعی جز با فداکاری فردی وتعقل وتفکــر مـثبت پیشرفته نمیتواند ، معارف باید مردم را هر چه بیشتر باهم نزدیک تر سازد وروح وحدت ملی را به آنها تزریق نماید .ښاغلیصدراعظم گفتنــد روزی تاریخ بر اعــمال وکــردار ما قضاوت میکند از وظایف معلمین است که با یک احساس ملی وظایف خود را صمیمانــه انجام بدهند در حصه جوانان وشاگردان ښاغلی اعتمادی صدراعظم گفتند شمااولادوبازماندگان مردان بزرگ این مملکت هستید سرزمین شما مهد علم ادب وفرهنگ بوده وپدران شمامشعل داران این دانش وفرهنگ بودند شما حافظ میراث اصیل وبزرگفرهنگ کشور خود هستید بر شما است تا مشعـل را کـه پدران شما افروختهاند نگزارید حوادث خاموشش کند .

ښاغلی صدراعظم گفتند این اندیشه ایست که منامروز آنرا بمقابل جوانان مملکتوظیفتا اظهار مینما یم ښاغلی صدراعظم خاطر نشان کردند وظیفهٔ حکو مت است که فر صت های لازمه را برای جوانان جهت پیشر فت شان تهیه کند و عوامل ضعف نفس وناپایداری را از بین ببرد .

ښاغلی صدراعظم در حالیکه حفظ آرا مش محیط را یکی از وظایف حساس جوانا ن خواندند گفتند با ایجاد تشویش واضطرا ب نمیتوان محیط مطمئن ، آرا م و سالم ایجاد کرد با این طریق در هیچ نقطهٔ جهان پیشرفت بوجود نیامده است و در افغانستا ن نیزبدون شك بوجود نخوا هد آمد .

ښاغلی اعتما دی متذکر شدند احساسات نباید بر افکار جوانان غلبه کنداعلامخواهشات وآرزو های دور از ذهن مردم و دور ازتمنیات وآرزو های مرد م در دمارا دوا نمیکند . شعار جوانان خدا پرستی ، وطن خوا هی و شاه دوستی است . شعاریکه اتحـــاد و همبستگی همه مردم افغانستان را مستحکم تر میسازد و تحت پرچم سه رنگ افغا نستا ن در پر تو تدابیر حکیمانهٔ پادشاه معار ف پرور ما مظفریت مردم ما را رهنمو ئی میکند خصوصیا ت کشور ما و قلوب پر آرزو ی مردم ما این شعار را میخوا هد و تحت همین شعار راه سعاد ت وسر بلند ی کشور خود را جستجو میکنند .

ښاغلی صدراعظم گفتند جوانان در مملکت نیروی بزرگی هستند ما تحر ك معقولتوانایی علمی و دنیا میزیم را با جوانان توامميخواهیم چه تفکر و روش جوانا ن نبا ید در شرا یط کنو نی و چه در هد ف غائی خلاف منافع مصالح و موازین ملی ثابت گردد .

ښاغلی اعتما دی علاوه کردند ما امروز در راه دیمو کراسی و تحول پیش افتادهایم ما خود همین راه قبول کرده ایم به تاسیآن مکلفیت داریم تا در راه خد مت به سلا مت جامعه از آن بصورت سلیم استفاده نماییم .

ښاغلی صدراعظم آنها را مخاطب قـــرار داده گفتند در نظام دیمو کراسی استفاده از آزادیها ی قانو نی باید در داخل قا نون باشد و حدودی را که قانون برای این آزادی ها تعیین نموده توام با حدود مکلفیتهاووجایب ومسئولیت ها در مقابل قانون یکجا شناخته واحترام شود باید ملتفت بود ازین حقو ق قانونی آگاهانه استفادهکردوهم به مسئولیت خود نیز آگاهانه احترام نمود .

ښاغلیصدراعظم گفتند: مـا ا و لترازهمه احترام به قانون واحترام به ارزشهای قانونی را از اهل خبره جوانان توقع داریم . ماازین توقع را از علم ودانش میگنیم اهل معار ف وجوانا ن پر چمدارا ن علم و دانش هستند .

ښاغلی اعتما دی از حساسیت مو قـــف افغانستان متذکر شده گفتند نظر بهوجایب ملی که داریم جوانا ن در تشخیص مسا یل باید بصیر ت کامل از خود نشا ن بد هند.

مسایل را بازیچهٔ احساسا ت و هیجا نا ت قرار دادن محیط سالم را که از آن برا ی پیشر فت مملکت استفاده کنیم جریحه دار میسازد و فرصت اصلاحا ت رامحدودمیگرداند.

ښاغلی صدراعظم افزودند : افغانستا ن بهای آزادی ، امنیت و محیط سالم اجتما عی را گران پرداخته است پرنسل جوان ومرد م ماست تاقهر مانانه‌از ین ارزش ها ی خو د دفاع و پاسداری کنند این دفا ع مجا دله باهر گو نه عوا ملی است که جلو پیشر فت را میگیرد .

ښاغلی‌اعتمادی در اخیر گفتند ما بانیروی ایمان و با اعتماد صمیمیت و علاقهٔ خود با اعتماد به نیرو ی ملی مردم خود و با اعتماد به جوانا نی که اعمار کنندهٔ فر دا ی وطن هستند به مقابل فساد جهاد ملی را اعلان کرده ایم ما این جهاد را آغاز کرده ایم بر شما جوانا ن است که به منظور مصا لح ملی این جهاد را تکمیل نمائید .

ښاغلی صدراعظم سا عت ۱۲ ظـهـر با ولسوالان ، مامورین مرکز و ولسوا لیها ی هرا ت ملاقا ت و ضمن توصیه های سودمند راجع به مشکـلات اداری ووظایف مامور ین ومسئولیتها ی ایشا ن برای خدمت سا لم با آنها صحبت کردند .

ښاغلی عنا یت سرا ج والی و چند تن از مامورین نیز ضمن بیانیه های از ورو ښاغلی صدراعظم استقبا ل کرده و در ر تطبیق خط مشی حکو مت وعده هرگونه‌همکار را دادند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم و وزرای معیتی شان‌بعد ازظهر ۲۷ حمل ۱ تاسیسا ت تور غندی دید ن نمودند .

ښاغلی اعتمادی پس ازیك توقف‌مختصردر عمارت‌کمیساری‌ازتاسیسات‌بندر، ادارهٔ‌گمرك ، ترانسپور ت گدام ها ، تانك تیل ودستگاه برق دیز لی دید ن نمودند که در هر قسمت از طر ف موظفین توضیحا ت داده میشد .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم در ملاقاتیکه با بعضی از وکلا ، سنا تور معاریف مشایخ ، علما و اهالی هـرا ت نمـودنـد اظهار داشتند .

ما آمده ایم تا مسایل شمارا ازنز د یك بهتر مطالعه کنیم .

حکو مت برای پیشر فت مملکت به سهم خود در استحکام نیرو ها ی ملی وچیرگی بر حوادث و شنا خت راه های اصیل سالم ومطمئن با مرد م در پیروزی های ملی هم صف و هم جبهه میباشد .

درین موقع دکتور عبدالقیو م معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف و زرا ی معیتی ښاغلی صدراعظم نیز حضور داشتند .

ښاغلی صدراعظم به اهالی هرا ت گفتند ما آمده ایم تا پس از ابلاغ آرزو ها ی نیك پادشاه محبوب ما نسبت به ملت شاه‌دوست شا ن مسایل شما را از نزدیك بهتر مطالعه کنیم که مشکلات مردم ما چیست مرد م ماچه میخوا هند و راجع به مسایل ملی چگو نه قضاو ت میکنند .

ښاغلی اعتمادی با اظهار عـلاقمند ی بـه فهم مشکلا ت مرد م گفتند از آرزو ها ی ماست که با مرد م و در میا ن مرد م باشیم تا هر چه بیشتر به امور و مشکلات عمو می واقف شویم ودر جستجو ی چارهٔ آن تاجاییکه مقدور است سعی و مجاهدت نماییم .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند که ما رو ی همین اسا س در اینجا همین حالا نشسته‌ایم و بر روی اصل وحد ت‌ملی ، بـرادری و برابری راجع به حل مسا یل ملی تباد ل نظر مینمائیم رمزموفقیت‌مادر راه اعتلای‌مملکت در همین اصل نهفته است .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما معتقد هستیم که موفقیت مملکت در احترام به نظا م ملی وحفظ حقو ق سیاسی واجتما عی مرد م است باید این حقوق را برای مرد م تامین کرد و به آنها رهنما یی نمود که چگو نه از حقو ق شان به صور ت سالم استفاده کنند .

ښاغلی صدراعظم گفتند طور یکه همیشه گفته ایم نخستین هد ف ما به منظور تا مین حقو ق مرد م و رفاه آنها فراهم آوری یك محیط سالم اجتما عی وسیاسی مطابق ار زش های قانون اساسی میباشد وبا تامین ایـن محیط سالم وظایف ماست که برای همه‌شئون زندگی مرد م خود فکر و کار کنیم و راه های حل مسایل ملی را به کمك مرد م خودجستجو نمائیم .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند که این امر خودش بجای خود یك رسالت است و این

رسالت را وقت وزمان امروز بما و شماسپرده‌ها مردم این مملکت است مشکل کمك بمردم
است .

بناغلی اعتمادی گفتند ما ادعا نداریم که همه مشکلات مملکت خود را دریك روز حل مینمائیم اما باکمال سربلندی ادعای این را داریم تا جاییکه امکانات برای ماميسر است خدمت صمیمانه برای مردم و مملکت خود انجام بدهیم و هنگامیکه وقت ما به سر میرسد واین وظیفه را بدیگر ی میسپاریم با عین روحیه همکاری نمائیم .

بناغلی صدراعظم افزودند ایجاد هم آهنگی واتحاد نظر در بین همه طبقات ملت تامین واستقرار عدالت اجتماعی تهیهٔ زمینه‌آسایش ورفاه عمومی ایجاد وتهیهٔ زمینه‌های پیشرفت برای همه را حکومت مداریك حیات ملی واساسی امنیت اجتماعی در مملکت میداند ومعتقد است که در ایجاد وتامین این زمینه ها سهم مردم و حکومت مساوی و مشترك است .

تاریخ افغانستان نشان داده است که مردم افغانستان در حل مسایل ملی در جریان تاریخ همیشه بحیث یك کل سهم گرفته اند و ما باید در ین لحظه حساس از تاریخ خود درس بگیریم .

بناغلی اعتمادی روی موضوعات اجتماعی وسهم مردم در تشخیص مسایل ملی گفتند مردم مادر تشخیص اهداف ملی باید این مطلب را از نظر دور نداشته باشند که شرایط فعلی زندگی ما چه می خواهد وعللی که سد راه پیشرفت است چیست و عواملیکه پیشرفت را سریع بسازد کدام اند .

شناخت واقعی این علل وعوامل مثبت ، منفی وعینی جامعه ماست که ما را بطرف هدف واقعی سوق دهد .

بناغلی اعتمادی جمعیت را خطاب نموده گفتند حکومت برای رفع پسمانی بافساد ، عوامل فساد و مشکلات مملکت مبارزه میکند و امیدوار است به یاری پرور دگار وتوجه ونیات نیك اعلیحضرت پادشاه بزرگ و پشتیبانی مردم ما درین راه حکومت ترا یاوری کنند .

بناغلی صدراعظم متذکر شدند ساحاتیکه جهاد ملی بان مبارزه کند کم نیست این ساحات حاوی مشکل بی سواد کردن ملیون

ولایات دهات و قصبات کشور است،مشکل بکار انداختن پول های عاطل پول های صندوق مردم بکار های مثمر است ، مشکل علاقمند ساختن سرمایه داران به کار های تولیدی است ، مشکل مبارزه با مفاسد اخلاقی و فساد اجتماعی است ، مشکل‌مجادله با مرض وفقر است ، مشکل مبارزه با افراط و تفریط است . ما باید بین پیران وجوانان کشور نقاط اتصال و نزدیکی جستجو کنیم ما باید از تجارت ارزندهٔ پیران خود و نیروی جوانان خود ، کشور خود را اعمار نمایيم . بناغلی صدراعظم گفتند حکومت به تنهایی نمیتواند به مقابل این همه مشکلات راه حل جستجو نماید تا کمك نیرو های مردم با حکومت هم آهنگ نگردد .

بناغلی صدراعظم پس از شرح مفصل اوضاع اقتصادی کشور در طی دو پلان گذشته تا امروز گفتند برای رفع مشکلات مخصوصا مشکلات اقتصادی ، حکومت سعی میکند تا هم آهنگی و توازن کامل درموسسات اقتصاد مملکت بوسیله اقدامات اساسی که موجب ثبات اقتصادی در مملکت گردد فراهم اید وافزودند برای پیشرفت اقتصادی مملکت باید تدابیری رامطابق به شرایط محیطی‌عدالت اجتماعی ،سنت‌های ملی واقتضاآت عمومی مد نظر بگیریم تا خلاها ومشکلات اقتصادی مارا‌که مانع بزرگ رشد اقتصادی ما شده است از بین بردارد .

بناغلی صدراعظم گفتند مابه تدابیریکه‌رشد اقتصادی ، اجتماعی و سیاسی را مطابق به شرایط وقت وزمان بصورت‌سلیم مطابق ارزش های قانون سرعت بخشد ضرورت داریم وامید واریم مردم ما به ارزش ومثمر بودن تدابیر مذکور در حیات ملی شان ملتفت باشند وبامراعات آنها ازآنها پشتیبانی نمایند .

بناغلی صدراعظم به منظور ایجاد یك فضای مطمئن جهت اعمال این آرزو ها گفتند ما به یك مقاومت منطقی عاقلانه و قانونی به مقابل هر نوع تمایلات واندیشه‌هاییکه از خلا های فکری جامعه استفاده میکند ومانع پیشرفت مملکت ما میشود نیاز داریم .

در پایان ښاغلی اعتمادی از اینکه این ملاقات میسر گردیده اظهار خوشی نمودند وبرای خود و همه کارکنان حکو مت ومردم کشور از خداوند بزرگ تحت قیاد ت پادشاه محبوب ما توفیق خد مت گذاری مفید آرزو کردند .

ښاغلی صدراعظم واعضا ی معیتی شا ن شام ۲۸ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند كه از طرف ښاروالی هرا ت در هوتل پار ك ترتیب یافته بود .

درین محفل ښاغلی عبدالصمدمجددیمنشی انجمن ښاروا لی از طر ف وکلای ښاروالی ورود ښاغلی صدراعظم واعضا ی حکو مت را به هرا ت خیر مقدم گفته و آرزو ها ی نیك مردم هرا ت را برای خد مت گذار ی مطابق شعار (خدا ـ وطن وشاه) در راهاعتلای کشور مطابق خط مشی حکو مت به ښا غلی صدراعظم اظهار داشت .

ښاغلی صدراعظم در بیانیهٔ مختصر یکـه ایراد کردند از احساسات اهالی شاه دوست هرات وروحیهٔ همکار ی ایشان اظهار خو شی نموده و در بارهٔ جنبه های مختلف جهاد ملی توضیحا تی داده سهم گیر ی مرد م را برای تحقق این جهاد که هد ف و مرام آنسربلندی و بختیاری افغانستا ن وایجاد یك جامعهٔسالم میباشد مهم وموثر خواندند .

ښاغلی نور احمد اعتمادیصدراعظم باوزرای معیتی شان به سلسله باز دید شا ن از ولایات شمال و غربکشور روز ۲۹ حمل به شین ډنډ موا صلت نمودند .

ښاغلی صدر اعظم ووزرای معیتی شا ن در حد فا صل هرات و فراه از طرفوالی فراه و قو ماندان اردوی قند هار ، قوماندان قوای هوائی شین ډنډ ، وکلا ، سنا تور ، رئیس محا کم و معاریف و لایت فراهاستقبال شدند .

ښاغلی صدر ا عظم در میدان هـو ا ئی شین ډنډ سلام قطعهٔ تشریفاتی را قبول و گارد ا حترامرا معا ینه کـردنـد . سپس ښاغلی صدر اعظم در جوار میدان هوا ئی شین ډ نـد قصبهٔ عصری و مدرن عما ر ت های ر ها یش را برای هوابازان کشور بنام نامی پادشاه بزرگ افتتاح نمودند .

ښاغلی اعتمادی حین افتتاح این قصبهٔعصری نود فامیله کهبه اراده اعلیحضرت معظمهمایونی اعمار گردیده گفتند : مسر ت دار م از ینکه امروز در محفل افتتا ح خانه های رها یش صاحب منصبان قوای هوایی اردوی شاهانه اشتراك می نمایم .

ښاغلی صدراعظم صاحبمنصبان قوایهوایی شین دند را مخاطب قرار داده گفتند : منظور از اعمار این منازل ایجاد رفاهیت و فرا هم آوری تسهیلات بیشتر برای آن صاحبمنصبان اردوی شا هانه ا ست کهشب وروز برا ی فداکاری و خدمت گذاری برای وطـن آماده میباشند .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند تقویهٔ ما دی ومعنو ی حفظ حیثیت و عز ت اردو یشاهانه محل توجه خاص حکو مت است . ښا غلی صدراعظم گفتند با قنا عت ملاحظه میکنیم که با مقتضیا ت عصر اردوی شاهانه هر روز بیشتر با تخنیك عصر ی مجهز میگردد ودر راه خدمت گزاری وطن بیشتر و مجهز ترآماده میشوند . ښاغلی صدراعظم تاسیسا ت جدید را به صـاحبمنصـبان و آنانیکـــه در راه اکمـــا ل ا ن بـذ ل مسا عی نمـود نـد تبریك گفته واز خدا وند بزرگ ا ستد عا نمودند که نام اردو ی شاهانه تحت قیادت سر قو ماندان اعلی اردو ، اعلیحضـــر ت پادشاه محبوب ما همیشه توام با افتخار و سر افرازی باشد .

ښاغلی صدراعظم پس از استما ع پیشرفت کار قصبهٔ نود فامیلی قوای هوا یی شینډند وتوضیحات که از طر ف تور نجنرالمرادعلی رئیس تعـمیر ا ت و ز ا ر ت د فاع ملی و آمر تعمیرا ت وسر انجنیر پروژه داده میشد نقشه های مربوط به پروژه را نیز ملا حظه کردند .

ښاغلی صدراعظم بعد از قطع نـوار از تعمیرا ت تکمیل شده نود فامیلیدیدننمودند.

ښاغلی نوراحمداعتمادیصدراعظمودوکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزرای معیتی شان در حا لیکه والی های هرات ، فراه و قو ماندان های عسکری کند هار ، هرا ت و قو ماندان هوایی شین دند نیز حاضر بودند به تاور تر مینل میدان هوایی رفته و از آن جا تمرینا ت یکدسته از طیارا ت عسکری

را معاینه نمودند .

بناغلی اعتمادی در ختم این باز دیدیکبار دیگر از برید جنرال خان محمد قو ماندان هوایی و پیلو ت های هوایی شین دند اظهار تشکر نموده موفقیت مزید شان را در راه خدمت به وطن از خداوند بزرگ استد عا نمودند .

بناغلی صدراعظم طعام چاشت را بامعاریف شین دند صر ف نموده و سا عت دو نیم بعد از ظهر از شین دند جانب مرکز ولا یت فراه حرکت نموده پس از توقف مختصر در هوتل فراه رود جانب فراه حر کت نموده در حوالی ساعت ٦ ونیم عصر به مرکز ولا یت فراه مواصلت کردند .

مردم شاه دوست فراه وولسوا لی ها ی مربوط آن متعلمین و متعلما ت به دو طرف جاده های داخل شهر فراه صف بسته ورود بناغلی صدراعظم را با کف زدنها و صداهای هر کله راشی باحرار ت و نثار گل استقبال کردند .

درین موقع بناروال سر پرست شهرفراه ضمن بیانیه خیر مقدم ورود بناغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان را به ولایت فراه خوش آمدید گفت :

بناغلی صدراعظم تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را به رعا یای وفاشعار شاهانه رسانیده گفتند مسرور م که امروز خود را در بین برادران خود در ولایت تاریخی فـــراه مشاهده میکنم .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردندگرچه مدت توقف ما درین ولایت کوتاه میباشد امیدوارم ازین مدت حد اعظم استفاده را نموده در جریان زندگی ومسایل شما بهتر وارد و با مشکلات شما از نزدیك آشنا یی پیدا نماییم وامکانا ت انکشا ف این ولایت را در ساحات مختلف جستجو کنیم .

بناغلی صدراعظم اظهار امید کردند که ملاقات وتبادل نظر شان با مرد م فراه‌مثمر نتایج سود مند واقع شود .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظـــم و

بنا غلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم موقعیکه از طرف یك دسته اطفال ولا یـــت فراه بانثار دسته گل استقبا ل میشـــوند

اعضای معیتی شان روز ۳۰ حمل از پروژهٔ آبیاری و زراعتی وتاسیسات عمرانی و ساختمانی وآمریت ملاریا و میدان هوائی ولایت فراه دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم از تاسیسات عسکری ولایت فراه در حالیکه از طرف برید جنرال گل محمد جنگل قوماندان قوای ۱۵ توضیحات داده میشد نیز دیدن نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم شش ساعت با اهالی ولایت فراه ، اهل معارف وبزرگان ولایت نیمروز روی مشکلات و مسایل صحبت نمودند .

ښاغلی صدراعظم در اجتماع مردم مرکز فراه ، ولسوالی های بالا بلوك ، قلعهٔ کاه ، گلستان ، انار دره ، پرچمن ، بکوا ، و علاقه داری خاك سفید پس از رسانیدن تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی به رعایای وفاشعار شاهانه گفتند : فراه هفتمین ولایتی است که ما در آن سفر میکنیم در این سفر های خود ما در پهلوی مطالب زیادی مخصوصا دو چیز از نزدیك توجه ما راجلب کرد یکی بستگی مردم به نوامیس ، سنن ، شعایر ، معتقدات و موازین ملی ودیگراینکه علاقمندی شدید مردم به ترقی وپیشرفت مملکت .

ښاغلی اعتمادی بعد از شرح پلانها و آرزو های حکومت راجع به ایجاد شرایط بهتر زندگی گفتند ما باید بدانیم که درشرایط امروز پیشرفت بدون داشتن قدرت حقیقی اقتصادی ممکن نیست و پیشرفت های اقتصادی در جوامع مربوط به استقرارهمکاری ثبات عقیده وعلاقمندی مردم است تامردم به سهم خود در امور مملکت موثر واقع شوند .

ښاغلی صدراعظم پس از شرح مفصل مشکلات مملکت و پلانهای حکومت گفتند :

برای مبارزه با مشکلات اقتصادی واجتماعی کشور تامین عدالت اجتماعی و منافع نسبی وعادلانه همهٔ مردم موثر می باشد . ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند تدابیری که با توجه به حفظ منافع نسبی همه طبقات مملکت مدنظر است و مایقین داریم که همین تدابیرمیتوانند حافظ حقوق و منافع طبقات مختلف جامعه باشد واصل عدالت اجتماعی که از مظاهر اولیهٔ هر سیستم دیموکراسی است مراعات نمایند .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند حکومت با استفاده از امکانات سعی خواهد کرد تا در تدابیر اقتصادی واجتماعی که به کمك مردم به منظور منافع مردم روی دست میگیرد برای مردم افغانستان به صورت نسبی محل مطمئنی را مشخص نماید .

ښاغلی اعتمادی علاوه کردند باید فاصله ها را به منظور منافع مردم و مصالح مملکت با هم نزدیکتر نمایم امروز حل مسایل مملکت احتیاج به یك تفاهم همه جانبه واصولی دارد تفاهمیکه باید اساس آن بر همکاری و صمیمیت بنا شده باشد .

ښاغلی اعتمادی در این ملاقاتها که جوقه جوقه اهالی مرکز وولسوالی های ولایت فراه در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف و دیگر وزرای همسفر شان نیز حاضر بودند به اهالی موقع دادند تا روی مسایل و مشکلات شان بارئیس با عضای حکومت با صراحت حرف بزنند وتبادل نظر نمایند .

خواسته های مردم روی کمبود آب زراعتی عدم برق کافی اعمار جاده ها و شفاخانه های مجهز بود که از طرف اعضای حکومت یادداشت ها اخذ میشد .

ښاغلی اعتمادی حینیکه با استادان ، معلمین ومعلمات ، و متعلمات ملاقات کردند یك عده از معلمین و معلمات و شاگردان ضمن بیانیه ها ورود ښاغلی صدراعظم وزرای معیتی شان را خیر مقدم گفتند .

ښاغلی صدراعظم اهل معارف رامخاطب قرار داده گفتند از صحبت و صمیمیت شما تشکر میکنم واظهار آرزو های شما برای پیشرفت مملکت وایجاد شرایط بهتر زندگی آرزوی همهٔ افراد وطن خواه کشور است .

ما بحیث حکومت آرزوی جز خدمتگزاری برای سعادت و رفاهیت شما و ایجاد شرایط بهتر برای زندگی مردم خود نداریم . این آرزو ها وقتی تحقق می یابد که ما مطمئن باشیم جوانانی داریم که باسلاح علم مجهز هستند و به نوامیس عنعنات

وشعایر دینی و ملی خود احترا م وبستگی دارند .

بناغلی اعتما دی گفتند ما امروز نیازداریم تا آیندهٔ کشور خود را به اسا س واقعیت های تاریخ و مقتضیا ت زمان پی ریزی کنیم وشما جوانان که امروز فر صت تحصیل برای تان میسر است در ایجاد این شرایطمسئولیت بزرگی‌داریدبرای اینکه‌اینشرایط بدست‌سالم صالح و با کفا یت شما به صور ت سالم پیش‌برود بر شما ست تا ازین فر صت ، فرصتیکه برای شما بدست آمده برا ی مجهز ساختن خود و برای فردای کشور حداعظم استفاده را بنمائید . فردائیکه بدست شما سپرده میشود مسئو لیتها ی بزرگی را نیز همراه دارد .

تلاش همهٔ ما امروز اینست تا شرا یط بهتر برای شما میسر شود تا شما شرایط بهتر برای فردای وطن خود ایجاد کـــرده بتوانید .

بناغلی صدراعظم گفتند ما به مشکلا ت محل شما کاملا مستشعر هستیم بر شما نیز لازم است تا در شنا خت مشکلا ت حکو مت نیز با ما سهیم باشید . شما باید حدود توانایی امکانا ت و نارسا یی های ما را تشخیص کنید . برای تشخیص‌مشکلات‌یکدیگر ما باید روحیهٔ تفا هم و هماهنگی‌داشته‌باشیم.

بناغلی صدراعظم گفتند از وظایف اولیهٔ شما جوانان شنا خت و تشخیص واقعیت هـــا و هم پابندی به اصو ل معیار هـــا وارزش و معتقدا تی است که جامعـــهٔ ما بـــرو ی آن استوار است .

بناغلی صدراعظم جوانان را مخا طب نموده گفتند فو دای مملکت را شما میسا زید و بر شماست که با امید واری و خوشبینی به طرف فردا پیش بروید .

بناغلی صدراعظم متذکر شدند برا ی‌ایجاد یك خوشبینی و امید واری برای جوانا ن ما آرزو داریم برای شما شرایط بهتر تحصیل وزندگی میسر شود تا ما بتوانیم با آرامش خاطر بطر ف شما و شما با آرامش خا طر به آیندهٔ خود متو جه باشید .

بناغلی صدراعظم به جوانا ن تو صیه نمودند که ما باید واقعبینانه رو ی مسا یل کشور خود قضاوت کنیم تنها با نفی مسایل نمی توانیم نقش مثبت خود را ایفا کنیم . موقف گیر ی ما به مقابل مسایل باید از روی تعقل و بصیر ت باشد ، ما باید از حقوقیکه در یك نظام دیمو کراسی بما داده شده‌است هوشیارانه و معقول ا ستفاده نما ییم .

ما باید حدود و قانون و تجاوز به‌قانون را تفکیك کنیم .

ما باید همانقسم که حدود امتیاز خود را میشنا سیم سر حد مکلفیت های خود را نیز بشنا سیم ـ ما نباید در پهلوی دیموکراسی وقانون تعبیرا ت نادرست وضع کنیم اینها همه از مسئولیت هائیست که در پهـلو ی سایر مسئولیتها جامعه بما داده است .

بناغلی اعتما دی راجع به دور نما ی‌فردای مملکت و مسئو لیت های جوانا ن تذ کارداده اظهار داشتند ما ازروی آگا هی شمامی توانیم راجع به آیندهٔ مملکت مطمئن باشیم و بر شماست تا این آگا هی را از خود نشا ن بد هید تا جامعه مطمئن شود که فردا بدستان سا لم بـا تدبیـر وباکـفایت سر نـوشت مملکت را اداره خواهد کـــرد .

بناغلی صدراعظـــم به نقشـــ ارزنـــده و مقام ار جمند استاد و معلم اشاره کـــرده موفقیت شانرا در راه وظیفهٔ مقد س شا ن آرزو کردند .

در اخیر بنا غلی صدراعظم اظهار امید نمودند که اولاد معار ف که مردا ن وزنا ن فر دای کشور میباشند از عهده مسئو لیت بزرگی که مقابل دارند به شا یستگی بدر آیند واضا فه نمودند که ما برای خودوبرای همهٔ شما توفیق می خوا هیم تا تحت شعار بزرگ ما که خدا پرستی ، وطن خواهی ، و شاهدوستی است در راه تحقق بخشود ن آرزوها وآمـال ترقی و ملی کـام گـا ر و رستگار باشیم .

بناغلی صدراعظم با معاریف ولایت نمیروز که برای ملاقا ت بنا غلی اعتما دی به فراه آمده بودند در حالیکه بناغلی انصاری والی رئیس محاکم و بعضی دیگر از روسا ی دوایر نیمروز نیز حاضر بودند مـــلاقات و رو ی مسایل مشکلات ولایت‌نیمروز با آنها تبادل افکار نمودند .

ښاغلی صدراعظم در ملاقات شان به اهالی ولایت فراه ومعاریف نیمروزازموجودیت قاچاق درین ناحیه اظهار نگرانی نموده از اهالی هر دو ولایت خواهش نمودند تا در راه انسداد قاچاق با حکومت همکاری صمیمانه نمایند .

ښاغلی اعتمادی گفتند حکومت سعی دارد تا برای جلوگیری قاچاق گوسفند ودیگر مواد ارتزاقی تدابیر موثر اتخاذ نمایند و برای اینکه مردم نیز در جهاد ملی سهم فعال داشته باشند در جلوگیری ازقاچاق با حکومت مساعدت و همکاری صادقانه نمایند .

اهالی فراه و معاریف‌نیمروزدر راه‌جلوگیری قاچاق وسهم گیری در جهاد ملی همکاری خود ها را با مامورین حکومت به صورت فعالانه وعده دادند .

ښاغلی اعتمادی در این ملاقات مامورین وولسوالان را به وظایف سنگین و خطیر شان برای خدمت مردم بیش از پیش متوجه‌ساخته گفتند حکومت برای بر قراری عدالت‌اصل مجازات ومکافات را میخواهد تا بصورت جدی تطبیق نماید همچنانیکه یك مامور وظیفه شناس وصادق مورد توجه قرارمیگیرد در مقابل مامورین منحرف نباید هیچ نوع دلسوزی و گذشترا توقع داشته باشند .

ښاغلی صدراعظم بخود و همکاران خود وهمه مامورینی که در ارگان قوهٔ اجرائیه‌خدمت می نمایند از خداوند بزرگ توفیق خواستند تا در تحت شعار خدا ، وطن وشاه مصدر خدمت برای مردم در راه ارتقای کشور شوند .

ښاغلی سید قاسم والی فراه و چند تن از مامورین نیز ضمن بیانیهٔ هایی به ښاغلی صدراعظم اطمینان دادند که آنها از سنگینی وظایف خود مستشعر بوده در راه تحقق‌یافتن مرام های حکومت که همه برای سعادت مردم کشور است از هیچ نوع همکاری و ایثار در راه خدمت به مردم دریغ‌نخواهند کرد .

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان از ولایت فراه که آخرین ولایت شامل پروگرام بازدید رسمی شان از ولایات شمال وغرب کشور بود بصوب کابل عزیمت کردند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌ووزرای معیتی شان در دلارام توسط ښاغلی محمد صدیق والی تورنجنرال محمد سعیدقوماندان عسکری ، مولوی عبدالواسع رئیس محکمه ، ښاغلی محمد افضل شیردل ښاروال‌سرپرست وعدهٔ از معاریف کندهار استقبال شدند .

ښاغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان ساعت ۲ بعد از ظهر به ولایت کندهار وارد ونان چاشت را با والی قوماندان عسکری و معاریف ولایت کندهار صرف نمودند .

ښاغلی صدراعظم قبل از حرکت جانب کابل به خرقهٔ حضرت محمد (ص)رفته‌بروح حضرت سرور کائنات درود و دعاء اتحاف نمودند .

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان پس از هجده روز بازدید رسمی از ولایات شمال و غرب کشور ساعت پنج عصر ۳۱ حمل از کندهار جانب کابل عزیمت نموده حوالی پانزده شب بکابل مواصلت نمودند.

بازدید جلالتماب نور احمد اعتمادی صدراعظم از صفحات مرکزی کشور

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظم ساعت ۸ و ۴۵ دقیقهٔ قبل از ظهر روز ۹ ـ اسد ۱۳۴۹ بغرض باز دید از ولایا ت مر کزی کشور عازم آن صوب گردیدند .

در این باز دید دکتور عبدالقیو م معاو ن دوم صدار ت ووزیر معارف ،دکتورعبدالواحد سرابی وزیر پلان ،پو هاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه ، ښا غلی عبدالحکیم وزیر زرا عت وآبیار ی ، انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فوا ید عامه ،ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور وعدهٔ ازمتخصصین معار ف ، زرا عت وآبیاری ، صحیه فوایدعامه با ښاغلی صدراعظم همراه بودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ساعت پنج ونیم عصر روز ۱۰ ـ اسد به ولسوا لی مرکز بهسود مواصلت کردند .

ښاغلی صدراعظم در مرکز بهسود در حالیکه هزارا ن نفر از اهالی آنجا برا ی پذیرائی اجتما ع نموده بودند ورود ښاغلی صدراعظم و هیأت معیتی شانرا با کف‌زدنها وابراز احساسا ت استقبا ل نمودند .

ښاغلی صدراعظم درین اجتما ع بزرگ گفتند : اعلیحضر ت معظم همایو نی پادشاه بزرگ ما به من وظیفه سپرده اند در ین‌سفر بحیث وظیفه اولی خود تمنیا ت ذات‌شاهانه را برای رعایا ی وفاشعار شاهانه برسا نم وافتخار دار م که این وظیفهٔ پر مسر ت را بسر میرسانم .

ښاغلی صدراعظم در اجتما ع مرد م مرکز بهسود اظهار داشتند سفر هیئات حکو مت‌به مناطق مر کزی مملکت د نبا له مسافرت‌قبلی هیأت حکو مت به صفحا ت شما ل وغرب مملکت است که حکو مت در خط مشی خود به نماینده گان ملت وعدهٔ داده بود .

ښاغلی اعتمادی اضافه کرد هد ف مشخص مسا فر ت ما مطالعه ورسید گی نزدیك به امور و مسایل این مناطق و مطالعهٔ امکانا ت ومساعی محل جهت تسریع انکشا ف محـل مطابق به احتیا جا ت و مقتضیا ت خودمحل میباشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما عقیده داریم که مسافر ت هیأت حکو مت به ولایا ت‌مسئولین قوهٔ اجرائیه را با اصل مسا یل جامعه آشنا میسازد و یقین داریم این سفر نیز مانندسفر حکو مت در صفحات‌شمال‌وغرب‌مملکت‌بامشوره و تماس مستقیم با وطنداران به نتیجه مفید و مثمر واقع میشود .

ښاغلی صدراعظم علاوه نمودند از سفـر هیأت حکو مت به ولایا ت شما ل و غر ب مملکت تجار ب و نتایج مفید ی بدست‌آمد برای حکو مت ثابت گردید که این‌راه‌رابا‌ید ادامه بد هد وبه ولایات کشور به‌منظور دیدار وطنداران عزیز و شنا خت مشکلات آنهـا مسا فر ت نموده وبا اشترا ك مسا عی خود شان در راه رفع مشکلا ت آنها صبر ف‌مساعی مزید نماید .

ښاغلی صدراعظم گفتند استقبا ل گر م وپر شور شما نمایندهٔ احسا سا ت پا کو

صمیمانهٔ شما ست از ینکه امروز من ورفقای همسفرم در بین احسا سا ت گر م وصمیمانهٔ شما استقبا ل می شویم حا کی از احساس مشتر ك حکو مت و مرد م و هم مطابقت احساسا ت هر دو راجع به پیشر فت و انکشا ف مملکت است . نقش ارزنده و تاریخی مرد م ولایا ت مرکزی مملکت در پیشر فت مملکت عزیز ما افغانستا ن در سویه ها و مشاغل مختلف نماینده کامل وطن دوستی ، شاه دوستی و حسن خد مت گزاری مردم این مناطق برای مردم ووطن عزیز شان میباشد .

ښاغلی اعتمادی گفتند مجا هدا ت خلاقهٔ که مردم نجیب و زحمت کش این منا طق در راه بهبود وضع زند گی خویش ووطنداران خویش بعمل می آورند علاقه خاصی آنها به پیشر فت خود شا ن و پیشر فت وطن ما میباشد .

همچنان ښاغلی اعتمادی افزودند حکو مت در راه ایجاد یك اقتصاد سالم ملی برا ی بهبود وضع زند گی مرد م به اصلا حا ت لازم مبادر ت خوا هد کرد و متیقن است که در موفقیت این اصلا حا ت وقت ، زما ن و مصالح اکثریت مردم ما را پشتی با نی میکند چه هر کوشش وسعی اصلا حی کهدر مملکت بعمل می آید هد فش آسایش مرد م است و بر اساس مصالح عمو می تنظیم میگردد .

ښاغلی صدراعظم گفتند چر خ زما نه به عقب بر نمی گردد وقت وزما ن همیشه پیش میرود و ما مسروریم که تحت هدا یت پادشاه بزرگ خود و مطابق به تمنیا ت مردم خود بسوی تامین عالی ترین مصا لح ملی پیش میرویم .

ښاغلی صدراعظم گفتند امید واریم مرد م ما همه به صور ت کلی با داشتن حقو ق و فرصتها ی مساوی نه و در عین حال باقبول مکلفیت های مساوی نه و تلاش هایمستدام وبکار انداختن اندیشه های خود بتوانند بیش از پیش درین پیش رو ی سهم موثر ومثبت بگیر ند .

بادرك کسب معرفت مو فقیت در پر تو وحدت ملی ، یگانگی ، برادری وبرا بری که یگانه راه موفقیت ماست در آبادی وبختیاری مملکت خود موثر ثابت گردند .

ښاغلی صدراعظم و همرا هان شا ن در مسیر سفر شان در ولا یا ت مرکزی حین مواصلت به میدان شار مرکز ولایت ورد ك از طرف ښاغلی عبدالقادر قاضی ، وا لی و مولوی محمد طالب رئیس محکمه وروسا ی دوایر ، مامورین معار یف واها لی استقبال گردیدند .

ښاغلی صدراعظم حین ملاقا ت با اها لی مرکز ولایت وردك تمنیا ت نیك اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبو ب ما را به آنها ابلاغ نموده و به ایشا ن وعده دادند که در آینده بانجا نیز مسا فر ت کنند .

ښاغلی صدراعظم در اثنا ی موا صلت در سیاه خا ك از طر ف هزارا ن نفر ازاهالی با حرار ت استقبا ل شدند .

در منطقهٔ فرا خلم مرکز حصهٔ اول بهسود ښاغلی صدراعظم از طر ف عدهٔ کثیر ی از اهالی باگرمی زاید الوصفی پذیرائیگردیدند ښاغلی صدراعظم درین مو قع گفتند تلاش های همهٔ ما برای این است تا پسما نی ها را در همه گوشه وطن خود جبرا ن کنیم و برای جبراناین پسمانیهاهمکاری پشتیبانیوتفاهم مردم که با حکو مت همراه میباشد حکو مت را در تامین معمو ل بیشتر موفق میسازد . همه مردمی که در این کشور زندگی میکنند برادر هم هستند حقوق مساوی دارند ما همه افغان وبرادر هستیم ومسلمان می باشیم، این روحیهایست که باسرنوشت مملکت مایستگی دارد واین روحیه برادری وبرابری ومساوات است، این چیزیست که وطن ما باآن افتخار دارد.

ښاغلی صدراعظم در عر ض راه از جریان کار سرك گردن دیوار وپنجاب دیدن نمودند و به وزیر فواید عامه هدایت دادند تاقبلاز فرا رسیدن موسم سرمای آن منطقه برای تکمیل ا ین سرك قوای بشری و و سا یط تخنیکی موجوده را تقویه بیشتر نماید .

همچنان ښاغلی صدراعظم از معدن ابرك در تکانه نیز دیدن نمودند کهاز طرف آمر و انجنیران پروژه درمورد تو ضیحات داده میشد وښاغلی صدراعظم درباره بهره برداری از این معدن هدایات لازم دادند .

ښا غلی صد ر اعظم و هیئت معیتی

بناغلی نوراحمد اعتمادی موقعیکه ازطرف‌اهالی میدان بنار استقبال میشوند

شاغلی پیسلسله مسافرت شان به ولایت مرکزی مملکت روز ۱۱ اسدوارد ولسوالی پنجاب ولایت بامیان گردیده واز طرف‌هزاران نفر از معاریف اهالی وشاگردان معارف با حرارت استقبال گردیدند

بناغلی صدراعظم وهیت همراهان شان در نزدیکی ولسوالی پنجاب از طرف یکدسته پنجصد نفری سوارکاران استقبال شده وتا مرکز ولسوالی بدرقه گردیدند .

بناغلی اعتمادی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی پنجاب اظهار داشتند مسرت‌داریم‌اولتر از همه تمنیات وآرزو های نیک اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه ما را به شما رعایای وفا شعار شاهانه ابلاغ نمایم .

اعلیحضرت معظم همایونی از مسافرت چند سال قبل شان در این منطقه این ولسوالی خاطرات نیک دارند من میخواهم مراتب آنرا به شما اظهار نمایم .

نیات پادشاه بزرگ ماجز سعادت‌رعایای شاهانه چیز دیگری نیست وما هم که‌بحیث حکومت اعتماد پاشاه ومردم خود را داریم‌جز خدمت گزاری صادقانه ومفید را به هموطنان ووطن عزیز خود نداریم .

بناغلی صدر اعظم گفتند ازمحبت‌واظهار احساسات شما وپذیرائی‌گرمیکه‌ازمن ووزرای محترم ورفقای که‌دراین سفر با من همراه هستند به عمل آوردید صمیمانه تشکر میکنم.

احساسات‌شمابرای‌ما بحیث اعضای‌حکومت که مفهوم واقعی آن باید خدمت گزاری به ملت باشد تشویق کننده است وما را در راه طولانی وناهمواریکه برای انکشاف‌کشور در راه بختیاری وسعادت شما ووطن ما روبرو داریم بیشتر کمك میکند ، ماازلحظه که در مناطق مرکزی مملکت‌داخل شدیم درهر جابااحساسات گرم وطنداران خود مواجه گردیده‌ایم ماااین مسافرت رابرای آن انجام میدهیم که بیشتربه مشکلات شما آشنا شویم از نزدیک بادرك نیازمندی های شما بتوانیم مصدر خدمت‌برای شما وبرای وطن عزیز خود شویم .

بناغلی صدراعظم گفتند ما در نظام‌دیموکراسی

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم حین صحبت با معاریف پنجاب

وظیفه داریم یک جامعه سالم را به‌اساس عدالت اجتماعی پی ریزی نمایم بامسرت‌می بینیم که جامعهٔ ما به‌این هدف متوجه است وبه اساس وحدت‌ویگانگی روزبروز این‌روحیه بیشتر تقویه میشود ومردم افغانستان به هرقبیله که منسوب‌میباشندمانند برادر درمحیط برابری ومساوات در راه سعادت وسرفرازی افغانستان متفقاً خدمت میکنند .

ښاغلی اعتمادی گفتند واقعاً مابابد باافراط وتفریط به یک سویه مبارزه کنیم . جامعه‌ما تقاضا دارد تاتعادل وموازنه را درحیات‌اقتصادی وسیاسی‌خودحفظ نمائیم چه عدم حفظ تعادل موجد فاصله میگردد .

مابابد فاصله ها را در مملکت خود به هم نزدیک کنیم چه فاصله ها با نقشیکه درایجاد فاصله های معنو ی وبشر ی در جوا مع دارد موقع نمی دهد که عدا لت اجتما عی به صور ت واقعی بر قرار گردد و تحقق پذیرد .

ښاغلی صدراعظم نسبت رفع مشکلا ت مردم گفتند ما همیشه به مرد م خود واقع بینانه حدود و توان مالی حکو مت را بیا ن داشته ایم ما همواره کاری را که توان مالی آن موجود بوده گفته ایم که انجام مید هیم وکاری را که از حدود بودجه وامکانا ت مالی حکو مت بعید بوده اصلا وعدهٔ نمی دهیم و بدین طریق نمی خوا هیم مردم را در انتظار موهوم و غیر عملی بگذاریم وآنچه در اختیار وامکان شرایط مالی و تخنیکی کشور ما در دستر س باشد برای اسایش و رفا هیت‌مردم وبرای ایجاد شرایط بهتر زند گی آنا ن صرف خوا هد شد .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در بارهٔ سهم گیری مردم در اقداما ت انکشا فی حکو مت گفتند :

مردم هم وظیفه دارند به سهم خود در طریق به ثمر رسانید ن این کوشش ها ی حیاتی تلاش کنند و با اتفاق اتحاد ویگانگی

در بنیان گذاری افغانستانیکه مطلوب همه ماست سهم مو ثر ، شایسته ومثبت بگیرند وفرزندان افغان در هر موقعیت اجتما عی که قرار دارند باید این سهم را در برابر کشور خود ، برای پیشر فت مملکت خود بصور ت صادقانه انجام بد هند .

بناغلی صدراعظم هنگام صحبت را جع به هد ف مسا فر ت خویش به مناطق مرکزی افغانستان گفتند ما امید واریم که در مد ت مسا فر ت مختصر خویش در ولسوا لی شما وهم چنین مسا فر تی که در دیگر منا طق مرکزی کشور انجام مید هیم موقع بیا بیم با شما بیشتر صحبت کنیم واز نظر یا ت ، مشوره ها و معلو ما ت شما استفاده نماییم وهمچنان در عین فرصت شما نیز بمشکلا ت حکو مت تحود بیشتر آشنا شو ید وباواقع بینی در اطراف تجا و یز قضا و ت نمائید بناغلی اعتما دی علاوه کردند ماسئو لیت خود را بحیث حکو مت در مقابل خدا ، وطن پادشاه ومردم خود بخوبی در ك میکنیم .

بناغلی صدر اعظم در قسمت مبارزه با مشکلات گفتند ما باید با امید واری بطر ف فردای کشور ، یك فر دای بهتر از امروز متوجه باشیم . ما باید با اهدا ف بزرگ ملی خود با اهدا فی که به اسا س وحد ت ملی ویگانگی استوار است دشوار ی ها را از سر راه خویش دور نمائیم .

بناغلی اعتمادی صدراعظم ضمن اشاره به پلان های انکشا فی کشور اظهار داشتند در راه انکشا ف وایجاد یك زند گی بهتر و مرفه برای مرد م افغانستان در حدودامکانات اقتصادی کشور پلانها ی طر ح شده که شما یقینا اطلاع دارید اما در قسمت ولایتیکه شما به آن علاقه مند ی خاص دارید یعنی ولا یت خود شما اگر تا امروز در مقابل بعضی پروگرام های انکشا فی منطقه عایقی بوده است یك قسمت آن معلول شرایط اقلیمی، جغرافیایی وطبیعی خود این منطقه میباشد . اما امیدوار هستیم با ایجاد تاسیسا تیکه با کمك حکو مت وبا همکاری مردم ایجاد میشود در اینجا شرایط بهتر بمیان آید .

بناغلی صدراعظم همچنا ن اظهار امیدواری نمودند که با عبور شاهراه آسیا یی ازمناطق مرکزی کشور این مناطق اتصا ل نزدیك تر وبهتر وسریعتر بادیگر نقا ط کشور پیدانماید تا یك قسمت مشکلات مردم این مناطق مرتفع شود وشرایط بهتر اقتصا دی در این ساحه پدید آید .

همچنان بناغلی صدراعظم در حا لیکه معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف وسا یروزراء وهیئت معیتی شان حضور داشتند از جریا ن امتحان سالانهٔ شاگردان لیسهٔ پنجا ب ولیلیهٔ دارالمعلمین مستعجل دیدن کردند وازشاگردان سوالاتی بعمل آوردند .

بناغلی صدراعظم در عرض راه پنجا ب ،ورث و شهرستان از قطعا ت نمایشی گند م اصلاح شده نیز دیدن کردند و در زمینه به وزیر زراعت وآبیار ی هدایت دادند .

بناغلی اعتمادی در منطقهٔ قنا ق ، کارهای گروپ سروی ریاست سروی معد ن را که مشغول سروی معدن میباشد بازدید کردند و جوانانی را که در هوای گر م وشرایط سنگین مشغول اجرا ی وظیفه بودند مورد نوا زش قرار دادند .

بناغلی صدراعظم شا م هما نروز درحالیکه پو هاند دکتور مجمد ابرا هیم مجید سراج وزیر صحیه نیز حاضر بود با بنا غلی بلوم هیگنف آمرگروپ امدادطبی راجع بترمیم وتکمیل شفاخانه و مرکز صحی در ولسوا لی پنجا ب مفا همه نموده در این مورد به وزیر صحیه هدایا ت لازم دادند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم وهیئت معیتی شا ن بعد از ظهر ۱۲ اسد به ولسوالی شهرستان ولایت ارزگا ن مواصلت کردند . بناغلی صدراعظم و همراهان شا ن از طرف بناغلی عبدالملك لعل پور والی ، سنا تور ارزگان و معاریف شهر ستا ن استقبا ل گردیدند .

همچنان بناغلی صدراعظم و همرا ها ن شان در راه عزیمت در شهرستا ن ازولسوالی ورث نیز بازدید نمودند هکذا بناغلی صدراعظم بنای یك پل اساسی را که از طر ف ریاست انکشا ف محل اعمار میگردد در پنج کیلو متری پنجاب گذاشتند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در اجتماع مردم ولسوالی ورث

ښاغلی صدر اعظم در ولسوالی ورث از نندارتون صنایع محلی آنجا نیز دیدن نمودند . ښاغلی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی ورث وتهداب گذاری پل پنجاب گفتند حکومت در موقف مالی امروزی برای بهبود وضع زندگی مردم در مرکز وولایات مساعی محل را در انکشاف محل موثر میداند و امید وار است با مطالعه زمینه های انکشاف محلي در همه ولایات کشوروسعت انکشاف پروگرام محلی وسهم گیری موثر خود مردم در این امر حکومت را موفق سازد وبا این روحیه تشریک مساعی وتساند باهمی در محل واز این راه دهکده ها ، قریه ها وشهر های کشور آباد گردد .

ښاغلی صدراعظم متذکر گردیدند که حکومت معتقد است برای انکشاف محل وبهبود وضع زندگی مردم در شهر ها و روستا ها ایجاد راه ها وشوارع یکی ازامور مهمی است که در مملکت ما باید موردتوجه جدی قرار بگیرد .

ښاغلی اعتمادي علاوه کردند بزرگترین هدف حکومت در پروگرام انکشاف محل در ولایات ، دهات و قصبات اینست تا مردم این مناطق را به فعالیت های ارزنده تری برای زندگي بهتر تشویق نماید .

ښاغلی صدراعظم گفتند مردم دهات و روستا های ولایات ما ناگزیر اند با درك احتیاجات واقعی خود در رفع مشکلات و دشواری های زندگی محلی خود بکوشند و به تجاویزیکه از طرف دوایر مسئول در زمینه اتخاذ شده است و متکی بر فکر و ایجابات عصر است تفاهم و همکاری عملی نشان بدهند انکشاف محل در پهلوی فعالیت ها وخدمات اجتماعی خویش باید مردم دهات و قصبات را با حقیقت و مفهوم واقعی و هدف تحول که در جامعه ما بوجود آمده آشنا سازد .

حینی که ښاغلی صدراعظم در بارهٔ اهداف

پروگرام انکشاف محل صحبت مینمودند گفتند پروگرامهای انکشاف محل زمینهٔ را برای استفاده استعداد های پنهانی فرزندان این کشور و محیط دهکده ها، قراء و شهر ها مساعد میسازد.

ښاغلی صدراعظم گفتند ایجاد پروگرام انکشاف محل واستفاده مردم از آن پروگرام علاوه بر منافع و مزایای مادی دارای یك اثر سودمند روحی نیز میباشد و آن اینست که حالت رکود و سکوت را از دهات، قراء قصبات رانده جنبش وعلاقه بکار و زندگی را جانیشین آن میسازد.

ښاغلی صدراعظم گفتند لزوم تشویق ورهنمایی اهالی برای اشتراك فعال در انکشاف محل و ضرورت بکار انداختن سرمایه های محلی وایجاد تاسیس یك پروگرام ملی که جوابده این احتیاج باشد از مسایلی است که حکومت بالای آن فکر وکار مینماید و حکومت معتقد است تازمانیکه مساعی خود مردم به همین شکل تحریك وتنظیم نشود تنها با پروژه هاییکه با بودجهٔ مردم، حکومت تمویل و پیش برده میشود سیر ارتقای ملی بدون شك بطی خواهد بود.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم با هیات معیتی شان ساعت ۹ قبل از ظهر روز ۱۲ اسد از شهر ستان بجانب سر کول که بین ولسوالی های لعل و سر جنگل و دایکندی واقع است عزیمت نمودند.

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان درراه عزیمت بدایکندی ساعت پنج بعد از ظهر همان روز به سنگک موم مواصلت نمودند واز طرف جمعیت کثیری از اهالی وشاگردان معارف استقبال شدند.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم و هیات معیتی شان بعد از ظهر روز ۱۴ اسد از سنگک موم به مرکز ولسوالی دایکندی مواصلت کردند.

معاریف شاگردان معارف مامورین واهالی با ابراز احساسات گرم از ښاغلی صدراعظم وهمراهان شان در دایکندی استقبال نمودند.

ښاغلی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی دایکندی پس از ابلاغ تمنیات و آرزوهای ذات شاهانه برای سعادت ملت وفا شمار شان اظهار داشتند در خدمت مردم در عاملی مهم همیشه حکومت مارا رهبری کرده است، یکی عقیده به خدمت صادقانهٔ مردم و دیگر تلاش و مساعی صمیمانه برای حل مشکلات مردم و بهمین علت است که با و صف مسئولیت ومصروفیت های که در مرکز داریم و وظیفهٔ خود شمرده یم که از نزدیك با شما برادران ووطن داران خود در تماس شویم و به نیاز مندی‌های تان در محل زندگی خود تان بهتر خود را واقف گردانیم.

ښاغلی صدر اعظم افزودند ما برای بر داشتن یك گام وسیع در انکشاف ملی باید مشترکا برای بهبود زندگی خود کار کنیم و مشترکا مشکلات خودرا بصورت واقعبینانه ارزیابی نمائیم و با اندازه گیری صمیمانه امکانات همدیگر در داخل مقدور با صرف مساعی همگانی بتوانیم قدم های مفید بر داریم.

ښاغلی اعتمادی صدراعظم متذکر شدند که موضوع انکشاف محل در همه نقاط مملکت در چوکات پلان عمومی اقتصاد ملی ما مستلزم مطالعات بیشتری است و امیدواریم که این مطالعات که قسما در گذشته نیز صورت گرفته تعقیب شود و نتیجه آن مارا برای کار های آینده در موضوعات انکشاف محل در همه نقاط مملکت رهنمائی کند.

ښاغلی صدر اعظم خاطر نشان کردند وقت و زمان بما امر میکند تا جامعهٔ خودرا به اساس برابری و برادری و حفظ واحترام حقوق افرادی واجتماعی بنیان گذاری نمائیم اگر ما نتوانیم این روحیه واین تعادل را استحکام بخشیم نمی توانیم ادعا کنیم جامعه سالمی بنیان گذاشته ایم.

ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند که ایفای

این و ظیفه مسئو لیت مشترك مردم وحکو مت است مردم نیز با ید با درك حقوق خو د حدود و مسئو لیت هسای خودرا تشخیص ید هند و با تشخیص ا ین حدود بخود اجازه ند هند از حریم قا نون تجا وز نما یند .

بنا غلی صدر ا عظم گفتند دیمو کراسی حکو مت قا نون ا ست در د یمو کرا سی آزادی های فردی محترم ا ست این آزادیها بحیث ار زشهای عا لی در پر تو حقو ق جا معه در دیمو کرا سی قبول شده ا ست اما با ید ملتفت با شیم که این آ زا دیها از خود حد وحدودی دارد و حدود این آزا دی‌ها در چو کات قانون تنظیم میشود و قـا نو ن اجازه نمی د هد که جـا معـه به تر تیبی استعمال شود که دران کلمات قوی ، ضعیف، ظالم و مظلوم مصداق پیدا کند حکو مت و مردم و ظیفه داوند تا ارزشهای عالی را حفظ واحترام کنند و برای حفظ این ار زشها قانون بما قدرت وامکان بخشیده ا ست تا در راه صیانت حقو ق فردی و تا مین عـدا لت اجتماعی اقدا مات مو ثری نماید .

بناغلی صدر ا عظم ا ظهار دا شتند که حکو مت به نیاز مندی های شما و همه‌مردم مملکت مستشعر و ملتفت است که مردم ما باید در همه شئون زندگی مطا بق احتیاجات و تفکر عصر ما که جا معه ما نمیتوا ند ازان بیگانه بما ند د ستر سی دا شته با شد اما باید متذ کرشد که بر آوردہ‌شدن همه ا ین احتیا جات درصرا سر مملکت چه مشکلاتی‌را دربر دارد .

بنا غلی ا عتما دی صدر اعظم در حصهٔ مشکلات منا طق مر کزی افغا نستان‌بصورت خاص ا شاره نموده گفتند منا طق مر کز ی ا فغا نستان از لحا ظ سا ختمان طبیعی وضع کوهستانی وشرایط عمومی‌مخصوصاً سر زمین شما از نظر مو قعیت طبیعی این باشو ل ما را بیشـتر مشـکل ساختـه است .
دیرجا ها ئیکه نسبتا نفو س متمر کز بوده وضع مساعد دیده شده طو ریکه خود ملتفت هستید اقدا ماتی صورت گرفته وبعد ازاینهم به خواست خداوند (ج) ومشوره وتفا هم بامردم منطقه که هد ف سفر ما نیز همین است قدمهای مثبت د یگری در راه‌انکشاف محیط و محل شما بر داشته شود .

بناغلی صدرا عظم را جع به تحو لا تیکه ا خیرا در مملکت رو نما گردیده متذ کرشده گفتند در ا فغا نستا ن و طن عـزیـز مـا تحولاتیکه بروی غایه های ملی پی ریزی‌شده باید درنوع فکر و عمل مردم تا ثیر بزرگی وارد نماید تابه غایه هاوارزشهای‌دیموکراسی که قانون اساسی به مردم و عده داده است مطمئن تر و صول د ست بد هد .
امیدوار م د ستگاه های حکو مت ومردم مردو در تقو یت این فکر هم آ هنگی و هم گا می نشان بد هند .

بناغلی صدر ا عظم متذکر شدند مملکت‌از همه مردم هست و همه مردم در راه بزرگی و سعادت کشور با ید سهم مو ثربگیرند مملکتیکه ا مروز بما رسیده ا ست میرا ث پدران و نیا کان ما ست و برای ا ینکه ا ین میراث را بدست فرزندان خـو د سا لـم بسپاریم با ید همه در تر قی و تعا لی آ ن سعی بلیغ نما ییم و این کار جز به کمك یکدیگر به ا تفاق و یگا نگی ا مکان پذیر نیست .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند بر ا ی استحکام و حدت فکری مردم باید بدا نند که بدون کار صمیمـانه و دستجمعی هیـچ موفقیتی نصیب شده نمی تواند ما امرو ز نسبت به هرروز دیگر به یك وحدت فکر ی ووحدت معنوی و یك و حدت ا جتـماعی ضرورت داریم ما امروز بیك پیو ستگی فکری که افکار مردم را بطرف پرو گرام هـا ی مترقی جمـع کند ضرورت حس می نما ئیم واین و ظیفه وا قعی همه ما ست کـه بـا نشان دادن راه های که درراه مصلحت‌عمومی طی میشود هم آ هنگی همه مردم مملکت را ایجاد کنیم .

بناغلی اعتمادی گفتند حکو مت با تـما م آرزو مند یها به خدمت گذاری صنا د قا نه به مر دم مملکت خود که به حکو مت شنا ث

اعتماد نمودند و بما برادران خود تکلیف پیشبرد امور را بحیث قوای اجرائیه سپرده اند از هیچ گونه مساعی دریغ نخواهد کرد برای خود و تمام همکاران خود از خداوند بزرگ توفیق خدمت گذاری صادقانه می خواهیم ، خدمت گذاری که دردهای مردم مارا التیام بخشد و بتواند طوری برای ما آرامش خاطر فراهم نماید که متیقن گردیم که وظایف خودرا به امانت داری انجام داده ایم و سبب سر بلندی وطن و وطنداران خودرا تامین نموده ایم .

بناغلی صدر اعظم در اظهارات شان علاوه کردند که ما برای رفع مشکلات و نیازمندیهای خود به مجادله بزرگ روبرو هستیم این مجادله یك مجادله عمومی است .

در این مجادله باید تمام افراد کشور با نیروی بازوی خود ، قوت فکری خود و باراست کاری خود همکاری نماید تا با توفیق خداوند بزرگ تحت شعار بزرگ ملی خدا (ج) و طن و پادشاه بطرف سعادت و بختیاری پیش برویم وبه‌اهدافی که آرزوی همه مردم افغانستان است توصل ورزیم .

بناغلی صدراعظم در حالیکه دوکتور عبدالقیوم‌معاون‌دوم صدارت ووزیر معارف و سایر وزراء با دیگر همراهان شان حاضر بودند صبح (۱۵) اسد از شبو ونخی اساسی تنگی نوح و همچنان شبو ونخی های‌دهاتی شش و کور که دیدن نمودند و شاگردان این شبو ونخی ها را مورد نوازش قرار دادند .

بناغلی صدراعظم در قریهٔ کور که با اهالی آنجا صحبت نموده و ضمن پرسش از مشکلات آنها در راه رفع بعضی از نیازمندیهای آنها مفاهمه نمودند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم وذوات معیتی شان صبح روز (١٦) اسد از ولسوالی دایکندی ولایت ارزگان رهسپار ولسوالی لعل و سر جنگل‌ولایت غور گردیده ودر حوالی ساعت‌هفت شام همان روز به آن ولسوالی مواصلت کردند.

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در اجتماع مردم ولسوالی لعل‌وسر جنگل گفتند : در این مسافرت علاقهٔ مردم به میراث ارزندهٔ ملی و طن خواهی و شاه دوستی در هر جا و هر لحظه با هر فردی که مواجه شدیم مشهود بوده واین اصل عالی را به صورت بسیار واضح مشاهده کردیم .

در مرکز ولسوالی لعل و سر جنگل بناغلی صدراعظم با پذیرائی با حرارتی از طرف هزاران نفر از اهالی شاگردان معارف ما مورین‌محل‌مواجه گردیده و دسته های سوار کاران بناغلی صدر اعظم را تا مرکز ولسوالی استقبال و بدرقه نمودند .

بناغلی‌صدر اعظم در اظهارات شان در لعل و سر جنگل گفتند از محبت شما ، صمیمیت شما و استقبال گرم شما قلبنا تشکر میکنم امروز در این گوشهٔ وطن برای ما بحیث اعضای حکومت شما که خدمت گذاری مردم و ظیفهٔ اساسی‌ماست تشویق کننده است .

اعلیحضرت پادشاه بزرگ ما برای سر بلندی و سعادت ملت‌نجیب شاهانه و بهتر شدن زندگی فرد فرد این کشورآرزو های وسیعی دارند . حکومت به تاسی‌از نیات پادشاه خود وظیفهٔ اولی خود میداند در راه آسایش شما تا آنجا یکه قدرت دارد صرف مساعی نماید .

بناغلی اعتمادی علاوه کردند غایهٔ مسافرت های ما جز آسایش و آرامی و جستجوی امکان شرایط بهتر زندگی برای همهٔ هموطنان عزیز منظور دیگری ندارد .

مادر این چند روز در ضمن مسافرت خود در مناطق مرکزی وطن با وطنداران خود در این چند منطقه و چند محل‌ازنزدیك دیدن کردیم و به شرایط زندگی آنها بهتر آشنا شدیم و مشکلات شانرا بهتر فهمیدیم

آنها نیز مو قع یا فتند مشکلات حکو متخود
و مشکلات مملکت خودرا بهتر د ر ک کنند.
بنا غلی صدر اعظم ا فزوودند در جا معۀ که
ما زندگی میکنیم هر یکی ما و هر فر د ما
یك پا یۀآن هستیم و مردم مملکتاوزنده‌ترین
ثروت ملی مملکت را تشکیل مید هند .

بناغلی صدراعظم اظهار دا شتند طوریکه
همیشه گفته امثروت انسانی مملکتبزرگترین
عامل مورد استفاده نیرو هـای اقتصـادی
مملکت می باشد ثروتمادی کهپشتیبان آ ن
ثروت انسانی با کفایت و علاقمند نبا شد
سعادت را تا مین کرده نمیتوا ند. ثرو ت
انسانی حا فظ ثر و تهای د یگر ا ست .
بنا غلی صدر ا عظم با ا ظـهار مسر ت
گفتند خو شو قت هستیم که می بینیم د ر
جا معۀ ما تا آنجا یکه ا مکا نات دست داده
است در راه ا ستفاده از ثروت های انسانی
مملکت عا یق و جود نداشته و برای همه‌تا
آنجا یکه متصور بوده ا ست عطا یق بـه
استعداد و کفایت و سیله پیشر فتوزندگی
نیز میباشد .

بناغلی صدر ا عظم را جع به نقش‌همکاری
مردم در ا نکشاف مملکت مطا لب جا معی
بیان داشته گفتند هدف حکو مت رفا هیت
وبهبود ا حوال عمومی ا ست. به تأ سی‌ازان
مردم هم مکلفیت دارند تا دراین عقیده ملی
سهیم شوند و احساس مسئولیت نمایند .

بناغلی نور ا حمد اعتمادی علاوه کردند
مردم ما در ا نکشاف مملکت دو هر سا حه
وهر مو قعیتی که هستند مسئو لیت ها و
مکلفیت ها ی دارند .

بناغلی صدر ا عظم متذکر شدند مامورین
حکو مت برای حفظ آ را مش و خد مت مردم
مسئو لیت دارند . سر مایه داران مـا ،
ثروت مندان ما و ملا کین ما مسئولیت‌دارند
تا منفعت خودرا به قیمت منفعت جـا معـه
جستجو نکنند ، د ها قین ما در انکشا ف
مملکت مسئو لیت دارند تا بیشتر ز حمت
بکشند و به سهم خود در عا ید ملی مملکت
بیفزا یند .

کارگران ما مسئو لیت دارند تا برا ی
این مملکت پسما نده بیشتر کار کنند تـا
تو لید بیشتر آنها کمکی در بنیۀ عمو می
مالی کشور کرده باشند .

بناغلی صدر ا عظم علاوه کردندکه‌زندگی
هیچکسی سعادت مند نمیشود مگر آ نکه در
بهبود ز ندگی سهیم نشودوپیشرفتوانکشاف
مملکت را دراین انکشاف عمو می کشو ر
جستجو نکنند .

بناغلی صدر ا عظم گفتند :
مسئو لیت های تاریخی ، مسئولیت ها ی
ملی ، مسئو لیت های عصر و مسئو لیت
فردای کشور عزیز مارا وادار به جهاد مسلی
بمقا بل مفا سد مینما ید ما این نبر د را
با تا یید و تثبیت میلاو های ا سا سیوملی
خود به نیروی ایمان و حس مسئو لیت ملی
آغاز کرده ایم ودر مو فقیت این جهاد ا ز
خود مردم ا ستمداد می جو ییم وامیدواریم
به همکاری وهم فکری مردم در این مجادله
تو فیق حا صل‌کنیم ویکی‌ازبهترین مسئولیت
های ملی‌خود را انجام داده باشیم .

همچنان بناغلی صدر ا عظم در قر یـۀ
سبز گلی از دستگاه صنایع گلیم با فـی
دیدن کردند و کار کنان این صنا یع را در
پیشرفت این صنعت تشو یق نمود ند .

بناغلی صدر ا عظم وذوات معیتی شا ن
ساعت ٦ و ١٥ د قیقه عصر روز ١٧ـ اسد
از و لسوالی لعل و سر جنگل وارد چغچران
مرکز و لایت غور گردیده واز طرف‌هزاران
نفر از ا هالی مر کز و مر بو طات آ نولایت
به حرارت ا ستقبال گر دیدند .
رو سای دوایر ، ما مورین ، معا ر یف
شهریان چغچران و شا گردان معا ر ف در
شهر چغچران با ابراز احسا سات‌وکف‌زدنها
ونعره های زنده باد شاه ، آباد باد و طـن
ومو فق باد حکو مت د یمو کرات و ملی
از بناغلی صد ر ا عظم وهمرا هان شا ن
پذیرائی بعمل آ وردند .

بنا غلی صدر ا عظم خطاب به مر د م غور

بناغلی صدراعظم حینیکه از صنعت گلیم‌بافی در لعل وسرجنگل دیدن می نمایند

گفتند از اینکه امروز فرصت دست داده است تا درسرزمین تاریخی غور با شما برادران و وطنداران خود ملاقات می کنیم موقع مغتنمی است.

این خطهٔ باستانی یکی از نقاط کشور ما ست که در تاریخ افغانستان عزیز فصل درخشنده دارد. نام غور و غوریان در تاریخ مملکت ما می درخشد.

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند این منطقه که همین حالا مادران اجتماع نموده‌ایم همان سرزمین است و شما فرزندان همان پدران بزرگ ما میباشید

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در اجتماع اهالی مرکز و مربوطات ولایت غور گفتند، ما بحیث یك مملکت مسلمان و ملت افغان همه در هر گوشه وکنار مملکت برادر هستیم و همه برای آبادی کشور خود، برای سر بلندی مملکت خود و برای حفظ ارزش ها و افتخارات گذشته خود مسئولیت مشترك داریم.

افتخار ما و عظمت ما وابسته به همبستگی ملی وداشتن روحیه مشترك ملی است کلمه افغان و شعار بزرگ ملی ما خدا (ج) و وطن و پادشاه همه افراد مملکت را بدون هیچگونه تفریق تحت لوای خود جای میدهد و وحدت سیاسی، عواطف اجتماعی و عظمت ملی وجوه مشترکی هستند که همه مردم ما در افغانستان ازان مساویانه بهره مند میباشند.

بناغلی صدراعظم راجع به نیازمندی های عمومی مملکت مطالبی اظهار داشته گفتند جستجوی طرق رفع نیازمندی ها خودش بجای خود یك نوع انکشاف وترقی خواهی است اظهارات شما در این جا نسبت به رفع نیازمندی های تان از طرف

حکومت نشانهٔ رشد سیاسی و نموی فکری شما میباشد .

حکومت از نیازمندی های شما بخوبی آگاهی دارد و عقیده دارد که رفع ایـــن نیازمندی ها وانجام مسایل ملی امروز.و فردای مملکت مستلزم وحدت کامل همه مردم مملکت است. چه انجام مسایل و مشکلات بسویهٔ ملی در پرتو وحدتی که همه مردم را بحیث یك نیروی ملی دور یك هدف متمرکز سازد و همه مشترکـا برای رفع آن نیازمندی ها مبارزه کنند بهتر میسر است .

بناغلی صدر اعظم متذکر شدند در مملکت ما امروز تحت قیـادت پادشاه بزرگ ما یك نهضت اجتماعی آغاز گردیده و طوریکه می بینیم مظاهران در همه شئون مملکت و زندگی مردم نمایان است .

امیدواریم تلاش های مردم و حکومت برای گام برداری و سیع تر ازان بثمر برسد ودر همه شئون اجتماعی و زندگی مردم بهبود کاملی رونما گردد .

حکومت به این اصل معتقد است کـــه پیشرفت واعتلای مملکت جز در محیط آرام میسر نیست و قتی محیط آرام بوجود می آید که در مردم اتحاد فکر وعقیده بوجود آید و همه در هر موقفی که هستند احساس مسئولیت بکنند وبه مسایل ملی علاقمندی نشان بدهند این وحدت معنوی فکری واجتماعی مبنا و اساس همه پیشرفتها بوده و هم آهنگی فکری حکومت و مردم در ایجاد این اتحاد اثر عمیق دارد .

بناغلی صدر اعظم در باره خواسته ها ونیازمندیهای مردم ولایت غور اظهار داشتند که خواسته های واقعبینانهٔ مردم ما در همه نقاط مملکت در نزد حکـــومـــت همیشه محترم بوده و حکومت در حدودامکان و توان مالی بایدبه آنها پاسخ بدهد . هیچ ولایتی نسبت به ولایت دیگـــر برتری ندارد و هیچ فردی بر فرد دیگر جز از راه لیاقت ، کفایت ، اهلیت و دانش خود رجحان نداشته همه جــای

مملکت در دیدهٔ ما عزیز است و همه مردم ما برای ما یکسان گرامی هستند .

بناغلی صدر اعظم در موضوع موقف گیری به مقابل مشکلات گفتند ما در موقف امروزی بیش از همه چیز نیازمند عقیده وطرز تفکر هستیم که همه قوای ملی مـــا برای وصول به اهداف ملی سوق دهد ووادار به پیشروی نماید .

بناغلی صدر اعظم گفتند در ایجاد این طرز تفکر و انجام مسایل ما مورین حکومت بیش از همه مسئولیت دارنـــد و وظیفه ما مورین حکومت خدمت بمردم است .

از مامورین مخصوصاً ما مورینی که در ولایات کار روزمرهٔ شان در بین مردم وانجام مسایل مردم است تقاضا دارم تا وقت و فکر خود را در انجام کار های اساسی مردم و مملکت با صداقت وامانت داری صرف نمایند و با ابتکار عمل درراه آسایش و بهبود وضع اقتصادی وزندگی مردم موثر ثابت گردند .

بناغلی صدر اعظم افزودند و وظیـفـهٔ والیها ، ولسوالیها و سایر مامورین ولایات تنها تأمین امنیت و حفظ امنیت نیست اینها باید در پهلوی تأمین و حفظ امنیت در بهبود زندگی مردم موثر واقع شوند و در ایجاد وسایل بهبود حیاتی مردم نقش عملی خودرا ایفا نموده و در ایجاد زمینه های اعتماد و اطمینان مردم به حکومت و هم رهنمائی نیروهای خلاقه مردم در قبول پروگرام های مترقی‌واساسی وهم هدف های مشخص و معین ملی سهم موثر وارزنده بگیرند .

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم و ذوات معیتی شان بعد از ظهر ۱۸ـ اسد از چخچران مرکز ولایت غور به ولسوالی شهرك مربوط آن ولایت مواصلت کردند واز طرف جمعیت کثیر اهالی ، مامورین محلی و شاگردان معارف منطقه باگرمی استقبال گردیدند .

ښاغلی صدر اعظم پس از استماع بیانیه های خیر مقدم وکیل و یک تن از معاریف و لسوالی شهرک خطاب به اهالی شهرک گفتند مسافرت ما در مناطق مرکزی کشور بسیار آموزنده است ما در این مسافرت خود به گوشه های مختلف زندگی وطنداران خود در این مناطق بیشتر ازپیش آشنا شدیم وازنزدیک بیشتر نیازمندی هارا درک نمودیم ما از نظریات هموطنان از نظریات و معلومات موی سفیدان و معاریف قوم و جوانان منطقه مستفید شده یم وامیدواریم که نتیجه مسافرت ما دراین مناطق در جریان کار بتواند مارا بهتر رهنمائی کند .

ښاغلی صدر اعظم علاوه‌کردند که مسافرت مادر منطقهٔ شما هدفی جز جستجوی طرق بهبود زندگی شما ندارد ما تمام تلاشهای خودرا با آنچه که حکومت خدمتگار مردم است در راه ایجاد شرایط بهتر زندگی وطنداران خود معطوف نموده ایم ما در این راه اگر توفیق حاصل می نمائیم‌درحقیقت یک وظیفه حسابی را که شما بما اعتماد کرده اید به شایستگی انجام‌داده میباشیم.

ښاغلی اعتمادی صدر اعظم اظهارداشتند ما وقتیکه به ولسوالی شما رسیدیم در بین وطنداران شما یک عده جوانانی را یافتیم که متعلق به وزارت معادن و صنایع هستند و جستجو دارند تا به دریافت ثروت های طبیعی از این مناطق بپردازند تا از یک طرف در اقتصاد عمومی مملکت و از جانب دیگر در اقتصاد محل شما کمک نمائیم و طوریکه مستشعر هستیم به همین ترتیب این جنبش واین جستجو ها درسراسر کشور جهت دریافت شرایط بهتر بهبود زندگی مردم ما مشاهده میشود .

ښاغلی صدر اعظم گفتند امیدواریم در دوره‌که‌ما متصدی خدمتگذاری به شما هستیم به کمک مردم خود ، پشتیبانی و تفاهم مردم خود ، بتوانیم تحت قیادت پادشاه محبوب ما نظیر این پروگرام ها را وسعت بدهیم واز این راه اگر توفیقی نصیب شود بتوانیم وسایل رفاه و آرامش مردم خودرا بهترفراهم سازیم .

وکیل شهرک و چند تن از اهالی و شاگردان معارف ضمن بیانات خیر مقدم شان گفتند ما مردم غور برای پیشبرد اهداف ملی حکومت شما بهر نوع کمکهای مادی و معنوی آماده میباشیم وامیدواریم حکومت شما تحت شعار بزرگ ملی ما خدا (ج) و وطن وشاه در راه برآورده شدن آرزو های نیک پادشاه محبوب ما و مردم مملکت موفق باشد .

ښاغلی صدر اعظم صبح همانروز باماموریـن دوایر مرکزی و لسوالیهای مربوط و لایت ملاقات نموده اظهار داشتند. مامورین حکومت باید با روحیه زمان ومقتضیات عصر یک جا پیش بروند و در ایجاد فضای صمیمیت و هم آهنگی بین حکومت و مردم بکوشند ، مامورین حکومت مخصوصاً مامورین ولایات که کارروزمره شان تماس با مردم و حل مشکلات مردم است درین مامول سهم ارزنده دارند .

ښاغلی صدر اعظم نقش مهم و اساسی مامورین حکومت را در آسایش وبهبود زندگی مردم ارزنده خوانده .

ښاغلی صدر اعظم جلب اعتقاد و اعتماد مردم را وظیفه اساسی مامورین حکومت دانسته گفتند مامورین باید ملتفت باشند که مردم با آنچه آنها میکنند باید معتقد و مطمئن باشند هرگاه ما اطمینان مردم را از طریق خدمت و حل مشکلات آنها نتوانیم تأمین کنیم آنها هیچگاه بما اعتمادواطمینان نخواهند داشت .

ما اعتماد مردم را تنها به‌عمل و آنهم عمل درست می توانیم جلب کنیم وبس . من ازشما تقاضا دارم این عمل درست را دور از تظاهر و ریا باکمال صمیمیت از خود نشان بدهید .

مسئو لیت ملی و مسئو لیت اجتماعی برای سلامت جا معه به ما ا مر میکند که بادرك عمیق مسئو لیتیکه در مقا بل مردم دا ر یم این روحیه را ا نکشاف داده ودر را ه‌تطبیق آن صمیما نه مسا عی بخرج د هیم .

ښاغلی صدر اعظم صبح روز ۱۸ - اسد از مسا بقهٔ بز کشی که بین چاپ‌اندا زا ن غور صورت گرفت دیدن کردند و د ر ختم مسا بقه چاپ اندازان را مورد نو ا ز ش قرار دا دند .

همچنان ښاغلی صد ر اعظم در حالیکه دو کتور عبد ا لقیوم معاون دوم صد ا ر ت وزیر معارف ووزراء معیتی ودیگر همرا هان هم سفر با ایشان بودند از مسجد جا مع جدید چخچران ، لیسهٔ لیلیهٔ علاو الد ین غور و شفا خا نه ملکی چخچران و همچنا ن تعمیر جدید شفا خا نه دیدن کر د ند .

ښاغلی صدر ا عظـم در مـد خـل لیسهٔ علاوالدین غوری ا ابراز احسا سات سرشار شا گردان موا جه گردیدند .

ښا غلی صدر اعظم ووزراء معیتی شان از شا گردان صنوف هفت و ۱۱ لیسه سوالاتی نمودند که از طرف شا گردان پا سخ دا ده میشد .

ښاغلی صدر اعظم شا گردان را بیش از پیش با آ مو ختن علم و معر فت تشو یق نموده وآرزو کردند تا آنها هم به مسئولیتها ووظایفی که در مدت تحصیل و همچنان پس از فراغ تحصیل در قبال دارند مو فق و کا میاب با شند .

ښاغلی صدر اعظم مو قع باز د ید ا ز مسجد جا مع چخچران که با صرف بیش از هفتصد هزار ا فغا نی به کمك ا ها لی‌اعمار گردیده وگنجا یش پنجصد نماز گزار ر ا دارد در تکمیل بعضی از قسمت های باقیمانده آن به ر ئیس پلان ریا ست شهر سازی و رئیس تعمیرات وزارت فوا ید عا مه هدایت لازم دادند .

همچنان ښا غلی صدر اعظم موقع مشاهده عمارت شفا خانه جـد یـد سی بستره ای چخچران به وزراء فواید عامه و صحیه د ر مورد تکمیل هر چه زود تر شفا خانه هدا یت دا دند .

ښاغلی صدر اعظم درشفا خا نه چخچران از مریضان دا خل بستر ، عیادت نمو د ند و صحت مندی شا نرا آ رزو کردند .

ښاغلی صدر اعظم در حوالی ظهر بـــا معا ریف چخچران ملاقات نموده ودر مو رد مسایل ذ یعلاقه با ا یشان صحبت کردند .

ښا غلی نور ا حمد اعتما دی صدر ا عظم با ذوات معیتی شان سا عت یاز ده و نیم قبل از ظهر روز ۱۸ - اسد به دره جام مواصلت نموده واز منار جام و دیگر آثار تا ریخی آنجا دیدن کرده ودر باره تر میم وحفا ظت منار جا م که ۷۱ متر بوده و شصت و سه متر از سطح ز مین ا ر تفاع دارد هدایت دا دند .

دره جام که مسقط الرأس مولانا عبدالرحمن جا می میباشد یکی از مرا کز دورهٔ سلا له غوری بوده و مینار جام ازشهکار های آرت اسلامی بشمار میرود .

ښاغلی عبدالحکیم وزیر زراعت وآبیاری باساس هدایت ښاغلی صدراعظم که احداث یك‌فارم زراعتی را در چخچرا ن تو صیـه فرموده اند روز ۱۹ - اسد موضــــع احداث این فارم را در شرق شهر چخچران‌درساحه دو صد جریب زمین تعیین نموده به مدیـر زراعت وآبیاری آن ولایـت هـدایـت داد تا کار فارم را هر چه زود تر آغاز نماید .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم وذوات معیتی شان صبح روز ۱۹ - ا سد چخچران مرکز و لا یت غور را به عزم باز گشت به کابل بصوب پنج آب تر ك گفتند .

ښاغلی صدر ا عظم و ذوات معیتی شا ن صبح روز ۲۰ - ا سد از پنج آب بصو ب با میان عزیمت ودر یکا ولنگ از طرف عدهٔ کثیری از مردم آنجا با گر می ا ستقبا ل شدند . همچنان ښا غلی اعتمادی در طو ل راه یکاو لنگ و بامیان نیز از طــــر ف

ا هالی قرا ئیکه در مسیر جاده قرار دارند با حرارت ا ستقبال گر دیدند .

بناغلی ا عتمادی و همرا هان شان نا ن چا شت را در بند ا میر صرف نمود ند . ما مورین معاریف شا گردان معارف و تعداد کثیری ازاهالی مر کز و لایت با میان ا ز بنا غلی صدر ا عظم پذیرائی با حرارت کردند .

باساس‌هدایت‌بناغلی نور احمد ا عتما د ی صدر ا عظم سر ك بین و لسوا لی‌یکاولنگ ولا یت با میان وولسوا لی‌لعل‌وسرجنگل‌ولایت غور که کوتاه ترین راه بیـن ا یـن د و و لسوا لی میباشد واز پنج سال با یـن طرف متر وك بود مجددا مورد ا ستفا د ه قرار گرفته و بروی ترا فیك باز گر دید .

سر ك بین و لسوا لی یکاو لنگ‌وولسوالی لعل و سر جنگل که شصت و دو کیلو متر طول دارد علاوه ازانکه نسبت به راه سا بق مسا فهٔ ا ین دو و لسوا لی شصت و د و کیلومتر کوتاه‌تر گـردیـد بیش ا ز بیست قریه را در سیاه دره با هم و صل‌مینماید .

همچنان مشکلات‌چهارکوتل صعب‌العبوریکه در راه سا بق مو جود ا ست و بـر ا ی ترا فیك مشکلات می آ ورد با ا حیای ا ین سرك ا ین مشکل نیز رفع گردید .

بنا غلی صدر ا عظم در راه مـرا جعت بکا بل از معدن آ هن حا جیگك دیدن نموده و تو ضیحات ا نجنیران دا خلی و خا ر جی پرو ژ ه را در ز مینه ا ستماع نموده ونقشه های جیا لو ژ یکی معدن را مطا لعه نمودند .

بناغلی نور ا حمد ا عتما دی صدر اعظم عصر ۲۰ ـ اسد در ا جتماع هزاران نفر از ا هالی با میان ا عم از مرد و زن معا ریف وشاگردان معا رف گفتند : درین‌فر صتیکه مسا فرت ما در منا طق مر کزی افغانستان خا تمه می یا بد ار مغان و هد یه و طن خوا هی ، شاه دو ستی و برا دری را از ا ین منا طق و طن خود با خود می بریم .

در مرکز ولایت با میان مسافرت ما د ر مناطق مر کزی کشور که ز یاده از هزارو پنجصد کیلو متر در طول ده روز د را ن مسا فرت نمودیم وبا هزاران نفر ازبرادران خود ملا قات کردیم به پا یان میر سدملاقات و تما س با مر د م ما نـها یـت مفید و مشا هدات و مطا لعات ما درین مناطق خیلی سود مند وبا ا ر زش بود با معلو مات‌جا مع و تجارب بیشتر این مسافرت را خـا تمـه مید هیم وامید واریم که در طول کار مـا نتیجه ا ین تجارب و معلو مات مـو ثر و مثمر با شد .

بناغلی نور ا حمد اعتما دی صدر ا عظم اظهار کردند : درین بازدید حا مل پیـا م پاد شاه بزرگ خـود ا علیحضرت معظـم همایونی میباشم که میخوا هم به‌شمارعایای وفا شعار شا هانه بر سا نم این پیام تمنیات نیك و خوا ستار سعا دت و بختیاری شما رعا یای و فا شعار ا علیحضرت میبا شد .

بناغلی صدر اعظم گفتند : و ظیفهٔ ا ولی هر حکو مت رسید گی بحال و ا حوا ل‌قاطبهٔ افراد مملکت میباشد ، این حکو مت بیش از هر چیز باین ا مر متو جه بوده و همین است که به محل شما آمده ایم واز نزدیك با شما تما س گرفته از و ضع ز ند گی و شرایط محلی تان خو بتر و بهتر مطلع و آگاه میشو یم .

غایه باز دید هیئت حکو مت از محل شما این ا ست که ببینند تا چه حد نیاز مند ی های مبرم محل شما ر فع شده و برا ی زندگی بهتر به چیز ها نیاز مندی بیشتر محسو س میگر دد و حکو مت تا چه حدو د میتوا ند در سا حه ا مکا نات ، آنها ر ا بر آورده سازد و هم و ظیفه خود مردم در بر آ وردن این نیاز مندی ها چیست آمده‌ایم تا با وا قعیت ها بهتر آ شنا شویم و شمارا در معرض واقعیت ها قرار بد هیم .

بنا غلی صدر ا عظم ا ظهار کر د ند ما امروز بصورت عمو می در مملکت مشکلات زیادی پیش روی خود داریم در هر نقطه از نقاط مملکت نظر به مشخصات محل مشکلاتی

وجود دارد ما و ظیفه داریم تا مشکلات خودرا درجه بندی کنیم و در راه ر فع مشکلا ت و تا مین آ رزو ها در حدود ا مکا نات مالی خود وا قعبین با شیم و با تفا هم مشتر ک برای حل آنها را هی را جستجو نما ئیم .

بنا غلی صدر اعظم گفتند جا معه ما ا مروز بیش از هر وقت د یگر ا قتضای حر کت سر یع و سا لم را می نما ید و ا نکشاف و حر کت سر یع درساحات مختلف حیا تی در هر یك از منا طق مملکت ما ار تبا ط با تفا هم و سهم گیری خود مردم دارد .

مردم در راه رفع مشکلات درهمه نـقا ط جهان با حکو مت ها همکا ری مینما ید و حکومت ها همواره در حدودتوان مالی د ر حصه بهبود ز ندگی مردم آنها را در معرض واقعیت ها قرار مید هد د ر و طـن مـــا افغا نستان نیز ما با ید مردم خودرا د ر معرض وا قعیت ها قرار بد هیم با آنهـــا مشکلات و ا مکانات خودرا صمیما نه و د ور از تظا هر بیان نما ئیم با این عمل ما یقین داریم مردم به ما بیشتر ا عتماد خوا هد کرد واز همکاری د ریغ نخوا هند و ر زید .

بناغلی صدر اعظم ا فزودند آنچه برا ی بهبود و ضع ز ندگی مردم ما طرف‌احتیا ج ماست کار عملی ودر حدود ا مکان ا ست.

بناغلی ا عتمادی گفتند : درین هیچ‌شکی نیست که مملکت در راه انکشاف میباشـد وما با ید متیقن با شیم جز خود ما وسهم گیری خود ما در راه پیشرفت مملکت دیگر هیچ عا مل و جود ندارد که مارا خو شبخت و سعادت مند بسازد . عا مل سعا دت‌مندی وخوشبختی خود را نمی توا نیم جزاز را ه اتکاء بخود از جای د یگر ی جستجو کنیم . طوریکه نمی توانیم علت عقب ا فتا دگی خود را نیز درجای د یگری سراغ نما ئیم .

بناغلی صدر ا عظم گفتند ا مروز مو قف مملکت ما تقا ضا دارد که برا ی اصـــلاح زندگی و تنظیم امور خود با واقــــع بینی عوا مل وا قعی را در خود ما در محل ما ودر مملکت ما کشف کنیم و برای پیشر فت‌خود ومملکت خود با یك تفا هم با همی سهم مشترك بگیریم ا مروز ما بیش از همه چیز باتفاهم و حس مسئولیت مشتر ك ضرورت دا ریم .

بنا غلی صدر ا عظم در ا جتما ع مر دم با میان که عدهٔ آ نرا شا گردان و ا هـــل معارف با میان تشکیل میدا دند خطاب به‌آنها گفتند شلامت ملی ، دیمو کراسی و حفـــظ ارزشهای ا سا سی و ملی ما مستلزم فهمو ودا نش است و فهم و دا نش جز در پرتو معا رف صحیح متر قی و خلاق بو جو د آمده نمی توا ند از آ رزو های ما ست تا درسا یهٔ یك معا رف قوی و عصری ا فکار جوا نا ن ما به حقا یق سالم ، صحیـــح ، منطقی و بتوا نند در سا یهٔ آ ن آ را مش و ا منیت مالی ، ا ستعداد های خودرا بهتر بر و ز بد هند و مصدر خد مت به مملکت خـــو د گر د ند .

بناغلی صدر ا عظم ا ستد عا نمو دند تا جوا نان ما در سر تا سر مملکت درخدمت بو طن ، پاد شاه و مردم مو فق با شند .

بناغلی صدر ا عظم در حوالی ظهر ۲۱ـ اسد وارد و لسوالی یکا ولنگ گردیده و از طرف جمعیت کثیری از معا ریف و ا هالی شا گردان معا رف ما مورین محلی پذ یرائی گردیدند .

بناغلی صدر اعظم در یکاو لنگ پس ا ز استماع بیا نیه های خیـــر مقـدم ا هـا لی آن و لسوالی گفتند اگر چه ما از لحاظ ما دی یك مملکت رو به ا نکشاف هستیم ا مابایـد ملتفت بود که ثر وت وا قعی مملکت مـــا معنویت ماست که بر روی پایه های تاریخ فر هنگ ارادهٔ ملی و مصا لح عا لی کشورما استوار می باشد ومصالح عا لی کشو ر ما جز و فا داری بو طـن ، نـظام ، مـردم ، دیمو کراسی ، اعتقاد به پیشروی تو جیه د یگری ندارد .

بناغلی اعتمادی درحالیکه‌بیانات شان بـا کف ز د نهای ممتد و شعار های زنده با د

شاه ، متر قی باد معارف ، و مو فق بـــا د حکو مت ملی ما بد ر قه میشد گفتند اولین و آ خرین آر زوی حکو مت ما این ا ست که ا فغا نستان عزیز و همو طنان عز یز د ر کمال ر فا هیت و آ سودگی امرار حـیا ت بنما یند ، ما آ رزوی نداریم جز ا ینکه مردم ما شا هد یك ا فغا نستان متر قی ، مرفه ومسعود با شد واین ا مر بر آ ورده میشود مشرو ط بر ا ینکه مردم مملکت د ستجمعی به مقا بل مشکلات بر و ند و موا نع را که در راه نیل باین مرام مقد س ملی عر ض وجود کند با شهـا مت و احسا سات و طن دوستی از بین ببر ند .

بناغلی صدر اعظم درو لسوالی یکاو لنگ از تعمیرات شفا خانه بیست بستر ی که به پا یهٔ تکمیل ر سیده و همچنان شفا خا نه جذام که تحت کار ا ست دیدن کرده و راجع به تکمیل و تجهیز شفا خانه های متذ کره په و زیر صحیه هدا یت دا دند .

همچنان بند ذ خیره آب در قر یه کمری واقع پا نزده کیلو متری یکا و لنگ که از طرف ادارهٔ انکشاف محل به همکاری مردم تحت سا ختمان میبا شد مورد باز د یـد بنا غلی صدر ا عظم قرار گر فت ا ین بند در ا متداد راه با میان واقع بو ده و باتکمیل آن بیش از پا نزده هزار جریب زمین آبیاری میگر د د .

بناغلی صدر ا عظم در عر ض راه شاگردان ښوونځی های قراء ، انده ، زارین ، غرغری وشهیدان را که برا ی استقبال بنا غـلـی صدر اعظم در تز د یکی قر یه های شا ن صف بسته بودند وطی مـقالا تی بنا غلـی صدر اعظم و همرا هان شان را خیر مقد م گفتند مورد نوا زش قرار داده و هیئت معارف که در معیت بنا غلی صدر ا عظم بو د نـد در مورد ر فع مشکلات آ ن ښوونځی هـــا

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه بیانیه خیر مقدم یکی از شاگردان معار ف را در ولسوالی یکاولنگ استماع می کنند

یا داشت های ا خذنمودند .

ښاغلی نور ا حمد ا عتما دی صدر اعظم با تفاق د کتور عبد ا لقیوم معا و ن د و م صدار ت ووزیر معارف قبل از ظهر رو ز ۲۱ــ ا سد ا ز لیسهٔ جمعیت با میــان و ښوونځی ابتدائی نسوان آنجا دیدن کر د ه و ضمن باز دیداز لیسه جمعیت کتا بخا نه جمعیت را ا فتتا ح نمو دند .

همچنان ښا غلی صدر ا عظم از جر یان کار تر میم مجسمه های بو د ا کــه تــو سط متخصصین و ا نجنیران هندی صورت‌میگیرد دیدن کردند در لیسه جمعیت با مــــیا ن و همچنان ښو ونځی نسوان هیئت هــا ی تد ریسی و اداری و شا گردان با کف‌زدنها و ا براز ا حسا سات از ښا غلی صدراعظم ا ستقبال نمودند .

ښا غلی صدر ا عظم در لیسهٔ با مــیا ن و ښو ونځی ا بتدا یی نسوان از متعلمین و متعلمات سوا لا تی نمودند در لیسه با میان طلاب شارندوی کنسر تی نیز ا جرانمــود هنگا میکه ښا غلی صدر ا عظم ازجر یان کار تر میم مجسمه های بو د ا دیدن میکر د ند ما مورین ا فغا نی و ا نجنــیران هنــد ی تو ضیحات لازم ارا ئه نمودند .

ښاغلی اعتمادی به مزار میر سید عــلی ینج سوز ر فته به‌رو ح آ ن بزرگواراتحا ف ا د عیه کر دند .

درین باز دید وزراء ز را عت و آ بیا ری پلان ، صحیه و بعضی از رو سا که د رین مسا فرت به منا طق مر کزی کشور با ښاغلی صدر ا عظم همراه بو د ند صبح ۲۱ ــ اسد از فارم زراعتی ملا غلام دیدن کردند .

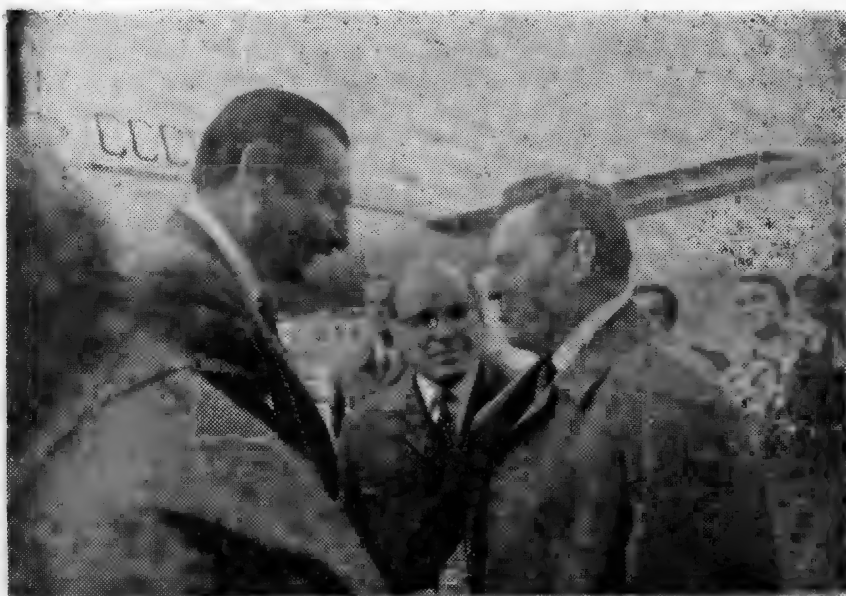
ښا غلی صدر اعظم و هیئت معیتی شا ن حوا لی سا عت سه و سی د قیقه بعد ا ز ظهر ۲۱ اسدبامیان‌رابقصدکابل‌ترک گفتند . وبسا عت نه و نیم شب بکا بل موا صلت کردند .

مسافرت بناغلی اعتمادی صدر اعظم به یوگوسلاویا - پولیند و بلغاریا

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم برای انجام یك سلسله مسافرتها در اروپای شرقی و سهم گیری در سومین کنفرانس سران دول و حکومات کشورهای بیطرف منعقدهٔ لوساکا در حوالی ساعت ده قبل از ظهر پنجشنبه (۵ سنبله ۱۳۴۹ مطابق ۲۷ ـ اگست ۱۹۷۰) عازم اروپا گردیدند.

در میدان هوایی بین المللی کابل پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه، معاونین صدارت عظمی، وزیر دربار سلطنتی، اعضای کابینه،

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درمیدان هوایی مسکو از طرف بناغلی مازوروف معاون اول صدر اعظم اتحاد شوروی استقبال گردیدند

بعضی از ا عضای شوری ، جنرالهای اردوی شاهانه ، ښاروا ل سر پرست کـــا بـل و بعضی از رو سای کور د پیلو ما تیك مقیم کا بل با صدر ا عظم وداع کر د ند .

درین مسا فرت علاوه بر میر من عا لیه اعتما دی خا نم ښا غلی صدر اعظم ، دکتور عبد ا لوا حد سرا بی و زیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین و زیر مشاور ، دو کـــتور روان فر هادی معین سیا سی و زارت ا مور خار جه ، ښاغلی عظیم الصابر کاظمی رئیس د فتر صدر ا عظم و عضو شو رای عا لی ا قتصادی ، ښا غلی و حید عبد الله مد یر اطلا عات و ښا غلی شفیق شر یف عضو مد یر یت قلم مخصو ص وزارت امورخارجه با ایشان همراه می با شند .

ښا غلی ا عتما دی صدر ا عظم در را ه مسا فرت به یو گو سلا و یا برای یـــك باز دید مختصر وارد مسکو شد ند .

ښا غلی صدر ا عظم بتا ریخ ٦ سنبله در قصر کریملن با کیریل مازور وف معا و ن او ل صد را عظم ا تحاد شو روی ر ا جع به ر وا بط بین ا فغانستانو اتحاد شور وی و مسا یل مهم جها نی مذا کره کر د ند که این مذا کرات در فضای دو ستی و صمیمیت صورت گرفت . ښا غلی ما زو روف ظهرهمان روز ضیا فتی به ا فتخار ښا غلی ا عتمادی تر تیب دا د ند .

در مذا کرات بین ښا غلی ا عتما د ی صدر ا عظم و ما زو رو ف معا ون ا و ل صدر ا عظم ا تحاد شو روی ، کو ز مین معین اول وزار ت تجارت ، و ینو گرادو ف معین وزار ت خار جه ، کویف معاون رئیس کمیتهٔ دو لتی شورای و زرا ی ا تحادشوروی برای روابط ا قتصادی و خارجی ووا رو نین رئیس شعبهٔ کشور های شر ق میا نه‌وزارت خارجه ا تحاد شوروی واز جا نب ا فغانستان ښاغلی عبد ا لوا حد سرا بی و زیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشـــــاور ، جنرال محمد عا رف سفیر کبیر ا فغا نستا ن در ا تحاد شوروی ، ښا غـلی دو کـتو ر روان فر ها دی معین سیا سی وزارت ا مور خا رجه افغا نستان شر کت دا شتند .

ښا غلی نور ا حمد اعتما دی صد راعظم وهمراهان شان بدعو ت حکو مت فیدرا لی سو سیا لیستی یو گو سلاو یا ، بـــعد از ظهر روز ٦ سنبله ٤٩ وارد میدان هوائی بلگراد گر دیده واز طرف ښا غلی ری‌بی‌چیچ صدر اعظم یو گو سلا و یا ، و زیر ا مور خارجه ، بر خی از شخصیت های بر جسته آنکشور ، سفیر کبیر واعضای سفا ر ت کبرای ا فغا نی در بلگراد و ا فغا نها ی مقیم آ نجا پذیرائی گر دید ند .

در نز دیك طیاره ښا غلی ری بی چیچ صدر اعظم یو گو سلا و یا و خانم شا ن به ښا غلی صد را عظم و میر من ا عتما د ی خیر مقدم گفتند . سپس صدر ا عظما ن هردو کشور سلام‌گارد احترام را در حالیکه سرود های ملی هردوکشورنوا خته میشدقبول کردند .

ښا غلی نور احمد ا عتمادی صدر ا عظم به‌معیت صدر ا عظم یوگو سلا ویا بطر ف صفو ف مستقبلین ر فته و با ا یشان‌مصافحه نمودند . میدان هوایی و خط ا لسیر ښاغلی صدر ا عظم با پر چم های ملی هر دوکشور تزئین یافته بود وعدهٔ زیادی از مـــردم بلگراد در دو جوا نب خط عبور با ا برا ز احساسات و کف ز د نها و رود ښا غلی صدر ا عظم را خیر مقدم میگفتند .

ښا غلی نور ا حمد ا عتما دی صدراعظم وهمرا هان شان ٦ سنبله به مزار سپا هی گمنام در مو نت او لا ر فته اکلیل گــل گذاشته و سا عت هشت و سی شام هما ن روز در ضیا فتی ا شتراك نمودند که‌بافتخار شان از طـرف ری بی چـیچ صدر ا عظم یو گو سلا و یا تر تیب گر دیده بود .

درین ضیافت خطا به های ر ا جـع به او ضا ع بین ا لمللی، کنفرا نس کشو ر های غیر منسلك در لو سا کا و علا یـق دو کشور بین صدر ا عظمان یو گو سلا ویا وافغا نستان تعا طی گر دید .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درحالیکه بناغلی دی بی چیچ صدراعظم یوگوسلاویا بمعیت شانرا سلام گارداحترام را قبول و آنرا معاینه میفرمایند

متن بیانیه بناغلی دی بی چیچ

جلالتمآبا !

بسی مسرت دارم بنام حکومت جمهوریت سوسیالیست فیدرال یوگوسلاویا واز جانب همکاران خویش واز طرف خود جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدر اعظم مملکت افغانستان و هیئت معیتی شان را خیر مقدم گفته برای ایشان اقامت گوارا دریوگوسلاویا تمنا می کنم.

باین مناسبت کمال امتنان دارم اظهار نمایم که علایق بین یوگوسلاویا و افغانستان از چهار چوب همکاری دوستانه عادی فراتر رفته نمودار درجهٔ عالی اعتماد وتفاهم متقابل می باشد تبادل مسافرت های زمامداران هر دو کشور باین مقصد نقش موثری داشته است. درین مورد ملاقاتهای اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان و رئیس جمهوریت سوسیالیستی فیدرال یوگوسلاویا که درسال ۱۹٦۸ بافغانستان مسافرت کرده بود و هم چنین مسافرت جناب ستامبولیچ سابق رئیس شورای اجرائیه فیدرال و مسافرت اخیر سکرتر دولت برای دفاع ملی جنرال نیکولالیوبیچیچ قابل تذکر می باشد. روسای دولت های ما اتحاد نظر خویش را در بارهٔ مسایل خاص بین الملل از طریق تبادل پیامها پیوسته اظهار داشته اند.

جناب صدر اعظم !

درین باره هردو هم عقیده خواهیم بود که همهٔ امکانات و اشکال توسعه علایق جانبین چه درساحهٔ دوجانبه و چه در زمینه چند جانبه از راه همکاری باثمر بین هردو کشور تا کنون مورد استفاده نیامده

است . د ر صو ر تیکه مسا عی مزیــد و اضافی صور ت گیرد امکا ن آن موجوداست مو سسات مر بو طه و ا هل صنا یع هردو کشور بیشتر بهم ا ر تبا ط قا یم کنند .

یو گو سلا و یا ا ستقا مت بین ا لمللی ا فغا نستان و سهمگیر ی آ نرا در تقو یت خط مشی عدم ا لحاق ، صلح‌وهمکاری عادلانه بین ا لمللی بطور خا ص قدر دا نی میکند . مردم یو گو سلا و یا با و جود مسا فــهٔ جغرا فیا ئی که بین هردو کشور موجو د است با مجا هدات مردم دو ست افغانستان با گذ شته آن و با مشکلا تی که در را ه غلبه بر حا لت عدم ر شد ا قتصا د ی با آن مقا بل است و د ر طول قر نها بدون اینکه تصوری از جا نب ا فغا نستان با شد (ز یرا تسلط خا ر جی برای هیچ یك از مر د ما ن تر قی و ر ناه نیا ورده ا ست) آشنا یی دارند . ا حسا س میکنم شبا هت تا ریخی پیکار بین هر دو کشور ها ی ما به‌تقو یت ا حسا سات دو ستی بین طرفین مسا عد ت نمو ده ا ست . ما از گذ شته د شوار خود این د رس را آ مو خته‌ایم‌که مساعی هر یك از مرد مان را در راه ا ستوا ری استقلا ل قدر دانی می کنیم در عین زما ن از تقد یم مسا عدت صمیما نه خود با آ ن مر د مان که هنوز آزادی و استقلال خودرا حا صل نکرده اند نیز د ریغ نمی کنیم .

جناب صدر ا عظم !

می خوا هم مختصراً باو ضاع کنو نی بین ا لمللی ا شاره کنم . جناب شما با من موا فقت خوا هید دا شت که بشر یت‌امروز با مسا یل د شوار را جع به نگهبا نی‌صلح مـوا جـه ا ست بـدو ن هیچگو نــه شك خطر نا کترین کا نون جنگ ا کنون هند و چین میباشد . در نتیجهٔ یك تجاوز خیـ لـی دوا مدار ، درد ها و رنجهای بیشمارو‌تباهی بیکران در و یتنام جنو بی وارد شده‌است. ا کنون کا نون جنگ بخاك کمبو د یا منتقل گردید ه ا ست در حا لیکه کمبو دیا سا لیان دراز در اثر خط مشی عدم ا لحا ق ، استقلال و همزیستی مسا لمت آ میز خو یش د ر مقا بل هر گو نه فشار مقا و مت کرده بود. همچنین دا من جنگ به لا و س سرا یت کرده ا ست . چنین مو قعیت نه تنها مردمان

این منطقه بلکه صلح جهان را بطور عموم د چار مخا طره می نما ید . لا زم ا ست همه مرد مان صلح خواه جهان برای خاتمه دادن به جنگ هند و چین آ واز خودرا برای تقا ضای خرو ج همه قوت های عسکر ی خارجی ازان منطقه و مو قع دادن بمر د مان ویتنام ، کمبو د یا و لا و س باستفا د ه از حق آ زادی ، تعین سر نوشت بد و ن هیچ گونه د خا لت از خارج بلند کنند .

بعضی تما یلات مثبت به سمت ختـم تـصا د م شر ق میـا نــه وکشف‌راه حل منا سب باین تا زگی ظهور کر ده ا ست ، خرو ج کا مل قوای ا سرا ئیل ازسرزمین های عر ب که ا سرا ئیل در جنگ جو ن ۱۹۶۷ ـ ا شغا ل کرده ا ست و تا مـین حقوق مشرو ع مردم فلسطین شر ط قا طع و قبلی تا مین صلح مستقر بین متحا ربین می با شد .

در ارو پا فضای اعتماد و آ ما دگی به منظور حل و فصل تد ریجی مسا یلیکه زادهٔ تصادم بلا کها بیش از پیش ظهور میکــند وانکشا فات جدید ما را تشو یق مینما ید که جر یان مثبت متو جه همکاری وسیعتر و متسا و یا نه بین همه کشور های‌اروپایی و بسوی تقو یت ا منیت در ین نا حیــهٔ جهان بکار ا فتا ده ا ست .

کنفرا نس آ یندهٔ کشور های غیر منسلك که بزودی در لو سا کا منعقد خوا هد شد برای تقو یت همکاری بین ا لمللی که دران با هر کشور بدون در نظر گر فتن مساحت ، قدر ت و ثر و ت ا قتصا دی آ ن معا مله خوا هد شد ا همیت عمده خوا هد دا شت .

چنان حس میکنم مبا لغه نخوا هد بود اگر بگو یم کشور های غیر منسلك حـتی تا کنون نتا یج قا بل تو جه در پیکار خویش به منظور غلبه بر کشید گی ها در بعضی قسمت های جهان و در سر یع سا ختن‌رشد اقتصادی کشور های درحال ر شد مو فقیت های بدست آورده اند . پر ستیژ خــط مشی عدم ا لحاق پیو سته در جهان بـلند رفته ا ست . ا مروز عدهٔ زیاد کشو ر ها بدور این خط مشی گرد آ مده و آنرا بر ا ی تأ مین منا فع ملی و اظهار و جود در عرصهٔ بین ا لمللی بهترین طریقه می دانند ا لبته

کشور های غیر منسلک در تمنیات خویش هنوز با مقاومت آن کشور ها روبـرو میشوند که در امر حل و فصل منازعات از مقام قدرت ابراز عمل میکنند. اوضاع چنان مقارن افتاده است که اکثر کشور های در حال رشد راه عدم الحاق را گزیده اند و بنا برین طبیعی است کشور های غیر منسلک مسأله سرعت تحول اقتصادی خویش را در اجتماعات خویش طرح می کنند و حق به جانب اند از کشورهای ثروتمند توقع آنرا داشته باشند تا در تحکیم مساعدت اقتصادی تفاهم و آمادگی مزید نشان بدهند.

جناب صدر اعظم!

هردو کشور های ما در همه اقداماتیکه کشور های غیر منسلک رویدست گرفته اند با هم از نزدیک همکاری نموده ودر آینده با اشکال عملی درین مورد همکاری خود را دوام خواهند داد. یوگوسلاویا و افغانستان همیشه ابراز مساعی کرده اند. ملل متحد قوی تر گردیده و موثر تـر باشد. در صورتیکه صفت جهان شمول بودن سازمان ملل متحد تأمین گردد آنگاه باین هدف نایل خواهیم شد.

مسافرت جناب شما و همراهان شما به یوگوسلاویا یقیناً در پیشبرد مزید علایق حسنه و عملی شدن همکاری بین هر دو حکومت به منفعت همه مردمان ما و صلح جهان اثر مساعد خواهد داشت.

آرزومندم به جناب شما و همراهان شما اطمینان بدهم که در کشور ما باعلاقمندی عمیق در مورد افغانستان و رهبران ان مقابل خواهد شد.

در خاتمه جام خودرا به صحت وسلامت اعلیحضرت پادشاه افغانستان و جناب شما واعضای محترم هیئت شما و سعادت رفاه و ترقی مردم افغانستان بلـنـد می کنم.

متن بیانیه جوابیه جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم:

جلالتمآبا!

از جانب همراهان خود و خودم از این پذیرایی با حرارت و کلمات خیر مقدم که دربارهٔ اینجانب و کشورم اظهار داشتید نهایت متشکرم کلمات شما نمایانگر علایق خیلی صمیمی که خوشبختانه بین ملت های ما وجود دارد میباشد این علایق برنزدیکی های که ازان تذکر دادید و بین‌مردمان ما موجود میباشد متکی است. مردمان هردو کشور در طول قرون گذشته و در عهدکنونی در راه استقلال خویش دست به پیکار زده متحمل قربانی ها شده اند.

پس از جنگ دوم جهانی یوگوسلاویا که در مقاومت قهرمانانهٔ خویش برضد تسلط خارجی غلبه حاصل کرده بود از نخستین کشور های اروپایی بود کـه جنبش استقلال مردمان افریقا و آسیارا حسن استقبال نمود متعاقباً در صحنهٔ جهانی یوگوسلاویا و یا پشتیبانی خـود را از تمنیات این کشور ها دوام داد. علاوتا مردم افغانستان یوگوسلاویا را طرفدار پایدار و فعال خط مشی عدم الحاق دریافت. افغانستان این خط مشی را بر اساس بیطرفی عنعنوی خویش که مظهر آرزومندی پاسداری استقلال ملی و سهم گیری بهتر در تقویت مبانی صلح می باشد پیوسته پیروی کرده بود. چه در ملل متحد و چه در دیگر اجتماعات بین‌المللی افغانستان و یوگوسلاوی پیوسته در صف کشور های واقع شده اند که عین عقاید را داشته از صلح جهان و همکاری بین المللی با جدیت پشتیبانی مینمایند.

هموطنان من خاطرات مسافرت‌اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان را به یوگوسلاویا درسال ۱۹۶۰ وهمچنین‌مسافرت جلالتمآب رئیس جمهور تیتو را در جنوری ۱۹۶۸ بافغانستان گرامی می دارند استقبال با حرارت که از روسای هر دو دولت درهردو کشور به عمل آمد نمایانگر احساسات صمیمی ملت های ما یکی در مقابل دیگر

میبا شد . این مسا فرت ها در تحکیم علایق دوستی صمیمانه متقا بل و استواری مبا نی توسعه علا یق ا قتصا د ی و فـر هـنگی هردو کشور نقش بر جسته داشته اند .
همچنین مردم ا فغا نستان خا طرهٔ باحرارت نخستین کنفرا نس سرا ن دو لو حکو مات را که در ا ین پا یتخت تا ریخیدرسپتا مبر ۱۹٦۱ ـ ا نعقاد یافته بود گرا می میدا رند این کنفرا نس در تا ریخ معا صر در را ه انسجام مبیا عی مر د مان و ملل به منظور تقو یت پا یه های صلح یك شا خص تاریخی بوده ا ست .

جلا لتما بـا !

بنا بر ین یقین کامل حاصل می شـود که دعو ت شما که بمن موقع داد به منظور توسعهٔ علایق جا نبین وتبادل نظر یات درین نزدیکی زمان ا نعقاد سو مین ا جتـما ع سران دول و حکـو مـات کشـو ر هـا ی بـیـطـر ف بـه کشو ر شمـا مسافرت نمایم خیلی با عث ا متنا ن مـسن گـردیده است . کنفرانس لوساکا نما یا نگر آرزومندی کشور های بیطرف برای آ وردن تا ثیرمستقیم خو یش به منظور پا سداری صلح جهان و پشتی بانی حقو ق مردمان به تعیینسرنوشت، حق ا شتراك در ا مور مورد علا قهٔ بشر یت بر اساس تسا و ی حـقـو ق میبا شد .
جناب صدر ا عظم این نقش کشور ها ی بیطرف از آنجالازمی میباشد که مساعی د ر صحنهٔ بین ا لمللی به مقصد رفع تشنجا ت وتقویت صلح مستلزم پشتیبا نی مـستین کشور های صلح خواه و عدا لت پسند است

البته از اینکه ارو پا در آ ستان ر فع تشنجات وا قع شده است ا ظهار ر ضایت منده ی میکنیم، اما رفع کشید گی هرچهمهم باشد باز هم ز مانی تا ثیر جها نی دا شته میتوا ند که همز مان با آن رفع کشید گی درباقی منا طق جهان صورت پذیر شود .
متا سفانه مـلا حظه مینما ییم چند ین منطقهٔ یو ا عظم آ سیا صحنهٔ پیکار هـا ی علنی یا پوشیده وا قع گردیـده ا ست .
یقین داریم حل و فصل مسا یل هند و چین که جناب شما شر ح دادید در آ تصو رت تا مین میشود که حق آ زادی تعیینسرنوشت مرد مان هندوچین بدون هیچ د خا لتخارجی رعا یت شود .
درشر ق میانه حـل و فصل سیـا سی بشر طی ممکن خوا هد بود که ا حترام اصل غیر مشرو ع بودن ا شغال اراضی از را ه قوه ا حترام شود . حل و فصل شنا سایی قبلی لزوم تطبیق فیصله های ملل متحدراجع به حقو ق غصب شدهٔ مردم عر ب فلسطین میبا شد .

جلا لتما بـا !

ا میدوارم تبادل ا فکار ما در بلگر ا د در تو سعهٔ علایق صمیما نه و اعتماد متقابل و تو سعهٔ علا یق ا قتصا دی و فر هنگی بین کشور های ما مو ثر با شد . یقینداریم دو ستان یو گو سلا وی ما که در ر شد اقتصادی کشورخودموفقیت درخشان حا صل کرده ا ند میتوا نند در مسا عی ما متکی بر عزم را سخ متو جه ا ستفاده از منا بع طبیعی و تر قی و ا قتصاد ملی ما بطو ر با ثمر مسا عدت نما ید .

جام خودرا به صحت و مو فقیت کا مل ر ئیس جمهور جو زف بروز تیتو ، میز بان ما ر ئیس شبو رای ا جرا ئیه فدرالیوگوسلا و یا ، میر من ری بی چیچ و تر قی مز ید ملت یو گو سلاویا و دو ستی بین هر دو کشور بلند میکنم .
درین ضیا فت بنا غلی عطاء ا لله نـاصر ضیا سفیر کبیر افغانی مقیم بلگـراد ، همرا هان بنا غلی صدر ا عظم و بر خی از شخصیت های یو گو سلا ویا ا شتراك کرد ه بو دند .

مذاکر ات رسمی بین بناغلی نور احـمـد اعتما دی صدر ا عظم و بنا غلی ری بی چیچ صدر ا عظم یو گو سلا و یا در حا لـیکه اعضا ی هیئات های هر دو کشورحاضربودند صبح ۷ سنبله در بلگراد صورت گر فت .

درین مذا کرات صدر ا عظمان افغانستان و یو گو سلا و یا در مورد روابط ذاتالبینی واو ضاع بین ا لمللی تبا دل ا فکار نمودند.

هکذا ر هبران حکو متی ا فغا نستان و یو گو سلا و یا ا همیت مذا کرات راتائید نموده و آ ما دگی شنا نرا برای ا دا مــهٔ همکاری درسا خه های روابط ذات ا لبینی و بین ا لمللی مخصو صا در چو کات مو سسهٔ ملل متحد بر ا سا س عدم ا نسلاك ا برا ز دا شتند .

کذا صد راعظمان ا فغا نستان و یوگو سلا و یا تو جه خا صی بر پرا بلمها ی اروپایی مبذول داشته و یاد آ ور شد ند که ا یجاد بهبود در فضای سیا سی ارو پا یك ا نعکا س مطلو بی را در بهبود اوضاع سا یر قسمتها ی جهان در بر خوا هــد دا شت .

مذا کرات صدر ا عظمان ا فغا نستا ن ویوگو سلا و یا روی یك سلسله سوالات ا قتصا دی ، کلتوری وسیا سی متمر کز بود بناغلی اعتمادی صدراعظم با هــیئا ت معیتی شان بعد از ظهر ۷ سنبله عا ز م سرا جیو گر دید ند .

همچنان بنا غلی نور ا حمد ا عتما د ی صدر اعظم رو ز ۸ سنبله تو سط طیا ر ه مخصو ص از نا حیهٔ سرا جیو ر هسپا ر دو برو نیك گر دید ند .

بناغلی صدراعظم حین توقف در دوبرونیك از مهمترین آ ثار کلتو ری و تا ریخی آنجا دیدن نمودند .

بنا غلی صدراعظم پس از ختم مسا فرت شا ن د ر یــو گــو سلا و یــا عــا زم پــو لــیند گردید ند حــیــن و د ا ع بابناغلی نور ا حمد ا عتمادی صدر ا عظم در میدا ن هوا یی بلگراد بنا غلی ریــبــی چـــیچ صدراعظم یو گو سلا ویا ، عدهٔ ازشخصیت های بر جستهٔ آ نکشور ، بناغلی عطاء ا لله نا صر ضیا سفیر کبیر واعضای سفا ر ت افغا نی حا ضر بو دند .

متن اعلامیهٔ مشترك افغانستان ویوگو سلاویا

بناغلی نور ا حمد ا عتمادی صد ر اعظم افغا نستان و همسر شان نظر بد عــو ت ر ئیس شورای ا جرا ئیه فید رال یوگوسلاویا بنا غلی ری بی چیچ از تا ریخ ٦ سنبله ۱۳٤۹ مطا بق ۲۸ ــ ا گست ا لی ۱۰ سنبله ٤۹ مطا بق او ل سپتمبر ۱۹۷۰ در آ نکشور مسا فرت نمو د ند .

ذوات آ تی به معیت صدر ا عظم افغانستان بو د ند :

دو کتور عبدالوا حد سرابی وزیر پلا ن بنا غلی غلام علی آ ئین و زیر مشا و ر ، دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزار ت خارجه بنا غلی عظیم ا لصا بــر کــا طمی ر ئیس دفتر صدراعظم ودیگر ما مورین عالی ر تبه صد ر ا عــظــم ا فــغــا نستان بــا رئیس جمهور یو گو سلا مارشال جو زف بروزتیتو ملاقات نموده راجع به مسا یل مورد علا قه طر فین تبا دل نظر نمودند .

صدر اعظم ا فغا نستا ن پیــام خــا ص اعلیحضر ت معظم هما یو نی پادشـــاه افغا نستان را به ر ئیس جمهور تیتو ابلاغ نمو د نــد .

صدر اعظم ا فغا نستان هنگام ا قا مت خویش در یو گو سلا ویا علاوه بر بلگرا د شهر های سرا جیو و دو برو نیك را مشاهده نمــوده از بعضی پــرو ژه هــای صنعتی ، موسسات فرهنگی وآبنیهٔ تاریخــی دید ن نمودند .

صدر ا عظم ا فغا نستان مرا تب تحسین خود را از مجا هدات ملت یو گو سلا و یا در راه پیشر فت کشور ا یشان در ز میه های مختلف ا براز نمودند .

صدر ا عظم ا فغا نستان و ر ئیس شورای ا جرا ئیهٔ فدرال یو گو سلا و یا در باره روابط جا نبین واو ضاع جار یهٔ بین المللی در یك فضای صمیمیت و دو ستی وباروحیهٔ ا عتماد و تفا هم متقا بل تبا دل نظر نمودند .

شخصیت هایی که از جانب افغا نستا ن

در مذا کرات سهم داشتند و زیر پلان ، وزیر مشاور ، معین خا رجه ، سفیرکبیر افغا نستان در یو گو سلا و یا ، ښاغلی عطاء ا لله نا صر ضیا و د یگر ما مو رین عا لیر تبه. از جا نب یو گو سلا و یـــا ښا غلی میاك و زیر عضو شو رای اجرا ئیه فدرال ، د کتور ورا تو شه معین خا ر جه، دکتور وی نوویچ رئیس کمیسیو ن فدرا ل روابط فر هنگی با خا رج ، ښا غلی‌شوبائیچ سفیر کبیر یو گو سلا ویا در ا فغا نستان ښا غلی کلیون ر ئیس شعبهٔ آ سیا دروزارت ا مور خا رجه ، ښا غلی می کا شینو یچ مستشار کا بینهٔ صدر ا عظم یو گو سلا ویا اشتراك دا شتند .

مذا کرات بین دوصدر اعظم مظهر موافقت یانزدیکی نظر یات را جع به جر یا نکنونی او ضاع بین ا لمللی و مسا یل کنو نی‌علایق بین المللی بود . هردو صدر ا عظم پابندی حکو مت های خود را در قضیهٔ صلح جها ن و پیشبرد همکاری بین ا لمللی متکی بـــر ا حترام ثا بت از حصو ل به ا ستقلال ، مساوات ، عدم مدا خله در امور دا خلی و حق تعیین سر نو شت و رشد مستقل داخلی اظهار نمو دند .

صدر ا عظم ا فغا نستان و صد ر اعظم یو گو سلا و یا از ینکه بین هر دو کشو ر ا عتماد متقا بل و همکاری نز د یك موجود ا ست ا ظهار ر ضا یت مندی نمو دند ، چنا نکه بطور خا ص در طول تر تیـــبا ت سو مین کنفرانس سران دول و حکو ما ت کشور های غیر منسلك این همکار ی موجود بوده از راه مسا فرت های متقا بل‌شخصیت ها و همکاری در دا خل ملل متحد تقو یت یافته است .

هردوجانب برین موا فقه دارند که این همکا ری نتا یج مثبت بار آ ورده ا ست . هر دو صدراعظم اهمیت توسعه مزید ایـــن علا یق را به مقصد سهمگیری مشترك به حد ا کثر به ا ستحکام صلح مطا بق روحیه منشور ملل متحد و پیشر فت همکا ر ی بین ا لمللی متکی بر مساوات بین ملتها تائید نمو د ند .

هردو صدر ا عظم نتا یج همکاری دوجانبه وامکانات تو سعه مزید عمو می این همکاری را مورد مطا لعه قرار داده خا طر نشا ن نمودند که تبا دل ا موال و د یگر ا شکا ل همکاری ا قتصا دی ، فر هنگی ، علمي و فنی بین ایشان نهایت محدود باقیمـــا نده ا ست .

طرفین بدین موافقه نمـودند کـــــه بـه منظور پیشر فت ا ین همکاری ها با ید ابراز مسا عی نما یند .

جا نب یو گو سلاوی ا ظهار آ ما دگی نمود که مو سسات ا قتصا دی مر بو ط یو گو سلا و یا در عملی سا ختن پلان های رشد ا قتصا دی ا فغا نستان در حدو د ا مکا نات وا قعی ا شترا ك نما یند .

هردو صدر ا عظم برین موا فقه نمو د ند که هردو حکو مت ا قدا مات لا ز مه بر ا ی تطبیق سریع پروژه هر یرود مـــطا بـق موا فقت نـا مـهٔ سیزده جـو لائی ۱۹۶۸ افغا نستان و یو گو سلا و یا رو ید ست گیرند .

همچنین هردو صدر ا عظم موا فقه‌نمودند امکانات تا سیس وتو سعه علا یق دا یمی تجارتی بین هردو کشور مطا بق موافقتنا مه همکاری تجارتی و ا قتصا دی منعقده سی د سمبر ۱۹۵۹ مورد مطا لعه آید .

در ا ین مسا فرت یك پرو گرام تر بیتی وفرهنگی برا ی سا لهای ۱۹۷۱ و ۱۹۷۰ به ا سا س موا فقتنا مه همکاری تر بیتی ، علمی و فر هنگی منعقده دوم نوا مبر۱۹۶۰ بین طرفین امضاء شد .

هردو صدر ا عظم به ا همیت خط مشی عدم الحاق که در علایق بین المللی کنو نی نقش مثبت داشته و سیلهٔ ا سا سی ر فع تشنجات بین ا لمللی ، تقو یت صلح گیتی و حما یت از مرد مان در ز مینهٔ نگهبا نی استقلال وسر یع گر دید ن تر قی اقتصادی ایشان میبا شد با تو جه خا صی مبذ و ل نمودند .

با کمال ر ضا یت مندی خا طر نشا ن گردید که اعلان از طرف عده ز یاد کشو رها در مورد ا شتراك به سو یهٔ عـــا لی د ر کنفرانس آ ینده کشور های بیطر ف درشهر لوساکا وا قع ز مبیا و همچنین تر تیبا ت مو فقا نه سو مین کنفرا نس کشو ر هـا ی بیطر ف مشمر بر ا ین ا ست که میتوان

به اساس خوش بینی معقول مـــتو قــع نتیجه مو فقا نۀ این وا قعه مهم بین المللی بود . فعالیت جدی کنونی‌بدون‌شك‌مظهر‌براین است که ا سا س لزوم پشتیبا نی وسیعتر و لزوم همکاری مدا وم و مو ثر بین کشور های غیر منسلك عا م تر میگر دد . هرد و جا نب ا ظهار آ مادگی نمودند مساعی خودرا یکی با د یگر کشور های بیطرف به مقصد اشتراك به د رجۀ مزیـد در عـملی شد ن ا هداف خط مشی عدم ا لحاق وازین ر ا ه سهمگیری مزید در حل و فصل مسا یلی که صلح وامنیت را در جهان مورد مخا طر ه قرار داده ا ست مبذول نما یند تا به ا ین صورت ضمنا در تقو یت ملل متحد درجهان کنونی سهم نو ینی بگیرند .

هر دو صدراعظم از تامین قطع آتش هر شرق میانه توسط ملل متحد بحیث شـــرط اسا سی مسا عی جدید به منظو ر حــل و فصل سیاسی بحرا نات شر ق میانه ، حسن استقبال و بر ا ین موا فقت نمود ند کــه اکنون پس از نخستین مر حلۀ جستجو ی راه حل مسا لمت آ میز در بحران شر ق میانه لا بدی است تا از همه مساعی مثبت پشتیبا نی شود که متو جه تـا مـین صلح پایدار در ا ین منطقه مقصد خروج قوا ی اسرائیلی از همه سر ز مینها ی عرب کــه اسرا ئیل در جنگ جون ۱۹۶۷ اشغال نموده است و همچنین متوجه تا مین حقوق مرد م عرب فلسطین و به مقصد تطبیق همه مراتب فیصله نامه ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شـــورا ی ا منیت میبا شد .

هر دو صدر ا عظم ا نعقاد موا فقتنا مه بین اتحاد شوروی و جمهو ریت فد را لی المان را بحیث مظهر ا نکشا فـات نوین‌در ارو پا و سهمگیری در ا یجاد محیط اعتماد ودر آ مادگی حل و فصل مسا یل متعد د حسن ا ستقبال نمو دند .

طر فین این اقدام را جریان مثبت نوین تشخیص مید هد که متوجه همکاری وسیعتری بین کشور های اروپایی بر اساس مسا وات وبر اسا س ا صول حا کمیت وعدم مدا خله در امور داخلی دیگر کشور ها میبا شـــد

باینصورت ا ین ا قدام سهم عمده د ر تقویت ا منیت داشته به ثبوت میر سا ند که ا صول مذا کرات عا دلا نه یگا نه‌طریقۀ وا قعبینا نه و مو ثر حل وفصل مسا یل عمده و پیچید ه علا یق بین المللی بو د ه به نتا یج مثبت نا یل میشود .

هردو صدر اعظم در پهلوی این‌انکشافات مثبت در اوضاع بین المللی با تاسف ایـن ا مر را خا طر نشان نمودند که جا معـۀ بین ا لمللی هنوز ثقلت محل مسا یل مهمۀ حل نا شده را بر دوش دارند .

هردو ر ئیس حکو مت نگرانی عمیق خودرا درباره جر یا نات کنو نی هندو چین که‌زاده مدا خلۀ خا رجی در ا مور د ول آن منطقه میبا شد ا ظهار نمودند جا نبین بر اساس اصول خط مشی صلح ا ستقلال واحترا م حق هریك از مرد مان به آ زادی و رشد بلا ما نع همبستگی خودرا به پیکار عادلانۀ مردم ویتنام برضد تسلط خارجی تائـید نموده پشتیبانی خودرا از مطا لبات قانونی ایشان به منظور اتخاذ تصمیم راجـع بــه سر نوشت خود ها بدون هیچ مدا خـلـۀ از خارج اظهار نمودند هردو ر ئیس حکو مت اظهار امید نمودند مذاکرا ت پاریس بدو ن تا خیر در عملی شدن این ا هداف مساعدت نما یند .

هردو صدر اعظم از مسا عی شان برا ی احیای مجدد کمبو د یا ی مستقل ، غـیـر منسلك و صلح خواه که طی سا لیان دراز عا مل نیرو مند سیا ست صلحخواهی و غیر منسلك در منطقه هندو چین بود پشتیبا نی میکنند .

طرفین آن مساعی راکه‌درمنطقه هندوچین به منظور اتخاذ خط مشی عدم ا لحاق‌صورت میگیرد حسن استقبال نموده آنرا مظهـــر تمنیات عام مر د مان ا ین منطقه متو جــه صلح ا ستقلال پیروی طر ح ر شد و تر قی مطا بق آ رزوی خود شان تشخیص مید هند طرفین حق حاکمیت و تما میت ارا ضی همه ملتها ی آ ن منطقه را تا ئید میکنند .

هردو ر ئیس حکو مت تا کید نمود نـــد که ا ستعمار و تقو یت قوای نژاد پر ستی منبع دا یمی خطر متو جه صلح در افریقـا میباشد و محیط غیر مامون و فضا ی عد م یقین را بمیان می آ ردکه امنیت و ا ستقلال خاصه امنیت و استقلال کشور های کو چك

را د چار مخا طره میکند .

هردو صدراعظم با اشاره به ا همیت‌عمده مسئلۀ کشور های در حا ل رشد ا ظـها ر نگرانی شدید نمو دند که مغاك و فا صله بین کشور های پیشرفته و کشور های در حا ل رشد پهنا ور تر میگر دد واین مشکـلا ت بزرگ دا خلی چه ا قتصا دی و چه غیر آ ن برای کشور های در حال‌رشدبارمی‌آورد .

بحدیکه در بعضی موارد ا یشان را حتی مورد خطر ا ستثمار فشار و تهدید به‌استقلال و دیگـــر مخا طرا ت قرار مید هد .

طرفین به این موافقت دارند که مسا عـــی کشور های در حال رشد که حاضر ند همه نیرو های بشری و مادی خودرا بکاراندازند باید تو سط کشور های پیشر فته تـما ما پشتیبا نی شود ، کشور های غیر منسلك با ید مساعی خا ص خودرا در ملل متحد و در مو سسات ا ختصا صی بکار بر ندتاقبل از ختم سال جاری پرو گرام دو مین ده‌سال انکشاف در ملل متحد تصو یب شو د .

هردو صدر ا عظم با تا ئید ا همیتی که افغا نستان و یو گو سلا و یــا بـه نقش ملل متحد در نگهبانی صلح ، تقو یت‌امنیت بین ا لمللی قائل اند لزوم ابراز مسا عی را به منظور تقویت مزید نقش ملل متحد جهت سهمگیری فـعا لتر در حـل و فصل مسا یلی که جهان ا مروز باآن مقا بـــل است خا طر نشان نمودند هر دو ر ئیس حکو مت این یقین خود را تائید نمـــودنـد که ملل متحد در صو ر تیکه ا صل جها ن شمو ل بو دن آن تما ما ر عا یت شو د ما نع آن تما یلات خوا هد شد که متو جه حل و فصل مسا یل عمده در خا ر ج ملل متحد میبا شد .

در ا ین مورد هردو صدر ا عظم ا ظها ر آمادگی نمو دند ازان مساعی پشتیبا نی کنند که متو جه بمیان آوردن ا مکا نـات بـــه منظور ا حیای مجدد حقوق چین درملل متحد و شنا خته شدن نما یندگان جمهو ر یت مردم چین بحیث یگا نه ممثلان قا نو نی‌چین در ملل متحد و به مقصد ا ینکه چین د رحل و فصل مسا یل عمده جهان ودر حفا ظت صلح گیتی اشترا ك مسا عی نماید میباشد.

هردو صدر اعظم بر این موا فقت‌نمودند که دوره آ یندۀ مجمع عمو می ملـل متـحد بیست و پنـج سال پس از تا سیس آ ن باید برای تائید مزیـد و تطبـیق ا صو ل مند رجۀ منشور ملل متحد که حاوی وجیبۀ لا زمه بین همه کشور ها و مر د ما ن مـا میباشد بکار رود و همچنین طی این د و ر ه وسا یلی ا تخاذ شود که همه کشو ر هـــا تصمیمات ملل متحد را ر عا یت نما یند .

صدر اعظم ا فغا نستان تشکرات‌باحرارت خودرا به منا سبت ا ستقبال دو ستا نه و صمیمی که از وی و همرا ها نش به عمل آمده به صدر اعظم یو گو سلا و یا اظها ر داشت .

طرفین اظهار امید نمودند که ایـــــن مسافرت در تقو یت مز ید علا یق مو د ت ایشان مسا عدت نما ید. طرفین خا طرنشان نمودند که تبادل مسا فرت ها بسویه های مختلف بین هردو کشور در تشئید همکاری دو ستانه بین طر فین مو ثر خوا هد بود .

صدر اعظم ا فغا نستان از ر ئیس شورای اجرائیه فید رال یو گو سلا و یا بنا غـلی ری بی چیچ دعو ت نمود تا به ا فغا نستا ن مسافرت نما یند .

این د عوت با مسرت قبول شد و تا ریخ آن در آینده تعیین خوا هد گر دید .

مسافرت بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم به پولیند

بناغلی نور ا حمد اعتمادی صدر ا عظم و همرا هان شان سا عت سه و ده د قیقه بعد از ظهر ۱۰ سنبله ۱۳۴۹ وارد وارساگردیده ودر میدان هوا یی از طرف بنا غلی‌سرانکوویچ صدراعظم پولیند و بنـــاغلـــی بیدر ی خو فسکی وزیر ا مور خارجه و بر خی ا ز شخصیت های بر جستهٔ آ نکشور ، سفیر کبیر واعضای سفارت کبرای ا فغا نی د ر وارسا و افغا نهای آنجا پذ یرایی گردیدند.

در نزدیك طیاره بنا غلی سرانکو یچ و میر من سرانکو یچ به بناغلی صدرا عـظم و میر من اعتما دی خیر مقدم گفتند سپس صدراعظمان هر دو کشور سلام گارد احترام را در حالیکه سرود های ملی هر دو کشور نواخته میشد قبو ل نمودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی با معـیت بنا غلی صدر ا عظم پو لیند بطرف صفو ف مستقبلین ر فته وبا آنها مصا فحه نمودند .

میدان هوا ئی و خط سیر بنا غلی‌صدراعظم با پر چم های ملی هردو کشور تز ئین‌یافته بود و عده زیاد مردم وارسا در دو جا نب خط عبور با ابراز ا حسا سات وکف ز د نها ورود صدر اعظم را خیر مقدم گفتند .

بعدا بناغلی نور ا حمد ا عتمادی‌وهمراهان شان در آ بدهٔ سر باز گمنام ر فته ا کلیل گل گذا شتند متعا قبا شام را در ا قا متگاه طور خصو صی با و زیر خا رجه پو لیند صرف کردند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم طی‌اقامت مختصر شان در پولیند با رئیس‌جمهور آنکشور ملاقات کردند درین عکس رئیســ‌جمهور پولیند از بناغلی صدراعظم دراقامتگاه شان استقبال می کنند

مذاکرات رسمی بین ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم و ښاغلی جوزف سیرانکویچ صدر اعظم پولیند بتاریخ ۱۲ سنبله ۱۳۴۹ در وارسا شروع گردید.

درین مذاکرات از طرف افغانستان ښاغلی سرابی و زیر پلان، ښاغلی آئین وزیر مشاور، دوکتور فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه، ښاغلی امین اعتمادی سفیر کبیر افغانستان متعین وارسا واز جانب پولیند و زیر خارجه، معین وزارت خارجه سفیر کبیر آنکشور متعین کابل و دیگر مامورین عالیرتبه دو کشور اشتراک داشتند.

ښاغلی اعتمادی صدر اعظم بتاریخ ۱۱ سنبله باگو ملکا منشی اول کمیتهٔ مرکزی حزب کمونیست پولیند ملاقات کردندکه درین ملاقات صدر اعظم وو زیر خارجهٔ پولیند ووزراء افغانی اشتراک داشتند.

همچنان ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم با ښاغلی سیرانکویچ صدراعظم وستیفان یدری خو فسکی و زیر خارجه پولیند بتاریخ ۱۲ سنبله ملاقات کردند.

در این ملاقات از طرف افغانستان ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور، دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه، ښاغلی محمد امین اعتمادی سفیر کبیر افغانستان متعین وارسا واز جانب پولیند ښاغلـــی ز یگفرید د لنیاك معین وزارت خارجه و ښاغلی یان پتروس سفیر پولیند متعین کابل اشتراك داشتند.

شام همان روز ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در ضیافتی اشتراك فرمودند که به افتخارشان از طرف ښاغلی سرانکویچ صدراعظم پولیند ترتیب داده شده بود.

درین دعوت بین صدر اعظمان هر دو کشور بیانیه های تعاطی گردید.

متن بیانیه ښاغلی جوزف سیرانکویچ

جناب صدر اعظم!

قبل از همه مراتب مسرت خویش را اظهار میدارم که افتخار میزبانی شما صدر اعظم افغانستان و شخصیت های همسفر شان در کشور ما میسر گردید.

چند سال قبل از پذیرایی با حرارت که متکی بر احساسات دوستانه به ملت پولیند میباشد در افغانستان مستفید گردیدم و آنکشور زیبا و مردم شجاع آن که مانند مردم ما با کمال پایداری دلاورانه در راه استقلال خویش دست به پیکارزدند آشنا شدم و با تمنیات کشور شما بمنظور انکشاف و ترقی معرفت حاصل نمودم.

همکاری نمایندگان کشور های ما درمقامات بین المللی و سهمگیری سودمند ایشان برای رفع کشیدگی ها و تقویت صلـــح جهان مظهر مشخص تقویت همکاری وتشدید آن دوستی میباشد که مردمان هر دوکشور را با هم مرتبط میدارد.

سفر شما به پولیند دلیل ثابت دوام علایق حسنه بین هردو کشور، احترام و تفاهم متقابل اعتماد و همکاری مسالمت آمیز میباشد. انکشاف و ترقیات اقتصادی افغانستان و دیگر پیشرفت های کشورشما مورد علاقمندی ما میباشد و موفقیت مزید مردم افغانستان را در ین زمینه آرزو مندیم کمال رضائیت مندی داریم جوانان شما در مدارس و فابریکه های ما تحصیل میکنند.

پیشرفت پایدار نقش سیاسی افغانستان را در آسیا و بین کشور های بیطرف درساحهٔ بین المللی که متکی بر خط مشی ثابت همزیستی مسالمت آمیز و دوستی میباشد با قدر دانی می نگریم. کشور شمارا بحیث یك حلقهٔ عمدهٔ نیرو های صلح در آسیا ودر جهان می شناسیم. کشور ما در بارهٔ خط مشی شما تفاهم و همنوایی دارد وآنرا پشتیبانی میکند.

سیاست خارجی پولیند متکی برمساعی پایدار و فعالیت در پیکار حفظ صلـــح در اروپا و جهان میباشد در مساعی خویش برای تامین تفاهم طرفدار رفع تشنجات میباشیم وخلاصه اینکه همزیستی مسالمت آمیزرا خواهانیم. ازینجاست که پولیند یکجا با اتحاد شوروی و دیگر کشور های سوسیالیست در امر تحکیم امنیت بادوام

وصلح در ارو پا بذل مساعی میکند .

متا سفانه مجا هدات ملل جهان در را ه صلح و همز یستی و همکاری هنوز مو رد مخا طرهٔ قوای تسلط خواه و کا نون ها ی جنگ میباشد . د خالت نظا می و سیعتر تسلط خوا هان در هند چین که ازان چندسال میگذرد و تجاوزا ت اخیر اسرائیل متضمن مخاطرات میبا شد که مر د مـان دا را ی حسن نیت را د چار نگرانی نموده صلـح و انکشا فات علا یق با ثمر را در روابط بین ملت ها ما نع میشود .

پو لیند از مردمان هند چین و پیکا ر عا دلا نه ا یشان ضد قوای تجاوز پشتیبا نی میکند . همچنین از تمنیات حقهٔ کشو ر های عرب متو جه حل و فصل صلحجو یا نـه نزاع شرق میانه حمایت می نمــا یـد . شاد ما نیم ا ظهار نما ییم که نظر یا ت ما وشما درین مورد متوا فق میبا شد .

ښاغلی صد ر ا عظم !

مسا فر ت شما باین کشور فرصت‌تبادل نظر را نه تنها در مسا یل بین ا لمللی‌بلکه دربارهٔ علا یق دو جا نبـه میسر نـمو د ه است . با ر ضا ئیت مندی ا ظهار میداریم این علا یق ما ا نکشاف می یابد و بـسا ید بیشتر انکشاف بیابد .

یقین داریم این مسا فرت شما علا یـق دوستی مارا تشئید نموده و همکاری‌مسالمت آمیز را بین کشور های ما تو سعه میبخشد. واین کمال آ رزو مندی ما ست .

با اظهار تشکر ا زین مسا فرت شما جام خودرا به صحت و سلا مت شما و همسرشما وهمرا هان شما بلند می کنم .

به مو فقیت مردم ا فغا نستان و ر شد مو فقیت آ میز کشور شما .

به دو ستی و همکاری بین پـو لیند و افغا نستان .

متن بیانیه جوابـیه جلا لتـمآ ب نور احمد اعتمادی صدراعظم

جلا لتمـآ ب !

ازین د عوت دو ستانهٔ شما که بمن موقع دا د از کشور زیبای شما دیدن نما یم و همچنین از کلمات با حرارت که در با ر هٔ افغا نستان ا ظها ر داشتید متشکرم . ا ز لحظه ای که در پو لیند وا صل شده ام با همرا هان خود ا ین ا حسا س مشتر کرا داریم که در یك کشور دوست آ مد ه ا یم.

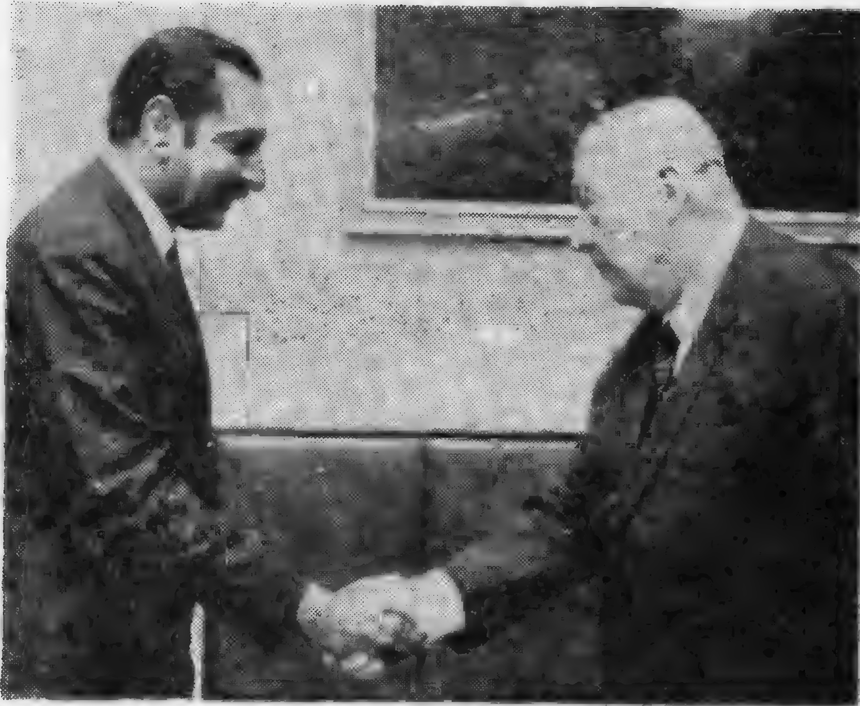
افغا نستان در قلب بر اعظم آسیا وا قع‌شده وحلقهٔ بین منا طق جغرا فیائی و تمدن های بشری مختلف میبا شد . همچنین پو لیند در و سط ارو پا وا قع شده و با نبوغ ملی خو یش در جر یا نات تمدن که به سمت های مختلف درین قاره ظهور کر ده است بطور با ثمر ا شتراك داشته است . پو لیندیان ما نند ا فغا نیان در طول تا ریخ وبار ها برای پا سداری ا ستقلال ملی خو یش دست به پیکار زده است .

طی این ا یام گـوارا که در کشور شـما گذشتا ندیم آ ن مساعی را که مردم نجیب شما در راه ا عمار مجدد کشور خـو یش بذل نموده اند . مشاهده نمودیم .چه‌درشهر و ار سا و چه در شهـــر لـو بلـین و دیگر جـا ها مظا هـر تـر قـی اقتصادی و فر هنگی یك کشور د و ست را مشا هده نمو دیم که با آن علا یق باستانی داریم . بعد از جنگ اول جهان افغانستان درپایان پیکار ملی خویش ا ستقلال خود را مجددا بدست آ ورده و نما یند گا ن‌سیاسی در اروپا فــرســتاده بود ایشــان نـــزد مردم پو لیند علا قمندی صمیما نه دریافتند که بطور متقابل نزد افغان ها نیز مو جو د بود واین ا حسا سات تهداب مستحکم‌علایق دوستی ما در زمان کنو نی گردید .

ا مروز پو لیند به افغانستان‌مسا عد ت فر هنگی مید هد که از طرف مردم کشور ما قدر دانی میگر د د .

با کمال مسرت محصلین افغانی را ملاقات نمودیم که در پولیند برای خدمت آیــنده در و طن خو یش آماده میشوند و همچنین‌از خد مت ا طمینان بخش متخصصان پولیندی در ا فغا نستان قدر دانی میکنم .

افغا نستان سیاست بیطر فی عدم الحا ق به د سته بندی های سیا سی ، حفظ قضاوت آزاد در باره مسایل بین ا لمللی واشتراك مساعی در ا مر استحکام صلح ودموکرا تیك

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم دردعوتیکه بافتخار ښاغلی سیرانکوویـــچ در قصر کلتوری ترتیب داده بودند از ښاغلی‌صدراعظم پولیند استقبال می نماینه

شدن علایق بین المللی را پیروی میکند .

با مسر ت ملا حظه می کنیم ر سیدن مابه پو لیند مقارن بارفع کشید گی در علا یق بین کشور های ارو پا میبا شد . ا میدواریم که‌رو حیهٔ تفا هم جا نشین فضای تصا دم نه تنها در قا رهٔ ارو پا بلکه در همه نوا حی جهان گردد . ز یرا که صلح واحد و غیر قابل انقسام است تامین صلح جز از راه احترام حقو ق همه کشور ها چه بز ر گ و چه کو چك و رعا یت حق ایشان بر اینکه بر اساس مساوات در مسا عی متو جـــه تفا هم و همکاری بین ا لمللـــی ا شترا ك نما یند صورت گرفته نمی توا نند .

مو قعیت در هند چین متا سفانه بد تر شده ا ست و جز از راه احترام حق‌مردمان این منطقه به تا مین صلح تعیین سر نوشت وبراه بودن از هر گو نه دخالت خارجی‌بهبود یافته نمی تواند .

در شر ق میانه مساعی را که متو جه حل و فصل مسا لمت آ میز بحران خطیر آنجا میباشد حسن استقبال مـــی کـــنیم . شر ط اول ا ین را حل ا حترام اصل عد م تصا حب ارا ضی از راه قوه و بنا بر ین خروج سپاه اشغالگر اسرائیل از اناراضی عرب میباشد که در نتیجه جنگ تجـــاوز کارانه ۱۹٦۷ مورد تسلط آورده ا ست .

جناب صدر ا عظم !

مسروریم فر صت تبادل نظر با جلا لتمآب شما دربارهٔ مسایل مورد عـلا قـه مشتر ك

مربوط با مور بین ا لمللی و نیز تو سعـهٔ علایق ا قتصادی و فر هنـگی بین هر د و کشور میسر گر دید .

جام خودرا به صحت و سلامت جلالتمآب صدراعظم پولیند و میرمن سیرانکو ویـــچ وتر قی و خوشبختی پو لیند و ا ستوا ر ی دوستی ا فغا نستان و پو لیند بلند میکنم .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم پس از ختم مسافرت شان در پو لیند ، بعد ا ز ظهر ۱٤ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۲۰ سپتمبر ۱۹۷۰ برای اشترا ك در كنفرانس سرا ن دول و حکو مات کشور های بیطرف بحیث رئیس هیئت افغانی از طریق روم عـا ز م لوساکا گر دیدند .

(جریا نات کنفرا نس عا لی کشور های مما لك غیر منسلك را تحت عنوان کنفرا نس عالی لوسا کا مطالعه فر ما ئید .)

برای وداع ښاغلی صدر ا عظم و هیئت افغا نی ، صدر ا عظم پو لیند و د یـگـر شخصیت های آنکشور سفیر کبیر افغانستان متعیٔن وارسا و سفیر کبیر پو لیند متعین کابل در میدان بین المللی وارسا حضور بهم رسانیده بودند .

متن اعلامیهٔ مشترك افغانستان‌وپولیند

ښاغلی نور ا حمد اعتمادی صدر ا عظـم نظر به د عوت جوزف سیرا نکو یچ ر ئیس شورای وزیران جمهو ریت مردم پو لیند ا ز تاریخ ۱۰ سنبله ۱۳٤۹ مطا بق اول سپتر الی ۱٤ سنبله ۱۳٤۹ مطا بق ٤ سپتمبر۱۹۷۰ به پو لیند سفر رسمی نمو د ند .

صدر ا عظم ا فغا نستان مو فقیت ها ی مردم پـو لند را در مسا عی ا یشا ن به منظور تعمیر مجدد و تر قی کشور ا یشا ن در همه سا حات زندگانی تحسین نمو د ند .

صدر اعظم ا فغا نستان با ښاغلی‌گومولکا منشی اول حزب کمو نیست آ نکشور وښاغلی سپیخا لسکی ر ئیس شورای دو لت پو لیند مـلا قات نمو دند .

هردو ر ئیس حکو مت به مـذا کر ا ت رسمی پر دا ختند کـه در طی آن را جـع به علا یق دو جا نبه پو لند و افغا نستا ن و موضوعات مهمه تبادل نظر بعمل آمد .

درین مذاکرات از جا نب افغا نستان‌دکتور عبد الوا حد سرابی و زیر پلان ، ښا غلی غلام علی آئین وزیر مشاور ، دکتور روا ن فر ها دی معین وزارت خارجه ، ښا غلـی محمد ا مین ا عتمادی سفیر کبیر ا فغا نستان در پو لیند ، ښاغلی عظیم ا لصا بر کاظمی ر ئیس د فتر صدر ا عظم ودیگر ما مورین عا لیرتبه افغا نی ا شتراك داشتند .

از جا نب پو لیند شخصیت هـای آ تی در مذا کرات اشتراك دا شتند : ښا غلی ییدری خو فسکی و زیر ا مور خارجه، ښاغلی وول نیا ك معین خار جه ، ښاغلی‌شچلت‌سکی معین وزارت تجارت خا رجی ، ښا غـلـی چخو ویچ عضو کمیسیون پـلا ن دو لـت برتبه معین ، ښا غلی پان پتروس سفیر کبیر پو لیند در ا فغا نستان ، ښا غلی ستا خو و یاك معا ون دروزارت امورخا رجه

طی‌مذاکراتیکه در فضای صمیمی ودوستانه صورت گرفت با کمال ر ضا ئیت مندی اظهار گردید که علا یق سیاسی ، ا قتصا دی و فرهنگی که هردو کشور را با هم مر تبط میدارد به منفعت هردو کشور تو سعه می‌یابد برین موا فقه بعمل آ مد که ا مکا نات توسعه مزید همکاری ا قتصادی ، فنی وعلمی بین طرفین باید جستجو شود .

جانب افغانی اظهار امید نمود ، پولیند اشتراك در عملی شد ن بعضی پروژه های اقتصادی افغانستان را در نظر بگیرد . جانب پولیند ی اظهار امادگی نمود این پیشنهاد را مطالعه نماید با ین منظور هیئت‌های‌وزارت های ذیعلاقه هر دو کشور بزود تر یـــن فرصت برای مذاکرا ت ملاقا ت خوا هـند نمود .

طرفین راجع به مسایل عمده بین‌المللی تبادل نظر نموده مسا عی حکو مت ها ی‌خود را برای صلح ، رفع کشید گی و تقو یت امنیت بین المللی مجددا تائید نمـودند . علایق دوستی و همکاری که خوشبختا نه‌بین افغانستان و پولیند موجود است عنصـــر

مثبت درین زمینه میباشد .
صدراعظم افغانستان سیا ست عدم‌الحاق افغانستانرا که متکی بر بیطر فی عنعنو ی افغانستان بوده متوجه تحکیم استقلا ل‌ملی آن ، دوستی باهمه مردمان ، تحکیم صلح، همزیستی وهمکاری بین ملتها ، پشتیبانی از تعیین حق سرنوشت مردمان می باشـد شرح دادند .
جانب پولیند ی خط مشی سیا ست‌خارجی افغانستان را تحسین نمود رئیس شورا ی وزیران پولیند مساعی کشور خود را که با مجاهدا ت کشور های سوسیا لست مطابق ومقارن میباشد در راه رفع کشیدگیهاونورمال ساختن روابط در اروپا متکی بر رعا یت حالت موجود وشناسا یی سر حد های کنونی وهمچنین در راه تحکیم صلح ومساعی‌تاسیس سیستم امنیت مجموعی وهمکاری در اروپا وانعقاد کنفرانس امنیت اروپایی دریـــــن موضوعا ت بیان کردند .
صدراعظم افغانستان قدر دانی خود را از سهمگیر ی پولند در تحکیم صلح ورفع کشیدگی در اروپا وجهان ابراز نمودند .
هر دو جانب انعقاد موافقتنامه بین‌اتحاد شوروی وجمهوریت فدرال المان را بحیث یك عامل رفع کشید گیها امنیت وهمکاری وسیعتر بین کشور های اروپا یی حســن استقبال نمودند .
هر دو صدراعظم در ضمن مطالعه اوضا ع بین المللی وحد ت نظر وپشتیبانی‌کامل‌خود را از پیکار مردمان و کشور هادرراه‌استقلال حاکمیت و برضد تسلط خار جی واستعمار تحت همه اشکا ل آن اظهار داشتند .
توسعه جنگ و مصادمه در هند چین که صلح جهانرا مورد مخاطره آورده مو جب نگرانی جدی میباشد ، اعادهٔ صلح در هند چین مستلزم قطع دخالت خار جی عسکری چه غیر ان عقب کشید ن قوای خار جی ، احیاو رعایت حقوق مرد م ویتنا م جنو بی ، کمبود یاولاوس در اتخاذ تصمیم راجع به امور ایشان مطابق اراده و منافع ایشا ن میباشد .
هردو صدراعظم معتقد ند سیاست تجاوز کارانهٔ اسرائیل منشاء تصادم و محاربه در شرق میانه بوده واکنون نیز مانع حل‌وفصل سیاسی قضیه می باشد که شر ط قبلی آن عقب کشیدن سپاه اسرائیلی از اراضی‌عربی تحت اشغال میباشد .
هر دو حکو مت آن مساعی را که متوجه تامین حل وفصل مسا لمت آمیز نزاع عرب واسرائیل مطابق فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت باشد پشتیبانی میکنند .
هردو صدر اعظم اظهار ا مید نمود نددورهٔ اجلا سیهٔ مجمع عمومی مقارن بـا بیست و پنجمین سالگرد ملل متحد برای انسجـــام آن مساعی بکار رود که متو جه تقو یـت آن مو سسه تطبیق پر نسیب ها ی شا مل منشور و رعا یت فیصله های ملل‌متحدخاصه آنکه راجع به آ زادی وا منیت ملتها میباشد.
هر دو جانب متیقن اند مسافر ت صدراعظم افغا نستان به پو لیند و مذا کر ات بین هردو کشور که طی ا ین مسا فرت صورت گرفت در تو سعه تقو یت علا یق دوستانه ومفید بودن برای جا نبین و همکاری بین‌هردو کشور موثر بوده باینگونه در تحکیم امنیت و صلح در جهان مسا عدت خوا هد نمود .
صدراعظم افغانستا ن صمیمی تـــریـــن تشکرات خود را از پذیرائی با حرا ر تیکه از وی و همرا ها نش از طرف حکو مت و مردم پو لند بعمل آ مد ا ظهار نمو د .
صدر ا عظم ا فغا نستان از ر ئیس شورای وزیران پولیند بنا غلی سیرا نکـــو یچ صمیمانه د عوت نمود که بـا فـغا نستا ن مسا فرت نما یند این دعوت به مسرت قبول گردید .

مسافرت بناغلی نور احمداعتمادی صدراعظم به بلغاریا

بنا غلی نور ا حمد اعتمادی صدر اعظم وهمرا ن شان که به غرض ا شترا ك د ر كنفرانس ممالك غير منسلك به لو سا كا رفته بودند بتاریخ ۲۲ سنبله ۱۳٤۹ بنــا بدعوت بنا غلی ژ یکو ف صدر ا عظم بلغاریا به صو فیه موا صلت کر دند . در مید ا ن هوایی صو فیه بنا غلی ا عتمادی صدر اعظم ومیرمن ا عتمادی از طرف بناغلی ژیفکو ف صدر ا عظم و خا نم وی وو زیر ا مو رخارجه وبعضی‌دگرازشخصیت های‌آ نکشور، بناروال صوفیه ، بناغلی عطاء الله نا صر ضــیاء سفیر کبیر ا فغانی متعین بلگراد که د ر عین حال سفیر کبیر افغانی در صو فیه نیز میباشد ، محصلین ا فغانی در بلغا ر یا ، بناغلی ولکا گا چو ف سفیر کبیر بلغا ر یا متعین کابل و روسا ی کوردیپلو مــاتیك متعین صو فیه استقبال گر د یدند. بنا غلی ژیفکوف صدراعظم بلغاریا و میرمن‌ژیفکوف در نزدیك طیاره به بناغلی صدر ا عظم و میر من‌عالیه اعتــمادی خیر مقــدم گفتــند ، صدر ا عظمان هردو کشور سلام گــار د احترام را در حا لیکه موزیك سرود ها ی ملی ا فغا نستان و بلغاریا را مینوا خت قبول کردند بعد بنا غلی صدر اعظم درحالیکه صدر ا عظم بلغاریا با ا یشان همراه بو د بطرف صفوف مستقبلین ر فته با ا یشان مصافحه کردند . میدان هوایی و خط السیر بنا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدر ا عظم با پر چم های ملی ا فغا نستان و بلغا ر یا تز ئین یا فته بود وعدهٔ زیادی از مر د م صوفیه در دو جا نب خط عبور با ا بر ا ز احساسات و کف ز د نها و رود صدر اعظم افغا نستان را استقبال میکر دند .

بناغلی‌اعتمادی صدر ا عظم با بنا غــلی

بناغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌مارشال‌جوزف بروز تیتو را در اقامتگاه تابستانــــی شان ملاقات فرمودند

ترایکو ف ر ئیس هیئت ر ئیسهٔ بلغا ریا مـلا قات کر دند . ښا غلی نور ا حـمـد اعتـمادی صدر ا عظم روز ۲۳ سنبله بـــه آرامگاه قهرمان ملـی بلغـاریا دیـمیترو ف رفته ا کلیل گل گذا شتند . شام ۲۳ سنبله دعوت به ا فتخار ښاغلی نور ا حمد ا عتمادی صدر ا عظم از طرف تو دور ژ یفکو فـرئیس شورای و زیران بلغا ریا تر تیب دا د ه شده بود که درین د عوت بین ښاغلیاعتمادی صدراعظم و ښاغلی ژیفکوف بیانیه ها ی تعاطی گر دید .

متن بیانیهٔ جلالتماب تود ورژیفکوف

جلا لتمـآ ب صدر ا عظم !

اجازه میخوا هم از طرف حکو متجمهوریت مردم بلغا ریا واز جا نب همسر م دکتورس مارا ما لی ئی وا ، و ازطرفخود جلالتمآب شما و همرا هان شمارا بحیث مهما نـا ن عزیز کشور خود خوش آ مدید بگو یم .

این وا قعیت که جلا لتمآب شمـا نخستین صدر ا عظم ا فغا نستان میبا شید کــه به جمهو ریت مردم بلغا ریا سفر میکنید به این مسافرت اهمیت خاصی می بخشید .

به شما اطمینان مید هم در مدت کو تا هی که در اینجا ا قا مت دارید شمارابا کشو ر خویش و با هدف ها و مساعی مردم خو یش و مو فقیت های ا یشان آ شنا سا زیم که طی یك ربع قرن پیشر فت بلغاریا برطریق سو سیا لیزم حا صل کرده ا ست .

مردم بلغا ر یا در مقا بل مردم سا عی وآ زادی دو ست ا فغا نستان (یکیازنخستین مرد مان آ سیا که با پیکار د لیرا نهاستقلال ملی خودرا بد ست آ ورده ا ست)احساسات دوستانه دارند . مردم بلغا ریا سیا ست صلح خوا ها نهٔ فعال را که مردم افغا نستان تحت ر هبری پاد شاه خو یش ا علیحضرت محمد ظا هر شاه پیروی میکنند بـد یـد هٔ احترام مینگرند بجا بو د ن این خط مشی را نیم قرن تاریخ کشور شما تائید کــــرده است چنا نکه ا فغا نستان مو فق گر دید ه است در مقا بل فشار کشور هایامپریالیست مقا ومت نموده ا ستقلال و بیطر فی خودرا پا س داری کند .

افغا نستان با د یگر کشور های صلحخواه فعالیت های مو فقانه را به منظور نگهدا ری صلح در ملل متحد و د یگر ا جتما عا ت بین ا لمللی پیش می برند . مو جب مسرت ما ست که بلغا ریا وافغا نستان درین زمینه موفقانه هـــمکاری نـموده در مـورد یکعــده مسا یل بین ا لمللی نظر یات شان با هـم نز د یك ا ست یکی از مثال های آن تقد یم مسو ده یك فیصله نا مه به کمیته ۲٤ کشور را جع به ر فع ا ستعمار میبا شد که بلغاریا وافغا نستان از جملهٔ پیشنهاد کنند گان آ ن می با شند .

ریفورم های دیمو کراتیك که به منظـور پیشرفت زراعت ، صناعت ، معارفوفرهنگ مطا بق پلان ها روید ست گرفته شده د ر بلغا ریا معلوم ا ست و مو فقیت های شما مو جب مسرت ما ا ست .

جناب صدر ا عظم !

سیاست پایدار صلح و همز یستیمسالمت آمیز بین کشور های دارای نظام ا جتما عی متفاوت که حکو مت بلغا ریا پیروی میکند به همه معلوم است . د رصحنهٔ بینالمللی مو قف های ما رو شن و مستقر میبا شد .

مر دم بلغا ر یا از مر د ما نیکه در را ه استقلا ل ا قتصا دی و پیشر فت اقتصادی اجتماعی و فر هنگی بـر ضد ستم گـری . استعماری به مقا بل تجاوز مسلح درپیکار اند طر فداری نـموده و در بـارهٔ ا یشان احساسات نیك می پر ورا نند .

ما از پیکار در مقا بل نژاد پرستی وتبعیض نژادی در ا فر یقای جنو بی و رو د یشیا ، پیکـار اسـتقلال انگـولا ، مــوزنـبیق ، گینی ، پر تگال پشتیبانی میکنیم . مسرت داریم ازشما نیز بحیث یکی از ا شتراك کنند گان کنفرانس لو سا کا که د ریـــن پیکار نقش یقینی دارد استقبال می کنیم .

عملیات ایالات متحدهٔ ا مریکا در هند چین از سا لیان دراز به ا ینسو در همه جـهـا ن

سبب پریشانی مزید شده است . تجا و ز امپریالیستان امریکا یی تخطی صـر یـح از موافقت های ژنیو منعقدهٔ ۱۹۵٤ و تهدید جدی در مقا بل صلح میباشد . لا زم ا ست قوای ا مریکا ئی و متحدان آن بطور فو ر ی و بلا شر ط از هند چین خارج شو ندتاآنکه این خطر در مقا بل صلح بر طرف گر د د . حق تعیین سر نوشت ، حق نا قابل انکا ر مرد مان هند چین ا ست . جمهو ریت مردم بلغاریا و یا پشتیبانی بدریغ به مرد مان و یتنام لا و س و کمبود یا که د ر را ه آزادی واستقلال خود مجا د له می کنند تـا کنون داده است و تازما ن قطع تجـا وز خوا هد دا د .

جمهو ریت مردم بلغا ریا از پیکار مردمان عرب فعالا نه پشتیبانی کرده است وخواهد نمود . راه حل مسا لمت آ میز نزاع شر ق میا نه تطبیق کا مل فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹٦۷ شورای امنیت می باشد .

ازینجا ست که مو قف مثبت حکو مت جمهو ریت عر بیهٔ متحده را مبنی برقبو ل پیشنهاد قطع آ تش بمنظور در یافتن حـل سیاسی این بحران حسن ا ستقبال وپشتیبانی میکنیم . متاسفانه اسرائیل سیا ست غیر وا قعبینا نه و خطر ناك خودرا بر ای ایجاد مانع در ا دای ما مور یت گو نار یا ر نگ سفیر خا ص سر منشی عمومی ملل مـتحـد پیروی میکند .

دربارهٔ ارو پا عقیده حکو مت ما ا ینست که او ضاع قا رهٔ ما برای حفا ظت صلـح جهان ا همیت خا ص دارد . بنا برین د ر سیاست خا رجی خو یش به ا قدا مات متوجه تقلیل رسید گی و استقرار امـنیت در ارو پا و متو جه تقویت علا یق همسا یگی نیك در با لقان که دران منطقه نیز بلغا ریا واقع میباشد اهمیت خاص قایل میباشـیم یقین داریم ا جتما ع کنفرا نس ا منیت و همکاری ارو پایی به ا ین جهت نقش مهم داشته میتوا ند و برای ا شتراك در ا یـن مسا عی ا براز مجا هدت میکنیم .

تا فیذ گر دیدن موا فقت نا مه که به این تا زگی بین ا تحاد شوروی و جمهو ر یت اتحادی المان را جع به خود داری ازاستعمال قوه ا مضاء شده ا ست در بهبود او ضاع ارو پا و تشکیل کنفرا نس ارو پا نقش مثبت خوا هد داشت واین موا فقت نا مه قدم عمدهٔ در تا یید او ضاع کنو نی ارو پا میبا شد.

جناب صدر ا عظم !

در پیکار تامین صلح و تامین تفا هـم بین دول و مرد مان بلغا ریا با بسا کشور های جهان بطور با ثمر هـمکاری میـکند . میخوا هم با ر ضایت مندی خا طر نشا ن کنم که علا یق بین ا فغا نستان و بلغا ریا نیز متکی بر ا صول شنا خته شده ا حترا م متقا بل و آ رزو مندی مشترك درراه همکاری می باشد . ما برای ا نکشاف همکاریاقتصادی در هر ز مینه بین هردو کشور ابراز مساعی میکنیم می خوا هم بشما ا طمینان د هم که برای تو سعهٔ علا یق خو یش در ز مینـه زرا عت ، مهند سی ، تحقیقاتطبقا تالارضی فر هنگ ، تر بیت و علوم از هیچ گو نه مسا عی دریغ نخوا هیم کرد .

جناب صدر ا عظم !

حکو مت بلغا ریا معتقد است ملا قا ت و تما س های مستقیم بین سران و حکو مت های کشور ها در شنا سا یی و تفـا هـم مشتر ك بین ا یشان مو ثر است .

مسافرت شما به بلغا ریا بدون شك تاثیر مثبتی در همکاری مزید سیا سی، ا قتصا دی و فر هنگی جمهو ریت مردم بلغا ر یـا و مملکت ا فغانستان خوا هد دا شت .

یکبار د یگر ا جازه میخوا هم شما ر ا خوش آ مدید گفته و تمنیات خودرا بر ا ی یك ا قا مت گوارا و مفید در کشور خو د اظهار نما یم .

جام خود را با این تمنیا ت می بردارم ، به صحت و سلا مت ښاغلی نور احمداعتمادی صدراعظم افغا نستان ، به صحت و سلا مت اعضای هیئت ا فغا نی ، بدو ستی مزید و همکاری بین مر د ما ن بلغا ریا وافغانستان

متن بیانیهٔ جوابیه جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم

جلالتمآب !

ازپذیرایی با حرارت و کلمات صمیمانه شما در باره کشور خود کمال امتنان دارم. به شما اطمینان میدهم ازینکه نخستین رئیس حکومت افغانستان میباشم به کشور زیبای شما مسافرت می کنم نهایت احساس افتخار دارم.

بلغاریا طی قرنها تاریخ نظر به شهر تیکه سزاوار آن میباشد نزد ما معروف بوده است. اگر چه کشور شما در اروپا واقع است اما ضمنا آستان آسیا بوده از علایق تاریخی بین مردمان اروپا و شرق مستشعر است. مردم افغانستان که در پایان پیکار دامنه دار استقلال خودرا مجددا بدست آورده است مقاومت قهرمانانه مردم بلغاریه را برای حصول یا استرداد استقلال آن در لمحات مختلف تاریخ قدردانی میکنند مردم افغانستان مانند دیگر مردم جهان ازینکه بلغاریه را در نتیجهٔ مساعی وسیع مردم آن در زمینه های مختلف فرهنگی و اقتصادی بر شاهراه ترقی در می یابند کمال مسرت دارند.

شادمانیم طی این مسافرت موقع آنرا بدست می آریم، مظاهر دلچسپ موفقیتها ی مردم شمارا در زمینه ها ی مختلف زندگانی مشاهده نمائیم.

افغانستان سیاست دوستی با همه مردمان جهان و پشتیبانی از همزیستی فعال و باثمر بین کشور ها را پیروی نموده آرزومند است علایق دوستی و همچنین روابط اقتصادی و فرهنگی را با کشور دوست بلغاریه توسعه بخشند.

با مسرت ملاحظه می نمائیم محصلین افغانی از مهمان نوازی سخاوتمندانهٔ مردم بلغاریا متمتع بوده بطور اطمینان بخش بمنظور خدمت به کشور خویش در مساعی آن در راه رشد اقتصادی آمادگی میگیرند. متخصصان بلغاری در افغانستان خدمت کرده اهلیت فنی و نیز علاقمندی خویش را با افغانستان ثابت می کنند.

رضائیت مندی عمیق خودرا ازاینکه این سفر به من موقع داد با جلالتمآب شما واعضای حکومت شما به منظور توسعهٔ علایق اقتصادی و فرهنگی بین کشور ما وبلغاریه تبادل افکار نمایم اظهار میدارم.

افغانستان سیاست عدم الحاق وکناره گیری از دسته بندی های نظامی را پشتیبانی میکند و متیقن است باینوسیله میتوانند استقلال خودرا بهتر حمایت نموده به مساعی ایکه به منظور تحکیم صلح و همکاری بین المللی و همکاری بر اساس حقوق مساوی بین ملتها صورت می گیرد اشتراک نماید.

جناب صدراعظم !

اوضاع جهانی دور از آنست که اطمینان بخش باشد اگر چه در اروپا در اثر انعقاد موافقت بین اتحاد شوروی وجمهوریت فیدرال آلمان بهبود حاصل گردیده است اما در بعضی نواحی جهان تصادمات وکشیدگیها رو بشدت است چنانکه درهندچین که باید در آنجا حق مردمان منطقه به صلح تعیین سرنوشت بدون هیچگونه دخالت خارجی باید مورد رعایت باشد در شرق میانه خروج سپاه تجاوزکار اسرائیلی از خاکهای عربی که اشغال کرده است شرط قبلی و اساسی پیشرفت بسوی حل و فصل این نزاع میباشد.

افغانستان از ملل متحده جدیانه پشتیبانی نموده امیدوار است این موسسهٔ جهانی در آینده برای تحکیم صلح و همکاری بهتر ابراز فعالیت کند.

اینجانب در بلغاریا بعد از مسافرت به لوساکا (مرکززمبیا) واصل میشوم.

دران شهر ا فتخار تمثیل کشور خو د را د ر سو مین کنفرا نس کشور های غیر منسلك دا شتم .

چنا نکه ا علا میهٔ نها یی و فیصله ها ی این کنفرا نس نشان مید هد کشور هـا ی غیر منسلك تصمیم دارند دران مساعیفعال که تو سط مر د مان صلح خواه وعدا لت پسند صور ت میگیرد به منظور استحکـا م همزیستی فعا لا نه و با ثمر بین ملتها ی جهان متکی بر ا حترام جا نبین و آ رزو مندی تقو یت صلح جهان و همکاری بین ملتها اشتراك جدی داشته باشند .

جلالتمآ بـا !

یکبار دیگر از پذیرائی صمیمانه وباحرارت شما تشکر نموده ا ظهار ا مید می کنم سفر من د رین کشو ر د و ست در ا ستحکا م علا یق جا نبین ا ثر مثبت داشته و روا بط دوستانهٔ بلغا ریا وافغا نستان به منفعتهردو ملت ما تو سعه بیا بد .

جام خودرا به صحت و بـه مـو فقیـت جلا لتمآ بی ژیف کو ف ر ئیس شو ر ا ی وزیران بلغاریا ،میرمنمارا ملیواژیفکوفواه و موفقیت مزید مردم دوست بلـغا ر یـا و دوستی بین ا فغا نستان و بلغاریه و به صلح جهان بلند میکنم .

ښاغلی نو ر ا حمد ا عتما دی صدراعظم باښاغلی تیود ر ژیفکوف صدراعظم بلغاریا مذا کرات رسمی ا نجام دادند در ا یـن مذا کرات که هیئت های طر فین ا شترا ك داشتند رو ی مسا یل مورد علا قهٔ دوکشور مشتمل بر ا وضاع بین ا لمللیوهمکا ر ی های ا قتصادی و کلتوری بین مملکتین تبادل نظر صورت گر فت . این مذا کرات د ریك فضای دوستانه و تفا هم انجام یا فت .

همچنان دو کتور عبد ا لوا حد سرابی وزیرپلانبتاریخ ۲٤ سنبله با وزیر پـلا ن بلـغار یـا راجـع به همـکـا ر یآ ن کشور در بر خی از پرو ژه های ا نکشا فی افغانی مذا کرا تی ا نجام داد .

ښا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم ۲٤ سنبله از ور نا دیدن کرده و دو با ره به صو فیه عو د ت نمو د ند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم شـب ۲۵ سنبله ٤۹ دعو تی به افتخار ښا غلی ژیفکوف صدراعظم بلغاریا ترتیب دادهبودند.

درین دعو ت اعضای کابینه و مامور ین عالیرتبه وسران کوردیپلو ماتیك با خا نم های شان اشتراك ورزیده بودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درین دعوت ضمن بیانیهٔ از علایق اقتصادیفرهنگی هر دوکشور تذکار بعمل آورده گفتند کـه دوستی موجودهٔ ما اساسی برای توسعه مزید علائق اقتصادی و کلتور ی دو کشورشمرده میشود .

مقا بلتا ښاغلی ژیفکوف صدراعظمبلغاریا گفت : که حکو مت وی آرزو مند عـلا یق بیشتر اقتصا دی بین مملکتین میباشد .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم بعد از انجام یك سلسله مسا فر ت های رسمی در کشور های یوگوسلاویا ، پـولـینـد ، بلغاریا وسهم گیر ی در سو مین کنفرانس سران دول و حکو ما ت کشور های بیطرف منعقدهٔ لوساکا ساعت سهو سی و پنجدقیقهٔ وقت محلی صوفیه را به قصد تهرا ن ترك گفتند .

برای وداع ښاغلی صدراعظم ښا غلـی ژیفکوف صدراعـظم بـلغاریا وخانـم و ی ، وزیر امور خارجه ، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء سفیر کبیر افغانستان متعین بلگراد ، محصلین افغانی ، روسا ی کورهیپلو ماتیك مقیم صوفیه وسایر شخصیت ها ی برجستهٔ آنکشور در میدان هوایی صو فیه حا ضـر شده بودند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم روز ۲٦ سنبله به سا عت ۱۲ در قصر سعد آباد بحضور اعلیحضرت محمد رضا پهلوی شاهنشاهایران شرفیاب شده و طعام چا شت را با اعلیحضرت شاهنشاه ایران صر ف نمودند .

در این ضیافت نهار ، از جانب افغا نی وزیرپلان ،وزیر مشاور ، معین سیاسی وزارت امور خارجه و همچنین سفیر کبیر افغا نی در تهران حاضر بودند .

از جانب ایران ښاغلی امیر عباس هویدا صدراعظم ، ښاغلی اسد الله علم وزیـر در بار سلطنتی ایران ، ښاغلی اردشیرزاهدی

وزیر امور خارجه ، بعضی وزرا ی دیگر و ښاغلی محمود فروغی سفیر کبیر ایرا ن در افغانستان حاضر بودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم بعد از وداع با اعلیحضر ت شاهنشاه ایرا ن به معیت ښاغلی امیر عبا س هویدا صدراعظم ایران به میدان هوایی مهر آباد آمدند بعد از آنکه سرود های ملی هر دو کشورنواخته شد صدراعظمان دو کشور گارد احترا م را معاینه نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظمساعت سه و سی دقیقه همان روز توسط طیاره آریانا جانب افغانستان عزیمت فرمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم بعد از انجام یك سلسله مسا فرتها ی رسمی در کشور یوگوسلاویا ، پولیند ، بلغاریا و سهم گیری در سو مین کنفرانس سرا ن دول و حکو ما ت کشور ها بیطر ف منعقده لوسا کا ساعت شش و نیم شا م روز پنجشنبه ۲۶ سنبله ۱۳۴۹ بوطن موا صلت کردند . در میدان هوایی بین المللی کا بل پو هنوا ل دو کتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی علی محمد وزیردربار سلطنتی ، سنا تور شکور ولی نایب دو م مشرانوجرگه ، اعضای کابینه ، بعضی از اعضا ی شورا ، جنرا ل های ار دو یشاهانه، والی کابل ، ښاروا ل سر پرست کابل و بعضی از روسا ی کور دیپلو ماتیك متعین کابل ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم را استقبال کردند .

اعلامیهٔ مشترك افغانستان وبلغا ریا

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم افغانستان از تاریخ ۲۲ تا ۲۵ سنبله مطابق ۱۳ تا ۱۶ سپتامبر ۱۹۷۰ نظر به دعو ت ښاغلی ژیفکو ف رئیس شورا ی وزیران جمهوریت مردم بلغااریا به آنکشور مسا فرت رسمی نمود .

ښاغلی نور احمد اعتمادی طی اقا مت خویش در جمهور یت مردم بلغاریا از شهر های صوفیه و وارنا وبعضی شهر ها یدیگر وقریه های بلغاریا و موسسا ت صنعتی و فارم های کوپرا تیف و مراکز سیاحت دیدن نمود وبا موفقیت های مردم بلغاریا درساحات اقتصادی وفرهنگی نیز آشنا یی حا صل کردند .

مهمانان افغانی در هر جا با پذیرا یی با حرار ت و صمیمانه که نمودار علایق دوستانه موجود بین هر دوکشور میبا شد مقابل شدند .

صدراعظم افغانستان با صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی ملی جمهوریت مردم بلغاریا ملاقات نمود واین ملاقات در فضا ی صمیما نه واقع گردید .

هر دورئیس حکو مت با یکدیگر بهمذاکرات پرداختند .

از جانب افغانی ذوات آتی در ین مذاکرات اشتراك داشتند .

دوکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور ،دوکتور روان فر هادی معین وزار ت خار جه ، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء سفیر کبیر افغانستان در بلغاریا ، ښاغلی عظیم الصابر کاظمی رئیس دفتر صدراعظم .

از جانب بلغاری ذوا ت آتی الذکر نیز در مذاکرا ت اشترا ك داشتند .

ښاغلی ایوان باشف وزیر امور خارجه ، ښاغلی گریشه فلیپوف معاون رئیس کمیته پلاننگ ، ښاغلی هرالامبی ترایکو ف معین وزار ت امور خار جه ، ښاغلی تی هو می روف معین وزار ت تجار ت خارجی ،ښاغلی تسانف رئیس شعبه در وزار ت امورخارجه ښاغلی گاچف سفیر کبیر بلغاریادرافغانستان ښاغلی کاموف مستشار در وزار ت خار جه .

مذاکرا ت بین جانبین در فضا ی دوستی وتفاهم متقابل صور ت گرفت موضوعا ت روابط جانبین با اوضا ع بین المللی مورد مذاکره قرار گرفت .

طرفین با کما ل رضائیت تحو ل مساعد روابط بین افغانستان و جمهور یت مرد م بلغاریا را خاطر نشا ن نمودند طرفین‌معتقدند برای گسترش مزید همکاری اقتصادی علمی و تکنیکی بین هر دو کشور امکا نا ت‌موجود میباشد در باره توسعه تجار ت انعقــاد موافقتنا مه همکار ی اقتصا دی و فنی و موافقتنا مه راجع به حمل و نقل تو سط شاهراه ها تبادل نظر بعمل آمد .

طرفین موافقت نمودند امکانا ت انعقاد موافقتنا مه حمل و نقل هوا یی را مطالعه نمایند .

همچنین موافقه بعمل آمد اشکا ل‌واصو ل توسعه علایق اقتصا دی و تجار تی بــین افغانستان و بلغاریا جستجو شود .

جانب بلغاری بر این اصل موافقت نمود برقرضه ای که برای افغانستا ن داده است بیفزاید فیصله بعمل آمد هیئت های اقتصادی افغانستان و بلغاریا ملاقات نموده مسا یلی را که نتیجه مذاکرا ت بین صدراعظـما ن هر دوکشور میباشد و به توسعه مزید علایق اقتصا دی و تجار تی بین هر دو کشورارتباط دارد مطالعه نمایند .

خاطر نشا ن گردید تبادلات فر هنگی بین افغانستان و بلغاریا بطور رضائیت بخشی پیشر فت نموده توسعه مزید آن رو ی دست میباشد موافقتنا مه ای راجع به شنا سا یی متقابل شهادتنامه و دیپلوم های تکــمیل تحصیلات منعقد گردید .

پروگرام مبادلات فر هنگی بین‌هردو کشور برای سالهای ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ که‌علایق‌فرهنگی را بین افغانستان و بلغاریا توسعه خوا هــد بخشید نیز امضاء شد .

افغانستان و جمهور یت مردم بلغاریا خط مشی صلح و همزیستی مسا لمت آمیز را پیروی نموده معتقدند هر ملت حق‌غیر قابل انکار فیصله امور داخلی بطور مستقل وبدون دخالت خار جی دارد و همه مسایل بین‌المللی باید با طرق صلح آمیز حل و فصل شود .
جانب بلغاری هیئت افغانی را باسیاست خار جی صلح و همزیستی مسا لمت آمیزی‌و علایق همسایگی بین کشور های بالقان که جمهوریت مردم بلغاریا آنرا پیش مــیبرد معلو مات داد صدراعظم افغانستان سیاست خارجی بلغاریا را قدر دانی نمود .

صدراعظم افغانستان در بارهٔ خط مشی‌عدم الحاق متکی بر بیطر فی عنعنو ی ودوستی با همه مردم جهان و همکاری بین المللی که افغانستان پیروی میکند شر ح داد .

جانب بلغاری این خط مشی را که احترام همه ملل صلح خواه جهان را حا صل کرده است بطور عالی تقدیر نمود .

هر دو جانب مسا عی خود را برای تحکیم صلح وامنیت بین المللی تاییدنمودپشتیبانی کامل خود را از مردمانیکه برای آزادی بــه منظور کسب حق تعین سر نوشت واستقلال خویش و برضد استعمار تحت همه اشکا ل و مظاهر آن در پیکارند اظهار نمودند .

جانبین نگرا نی عمیق خود رادربارهٔتوسعه جنگ در هند وچین اظهار داشته خا طرنشان

نمودند به مرد مان ویتنام ، لاوس وکمبودیا حق آن داده شود امور داخلی خود را بطور مبری از هر گونه دخالت خار جی خود حل وفصل نمایند .

طرفین اظهار داشتند اعاده صلح در هند چین ایجاد موافقتی را بر اساس موافقتنا مه های ۱۹۵٤ منعقده ژنیو ایجاب می کند .

افغانستان وبلغاریا عقیده دارند بحـــران شرق میانه که صلح جهان را دچار مخاطره نموده باید از طرق مسا لمت آمیز براساس فیصله نوامبر ۱۹٦۷ شورا ی امنیت حل و فصل شود طرفین اظهار امید نمودند وساطت ملل متحد راه صلح جویا نه را درین مورد تامین نما ید جانبین اظهار نگرا نی نمودند از اینکه اسرائیل از مذاکره مزید باجمهوریت عربی متحد وباردن بمنظور دریافتن حل و فصل مسا لمت آمیز بحران پهلو تهی میکند.

جانبین عقیده دارند خروج قوای‌اسرائیلی از سر زمین های عر ب که در سا ل ۱۹٦۷ اشغال نموده است شر ط اساسی حل‌وفصل این بحران می باشد .

طرفین از انعقاد یك معاهده بین اتحـاد شوروی و جمهوریت فدرا لی المان که آغاز انکشافات جدید در علایق بین دولت ها ی اروپایی شده میتواند حسن استقبال نمودند.

طرفین خاطر نشان کرده اند معا هده عدم انتشار سلاح ذرو ی قد می بسو ی عملی‌شدن خلع سلاح عام‌وتام . ووضع کنترو ل دقیق وموثر بر خلع سلاح هسته وی میباشد و بنا بر ین برای صلح وامنیت سر تاسرجهان اهمیت اولی دارد .

هر دوجانب با توجه با همیت ملل متحد در حفظ صلح و امنیت جهان وبه‌منظورتوسعه علایق بین دولت ها لزوم استحکام آن‌موسسه را بر اساس رعایت دقیق اصل ها وهدف های منشور خاطر نشان نمودند هر دوجانب

نقش ملل متحد را در جریا ن رفع استعمار ومساعی کشور های آزاد شده‌از سلطه‌خارجی برای تخلیه سریع بر نتایج وبقایای‌استعمار بطور مثبت قدر دانی نمودند .

هر دو جانب عقیده دارند جلسه آیـنده مجمع عمومی مقارن تذکار بیست‌وپنجمین‌سال تاسیس سازمان جهانی فرصتی را برا ی تقویت نقش ملل متحد در جریا ن استحکام امنیت وعلایق روز افزون بین ملت ها بر اساس خط مشی همزیستی مسا لمت آمیز و تساوی حقوق بین ایشان میسر می نمایند .

طرفین تساند کامل خود را بامسا عـی و آرزو های مرد مانیکه در کنفرانس لوساکا اظهار داشته که بمنظور زوال کامل استعمار واستعمار جدید حفظ صلح و امنیت جهان وعملی شدن حقوق بنیادی همه مردمان به تعین سر نوشت ومسا عد ت به نمو ی‌سریع اقتصادی همه کشور های در حا ل رشد اجتماع کرده بودند .

در اخیر جانبین اهمیت عمده تما س های شخصی را بین شخصیت های رسمی درمورد توسعه علایق متقابل و نگهبانی صلح وامنیت جهانی و پیشر فت تفا هم بین‌المللی تائید نمودند .

طرفین اظهار یقین نمودند مسا فـر ت بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم‌افغانستان به جمهوریت مردم بلغاریا در تقو یت مزید علایق و همکاری بین مرد مان هر دوکشور تأثیر مفید خوا هد داشت .

صدراعظم افغانستان از رئیس شورا ی وزیران جمهوریت مردم بلغاریا بنا غـــلی تو دور ژیفکوف دعوت نمود تا به افغانستان مسافر ت نماید این دعو ت به شاد ما نی قبول شد .

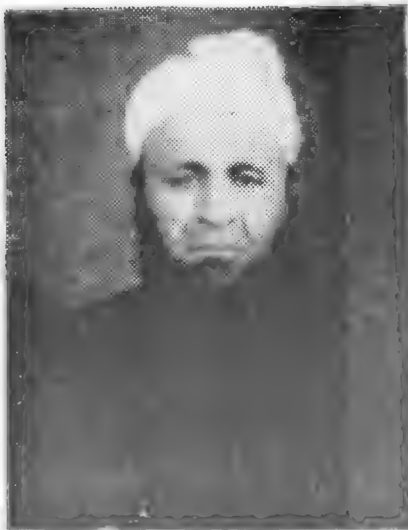
(بقیه در ص ٦۰۷)

پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی
قاضی القضات

دوکتور میر نجم الدین انصاری
رئیس دیوان حقوق عامه مقام عالی تمیز

مولوی عبدالبصیر رئیس
دیوان جزا و معاملات مقام عالی تمیز

قوهٔ قضائیه

بیانیه والاحضرت شهزاده ا حمد شا ه و کیل مقام سلطنت بتاریخ ۲۹ میزان۱۳٤۹ حین شر فیابی پو هاند دوکتور عبدالحکیم (ضیائی) قاضی ا لقضات و قضات ستر ه محکمه :

سه سال قبل ستره محکمه بحکم قا نو ن اساسی بحیث یك رکن مهم و مستقل دولت باارشادات اعلیحضرت‌معظم همایونی‌درردیف سایر قواء دو لت ا فتتاح و بکار آ غا ز کرد .

تاجائیکه معلوم گردیده ا ستطی ا ین مدت شما هیئت قضائی تحت ر هنمایی قا ضی القضات در تا مین عدالت در ر ا ه انکشاف قوای قضا ئیه و تحول آن مطا بق به ا یجابات عصر و زمان بادر نظر داشت قوانین و ا حکام فقه حنفی شر یعت اسلام بذل مساعی کرده ا ید که ازکار ومساعی شما نتایج مثمر بدست آمده ا ست .

قانون ا ساسی که از ارادهٔنیك‌اعلیحضرت معظم هما یونی بمنظور تاسیس یك نظا م دیمو کرا تیك و بغر ض تنظیم حیات مـلی افغانستان مطابق به مقتضیات عصر وزما ن و بمنظور تا مین عدالت و مساوات بو جود آمد باید از طرف قوای دو لت و مخصو صا قوهٔ قضائیهٔ تا جا ئیکه به این قوه مر بو ط است طور تطبیق شود که منافع عمو می مملکت همواره بمنافع شخص مقدم با شد تا به ا ین و سیله یکی از ا هداف قا نون اساسی که تشکیل یك جا معه مر فه‌ومترقی بر اساس تعاون ا جتماعی و حفظ کرا مت انسا نیت تا مین شده بـتوانـد ، ا لبته انکشاف واعتلا مزید قضا در ا فغا نستا ن بمنظور ر سیدن به ا هداف مندرج قا نو ن اساسی مستـلزم سعی بلـیغ متصد یان دستگاهای عدلی و قضا ئی مملکت ا ست تاازطرق ا صلاحات لازمه متکی به عـلو م متداوله عصری در حدود ا رزش های قانون اساسی وایجابات جا معه امروزی د ر حسن جریان مراحل مختـلف عـدلی و قضا ئی مو ضوعات بمو فقیت های که شا یستـه جا معه ا مروزی ما است نا یل آ یند .

ستره محکمه بحکم قا نون ا ساسی مرجع نهائی قضائی مملکت دا نسته شده ا ست این نکته ا همیت و ظا یف محو له شما را بخوبی واضح میسازد و بالا ر تو قعا ت مردم در د ستگاه قضاء در ا جرای عدا لت بیشتر میبا شد .

واضحست که ا جرای عـدالت سا لـم نیاز مند و ضع و تدو ین قوا نین و تحلیل د قیقانه ا حکام شر عی ا ست ا ما با ید متذکر شوم که تا مین عدالت تنها به‌تدوین قوانین تا مین شده نمی توا ند د رست‌است که قانون یك قسمت از درد ها را در مان میسازد ا ما در حقیقت قا نون هنگا می‌ثمرهٔ بیشتری مید هد و بحال مردم و د و لت مفید تر واقع شده میتواند که بتما میت متن و رو حیه خود به د ست تطبیق کنند گان صا لح و بصورت سالم در مر حله ا جـرا قرار داده شود و متصد یان ا جرای قانون حین تطبیق آن هیچ و قت ارزش‌ها وحدود قانون ا ساسی را ازنظر دور نداشته باشند طور یکه در دوره وظیفه داری شما بـــه واضح شده با شد مردم ا فغا نستان بـــه عدالت ا همیت زیادی را قا یل هستند و ازین لحاظ مقام قضات در عرف و تعاملات مملکت ما بحیث مقام بزرگ وعالی عـــرض اندام نموده ا ست. بزرگترین رنج بر ا ی مردم هنگا می د ست خوا هد داد که دریك دعواء ذ یحق باشند و لی حقوق آ نـهـا

برایشان میسر شده نتواند و یا یك بیگناه در اثر اشتباهات و یاعدم دقت دستگاه های عدلی و قضائی محکوم علیه واقع شود .

رسیدن به این همه آمال و آرزو ها نیازمند همکاری بیشائبه و نزدیك قوای ثلاثه دولت است ، قوه قضائیه باید در حصه خویش و در حدود احکام قانوناساسی با سایر قوای دولت همکاری نمایدوهمچنان سایر قوای دولت در راه بر آوردن این آمال ، برای استحکام دیموکراسی و درراه تامین بهتر عدالت در حدود قوانین دولت ممد و همکار قوه قضائیه باشند .

البته شما و کافه متصدیان قضا درراه بر آوردن این همه اهداف عالی و اجرای این وظایف بزرگ از قانوناساسیواحکام فقه حنفی پیروی خواهد کرد وارشادات اعلیحضرت معظم همایونی را که حینافتتاح ستره محکمه و متعاقبا بمناسبت اولین سالگرد تاسیس این رکن مهم دولت ارشاد فرموده بودند سر مشق خویش قرار خواهید داد .

توفیق مزید قوهٔ قضائیه را در تامین بیشتر عدالت از بارگاه خداوند متعال تمنا مینمائیم .

مقابلتا پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی القضات اظهار نمود که ارشادات قیمتدار والاحضرت وکیل مقام سلطنت طوریکه در گذشته مطمح نظر بوده در آینده نیز مورد تطبیق قرار خواهد گرفت .

ستره محکمه در دورهٔ اول سهساله خود به طرح اساسات و قواعد عمدهٔ اقدام کرده ودراین راه موفقیت های قابل ملاحظه بدست آمده است .

البته فعالیت آینده درراه حسن جریان دعاوی و حل و فصل قضایای وارده متکی به اساسات مذکور خواهد بود .

ستره محکمه وظایف خودرا در راه استحکام دیموکراسی و حاکمیت قانون تا جائیکه به این قوه دولت ارتباط دارد دوام خواهد داد .

در اخیر پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی از توجهات و رهنمائی های اعلیحضرت معظم همایونی ووالاحضرت افخم وکیل مقام سلطنت اظهار سپاسگذاری نموده آمادگی قوه قضائیه را در راه تامین آمال ملی در چوکات قوانین مملکت و فقه حنفی شریعت اسلام اظهارنمود .

تبدلات مهم در ستره محکمه :

تبدلات بزرگی کهدرجریان سال ۱۳۴۹بعد ازسه سال دوره کار به اساس حکم ماده ۸۲ قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی در ساحه ستره محکمه صورت گرفته قرار آتی است :

پوهندوی غلام علی کریمی رئیس دیوان تجارت مقام عالی تمیز بحیث آمر عمومی اداری قوه قضائیه .

دکتور میر نجم الدین انصاری رئیس دیوان تمیز حقوق عامه بحیث رئیس دیوان تمیز تجارتی .

مولوی عبیدالله صافی رئیس دیوان محاکم قضات بحیث رئیس دیوان تمیز حقوق عامه .

دکتور ولید حقوقی آمر عمومی اداری قوه قضائیه بحیث رئیس دیوان محاکم قضات و دیوان تنازع صلاحیت .

اجراآت ستره محکمه و دوایر مرکزی آن درسال ۱۳۴۹

قوه قضائیه بحیث رکن مستقل دولت طبق مواد ۹۷ و ۹۸ قانون اساسی مرکب است از ستره محکمه و محاکم دیگری که تعداد آن تماما بموجب قانون تعیین میگردد .

تشکیلات قوه قضائیه مرکب است از محاکم عمومی و محاکم اختصاصی .

محاکم عمومی آن شامل ستره محکمه ، محکمه عالی تمیز ، محکمه عالی استیناف مرکزی ، محاکم ولایات و محاکم ابتدائیه میباشد .

ارگان های عمده و اساسی ستره محکمه قرار آتی است :

۱ ـ شورای عالی قوه قضائیه .

۲ـ آمریت عمومی اداری قوه قضائیه .

۳ـاداره تفتیش قضائی .

۴ـ اداره تد قیق و مطالعات .
۵ـ اداره مواخذه قضات .
شورای عالی قوه قضائیه که مر کب ا ز قضات ستره محکمه بوده بر حسب ما د ه ۱۰۵ قانون اساسی تحت ر یاست قـــا ضی القضات تشکیل جلسه داده مطابق ماده ۹ و ماده ۱۳ قانون تشکیلات و صلا حیت قضائی روی مو ضو عات اداری و قضائی به نحوی که ا یجاب مینما ید قراروفیصله صادر مینما ید .

بصورت عموم ا جراآت شورای عـــا لی قوه قضائیه در جریان سال ۱۳۴۹ موضوعات آتی را احتوا مینما ید :

۱ـ قرار در موضوع تشکیل و تا سیس ادارات قضائی .

۲ ـ تو جیه و تفسیر قوانین

۳ـ تبدیل محکمه مطابق به ایجا با ت قانون .

۴ـ تبدیل ، تر فیع و تقاعد ما مو ر ین عالیر تبه .

۵ ـ تنظیم ا مور اداری محا کم .

۶ ـ تنظیم قوا عد مر بوط به صلا حیت واجرا آت محا کم .

۷ـ تد قیق ا طلاعات و شکایات وارده در مورد قضات .

طوریکه ملاحظه میشود شورای عالی در قسمت تشکیل و تا سیس ادارات قضا ئی درسال جاری تا سیس سه محکمه تجارتی‌را بصورت ا ختصاصی و مجزا از ریا ست محکمه و لایت درشهر های کابل ، قندهار وهرات و هم تعدیل محاکم سه گـا نـهٔ ابتدا ئیه مر کز کابل را به دیوان ها ی سه گانه مو ضو عی به سویه ابتدائیه د ر چوکات ریاست محکمه و لایت کا بل بـــه منظور سر عت عمل و تخصص در عملیا ت قضائی تصویب کرده ا ست .

در قسمت تو جیه و تفسیر قوانین قرار های که صادر گردیده و حا یز جنبهٔ عا م بوده تما ما یکی بعد د یگر در مجله قضا عند المو قع به نشر رسیده ا ست .

تبدیلی محکمه که مطابق به ا یجابات قانون صورت گرفته به ۷۴ فقره بالغ میگردد و۱۳۰ فقره آن رد شده ا ست .

در سا حهٔ تنظیم قوا عد مر بوط بـــه صلا حیت و اجرا آت محاکم د یوان های ریاست محکمه و لایت کا بل را میتوا ن نام برد که مشتمل بر پنج دیوان بوده واز نگاه پر سو نل و صلا حیت تحو لی بخود گرفته است .

این دیوان ها عبارت ا ند از :

دیوان معاملات ، د یوان جزا ، د یوا ن جزای ما مورین و امنیت عا مه ، د یوا ن حقوق عا مه و دیوان ترا فیك .

به این تر تیب روسای د یوا ن ها به قرار لا یحه و ظا یف جدا گـانه دا را ی صلا حیت و سیعتر گردیده و سر عت عمل در حل و فصل قضایای وارده بهتر شده است .

بر علاوه به منظور تربیه پر سو نـــل قضائی و مسلکی بر و فق نیاز مندی های خا ص قوه قضا ئیه ا فغا نستان نا شی از ایجابات محیط و ا قتضا آت ا جتماعی‌کشور مر کز ستاژ و مط العات قضائی که د رسال ۱۳۴۷ طور تجر بوی در چو کات ریا ست تد قیق و مطا لعات ستره محکمه بفعا لیت آغاز کرده بود . مقررات مربوط به‌آن متکی بماده ۱۰۷ قا نون ا ساسی در جلسهٔ مورخه ۲۴ حمل ۱۳۴۹ در قید ۱۷ ماده تصو یب وبتاسی از هدایت مند ر ج فقره دوم‌جز(ب) ماده ۱۳ قانون تشکیلات و صلا حیت قضائی توشیح آن از حضور مبارك ملو کانه صورت گرفته و فرمان نـمبر ۱۲۸ـ ۳۲۰ مـورخ ۲ر۲ر۴۹ ذات شـهـر یا ری در مورد تطبیق مقررات مذکور صادر گردیده و ستره محکمه مقررات مذکور را به معر ض تطبیق قرارداد. مطابق باین مقررات تعداد شا ملین از ۲۵ نفر در هر سال متجاوز بوده نمی تواند حق شمول را بمر کز ستاژ و مطا لعات قضائی کسانی می داشته باشند که فارغ ا لتحصیل رشته قضائی پو هنځی حقوق و فار غا ن پو هنځی شرعیات بوده وبه سویه عا لی فارغ گردیده باشند . و ضمنا اول نمره‌های مدارس ر سمی د ینی واستثناء کسا نیکه ا متحان شمول بکدر قضاء را در نزد ستره محکمه مو فقانه گذشتانده بتواند به مر کز ستاژومطالعات‌قضائی پذیرفته شده میتوانند. بر علاوه داوطلبان باید قبل از شمول‌تعهد

نا هه خد مت بقضا را امضاء بنما یند .

دوره ستاژ یکسال بوده ودر طول ا ین مدت شا ملین از جمیع ا متیازات ماموریت مستفید می گردند . پرو گرام تعلیمی ا ز طرف یك کمیته با صلا حیت تحت ر یاست یکنفر ا ز قضات ستره محکمه بـه تعیـن قاضی ا لقضات تهیه شده و بعد از منظوری قاضی ا لقضات مورد تطبیق قرار میگیرد .

پرو گرام یکساله مر کز ستاژ و مطالعات قضائی شا مل قسمت های ذیل ا ست :

۱ ـ تد ریس مضا مین فقهی و حقو قی و تشریح قوانین و مقر رات و متحدالمالها.

۲ ـ کسب معلو مات عملی در محا کم.

۳ ـ مطالعه فیصله های قطعی محاکم .

٤ ـ مشق و تمرین جریان محا کمه تحت نظارت ا ستادان .

همچنین قضات محا کم محل ستاژ د ر برابر ستاژ کنندگان مکلفیت های ذیل ر ا دارند .

الف ـ را هنمائی عمومی در مورداجراآت قضائی .

ب ـ را هنمائی کلی در مورد اجرا آ ت اداری .

ودر اخیر دو ره ستاژ ا متحان عملی و نظری از ستاژ کنندگان گـرفته میشود و کامیابان حسب ر شته های تخصصی شا ن پو ظا یف قضائی منصوب میشوند .

باید گفت که بتاریخ ۸ حمل۱۳٤۹دومین دسته از فارغان کورس بعد از طی یکسا ل دوره ستاژ قضائی به حضور پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی ا لقضات معر فی گردیدند . . در محفلی که بمناسبت مراسم تقرر و تحلیف قارغان مـذ کـور در مقر ستره محکمه‌ترتیب‌گردیده‌بود جلالتماب قاضی القضات فارغان کورس را مخا طب قـرا ر داده بیانیه شا نرا چنین ا یراد فر مودند:

مسرت دارم که ا مروز دو مین د سته‌از فار غان کور س ستا ژ قضائی را آ ما د ه خد مت به کشور عزیز می بینم ، خدایرا شکر گذارم که تو فیق یا فتیم تا مطا بق پیش بینی های پلان ا نکشافی قوه قضائیه شما جوا نان را بخد مت قضا میگما ر یم .

متیقنم که با ثر مساعی ا ستـا د ا ن و ز حمات یکساله تجارب سود مندی د ر شقوق قضائی ا ندو خته و با طرز کـا ر محاکم آ شنائی حا صل کرده ا ید ا یـنك و ظایف مقد س و خطیر قضائی که بشما محول میگر دد بایست آنرا باکمال ا ما نت صدا قت و تقوی انجام داده سعی ورزیده تا ازراه تطبیق درست ا حکام قا نو ن و شریعت و بالا ثر تا مین عـدالت مصد ر خد مات شا یسته به جا معه افغانی‌گردیده ا سباب ر ضا ئیت خا لق متعال و پاد شاه عدالت گستر را فرا هم آ ورید .

حسب مقتضیات عصر و ز مان د ستگا ه قضا به قضات ورزیده و مجربی که‌ازدا نش فقهی و حقو قی ا مروزه بهره مند با شند ضرورت مبرم دارد . ا نکشا فات در ساحه اقتصادی کشو ر و پیشر فت صنا یـع مشکلات جدیدی را از ر هگذر معا ملا ت تجارتی و روابط بین کار گر و کار فر مـا بمیان آورده است .

از طرفی و ضع قوانین جدید در سا حه تنظیم ا مور مربوط باحزاب سیاسی کا ر و کارگر و غیره نیاز مندی های مارا به قضات ورزیده و مسلکی و رسیده بیش از پیش شدت می بخشد .

البته در پهلوی طهارت و پا ك نفسی‌باید قضات باصل ارزنده د یگری که عبا ر ت ازرعایت بیطرفی کا مل ا ست‌نیزجدا متوجه با شند .

ستره محکمه از بدو تاسیس ۲۲ مـیزان ۱۳٤٦ پلانهای ا نکشافی واصلاحی جا مـع را بمنظور بهتر سا ختن د ستگا ه قضائی کشور روی د ست گرفته و د ر حـد و د ا مکانات به تطبیق و ا جـرای آ ن پرداخته است چنا نچه بر علاوه رو یکار آور د ن اصلاحات مطلوب در طرز ا لعمل ا دا ر ی و قضائی محاکم و ا تخاذ تدا بیر لا ز م در توحید مرافق قضائی واز همه ا و لتر به تقویت مادی و معنوی قضات بذل تو جـه نموده ا ست چه قضات عنصر ا ساسی و مهم را در حفظ سلا مت ا جرا آت قضا ئی تشکیل مید هند .

ستره محکمه برای ر فع ضرورت ها ی مادی قضات باعمار سا ختما نهای قـا بل استفاده برای محا کم و ر هایش قضا ت حسب توان مالی خود سعی ورزیده و برای

ارتقای سویه معنوی آنها از طریق تطبیق پروگرام یکساله تربیت قضائی که محتوی معلومات عملی و نظری میباشد و کذا از راه دایر نمودن سیمینار های ولایتی و مرکزی و تهیه کتب و نشرات مفیده در ساحه اکمال معلومات فقهی و حقوقی اقدامات اساسی و مثمری را بعمل آورده است. طوریکه قبلا اشاره شد ستره محکمه متوجه آنست که برای محاکم اختصاصی و دیوانهای حقوق عامه و تجارت محاکم مربوط قضات مسلکی و ورزیده تربیت نماید تا اجراآت محاکم متذکره درساحات خاصی که بیان گردید بنحو مطلوب میسر گردد روی همین منظور تجویز بعمل آمد تا یکتعداد از فارغ التحصیلان رشته‌قضائی پوهنځی حقوق در ساحه حقوق تجارت کسب معلومات اختصاصی بیشتر نمایند.

چنانچه هشت نفر از فارغان این دوره به محاکم تجارتی مرکز بحیث قاضی ستاژیر موظف شدند چه درین رشته قضات ورزیده ایکه در سایر شقوق قضائی در مرکز وولایات میسر است بدبختانه تاهنوز در ولایات وجود نداشته بناء ستاژیران این رشته در محاکم مرکز موظف گردیدند.

آرزومندم باثر مساعی و زحمات خستگی ناپذیر وظایف محوله را به‌حسن صورت انجام داده و مسئولیت های سنگین وظیفوی ووجدانی خودرا عمیقا احساس نمائید و در مسیر این اجراآت اصل همکاری بین قوای سه‌گانه دولت را در چوکات نصوص و ارزشهای قانون اساسی رعایت نمائید.

پس از ختم بیانیه پوهاند قاضی‌القضات فرامین تعیین‌وانسلاک دسته فارغان کورس ستاژ که قبلا باثر پیشنهاد قاضی القضات‌ومنظوری‌حضورمبارك شاهانه شرف صدور یافته بود به ایشان تفویض ومراسم تحلیف حسب احکام قانون تشکیلات و صلاحیت قضائی بحضور قاضی القضات و قضات ستره محکمه صورت گرفت.

تعداد فارغان امسال بالغ بر (٥١) نفر است که (٢٠) نفر آن از جمله لیسانسه های رشته قضائی پوهنځی حقوق و (٢٤) نفر لیسانسه های شرعیات و (٧) نفر آن از فارغ التحصیلان مدارس دینی است.

کورس ستاژ قضائی که در چوکات ریاست تدقیق و مطالعات از عرصه دو سال باینطرف دایر گردیده پروگرام مرتبه آن شامل ستاژ عملی و ستاژنظری است، در ستاژ نظری بیشتر آن نقاط و پهلو های ضعیفی در نظر گرفته شده که تکمیل آن در دوره تحصیل برای مشمولین کدر قضا میسر نمی باشد مثلا برای‌گروپ فارغ‌التحصیلان علوم شرعی و لیسانسه های پوهنځی شرعیات مضامینی از قبیل: حقوق مدنی مقایسوی، حقوق اساسی شرح قوانین و قانون اساسی که توسط مدرسین آزموده و لایق تدریس میگردد تا باینوسیله آنچه که در دوره تحصیل کمتر فرا گرفته میشود در دوره یکسال ستاژ آنها اکمال گردد.

همچنان برای گروپ لیسانسه های‌حقوق که معلومات فقهی و علوم شرعی شان در دوره تحصیل بحد کافی نمی‌باشدیکسلسله مضامین فقهی و شرعی توسط استادان مجربی که تجارب طـولانی در مسلك قضا دارند تدریس میگردد تا بر معلومات فقهی ستاژیران افزوده و ابهامی که‌در ساحه علوم شرعی نزد شان باشد مرفوع گردد.

بعضی از مضامین را هر دو گروپ طور مشترك فرا میگیرند از قبیل قانون اجراآت جزائی، قانون اصول محاکمات تجارتی، قانون تنظیم امور خارنوالی، رهنمائی وثایق و سجلات طرح کود جزا، قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی که روی هریك ازموادمتذکره این قوانین بالتفصیل مباحثه ومذاکره صورت می گیرد تاعلاوه از آگهی ستاژیران بمتون قانونی کشور ذهنیت قانون و حقوق نیز برای شان ایجاد گردد.

دروس و مضامین نظری که در طول‌دوره ستاژ برای ستاژیران کورس تدریس گردیده تماما بصورت کتاب نوت وگستنر گردیده و برای هر یك ازآنها توزیع شده است تا بحیث ماخذ علمی و سودمندازان

استفاده نما یند .

همچنان بمنظور بهبود و تر بیه پرسونل مسلکی در شقوق مختلفه قضائی وبادرنظر داشتن خصو صیات و ا یجابات خاص قوه قضائیه با طرح و تطبیق پلان های طو یل المدت و قصیر ا لمدت به غر ض تو زیع عادلانه بورسهای تحصیلی ، مشا هد وی ، تحقیقا تی و ستاژ مطـابق به ضرورت و احتیاج خا ص د ستگاه قضائی برای قضات وما مورین قوه قضائیه به ا ساس ا هلیت ا ستفاده کنند گان بو رس ، مقررات مربوط به تحصیلات و مشا هدات قضات وکارکنان قوه قضائیه بمو جب فقره (۲)و(۳) ما د ه (۱۰۷) قانون ا ساسی و فقره (۹) جزء(ب) ماده (۱۳) قـانون تشکیـلات و صلا حیت قضائی در قید (۳٤) ماده تدوین و پس از تصویب تاریخی ۲٤ حمل ۱۳٤۹ شورایعالی قوه قضائیه قرار فرمان نمبر ۱٤۰ مـورخ ۹ر۲ر۱۳٤۹ــ از حضور مبارك ملو کا نـه تو شیح و به مر حله تطبیق گذاشته شده ا ست .

مراودات و مسا فر تها :

ستره محکمه از بدو تا سیس تا کنو ن با پیروی از ارشادات حکیما نه پا د شاه داد گستر ما همیشه سعی ور زیده ا ست جهاز قضائی ا فغا نستان را مطابق بروحیه عصر و ضرورتهای متحول ز مان توا فـق د هد که ا ین منظور از طریق د ید وبازدید ها تا اندازهٔ بر آ ورده شده میتـوانـد . چنانچه حقوق دانان ممالك دو ست کـه به افغا نستان مسا فر ت نمو ده ا ند بـــا قاضی ا لقضات ، قضات ستره محکمـه و بعضی از رو سای محاکم ملا قات نمو ده و هم از یکتعداد محاکم باز د ید بـعمل آ وردند. از جا نب د یگر مسافر ت پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی ا لقضا ت به جمهو ریت ا تحادی آ لمان، کشورجاپان انگلستان و مسافرت سایر قضات ستر ه محکمه به یکتعداد از کشور های د و ست مراودات حقوق دانان و قضات ا فغا نی را با کشور هـــا ی د و ست بیش از پیش استوار تر گردانیده ، این مراودات ودعوتها علاوه ازآنکه سیستم قضائی حاضرهافغانستان را با تحولات و ا نکشافات جدیدی که د ر ساحه آن وارد شده ا ست بکشور هـــا ی دوست و پیشرفته جهان بـو جه ا حسن معرفی گر دا نیده ز مینه مساعدت هـــا ی معنوی آنها را نیز برای تر بیه قضات و اشخاص مسلکی بیش از پیش مهیا ساخته است . که ا ینك شمهٔ ازین مسا فر تها را غر ض مزید معلو مات خوانندگان گرا می تقدیم میدا ریم .

بتاریخ ۲۱ ثور ۱۳٤۹ پو ها ند دوکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی القضات بنا بدعوت رسمی جمهو ریت ا تحادی آلمان بمنظو ر مطا لعه و مشا هده از سیستم های قضا ئی محاکم و موسسات علمی آن عازم آن کشور شد ند .

جلا لتماب پو هاند ضیائی در مدت اقامت خود دران کشور بر علاوه باز دید و مطالعه از سیستم قضائی معلو مات مبسو طی د ر اطراف سیستم قضائی ا فغا نستان بـــه مو سسات علمی آن کشور ا را ئه فرمودند. (راپور مشا هدات پو هاند ضیائی قا ضی القضات بصورت یك رساله مستقل از طرف اداره نشر یات ستره محکمه بطبع رسانیده شده تا آنا نیکه می خوا هند راجع بسیستم قضائی آلمان معلو مات مو ثقی بیندو ز ند ازان ا ستفاده نما یند) .

همچنان بتاریخ اول عقرب سال ٤۹ پوهاند دکتور عبد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات بنابدعوت حکومت جاپان برا ی سه هـفـته از سیستم قضائی و محا کم آنکشور دیدن نمودند . پو هاند ضیائی حین ا قا متشان طی کنفرانسهای متعددی در توکیو ، اوساکا راجع به سیستم قضایی ا فغا نستان ا ز نگاه شر یعت ا سلامی و فقه حنفیوصلاحیت ستره محکمه در ر د یف سایر قواء ازنگاه قانون ا ساسی تشکیلات ستره محکمه د ر مر کز و محاکم و لایات معلو مات مفصل ارائه فر مو د ند .

هکذا پو هاند د کتور عبد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات بنا بد عوت حـکـو مـت استرا لیا غرض ا شتراك در چها ر میـن کنفرا نس قضایی آ سیا یی که به تعقیب کنفرانس های منعقده فلیپین ، تو کیو و بنکاك (سالها ی ۱۹٦۱ــ ۱۹٦۳ــ ۱۹٦۷)

که درسال ۱۹۷۰ در کانبیرا انعقاد گردید به آنکشور مسافرت فرمودند .

همچنان درسال ۱۳۴۹ بعضی از قضات ستره محکمه بنا بدعوت ممالک دوست بخارج سفر نموده اند که اجمال از جریان مسافرت شان گذارش داده میشود .

دکتور ولید حقوقی قاضی ستره محکمه بنا بدعوت حکومت اتحادی آلمان غرض بازدید از موسسات قضایی و محاکم آلمان بتاریخ ۲۲ جوزا ۱۳۴۹ به آنکشور مسافرت نمودند . دکتور حقوقی طی این مسافرت پانزده روزهٔ شان باوزیر دولت اتحادی آلمان ملاقات نموده واز محاکم ایالات مختلف آنکشور بازدید بعمل آوردند و هم طی این مسافرت خویش عمومیات سیستم قضایی افغانستان را به آنها توضیح نموده است .

پوهندوی غلام علی کریمی آمر عمومی اداری قوه قضائیه بنا بدعوت قاضی القضات دولت ناروی و رئیس منتخب فعلی انجمن جهانی قضات بتاریخ ۱۵ عقرب سال ۴۹ بمنظور شرکت در دومین کنفرانس اداره و تربیه قضائی منعقده وینس عازم ایطالیا شدند درین کنفرانس قضات بیست و یك کشور جهان اشتراك ورزیده و روی مسایل مربوط بمحاکم بحث بعمل آوردند . یکی از موضوعات این کنفرانس را تراکم دعوی در محاکم و طرق چاره جوئی آن تشکیل میداد در قسمت تربیه قضات راپوریکه از طرف ستره محکمه افغانستان در مورد تجارب سه ساله تربیه پرسونل قضایی تهیه شده بود به شاملین کنفرانس ارائه گردید که مورد علاقه واقع شد . همچنان پیشنهاد نماینده افغانستان در کنفرانس مبنی بر اینکه گروپ های قضات ممالک رو به انکشاف غرض مشاهدات و تتبع در امور قضایی در پوهنتون های ممالک پیشرفته تحت نظر پروفیسران در رشته های اختصاصی قبول و تربیت شوند مورد تائید قرار گرفت و چنین تجویز بعمل آمد که پلانی درین زمینه ترتیب گردد که قضات ممالک اشتراك کننده آمادگی شانرا درین موضوع ابراز نمودند .

پوهندوی کریمی بعداز ختم این کنفرانس به دعوت حکومت انگلستان عازم لندن گردیده و با قاضی القضات آنکشور ملاقات نمود . ضمنا به اساس پروگرام برتش کنسل از پوهنتون های اکسفورد وبرمنگهم دیدن نموده و ضمن این مشاهدات مقامات مربوطه آمادگی شانرا برای قبول قضات افغانی غرض تحصیل ابراز داشته اند .

پوهندوی کریمی در این سفر از امور محاکم انگلستان و محبس برمنگهم نیز دیدن نموده است .

هکذا دکتور ولید حقوقی قاضی ستره محکمه درراس یك هیئات افغانی در کنفرانس حقوقی آسیا (لاوایشیا) در جمله نمایندگان ۲۱ مملکت آسیا و حوزه بحرالکاهل بتاریخ ۱۸ جنوری ۱۹۷۱ اشتراك ورزیدند . در این کنفرانس روی مسایل ذیعلاقه حقوقی ممالك آسیا وحوزه بحرالکاهل مباحثه بعمل آمد وپیشنهاد ۶ فقره ئی از طرف دکتور ولید حقوقی ارائه گردید که متن آن در اخبار وجراید نشر گردیده است .

ونیز رسالهٔ تحت عنوان تربیه قانونی که از طرف دکتور حقوقی نوشته شده بود به کنفرانس ارائه گردید .

در طول سال ۱۳۴۹ ضمن سایر فعالیت های مثمر که بمنظور معرفی سیستم قضایی افغانستان از نگاه فقه حنفی و ارزش های قانون اساسی از یکطرف و از جانب دگر آشنایی بیشتر قضات و سایراراکین با سیستم های قضایی جهان به عمل آمده یکتعداد پروفیسران عالیرتبهٔ حقوق وقضاء ممالك مختلفه جهان باساس پیشنهاد مرکز بین المللی قضایی امریکا و شورای فرهنگی انگلستان بنا بر موافقهٔ ستره محکمه به افغانستان مسافرت نموده ودر مدت توقف شان بعد از یك معرفت و آشنائی کامل درسیستم قضایی افغانستان از نگاه اسلام کنفرانس های نهایت جامع ومفید دراطراف سیستم های قضایی ممالك غربی قانون و ارتباط آن باساحه های مختلف حیات اجتماعی برای قضات ستاژیر و محصلین کادرقضایی ایراد نمودند .

مقام عا لی تمیز :

اجراآت دیوان تمیز معا ملات و جزا :

از اول حمل الی ا خیر برج میزا ن در دیوان جزا و معاملات مقام عا لی تمیزفقرات ذیل واصل و چنین اجراآت بعمل‌آمده است:

الف ـ د یوان جزا :

۱ ـ فیصله تا ئیدی ۱۰۱۲ ـ فقره .

۲ ـ فیصله تخفیفی ۶۰۰ ـ فقر ه

۳ ـ فیصله تز ئید ی ٤٤۰ ـ فقر ه

٤ ـ بتعداد ۱٤۸ فقره نسبت دا شتـن نوا قص مسترد شده ا ست .

ب ـ د یوان معا ملات .

۱ ـ تا ئید محکمه ا بتدا ئیه ۸ فیصله .

۲ ـ تائید محکمه مرافعه ۵۸ فیصله .

۳ـ تائیـد محاکـم دو گـانه ٦۲ فیصد

٤ دوسیه ها ئیکه نسـبت انقضا ی میعاد مسترد شده ۳۲ فقره .

۵ ـ د و سیه هائیکه نقض و بحیث‌محکمه مماثل ارجاع شده ۳۵ فقره .

٦ ـ دو سیه هائیکه نسبت نوا قص‌اداری مسترد شده ۲۰ فقره .

اجرا آت د یوان تمیز حقو ق عا مه :

مجمو عه فیصله های صادره د یوان‌حقوق عا مه تمیزکه‌از اول حمل الی مـاه د لـــو ۱۳٤۹ فیصله شده حسب آ تی ا ست :

الف ـ فیصله های تا ئید یه ۲٦٤ـفقره.

ب ـ فیصله های نقضیه ۷ ـ فقره .

ج ـ فیصله های تخفیفیه ۲۹ ـ فقره .

د ـ فیصله های تعدیلیه یعنی‌جزاوحبس به جریمه نقدی تبدیل و تعدیل گردید۳۸ فقر ه .

هـ ـ فیصله های تز ئید یه ۳۲ فقر ه .

و ـ مجموعه قرار های قضائی که بمحکمه مما ثل ا ستیناف رویت دا د ه شده ٦٤ فقر ه .

بر علاوه عا یداتی که از درك صدو ر فیصله های تمیز بد ست آ مده با لغ بر ۳۲۲۲٦۸۹ ـ ۰۰ ا فغانی میشود .

اجرا آت د یوان تمیز تجارتی :

۱ ـ مطا لعه قوانین تجار تی و پیشنهاد درقسمت اصلاح‌وتعدیل بعضی از مواد آ ن تو سط مشاو ریت ا مور قوا نین بو زا رت جلیلیه عد لیه .

۲ ـ تنظیم د فاتر د یوان تمیز تجارتی.

۳ ـ صدور هدایات لازمه بمحاکم مر بوط تو سط متحد ا لمال های جدا گانه درقسمت تر تیب کار واصدار فیصله ها که با ید واجد چه شرایطی باشد .

٤ ـ ا تخاذ رویه های قضایی درمواردی که قوانین مر بو طه صراحت نداشته .

۵ ـ ا تخاذ قرار های لازمه در بر خی از قضایا .

٦ ـ فر ستادن یك یك کا پی ازفیصله های صادره د یوان عالی تمیز تجارتی به مشاو ر یت ا مور قوانین و ریاست تد قیق و مطالعات بمنظور مطالعه و ارسال آن به محاکم تحتانی غر ض ا ستفاده ازان .

۷ ـ مطا لبه ا حصا ئیه د عاوی تجارتی از محا کم تحتانی مر کز وو لایات بمنظور معلوم نمودن حجم کارولزوم تشکیل محا کم ا ختصاصی تجارتی در بعضی از و لایا ت.

۸ ـ مطالبه لست د عاوی تجارتی سال های گذشته از محاکم تحتانـی و عـلل و مو جبات معطلی آ ن .

۹ ـ جمع آوری کلکسیون قوا نین ا ز و لسی جر گه و منابع د یگر (بشمو ل قوانین دوره ا مانیه) .

۱۰ ـ مطالبه ا سا سنا مه های کلیـه تصدی های دو لتی ، موسسات وشرکتها .

۱۱ ـ مفا همه با ر یاست ترا فیك د ر قسمت مو تر های تو قیف شده و تهیه‌جای محفوظ و منا سب برای آنها .

۱۲ ـ مفا همه مستقیم با رئیس عمو می اتاق تجارت درزمینه ثبت ا سناد عر فی و مقاولاتی که‌بین دو طرف در مو ضوع دا د و گرفت معا ملات تجارتی بعمل می آ ید .

۱۳ ـ مفا همه با وزارت ما لیه در مورد محصو لا تیکه از متدا عین نظر به فیصله های محاکم تحتانی ا خذ و محکمه نها یی تمیز حکم به استر داد آن صادر مینماید .

۱٤ ـ مطا لبه و جمع آ وری نمونه ها ی ا مضای روسا و قضا تیکه در فیصله ها ی محا کم تجار تی مر کز وو لایات ا مضا مینما یند بمنظور تطبیق ا مضای آنها د ر فیصله های وارده .

(بقیه در ص ٦۰۱)

داولسي جرگې د دیارلسمې دورې رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ

تقنینیه قوه

دشوری ددیارلسمی دوری دلومړی کال

ددوهمی غونډی جریانات

پهولسی جرگه کښی

دشوریدتقنینیی دیارلسمیدوریدلو مړ ی کال ددوهمی غونډی د ۱۳۴۸ کال دحوت په ۲۳ له غرمی نه مخکښی په لسو بجو د ولسی جرگی درئیس لهخوا پرانیستلي شوی .

دولسی جرگی رئیس. پوهنوال دکتور محمد عمر وردك وروسته له هغه چه دلوگردولا یت دبرکی برك وکیل مولوی محمد نبی د قر آن عظیمالشان څو آیتونه تلاوت کړل دولسی جرگی ددغی دور ی غونډی په یوه وینا کښی شروع کړلی .

پوهنوال دکتور محمد عمر وردك وویل چه داساسی قانون له حکم سره سم دهما یو نی ذات دعالی نیتونو او د افغانستان دنجیب ملت دارزوگانو په اتکا چه دهغو دوکا لت ددرندی وظیفی افتخار په دی دورهکی زمونږ په غاړه اینبودل شویدی چه د گران وطن لهپارهښه خدمتو نه وکړو .

دکتور وردك داهم وویل چه دولسیجرگی ددیارلسمی دوری د لمړی کالددوهمو غونډو لمړی غونډه د حوت پهدوویشتمه نیتهشروع نشوه ځکه چه دحوت ۲۲ نیټه دجمعیقانونی رخصتی وه .

دولسی جرگی رئیسوویلزمونږتولو پهیاددی چه دژمی له رخصتی نه پخوا زمونږ غونډ ی یوازی دانتخاباتو دوئایقودتثبیت، اداریهیئت جرگه کیودټاکلو ،داعتماد د رایو دخرنگوالی او د اعتماد درایو په باره کښی وی .

په حقیقت کښی زمونږ دکار مهمهبرخهله نن څخه شروع کیږی دژمی د رخصتیورځو مونږته موقع راکړه چه یوځل بیاخپلوموکلینو ته ورشو او ددغهمجلس دپخوانیو بحثو نو په رڼا کښی ددوی له واقعی نظریو او اړتیاو سره ځانو نه اشنا کړو ، دتیرو غونډوجریانات ایجابوی داخاطر ته راولو چه هر یو مکلف یودوطن دټولو افرادو اړتیاوی په نظر کی ونیسو او له هغو سره سم تر بحث لاندی موضوع گانو ته اهمیتتشخیصکړواو د غه تشخیص په اساس دهیواد داړتیا و له مخی دموضوعگانو فوریت او اولیت تمیز کړو ا و ددغه اساس له مخی دخپل کار پرو گرا مجوړ کړو ، او په هیڅ صورت مو قع و رنکړو، د هغو موضوعگانو بحث چه حیاتی اهمیت لری اوځنډیدلی هیواد ته ز یان رسوی معطلپاتی شـــی .

دکتور وردك وویل پهدی کې کیلازمدی چه داساسیقانون او ټولو قوانینودمندرجاتو درعایت ، د هغو دلوړو ار زښتو نوداحترام او دگران هیواد لو ړو مصالحو سره سمدهغو د روحیی دپیروی له پاره خپل ټینگعزم بیا تاکید کړو .

ده وویل ولسی جرگه د تقنین مقام دیاود قانون د رعایت او تطبیق وظیفه ترټولو لومړی دقانون جوړونکو په غاړه ده دغه ډیر مهـــم عامل دی چه ددریکو نو قواوو دواقعیهمکاری امکان پیدا کوی او دغه ټول د افغانستاندچارو دپرمختگ اساسی لاری دی .

دشوری دغه دوره زمونږ دهیوادو نو ی اساسی قانون دنافذیدلو له وخت څخه دوهمه دورهده مونږ هریو چه دنویاسا ســـی قانون له نافذیدلو نهوروسته کلو جریانا تو

شاهد یو ښه پو هیدلی یو چه تاریخ‌اوافغانی
ټولولنه به زمونږ په باب قضاوت وکړی او
محاسبه به وکړی چه له هغو موضوعگانو شخه
چه زمونږ په صلاحیت کښی دی او د گرا ن
افغانستان دژوند له پاره اسا سی اهمیت‌لری
کومه یوه تصویب کړیده .

له همدی کبله هیله لرم ټول دوطن‌دوستی
او ورورۍ د احساسی په فضا کی دخپلـو
جرگه گیو او عمو می مجلس د کار له اوسنیو
ایجا بـاتـو سـره سـم خـــر نـگـه چه
پـر او سنـــی عـصر کښی د هـیوا دلــه
پارلمان سره ښائی او غواړی ئی سو ق کړو
اودجرگه گیو او عمو می مجلس پر کـــا ر
کښی دمدبرانه انسجام له لاری له هغــه
گټور طرز العمل شخه پـه استفاده سره چـه
دنړۍ په پا ر لمانو کښی تجربه شویدی
داغیزه نا کو فیصلو پر صادر و لـو چـه
دافغانستان دژونـد پـه بیلــو بیلــو با بتـو
کښی واقعی ا همیت لری بر یالی شو .

دکتور وردک زیاته کړه موږ پو هیږ و
چه په اوسنی دورو کښی دیوی خوا نوی
فقری زمونږ دمجلس په اجندا کی شاملیږ ی
اودبلی خوا شخه د تیری دوری فقری پا ته
دی‌چه ټول دمیواد دچارو په وړانـدی تـگـك
او د نیم گړ تیا وو په لیری کو لـو کښی
قاطع ا همیت لری .

زموږ لومړنی وظیفه داده چه له دغـــو
موضوعگا نو شخه ا همیت او فوریت معلوم
کړو او هیڅ یوممهمه‌اوحیاتی فقره‌بی فیصلی
پری نږدو څو ددوری د ر خصتی تررارسیدلو
پوری په مسکه غاړه او د و جـدان پـــه
قناعت سره وویلای شو چه دولسی جرگی
د ۱۳ دوری لو مړی کال یو گټور کال ووپه
دی ډول به مو په دری نوروراتلو نکــــو
کلو کښی او د و لسی جرگی و راتلو نکو
دورو ته د خد مت کو لـو ښه سر مشق
پریښی وی .

دمخی درنی و ظیفی به سر ته ر سو لو
کښی د ټو لو محترمو و کیلا نو د مرستی
هیله کیږی څو دلوی خدای په مـرسته د
قدرو ړ خد متو نه و کړو .

په پای کی دکتور ور دك وویل‌دمهربان
خدای په مرسته ، د گران وطن‌دافغانستان
دنجیب ملت د نیك مر غی او ترقی‌په‌هیله
دژمی د ر خصتی په پای کښی دد غی جرگی
دکار په نوی مرحله باندی پیل کووژوندی
دوی پاچا تل دی وی ا فغا نستان .

د حوت ۲۶ : ددوو ملیو نو ډا لرو ددوا
او دوه ملیو نو پـا کستانـی کـلــدار و
دپور تړ و نو نه چه پخوا د افغا نستا ن
او ا مریکا تر منځ لا سلیك شوی وودولسی
جرگی د مالی او بودجی د چارو په جرگه
گی کښی تر څیړ نی لا ندی و نیو ل شو.
او د نو موړ و قرار دادو نو په هـکـلـه د
جرگه‌گی د غړو یا داشتو نه حـکـو مـت
ته وا ستول شول .

دحمل ۵ : دولسی جر گی د کر هنی ا و
مالداری جرگه گی د سرپل د و کیل‌ښاغلی
کمال ا لدین ا سحق زی په مشری دکانو
اوصنایعوجرگه‌گی دکابل‌دښار د خلورو می
حوزی دوکیل انجنیر غلام محمد فـر ها د
په مشری ، د تقنین او عدلی‌چاروجرگه گی
د هلمند د مـوسی کـلا دوکـیل ښاغلـی
عبدالروف بینوا په مشری ، د بود جی ا و
مالی چارو جرگه گی داند خوی دوکیل‌ښاغلی
محمد عمر اند خو یی په‌مشری، دبین‌المللی
چارو جرگه گی د مـزار شریـف د ښار د
وکیل ښاغلی محمد سرور اکبری په مشری،
دداخله چارو جرگه گی دزرمت د و کـیــل
ښاغلی باز محمد په مشری ، دفواید عا مه
دچارو جر گه گی د سرخ پارسا د و کیل
ښاغلی نادر علی ا للــه داد پــه مشری ،
دشکا یا تو داو رید لو جر گه گی دکندز
د مرکز دوکیل ښاغلی سید امیر هـا شمی
په مشری غونډی و کړی .

د حمل ۷ : دولسی جرگی د تقنین ا و
عدلی چارو جرگه گیو د و کیل بینوا پـــه
مشری په افغا نستان کښی د خـا ر جی
وگړو د او سیدو د اصولنا می د نهمی ،
لسمی‌خوارلسمی، پنځلسمی‌اوشپاړسمی مادی
په باره کښی د حکو مت په پیشنهاد لــه
بحث نه وروسته نو موړی مادی له څیــنو
تعدیلا تو سره تصویب کړ .
همدغه راز د نو موړی ا صو لنا می له
اتمی مادی شخه تر دوه و یشتمی ما د ی

پوری او درویشتمه او شپږو و یشتمه ماده له غورا و څینو تعدیلاتونه و روسته دعمومي مجلس د ز یات غور له پاره دارالا نشا ته وسپارلی شوی .

دمالي او بو د جي د چارو په جر گه گی کښي د خو لی د نسوار و د تمبا کو د بیی په باره کښي دیو شمیر وکیلا نو پیشنهاد تربحث لاندی و نیو او تصویب شو چه اصل عریضه او د جر گه گی د تصویب سواد دی دقا نونی ا قدا ما تو له پاره حکو مت ته راجع کړی شی .

دغی جر گه گی دوکیل محمد عمراندخوئی په مشرۍ غو نډه کړ ی وه ، د ښا ر جو ړ و لو او کور جوړ و لو دقانون په مسوده د فواید عا می اومواصلاتو په جرگه گی کښي چه دوکیل نادرعلي الله داد په مشرۍ ئی غونډه کړی وه غو ر وشو .

دکانو او صنا یعو جر گه گی دديپلو م انجنیر غلام محمد فر هاد په مشرۍ دکانو اوصنا یعو د میترو نو د نصبو لو اودطبیعی گاز د یوه مکعب متر د بیی په باره کښي غور و کړ .

د شکا یا تو داوریدلو ا نکشافی پلان او دتجارت د چارو جرگه گیو د شکا یتو داوریدلو د جر گه گۍ ر یا ست ښا غلی سید ا میر ها شمی، دانکشافی پلان دجرگه گی ریاست ښاغلی عبدالرشید صا فی ، ا و د تجارت د چارو د جر گه گی ر یا ست ښاغلی شهباز ا حمد زی په غاړه د ر لو د .

همد غه راز د مالي او بود جي په جر گه گی کښي د ۱۳٤٤ کال د مځکو د ما لیو د زیاتیدلو په باره کښي دغوریا نودولسوالي دیوشمیر بزگرو په عریضو او د میو ی د بار تړ لو او صند قونو د پیگنگ دځرنگوالي په باره کښي چه د ا صل میوی معا د ل گمرکی محصول با ید واخیستل شی د کند هار د یو شمیر و کیلا نو په پیشنهاد بحث و شو .

همدغه راز په د غی جر گه گی کښي چه دوکیل ا ند خویی په مشرۍ ئی غونډ ه کړی وه د نیمرو ز دولایت د کر لو و ړ مځکو په باره کښي چه د اوبو تر تهد ید لاندی دی د هغه ولا یت د یو شمیروکیلانو په پیشنهاد بحث وشو او په دی باره کښي تجویز و نه و نیول شول او مر بو طو مرا جعو ته واستول شول د ما لی اوبودجي دچارو د جرگه گۍ له غر می نه ورو سته غونډه کښي د هغو مو ټرونو د حق ا لعبو ر دلایحی په باره کښي چه په قیر شو یو سړ کونو باندی تیریږی د یو شمیر نورو وکیلانو په پیشنهاد غور وشو .

دپاسپورت د ا صو لنا می د ۱۳ ما دی دتعدیل په باره کښي د حکو مت پیشنهاد دتقنین د چارو د جر گه گۍ په غو نډ ه کښي تائید شو او دتصویب له پاره دارالانشاء ته و سپارل شو .

د حمل ۸ : د و لسی جرگه د فر هنگی چارو په جرگه گی کښي په ټول هیوا دکښي دپوهی پر عمو می مسا یلو او د ٤٨ کا ل د خو وروستیو میا شتو پر ا جرا آتو باندی خبری و کړی ددغی جر گه گی د غو نډی ریاست ا لحاج عبد ا لحسین مقصو د ی په غاړه در لود .

دداخلي او محلی اداری جر گه گی ترغرمی دمخه غونډه کښي دوالیانو و لسوالا نو او امنیه قو ماندانانو د طرز ا لعمل په هکله دجر گه گۍ دیو شمیر غړو پیشنهادو نه دداخلی و ظایفو د لایحی سره سم طر ح شوه .

همدغه رنگه د نو مو ړی جر گه گۍ ترغرمی وروسته غونډه کښي چه د و کیل باز محمد زرمتي په مشری غونډه کړی و ه دده مزنگ بندیانو پررا رسیدلو عر یضو باندی غور و کړ .

دملکی ما مورینو د استخدام ، تر فیع تقاعد د اصو لنا می پر ضمیمه بـا ندی تر بحث وروسته د تقنین اوعد لی چار و جرگه گی چه د و کیل بینوا په مشر ۍ یی غونډه کړی وه تر لا زمه تعدیلا تو راوستلو وروسته درایو په اکثریت تصویب کړ له، دنوموړی جرگه گی په غونډه کښي د ملکی ما مو رینو د ا ستخدام تر فیع ، تقا عد شپا لسمه ماده درایو په ا کثر یت تعدیل شو له .

دکر هنی او ما لداری جر گه گۍ چه د وکیل کمال ا لدین ا سحق زی په مشرۍ غونډه کړه وه د خړ څایونو پـه هکـله د

یو شمیر خلکو د شکا یتو نو پر موضوع باندی خبری نه و کړی له .

دفواید عا می او مواصلا تو جر گه گۍ دفواید عا می دوزارت پر أ جرا آ تو باندی خبری و کړی او لازم تصمیمو نه یی ونیول. ددغی جر گه گۍ د غونډی ریاست ا لحا ج نادر علی الله داد په غاړه وو د شکا یتونو داو رید لو جرگه گۍ چه د و کیل سیدامیر ها شمی په مشری یی غونــډه کړی‌وه ا و پرراسید لو عریضو با ندی غور و کړ ا و دجرگه گۍ فیصلی یی مربو طو مراجعو ته وأستو لی .

د حمل ۱۲ : د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنی وزیر د کتور عبد ا لـــقیو م دولسی جرگی د فر هنگی چارو په جرگه‌گۍ کبنی چه د و کیل عبدالحسین مقصو د ی په مشری ئی غونډه و کړی وه گډون‌وکړی او د پو هنی وزارت د څو میا شتــنـیـو اجراآ تو په هکله یی د جر گه گۍ د غړو پو ښتنو ته ځوا بونه وو یل په دی غونډه کبنی د پو هنی د و زیر سره د پو هــنی وزارت د پلان او پلټنی رئیسان اودپوهنتون أداری لوی مدیر هم گډون کړی وو .

دحمل ۱۳ : دولسی جرگی د شکا یتـو داو ریدلو جرگه‌گۍ چه د و کیل سید ا میر هاشمی په مشری ئی غونډه کړی وه پـــه رسیډ لو عر یضو غور و کړ او خپلی‌فیصلی ئی مر بو طو مرا جعو ته واستو لی .

دکانو او صنا یعو جرگه‌گۍ چه ر یاست ئی د یپلوم ا نجنیر غلام محمد فر هــا د په غاړه در لود دبرښنا د فـابر یـکـو د استهلا کی صنا یعو د لزوم او هیوا د کبنی دکار د ز یا توالی له پاره د ا نر ژی لــه دغو منا بعو څخه د ا ستفادی په بـا ر ه کبنی غور او بحث و کړ .

دفرهنگی چارو په جـرگـه گۍ کبنی د یوشمیر وارده مو ضوع گا نو په باره‌کبنی غور او خبری و شوی او فیصله و شو ه هغه مو ضوع گانی چه د پو هنی‌په‌وزارت پوری اړه لری جنسادی هغه وزارت تــه واستولی شی دد غی جرگه‌گۍ غونډه‌دوکیل حاجی عبد ا لحسن مقصودی پــه مشر ی

شوی و ه .

همدغه راز دفواید عا می او مواصلاتو دچارو په جرگه گۍ کبنی چه د و کـیـل حاجی نادر علی ا لله داد پـه مشری یی غونډه کړی وه د مخا برا تو د و ز ا ر ت په اجرا آتو غور او بحث و شو په نتیجه کبنی فیصله و شوه چه د حمل دپنځلسمی نیټی د شنبی دورځی په غونډه کبنی د ی دمخابراتو و زیر انجنیر گران و بلل شی څو چه د بحث وړ مو ضوع گا نو په باره کبنی تو ضیحات و ر کړ ی .

د حمل ۱۵ : داولسی جر گی د تقنین اوعدلی چارو د جر گه گۍ په غو نــډ ه کبنی د و کیل عبد ا لر وف بینوا په مشری دقاچاق د بندولو د قا نون د تعر یفا تـــو په لو مړی فصل غور و شو او دد غه فصل مندرج ا حکام د اساسی قا نون له رو حی سره مقا یسه شو او په دی باره کبنی‌زیات بحث راتلو نکی غونډی ته و ځندول شو .

دمالی او بودجی د چارو په جر گه گۍ کبنی ددوولکـو او شل زرو ستـر لـنگ پونډ و د پور په موا فقه لیك چه پخـو ا دافغا نستان او ا نگلستان د حکو متوترمنځ دبغلان د قند د فا بریکی د بخار ددستگا ه او لوا ز مو د ا خیستلو له پاره لا سلیك شوی و بحث و شو په نتیجه کبنی له بحث او خبرونه و روسته جرگه گۍ خپله فیصـلـه صادره کړه او دعمومی مجلس د غور لـــه پاره‌ئی دارالانشاء ته و سپار له .

ددغی جرگه گۍ ریاست و کیل محمدعمر اند خو یی په غاړه در لود . همد غه راز دمالی او بو د جی دچارو په جرگه گۍ‌کبنی فیصله و شوه چه د مالیی و ز یر د کتو ر محمد ا مان دی د جرگـه‌گۍ دچـار شنبی دورځی په جرگه گۍ کبنی گډون و کړی او دوکیلانو پو ښتنو ته دی د هغو مر بو طو موافقه لیکو نو په باره کبنی چه له‌دوستو هیواد و سره لا سلیك شو یدی اودجرگه‌گۍ ترغورلاندی دی ځوا بونه ووائی .

دملی دفاع د چا رو په جرگه گۍ کبنی دوکیل محمد جنید په مشری دزر غو نــو تواو د افراد و په باره کبنی لـه بحث نـه وروسته تصمیمونه و نیول شول .

دولسی جرگی د فرهنگی چارو جرگه گۍ په غونډه کښې چه دالحاج عبد الحسین مقصودی په مشرۍ شوی وه د اطلاعاتو او کلتور دوزارت دوظیفو او مشی په باره کښې بحث و کړ .

په د غې جرگه گۍ کښې فیصله و شوه چه داطلاعاتو او کلتور وزیر د کتور محمود حبیبی دی د جرگه گۍ دچارشنبې دورځې په غونډه کښې په همدې باره کښې د زیاتو معلوماتو دورکولو له پاره گډون و کړی .

دشکایتو داوریدلو په جرگه گۍ کښې دوکیل سید امیر هاشمی په مشرۍ په یوشمیر را رسیدلو عریضو غورو شو او په دې باره کښې تصمیمونه و نیول شول.

دروغتیا د چارو جرگه گۍ د الحاج غلام ربانی شملزائی په مشری ددوا گانو په نرخ بحث و کړ .

دداخله او د محلاتو دانکشاف دچارو په جرگه گۍ کښې د وکیل باز محمد زرمتی په مشرۍ د بریکوت د محبس دبندیانو په یوشمیر عریضو غورو شو او په همدې باره کښې د جرگه گۍ تجویز و نه داولسی جرگی دارالانشاء ته وسپارل شول .

دفوائد عامې او مواصلاتو د چارو د جرگه گۍ په غونډه کښې چه د الحاج نادر علی الله داد په مشرۍ جوړه شوې وه د مخابراتو وزیر انجنیر محمد عظیم گران گډون کړی واو د هغه وزارت د مربوطو اجراآتو په باره کښې ئی د وکیلانو پوښتنو ته ځوابونه وویل د مخابراتو وزیر د جرگه گۍ د رئیس او غړ و یوشمیر نوری پوښتنې د ځوابونو دبرابرولو له پاره د ځان سره واخیستلې .

دحمل ۱۹ : دولسی جرگی د مالی او بودجی جرگه گۍ چه د وکیل محمد عمر اندخویی په مشرۍ غونډه کړی وه دپوهنی حمل نقل ، ارتزاقی موادو ، داوبورسولو دشبکې ، د کابل ښاروالی په سیمه پوری مربوط د بر ښنا د پراختیا او و یشلو دکیمیاوی امبار درانیولو په غرضددوستو هیوادو نو څخه د پورا خیستلو اوهمدغه رنگه د گمرک په معافی باندې غورو و کړ .

ددغه جرگه گۍ په غونډه کی په داسې حال کی چه داولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ هم حاضر وو دمالیې وزیر د کتور محمد امان گډون و کړی او دنو موړوموضوعاتو په باب یې دوکیلانو پوښتنو ته ځوابونه و رکړل دمالیې دوزارت د خزاینو رئیس او د پورونو رئیس او دخوراکی شیانو او عامه اړ تیاوودموسسې رئیس هم د مالیې دوزیر سره ملگری وو .

دمالی او بودجې د چارو د جرگه گۍ غړو د مالیې دوزیر دکتور محمد امان په شفاهی ځوابونو باندې بحث و کړ او فیصله ئې وکړه څرنگه چه د کیمیاوی کود د ویشلو موضوع د کرهنې او ابو لگولو په وزارت پوری مربوط دی باید د کرهنې او ابو لگولو دوزارت معین د راتلونکی شنبې غونډې ته حاضر شی او دکیمیاوی سری د و یشلو په باب کی د جرگه گۍ غړو ته توضیحات و رکړ ی .

همدغه رنگه د مالی او بودجې جرگه گۍ دافغانستان او چکوسلواکیا تر منځ دورکړی موافقتنامه او تجارتی پروتوکول تربحث لاندې و نیوی او تر څیړنې او غور وروسته خپل قرار صادره کړی او د عمومی مجلس دغور د پاره یی دار الانشاء ته وسپارلی.

دتجارت جرگه گۍ چه د وکیل مهمند په مشرۍ غونډه کړی وه د تیر کال پرپاتې موضوعگانو باندې ئی غورو و کړ او د پاتې کار و پر یوه بر خه باندې خپل قرار صادر کړی او دار الانشاء ته یی و استول .

ددا خلې او محلاتو د چارو جرگه گۍ دبندیانو بر عریضو باندې غور و کړ او دا فیصله یی و کړه چه د ژاندارم او پولیسو عمومی قوماندان او د کابل امنیه قوماندان د شنبې دورځې غونډې ته حاضر شی او د بندیانو د عریضو په باب د جرگه گۍ غړیو ته ځوابووایی.

ددغی غونډې مشرۍ د وکیل باز محمدزرمتی په غاړه وه .

دفرهنگی چارو د جرگه گۍ په هغې غونډه کی چه د الحاج عبدالحسین مقصودی په مشرۍ شوی وه د مربوطو موضوعگانو په باب غورو شو .

دشکا یاتو داو ر ید لو په جرگه گی کی وروسته له هغی چه پر یو شمیرعریضو غور او خبری وشوی تصمیمونه و نیــو ل شول او مربوطو مرا جعو ته واستول شول.

دغه جر گه گی د و کیل سید ا میــن ها شمی په مشری جوړه شوه وه .

دديپلوم ا نجنیر غلام محمد فر هـــا د په مشری د ُکانو او صنا یعو په جرگه‌گی کی فیصله وشوه څنگه چه ز موږ هیوا د یوزراعتی هیواد دی مگر د هغه په خوا کی دی د کانو او صنا یعو وزارت د فنی خلکو په کو ښښ سره د کا نو په را ا یستلوکی توجه و کړی .

دملی دفاع د چارو جر گه گی د و کیل محمد جنید په مشری خبری اتری وکړی .

دفواید عا می او موا صلا تو د چا ر و دجرگه گی په غو نډه کی د و کیل الحا ج نادرعلی الله داد په مشری د مــرکز ا و ولا یتونو د فر عی سړ کونو د ا صلا حا تو په شاو خوا خبری و شوی .

دوکیل عبد ا لر و ف بینوا په مشر ی دتقنین او عد لی چارو په جر گه گی‌دقاچاقو دبندولو د لو مړی مادی نه تر شپږ می مادی په باب یو لړ تصمیمو نه و نیول شو ل .

د حمل ۲۱ : داولسی جر گی د ما لی او بود جی د چارو په جر گه‌گی‌کښی د وکیل محمد عمر ا ند خــوبی پــه مشری دد وو کانادایی الوتکو د پیرو د لو په مو ضو ع له یو لړ بحث او غور نه و روسته فیصله وشوه چه د ملکی هوایی ر یا ست‌نماینده دی د جرگه گی په را تلو نکی غو نډ ه کښی گډون و کړی او د و کیلا نوپوښتنوته دی ځوا بونه ووایی .

ددووکانادایی ا لو تکو د پیرو د لــو موافقه لیك پخوا دافغا نستان او کا نادا د حکومتو ترمنځ لا سلیك شوی و .

همد غه راز د غی جرگه گی ددری ملیونو پاکستانی کلدارو پور او دالمان داتحا د ی جمهو ریت د پنځوس ملیو نو مار کو پورپه باره کښی خپله فیصله صا دره‌اوددارالانشاء ته ئی و سپارله . ددری ملیو نو پاکستانی کلدارو موا فقه لیك د خوراکی شیا نودحمل او نقل د لگښت له پاره دامریکی د متحدو ایالتو د حکو مت سره او د پنځوس ملیونو مارکو د پور موا فقه لیك د کا نو دایستلو اقتصادی سروی صنا عتی بانك اواستهلاکی موادو له پاره دالمان له ا تحادی جمهوریت سره پخوا لا سلیك شوی و .

دعدلی او تقنین د چارو جرگه گی‌دوکیل عبدالروف بینوا په مشری د قا چـــا ق دبند و لو د قا نون په او و مه ماده بحث وشو .

دحمل ۲۲ – دولسی جرگی دفرهنگی‌چارو دجرگه گی له غرمی نه مخکښی غونډه کښی چه‌داولسی جرگی رئیس پو هنوا ل د کتو ر محمد عمر وردك هم حاضر وو داطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی گډون وکړ او داطلاعاتو او کلتور د انکشافی‌پروگرامو په باره کښی یی توضیحات ورکړل .

په دی غونډه کښی دکـــتور حـــبیبی د افغانستان اکاډمی دکمیت او کیفیت په‌لحاظ دراډیو د خپرونو د پراختیا دهیواد په‌مرکز او ولایتو کښی دورځپاڼو د خپرید لــو او ویشلو د پراختیا دثقافت او هنر دریاست دهدفونو او دکار ،پروگرام ، افغان فلم ، دکتاب چاپولو موسسی، دتبلیغاتو د لو ی مدیریت ، په ولایتو کښی دباختر آژانس د نماینند گیو د تاسیس دژوندون او پیا م حق دمجلو د خپرونو د پراختیا دلمر د مجلی د خپریدلو همدغه راز د ملی فرهنگ دسا تلو په لار کښی دهغه وزار ت د کوښښو نو په باره کښی توضیحا ت ورکړل .

وروسته له هغه داطلاعا تو او کلتور وزیر دهغو اصلاحاتو په باره کښی چه د راډیو یی خپرونو ، سینما گانو دفلمونو دخپرو لو او د خپرونو دپراختیا په باره کښی دهغه‌وزارت له خوا شویدی داولسی جرگی دفر هنگی‌چارو دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوا بونه‌وویل دولسی جرگی دفر هنگی چارو په جرگه‌گی کښی چه دوکیل عبدالحسین مقصودی پــه مشری یی له غرمی نه وروسته دیو ی بجی په شاو خوا پوری دوام در لود دباخترآژانس رئیس ښاغلی عبدالحمید مبارز او داطلاعاتو او کلتور دوزار ت اداری رئیس ښا غلـــی فضل احمد ظفر شهباز هم له دکتور حبیبی سره ملگر ی وو .

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی‌کښی

دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشر ی د دوومليونو ډالرو پور په موضو ع چــه د استهلاکی موادو له پاره پخوا د افغانستان او دامریکی د متحد وایا لتو دحکو متو ترمنځ یی تړون لاسلیك شو ی وو بحث وشو . همدغه راز په دغی جرگه گی کښی د اووه زره تنه پاکستا نی کیمیا وی سری د تړون په باره کښی چه دمغی دپور تړون پخوا د افغانستان او د امریکی د متحدو أیا لتو د حکو متو تر منځ لاسلیك شو ید ی غــور وشو .

دمالی او بودجی دچا رو دجر گه گــی له غرمی نه وروسته غونډه کښی په داسی حال کښی چه د کیمیاوی سری د تــړو ن موضوع بیا تر بحث لاند ی ونیو ل شوه دکر هنی او او بولگولو دوزار ت معــــین دکتور محمد احسان رفیق گډون کړی وو او په هغی باره کښی یی دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل :

دولسی جرگی یو ی منبع وویل هر کله چه د سر ی داخیستلو موضو ع روښانه‌نه‌وه نو جرگه گی فیصله وکړه چه دکر هنی او اوبولگولو له وزار ت څخه لیکل‌شوی‌پوښتنی وشی . او هم دی دمغه وزارت معین‌دموضوع سوابق له لیکل شو یو ځوا بونو سره د جرگه گی را تلونکو غونډو ته وړانــــد ی کاند ی .

د داخله او محلی اداری د چارو په جرگه گی کښی چه دوکیل باز محمد زر متی په مشر ی یی غونډه کړی وه د ژاندار م او پولیسو عمو می قوماندا ن ډگروا ل ارکان حر ب عبدالحکیم کتوازی او د کابل امـنیه قوماندان ډگرمن ارکان حر ب عبدالحنا ن گډون کړی وو او د کابل د عمو می مجلس دبندیانو دعریضو په باره کښی یی‌دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل أو یولې لیکل شو ی پوښتنی یی دبندیانو له غر یضوسره دځوا بونو دبرابر ولو او اجراآتو له پاره‌له ځانو سره واخیستلی .

د داخله او محلی اداری د جرگه گـــی رئیس او غړیو پخوا د کابل د عمو مــــی محبس چار ی کتلی وی او د بندیانویوشمیر عریضی یی دغور له پاره له ځانو سرموړی وی .

دتجار ت د چارو جرگه گی چه دوکـــیل عبدالقدوس مو مند په مشر ی یی غونډه‌کړی وه په اجندا کښی پرشا ملو موضو ع‌گانو باندی بحث وکړ .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی، کښی دقاچاق دبند ولو د پروژی له اوو می مادی څخه تراتلسمی مادی پوری چه ددغی پروژی دمکافا ت او مجازا ت فصلو نه پکښی شامل دی بحث وشو .

په دغی غونډه کښی چه دوکیل‌عبدالروف بینوا په مشر ی شوی وه فیصله وشوه چه عدلیه وزیر ښاغلی عبدالستار سیر ت ا و داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین دی دقاچا قو دبند ولو دپروژی په باره کښی د توضیحا تو دورکولو په غرض دجرگه‌گی دچار شنبی دورځی په غونډه کښی گډون وکړی .

دشکایتو داوریدلو په جر گـه گی کی دوکیل الحا ج امان الله احمد زی په‌مشری په رسید لیو عریضو غور وشو او له یولې بحث او خبرو نه وروسته تجویز و نه‌ونیول شول او مر بوطو مراجعو ته واستو ل‌شول.

دملی دفاع دچارو جر گه گی په خپله غونډه کښی د مجلو بینوافرادو دشا قـــه خدمتو نو په باره کښی بحث وکړ او په‌دی باره کښی یی تصمیمو نه ونیو ل .

ددغی جرگه‌گی ریا ست و کیل مخمدجنید په غاړه درلود .

دکرهنی او مالداری د چارو د جرگه گی دوکیل غلام دستگیر وطنیار په مشر ی‌غونډه کړی او په مربو طو موضو ع گانو یی بحث وکړ .

دحمل ۲۳ — دولسی جر گی دکـــانو او صنایعو د جر گه گی رئیس وکیل د پیلوم انجنیر غلام محمد فرهاد او د هغی جرگه‌گی ځینو غړ یو د گلبهار د نسا جی فابر یکه‌په داسی حا ل کښی چه په هره برخه کی د فابریکی د رئیس له خوا معلو ما ت وروکول کید ل وکتله .

دگلبهار د نسا جی دفابریکی رئیـــس د فابر یکی دتولیدا تو د پلور لو او کسر په باره کی دجرگه گی دغړ یوپوښتنوته‌ځوابونه ورکول ،وکیلانو دفابر یکی له تنظیم او د

ماشینری له‌منظم جریان څخه خوښی وکړه.

دحمل ۲٦ ـ د اولسی جرگی د تقنین او
عد لی چارو په جرگه گی کښی په داسی
حال کښی چه دولسی جرگی رئیس پوهنوال
دکتور محمد عمر وردك حاضر وو له غر می
نه مخکښی په لسو بجو داخله وزیرانجنیر
محمد بشیر لودین او عد لیه وزیر ښا غلی
عبدالستار سیر ت دجرگه گی په غونډه‌کښی
گډون وکړ او دقاچاق د بندید لو دپروژی
په تیره بیا د کوچیانو د ښارویو دموضوع
گانو په باره کښی یی دجرگه گی د غړ یو
پوښتنو ته ځوا بونه وویل .

ددغی غونډی ریا ست دجر گه گی رئیس
وکیل عبدالرو ف بینوا په غاړه در لود.

د دوو تنو عارضا نو د عر ض مو ضوع
د شکا یتو د اور ید لو په‌جرگه گی کښی
تر بحث لاندی ونیو ل شوه او له یو لړ
بحث او غور نه وروسته تصمیم ونیو ل شو
چه دشنبی دورځی دحمل‌دنهه ویشتمی نیټی
په غونډه کښی دی د کابل امنیه قوماندا ن
ډگرمن ارکان حر ب عبدالحنا ن او د ملکی
هوایی ریاست اداری لوی مدیر ښا غلی‌شاه
محمد جرگه گی ته حاضر شی . او په دی
باره کښی دی جرگه گی د غړ یو پوښتنوته
ځوابو نه ووایی .

ددغی غونډی ریاست وکیل سید امـــیر
ها شمی په غاړه در لود .

دفواید عا می او مواصلا تو د چارو جرگه
گی دوکیل حا جی نادر علی الله داد په
مشر ی دفواید عا می دوزار ت په مربوطو
موضوع گانو بحث او خبر ی وکړلی . د هغه
وزار ت نما ینده له غر می نه پخوا په‌لسو
بجو جرگه گی ته حاضر شو او د مربو طو
موضوگانو په باره کښی یی دجر گه گـــی
دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او د
جرگه گی یو شمیر یاد داشتو نه یی د
ځوابونو د برابرو لو له پاره له ځان سره
واخیستل . په دی موضو ع‌با ندی زیا ت
بحث دجر گه گی را تلو نکی غونډ ی ته
و ځنډول شو .

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی‌کښی
دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشر ی
د دوو کانا ډایی الوتکو د اخیستلـو پــه
موضو ع بیا غور وشو . دباختر افغـــا ن
الو تنی رئیس ښاغلی عزیز احمد اعتمادی
او د هغی موسسی مرستیا ل ښا غلی‌احسان
الحق گران دجر گه گی له غر می نه‌وروسته
غونډه کښی گډون وکړ او په دی باره‌کښی
یی دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه
وویل همدغه راز یو شمیر لیکل‌شوی‌پوښتنی
یی دځوابونو دبرابر ولو له پاره له ځا نو
سره واخیستلی .

دداخله چارو په جر گه گی کښی دښار
والیو په موضو ع بحث او خبر ی‌وشوی
او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه د
جرگه گی په راتلو نکی غونډه کښی دی د
کابل سر پرست ښاروا ل ښا غلی محمد
کبیر نورستا نی او دهغه ریا ست دپلټنی
او جوړو نی رئیسا ن جرگه گی ته حاضر
شی او دښاروالیو دچارو په باره کښی دی
دجرگه گی دغړیو پو ښتنو ته ځوا بو نه
ووایی .

د ملی دفاع دچارو جرگه گی د څو تنو
بقایا عارضا نو د شکا یت په مو ضو ع
بحث وکړ . دغه غونډه دوکیل محمد جنید
په مشر ی شوی وه .

په ولایتو او مربوطو ولسوا لیو کی په
روغتونو کښی دبستر دلړ والی اودنوموړو
روغتونو دمامور ینو دکار دځرنگوا لی‌موضوع
دروغتیا دچارو په جرگه گی کښی چه د
وکیل شاه پور علیزایی په مشر ی یـــی
غونډه کړی وه تر بحث لاندی ونیو ل شوه
او په دی باره کښی وروستی فیصله اوډیر
بحث راتلونکی غونډی ته وځنډول شو .

دتجار ت دچارو جرگه گی په اجندا کښی
دشاملو اووه لسو فقرو په موضو ع گانو
بحث او خبر ی وشوی ددغی غونډ ی‌ریاست
وکیل شهباز احمد زی په غاړه در لود .

دفرهنگی چارو جرگه گی دوکیل الحا ج
عبدالحسین مقصودی په مشر ی داطلاعاتو
اوکلتور دوزار ت په ځوابونو او یوشمیر
نو روموضو ع گانو غور وکړ .

دځنگلونودساتنی او ښارنی مو ضو ع د
اشکمش دوکیل ښا غلی عبدالقیو م دپیشنهاد
په اساس دکر هنی او مالداری د چارو په
جرگه گی‌کښی بحث او خبر ی وشو ی اوپه
دی باره کښی وروستی فیصله راتلو نکی

غونډې ته وځنډول شوه .

دحمل ۲۸ ــ د اولسي جرگې د ما لي او بودجې دچارو د جرگه گۍ غړيو له يو لړ بحث او غور نه وروسته د ښاروېو د ما ليې دپروژې دلو مړې مادې په باره کښې ځينې ياد داشتو نه واخيستل .

ددغې غونډې ر ياست و کـيـل محمد عمر اند خو يې په غاړه در لود .

دحمل ۲۹ ــ د اولسي جرگې د فوايدعامې او مواصلا دچا رو په جرگه گۍ کښې دښارې او د هيواد دولايتو دپوستې ، مراسلا تو موضو ع تربحث لاندې ونيو ل شوه .

دمخابرا تو وزير انجنير محمد عظـــيم گران له غر مې نه مخ کښې په لسو بجو د جرگه گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او په دې باره کښې يې دجرگه گۍ دغړيو پوښتنو ته ځوابو نه وويل .

همدغه راز په د غې جرگه گۍ کښې چه دوکيل نادر علي الله داد په مشـرۍ يـې غونډه کړې وه نو مړې طر حه شو ېموضوع له غر مې نه وروسته غونډه کښې تربحث او خبر ولاندې ونيو ل شوه .

داخله او محلي اداري د چارو په جرگه گۍ کښې دوکيل باز محمد زر متي پهمشرۍ دخورا کي شيانو دنر خ په موضوع بحث وشو .

دکابل ښاروا لې د پلټنې رئيس اودجوړو نو مديرله غرمې نه پخوا په لس نيمو بجو جرگه گۍ ته حاضر شو ل او دخوارکيشيانو دنر خ او نو رو مر بوطو مو ضو ع گانو په باره کښې يې دجر گه گۍ دغړ يوپوښتنوته ځوابو نه وويل او يوشمير ليکلي شو ې پوښتنې يې دځوا بونو دبرا برولو په غرض له ځانو سره واخيستلې .

دښاروېو دما ليې د قانو ن دپروژېلومړې ماده دمالي او بودجې د چارو پهجرگه گـــۍ کښې تربحث لاندې و نيول شو ه .

دجرگه گۍ غړيو د نو موړې قانـــون د لومړې مادې په باره کښې ځينې ياد داشتونه واخيستل څو چه دقانون دټولو مادودتيريدو په وخت کښې دعدليې او ماليې دوزارتو له نمايند گانو څخه توضيحا ت و غواړې .

دانکشافي پلان دچارو په جر گه گۍ کښې دوکيل الحا ج عبدالرشيد صا فی پهمشرۍ دپکتيا دولايت څخه د دريو ولايتو دجوړيدلو په باره کښې دهغه ولايت دوکيلانـو پـــه پيشنهاد بحثوشو. په نتيجه کښې له يولړ بحث او خبرو نه وروسته تصميم ونيو ل شو چهپه راتلونکې غونډه کښې دې دا خلې وزير انجنير محمد بشير لودين گډون وکړې او په دې باره کښې دې توضيحا ت ورکړې.

دتقنين او عد لي چارو په جرگه گۍکښې دمالك يادنقليه وسيلې دلرونکې په بارهکښې چه قاچا قي مالونه وړې دقاچا ق دقانو ن دو روستې مادې په موضو ع بحث وشو .

دجرگه گۍ دغه غونډه دوکيل عبدالرو ف بينوا په مشر ۍ شوې وه .

دکرهنې او مالدارۍ دچارو په جرگهگۍ کښې دوکيل غلام دستگير وطنيار پهمشرۍ دکر هنې دماشين آلاتو او تراکتور ونو د تهيه کيد لو او اخيستلو په موضو ع بحث وشو په دې باره کښې دجر گه گۍ قطعـــي تصميمو نه راتلو نکې غونډېته و ځند و ل شو ل .

دملي دفاع دچارو جرگه گۍ دو کيـــل محمد جنيد په مشر ۍ غونډه کړې وه او د بقايا مجلو بيلنو په موضو ع يې چه پــــه عسکر ۍ خدمت کښې شامليږی بحثوشو .

دشکا يتو اوريد لو جرگه گۍ ددوو تنو عارضانو د عرض په موضو ع بحثوکړ .

دکابل دولايت امنيه قو ماندا ن ډگر من ارکان حر ب عبدالحنان او د ملکي هوايي رياست اداري رئيس دجر گه گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او په دې باره کښې يې د جرگه گۍ دغړ يو پوښتنو ته ځوا بو نهوويل او يو شمير ليکل شو ې پوښتنې يې د ځوا بو دبرا برو لو له پاره له ځا نو سره واخيستلې .

دفرهنگي او ثقافتي چارو جرگه گــــۍ دوکيل وزير محمد ځدران په مشر ۍ پــــه مربوطو موضو گانو غور وکړ .

دروغتيا دچارو په جرگه گۍ کښې دوکيل الحاج شاپور عليزا يي په مشر ۍ دقاچاقي دواگانو در اوړل کيدو په موضو ع بحـــث وشو .

دحمل ۳۱ ـ دولسی جرگی عمو میغونډه له غرمی نه مخکښی په لس نیمو بجـو د مشی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شوی وه او د غرمی تر دوولسو بجو پوری یی دوام وکړ .

همدغه راز نو موړی غونډه له غر می نه وروسته په دوو نیمو بجو شرو ع اودمازیگر تر څلورنیمو بجو پوری دمشیجر گی درئیس په مشر ی دوام در لود .

غونډی چه دکتواز دکوچیا نو دو کیـل ښاغلی عبدالرزا ق په موضو ع یی بحث درلود دولسی جرگی په تصویب یی په بشپړ ډول دوام در لود .

دثور ۲ ـ د ننگرهار دناوی له فارم شخه دباندی مځکو دابادولو له پاره تجهیزا تو دتحویلی او متخصصانو داستو لو موا فقه لیك چه پخوا د افغانستا ن او شورو یاتحاد ترمنځ لاسلیك شوی و د بین المللی روابطو په جرگه گی کښی تر غور او بحث لاند ی ونیول شو .

دغه موضوع پخوا د تقنین او عد لیچارو په جرگه گی کښی مطالعه شوی وه .

ددغی جرگه گی دغونډی ریا ست وکیل محمد سرور اکبر ی په غاړه درلود .

دانکشا فی پلان جرگه گی دوکیل الحاج عبدالرشید صا فی په مشری دکر هنی او اوبولگولو په وزار ت پور ی د ننگر ها ر دناوی درياست دتړل کید لو په مو ضوع بحث وکړ .

په دی باره کښی وروستی او اخر ینـــی فیصله دنن ور ځی غونډی ته وځنډو لشوه.

دفواید عا می او مواصلاتو د چارو پــه جرگه گی کښی له بحث او خبرو نهوروسته فیصله وشوه چه دثورد پنځمی نیټی دشنبی دورځی په غونډه کښی دی د ښار جو ړولو عمو می رئیس ښاغلی محمد سرور عمـــر گډون وکړی او د ښار جوړ ولو دقانو ن د مسودی په باره کښی دی دجرگهگی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

ددغی غونډی ریا ست وکیل الحا ج نادر علی الله داد په غاړه در لود .

د د ا خـــلـــه ا و مــحــلی ا د ا ر ی جرگه گی دوکیل باز محمد زرمتی په مشر ی دکابل ښاروالی په موضوع بحث وکړ .

دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلیمحمد کبیر نورستا نی له غر می نه پخوا په لس نیمو بجو دجرگه گی په غونډه کښیگډون وکړ او د کابل ښاروالی دفعالیتو او چارو په باره کښی یی دوکیلانویو شمیرپوښتنوته ځوابونه وویل او یوشمیر لیکل شـــو ی پوښتنی یی دځوا بونو د برابرو لو له پاره له ځان سره واخیستلی .

دکانو او صنایعو د چارو جرگه گیدوکیل دیپلوم انجنیر غلام محمد فرهاد پهمشر ی دهیواد دکانو دعمو می ظرفیت او ایستلو داحصائیی په باره کښی بحث وکړ .

په دغه جرگه گی کی له یو لړ بحـــث او خبرو نه وروسته فیصله وشوه چــــه دهغو عمو می احصا ییی دی دزیا ت غور له پاره دکانو او صنایعو له وزار ت څخـــه وغوښتله شی .

دځارویو د مالیی دقانون د مسودی دوهمه ماده دمالی او بودجی دچارو په جر گه گی کښی ترغور او بحث لاندی ونیول شوه .

ددغی غونډی ریاست وکیل محمد عمـــر اند خو یی په غاړه در لوده .

دثور ۳ ـ دولسی جر گی دانکشا فیپلان دچارو جرگه گی په خپله غونډه کښی د کرهنی او او بولگو لوپه وزار ت پوری د ننگرهار دناوی په پراختیا درياست دمربوط کیدو په باوره کښی خپله فیصله صادره کړه او دعمو می مجلس دزیا ت غور لهپاره دارالانشاء ته وسپار له .

ددغی غونډی ریاست وکیل الحـــــا ج عبدالرشید صا فی په غاړه درلود د داخله او محلی اداری دچارو جرگه گی دو کیل عبدالوها ب نور زایی په مشر یدښاروالی په پخوانیو ځوابو نو بحثوکړ .

او په دی باره کښی د تصمیم نیو ل راتلونکی غونډی ته وځنډول شو ل .

دروغتیا دچارو په جرگه گی کښـــی د ۴۵ او۴۶ کلو له پاره دروغتیا د وزا ر ت د دواگانو د اخیستلو په موضو ع بحثوشو ددغی غونډی ریاست وکیل الحا ج شاهپور غلزایی په غاړه درلود دکانو اوصنا یعو د د چـا رو جرگی د و کیـل د یـپـلـو م

ولسـی جرگـه

غلام محمد فرهاد په مشری دخپل پخوانی
تصمیم په تعقیب دهغو معلو ماتو په باره
کښی چه دهیواد دهغو فابریکو په باره‌کښی
چه درید لی دی یا په نیم ظرفیت کارکوی
پخوا دکانو او صنایعو له وزارت څخه‌غوښتل
شوی وو بحث وکړ . په دغی جرگه گــی
کښی فیصله وشوه‌چه دکانو اوصنا یعــو
وزیر ښاغلی امان الله منصور ی دی دجرگه
گی دڅور دنهمی نیټی د چار شنبی دور ځی
په غونډه کښی گډون وکړی او په دی‌باره
کښی دی د و کیلا نو پوښتنوته ځوابو نه
ووایــی .

دشکایتو د اورید لو جرگه گی چه دوکیل
الحاج امان الله احمد زی په مشر ی یـی
غونډه کړی وه دمراجعینو د ځینو رارسیدلو
عریضو په باره کښی خپلی فیصلی صادری
کړی او مربوطو مراجعو ته یی واستو لی.

دڅور ۵ - دولسی‌جرگی دفواید عا مې او
مواصلاتو د چارو په جرگه گی کښی چــه
وکیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی
غونډه کړی وه دښار جوړ ولو او کورجوړولو
عمو می رئیس ښا غلی محمد سرور عمراو
دهغه ریاست د اوبورسولو لو ی مد یر
انجنیر نور محمد گــډ و ن کړ ی و او د
ښار جوړ ولو د قانون دمودی دپرو ژی په
باره کښی یی دوکیلا نو پوښتنو ته‌ځوابونه
وویل او یو شمیر لیکل شوی پو ښتنی یی
د ځوابو نو دبرابر ولو له پاره له ځانوسره
واخیستلی .

دبین المللی روابطو د چارو جر گه گی
له بحث او غور نه وروسته دننگر هار دناوی
له فار م څخه دباندی مځکو د اباد و لو په
غرض د تجهیزا تو د تحو یل ور کولو او
متخصصانو د استو لو په با ب د افغانستان
اوشوروی ا تحاد د حکو متو ترمنځ لاسلیك
شوی موافقه لیك په باره کښی خپله فیصله
صادره کړه او دو لسی جر گی دارالا نشاء
ته یی وسپار له .

ددغی غونډی ریاست وکیل محمد سرور
اکبر ی په غاړه در لود .

د شکایتو داو رید لو په جرگه گی‌کښی
دوکیل سید امیر هاشمی په مشر ی‌دناقلینو
دوکیلانو د عریضو په باره کښی بحث‌وشو
او فیصله وشوه چه دجرگه گی دڅور دنهمی
نیټی په غونډه کښی دی داملاك او اسکان
رئیس گډون وکړی او دوکیلا نو پوښتنوته
ته دی ځوابو نه ووایی .

همدغه راز ددغی جرگه گی دیو شـمیر
عریضو په باره کښی خپله فیصله صا دره
کړه او مربوطو ځانگو ته یی واستو لــه

دملی دفا ع دچارو په جرگه گی کښــی
دوکیل محمد جنید علیزوی په مشر ی‌فیصله
وشوه چه دکر هنی او ابو لگو لو وزیرښاغلی
عبدالحکیم دی دزر غونو قوا و دافرادو دبست
په‌باب د معلو ماتو ورکو لوله‌پاره‌دجرگه‌گی
دڅور دنهمی‌ورځی په‌غونډه‌کښی‌گډون‌وکړی .

دکر هنی دچارو په جرگه گی کښـــی
تصمیم ونیو ل شو چه دجرگه گی دڅــور
د نهمی ورځی په غونډه کښی دی دمالیی،
داخله کر هنی او اوبولگو لو وزیرا ن وبلل
شی چه دهیواد دځنگلو نو او ورشو گانو
دساتلو په شاو خوا کښــی وار پــه وار
توضیحا ت ورکړی . وکیل کما ل الد ین
اسحق زی ددغی غونډی ریا ست په غاړه
درلود .

دیوه شاگرد عرض چه دپو هنی په‌وزارت
پوری مر بوط و دفرهنگی چارو په جرگه‌گی
کښی تربحث لاندی ونیو او فیصله وشوه‌چه
دغه موضو ع دی د دارالانشاء له لاری‌حکومت
ته راجع شی .

همدغه راز په دغی جرگه گی کښی چه
وکیل الحا ج عبدالحسین مقصو دی په‌مشری
یی غونډه کړی وه تصمیم ونیو ل شو چه
دجر گه گی دڅور د نهمی ور ځی په‌غونډه
کښی دی د پښتو ټولنی رئیس گډو ن وکړی
او د مربو طو موضو ع گانو په باره کښی
دی دوکیلا نو پوښتنوته ځوا بو نه ووایی .

د ۱۳۴۵ او ۱۳۴٦ کلو دد واگانو د پیرو
دلو موضو ع درو غتیا د چارو په جرگه گی
کښی چه د و کیل‌الحاج شاپور په مشری
یی غونډه کړی وه تر بحث لاندی ونیو ل
شوه .

په‌دغی‌غونډه کښی له بحث او خبرو نه
وروسته تصمیم و نیول‌شو چه دجرگه گی
دڅور دنهمی ور ځی په غونډه کښی دی د
دواگانو دعمو می دیپو رئیس د ۱۳۴۵ او
۱۳۴٦ کلو دد واگانو د پیرو د لو په با ب

توضیحا ت ورکړی .
دتجار ت دچارو دجر گه گی دوکیـــل عبدالقدوس مو مند په مشر ی ی په اجنداکښی شاملو موضو ع گانو با نـدی بحـــث وکړ او په دی باره کښی فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډول شوه .

تروروستنی مادی پور ی دقا چاق دبندولو دقانون د پروژی مطالعه له ځینو تعدیلاتو او زیا توا لی سره د تقنین او د عد لیچارو په جرگه گی کښی چه دوکیل عبدالرو ف بینوا په مشر ی یی غونډه کړی وه پای ته ورسیده .

دقاچاق د بند و لو د قانون پـروژه شپږ فصلونه او شل ما د ی لر ی

د داخله چارو دجرگه گی له غر می نه پخوا غونډی کښی دوکیل باز محمد زرمتی په مشر ی دیو شمیر خلکو عریضی چه د ولسی جرگی په دوولسمه دوره کښی دجرگه گی تر غور لاندی وه تر اوسه پور ی دهغو په باره کښی فیصله نده شوی بیا تر غور لاندی ونیو لی او جرگه گی فیصله وکړه چه دا عریضی دی د ارتبا ط په لحاظ دا خلـه وزار ت ته راجع شی په دی غونډه کښی دکتواز دښر نی دوکیل ښا غـلی مجتبی پیشنهاد چه په ټوله هیواد کښی دغو ښی دنر خ د جگوا لی د مخنیو ی په باره کښی جرگه گی ته وړاندی شو ی و تر بحـث لاندی ونیو ل شو او جرگه گی په دی‌باره کښی خپله فیصله صادره کړه او دعمو می مجلس دزیا ت غور له پاره یی دارالانشاء ته وسپارله .

همدا راز ددغی جرگه گی له غر مـــی نه وروسته غونډه کښی په سینما گا نو او هوټلونو کښی د ملی جا مو په مو ضو ع غور وشو او فیصله وشوه چه دثور د نهمو نیتی دچار شنبی دور ځی په غونډه کښی‌دی داطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی او د مالیی د وزار ت نماینده گا ن گډو ن وکړی .

همداغه راز په دغی غونډه کښی فیصله وشوه چه سر پرست ښاروا ل اودسپین‌زر شرکت رئیس دی هم دجر گه گی دنهمی ورځی په غونډه کښی گډون وکړی او دیوه خورا ك ډوډی دبیی او په خیبررستورا ن «سپین زر » هوټلونو او » کابل هوټل کښی دهغی دتو پیر په با ب دی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دثور ٦ – دولسی جر گی لو یه غونـډه دهغی جر گی دپخوا نی فیصلی په‌اسا س په پټه اوسری ډول روانه وه .

غونډه دولسی جر گی دریس پو هنوال محمد عمر وردك په مشر ی جوړه اودغر می تردولسو بجو پوری یی ادامه و کړ ه .

دثور ۹ – دولسی جر گی دکانواوصنایعو دجر گه گی په غونډه کی په داسی حا ل کی‌چه دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك هم حاضر وودکانواوصنایعو وزیر ښاغلی امـان الله منصـور ی گډون وکړ او د نسا جی د فعا لو فا بریکو اوهغو فابریکو په با ب چه په نیم ظرفیت با ند ی کار کوی دجرگه‌گی دغړو یو پوښتنو تـــه توضیحا ت ورکړل .

همدغه رنگه دکانو اوصنایعووزیردسروبی او ماهی پرد برښنا دفابریکو داصـلاح او فعالولو په بر خه کی هم د وکیلا نوپوښتنو ته ځوا بونه ورکړل . نو موړی جر گه گی دوکیل دیپلو م انجنیر غلام محمد فر هادپه مشری غونډه کړی وه .

د داخله او محل د اداری دچارو دجرگه گی غونډه په داسی حال کی چـه د و لسی جرگی رئیس پوهنوا لدکتور محمد عمروردك هم حاضر وو تر غر می دمخه په لسو نیمو بجو د اطلاعاتو او کلتور وزیر دکتورمحمود حبیبی گډون وکړ او د ملی جامو اوسینما گانو داداری په با ب دجرگه گی د غـــړو پوښتنو ته توضیحا ت‌ورکړه دباخترآژا نس رئیس ښا غلی عبدالحمید مبارز او دسینما گانو لوی مدیر د کتور محمد ظاهر صدیق هم داطلا عاتو او کلتور دوزیر سره ملگر ی وه او لیکلی پو ښتنی یی د ځواب‌دبرابرولو دپاره واخیستلی .

همدغه رنگه دجرگه گی په دغه غونډ ه کی د مالیی دوزار ت معین ښا غلی غلام احمد پوپل او د مالیی د وزار ت دتصدی لـــو ی مدیر ښاغلی عزت او دسپین زر شر کت نماینده هم گډو ن وکړ .

ولســـی جرگـــه

دهوټلونو د تنظیم او د خوړو د نرخ په باب دوکیلانو سوالو نو ته ځوا بونه وویل او لیکلی پوښتنی یی دجوا ب دبرابرو لو په غرض دځان سره یووړلی .

دفرهنگی او ثقا فتی چارو د جرگه گـــی په غونډه کښی چه د الحاج وکیل عبدالحسین مقصودی په مشر ی غونډه کړی وه دپخوانی تصمیم له مخی تر غر می دمخه په لس نیمو بجو دپښتو ټولنی رئیس پو هاند صدیق الله رښتین په هغه کښی گډون وکړی او د ملی ژبی پښتو د تعمیم ، اصلا ح ، انکشا فاو تقو یی په با ب دو کیلا نوسوا لونو ته ځوابونه وویل او لیکلی سوا لو نه یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یووړل همدغه رنگه د نوموړی جر گه گی تر غر می وروسته غونډه کښی ددرز آب د و لسوالی د ښوونځی دودا نی د تر میم او اصلاح د موضو ع په با ب د درزآب دوکیل ښا غلی عبدالله پیشنهاد تر بحث لاندی ونیوه اوتریو لږ خبرو وروسته دارتباط له مخی مو ضوع دپو هنی وزار ت ته راجع شوله .

دفواید عامی دچارو د جرگه گی په هغـی ټولنه کښی چه دوکیل الحا ج نادرعلی الله داد په مشر ی جوړه شوی وه .

دښار جوړولو او کور جوړ ولو لو ی رئیس ښاغلی محمد سرور عمر گډون کړیو . د ښار جوړ ولو د قانون دمسودی د ځینو برخو په با ب یی دجرگه گیو غړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل .

په دغی ټولنه کښی چه له غرمی نه وروسته تر دوو بجو پوری یی دوا م وکړ دنوموړی قانون مسوده دهغی تر وروستی مادی پور ی دجرگه گی د مطالعی څخه تیره شوه .

دشکا یتونو داوریدلو په جر گه گی کښی چه دوکیل سید امیر هاشمی په مشر ی جوړه شو ی وه دجرگه گی دپخوانی تصمیم په اثر له غر می څخه مخکښی په لسو بجو او دیرشو دقیقو دأملاکو او اسکا نو رئیس ښاغلی عبدالرو ف ویسا پکښی گډو ن وکړ او د ناقلینو د وکیلانو د یوشمیر خلکو د عرض په باب د جرگه گی دغړیو پوښتنوته توضیحا ت ورکړل او دجرگه گی لیکـــنی پوښتنی یی دځواب د څرگند ولو لپاره دځان سره یوړلی . وروسته دغی جرگه گی پر یو شمیر راغلو عریضو باندی غورو کړ اوهغه یی مربوطو مراجعو ته واستو لی .

دبین المللی روابطو په هغی جر گه گی کښی چه دوکیل محمد حکیم صدیقی پـــه مشر ی جوړه شوی وه د حکو مت دتگ لاری او پالیسی په شاو خوا کښی بحث اوخبری وشوی .

په دی باب فیصله را تلونکی ټو لـنی ته وځنډیده .

دپښتونستان دچارو جرگه گی دپښتونستان د دولسمی دوری پر أجرا اتو غور اوخبر ی وکړی اویادداشتو نه وا خیستل شو ل څو وروسته تصمیم ونیو ل شی چه د ځـــواب ویلو له کبله دضرور ت په وخت کښی د قبایلو مستقل رئیس په جر گه گـــی کښی گډون وکړی او د جر گه گی غړیو ته ځواب ووایی .

دتجار ت دچارو په جرگه گی کښی چه دوکیل عبدالقدوس مومند په مشر ی جوړه شوی وه دهرات اوکندهار دیوشمیر تاجر و پر عریضو باندی بحث او خبر ی وشوی .

دوکیل محمد جنید علیز وی په مشر ی دملی دفاع دچارو دجرگه گی په ټولنه کښی دزرغو نی قوا د أفراد و په باب خـــبری وشوی او په دی باره کښی تصمیمو نه ونیول شو له .

دوکیل الحاج غلام ربانی شمو لز ی په مشری دصحی چارو په جرگه گی کښـــی د۱۳٤٥ او ۱۳٤٦ کلونو د دو او دا خیستلو د موضوع په بـاب بیـا خبری و شو ی .

دمالی او بودجی دجر گه گی له غر می نه پخوا او له غرمی نه وروسته پخپلوټولنو کښی د څارو یو د محصو ل مو ضو ع بیا دبحث او خبرو لاندی ونیو له شوه .

دثور ۱۰ — دولسی جرگی د مـالـــی او بودجی د چارو دجر گه گی په غونډه کښی دالما ن داتحادی جمهوریت د شپږ ملیونو أو څلور لکو مار کود پور په باب چه پخوا دافغانستان او دالما ن داتحادی جمهور یت دحکو متو تر منځ یی تړون لاسلیك شو ی دی یولږ لیکل شوی پوښتنی د ځوابو دبرابرولو له پاره دمالیی دوزار ت نماینده ته وسپارلی شـــوی .

وروسته دغی جر گه گی د مخابرا تو د وزار ت دهوا یی پوستی موضو ع تربحث لاندی ونیو له او له یو لې بحث او غورنه وروسته فیصله وشوه چه د شنبی پهور ځ د ثور په دوولسمه نیټه له غرمی نه مخکښی په لسو بجو دی دمخابرا تو وزیر انجنیر محمد عظیم گران دجر گه گی په غونډهکښی دجرگه گی دغې یو پوښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

همدغه راز په دغی غونډه کښی فیصله وشوه چه د ثور د دوو لسمی نیټی له غر می نـه وروسته غونډه کښی دی دکانو او صنا یعو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی گډو نوکړ او دالما ن داتحادی جمهور یت د هـفـــو شلور ملیو نو او پنځه لکه مار کو په باره کښی دی معلو ما ت ورکړی چه د کا بل دښار د برښنا دشبکی له پاره له هغههیواد څخه اخیستل شو یدی .

د داخلی او محلی اداری چارو جرگهگی چه دوکیل عبدالو ها ب نور زا یی پهمشری غونډه کړی وه دتر کار ی چر گانو دچرگو دهگیو کبانو او نورو داړتیاوړ شیا نو د زیاتیدلو په باره کښی د محمد اغی دوکیل ښاغلی عبدالله احمد زی په پیشنهاد بحث وکړ په نتیجه کښی فیصله وشوه چــه د کرهنی او اوبولگولو وزیر ښا غلیعبدالحکیم او دهغه وزار ت دتحقیق او ترویج رئیس دجرگه گی دثور د دو ولسمی ور ځی لـه غر می نه پخوا غونډه کښی گډو ن وکړی او دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته دی ځوابو نه ووایی .

همدغه راز په همدی غونډه کښی فیصله وشوه چه د پکتیا دولایت د متا خان دعلاقه داریدخلکو دعر ض په اثر دی دکر هنی او اوبولگولو وزیر دغزنی د سر دی د بند له رئیس سره دهماغی و رځی پهغونډه کښی گډون وکړی . او په دی باره کښــــی دی معلو ما ت ورکړی .

• دتجار ت د چارو جرگه گـــی دوکـــــیل عبدالقدوس مو مند په مشر ی پهمربوطو موضو ع گانو بحث وکړ .

دشکا یتو د اوريد لو په جرگه گی کښی چه ریاست یی وکیل الحاج امان اللهاحمدزی په غاړه درلود په یو شمیر عریضو بحـــث او خبری وشوی او تصمیمو نه ونیو ل شول او مربوطو مراجعو ته واستو ل شو ل .

دروغتیا دچا رود جرگه گی په غونډهکښی دهغو ډاکتر انواوکمپودرانوموضوع چهپهخپل سر په ولایتو کښی د ډاکتر په نا مه کار کوی تربحث لاندی ونیول شوه .

دفوايد عا میدچارو جرگه گی چه دوکیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی یـــی غونډه کړی وه دولایتو دفر عیسی کونو په باره کښی دیو شمیر وکیلا نو په پیشنهاد بحث وکړ په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دجرگه گی دثور د شپاړ سمی نیټی د چار شنبی دور ځی په غونډه کښی دی دفوايد عامی وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی گډون وکړیاو په دی باره کښی دی د وکیلا نو پوښتنو ته ځوا بونه ووایی .

دثور ۱۲ ـ دولسی جر گی دکر هنی او مالداری دچارو په جرگه گی کښی چه دوکیل کمال الد ین اسحق زی په مشر ی یـــی غونډه کړی وه له غرمی نه پخوا پهلسو بجو دکرهنی او اوبو لگولو وزیر ښاغلیعبدالحکیم گډون وکړ او دورشو گانو او ځنگلونو د ساتلو په باره کښی یی دوکیلا نو پوښتنو ته ځو بو نه وویل .

په دغی جرگه گی کښی دور شو گانو او ځنگلو نو د ساتلو په باره کښی بحـــث دوکیل غلام دستگیر وطنیار د پخوا نـــی پیشنهاد په اثر شوید ی .

په دی باره کښی دکر هنی اومالداری د چارو دجر گه گی فیصله را تلو نکـــی غونډی ته وځنډول شوه .

دملی دفاع دچارو د جرگه گی په غونډه کښی له غر می نه پخوا په یو ولسو بجـو دکر هنی او او بو لگو لو وزیر ښا غلی عبدالحکیم په داسی حال کښی چــه د هغه وزارت د ځنگلو نو او زرغو نو قواو رئیس ښاغلی محمد حسن کشتیار هم حاضر وگډون وکړ او د زرغونو قواو دافرادو او د کرهنی دپرسونل په باره کښی یی دوکیلا نوپوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجر گه گی یو لـړ لیکل شو ی پوښتنی یی د ځوابـو لـو د برابرولو له پاره له ځانو سرهواخیستلی د دغی غونډی ریاست وکیل محمدجنیدعلیز وی

ولسی جرگه

په غاړه در لود .

د داخله او محلي اداري دچارو جرگه گۍ چه دوکیل باز محمد زرمتي په مشرۍ یې غونډه کړې وه له غړ می نه مخکښې یوولس نیمو بجو دکر هنی او ابو لگو لو وزیر ښاغلی عبدالحکیم دهغه وزارت دوترنر ی رئیس ښاغلی محمد اسلم خاموش او د تحقیق او ترویج لوی مدیر ښاغلی غفران گډون وکړ او د غوښې دلږ والي اود هغې دنرخ دجگوالي په باره کښې یې دجرگه گۍ دغړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل او دجرگه گۍ دغړیو لیکل شوي پوښتنې یې دځوابونو دبرابرولو له پاره له ځانو سره واخیستلې.

همدغه راز ددغې جرگه گۍ له غړ مې نه وروسته غونډه کښې دسردی دبند دابولگولو دپروژې دریاست مرستیال ښاغلي غلام محمد بابر ی دزرملي دمتا خان د کلي دیو شمیر خلکو د عریضو په اثر گډون وکړ او په دې باره کښې یې دجرگه گۍ دغړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل .

دشکایتو د اوریدلو د جرگه گۍ په غونډه کښې په یو شمیر راسیده لوعریضو غور وشو او په دې باره کښې دجرگه گۍ فیصلې مربوطو مراجعو ته راجع کړی شوې.

همدغه راز ددغې جرگه گۍ د پامیر دسینما دټیکه دارسید جان دعرض په باره کښې تصمیم ونیو چه دجرگه گۍ دچارشنبې دورځې دثوردشپاړسمې نیټې په غونډه کښې دې دمالیې دوزارت دتقاعد رئیس گډون وکړی او د وکیلانو پوښتنو ته دې ځوابونه ووایي .

دغه غونډه دوکیل سید امیر هاشمي په مشرۍ شوې وه .

د روغتیا دچارو دجرگه گۍ په غونډه کښې چه دوکیل الحاج غلام رباني شملزي په مشرۍ شوې وه دهغو ډاکتر انو او کمپوډرانو په موضوع چه په ولایتو کښې دډاکترانو په نامه کار کوي بحث وشو .

دانکشافي پلان دچارو دجرگه گۍ په غونډه کښې دوکیل الحاج عبدالرشید صافي په دې باره کښې چه دپکتیا ولایت دې دری ولایتو نه شي د هغه ولایت دوکیلانو په پیشنهاد بحث دوام وکړ .

دتقنین او عدلي چارو دجرگه گۍ په غونډه کښې دوکیل عبدالروف بینوا په مشرۍ دقاچاق دبندولو د قانون په پروژه دیوه کل په صورت وروستۍ رایې واخیستلې شوې او دغه پروژه چه له ځینو لازمو تعدیلاتو سره دجرگه گۍ دغړیو درایو په اکثریت تصویب شوه دعمومي مجلس دزیات غور له پاره دارالانشاء ته وسپارل شوه .

وروسته په دې غونډه کښې درشوت د منع کیدلو د قانون په پروژه بحث وشو او وروسته له هغه چه دغه پروژه له اول څخه تر پایه پوره ولوستل شوه او یوه یوه نسخه یې دجرگه گۍ غړیو ته وویشل شوه تصمیم ونیول شو چه دجرگه گۍ غړي دې په راتلونکې غونډه کښې دقانون ددغې پروژې په باره کښې خپلې نظر یې وړاندې کړي .

دمالي او بودجې دچارو له غړ می نه مخکښې غونډه کښې چه دوکیل محمد عمر اندخویي په مشرۍ جوړه شوې وه د مخابراتو وزیر انجنیر محمد عظیم گران گډون کړی و او د هوایي پوستې په باره کښې یې دجرگه گۍ دغړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل همدغه راز ددغې جرگه گۍ له غړ می نه وروسته غونډه کښې دمخابراتو دوزیر دمعلوماتو په اساس د هوایي پوستې په موضوع بحث وشو او په نتیجه کښې په دې باره کښې دحکومت پیشنهاد دجرگه گۍ دغړیو له خوا تایید شو .

دثور ۱۶ ـ دولسي جرگې دفواید عامې دچارو جرگه گۍ په داسې حال کې چه دولسي جرگې رئیس پوهنوال دکتورمحمد عمر وردګ هم حاضر و دفواید عامې وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلي او دکار دقواوو لوی قوماندان ډگروال خواز ك گډون وکړ او دفرعي سړکونو داصلاح کولو د سختو لارو او پلونو د جوړولو په باب یې دجرگه گۍ دیو شمیر غړیو پوښتنو ته ځواب وو ایه او یو شمیر لیکلي پوښتنې یې دځواب لپاره دځان سره یوړ لې .

ددیپلوم انجنیر غلام محمد فرهاد په مشرۍ دکرنې او مالدارۍ د چارو په جرگه گۍ کې فیصله وشوه چه دجرگه گۍ څني غړي دې دبرښنا فابریکې چه د ملي دغتهو او پوره پانگو له جملې څخه گڼلې

کیږی اوله ډیری مودی څخه بیکاره اوعاطل پاتی دی له نژدی څخه وگور ی او خپلی نظر یی دی جرگه گی ته وسپار ی .

دوکیل حا جی غلام ربا نی شملزا یی په مشر ی دروغتیا دچارو په جرگه گی کی د هیواد په دننه کی د دواوود اخیستلو پر موضوع باندی چه د دواوو دډیپو د لو ی ریاست په واسطه اخیستلی کیږی بحث او خبری وشوی او په نتیجه کی فیصله وشوه چه د دواوو د ډیپو لو ی رئیس دی دڅور دمیاشتی د نو لسمی نیټی د شنبی دورځی د جرگه گی ته راشی او دجر گه گی دغړیو پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .

دوکیل سید امیر هاشمین په مشر ی د شکایتو د اوریدلو په جرگه گی کی دپامیر دسینما دیوه ټن ټیکه دارد عرض پرموضوع باندی بحث‌وشو .

دغر می څخه پخوا د مالیی دوزار ت د تقاعد رئیس ښا غلی عبدالصمد خا لقـی په هغی جرگه گی کی گډون‌وکړاودجرگه‌گی د غړ یو پو ښتنو ته یی ځواب ووایه ا و یوشمیر لیکلی پوښتنی یی دځواب‌دبرابرولو دپاره د ځان سره یو ړ لی .

دمالی او بو دجی د چارو جرگه گـــی دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشر ی د کا نادایی ددووالو تکو داخیستلو پرموضوع باندی بحث‌وکړ .

ددغو الوتکو د اخیستلو موافقت لیک‌دملکی هوایی ریاست او کاناډایی مقا ما تو ترمنځ پخوا لاسلیك شوی و . جرگه گی د یو لـړ خبرو څخه وروسته خپل قرار صادر اولویی غونډی ته‌یی دزیات غورلپاره دارالانشاء ته وســـپاره .

دڅور ۱۸ – دولسی جرگی د داخله چارو جرگه گی دجر گه‌گی درئیس دنا یب وکیل عبدالو ها ب احمد زی په مشر ی دهیواد په ولایتو کی د داخله وزار ت د مربو طو علاقه درایو دجوړ یدو په موضو ع بحـــث او خبر ی وکړی او په دی باره کښی نهایی فیصلی راتلو نکی غونډی ته وځنډول‌شوی.

دشکایتو داوریدلو جر گه گی په یوشمیر را رسید لــو عــریضو غــور و شو او د جرگه‌گی فیصلی مر بـو طـو ځانگو تـــه صادری شولی ددغه جر گی ر یاست‌الحاج وکیل امان الله ا حمد ز ی پــــه غاړه‌درلود.

دکابل دښار په پس کوڅو او د هـغـه موضوع دروغتیا د چا رو په جرگه گی‌کښی تر غور لاندی ونیو ل شوه .

ددغی جر گه گی ریاست الحا ج وکیل غلام ربا نی شملزا یی په غاړه در لود .

دڅور ۱۹ – دولسی جرگی در شو ت د سزا دقانون پروژه دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی تر بحث لاندی ونیو ل شوه او دغړیو له خوا په دی باره کښی یو لړیاد داشتو نه واخیستل شو ل .

ددغی جرگه گی ریاست عبدالرو ف‌بینوا په غاړه در لود .

دشکایتو داروید لو جرگه گی د وکیل سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر عریضو غور وکړ او خپلی نها یی فیصلی یی مربوطو مراجعو ته صادری کړلی .

د داخله چارو په جرگه گی کښی دیولړ لیکل شو یو پوښتنو په ځواب چه پخوا د اطلاعاتو او کلتور له وزار ت او کا بل ښاروالی څخه‌شوی وی بحث وشو او په دی باره کښی تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

ددغی جرگه گی ریاست د رئیس نایب وکیل عبدالو ها ب نور زایی په غاړه درلود.

دتجار ت دچارو په جرگه گی کښی دوکیل عبدالقدوس مومند په ریاست په مربوطـــو موضوع گانو غو ر وشو او قطعی فیصلی راتلونکی غونډی ته وځنډول شوه .

دروغتیا دچارو دجرگه گی دوکیل الحاج غلام ربانی شملزی په مشر ی د ۴۵او۴۶ کلو د دواگانو داخیستلو په موضو ع بحث وکـــړ .

دروغتیا دوزار ت د دواگانو د دیپو رئیس دکتور میر سلام الدین ویس له غر می نه پخوا د جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او په دی باره کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل ..

دملی دفاع دچارو دجرگه گی دوکیـــل عبدالبصیر نور زا یی په مشر ی‌په‌مربوطو موضوعگانو غور وکړ .

دکابل دبرېښنا د شبکی دپراختیا دټرو ن موضوع دمالی او بودجی دچارو په جرگه‌گی کښی بحث وشو او له یولړ خبرو نه‌وروسته فیصله وشوه چه دچار شنبی په ور ځ‌دڅور

په دروېشتمه نېټه دی دکانو او صنايعو وزير ښاغلي امان الله منصوری گډون وکړی او دجرگه گی دغړيو پوښتنو ته دی ځوابونه ووايی .

همدغه راز ددغی جرگه گی له غرمی نه وروسته غونډه کښی دکابل داوبو رسولو دشبکی په موضوع بحث وشو او داسی فيصله وشوه چه دلور د دروېشتمی ورځی له غرمی نه وروسته غونډه کښی دی سرپرست ښاروال محمد کبير نورستاني د جرگه گی په غونډه کی گډون وکړی او په دی باره کی دی توضيحات ورکړی .

دلور ۲۰ – داولسی جرگی دبودجی اومالی چارو جرگه گی فيصله وکړه چه د ښار جوړولو او کور جوړولو رئيس ښاغلی محمد سرور عمر دی دلور په ۲۳ نېټه دجرگه گی دچارشنبی په غونډه کښی گډون وکړی او د کابل ښار د څښنګډ او بودشبکی په باب دی دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځواب ووايی .

دغونډی رياست دنائب رئيس وکيل محمد اسلم شريفی په غاړه وو .

دلور ۲۱ – دولسی جرگی عمومی غونډه دمشی جرگی رئيس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په مشری شوی وه په دی غونډه کښی هغه پيشنهاد چه دلومړی حق يی درلود د ولسی جرگی د منشی وکيل سيد مبين شاه امير له خوا ولوستل شو او فيصله وشوه چه تر ټولو لومړی دی دغه پيشنهاد تر بحث او غور لاندی و نيول شی .

په دغه پيشنهاد کښی ويل شوي دی چه دکابل ، تورخم ، کندهار ، سپين بولدك دلويو لارو په گډون دختيځو ولايتو دفرعی سړکونو د ساتنی او څارنی له پاره دجهانی بانك دپنځو مليونو ډالره دپورد تړون په باره کښی دی ژرتر ژره وروستنی فيصله وشی .

دغه تړون پخوا دمالی اوبودجی اوبين المللی روابطو په جرگه گيو کښی مطالعه شوی وو او دزيات غور له پاره مجلس ته سپارل شوی وو اووروسته له هغه چه يو شمير وکيلانو په دی باره کښی نظريی څرگندی کړی په دی باب ډير بحث اوفيصله راتلونکی غونډی ته وځنډول شول .

دلور ۲۲ – دولسی جرگی عمومی غونډه چه تر غرمی دمخه دمشی جرگی درئيس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په مشری جوړه شوی وه دنړی دبانك د پنځه مليونو امريکايی ډالرو دپور موضوع چه دهيواد دلويو لارو دساتلو دپاره دپنځوسو کالو په موده غوښتل شوی وه سر دنوی ځله تربحث لاندی ونيول شوه ووروسته له هغه چه په دغه موضوع باندی نظر يی څرگندی شوی نومړی قرضه دوکيلانو له خوا تاييد او تصويب شوه .

دلور ۲۳ – دولسی جرگی د مالی او بودجی دچارو د جرگه گی د پخوانی تصميم سره سم دکانو او صنايعو وزير ښاغلی امان الله منصوری او د افغانستان دبرېښنا موسسی رئيس ښاغلی حميدالله حميد له غرمی نه مخکښی په لسو بجو د مالی او بودجی دجرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ ، دالمان دانشتالت له کريدت څخه د څلور نيم مليونو مارکو دپور د تړون په باره کښی يی چه له هغو څخه دکابل دبرېښنا دشبکی دپراختيا له پاره کار وشخه اخيستل کيږی دجرگه گی دغړيو پوښتنو ته ځوابونه وويل .

وروسته له هغه چه ښاغلی امان الله منصوری دجرگه گی غونډی ته لاړ دجرگه گی دغړيو له خوا فيصله وشوه چه دکانو او صنايعو له وزارت څخه دی په دی باره کښی ليکل شوی پوښتنی وشی .

همدغه راز ددغی جرگه گی له غرمی نه وروسته غونډه کښی دښار جوړولو او کور جوړولو عمومی رئيس ښاغلی محمد سرور عمر په داسی حال کښی چه دهغه رياست د اوبو رسولو لوی مدير هم ورسره ملگری و دکابل له سرپرست ښاروال ښاغلی محمد کبير نورستانی او دکابل ښاروالی درياست د اوبو لگولو له مدير سره گډون وکړ او دکابل دښار د اوبو رسولو دشبکی دپراختيا په باره کښی يی چه په هغی کښی د المان دانشتالت دشپږ مليونو او څلور لکو مارکو څخه کار اخيستل کيږی

يو پر بل پسې د جرگه‌گۍ دغړيو پوښتنو ته ځوابو نه وويل او دجرگه گۍ يولړ ليكل شوې پوښتنې يې د ځوابونو دبرابرولو له پاره ځانو سره واخيستلې دتجارت دچارو جرگه‌گۍ چه دوكيل عبدالقدوس مومند په مشرى يې غونډه كړې وه دحاجيانو دوړلو راولو دچارو داصولنامې دپنځه گونو موضوعگانو په باره كښې بحث وشو په نتيجه كښې تصميم ونيول شو چه دترانسپورت عمومي رئيس دى دجرگه‌گۍ دچارشنبې دورځې غونډې ته حاضر شي اودوكيلانو پوښتنو ته‌دى ځوابونه ووايي .

د داخله او محلي اداري دچارو دجرگه‌گۍ له غرمې نه پخوا غونډه كښې دارگون د لوېي ولسوالې دبازار د دكاندارانو دعريضې په موضوع‌چه د دوى عريضه دارگون د وكيل ښاغلي وزير محمد ځدران له‌خواهم تاييد شوې ده چه دشامې كرايې له محصول او صفايي او په دكانو باندى دپيسو .له اينبودلو څخه يې شكايت كړيدى بحث وشو او په دى باره كښې د جرگه گۍ تصميم داخله وزارت ته واستول شو .

ددغې جرگه گۍ له غرمې نه وروسته غونډه كښې سينما گانو او هوټلونو ته دخلكو په محلي جامو كښې ننوتلو دمنعه كيدو په باره كښې داطلاعاتو او كلتور او د ماليې دوزارتو په ځوابونو بحث وشو او دجرگه گۍ فيصله چه درا يو په‌اتفاق‌شويده مربوطو مراجعو ته ابلاغ شوه ددغې‌غونډى رياست وكيل بازمحمد زرمتي په غاړه‌درلود.

دكرهنى او مالدارى دچارو جرگه گۍ چه دوكيل كمال الدين اسحق زى په‌مشرى يې غونډه كړې وه دورشوگانو په‌موضوع چه دوكيل غلام دستگير وطنيار په پيشنهاد جرگه گۍ ته وړاندى شوې وه بحث وكړ اوله يولړ خبرو نه وروسته دموضوع‌سوابق له داخله ، كرهنى او اوبو لگولو له‌وزارتو څخه دجرگه گۍ دغوښ او وروستى فيصلې له پاره رسما وغوښتل شول .

دروغتيا دچارو دجرگه گۍ په غونډې كښې د ٤٦ كالو ددواگانو د پيرود لو موضو تر بحث لاندى ونيوله په نتيجه گې تصميم ونيول شو چه په دى باره كښې دى يو لړ ليكل شوى پوښتنې د دواگانو دديپو عمومي رياست ته وسپارلې شي. دغه غونډه دالحاج وكيل غلام ربانى شملزايي په مشرى شوې وه .

دفرهنگي چارو جرگه گۍ چه دالحاج وكيل عبدالحسين مقصودى په مشرى يې غونډه كړې وه دگمرگ دجريدى‌د شكايت په باره كښې چه جرگه گۍ ته رسيدلې و بحث او خبرى وشوى او ورپسې ديو شمير نورو موضوعگانو په باره كښې چه دجرگه گۍ په اجندا كښې شاملې وې بحث وشو .

دملي‌دفاع دچارو جرگه گۍ دتيرو كلو دمعتذراً تو دسندونو د تصفيې دسندونو او بقياو مجلوبينو په باره كښې‌خبرې‌وكړې په نتيجه كښې تصميم ونيول شو چه د جرگه گۍ دلور د ٢٦ نيتې د شنبه دورځې په غونډه كښې دى دملي دفاع د وزارت دتشكيلاتو رئيس گډون وكړې او په دى‌باره كښې دى توضيحات وركړى دغه غونډه د وكيل محمد جنيد عليزى په مشرى شوى وه .

دفوايد عامې او مواصلاتو دچارو جرگه گۍ كښې چه الحاج وكيل نادر علي الله‌داد په مشرى يې غونډه كړې وه‌دسلطان محمود ټيكه دار په عريضه چه دتعميراتي شركت درئيس ښاغلي غلام محمد له لاسه يى كړيده او جرگه گۍ ته رسيدلې ده فيصله وشوه چه راتلونكې غونډې ته دى دتعميراتي شركت رئيس حاضر شي او په دى موضوع كښې دى توضيحات وركړي .

دتقنين او عدلي چارو په جرگه گۍ كښې درشوت دقانون مسوده تربحث لاندى‌ونيول شوه او ځينې ياد داشتونه چه په دى باره كښې دجرگه گۍ دغړيو له ځوا اخيستل شوې و غونډې ته‌ولوستل شول او له بحث نه وروسته دغه موضوع راتلونكو غونډو ته وځنډول شوه ددغې غونډې رياست وكيل عبدالروف بينوا په غاړه درلود .

دشكايتو داوريدلو د جرگه‌گۍ په غونډه كښې چه دوكيل سيد امير هاشمي په‌مشرى يې‌غونډه كړې وه دخلكو‌په‌يوشميرعريضوغور وشو په نتيجه كښې مربوطو مراجعو ته‌لازم هدايتونه صادر شول .

ولسي جرگه

دثور ۲۵ - دولسي جرگې د داخله چارو په جرگه گۍ کښي چه دجرگه گۍ د رئيس دنايب وکيل عبدالو ها ب نور زا يي په مشر ی يې غونډه کړې وه په ولسي جرگه کښي دارگو ن دوکيل ښاغلي وزير محمد د پيشنهاد په اثر دارگو ن دښار ديو شمير دکاندارانو دعريضو په موضو ع غورووشو.

علاوه پردې د يوې عريضې په باره کښي چه داستالف دخوا جه حسن د ملکۍ په باره کښي جرگه گۍ ته رسيد لې ده‌نها يې بحث وشو او په نتيجه کښي فيصله‌وشوه‌چه‌دواړې موضو عگانې دې دولسي جرگې ددارالانشاء له لارې دا خله وزارت ته واستو لې شي.

دشکايتو اوريد لو جرگه گۍ چه دجرگه گۍ درئيس دنايب الحاج‌وکيل‌امان‌الله‌احمدزی په مشر ی يې غونډه کړې وه ديو شمير مرا جعينو په عريضو يې بحث وکړ اومربوطو مراجعو ته يې لازم هدايتو نه صادر کړل.

دفوايد عا مې او مواصلا تو دچار و په جرگه گۍ کښي دښار ی سړکونو په با ب خبر ی وشو ی او په نتيجه کې داسې‌فيصله وشوه چه دکابل سر پرست ښاروا ل ښاغلي محمد کبير نورستا نی دې دثور په ۲۶ ورځ جرگه گۍ ته حاضر شي او دجر گه گۍ د غړيو پوښتنو ته دې ځوا بونه ووايي . ددغې جرگه گۍ رياست الحا ج وکيل نادر علي الله داد په غاړه در لود .

دتجار ت دچارو جرگه چه د وکـيل عبدالقدوس مو مند په مشرۍ يې غونډه‌کړې وه دما لونو دانحصار په باره کښي بحث وشو او په دې باره کښي نهايي فيصـله راتلو نکې غونډې ته وځنډول شوه .

دثور ۲۶ - دولسي جر گې دما لـې او بودجې دچارو جرگه گۍ دخورا کې شيانو دحمل ونقل له پاره د دوه نيم مليو نـو پاکستا نی کلدار و دټرون دموافقه ليك په موضو ع چه پخوا د افغانستا ن اودامريکې دمتحدو ايا لتو دحکو متو تر منځ لاسليك شوي ی بيا بحث وشو .

له‌غوراو بحث نه‌وروسته دجرگه گۍ غړ يو فيصله وکړه چه دجرگه گۍ دراتلو نکـې چارشنبې دورځې په غونډه کښې‌دې‌دافغانستان دخوراکې شيانو او عامه اړتيا و رئيس‌ښاغلي دوست محمد فضل گډون وکړي او په دې باره کښي دې دجرگه گۍ دغړ يو پوښتنوته ځوابو نه ووايي ددغې غونډې ريا سـت دجرگه گۍ د رئيس نائب وکيل محمد اسلم شريفي په غاړه در لود .

دبين المللي روابطو په جرگه گۍ کښي دوکيل محمد اکبر سرور ی په مشر ی د اټومي وسلو دنه خپريد و دموا فقه ليـك په باب چه د افغانستا ن په گډون زيا ت شمير هيوادو لاسليك کړيد ی بحث وشو او جرگه گۍ له بحث او غور نه وروسته‌په دې باره کښي خپله فيصله صادره کړه او دعمو مي مجلس دغور له پاره يې دارالانشاء ته وسپار له د صنعتي انکشا ف با نك د قانون پروژه دتقنين او عد لي چـارو په جرگه گۍ کښي تر بحث لاندې و نيو ل‌شوه وروسته له هغه چه ددغه قانون مسوده په غونډه‌کښي‌ولوستل‌شوه دجرگه‌گۍ‌غړيو تصميم ونيوچه د ډيرغوراوڅيړنې له پاره دنوموړې قانون پروژه د تقنين او عد لي چا ر و په جرگه گۍ غړ يو ته وويشي ددغې غونډې رياست وکيل عبدالرو ف بينوا په‌غاړه‌درلود.

د ملي دفاع دچارو په جرگه گۍ کښـي دوکيل محمد جنيد عليزوي‌په مشرۍ‌دپخوانيو کلو د مجلو بينو د سندو نو د تصفيې‌په‌باره کښي بحث و شو .

دملي دفا ع دوزار ت د تشکيلاتو رئيس تور ن جنرا ل عبدالغني له غر مې نه‌مخکښې په لسو بجو د هغه وزار ت داکما لاتو دلوی مدير ښاغلي غلام عمر په ملگرتيا دجرگه‌گۍ په غونډه کښي گډون وکړ او په دې باره کښي يې دجرگه گۍ دغړ يو پوښتنو تـه ځوابو نه ورکړل او دجر گه گۍ دغړ يـو يو شمير ليکل شو ی پوښتنې يې دځوابونو دبرابرو لو له پاره له ځانو سره‌واخيستلې.

همدغه راز په دغې غونډه کښي فيصله وشوه چه د داخله وزار ت د احصا ييې‌رئيس ښاغلي فقير ديوه گلي دې دراتلو نکـې چار شنبې په ورځ جرگه گۍ ته حاضر شي او د مجلو بينو د سند ونو په باره کښـي دې دجرگه گۍ ته توضيحا ت ورکړي .

دانکشافي پلان دچارو په جرگه‌گۍ کښي پـه د ی بـا ر ه کښي چـه د پکتيا ولايت دې په دريو ولايتو وويشل شي

دهغه ولایت دیو شمیر وکیلانو په پیشنهاد غور وشو .

په‌نتیجه کښی فیصله وشوه چه‌دچار شنبی دورځی په غونډه کښی دی داخله‌وزیرانجنیر محمد بشیر لودین ګډون وکړی او په دی باره کښی دی دوکیلا نو پوښتنو ته‌ځوابونه ووا یی .

ددا خلی او محلی اداری د چاروجرګه‌ګی دیوشمیر وکیلانو په پیشنهاد بحث وکړ او په نتیجه کښی‌درایو په اتفا ق فیصلـــه وشوه چه د ژاندار م اوپو لیسو عمو مـــی قو ماندا ن ډګروا ل عبدالحکیم کتوا زی او دداخله وزارت د پلټنی او ا حصا ییی‌رئیسان دی دجر ګه ګی په راتلو نکی غونډه کښی ګډون وکړی او دوکیلا نو پو ښتنو ته دی ځوابو نه ووا یی .

دشکایتو د اورید لو جر ګه ګی د وکیل سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر رسید لو عریضو غور وکړ او لازم هدایتونه یی مربوطو ځانګو ته صادر کړ ل .

دثقافتی او فرهنګی چارو په جرګه ګی کښی دوکیل عبدالحسین مقصودی په مشری فیصله وشوه له دی کبله چه دو لسی‌جرګی خبرونه په دی وختو کښی په مکمل ډو ل په راډیو افغانستان کښی نه خپر یږی نو د باختر آژانس رئیس ښا غلی عبدالحمیدمبارز او دراډیو افغانستان نشرا تی آمر ښاغلی غلام حضر ت کوشان دی دجرګه ګی دچار شنبی دور ځی په جرګه ګی کښی ګډو ن وکړی او په دی باره کښی دی دوکـــیلانو پوښتنو ته ځوابو نه ووا یی .

دتجارت دچاروپه جرګه‌ګی‌کښی‌دیو شمیر غالی پلو رونکو په عریضو غور وشو او تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

دفوایدعامی دچارو جرګه ګی دو کیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی‌دکابل دښار دفر عی سړ کونو په مو ضو ع‌بحث وکړ .

دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلی‌محمد کبیر نوږستا نی دجرګه ګی په غونډه کښی ګډون ګړی و او په دی‌باره‌کښی‌یی‌دجرګه‌ګی دیو شمیر غړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نه‌وویل او یو شمیر لیکل شو ی پو ښتنی یی د ځوابونو دبرابر و لو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دکرهنی او مالداری دچارو جرګه ګی د هیواد په ټولو سیمو کښی دور شو ګانو په موضو ع خپل بحث ته دوام ورکړ ددغـــی جرګه ګی ریاست وکیل کما الد ین اسحق زی په غاړه درلود .

دثور ۲۷ ــ دولسی‌جرګی په غونډه کښی چه دهغی دلو مړی نائب وکیل عبدالا حد کرزی په مشر ی شو ی وه په اجنداکښی په یو شمیر داخلو مو ضو ع ګا نو بحث او خبر ی وشوی .

وروسته له هغه چه‌د مجلس اجندادولسی جرګی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه دکتواز دکو چیانو دوکیل ښاغلی عبدالرزاق په مربوطه مو ضوع چه‌په تیروغونډو کښی‌هم بحث وربانددی شو ی و دولسی جرګی د پخوانی فیصلی او تصمیم په اساس پټ بحث وشو په نتیجه کښی له یولړ بحث او خبرو نه وروسته په دی باره کښی دوکیلا نو له خوا تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

له‌غرمی نه پخوا غونډه کښی د دارالانشاء دپیشنهاد او د داخلی وظایفو دلو مړ ی‌مادی په اسا س دولسی جر ګی د دریارلسمی‌دوری د انتخابا تی شکایتو د اور ید لو دکمیسیون دغړ یو د ټا کلو په باره کښی خبری‌وشوی وروسته له هغه چه یو شمیر و کـــیلا نو په دی باره کښی خپلی نظر یی‌څر ګند ی کړ لی د نو موړی کمیسیو ن‌غړی د رایو په اکثریت په دی ډول وټاکل شو ل .

داخچی وکیل ښاغلی عبدالرشید صافی، دجوز جان له ولایت څخه د حضر ت اما م وکیل ښاغلی عبدالرحمن نیکزاد، د کندز له ولایت څخه دلغمان د قرغه یی وکیل ښاغلی شمس ا لحق ، د لغمان له ولا یت څخــه د لوګر داز رو وکیل ښاغلی لعل‌ګل، دلوګر له ولایت څخه دخاص کنړ وکیل ښا غلـــی عبدالجلیل ملنګ ، دکنړ ونو له ولا یـــت څخه دپروا ن دبګرام وکیل ښاغلی عنا یت الله ابلاغ د پروان ولایت څخه دارغنداب وکیل ښاغلی غــلام نقشبند ، دزا بل لـــه ولایت څخه داندرا ب وکیل ښا غلی‌عبدالقیوم دبغلان له ولایت څخه دجر م وکیل ښا غلی

محمد ها شم واسو خت ، دبدخشان له‌ولایت
ښخه د کوهدا من وکیل ښا غلی سید علی
احمد ، دکابل له ولایت ښخه دغور ماچ‌وکیل
ښاغلی محمد الد ین ، د بادغیس له ولایت
ښخه دبامیانو له‌ولایت ښخه دسید آباد وکیل
ښاغلی سید عبدالله ، دوردگو له و لا یت
ښخه دپښتون زرغون وکیل ښاغلی محمدنجار
مسکین‌یار ، د فار یاب‌له‌ولایت‌ښخه‌دگرمسیر
وکیل ښاغلی حاجی محمد ، دهلمند له‌ولایت
ښخه دتگا ب وکیل ښاغلی اسد الله ،دکاپیسا
له ولایت ښخه دښاخی میدان وکیل ښا غلی
میرزا جان ، دپکتیا له ولایت ښخه دجو ین
وکیل ښاغلی محمد غوث اسحق زی ،دنیمروز
له‌ولایت ښخه دشورتپی وکیل ښاغلی قا ری
عبدالله ، دبلخ له ولا یت‌ښخه دتو لك وکیل
ښاغلی سید محمد رفیق نادم ، د غور له
ولایت ښخه دشورا بك وکیل ښاغلی دوست
محمد ، دکند هار له ولا یت‌ښخه د مومنددری
وکیل ښاغلی سعدالله کما لی ، دننگرهار
له ولایت ښخه دشین‌ډنډ وکیل ښاغلی‌امان‌الله
شین‌ډنډی ، دفراه له ولایت ښخه دمالستان
وکیل ښاغلی سید شاه موسی رضو ی ، د
غزنی‌له‌ولایت ښخه دگزاب و کیل ښا غـلی
محمد اکبر حنفی ، داروز گان له ولایت‌ښخه
دخلم وکیل ښا غلی شجا ع الدین شریفی،
دسمنگانو له ولایت ښخه دچاه آب‌وکیل‌ښاغلی
محمد علم فیض زاد دغی غونډی له غر می
نه وروسته ترښلور وبجو پور ی دوام‌درلود.

دثور ۲۹ ــ دولسی جر گی په عمو می
غونډه کی چه دنو موړی جر گی د لو مړ ی
نائب وکیل عبدالا حد کر زی په ریاست‌شوی
وه دشکایا تو د اورید لو دجر گه گی د
وظایفو پرلایحه باندی تربحث او خبرو نه
وروسته ددغی لایحی لومړی ماده دو لسـی
جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له
خوا ولوستل شوه چه یو شمیر وکیلا نوبحث
او خبر ی ورباندی وکړی .

همدغه رنگه تر غر می وروسته غو نډه‌کی
دهرات دکرخ وکیل ښاغلی حاجی‌شاه عا لم
طاهر ی دهرا ت دولایت له خوا دشکایا تو
داو ریدلو د جرگه‌گی دغړی‌په حیث و ټاکل
شـــو .

دثور ۳۰ ــ دولسی جر گی د فر هنگـی
چارو په جر گه گی کښی د وکیل الحاج
عبدالحسین مقصودی په مشر ی د ولسی
جرگی د خبرونو د خپریدو په مو ضو ع‌بحث
وکړ او د باختر آژانس رئیس ښا غلـــی
عبدالحمید مبارز او د راډیو افغانســـتا ن
نشرا تی امر ښا غلی غـلام حضر ت‌کوشان
له غر می نه پخوا په لسو بجو دجر گه‌گی
په غونډه کښی گډون وکړ او دو لسی‌جرگی
دځینو خبرو نو د نه خپر ید لو په باره‌کښی
یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته‌ځوا بو نه
وویل او ددغی جر گه گی او ځینو نو رو
جرگه‌گو‌یو لیکل شوی پو ښتنی یی چه د
مو ضوع‌دار تبهاط‌په‌لحاظ دفرهنگی‌چاروجرگه‌گی
ته رسید لی و ی د ځواب د برابرو لو له
پاره له ځانو سره واخیستلی .

دبین المللی روابطو دچارو په جر گه گی
کښی دحکو مت په کړ نلار او پا لیسی بحث
وشو وروسته له هغه جرگه گی خپله نهایی
فیصله راتلو نکی غونډی ته وځنډوله .

دبو دجی او ما لی چارو په جرگه گی‌کښی
دجرگه گی درئیس د نایب وکیل محمداسلم
شریفی په مشر ی د دوه نیم ملیو ن‌پاکستانی
کلدارو د پور په مو ضوع بحث و شو ، د
افغا نستان د خوراکی موادو او عا مه‌اړتیاو
د موسسی رئیس ښا غلی دوست محمدفضل
دورځی په لسو بجو جرگه‌گی ته حـا ضر
شو او دنو موړی ترون په باره کښی یی
چه دخورا کی شیا نو د حمل ونقل دلگښت
له پاره اخیستل شو ی او ترون یی پخوا
دافغانستا ن او د امریکی د متحد وایا لتو
دحکو متو تر منځ لیك شویدی دجرگه گی
دغړ و پوښتنو ته ځوابو نه وویل ورو سته
له هغه جرگه گی یولړ پوښتنی تر تیب او
هغی موسسی ته یی واستو لی .

دشکایتو د اور ید لو جرگه گی دو کیل
سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر
عریضو غور وکړ هر کله چه دعر یضـــو
موضو ع گانو ډیر بحث ته ضرور ت‌در لود
له‌همدی کبله دهغو‌په‌باره‌کښی‌بحث‌او قا طعه
فیصله دجرگه‌گی را تلونکی غونډی‌ته‌وځنډول
شوه .

دداخله چارو په جرگه‌گی‌کښی دپخوانی
تصمیم په اسا س د داخله چارو د وزار ت

د پلټنې ر ئیس ښاغلی تاج محمد وردك د تدقیق او پلان رئیس ښا غلیامیر محمدحسیب او داحصا ئیې ر ئیس ښاغلی فقیر محمـد دیوه ګلی په غونډه کښې ګډون وکړ او په مربوطو مو ضو عګا نو کښې یيدجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل اولیکل شوی پوښتنې یې دځوابو د برابرو لو له پاره ځانو سره واخستلی .

دتجارت دچارو په جرګهګۍ کښې چه د وکیل الحاج عبدألقد س مو مند په مشر ۍ یې غونډه کړې وه دجر ګه ګۍ د پخوا نۍ تصمیم له مخې د عمو مي ترانسپور ت‌رئیس ښاغلی شاجان غني احمد زی حاضرشوی و او د مکی معظمې ته افغانی حاجیا نو داستولو او د دوی دوړلو راوړلو او د دلالانو دلایحې په موضو ع کښې یې دجر ګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجر ګهګۍ یوشمیر لیکل شو ی پوښتنې یې دځوابو دبرابرولو له پاره له ځان سره واخیستلې.

همدغه راز د جرګهګۍ لــه غـــر مې نــه وروسته غونډه کښې دافغانی سو دا ګر و دصادر ا تی اوواردا‌تي ما لو نوپه موضوع چه په دا خلی‌او خارجی‌موټرو کښې‌حمل‌ونقل کیږی بحث وشو .

دفواید عا مې او مواصلاتو د چا رو پـه جرګه ګۍ کښې دمخابرا تو د وزارت‌دپوستی پروګرام په موضوع بحث وشو او له یو لې بحث نه وروسته فیصله وشوه چه دجرګهګۍ دنن ورځې په غونډه کښې دې دهغه وزارت دپوست رئیس ښا غلی غـلام محمد سکندر دجرګه ګۍ په غونډه کښې ګډون وکړې او په دې باره کښې دې دوکیلانو پو ښتنو ته ځوابو نه ووایې .

ددغې جرګه ګۍ‌ریاست وکیل حا جی‌نادر علی الله داد په غاړه در لو د .

دکرهنې او مالدارۍ د چارو جر ګه ګۍ دوکیل کمال الد ین اسحق زی په مشر ۍ دهیواد دعمو مي ورشو ګانو په موضو ع‌بحث وکړ او په نتیجه کښې فیصله وشوه چه د جوزاددوهمې نیټې دشنبې‌دورځې په غو نډه کښې دې د داخله وزیر أنجنیر محمد بشیر لودین او د کر هنې اواوبولګولو وزیرښاغلی عبدالحکیم ګډون وکړی او په دې باره کښې دې توضیحا ت ورکړی .

دتقنین اوعدلی چارو په جرګه ګۍ کښې دوکیل عبدالروف بینوا په مشر ۍ‌دصناعتي بانك د انکشا ف د پروژې په مو ضو ع‌بحث وشو .

جرګه ګۍ دغه قانون له اولی ما دې څخه تر شپږ مې ما دې پور ی مطا لعه کړ او د نو موړ و مادو په هرماده بحث وشو همدغه راز دعمو مي مجلس دوړمې ورځې په غونډه کښې وکیل حاجي شاه عالم طا هـر ی د شکایتو د اور ید لو دکمیسیو ن دغړ ی په حیث دوکیلا نو د اکثریت له خوا تایید او تصو یب شو . .

دجوزا ۲ ــ دولسي جر ګی دشکا یتو د اورید لو په جرګه ګۍ کښې دجر ګه ګۍ درئیس د نایب وکیل الحا ج امـــان الله احمدزی په مشرۍ په یو شمیر عر یضو غور وشو أو په نتیجه کښې د څینو عریضو په باره کښې دجر ګه ګۍ دغړیو فیصلې مربوطو ځانګو ته صادرې شو ی .

دکانو او صنا یعو د چارو په جر ګه ګۍ کښې دبر ښنا د څینو فابر یکو د څنډیدلو دښارې شبکې او د ا فـغـا ن و ږ یـو ا و بدلو موسسې دفابر یکې دبیر ته پا تې کیدو په موضو ع غور وشو .

دکانو او صنایعو دوزار ت د صنا یعـو وزیر ښاغلی محمد عار ف مهر له غر مې نه مخ کښې په لسو بجو د جرګه ګۍ غونډې ته حاضر شو او د مر بوطو موضوعګا نو په باره کې یې دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکل شوی پوښتنې یې دځوابو د برأبرولو له پاره له ځان سره واخیستلې .

ددغې غونډې ریاست وکیل دیپلو م‌انجنیر غـلام محمد فرهاد په غاړه در لود .

د داخله او محلی اداری دچارو په‌جرګه‌ګۍ کښې دجرګه ګۍ د رئیس د نایب و کیل عبدالو ها ب نور زا یې په مشـــــر ۍ د خوشحا ل خا ن مینې دمځکو دویشلو په‌باره کښې چه دکابل په ښاری پـلان کښې‌شامل دی دیو شمیر وکیلانو په پیشنهاد غورووشو په نتیجه کښې له یو لې بحث او خبرو نه وروسته فیصله وشوه چه دښار جوړ ولـــو او کور جوړ لو عمو مي رئیس ښا غلی‌محمد

ولســـی جرگـــه

سرور عمر دی دجوزا په نهمه ورځ دجرگه گی
غونډی ته حاضر شی او په دی باره کښی
دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه
وواییی .

دکرهنی او مالدار ی دچارو جرگه گـی
چه دوکیل کما ل الد ین اسحق زی په مشری
یی غونډه کړی وه وروسته بیا د مـــختلط
کمیسیو ن د غړ و پر ټا کلو با ند ی بحث
وکړی د گډ کمیسیون د غړ و د ټا کـلـو
پیشنهاد د مشرا نو جر گی له خوا دارالانشاء
ته رسید لی وو د هغو یو شمیر موضو عا تو
په باب چه دولسی جر گی د ۱۲ دور ی له
خوا تصویب شوی وی او دمشرانو په جرگه
کی دیولړ تعدیلا توسره مخامخ شوی داساسی
قانون مطابق ددواړو مجلسونو له خوا گـډ
کمیسیون ا یجاب کوی .

په دغه اسا س سره موضو ع تر غوراو
څیړ نی لاندی ونیو ل شوه وروسته بیا زیاترو
وکیلانو دخپل نظروړ وکیل باندی په سری
ډول دگډ کمیسیو ن دغړ و دټا کلو دپاره په
هغه مخصوص صندوق کی خپل رائی واچولی
چه دو لسی جرگی په تالار کی ایښودل شوی و

درایو اخستلو په نتیجه کی چه تر غر می
وروسته واخستل شوی په لاندی ډول دگډی
جرگه گی غړی و ټاکل شوی دلښکرگاه وکیل
ښاغلی سید مبین شاه امیر ، دکند هار د
ارغنداب وکیل ښاغلی واصفی ، دفراه دبالا
بلوك وکیل ښاغلی عبدالغفور فرا هـی د
خوست وکیل ښاغلی شیر احمد خوستی ، د
غزنی د انډرو وکیل ښاغلی یار محمددلیلی ،
دهرا ت دمرکز وکیل ښاغلی سید رسو ل
فکور د لوگرد ازرو وکیل ښاغلی لعل گـل
فریاد ، دلغمان دمر کز وکیل ښا غلـــی
عبدالکریم عمر خیل ، دکابل دښار دلومړی
حوزی وکیل ښا غلی محمد اسحق عثما ن ،
دبدخشان دجرم وکیل ښاغلی محمد ها شم
واسو خت دی .

دجوزا ۷ – دولسی جرگی د تقنین او عدلی
چارو د جرگه گی په غونډه کښی دجرگه گی
دیاد داشتو نو او دصنعتی انکشا ف دبانك
دقانون په باب د مالیی وزیر دکتور محمدامان
دتوضیحا تو په باره کښی بحث وشو .

د جوزا ۹ – دولسی جرگی د تقنین ا و
عد لی چارو په جرگه گی کښی د اسا سی
قانون دارزښتو نو په رڼا کښی دصـنعتی
انکشا ف دبانك د موضو ع دقا نو ن دموضوع
په با ب څیړنه وشوه او ددغه قانون په باره
کښی دجرگی گی د غړ و له خوا خبری ا و
بحث وشو .

دثقافتی چارو په جرگه گی کښی په یو لړ
موضو عگانو باندی خبر ی وشوی .

دکرنی او مالداری دچارود جرگه گی په
غونډه کښی دکند هار دهوایی میدان دځمکو
داو بو دکموا لی په با ب دارغستان دوکیل
ښاغلی محمد ا سحق د پیشنهاد په شاوخوا
کی خبر ی وشو ی .

دملی دفاع دچارو په جرگه گی کښـــی
د داخله وزار ت د احصا ییی رئیس ښا غلی
فقیر محمد دیوه گلی او دهغه وزار ت دپلان
رئیس ښاغلی ا میر محمد حسیب گډون وکړ او
دبندیا نو دتیرو وختو نود اسناد ودتصفیی
او قانو نی مراحلو په با ب د تصفیـی او
قانو نی مراحلو په با ب یی دجر گه گی
دغړو پوښتنو ته ځواب وواپه .

دشکایتو نو د اور ید لو د چارو په جرگه
گی کښی پریو شمیر عریضو با ند ی خبری
او بحث وشو او په نتیجه کښی مربو طو
مراجعو ته لازم هدایتو نه صادر شو ل .

دجوزا ۱۰ – دولسی جرگی په عمو مـــی
غونډه کښی چه دهغی جر گی دلو مړی نائب
وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی شوی وه
درایو په اکثریت تایید او تصو یب شوه
چه د کرهنی په وزارت دی دکرهنی اواو بو
لگولو دوزار ت نو م کښیښودل شی .

دکرهنی په وزار ت با ند ی د کر هنی او
اوبو لگو لو دوزار ت دنوم ایښودل په ۱۳۴۴
کال کښی دوزیر انو دعالی مجلس دتصویب
او تقنینی فرمان په اساس منظور شوی وو .
او د قا نونی مراحلو د تیرولو له پاره ولسی
جرگی ته سپارل شوی وو .

دمجلس اجندا او د موضو ع سوا بق د
هغی جرگی د منشی وکیل سید مبین شاه له
خوا مجلس ته ولوستل شو ل غونډه دسهار
په یوولسو بجو شرو ع او دغر می تر دوو
لس نیمو بجو پور ی یی دوام وکړ .

همدغه راز په دغې غونډه کښی دغز نی دکوچیانو و کیل ښاغلی شهنواز دشکا یتود اوریدلو د انتخابا تی جرگه گی دغـړی په حیث او د چوری وکیل ښاغلی عبدالخا لـق دتجار ت دچارو دجر گه گی دغړی پهحیث درایو په اکثریت وټاکل شو ل .

په دغه مجلس کښی د املا کواواسکان، ارزاقو او عا مه اړتیا و د اداری وا حد ونو دتشکیل او د تجار ت پهوزارت پـوری د بندروالی دارتباط او په ا ملاکی او اسکا ن پوری دنا قلینو د مدیریت دالحاق په باره کی بحث وشو .

دغه موضوعگانی په ۱۳٤٤ کال کښی د تقنینی فرما ن په اساس منظور ی شو یوی همدغه راز د مجلس منشی د ارزاقو اوعامه اړتیا و د اداری واحد داجرا موضو ع چهپه ٤٦ کال کښی دتقنینی فرمان او دوزیـرانو دعالی مجلس د تصویب په ا سا س مـنـځ تهرا غلی و په مجلس کښی غور ور باندی وشو .

دجوزا ۱۳ـ پهولسی جرگه کښی دقاچاقو دبندولو قانو ن چه پخوا د عد لی اوقوانینو دچارو په جرگه گی کښی دبحث لاند ی وه او د مطالعی لپاره د داخله چارو جر گه گی ته واستو ل شو .

د داخله چارو په جرگهگی کښی دلومړی مادی څخه تر لسمی ما دی پوری ولوستل شو او په دغه با ب یی خپل وروستیتصمیم او فیصله دجر گه گی را تلو نکی غونډی ته وځنډوله .

دتجار ت دچا رو په جرگه گی کښی د ممیز و د صادرا تو او داسی نور وموضوعاتو په با ب دهرا ت او کند هار دیو شـمیر تجارا نو په عرض باند ی بحث او خبر ی وشو ی او د یولړ غور اوخبروڅخه وروسته فیصله وشوه چه دتجار ت وزیر دکـــتور محمد اکبر عمر دی دجرگه گی دنن ور ځی په غونډه کښی گډون وکړی او دجر گهگی غړ و ته دی په دی با بتوضیحات ورکړی .

دمالی او بودجی دچارو جرگه گی دکابل دښار داو بو رسولو دشبکې په با ب دښار جوړولو او کور جوړ ولو د لوی ریا ســت او کابل ښاروالی پر موضو عگانو با ندی چه په دی باب ئی پوښتنی پخواجوړی کړی وی‌بیابحث او خبر ی وکړی .

په نتیجه کښی فیصله وشوه چه د پـلان وزیر دکتور سرابی دی دجرگه گی دجوزا د۱٦ نیټې په غونډه کښی گډون وکړی او د دغی شبکې د اوبو رسولو تړون په بارهکښی دی دجرگه گی غړو ته توضیحا ت ورکړی .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی دصنا عتی بانك د پراختیا دقانو ن په با ب بحث او خبر ی وشوی د مالیی وزیر دکتور محمد امان ددغی جرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ او دنو موړ ی قانون په باب یی دجرگه گی دغړ وپو ښتنو ته توضیحـا ت ورکړل .

دشکایا تو د اورید لو جرگه گی پهراغلو عریضو باند ی غور وکړ او خپلی فیصلی‌یی دولسی جر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دجوزا ۱٦ دولسی جرگی د کر هـنی او مالداری په جرگه کښی د داخله وزار ت د امـلاکو او اسکا نو رئیس ښا غلـــــــی عبدالرو ف ویسا دپـلان رئیس ښا غـلی امیر محمد حسیب دکرهڼی او اوبو لگو لو دوزارت د ځنگلو نو ر ئـیس ښا غـلـی کشتیار گډون وکړی دور شوگانواوځړځایونو په باب یی د جرگه گی د غړو سوا لونو ته ځوابونه وویل . همدغه رنگه په دغه غونډه کی فیصله وشوه چه د داخله ما لی او د کرهنی او اوبو لگو لو وزیرا ن دی پـــه راتلو نکی غونډه کښی گډون و کړی او د جرگه گیو غړو ته دی توضیحا ت ور کړ ی جرگه گی خپله فیصله را تلو نکی غونډ ی ته وځنډوله د ملی د فا ع وزار ت دتشکیلاتو دریاست جوابو نه د ملی دفاع په جرگه گی کی ترخیړنی لاندی ونیو ل نو موړی جرگه گی پخوا یو شمیر سوالو نه د ملی دفا ع وزارت دتشکیلاتو ر یاست ته ور لیـږ ی وو د نو موړی جرگهگی تصمیمونه راتلونکی غونډی ته و ځنډیدل دمالی اوبودجی دچارو په جرگه گی دکابل دښار دځښنگک د اوبو درسو لو په پروژه با ند ی خبر ی‌وشوی دپلان وزیر دکتور عبدالواحد سرا بی او د پلان وزار ت ما لی رئیس ښا غلی محمد خان دجرگه گی په دغه غونډهکی گډون وکړ ی

او دشپږ و مليو نو او څلور سوه زرو مارکو
دپور د تړون په باب چه دالمان د نشنا لت
بانك څخه د نو مو ړی پرو ژی د بشپړولو
دپاره اخيست شو ی دی دجر گه گۍ دغړو
پوښتنوته‌دی‌توضيحات‌ورکړی د شکا يتو نو
داوريد لو جرگه گۍ په يوشمير رارسيدلو
عريضو باند ی څيړنه وکړه او خپل فيصلې
يې دولسی جر گی دارالانشا ء ته‌واستول .

دجوزا ۱۸ - دولسی جر گی هغې غونډی
چه دهغې جر گی دلو مړی نايب و کـــيل
عبدالاحد کرزی په مشر ی‌ جوړه شو ی وه
له غر مې څخه وروسته تر دوو بجو پور ی
دوام در لود .

په‌دغې غونډه کښې د دولت د ٤٤ کال د
مربوطې بودجې پيشنهاد درايو په اکثريت
تاييد شو .

په پيشنهاد کښې ياده شوی وه چه د
بودجې موضو ع بايد د ارتباط له لحاظه‌د
تقنين او عد لی چارو جرگه گۍ ته وسپارله
شـــــی .

دکرهنې دبانك دهغو پو رونو د حاصلولو
موضوع چه پخوا د کر نې او ما لدار ی د
چارو په جرگه گۍ کښې مطالعه او د غورله
کبله عمو مې غونډی ته وړاندی شو ی وه د
بحث او خبرو لاند ی ونيوله شوه .

وروسته له هغه چه يو شمير وکيـــلا نو
په دی باره کښې نظريه څرگنده کړه فيصله
وشوه چه دبانك د پور دشپږ ويشتو مليونو
افغانيو په با ب دتحقيق لپاره چه تراوسه
پور ی پر يو شمير خلکو باند ی پا تـیـ
دی داسا سی قانون داته شپيتمی ما دی په
اسا س دی دولسی جر گی له خوادتحقيق
هيئت‌وټاکل شی څو چه دغه موضو ع دولسی
جرگی لپاره روښا نه شی .

همدغه راز په‌دغې غونډه کښې په يـوه
پيشنهاد چه دولسی جر گی دخبـرو نو د
خپرولو په با ب يې د فور يت حق در لود
بحث وشو او په نتيجه کښې فيصله وشو ،
چه له غر مې نه وروسته په‌دوو بجودی د
اطلاعاتو او کلتور وزير دکتور محمودحبيبی
دځواب ور کولو لپاره عمو مې غونډی تـــه
حاضر شی او په دی باره کښې دی‌توضيحات
ورکـــړی .

همدغه راز په دغې غونډه کښې درايو په
اتفاق تصويب وشو چه وروسته تر دی‌دی
دولسی جرگی خبرو نه ددارالانشاء له لاری
رسما دخپريدو لپاره باختر آژانســـ تـــه
واستو ل شی .

دولسی جرگی په هغې غونډه کښې چـه
د جرگی دلو مړ ی نايب وکيل عبدالاحدکرزی
په مشر ی‌ شوی وه د اسکا نو او املاکو د
اداری واحد او د خوراکی‌شيانو او عامه‌اړتيالو
اداری په موضوع بحث وشو او دخبرو اتر
وڅخه وروسته دنو موړی موضو ع په با ب
ديو شمير وکيلانو پيشنهاد دولسی جر گی
دزياتوغړيو له خوا تاييد شو .

همدغه راز په دغې غونډه کښې فيصله
وشوه چه وروسته تر دی دی وکيلا ن‌دعمومی
غونډی دکار په ورځو کښې دسهار په نهو
بجو دتالار ته حاضر شی او له غر مې نه
وروسته تر دووبجو پور ی دی خپل کار ته
دوام ورکـــــړی .

دجوزا ۱۹ - دولسی جر گی په عمو مې
غـــو نـــــډ ه کښی چـــــه د هغی جرگی
د لـو مـړ ی نـا يب و کـيل عبد ا لاحد
کرزی په مشر ی‌ شو ی وه د اطلاعا تو او
کلتور وزير دکتور محمود حبيبی د ولسی
جرگی د تصميم په اسا س له غر مې نـــه
وروسته په دووبجو حاضرشواودولسی‌جرگی
دخبرونو د خپرو نو او نورو نشرا تی‌موضوع
گانو په باره کښې يې د يو شمير وکيلانو
پوښتنو ته ځوابو نه وويل .

له غر مې نه پخوا غونډه کښې د هـغو
وکيلانو د نو مو نو دټاکلو په باره کښی‌چه
دځواب اخيستلو په غونډه کښې‌يې‌داطلاعاتو
او کلتور له وزير څخه پوښتنې کو لی پچې
واچولې شو ی چه په نتيجه کښې څلور
ديرش تنو وکيلانو د اطلاعا تو او کلتور له
وزير څخه د پو ښتنو کولو لپاره خپل‌نومونه
ثبت کـــړل .

همدغه راز په همد ی غونډه کښې دزراعتی
انکشا ف دبانك څخه دتحقيق د هيئت‌دټاکلو
په موضو ع بحث وشو چه په نتيجه کښې
يوشمير وکيلانو دخپلې کانديد ی پا نې د
ولسی جرگی دارالانشاء ته وسپار لې .په
دی باره درايو اخيستل را تلو نکی غونډی

ته ټال شو ل . دمجلس اجنداد ولسي جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه .

دجوزا ۲۰ ـ دولسی جر گی دفوایدعامی دچارو جرگه گۍ په خپله غونډه کـــــی د خوشحال خان مینی دپروژی او دچمچه‌مست اوکابل دسیند د جنوبی بر خی د ا ستنادی دیوال دجوړولو په باب بحث وکړ . په‌دی غونډه کښی له غر می نه پخوا په یوولسو بجو دښار جوړ ولو او کور جوړ ولو عمومی رئیس ښاغلی محمد سرور عمر د کـــا بل سر پر ست ښاروا ل ښا غلی محمد کبیر نورستا نی په داسی حال کښی چه‌دښاروالی ساختما نی رئیس ښا غلی محمد بصــــیر سمیع او د خوشخال خا ن مینی د پرو ژ ی عمو می امر انجنیر علی شاه‌ورسره ملگر ی وگډون وکړ اودجرگه‌گۍ دغړپوښتنو ته یی یوه پر بله پسی ځوابونه وویل .

دمالی او بودجی دچارو جرگه گۍ په‌خپله غونډه کښی ددولت دباقیاتو په با ره کښی چه په موسسو او تصد یو پا تی دی غور وکـــړ .

په نتیجه کښی له یو لړ غور او خبرونه وروسته فیصله وشوه چه جرگه گۍ دی له هغو موسسو شخه چه دو لت پو رو ړی دی رسمی معلو ما ت حا صل کړی او د هغـــو وروستۍ نتیجه دی دجر گه گۍ له نظـــر یو سره دولسی جر گی عمو می مجلس ته وړاند ی کړی .

همدغه راز دولسی جر گی د فرهنگی‌چارو جرگه گۍ د غیر دو لتی دیو ی جر ید ی په شکایت غور وکړ او تصمیم یی و نیو چه‌د جرگه گۍ دجوزا د درویشتمی ور ځی پــــه غونډه کښی دی د اطلاعا تو او کلتوردوزارت نماینده گډون وکړی او په دی باره کښی دی توضیحا ت ورکړی همدا رنگه دو لسی جرگی دشکا یتو د اوریدلو جرگه گۍ پـــه خپله غونډه کښی دیو شمیر رسید لـــــیو عریضو په باره کښی دجرگه گۍ وروستی فیصلی صادر ی او دارالانشا ء ته‌وسپارلی.

دجوزا ۲۳ ـ دولسی جر گی دفر هنگی چارو جرگه گۍ د گهیځ د جرید ی دشکایت پر موضو ع باندی بیا خبر ی وکړی او په نتیجـــه کښی لـــه غـــر می نـــه مـــخ کښی په لس نیمو بجو د اطلا عاتو او کلتور د وزار ت نماینده د جرگه گۍ په ټولنه کښی گډون وکړ او دجر گه گۍ دغړ یو د پوښتنو په با ب یی ځواب ووایه جر گه گۍ په‌دغه باب خپلی زیا تی خبر ی دجرگه‌گۍ‌راتلونکی غونډې ته ټالی کړی .

دمالی او بودجی دچارو جرگه گۍ دمشرانو دجر گی شخه ولسی جر گی ته د دو لت د ۴۹ کال د بودجی د نه ر سید لـــــو پـــه موضوع باند ی غور و کړ او په نتیجه کښی یی خپله فیصله دیولړ بحث او خبرو شخه وروسته صادره او دارالانشاء ته‌یی‌وسپارله ثو چه سنو یه بودجه دولسی جر گی دمالی اوبودجی دچاروجرگه گۍ ته دمطا لعی له‌کبله ژر ترژره راستو له شی چه ولسی جر گه د ۴۹کا ل پر بو دجی با ند ی دغور او تدقیق لپاره پوره وخت ولر ی .

دتقنین او عد لی چارو جرگه گۍ‌درشوت دمخنیوی د قانون پروژه چه په ۴۵ کـــا ل کښی د حکو مت له خوا پیشنهاد شوی وه د دوولسمی دور ی د اجتما عی ښیگنـــو د جرگه گۍ دبرابر ی شو ی مسودی ســـــره یو ځای یی دبحث او غور لاندی ونیوله .

دکانو او صنا یعو جرگه گۍ دبر ښنا د ځینو فابر یکو پرچا وید ل او دښاری شبکی وروسته پاتی کید ل یی بیاد غور لاند ی ونیو ل .

په نتیجه کښی دوی خپله وروستۍ‌فیصله دبرښنا دشر کت دځوابو نو درارسید لـــو تروختته پور ی ټال کړه .

جرگه گۍ پخوا دجوزا د میا شتی دشپاړ سمی نیتی په ټولنه کښی په داسی حا ل کښی چه دافغانستا ن برښنا د مو سسی رئیس هم حا ضر و پردغی مو ضوع خبر ی کړی وی .

دملی دفاع دچا رو جرگه گۍ دیوشمیر وکیلانو پر هغه پیشنهاد باند ی بـــحث او خبر ی وکړی چه د مجلو بینو د تیرو کلونو داسنادو دتصفیه کولو په با ب جرگه گۍ ته‌رسید لی وو .

د داخله او محلی اداری دچارو جرگه گۍ دقاچاقو د مخنیو ی قانو ن تر غور لاند ی

ونیوه او په نتیجه کښی فیصله وشوه چه‌د جر گه گی دجوزا د میا شتی د اووه‌ویشتمی نیټی د چارشنبی دورځی په غونډه کـی دی د عدلیی وزیر ښاغلی عبدالستار سیرت او دهغه وزار ت دتقنین رئیس دی گډو ن وکړی او دجر گه گی د غړ یو د یاد داشتونو په ځوا شا کښی دی‌ځواب ووایی .

دجوزا ۲۵ – دولسی جرگی په دغی‌غونډه کښی دمجلس داجندا شا ملی موضوعگانی لکه دزرا عتی بانك دپورونو په با ب دجرگه گی دغړ یو تاکل دولسی جر گی دنشرا تو دغړ یو د زیاتیدلو په با ب د دارالانشاء پیشنهاد او د ځمکو د مالیی د دوه چنده‌کولو موضوع چه په ۱۳٤٤ کال‌کښی منځ‌ته‌راغلی وه اوو دولایتونو داداری غونډ و قـا نـون پکښی شا مل و دولسی جرگی د منشـــــی وکیل سید مبین شاه له خوا ولوستل شو .

وروسته دولسی جرگی غونډی ټولو دمخه دتحقیق دجرگه گی د هیئت دټا کلو موضوع تر بحث لاندی و نیوله اودرایویوشمیر پانی‌د دارالانشاء له خوا دغونډی ټولو غړ یو ته وویشلی شوی چه وکیلان په هغی پانه‌کښی دمخصو صی نښی په کولو سره د خپـلی خوښی کاندید مشخص کاند ی .

وروسته له هغی چه وکیلانو د رایو خپلی پانی په صندو ق کښی واچو لی په دی‌با ب درایو شمیر ل دیوه هیئت له خوا وشو چه په نتیجه کښی دیو ویشتو تنو وکیلانو له جملی ځنی چه خپل نو مو نه یی په همدی منظور ثبت کړی و دهغو ی۹تنه وټاکل‌شول.

دجوزا ۲٦ – دولسی جرگی د لومړی‌نایب عبدالاحد کرزی په مشر ی عمو می غونډه وشوه او دهغی جر گی دپخوانی فیصلی په اساس ماسپښین په دوو بجو با ند ی د پوښتنی غونډه جوړه شوه او داطلا عاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی پکی برخه واخیستله .

په‌دغی غونډه کی دولسی جرگی دخبرونو دنشر ولو دجراید و د خارنی او سانسـور او د هیواد د داسی نورو نشرا تی موضوع گانو په با ب یو شمیر وکیلانو د اطلاعاتو او کلتور دوزیر ځخه پوښتنی وکړ ی چه په‌مقابل کی دو کتور حبیبی له‌خوا ځوابونه ورکړل شول .

هغه وکیلان چه په دغی غونډه کی یی د اطلاعاتو او کلتور دوزیر ځخه پوښتنی‌کړیدی دادی :

دهرات دانجیل وکیل ښاغلی عبدالقدوس مومند ، دخوست وکیل ښاغلی شیر محمد خوستی ، دکوز کنړ وکیل ښاغلی محمدآصف پوپل ، دازرو وکیل ښاغلی لعل گل فریاد، دقادس وکیل ښاغلی سید محمد غو ث ، دتیوری وکیل ښاغلی فخر الد ین اودکابل دمرکز وکیل ښاغلی محمد یوسف بینش .

دسمهار په غونډی کی د زرا عتی بانك د تحقیق د هیئت غړ ی چه پخوا دولسی جرگی له خوا ټاکل شوی و په لاند ی ډول سره دعمو می غونډی دتایید وړوگرځیدل .

دمزار شریف د مر کز وکیل ښا غلـــی محمد سرور اکبری ، دسمنگا نو د مر کز د وکیل ښاغلی عبدألها شم دو لت زی ، د پکتیا دولایت د ځمکنیو وکیل ښا غلـــی سراج الد ین منگل، دکابل چار د هی وکیل ښاغلی محمد آصف امانی ، دکنړ ونو د خوگی وکیل ښاغلی غلام محمد صا فی ، دپل علم وکیل ښاغلی مولو ی سید اکبر دفراه دانار دری وکیل ښاغلی‌محمدجمعه‌عینك دجاغور یو وکیل ښاغلی محمد ایوب‌سلطانی ددهراود وکیل ښاغلی محمد کریم صحرایی او دشکر دری وکیل ښاغلی سید ظاهرشاه.

دغه راز د أداری هیئت له خوا د ولسی‌جرگی دغړیو دحاضر ی دکلکی ځارنی او د هغو ناقلینو د مشکـلاتو دمو ضو ع‌په با ب چه پخوا دهغوی عریضی د شکایتونو داوریدلو په جرگه گی کی مطالعه شو ی وی او د زیا تی مطالعی لپاره عمو می غـونډی تــه وړاندی شو ی وی هم بحث او خبر ی پری وشوی چه په نتیجه کی لومړی پیشنهاد د رایو په اکثریت تایید اوتصویب شو او په دوهم پیشنهاد با ند ی درأیو په اکـثر یت فیصله وشوه چه دزیاد غور او بحث له‌کبله دی دغی موضو ع ته لو مړی حق ورکړی شـــی .

په‌دغه غونډه کی چه له غر می ځخه‌وروسته تر څلورو بجو پور ی یی دوا م در لود د مجلس اجندا دولسی جرگی دلو مړ ی‌منشی وکیل سید مبین شاه له خواولوستله‌شوه .

دجوزا ۲۷ – دولسی جر گی دشکایا تو اوريد لو جرگه گی پر يو شمير عريضو باندی د غور کولو څخه وروسته خپله فيصله صادره او دارالانشاء ته‌يی واستوله .

دتقنين او عـدلی چـا رو جرگه گی د رشوت مجازا تو د قانون پروژه تر بحث لاندی ونيوله د انکشافی پلان دجرگه گـــی په غونډه کی تر غر می دمخه په لس نيمو بجو د داخله وزير انجنير محمد بشيرلودين او دهغه وزار ت دپـلان رئيس ښا غلـــی امير محمد حسيب ګډون وکړ او د هيواد د اساسی تشکيـلا تو په اساس چه د پکتيا ولايت ديوه ولايت څخه و در و ولايتو ته جګ کړا ی شی دجر گه گی دغړوشفاهی پوښتنو ته ځواب ورکړی دکانو او صنا يعو دچارو په جرگه گی دبرښنا دسرويسانـــو کلنی لګښت او د ښاری شبکو دلاری‌دبرښنا تخمينی لګښت باندی خبر ی شو ی اوووېل شوه کوښښس دی وشی چه د يوه سا عـــت کيلوا ت کلنی لګښت دی لږ شی څـو د برښنا د عايداتو څخه تکتانه او اصلی‌پانګه بيرته تاديه کړ ای شی د داخلی چارو په جرگه گی که دقاچا ق دبند ولو قانو نتر بحث لاندی ونيو ل شو عدليه وزير ښا غلی عبدالستار سير ت او دهغه وزار ت دقوانينو رئيس تر غر می دمخه په لس نيمو بجو د جرگه گی په غونډه کی ګډون وکړی او په مربوطو موضو ع کی دجر گه‌گی دغـــړ و پو ښتنو ته ځوابونه ورکړی همد غـه رنګه دجرگه گی تر غر می وروسته غونډه کی دا فيصله وشوه چه دجوزا په ۳۰ نيټه دشنبی دور څی په غونډه کی دی دکابل والی پوهاند دکتور عبدالله واحدی دکابل ا منيه قوماندان او څارنوا ل ګډون وکړی اودعمومی‌بنديخانی او نورو بنديخانو په با ب دی دوکيلا نـو پوښتنو ته ځواب ووا ی .

دما لی او بو دجی د چارو جرگه گی د دووکانا دا يی الو تکو در انيو لو موافقت ليك سر دنو ی څخه تر بحث لاند ی ونيوی او تربحث او څيړنی وروسته يی خپل قرار صادر کړی او دارالانشاء ته‌يی و سپارل .

دجوزا ۲۸ – د داخله او محلی اداری د چارو دجر گه گی په غونډه کښی دجر گه گی دپخوانی تصميم په اثر له غر می نه پخوا په لسو بجو دکابل والی پوهاند دکـــتور عبدالله واحدی ، امنيه قوماندان ډ گر مـن عبدالمنان او د کابل دولايت څارنوا لښاغلی سر دار محمد ګډو ن وکړ او دبر يکو ن‌د عمو می محبس د وروستی پيښی په با ره کښی يی دجر گه گی دغړ يو پوښتنو تـــه ځوابو نه وويل او دجر گه گی يو شمير ليکل شو ی پوښتنی يی دځوابو نودبراېرولو له پاره له ځانو سره واخيستلی .

همدغه راز دولسی جر گی د ما لی او بودجی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او د څارويو د ما ليی دقانون پروژه تر غور او بحث لاند ی ونيو له چه د مواد و په باره کښی دجرگه گی دغړ يو له خوايو لږ خبری وشو ی او په دی باره کښی يو شمير ياد داشتو نه واخيستل شو ل او فيصله وشوه چه دچار شنبی دور څی دسر طا ن د دريمی نيټی په غونډه کښی دی دماليی‌وزير دکتو ر محمد امان ګډون وکړی او په دی باره‌کښی دی دجرگه گی دغړ يو پوښتنو ته‌ځوا بو نه ووايـــی .

دفوايد عامی او مواصلا تو جرگه گـــی په خپله غونډه کښی لومړی د دروازدولسوالی دوکيل ښاغلی عبدالر حمن کو فی په‌پيشنهاد چه د بدخشا ن له ولايت څخه د درو ازتر ولسوالی پوری دتيلفو ن دلين دغز ولوپه باره کښی و بحث وشو کله چه په دی باره کښی يی له يولږبحث نه و روسته يی خپله فيصله صادره کړه ور پسی يی دسلطا ن محمود ټيکه دار دعرض موضو ع بيا تر غور لاندی ونيوله په نتيجه کښی يی له‌وروستی غور نه وروسته په دی باره کښی‌خپله‌فيصله صادره کړه چه وروسته بيا دارالانشاء ته سپارله کيږی .

دغی جرگه گی په خپله له غر مـی نـه وروسته غونډه کښی دپو ستی د اپرو ګرام دمحصو ل موضو ع چه د مالی او بود جی دچا رو دجرگه گی له غور نه وروسته د دارالانشاء له لاری دغی جرگه گی دغـــی جرگه گی ته رسيد لی وه تر بحث لاند ی ونيو له په نتيجه کښی له شپږ و افغانيو څخه اتو افغانيو ته دپو ستی دپروګرا م دبيی دځګوالی په باره کښی د مالی اوبودجی

دچارو دجرگه گی تصویب تایید شو اوخپله
فیصله یی صادره کړه څو چه دارالانشاء ته
وسپارله شــی .

وریسی وټاکل شوه چه دچار شنبی د
ورځی دسرطان ددریمی نیټی په غونډه
کښی دی دپر چمن دوکیل ښاغلی حاجی
عبدالوهاب د پیشنهاد له مخی دفوایدعامی
دوزارت ښاغلی معین دسرکونو د ساتنی
او څارنی رئیس او د پلان رئیس دجرگه گی
په غونډه کښی گډون وکړی څو چه دولایتو
دفرعی سړ کونو په باره کښی معلومات
ور څخه واخیستل شی .

دتقنین او عدلی چارو دجرگه گی پــه
غونډه کښی درشوت دسزا دقانون پـــه
مسوده بحث دوام درلود .

دکانو او صنایعو دچارو جرگه گی په‌خپله
غونډه کښی دصناعتی فابریکو او دبرښناد
دستگاه و د اقتصادی والی او تولیدا تو په
باره کښی چه ډیره استفاده نه ور څخــه
کیږی غور وکړ او فیصله یی و کړه چــه
دچارشنبی دورځی د سرطان دریمی نیټی
په غونډه کښی دی دکانو او صنایعــو
دوزارت معین انجنیر عبدالقدوس مجید د
معلوماتو له پاره جرگه گی ته حاضر شی
اودجرگه‌گی پخوا نیو پوښتنو ته چه‌په‌وخت
او زمان کښی یی ځواب نه دی ورکړی
او دجرگه گی یو شمیر اوسنی پوښتنو ته
دی ځوابونه ووایی .

دملی دفاع دچارو دجرگه گی په غونډه
کښی د تیروکلو دجلبیانو دسندونودتصفیی
په باب د داخله وزارت د تشکیــلاتو د
ریاست او د احصاییی دریاست په‌ځوابونو
خبری اتری وشوی په نتیجه کښی تصمیم
ونیول شو وروسته له هغه چه‌جرگه گی‌خپله
فیصله صادره کړه د دارالانشاء له لاری د
تقنین اوعدلی چارو جرگه گی ته استول له
کـــیږی .

دکرهنی او مالداری د چارو دجرگه‌گی
په خپله غونډه کښی دارغستان دو کـــیل
دپیشنهاد موضوع چه دکندهار دبین‌المللی
هوایی میدان دجنو بی سیمی د مځکو داوبو
دلږ والی په باره کښی و بیا تر غورلاندی
و نـــیو .

دشکایتو د اوریدلو جرگه گی په یو
شمیر رارسید لیو عریضو غور وکړ اوخپلی
فیصلی یی صادری کړی او دارالانشاء ته‌یی
وسپارلی .

دجوزا ۳۰ – دولسی جرگه په عمومی
غونډه کښی چه دولسی جرگی دلومړی‌نایب
وکیل عبدالاحد کرزی په مشری جوړه‌شوی
وه پر یوشمیر پیشنهاد ونوباندی چه دفوریت
غوښتنه یی کوله‌بحث وکړی .

په دغه غونډه کښی د ثبت او چاپولو او
دخبرونو د خپرولو او مربوطو مراجعو ته
دهغه دلیږلو دمدیریت په نامه‌دیوی خانگی
دتاسیس په هکله پیشنهاد د دارالا نشـــاء
دخوا څخه ولوستل شو .

عمومی مجلس په تیرو غونډوکښی‌فیصله
کړی وه چه دکار د اسانتیا په غرض دی
دمجلس په اجندا کښی داخلی موضوعگانی
دی تر مخه چاپ شی او وکیلانو ته دی
وسپارل شی څو وکیلان و کولای شی دی
هغو په کتلو سره هغه موضوعات چه طرح
کیږی د مخه لا ښه تحلیل او تجزیه‌کړی .

وروسته له هغه چه نوموړی پیشنهاد د
تایید وړوگرځید یو زیات شمیر وکیلانو
په دغه بر خه کښی خپل نظر څرگند کړی
زیات بحث او وروستی فیصله وراتلونکی
غونډی ته وځنډول شوه په دی غونډی کښی
دکابل ولایت دچار دهی وکیل ښاغلی محمد
آصف اما نی او دکوز کنړ وکیل ښا غلــی
محمد آصف پوپل دیو شمیر وکیلانو د
پیشنهاد په اساس په دی خاطر چه نوموړی
وکیلان سابقه لرونکی او تجربه کاره دی د
کابل او ننگرهار دولایتو دنما یندگا نو په
حیث دمجلس دغړو په اکثر یت د ما لی‌چارو
دجرگه گی په غړ یتو ب با ندی وټا کــل
شــــوه .

دسرطان ۱ – دولسی جرگی په عمومی
غونډه کی چه دولسی جرگی دلومړی نایب
وکیل عبدالاحد کرزی په مشری شوی وه
داجتما عی چارو د ښیگنی دجرگه گی دغړو
په انتخا ب باندی خبری وشوی او نهو
تنو وکیلانو په دغه جرگه گی کی دگډون
دپاره خپل نومونه ثبت کړل او د عمومی
مجلس دتصویب دپاره دارالانشاء ته‌وسپارل

شوه .

عمو می مجلس تر غور کولو وروسته د اجتماعی ښیگنی د جر گی دنهو تنوغړیتوب درایو په اکثر یت تصویب کړی . همد غه رنگه عمو می مجلس تر غر می وروسته‌غونډه کی دناقلینو د اسکانو موضوع طرح اوتربحث لاندی و نیوله .

دغه موضوع پخوا د هیواد دبیلو بیلو ولایاتو د نا قلینو د ۱۲ تنو وکیلا نو دعرض په اثر دشکایا تو د اورید لو دجر گه گی له خوا تر کتنی لاند ی نیول‌شوی ده اوجرگه گی په اوو مادو کی خپل نظریا ت دوروستی غور او فیصلی دپاره عمو می مجلس تـه وړاند ی کړی وه .

همدغه رنگه دعمو می مجلس د ناقلینو د چارو په برخه کی د وزیرانو د عا لی مجلس د ۱۳۴۸ کا ل دسنبلی د میا شتی دلسمی نیټی فیصله باندی بحث وکړی. و رو سته له هغه چه د ناقلینو د اسکا ن په هکله د شکایا تو د اور ید لودجرگه‌گی‌دفیصلی متن دولسی جرگی دعمو می منشی وکیل مبین‌شاه امیر له خوا و لو ستل شوی‌یو زیات‌شمیر وکیلانو په د غه بر خه کی خپلی نـظریی څرگند ی کړی او نظریا ت او پیشنهاد ونه یی دارالانشاء ته وړاند ی کړه په دی برخه کی وروستی فیصله وراتلو نکی غونډی ته پاتی شوه غونډه دلسو بجو څخه شروع او دغرمی وروسته تر دوو بجو پور ی دوا م در لـود .

دسر طان۲ – دولسی‌جرگی‌ترغرمی دمخه عمو می غونډه کښی چه دولسی‌جر گی‌دلومړی نایب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی‌جوړه شوی وه د ۱۳ دوری دانتخاباتو دشکایا تو اوریدلو او دکر هنی‌دبانك د چارو د تحقیق او داجتما عی چارو دښیگنواداری هیئتونه د رایو په اکثریت تصویب شوه .

نوموړ وجر گه گیو پخوا خپـل اداری هیئتونه انتخا ب کړی وه او د عمومی مجلس دتصو یب دپاره یی دارالانشاء ته‌سپارلی‌وه ددغه جرگه گیو اداری هیئتو نه داډول ټاکل شو ی دی . دلغمان دقرغه یی وکیل ښاغلی شمس الحق پیرزاده د ۱۳ انتخابا تی دوری دشکایاتو اوربد لو دجرگه گی درئیس پـه حیث دخلم وکیل ښا غلی شجاع‌الدین‌شریفی دنو موړی جرگه گی درئیس دنا یب په‌حیث دشینډنډ وکیل ښاغلی امان الله د منشی په حیث دمزار شریف وکیل ښا غلی محمدسرور اکبر ی دکر هنی دبانك دچارو دتحقیق د هیئت درئیس په حیث دانار در ی وکـیل ښاغلی محمد جمعه عینك درئیس د مرستیال په حیث دجاغور یو وکیل ښاغلی محمد ایوب سلطا نی د منشی په حیث .

د کو هدامن دقره باغ و کیـل ښا غلی غلام سرور داجتماعی ښیگنو د جر گـه گی درئیس په حیث دقر قین وکیل ښا غلی‌محمد احمد د ر ئیس دنایب په حیث‌دده سبزوکیل ښاغلی محمد احسا ن دنو موړی جر گه گی دمنشی په حیث همدغه ر نگه د استجوا ب په غونډه کښی چه تر غر می وروسته په دوو بجو جوړه شوی وه د اطلاعاتو اوکلتور وزیر دکتور محمود حبیبی په هغه کښی‌گډون وکړی او د یو شمیر وکیلا نو پوښتنو ته چه پخوانی دوینا کولو د پاره نو مو نه ثبت کړی وه جوابو نه ورکړل .

په دی غونډه کښی داطلا عا تو اوکلتور دوزیر څخه دور څپانو او جرا ید و دخپرونو دفلمو نو د سانسور دانیس ، اصلاح‌ورځپانو او مذهبی خپرونو د خار جی‌کتابو نوسانسور دانیس اصلاح ورځپانو د پانو زیا توا لی‌د افغانستا ن د ملی او تاریخی شئوناتوساتلو اونورو موضوعاتو په باب یو شمیر و کیلانو پوښتنی وکړی چه داطلاعا تو او کلتور د وزیر دکتور محمود حبیبی له خوا جوا بونه ورکړه شوه .

دعمو می مجلس اجندا دولسی جر گـی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه هغه وکیلانو چه په دی غونډه کښی داطلاعاتو او کلتور دوزیر څخه‌پوښتنه کړیده دادی : د درواز وکیـل ښـا غـلی عبدالر حمن ، دسید کر م وکیل ښا غلی شهباز احمد زی ، دبگرامیو وکیل ښا غلی عبدالرسول ، دلوگرد پل علم وکیل ښاغلی مولو ی سید اکبر ، دبگرام وکیل ښا غلی عنایت الله ابـلاغ ، دغزنی دنا ور وکیل ښاغلی عبدالحسین مقصودی .

دسرطان۳– دولسی‌جرگی دمالی‌اوبودجی د

چاروپه‌جرگه‌گی کښې دخارو یو د مالیی د په جرگه گی کښې دخارویو دمالیی‌دقا نون پـــروژه تر بحـث لاند ی ونیول شوه .

دمالیي وزیر دکتور محمد امان د هغـــه وزار ت دعوا‌یه ودرئیس میر ضیاء الد ین په ملگرتیا له غر می نه پخوا په لس نیمو بجو دجر گه گی په غونډه کښې گډون‌وکړ او په دی باره کښې یی دجرگه گی‌دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

دغې غونډی له غر می نه وروسته تر دری نیمو بجو پوری دوام وکړ ددغې موضو ع فیصله دجرگه گی راتلو نکو غـونډو تــه وځنډول شوه .

دفواید عا می دوزار ت معین انجـــنیر غوث الدین متین دسړ کونو دسا تنی او څارنی رئیس انجنیر معرا ج الد ین نور ی اودهغه وزارت د پلان رئیس دفوا ید عامی دچارو د جرگه گی په غونډه کښې گډون‌وکړ او د افغانستا ن دټولو ولایتو دفرعی‌سړکونو په باره کښې یی دجر گه گی دغړ یـــو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجر گه گی یوشمیر لیکل شو ی پوښتنې یی دځوابو نو دبرابرو لو په غرض له ځانوسره‌واخیستلی.

دغې غونډی له غر می نه وروسته در یو بجو پور ی دوام در لود .

وشو په نتیجه کښې فیصله وشوه‌چه‌دسرطان دشپږمې نیټی دشنبې دور ځی په غونډه‌کښې دی دپو هنی او فواید عامی ښاغلی وزیران گډون وکړی او په دی باره کښې دی‌دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی.

د داخله چارو په جرگه گی کښې فیصله وشوه چه د سرطان د لسمې نیټی‌دچارشنبې دورځی په غونډه کښې دی داخله ښا غلـی وزیر په جرگه گی کښې گډون وکړی او د بندیانو دحالت په باره کښې دی د جرگه‌گی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

د تجار ت دچارو په جرگه گی کښې وروسته له هغه چه دایجنسیو په باره‌کښې یولړ خبر ی وشو ی فیصله وشوه چه‌دجرگی دسرطان دځلور می ورځې په غونډه کښې‌دی دسرو یسو نو دشر کت ښاغلی رئیس‌حاضر شی او په دی باره کښې دی دوکیلا نـــو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دشکایتو د اورید لو په جرگه گی کښې په یوشمیر عریضو غور وشو او جرگه‌گی خپلی فیصلی دارالانشاء ته وسپار لی .

دتقنین او عد لی چارو جرگه گی‌درشوت دسزا دقانون په پروژه بحث وکړ او پـــه هغه باره کښې دنظر یو د یو والی په باب خبر ی وشو ی .

دکانو اوصنایعو دچارو په جرگه گـــی کښې دجرگه گی دپخوانی تصمیم په اثـر دکانو او صنایعو دوزار ت معین انجـــنیر عبدالقدوس مجید او دصنا یعو رئیس گډو ن وکړ او دبر ښنا دځینو فابر یکو دپر چاوی او بند ښت په با ب او هم د خوا جه‌گوگردك دگاز دتولید په موضو ع کښې چه په کو مه اندازه گاز ایستل کیږی او تو لید یږی توضیحا ت ور څخه وغوښتل شو ل چه د جرگه گی دغړ یو د خو لی پو ښتنو ته یی ځوابو نه وویل او دجر گه گی ځینی لیکل شو ی پوښتنی یی دځوا بو نو دلیکلو له‌پاره له ځان سره واخیستلی .

دفرهنگی چارو دجر گه گی له غر مـــی نه مخکښې او له غرمې نه وروسته غونډ ه کښې دپو هنی دوزار ت د۱۳۴۹ کـــا ل دمرکز او ولا یتو دښوو نځیو د ودانیو د احصاییی‌او پروگرا م په موضو ع بحث

دسرطان ۵ – دولسی جر گی دشکا یتو د اورید لو په جرگه گی کښې دپا میردسینما داجاره دارانو سید جا ن او عبد ا لر حمن په موضوع او د لغمان دولایت د علینگار د خلکو په عریضو چه پخوا د مالیی دتکـرار اخیستلو په باره کښې جرگـه گی تـه یی عریضه رسید لی وه او یوشمیر نورو په‌باب بحث وشو او دجرگه گی فیصلی دارالانشاء ته وسپار لی شوی . دتجار ت دچارو پـــه جرگه گی کښې دپخوا نی تصمیم له مخی په لس نیمو بجو د سرو یسو نو دشر کت رئیس ښا غلی حفیظ الله رحیمی گډون وکړ او دایجنسیو په باره کښې یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته یی ځوا بو نه وویـــل وروسته له هغه دجر گه گی غړ یو تصمیم ونیو چه په نو موړی موضوع کښې یوشمیر لیکل شو ی پوښتنې دسرو یسو نو شرکت ته واستو ی .

دسرطان ٦ – دولسی جرگی دبین‌المللی روابطو دچارو په جرگه گی کښی صدراعظم او د خارجه چارو وزیر ښاغلی نور احمد اعتمادی‌له غرمی نه پخوا په لسو بجـو د جرگه گی دپخوا نی تصمیم له مخی په داسی حال کښی چه دولسی جرگی لو مړی‌نایب وکیل عبدالاحد کرزی هم حاضر و دجرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړ .

ښاغلی صدراعظم دجرگه گی دغړ یو یو شمیر پو ښتنو ته چه په عمو می ډو ل د هیواد دخار جی سیا ست او ځینو مشخصو موضو گانو او افغانستا ن په داخلی حالاتو او خار جی روابطو پور ی دهغه دراتبا ط په باره کښی وی ځوابو نه وویل .

دشکایتو د اورید لو دچا رو جرگه گی دښهرستا ن دخلکو په عریضه چه د هـغی ولسوالی دولسوا ل او نورو مامورینو لـــه لاسه یی کړ ی وه له څو نو رو عریضوسره بحث وکړ جرگه گی له یو لړ بحث‌نه‌وروسته خپلی فیصلی دارالانشاء ته صا دری کړ ی.

همد غه را ز په دغی غونډه کښی‌تصمیم ونیو ل شو چه د دو لتی انحصا راتو رئیس دی دسرطان د لسمی نیټی دچارشنبی‌دورځی پــه غـــو نـــډ ه کښی گـــډ و ن وکړی او د دولتی انحصاراتو د یو شمـیر پخوانیو ما مورینو د عرض په باره کښی دی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه ووایــــی .

دفرهنگی چارو دجرگه گی په غونډه‌کښی دصدار ت دو هم مرستیا ل د پو هنی وزیــر دکتور عبدالقیو م د فواید عا می وزیرانجنیر محمد یعقوب لعلی دجر گه گی دپخوا نــی تصمیم له مخی گډون وکړ او د مرکز او د هیواد دولایتو دلو مړ نیو او ثانوی‌ښوونځیو د ودانیو دکار دپرو گرام په باره کښی یی توضیحا ت ور کړ ل .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دنو موړو وزارتو دتعمیرا تو رئیسانو د پو هنی‌دوزارت په چوکا ت کښی دتعمیرا تو دریا ست د وظیفی او دهغو ودانیو پا خه او خا م جوړولو په برخه کښی چه دفواید عا می اود پوهنی دوزار تو تر منځ دهغو په با ب دنظر یـو اختلاف موجود دی هم تو ضیحا ت‌ورکړ ل .

دتعمیرا تو رئیسانو دهغوښوونځیودودانیو په بر خه کښی چه ځینی دخلکو اودپوهنی دوزار ت په همکار ی جوړی شوید ی او ځینی یی له څو مودی را هیسی نیم کاره‌پاتی دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته‌ځوابو نه وویل . وروسته له هغه یی یو شمیر لیکل شوی پوښتنی دځوابو نو د برابرو لو له‌پاره له ځانو سره واخیستلی .

دقاچا ق بندولو قانو ن د داخله او محلی اداری دچارو په جرگه گی کښی تر بحث لاندی ونیو ل شو او له غور او بحث نه وروسته ددغه قانو ن لو مړ ی فصل له ځینو تعدیلا تو سره تصویب شو .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی دحکو مت دقضا یا وو داداری د قا نو ن دلو مړی ضمیمی پروژه له ځینی زیا توا لی سره تایید شوه .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دخرافا تو دمنعه کولو دقانون پروژه چه دو لسی‌جرگی د دوولسمی دور ی داجتما عی ښه وا لی د جرگه گی له خوا یی مسوده جوړه شو ی وه له دی کبله چه نواقص یی در لودل او فوری نه وه رد شوه .

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی‌کښی دځارویو د ما لیی د محصول او د ما لیی د وزیر په ځوابونو چه پخوا یی دغی جرگه گی ته وړاند ی کړی و بیا بحث و شـــو وروسته له هغه جرگه گی دنوموړی قا نون په باره کښی بحث وکړ او په دی باره‌کښی وروستی فیصله راتلونکی غونډی ته‌پاتی‌شوه.

دملی دفاع دچارو جرگه گی د پخوانیو کلو له ۲۰ کا ل څخه او له هغه نه پخواتر ۱۳٤۰ کاله پور ی د عذر لرونکو مجلو بینو په باب د مکلفیت د اصولنا می د ۱۵ ما دی او د ۱٦ مادی د دریم جز سره سم‌تصویب کړ او د اصو لی مراتبو د تیرو لو له پاره یی دارالانشاء ته وسپاره .

دسرطان ۷ – دولسی جرگی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی د لو مړی‌نایب ښاغلی عبدالاحد کرزی په مشر ی جوړه‌شوی وه د ناقلینو د اسکا نو پر موضو ع باندی بحث وشو .

دغه موضو ع پخوا د نا قلینو د وکیلا نو

دعریضی دیوی پاڼی سره دشکایا تـــو د اوریدلو په جرگه‌گی کښی مطالعه شوی او د زیاتی مطالعی په غرض په تیره هفته کښی ددار الانشاء له خوا عمو می غونډی‌ته‌ولاندی شوی وه .

په دغی غونډه کښی لەهغه څخه وروسته چه یو شمیر زیا تو وکیلانو په دی ترڅ‌کښی عقیده څرگنده کړه نو یو لړ هغه پیشنهاد ونه چه دوکیلانو له خوا لاسلیك شوی و د ولسی جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر په واسطه غونډی ته ولوستل شو .

په نتیجه کښی هغه پیشنهاد چه په هغه کښی یوشمیر وکیلا نو لاسلیك کړی د رایو په اکثریت تایید او تصویب شو . پەدغه پیشنهاد کښی یاده شوی وه چه د ناقلینو داسکانو دموضو ع د روښانه کولو لپاره دی د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین د گرهنی او ابو لگو لو وزیر ښاغلی‌عبدالحکیم او د املاکو او اسکانو رئیس ښا غلـــی عبدالروف ویسا دی دعمو می مجلســـ د پوښتنی په غونډه کښی گډون وکـــړی او توضیحا ت دی ورکړی .

دسرطان ۸ – دولسی جر گی په عمومی غونډه کی چه دهغی جر گی د لو مړی‌نا یب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی شوی وه په اجنداً کښی شاملو یو شمیر موضوعگانو باندی بحث او خبر ی وشوی .

همدغه راز په دغی غونډه کی د تجار ت دچارو په جرگه گی کښی د اجرستا ن د وکیل ښاغلی عبدالستار او دخاص اروز گان دوکیل ښاغلی عبدالقیوم غړیتوب درایو په اکثریت تصویب شو .

دشورا گډ هیئت : – دوکیل عبدالکر یم عمر خیل په مشر ی دشورا گډ هـــیئت د او و لسو غړوپه حضورکی دغرمی‌نەوروسته په دوه نیمو بجو خپله دریمه غونډه وکړه‌او دشورا دگډ هیئت دهغه لومړی طرز العمل قرائت چه دوکیل محمد هاشم واسو خـــت او سناتور میرمحمد شاه صدیقیان‌په‌وسیله د دریمی مادی څخه وروسته تر تیب شو ی وو دسنا تور محمد ها شم مجددی منشی په واسطه تر سره او ماده په ماده دو هم‌قرائت چه دهغی په هر ی ماده رایی گیر ی کیدله شروع شو .

دشورا دگډی جرگه گی د جملی په‌تعدیل سره دریمه ماده دشورا په گډ هیئت سره درایو په اتفاق او څلورمه ماده درا یو په اتفاق تائید او تصویب شوه .

پنځمه او شپږمه ماده په تعدیل سره د رایو په اکثریت تایید او تصویب شوه .

دسرطان ۱۰ – دولسی جرگی د داخلـــه او محلی اداری دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصمیم له مخی له غرمی نه مخ کښی په لسو بجو دا خله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین ، کابل‌والی‌دکتور عبدالله واحد ی او دژاندرام او د پولیسو عمومی قوماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی په داسی حال کښی چه د داخله وزار ت د پـلان‌رئیس ښاغلی امیر محمد حسیب او د کابل امنیه قو ماندا ن ورسره ملگر ی وو دجرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ او د داخله وزار ت دما مورینو والـــیا نـــو او ولسوالانو د اداری د څرنگوالی او له خلکو سره د دو ی در و یی ، رشو ت ، اختـلاس قاچاق د مرکز او ولایتو دبندیخانو دعمو می موضوگانو او د داخله وزار ت په مر کز او ولایتو کښی د سیمینار ونو د جوړولو او د داخله وزار ت دنورو مربوطو چارو په باره کښی یی دوکیلانو پو ښتنو ته ځوا بو نه وویل .

همدغه راز دجرگه گی له غر می وروسته غونډه کښی د ځینو و کیلانو د پیشنها د و او دولسوالانو دناوړو اجراآتو په باره کښی شکایتو نه چه د دارالا نشا ء له لا ری دغی جرگه ته را رسید لی وو تر بحث لا ند ی ونیول او په دی باره کښی له داخله وزیر څخه پوښتنی وشو ی غونډه له غر می نه وروسته ددریو بجو پوری دوام در لو د .

دشکایتو د اوریدلو جرگه گی په خپله له غر می نه پخوا غونډه کښی د خلکو په یوشمیر عریضو غور وکړ او د هغو په باره کښی یی خپلی نها یی فیصلی صا دری او د ارالانشاء ته وسپار لی .

همدغه راز دجر گه گی له غر مـی نـه وروسته غونډه کښی دهغی دپخوانی تصمیم له مخی د دولتی انحصارا تو‌ښاغلی‌مرستیال

ولسـي جرگـه

گډون وکړ او د انحصاراتو د خو تنو پخوانیو
ما مورینو دعر ض په باره کښې یې دجرگه گۍ
دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل او یولړ
لیکلي شو ی پوښتني یې د ځوابو نولیکلو
له پاره ځان سره واخیستلې .

دبین المللي روابطو په جرگه گۍ کښې
لومړۍ دعر بی متحد جمهور یت د ملي شورۍ
په تلگرام چه دهغه هیواد په یوه غیرنظا می
ښوونځي باندي داسرائیلو د حملي په باره
کې ووچه چه دهغې په اثر شپږ خلویښت
تنه ټپیان شو ید ی بحث وشو په نتیجه کښې
دجرگه گۍ حاضر و غړیو داسرائیلو دظالم
دولت دغه وحشیا نه او ناجوانمردانه کار او
له هغه څخه د امپر یالستا نو طر فدار ی
وغندله .

همدغه راز د جرگه گۍ غړ یو د عربو له
مبارز و خلکو طرفداری او د اسرا ئیـلـو
د دولت او دهغه دطرفدارانو د اعما لو په
نسبت یې خپله کر که اعـلام کړه .

وروسته له هغه ددووسوو او شل ز رو
سترلنگ پونډ و د پور موضو ع چه دبغـلان
دقند جوړولو د فابریکې له پاره پـخـو ا
دبرتانیې له دو لت څخه ا خیستل شویدی تر
بحث لاند ی ونیو په پای کښې فیصله وشوه
چه نو موړی پور د اساسي قانون د ٦٤مادی
په خلاف دشوری له تصو یب څخه دمخه
اخیستل شوید ی جرگه گۍ خپله نه موافقه
ښرگنده کړه او دواړه مو ضوع گا نی یې
دارالانشاء ته وسپار لی څو چه دو لسی
جرگې عمو می غونډه ته وړاندی شي .

دولسی جر گی د تقنین او عد لی چارو
جرگه گۍ محکمو ، شر کتونو د اساسنا مو
او موتوری عرادو دحق الثبت د فور مودبیې
دقانون پروژه تر بحث لاندی ونیو له چه له
یولړ غور نه وروسته دجرگه گۍ له خـوا
تاییده شوه .

همدغه راز په دغې غونډه کښې په عدلیه
وزار ت کښې دتقنین دچارو د تنظیم او له
عدلیه وزار ت څخه دفتو ی د اداری دلغوه
کیدو دقانو ن پروژه چه نو موړی پروژه د
مشرانو دجر گی دعمو می مجلس له خوا له
یولړ تعدیلاتو سره تصویب شو ی وه تر
بحث لاند ی ونیو ل شوه په نتیجه کښې دغې
جرگه گۍ هم دمشرانو دجر گی تعد یل شوی
پروژی تایید کړه او خپله فیصله یې صادره
کړه .

جرگه گۍ په خپله له غرمی نه وروسته
غونډه کښې د احتکار د منعه کیدو او د
نرخونو دکنترو ل دقانون پروژه تربحث لاندی
ونیوله په نتیجه کښې یې تصمیم ونیو ل
شو چه نو موړی پروژی دی گستنتر شي او
دزیا ت غور له پاره دی دجرگه گۍ غړیو ته
ورکړ له شي .

له غرمی نه پخوا په لسو بجو د رهني او
تعمیراتي بانك رئیس ښاغلي عصمت الله عنایت
سراج دفوایدعامي دچارو په جرگه گۍ کښې
گډون وکړ او د هغه دچارو په باره کښې
یې د جرگه گۍ دغړ یو د خو لی پوښتنو ته
ځوابونه وویل او یو لړ لیکل شو ی پوښتني
یې د ځوا بو نو د لیکلو له پاره له ځا ن
سره واخیستلی .

دتجار ت دچارو په جرگه گۍ کښې له
غرمی نه پخوا په لس نیمو بجو د بندروالي
رئیس ښاغلي عبدالحفیظ کاکړ گډون وکړ او
دبندروالي د تشکیل او بودجې په باره کښې
یې دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه
وویل .

همدغه راز جرگه گۍ له غر می نه وروسته
غونډه کښې فیصله صادره کړ ه چه د٤٩ کال
دسرطان ددیار لسمی نیټې دشنبې دور ځې
په غونډه کښې دی دتجار ت وزیر دکـتـور
محمد اکبر عمر گډون وکړی او دایجنسی او
د انفرا دی نسا جیو د فابریکو او دصادراتي
مالو نو او دسودا گرو د عریضو په با ب
دی چه جرگه گۍ ته را رسیدلي د ی اونورو
تجارتي چارو په باره کښې د جرگه گۍ د
غړیو پوښتنو ته ځوابو نه ووایي همد غـه
رنگه دفر هنگي چارو جرگه گۍ په غونډه
کې د درواز دو کیل ښا غلي عبدالرحمن
کوفي پیشنهاد چه غوښتل یې د درواز د
ولسوالي منځني ښوونځي دی لیسی اولومړني
ښوونځي دی منځني ښوونځي ته لوړشي تر غور
او خیړ نې لاند ی ونیو ل شو چه په نتیجه
کې تر یولړ بحث او خبر و وروسته خپـلـه
فیصله صادره او دارالانشاء ته یې واستوی.

همدغه رنگه دیو شمیر نو رو وکیلانو په
پیشنهاد ونو با ندی بحث او خیړنه وشوه
او وروسته فیصله وشوه چه د ٤٩ کا ل د

ولسي جرگه

سرطان په ۱۳ نیټه دی د میر منو ټو لنی رئیسه میر من صالحه فارو ق اعتما دی دسوالونو دځواب دویلو دپاره را شی ا و توضیحا ت دی ورکړی .

دمالي او بودجې جرگه گۍ په غونډه کې دمواشي پرقانون یی خپل بحث تهدوام ورکړ خو وروستۍ فیصله یی راتلو نکو غونډ و ته پر ی ښودله .

دسرطان ۱۳ – دولسي جرگي د شکا یتو د اوریدلو دجرگه گۍ په غونډه کښې پــه یوشمیر عریضو چه جرگه گۍ ته رسیدلی دی بحث وشو او په نتیجه کښې یی خپله وروستۍ فیصله صادره کړه او دارالانشاء ته یی وسپارله .

همدغه راز دولسي جرگي د پو هنیدچارو جرگه گۍ غونډه وکړه او دجرگه گۍدپخوانی تصمیم له مخی دمیر منو د ټولنی رئیســی میرمن صالحه فاروق اعتمادی په دا سی حال کښې چه د أفکار ودتنو یر مدیره هم‌ورسره ملگری وه له غر می نه پخوا په لسو بجود جرگه گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او په اسلام کښې دښځو د حقو قو په باره کښې یی دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکل شوی پوښتنی یی د ځوا بونو د برابرولو له پاره له ځان سره واخیستلی .

همدارنگه د ملي دفاع د چارو جرگه گۍ په خپله غونډه کښې تصمیم ونیو چــه د سرطان د اووه لسمی نیټې دچار شــنبی د ورځی په غونډه کښې دی دکار دقوا عمومی قوماندان ډگروال خواځك او دقوا ید عا می دوزار ت دسر کونو د ساتنی او څارنیرئیس گډون وکړی او دکار دقوا و دپرسونلدشمیر او د عسکر و اود تقسیما تو په باره کښې دی معلو ما ت ورکړی .

دولسي جرگي د داخله او محــلی أداری دچارو جرگه گۍ په خپله له غر مــی نــه مخکښې غونډه کښې د یوشمیر وکیــلا نــو په پیشنهاد بحث وکړ او له خپل تصمــیم څخه یی د ارتبا ط په حیث داخله وزار ت ته خبرور کړ .

همدارنگه دجرگه گۍ له غر می نه‌وروسته غونډه کښې دقاچاق بندولو دقانون دو هــم فصل ولوستل شو أو وروسته له هغه‌دجرگه گۍ د یوشمیر غړ یو د پیشنهاد په اثــر تصمیم ونیو ل شو چه دجر گه‌گۍدسرطان داوولسمی نیټې دچار شنبی‌دورځی په غونډه کښې دی دمالیی او تجار ت ښاغلی وزیران گډون وکړی او په دی باره کښې دی دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوا بونه ووایی .

دمالي او بودجې دچارو دجر گه گۍ پــه غونډه کښې دځارو یو د مالیی په قانون‌بیا بحث وشو چه لومړی دنو موړی قانو ن په هره ماده را یی واخیستلی شو ی أو په پای کښې دیوه کل په ډول په نو موړی قانو ن رایی واخیستلی شوی چه د څارو یودمالیی قانون دجرگه گۍ دغړ یو درا یو په‌اکثریت ردی کړی شو .

دسرطان ۱٤ دولسي جرگي په عمو مــی غونډه کښې په داسی حا ل کښې چه‌وکیلان حاضر وو او دهغی جرگي د رئیس پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شــوی لومړی په اجنداً کښې شا ملی موضوعگانــو دمنشي سید مبین شاه امیر له خوا ولوستلی شوی او په دغو موضوعگانو با ند ی بحث وشــــو .

لومړی دهغه فرهنگی‌موافقه لیك مو ضو ع چه پخوا د افغانستان دشا هی حکو مت او جاپان تر منځ شوی و همد غه راز دافغانستان دشا هی حکو مت أو د چکو سلوا کیی د سوسیا لیستی جمهوریت تر منځ تجار تــی موافقه لیك موضو ع چه د حکو مت له‌خوایی دفوریت حق غوښتل شوی‌و تر بحث لاندی ونیول شوی چه دلو مړیوالی حــق یـــی دعمو می مجلس له خوا درایو په اکثریت تایید او تصویب شو .

وریسی دافغانستان اوجاپا ن تر منــځ فرهنگی موافقه لیك دمجلس له خوا تر بحث اوغور لاندی ونیول شو چه له یو لړ بحث او خبر ونه وروسته درایو په اکثریت‌فیصله وشوه چه نو موړی موافقه لیك دی لو مړ ی دبین المللی روابطو جرگه گۍ ته واستو له شی څو چه له وروستی غور نه پـــس بیا عمومی مجلس ته وړاندی شی .

همدغه رأز دیوشمیر وکیلانو دفور یت د پیشنهاد په اثر دنویو موټرونو دپیرودلو په

باره کښې چه دولسي جرگي دوکیلانو دوړلو
راوړلو له پاره اخیستل کیږي عمو مي‌مجلس
ته وړاندی شو چه له یولې بحث او خبرو نه
وروسته دیوه وکیل دپیشنهاد په اسا ســ
تصویب شو چه دنویو موټرو دپیرو دلوتر
وخته دی له پخوانیو موټرو څخه کـــــار
واخستل شی .

دسرطان ۱۵ – دشورا دگډې جرگه گی
شپږمه غونډه تر غر می وروسته په داسي
حال کی چه ددغی جرگه گی ۱۹ تنه غړ ی
حاضر وو دلغمان ولایت دمرکز وکیل‌ښاغلی
عبدالکریم عمر خیل په مشر ی جوړه شوه
لومړی دمشرانو جرگي د دارالانشاء لیـــك
چه دسنا تور حاجي محمد څمکني د نا روغي
او دهغه‌په ځای‌سناتورمحمدکریم کوهی‌دمشرانو
جرگي دعمو مي غونډې له خوا دراېو په‌اتفاق
ټاکل شوی وو ولوستل شو .
وروسته بیا د هیئت دطرز العمل اجنداچه
ماده په ماده ولوستل شوه تر بحث لا ند ی
ونیول شوه او ((۱۷)) ماده تعدیل او((۱۸))
ماده تر (۱۹) ماده تعدیل (۲۰) ماده دراېوپه
اکثریت او (۲۱) ماده دجرگه گی څوتنوغړو
دپیشنهاد په اثر تعدیل او په دوو ما دو
باندی تصویب شوه .

دسرطان ۱۶ – دولسي جرگي عمو مــــي
غونډه له غر مي څخه پخوا د هغی جر گی د
رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك پــه
مشری په داسي حال کی جوړه شو ی وه
چه نصاب پوره و .

لومړی د اجندا موضوعگا نی دولسي‌جرگی
دمنشي وکیل سید مبین شاه امیر په واسطه
ولوستلی شوی او د اجندا پر داخـــــــلی
موضوعگانو باندی دیولې خبرو څخه‌وروسته
غونډه دغرمی په دوولسو بجو پـای تـــــه
ورسیده داستجواب دنه غونډې دلزو م په‌باب
دوکیلانو د یوه تن ددستي پیشنهاد په اثر
له غرمي څخه وروسته داستجواب دغونډې
دجوړیدلو څخه په وروسته غونډه‌کی‌چه‌دهغی
جرگی‌دمنشي‌په واسطه‌ولوستل‌شو په‌هغه‌باندې
دیوه تن وکیل قانو نی اعتراض وارد وگڼل
شو چه ور پسی له غرمي څخه وروسته په
دوه بجو او پنځه څلویښت دقیقو غونډه له
نصاب څخه ولوید له .

دسرطان ۱۷ – دولسي جرگي د داخله او
محلی اداری دچارو جرگه گی غونډه وکړه او
دقاچاق بندولو دقانون په پروژه یی بیابحث
وکړ په نتیجه کښې دجرگه گی دپخواتصمیم
له مخي دمالیي وزیر ډاکتر محمد امان او د
تجار ت وزیر داکتر محمد اکبر عمر له غرمي
نه پخوا په لس نیمو بجو د جرگه گی پــه
غونډه کښې گډون وکړ او د نو موړی‌قانون
او د دولت دباقیا تو په باره کښې یی دجرگه
گی دغړ یو پوښتنو ته‌په خوله ځوا بو نه
وویل او لیکل شو ی پوښتني یی دځوابونو
برابرولو په غرض له ځانوسره‌واخیستلی‌دغی
غونډې تر دوولسو بجو پوری دوام درلود.
همدغه راز دولسي جرگي‌دشکایتوداوریدلو
جرگه گی په خپله غونډه کښې دیو شمیر
عریضو په باره کښې خپله فیصله صادره
او دارالانشاء ته یی وسپار له .
همدارنگه دتقنین او عدلي چارو دجرگه‌گی
په غونډه کښې دشوری دگډ هیئت دقانون
په پروژه بحث وکړ په نتیجه کښې یی لس
مادی دجرگه گی له خوا تصویب شوی او
دولسي جرگي دانکشا في پــلان په غونډه
کښې د داخله وزارت په ۱۰۳ مکتو ب چــه
پخوا ددغی جرگه گی د ۴۹ کال د ثور په
۲۷ نیټه له داخله وزار ت څخه‌پوښتني‌شوي
وه بحث وشو او دغه پوښتنه دپکتیا دولایت
دوکیلانو ددغه پیشنهاد په باره کښې وه چه
دپکتیا له ولایت څخه دی دری ولایتونه‌جوړ
شی او داخله وزیر پخوا جرگه گی تــــه
راغوښتل شوی و .

دسرطان ۱۸ – دولسي جر گی دتقنین‌او
عدلي چارو جرگه گی غونډه وکړه او دگډو
هیئت دقانون د پروژی دپا تی مادو دمسودی
په باره کښې یی بحث وکړ .

ورپسی یی هغه عریضه چه د متقا عدینو
دشکایت په با ب دشکایتو د اورید لو لــه
جرگه گی څخه هغی جرگه گی ته رسید لی
ده تر غور لاندی ونیو له په نتیجه د دواړو
موضوعگانو په باب وروستی تصمیم‌راتلونکی

غونډې ته وځنډول شو .
همدغه راز دشکایتو داورید لو جرگه گۍ په خپله غونډه کښې د څلور و عریضو په باره کښې خپلې فیصلې صادرې کړې ی او دارالانشاء ته یې وسپار لې .

دسرطان ۲۰ – دشورا دگډې جرگه‌گۍ د هیئت اوومه غونډه په داسې حال کښې چه دهغو اتلس تنه غړي حاضر و د لغمان دولایت د مرکز وکیل ښاغلی عبدالکریم‌عمر خیل په مشر ی له غر مې څخه وروسته‌جوړه شوه او په دغې غونډه کښې چه د هیئت طرز العمل دسنا تور محمد هاشم مجد دی په وسیله مطر ح شو ۲۳ ماده په اتفـاق سره تعدیله ۲٤ ـ او ۲۵ ماده په اکثریت سره ، ۲٦ ماده په اکثریت سره تعد یله ۲۷او ۲۸ ماده په اکثریت سره حذفه‌شوه .

دسرطان ۲۰ – دولسي جر گې دتجار ت دچارو جرگه گۍ پخپله غونډه کښې داجندا پرشاملو موضوعگانو باندې بحث و کـړ او د هغه فیصله یې را تلو نکې غونډې ته‌پال کـړه .
دغه راز دشکایا تو د اور ید لو دچارو جرگه گۍ پریو شمیر راغلیو عریضوباندې غور وکړ او په دې باب یې خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یې وسپارله .
همدارنگه د داخله چارو په جرگه گـۍ کښې دقاچاقو د بندیدلود قانون د دو هم فصل پر موضوع باندې خبرې وشوې .
دغه راز د بین المللي روابطو دچـار و جرگه گۍ له غر مې څخه وروسته په‌غونډه کښې د افغناستان د شا هي حکو مـت او جاپان دحکو مت تر منځ دفر هنگي موافقت لیك خپل قرار صادر او د عمو مي غونډې‌د غور له کبله یې دارالانشاء وسپارله .
دغه موافقت لیك پخوا د افغانستا ن او جاپان د دواړو شا هي حکو متونو له خـوا لاسلیك او د عمو مي مجلس له لارې دغـور لپاره دغې جرگه گۍ ته رسید لی وه .

دسرطان ۲۲ – دولسي جرگې په عمو مي غونډه کښې چه تر غر مې د مخه په (۱۱) بجو دولسي جرگې درئیس پو هنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شرو ع شو له لومړې دغونډې اجندا دولسي جرگې دمنشي وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه تر هغه وروسته یو فور ی پیشنهادچه غوښته یې بیله قوانینو څخه بله موضـوع دې تر بحث لاندې نه نیو ل کیږې دمنشي له خوا ولوستل شو دنو موړې پیشنهادطرح درایو په اکثریت تایید شوه خو وروسته‌بیا په دغه بر خه کښې دوکیلانو څخه یوه تن په دې باره کښې چه پخوا نې موضو ع چه د شوورخو را هیسې بحث ور با ندې‌کیږې بیله فیصلې څخه بله مسئله طر ح کیږ ی دقانون څخه مخالف دې یو قانو نې‌اعتراض وړاندې کې پر نو موړې اعتراض با نـد ی رای واخستلې شو ی او په نتیجه کښـې اعتراض وارد وبلل شو وروسته بیا دمجلس رئیس لس دقیقې تنفس اعـلان کړې خو تر هغه وروسته غونډې نصا ب پوره نکـړای شوای همدغه رنگه دولسي جر گۍ‌په‌عمومي غونډه کښې د دواوو دنر خونو دلوړولو‌په باب یو فوري پیشنهاد طرح شو او موضوع ترزیاتې څیړنې وروسته درو غتیا جرگه گۍ ته وسپارلشو ی .

دسرطان ۲۳ – دولسي جر گې عمـومي غونډه چه تر غرمې دمخه په ۱۱ بجواودیرشو دقیقو دهغې جر گې د رئیس پو هنـوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه‌شوې وه لومړې دغونډې اجندا ور پسې‌دجرگه گیو یوشمیر پیشنهاد و نه او تر هغه وروسته دځینو وکیلانو غوښتن لیکو نه دو لسي‌جرگې دمنشي وکیل سید مبین شاه امیر له خـوا ولوستل شوه او دغر مې تر ۱۲ بجو پور ی بحث دوام وکړ .

دسرطان ۲٤ ـ د انتخا باتي معار ضینو دشکایتو د اورید لو جرگه گۍ خپله لومړنی غونډه شرو ع کړه دغې جر گه گۍ چه له غر مې پخوا په لسو بجو یې غونډه وکړه دپکتیا دولایت دسپیر ی دولسوالۍ دکابل دولایت د ده سبز دولسوالۍ او د بدخشا ن دولایت د اشکا شم دولسوالۍ د انتخابا تي حوزو دو کالت په موضو ع یولږ بحث‌وکړ .
همدغه راز د داخله چارو جرگه گۍ‌غونډه وکړه او دپا سپور ت له بیې څخه اضافه

تکس دپاسپور تو نو په ویشلو کښــی د مامورینو د اجراآتو په څرنګوالـــی او د پاسپور ت د اُصو لنا می د اووم لمبرضمیمی دتعدیل په باب دیو شمیر وکیلانو پهپیشنهاد بحث وکړ په نتیجهکښی درایو په اکثریت فیصله وشوه چه دغه موضوع د دارالانشاء له لاری عمو می مجلس ته وړاند ی شی .

همدغه راز دجرګه ګی له غر میٔنهوروسته غونډه کښی دشاه جوی دوکیل ښاغلی غلام دستګیر شکایت چه دغور او مطالعی له پاره دغی جرګه ګی ته په رسمی ډول رارسیده لی و تر غور لاندی ونیو ل شو چــه پــه پا ی کښی درایو په اتفاق فیصله وشوه چهدجرګه ګی دشنبی دور ځی د سر طا ن ۲۷ ور ځی په غونډه کښی دی د داخله وزاَر ت معـــین ښاغلی الکوزی او اداری رئیس او دزا بل والی ښاغلی سخی احمد فرهاد ګډون وکړی او دبحث وړ موضوعګانو په باره کښی دی د جرګه ګی دغړیو پـوښـتنو تهځـوابـو نه ووایی .

همدارنګه دتقنین او عدلی چارو جرګه ګی په خپله غونډه کښی د دواړو مجلسو د ګډ هیئت دفا نون دطر حی په باره کښی بحث او خبر ی وکړی .

پداسی حال کښی چه دنوموړی قا نو ن له لسمی مادی نه وروسته په هره مادهباندی جلاجلا بحث او کلك غور وشو په پا یکښی یی دنوموړی قانون په با ب خپله فیصله له یولږ تعدیلا تو نه وروسته صادره کړه .

همدغه راز دشکایتو د اوریدو لوجرګهګی دیوشمیر عریضو په با ب خپلی فیصلـــی صادری کړی او دارالانشاء ته یی وسپار لی ددغی جرګه ګی غونډه له غر می نه پخوا په لس نیمو بجو شو ی وه دولسی جر ګــی دتجار ت دچارو جرګه ګی د دلالی داصولنامی دضمیمی په باره کښی له څو ورځی غور نه وروسته خپله فیصله صادره کـــړه او دارالانشاء ته یی وسپار له .

همدارنګه جرګه ګی له غر می نه وروسته غونډه کښی فیصله وکړه چه د جرګه ګی د۴۹ کال دسرطان د۲۷ نیټهٔد شـــنبی د ورځیٔپه غونډه کښی دی د تجار ت د اطا ق ښاغلی رئیس ګډون وکړی او د تجار ت د اطاقو دفعا لیت او اساسنا می د څرګندولو په باره کښی دی توضیحا ت ورکړی .

دسرطا ن۲٤ – دشوری دګډ هیئت نهمه غونډه دلغمان د مرکز دوکیل ښا غـــلی عبدالکریم عمر خیل په مشر ی له غر می څخه وروسته په دوه نیمو بجو د نو نسوغړو په حضور جوړه شوی وه چه دهیئت منشی سنا تور محمد هاشم مجددی دیو ی بلی مادی دزیا تیدلو په با ب دیو پیشنهاد طرزالعمل په دی مضمون چه (ددغه طرزالعمل په موادو کی هغه وخت تعدیل اوزیا توالی منځتهراتلی شی چه دغړ و څلورمه بر خه یوتعدیلشوی او یازیا ت شوی پیشنهاد وړاند ی کړی او زیات غړی دغه پیشنهاد تاییدکړی). وړاندی کړ چه دخبرو څخه وروسته درایو پهاکثریت تایید او تصویب شو .

دطرز العمل دلوستلو په وخت کی دیوه کل په حیث په ۲۱–او ۲۲ مادی کی سناتور حبیب الله هلمند ، سنا تور محمد کریم کوهی او سناتور بهرام مهرا بی یوپیشنهاد وړاندی کړ چه په ۲۱–او ۲۲ ماده کی دی نوی کتنه وشی چه په هغه با ب یو لږخبری وشوی .

وروسته یو بل پیشنهاد غونډی ته وړاندی شو چه ۲۱–او۲۲ مادی دی تعدیلی شی چه په لسو موافقو را یو شپږ و مخالفو رایو دریو مستنکفو رایو باندی په اکثر یــت سره په نوموړی و مادو کی تعدیل وشوه.

وروسته دګډی جرګه ګی د هیئت دکار دورځو دټاکلو په با ب غونډی ته یو لږ پیشنهاد ونه وړاندی شول چه د خبرواوراییٔ اخیستلو په اثر دسنا تور محمد کریم کوهی هغه پیشنهاد چه دشنبی په ور ځ یی دنه نیمو نه تر څلور نیمو بجو پور ی او د دوشنبی او چار شنبی په ور ځو یی د ۲بجو څخه تر څلور نیمو بجو پوری د هیئت دکار وختونه ټاکلی و درایو په اکثریت تایید او تصویب شو .

له هغه وروسته چه د طرز العمل موادچه په دیر شو مادو کی تنظیم او منسجمشوی وو او ترپایه پوری ولوستل شو . په هغه باندی دیوه کل په ډول رای ګیر ی وشوه چه په نتیجه کی په اولسو موافقو او دوو مخالفو رایو باندی په اکثریت سره تاییداو

ولسی جرگه

تصویب شو .

دسرطان ۲۵ — دولسی جر گی دشکایاتو
د اورید لو دچارو دجر گه گی په غونډه کی
دمراجعینو پر یو شمیر عریضو با ند یغور
وشو او په دی با ب یی خپله فیصلـــه
دارالانشاء ته وسپارله .

دسرطان ۲۷ — دولسی جر گی دتجار ت
دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دجر گه گی
دپخوانی تصمیم په اسا س دتجار تداتاقو
نو رئیس له غر می څخه مخکی په لسوبجو
دجرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ اود
تجار ت داتاقو نو د تشکیلا تو او اصولنامی
په با ب یی دجرگه گی درئیس او غـــړو
پوښتنو ته ځواب وو ایه چه دغه سوا لاو
ځواب پوره تر دوولسو بجو پور ی دوا م
وکړ او هم په دی تر څ کښی یولړ لیکلی
پوښتنی طرحه او د بیالپاره د ځـــواب
څرگندولو په غرض واستو ل شو ی .
جرگه گی په دی با ب زیاتی پوښتنی او
تفصیلات راتلونکی غونډی ته وځنډ ولی او
تصمیم یی ونیو چه د تجار ت وزیر دکتور
محمد اکبر عمر دی دجرگه گی په غونډه کښی
گډون وکړی او د تجارت داتاقونو دبو دجی
او عوایدو په باب دی دجرگه گی دغړ و
پوښتنو ته ځواب ووایی .
له غرمی نه وروسته دجرگه گی په غـــونډه
کښی فیصله وشوه چه د ملکی با نک ا و
پښتنی تجار تی بانك رئیسا ن دی ٤۹ کال
دسرطان د میاشتی د ۳۱ نیټی د چار شنبی په
ورځ دجرگه گی په غونډه کښی بر خه واخلی
او دخار جی اسعارو په باب دی دجر گه گی
دغړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړی .
دشکایاتو داوریدلو جرگه گی د ٤۹ لمبر
لاری دډریور گل محمد دیوه تن د عر ض
دنوموړی لاری دچپه کیدلو په اثردانحصاراتو
د دوه زره څلور سوه او اته اویا کیلو د
شکری دضایع کولو أو دغه رازدنورومراجعینو
په څو عریضو باند ی غور وکړ او خپله
فیصله یی صادر او دارالانشاء ته یـــــی
وسپارله .
دغه رازنو موړی جرگه گی د غر می نه
وروسته پخپلی غونډی کی د یو تن سیدحسن
میمند ی په غرض با ند ی غور وکړ اودهغه
څه سره تصمیم ونیول شو چه د ملی دفا ع
دوزار ت دتشکیلا تو رئیس دی د ٤۹ کا ل
دسر طان د میاشتی د ۳۱ نیټی د چارشنبی
په ورځ دجر گه گی غونډی ته ور شی او په
دی باب دی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته
ځواب ووایی .
دمالی او بودجی دچارو جرگه گی غونډه
وکړه أو د خپلی اجندا پر داخلی موضوعاتو
یی بحث او خبر ی وکړی .
دغه راز دولسی جرگی د داخله اومحلـــی
اداری دچارو جرگه گی غونډه و کړه اودجرگه
گی دپخوانی تصمیم په اسا س د داخله
وزار ت معین ښاغلی ألکو زی او د هغــه
وزار ت اداری رئیس په داسی حا ل کښی
چه د ده ورسره ملگر ی دزابل والی ښاغلی
غلام سخی احمد فر هاد هم حاضر و دجرگه
گی په غونډه کی برخه واخیسته او دمربوطو
مطر ح شوو موضو عا تو په باره کښی یی
بحث وکړ او دجر گه گی دغړ و پوښتنو ته
یی ځواب ووایه اودجر گه گی یو لړ لیکلی
پوښتنی یی دځواب ونو دلیکلو له کبله له
ځان سره یوړلی .
دغه راز دغر می څخه وروسته دجر گه گی
په غونډه کښی دیوه وکیل په هغه پیشنهاد
باند ی بحث او خبر ی وکړی چه د خلکو
سره دمامورینو دپیش آمد په برخه کښی
دبشری مطالعی د روابطو او نزاکت په نظر
کښی نیولو سره دولایتو نو ولسوا لیو او
د داخله دنورو اداری اجراآتو د څرنگوالی
اولازمو اصلاحاتو په خـــــوا وشا کښی د
داخلی وظایفو د اصو ل داستناد پر اساس
هغی جرگه گی ته وړاندی شو ی وچه په
نتیجه کښی دجرگه گی دغړ و درایو په اتفاق
دغسی فیصله وشوه چه دجرگه گیو دکار په
ورځو کښی دی د داخله چارو اودجر گه گی
غړی ولایتو نه و گوری .

دسرطان ۲۷ — دشور ی دګډ هیئت لسمه
غونډه په داسی حا ل کښی چه نو لس تنه
غړی حاضر وو دلغمان دمرکز وکیل ښاغلی
عبدالکریم عمر خیل په مشر ی وشوه . د
هیئت منشی سنا تور محمد هاشم مجددی
دکار اجندا چه د ګډ هیئت د اداری مدیریت

په نامه له دواړو مجلسو څخه په یوه کمیسی دیو ی اداری دجوړ ید لو په باره کښی د سنا تور حبیب الله هیلمند د پیشنـــهاد وړاند ی کو ل وو وړاند ی کړه او تربحث او خبرو لاندی ونیو ل شوه چه د بحث او رایو اخیستلو په نتیجه کښی لومړی پیشنهاد درایو په اکثریت رد شو او دو هم پیشنهاد چه دسناتور حبیب الر حمن نا صر ی له خوا وړاند ی شوی وو دنوموړی سنا تور له خوا بیر ته واخیستل شو . ور پسی منشی دولسی جرګی په عنوان دستری محکمـــی مکتوب چه ځینی انتخابا تی مشکـلا ت په کښی شامل وو او دولسی جرګی څخه د مشرانو جرګی ته رسید لی و اودمشرا نــو دجرګی له دارالانشاء څخه ګډ هـــیئت تـــه سپار ل شو ی و غونډی ته یاد کړ چه له یولړ بحث او رایو اخیستلو نه و روســـته تجویز ونیو ل شو چه دمکتو ب متن دی د هیئت د معلو ماتو د پرا ختیا له پاره ولوستل شـــــی .

وروسته له هغه چه مکتو ب ولو ستل شو دموضوع په باره کښی بحث وشواو په نتیجه کښی دوکیل محمد اسحق عثمان له خـــوا پیشنهاد وشو چه دغه مکتو ب دی له اجندا څخه خار ج شی او د هغه یو یو نقل دی غړیو ته ورکړ شی چه په لازمو و ختو کار ورڅخه واخیستل شی او یو بل پیشنهاد دوکیل عبدالغفار فرا هی له خوا چه نوموړی مکتوب دی رد شی خویو یو نقل یی دی په خصوصی ډول غړیو ته ورکړ شی وړا ند ی شو چه په دغو دواړو پیشنهاد ورا یــــــی واخیستلی شوی چه په نتیجه کښی یی د وکیل عبدالغفار فرا هی پیشنهاد تـــاییـد شـــو .

دوکیل محمد اسحق عثـمان دیـوه بـل پیشنهاد په مقابل کښی چه دانتخابا تو د قانون په باره کښی د دواړو جرګو اختلافی فقری دی دیو ی کمیتی په واسطه چه دګډ هیئت له غړیو څخه جوړه شوی وی بیرو ن نویس او تنظیم شی او یو یو نقل دی غړ یو ته ورکړ شی دسنا تور علی احمد بابا یا نی اعتراض وارد شو چه اختلافی مادی دی په خپله د هیئت د منشی له خوا بیرو ن نویس شی او یویو نقل دی غړ یوته وویشل شی تربحث لاندی ونیو ل شو چه درایو اخیستلو په نتیجه کښی دوکیل بابا یا نی اعترا ض درایو په اکثریت تایید شو .

وروسته له هغه دغونډی منشی دانتخاباتو دقانون لومړی ماده چه دولسی جر ګی لـــه خوا ترتیب شوی ده ولوستل شوه چه درایو په اتفا ق تایید وشو چه ددغی مادی اوهغی مادی ترمنځ چه د مشرانو دجر ګی لهخـــوا ترتیب شوی وه کوم اختلاف نشته .

دولسی جرګی اومشرانو جرګی په تر تیب شوی دوهمه ماده باندی رایی واخیستلیشوی درایو په اکثریت داخبره و منل شوه چه ددغو دواړو مادو تر منځ اختلاف موجود دی چه په همدی اسا س دغړ یو له خوامفصلی خبری وشوی او نظر یی څرګند ی شو ی په دغه وخت کښی دوکیل لعل ګل فریاد لهخوا یو پیشنهاد وړاندی شو چه دغه مسئله دی دموضو ع دسندونو د مطالعی ترو خته پوری چه د دواړو جر ګو له خوا ترتیب اوتصویب شویدی وځنډوله شی . چه ایا ددغی ما دی په با ب اختلاف شته که .

دسناتور علی احمد بابا نی له خوا بل پیشنهاد وړاندی شو چه له پنځمی ما دی نه وروسته دی بحث شروع شی ځکهچه پهدوهمه ماده کښی اختلاف نشته له یو لړ بحث نه وروسته په دی باره کښی زیا تی خبر ی راتلو نکی غونډی ته پاتې شو ی .

دسرطان ۲۸ – دولسی جر ګی په عمومی غونډه کښی له غر می نه پخوا په لسو بجو دهغی جرګی دزئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی وشوه او په پخوانیو دبحث وړ موضوعګانو په باره کښی یی خبری وکړی .

دسر طان ۲۹ – دولسی جرګی د ۴۹ کال دسرطان د میاشتی د ۲۹ نیټی د دوشنبی دورځی په عمو می غونډه کښی چه د هغی جرګیدزئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمـــر وردك په مشر ی جوړه شوی وه د اجندا په داخلو موضوعګانو بحث وشو غونډه دغرمی څخه وروسته تر یو ی نیمی بجی پور ی روانه وه .

دسرطان ۳۰ – دولسی جرګی په غونډه

کی چه په یوولسو بجو د پوهنوال دکتور
محمد عمر وردك په مشری ی جوړه شوی وه
لومړی دولسی جرګی دمنشی وکیل سیدمبین
شاه امیر له خوا داجندا موضوعګانی‌ولوستلی
شوی او پر له پسی له غر می شخه وروسته
په دوو بجو داستجواب هغه موضوع دبحث
لاندی ونیو له شوه چه د داخله اوکرنی د
ښاغلو وزیرانو شخه د ملت دنما یند ګانو
له خوا تر سره کید له چه دپچی داچولوپه
اثر یوشمیر وکیلانو خپل تیاری وښود .
غونډه له غر می شخه وروسته دنصاب
دنه پوره کولو له کبله جوړه نشوه .

دسرطان ۳۱ — دولسی جر ګی دتجار ت
دچارو جرګه ګی غونډه وکړه او دجرګه‌ګی
دپخوانی تصمیم په اسا س په لسو بجـو
دملی بانك او دپښتنی تجار تی بانك د
ریاستو نو مرستیالانو دجرګه ګی په‌غونډو
کښی ګډون وکړ او په هیواد کښی یی د
اسعارو دنرخونو د لوړ یدلو او دغه راز د
انفرادی تجار وسره دقالینو دپور دموضوع
په باب پرله پسی دجرګه ګی درئیس اوغړو
پوښتنو ته ځوا ب ووایه او دجر ګی یولړ
لیکلی پوښتنی یی دځواب دلیکلو له کبله د
ځانو سره یوړلی .
دغه راز دغر می شخه په وروسته غونډه
کښی جرګه ګی فیصله وکړه چه‌دافغانستان
بانك رئیس ښا غلی حبیب الله ما لـــی
اځکزی دی د ۱۳۴۹ کال د اسد د میا شتی
دلومړی نیټی د پنج شنبی دورځی په‌غونډه
کښی ګډون وکړی او د هغو پوښتنو په‌باب
دی توضیحات ورکړی چه په جرګه‌ګی‌دغړو
په نزد شته دی .
دشکایا تو د اور یدلو دچارو دجرګه‌ګی
دپخوانی‌تصمیم په اسا س له غر می شخـه
دمخه په لسو بجو د ملی دفا ع د وزار ت
دتشکیلا تو رئیس په‌داسی حال کښی چه
دهغه وزار ت د مکلفیت لو ی مدیر ورسره
ملګر ی ودهغی جرګه ګی په غونډه‌کښـــی
ګډون وکړ اودسید حسن میمندی د عـر ض
په با ب یی د جرګه ګی دغړو پوښتوند ته
ځواب ووایه او هم یی دجرګه‌ګی دغړویو لړ
لیکلی پوښتنی د ځواب د لیکلو په غر ض
له ځان سره یوړلی دجر ګه ګی غـونډه تر
دوولسو بجو پور ی روانه وه .
دتقنین او عد لی چارو جرګه ګی غونډه
وکړه اودشورا د ګه هیئت‌دقانون‌هغه‌مسوده
یی دبحث د مطر ح لاندی ونیو له چه دهغه
تسوید پخوا د ۴۷ کال د سر طان دمیاشتی
په۳۰ نیټه دولسی جرګی ددو لسمی د و ری
دعمو می مجلس له خوا دغور لپاره د تقنین
او عدلی چارو جرګه ګی ته وړاند ی شو ی
وه او هغه مسوده چه دجرګه ګی‌له‌خوابرابره
شوی وه دیوه کل په ډول ولوستله شوه‌او
په دی باب یی خپله فیصله صادره او د
عمو می مجلس دغور له کبله یی‌دارالانشا ء
ته وړاند ی کړه .
دکانو اوصنایعو دچارو جرګه ګی‌دغر می
شخه د مخه په لس نیمو بجو د کانـو او
صنایعو دوزار ت معین ښاغلی عبدالقدوس
مجید او د هغه وزار ت د صنایعو رئیس په
داسی حا ل کښی چه د بریښنا د موسسی
رئیس هم ورسره ملګری ودجر ګه ګـــی
په غونډه کی ګډون وکړ او دبریښنا اوبخار
دبیی دهغه توازن په با ب چه د افغانستان
په ټولو سیمو کښی په پور قم سره وی‌د
جرګه ګی دغړ وپو ښتنو ته توضیــحا ت
ورکړل له هغه وروسته چه دغی مو ضو ع
ته خاتمه ورکړی شوه دلاجوردو دقا چا ق
بری په با ب هم یولړ بحث او پـوښتنی
وشـــو ی .
دجرګه ګی دغر می شخه په وروســـته
غونډه کښی فیصله وشوه چه دجر ګه ګی
دنن ورځی غونډی ته د ی د جنګلکودفابریکی
رئیس ښاغلی چین زایی راشی اودجنګلکو
دفابریکی دچارو په با ب دی توضیحا ت
ورکـــړی .
دفواید عامی او مواصـــلاتو د چارو جرګه
ګی د مخابرا تو دوزار ت په ځوابو نو یی
بحث وکړ او په نتیجه کښی دیولړ بحث
اوخبر و شخه وروسته فیصله وشو چه د
جرګه‌ګی داسد د میاشتی د لو مړی نیټی
پنجشنبی دور ځی په غونډه کښی دی د
مخابراتووزیر انجنیر محمد عظیم ګرا نګډون
وکړی او دجر ګه ګی دطرحه شوو‌پوښتنو
په با ب دی ځواب ووایی .
دمخابرا تو د وزار ت د مختلفو مخابراتی
مسایلو په با ب د جرګه ګی دغړو له خوا

پخوا یولړ پوښتنی شو ی وی .
د داخله او محلی اداری دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دجر گه گی درا رسید لو ځوابو نو په باب خبر ی وشو ی .

دغه پوښتنه پخوا دجرگه‌گی د مربو طو مو ضوعگا نو په باب ددا خله‌وزارت شخه شوی وی .

داسد لمړی – د شوری دگډ هیئت په‌غونډه کی چه له غر می شخه وروسته په‌دوه‌نیمو بجو دشلو تنو غړو په منځ کښی د لغمان‌دولایت دمرکزوکیل عبدالکریم‌عمرخیل په‌مشری جوړه شوی وه او لومړی سنا تور محمد ها شم مجددی منشی دسنا تور قیام الد ین خادم داستعفی په با ب دمشرانو دجر گی دعمومی مجلس هغه تصویب چه دده په غوض‌کښی سناتور حا جی محمد شمکنی انتخاب شوی و دهیئت په غونډه کښی ولوست چه په دی ترځ کښی دیو لړ خبرو شخه وروسته‌دلومړی نایب په حیث دسنا تور حاجی محمد شمکنی دانتخاب په باب دسنا تور بهرام محرابی پکتیا وال پیشنهاد طر حه شو او دحاضرینو درایو په اتفا ق سره دلو مړی نایب پـــه حیث وټاکل شو . وروسته له هغی و کیل محمد هاشم واسو خت د دو هم نیا بت‌لپاره دخپلی کاندید ی غوښتن لیك او وکیل سید رسول فکور د منشی دنیابت لپاره خپـــل غوښتن لیك وړاند ی کړ او رای گیر ی‌پری وشوه چه په نتیجه کی د حاضرینو د رایو په اتفاق سره وکیل محمد هاشم واسوخت د دوهم نایب په حیث او وکیل سیدرسو ل فکور د منشی دنایب په حیث وټاکل شول .
ددغه اداری هیئت انتخاب د سنا تور علی احمد با یا نی ، سنا تور حبیب الر حمن ناصر ی ، سناتور بهرام محرا بی پکتیاوال سناتور شیر محمدنیمروز، سناتورحبیب‌الله هلمند دپیشنهاد په اساس چه د او لیت‌دحق غوښتنه یی کړی وه دحاضر ی غو نډی له خوا درایو په اکثریت قبول شـــو ی وو صورت و مو می .

داسد ۲ – دولسی جر گی د ملی دفا ع دچارو جرگه گی غونډه وکړه اودتشکیلا تو دریاست د۱۳۴۹ کا ل د ۲۱ر٤ نیټی د٤٥٢٤ لمبر مکتوب په مطالبو یی بحث وکړ او په نتیجه کښی یی تصمیم ونیو چه د ژاندار م او پولیسو لو ی قو ماندان ډگـــــروا ل عبدالحکیم دی دجر گه گی د ٤٩ کا ل داسد دمیاشتی ددریمی نیټی په غونډه کښی گډون وکړی او د محوله او داسی نورو چارو د ضرور ت ترتیب او تنظیم په در ك کولوسره دی دژاندار م پولیسو او امنیه د په کارراغلو نفر و دشمیر په با ب دی دجر گه گـــــی غړو ته معلو ما ت ورکړی .

دتقنین او عدلی چارو جرگه گی غو نډه وکړه او دقا نو نی استشار ی په هغـــی موضوع یی بحث او غور وکړ چه دولسی جرگی له خوا دیوه تن عار ض عریضـــه د تقنین او عد لی چارودجرگه‌گی‌شخه‌راغوښتله شوی وه او دغه راز نو موړی جرگه گـــی بیله کو می فا صلی شخه ددلالی داصولنامی دضمیمی د دووما دوپر اسا س دحکو مـت پر پیشنهاد بحث و کړ او په نتیجه‌کښی نوموړی دوه مادی ردی شوی‌او وروســـته له هغی یی دانتخابا تو د معارضینو په با ب دشکایا تو د اورید لو پر هغی استشار ی بحث وکړ چه دتقنین او عد لی‌چارودجرگه‌گی له خوا تر سره شوی وه .
دکانو او صنایعو دچارو دجرگه گـــی په غونډه کښی چه درئیس د نا یب ښا غلی غـلام نقشبند په مشر ی دغر می شخـــه دمخه په لس نیمو بجو جوړه شوی وه دهغی جرگه گی د پخوانی تصمیم په لحاظ‌دجنگلکو دفابریکی رئیس ښاغلی عبدالر حیم چینزایی دنو موړی جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او د جرگه گی دغړو پوښتنو ته یـــی توضیحا ت ورکړل .
دولسی جرگی دشکایا تو د اورید لو د جرگه گی په غونډه کښی د مراجعینو دراغلو عریضو په با ب غور وشو او خپلی فیصله یی دولسی جرگی دارالانشا ته وړاندی‌کړی.
د تجار ت دچارو دجر گه گـــــی‌په غو نډه کښی د هغـی جـر گـه گـــی دپخوانی تصمیم په اسا س دافغانستا ن بانك لومړی مرستیا ل ښا غلی صلاح‌الدین او د هغه بانك تجار تی لو ی مدیر گډو ن

وکړ او دنو موړی بانك نو تو نودچاپولو د لیترا ف کرید تونو د بیر ته کو لو اوداسې نورو مربوطو موضوعګانو په با ب یې دجرګه ګۍ دهر یوه غړی او رئیس پوښتنو ته ځواب ووایه چه پهدی تر څ کښې یو لړ لیکلې پوښتنې هم تر سره شوی اودجرګه ګۍ فیصله بلې ورځې تهمعطله شوه .

دفواید عا مې او مواصلاتو دچاروجرګهګۍ غونډه وکړه او دجرګه ګۍ دپخوانی تصمیم پراسا س دمخابرا تو وزیر انجنیر محمد عظیم ګران دجر ګه ګۍ په غونډه کښې ګډون وکړ او دجر ګه ګۍ دغړو پوښتنو ته یې توضیحات ورکړل او یولړ لیکلې پوښتنې یې دځواب دبرابرولو په غرض له ځان سره یوړلې .

د اسد ۳ – د ولسي جرګې دتجارتجرګه ګۍ غونډه وکړه او د تجار ت داتا قو د ریاست په جوابونو چه پخوا دجر ګه ګۍ له خوا پوښتنې ځینې شو ی وی تر غور اوخیړنې لاند ی ونیو ل خو څر نګه چه یوشمیر نور ی پوښتنې هم منځ ته را غلې دجواب اخیستلو په غرض دتجار ت داتاقو ریاست ته واستو لی شوی . دشکا یا تو داوریدلو په جرګه ګۍ کې په یو شمیر را رسید لو عریضو باندی غور او ځیړ نه وشو او دهغو په باره کښې صادری شو ی فیصلې دولسي جرګې دارالانشاء تهواستول شو ی .

د داخلې او محلې د اداری جرګهګۍد په خپلې غونډه کښې دکابل په ښار کښې دخورا کي شیانو د نر خ دنه کنترولموضوع تربحث او ځیړ نې لا نـد ی و نیو ی او دجرګه ګۍ تصمیم راتلونکې غونډی ته ځا ل شـو .

دملې دفاع جرګه ګۍ دپخوانی تصمیم له مخې تر غر مې دمخه غونډه کښې دژاندار م او پولیسو عمو مې قو ماندا ن ښاغلی عبدالحکیم کتوازی ګډون وکړ او د طرحشوی موضوع په با ب یې دجرګه ګۍ دغړوپوښتنو ته جوابونه ورکړه او یولړ لیکلې پوښتنې یې دځواب دبرابرولو دپاره دځان سره یووړی .

غونډی تر ۱۲ بجو پور ی دوام وکړ .

دفرهنګی چارو دجرګه ګۍ په غونډهکښې دحاجیو و لسوال دلیسی دودانۍ په با ب دحاجیو دوکیل ښاغلی حا جی محمد اقبال پیشنهاد همدغه رنګه دجا نی خیلو دمنځنی ښوونځی دودانۍ او لیسی ته ددغی منځنی ښوونځی دلوړو په هکله دجا نی خیلو د وکیل ښاغلی جنت خان منګل پیشنهاد چه جرګه ګۍ ته رسید لی وو بحث اوځیړ نه وشوه په نتیجه کښې جرګه ګۍخپلوروستۍ فیصله د پو هنی وزار ت ته وا ستو له

د بو د جی او مالـي چارو جرګه ګـۍ غونډهوکړه او په اجندا کښې د شا ملو موضوعا تو له جملې څخه د کابل د ښار د برښنا دشبکی دپاره د څلورنیم ملیو نـو مار کو دپور تړون او همد غه رنګه د کا بل ښار د چښنګ د اوبو دشبکی دشپږ ملیو نو او څلور سوه زره مار کو تړون چـه پخو ا د افغانستان او دالما ن داتحادی جمهور یت موافقه وربانـدی شوی وه .

همدغه رنګه په هغو شپږ ملیو نهپاکستانی کلدار و چه دکیمیاوی سری د اخیستلو په منظور د امریکې د متحد و ایا لتو نو څخه اخیستلې شوی وی دیوه کل په صور ت په نو موړو قرار دادونو بحث وشو .

په نتیجه کښې جرګه ګۍ دپـور تنیو موضوعګانو په باب خپل قرار یو د بلپسی صادر کړ دغه دری موافقت لیکو نه پخـوا دجرګه ګۍ پهځوځوغونډوکښې طرحهشویدی.

دغه راز دجرګه ګۍ دغړ مې څخه پـه وروسته غونډه کښې د افغانستان دخورا کي او عا مه اړتیاو د موسسې دخورا کي موادو او د هغې موسسې دنورو مربوطو موضـوع ګانو په با ب خبر ی وشوی چه دجرګهګۍ غړی داسد د میاشتې داوومې نیټې د چا ر شنبې په ور ځ دمر کزی سیلو او دغلو د برابرولو دریاست او دهغه مربوطې څانګې ګوری او مامورینو ته د ویشلو په باب د خورا کي موادو دویشلو او داسې نوروچارو په برخه کښې دنژدی څخه خپلې لید نی کتنی بشپړوی او دسیلو د ځینو اجراآتـو په باره کښې دهغه ریاست دمربوطو څانګو سره په تماس کیږی چه پخپله برخه کـې خپل اجراآتو تر سره کړی .

دمعارضینو د شکایا تو د اورید لوجرګه

ګی په غونډه کی د معارضینو دشکایا تو پر
پوشمیر دوسیو غور وکړ او په نتیجه کښی
فیصله وشوه چه دشبرغان دنفو سو دهغی
احصائیی د دفتر په اساس دی د داخلـــه
وزار ت د احصا ییی رئیس ښا غلی فـقیر
محمد دیوه ګلی دجرګه ګی د ٤٩ کال داسد
دمیاشتی داوومی نیټی دچار شنبی دور څی
دغر می څخه دمخه دلسو بجو په غونډه‌کښی
ګډون وکړی او دجرګه ګی دغړو پوښتنو ته
دی ځواب ووایی چه د جوز جان دو لا یت
دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یم مخدو م
په طرفدار ی دښاغلی میر محمد هاشم‌مشرف
دشکا یت او عرض په اثر منځ ته‌راغلی وو.

دغه راز جرګه ګی دغر می څخه وروسته
پخپلی غونډه کښی دبد خشا ن دولا یـــت
دکشم او اشکا شم د ولسوا لیو دانتخابا تی
حوزو د معار ضینو د موضوعګا نو په باب
بحث وکړ او په نتیجه کښی داسی فیصله
وشوه چه د دوی دمربوطی مرجع څخه دی
ورځنی محضر و غوښتل شی .

داسد ۳ ــ دشورا دګډی جر ګه ګی ۱۲
غونډه په داسی حا ل کی چه دنو مو ړ ی
جرګه ګی ۱۷ تنه غړی حاضر وه دلغما ن
دولایت دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یـم
عمر خیل په مشر ی تر غر می د مخه په
لسو بجو شرو ع شوه او لو مړ ی دجرګه
ګی دمنشی سنا تور محمد هاشم مجددی له
خوایو پیشنهاد چه دجرګه ګی د پنځـــو
تنو غړ و له خوا تایید شوی و او غوښتنه
یی کوله هغه کسان چه غونډه کی‌دانتخاباتو
دقانون غونډی ته پیشنهاد وړاند ی کو ی
دوهمه ماده باندی دولسی جرګی اونومو ته
دی نه خپریږی غونډی ته ولوستی‌خر نګه
چه پیشنهاد دفور یت جنبه در لوده لومړی
د هغه پر طرح کولو باند ی را ی‌واخستل
شوی او درایو په اکثریت تایید شووروسته
بیا د هغه په شاو خوا کی بحث شرو ع‌شو
درایو اخیستلو په نتیجه کی نو مـــو ړی
پیشنهاد تایید او تصویب شو ترهغه‌وروسته
مجلس دنصاب شخه ولو ید ی او غونډه‌پای
ته ورسید له دنو موړی جرګه ګی ترغر می
وروسته غونډه په داسی حال کی چه‌دجرګه
ګی ۱۷ تنه غړی حاضر وه دو کیل‌عبدالکریم
عمر خیل په مشر ی جوړه شوه .

دجرګه ګی منشی سنا تور محمد ها شم
مجددی غونډی ته یادو نه وکړه څرنګه چه
په یوه پخوانی دمشرانو جرګی د تصویبونو
ترمنځ ا ختلاف مو جود دی او تریوی‌اندازی
پر هغه باندی بحث هم‌وشو . خو راتلونکی
غونډی ته ځنډیده اوس په اجندا کی‌شامله
ده پدغه ترځ کی غونډی ته یو داسی‌پیشنهاد
وړاندی شو چه د انتخابا تو د قانو ن دعنوان
څخه بیا تر دریمی مادی پور ی دولسی‌جرګی
تصویب دتایید وړدی‌تریو لږ بحث‌خبرواورایو
اخستلو وروسته دلسو رایو په اکثر یـت
دپنځو مستنکفو او یو ی مخالفی را ی‌باندی
تایید او تصویب شو . څلور مه ماده‌تربحث
وروسته درایو په اکثر یت تایید شوه او د
دغه قانون ضمیمه جدو ل چه داختــلا ف‌مواد
و تر بحث لاند ی ونیو ل شوه څرنګه چـه
دنوموړی قانون پنځمه ماده دجر ګه ګی‌دغړو
لخوا داختــلاف وړنده تاییـد شــوه او د
دواړو جرګو داختــلاف مواد شپږمه ماده تر
بحث لاند ی ونیو ل شوه او تر یولږ خبرو
وروسته فیصله بلی غونډی ته وځنډیدله .

داسد ٥ ــ دولسی جرګی په عمو مـــی
غونډه کښی چه د غر می په ۱۲ بجو دولسی
جرګی د رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر
وردګ په مشر ی جوړه شوی وه د مجلس
اجندا دجر ګی دمنشی وکیل سید مبین شاه
امیر له خوا ولوستل شوه ورپسی د اجندا
لومړی موضو ع چه دعمو می مجلس پـــه
وروستیو غونډو کښی تر بحث لاند ی وه
رای واخستل شوی او درایو په اکـــثر یت
رد شوله .

د شو ر ا د ګـــډ ی جـــر ګـــه‌ګی۱۳
غونډه په داسی حا ل کښی چه د هغـــی
جرګی ۱۹ تنه غړی حاضر وو د لغمـــا ن
ولایت دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یـــم
عمر خیل په مشر ی تر غر می وروسته په
دووبجو شرو ع شوه .

دجرګه ګی منشی سناتور محمد ها شـم
مجددی اعلان وکړ چه زموږ دنن ور ځـــی
بحث دانتخا با تو پر قانون با ند ی دی‌چه
په تیره غونډه کښی دغی جلسی ته‌ځنډول
شوی وروسته له هغه چه منشی د انتخا باتو

دقانون د اولی مادی په هکله د مشرانوجرگی او ولسی جرگی تصو یبو نه ولوستل او د دواړو جرگو مورد أختلاف موضو ع با ند ی خبر ی وشوی وروسته دولسی جرگی مصوبه په یوه تر میم سره چه دیوه پیشنهاد په اسا س منځ ته راغلی او پر هـــغه را ی واخستل شو ی درایو په اکثر یت تصویب شو .

دشپږمی مادی دب پر فقره چه دواړوجرگو داختلاف مورد وه یولې بحث او خبر ی‌وشوی چه په نتیجه کښی درایو په اکثر یت‌دولسی جرگی مصوبه چه په هغه کښی دانتخا ب کونکو سنی ۱۸ کاله ټاکل شوی وو تاییداو تصویب شو .

داسد ۷ ـ دولسی جر گی د تجار ت د چارو په جرگه گی کښی د تجارت د اتا قو د عمومی ریاست په ځوابونو باندی چه‌پخوا پښتنی شو ی‌وی‌بحث‌وشو.له‌یولې‌بحث‌أوخبرو څخه وروسته له دی کبله چه دنو مو ړی ریاست ځوأبو نه دجرگه گی دقنا عت وړ ونه گرځید تصمیم ونیو ل شو چه په‌دغه‌باره کښی له دغه ریاست څخه‌نور ی پوښتنی وکـــــړی .

دشکایاتو د اورید لو جرگه گی پخپلـه غونډه کښی له بحث او خبرو څخه وروسته په ځینو عریضو با ند ی خپله فیصله‌صادره کړه او دارالانشاء ته یی وسپارله .

دولسی جرگی دتقنین او عد لی چـــارو جرگه گی پخپله غونډه کښی په هغـــــو عریضو باند ی چه دشکا یاتو د اوریـــدلو جرگه گی څخه دقانو نی مسودی داحضار دپاره لیږل شو ی دی . غور وکې . په‌نتیجه کښی جرگه گی په دغه باره کښی خپـــله فیصله صادره کړه او د شکا یاتو داوریدلو جرگه گی ته یی ولیږله .

دکانو او صنایعو په جرگه گی کښـــی دوېزلی برښنا دبیی أو داوبو دقو ی دبرښنا دبیی په موضو ع باندی خبر ی وشوی . په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دوېز لی‌برښنا په بیه کښی دی نسبتا کموا لی راشی .

ددا خله او محلی اداری د چارو د جرگه گی په غو نډه‌کښی په اجنداپوری‌دمربوطو موضوعاتو په باره کښی خبری ا تری‌وکړی.

له غرمی نه پخوأ په لسو بجو اودیرشو دقیقو داجتماعی ښیگڼو د چارو د جر گه گی رئیس او غړ و د خپل پخوانی تصمیم لـه مخی نادر شاه رو غتون ته لاړل د ناروغانو وضع او د هغه رو غتون تخنیکی او فـنی څانگی یی و کتلی چه په هره بر خه کښی‌د سر طبیب او مو ظفو ډاکترا نو له خوا د وکیلا نو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کو ل کیدل .

په‌پای کښی د ځینو و .کیلا نو له خو ا یاد داشتو نه وأ خستل شول .

* دشوری دگډ هیئت څوار لسمه غونډ ه پـــه د ر یـــو بـجـو د لـغـمـان دولایت د مرکز و کیل‌ښاغلی عبدالکریم عمر خـیل په مشری داو و لسو غړو په حضورجوړه شوه او سنا تور محمد ها شم مجـد د ی منشی دو لسی جرگی د (ج) فقره او د انتخا با تو د قا نونډ(٦) مادی څخه یی د مشرانو د جرگی د (ب) فقره و لو ستله او په دی باب بحث شــــــروع او دهغـــه اعتراض په ا ثر د یو لې بحث اوخبرو څخه وروسته چه دولسی جرگی دتصویب څخـــه د (٦) مادی د (ج) فقره او د مشرا نو د جر گی‌دتصویب‌څخه د (ب) فقره یوشان دی او د ا ختلا ف وړ نه دی درای‌اخیستلو په أ ثر نوموړی ا عتراض درایو په اکثریت تائید او تصویب شو .

وروسته د مشرانو د جرگی د ((د))فقره ا و د ا و لسی جــر گـی د (٦) ما د ی د (ج) فقره د بحث لاندی و نیـو لـــه شوه چه د یو لې خبرو څخه وروسته دهغه فیصله را تلونکی غونـډی تـه و ځنـډول شو ه .

داسد ۹ ـ دولسی جرگی د شکا یـا تو داورید لو د چارو جرگه گی غو نډه و کړه او پر یو شمیر را رسید لو عریضو یی‌غور وکړ او په نتیجه کښی یی د یو لې بحث او خبرو څخه وروسته خپله فیصله صا د ر ه او دار ألانشاء ته و سپار له شوه .

دولسی جرگی دداخله او محلی ادار ی د چارو د جرگه گی په غونډه‌کی د تر نك او جلدك دوکیل ښاغلی الکو زائی‌دپیشنهاد په اساس د خوراکی موأدو د نرخ پـــه

مو ضوع بحث او خبری و شوی او پــه نتیجه کی د یــو لړ بحث او خبرو شخـه وروسته تصمیم و نیول شو ددی لپــا ر ه چه په ټو لو ولایتونو کی د نرخ تــوا ز ن وساتل شی نو دراډیو په ذریعه‌دی‌برودکاست شی چه له دی شخه وروسته د یوه ولایت شخه بل ولایت ته د خوراکی موادو و ړ ل منع نشی .

دغه راز د جرگه‌گی د غرمی شخه پــه وروسته غونډه کی فیصله وشوه چــــه د جرگه‌گی د ۴۹ کال د اسد د ۱۴ نیټی د چار شنبی د و رځی په غونډه کــی دی د هوټلونو د شرکت رئیس ښاغلی پر وا نی گډون و کړی او د مربو طو مو ضوعگا تــو په باب دی د جرگه‌گی د غړ و پو ښتنو ته ځوابووایی

دشکا یاتو داوریدولو جرگه گی پـر یو شمیر را رسید لو عریضو باندی غور و کړ او ځیله فیصله یی دارالانشاء ته وسپارله.

د شکا یاتو د اوریدلو د ۴۹ کال د ا سد د ۷ نیټی د چار شنبی دورځی لـه غـر می شخه د مخه غونډه کی دانتـخـا بـاتـو د معارضینو په باب فیصله شوی وه ځرنگه چه دولسی جرگی درخصتی و خت نژدی د ی نو د عمو می غونډی د کار په و ر ځو کی دی جر گه گی له غر می شخه وروسته د دوه نیمو بجو شخه د ما ز یگر تر پنـځو بجو پوری او د جرگه گیو د کار په و رځو کښی دی د ما سپښین له یوی بجی شـخـه د ما زیگر تر شلو رو بجو پو ری هم کا ر و کړی .

دجرگه گی د هماغی ورځی د غر می شخه په وروسته غونډه کی چه د جر گــه گی ۱۹ تنه غړی حا ضر و فیصله شو ی و ه چه له دی کبله چه دجرگه‌گی د چارو ټول اجراآت د محضرونو پـوری اړه لـری ا و محا ضر د مر بو طو مرا جعو شخه نه د ی رارسیدلی نو جرگه‌گی کو می نتیجی ته‌ونه رسیده د مربوطو مرا جعو شخه خوا هش کیږی‌چه ډیرژردی محضرونه را وا ستو ی چه د جرگه‌گی چاری له دی و روسته‌معطلی نشی .

داسد ۱۰ ـ د شورا د گډی جر گه‌گی

پنځلسمه غونډه په داسی حال کی چه د نوموړی جرگه‌گی ۱۸ تنه غړی حـــا ضرو دلغمان د مرکز و کیل ښاغلی عبد الکریم عمرخیل په مشری جوړ شوی وه .

دجرگه گی منشی سنا تور نور محـمـد هاشم مجددی د مجلس ا جنداً چه‌دانتخاباتو دقانون د شپږ می مادی مر بوط د مشرا نو جرگی تصویب د (ج) فقره او داو لسی جرگی تصویب د ن فقر ه یـو ځل بـیـا طرح کړه چه تر یو لړ بحث‌اوخبرو وروسته درایو په ا تفاق داسی تصویب او تا ئید شو ه .

که چیری دواکمنی محکمی له خوامهجو ر او یا لیونی نه یی پیژ ندل شوی ا و ددی مادی یوه بله فقره چه ددووتنـو غړو د پیشنهاد په اساس د لسو رایو په موافقت درو مخا لفو رایو او څلورو مستنکفو را یو سره په لاندی ډول زیاتوالی په کښی راغی.

هغه کسان چه د یوی وا کمنی محکمی له خوا د قانون سره سم د سیا سی حقو قو د محر مو لو لیو نتوب او یا مجر تـــوب شخه معاف او بیر ته اعاده شوی وی .

وروسته شپږ مه ماده د ټولو ا جزا و سره د کل په ډول و لوستل شوه د (۱۱) موافقو څلورو مخا لفو او درو مستنفکورایو باندی تائید او تصویب شوه د گډی‌جرگه‌گی تر غرمی وروسته غونډه چه د (۱۹) غړو په حضور د و کیل عمر خیل په مشر ی جوړه شوه د انتخا باتو د قا نون دمشرانو جرگی اتمه ماده او د و لسی جر گی (۷) ماده چه ددواړو جرگو د ا ختلا ف مو ر د منشی له خوا و لوستل شوی ددواړو مادو په هکله بحث او خبری وشوی او پر هغه باندی زیاتی خبری کول را تلو نکی غونډی ته و ځنډید لی .

د اسد ۱۲ ـ د شو را د گــډ هیئت شپاړسمه غونډه ه په داسی حال کښی چـه ۲۰ تنه غړی حا ضر وو د لغمان د و لایت و کیل عبدا لکریم عمر خیل په ر یا ست له غرمی نه و روسته په دوه نیمو بـجــو جوړه شوه .

د غو نډی منشی سنا تور محمد ها شم مجددی د غونډی ا جندا چه د ا نتخا با تو

دقانون د مشرا نو د جر گی ۸ ماده او د ولسی جرگی ۷ ماده او ددواړو جرگو د اختلاف وړوه و لوستله او د نو بت په اساس بحث وربانذی شروع شو .

دیو لړ بحث نه وروسته لـو مـړی د مشرانو د جرگی داتمی مادی د تبصری په باره کښی رای وا خیستله شوه او دارایو په ا کثریت سره حذفه شوه . وروسته بیا د مشرانو د جرگی په ۸ ماده او د و لسی جرگی په ۷ مادو رای وا خستله شوه چه د ۱۵ موا فقو رایو په ا کثریت او په ۵ مستنکفو رایو سره د مشرا نو د جرگی ۸ ماده د تبصری له حذ فو لو څخه وروسته تائید ه او تصویبه شوه او همدارنگه فیصله وشوه چه په را تلو نکی غونډه کښی د ی د مشرانو د جرگی په ۷ ماده چه معطله شوی وه بحث وشی .

داسد ۱۴ ـ د و لسی جرگی د تجا ر ت دچارو جرگه گی د ملی ا جنا سو اوڅوابونو په مو ضوع کی د تجارت د وزارت په څوا بو نو بانذی د ا سعار و د نرخ دلولیدلو د موضوع په باب چه پخوا په دی باره کی پو ښتنی شوی وی بحث و کړ .

په نتیجه کی تصمیم و نیول شو چه نور سوالو نه او پو ښتنی دی ددی له کبله چه د جرگه گی قنا عت حـاصل نشو پـه د ی موضوع کی طر حه او خپله غـو نـډه یی ننـنی و ر څی ته و ځنډ و له .

دغه راز د جر گه گی د غرمی څخه پـه وروسته غونډه کی د مقصودی داو بد لـو په فا بریکی بانذی د نو موړی جرگه گی له څوا یو لړ تحریری پو ښتنی طر حـه شوی چه د څوابونو د برابر و لو لـپا ر ه د تجارت وزارت ته استول کیږی .

دشکا یا تو داو ریدلو جرگه گی پر یـو شمیر عریضو بانذی خبری و کړی چـه سوابق یی دانحصاراتو د ر یـاست څخه را رسیدلی دی دبحث او خبرو په نتیجـه کی یی په دی باب خپـله فیصلـه صادر ا و دارالانشاء ته یی و سپار له .

دغه راز د جر گه گی د هغو پنځو ملیونو دالرو د پور په باب د یو لړ غور کـو لـو څخه وروسته خپل قرار صادر اودارالانشاء ته یی و سپاره چه د زراعتی بانك دانکشاف لپاره د جهانی بانك څخه ا خیستل کیږی .

د تقنین او عدلی چارو جرگه گی د عا مه ا منیت پر ضد د ما موړینو د جزااوجرمونو دقا نون په پروژه بحث و کړ او په نتیجه کی نو موړی پروژه د هغو قا نو نی د لا یلو په نسبت چه د جرگه په نزد مو جود و رده کړه او فیصله وشوه څرنگه چه حکو مت د جز ا په قانون کی دد غی مو ضوع ا ساسی تنظیم چه مسوده یی د ۱۳۴۷ کال څخه را هیسی دعد لیی په وزارت کی د تد قیق لا ندی ده په ښه ډول سره پیشبینی کړی ده توصیه وشی چه ژر ترژره دی د قا نون مسو د ه بشپړه او د قا نونی مرا حلو د تیرو لو له کبله دی و لسی جرگی ته واستوی .

* دشورا د گډ هیئت اووه لسمه غونډه دنو لسو تنو غړ یو په حضور د لغما ن دولایت د مرکز د و کیل ښاغلی عبدالکریم عمر خیل په ریاست له غرمی نه و روسته په دوښیمو بجو و شوه او منشی سنا تو ر محمد ها شم مجددی د غونډی ا جندا چه د مشرانو د جرگی تصویب دانتخا بـا تـو .قا نون اوومه ماده وه یاده کړه او و یی ویل یو پیشنهاد چه د شوری د کار اوتعطیل دقانون له پاره یی فوریت او لو مړی حـق غو ښتی دی د پنځو تنو غړیو لا سلیك کړی د هیئت دار الانشاء ته ر سید لی د ی .

وروسته له هغه چه پیشنهاد و لـوستل شو د پیشنهاد وړا ندی کیدل او په هغه بحث کول درایو په اکثریت ردشول وروسته له هغه د مجلس منشی نو مو ړی اوومه ما د ه ولوستله او له یو لړ بحث نه وروسته چه د پنځو بجو ترشاو څوا پوری یی د وا م وکړ ځینی غړی له غونډی څخه ووتل چـه د نصاب دنه پوره کیدو په نسبت د مجلس پای ته رسیدل دغونډی درئیس لـه څـوا اعلام شول .

داسد ۱۵ ـ دولسی جرگی دشکا یاتـو داو رید لو جرگه گی په خپلی غونډه کی د خلم د و لسوا لی د یو شمیر خلکو دعرض په باب چه د زراعتی ځمکو او څړ ځا یو نو په مو ضوع کی وه غور و کړ او په نتیجه کی د یو لړ بحث او خبرو څخه و رو سته

یی په دی باب خپل قرار صادر او دارالانشاء ته یی و سپاره .

دغه راز په دغی غونډه کی د فاریاب دولایت د پښتون کوټ دولسوالی دیو شمیر هغو خلکو په عرض باندی بحث او خبری و شوی چه دکوپراتیف د موضوع په باب وو او په نتیجه کی یی ددغی‌موضوع په باب هم خپل قرار صادر او دار الانشاء ته یی و سپاره .

دتجارت د چارو په جرگه‌گی کی دتجارت داتاقو دریاست پر ځوابونو بحث روان وو او فیصله یی د جرگه‌گی راتلونکی‌غونډی ته و ځنډید له .

دتقنین‌اوعدلی چارو جرگه‌گی غونډه وکړه او د ١٣٤٤ کال د مصارفو اوعوایدو دتوحید په هغی موضوع یی بحث اوخبری وکړی چه د عمومی مجلس له خوا دغی جرگه گی ته د قانونی مراحلو د تیرولو له کبله رسیدلی وه او په دغه باب د جرگه‌گی تصمیم راتلونکی غونډی ته و ځنډید .

داسد ١٧ ــ دولسی جرگی د تجارت ، شکایاتو اوریدلو ، داخله او د محل داداری د تقنین او عدلی چارو جرگه گیو غونډی و کړی او په اجنداً کی په داخلو موضوعاتو باندی یی خبری و کړی .

دشکایاتو داوریدلو جرگه‌گی د یو شمیر مراجعینو پر عریضو خبری و کړی او خپلی فیصلی یی دولسی جرگی دارالانشاء ته واستولی .

ددا خله او محل داداری جرگه‌گی د محمد آغی دوکیل ښاغلی احمدزی پرپیشنهاد چه دپاسپورت د اصولنامی د (١١٠) مادی په هکله چه د پاسپورت موده دورکولو د نیټی څخه د یوه کال څخه ترپنځو کالو پوری اوږده شی او همدغه رنگه د پاسپورت د قانون د پنځمی مادی دحکم په استناد په هغو ولسوالیو کی چه روغتون او عکاسی موجود وی حکومت ته دی یادداشت ووکړه شی چه د نوموړی مادی سره سم پاسپورت اجرا کړی . بحث وکړی او تر یو لږ خبرو وروسته د موضوع فیصله وراتلونکی غونډی ته و ځنډیدل .

همدغه رنگه د نوموړی جرگه گی د ٤٩ کال د اسد د ١٤ نیټی د چارشنبی دورځی د غونډی د پخوانی تصمیم سره سم د هوتلونو د شرکت رئیس ښاغلی‌پروانی دجرگه‌گی په غونډه کی گډون و کړی او تربحث لاندی موضوع په هکله یی دجرگه گی د غړو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یو وړی .

دعدلی او تقنین د چارو د جرگه‌گی‌غونډه کی دجزا او دعامه منفعت پر ضد دقانون دپروژی پر ضمیمه باندی چه پخوا دجرگه گی فیصله صادره شوی وه بحث او خبری و کړی او په نتیجه کی موضوع دارالانشاء ته واستول شوه .

د نوموړی جرگه‌گی تر غرمی وروسته غونډه کی د عدلیی وزیر پوهندوی عبدالستار سیرت گډون و کړی او د هغه نوو ضروری قوانینو په باب چه حکومت دهغو دبرابرولو په هڅه کی‌دی دجرگه گی دغړو سره خبری و کړی .

داسد ١٨ ــ ولسی جرگی د مالی او بودجی‌دچارو جرگه‌گی له غرمی نه وروسته د جهانی بانك د پنځو ملیونو ډالرو پور دتړون په باره کښی چه دزراعتی انکشاف دبانك په نامه د کرهنی د پراختیا په غرض پخوا دافغانستان د حکومت او جهانی بانك تر منځ لاسلیك شوی و خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی وسپارله .

دغه موافقه لیك پخوا د بین المللی روابطو له جرگه‌گی څخه تیر شوی‌و او ددار الانشاء له لاری د مالی او بودجی دچارو جرگه گی ته و رسیدلی و .

د ولسی جرگی د تجارت د جرگه‌گی رئیس او غړو تجارت د وزیر دکتور محمد اکبر عمر په بلنه تر غرمی وروسته په دووبجو د پلچرخی په صناعتی سیمه کښی د قره قل د تجارت د پراختیا د موسسی د سورت دستگاه د کتان او بدولو او د ممیز و پاکولو د احمدکتان اوبدلو او دافغان دوړیو اوبدلوفابریکی وکتلی د تجارت دوزارت یوی منبع وو یل

چه د نو موړو د ستگا و شخه د تجا ر ت
دجرگه‌گی د ر ئیس او غړو د کتنی‌په وخت
کښی مربوطو ا نجنیرانو او کار کو و نکو
دفابریکو د فعالیت او چلو لو په بر خه
کښی معلو مات و ړاندی کول .

چه ددغو دستگاو دولسی جرگی دتجارت
دجرگه‌گی درئیس او غړو کتنو شخه مقصد
داوچه دتجارت دجرگه گی غړی د هغـــو
صناعتی دستگاه وو دچلو لو او فعا لیـــت
سره چه د خصو صی پانگی د چولو دقانون
په اسا س جوړی شوی دی اشنا یی پیدا
کړی .

دتجارت دجرگه گی‌رئیس‌وکیل‌عبدالقدوس
مومند او دهغی جرگه گی غړو د خپلو کتنو
په پای کښی ددغو صنا عتی دستگاوو چه
دتولید او کار د پیدا کولو په باره کښــــی
دهیواد د ملی اقتصاد په برخه کښی د هغه
اغیزی وستایلی او دهیواد په صنعتی کولو
کښی دپانگو اچوونکو دزیا ایستلو شخه
خوښی وکړه .

دتجارت دجرگه گی غړو چه ددغو دستگاو
وشخه کتنه وکړه د هرا ت د انجیل وکیل
ښاغلی عبدالقدوس مومند د جرگه گی‌رئیس
دفراه ولایت د انار دری وکیل ښا غلی محمد
جمعه عینك دجرگه گی منشی دی .

دأروزگان ولایت دچور ی وکیل ښا غلی
عبدالخالق بر هانی ، دبادغیس ولایت دمرکز
وکیل ښاغلی عبدالمجیدمشوانی،دغوردپسابند
وکیل ښاغلی احمد جان ، دننگر هـــار د
خوگیا نی وکیل ښاغلی خیرالله منور ، د
ننگرهار دنازیانو وکیل سیف الـــر حمـن
مصلح ، دمنگلو دموسی خیلو و کیل ښاغلی
بختیار گل منگل ، دننگر هار د اچین وکیل
ښاغلی علی محمد ، دپکتیا دگو ملی وکیل
ښاغلی رمضان ، دننگر هار د کوچیا نو وکیل
ښاغلی حاجی الله نظر ، داروز گـــان د
اجرستان وکیل ښاغلی عبدالستار ملا خیل ،
دننگرهار د مومند دری وکیل ښا غلـــی
سعدألله کما لی وه .

داسد ۱۹ ـ دولسی جرگی په عمو مـــی
غونډه کی چه دهغی جر گی د رئیس‌پوهنوال
دکتور محمد عمر وردك په‌مشر ی جوړه‌شوی
وه په لوموړی سر کی دولسی جرگی د منشی
له خوا داجندا موضوعگا نی ولوستلی شو ی
او له هغی جملی شخه د پنځو ملیو نوډالرو
دپور دهغه موافقت په با ب دحکو مت‌مکتوب
ته په مطلق أکثر یت سره د اولیت حـــق
ورکړی شو او تر مطر ح لاند ی ونیو ل‌شو
چه پخوا د افغا نستان دحکومت او د جهانی
بانك ترمنځ دزراعتی انکشاف دبانك پـــه
نامه دکر نی دپراختیا لپاره منظور شوی‌و.

وروسته له هغه دبین المللی روابطودمالی
اوبودجی اوزراعت او ما لداری د چا رو د
جرگه گیو په تصو یبو نو سره دهغه‌موافقت
لیك متن دولسی جرگی دمنشی سید مـبین
شاه أمیر له خوا ولوستل شو او نو مو ړی
موافقت لیك درایو د اخیستلو په نتیجه‌کی
درایو په اکثریت تصویب شو .

داسد ۲۱ ـ دشکا یتو د اوريد لوجرگه
گی په یو شمیر رسید لو عریضو غور وکړ
او په نتیجه کښی یی خپله فیصله‌دارالانشاء
ته وسپارله .

دفواید عا مې او مواصلا تو جر گه‌گی
په خپله غونډه کښی تصمیم ونیو چه دشوری
درخصتی په ورځو کښی دجرگــــه گـــی
رئیس او غړی دی په مر کز او ولا یتوکښی
دفوا ید عا می او مخا براتو دوزار تو‌پروژی
وگوری .

د داخله چارو دجرگه گی په غونډه‌کښی
په مربوطه موضو ع بحث وشو .

همدغه راز دجرگه گی له غر می‌نه‌وروسته
غونډه کښی د هغو مراجعینو دپاسپورت د
اجرا په باره کښی چه دپاسپورت‌داصولنامی
دپنځمی مادی سره سم دی په هغوولسوالیو
کښی چه روغتون أوعکاس‌موجود وی‌اجراشی
بحث وشو او په نتیجه کښی جرگه گـــی
خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یـــی
وسپار له څو چه مربوطو مرا جعو ته یـــی
ابـلاغ کاندی .

دتقنین أو عد لی چارو جرگه گی په خپله
له غرمی نه پخوا غونډه کښی‌وروسته‌له هغه
چه دهغی جرگه گی منشی د بدخشا ن دجرم
وکیل ښاغلی واسو خت دولسی جرگی د
دیارلسمی دوری له شروع شخه د دو بی د
کارد دور ی تر پایه پوری د اجراآتو رپو ت
ولوست د تقنین او عد لی چارو د جرگه گی

رئیس د موسی کلاو کیل ښاغلی بینوا د جرگه‌گی دغړ یو له صمیما نه همکاری‌اوله دی شخه چه دجر گی تولی غونډی دصمیمیت او هم آهنگی په فضا کښی شویدی تشکر وکړی او ویی ویل کله چه موږ په کار پیل وکړ دقوانینو اوه دیر ش مسو دی یاقانونی مواد چه دتعدیل وړوو دولسی جر گـی له دوولسمی دور ی شخه دجرگه گی په‌دوسیو کښی موجود و اوموږ سره لدی چه د کا ر وخت مولږو او دتقنین دجرگه گی یوشمیر محتر مو غړ یو په نورو ومو قتی جرگه گیو کښی لګه گډو هیئت او د انتخا باتی‌معارضینو دشکایتو داوریدلو په دی بر یا لی شوو چه دوه ویشت طرحه شوی موضوعگانی تر غور لاندی ونیسو او دهغو په باره کښــی فیصلی صادری او د اولسی جرگی عمو می مجلس ته وړاندی کیدو له پاره یی دارالانشاء ته وسپارو .

دتقنین دجرگه گی دکار د دوری د پا ی‌ته رسید و غونډه اعـلام کړه ور پسی یوشمیر دجرگه گی دغړ یو د ضرورت وړیو شمیر قوانین او کتا بو نه چه د عدلیه وزار ت له خوا دهد یی په توگه دتقنین‌جرگه‌گی تــــه استول شوی و د جرگه گی غړ یو ته‌وویشل شو ل .

دهغو موضوعگانو په باره کښی چه‌دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی‌غورورباندی وشو دجرگه گی فیصلی صادری شوی چه‌په دی ډول دی :

دقانون د دووتنو متخصصا نو استخدام یو یی له اسلامی هیوادو شخه بل یی له اروپا یی هیوادو شخه چه د اســلامی قوانیو په‌عامه اداره پوری تخصیص ولری تصویب او دولسی جرگی دریاست مقام ته پیشنهاد شـــوه .

دسرپرست ښار والانو د خدمت د دوام په باره کښی دحکو مت په پیشنهاد دجرگه گی فیصله .

دپاسپور ت د اصولنا می د دیار لسمی مادی دتعدیل په باب دحکو مت په پیشنهاد دجرگه گی فیصله چه دولسی جرگی لــــه دارالانشاء شخه جرگه گی ته رسید لی و .

په افغانستان کښی دخار جی وگړو د ۹، ۱۰، ۱٤، ۱۵ ، ۱٦ ، ۲۲ ، او ۲۳ مادو دتعدیل په باره کښی دحکو مت‌په‌پیشنهاد دجرگه گی‌فیصله .

دماموریتو د ناوړو استفادی په با ب د یوشمیر وکیلانو په پیشنهاد دجرگه گــــی فیصلــه .

دغه پیشنهاد د (٤٥) کا ل د جوزا په خلورمه نیټه کمیسیون ته سپارل شوی و.

دملکی مامورینو د تر فیع او تقاعـد د اصولنا می دضمیمی دپروژی په با ب د حکومت د٤٧ کال د حمل د میا شــــتی د دیارلسمی نیتی په پیشنهاد دجرگه گـــــی فیصله او په شلور و مادو کښی دجرگه‌گی تصویب .

دقاچاق بند ولو د قانون په پروژه دجرگه گی فیصله ، دغه پروژه د ٤٨ کال دحوت په اولسمه نیټه شوری ته استول شوی وه .

دصنعتی انکشا ف بانك د پروژی په‌با ب دحکومت د٤٦ کال دقوس دخـلـورمی نیتی په پیشنهاد د جرگه گی فیصله .

دموټرو دراوستلو دقانون په پروژه‌دجرگی فیصله .

دغه پروژه دتجار ت دجرگه گی له خــوا تدوین شوی و،ه .

دمحکمو د حق الثبت او د شر کتو نود اساسنا مو د حق الثبت دفور مود قا نو ن دپروژی په با ب د حکو مت‌په پیشنهاد د جرگه گی فیصله .

دخرافاتو د منعه کید لو د قانو ن‌په‌پروژه دولسی جرگه په دوولسمه دوره کښــی د اجتما عی ښه وا لی دجرگه گی له خواتدوین شوی وه .

له‌عدلیه وزار ت شخه دفتوا د ادار ی د لغوه کیدو په باب دحکو مت د ٤٥ کال‌دحمل دپنځلسمی نیتی په پیشنهاد او په عـدلیه وزار ت کښی دتقنین د ادار ی دقا نو ن د قانو نی مر حلو دتیر یدلوپه‌باب دجرگه گی فیصــــله .

دحکو مت دقضایاوو دقانو ن دلو مړ ی ضمیمی په با ب د حکو مت د ٤٧کال‌دمیزان د دیر شمی نیتی په پیشنهاد دجرگه گــی فیصله د ٤٥ کـال د سرطـــان د ٢٧ نیتی د ٥١ لمبر مکتوب په‌ذریعه دارالانشاء تــه استول شویده .

دمحمد شریف رو کی په ضد دجرگه گی

فیصله چه دقانو نی مشور ی داخیستلو له پاره دشکا یتو داوریدلو دجرگه گی له خوا استو ل شوی وه .

دسید نجم الد ین دعریضی په با ب د جرگه گی فیصله چه دقانو نی مشور ی د اخیستلو له پاره دتقنین جرگه گی تهاستول شوی وه .

د عبدالغنی په مربو طـی پا نـو دجرگه گی فیصله چه د شکا یتو داوریدلو دجرگه گی له خوا دقانو نی مشور یاخیستلو په غرض دتقنین جرگه گی ته راجع‌شوی‌وه.

دشورا دګډی جرگه گی پر پروژه باندی دجرگه گی فیصله :

ددغی پروژی مسوده دشور ی په ۱۲ دوره کی دعمو می مجلس له خوا جرگه گی ته وظیفه ورکړه شو ی وه او جرگه‌گی‌دنوموړی قانون پروژه د ۴۳ مادو په دننه کی‌تصویب کـــړه .

ددلالی د اصو لنا می په حیث د حکو مت دپیشنهاد پر دوو مادو باندی دجرگه گی فیصله چه پخوا د تجار ت دجرگه گـــی له خوا مطالعه شوی ده .

دتقنین او عد لی چارو جر گه گی‌دحکومت دما مورینو دجوایمودجزا داصولنامی او عامه امنیت پر ضددجرایمودضمیمی دپروژی‌په‌باب دحکو مت پیشنهاد یی دارالانشاء ته‌سپارلی دی .

همدارنګه درشو ت د مخنیو ی دقا نو ن او دنو موړی دنو ی طر حی په‌مسوده‌هم‌د تقنین په جرگه گی کی پوره بحث وشو .

داسد۲۲ ـ دولسی جرگی د دیار لسمی دوری دلومړی کال دو همی غونډی د قران شریف دځو آیتو نو په تلاوت دافغانستان دنیکمرغی او د هیواد دتر قی غوښتنو نکی پاچا معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت د روغتیا په دعا پای ته ورسیدی .

دولسی جرگی د یارلسمی دوری دلومړی کال د دوهمو غونډو پای ته رسید ل داسد د دوه ویشتمی ورځی له غر می نه پخوا د ولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمدعمر وردك له خوا اعــلام شول .

دقانون له مخی دشور ی دواړی جر گی داسد له دوه ویشتمی نیټی څخه د میزا ن تر دوه ویشتمی نیټی پوری رخصت شولی .

دکتور محمد عمر وردك په یوه وینا کښی وویـــل :

دلوی او قادر خدای په نامه :

زما ډیرو گرانو ملګرو د افغانستا ن د ملت محترو مو نمایندګانو ! له دی څخـه خوشاله یم چه دمحتر مو ملگرو په سپیڅلی همکار ی سره دولسی جرگی د دیار لسمی دوری دلومړی کال دوهمی غونډی پای تـــه ورســـید ی .

شوری چه د افغانستان دملت دارادی‌ښکار ندوی دی دهیواد داوس او راتلو نکی وخت په مقابل کښی داسی ستری اوعمده وظیفی په غاړه لری چه زموږ دهیواد د خلکو دهیلو سترګی ور ته منتظر ی دی .

زموږ دغه ستر ی ملی وظیفی هغه وخت سرته رسیږی چه دخپل ملت د افــراد و ربښتیا نی او ډیر ضرور تو نه په واقــع بینی ، حقیقت پالنه ، خالصه بیطر فی او دښه نیت او ورورۍ په فضا کښی په نظر کښی ونیسو او په ګډه سره د هیواد لوړ والی او د خپلو خلکو د نیکمر غی په باره کښی کوښښ وکړو او تصمیمو نه ونیسو.

دغوسترو ملی اصلو نو او عا لی هدفو نو ته درسید و له پاره چه د افغانستا ن دلوړ تیاسبب و گرځی دهروطن‌دوست‌فرد وظیفه ده که نارینه وی یا ښځی اوبوډاګان و ی یازلمیان په تیره بیا د ځوانو طاقتو نو او معنو ی قدر تونو وظیفه ده څو چه له یو ی خوا دهیواد دطبقو دټولو افزادو او له بلی خوا د در ی ګـونو اجـراییه او تقنینه پـه قواوتر منځ د سا عی صمیمیت او برابر ی فضا په منځ ته را وستلو کښی همکار ی وکړی چه په نتیجه کښی هغه ګټی چـــه د هیواد لوړتیا دقوانینو تطبیق‌د اجتما عی‌عدالت تامین‌او د هیواد دخلکو ذهنی او معـــنو ی رشد دی په بریا لی ډول لاس ته را شی .

او ددغو تر قی غوښتونکو ارزو ګانو دتطبیق په رڼا کښی د دیمو کراسی دښی او چټکی و دی له پاره چه دټولو هیله او زموږدملت ستر ی غوښتنی دی خدمت وکړ ای شو او دافغانستان د ملت د معنو ی پلارمعظم‌ټولواك همایو نی اعلیحضر ت ترقیادت او قیمتدارو لارښودنو لاند ی پر مخ لارشو .

ګرانو ملګرو :

دلوی خدای په حضور کښی شکر کو م

چه دافغانستان دیندار ملت په تیره بیاهغـو
فداکار و او وطن پالونکو چه په دری گونو
قواو کښی وظیفه لر ی یا په غیر دو لتی
شغلو نو کښی خپل ملت ته خد مت کو ی
شاه دوستی ، وطن پالنه او د هیـواد د
سرلوړی په لار کښی تل کوښښ کو ل د
خپل ایمان رکن او دخپلو معنو ی ســترو
افتخاراتو جز بللی او بولی یی .

دغه څرگند واقعیت دهیواد داوسنیووگړو
دصادقا نه خد متو نو او دراتلو نکی نسل
دلویو افتخاراتو لور ی ته زموږ د ډیروهیلو
سبب دی چه زموږ دهیواد دوگړو معـنو ی
قدر تو نو ته دراستکار ی خدا ی دوستی
امانت دار ی او په پا ی کښی‌دیوه نیکمر غه
اوسر لوړی افغانستان په غرض‌دسربښندنی‌او
فداکار ی لارښود نه کو ی .

زه په داسی حا ل کښی چه هغو خاصو
مفکورو او رو یو ته چه داسا سی قانو ن
له لوړو ارخښتو نو سره سم په ولسی‌جرگه
کښی شته د دیمو کراسی دلو یوپرنسیبو
نو په حکم احترا م کو م او هغه د هیواد
له پاره صا دقا نه خد مت کولو او‌پا که
او وطن پالو نکی مفکوره بولم موږ لاز م
گڼو چه هغو دیمو کراتیك او واقع بینا نه
رویو ته چه دهیواد لوړو گټو ته متوجه او
دنیکه مر غه دولسی جرگی په تالار کښی‌شته
په درنده ستر گه وگو روڅکه چه‌دغه‌نظر یی
دگران افغانستان دنیکمر غی له پاره دولسی
جرگی دقانو نی وظایفو په سا حه کښی د
معقولو او منطقی تد بیر ونو او تصمـــیم
او سلیم تفکر له پاره ډیره اغیزه لر ی .

انتظار کیږی وکړا ی شو چه چه دبیطرفی
او اتفا ق په فضا کښی دخپلو ځانو اودخپل
هیواد دټولو افرادو و له پاره دډیر خدمت
کولو ښه زمینه برابره کړو او په پای‌کښی
دیوه مترقی او نیکمر غه افغانستان پـــه
جوړولو بریالی شو .

محترمو ورونو

په څو تیرو میا شتو کښی زموږ دغونډو
یوه زیا ته برخه دیو شمیر فور ی اوداخلی
وظیفو په اصو لنا می پور ی مربو طویولو
پیشنهاد و او داساسی قانون د ځینوموادو
دتاویل او تفسیر په صور ت په تیره‌بیا
دهغه څه په باب په بحث کښی تیره شوه
چه په اجراییه قوی په اعتماد او عـلا یقـو
پوری مربوط دی ، موږ باید دغه حقیقت ته
وگورو چه دغه له نو ی‌اسا سی قانـــو ن
سره سم د انتخا بی ولسی جرگی دوهمه‌دوره
ده له همدی کبله ددغو بحثو نو ظهور یی‌له
گټی څخه ته دی خو په دی شر ط چه لـه
جریان او فیصلو څخه گټوری نتیجی‌واخیستلی
شی او په آینده کښی دخپل کار دلا ری
دټاکلو له پاره له دغو تجر بو څخه‌لاسمـه
لار پیدا کړو او پیرو ی یی وکړوترڅوچه
زموږ هره غونډه زموږ دکار له پاره گټوره
ثابته شی او دهیواد دسیاسی تحول پـــه
بنسټ ایښودلو کښی مو برخه اخیستی وی
او کله چه د دوبی له رخصتی نه وروسته
بیا په دغه تالار کښی‌سره غونډ شو ددغـــو
نتیجو په موجب خپل کار په پوره پو هـــه
سره پر مخ بوزو .

گرانو ملگرو :

اوس چه په عمو می مجلس اوجر گه
گیو کښی زموږ د څو میاشتو د خد مـــت
دوره پای ته ورسیده او زموږ د دوبی قانونی
رخصتی شروع کیږی اجازه راکړی چه لـه
تاسی سره یو ځای په پوره اخـــلا صـــ
سره دلو ی خدا ی له حضور څخه هیلـــه
وکړم چه زموږ محتر م ملگر ی له ټولـــو
موکلینو او د افغانستان د ملت دټولو افراد
وسره دغه ورځی په خوشا لی سره‌تیر ی
کړی او موږ د ملت وکیلانو ته بریالیتوب
را په برخه کاند ی چه درخصتی دور څوله
تیر یدو لو او د هیواد داجتما عی اقتصادی
او فرهنگی حالا تو له ډیر ی مطا لعـــــی
نه وروسته په راتلو نکی وخت کښی دخپل
ملت له پاره ډیر او لو ی خد متو نه وکړو
اودخپل گران او دیمو کرات پاچا د تر قی
غوښتونکو نظر یو په تطبیق کښی‌تر‌پخـــوا
زیات بریالی شو .

ستاسی ټولو د روغتیا ، سلا مـتیا او
سعادت دهیواد دلوړ تیا او دگران وطنوالو
دنیکمر غی په هیله ژوند ی دی وی‌افغانستان
.ژوند ی دی وی* زموږ پاچا . لو ی خدای
دی تاسو ټولو ته توفیق در کړی اومرسته
دی درسره وکاند ی .

دشوری د دیارلسمی دوری دمشرانوجرگی رئیس سناتور عبدالهادی داوی

دمشرانو په‌جرګه کښی

دشوری د تقنینی دیارلسمی دور ی د لومړی کال دو همی غونډی د حوت پــه دوویشتمه دمشرانو جرګی د رئیس له خوا پرانیستلی شوی .

دمشرانو جرګی رئیس سنا تور داو ی د دیار لسمی دور ی دلومړی کال د دوهمو غونډو دپرانیستلو په و خت کښي وویل :

دهغو نورو لایحو دجملی څخه چــه د مشرانو جرګی ته را رسیدلی دی یوه‌هم د ۱۳۴۹ کال انکشا فی بودجه ده . په عمومی ډول ټول سنا توران په تیره بیا دبودجی او قوانینو د کمیسیو ن غړی با ید په ډیر غور او چټکی سره ددغی بودجی په‌کتنه‌بوخت شي او خپلی نظریی د مشرانو جر ګی‌عمومی غونډی ته وړاند ی کړی .

سناتور داوی له دی څخه چه بیادمشرانو جرګی غونډی شرو ع شو ی خوشحا لی‌وکړه او وی ویل : چه وخت تر ټولو نعمتو نو زیات ارزښت لر ی باید دوخت څخه پــه استفاده سره تر پخوا زیا ت دخپلوقانونی وظیفو په سر ته رسو لو کښی کــوښــښ وکړو .

سناتور داوی زیاته کړه چه دعمومی‌مجلس ورځی هم هغه پخوا نی ور ځی دی خــــو څرنګه چه او س دستی دکمیسیو نو نوکار زیات مهم دی څکه نو د عمو می مجلس کار وځنډول شو . څو دفر صت څخه په استفاده سره مربوط کمیسیو نو نه وکولای شي چه خپلی ور سپار ل شو ی وظیفی په ښه‌توګه سر ته ور سو ی .

دحوت ۲۴ ــ دمشرانو جرګی د عد لــی او قوانینو د چارو جرګه ګی د سنا تــور محمد امین خوګیا نی په مشر ی یيی‌غونډه وکړه او په خار ج کښي افغانی اتبا عو د مسافر ت او استوګنی اصولنا می د ځینو موادو پر تعدیل بحث او څیړ نه وکړه .

دبودجی او مالی چارو جرګه ګی دسناتور محمد کریم کو هی په مشری د ۱۳۴۹کال‌په انکشا فی بودجه باند ی یولړبحث وکړ .

دحوت ۲۶ ــ دمشرانو جرګی د ما لی‌او بودجی دچارو جرګه ګی د دو لت د۱۳۴۹ د انکشافی پر بودجی غور وکړ ، او تجو یز ونیو ل شو چه دپــلان وزیر دکتورعبدالواحد سرابی دی دجر ګه ګی په راتلو نکی‌غونډه کښی ګډون وکړی او دغړو پښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .

دحوت ۲۸ ــ دمشــرانو جر ګی دما لی او بودجی دچارو په جرګه ګی چه دسناتور حبیب الله هیلمند په مشر ی شو ی وه، دپــلان وزیر دوکتور سرابی ، دهغه وزارت دما لی رئیس ښا غلی محمد خان او دپــلان رئیس ښاغلی علی احمد خرم پکښې ګډو ن کړی وو او د دولت د ۱۳۴۹ کال دانکشافی بودجی په با ب یی توضیحا ت ورکړل .

دحمل ۵ ــ دمشرا نو جر ګی د ما لی او بودجی دچارو جر ګه ګی غونډه چه‌دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی جوړه شوی‌وه لومړی دپروا ن ولایت سنا تور ښا غلی بایا نی دموقت منشی په حیث وټاکل شو وروسته دکر نی او اوبولګو لو د وزار ت د۴۹ کال پرانکشافی بــودجــه با نــد ی بحث وشو .

دعدلی او قوانینو چارو دجرګه ګی پــه غونډه کی چه د سنا تور محمد امین خوګیانی په مشر ی یی غو نډه کړ ی وه‌پر یوشمیر موضوعاتو با ند ی خبر ی وشو ی اوعمومی مجلس ته دوړا ند ی کولو په غرض‌دمشرانو جرګی دارالانشا ء ته وسپار ل شو ی .

دحمل ۸ ــ د مشرانو جر ګی د ما لی‌او بودجی د چارو دجر ګه ګی په غو نډه کښی

چه دسنا تور حبیب الله هلمند په مشری جوړه شو ی وه دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی او د هغه وزار ت‌میخانیکی رئیس ښاغلی غـلام محمد او دپــلان لوی مدیر ښا غلی محمد یو نس د فتر ی ګډون کړی وو او دفواید عامی دوزار ت د٤٩ کال دبودجی په شاوخوا کښی دسنا تور انــو پښتنو ته ځوا بو نه ورکړل .

دحمل ۹ — دمشرانو جر ګی عمومی‌غونډه چه دهغی جرګی درئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه د مدا فع وکیلانو دقانو ن د پروژی طر حی چه د حکو مت ولسی جر ګی او مشرانو جر ګی دعدلی او قوانینو دچارو د جرګه ګی له‌خوا ترتیب شوی وی ولوستل شوی .

دحمل ۱۰ — دمشرانو جر ګی دسنا تور حبیب الله هیلمند په مشری دمالی اوبودجی دچارو په جرګه ګی دکر نی او اوبو لګولو دوزار ت د ۱۳٤۹ کا ل د انکشافی بو دجی په شاو خوا کښی غوراوتدقیق وشو .

دسناتور محمد کریم کوهی په مشر ی دشکایتو نو د اوریدلو په جرګه ګی کی د مراجعینو پر یو شمیر عریضو با ند ی غور او فیصله وشوه . د جرګه ګی فیصلی د مشرانو جرګی دارالانشاء ته واستو لی‌شوی.

دحمل ۱۱ — د صدار ت دو هم مرستیا ل او دپو هنی وزیر دکتور عبدالقیو م دمشرانو دجرګی دمالی اوبودجی دجرګه ګی په غونډه کښی چه د سنا تور حبیب الله هلمند په مشری غونډه کړی وه ګډو ن وکړ اودپوهنی وزار ت د ۱۳٤۹ کال د انکشا ف په با ب یی دجرګه ګی دغړ و پوښتنو ته توضیحات ورکړل . په نو مو ړی غونډه کښی دپوهنی دوزیر سره دپــلان رئیس دکتور عبدالفتاح صدیق ، ادار ی رئیس عبدالغفور ، دپوهنی وزار ت دبو دجی مدیر ښا غلی پاینده‌محمد او دکابل پوهنتو ن ادار ی لو ی مدیرښاغلی عبدالغفور عار فی هم ګډون کړی وو .

دشکایا تو د اورید لو جرګه ګی چه د سنا تور محمد کریم کو هی په مشری‌غونډه کړی‌وه دیو شمیر مراجعینو پر عریضــــو باند ی ښیړنه وکړل او د انجمن فیصلی یی دمشرانو جر ګی دارالانشاء ته وسپار لی .

دحمل ۱۲ — دمشرانو جر ګی په لو یه غونډه کی چه دسنا تور عبدالها دی داوی په مشر ی شوی وه دسنا تور محمد امین یو نسی په واسطه د مدافع وکیــلا نو د قانون پروژه د دو هم ځل لپاره ولوستله شوه او په هره ماده یی خبر ی وشوی .

دحمل ۱۵ — د مشرانو جر ګی د عد لی او قوانین د چارو جرګه ګی چــه دســناتــور محمد امین خوګیانی په مشر ی غونډه کړی وه دمربوطو موضو عاتو په شاو خوا کی یی خبر ی وکړی .

دبودجی او ما لی چارو جرګه ګی چه د سنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه کړی وه د اطلاعاتو او کلتور دوزارت د٤٩ کا ل بودجه تر غور لاند ی ونیوله.

دحمل ۱۶ — دمشرانو دجر ګی‌په‌عمومی غونډه کښی چه دهغی جرګی د رئیس‌سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه دمشرانو دجر ګی دعد لی او قوانیـــنو دجرګه ګی طر حه دمدافعو وکیــلانودقانون له شپږ می مادی څخه تر لسمی مادی پور ی له یولړ بحث او غور نه وروسته هــو پــه هوا و دنومړی طرحی یوولسمه ماده لـــه زیاتوالی سره تایید او تصویب شوی .

وروسته له هغه چه نو موړ ی مادی د منشی سنا تور محمد امین یونسی له خــوا مجلس ته ولوستل شوی په هره‌ماده‌یی‌رایی واخیستلی شوی .

په دغی غونډه کی چه له غر مـــــی نــه یخوا په لسو بجو شرو ع او له غر مــی نه وروسته په ځلور وبجو پا ی ته ورسیده تجویز ونیو ل شو چه نن دنو مو ړی‌قانون په پاتی مادو باندی خبری‌وشوی او را یی واخیستلی شی .

دحمل ۱۷ دمشرانو جر ګی په عمــو می غونډه کی چه دمشرانو جر ګی د دو هم‌نایب

سنا تور عبدالشکور ولی په مشر ی جوړه شوی وه د مد افع وکیلانو د قا نو ن ۱۲ او ۱۳ ماده او دمشرانو جرگی‌دعدلی اوقوانینو دجرگه‌گی طرح تریو لږ بحث ا و خبـر و وروسته درایو په اکثریت تایید اوتصو یب شوه .

دحمل ۱۸ – دمشرانو دجر گی دبودجی او مالي چارو جرگه گی چه دسنا تـور حبیب الله هلمند په مشر ی غونډه کړ ی وه د اطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی گډون پکښی وکړی او داطلا عاتو او کلتور وزار ت د ٤۹ کا ل دانکشا فی‌بودجی په با ب کی دجرگه گی ، دغړو وشفا هی پوښتنو ته ځواب ورکړی اویوشمیر لیکلی سوالو نه له ځان سره یووړل داطـلا عاتو او کلتور دوزار ت اداری رئیس ښا غلی فضل احمد ظفر شهباز او د خپرو نولو ی مدیر ښا غلی حبیب الر حمن جدیر هم د مشرانو جر گی د مالی او بودجی دچارو د جرگه گی په غونډه کی داطـلاعا تو اوکلتور دوزیر سره ملگر ی وه .

دشکایا تو د اوریدو لو جرگه گی چـه دسنا تور محمد حسین په مشر ی غو نډه کړی وه دیوشمیر عار ضیو عریضی ترغور لاندی ونیو لی او تر فیصلی وروسته یی د مشرانو جرگ ی دارالانشاء ته وسپار لی .

په‌دغه غونډه کی په کابل کی دســپین زر شر کت نما ینده ښا غلی محمد امـان انورزاده گډون کړی وو او د نو موړی‌شرکت دکار کوونکو دعریضو په نسبت یی دجرگه گی دغړ وسولونوته تو ضیحات ور کړ .

دعدلی او قوانینو جرگه گی چه د سنا تو ر محمد ا مین خو گیانی په مشری غنډه کړی وه په‌مربوطوموضوعگانویی غوراوخیړنه‌وکړه.

دحمل ۱۹ – دمشرانودجر گی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گـی د رئیـس سناتور عبدالهادی داوی په‌مشری شوی وه هر کله چه دمشرانو دجرگی دعدلی‌اوقوانینو جرگه گی مطرو حه‌دمدا فعو وکیلانو دقانوند دوولسمی مادی تصویب دحکو مت دتر تیب شوی پروژی له دوولسمی مادی څخه‌ترشلمی مادی پوری ځای نیو لی و دحکو مت طرحه نو لسمه ماده با ندی یولږ بحث وشو اوپه نتیجه کښی نوموړی ماده درایو په اکثریت تصویب شوه منشی‌سناتور محمد امین‌یونسی دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانینودچارود جرگه گی مطرو حه له څوارلسمی مـادی څخه ترپنځه ویشتمی مادی پوری اودحکومت او ،ولسی جر گی دمطرو حی مواد مجلس‌ته ولوستل شو ل او په هره ماده یی‌رایـی واخیستلی شوی چه په نتیجه کښی یـی دمشرانو دجرگی دعدلی اوقوانینو دچارو د جرگه گی طرحه له څوارلسمی مادی څخـه ترشلمی مادی پوری درایو په اکثر یـت هو په هو تصویب شوی .

دحکو مت دطر حی دیر شمه ماده چـه اولسی جرگی ا و دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانینو دچارو جرگه گی حذفه کړی وه‌د عمو می مجلس له خوا بحث وربا ند ی‌وشو او عمو می مجلس درایو په اکثریت سـره نوموړی ماده گتوره وبلله او تاییـد او تصویب یی کړه .

دحمل ۲۲ – دمشرانو جر گی په عمو می غونډه کی چه دهغی جر گی درئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی‌وه دمدافع دوکیلانو په قانو ن کی دمشرانو د جرگی دعد لی او قوانینو دجرگه گی له‌خوانه په هغه طرحه شوی قانون کی ۲٦ مادو په زیاتیدلو سره تصویبه او د هغه قانو ن د ۲۷ نه تر ۳۲ مادی پور ی مادی عیناتصویبی شوی . همدارنگه په دغی غونډه کی دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانینود جر گه گـی دنو موړی طر حه شو ی قانو ن یواز ی۳۳ ماده منله شو ی او دنو موړی جرگه گی د طرحه شویو نورو ما دو په غونډه کـی د حکو مت دپروژی د ٤۳ نه تر ٤۷ ما دی‌پوری مادی منلی شوید ی او یواز ی‌دحکومـت دطرحی په ٤۷ ماده کی تعد یل را غلی دی. نوموړی مادی دسنا تور محمد امین یونسی په واسطه دمشرانو دجر گی لو یی غو نډی ته ولوستلی شوی .

دحمل ۲۲ ـ د مشرانو جر گی په‌عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی درئیس‌سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی یی غونډه‌کړی

وه دمدافع وکیلا نو د قانو ن دحکو مت د پروژی ۴۸ ماده او داولسی جر گی دپروژی ۳۸ ماده دمشرانو جرگی دعدلی او قوانینو جرگه گی دپروژی ۳۸ ماده دمشرانو جرگی منشی سناتورمحمدامین یونسی‌له‌خوا مجلس ته ولوستل‌شوه دیولړ بحث په‌نتیجه‌کښی‌تجویزه نیول شو چه سنا تور محمد امین خوگیا نی، سناتور میر احمد مولای سنا تورمیرمحمدشاه صدیقیان ، سنا تور دکتور عبدالو کـــیل، سنا تور قیا م الد ین خادم ، سنا تور حاجی محمد شمکنی ، سناتور حبیب الله ناصری دی یوه فور ی موقت جرگه گی تشکیل‌کړی او ددروسرو پور تنیو مادو شخه دی یـــوه واحده او منسجمه ماده د مجلس دغـــړ و داکثریت په نظر کښی نیولو سره تنظـــیم او مجلس ته وړا ند ی کی په نتیجه کښی نو موړی هیئت مطلو به ماده جوړه کړه او په عمو می مجلس کښی د ۲۶ رایو پـــه اکثریت سره تصویب شو له ، وروســـنه له هغه دمشرانو جر گی د عد لی او قوانینو جرگه گی د ۳۹ مادی طر حه شو ی‌پروژه چه د نوموړ ی پروژی وروستی ماده ده د یوی برخی په تعدیل سره درایو په اکثریت سره تصویب شوه وروسته یو شمیر سناتور انو د عمو می مجلس دکار د موعد په‌هکله پیشنهاد چه په اجندا کښی نیو ل شو ی‌وو یولړ بحث وشو درایو په اکثریت با ند ی داقبو له شوه چه تر دی وروسته ترغرمی دمخه د ۹ بجو شخه مجلس شرو ع اوتریوی بجی پور ی په مسلسل ډول دوام وکړی .

دحمل ۲۴ – دمشرانو جر گی دروغـــتیا جرگه گی چه دسنا تور دکتور فقیر محمد شفا په مشر ی غونډه کړی وه د تقلبـــی دواگانو په باب یی یولړ خبری‌وکړی او په نتیجه کی تجویز ونیو ل شو چه‌د حمل په ۳۱نیته ددو شنبی په ورځ دی درو غتیا د وزار ت معین دپلټنی او ددیپوگانورئیسا ن په جرگه گی کی گډون وکړی اودسناتورانو سوالو نو ته دی توضیحا ت ورکړی .

دشکایا تو د اوریدو لو جرگه گی چـــه دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی‌یی غونډه کړی وه دیو شمیر عارضینو په‌عریضو باندی خبرنه وکړه او فیصلی یی وکړ ی او دجر گه گی فیصلی یی دمشرانو جر گی دارالانشاء ته واستو لی .

په‌دغه جرگه گی کی د پښتنی تجار تـــی بانك لو یو مدیرا نو ښا غلی عبدالوا حد، ښاغلی علی احمد زکریا او د داخله‌وزارت داسکانو د ریا ست لو ی مدیر ښا غلـــی عبدالغنی گډو ن کړی وو او دغړوسوالو نو ته یی توضیحا ت ورکړ ل .

دحمل ۲۵ – دمشرانو جرگی د عد لی‌او قوانینو جرگه گی چه دسنا تور محمد امین خوگیا نی په مشر ی غونډه کړی وه پـــه مربوطو موضو عا تو یی غور وکړی .

دمالی او بودجی په جر گه گی کی چـــه دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه کړی وه داطلا عاتو او کلتور وزار ت دانکشافی بودجی او د پو هنی و زارت د انکشا فی بودجی پر جزییاتو با ند ی یولړ خبری او خیړنی وکړی .

دشکا یتو نو د اور ید لو جر گه گـــی چه دسنا تور محمد کر یم کوهی‌په مشر ی یی غونډه کړی وه دیو شمیر عار ضا نو پر دارسید لو عریضو با ند ی تر غور وروسته فیصلی وکړی او خپلی فیصلی یی‌دمشرانو جرگی دارالانشاء ته وسپار لی .

دحمل ۲۶ – دمشرانو جر گی په‌عمو می غونډه کښی چه د هغی جر گی د رئیـــس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه دمدافع وکیلانو د اصو ل نا مـــی د ۸ – ۱۰ – ۱۱ مادو په باره کښی‌پیشنهاد ونه چه دمشرانو جر گی دعد لی او قوانینو دجرگه گی دطر ح په با ب وړا ند ی شوی وه دمشرانو جر گی د داخلی‌وظایفو دلایحی سره سم دسناتورانو له خوا د مجلس رئیس ته وړاند ی شو ل او د رئیس په اجازه د (۸) مادی په باره کښی پیشنهاد دسناتور محمد امین یونسی له خوا مجلس ته‌ولوستل شو چه تریولړ بحث او خبرو وروسته د ۱۵ رایو په مقابل کښی د ۲۲ رایو په‌اکثریت رد شو .

ورپسی د ۱۰ – او ۱۱ مادو په باره پیشنهاد ولوستل شو چه یولې خبرورروسته د۲۹ رایو په اکثریت تایید شو . د مجلس په پا ی کښې تجویز ونیو ل شو چه د نوموړی قانون تصویب شو یو مواد دی چاپ اوووېشل شی چه په راتلو نکی غو نډه کښې دکل په حیث مطالعه اورا ی واخستل شی .

دحمل ۲۸ – دمشرانو د جر گی دشکایتو د اورید لو جرگه گی دسنا تور محمدکریم کو هی په مشر ی غونډه کړی وه او د مراجعینو په یو شمیر عریضو یی غور وکړ او د جر گه گی فیصلی د مشرا نودجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شو ی .

دحمل ۲۹ – دسنا تور حبیب الله‌هلمند په مشر ی د ما لی او بودجی په جر گه‌گی کښې دکانو او صنایعو وزیر ښاغلی‌امان‌الله منصور ی ،دهغه وزار ت معین انجنیر عبدالقدوس مجید او د پلان لو ی مدیر ښاغلی سلطان محمد یوسفزی گډو ن کړی وو اودکانو او صنا یعو دوزار ت ۱۳۴۹ کال دانکشا فی بودجی په شاو خوا کښی یی د جرگه گی دغړ یو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړ ل .

دسنا تور میر احمد مولایی په مشر ی د داخله او ښاروالیو په جرگه گی کښی دهرا ت دولایت داو بی دولسوا لی دیوشمیر خلکو دعرض په شاو خوا کښی غور اوتدقیق وشو .

دسنا تور محمد امین خوگیا نی په‌مشری دعد لی او قوانینو په جرگه گی کښی دمربوطو موضوعگانو په شاو خوا کښی غور او تدقیق وشو .

دحمل ۳۱ – دمشرانو دجر گی درو غتیا په جرگه گی کی چه دسنا تور دکتور فقیر محمد شفاء په مشر ی جوړه شو ی‌وه دروغتیا دوزار ت معین پوهاند دکتور عبدالله عمر د دواگانو دهیپو رئیس دکتورسلام‌الد ین ویس او دهغه وزار ت دپلټنې رئیس دکتور حبیب دل گډون کړی و او د تقلبی دواگانو او داسی نورو مربوطو موادو په باب یی د جرگه گی دغړ یو پوښتنو ته تو ضیحا ت ورکړل او لیکلی شو ی پو ښتني یې دځواب لپاره دځان سره واخیستلی .

دشکایاتو د اورید لو په جرگه گی کی دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی‌د شکایا تو داورید لو په جرگه گی کی د مراجعینو پر یو شمیر عریضو غور وشو او دجرگه گی فیصله دمشرانو جر گی‌دارالانشاء ته وسپار له شوه .

په دغی جرگه گی کی د کانو او صنایعو دوزار ت دپلټنې رئیس ښاغلی رمضان علی کاظمی گډون کړی و او د یو شمیر مراجعینو دعریضو په با ب یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته تو ضیحا ت او تفصیلات‌ورکړل.

دما لی او بودجی په جر گه گی کی د سناتور عبدالرزاق بالا کرزی په مشر ی دما لی او بو دجی په جر گه گی کی دکانو او صنا یعو د ۴۹ کال‌انکشافی‌بودجه‌دغور اوتدقیق‌لاندی ونیوله شوه .

دثور ۱ – د مشرانو دجر گی د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کښې چه‌دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غو نډه کړی وه دمالیی دوزار ت معین ښا غلی‌غلام محمد پوپل او د هغه وزار ت د بو دجی رئیس ښا غلی عبدالصمد منصور ی گډو ن کړی و او د دولت د ۱۳۴۹ کا ل د عا دی بودجی د عوا ید واومصارفود اقلا مو په باره کښی یی دجر گه گی دغړ یو شفا هی پوښتنو ته ځوا بونه وویل او لیکل شوی پوښتنی یی له ځانو سره واخیستلی .

دعدلی او قوانینو دچارو په جر گه گی کښی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی په مشر ی دمرا جعینو په یو شمیر عریضو غور وشو او دجرگه گی فیصلی دمشرا نو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شو ی .

دکابل ښاروا لی دوار دا تو لو ی‌مدیر ښاغلی عبدالحمید او د داخله وزار ت د مامورینو مدیر ښا غلی عبدالر حیم دجرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او دیوشمیر مراجعینو د عر ض په باره کښی یی دجرگه گی دغړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نه‌وویل.

دثور ۲ – دمشرانو دجرگی په لو یه غونډه کی چه دهغی جر گی د لو مړ ی‌نایب

سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشرۍ د اووه دیر شو سنا تورانو په حضور جوړه شو ی وه افغانستا ن ته د هیپی سیاحینو دراتگ د موضو ع په نسبت چه د تیر ی غونډی داجندا شخه پا تی شو ی وه دزابل دولایت دسنا تورا نو دوڅايقو دمو ضو ع خبرو ته ترجیح ورکړا ی شوه .

سر ه له دی چه د اساسی قانو ن پنځو سمه ماده دوڅا یقو تد قیق دشور ی پور ی مربوط گنی نو په دی لحاظ تیر ی عمو می غونډی او ټولنی د قانو نی صـلاحیت سره‌سم دسنا تورانو دوڅايقو د پنځو سمی ما دی‌په اسا س لازم تصو يبو نه شوی و .

څرنگه چه دزابل دولایت دمشـرانـــو د جرگی دغړ یتو ب وڅیقی له هما غی کمیتی شخه دهما غه موظف رئیس له خوا ور کړی شوی وی نو په دی لحاظ یوی کـــمیـتی شخه د دووڅیقو دور کولو د علت په‌اسا س غونډی پور تنی فیصله داتلسو موا فقورایو په اکثریت او پنځلسو مخالفو رآیو اوڅلور و مستنکفورایو په اسا س ستر ی محکمی ته واستو له تر څو د همد ی مو ضو ع په باب خپله فیصله صادره او له نتیجی شخه یی په ډیرژرو وخت کی د مشرا نو جرگی ته خبر ور کړی .

دڅور ۳ــ دمشرانو د جرگی دشکا یتو د اور ید لو جر گه گۍ دسنا تور محمدکریم کو هی په مشر ی غونډه وکړ او دمراجعینو په یو شمیر عریضو له غور نه وروســـته یی فیصلی وکړی .

دجر گه گۍ فیصلی د مشرا نو دجر گی دارالانشا ء ته وسپار لی شو ی .

دڅور ۵ ــ د مشرا نو د جر گی د مالی او بو دجی د چارو په‌جرگه‌گۍ کښی چـــه دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ۍ‌جوړه شوی وه د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین د محل د انکشا ف رئیس ښا غلی عبدالواحد نجم او د هغه وزار ت دکادستر دسرو ی رئیس ښا غلی نعمت الله گډو ن وکړ او د داخله وزار ت د ۱۳٤۹ کا ل د انکشا فی بودجی په شاو خوا کښی یی

دجر گه گیو شفا هی پوښتنو ته‌توضیحا ت ورکړل او یو لړ لیکلی پو ښتنی یی لـــه څان سره واخیستلی .

دڅور ٦ ــ دمشرانو جرگی په لویه غونډه کښی چه د هغی جر گی د رئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ۍ جوړه شو ی وه دتیرو غونډو د خبرو په لړکښی افغانستان ته دسیا حینو او هیپیا نو د را تگ په باب بحث او خبرو ادامه وکړه او په نتیجه کښی درایو په اکثر یت فیصله وشوه چه په دی باب د مشرانو دجر گی د عدلی او قوا نینو دجرگه گۍ نظر یه او همدا رنگه په‌افغانستان کښی د خار جه اتباعو د اقا مت اومسا فر ت داصو لنا می تعد یل شوی‌مادی پوره نه وی اودعمومی غونډی دغړیو دزیادتو مطا لـــبو په اسا س نو موړی جرگه گۍ باید بیا په دی باره کښی غور وکـړی او دنو مـــوړی اصولنا می د بشپړید لو او په تیره بیا د هیپیانو د را تگ دشرایطو په شاو خواکښی قانو نی نظر یی تنظیمی او تر تیبی کړ ی او د اصو لنا می دمرا تبودترسره کولو په غرض دی عمو می غونډی ته وړا ندی کړی .

دڅور ۷ ــ د مشرا نو جر گی د ما لی او بودجی دچارو جرگه گۍ چه دسنا تـــور حبیب الله هلمند په مشر ۍ یی غونډه‌کړی وه د پو هنی دوزار ت دو هم معین پوهندوی محمد عار ف غوڅی او د نو موړ ی وزار ت دبو دجی لو ی مدیر ښاغلی‌پاینده محمدفقیری هم گډو ن کړی وو او د پو هنی وزار ت د ٤۹ کال دانکشا فی بو دجی په باب‌یی‌دجرگه گۍ دغړو شفاهی پښتنو ته ځوابو نه ورکړل او ځینی لیکل شو ی پوښتنی یی دځوا ب دبرابرولو په غرض د څان سره یو وړی .

دروغتیا جرگه گۍ چه د سنا تور پو هاند دکتور فقیر محمد شفاء په مشر ۍ غو نډه کړی وه په مربوطو موضو عا تو یی‌خبر نه وکـــــړه .

دشکایا تو د اورید لو جرگه گۍ چـــه دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ۍ‌یی غونډه کړی وه د عارضینو پر یوشمیرعریضو یی غور وکړی او دجرگه گۍ فیصلی یی د

مشرانو جرگــه

مشرانو جر گی دارالانشاء ته واستولی .
دجرگه گی په دغه غونډه کښی د مالیی دوزار ت دعواید و رئیس ښاغلی میرضیاء الدین گډو ن کړی وو او دیوشمیرسوداگرو دعریضو په با ب یی دجرگه گی دغـــړ و پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دثور ۹ ـ دمشرانو دجر گی په عمو مـی غونډه کښی چه د دهغی جر گی د رئیســـ سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه لو مړی دښار ی سرویسو نو د اوسنی وضعی داصلاح په با ب دیو شمـیر سنا تورانو پیشنهاد غونډی ته دجر گی د منشی سنا تور محمد امین یو نسی په واسطه ولوستل شو او دیو لړ بحث او خبرو شخه وروسته د رایو په اتفا ق فیصله وشوه چه دغه موضو ع دی د مشرانود جر گی د داخله او ښاروا لیو جر گه گی ته وسپارله شی شو جرگه گی ددغی مو ضو ع په شاو خوا کښی او هم دهغی موضوع دلاروچاروډ اصلاح په با ب دغو ښتنو سره په ســـو اقداما تو پیل وکړی او دخپلو اجرا آتو او نظریو راپور دهغی جرگی او یی غونډی ته وړاندی کړی .
وروسته دمشرانو دجرگی د داخلی وظایفو په اصو ل کښی دنو ی نظر د غوښتنی په اسا س دیو شمیر سنا تورانو پیشنهاد په غونډه کښی دبحث لاند ی ونیو ل شو او د رایو په اکثریت سره رد شو .
په پای کښی د داخله اوښاروا لیو دجرگه گی د منشی دوظیفی شخه دسنا تور حبیب الرحمن ناصر ی داستعفی ورکو لو غوښتنه او دهغه په عو ض کښی دسنا تور علی احمد بابا نی تاکل د بحث او خبر ولا ند ی ونیول شو چه دهغو سنا تور غوښتنه او هم یـــه نوموړی جرگه گی کښی دسنا تور حا جی محمد شمکنی او سنا تور عبدالوا حداندیوال صا فی دگډو ن غوښتنه درایو په اکثر یت ومنله شو .

دثور ۱۲ ـ دمشرانو د جر گی دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کی د ما لیی دوزار ت معین ښا غلی غـلام احمد پوپل دهغه وزار ت دبودجی رئیس ښا غلـــی عبدالصمد منصور او د عواید و رئیس ښاغلی میرضیاء الدین گډون وکړ او د دولت د۱۳۴۹ کال دبودجی دعوایدو دخبرو په با ب یـــی دهغی جرگه گی دغړ یو شفا هی پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او لیکنی پو ښتنی یی دځواب د برابرو لو لپاره د ځان سره یوړلی .
دسنا تور میراحمد مولا یی په مشر ی د داخله او ښاروالیو په جرگه گی کی دښاری سرویسو نو د اوسنی وضعی اودهغوداصلاح کولو دلاروچارو په شاو خوا کی چه دهغـــی جرگه گی ته رسید لی وی یولړ بحـــث او خبر ی وشو ی او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه دژاندار م اوپولیسولـــوی قوماندان او د ترافیکو مدیر دی دهغی جرگه گی په تولنه کی گډو ن وکړی اودجر گه گی دغړیو پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .
دسناتور محمد امین خوگیا نی په مشری دعدلی او قوانینو په جرگه گی کی دپلخمری دنسا جی دیو شمیرمامورینو د عرض ددوسیی او دنو موړی شرکت د لیکل شوی ځـــواب په شاو خوا کی غور او تدقیق وشو .

دثور ۱۳ ـ د مشرانو دجر گی په عمومی غونډه کښی چه دهغی جر گی د نا یـــب سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشر ی جوړه شوی وه منشی سنا تور محمد امـین یونسی مجلس ته خبرورکړ هغه کارو نــه چه له ولسی جر گی او د مشرانو د جر گی له جرگه گیو شخه دعمو می مجلس په اجندا کښی شامل شوی وو پوره فیصله شویدی ی او اوس دعمو می مجلس په اجندا کښی کوم کار نشته وروسته له هغه چه مجلس پای ته ورسید د مشرانو دجر گی دعد لی اوقوانینو اودشکایتو د اوریدو جرگه گیو خپلی غونډی شرو ع کـړ لی .
دعد لی او قوانینو دچارو په جرگه گــی کښی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی په مشر ی په مر بوطو موضوعگانو بحث او غور وشـــــو .
دشکایتو داوریدلو په جرگه گی کښـــی دسنا تور عبدالباقی مجد دی په مشر ی دمراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشواو دجرگه گی فیصلی دمشرانو د جرگی دارالانشاء

ته واستول شوی .

دثور ۱۴ - دمشرانو دجر گی دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ۍ د ما لی او بودجې دچارو په جرگه گۍ کی د میر منو دټولني مشر ی میرمن صالحه‌فاروق اعتمادی او د هغه ریاست دمحاسبی مدیر ښا غلی محمد انور گډو ن وکړ او د میر منو دټولنی د۱۳۴۹ کال دعا دی بودجې او د ښځـــو دنهضت او دهغو دفکر دروښا نه کولو پـه لاره کی یی د بی سوادی سره د مجا د لی دکوچنیا نو او مینډو دحما یی‌دشیدودخوړلو دجوړولو درضا کارو میر منو دټولنی دفعالیت دگنډلودرواجولواو پراختیاگلدوزۍ او دهغی موسسې دمربوطو شقو نو د فعا لیتو نو او داسی نورو اجتما عی گتور و خدمتو نــو په خواو شا کی یی دجرگه گۍ دغړوپوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ۍ دشکا یتو نو د اورید لو په جرگه گۍ کی دمراجعینو پر یو شمیر عریضو با ند ی غور وشو او دجر گه گۍ فیصلی دمشرانو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرگه گۍ کی دپښتنی تجار تی بانك دتحریرا تو مدیر ښا غلی‌محمدابراهیم گډون وکړ او د نو موړی بانك دیوه پخوانی خزانه دار دعرض په با ب یی دجر گه گۍ غړو ته توضیحا ت ورکړل .

دثور ۱۵ - دمشرانو جر گی د سناتور حبیب الله هلمند په مشر ۍ دما لی‌اوبودجې دچاروپه جرگه گۍ کښی د مخابرا تووزیر انجنیرمحمد عظیم گرا ن او د هغه وزار ت دپلان او احصا ییی لو ی مدیر ښا غلـی زیور الد ین یعقوبی گډون وکړ اودمخابراتو د ۱۳۴۹ کا ل دانکشا فی او عادی بود جی په خواو شا کښی دجرگه گۍ دغړو شفاهی پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او نور ی لیکنی پوښتنی یی د خوا ب دبرابرو لولپاره دځان سره یوړلی .

دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ۍ دشکا یتو د اورید لو په مشر ۍ دشکا یتو داوریدلو په جرگه گۍ کښی د مراجعینو پر یوشمیر عریضو باند ی غور وشو اودجرگه گۍ فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشا ء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرگه گۍ کښی د داخله وزار ت داملاکو او اسکانو لو ی مدیر ښا غلـــی سید محمد حسن گډون وکړ اودمراجعینو د شو تنو دعر ض په شاو خوا کښی یـــی دجرگه گۍ دغړو شفا هی او لیکنو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دسناتور محمد امین خوگیا نی په مشر ۍ دعدلی او قوانینو جرگه گۍ دشورا دغـړو دتدقیق اووثایقو دطرز او څر نگوا لی په باب دستر ی محکمی د مکتو ب په خوا و شا کښی خپلی نظر یی تر تیبی او لو ی غونډی ته یی دوړاندی کو لو له کـبـله د مشرانو دجر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دسنا تور غلام حضر ت ابرا هیمی پـــه مشر ۍ دکرنی په جرگه گۍ کی دبلـخ د ولایت‌د دولت آباد دولسوا لۍ د حقا بی په باب دسنا تور محمد ابرا هیم روز گا نی د پیشنهاد په خواو شا کښی او دغه راز د هلمند دسپیند دحقابی دځړځایو نو او زیتو ن دځنگلونو په با ب دسنا تور حـبیب الله هلمنددسپینددحقابی‌دځړځا یودپستی اوزیتون بحث او خبر ی وشو ی او په نتیجه کښی تجویز ونیو ل شو چه دکر نی‌او اوبولگولو وزیر او معین دی دهغه وزار ت د ځنگلـونو درئیس په گډون دثور د میا شتی په ۲۲ نیټه دهغی جرگه گۍ په غونډه کښی گډو ن وکړی او دغړو پوښتنو ته دی توضیحا ت ور کــــړی .

دثور ۱۶ - د مشرانو دجرگی پـه لو یه غونډه کښی چه دهغی جر گـی د رئیســ سناتور عبدالهادی داوی په مشر ۍ جوړه شوی وه سنا تور محمد امین یونسی دشوری دغړ یو دغړ یتو ب د تد قیق اووثا یقو د طرز په موضو ع کښی دستر ی محکمـــی د متحد الما ن مکتو ب په با ب‌دمشرانو د جرگی دعد لی او قوانیو د جرگه گۍ نظریه غونډی ته ولوستله چه دیو لړ بحث او خبرو څخه ورو سته درایو په اکثر یت ســـــره تایید او تصویب شوه .

مشرانو جرگـــه

دثور ۱۹ – دمشرانو دجر گې د ما لی‌او بودجې دچارو په جرگه گۍ کښې‌چه‌دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی‌ یی غونډه‌کړی وه د ملی دفاع دوزار ت دتعمیرا توعمومی رئیس تور ن‌جنرا ل مراد علی نا صر ی . دلوژستیك رئیس تور ن جنرا ل محمدنذ یر کبیر سرا ج دځلور سوه بستره ایزروغتون سر انجنیر دیپلو م انجنیر عبدالقدیر او د هغه وزار ت د ما لی او حسا بی آمربناغلی مجمد اکبر گډو ن کړی و او د ملی دفا ع دوزار ت د ۱۳٤۹ کا ل د انکشا فی او عا دی بودجې په باره کښې یی‌دجرگه‌گۍ دغړ یود خولی پوښتنو ته ځوابو نه وویل او لیکل شوی پوښتنی یی دځوابو نو برابرولو له‌پاره له ځانو سره واخیستلی .

د داخله او ښاروا لیو د چارو په جرگه گۍ کښې چه دسنا تور میر احمد مو لا یی په مشر ی غونډه کړی وه د ژاندار م او پولیسو عمو می قو مندان دگړوا ل ارکان حر ب عبدالحکیم او دترا فیکو مدیر ښاغلی سعدالله یوسفی گډون وکړ او د ښار ی سرویسو نو د اوسنی حالت او د هغــــه داصــلاح کیدلو په باره کښې دجر گه‌گۍ د خولی پوښتنو ته ځوابو نه وویل اولیکل شوی پوښتنی یی د ځوابو نو د برابرو لو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دعد لی او قوانینو دچارو په جرگه گۍ کښې دسناتور محمد امین خــوږ یا نــی په مشر ی د پلخمر ی دنسا جی دیوشمیر مامورینو په عریضو غور وشو او په نتیجه کښې تجویز ونیو ل شو چه دپلخمر ی د نسا جی یو واکمن نماینده دی دثور په شپږ ویشتمه ور ځ دجر گه گۍ په غو نډه کښې گډون وکړی او په دی باره کښې دی دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دثور ۲۱ – دمشرانو جر گې په عمو می غونډه کښې چه دهغې جر گې درئیس‌سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی‌وه منشی سنا تور محمد امین یونسی مجلس ته اعــلام وکړ چه تر اوسه پور ی له‌ولسی جرگی او د مشرانو دجر گی له جرگه گیو څخه داسی موضوعگانو چه په عمو می‌مجلس پوری اړه ولر ی‌دارالانشاء ته نه‌دی‌رارسیدلی اوس په اجندا کښې داسی موضوعگانو نه‌دی داخلی چه بحث وربا ند ی وشی .

وروسته له هغه دمشرانو دجر گی رئیس سنا تور داوی د مجلس دپا ی ته رسیدو داعــلام په ضمن کښې وویل که چیر ی د مشرانو دجر گی جرگه گۍ نن هم خپــــلو وظیفو ته دوا م ورکړی ښه به شی .

وروسته دشکا یتو د اوریدلو عد لی او قوانینو ما لی او بودجې او د ملی دفا ع د چارو جرگه گیو خپلی غونډی شرو ع کړلی.

دشکایتو د اورید لو جرگه گۍ دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی د مرا جعینو په یوشمیر عریضو غور وکړ او دجرگه‌گۍ فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشاء تــــه وسپار لی شوی دعدلی او قوانینو په‌جرگه گۍ کښې دسناتور محمد امین خوږ یا نی‌په مشر ی دمربوطو موضوعگانو په شاو خوا کښې غور وشو .

دمال ی او بودجې د چارو په جرگه گۍ کښې دسنا تور حبیب الله هلمند په‌مشری د دولت د۱۳٤۹ کال دبو دجې دعوایدو دجز په با ب یولړ بحث وکړی شو .

د داخله او ښاروالیو د چار و په جرگه گۍ کښې دسنا تور میر احمد مو لایی په مشر ی دسنا تورا نو په پیشنهاد غوروشو. او دیوه تن دور لی دعر ض په باره کښې تجویز ونیو ل شو چه دثور په ۲۸نیټه دی دملی دفا ع دوزار ت دتشکیلا تو رئیس د جرگه گۍ په غونډه کښې گډو ن وکړ ی‌او توضیحا ت دی ور کړ ی .

دمشرانو دجر گی دما لی او بودجې‌دچارو دجرگه گۍ لـــه غــر مــی نه وروســـته غونډه کښې دگټې داخیستلو دتعا مل په باب دبانکو نو داجراآتو په باره کښې دیوشمیر سناتور رانو په پیشنهاد وغور وشو او په نتیجه کښې تجویز ونیو ل شو چه دثوردیو ویشتمی ور ځی له غر می نه وروسته پــه دووبجو دی دتعمیراتی بانك او دکر هنی د بانك رئیسان په غونډه کښې گډو ن وکړ ی او دجر گه گۍ دغړ یو پوښتنو تـــه دی ځوابو نه ووایی .

دثور ۲۲ – دمشرانو جر گی دشکایا تو

او ریدلو جرگی گی چه دسنا تور عبدالباقی
مجددی په مشر ی غونډه کړی وه په یو
شمیر رسید لو عریضو باندی غور وکړی ی
او خپلی فیصلی یی‌دمشرانوجر گی‌دارالانشاء
ته واستو لی او هم دشکر دری دولسوا لی
څارنوا ل ښا غلی‌محمد صادق دجرگه گی
غونډی ته حاضر او دیوه تن عرض کوونکی
دعریضی په با ب یی د انجمن دغــــړ و
پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

فرهنگی جر گه گی چه دسنا تور دکتور
فقیر محمد شفا په مشر ی غونډی کی ی‌وه
دهیواد دپو هنی دپراختیا په با ب بحــث
وکړی او ځینی پیشنهاد و نه او طر حشوی
سوالو نه ورا تلو نکی غونډی ته ټال‌کړل.
دمالی او بودجی دچارو جرگه گی چــه
دسنا تور حبیب الله هیلمند په مشر ی‌یی
غونډه کړی وه په دغه غونډه کی دننگرهار
دناوی دانکشا فی پروژ ی رئیس دکــتور
محمد نا صر عمر کشاورز او دهغــه‌ریاست
دپلان لو ی مدیر ښا غلی محمد صاد ق
حمید ی او د محاسبی لو ی مدیرښاغــلی
علی شاه دجر گه گی په غونډه کی گډو ن
وکړی او د ننگر هار دناوی د۴۹ کا ل د
انکشافی پروژی دښوونو او د شگلنو مځکو
په با ب یی دجرگه گی دغړو پوښتنو ته
ځوابو نه ورکړل د جرگه گی دغر می‌وروسته
غونډه کی دبانکو نو داسا س نا می او د
مځکی ربح په با ب دیو شمیر سنا تورا نو
پیشنهاد و نه تر مطالعی لاندی و نیول شوه
درهنی اوتعمیرا تی بانك رئیس ښا غلــی
عصمت الله عنایت سرا ج او د هغه بانك
مرستیا ل ښا غلی اعتبارز ی او دکر هنی
دانکشا فی بانك اداری مرستیا ل ښا غلی
عبدالغفور ابو ی په دغه غونډه کی گډون
وکړی او دسنا تورانو سوالو نه ته‌ځوابو نه
ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د
ځواب دبرابرولو په غرض د څان ســـره
یـــووړی .

دلوو ۲۲ ـ دمشرانو جرگی دشکایا تو
داوریدلو جر گه گی غونډه چه دسنا تــور
عبدالبا قی مجددی په مشر ی جوړه شو ی
وه دمراجعینو یوشمیر عریضی تر غـــور
او فیصلی وروسته دمشرانو جرگی‌دارالانشاء
ته واستو ل شوی په دغه غونډه کی‌دکا بل
دامنیه قو ماندا نی نماینده گډو ن وکړی او
دیو تن عار ض دعرض په باره کی‌دجرگه‌گی
دغړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړ ل .
دعد لی او قوانینو دچارو د جرگه گــی
په غونډه کی چه دسنا تور محمدامین‌خوگیانی
په مشر ی یی غونډه کړی وه‌دهیوا نو د
مسافر ت او په افغانستا ن کی د خار جی
اتباعو داستوگنی اصولنا می چه دعمو مــی
مجالس له خوا د هغی جر گه گی‌ته‌سپار ل
شوی وه یولړ بحث او خبر ی وشو ی دملی
دفاع جرگه گی غونډه چه دسنا تور محمد
جعفر په مشر ی جوړه شوی وه په مربوطو
موضوعا تو یی غور او څیړ نه وکړه .

دمالی او بودجی جرگه گی چه دسناتور
حبیب الله هلمند په مشر ی جوړه شو ی
وه د دولت د ۱۳۴۹ کا ل‌دبو دجی دعایدا تو
په برخه باند ی غور او څیړ نه وکړه .
دکر هنی او ابولگولو جرگه گی چه‌دحاجی
غلام حضر ت ابرا هیمی په مشر ی یــی
غونډه کړی وه په مربوطو موضو عگانو غور
او څیړ نه وکړه .

دمشرا نو د جرگی د عمومی غونډی پــه
شروع کښی چه د هغی جرگی دلومړی‌نایب
سناتور محمد اسمعیل مایار پـــه مشر ی
جوړه شوی وه د منشی سنا تور محمدامین
یونسی له خوا بیا هم سنا تورا نو ته خبر
ورکړ شو چه د مجلس په ا جندا کښی کوم
داسی کار نشته چه د عمو می مجلس پـــه
فیصله پوری اړه و لری .
وروسته له هغه سنا تور مایار د مجلس
ختم ا علام کړ او د غړ یو تو چه یی‌دجرگه
گیو کارو ته و گر ځوله .

دعدلی او قوا نینو د چارو په جر گه‌گی
کښی د سناتور محمد ا مین خوږیانی پــه
مشری د ملکی ما مورینو د تر فیع اوتقاعد
داستخدام داصو لنامی د۱۶ مادی دا خیری
فقری د تعدیل په باره کښی دولسی جرگی
د ۴۸ کال د اسد د شلمی نیټی د فیصلی
په‌شاوخوا کښی یو لړ خبری و شو ی .

د ثور ۲٦ ـ د مشرانو د جرگی د مالی اوبودجی دچارو په جرگه گیو کښبی دسناتور حبیب الله هیلمند په مشری دصدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی د ښا غلی صدراعظم ددفتر رئیس ښاغلی کا ظمی او دصدارت دپارلمانی روابطو ر ئیس پوهندوی محمدیاسین نسیمی د مالیی دوزارت دعوایدو رئیس ښاغلی میر ضیاء الدین دبو د جی رئیس ښاغلی عبدالاحد منصوری او د پلان دوزارت مالی ر ئیس ښاغلی محمد خان او دطرحی اوتوحید لوی مدیر د کتور نثارعلی نثار گډون کړی و او د دولت د ۱۳٤۹کال دبودجی دعوایدو د بر خی په با ره کښی یی د جرگه گی د غړ یو د خو لی پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

ددا خله او ښار والیو د چارو په جرگه‌گی کښبی دسناتور میر ا حمد مو لا یی پــه مشری د ښار ی سرویسو نو داوسنی‌حالت او د هغه داصلاح د لارو په باره کښی غور وشو په نتیجه کی تجویز و نیول شو چه د ترانسپورت عمومی ریاست او د سرویسونو شر کت له‌پاره دی لیکل شوی پــو ښتنی برابری شی .

همدا راز فیصله وشوه چه د جو زا په دوهمه نیټه د شنبی په ورځ دی‌دسرویسونو دشرکت ښاغلی ر ئیس د جرگه‌گی په غونډه کښبی گډون وکړی او د جرگه‌گی د غړ یو پوښتنو ته دی ځوابو نه ووایی .

دعدلی او قوا نینو د چارو په جرگه گی کښبی د سناتور محمد ا مین خوږ یانی پــه مشری د نسا جی د شر کت ر ئیس ښاغلی محمد جعفر مختار زاده او د نو موړی شرکت قانونی مشاور ښاغلی سید ا بــرا هــیــم عالم شا هی او د ما مورینو مدیر ښا غلی عبدالو لی گډون کړی و او د هغه شر کت دیوشمیر ما مورینو د عرض په باره کښبی یی د جرگه گی د غړ یو پو ښتنو ته یــی ځوا بونه وویل .

همدغه راز د هیبی سیا حانــو د ملکــی مامورینو د ترفیع او تقا عد داصو لنا می دشپاړ سمی مادی دو روستی فقر ی او د استیناف د محکمو د لغو ه کید و په با ب یو شمیر سنا تورانو د پیشنهاد په با ر ه کښبی فیصلی و شوی او د مشرانو دجرگی دار الانشاء ته و سپار لی شو ی .

دمالی او بودجی د چارو له غرمی نــه وروسته غونډه کښبی د سنا تور حبیب ا لله هیلمند په مشری د پلان و زیر د کــتــور عبدالوا حد سرابی د هیلمند والــی ا و د د هیلمند او ارغنداو د ناوی د پرا ختیا ر ئیس ښاغلی محمد هـا شم صافی ا و د پلان او ا حصائیی لوی مدیر ښاغلی‌عزیزگل گډون کړی و او د هلــمند د نــــا و ی د ۱۳٤۹ کال د عادی او ا نکشافی بو د جی په باره کی یی د جرگه‌گی د غړ یوپوښتنوته ځوا بونه وو یل .

د خارجه او بین ا لمللی چارو جرگه‌گی له غرمی نه وروسته غونډه کښبی د سنا تور عبدالحمید عزیز په مشری له جهانی با نك شخه د فرعی واټو نو د جوړ و لو اولویو لارو د ساتنی اوخارنی په غرض‌دپنځوملیونو دالرو دپورپه شاو خوا کښبی غور و شو .

په د غه جرگه‌گی کښبی د پلان دوزا ر ت مالی ر ئیس ښاغلی محمد خان گډون کړی او د جر گه گی د غړ یو پــو ښتنــو تــه یی ځوا بونه وویل .

دثور ۲۷ ـ د مشرانو دجرگی د خا رجه اوبین ا لمللی چارو په جر گه گیو کی د جهانی بانك شخه دلو یو لارودساتنی‌اوخارنی اوفرعی واټونو د جوړ و لو له کبله د پنځو ملیونو دالرو د پور او د غور بند دپرو ژی د ما مورینو د معا شو نو لپاره د بلا عو ض مرستی په ډول د ملگــرو ملتــو د و جهی صندوق شخه د هغی موسسی د انکشا فی پروگرا م په أساس د یو ملیو نو ا و ه لکه او پنځو س زره دالرو کریدت پــــه شاوخوا کی تد قیق و شو او په نتیجــه کښبی دولسی جرگی د تصویب په ا سا س نوموړی پور او کریدت تا یید او تصویب کړ او د جرگه گی نظر یه د مشرانودجرگی دارالانشاء ته و سپار له شوه څو د اصولی مراتبو د تیرو لو له کبله یی د مشرا نــو دجرگی لوی غونډی ته وړاندی کړی .

د سناتور پو هاند د کتور فقیر محمد شفا په مشری در وغتیا او پو هنی په جرگه‌گی کی په مرکز او ولا یتونو کی د پوهنی د سویی د لوړ و لو او پرا ختیا په خوا و شا کی بحث او خبری و شو ی په نتیجه کی تجویز وشو چه د جو زا د اوومی نیټی د پنجشنبی په و رځ د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنی و زیر د کتور عبدالقیوم دی د نو موړی جرگه گی په‌ټولنه کی گډون و کړی او د غړ و پو ښتنو ته‌دی تو ضیحات ور کړی .

د سناتور عبدالباقی مجددی په مشر ی دشکایتو داوریدلو په جرگه‌گی‌کی‌دمراجعینو پریو شمیر عریضو باندی غورو شو او د جرگه‌گی فیصلی دمشرانودجرگی دارالانشاء ته واستولی شوی .

دسنا تور حبیب ا لله هلمند په مشر ی دبودجی او مالی په جرگی کی د کـابل پوهنتون ر ئیس پو هاند سید عبدالقادربهاء او د هغه ریاست اداری لوی مدیر ښاغلی عبدالغفور عارفی گډون و کړ او د کا بل پو هنتون د ریاست عادی او ا نکشا فی بودجی په خوا و شا کی یی د جر گه گی د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ورکړل .

دثور ۲۸ ــ د مشرانو د جرگی د سناتور حبیب الله هیلمند په مشـری د مالـی او بودجی دچارو په جرگه‌گی کښی‌دهوایی‌ملکی رئیس ښاغلی سردار سلطان محمود غا ز ی او د هغه ریاست د محاسبی مدیر ښاغلی میـر محـــمـد کـــر یـــم گډ و ن وکړ او د هوایی ملکی دریاست د ۱۳٤۹کال دعادی او انکشافی بودجی په باب دجرگه‌گی دغړو پوښتنو ته د سنـا تـو ر حـا جی غـلام حضرت ابرا هیمی په مشری دکر نی او اوبو لگولو د چارو په جرگه گی کی د کرنی او ابو لگو لو دوزارت معین د کـتور محمد احسان ر فیق او د هغه و ز ا ر ت د ځنگلونو او شنو قو او ر ئیس ښا غـلی محمد حسین کشتیار او د او بو لگو لـــو او انجنیر رئیس دکتور محمد طیب بقا یی گډون و کړ او د بلخ دولایت د د و لت‌آباد دولسوالی د حقا بی په شاوخوا کی یی چه دجرگه گی دبحث وړ مو ضو عا تو له جملی څخه وه د جر گه گی د غړ و شفـا هـی پوښتنو ته تو ضیحات ور کړل او لیـکلی پوښتنی یی د ځواب د برابر و لو لپا ر ه د ځان سره یو ړ لی .

د سنا تور محمد ا مین خو کیانی پـه مشری د عد لی او قوا نینو د چارو پـه جرگه گی کی‌دتیلفون دقانون په مو ادو چه د تقنینی فرمان په اثر نافذشوی‌ونوی‌نظر واچول شو .

د سناتور محمد جعفر عسکری په مشری دملی دفاع دچارو په جرگه گی‌کی‌په‌مربو طو مو ضو عگانو باندی خبری و شوی او پـه نتیجه کی تجویز و نیول شو چه د جـو زا د میاشتی د پنځمی نیټی د سه شنبی په‌ورځ دملی دفاع دوزارت د تشکیلا تو ر ئیس‌دی دجرگه گی په غونډه کی گډون و کړی‌او د جرگه‌گی د غړو مربوطو پو ښتنو ته د ی تو ضیحات ور کړی .

د سناتور عبد ا لبا قی مجددی په‌مشری د شکا یتو داو رید لو د چارو په جرگه‌گی کی د مرا جعینو پر یو شمیر عریضوباندی غور و شو او د جر گه‌گی فیصلی‌دمشرانو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شوی .

دسناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری دغرمی څخه وروسته د مالی او بو د جی د چارو په غونډه کی د کابل سر پـر ست ښاروال ښا غلی محمد کبیر نو ر ستا نی او د ښاروا لی د کار او سا ختما ن ر ئیس ښاغلی محمد بصیر سمیعی گډون و کړ ا و د کابل ښاروا لی د ۱۳٤۹ کال د عا د ی او ا نکشافی بو د جی‌په‌باب یی د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

دثـــور ۳۰ ــ د مشرانـو جر گـــی عمو می‌غونډه چه د هغی جر گی د رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشری جو ړ ه شوی‌وه د لویو لارو د ساتنی او څا ر نی :پاره د جهانی بانك د پنځو ملیو نو دالرو پوراو د پرو ژو د مشا و رینو د لگښتونو :پاره د ملگرو ملتو د موسسی د و جـهی صندوق د ((یو ملیون شپږ سوه پـنـځه دیرش زره)) دالروبی عوض مرستی په‌باب د مشرانو جرگی د خا رجه او بین ا لمللی چارو د جر گه‌گی نظر یه موا فقت نا مـه

او مربوطی پاڼی د مشرانو جرگی د منشی
سنا تور محمد ا مین یونسی له خوا غونډی
ته و لوستل شوه‌د سنا تور ا نو له خو ا
تریو لې بحث او خبرو وروسته درا یو په
اکثریت تا یید او تصویب شوه دا موضوع
پخوا د ولسی جرگی له خوا هم تصو یـب
شوی وه .

د جوزا ۲ — د مشرانو د جرگی دسناتور
حبیب الله هیلمند پـه مشری د مـالی ا و
بودجی د چارو په جرگه‌گی کښی‌دروغتیاوزیر
پوهاند دکتور محمد ابرا هیم مجید سر ا ج
او د هغه وزارت د پلان او تشکیلا تورئیس
دکتور رؤف‌روښان گډون و کړ اودرو غتیا د
وزارت د ۱۳۴۹ کال د عا دی او انکشا فی
بودجی په خوا و شا کښی یی د جرگه گی
د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .
د غه راز د جرگه‌گی د غرمی څخه پـه
وروسته غونډه کښی د پکتیا د و لا یـت
دپرا ختیا دریاست مرستیال ډگر من سردار
خان ځاځی او د پلان دوزارت د پـلا ن
رئیس ښاغلی علی ا حمد خرم گډون و کړ
او د هغه ریاست دانکشافی بو د جی په‌باب
یی د جر گه گی د غړ یو پو ښتنو تـه
توضیحات و ر کړل .
دسناتور میر ا حمد مولا یی په مشری
دداخله او ښاروا لیو په جرگه‌گی کښی د
سرویس د شر کت د ر ئیس ښا غـلی
حفیظ ا لله ر حیمی گډون و کړ اودښاری
سرویسو نو داوسنی و ضعی او د هـغه
داصلاح دلارو چارو په باب ئی د جرگه گی
غړو پو ښتنو ته تو ضیحات و ر کـړ ل
اولیکنی پوښتنی یی د ځواب د برابر ولو
لپاره د ځان سره یوړ لی .
دسناتور محمد ا مین خو گیانی‌په مشری
دعدلی او قوانینو په جـرگـه گی کښی د
تیلفون د محصول د قانون د موا دو پـه
خواشاو کی نوی کتنه او تد قیق وشو .

د جوزا ۳ — د مشرانو جرگی په عمو می
غونډه کی چه د نو موړی جرگه لوموړی‌نائب
د سناتور محمد ا سمعیل مایار په مشر ی
جوړ شوی وه لوموړی داستیناف د محا کمو د
لغو کولوپه نسبت دیو شمیر سناتورا نو
پیشنهاد د مشرانو جرگه د عدلی اوقوانینو
دجرگه‌گی نظریی د مشرانو جرگی د عمومی
منشی سناتور محمد ا مین یو نسی له خوا
په مجلس کی و لوستل شوه اوتریو لـې
بحث او خبرو وروسته درایو په ا کثر یت
تصویب و شو چه د غه موضوع دی پـه
رسمی توگه و لسی جرگی ته وا ستول‌شی
چه د محا کمو د صلاحیت او تشکیلا تـو
پر ا صو لنا مه باندی د بحث په و خت کی
د غه مراتب په نظر کی ونیسی .
وروسته بیا د ملکی ما مورینو د تر فیع
اوتقاعد داصو لنا می ۱۶ مادی د تعد یل
په باب دولسی جرگی د ۴۸ کال د ا سند د
میاشتی د ۲۰ نیټی فیصله او د مشرانـو
جرگی دعدلی او قوا نینو جرگه گی‌په‌نظریه
و لوستل شوه چه په نتیجه کښی تریو لې
بحث و روسته د مشرا نو جرگی ، د عد لی
او قوا نینو د چارو جرگه گی په نظر پـه
تر حذف او تعدیل وروسته تصو یب‌شوه .

د جوزا ٤ — دمشرانو جرگی د مـا لی
اوبودجی د چارو جرگه گی چه د سنا تو ر
حبیب الله هلمند په مشری یی غونډه کړی
وه د کورونو جوړ و لو او د ښار جوړولو
د موسسی عمومی ر ئیس ښاغلی محمدسرور
عمر د پلان وزارت د پلان ر ئیس ښا غلی
علی محمد خرم او د ښار جوړولو د ریاست
دبودجی او ا ملا کو مدیر ښاغلی خان محمد
په د غه غونډه کی گډون کړی وو . او د
نوموړی ریاست د ٤۹ کـال د عـادی ا و
انکشافی بودجی په باب یی دجرگه گی د
غړو پوښتنو ته جوابونه ور کړل دجرگه‌گی
تر غرمی وروسته غونډه کی د پروان ولایت
دابو لگو لو د پـرو ژی ر ئیس انجنیـر
عبدالمحبوب او د پلان وزارت د پلان رئیس
گډون و کړی او د هغه ریاست د ٤۹ کال
دانکشافی بودجی او همدغه رنگه د غز نی
دسرده د پروژی ر ئیس ښاغلی غلام علی
د ٤۹ کال د انکشافی بو د جی په شاوخوا
کی دجرگه‌گی د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات
ورکړه .
د شکا یاتو داوریدلو جرگه‌گی غو نډ ه
چه د سنا تور عبد ا لباقی مجد دی پـه
مشری شوی‌وه پر یو شمیر را رسید لـو
عریضو باندی غور و شو او د جرگه گی
فیصلی د مشرانو جرگی دار الانشاء تـه

وسپار ل شوی .

دروغتیا پو هنی اطلا عا تو او کلــتو ر د چارو جرگه گی چه د سنا تور پو ها نـد د کتور فقیر محمد شفا په مشری جو ړ ه شهوی وه پر مر بو طو موضوعا تو یی غور او خیړ نه و کړه .

دجوزا ۱٦ — د مشرانو دجرگیدملیدفاع دچارو په جرگه گی کښی د سنـا تـو ر محمد جعفر عسکری په مشری د ملی د فا ع دوزارت د تشکیلا تو ر ئیس تورنجنرا ل عبدالغنی او د هغه وزارت داکمالاتو لو ی مدیر ډگروال غلام عمر علومی گډون کړیو او د مجلو بینو د مشکلا تو په باره کښییی د یو شمیر سنا تورانو د پیشنهاد په با ب د جرگه گی د غړ یو د خو لی پو ښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیـر لـیکل شو ی پوښتنی ئی د ځوا بو د برابرولو له پا ره ځا نو سره وا خیستلی .

د مالی او بودجی د چاروپه جرگه گیکښی د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشر ی دتجارت و زیر د کتور محمد ا کبر عمر ، دپلاندوزارتدپلانرئیس ښاغلیعلیاحمدخرم، د تجارت دوزارت اداری ر ئیس ښا غـلی عبدالرشید ، او د بود جی مدیر ښا غـلی گل محمد پوپل گډون کړیو او د هغهوزارت دعادی او ا نکشافی بودجی په باره کښی ئی دجرگهگی د غړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

دشکا یتو داو ریدلو په جر گه گیکښی د سناتور عبد ا لبا قی مجددی په مشر ی د مراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشو او د جرگهگی فیصلی د مشرانو د جر گی دار الانشاء ته وا ستو لی شوی .

د پو هنتون د ریاست اداری لوی مد یر ښاغلی عبدالغفور عارض او د فرهنگیروابطو لوی مدیر ښاغلی زمان ا لـدیـن سرور د جرگهگی په غونډه کښی گډون و کړ او د یوه تن د عرض په باره کښی ئی د جرگهگی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وو یل .

دعدلی او قوانینو د چارو په جرگه گی کښی چه د سناتور محمد ا مین خوږ یا نی په مشری ئی غونډه کړی وه د مرا جعینو دعریضو په باره کښی غور و شو .

دکانو او صنا یعو کړ هنی او اوبولگولو دچارو په جرگه گی کښی د سناتور حاجی غلام حضرت ابرا هیمی په مشری د طبیعی منابعو او کانو په باره کښی بحث و شو اوپه پای کښی تجویز و نیول شو چه د جوزا په دوولسمه و ر ځ دی د کانو ا و صنا یعو د وزارت نماینده د جرگهگی پـــه غونډه کښی گډون و کړی او د غـړ یـــو پوښتنو ته دی ځوا بونه ووائی .

د جوزا ۹ — د مشرانو د جرگی د ما لی او بود جی د چارو په جرگهگی کښی دسناتور حبیب الله هلمند په مشری عد لیه و زیر ښاغلی عبد الستار سیرت گډون کړی و او دهغه وزارت د ۱۳۴۹ کال د عا دی بودجی په باره کښی ئی د جرگهگی د غړ یـــو د خو لی پو ښتنو ته ځوابونه وویل اولیکل شوی پوښتنیئی د ځوابو نو دبراب رو لــو له پاره ځان سره وا خیستلی .

دجرگه گی له غرمی نه و روسته غونډه کښی د مالیی دوزارت د بودجی ر ئیس میر ضیاء الدین گډون و کړ او ددو لـــت د ۱۳۴۹ کال د بودجی د عوایدو سر جمع په باره کښی ئی په عمومیډول تو ضیحا ت ورکړل او لیکل شوی پو ښتنی ئیدځوابونو دبرابرولو له پاره له ځان سره وا خیستلی .

دعدلی او قوانینو په جرگه گی کښی د سناتور محمد امین خوږ یانی په مشر یپه مربوطو مو ضوع گانو بحث و شو .

د جوزا ۱۱ —دمشرانو په جرگه گی د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشر ی دمالی او بودجی د چارو په جرگهگی کښی د برښنا د شر کت لوی ر ئیس ښا غـلی حمیدالله حمید او د پلان دوزارت د پـلا ن ر ئیس ښا غلی علی ا حمد خرم گډ و ن وکړ او د هغه ریاست د ۱۳۴۹ کالدانکشافی بودجی په خوا و شا کښی ئی دجرگــهگی دغړ وپوښتنوته تو ضیحات و رکړل .

دسناتور عبدالباقی مجددی په مشر ی دشکایا تو د او ریدلو د چارو په جرگهگی کښی د مرا جعینو په یو شمیر عر یضو باندی غور و شو او د جرگهگی فیصلی یی د مشرانو د جرگی دارالانشاء تهواستولی .

مشرانوجرگــه

په دغې جرگه‌گی کښې دعامه اړ تیــاو او ارزاقو دریاست د تصفیې لوی مدیــر ښاغلی محمد مهدی هم گډون و کړ او دیوه تن د عرض په باره کښې یې د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

د جوزا ۱۲ - د مشرانو جرگی دعد لی اوقوانینو جرگه‌گی چه دسناتور محمد ا مین خو گیا نی په مشری شوی وه د نسا جی د سها می شر کت ر ئیس ښا غلی محمدجعفر مختارزاده او د نو موړی شر کت قا نو نی مشاور سید ا برا هیم عالم شا هی ا و د ما مورینو مدیر ښاغلی عبدالولی په د غه غونډه کی گډون و کړ او د یو تن عا ر ض د عرض په مقابل کی دجر گه گی د غړ و دسوالو نو جوا بو نو ته تو ضیحات ورکړل.

دمالی او بودجې د چارو جرگه‌گی چه د سناتور حبیب ا لله هلمند پــه مشری یی غونډه کړې وه ددو لت د عادی او انکشا فی بودجې په شا و خوا کی خبری و کړی .

دکرهنی جرگه‌گی چه د سناتور حا جی غلام حضرت ابرا هیمی په ریاست یی‌غونډه کړی وه د پروان دابو لگو لو د پرو ژ ی او د پستو د ځنگلو نو او ورشو گا نو په‌باب ئی د کر هنی او او بو لگو لو وزارت پــر جوابونو باندی خبری و کړی د شکا یا تو داو ریدلو جرگه‌گی چه دسنا تور عبدالباقی مجددی په مشری غونډه کړی وه دمراجعینو پریو شمیر عریضو باندی غور و کړ ا و د جرگه‌گی فیصلی د مشرا نو جرگی دارالانشا ته واستو لی .

دجوزا ۱۳ - د مشرانو په جرگه گی دولسی جرگی د گډی جرگه گی غړی پخو ا تا کلی او د مشرانو جرگی ته‌یی ر سمــی خبر ورکړ ی د ی .

غونډه د هغی جرگی د لو مړی نــا یب سناتور محمد ا سمعیل مایار په مشر ی له غرمی څخه پخوا په نه نیمو بجو جو ړ ه او د گډی جرگه‌گی د غړو د ټا کلو موضوع د بحث او خبر و لاندی و نیو له شوه .

د مشرانو د جرگی د گډی جرگه‌گی غړی د پټو ازادو مستقیمو رایو په اساس وټاکل شول او په گډه جرگه گی کښی د غــه سناتوران د زیا تورایو په ا خیستلو سر ه وټاکل شول .

سناتور علی احمد بایانی داته و یشتو رایو په ا خیستلو ، سنا تور محمد ها شم مجددی داوویشتو رایــو پــه ا خیستلو ، سناتور حبیب الله هلمند د شپږ و یشتو رایو په ا خیستلو ، سناتورقیام ا لد ین خادم د پنځه ویشتو رایو په ا خیستلو ، سناتور حبیب ا لر حمن نا صری د نیمروز سناتور ، ښاغلی شیر محمد سناتور بهرام محرابی ،او سناتور حاجی محمد خمــکنی ، هریو د ځلیر ویشتو رایو په ا خیستلــو سناتور محمد شا صدیق یان ددرویشتورایو په ا خیستلو او سنا تور محــمد ا میــن خوږ یانی د شلو را یــو پــه ا خیستلو ددغی گډی جرگه‌گی د غړو په حیث‌وپیژندل شول .

د غه‌راز په د غی غونډه کښی‌دسناتورانو څخه دوه تنه د غونډی داکثریت تجو یــز په اساس چه ټولی رای یی ۱۹رای وی درایو په اکثریت سره د جرگه‌گی داحتیاطی غړو په حیث و ټاکل شول او هغوی سنا تو ر غلام نبی کا موی او سناتور محمد شر یف امینی دی .

د گډی جرگه‌گی د غړیتوب لپاره یــو و یشتو تنو څا نونه کاندید کړی و .

د غــه را ز د مشرانو د جرگــــی پــه غونډه کښی داته گو نو جرگه گیو له جملی څخه په یوی جرگه‌گی کښی د هغی جر گی د غړو د حتمی شمول د نشتوالی په باب د عدلی او قوا نینو د جرگه‌گی هغه نظر په د بحث او خبرو څخه وورسته درایو پــه اکثریت تا یید او تصویب شوه چه دیوه پیشنهاد په ډول د یو شمیر سنا تورا نو له خوا هغه جرگه‌گی ته وړاندی شوی وه .

دجوزا ۱۶ - د مشرانو جرگی د ما لی اوبودجی د چارو جرگه گی چه د سنا تو ر حبیب الله هلمند په مشری غونډه کړی وه د ٤۹ کال د عادی او ا نکشافی بو د جی د سر جمع او عوایدو په شا و خوا کی بحث او خبری و کړی .

دعدلی او قوانینو د چارو جرگه گی چه د سنا تور محمد ا مین خو گیانی په مشری

یی غونډه کړه وه په یو لړ مـر بـو طـو موضو عاتو یی خبری و کړی .

د جوزا ۱۷ –افغانستان ته د خارجي وګړو د را تګ او سید و د قا نون‌دنوی پروژی مسودی د مشرانو د جرګی د عد لی او قوا نینو د چارو د جرګه‌ګی له خــو ا جوړیږی د غه مو ضوع د مشرانو د جرګی په عمومی غونډه کښی چه د هغی جر ګی د ر ئیس سنا تور عبدالهادی دا وی په مشری شوی وه درا یو په ا کثر یت تا ییـد او تصویب شوه .

د مشرانو د جرګی عدلی او قوا نینـو دچارو جرګه‌ګی به ددغه قانون د نوی پروژی د مسودی په جوړولو کښی د تقنینی فر مان له په نظر کښی نیو لو سره د سوا بقوله مطا لعی د خا ر جه او دا خله وزار تو ا و ګرځندوی د ریاست له نظر یو او معلو ماتو څخه استفاده و کړی او مسو د ه به لـــه ترتیب کو لونه وروسته د مشرانو دجرګی عمومی غونډی ته وړاندی کړی .

په دی غونډه کښی ځینو سنا تورا نو افغا نستان ته د هیبی ګا نو د را تګ پـه باره کښی بحث و کړ ا و خیلی نظر ئی مجلس ته وړا ندی کړی او په ا فغا نستان کښی د خارجي و ګړو د استو ګنی‌اوراتګ د قانون داتمی مادی په باره کښی توضیحات ورکړل .

په‌افغانستان کښی د خارجي و ګړ و د استو ګنی اورا تګ قانون په ۱۳۱۸ کال کښی منځ ته‌راغلی دی .

وروسته له هغه چه بحث پای ته ورسید یوشمیر سناتوران په دی عقیده و چه پـه افغانستان کښی د خارجي و ګړ و داستوګنی اوراتګ دقانون اتمی مادی تو صیه د ی وشی اویو شمیر ئی په دی باره کښی د نو ی قانون د مسودی د جوړ و لو طرفدار و و چه درایو له ا خیستلو نه و روستـه پـه افغانستان کښی د خارجي و ګړ وداستوګنی اوراتګ د قانون د نوی پروژی د مسو دی جوړیدل درایو په ا کثریت تـا ییـد ا و تصویب شول .

دجوزا ۱۸ – د مشرانو د جرګی دمالی اوبودجي د چارو په جرګه‌ګی کښی‌دسناتور حبیب‌الله هیلمند په مشری دژاندارم ا و پولیسو عمو می قو ما ندان ډګروال ار کان حرب عبدالحکیم کتوازی او د هغی‌قوماندانی دلوازمو لوی مدیر ښاغلی عبدالعظیم ګډو ن کړوی و او دژاندارم او پولیسو دقوماندانی د ۱۳۴۹ کال د عادی بودجي په باره کښی یی د جرګه‌ګی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابونه و و یل .

د شکا یتو د اوریدلو د چارو په جرګه‌ګی کښی د سناتور محمد کریم‌کو هی په مشری دمراجعینو په یو شمیر عریضو غور و شو او د جرګه‌ګی فیصلی د مشرانو د جر ګی دارالانشاء ته و سپارلی شو ی .

د پو هنی اوروغتیا د چارو په جر ګه‌ګی کښی د پو هاند د کتور فقیر محمد شفـا په‌مشری د مربو طو مو ضوع ګا نوپه‌باره کښی غور او خیړ نی و شوی .

د جوزا ۱۹ – د مشرانو د جـر ګی د سناتور حاجي غلام حضرت ا برا هیمی پـه مشری د کرنی او ابو لګولو په جر ګه ګی کښی د کرنی او اوبو لګو لو و زیر ښاغلی عبدالحکیم داوبو او خاوری د سروی ا و او بو لګلو رئیس انجنیر محمدی او د هغه وزارت د ځنګلو نو او قوای سبز ر ئیس ښاغلی محمد حسن کشتیار ګډون وکړ ا و د پستی او داسی نورو ځنګلونو د ا تلاف د مخنیوی او د بلخ دولایت ددولت آ با د د و لسوالی د ځړ ځا یونو او حقابی اودغه راز د پروان د ولایت داوبو لګو لو دپروژی په باب د جرګه‌ګی غړ یو ته تو ضیحا ت ور کړل .

دکرنی او اوبو لګو لو و زیر د ځنګلونو اوځړ ځایونو د پروژی قا نون چه د هـــغه وزارت په وا سطه ترتیب او تنظیم شو ی او داصولی مراتبو د تیرو لو په غـر ض مربوطو مرا جعو ته استول شوی‌دجرګه ګی غړ یو ته ځر ګند او د هغه قانون مواد یی توضیح کړل .

دکرنی او او بو لګو لو د و زیر دپیشنهاد په اساس تجویز و شو چه د مشرانودجرګی د کرنی او او بو لګو لو د جرګه ګی غړ ی دی د و خت په پیدا کیدو سره د هـغـه وزارت زراعتی فعا لیتو نه او فار مو نـــه

وگوری شو چه د نظر یاتو د تطبیقو لو په امکان سره گټوری چا ری په نظر کښې و نیو لی شی .

د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی کښې د قبایلو مستقل ر ئیس ښاغلی سید مسعود پو هنیار او د هغه ر یاست د بو د جی مدیر ښاغلی جمعه گل گډون و کړ او دهغه ریاست د ۱۳۴۹ کال د عا دی بو د جی په باب یی د جر گه گی د غړ یو پو ښتنو ته توضیحات ور کړل .

د سناتور محمد ا مین خو گیانی په مشری دعدلی او قوانینو په جرگه‌گی کښې د زابل دولایت شخه د سناتوری ددووتنو د کاندیدی دوئا یقو په باب د ستری محکمی په مکتوب خبری و شوی او د غور لاندی و نیول شو.

دجوزا ۲۰ ـ دمالی او بو د جی دچارو په جرگه گی کښې د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری ددولت د ۱۳۴۹ کـا ل د عادی او ا نکشا فی بو د جی‌او عوا ید و د سر جمع په شا وخواکښې خبری‌وشوی .

دعدلی اوقوا نینو په جر گه گی کښې د سنا تور محمد ا مین خوږ یانی په مشر ی په مربوطو مو ضو عگا نو یـو لړ بـحث و شو .

د جوزا ۲۳ ـ د مشرانو جرگی دسناتور میر احمد مولائی په مشری ددا خـله ا و ښاروالیو په جرگه گی کښې د ژا ندا ر م او پو لیسو د عمو می قو ماندانی اودعمومی ترانسپورت دریاست او د ښاری‌سرویسونو دوضعی او د هغه داصلاح کولو د لا ر و چارو په بـاب د سر و یس د شر کت د ځوا بونو په خوا و شا کښې غور و شو .

دسناتور محمد ا مین خو گیانی په مشری دعدلی او قوا نینو په جرگه‌گی کښې پـه مربوطو مو ضو عگا نو باندی غو ر اوتدقیق و شو .

د سناتور حبیب الله په مشری د ما لی او بودجی دچاروجرگه گی ددو لت د عا دی او انکشافی بود جی په خوا شا کښې خپلی مشورتی نظریی درایو په ا کثریت صا دری کړ ی .

دجوزا ۲۴ ـ د سنا تو ر عبدالر زا ق بالاکرزی په مشری د ما لیی او بو د جی په جرگه گی کی په یو لړ مر بـو طـو مو ضوع گا نو بدندی بحث او خبری وشوی.

د جوزا ۲۵ ـ د مشرانو جرگی‌دشکایاتو داوریدلو جرگه گی چه د سنا تور عبدالباقی مجددی په مشری یی غونډه کړی وه پر یو شمیر را رسید لو عریضو باندی څیړ نـه وکړه او د جرگه‌گی فیصلی یی د مشرا نو جرگی دارالانشاء ته وا ستو لی .

د جوزا ۲۶ ـ دمشرانو جرگی دسناتور محمد جعفر عسکری په مشری د عسکر ی مجلو بینو په باب د ملی ددفاع دوزا رت د تشکیلا تو د ریاست د ځوا بونو په خوا و شاکی یو لړ بحث او خبری و شو ی .

د سناتور محمد ا مین خو گیانی پـه مشری دعدلی او قوانینو په جرگه‌گی کی دافغان نساجی شر کت د ر ئیس ښا غلـی محمد جعفر مختار زاده د نو مو ړی شرکت قانونی مشاور ښاغلی سید محمد ابرا هیم عالمشا هی او د ما مورینو مدیر ښا غـلی عبدالعلی گډون و کړ او د مرا جعینو دعرض په باب یی د جر گه گی د غړ یو شفا هی پوښتنو ته تو ضیحات ور کړل او لیکلـی پو ښتنی یی د ځواب لپاره له ځان سر ه یو و ړ لی .

دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی د شکا یتو نو د او ریدلو په جر گه گی کی د مرا جعینو پر یو شمیر عریضوباندی غور و شو او خپلی فیصلی یی دمشرا نو د جرگی دار الا نشاء ته وا ستو لی .

دسناتور حاجی غلام حضرت ا برا هیمی په مشری د کرنی او او بو لگو لو پـه جرگه‌گی کی په مربو طو مو ضو عگا نـو باندی غور او تد قیق و شو .

د جوزا ۲۷ ـ د مشرانو جرگی په عمومی غونډه کښې د تیلفون او تیلفونی محصو ل دقانون د تعریفا تو فصل او د عمومی فصل دوی مادی تر بحث او خبرو وروسته دځینو تنقیصا تو سره درایو په ا کثریت تـا یید او تصویب کړ .

غونډه تر غرمې د مخه په نهه نيمو بجو د مشرانو د جرگې د لو مړی نايب سنا تور محمد اسمعيل مايار په مشرۍ شروع شوه. ددغې غونډې ا جندا چه د تيلفون د قا نون پرموضوع باندې بحث کول وه د مشرا نـو جرگې د منشی له خوا و لوستل شو .

يو شمير سناتورانو د تيلفون دقا نون وروسته د تيلفون د قانون په هکله د خو تنو سنا تورانو پيشنهاد او د عـد لی ا و قوانينو د جرگه گی د نظر يی په هـکـله درايو په ا کثريت فيصله و شوه چه ددغه قانون ټول متن دی يو ځل بيا د کل پـه صورت کښی و لو ستل شی .

يو شمير سنا تورانو د تليفون دقا نون په باب په ١٣٤٦ کـال کښی د مشرا نو جرگی عمومی مجلس ته يو پيشنهادوړاندی کړی وو چه عمو می مجلس د پيشنهاد د متن جريان د زيات غور د پاره د تـقنينی مجلس ته سپار لی وو .

وروسته له هغه چه د تيلفون اودتيلفون د محصول قانون د يو کل په صورت پـه مجلس کښی و لو ستل شو د قـا نو ن د شروع سره د قا نون هره ماده ولوستل شوه چه د تعريفاتو فصل او د عمومی فصل دوی مادی د بحث او خبرو وروسته د ځينو تنقيصاتو سره درايو په ا کثريت تا ييـد اوتصويب شو تعريفاتو فصل يـو ه ما ده او څوار لس فقری لری چه د نومو ړ ی فصل ١٢ او ١٣ مادی درايو په ا کثر يت حذف شولی .

دتيلفون او دتيلفون د محصو ل قا نو ن نهه فصله او ٤٥ مادی لری چه په هـغـه کښی تعريفات په عمومی احکام د تيلفو ن د مخابری مصئو نيت محصو لات او معافيتونه د حوزی نه د باندی تليفو نی مخابری د مخابرو فسخ کول او د محصول ا خستل د جزايی ا حکا مو حقوق او و جا ئب ا و نهايی احکام په کښی ځای شوی د ی .

د جوزا ٢٨ – د مشرانـو د جـرگی د سناتور پو هاند د کتور فقير محمد شفـا په مشرۍ غونډه و کړه .

دصدارت دو هم مرستيال د پو هنی وزير دکتور عبدالقيوم د جرگه گی په غونډه کښی گډون و کړ او د پو هنی دانکشا ف ا و د هغې د مربو طو ضروريا تو په باره کښی ئی دجرگه‌گی د غړ يويو شمير پو ښتنوته ځوابونه وويل .

د جوزا ٣٠ – د مشرانو جر گی دمالی او بودجی جرگـه‌گی چـه د سنـا تـو ر حبيب الرحمن نا صری په مشری يی‌غونډه کړی وه پرمالی راغلی راپورونو با نـد ی غور او خيړنه و کړه . د عدلی او قوانينو دچارو جرگه گی چه د سناتور محمد ا مين خوگيانی په مشری غونډه کړی وه په‌مربوطو موضوعاتو يی څيړنه و کړه .

د جوزا ٣١ – د مشرانو جرگی په عمومی غونډه کښی چه د مشرانو د جرگی د رئيس سناتور عبدالهادی داوی په مشری جو ړه شوی وه د تيلفون د قانون د شپږ می مادی څخه تر ١٣ مادی پوری دعدلی او قوانينو دچارو د جرگه‌گی د نظر يی په ا سا س د ځينو تصحيحاتو په راوستلو سره کټ مټ دحکو مت پيشنهاد د رايو په ا کثر يت تاييد او تصويب شو .

همدغه ر نگه په د غه غونډه کښی‌تربحث او څيړنی وروسته د نو موړی قا نون‌ددريمی مادی د پاره يو اووه کسيز هيئت و ټا کل شو څو نو مو ړی او دوروستی غور د پاره يی عمومی مجلس ته وړا ندی کړی .

په دی غونډه کښی تر بحث او خبر و وروسته د تيلفون د قانون دڅلور می ا و پنځمی مادی چه د مجلس ا کثريت غړ و د هغه د تعديل غو ښتونکی وه د يوه ا وو ه کسيزه هيئت ته و سپارل شو چه د د غو موادو تعديل هم تر تيب کړی او عمو می د قانون د ٣ – ٤ – ٥ مادی د تعد يل‌دپاره دعمومی مجلس له‌خوا ټاکل‌شوی دی‌عبارت‌دی د سناتور علی ا حمد بايانی ، سنـاتـور حبيب الرحمن نا صری ، سناتور قيام‌الدين خادم ، سنا تور عبدالحميد عزيز، سنا تور حاجی محمد څمکنی ، سناتور مير محمد شاه صديقيان او سنا تور حبيب الله هلمند دی.

د سر طان ٢ – د مشرانـو جـرگـی د شکاياتو داو ريدلو جرگه‌گی چه د سنا تور عبدالباقی مجددی په مشری يی غو نـډ ه کړی و پر يو شمير عريضو باندی غــور

وکړی او د جرگه گی فیصلی د مشرانو جرگی دارالانشاء ته و سپارلی .

دجرگه گی په د غــه غــونــډه کنبی د انحصاراتو د تصفیی دریاست نما یــند ه ښاغلی غلام جیلانی چپرهاری د یو تن‌عارض دعرض په باب د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو ته ځوانو نه وو یل .

دداخله او ښاروالیو د جرگه‌گی په‌غونډه کنبی چه د سنا تور حبیب ا لرحمن‌ناصری په مشری یی غونډه‌کړی وه د ژاندارم او پولیسو د قو ماندانی د ترا نسپورت‌دعمومی ریاست ا و د سر و یسو نو د شر کــت پر ځوابونو باندی نوی نظر و شو اوتصمیم ونیول شو چه په د غه باره کنبی د تجا رت دوزارت شخه هم پوښتنه و شی .

د کرهنی او اوبو لگولو د جرگه گی په غونډه کنبی چه د سناتور غــلام حضر ت ابرا هیمی په مشری غونډه‌کړی وه دبادغیس ولایت د سون د لر گو لایحه چه اوه مادی لری او د کر هنی او اوبو لگولو و زا ر ت له خوا نو موړی کمیسیون ته را ا ستول شوی وه شیړ نه و کړه او نظر یه‌ورکړه .

همدغه رنگه یو بل خبروایی چه دیکشنبی دورځی په عمومی غونډه کنبی چه سنا تو ر قیام الدین خادم ، سناتور علی احمد بایانی سناتور جاجی محمد خمکنی ، سنا تـــو ر حبیب الله هلمند سنا تور میرمحمد شا ه صدیقیان، سناتورحبیب‌الرحمن‌ناصری سناتور عبدالحمید عزیز د تیلفون د قانون‌د۳ـ۴ـ۵ مادو پر تعدیل باندی داووه کسیزی‌جرگه‌گی غړی ټاکل شوی وه تر غــرمی وروستــه د سناتور میر محمد شاه صدیقیان په مشری غونډه و کړ ه پر نو موړ و مادوی غو روکړ اوراوستل شوی تعدیل یی دارالانشاء تــه وسپاری .

دسر طان ۳ ــ د مشرانو جــرگی پــــه عمومی غونډه کی چه د هغی جرگی د رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشری شوی‌وه د تیلفون د قانون ۳ ــ ٤ مادی د فـــرعی هیئت د تعدیل سره سم درایو په اکثریت تایید او تصویب شو لی .

همدغه ر نگه فرعی هیئت پنځمه ما د ه لغو کړی وه چه درایو په ا کثر یت‌یی لغو توب تایید او تصویب شو .

دمشرانو جرگی په تیره عمو می غونډه کی یو اوه کسیز فرعی هیئت ټاکل شوی‌وو چه دتیلفون د قانون د ۳ ــ ٤ او ٥ ماد ی تعدیل یی د مشرانو جرگی عمومی غونډی ته‌وړاندی کړی .

د مشرانو جرگی گډی جرگه‌گی له غرمی وروسته په دوو بجو د مشرانو جرگی پــه سالون کی خپله لو مړی غونډه جوړه کړه اوسناتور محمد ا مین خو گیانی درا یو په اتفاق د موقت ر ئیس په حیث وټاکل‌شو.

وروسته له هغه داداری هیئت د انتخاب په هکله بحث وشو او درا یو په ا تفا ق په‌ډیر ډول اداری هیئت ا نتخاب شو .

دلغمان دمرکز و کیل ښاغلی عبد الکریم عمر خیل د ر ئیس په حیث سناتور حاجی محمد خمکنی درئیس دنایب په حیث سناتور محمد هاشم مجددی د منشی په حیث .

وروپسی مو قت ر ئیس د اداری هیئـت بریالی توب د لوی خدای شخه و غــو ښت او غونډی دوکیل عبدالکریم عمر خـیل په ریاست باندی د جرگه‌گی دکار دورځو په ټاکلو باندی خبری و کړی او دا سی فیصله یی و کړه چه د شنبی په و رځ د سها ر نهو بجو شخه او ددو شنبی او چهار شنبی په و رځو تر غرمی وروسته په دوو بــجو خپلی غونډی شروع کړی هغه مو ضوعا ت چه دغه جرگه گی ته د بحث او غور د پاره سپارل شوی دی عبارت دی د قریدار یـــو لغو کول په سیاسی گوندونو کی د گډو ن سن دشورا د کار او د تعطیل د مو د ی تغیر د شورا د انتخاباتو قانون ، دوا د ه او طلاق قا نون دی چه د اسا سی قا نو ن د ٧٤ مادی د حکم سره سم ددواړو جرگو ترمنځ اختلافی مواد د گډی جر گه گی‌دخوا تربحث لا ندی نیول کیږی .

د سرطان ٥ ــ د مشرانـــو د جـــرگی د پوهنی او رو غتیا د چارو په جرگه گی کی چه دسرطان په خلورمه ورځ د سنا تــور پوهاند د کتور فقیر محمد شفا په مشر ی شوی‌وه د صدارت دوم مر ستیال د پو هنی وزیر د کتور عبدالقیوم او د هغه و زا ر ت دپلان ر ئیس د کتور عبدالفتاح صد یــق

گډون کړی و . د شاگردانو په تعلیمی‌سویه
دپوهنی د تعمیم او ا نکشاف او د ښوونکو
د سو یی د لوړ ولو پـه‌بـاره کښی ئی د
جرگه گی د غړیو یو لړ پوښتنوته ځوابونه
وو یــل .

دسرطان ٦ - د مشرانو جرگی د شورا
دگډی جرگه‌گی په غونډه کی چه د وکیل
عبدالکریم عمر خیل په مشری په دا سی
حال کی چه د نو موړی جرگه گی د ۱۸تنه
غړو په گډون جوړه شوی وه لو مړی‌دجرگه
گی دطرزالعمل او له او دو همه ما ده درایو
په اکثریت تاییدشوه او د طرز ا لعمل د
پاته موادو په هکله دا تجویز و نیو ل شو
چه سناتور میر محمد شاه صدیقیان‌او وکیل
محمد هاشم واسو خت و گمارل شوه چه‌پاته
مواد تنظیم کړی او تصویب د پاره د ی
جرگه‌گی ته وړاندی کړی او د تعامل سره‌سم
داختلاف وړ مو ضو عا تو باندی به را ی
وا خستل شی .

وروسته بیا د نیمروز و لا یت دسناتور
ښاغلی شیر محمد پر پیشنهاد با ند ی چه
ویل یی لو مړی دی د گوند و نو د قا نو ن
د شپږ می مادی‌پردریمه فقره دو هم خـل
دی دانتخابا تو قانون او دریمه پلا د ی د
مخکو د سروی قانون تر بحث‌لاندی ونیو ل
شی رای پر وا خستل شوی او نو مو ړ ی
پیشنهاد درایو په ا کثریت قبول شو .

وروپسی د گوندونو د قا نون د ٦ مادی
دریمه فقره تر بحث لاندی و نیول شوه چه
په نتیجه کی د سناتور محمد هاشم مجددی
او وکیل عزیزالله واصفی پیشنهاد په لاندی
ډول درایو په ا کثریت تاییـد شو هـغه
موضوعاتی چه د شورا او یادشورا د گډی
جرگه‌گی له خوا تصویب او د تو شیـح
دپاره وړاندی کیږی داساسی قانون د ٧٤
مادی ددوهمی فقری په اساس تر تو شیح
او نافذ کیدو د مخه په شورا کی بیا تربحث
لاندی نشی نیول کیدای څکه نو د گو ندونو
دقانون د شپږ می مادی دریمه فقره چـه‌د
شورا د ۱۲ دوری د گډی جرگه‌گی له خوا
د ٤٧ کال د ثور په ١٤ نیټه تصو یب‌شوی
او د توشیح دپاره تیاره وه تا ئید ه شوه .

د سر طان ۷ - د مشرانو د جرگی پــه
غونډه کښی چه د هغی جرگی د ر ئـیس
سناتور عبدالهادی داوی په مشری جو ړه
شوی وه د تیلفون د قانون څوار لسمه‌ماده
د سناتور محمد ا مین یو نسی په وا سطه
غونډی ته و لوستله شوه .

وروسته له هغی چه د مو ضوع په خوا
وشا کی یولړ خبری و شوی په نتیجه کښی
درایو په اکثریت داسی فیصله و شوه چه
سناتور علی احمد بایانی سناتور محمدزمان
تره‌کی ، سناتور قیام الدین خا دم، سناتور
محمد کریم کو هی ، سنا تور م عـزیـزه
گردیزی ، سناتور محمد ا مین خو گیا نی
او سناتور محمد ا مین یو نسی دی د یو ه
فرعی هیئت په ډول یوه غونډه و کړی ا و
نوموړی‌مادی‌تعدیل‌اودتعدیل صورت‌دی‌عمو می
غونډی ته وړاندی کړی . دنو موړی قانون
پنځلسمه او شپاړ سمه ماده درایوپه‌اکثریت
تایید او تصویب شوه .

د مشرانو د جرگی د عد لی او قوا نینو
دجرگه‌گی د طرحی داولسمی مادی په با ب
درایو په ا کثریت د غه نظریه قا یـمـه
شوه چه د حکومت داولسمی مادی پـه پا ی
کی دی نو مو ړ ی مادی د مکمل په حیث
زیاته شی .

دمشرانو جرگی دپو هاند دکتور فقیرمحمد
شفاء په مشر ی دپو هنی اطلاعا تواوکلتور
او روغتیا جرگه گی جلسه وکړه اودکاروان
دورځپاڼی د اداری او ښاغلی عنایت الـلـه
کمند ی په عریضه یی غور او تد قیق وکړ
او تجویز یی وکړ چه دسر طان‌په پنځلسمه
نیټه دی دپو هنتون رئیس پوهاند د کتور
سید عبدالقادر بها ، او د سرطان په‌١٦نیټه
دی داطلا عاتو او کلتور وزیر دکتور محمود
حبیبی دجرگه گی په غونډه کښی گـډو ن
وکړی او دغړ یو پوښتنو ته دی توضیحا ت
ورکــړی .

دشکایاتو د اوریدلو جرگه گی دسناتور
عبدالبا قی مجددی په مشر ی غونډه وکړه
او دمراجعینو د عریضو په خواو شا کښی
یی غور وکړ چه په نتیجه کښی دجرگه‌گی
فیصلی دمشرانو دجرگی د اراالانشاء تــه
وسپار لی شو ی .

په دغی جرگه گی کښی دعـمو مــی

ترانسپور ت رئیس ښاغلی شاه جهان غـنی احمد زی دکابل ولایت دقتل او جر حی د آمریت دمرستیا ل په ګډون دهغه آمر یت امر ښاغلی محمد ایوب او د کابل ښاروالی دپلټنی لوی مدیر ښاغلی عبدالقد یر ګډو ن وکړ اودجر ګه ګی دغړ یو پوښتنو ته یی توضیحات ورکړل .

دسناتور محمد امین خوګیا نی په مشری دعد لی او قوانینو په جرګه ګی کښــی د ادار ی وا حددهغه تشکیل په باب چه‌دولسی جرګی دعمو می غونډی‌د ٤٩ کال دجوزا د میاشتی د ١٨ نیتی په فیصله با ند ی چه په تقنینی فرمان سره منځ ته راغلی ویو لــړ خبری وشوی .

دسرطان ١٠ – دمشرانو دجر ګی په عمومی غونډه کښی چه دهغی‌جرګی‌دلومړی‌نایب سناتورمحمداسمعیل‌مایارپه مشری جوړه‌شوی وه‌په‌مشرانو جرګه‌ګی دعضویت لپاره د زابل دولایت دکاند یدانو دوثا یقو د اختـلا ف موضوع دهغه دسوابقو سره د منشی‌دسناتور محمد امین یونسی له خوا عمو می غو نډی ته ولوستله شوه له هغی څخه وروسته چه دموضوع په خواوشا کی یولړ بحث اوخبری وشوی درایو په اکثریت تجویز و نیول‌شوی چه د نو موړو کاندیدانو دغړ یتو ب دصحت په با ب دی پته را ی ګیر ی وشی چه‌دپټی رای اخیستلو په نتیجه کی ښاغلی بازمحمد ناصر ی اتلس رایی او ښاغلی نبی تو خی شپاړس را یی وګټلی او پنځه را یـــــی مستنکفی وی چه درایو په اکثریت ســـره ښاغلی باز محمد نا صر ی دزابل دسناتور په حیث وګټل شو .

دسرطان ١٤ –دشورا ګډی جرګه ګــی شکایا تو د اوریدلو جرګه ګی دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ی غونډه وکړه او د مراجعینو پر یوشمیر عریضو با ند ی غور وکړ او دجرګه ګی فیصلی دمشرا نود جرګی دارالانشعا ته وسپار لی شوی .

دسرطان ١٣ – دشورا ګډی جرګه ګــــی په داسی حال کی چه دنو موړی جر ګه‌ګی ١٨ تنه غړو حضور درلود دلغمان ولا یــــت دمرکز وکیل ښاغلی عبدالکر یم عمر خیل په مشر ی تر غرمی دمخه په لسو بجوغونډه وکړه د مجلس اجندا چه دګډی جرګه ګــی دطرزالعمل څخه عبار ت دی دجر ګه ګی د منشی سنا تور محمد هاشم مجددی له خوا ولوستل شوه او پر هره ماده یی‌رای‌واخستل شوی ١٢ ماده درایو په اکثر یت او ١٣ ماده په تعدیل سره درایو په اکثریت‌تایید او تصویب شو ی دخبرو په جریا ن کی د جرګه ګی یو تن غړی دجرګه ګی د دو هم نایب او د منشی دنایب چه دټا کلو په‌باب پیشنهاد وړاند ی کړی او درایو په اکثریت تصویب وشو چه په دریمه ماده کی دی‌زیات شی او د ١٤ ما دی وړاند ی شو ی‌متن‌درایو په اکثریت‌تصویب شو . (١٥ – ١٦) ما دی درایو په اکثریت تصویب شوی .

دمشرانوجرګی‌په عمومی غونډه کی چه‌دهغی جرګی د رئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه لو مړی دسنا تور حاجی محمد څمکنی چه دشورادګډی‌جرګه‌ګی غړی دی نارو غی موضو ع دمشرانو جر ګی دمنشی سنا تور محمد امین یونسی له خوا مجلس ته یاده‌شوه وروسته له هغه چه په موضو ع با ندی یولړ خبر ی وشوی درایو په اتفاق سناتور محمد کریم کو هی دهغه په ځای دشورا دګډی جرګه ګی دغړی په حیث انتخاب شو . څرنګه چه د مجلس په اجنډا کی دتیلفون پر قانو ن با ند ی درایو اخیستل شامل وه دسنا تور محمد ها شم مجددی پیشنهاد چه غوښتنی د دو لـــــت د ١٣٤٩ کا ل پر بودجه دی بحث کولو ته لومړی حق ورکړه شی درایو په اکثر یـت ومنل شو .

وروسته له هغه دنو موړی بودجی په‌باب دمشرانو جرګی دمالی اوبودجی دجرګه ګی نظریه ولوستل شوه غونډه تر غرمی وروسته تر دو بجو پور ی روانه وه او نور بحـــث راتلو نکی غونډی ته ټا ل شو .

دسرطان ١٥ – دمشرا نو د جر ګــی د شکایتو د اور یدلو په جر ګه ګی کښی د سنا تور عبدالباقی مجددی په مشر ی د مراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشواو دجرګه ګی فیصلی دمشرانو دجر ګـــــی دارالانشاء ته واستو لی شو ی .

دعدلی او قوانینو دچارو په جرگه گـی
دسنا تور محمد امین خوږ یا نی پهمشر ی
دمراجعینو په عریضو بحث او خبر یوشوی.
دمالی او بودجی دچارو په جرگهگی کښی
دسنا تور عبدالرزا ق بالاکر زی په مشری
په مربو ط مو ضوعگانو بحث وشو . فرعی
هیئت چه دتیلفون دقا نو ن د ۱٤ ما ده د
تعدیل له پا ره د مشرانو دجر گی دعمومی
مجلس له خوا ټا کل شو ی و دسنا تور
قیام الد ین خادم په مشر ی غونډه وکړه او
دنوموړ ی مادی دتعدیل صور ت یی ترتیب
او عمو می مجلس ته دوړاند ی کید لو په
غرض یی دمشرانو دجرگی دارالانشاء تـــه
وسپاره .

دسرطان ۱٦ – دمشرانو جر گی د کرهنی
او اوبو لگولو د کانو او صنایعو دجرگهگی
په غونډه کی دکانو او صنایعو وزیرښاغلی
امان الله منصور ی دکانو اوجیا لو ژی رئیس
انجنیر سید ها شم میرزا دگډون وکړ او د
افغانستان دکانو نو او دمعنوی په هکله د
کانو او صنایعو دوزار ت دفعا لتو نو په باب
دجرگه گی دغړ وشفا هی پوښتنو تهجوابونه
وویل او لیکلی پوښتنی یی د ځـــــواب د
برابرولو په غرض د ځان سره یوړی .
په اخره کی دکانو او صنا یعووزیرښاغلی
منصور ی دجرگه گی دغړ و ځخه وغوښتل
چه دنژدو ځخه دکانو او صنا یعو دوزارت
دفعا لیتو او مربوطو لابرا توار و ځخه کتنه
وکړی او په نظر ی ډول هم خپل قنا عت
حاصل کړی دعد لی او قوانینو جرگه گی
چه دسنا تور محمد امین خوږ یا نی پـــه
مشر ی غونډه کړی وه دمرا جعینو دعریضو
په شاو خوا کښی څیړ نه وکړه اوداتجویز
یی ونیو چه دسر طان په ۲۲ نیته دی دکابل
پوهنتون دښاغلی رئیس اودطب دپو هنځی
رئیس دجر گه گی په غونډه کی گډو نوکړی
او دغړ و پوښتنو ته دی توضیحا ت‌ورکړی.
دشکایا تو د اوریډ لو په جرگه گی کی
چه دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی
یی ونیو چه د سرطان په ۲۲ نیټه دیدکابل
شاو خوا کی څیړنه وکړه او دجر گه گـی
فیصلی یی دمشرانو جر گی دارالانشاء تـه
واستو لی .

دمالی اوبودجی جرگه گی چه د سناتور
حبیب الله هلمند په مشر ی غونډه کړی
وه دکر هنی او اوبو لگولو دوزار ت د
٤٦ او ٤٧ کلو نو د انکشا فی لگښتو نوپر
راپور و نو با ندی څیړنه وکړه .
د مشرانو دجرگی په عمومی غونډهکښی چه
دهغی جر گی درئیس سنا تور عبدالها دی
داوی په مشر ی شوی وه د دولت د۱۳٤۹
کال دبو دجی په باره کښی دمشرانو دجرگی
دمالی او بودجی دچارو دجرگه گی په نظر
یه بحث دوام وکړ او زیا ت بحث راتلونکی
غونډی ته ټال شو .
دغونډی په او ل کښی دسنا تور حا جی
باز محمد دغو ښتنی له مخی چه په یوهجرگه
گی کښی دی شا مل شی له یو لړ خبرواو
بحث نه وروسته فیصله وشوه چه نو موړی
سنا تور دی دمشرانو دجر گی دکر هنی او
اوبو لگولو دچارو په جرگهگی کښی شامل
شـــی .

دسرطان ۲۰ – دمشرانو په جر گه کښی
دسنا تور میر احمد مولایی په مشر ی د
داخله او ښاروا لیو په جرگه گی کښیدښاری
سرویسو نو پر موضو ع با ندی دیو لړ
خبرو ځخه وروسته فیصله وشوه چه دروانی
میاشتی په ۲۳ نیټه دسه شنبی په و ر ځ
دی دتجار ت وزیر ښا غلی محمد اکبرعمر
دژاندار م او پولیسو لو ی قو ماندان ډگروال
ارکانحر ب ښا غلی عبدالحکیم کتوا زی او
دترافیکو مدیر ښا غلی سعدالله یو سفی دی
په نو موړی جرگه گی گډون وکړی او د
جرگه گی دغـړو پوښتنو تـه دی ځـواب
ووایی .
دسنا تور حاجی غـلام حضرت ابرا هیمی
په مشر ی دکر نې او اوبولگو لو پهجرگه
گی کښی د هیلمند د اوبو دحقا بی د بیی
دهغه قانو ن په با ب چه د تیری دور ی
ځخه پا تی شوی وه بحث او خبر یوشوی.

دسرطان ۲۲ – دمشرانو دجر گی عد لی
او قوانینو پو هنی اوروغتیا شکایتوداوریدلو
بودجی او ما لی چارو جرگه گیو غو نډ ی
وکړی او په مربوطو موضوعگانو یی غــور
وکـــــړ .

مشرانوجرگــه

دعدلی او قوانینو دچارو په جرگه گــی کبنی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی په مشر ی دافغان نسا جی دشر کت رئیس ښاغلی محمد جعفر مختار زاده اودحقه‌ریاست قانونی مشاور ښاغلی سید ابراهیم عا لــم شاهی او دمامورینو مدیر ښاغلی عبدالعلی گډون وکړ او د مراجعینو دعریضو په باره کبنی یی دجرگه گی دغړیو پو ښتنو تــه ځوابو نه وویل دروغتیا او پو هنی دچا رو په جرگه گی کبنی چه دسنا تور پو ها ند دکتور فقیر محمد شفاء په مشر ی په‌مربوطو موضوعگانو غور او فیصلی وشوی اودجرگی گی فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشا ء ته واستو لی شوی .

دشکایتو داورید لو په جرگه گی کبنی دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی دیو شمیر مراجعینو دعریضو په یوویشتو فقرو غور وشو او دجر گه گی فیصلی د مشرانو دجرگی دارالانشاء ته واستولی‌شوی.

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گــی کبنی دسناتور حبیب الله هلمند پــه مشری دغنمو او نورو مهمو حبو با تو دزیاتید لو او اصلاح او له هغو څخه لاس ته‌را غلیو نتیجو په باره کبنی دکر هنی او اوبولگو لو دوزار ت د ۱۳٤٦ کا ل درپو ت په شاوخوا کبنی غور وشو .

دسرطان ۲۳ ـ دمشرانو دجر گی دداخله او ښاروالیو په جرگه گی کی چه دسنا تور میر احمد مولایی په مشر ی جوړه شو ی‌وه دتجار ت وزیر دکتور محمد اکبر عمردژاندارم او پولیسو لو ی قو ماندان ډگروا ل ارکان حرب عبدالحکیم کتوازی او دترا فیکو مدیر ښاغلی سعدالله یوسفی گډو ن وکړ . د ښاری سرویسو نو داوسنی وضعی او دهغو داصـلاح کولو دلارو چارو او مشکلا تودلیری کولو په خوا وشا کبنی د جرگه گـــــی دغړو شفا هی پوښتنو ته توضیحا ت ورکړ او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځـــواب دبرابرولو لپاره له ځانو سره یوړلی .

دسنا تور محمد کریم کو هی په‌مشری دشکا یاتو د اورید لو په جرگه گی‌کبنی دمراجعینو دعریضو د۲٤ فقرو په خوا وشا کبنی غور وشو اودجر گه گی فیصلی یی دمشرانو دجر گی دارالانشاء ته‌واستولی .

دغه راز د داخله وزار ت دمامورینو لو ی مدیر ښاغلی عبدالرحیم په دغی جرگه گی کبنی گډون وکړ او دیوه عارض په با ب یی دجرگه گی دغړو پوښتنو ته توضیحــا ت ورکړل .

دسنا تور عبدالرزا ق بالاکرزی په مشری دبودجی او مالیی په جرگه گی کبنی دکرنی او اوبو لگولو دوزار ت دراپور په خوا وشا کبنی یولړ بحث او خبری وشوی .

دسنا تور محمد رفیق نوا بی په‌مشر ی دکر نی او اوبولگولو په جرگه گی کبنی د مربوطو موضوعا تو په خواو شا کبنی غور وشو .

دسناتور محمد امین خوږ یانی په مشری دعدلی او قوانینو په جرگه گی کبنی پر یو شمیر راغلیو پاڼو باندی بحث اوغوروشو .

دسرطان ۲٤ ـ دمشرانو جر گی په‌عمومی غونډه کبنی چه دهغی جرگی درئیس‌سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی‌وه دمشرانو جرگی منشی سنا تور محمد امین یونسی په لومړ ی سر کی دمشرانو جر گی دکرهنی او اوبو لگولو په جرگه گی کبنی دسنا تور عبدالغیاث دشمو ل غوښتن لیك او د ملکی مامورینو دترفیع او تقا عد د اصولنا می د ۱٦ مادی دور ستی فقر ی د تعدیل په هکله دولسی جر گی لیك چــه غوښتی وه نوموړی موضوع دگډی جرگه‌گی داستو لو ایجاب کوی منځ غونډی ته‌ولوستل او درا یو په اتفاق تایید او تصو یب شو له وریسی دمجلس منشی د دولت د۱۳٤۹کال عادی او ا نکشافی بودجی مو ضو ع مــنځ ته کړه چه په دغه بر خه کبنی یو لړ بحث او خبر ی وشوی .

وروسته بیا دسنا تور محمد اسمعیل مایار دپیشنهاد چه دلسو دقیقو دتنفس غو ښتنه کوله درایو په اکثریت تایید شو کله چه تنفس موده پا ی ته ورسیده سنا تورمایار بل پیشنهاد وکړ چه پر دی موضوع دی‌خبری او را ی اخستل دیکشنبه راتلو نکی غونډ ی ته پاتی شی په دی پیشنهاد با ند ی هم‌رای واخستل شو ی او په نتیجه کبنی درا یوپه اکثریت دسنا تور مایار پیشنهاد تاییدشو.

دسرطان ۲۷ – دمشرانو دجر گی دکرنی
او صنا یعو دبو دجی او ما لی جرگه گــیو
غونډه وکړه او په مربوطو موضوعگا نویی
غور وکــړ .
دسناتور حاجی غـلام حضر ت ابرا هیمی
په مشر ی دکر نی او صنا یعو په جرگه‌گی
کښی دمربوطو موضوعگانو دهوا یی میدا ن
او داروز گان دو لایت دمشکلا تو په بار ه
کښی یی دهغه ولایت دسنا تور ښا غلــی
محمد رفیق نوا بی په پیشنهاد بحث وشو
او غونډی له غر می څخه وروسته تر دووبجو
پور ی دوام وکړ .
دسناتور عبدالر زاق بالا کرزی په مشر ی
دبو دجی او ما لی په جرگه گی کښی‌دکرنی
دوزار ت په اجراآتو بحث‌وشو .

دسرطان ۲۹ – دمشرانو جر گی دعد لی
قوانینو درو غتیا او پو هنی دشکا یا تــو
اوریدلو بودجه او مالی جرگه گیو غو نډه
وکړی او په مربوطو موضوعاتو یی‌غوروکړی.
دعدلی او قوانینو جرگه گی چه دسناتور
میر محمد شاه صدیقیا ن په مشر ی‌غونډه
کړی وه دپو هنتون رئیس پو هاند دکــتور
سید عبدالقادر بها او دطب دپو هنځـــی
رئیس پو هاند سید محمد اسحق گــډون
کړی وواو د یو شمیر عارضینو دعر یضو
په با ب یی دجر گه گی دغړو سوالو نو ته
شفا هی جوابو نه ورکړل او ځینی لیکلی
پوښتنی یی دځان سره یو وړی .
دروغتیا او پو هنی جرگه گی چه‌دسناتور
پو هاند دکتور فقیر محمد شفاء په‌مشری
غونډه کړی وه د اطلاعا تو او کلتور دوزارت
پر جوابو نو با ند ی غور او خبرنه‌وکړه .
دشکایا تو داورید لو جرگه گی چــه د
سنا تور عبدالبا قی مجددی په مشـــر ی
غونډه کړی وه دعارضینو پر یوشمیرعریضو
باندی غور وکړ اودجرگه گی فیصلی یی د
مشرانو جر گی دارالانشاء ته واستو لی .
ددغی جر گی په غونډه کښی دکانو اوصنایعو
دوزارت دما مورینو مدیر ښاغلی پا ینــده
محمد ابراهیمی دمراجعینو دعریضو په با ب
دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابونه‌ورکړل.
دبودجی او ما لی جرگه گی چه دسنا تور
عبدالرزا ق بالاکوزی په مشر ی یی غونډه
کړی وه سنا تور حبیب الر حمن نا صر ی
دکر هنی او اوبولگولو دوزار ت داجراآتــو
ر پو ت ولوستی او په دی برخه کښی بحث
وشـــو .

دسرطان ۳۰ – دمشرانو دجر گی دما لی
او بودجی دچارو په جرگه گی کښی چه د
سنا تور علی احمد بابا نی په مشر ی یی
غونډه کړی وه له یولږ بحث نه وروسته
تجویز ونیو ل شو چه په دی غونډه کښی
دی دکر هنی او اوبولگولو دوزار ت د دریم
پنځه کلن پـلان په مسوده بحث وشي چه
په همدی اسا س منشی سنا تور محمدرفیق
نوابی دنو موړ ی پـلان مسوده له لومړ ی
مخ څخه تر شلم مخ پور ی ولوستله .
د داخله او ښاروالیو د چارو په جر گه
گی کښی دسنا تور میر احمد مولا یی پــه
مشر ی دښار ی سرویسو نو د اوسنی‌حالت
او د هغه داصلاح دلارو په با ب دتجار ت
دوزار ت دڅاندار م او پولیسو عمو مــی
قو ماندا نی او د سرویسو نو د شر کــت
دځوابو نو په با ب خبرنی وشو ی اوجر گه
گی په دی باره کښی تصمیمو نه ونیول .
دکر هنی او اوبو لگو لو په جر گه گی
کښی چه دسنا تور محمد ابرا هیم اروز گانی
په مشر ی یی غونډه کړی وه په یو شمیر
مر بو طو موضوعگانو بحـــث اوغوروشو.
دعدلی او قوانینو په جرگه گی کښی د
سناتور محمد امین خوږ یانی په مشر ی‌په
یوشمیر مربوطو او راقو او پاڼو غورروشو .

دسرطان ۳۱ – دمشرانو جر گی په‌عمومی
غونډه کښی چه دسنا تور محمد اسمعیل‌مایار
په مشر ی جوړه شو ی وه د مشرانو دجرگی
دمنشی سنـ اتور محمد امین یو نسی له خوا
دسنا تور حبیب الله هلمند پیشنهاد چهـ
دلسو تنو سنا تورانو له خوا لاسلیك شوی
او د دولت د ٤٩ کا ل دعا دی اوانکشا فی
بودجی په هکله دمشرانو جرگی دمالی او
بودجی دچارو دجرگه گی په نظر یا توکښی
د ترمیم راوستلو غوښتنه کوله او په تیره
غونډه کښی په هغه باند ی په سر ی ډول
خبر ی هم شو ی وی اودرایوپه اکثریت
قبول شوی وه یو ځل بیا په مجلس کښی

ولوستل شوه .
ورپسی دمشرانو دجر گی منشی د گډ ی جرگی گی شخه دسناتور خادم داستعفاپا نه ولوستله او تر یو لږ خبرو وروسته دسناتور خادم پر ځای باند ی سنا تور حا جی محمد خمکنی درایو په اکثریت دگډی جرگه گی غړی وټا کی .

داسد ٣ ـ دمشرانو جر گی د کا نو او صنایعو کر هنی په جرگه گی چه دسنا تور غـلام حضر ت ابرا هیمی په مشر ی جوړه شوی وه دفیض محمد نا یی دعر یضی په باب یی خپله فیصله صادره او دمشرا نـو جرگی دارالانشاء ته یی وسپار ل .

همدغه رنگه دسمنگانو دولا یت دپیکا لی حقا بی په با ب دغـلام سرور دعرض‌موضوع تر غور او څیړنی لاند ی ونیول شوه .
دمالی او بودجی دجرگه گی په غونډه‌کی چه دسنا تور عبدالرزا ق بالا کر زی پـــه مشر ی جوړه شوی وه دکر هنی او اوبو لگولو دوزار ت راپور دسنا تور عبدالواحد اند یوا ل صا فی له خوا د ٢١ مادی شخه تر ٣٥ مادی پوری ولوستل شـــو او پـه مربوطو موضو عا تو یی تصمیمو نه ونیو ل شـــوه .

داسد ٥ ـ دمشرانو جر گی دسنا تـور محمد امین خوگیا نی په مشر ی د عد لی او قوانینو په جرگه گی کښی دمربو طـو دوسیو په باب غور وشو او در اغلو پاڼـو په خواشاو کښی یو لږ مفا همه او خبر ی وشو ی .
دسناتور عبدالباقی مجددی په مشر ی د شکایاتو داوریدلو په جرگه گی کښـــی د مراجعینو پر یوشمیر عریضو با ند ی غــور او فیصله وشوه او دجر گه گی فیصلی د مشرانو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی‌شوی.
ددغی جرگه گی په غونډه کی دکابل د ولایت دحقوقو مدیر گډون وکړ او دجر گه گی غړو ته یی توضیحا ت ورکړل .
دسنا تور پو هاند دکتور فقیر محمدشفاء په مشر ی دروغتیا او پو هنی په جر گه‌گی کښی دسوابقو او اور اقو په اسا س دهغو په با ب غور وشو .
دسنا تور حبیب الله هلمند په مشری دمالی او بودجی په چرگه گی کښی دکر نی او بولگولو د وزار ت د پنځه کلن پـلا ن د مسودی د ٣٥ مې شخه تر ٥٠ مخه پور ی مخو نه سنا تور محمد رفیق منشی ولوستل چه دهغه په خواو شا کښی خبر ی اومفاهمه وشـــوه .

داسد ٦ ـ دمشرانو جر گی دشکایا تود اوريد لو جرگه گی چه دسنا تورعبدالباقی مجددی په مشر ی غونډه کړی وه دمراجعینو پررا رسید لو عریضو یی غور وکړ اوخپلی فیصلی یی دمشرانو جرگی دارالانشا تـــه واستو لی .
دعدلی او قوانینو په جرگه گی کښـــی چه دسنا تور محمد امین خوگیا نی په‌مشری یی غونډه کړی وه پر مربوطو موضو عا تو خبر ی وشو ی .
د داخله او ښاروا لی جر گه گی چه د سنا تور علی احمد بایانی په مشر ی یـــی غونډه کړی وه د تجار ت دوزار ت دژاندارم او پولیسو دعمو می قو ماندا نی دسرویس شر کت په جوا بو نو غور او څیړ نه‌وکړه او تصمیمو نه یی ونیو ل دبودجی او مالی چارو جرگه گی چه دسنا تور عبدالر زا ق بالاکرزی په مشر ی یی غونډه کړی وه او د کرهنی او اوبولگو لو دوزار ت پنځـــه کلن پـلان چه دسنا تور عبدالوا حد اندیوال صافی له خواد (٥١) مادی شخه تر(٦٠) مادی پو ری ولوستل شو یو لږ بحث ورباند ی وشـوـ .
دکرهنی او اوبو لگو لو د صنا یعو اوکانو دجرگه گی غونډه چه دسنا تور حا جی غـلام حضر ت ابرا هیمی په مشر ی جوړه شوی وه په مربوطو موضو عا تو یی غور اوڅیړنه وکــــره .

داسد ٧ ـ دمشرانو جر گی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی درئیس‌سناتور داوی په مشر ی جوړه شو ی وه دجر گی دمنشی سنا تور محمد امین یو نسی له‌خوا دتیلفو ن دقانو ن د (١٧) او (١٨) مادو د مسودی د انسجا م عبارا ت چه‌په تـــیره

غونډه کښې منشي ته توصیه شوې وه عمومي غونډې ته ولوستل شو چه په دغه برخه کښې خبرې او مباحثې وشوې او پر (۱۸) ماده باندې رایې واخیستله شوه او دهغې بشپړ عبارت راتلونکې غونډې ته ټال شو .

داسد ۱۰ – د مشرانو جرګې دشکایاتو د اوریدلې جرګه ګۍ چه دسناتورعبدالباقي مجددي په مشرۍ یې غونډه کړې وه د مراجعینو پر عریضو باندې بحث وکړ او د جرګه ګۍ فیصلې یې دمشرانو جرګې دارالانشاء ته واستولې .

د ذکر هنی او اوبو لګولو جرګه ګۍ چه دسناتور حاجي غلام حضرت ابراهیمي په مشرۍ غونډه کړې وه د پروان ولایت داوبو لګولو د پروژې دکتنې پر راپور باندې خبرې وکړې .

دبودجې او مالي جرګه ګۍ چه دسناتور عبدالرزاق پالاکرزي په مشرۍ غونډه کړې وه سناتور عبدالحفیظ عزیزي ددریم پنځه کلن پلان مسوده او په ۱۳٤۸ کال کښې دکرهنې او اوبو لګولو د وزارت راپور ولوستې او پر هغه باندې خبرې وشوې .

داسد ۱۱ – دمشرانو جرګې په عمومي غونډه کې چه د مشرانو دجرګې درئیس سناتور عبدالهادي داوي په مشرۍ جوړه شوې وه د غونډې اجنډا چه دتیلفون دقانون دبحث موضوع وه د مجلس سناتور محمد امین یونسي په واسطه ولوستله شوه او په دې ترڅ کې پر هغه پیشنهاد هم بحث او خبرې وشوې چه دیوشمیر سناتورانو له خوا لاسلیک او دارالانشاء ته سپارل شوي وو .

په پیشنهاد کې په خبرو نو کې دمشرانو دجرګې دجرګه ګیو د مشرانو دنومونو دنه خپریدلو یادونه شوې وه چه نومړي پیشنهاد دیولړ بحث او خبرو څخه وروسته درایو په اکثریت تایید او تصویب شو .

دغه راز په دغې غونډه کې د مجلس درایو په اکثریت تجویز ونیول شو چه دعسکري مجلو بینو د مشکلاتو دلیرې کولو په شاو خوا کې دې دمشرانو دجرګې دملي دفاع دجرګه ګۍ نظر یې ته لومړۍ حق ور کړې شي وروسته له هغې چه دمربوطو پاڼو سره په دې باب دجرګه ګۍ نظریه ولوستله شوه. او یولړ بحث او خبرې پرې وشوې نو په نتیجه کې درایو په اکثریت فیصله وشوه چه دمشرانو د جرګې داسدد څوار لسمې نیټې په عمومي غونډه کې دې دملي دفاع دوزارت صلاحیت لرونکي نمایند ګان ګډون وکړي.

داسد ۱۲ – د مشرانو جرګې دپوهنې اوروغتیا او اطلاعاتو او کلتور په جرګه ګۍ کښې دعربي متحد جمهوریت دملي شورې فیصله لیك چه دیونو د تاسیس دپنځه ویشتمې کالیزې په مناسبت صادر او افغانستان ته رالیږل شوې وو ولوستل شو . وروسته له هغه چه په دغه باره کښې یولړ بحث وشو . تجویز ونیول شو چه دغه فیصله لیك دې دمشرانو دجرګې عمومي غونډې ته ولوستل شي .

دغه راز د خارجي فلمونو ، کتابونو او مجلو د کنترول په باره کښې داطلاعاتو اوکلتور دوزارت څوابونه چه ددغې جرګه ګۍ دپوښتنو په ځواب کښې را رسیدلي وتر غور او څیړنې لاندې ونیول شول اوله یولړ بحث نه وروسته تجویز وشو چه داسد په ۱۹ نیټه دې داطلاعاتو او کلتور د وزارت صلاحیت لرونکي نماینده دې دجرګه ګۍ په غونډه کښې ګډون او دغړ وپوښتنو ته توضیحات ورکړي .

دعدلي اوقوانینو په جرګه ګۍ کښې په یوشمیر مربوطو پاڼو غور اوبحث وشو .

داسد ۱۳ – د مشرانو جرګې د داخله او ښاروالۍ جرګه ګۍ د ښارې سرویسونو اوسنۍ وضعې داصلاح کولو په هکله نظریه ټینګه کړې او دجرګه ګۍ دتصویب مسوده جوړه او ولوستل شو .

دعدلي او قوانینو د جرګه ګۍ په غونډه کې دصدارت دملکي مامورینو دخدماتو رئیس ښاغلي محمد انور ارغند یوال ګډون وکړ او د هغې مامورینو په هکله چه دخپلو ادارو څخه داستعفا ، طرد او بر طرف کیدلو په اثر ایسته کیږي او د متحد الما لونو

په ذريعه وزار تو نو او تصد يو ته خبر ورکو ل کيږي دو خت دضايع کيدودقرطاسيي دلګښت دمخنيو ی او دکار داسا نتيا په‌غرض بايد دغه کار يواز ی دصدار ت دخدما تود رياست له خوا عندالمو قع اجرا شـــي د مشرانو جر ګي د دارالانشاء دليك په‌اساس دجرګه ګۍ دغړو پوښتنو ته توضـــيحا ت ورکـــړل .

دشکاياتو د اوريد لو جرګه ګۍ‌دمراجعينو پر يو شمير عريضو باند ی غور وکړ ی او دجرګه ګۍ فيصلي يي دمشرا نو جر ګـــي دارالانشاء ته واستو ل .

په دغه جرګه ګۍ کی دما ليي دوزار ت دتقاعد رئيس ښا غلی عبدالصمد خا لقـي او د دو لت داملا کو لو ی مدير ښا غلی سيد حسن او دوردګو دولا يت اداری مدير ښاغلی محمد فهيم ګډون کړی و اودځينو عارضينو دعريضو په با ب يی دجرګه ګۍ دغړ يو پوښتنو ته ځوابونه ور کړل .

داسد ۱۹ ــ دمشرانو جر ګی دشکايا تو د اوريدلو په جرګه ګۍ کی دمرا جعينو پر په يو شمير مربوطو پاڼو غور او بحث‌وشو. جرګه ګۍ فيصلي د مشرانو دجرګی‌دارالانشاء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرګه ګۍ کی د ما ليي دوزارت دتصد يو لو ی مدير ښاغلی خوا جه محمد عز ت ګډو ن وکړ او دمراجعينو دعريضو په باب يی دغړو پو ښتنو ته توضيحات‌ورکړل.

دتقنين او عد لی چارو په جرګه ګـــۍ کی پر يو شمير مربوطو پاڼو باندی غور وشـــــو .

داسد ۲۰ ــ د مشرانو جر ګی د عد لی او قوانينو دچارو په جرګه ګۍ کښی عدليه وزير پو هندو ی عبدالستار سير ت او د صدار ت عظمی دپار لما نی روابطو رئيس پو هنيار محمد ياسين نسيمی ګډو ن وکړ او دضرور ت وړ قوانينو د تدو ين په باره کښی يی خبزی اتر ی وکړی .

دخار جه او بين المللی چارو په جر ګه ګۍ کښی دپـلان دوزار ت دپلان رئيـــس ښاغلی علی احمد خر م ګډون کړی وو او داوبولګولو دسيستمو نو د پيدا کيدو اصلاح او تر ميم له پاره د جها نی با نك د بين المللی انکشا ف له موسسی څخه دپنځـو مليو نو ډالرو دپور د موافقه ليك په باره کښی يی دجرګه ګۍ دغړ يو پوښتنو تـــه ځوابو نه وويل وروسته دهغه چه دنومو ړی پور په باره کښی دجرګه ګۍ دغړ يوترمنځ يولړ خبر ی وشو ی په نتيجه کښی دجرګه ګۍ غړ يو درأيو په اتفا ق نو مو ړی پور ګتور وبا له او خپلی نظر يی يی برا بر ی او ترتيب کړی او عمو می‌مجلس‌ته دوړاندی کيدو له پاره يی دمشرانو دجرګی دارالانشاء ته وسپار لی .

دغه موافقه ليك دولسی جر ګی له خواهم تصويب شو ی دی دشکا يتو داوريد لو په جرګه ګۍ کښی دمراجعينو په‌يوشميرعريضو غور او فيصلی وشو ی اودجر ګه ګۍ‌فيصلی دمشرانو دجر ګی دارالانشاء ته واستو لی شوی .

په دغی جرګه ګۍ کښی د صدار ت‌عظمی دمامور ينو د مديريت مرستيا ل ګډو ن وکړ او دمراجعينو دعر ضونو په باره کښی يی دجرګه ګۍ دغړ يو پوښتنوته ځوا بو نـــه وويل دکر هنی او اوبو لګو لو دچارو کانو اوصنايعو په جرګه ګۍ کښی ديو شـــمير مراجعينو په عرض غور او فيصله وشوه .

داسد ۲۱ ــ دمشرانو دجرګی په عمو مي غونډه کی د جهانی بانك د بين المللـــــی انکشا ف د موسسی څخه د پنځو مليو نو ډالرو دکر يد ت موا فقت ليك د بحث او خبرو څخه وروسته درأيو په اکثر يـــت تاييد او تصو يب شو .

په هغی غونډه کی چه د مشرانو دجرګی درئيس سنا تور عبدالها دی داوی په‌مشر ۍ جوړه شوی وه دهغی جر ګی رئيس سنا تور عبدالهادی داوی وويل چه دجها نی با نك دبين المللی انکشا ف د موسسی څخه‌دپنځو مليونو ډالرو دکر يد ت موافقت ليك داوبو لګولو د کوچنيو سيستمو نو دتر مـيم او اصلاح کو لو د منځ ته راوستلو دپاره چه پخوا په ولسی جرګه کی تصويب شو ی وودمشرانو دجرګی دبين المللی او خارجه چارو دجرګه ګۍ په نظر يی سره‌دارالانشاء ته رسيد لی دی .

دمشرانو دجر ګی رئيس وويل دمربو طی

مرجع شخه د اولیت حق وغوښتل شو چه د
رایوپه اکثر یت نو مو ړی موا فقت لیك ته
د اولیت حق ور کړی او په هغه بحث‌وشی.
دمجلس منشی سنا تور محمد امین یو نسی
دموا فقت لیك دمربوطو او را قو سره د
مشرانو دجر گی دبین المللی او خار جه
چارو دجر گه گی نظر یه ولو ستله او له
بحث او خبرو شخه‌وروسته‌نو مو ړی موافقت
لیك درایو په اکثریت تایید او تصویب‌شو.
دغونډی په پا ی کی د مشرانو دجر گی
رئیس سنا تور داوی د مشرانو دجر گی د
غونډو پا ی ته رسید ل د ۱۳٤۹ کال دمیزان
تر دوه ویشتمی نیتی پوری اعلام کړل اود
سنا تورانو د دو بی درخصتی او دشوری
دتعطیل په با ب یی دغه وینا وکړه .

محترم سنا تورانو او گرانو همکارانو !

دپاك خدای په بار گاه کی د زیا ت‌شکر
د ادا کولو ځای دی چه زمونږ او تا سی د
دغی دوری دفعا لیت‌لومړی کا ل په صحـــت
او عافیت سره تیر شو او د زیا ت شکر
ځای دادی چه د مشرانو دجر گی عا لــی
مجلس وکولای شو چه له یوی خوا د گران
ملت اساسی مصالح د حکو مت غوږ تـــه
ورسو ی او له بلی خوا د صدار ت د راپور
ونو او پیشنهادونو په لایحو کی د حکومت
اداری ، سیاسی او اقتصادی ضرور یا ت
په معقو لانه ډول سره دغور لاند ی نیولی
او د معظم ټولوا ك هما یو نی اعلیحضرت
دحکیما نه هغو لار ښوونو سره سم چه‌ددغی
مبار کی دور ی دپرانیستلو په و خت کی
یی کړ ی وی دخپلی وظیفی‌دپیژند نی‌په‌باب
یی دمرستو شخه ډډه نه ده کړی .

دمشرانو دجر گی سره دروا ن کا ل دو
روستیو وختو نو په نیما یی کی د حکومت
داستشار ی تما س په محکم حکم او هـــم
په مربوطو چارو کی سره مشاور وو اومونږ
هیله من یو چه کیفیت او کمیت یی لـه‌دی
شخه نور هم ښه شی چه ځو دهغه‌اجرا شخه
دمخه مربوط کارو نه په همفکر ی ،همنوایی
او مشوره سره متکی وی چه تعمیلی‌اوپالیسی
دټولو زیا ت داسلامی دیمو کراسی‌اصولوته
نژدی شی .

اوس سناتوران صاحبا ن دغونډی د
تعطیل ور ځی تر سره کو ی هیله کو م‌چه
دخوښی سره یو ځای وی او د خپلوموکلینو
او مصا حبینو سره دگرا ن هیواد د ما دی
او معنو ی اړتیاوو په با ب سنجو ل شوی
مشور ی او ارزښتنا که خبر ی وکړی او د
خپلی سیمی مشکلات او دهغه دغوښتو نکی
دحل صور ت برابر کړی او راتلو نکوغونډو
ته مجهز راشی .

غونډه د۱۳٤۹ کا ل د میزا ن د میا شتی
دمبار کی چا رشنبی دور ځی دسهار تر لسو
بجو پور ی تعطیل کوم . انشا الله تعا لی
وهوالمو فق والمعین .

دغه وینا دسنا تورانو له خوا نه دتودو
احساساتو په شر گندو لو سره بدر که شوه
او په تیرو دورو کی یی د جر گی درئیس
بریا لیتو ب وستا یه او په‌راتلونکی وخت
کی یی د دوی دزیا ت بریا لیتو ب غوښتنه
وکـــړه .

دشوری ددیارلسمی دوری ددوهم کال

دلومړ یوغونډو جریانات

پهولسی جرگه کی

د میزان ۲۲ – د سلطنت د مقام و کیل‌والاحضرت شهزاده ا حمد شاه د میز ا ن په ۲۲ د سهار پهلس نیمو بجو د شو ر ی‌ددیارلسمی دوری د دوهم کال لـو مړ نی غونډی په خپلو ارشاداتو سره پرا نستلی.

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرت‌شهزاده احمد شاه افتتاحیه وینا:

ددواړوجر گو محتر مو غړ یو !

خوشاله یم چه ستاسی در خصتی‌ددوری لهپای ته رسیدو نه وروسته دافغا نستان دشوری ددیار لسمی دوری ددوهـم کـا ل لومړنی غونډی داساسی قا نون د حـکم په پیروی دمعظم‌ټولواك همایونی‌اعلیحضرت په وکالت د لوی خدای (ج) په نا مـه پرانیزم .

په دغه فر صت کښی غـواړم د معظـم ټولواك همایونی ا علیحضرت دارشا دا تو یوه بر خه چه دشوری د دیارلسمی تقنینیه دوری د پرا نستلو په و خت کی یی پـه همد غه ستر تالارکی ددواړو جرگو دمحترمو غړ یو په مخ کی خر گند کړی وو یـا د ه کـړ م .

د خلکو د نمایندگی امانت یوا ز ی هغه وخت د هیواد د مصا لحو په ساتلو سرته رسیدلای شی چه دټو لو و ظیفو په ا جر ا کولو کښی د اساسی قا نون د حکمو نـو او حدو دو ترکومه خایه چه ددولت په دغی قوه پوری اړه لری په پوره د قـت سر ه مراعات و شی .

یقین لرم د هیواد اړتیاوی په تیـره بیا هغه مو ضوع گانی چه دافغانستان د عا لی مصالحو له نظره ډیر ی خپړنی ا و غـور غواړی په یوه تیر کال کښی تاسی تـه خرگند ی شوی وی چه د شوری د قا نونی صلا حیت په حدودو کی یه د ملی هدفو نو او غوښتنو له په نظر کښی نیو لو سره د هغو په باره کی تصمیمو نه و نیسی .

په دغی تاریخی حسا سه مر حله کی د گران ا فغا نستان ترقی ددولت د د ریوواړو قوا وو گډو او متداولو کو ښښونو ته اړه لری .

د هیواد د ا قتصادی او ا جتماعی شئونو سلیم انکشاف داساسی قانون د حکمو نو او ارخښتونو په حدودو کی ددولت د قواوو ډیر کو ښښونه او ا غیزه نا کی همکا ر ی غواړی .

په دی هیله د هغو مهمو و ظیفـو ا و مسئو لیتو په ا جراکو لو کښی چـه د هیواد د ټولو شئو نو پر مخ بیولوکښی ئی په مخ کښی لری داوړدو کو ښښو نو پهړنا کښی دلوی خدا(ج) له حضور خخه ستاسی ټولو له پاره ز یات تو فیق غـواړم ا و دلوی خدای (ج) په نا مه دافغا نستا ن دشوری ددیارلسمی دوری ددو هم کـا ل لومړ نی غونډه پرا نیزم .

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرت شهزاده احمدشاه هغه وخت چه په خپلو قیمتدار وارشاداتو سره دشورئ د دیارلسمی دورې
د دوهم کال دلمړی اجلاس لمړنی غونډه داولسی جرگی په تالار کښی پرانیزي

ولسـي جرگـه

دعقرب ۳ ـ دولسي جرگي عمومي مجلس دهغې‌جرگې درئيس‌پوهنوال دكتور محمدعمر وردگ په رياست جوړ شو .

په دې غونډه کې دولسي جرگي منشي ښاغلي سيد مبين شاه امير پخواله هغه چه داجندا په لو ستلو پيل و کړې د مجلس غړيو ته څرگنده کړه چه دداخلي و ظايفو دلايحې په اساس دجر گه‌گيو غړي وټاکې.

په عمو مي مجلس کې‌له غور او څېړ نې نه و روسته د مالي او بودجې تقنين اوعدلي چارو ، داخله چارو ، د قوانينو د تطبيق د مراقبت او د شكا يتو داو ريدلو دجرگه‌گيو غړې د مربوطو و لا يتو دوكيلا نو د معر فې كيدو په اساس چه په پرو نې عمومي مجلس کې يې نو مونه و لوستل شول دولسي‌جرگې دغړ يوله خوا درايو په ا كثريت تـــا ئيد او تصويب شول .

همدغه‌راز په د غې غونډه کې د و لسي جرگې د نورو دايمي جرگه گيو غړي چه په خپله د و كيلا نو د غوښتنې په ا سا س په مربوطو جرگه گيو کې شا مليږي هم‌تائيد شول چه نو مو نه به يې وروسته تر د ې خپاره او ا علان شي .

د هغو څلورو جرگه‌گيو د غړ يو لست چه دولا يتي ا نتخاباتو په أساس په‌جرگه كيو کې شا مل شويدي . په دې ډو لدی :

دكابل و لايت :

د بگرا ميو وكيل ښاغلي عبد ا لر سول بركې د تقنين او عدلي چارو په جر گه كې دچاردهي و كيل ښاغلـي محـمـد آ صف اماني د مالي او بودجې د چارو په جرگه‌گې كې ، دډايكنډيو و كيل ښاغلي لعل محمـد اكبري د شكا يتو داو ريدلو په جرگه‌گې كښې او د سروبي و كيل ښاغلي حفيظ الله دداخله چارو په جر گه‌گې كښې .

د لو گر و لايت :

دغزني د كټوازوكيل ښاغلي عبد ا لحبيب كټوازي د تقنين او عدلي چارو په جر گه‌گې كې د لو گر د مركز و كيل مو لوي‌سيداكبر دلاور دمالي اوبودجې د چارو په‌جرگه گې كښې ، د محمد آغې و كيل ښاغلي حا جي عبدالله ا حمد زی ددا خله چارو په جر گه گې كښې .

دوردگو و لايت :

د ننگرهار د ولا يت د حصارك و كـيـل حاجي عبدالو هاب د تقنين او عدلي چا رو په جر گه‌گې كښې أو د ميدان و كيل‌ښاغلي نور علم مظلوم دداخله چارو په جرگه گې كښې .

د پروان و لا يت :

د جبل السراج و كيل ښاغلي عبدالحميد سالنگيار ددا خله چارو په جرگه گې كښې.

دكا پيسا و لا يت :

دكاپيسا د مركز وكيل‌ښا غلي‌عبدالمهيمن روحاني د تقنين او عدلي چارو په‌جرگه گې كې . د كو هستان وكيل ښاغلي عبدالله دمالي او بودجې د چارو په جرگه گې كې. د پنجشير و كيل ښاغلي عبـد القيـوم د شكا يتو داوريدلو په جرگـه گې كښې د تگاب و كيل ښاغلي اسد ا لله صافي‌دداخله چارو په جرگه گې كښې .

د با ميا نو و لايت :

د كابل ددريمې حوزې و كيـل ښاغـلي محمد يو سف بينش د تقنين ا و عـد لي چارو په جر گه گې كښې . د پنجاب وكيل ښاغلي محمد ا كبر د مالي او بو د جې د چارو په جرگه گې كښې . د سيغـان ا و كهمرد و كيل ښاغلي ا حمد جان د شكا يتو داو ريدلو په جرگه گې كښې . ديكاولنگ وكيل ښاغلي سيد محمد نجفي ددا خلـه چارو په جرگه گې كښې .

دغزني و لا يت :

داندړ و كيل‌ښاغلي يار محمد د لـيلـي دتقنين أو عدلي چارو په جـر گه‌گې كې . دجاغور يو و كيل ښاغلي محمد ا يـو ب سلطاني د مالي او بودجې د چارو په‌جرگه گې كې . د نا هـورو و كـيل ښا غـلي عبدالحسين مقصودي د شكا يتو داوريد لو په جرگه گې كې او دوازې خوا و كـيـل ښاغلي بهاء الحق ددا خله چارو په جرگه‌گې كښې .

د لغمان و لایت :

د لغمان د مرکز و کیل ښاغلی‌عبدالکریم عمر خیل د تقنین او عدلی چارو په جر گه گی کښی د علیشنګ و کـیل ، ښاغـلی عبدالرزاق د مالی او بودجی د چارو پـه جرگه‌گی کی او د نو رستان وکیل ښاغلی محمد ا سمعیل نو رستانی ددا خله چا رو په‌جرگه گښی .

د ننګر هار و لا یت :

دکامی وکیل ښاغلی فیض الله فیاض د تقنین او عدلی چارو په جـرگـه‌گـی او د کوز کنړ و کیل ښا غلی محمد آصف‌پوپل د مالی او بو د جی د چاروپه جرگه‌گی‌کښی.

دکنړو نو و لایت :

د کنړونو د مر کز وکیل‌حاجی محمداکرم دتقنین اوعدلی چارو په جر گه گی کښی . د پیچ ددری و کیل ښاغـلی سمیـع ا لله صافی د مالی او بود جی د چاروپه جرگه‌گی کی او د سر کانړ و کیل ښاغلی عبد الغنی دداخله چارو په جرگه‌گی کښی .

دبغلا ن و لا یت :

ددوشی و کیل ښا غلی سید نا صرشاه نادری د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی . داندراب و کیل ښاغلی عبد ا لقـیو م دبودجی او مالی چارو په جر گه‌گی کی اُ و د خوست و فرنګ و کیل ښا غلی میرمحمد حسن ددا خله چارو په جرگه گی کی .

دکندز و لا یت :

دارچی ددښتی و کیل فاتح ا لملك ننګ یو سفزی د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه‌گی کی . د حضرت ا مام و کـیـل ښا غـلی عبدالرحمن نیك زاد د بودجی او مـا لـی چارو په جرگه‌گی کی او د کندز د مر کـز و کیل ددا خله چارو په جرگه گی کی .

د سمنګانو و لا یت :

د خلم و کیل ښاغلی شجاع ا لد یـن شریفی د بو د جی او مالی چا ر و په جرگه گی کی .

د تخار و لا یت :

د چاه آب و کیل ښاغلـی محمـد عـلم فیض زاد د تقنین اوعدلی چارو په جر گـه گی . د ینګی کلاوکیل ښاغلی محمد حکیم صدیقی دبودجی او مالی چارو په جر گه‌گی کی . د فر خار و کیل ښاغلی محمد طوره ایوبی د شکا یاتو داوریدلو د چارو پـه جرگه‌گی کی . او د تخار د مرکز و کیل ښاغلی محمد نظر ددا خله چاروپه جرگه‌گی کی .

د بد خشان و لا یت :

دجرم وکیل ښاغلی محمد هاشم‌واسوخت د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی اود درواز د مرکز و کیل ښاغلی عبدالر حمن کوفی د بود جی او ما لی چارو په‌جرگه‌گی کی . د بد خشان د و لا یت د کشم و کیل ښاغلی محی ا لدین صیاد ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی او د چمتال و کیل ښاغلی عبدالو هاب د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه گی کی . د بلخ د مرکز و کیل ښا غـلی محمد سرور ا کبری د بودجی او مـا لی‌چارو په جرگه‌گی کی ، ددولت آباد د و لسوالی وکیل ښاغلی سید یحیی ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی او د نهر شا هی و کـیل ښاغلی شاه محمد د شکا یاتو داو ر ید لو په جر گه گی کښی .

دفاریاب و لا یت :

ددو لت آ باد و کیل ښاغلی حبیب‌الله اسحاق زی د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی . ددرزاب و کیل ښاغلی عبدا لله دبودجی او د مالی چارو په جرگه گی کی . او د شیرین تګاب و کیل ښاغلی حـــا جی محمد عثمان د دا خله چارو په جرگه گی کی .

دباد غیس‌و لا یت :

دهرات د حوزی وکیل ښاغلی‌سید رسول فکور دبادغیس د و لایت د نما ینده‌په‌حیث. دتقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی‌دجوند وکیل ښاغلی اُ میر محمد د بـــو د جی او مالی چارو په جر گه‌گی کی او د غور ما چ

وکیل ښاغلی محمد ا لدین ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی .

ښاغلی غلام نقشبند ددا خله چا رو پـه جرگه گی کی .

د هرات و لا یت :

د پښتون زر غون و کیل ښا غلی‌محمدعلی قاضی زاده د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه گی کی ، د زنده جان وکیل حاجی فدامحمد دبودجی او مالی چارو په‌جرگه‌گی کی او د هرات داوبه وکیل حاجی عبد ا لعلی‌ددا‌خله چارو په جرگه‌گی کی .

د نیمروز و لا یت :

دلاش جوین د و لسوالی وکیل ښا غلی محمد غوث د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی ، داصل چخا نسور و کیل ښا غـلـی امان ا لله شیر زاد د بودجی او مالی چارو په جرگه گی کی او د چار بر جك و کیل ښاغلی عبدالرحمن سنجرانی ددا خله چارو په جرگه‌گی کی .

دفراه و لایت :

دبالا بلوك و کیل ښاغلی عبدالغفارفراهی دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی .

دشین ډنډ وکیل ښاغـلـی امـان ا لله شین ډنډی د بودجی او مالی چارو په‌جرگه گی او د گلستان و کیل ښاغلی میرزا محمد دقیق ددا خله چارو په جرگه گی کی .

د هلمند و لا یت :

د موسی کلا و کیل ښاغلی عبد ا لر وف بینوا د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی او د هلمند و کیل ښاغلی سید مبین شا ه امیر د مالی او بودجی د چارو په جر گه گی کی .

د زابل و لا یت :

د غزنی د ناوی و کیل ښاغلی‌محمدهاشم تره کی دزا بل دولایت د نما ینده په‌حیث دتقنین اوعدلی چارو په جرگه گی د جلدك وکیل ښاغلی عبدالله ا لکوزی د بو د جی او مالی چارو په جرگه‌گی کی ددایه چوپان وکیل حاجی منگل د شکا یاتو داورید لـو په جرگه گی کی او د زابل دارغنداب وکیل

داروز گان و لایت :

ددهراود و کیل ښاغلی محمد کر یـم صحرائی د بودجی او مـالی چـارو پـه جرگه‌گی کی . د شهرستان و کیل ښا غلی غلام حسین یو سفی د شکا یاتو داو ریدلو په جرگه گی کی او د خـاص اروز گـا ن وکیل ښاغلی عبدالقیوم مها جر ددا خـلـه چارو په جرگه گی کی .

د پکتیا و لا یت :

د خوست د لوی و لسوالی و کیل ښاغلی شیر ا حمد خوستی د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی .

د خمکنیو و کیل ښاغلی سراج ا لـدین منگل د بودجی او مالی چارو په‌جرگه گی‌کی. دزر مت و کیل ښاغلی باز محمد زر متی د شکایاتو داو رید لو په جرگه گی کی او د تنیو و کیل ښاغلی شیر خان غر یب یـا ر ددا‌خله چارو په جرگه گی کی .

په دی غونډه کی د کو چیانو و کـیلا ن هم په لاندی ډول سره تصو یب شو ل

د غزنی د کو چیانو و کیل ښاغلی‌شهنواز ددا‌خله چارو په جرگه گی کی دپشت رود دکوچیانو و کیل ښاغلی عبد الر شیددبودجی او مالی چارو په جرگه‌گی او د گر مسیر دریگستان د کو چیا نو و کیـل ښاغـلـی عبدالحمید ز هری د تقنین او عد لی چا رو په جرگه‌گی کی .

د عقرب ٤ ــ دولسی جرگی عمومی‌غونډه له غرمی نه پخوا دولسی جرگی د ر ئـیس پو هنوال د کتور محمد عمر وردگ په‌ریاست جوړه شوه وه .

په د غی غونډه کی دو لسی جـر گی د یوشمیر هغو غړ یو نو موټه چه یی دمربوطو جرگه گیو له پاره معرفی کړی وو د و لسی جرگی د منشی و کیل سید مبین شان ا میر له خوا و لو ستل شول .

عمومی مجلس له غور او خبرونه وروسته د جرگه گیو غړی درایو په ا کثریت تا ئید

او تصویب کړل .
دولسی جرګی د جرګه ګیو د غړ یولست چه په تیرو غونډوکی تا ئید او تصو یبشول په دی ډول دی :

د ملی د فاع د چارو په جرګه‌ګی کی :
درستاق و کیل ښاغلی محمد انور ، د ارغستان و کیل ښاغلی محمد ا سحق علومی د خا کریز و کیل حاجی خدأیداد تـا ج ، دشاولی کوت و کیل ښاغلی لعل محمد ، د کند هار د لو مړی حوزی و کیل ښاغلی نورمحمد ا کبری ، او د کندز د چار د ری وکیل حاجی محمد هیکل ، د پکتیا د ولایت د مرکز و کیل حاجی ا مان ا لله ګردیزی، دګران و کیل ښاغلی محمد ها شم نور زی، دکلای کاه و کیل ښا غلی سید انبیا ، دکشك وکیل ښاغلی عبدالرحمن جمشید ی ددیشو وکیل ښاغلی نظر ا لله ، د تو لك و کیل ښاغلی سید محمد ر فیق نادم د کهسا ن و کیل، ښا غلی محمدجنید علیزوی دپسابند وکیل ، ښاغلی ا حمد خان د بـا غرانوکیل ښاغلی جمال خان د بلچراغ و کیل ښاغلی عبدالغفور ، د شهرك و کیل ښاغلی‌تاج‌الملوك او د کا مد یش وکیل ښاغلی شمس‌الدین مو حد .

د فرهنګی چارو په جرګه ګی کی :
دچوری د ولسوا لی و کیـل ښا غـلی عبدالخا لق بر هانی ا شکزی ، د بګرام وکیل ښاغلی عنایت ا لله ابلاغ ، د جوز جان د مرکز و کیل حاجی عبدالکریم مخدوم ، د نهرین و کیل ښاغلی عبدالحفیظ ، د منګجك وکیل ښاغلی محمد ا مین ، د کلای ز ا ل وکیل مولوی خواجه مراد ، د خواجه غا ر وکیل ښاغلی محمد طا هر چیچکه ، دبرکی برك و کیل ښاغلی محمد نبی ، د خا ځیـو وکیل حاجی محمد ا قبال ، د جانی خیلو وکیل ښاغلی میر زا جنت‌منګل ، د و ز ی ځدرانو و کیل ښاغلی یار محمد او خا ځی میدان و کیل ښاغلی میر زا جان .
همدغه راز د کشم و کیل ښاغلی سیـد محی الدین صیاد ، دداخله چارو په جرګه ګی کښی د اسمار و کیل ښاغلی محـمـد هاشم مشوانی ، دپروان د مرکز و کـیـل ښاغلی میر محمد عثمان او د سید آ با د وکیل ښاغلی عبدالله د شکا یتو داو ریدلو په جرګه‌ګی کی ، د لعل و سر جنګل وکیل ښاغلی خـادم حسین بیګ درواز و کیـل ښاغلی عبدالرحمن کو فی او د بهسود و د مر کز و کیل ښاغلی محمد ا سلم دمالی او بودجی د چارو په جر ګه‌ګی کاندیـد ا و وټاکل شو .

دفواید عامی أو مواصلا تو په جرګه‌ګی کـــی :

داشکاشم وکیل ښا غلی سید عبدالجبار معانی ، دنجرا ب وکیل ښا غلی خواجه اقا ، دبهسود و دلومړی بر خی وکیل حا جـــی سلیمان ، د سرخ و پار سا و کیل حا جی نادر علی الله داد ، دورث وکیل حا جـــی محمد سرور شاهی ، دبامیا نو د مرکز وکیل ښاغلی حاجی غـلام ر سول ، د غـز نـی دمرکز وکیل ښاغلی محمد عوض‌خواجه‌عمری،
او دچار بولك وکیك ښا غلی ولی محمد رحیمی دأنکشا فی پـلان د چارو په جرګه ګی کی .

دتجار ت د چارو په‌جرګه‌ګی‌ګی :
دازری وکیل ښاغلی لعل ګـل فر یـاد احمد زی ، دعلینګار وکیل ښا غلی عبدالله اخند زاده ، دننګر هار دکوچیانووکیل‌ښاغلی الله نظر ، دګو ملی وکیل ښا غلی رمضان دارګو ن داو بی دولسوا لی وکیل ښا غلی وزیر محمد ځدران ،دسید کر م وکیل‌ښاغلی شهباز احمد زی ، د منګلو د مو سی خیلو وکیل ښاغلی بختیار ګل ، دننګر هار دمر کز وکیل ښاغلی حا جی فقیر محمد ، دشینګی وکیل ښاغلی عبدألستار ملا خیل ، دتر ین کو ت وکیل ښا غلی غـلام جیلانـــی ، د خوګیا نیو وکیل ښا غلی خیر الله منور د مومند دری وکیل ښاغلی سعدالله کما لی ، دناز یانو وکیل ښاغلی سیف الر حمـــن دسره رود وکیل ښاغلی امیر محمد بهسود وال ، دشنوار و وکیل ښا غلی م د اعظم دخاص کنړ و کیل ښاغلی عبدالجلیل ملنګګ دشوکی وکیل ښا غلی غـلام محمد صا فی او دا چین وکیل ښا غلی علی محمد .

دکانو او صنايعو په جرگه کې کي :

دکابل دښار د څلور مې حوزې وکـيل ديپلوم انجنير غلام محمد فر هاد ، دزابل دولايت دمرکز وکيل ښاغلى عبدالعزيز ، د زابل دکو چيانو وکيل ښا غلى محمد انوراو دشاه جو ی وکيل ښاغلى غـلام دستگير .

دروغتيا دچارو په جرگه کې کي :

دانجنيل وکيل ښا غلى عبدالقدوس مومند دبادغيس د مرکز وکيل ښا غلىعبدالمجيد، د مرغا ب وکيل حا جي غـلام ربا نيشملزی، دفراه د مر کز وکيل ښا غلى عبدالو ها ب نور زی ، دبکواو کيل ښا غلى محمدزما ن دانار دری وکيل ښا غلى محمد جمعه عينك او د گذری وکيل ښا غلى غـلام حيدر .

دکرنی او مالدارۍ دچارو په جرگه گـې کښې :

دسرپل وکيل ښاغلى کما ل الد ينږاسحق زی ، دپلخمر ی وکيل ښا غلى ســــردار عبدالرشيد ، د مقرو کيل ښا غلى محمداکرم، د پښتون کوت و کيل ښا غلى محمد بخا ر مسکين يار ، د غزنى دقره باغ وکيلښا غلى غـلام نقشبند ناشر ، دشولگری وکيلښاغلى محمود او د خان آباد وکيل ښاغلىسيدامير.

دعقرب ٥ — دولسي جر گې په عمو مي غونډه کې د مربوطو جرگه گيو د غړ ودټاکلو پر موضوع بحث او خبر ی وشوی .

غونډه دولسي جرگې درئيس پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك په مشر ی جوړه شو ی وه او د ماسپښين څخه وروســـته تر يو ی بجې پور ی يې دوام وکړ .

په دغې غونډه کې دولسيجرگې ديوشمير غړو دټا کلو پر موضو ع چه د هغـــو د خپلو نو مو نو د ثبتو لو او دعلا قې وړجرگه گيو ته د هغو دغوښتن ليکو نو په اسا س شامليږی بحث وشو په دغې غونډهکيلومړی دولسي جر گې دمنشي په واسطه دولســـي جر گې ديوشمير هغو غړو نو مو نهولوستل شو ل چه دشکايا تو د اوريد لو د چارو ، دملي دفاع دچارو او داخله چارو په جر گه گيو کې يې خپل نو مو نه ثبت کړی وو .

عمو مي مجلس دغور او مباحثې څخـــه وروسته دبدخشا ن دولايت نه دمالستا ن وکيل ښا غلى سيد شاه مو سي رضو ی د شکايا تو دااوريد لو دچارو جرگه گې تهاو دزابل دولايت نه يې دشينکي وکيل ښا غلى بسم الله د داخله چارو جر گه گې ته د رايو په اکثريت تاييد او تصويب کړ .

دغه راز عمو مي مجلس دنور زاد وکيل ښاغلى آقا محمد او د هرا ت دلو مړيحوزی وکيل ښاغلى سيد رسو ل فکور ی د ملي دفاع دچارو جرگه گې ته دقا د س وکيل ښاغلى سيد محمد غوث او د تيور ی وکيل ښاغلى مير فخر الدين يې دروغتيا دچارو جرگه گې ته درا يو په اکثريت تا ييد او وټاکل .

دغه راز دوړ مي ور ځې په غونډه کې د فوايد عا مي او مواصلا تو د چارو ،دکرنی او مالدارۍ دچارو او د تجارت دچارو دجرگه گيو اداری هياتو نه غونډی ته معر في شول چه په لاندې ډول سره دولسي جرگېله خوا‌د تاييد شو ل :

الف — د فوايد عا مي او مواصلا تو د چاروجرگهگې :

١ — دسرخ پارسا وکيل حا جي نادر علي الله داد دجر گه گې د رئيس په حيث .

٢— د بهسود و دلومړی بر خې و کـيل حاجي سليما ن يار ی درئيس د نا يب په حيث .

٣ — دغزنى دمرکز وکيل ښاغلى محـمد عوض خواجه عمر ی د منشي په حيث .

ب — دکر نی او مالدارۍ د چارو جرگه گـــې :

١ — دسر پل وکيل ښا غلى کمالالدين اسحق زی دجرگه گې درئيس په حيث .

٢ — دغزنى دقره باغ وکيل ښا غلى غلام نقشبند ناشر د مرستيا ل په حيث .

٣ — دفارياب دپښتون کوت وکــــيل ښاغلى بخار خان مسکينيار د منشي پهحيث.

ج — دتجار ت دچارو جرگه گې :

١ — دخوگيا نيو وکيل ښا غلى خيرالله منور دجرگه گې درئيس په حيث .

٢— دارگون د لوی و لسوالۍ وکيلښاغلى وزير محمد ځدرا ن د رئيس دنا يبپهحيث.

۳ ـ دبهسودو وکیل ښاغلی امیر محمد بهسودوال دجرگه گی دمنشی په حیث .

دعقرب ٦ ـ دولسی جر گی د تجار ت د چارو او فواید عا می او مواصلا تو جر گه گیو دقرآن کریم دځو آیتو نو دلوستلوځخه وروسته پنځلو لو مړ نیو غونډو شروع وکړه او دخپلی مربوطی اجندا موضو ع یی طر حه کـــړه .

دعقرب ۹ ـ دولسی جر گی دفوایدعامی او مواصلا تو د چارو جرگه گی دعقر ب په اوومه ورځ غونډه وکړه او دسې کونو اود فواید عا می دنو رو چا رو په باره کښې‌یی یولړ خبر ی وکړی .

په نتیجه کښې تصمیم ونیو ل شو چه دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقو ب‌لعلی دی دجرگه گی په راتلو نکی غونډه کښی دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نــه ووایی .

دعقرب ۱۰ ـ دولسی جر گی عمو مــــی غونډه چه تر غر می دمخه د هغی جر گی د رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك په مشر ی جوړه شوی وه او په هغه کی د جرگه گیو د ادار ی هیئتو او د هغــــو د غړو په ټا کلو او همدغه رنگه په یوه‌پیشنهاد باند ی چه د فور یت غوښتنه یی کوله بحث او خبر ی وشو ی .

وروسته له هغه چه دولسی جرگی‌دلومړی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا د غونډی اجندا ولوستله شوه د پیشنهــــاد موضو ع تر بحث لاند ی ونیو له شوه .

په نو مو ړی پیشنهاد کی غوښتنه‌شوی وه : ددی دپاره چه دولسی جر گــــی پــه ورسپار ل شو و چارو کی بند یز او ځنډرا نشی او هره ورځ دولسی جرگی په تا لار کی نصا ب پوره وی پیشنهاد کیږی چه د وکیلانو معاش دی په دوه ډوله سره‌ورکړ ی شی یعنی پنځه زره افغانی دی دوکا لت د معاش په توگه او دری زره افغانی نور ی دی وکیلانو ته دحق الحضور په نا مه ورکړی شــــی .

کوم وخت چه د دولت د مامورینوحاضری دسهار په اتو بجو وی نود وکیلا نوحاضری دی دسهار په نهو بجو او کله چه د دولت دمامورینو حاضر ی دسهار په نهو بجو وی دوکیلا نو حاضر ی دی د سهار په نهه نیمو بجو دولسی جر گی او د رئیس دیوه نایب اودجرگه گیو د منشی دنایب له‌خواواخیستله شی . همدغه رنگه په پیشنهاد کی دمجلس دنصا ب په با ب کی ویل شو ی دی چه دعادی اومعمو لی فیصلو دپاره د مجلس د نصاب دپاره نسبی اکثریت یعنی چه تر نیما یی زیا ت وی وټا کل شی‌اودفوق‌العاده مهمو چارو په وخت کی لکه د دو لت بودجه او یا پر اداری هیئت با ند ی دنه اعتماد د ښکاره کولو په وخت کی ځرنگه چه پـــه اساسی قانون کی هم یاده شوی ده دحاضری غړوو دو ولثلو په اکثریت با ند ی‌تصویب شی وروسته له هغه چه ددغه پیشنهاد طرحه دغونډی داکثریت د غړو له خوا تاییده‌شوه په دغه بر خه کی هر وکیل خپله نظر یه ځرگنده کړه او په دغه پیشنهاد با ند ی یی زیا ت بحث راتلونکو غونډو ته وځنډیده .

همدغه رنگه په دغه غونډه کی دتقنینی او عدلی ، د فر هنگی چارو د مالی اوبودجی دچارو ، د داخله اوشکایا تو داورید لو د چارو دجرگه گیو ادار ی هیئتو نه په‌لاند ی ډول وټاکل شول :

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی :

دهلمند ولایت د موسی کلا وکیل ښاغلی عبدالرو ف بینوا درئیس په حیث ،دهرات دپښتون زر غون وکیل ښا غلی محمد علی قاضی زاده درئیس دنایب په حیث ،دبدخشان دجرم وکیل ښاغلی محمد هاشم واسو خـت دنو موړی جرگه گی د منشی په حیث .

دمالی او بودجی په جرگه گی کی :

دفراه د شینډنډ وکیل ښا غلی امان‌الله شینډنډی ، درئیس په حیث دپل علم‌وکیل ښاغلی سید اکبر دنایب په حیث اودکابل دچار د هی وکیل ښا غلی محمد آصــــف اما نی د منشی په حیث .

دشکایاتو داورید لو په جرگه گی‌کی :

دزرمت وکیل ښا غلی باز محمد زرمتی

درئیس په حیث .

دفرهنگی چارو په جرگه گی کی :
دبگرام وکیل ښا غلی عنا یت الله ابلاغ درئیس په حیث ، د څاځیو وکیل ښا غلی حاجی اقبا ل درئیس دنایب په حیث‌اودجانی خیلو وکیل ښا غلی جنت خا ن منگل دمنشی په حیث .

ددا خله چارو په جرگه گی کی :
دکندز د مرکز وکیل ښاغلی سید امیر هاشمی درئیس په حیث ، دهرا ت د او بی وکیل ښاغلی حاجی عبدالعلی تیمور ی د رئیس دنا یب په حیث او دجبل السرا ج وکیل ښاغلی عبدالحمید سالنگیار د منشی په حیث .
همدغه راز په دغه غونډه کی دگزا ب‌وکیل ښاغلی محمد اکبر ، د ادرسکن وکیل‌ښاغلی عبدالبصیر د ملی دفا ع دچارو په جرگه‌گی کی دلغمان دقر غی وکیل ښا غلی‌شمس‌الحق پیرزاده ، دزابل ولایت دارغندا ب وکـیل ښاغلی غـلام نقشبند ، دننگر هار درودا تو وکیل ښا غلی رو ح الله حبیب ، دکا بل دپنځمی حوزی وکیل ښاغلی جی سنگک ، دکانو او صنایعو په جرگه گی کی درو ی دوآب وکیل ښاغلی حاجی نور محمد دانکشافی پلان په جرگه گی کی په عمو می مجلس کی دغړو په حیث وپیژندل شو ل اودعمو می غونډی دغړو له خوا په اکثریت سره تایید شـــو ل .

دعقرب ۱۱ ــ دولسی جر گی په غونډه کښی چه دولسی جرگی درئیس پو هنوال دوکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شوی وه دولسی جر گی دوکیلا نو دحاضری دموضو ع او هغی جر گی دځینو ادار ی هیئتو نو دټاکلو په با ب بحث او خبر ی وشو ی او په دی با ب‌تصمیمونه ونـــیول شـــو ل .
په لو مړی ځل کښی دولسی جر گی د وکیلانو د حاضر ی د در ی فقره‌ایزه‌پیشنهاد په باب چه دولسی جرگی دلو مړ ی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خواولوستل شو . دبحث او خبرو څخه وروسته فیصله وشوه چه موضو ع دی د تقنین دچاروجرگه گی ته واستو له شي .
وروسته دځینو جرگه گیو د اداری هیا تو نوټاکل په لاندی ډول تائید او تصـویـب شو ل :

دکانو او صنا یعو دچارو په جرگه گی کښـــی :
دننگر هار د روداتو وکیل ښا غلـــی روح‌الله حبیب درئیس په حیث ، د زابـل دارغنداو وکیل ښا غلی غـلام نقشبند درئیس دنایب په حیث او د کابل دپنځمی حو زی وکیل ښا غلی جی سنگک د منشی په‌حیث .
دملی دفا ع دچارو په جرگه گی‌کښی :
دهرا ت دکهسا ن وکیل ښا غلی محمد جنید علیزوی د رئیس په حیث ، د هـرات دگلران وکیل ښا غلی محمد هاشم نورزایی درئیس دنایب په حیث او د فاریا ب دبل چراغ وکیل ښا غلی عبدالغفور د منشی په حــیث .

دشکایا تو د اوریدلو دچار و په جرگه گی کښی :
دمالستان وکیل ښاغلی سیده شاه موسی رضو ی درئیس د نا یب په حیث او دپروان دمرکز وکیل ښا غلی میر محمد عثمان دجرگه گی د منشی په حیث .
همدغه رنگه کوم وکیلان چه دولسی‌جرگی په جرگه گیو کښی دغړو په حیث ټا کـل شوی دی .
هغه‌وکیلان چه دانکشافی پلان په جرگه گی کښی ټاکل شوی دی :
دنهر سرا ج وکیل ښا غلی اما ن الله داشکمش وکیل ښاغلی عبدالقیوم صـافی ، دناد علی وکیل ښا غلی محمد صفدرخروټی دبغلان دمرکز وکیل ښا غلی غـلام دستگیر وطنیار او دقر قین وکیل ښاغلی محمداحمد.
هغه وکیلان چه د اجتماعی شیگیو دجرگه گی په غړ ی تو ب دپاره انتخاب شوی‌دی .
دغوربند دولسوالی وکیل ښاغلی محمدکبیر غـــور بندی ، دسمنگانو دمرکز وکـــیل ښاغلی عبدالنها شنم دو لت زی ، د غوراتو دمرکز وکیل ښاغلی عبدالجبار او دبارکزو دناوی وکیل ښاغلی محمد منیر .

همدغه رنګه دځینو وکیلانو د خالیځوکیو
په هکله یو نور ی پیشنهاد مجلس‌ته‌وړاندی
شو چه تر بحث وروسته دا فیصله شوه‌چه
د موضوع شخه دی حکومت ته خبر ورکړ
شی چه د ده بالا ، سپین بولدك او پکتیا
ولایت دسپیر ی او اند خوی دولسوا لی د
کمبودو وکیلانو د انتخاب ولو په هکله‌اقدام
وکـــړی .

دعقرب ۱۲ – دولسی جر ګی په غونډه‌کی
چه دمغی جرګی درئیس پو هنـــوال دکتور
محمد عمر وردګ په مشر ی جوړه شو ی‌وه
دانکشا فی پـــلان دجر ګی د ادار ی هیئت
دتاکلو په موضو ع او همد غه رنګه د مالی
او بودجی چارو د جرګه ګی د ادار ی هیئت
پیشنهاد چه دولسی جر ګی د منشی ښاغلی
سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شـــو
دغونډی له خوا په لاندی ډول تائید شول :

دانکشا فی پـــلان په جرګه ګی کی :
دبلخ دچاربولك وکیل ښا غلی ولی‌محمد
رحیمی درئیس په حیث ، دبغـــلان دمرکز
وکیل ښا غلی غـــلام دستګیر وطنیار درئیس
دنایب په حیث او د هلمند د نهر سرا ج
وکیل ښاغلی امان آلله د منشی په‌حیث .

همدغه رنګه د ما لی او بودجی دچاروجرګه
ګی دپیشنهاد موضو ع چه غوښتنی و د دی
دپاره چه د دولت د ۱۳۴۹ کال په بود جه
باندی ځیرنه وشی باید دجرګه ګی‌غړی تر
رسمی وخت وروسته هم کار وکړ ی‌په‌عمومی
غونډه کی بحث ورباندی وشو چه په‌نتیجه
کی نو موړی پیشنهاد په اکثریت ســـره
تایید شو همد غه رنګه دولسی جر ګی‌دوړمی
ورځی په غونډه کی دافغانستان دپادشا هـــی
حکو مت او جاپا ن دحکو مت تر منځ د۱۳۴۸
کال دحمل په ۲۰ نیټه چه د ۱۹۶۹ کـــا ل
داپریل د۱۹ نیټی فرهنګی موافقه لیك دی
تر غور لاند ی ونیوه او تر یولړ خبرواو
ځیرنو شخه وروسته تصویب شو .

دعقرب ۱۳ – دولسی جر ګی دانکشا فی
پلان جر ګه ګی پخپل لو مړ نی غو نډه‌کی
دپوهنی په برخه کښی ۴۸کال پرانکشا فی
تخصیصیو با ند ی خبر ی وکړی اوتر یولړ
ځیرنو وروسته تصمیم ونیو ل شو چه د ۴۹
کال دعقرب دمیاشتی د ۱۶ نیټی په غــونډه
کی دی دپلان وزیر دکتور عبدالواحدسرابی
دجرګه ګی په غونډه کی ګډو ن وکړی اوپه
دی بر خه کی دی دجرګه ګی دغړ یوپوښتنو
ته ځوابو نه ورکړی .

همدغه رنګه دقوانینو د تطبیق دچارو او
شکا یا تو د اورید لو جرګه ګی د هغـــی
جرګی دیوه غړی له خوا د قرآن عظیم‌الشان
دځو ایا تو نو د لوستلو شخه وروسته په
کار شرو ع وکړه .

دکانو او صنا یعو د چارو جرګه ګی د
سرکال پخپلی لومړ نی غونډه کښـــی هغه
معلو ما ت او مطالعا ت چه‌تیرکال دنو موړی
جرګه ګی له خوا دافغانستان دبر ښـــنا او
صنایعو په هکله صور ت مو ند لی وو د
کانو او صنایعو دوزار ت د ځوابو نو سره
چه جرګه ګی ته ورکړی شو ی ودجرګه‌ګی
درئیس له خوا و جرګه ګی ته ولوستل‌شول
او په نتیجه کی د پانګی اچولو او دما هی
پردبرښنا شخه دګټی نه اخستلو مـــوضوع
تر ځیرنی لاند ی ونیو ل شوه .

همدغه رنګه ثقا فتی چارو جرګه ګـــی
دقرآن کریم دځو ایا تو نو دتلاوت شخــــه
وروسته په کار پیل وکړ .

دتقنینی او عد لی چارو جرګه ګی غونډه
وکړه وروسته له هغه چه د قوانینو دپروژو
او نور موضو ع عاتو لست چه دولسی‌جرګی
د ۱۲ دوری شخه پاته شو ی دی او یا پـــه
تیرکا ل کی جرګه ګی ته رسید لـــی دی
ولوستل شو دقضا یی صلاحیت او تشکیلاتو
قانون تر بحث لاند ی ونیول شو .

نو موړی جرګه ګی ددغه قا نو ن دوه
نور متنو نه چه په تقنینی فر ما ن با ند ی
نافذ شو ی دی دلومړی‌مادی شخه تر اولی
مادی پور ی سره مقابله کړل د ما لی او
بودجی دچارو جرګه ګی هم غونډه وکړه د
دولت د۴۹ کال دبو دجی اساسا ت مطا لعه
کړل او دتیر کال دقطعی حسا ب دنه رسیدلو
په نسبت د مربو طی مرجع شخه پو ښتنه
وشوه همد غه رنګه جرګه ګی پر نو موړی
بودجه با ند ی دغور کولو پروګرا م ترتیب
کړ . غونډه تر غر می وروسته تر یو ی‌بجی

پور ی دوام وکړ دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر ورد ك هم په دغی غونډه کښی گډون کړی وو .

دعقرب ۱٤ ـ دولسی جرگی دکـــانو او صنایعو دچارو جرگه گی د دولت دحقوقو څه دپاسه دشپاړ سو ملیو نو او اته لکــه افغانیو په برخه کښی چه دنساجی د ذمت دتیرو کلو نو دخرڅلاودټکس لەدر که پاتی شوی وو بحث او خبر ی وکړی په نتیجه کی دیولړ بحث او خبرو څخه وروسته خپلــه فیصله یی دتیرو وختو نو په تعقیب دتحصیل له کبله دمالیی دوزار ت په عنوا ن صادره کـــړه .

دغه راز ساختمانی قرار داد اودتسلیمی اسناد او د مشرو تی اقتصادی او تخنیکی کمیسیون نظر یا ت او د ما هیپر دپروژ ی دجوړ ونکو مفکوره یی دکانو او صنا یعو دوزار ت څخه وغوښتله .

دغه راز د مالی او بودجی دچارو جرگه گی د ٤٩ کا ل په بودجه با ند ی خپلو مطالعو او غور ته دوام ورکړاویولړ خبر ی یی ورباند ی وکړی او ضمنا یی ولسی جرگی ته د ٤٧ کا ل دقطعیه حسا ب د نه رسیدلو پر موضوع یی بیا بحث او خبر ی وکړی او د مر بوطو مراجعو سره یی تماس ونیو. غونډه دغر می تر دولسو بجو پوری روانەوه.

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی دقضا یی صلاحیت دتشکیلا تو دقانوند دوهم فصل پرموضوع غور وشو .

دملی دفاع دچارو جرگه گی د قرآن کریم دځو ایتو نود تلاوت څخه وروسته چــــه دنو موړی جرگه گی دیوه تن غړی په واسطه دانکشا فی پـلان او أساسی تشکیلا تود ولوستل شو په کار شروع وکړه .

چارو جرگه گی غونډه وکړه او د خپلی اجندا پر داخلی موضوعگانو با ند ی یی غورووکړ او خپل وروستی تصمیم یی راتلونکوغونډو ته وځنډاوو .

دعقرب ۱۵ ـ دولسی جر گی دانکشا فی پلان او أساسی تشکیلا تو دچا روجرگه گی غونډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصمیم په اساس دور ځی په یوولسو بجو د پلان

وزیر دکتور عبدالواحد سرا بی په داسی حال کښی چه دهغه وزار ت دپلان رئیس ښاغلی خرم له ده سره ملگری و دجرگه گی پـــه غونډه کښی گډون وکړ او د دولت د٤٨ کال دانکشا فی بودجی دلگښت په خوا وشا کښی یی د جرگه گی دغړو پوښتنو ته ځـــواب ووایه اودجرگه گی دلیکل شوو پوښتنویوه برخه یی دځواب دلیکلو په غرض د ځــا ن سره یوړه .

دولسی جرگی دفو هنگی چارو په غونډه کښی دکاروان دورځپاڼی او د افغان ملت دجریدی دعقرب د میاشتی د دولسمی نیټی په خپاره شوو مضا مینو بحث وشو او په نتیجه کښی دیولړ بحث او خبرو څخــــه وروسته فیصله وشوه چه دنوموړی جرگه گی دعقرب د میاشتی د شلمی نیټی دور ځی ترلسو بجو پور ی دی داطلا عا تو او کلتور دوزار ت معین محمد خالد روښان جرگه گی ته ورشی اودجرگه گی دغړو پوښتنو ته دی ځواب ووایی .

دغه راز جرگه گی دهغو لیسو اومنځنیو ښوونځیو په با ب بحث او خبر ی وکړ ی چه د٤٩ کال په اوړ دو کښی جوړه شوی دی او په نتیجه کښی دغسی فیصله وشوه چه د جرگه گی دعقرب د میاشتی د ۲۱ نیټی د ورځی دلسو بجو غونډی ته دی دپو هـــنی دوزار ت أدار ی معین ورشی او په دی باب دی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته ځـــواب ووایی .

دغه راز دولسی جر گی دتقنین او عد لی چارو جرگه گی هم غونډه وکړه اودغونډود نظام او دحکم دصادرولو په با ب دعمو می غونډو په هکله دعا لی تمیز د مقا م دمرکزی عالی استینا ف دولا یاتو د محاکمو دابتدائیه محاکمو او موقتی محکمو دمربوطو موأدو د دوهم باب او دقاضیانو داستخدام اودقاضیانو دحقوقو او وجا یبو او دقضا ئیه قو ی د کار کوونکو دتا دیب ، محاکمی بر طر ف کولو او دقاضیانو د ترفیع ، تبد یل ،تقاعد استعفی او دقاضیانو د معاش او أمتیازاتـو او دقضائیه مسلکی غړو او متفرقه احکا مـو په با ب دمموادو د دریم با ب په باره کښی دقضایی صلاحیت او تشکیلا تودقا نـــو ن پروژه ولوستله شوه او دستر ی محکمی د

استول شوی متن سره مقابله شو او دزیات بحث او خبرو له کبله دراتلونکی وختو دپاره یاد داشتو ته واخیستل شول .

دکرنی او اوبو لگولو دچارو جرگه‌گـــی دقرآن کریم دځو آیتو نو په لو ستلو سره چه د جرگه گی دیوه تن غړی په واسطه ولوستل شو ل په کار شرو ع وکړه .

د داخله او محلی ادار ی دچارو دجرگه گی په غونډه کښی فیصله وشوه چه دجرگه گی د۱۳٤۹ کا ل دعقر ب د میا شتی د۲۱ نیټی دچارشنبی دورځی دلس نیمو بجو پـه غونډه کښی د ژاندار م او پولیسو لو ی قو ماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی‌گډون وکړی او د امنیه او ژاندار م د افرادو د خدمت اضافه چارو په با ب دی دجر گه‌گی دغړو ښتنو ته ځواب ووایی .

دغه راز دکانو او صنایعو دچارو جرگه گی غونډه وکړه او په دی غونډه کښی د هیواد د داخلی نبا تی غوړیو د تولیدا تود خرنگوا لی او دپلچر خی دوړیو اوبدلـــود فابریکی دتو لیدا تو په با ب دکا نـــو او صنا یعو دوزار ت دپنځلس فقره ایز را رسید لو ځوابو نو په یوه بر خه کښـــی جرگه گی تصمیم ونیو چه دجر گه گی د ٤۹ کال د عقرب د میاشتی د شلمی نیټـــی دچار شنبی دورځی دیوولسو بجو غونډ ی‌ته دی دکانو او صنایعو دوزار ت دصنا یعو رئیس ورشی او دنو موړی جرگه گی دغړو پوښتنو ته دی ځواب ووایی .

دغه راز دتجار ت دچارو جرگه گی‌پخپلی غونډه کښی دپکتیا دولا یت دهغه پیشنهاد په باب چه دمربوط گمر ك دمالو نو دمحصول په با ب دی او د حکو مت‌له‌لاری رارسیدلی دی بحث او خبر ی وشوی او په نتیجه‌کښی یی خپل وروستی تصمیم راتلو نکی‌غونډی ته وځنډاو .

او دولسی جرگی دشکایا تو د اوریدلو د چارو جرگه گی پریو شمیر راغلو عریضو غور وکړ او خپل قرار یی مربوطو مراجعو ته واستاو .

دولسی جرگی د مالی او بودجی دچـارو جرگه گی دولسی جرگی د۱۳٤۹ کال پـــه بودجه غور وکړ او نو موړی فیصله یی د جرگه گی راتلو نکی غونډ ی ته وځنډو له .

غونډه دور ځی د دوو بجو او شلو دقیقـو پور ی روانه وه دولسی جرگی رئیس‌پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك هم په دغی غونډه کښی گډون درلود .

دعقرب ۱۷ ـ دولسی جرگی په عمو مـی غونډه دپو هنوا ل دکتور محمد عمروردك په مشری شوی وه په دغی غو نډه کی دمجلس اجندا چه ځینی موضوعگا نی لکه په دریو ولایتو با ند ی دپکتیا دولا یت دویشلو په باره کښی پخوانی فور ی پیشنهـــاد ، د چکوسلوا کیی او افغانستا ن تر منځ‌تجارتی تړون او د ولایت دجر گی ادار ی قانون پکښی شامل وو دولسی جر گی د منشـی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خواولوستل شوه .

په دریو ولایتو سره دپکتیا دو لا یـت دویشلو او ولسوا لیو ته دهغه ولا یـــت دعلاقه دار ی دجگوا لی مو ضو ع پخوا د داخله چارو او انکشا فی چارو په جرگه گی کی مطالعه او تصویب شو ی وه اودزیا ت غور له پاره عمو می مجلس ته وړاند ی‌شوی وه .

عمومی مجلس دغه فوری پیشنهاد ته د لومړیتو ب حق ورکړ او یوشمیر وکیلانـو په دی باره کی خپلی نظر یی ښر گند ی کړی او وروسته له هغه درایو په اکثر یت فیصله وشوه چه موضو ع دی دوروستـــی فیصلی او زیا ت غور له پاره حکو مت ته وسپارله شی .

همدغه راز په دغی غونډه کی په یوه بل فور ی پیشنهاد چه دیوشمیر وکیلانو لـــه خوا لاسلیك او دارالانشاء ته سپار ل‌شوی ووبحث وشو په دغه پیشنهاد کی ښر گنده شو ی وه چه دهیواد دمرکزی سیمو پـــه تشکیلاتو دی چه یوه پراخه سیمه او ډیـر نفوس لر ی بیا کتنه وشی .

ددغه پیشنهاد طرحه درایو په اکـثـریت تصویب شوه او یو شمیرو کیلا نو په دی باره کی نظر یی ښرگند ی کړی او په دی باره کښی زیا ت بحث‌راتلونکی غونډ ی ته وځنډول شو .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دشکردری وکیل ښاغلی سید ظاهـر شاه دپـروان د

ولایت دوکیلانو له خوا د تقنین او عدلی چارو دجرگه گی په غړیتوب انتخاب او دراېو په اکثریت تایید شو .

دعقرب ۱۸ ـ دافغانستان اوچکوسلواکیی دحکو متو ترمنځ تجارتی تړون دولسی جرگی په عمومی غونډه کښی چه دمغښی جرگی درئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په مشری جوړه شوی وه مطالعه‌شو.

په دی غونډه لومړی دهیواد مرکزی سیمو په تشکیلاتو دتجدید نظر په باره کښی دپخوانی فوری پیشنهاد په موضوع چه لومړی حق ورکړی شوی و بحث‌وشو.

وروسته له هغه چه یو شمیر وکیلانو په دی باره کښی خپلی نظر یی څرگندی کړی دراېو په اکثریت فیصله وشوه چه موضوع دی دزیات غور له پاره دانکشافی پلان او اساسی تشکیلاتو جرگه‌گی ته واستول شی. وروسته له هغه دتجارتی تړون متن دولسی جرگی دمنشی ښاغلی سید مبین شاه له خوا دهغه له ضمیمو سره په عمومی مجلس کښی ولوستل شو چه وکیلانو هریوه په دی باره کښی خپلی نظر یی څرگند ی کړلی په نتیجه کښی دغه تړون له اولی مادی څخه تر شپږمی مادی پوری دراېو په اکثریت تایید او تصویب شو .

همدغه راز په دی غونډه کښی د میوند وکیل ښاغلی میراحمد دبودجی او مالی چارو په جرگه گی کښی ، دکندهار دولایت دوکیلانو له خوا دپنجوایی وکیل ښاغلی شیرین خان د داخله چارو په جرگه گی کښی او د دره صوف وکیل ښاغلی نظام الدین امینی دسمنگانو د ولایت دوکیلانو له خوا دقوانینو دتطبیق د مراقبت دچارو او د شکایتو د اوریدلو دجرگه گی په غړیتوب تعین او تصویب شول .

دعقرب ۱۹ ـ دافغانستان اوچکوسلواکیی دحکو متو ترمنځ تجارتی موافقه لیك دولسی جرگی په عمومی غونډه کښی دراېو په اکثریت تصویب شو .

په دغی غونډه کښی چه دولسی جرگی درئیس پوهنوال دکتور محمدعمر وردك په ریاست جوړه شوی وه دنوموړی موافقه لیك له اوومی مادی څخه تر پایه پوری په غونډه کښی ولوستل شو او دهغه په هره ماده باندی رایی واخیستلی شوی او یو شمیر وکیلانو د موافقه لیك د هری یوی پاتی مادی په باره کښی نظر یی شکاره کړلی . وروسته له هغه دموافقه لیك متن دیوه کل په ډول دولسی جرگی د منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شو او دراېو په اکثریت تائید اوتصویب شو .

همدغه راز په دی غونډه کښی په دی باره کښی یو بل فوری پیشنهاد چه د بانك نوټونو دمراقبت او ذخیری په غرض دی د اساسی قانون د ٦٤ مادی سره سم دولسی جرگی له خوا یو هیئت وټاکل شی هم غونډی ته وړاندی شو چه طرحه یی دولسی جرگی دغړیو له خوا تایید شوه .

او په دی باره کښی ډیر بحث رأتلونکی غونډی ته وځنډول شو همدغه راز په دی غونډه کښی دهرات دانجیل دولسوالی وکیل ښاغلی عبدالقدوس مومند دروغتیا د چارو دجرگه گی د رئیس په حیث او دفراه دانار دری دولسوالی وکیل ښاغلی محمد جمعه عینك دنوموړی جرگه گی درئیس د نایب په حیث دولسی جرگی دغړیو له خوا دراېو په اکثریت تعیین او تائید شول .

دعقرب ۲۰ ـ دولسی جرگی دفوایدعامی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دنوموړی جرگه گی دپخوانی تصمیم له مخی دفوایدعامی وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی په داسی حال کښی چه دهغه وزارت دپلان رئیس هم ورسره وو دجرگه گی په غونډه کی گډون وکړ او د هیواد دولایاتو د سړکونو د ترمیم په هکله یی د جرگه‌گی دغړو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل او یو شمیر سوالونه یی دلیکلی ځواب‌دبرابرولو په غرض دځان سره یوړل دروغتیا جرگه گی دقرآن کریم دځو ایاتونو دتلاوت څخه وروسته خپله لومړی غونډه‌شروع کړله .

دتقنینی او عدلی چاروجرگه گی په هغو یاد داشتونو باندی خبری وکړی چه د قضا یی صلاحیت او تشکیلاتو دقانون په

هکله ا خستل‌شوی وو بیادوکیلانو دحاضری
اودهغوی دحق الحضور په با ب دیو شمیر
وکیلانو پیشنهاد چه دعمو می غو نډی له
خوا د دارالانشا دلاری جرگه گی ته سپارل
شوی وو تربحث لاندی ونیول شو ل .
دملی دفاع دچارو په جرگه گی کی د
تیروکلو نو پر جلبیانو او هغه مشکلا تو
چه له دغه در که پیښ دی خبر ی وشو ی
په نتیجه کی تر یولې بحث‌اوخبرونه‌وروسته
فیصله وشوه چه دعقرب پـه ۲۳ نیټه دی
لوی درستیز ډگر جنرا ل غـلام فارو ق‌حاضر
شی او دجرگه گی دغړو پوښتنو تـه دی
ځوابو نه ورکړی .

دثقافتی چارو دجرگه گی د پخوا نـی
تصمیم سره سم تر غر می دمخه په لسو
بجو داطلا عاتو او کلتور د وزار ت معین
ښاغلی محمد خالد روښان په داسی حا ل
کی چه دخپرونو لو ی مدیر دکتور محمد
طاهر صدیق هم ورسره وو دجرگه گـی
په غونډه کی گډون وکړ او د کاروا ن او
افغان ملت داخبارو د عقر ب د ۱۲ نیټی د
خپاره شوو مضمو نونو او دپکتیا او گهیځ
دجریدو شکا یت او د غیر حکو متی جریدو
په هکله دجرگه گی دغړو شفا هی پوښتنو
ته ځوا بونه ورکړل او د جرگه گی دغړویو
شمیر لیکلی پوښتنی ،یی دځان سره‌یووړی.
د۱۳۴۹ کال انکشا فی بودجه دانکشا فی
پلان او اساسی تشکیلا تو په جرگه گـی
کی تر بحث لاند ی ونیوله شوه .
همدغه رنگه دتجار ت دچارو جرگه گـی
کی دمحل دگمر کی کولو په نسبت دپکتیا
ولایت پیشنهاد سرد نو ی تر شیړ نی‌لاندی
ونیو ل شو او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل
شو چه دعقرب په ۳۲ نیټه دی دگمر کاتو
عمو می رئیس دجرگه گی په غونډه کی‌گډون
وکړی او دغړو پوښتنو ته دی ځـوابو نه
ورکړی .
په پا ی کی جرگه گی د خار جی‌اجنسیو
په هکله دیو شمیر سو دا گرو عریضـــی
تر څیړنی لاند ی ونیولی .
دکرنی جرگه گی په غونډه کی بز گروته
دکیمیا وی سر ی دویشلو او بیی اودغنمود
اصلاح شو ی تخم ویشل تر څیړنی لاند ی
ونیو ل او په نتیجه کی فیصله وشوه . چه
دراتلو نکی شنبی دور ځی په غونډه کی دی
دکرنی او اوبو لگولو وزیر ښا غلی‌عبدالحکیم
او د خورا کی موادو او عامه اړتیاو رئیس
ښاغلی دوست محمد فضل دجرگه گی پـه
غونډه کی گډون وکړی او دهغی جرگه گی
دغړو پوښتنو ته دی ځوابو نه ورکړی .
د داخله او د محل د ادار ی چارو جرگه
گی په غونډه کی دپولیسو او ژاندارم‌عمومی
قوماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی گو ن
وکړ او د پولیسو او ژاندار م د افرادو د
اضافه خدمت دموضو ع په با ب یی دجرگه
گی دغړ و پوښتنو ته ځوابو نه ور کړل او
دجرگه گی یوشمیر لیکلی پوښتنی یی‌دځان
سره یووړی .
دبودجی او مالی چارو په جرگه گی کی
د دولت د۱۳۴۹ کال پر بودجه با ند ی تر
یوی بجی پور ی بحث او خبر ی وشوی .
دکانو او صنایعو دچارو دجرگه گـــی
دپخوانی تصمیم سره سم دکانو اوصنا یعو
دوزار ت د صنایعو رئیس انجنیر مـــهر د
نوموړی جرگه گی په غونډه کی گډون وکړ
او د پل چر خی د وړ یو او بد لو دفابریکی
او دگلبهار دنسا جی دفابریکی دتو لیدشوو
تکرانو د بیی همدغه رنگه په هیوا د کښــی
دپنبه دانی ، کنجد ، زغر او لمر گلی اونورو
غوړینو دانو څخه دنبا تی غوړیو د زیا ت
تولید او دما هی پر دبرښنا دستگاه دجوړولو
دموضو ع په هکله دجرگه گی دغړو پوښتنو
ته ځوابو نه ورکړل او یوه برخه لیکلـــی
سوالو نه یی دځواب دبرابرولو په غر ض
دځان سره یووړه .

دعقرب ۲۲ – دولسی جر گی د ما لـی‌او
بود جـی د چارو جر گه گی د عـــقر ب
په ۲۱ نیټه د پنجشنبی په شپه غونډه‌وکړه
او د ۱۳۴۹ کال دبو دجی په شاو خوا‌کښی
یی بحث وکړ او ځینو دایرو دبو دجی یــوه
برخه یی مطالعه کړه او دهغی په باره کښی
یی لازم تصمیمو نه ونیو ل .
دغی جرگه گی دبو دجی عوایدومصار فو
او دعوایدو دځینو قلمونو دکسر دتـر تیب
دخرنگوا لی په باره کښی دما لیی له‌وزار ت
څخه دلیک په واسطه توضیحا ت وغوښتل .

دبهار لمانی روابطو ریاست ته رسمي خبرورکړي شو چه د بودجي دکار دچټکتيا او په هغې کښي داسانتياودبرابرليدلوله پاره دي د مربوطو دايرو دتشکيلا تو گرا فزرتر ژره ترتيب او جرگه گۍ ته دي وسپاري .

همدارنگه فيصله وشوه چه د صدارت اداري رئيس دي دجرگه گۍ دعقرب د۲۳ نيتي دشنبي دورځي په غونډه کښي په داسي حال کښي چه دصدارت د ۱۳۴۷کال دمصارفو بودجه له ځان سره ولري ګډون وکړي او دصدارت د ۱۳۴۹ کال دبو دجي په باره کښي دي توضيحات ورکړي .

دغي جرگه گۍ دعقرب په يو ويشتمه نيته غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال دبو دجي په باره کښي يي خپلو خبرو او څيړنو ته دوام ورکــړ .

دمحاسباتو د ديوان دپلټني رئيس ښاغلي عبدالحميد هم په دغې غونډه کښي گډون کړی و او د جرگه گۍ غړ يو د محاسبا تو دديوان دتشکيل د اندازي او دپلټني دنتيجو پخواني کار او دراتلونکي کار دپرو گرا م په باره کښي يي له نوموړي رئيس څخــه په خوله توضيحات وغوښتل .

همدارنگه د ۱۳۴۷ کال د قطعيه حسا ب دځنډيدلو په باره کښي چه دمحاسبا تو په ديوان کښي ټال شوي و پوښتنه ورڅخــه وشوه او په دي باره کښي ليکل شــو ي پوښتني د ځوابو نو د برابرو لو له پاره نوموړي رئيس ته ورکړلي شوي .

دغي غونډي له غر مي نه وروسته تر دو بجو پور ي دوام وکړ .

دثقافتي جرگه گۍ دعقر ب ديو ويشتمي نيتي په غونډه کښي دجرگه گۍ دپخوا ني تصميم له مخي دپو هني دوزار ت ښا غلي اداري معين له غر مي نه پخوا په لسو بجود جرگه گۍ په غونډه کښي گډو ن وکړ او دهغو ليسو او منځنيو ښوونځيو دتاسيس په باره کښي يي چه په ۱۳۴۹ کال کښي منځ ته راغلي دي او پر سونل يي بشپړنه دي دجرگه گۍ دغړ يو پوښتنو ته ځوابــو نه وويــل .

په دغي جرگه گۍ کښي دپو هني دتعليمي سو يې او دولايتو دښوونکو دسو يي دلوړو لو له پاره دسيمينار ونو دجوړ يد لو پــه باره کښي هم بحث او خبر ي وشو ي .

همدغه راز دولسي جرگې دقوانينو دتطبيق او مراقبت او شکايتو د اوريد لو جرگه گۍ هم غونډه وکړه او پر يوشمير رسيد لـو عريضو يي بحث وکړ .

دعقرب ۲۳ ـ دولسي جر گی دثقا فتي چارو جرگه گۍ غونډه وکړه او دلومړ نيو ښوونځيو او منځنيو ښوونځيو د پروگرام پر موضو ع با ند ي يولړ خبر ي و کړ ي او په نتيجه کښي فيصله‌وشوه چه دعقر ب د۲۷ نيتي په غونډه کښي دي‌دپوهني وزارت دثانوي تدريسا تو او لومړ نيو تدريسا تو رئيسا ن حاضر شي او دجر گه گۍ دغړ و پوښتنو ته دي ځوابو نه ووايي همد غــه رنگه دليسو او منځنيو ښوونځيو د ودانيو په بر خه کښي هم يولړ بحثو نه وشوه او فيصله وشوه چه دجرگه گۍ دعقــر ب د۲۸ نيتي په غونډه کښي دي دپوهني دوزارت دتعميراتو رئيس حاضر شي او په دي بر خه کښي دي ځوابو نه ووايي .

دفوايد عا مه دچارو په جرگه گۍ کښي دکابل ښار د عمو مي او فرعي سړ کا نـو ترميم تر بحث لاند ی ونيو ل شو اوفيصله وشوه چه دعقرب د۲۷ نيتي په‌غونډه کښـــي دي دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلـــي محمد کبير نورستا ني گډون وکړي .

دانکشا في پلان او اساسي تشکيلا تو د چارو جرگه گۍ د دولت د ۱۳۴۹ کا ل پــه انکشا في بودجه باند ي خپلو خبرو ته‌دوام ورکړ ، دتقنين او عدلي چارو جرگه گـــي دوکيلانو دحاضر ی په موضو ع چه دعمومي غونډی له خوا ورسپار ل شو ی وه تربحث لاند ی ونيول او په نتيجه کښي جرگه گۍ ولسي جرگی د۱۲ ــ ۱۳ دوری دتصويبو نو په نظر کښي نيولو سره‌هغه‌مطالعه‌کړل‌اولازم تصميمو نه يي ونيو ل .

دکرني دجرگه گۍ دپخواني تصميم سره سم په لسنيمو بجو د کرهني‌او اوبو لگولو وزير ښاغلي عبدالحکيم په داسي حا ل‌کښي چه دخورا کي موادو او عامه اړتياوو رئيس ښاغلي دوست محمد فضل ذ ده سره‌ملگر ی وو دجرگه گۍ په غونډه کښي گډو ن وکړ. بزگرو او کروند گرو ته دکيمياوي سر ی

او داصلاح شوو غنمو د نرخ او ویشلو په باب دجرگه گۍ غړو ته ځوابو نه ور کړل او هم یې وعده وکړه چه په راتلو نکیغونډه کښې به ددغې موضوع په هکله جرگه‌گۍ ته مفصل راپور وړاند ې کړ ې .

دروغتیا په جرگه گۍ کښې دعمده اوپر چون خرڅوونکو له خوا د دواد نرخ پرلوړولو باند ې خبر ې وشو ې او همدغه رنگه په مرکز او ولایا تو کښې د ځینو در ملتو نونو څخه کتنه او د قاچا قی دواد مخنیو ی په برخه کښې یولړ خبر ې وشوی .

او په نتیجه کښې فیصله وشوه چه د عقرب د۲۷ نیټې په غونډه کې دروغتیا وزیر پو هاند دکتور محمد ابرا هیم مجیدسرا ج گډون وکړی او دجر گۍدغړو پو ښتنو ته‌دی ځوابو نه ورکړی .

دتجار ت دجرگه گۍ دپخوانی تصمیم په اثر دمالیې دوزار ت دگمر کاتو رئیس‌ښاغلی حمید ی دجرگه گۍ په غونډه کښې‌گډون‌وکړ او دپکتیا ولایت د محلی گمر کاتو دمحصول په با ب یې دجرگه گۍ غړو ته جوابو نه ورکړل او جرگې کې خپله فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډوله .

دقوانینو دتطبیق دچارو او دشکا یتو د اوریدلو جرگه گۍ په خپله غونډه کښــــې په یو شمیر عریضو باند ې خپله فیصلــه صادره کړه .

دکانواوصنایعو دچارو جرگه گۍ‌دماهي پر دپروژې او دغوړیو ایستلو اودلا جــوردو دکان په باره کښې خپل بحث ته بیا دوا م ورکړل او فیصله وشوه چه دعقر ب د۷ ۲ نیټې دچار شنبې دورځې په غونډه کښـــې دی دکانو او صنا یعو دوزار ت دکا نـــو رئیس گډون وکړی او په دی باره کښې دی دجرگه‌گۍ دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه‌وو‌ایی.

همدغه راز له غر می نه پخوا په لسوبجو دملي دفاع دوزار ت لو ی درستیز ډگرجنرال غلام فارو ق د ملی دفا ع دجرگه گۍ‌دپخوانی تصمیم له مخی په دغې جرگه گۍ کښــــې گډون وکړ او دتیرو کلو مجلو بینو په باره کښې دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه وویل دهغه وزار ت دتشکیلا تو رئیس‌ښاغلی تور ن جنرا ل عبدالغني هم ورسره‌ملگر ی و

او دغو پوښتنو له غر می نه وروسته تردوو بجو پور ی دوام وکړ .

همدغه راز جرگه گۍ تصمیم ونیو چا د جرگه گۍ د عقر ب د۲۷ نیټې دچار شنبې دورځې په غونډه کښې دی د داخله وزار ت ښاغلی معین ، د ژاندارم او پولیسو عمو می قوماندان او د احصائیې رئیس گډون وکړی او د غائبینو سن او نورو موضوعگانو په باره کښې دی معلومات ورکړی .

همدا رنگه دبودجې اومالي چارو جرگه گۍ غونډه وکړه او دځینو دایرو د ۱۳۴۹ کا ل بودجه یې مطالعه کړه او په دی باره کښې یې یاد داشتونه واخیستل دغې غونډې دشپې تر یوولسو بجو پوری دوام وکړ .

همدغه راز جرگه‌گۍ د عقرب په ۲۳ نیټه د۴۹کال‌په‌بودجه‌یې خپل‌بحث ته‌دوام ور کړ او دجر گه‌گۍ د پخوانی تصمیم له مخې له غرمې نه پخوا په لسو بجو د صدارت عظمی ښاغلی اداری ر ئیس او د صد ر ا عظم دکار د دفتر رئیس ښاغلی عظیم الصا بـــر کاظمی جرگه گۍ ته حاضر شول اودصدارت عظمی د۴۹ کال د بودجې او تشکیل په باره کښې یې تو ضیحات ورکړل او د جرگه‌گۍ یو شمیر لیکل شویې پو ښتنې یې‌ځوابونو دلیکلو له پاره له ځا نو سره وا خیستلې.

دعقرب ۲٤ ـ دولسی جرگې عمـــو مـــی غونډه د مشی جرگې د ر ئیس پو هنـو ا ل د کتور محمـد عمر وردگ پــه ریـا ست شوی وه .

په دغې غونډه کښې د افغانستان‌دپاچاهې دولت او د چکو سلوا کیې د سو سیا لیستي جمهو ریت تر منځ د ۱۹٦۸ـ ۱۹۷۲ کـــلو تجارتی تړون د پرو تو کو لو نو ضمیمې دو لسی جرگې د منشی ښاغلی سیدمبین‌شاه ا میر له خوا و لوستلې شوې چه په‌هرماده رائې وا خیستلې شوې .

وروسته‌له هغه‌دتجارتی مالونو پروتوکول چه له ۱۹٦۸ کال څخه تر ۱۹٦۹ کاله پورې د اعتبار وړدی دافغا نستان د پا چا هـی دولت او چکو سلوا کیې د سو سیا لیستي جمهو ریت تر منځ د ۱۹٦۸ـ۱۹۷۲ کـــلو

تجارتی تړون له ضمیمی سره په دغی غونډه کښی و لوستل شو او د ۱۹۶۸ـ او ۱۹۶۹ کلو تر منځ دتبادلی وړ مالو تو دبیی په باره کښی پروتوکول ، ددواړو هیوادو تر منځ تجارتی تړون او ددغه تړون مربوط د تادیاتو موافقه لیك هم په غونډه کښی و لوستل شول اوراییی ورباندی وا خیستلی شوی او وروسته له هغه دری واړه پروتوکولونه د یوه کل په صورت په عمومی غونډه کښی و لوستل شول او دولسی جرگی د عمومی مجلس د یرو غړیو تائید کړل .

دولسی جرگی د مالی اوبودجی د چارو جرگه گی ماښام په شپږو بجو غونډه وکړه او د خپل پخوانی کار په لړ کښی یی د ۱۳۴۹ کال په بودجه بحث و کړ .

په دی غونډه کښی د ستری محکمی مشاور ښاغلی محمد انور واحدی ، اداری رئیس ښاغلی معراج الدین خروتی ذاتیه رئیس ښاغلی عبد الکریم شادان اواداری مرستیال ښاغلی ویس الدین په جرگه گی کښی گډون و کړ او د ستری محکمی د بودجی اوتشکیل په باره کښی یی د جرگه گی د غړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل او یو لړ لیکل شوی پوښتنی یی د ځوابونودلیکلو له پاره له ځانو سره واخیستلی دغی غونډی د شپی تر ۱۲ بجو پوری دوام درلود.

د عقرب ۲۵ ــ د ولسی جرگه په عمومی غونډه کښی دولسی جرگی غړیو داساسی قانون د ٦٤ مادی او د افغانستان بانك داساسنامی د ٦۲ مادی د حکم په اساس دبانك نوټونو د خپرولو او ښارنی په موضوع بحث و کړ .

دولسی جرگی پخوانیو غونډوته ددغی موضوع دوړاندی کیدلو پیشنهاد چه دولسی جرگی دیو شمیر غړیو له خوا لاسلیك شوی دی تائید شوی و په دغی غونډه کښی یو زیات شمیر وکیلانو په دی باره کښی خپلی نظریی څرگندی کړی او ویی ویل چه موضوع دی د زیات غور له پاره دتجارت دچارو جرگه گی یاد مالیی اوبودجی دچارو جرگه گی ته وسپارله شی.

غونډه له غرمی نه وروسته یوی نیمی بجی پوری دوام و کړ او د مجلس وروستی تصمیم راتلونکو غونډو ته و ځنډول شو.

همدارنگه عمومی غونډه دولسی جرگی د رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر ورگ په مشری جوړه شوی وه او د مجلس اجندا چه یو شمیر بیلی موضوع گانی پکښی شاملی وی دولسی جرگی د منشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا و لوستل شوه .

همدغه راز دبودجی او مالی چارو جرگه گی مانبام په شپږو بجو غونډه و کړه او د څینو دایرو د ۱۳۴۹ کال بودجه یی مطالعه کړه او د هغی په باره کښی یی له مربوطو مراجعو څخه د زیات توضیح له پاره رسمی معلومات و **غوښتل .**

دغی غونډی د شپی د وولسو بجو ترشاو خوا پوری دوام و کړ .

د عقرب ۲٦ ــ دولسی جرگی په عمومی غونډه کی د پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ په مشری د بانك نوټونو د خپریدلو په موضوع چه د پخوانی فوری پیشنهاد په اساس دولسی جرگی عمومی مجلس ته وړاندی شوی وه بحث او خبری وشوی .

په دغی غونډه کی د مجلس اجندا چه ددلالی د اصولنامی د تعدیل او د ولایت دجرگی داداری مجلس د قانون په باره کی د حکومت د فوریت د غوښتنی په شان موضوع گانی پکښی شاملی وی دولسی جرگی د منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا و لوستل شوه .

عمومی مجلس له غور نه وروسته دبانك نوټونو د خپریدلو پیشنهاد ته لومړی حق ور کړ او په دی باره کښی د نظر یوله څرگندولو او بحث نه وروسته دیوه پیشنهاد په اساس چه ددریو تنو وکیلانو له خوا جوړ شوی وو درایو په اکثریت فیصله وشوه چه موضوع دی دزیات غور او قانونی مطالعی لپاره دمالی او بودجی د چارو جرگه گی ته وسپارل شی .

همدغه راز د بودجی او مالی چارو جرگه گی مانبام غونډه و کړه او ددولت د

۱۳۴۹ کال په بودجه یې غور و کړ .
دغې جرگه‌گۍ دزیاتو معلو ماتو له پاره له مر بو طو مرا جعو څخه تو ضیحات‌غوښتي دي او غونډې د شپې تر دوولسو بجوپورې دوام درلود .

دعقرب ۲۷ - د تقنین او عدلي چارو جر گه گۍ پخپله غونډه کښې دستري محکمې د قضایي د صلا حیت او تشکیلا تو د قانون پروژه تر بحث لاندې و نیو له او ددو هم باب په ټولو موادویې خبرې وکړې .
دانکشافي پلان او اساسي تشکیلا تـو جرگه‌گۍ ددو لت د ۱۳۴۹ کال ا نکشا في بودجه تر بحث لاندې و نیوله او تر یو لږ بحث څخه وروسته جرگه گۍ فیصله وکړه چه د نن ورځې په غونډه کښې دی سبا ر په لسو بجو د پلان و زیر داکتر عبدالواحد سرابي غونډې ته حاضر شي او همد غـــه رنگه فیصله وشوه چه د نو مو ړې و رځې تر غرمې د مخه په‌یو لس نیمو بـجو د ی دئ دښار جوړ و لو عمومي ر ئیس ښاغلی محمد سرور عمر جرگه گۍ تـــه حــا ضر شي او د غې و پو ښتنو تـه دی ځـوا ب ووایي .
دداخله او محل د چارو جرگه‌گۍ غونډه وکړه او د خوراکي موا د و د نرخ پـــه کنترول یې خبرې و کړې او ددغې موضوع فیصله راتلونکې غونډې ته پاتې شوه .
همدغه رنگه د کرنې او مالدارۍ دچارو جرگه‌گۍ غونډه و کړه او د ترا کتو رونو د بیولو دهغو په فور مو باندې یې خبر ی وکړې او په نتیجه کښې فیصله وشو ه چه دجرگه‌گۍ د عقرب د ۳۰ نیټې په غو نډ ه کښې دی دکرنې دانکشافي بانك ر ئیس او دکرنې او او بو لگولو دوزارت د ترویج او تحقیق ر ئیس گډون و کړي‌او د جرگه گۍ د غړو پوښتنو ته دی ځوا بونه ووایي .
د ثقافتي چارو د جرگه گۍ د عقر ب د ۲۷ نیټې په غونډه کښې تر غرمې د مـخه په ۱۱ بجو د پو هنې وزارت د لـــا نو ی تدریساتو ر ئیس ښاغلی حمـا یت ا لله اکرم گډون و کړ او تر بحث لاندې دموضوع په هکله یې د جرگه گۍ د غړو پو ښتنو ته ځوابونه وویل د جرگه گۍ غونډې دغرمې وروسته تریوې بجې پورې دوام در لـــو د او په د غــه مـو ضوع یې زیـا ت بحث راتلونکې غونډې ته و ځنډا وه .
دپخوانۍ فیصلې په اساس دفواید عا مې دچارو جرگه گۍ پخپل غــونــډه کښې د ا تصمیم و نیوه چه د جرگه‌گۍ د عقرب د۳۰ نیټې په غونډه کښې دې د کابل سر پرست ښاروال ښا غلی محمد کبیر نو رستا نی گډون و کړي او د عـمـومي ا و فـر عـي سړکانو داصلاح او تر میم په باره کښې‌دې دجرگه‌گۍ د غړو پو ښتنو ته ځواب‌ووایي.
همدغه رنگه د جرگه گۍ په غونډه کښې دولسي جرگې د و کیلانو د تیلفون دمحصول په هکله چه ددارالانشاء له خوا جرگه‌گۍ ته را رسید لی وو یو لږ بحث ا و خبر ی وشوې .
دبودجې او مالي چارو جرگه گۍ‌دعقر ب د ۲۶ شپې په شپږو بجو غونډه و کـړ ه او ددولت د ۱۳۴۹ کال پر بود چه با ندې یې غور و کړ او غونډې تر ۱۲ بجوپورې دوام در لود .

همدغه رنگه جرگه‌گۍ د ۴۹ کال پر بو دجه باندې یې خپل بحث ته دوام و رکړه ا ود خینو وزارتو بودجې یې مطا لعه کړې ا و د هغه په نسبت یې د مر بو طو مراجعو څخه د هغوی د بودجې په باب تو ضیحا ت وغوښتل . په د غه غونډه کښې د ملي دفاع دوزارت د لو ژ ستیك او مالي ر ئیسان حاضر شوي و او د بود جې دار قا مـــو په باره کښې یې د جـر گـه گۍ د غړ و پوښتنو ته ځوابونه ورکړل .
دروغتیا جرگه‌گۍ د پخوانۍ تصمیم سره سم دروغتیا و زیر پو هــانــد د کـتو ر محمد ابرا هیم مجید سراج دنو موړې جرگه گۍ په غونډه کښې گډون و کړ او ددوادنرخ دلوړ و لو او د هغه د کنترول او همد غه رنگه د مرکز او ولایاتو دروغتونو د و ضعې او مرکزي ډیپو په باب د جرگه‌گۍ د غـړو پوښتنو ته مفصل تو ضیحـات ورکـړل د جرگه‌گۍ غونډه تر غرمې وروسته تر یو ی بجې او لسو د قیقو پورې دوام در لو د او دروغتیا وزیر د و کیلا نو د پوښتنو مهـم ټکي د ځان سره یاد داشت کړل .

ولسی جرگه

د تجارت د چارو په جر گه گی کښی د گمر کونو په هکله د پکتیا د و لا یت پیشنهاد د شورا او د وزیرا نو د عا لی مجلس تصویبونه او هغه کوم سوا لو نه چه په د غه بر خه کښی د ما لیی دوزارت څخه شوی و یو ځای تر څیړ نی لا ندی‌ونیو ل او د جر گه‌گی له خوا رد شول . و رپسی جرگه‌گی دداخلی جواز لیکو نو په مقرراتو باندی خبری و کړی .

همد غه رنگه د قوانینو د مرا قبت ا و تطبیق او شکا یاتو دا‌وریدو لو جر گه گی پریو شمیر عریضو باندی یی څیړ نه‌وکړه اوخپلی فیصلی یی مربوطو مـراجعـو ته واستو لی .

دکانو او صنا یعو د چارو جرگه گی د پخوانی فیصلی په اساس د کانواوصنایعو دوزارت د کانو ر ئیس ا نجنیر میر زا د د نو مو ړی جرگه‌گی دورځی په غو نډه‌کښی گډون و کړ او د مـا لگـی د کـان او د افغا نستان په ټولو بازارونو کښی د هغی دڅابتی بیی همدغه رنگه دحاجی‌گک داوسپنی دکان او دهغه څخه دگټی اخستلو دلاجوردو داستخراج او د هغه دخرڅلا و د بـا زا ر په باب د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو تـه ځوا بونه وویل او د جرگه‌گی دغړ و یـو شمیر لیکلی پو ښتني یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یو و ړل غو نـډ ه د غرمی وروسته تر یوی نیمی بجی پوری دوام در لود .

دعقرب د ٢٧ ـ نیټی دچارشنبی د ماښام په شپږوبجو د بود جی او مالی چـا ر و جرگه‌گی غونډه و کړه او د ځینو دا یر و د ١٣٤٩ کال د بودجی یوه بر خه ئی و کتله او د هغی په باره کښی ئی لازم تصمیمو نه و نیول .

دغی غونډی د شپی تر دوولسو بـجـو پوری دوام درلود همد غه راز د غی جرگه‌گی د عقرب په ٢٨ نیټه غونډه و کړه اولومړی ئی دروغتیا د وزارت په بودجه بحث اوغور وکړ په د غی غونډه کښی له غرمی نه پخوا په‌لسو بجو دروغتیا وزیر داکترمحمدابراهیم مجید سراج په داسی حال کښی چه د هغه وزارت اداری او د پلان ر ئیسان هم‌وسره ملگری و د جرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړ او د روغتیا دوزارت د بودجی په‌باره کښی ئی د جرگه‌گی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابونه وویل او د جرگه گی له خواترتیب شوی لیکلی پوښتنی ئی د ځـوابـونـو د برابرولو له پاره له ځان سره وا خستلی

همدغه راز د ملی دفاع دچارو جرگه‌گی د عقرب په ٢٨ نیټه غـونډه و کـړه ا و د جرگه گی د پخوانی تصمیم په اثر ددا خله وزارت ښاغلی معین او د احصائیی ښاغلی رئیس له غرمی نه پخوا په لس بجـو د جرگه کښی په غونډه کښی گډون وکړ او داحصائیی او هغو کسانو په باره کښی ئی چه دسن غائبان دی معلومات ورکړل او د جرگه گی یولړ لیکلی شوی پوښتنی ئی د ځوابونو دلیکلو له پاره له ځـان سـره واخیستلی .

د عقرب ٢٩ ـ درو غتیا د چاروجرگه‌گی غونډه وکړه او د خپلی ا جندا په موضوع ئی بحث و کړ او د هغی په باره کښی یی خپل و روستی تصمیم را تلو نکو غو نډو ته وځنډاوه دانکشافی پـلان او ا مـا سی تشکیلا تو د جرگه گی د پخوانی تصمیم‌په اثر د عقرب د ٢٨ ورځی له غر می نه پخوا په لسو بجو د پلان و زیر د کتور عبدالواحد سرابی په داسی حال کښی چه د هغه‌وزارت دپلان ر ئیس ښاغلی خـرم هـم ور سره ملگری‌و د جرگه گی په غو نډه کښی گډون وکړ او ددولت د ١٣٤٩ کال د انکشا فی بودجی په باره کښی ئی د جر گه‌گی‌درئیس اوغړ یو پوښتنوته ځوا بونه وویل اویولړ لیکلی پو ښتنی یی د ځوا بونو د لیکلو له پاره له ځان سره وا خیستلی همدغه راز د غرمی نه پخوا په یو و لس نیمو بـجـو د ښار جوړ ولو ر ئیس ښاغلی محمدسرور عمر د جرگه‌گی غونډی ته حا ضر شو ا و د خپلی د ١٣٤٩ کال د انکشافی بو د جی د خرنگوالی په باره کښی ئی دجرگه‌گی‌دغړ یو پو ښتنو ته ځوابونه وویل اودجرگه‌گی لیکلی شوی پو ښتنـی ئی د ځـان سر و واخستلی همدغه راز جه گه گی فیصلـه و کـړ ه چـه د جـر گـه گی د عقرب د ٣٠ نیټی په غونډه کښی دی له غرمی نه پخوا په لسو بجو د کانواوصنایعو

ښاغلی وزیر او په پو و لس نیمو بجو د ی ملکی هوائی ښاغلی ر ئیس جرګه‌ګی ته حاضر شی او هر یودی د خپلی د ۱۳۴۹ کال دانکشافی بودجی په باره کښی د جرګه‌ګی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونه ووائی .

دفرهنګی چارو جرګه ګی د عقرب په۲۸ ورځ غونډه و کړه او د پو هنی‌دپروګرامونو د ښو و نځیو دودانیو په مو ضوع ئی بیا بحث و کړ او هم د جرګه‌ګی د غړ یو د یاد داښتو نو په باره کښی چه د پو هنی د حالت په باره کښی ئی ا خیستی و غور و شو .

همدارنګه د جرګه‌ګی د پخوانی تصمیم په اثر له غرمی نه پخوا په لسو بجو د پوهنی دوزارت د تعمیرا تو ښاغلی ر ئیس دجرګه ګی په غونډه کښی ګډون وکړ اودښوونځیو دودانیو په باره کښی ئی د جرګه ګی‌دغړیو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکلی شوی پو ښتنی ئی د ځوا بو نو د برابر و لو له پاره ځان سره وا خیستلی.

دشکا یتو د او ریدلو د جر ګه ګی په غونډه کښی د یو شمیر عریضو په با ر ه کښی تصویبو نه و شول اودارالانشا ته وسپارل شو .

دعقرب ۳۰ – دولسی جرګی جرګه ګیو غونډی وکړی او په مربوطو مو ضو عا تو یی غور او څیړنه وکړه دانکشافی پلا ن او اساسی تشکیلا تو جرګه ګی غونډه وکړه اودجرګه ګی د پخوانی تصمیم سره سم ترغرمی د مخه په لسو بجو د کانو او صنایعو و زیر او د نو موړی و ر ځی په۱۱ بجو د ملکی هوایی او تو ریزم عمو می رئیس دجرګه‌ګی په غونډه کی ګډون و کړ او هر یوه په خپل وارد جر ګه‌ګی د غړو سوالو نو ته ځوا بونه ور کړل .

همدغه راز په لسو بجو دکانو اوصنایعو وزیر ښاغلی ا مان ا لله منصوری په‌داسی حال کی چه د نو موړی وزارت معین ښاغلی عبدالقدوس مجید هم ور سره وودجرګه‌ګی غونډی ته حاضر شو او د کانو او صنایعو دوزارت د ۴۹ کال دانکشافی بو د جی په هکله یی د غړو پوښتنو ته ځوا بونه وویل همد غه رنګه تر غرمی د مخه په یو ولس بجو د ملی هوایی او تو ریزم عمومی رئیس ښاغلی سردار سلطان محمود غا زی چه دبا ختر ا فغان الو تنی د مو سسی رئیس ښاغلی عزیز احمد ا عتما د ی هم ورسره و د جرګه ګی په غونډه کښی ګډون وکړ او تر بحث لاندی مو ضوع په با ب یی دجرګه‌ګی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونه ورکړل او یوشمیر لیکلی پو ښتنی یی د ځواب د برابرو لو په غرض د ځان سر ه یو و ړی .

همدغه ر نګه د شکا یاتو داو ر ید لو جرګه ګی په غونډه کښی پریو شمیر رارسید لو عریضو باندی غور و کړ او د جرګه‌ګی فیصله یی را تلو نکی غو نډی ته و ځنډوله شوه .

دکرنی او مالداری جرګه ګی غو نډه وکړه او دجرګه‌ګی دپخوانی تصمیم‌سره سم دکرنی دانکشافی بانك ر ئیس ښا غلی عبدالاحد ا فضل او دکرنی او او بو لګو لو دوزارت دترویج او تحقیق ر ئیس ښا غلی عبدالغفور د جرګه ګی غونډ ی ته حا ضر شو او د تراکتور و نو د بیی او د ویشتلو دفوز مو په هکله یی تو ضیحات و رکړل او ددغی مو ضوع فیصله و راتلونکی غونډی ته تپال شوه .

دکانو او صنا یعو د چارو جرګه ګی په غونډه کی د ما لګی د خر څلاو د عمده مرکز وو د تا سیس او د کرایی په زیا توالی سره په تړول هیواد کی د مالګی تاکلی بیه همدغه رنګه دانفرادی خلکو په لاس کی د نورو ځا یو او د هلمند و لایت د ما لګی ا نحصار منع کړل شو او د افغانستان‌دپاره یی د مالګی د یوی تصفیه خانی د یکا ر اچو لو باندی غور و کړ او خپل نظر یـات یی د کانو او صنا یعو وزارت ته څر ګندی کړی . د مالی او بودجی د چارو جرګه‌ګی غونډه وکړه او تر غرمی د مخه په لسوبجو بجو د خارجه چارو دوزارت سیاسی معین دکتور روان فرهادی په داسی حال کی چه د هغه وزارت اداری لوی مدیر ښاغلی‌مهردل هم ورسره وو د جرګه‌ګی په غونډه‌کی‌ګډون وکړ او د خارجه وزارت د بودجی په باب یی د جرګه‌ګی د غړ و پو ښتنو ته ځوا بو نه ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د

ولسـي جرگــه

څواب دبرابرولو په غر ض د ځان سره یو وړی .

د قوس ۱ ـ دولسی جرگی عمو مي غونډه د هغی جرگی درئیس پو هنوال دو کتو ر محمد عمر وردگ په مشري جوړه شو ه .

په د غه غونډه کی لو مړی د مجلس اجنداً چه د و لا یاتو د غونډ و دادارۍقانون او ددلالی داصولنا مي ددوو موادو طر حه کولو په باب د حکو مت د سمد ستی غو ښتني مو ضو عگا ني پکی شا ملی وی دولسی جرگی د منشی سید مبین شا ه امیر له خوا و لوستله شو ه .

وروسته دداخلی و ظایفو د لایحی پــه اساس د حکو مت د سمدستی غو ښتنی په باب رای گیری و شوه او په نتیجه کی د سمدستی طرحه کو لو غو ښتنه د را یو په اکثریت رده شوه . د غه راز د یوه تـن هغه سمد ستی پیشنهاد چه د و لسیجرگی دیوشمیر وکیلانو له خوا لاسلیك شـوی و او په هغه کی دور د گو د ولا یت داداری د څرنگوالی او پیشا مد په باب یا دو نه شوی وه هم په عمو می غونډه کی و لوستل شو مگر په دی باب د غونـډی وروستنی تصمیم د نصاب دنه بشپړید لو په نسبت را تلو نکو غونډ و ته و ځنډول شو .

دغه راز په عمو می غونډه کی د غه لاندی وکیلان د ا جتماعی ښه والی د جرگه گی په غړ یتوب د عمو می غونډو د غړ له خوا تائید شول .

دکو هدا من و کیل ښاغلی سید علی‌احمد دده سبز و کیل حاجی محمداحسان، دقره‌باغ وکیل ښاغلی غلام سرور ، د کند هار د پنجوایی وکیل ښاغلی شیرین خان .

دغه راز د عمومی غونډی د فیصلی پــه اساس د انـکشافـی پـلان او ا سا سی تشکیلا تو جرگه گی د دووبجو څخه‌وروسته غونډه وکړه او د ۴۹ کال په ا نکشافی‌بودجه یی بیا بحث او خبری و کړی او په نتیجه‌کی د غړمی څخه وروسته په دووبجو دجرگه‌گی دخوا هش په ا ثر د پو هنی دوزارت دوهم معین ښاغلی محمد فا ضل او په دریوبجو داطلاعاتو او کلتور دوزارت معین ښا غلی محمد خالد روښان او د غه راز په څلورو بجو د تجارت وزیر د کتور محمد اکبر عمر دجرگه‌گی په غونډه‌کی گډون وکړ او هریوه پخپل وار سره د ۴۹ کال د خپلی‌انکشافی بودجی په باب د جرگه‌گی ر ئیس او غړو پوښتنو ته ځوابونه وویل او د جرگه گی لیکلی پو ښتني یی د ځواب د لیکلو له‌کبله د خپلو ځانو سره یو وړی .

دغه‌راز دولسی جرگی د مالی او بودجی دچارو جرگه گی د ماښام په شپږ نیموبجو غونډه وکړه او د عدلیی دوزارت په بو دجه یی بحث او خبری و کړ ی .

دشپی په اووبجو د عدلیی و زیرپوهندوی عبدالستار سیرت د جرگه گی په غو نډه‌کی گډون و کړ او په دی باب یی دجر گه‌گی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونه وویل .

غونډه د شپی تر دوولسو بجو پو ر ی روانه وه .

د قوس ۲ ـ دانکشافی پـلان او اساسی تشکیلاتو جرگه گی په غونډه کښی ترغرمی وروسته په د وو بجو د کابل پو هنتو ن رئیس پو هاند د کتور سید عبدالقادر بها اوپه درو بجو د کابل سر پرست ښاروا ل ښاغلی محمد کبیر نو رستـا نی او پــه څلو رو بجو دافغا نستان د برښنا دموسسی رئیس ښاغلی حمیدالله حمید گډون و کړ او د ۴۹ کال دانکشافی بو د جی په هکله نی دجرگه گی د غړو پو ښتنو ته توضیحا ت ورکړه او یو شمیر لیکلی پو ښتنی یی د ځواب دبرابرولو په غـرض د ځـان سر ه یو وړ ی .

د قو س ۳ ـ دولسی جرگی د بو د جی او مالی چارو جرگه‌گی د ماښام په شپږو بجو غونډه و کړه او ددولت د ۴۹ کـا ل پر بود جه باندی یی غور و کړ او په‌نتیجه کښی د هغه دایرو د مربو طو بو د جو په هکله چه ز یات معلو مات یی غو ښته د مربو طو مرا جعو څخه پو ښتنی و شو ی غونډی د شپی تر ۱۲ بجو پـوری د وا م در لود .

دانکشافی پـلا ن او اساسی تشکیلا تو دجرگه گی د پخوانی تصمیم په ا ثرترغرمی وروسته په یوه بجه د فواید عا می و زیر

انجنیر محمد یعقوب لعلی او په دوو بجو
د مخابراتو و زیر ا نجنیر محمد عظیم گران
او د نو موړی و ر ځی په دریو بجـو د
روغتیا وزیر پو هاند د کتور محمد ابرا هیم
مجید سراج دجرگه گی په غـو نډه کښی
گډون وکړ او د نو موړ و وزارتو نو د ٤۹
کال دانکشافی بودجی په باب یی د غـړ و
پوښتنو ته ځوابونه ور کړل او یو شمیر
لیکلی پو ښتنی یی د ځواب دبرابرو لو په
غرض د ځان‌سره یو وړی غونډی تر ځلورو
بجو پوری دوام در لود .

دقو س ٤ ـ د و لسی جر گی ځینـــو
جرگه گیو غونډه و کړه او په مر بو طــو
موضوعگا نویی غور او تد قیق‌وکړ‌دانکشافی
پـلان او اساسی تشکیلاتو د چارو جرگه
گی پخپلی غونډه کی ددا ثړو د ٤۹ کـــال
په ا نکشافی بودجی بحث او غور و کړ او
په نتیجه کی دیو لړ بحث او خبرو څخـه
وروسته د جرگه گی د پخوانی تصمیم په
اثر مخکی په لسو بجو د کرنی او او بـو
لگولو وزیر ښاغلی عبدالحکیم او په یـو
ولسو بجو ا ودیر شو د قیقو د مالیی وزیر
دوکتور محمد ا مان او د ما سپښین‌په‌یوه
بجه ددا خله وزارت معین ښاغلی عزیزاحمد
الکوزی د جرگه گی په غونډه‌کی گډون‌وکړ
او د ٤۹ کال د خپلی مربو طی ا نکشا فی
بودجی په باب یی د جرگه‌گی دغړوشفاهی
پوښتنو ته ځوا بونه وویل او دجرگه گی
لیکلی پو ښتنی یی د ځوا بونو دبرا‌برولو
له کبله له ځان سره یوړی او غو نـډ ه د
ماسپښین تر دوو بجو پوری روا نه وه .

د محلی اداری او دا خله چارو جر گه‌گی
غونډه و کړه او د مقر د خلکو د عر یضی
په‌باب یی‌خپله فیصله صادره او دارالانشاء
ته‌یی و سپار له چه څو د قانون له لحا ظ
حکو مت ته وسپا ر له شی .

دولسی جرگی د مالی او بودجی د چا رو
جرگه‌گی د قوس په دریمه نیټه د سه‌شنبی
دورځی په ماښام چه د مـا ښام د شپږ و
څخه شروع او د شپی تر دولسو بجوپوری
یی دوام در لود د ځینو وزارتخا نوبودجی‌یی
د مطالعی لاندی و نیو لی .

دغه راز د قوس د میا شتی په ځلورمه
نیټه جرگه‌گی د پو هنی دوزارت اودپوهنتون
دریاست بودجه د مطا لعی او غور لا ند ی
ونیوله او د جر گه‌گی په د غی غو نـډ ه
کی د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنی
وزیراو د غه راز د کابل د پو هنتون‌رئیس
دپو هنی دوزارت د پلان او داداری رئیسانو
سره جرگه گی ته حا ضر او د خپلوبودجو
په باب یی د جرگه گی د غړو پو ښتنو ته
توضیحات ورکړل او ځینی لیکلی پوښتنی
یی د ځوا بونو د برابرولو له کبله د ځا ن
سره یووړ لی غونډه تریوی بجی او دیرشو
دقیقو پوری روانه وه .

دقوس ٥ ـ دولسی جرگی دکـانـو ا و
صنایعو جرگه‌گی په غونډه کښی دپلچرخی
دوړیو او بدلو دفابریکی دتو لیدا تو پـه
شاوخوا کښی بحث او خبرنی وکړی .

همدغه‌راز د جرگه گی غړی او ر ئیس له
غرمی نه پخوا په یو و لسو بجو د پلچرخی
دوړیو او بدلو فابریکی ته لاړل او د هغی
دبیلو بیلو څانگو له کتلو نه و رو سته د
پانگی اچو لو او کتبی او ز یان دبیلا نس
د څرنگوا لی اسماری عوایدو چه د ملـی
دفاع په وزارت د فابریکی د تو لیدا تو د
پلورلو دبیی دټاکلو په تیره بیا د تولــو
تولیدا تو د تمام شوی مسئلی په‌باره کښی
دفابریکی له عمو می آ مر ښاغلی ز یلـمان
څخه تو ضیحات و غو ښتل چه په هر ه
برخه کښی د فابریکی د عمو می آ مر له‌خوا
د جرگه گی غړ یو ته لازم تو ضیحـا ت
ورکړل شول .

دولسی جرگی دانکشافی پلان او اساسی
تشکیلا تو جر گه‌گی د قوس د پنځمی ورځی
له غرمی نه پخوا غونډه کښی د دو لت د
٤۹ کال دانکشا فی بودجی په باره کښی
بحث و کړ .

له غرمی پخوا په لسو بجو د ملی دفاع
دوزارت د تعمیرا تو ر ئیس جنرال مرادعلی
او د لوژستیک ر ئیس جنرال محمد نـذ یر
دجرگه‌گی په غونډه کښی گډون و کړ او
د مربوطی انکشافی بودجی په‌باره کښی یی
دجرگه‌گی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابو نه
وو یل .

همدغه راز په یو و لس نیمـو بجـو د

ستری محکمی نما ینده ښا غلی شا دا ن په دوولس نیمو بجو د پکتیا دپراختیادموسسی مرستیال اودپلان دوزارت نما ینده د ستری محکمی ، د پکتیا د پرا ختیا او د هلمند دناوی د انکشافی بودجو په باره کښی د توضیحا تو ورکولو په غر ض د جرگه‌گی غونډی ته حاضر شوی و او د ځوا بو نوله ویلونه وروسته یی لیکل شوی پو ښتنی د ځوابونو د برابرو لو له پاره له ځا نو سره وا خیستلی .

دغی غونډی له غرمی نه و روسته دووبجو پوری دوام در لود .

دمالی اوبودجی د چارو د جرگه گی په هغی غونډه کښی چه د قوس په شلور مه نیټه د چارشنبی دورځی د ماښام په‌شپږو بجو و شوه ددا یرو د عادی بو د جی په باره کښی بحث او خبری و شوی او لا زم تصمیمو نه و نیول شول .

دغی غونډی د شپی تر دوو لسو بجو پوری دوام و کړ .

همدغه راز د مالی چارو د جرگه گی د قوس د پنځمی ورځی چه‌له غرمی نه‌وروسته تریوی بجی او شلو د قیقو پوری یی دوام وکړ بیا هم ددولت د ۴۹ کال د بو د جی په موضوع بحث و شو او هم داقتصا د ی مفا همو له مخی تر کو مه ځایه چه په‌عادی بودجی پوری یی تماس او اړه در لو د ه دانکشافی بودجی په باره کښی غوروشو .

په د غی غونډه کښی د پلان و ز یر ښاغلی عبدالوا حد سرابی او د هغه وزارت اداری مرستیال او د پلان ر ئیس ښا غلی علی احمد خرم غونډی ته حا ضر شول او د جرگه گی د غړ یو پوښتنو ته یی ځوابونه وویل او لیکل شوی پوښتنی یی د ځوابونو دلیکلو له‌پاره له ځا نو سره وا خیستلی .

د قوس ۷ ـ د و لسی جرگی دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو د جر گه گی په غونډه کی چه تر ۱۲ بجو پوری یی د وا م وکړ ددولت د ۴۹ کال دانکشافی بو د جی په باره کی خبر و دوام و کړ او د ځینو هغو ځوابونو په باره کی چه له مر بو طووزارتو ځخه ددوی د بو د جو په باره کی‌رارسیدلی وو غور او ځیړ نی و شوی .

دقوس ۱۲ ـ دولسی جرگی دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو جر گه گی‌غونډه وکړه او د هغو پوښتنو د ځوا بونو په‌باب یی چه د مربوطو وزارتخا نو ځخه د ۱۳۴۹ کال دانکشافی بودجی په باب را رسید لی وی بحث او خبری و کړی غونډه د غر می تر دولسو بجو پوری روانه وه .

د قوس ۱٤ ـ دانکشافی پلان او اساسی تشکیلاتو د چارو جرگه‌گی په خپله غو نډه کښی د پلان ، کانو او صنا یعو ، پو هنی‌او روغتیا دوزارتو ملکی هوائی ریاست ، د برښنا د مو سسی ، ستری محکمی په ځوا بونو چه پخوا له هغو ځخه ددو ی د انکشافی بودجی په با ره کښی پو ښتنی ور ځخه شوی وی بحث او خبری و کړی او خپل وروستی تصمیم ئی خپلو را تلو نکو غونډو ته و ځنډاوه د غی غونډی له غرمی نه وروسته تر پنځو بجو پوری دوام وکړ .

ددا خله او محلی اداری د چارو جرگه گی غونډه و کړه او د یوه و کیل د شکا یت په باره کښی ئی بحث و کړ په نتیجه‌کښی ئی له یو لړ بحث او خبرو نه و روسته په دی باره کښی خپله فیصله صادر ا و دارالانشاء ته ئی و سپارله .

همدغه راز جرگه‌گی له غرمی نه وروسته غونډه کښی د یوه بل پیشنهاد په با ر ه کښی چه د خوشحال خان مینی تر ساحی لاندی مځکو په باره کښی د یو شمیر وکیلا نو له خوا شوی او دارالانشاء له لاری د غی جرگه گی ته ر سیدلی و غو ر وکړ په پای کښی داسی فیصله و شوه چه د جرگه گی د قوس داتلسمی‌نیټی‌دچارشنبی دورځی یوولسو بجو په غونډه کښی د ی دښار جوړ و لو ښاغلی ر ئیس او د هغی موسسی دپلان ر ئیس جرگه‌گی ته حا ضر شی او د خوشحال خان مینی ترسا حی لاندی مځکو او د کابل د ښار د پنځه‌ویشت کلن پلان په باره کښی دی د جر گه گی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابونه ووائی .

همدارنگه د فواید عا می د چارو د جرگه گی په غونډه کښی د هیلمند تعمیرا تی بانك د پورونو او با قیاتو په مو ضو ع بحث و شو او په نتیجه کښی له یو لړبحث

او خبرو نه وروسته دد غی مو ضوع فیصله راتلو نکی غونډی ته و ځنډوله شوه دبودجی او مالی چارو جرګه ګی له غرمی نه پخو ا او وروسته ددولت د ۱۳۴۹ کال په بودجه غور و کړ او له مر بو طو ځا یو اومراجعو ځخه ئی په دی باره کښی تـو ضیحـا ت و غوښتل د غی غونډی تر ځلور نیمو بجو پوری دوام در لود .

د قوس ۱۵ ــ د و لسی جرګی ځیـنـو جرګه ګیو غونډی و کړی او په مر بو طو موضوعګا نو ئی غور و کړ دمالی اوبودجی دچارو جرګه‌ګی غونډه و کړه او د مالیی دوزارت او ځینو نورو وزار تو په ځوابونو باندی ئی چه د هغو د ۱۳۴۹ کال دبودجی په‌باره کښی د پو ښتنو په مقابل کښی ئی ځوا بونه ویلی و غور و کړ او د هغی په باره کښی لازم تصمیمو نه و نیول شول.

د غی غونډی د شپی تر دوولسو بجو پوری دوام در لود همدغه راز دانکشا فی پلان ا واساسی تشکیلا تو جرګه‌ګی غونډه وکړه او د کر هنی او اوبولګولوفواید عامی او ملی دفاع دوزارتو او د پکتیا دو لا یت دانکشاف دریاست او د کابل ښاروالی د ۱۳۴۹ کال د انکشافی بود جو په با ر ه کښی ئی بحث و کړ په نتیجه کښی له‌یولړ بحث او خبرو نه وروسته له غرمی‌نه‌وروسته په دریو بجو د پلان دوزارت دپلا ن ر ئیس ښاغلی خرم د جرګه ګی د پخوانی تصمیم په ا ثر د جرګه ګی په غونډه کښی‌ګډون وکړ او دوزار تو دانکشافی بو د جی‌دلګښت په باره کښی ئی د جرګه ګی د ر ئیس او غړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل اوغونډی له غرمی نه و روسته تر پنځو بجو پو ر ی دوام و کړ .

د قوس ۱۶ ــ د و لسی جرګی په عمومی غونډی کی د هغی جرګی د ر ئیس پوهنوال دو کتور محمد عمر وردګ پـه مشر ی. د رخصتیو په و ر ځو کی د هغی جرګی د غړو دکار ددوام او اوږدوالی د مو ضوع په باب بحث او خبری و شوی .

دولسی جرګی ددیار لسمی دوری ددوهم کال د لو مړ نیو غونډو د کار داوږدوا لی موضوع د هغه یوه سمد ستی پیشنهاد په ترځ کی چه دیو شمیر ز یاتو و کیلا نو له خوا لا سلیك شوی وو د غونډی‌دشروع کیدو په لو مړ نیو و ختو کی د مجلس د اجنډا د محتو یاتو سره یو ځای د و لسی جرګی د منشی ښاغلی سید مبین شاه ا میر په واسطه و لوستل شو .

په د غه پیشنهاد کی یاده شوی وه چه وکیلان دی د خپلی ژ منی ر خصتی ځخـه چه دداخلی و ظا یفو د لایحی سره سم د قوس په دوه و یشتمه نیټه شروع کیږی ددولت د۱۳۴۹ کال دبودجی ،او د نو ر و ځینو ضروری قوانینو د تصویبو لو تر و ځته پوری تیرشی او د نو مو ړ و مو ضو عګانو ترپا یه پوری دی خپلو و ظیـفو تـه دوا م ور کړی .

وروسته له هغه ځخه چه دد غه پیشنها د طرحه د و کیلا نو له خوا تا ئیده شو ه دولسی جرګی یو شمیر و کیلا نو دد غی مو ضوع د رستوا لی او وارد والی پراساس خپلی نظر یی ځر ګندی کړی اوپه پای کی د رایو په ا کثر یت سره د کار د د وام پیشنهاد تا ئید او تصویب شو .

د غه راز په دی غونډه کښی د هیلمند د ولایت د و کیلا نو له خوا د ګـر مسیر د ولسوالی وکیل ښا غلی حا جی محمد ، د دا خله چارو د جرګه ګی په غړیتوب او د کند هار د معروف و کیل ښا غلی غلام علی دانکشافی پلان د چارو د جر ګه ګی پـــه غړیتوب درایو په ا کثریت تصویب شوی.

دولسی جرګی د تقنین او عد لی چارو جرګه‌ګی د ماښام پخپلی غونډه کی چه د حکومت د غوښتنی په ا ثر سمد ستی ډول سره جوړه شوی وه د صنعتی بانکو نو د قانون نوی مسوده چه د قو س په در یمه نیټه جرګه ګی ته را رسید لی وه د هغه مواد بیا د بحث لاندی و نیول شول چه په نتیجه کی نو موړی مسوده د یو لړزیاتوالی او تعدیلا تو ځخه وروسته دحا ضر و غړ و درایو په ا تفا ق سره تا ئید شوه .

غونډه د شپی تر دوولس‌نیمو بجو پو ر ی روانه وه .

دانکشافی پلان د چارو د جرګه ګی پـه غونډه کی چه د و رځی په درو بجو شروع

ولسی جرگه

شوه د تجارت او دا خله وزارتو لودپوهنتون او ښار جوړ و لو در یا ستو نو د هغو ځوابونو په باب بحث او خبری و شوی چه د ٤٩ کال د بود جی په باب د جرگه گی د پخوا نیو پو ښتنو په اثر رسید لی وو.

د غه راز د ما سپیښین په دوو بجو او پنځه پنځو سو د قیقو د نوموړی جرگه گی د پخوانی تصمیم پر ا ساس د محل دانکشاف ر ئیس ښاغلی منصوری د جرگه گی په غونډه کښی گډون و کړ .

او د هغه ریاست د ۱۳٤۹ کـال د انکشافی بود جی په باب د جرگه گی درئیس او غړ و پو ښتنو ته ځوابونه وویل اوپولی لیکلی پو ښتنی یی د ځواب د برابرو لوله کبله د ځان سره یو ړی او غونډه د مازیگر تر پنځه نیمو بجو پوری روانه وه .

دو لسی جرگی د بودجی او مالی چا ر و د جرگه گی د قوس د میا شتنی د پنځلسمی نیټی د یکشنبی دورځی د ماښام په غونډه کی چه په اوو بجو شروع شوه د ۱۳٤۹ کال دبودجی په باب بحث او خبر و د و ا م و کړ .

په د غی غونډه کی ددا خله وزارت معین ښاغلی ا لکو زی او د ژا ندارم اوپولیسو عمومی قو ما ندان ډگر وال ار کا نحر ب عبدالحکیم کتهوازی گډون و کړ ا ود خپلو مربوطو بود جو په باب یی تـو ضیحـا ت ورکړل او د جر گه گی یو شمیر لیکلـی پو ښتنی یی د ځواب د برابرولو له کبله د ځان سره وا خیستلی .

غونډه د شپی تر یو و لسو بجو پوری روانه وه .

د قوس ۱۸ — د ولسی جرگی د مـا لی او بود جی د چارو جرگه گی غونډه و کړ ه او ددولت د ۱۳٤۹ کال په بودجه با ندی ئی خپل کار ته دوام ور کړ او د جرگه گی دپخوانی تصمیم په اساس له غر می نـه پخوا په لس نیمو بجو صدر ا عظم ښا غلی نوراحمد ا عتمادی په داسی حال کښی چه دولسی جرگی ر ئیس پو هنوال د کـتو ر محمد عمر وردگ ، دمالیی و ز یر د کتو ر محمد ا مان او دپلان و زیر د کتورعبدالواحد سرابی حا ضر و د جرگه گی په غو نډ ه کښی گډون و کړ او د ځینو وزار تو دعوایدو او مصار فو او نو یو تکلیفو نو پیشبینی په باره کښی یی د جرگه گی د غړ یـو پو ښتنو ته ځوا بونه وو یل :

د غی غونډی له غرمی نه و رو سته دوو بجو پوری دوام درلود .

د مالی او بود جی د چارو د جر گه گی دوړمی و رځی په غونډه کښی چـه د ماښام تر شپږو بجو پـوری ئی دوام در لـود د د ځینو وزارتو د ۱۳٤۹ کال په بو د جه د پخوانیو مطا لعا تو په لړ کښی غور اوبحث و شو .

د غی غونډی د شپی تر ۱۲ بجو پو ر ی دوام و کړ .

همدغه راز د و لسی جرگی د ثقا فتی چارو جرگه گی په خپله غونډه کښیدولسی جرگی د کتا بخا نیپه کـار لو ید لـو (جریانات مجلس و لسی جرگـه) ته د جریده و لسی جرگه د نا مه گر ځو لـو د مستقلی جریدی د خپر ید لو د ضرو ر ت او داختصا صی کنفرا نسو نو جو ړ یدو په باره کښی بحث شو او خپله فیصله ئی دارالا نشاء ته و سپار له .

همد غه راز داقتصاد د پو هنځیدیوشمیر محصلینو په عر یضه هم غور و شو چه په دی باره کښی فیصله و شوه چه دجرگی د قوس د یو و یشتمی نیټی په غونډه کښی دی په یو و لسو بجو د پو هنتون علمی مرستیال حا ضر شی او د جرگه گی د غړ یو پو ښتنو ته دی ځوا بـونـه ووا ئی د د شکا یتو د او رید لو جرگه گی په خپله غونډه کښی په یو شمیر عر یضو غو ر وکړ اوخپلی فیصلی ئی دارالانشاء ته صا د ر ی کړ لی .

همدغه راز په خپله له غر می نه وروسته غونډه کښی یی د مسلخ دیـوه پـخوانی تحویلدار په عریضه بحث و کړ او پهنتیجه کښی فیصله وشوه چه دجر گه گی دقوس دیو و یشتمی نیټیډ شنبی دورځی په غونډه کښی دی د مسلخ ر ئیس مو ضوع لـنـه سوابقو سره جرگه گی ته حا ضر شی او په دی باره کښی دی د جرگه گی د غړ یـو پو ښتنو ته ځوا بو نه ووائی .

همدغه راز ددا خله چارو جرگه‌گی پــه خپله غونډه کښې په خپلو مربوطومو ضوع گانو بحث و کړ او هم ئې دیــوه و کــیل پیشنهاد چه دژاندارم د یوی مـر بـو طی مو ضوع په باره کښې و تر بحث لاندی و نیو او په دی باره کښې ئې خپله فیصله صادره او دار ا لانشاء ته ئې و سپارله .

دغه‌راز دولسی جرگی د تقنین او عدلی چارو جرگه گی د خارویو دمحصول دقانون په هغې پروژه چه د ۱۳۴۸ کال د ثور د میاشتی په دو همه نیټه د حکو مت له‌خوا شوری ته پیشنهاد او د بود جی او ما لی چارو جرگه‌گی له خوا رده شوی وه بحث او خبری و شوی .

د مالداری او کر نی د چارو جرگه گی پخپلی غونډه کی د و کیلا نو دیوه تن د پیشنهاد پر هغې موضوع چه دواټرپمپونو دبیی او راوړ لو په‌باب‌جرگه‌گی‌ته‌رسیدلی و بحث او خبری وشوی .

په نتیجه کښې فیصله و شوه چه د ۴۹ کال د قوس د میا شتی په ۱۹ نیټه‌دپنجشنبې دورځی له غرمی څخه د مخه په لسو بجواو دیرشو د قیقو دی د ر هنی او تعمیرا تی بانك ر ئیس د جرگه‌گی په غونــډه کښې گډون و کړی او د جرگه‌گی د غړوپوښتنوته دی ځواب ووایی .

دداخله چارو دجرگه گی په غونډه کی د حا جیانو د پا سپور ټونو داجرا کو لو په باب بحث او خبری و شوی او په نتیجه‌کښې فیصله و شوه چه دعد لیی وزیر او دداخله وزارت د پاسپور ټونو مدیر دی د جرگه‌گی ننني غونډه کښې دی گډون و کړی اودهغې جرگه گی د غړو پو ښتنو ته دی ځوا ب ووا یی .

د تجارت د چارو جرگه گی په غو نــډ ه کښې د تجارت د مربو طو دا خلې د جوا ز لیکو نو په ا ستناد د مربوطو ما لـیا تــو دور کو لو او دا خلې جواز لیکونه د مقرراتو په باب خبری و شوی چه په نتیجه کښې فیصله و شوه چه د نو موړی جرگه گی د راتلو نکی هفتی د چارشنبې دورځی په‌غونډه کښې دی د تجارت و زیر گډون و کړی او د مربو طو مو ضو عــگانــو په بــاب د ی توضیحات ور کړی .

د کانو او صنا یعو د چارو جرگه گی پخپلی غونډه کښې په داسی حال کښې چه د کانو او صنا یعو دوزارت معین هم‌حاضرو د پلچر خی دوړ یو او بد لو د فا بریکی د محصولا تو په خارجی مار کیټونــو کښې د لاجورد و ز یاتی عر ضې او خر څــو لــو او د غه راز د ما هی پر د مربو طو مختلفو مو ضوعگانو په‌باب بحث او خبری و شوی چه دکانو او صنا یعودوزارت معین‌دجرگه‌گی لیکلی پو ښتنی د ځواب دبرابر و لو لــه کبله د ځان سره وا خیستلی .

دغه‌راز د جرگه گی ر ئیس او غـړ و د بگرا میو د نساجی د فا بریکی مختلفی برخی و کتلی .

د اساسی تشکیلا تو او ا نکشافی پــلان د چارو جرگه‌گی بیا هم د ۱۳۴۹ کــا ل دانکشافی بودجی په باب خپل بحث اوخبرو ته دوام ور کړ . د غه راز د ما لیی دوزارت په هغو ځوابونو چه د مخه د جرگه گی‌له‌خوا د صنعتی او زراعتی بانك د۱۳۴۹ کال د انکشافی‌بودجی په باب پو ښتنی شو ی وی بحث او خبری و شوی .

د نو مو ړی جرگه‌گی د غرمی څخه‌وروسته غونډه کښې چه د ما ښام تر پنځو بجــو پوری روانه وه د هلمند د ناوی د هغــو د ځوا بونو په باب بحث او خبری و شوی چه په‌دی باب د جرگه گی دغړ و له خوا د مخه د نو موړی نــاوی د روان کــال د انکشافی بودجی په باب پو ښتنی شوی وی.

دملی د فاع د چارو جرگه‌گی پخپلی‌غونډه کښې پــه د ا سی حـــا ل کښې دافرا دو د تــر خــیص پــه بــــا ب بــحث ا و خبری و شوی چه د ژاندارم او پو لـیسو عمومی قو ما ندان ډگروال عبد ا لحکیم هم حاضر و او په دی باب د نو مو ړی‌قوماندان له خوا د جرگه‌گی د غړ و پو ښتنو تــه پو ښتنی یی د ځوا بونو د برابرو لو لــه کبله د ځان سره یو ړی .

د قوس ۲۰ ـ د و لسی جرگی د بود جی او مالی چارو جرگه گی په خپله د قــوس داتلسمی نیټی د شپې په غو نډو کښې د دولت د ۱۳۴۹ کال د عادی بو د جی دبیلو

ولسي جرگه

بیلو مو ضو ع گانو په باره کښې خپل بحث ته دوام ور کړ .

د داخله چارو دجرگه گۍ د قو س د نولسمې ورځې له غر مي نه پخوا غونډه کښې په اجندا کښې داخلو موضوعگانو باندې بحث وکړ او دجرگه گۍ تصمیم راتلونکې غونډ ی ته وځنډول شو .

دکرهنې او مالدارۍ دچارو د جرگه گۍ دقوس دنو لسمې ورځې له غرمې نه پخوا غونډه کښې دترا کتورو نو او واټرپمپونو دبیو دټاکلو په با ب بحث وکړ .

همدغه راز دجرگه گۍ دپخواني تصمیم په اثــر دکر هنې دبانك ښا غلــــي رئیس جرگه گۍ ته حاضر شو او په دې برخه کښې یې دجرگه گۍ د رئیس اوغړیو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او د موضو ع فیصله راتلونکې غونډې ته وځنډول شوه .

دشکایتود او رید لو دجرگه گۍ دقوس دنولسمې نیټې په غونډه کښې په یوشمـــیر عریضو غور وکړ او د جرگه گۍ فیصلـــې مربوطو مراجعو ته واستولې شوې .

همدغه راز جرگې دبهسودو د مر کـــز دولسوالۍ دسرا ب او کوشك د کلیو او د بهسودو د اولې برخې دکلوان دخلکو اود بهسودو دکو چیانو دگل محمد خیلو دقو م وکیل دعرضونو په باره کښې بحث اوخبرې وکړلې او د هغو مربوطې دوسیې یې لــه مربوطو مراجعو څخه دزیا ت غور له پاره راو غوښتلې دغې غونډې تر دوولس نیمــو بجو پورې دوام در لود .

دانکشافي پلان او اساسي تشکیلاتوجرگه گۍ دقوس دنو لسمې نیټې له غرمې نــه پخوا او ورروسته غونډو کښې دوزار تو د ۴۹ کال د انکشا في بو دجې په باره‌کښې بحث وکړ او هم یې د داخله وزار ت ځواب چه دمحل دانکشاف دریاست دبو د جــې په برخه کښې دجرگه گۍ دپخواني پوښتنې په اثر رارسید لی و بحث او خبرې‌وکړلی .

دقوس ۲۱ – دولسي جرگې دبو دجــې او مالي چارو جرگه گۍ دماښام په‌شپږو‌بجو غونډه وکړه او د ځینو وزار ت خانوبودجې یې وکتلې او لازم تصمیمو نه یې ونیول . غونډې دشپې تر دولسو بجو پورې دوا م درلود . همدغه رانگه دبودجې او ما لي‌چارو دجرگه گۍ دپخوانی تصمیم سره ســـم په داسې حال کښې چه دمالیې وزیر داکتر محمد امان او مالیې دوزار ت دبودجــې او عوایدو رئیسان هم حاضر و جرگه گـــۍ دورځې په لسو بجو غونډه وکړه او دبودجې دعوایدو او مصار فو دتواز ن او د دو لت دتصدیو په عوایدو او د ۴۹ کال په‌نورو مربوطو موضوعاتو یې بحث اوخبرې وکړې.

دجرگه گۍ غونډې تر غر مي وروســـته تر دوو بجو پورې دوام درلود په نو مړ ی غونډه کښې دولسي جرگې رئیس پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردگ هم گډون کړی‌وو.

د انکشافي پلان او اساسي تشکیلا تـو جرگه گۍ تر غر مي دمخه په نهه نیمو بجو غونډه وکړه او دپلان کانو او صنایعودکرنې او اوبو لگولو فواید عا مې پو هنــــې د اطلاعاتو او کلتور او داخله وزار تو پـر ځوابو نو باند ی چه د۴۹ کا ل دانکشا في بودجې په هکله پخوا دجرگه گۍ له خوا پوښتنې شوې وې بحث وکړ او په نتیجه کښې یې خپل قطعي تصمیم ونیوه اوغونډې دماښام تر پنځو بجو او دیرشو دقیقــــو پورې دوام در لود .

همدغه رنگه دفو هنگي چارو جرگه گۍ غونډه وکړه او د اقتصاد دپو هنځي د یو شمیر محصلینو په عریضه او د کانکور د ازموینې په ډول دپو هنتون دعلمي ترفیعاتو او د پوهنتون دکتابخانو په با ب خبر ې وکړې او دجرگه گۍ دپخوانی تصمیم پــه اثر تر غر مي دمخه په یو لسو بجــو د پوهنتون علمي مرستیا ل جرگه گۍ ته‌حاضر شو او دجرگه گۍ دغړو شفا هي‌پوښتنو ته یې ځوابو نه وویل او لیکلي پوښتنې یې‌د ځواب دبرابرولو په غرض دځان سره‌یوړې.

دشکایاتو د اوریدلو دجرگه گۍ‌دپخواني تصمیم سره سم تر غر مي دمخه په لس‌نیمو بجو د مسلخ امر ډگروا ل محمد حسین‌فرملي‌ په غونډه کښې گډون وکړ او د ښاغلــي سید محمد حکیم دعر ض د موضو ع په‌نسبت چه دخپلې باقي په نسبت یې خپل عد م قناعت ښودلی وو او دجرگه گۍ په غونډه کښې تربحث لاندې وو دجرگه گۍ دغـړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړ ل او یوشمیر

لیکلی پوښتنی یی د ځواب دبرابرولو په
غرض دځان سره یووړی دجرگه گی غونډی
تر دولسو بجو پوری دوام در لود .

د داخله او محلی چارو جرگه گی ترغرمی
دمخه غونډه وکړه او په یوشمیر موضوعاتو
باند ی یی چه په هغه کښی دکور جوړولو
او ښار جوړولو عمو می رئیس برخهاخیستل
توصیه شو ی و او تر اوسه پور ی نوموړی
برخه نه ده اخستی بحث وکړ او تریولې
خبرو وروسته په نوموړی موضوع باندی یی
خپله فیصله صادره کړه او د عمو مـی
مجلس دغور دپاره یی دولسی جرگیدارلانشاء
ته وسپار له .

همدغه رانگه دجرگه گی تر غرمیوروسته
غونډه کښی چه په دوه نیمو بجو جوړهشوه
دجرگه گی دپخوانی تصمیم سره ســم
دعدلیه وزیر پوهندوی عبدالستار سیر ت
گډون وکړ او د حاجیانو دسفر اوپاسپورت
اونورو بر خوکښی دجرگه گی دغړوپوښتنو
ته توضیحا ت ورکړل او یوشمیر لیکـلـی
پوښتنی یی دځواب دبرابرولو دپاره دځان
سره یووړی .

دقوس ۲۲ - دولسی جرگی عمو میغونډه
دهغی جرگی درئیس پو هنوا ل دکــتـور
محمد عمر وردك په ریاست جوړه شویوه.

په دغی غونډه کښی د مجلس اجندا او
یوشمیر پیشنهاد و نه دولسی جرگی دمنشی
وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل
شول او وروسته له هغه دمجلس غړ یــو
دکار داوږدوالی په ورځو کښی د حاضر ی
وخت دټاکلو په باره کښیبحث او خبر ی
وکـړلی .

همدغه راز دغور دولایت د مرکز وکیل
ښاغلی عبدالجبار د داخله چارو په جر گه
گی کښی دغور دولایت دنما ینده پهحیث ،
دسمنگانو دولایت دمرکز وکیل ښا غلـی
عبدالها شم دولت زی ، دسمنگا نو دولایت
دوکیلانو له خوا د داخله چارو په جر گـه
گی کښی ، دهرا ت د دو همی حوزی وکیل
ښاغلی رحمتیان دواخان وکیل ښا غلی ملا
محمد اسمعیل او د پغمان وکیل ښا غلـی
حفیظ الله امین د بین المللی روابطو دچارو
په جرگه گی کښی عمو می مجلس تهمعرفی
شول چه د مجلس دغړ یو له خوا در ایـو
په اکثریت تایید شو ل او دغی غونډی له
غرمی نه وروسته یو ی بجی پوری دوا م
درلــود .

همدغه راز دولسی جرگی د تقنین اوعدلی
چارو دجرگه گی دوړ می ورځی په غونډه
کښی دڅارو یو د محصو ل داخیستلــو د
قانون په پروژه بحث وشو .

دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تــو
جرگه گی غونډه وکړه او د ملی دفـا ع
مخابرا تو روغتیا تجار ت دوزار تو نو او
دستری محکمی او ښار جوړولو دریاستونو
په هغو ځوابو نو یی بحث او خبری وکړی
چه پخوا د ۱۳۴۹ کال د انکشا فیبود جی
په با ب ور څخه پوښتنی شو ی وی . په
دری نیمو بجو دولسی جرگی رئیسپوهنوا ل
دوکتور محمد عمر وردك په دغی جرگه گی
کی گډون وکړ .

دجرگه گی د نو موړو وزار تونودانکشافی
بودجو په با ب دیو لې بحث او خبروڅخه
وروسته خپل وروستی قرار قایم کــړ او
غونډه د مازیگر دپنځو بجو او څلو یښتو
دقیقو پور ی روانه وه .

دقوس ۲۳ - دولسی جرگی په عمو می
غونډه کښی چه دولسی جر گی درئیســ
پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردك په ریاست
له غر می نه پخوا جوړه شوی وه موضوع
گانی دمجلس د منشی وکیل سید مبینشاه
امیر له خوا ولوستلی شو ی او دیوه دووتنو
وکیلانو له قانو نی اعتراضو نو نهوروسته
دمجلس نصا ب نیمگړی شو او غو نډه پای
ته ورسید .

دانکشا فی پلان او اسا سی تشکیلاتـو
جرگه گی غونډه وکړه او د پو هنتو ن ،
هیلمند دنا وی ، ملکی هوا یی کابلښاروالی
دافغانستان بربښنا موسسی او د پکتیادولایت
دپراختیا د موسسی دریا ستو نو پهځوابونو
چه پخوا دو ی د ۴۹ کا ل دانکشا فی بودجی
په باره کی دجرگه گی پوښتنو تهورکړی
وو بحث وکړ او جرگه گی په دی باره کی
خپله فیصله صادره کړه او غو نډی دمابنام
تر پنځه نیمو بجو پور ی دوام درلود .

همدغه راز د ما لیی او بودجی دچاروجرگه

ولســـي‌جرگـــه

گي دقوس په ۲۲ نيټه ديکشنبي دما ښام
په اووبجو غونډه وکړه او د دولت د ۴۹
کال دبودجي په باره کي يي خپل بحث ته
دوام ورکړ او په دغي غونډه کي د څـــينو
وزارتو په ځوابو نو هم بحث او غوروشواو
په همدي باره کي لازم تصميمو نه ونيو ل
شـــو ل .

دقوس ۲۴ – دولسي جرګي په عمو مي
غونډه کي چه دمغي درئيس پو هنوا لدکتور
محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شو ی وه
درأيو په اکثر يت دصنا عتي بانك دقانو ن
دطر ح په هکله دحکو مت فور ی غوښتن
ليك تاييد شو .
دمجلس اجندا دولسي جرګي د منشــي
ښاغلي سيد مبين شاه امير له خواولوستل
شوه . همدغه رنګه دولسي جرګي منشي د
حکو مت ليك چه په هغه کي دصناعتي بانك
دقانون دفور يت غوښتنه شوي وه ولوست
اوتريولږ بحث څخه وروسته‌دفور يت‌غوښتنه
دمجلس دغړو له خوا درايو په اکثريت‌تاييد
شـــوه .
وروسي دولسي جرګي منشي د صنعـــتي
بانك دقانون د پښتو طر حه دلو مړی ما دی
څخه تر درويشتمي مادي پور ی په غونډه
کي ولوستله شوه او ددغه قانون دطر حي
پر لوستل شوو موادو با ند ی درأيو اخستل
راتلونکي غو نډی ته پا ل شو ل .
دبودجي او مالي چارو جرګه ګي دوه مي
شپي په اووبجو غونډه وکړه او د دولت د
۱۳۴۹ کال دعادي بود جي په مو ضـــو ع
يي غور وکړ .
غونډه د شپي تر دولسو بجو پور ی‌روانه
وه .
دغه راز دانکشافي پلان او اساســـــي
تشکيلاتو دچارو جرګه ګي غونډه وکړه او
د ۱۳۴۹ کال د انکشا في بو دجي او په‌دی
باب‌يي دوروستي فيصلي په‌باره‌کــي بحث‌او
خبري وکړي او په دی باره کي وروســـتي
فيصله راتلونکي غونډی ته پال شوه .
دغه راز په دغي غونډه کي فيصله وشوه
چه دجرګه ګي دچار شنبي‌دورځي‌په‌راتلونکي
غونډه کي دی دصدار ت دو هم مر ســـتيال
دپلان او ماليي وزيران ګډون وکړی او د
دولت د ۱۳۴۹ کال د انکشا في بو دجـــي
دمربوطو لګښتونو او دعايداتو دځوتا کـــلو
قلمو په بر خه کي دی دجرګه ګي دغړو
پوښتنو ته توضيحا ت ورکړي .
غونډه دماښام تر بنځه نيمو بجو پوری
روانه وه .

دقوس ۲۵ – دولسي جر ګي د انکشا في
پلان او اسا سي تشکيلاتو د چارو جر ګه
ګي غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال په انکشافي
بودجه يي بحث او خبر ی وکړی .
دغه راز جرګه ګي دغر مي څخه وروسته
پخپلي غونډه‌کي د۱۳۴۹ کال‌په انکشا فـــي
بودجه باند ی خپلو خبرو او بحث ته دوام
ورکړ. اودجرګه ګي دپخـــواني تصميم پـــه
اسا س دصدار ت دو هم مرستيا لاو د
ماليي او داخله وزيرانو په داسي حا لکښي
چه‌دولسي جرګي رئيس پوهنـــوال دو کتو ر
محمد عمر ورد ك هم په دغي جرګه ګي کي
حاضر و دور څي په دوه نيمو بجو دنوموړی
جرګه ګي په غونډه کي ګډو ن وکړ او د
دولت د ۱۳۴۹ دبو دجي د مربو طو لګښتو
نو او عايدا تو دټاکلو اقلا مو په با ب يي
يودبل پسي دجرګه‌ګي دغړو پو ښتنو تـــه
ځوابونه‌وويل . دغه غونډه د ما ښا م تر
پنځه نيمو بجو پور ی روا نه وه .
دتجار ت د جرګه ګي د پخوا ني‌تصميم
په اسا س دتجارت وزير له غر مي څخـــه
دمخه په لس نيمو بجو دجرګه ګي په‌غونډه
کي ګډون وکړ او د داخلي جواز ليکو نو
او د داخلي سو دا ګرو په اسناد وپوری
د مربوطو ماليا تو دور کولو دمقرراتو پـــه
باب يي دجرګه ګي دغړو پوښتنوته‌توضيحات
ورکړل او غونډه د دولسو بجو او پنځه‌ويشتو
دقيقو پور ی روا نه وه او دتجار ت دنورو
مربوطو موضوعګانو تو ضيحا ت د جر ګه
ګي را تلو نکي غونډی ته پال شو ل .
دغه راز د انتخا با تي شکا يا تـــو د
اوريدلو جر ګه ګي غو نډه وکړه او دخپلي
اجندا په دا خلي موضو عګا نويي غور وکړ
او په نتيجه کي فيصله وشوه چه حکو مت دی
دپکتيا دولايت دسپير ی دولسوا لي‌دحوزی
نسبتي پاتي دير ژر نو موړی جرګه ګـــي
ته وړا ند ی کړی دځنډيدو په صـــور ت

کی دپکتیا دولایت والي او د محکمی رئیس مکلف دی چه د اسا سی قانو ن د ٦٨ ما دی دحکم په اسا س دجرگه گی د ١٣٤٩ کال د جد ی د میاشتی د چار شنبی دور ځی لــه غرمی څخه دمخه دلسو بجو په غونډه کښی دانتخابا تی عرض کوونکو دشکا یاتو په غونډه کښی گډون وکړی او په دی با ب د جرگه گی دغړو پوښتنو ته ځواب ووا یی دکر نی او مالدار ی جرگه گی غونډه وکړه او د هیواد دکر نی په اوسنی وضع با ندی یی بحث وکړ او فیصلی یی وکړه چه پــه راتلونکی غونډه کی دیدکرنی اواوبو لگو لو وزیر حاضر شی او دجرگه گی دغــړ و پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .

همدارنگه دقوس د ٢٤ نیټی دسه شنبی دور ځی دماښام په اوو بجو د ما لی‌اوبودجی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او د ١٣٤٩ کال پر عا دی بودجه یی بحث او خبر ی وکړی غونډی دشپی تر ١٢ بجو پور ی‌دوام در لود .

دکانو او صنا یعو جرگه گی غونډه وکړه دماهی پر دبر ښنا په هکله په را غــلــی ځوا بونو او د هیواد دکانو څخه دپخوا په شان په گټه اخستلو باندی بحث‌او خبر ی وکړی او په نتیجه کښی فیصله وشوه چه د افغانستان بربښنا موسسی عمو می رئیس‌دی دجرگه گی دنن ورځی غونډی ته حاضر شی او د ما هی‌پر د بربښنا دپروژی په با بدی دغړ و پوښتنو ته توضیحا ت ورکړی .

همدغه رنگه د داخله چارو او د محل د اداری جرگه گی خپل دپرو ن ور ځی‌تــر غر می دمخه او تر غر می وروستو غونډوکی دافغانی حاجیا نو د سهمی او نورو چاروپه با ب د او قافو د عا لی اداری دریا ست په هغو ځوا بو نو چه پخوا جر گه گــی تــه وړاندی شوی وتر غور لاندی ونیول شو ل اوتر یولږ بحث‌نه وروسته لازم تصمیمو نه ونیو ل شو ل غونډی تر دری نیمو بجوپوری دوام در لود .

همدغه رنگه دشکایاتو او رید لو جرگه گی‌په غونډه کی پریو شمیــر را رسید لو عریضو باند ی خبرنه وکړه او په دی‌برخه کی یی خپله فیصله صادره کړه .

دقوس ٢٨ ـ دولسی جرگ ی د ما لــی او بودجی دچارو جرگه گی د ماښا م پــه غونډه کښی د دولت د ١٣٤٩ کا ل دعادی بودجی دموضو عگانو په باره کښی بحث‌وکړ او غونډه دشپی تر دولسو بجو پور ی‌روانه وه .

دولسی جرگی دانکشا فی پلان اواساسی تشکیلا تو دجرگه گی دقو س دشپږویشتمی ورځی په غونډه کښی د دولت د ١٣٤٩ کال د انکشا فی بودجی په با ب دفیصلی دصادر ید لو په موضو ع بحث وشو او غونډی له غر می نه وروسته تر دووبجو پور ی‌دوا م وکړ .

دکانو او صنا یعو دچارو جرگی گی په خپله دقوس دشپږ ویشتمی نیټی په‌غونډ ه کښی په داسی حال کښی چه دجرگه گی دپخوا نی تصمیم له مخی دبر ښنا موسسی ښاغلی رئیس دجرگه گی په غونډه کښــی گډون کړی و او دجرگه گی درئیس اوغړو پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل د ما هــی پر د پروژی په باره کښی بحث او خبر ی وکړ لی .

دغو نډی په پا ی کښی چه تر دولسو بجو پور ی یی دوا م در لود دجرگه‌گــی یو شمیر لیکل شو ی پو ښتنی دبر ښنا د موسسی ښا غلی رئیس له‌ځان‌سره‌واخیستلی.

د و لسی جر گه د انکشا فی پلا ن او اسا سی تشکیلا تو په غو نډ ه کښی د دولت د١٣٤٩ کا ل په انکشا فی بودجه بحث وشو په نتیجه کی له بحث اوخبرو نه وروسته جرگه گی په دی باره کی خپــله فیصله له یولږ تعدیلا تو سره صادره او دارالانشاء ته یی سپار له .

د دولت د ١٣٤٩ کال د انکشا فی بودجی سر جمع چه حکو مت یی پیشنهاد کړ ی‌وو دوه ملیارده او څلور سوه ملیو نه افغانی دی چه دعقر ب له څوار لسمی نیټی څخه دقو س ترا تەویشتمی نیټی پور ی دجرگه گی له خوا بحث او خبر ی وربا ند ی‌وشوی دمالی او بودجی دچارو جرگه گی په خپله غونډه کی د ١٣٤٩ کا ل په عا دی بو دجه بحث وکړ او هم په دغی غونډه کی داملاکو دتصفیی دقانون دځینو ما دو تعد یل او د

ولسـي جرگـه

کجکی او ارغندا ب دبند دحق آبی دقانو ن په باره کی دحکو مت د فور یت دغوښتنی له مخی بحث وشو .

دغی غونډی له غر می نه وروسته دووبجو پوری دوام وکړ ددغی موضو ع فیصلـــه راتلو نکی غنډی ته وځنډ وله شوه .

دشکایتو د اوريد لو په جرگه گی کښی په یو شمیر عریضو غور وشو چه په نتیجه کی له یولړ بحث او خبرو نه وروسته لازم تصمیمو نه ونیو ل شو ل اودجرگه گـــی فـیصلی دارالانـشأ وسپا رلـی شـو ی د کرنی او مالداری جرگه گی په خپله غونډه کی د کر نی داوسنی حا لت په موضو ع گانو بحث او خبر ی وکړلی .

دفرهنگی روابطو جرگه گی په غونـــډه کی دولایتو نو دښوونځیو دوضعی په با ب دپو هنی دوزار ت پر ځوابو نو با ند ی غور وشو . په دغی غونډه کی دهغوښوونځیو په با ب چه نو ی جوړ یږی او دغه راز د ښوونځیو د ودانیو دجوړ ولو او تر میمولو دتخصیصیی او دنوو جوړ شو ولیســـو او منځنی ښوونځیو د پرسو نلو دبشپړ ید لو پر موضو ع بحث او خبر ی وشو ی . او فیصله وشوه چه دپو هنی ښاغلی وزیر دی ددغی جرگه گی د دوهمی ورځی په غونډه کی دی گډون وکړی او په دی با ب دی د جرگه گی غړو ته توضیحا ت ورکړی .

دتجار ت دچارو جرگه گی په خپله غونډه کښی په مربوطو موضوعگانو بحث اوخبری وکړی په دغی غونډه کی دسودا گرو او د ترانسپور تو نو د خاوندانو په راغلو عریضو با ندی هم بحث او خبر ی وکړی .

دولسی جرگی د داخله چارو جرگه گی غونډهوکړه او د افغانی حجا جو دسفر پـر موضو ع یی بحث او خبر ی وکړی . ددغی جرگه گی دغر می څخه په وروسته غونډهکی دعدلیی وزیر ښاغلی عبدالستار سیر تگډون وکړ اودجرگه گی دغړو پوښتنو ته یـــی ځواب ووایه او دجرگه گی یو لړ لیکلـــی پوښتنی دځواب دبرابرولو له کبله دځا ن سره یووړی .

دغه غونډه دمازیگر تر پنځه نیمو بجـــو پور ی روانه وه .

دغه راز د ملی دفاع دچارو جر گهگـــی په دی وروستیو و ختو کښی دشپی دلیسی دیو شمیر زده کوونکو دعریضی په با ب بحث وکړ او په دی باره کی یولړ تصمیمونه ونیول شول .

دقوس ۲۹ – دولسی جرگی په عمو مـی غونډه کی چه دولسی جر گی درئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك پـه مشری جو ړ ه شو ی وه دحکو مت دپیشنهاد شووصنا عتی بانکو نو دطر حی مسوده او د تقنین اوعدلی چارو دجرگه گی طرحه دولسی جر گـــی دمنشی ښاغلی سید مبین شاه امیر پهواسطه ولوستله شوه وروسته دولسی جرگی یوشمیر غړو په دی با ب خپلی نظر یی خر گند ی کړی او زیا ت بحث راتلونکی غو نډی ته وځنډید .

دولسی جرگی دبودجی او مالی چاروجرگه گی دماښام پهاووبجوغونډه وکړه او د دولت د ۱۳۴۹ کا ل دعا دی بو دجی پر موضو ع یی بحث او خبر ی وکړ غونډه د شپی تر دولسو بجو پور ی روانه وه .

دقوس ۳۰ – دولسی جر گی عمو مـــی غونډی دهغیجرگی درئیس پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك پهمشری غونډه وکړه .

دغونډی د اجندا موضو ع دولسی جر گی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر دصناعتی بانکو نو قانون اعـلام کړ چه دنومو ړ ی قانون په طر حی با ند ی یوشمیر وکیلا نو خپلی نظر یی څرگندی کړی غونډهدماسپښین تر دوو بجو پور ی روانه وه .

دجدی لـمړی– دولسی جـرگی دمالی او بودجی جرگه گی دشپی په اووبجو غونډه وکړه او د کجکی او ارغنداو تر بند ولاند ی دتصفیی دقا نو ن تعدیلا ت او همد غهرنگه دکجکی او ارغندا و د حقا بی دقا نـــو ن ضمیمی چه دحکومت له خوایی دفور یـــت غوښتنه شو ی وه تر خبرو او بحث لاند ی ونیو لی .

او دشپی په اتو بجو دپلان وزیر دکتور عبدالواحد سرا بی ، دهلمند اوارغنداودناوی دانکشاف رئیس او د هلمند والـــــــی

انجنیر میر محمد اکبر رضا دجرگه کسی دغوښتنی له مخی په غونډه کی ګډو ن وکړه او په مربوطو موضو عګانو کی یې‌دجرګه ګی دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل او یولړ لیکلی سوا لو نه د هغی دځوا ب دبرابرولو په غرض دځان سره یووړل غو نډې دشپې تر ۱۲ بجو پور ی دوام وکړ اودجر ګه ګی له خوا لازم تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

همدغه راز جرګه ګی له غر می نه پخوا په لسو بجو غونډه وکړه او د کجــکی او ارغنداو دبندو نو دقانون دضمیمو دتعد یل په باره کښی یی بحث وکړ او په نتیجـــه کښی له یولړ بحث او غور نه وروسته یی خپله فیصله دنو موړی فیصلی په دو همه او دریمه ماده کښی له ځینی تعد یل سره صادره کړه او دارالانشاء ته یې‌وسپار له .

دغی غونډې له غر می نه وروسته دووبجو پوری دوام درلود. دداخله اومحلی اداری د چارو جرګه ګی له غر مـی نه پخوا او وروسته غونډې وکړ لی او دښار جوړولو دعمو می ریا ست لیك یی چه د دارالانشا ء له لاری هغی جرګه ګی ته رسید لی و تر غور لاند ی ونیو او په دی‌باره‌کښی وروستی فیصله راتلو نکی غونډه ته وځنډول شوه .

دجدی ۳ – دولسی جرګی یو شمیر جرګه ګیو غونډې وکړ لی او په خپلو مربوطـــو موضوعګا نو یی بحث‌وکړ .

دشکایتو داوریدلو او دقانو ن د تطبیق په جرګه ګی کی دکابل دښار دبازارونو د یوشمیر طوافانو (تبنګ والاوو) په عریضو غــور وشو.

په دغی غونډه کی دکابل سر پر ســت ښاروال ، امنیه قوماندا ن او دترا فیکومدیر ګډون کړی وو اوپه هره برخه کی یی د جرګه ګی درئیس اوغړ یو پوښـــتنو تـــه ځوابو نه وویل .

همدغه راز دجرګه ګی دغړیو یو شمیر لیکل شوی پوښتنی یی دځوابو نو دبرابرولو له پاره٠ له ځانو سره واخیستلی .

دمالی او بودجی دچارو دجرګه ګی دجدی د دوهمی نیټی دماښام په غونډه کی چـــه دشپې تر دوولسو بجو پوری یی دوا م‌وکړ د دولت د۴۹ کال د عادی بودجی په باره کی بیا غور وکړ .

دفرهنګی چارو په جرګه ګی کښـــی د ښوونځیو دپروګرا مونو دهغو لیسو دتعلیمی سوپی چه په ۱۳۴۹ کال کی نو ی تاسیس شوید ی تخصیصیی دښوونځیو دو دانیود جوړیدلو او تر میم او د مربوطو ښوونځیو دښوونکو او فنی پرسونل دژوند د عمومی حالا تو په موضوع ع بحث أو خبر ی‌وشوی .

دصدارت دو هم مرستیا ل دپو هنی وزیر دکتور عبدالقیوم په داسی حا ل کی چه د هغه وزار ت د پلان رئیس ور سره ملګری و له غرمی نه پخوا په لسو بجو په جر ګه ګی کی ګډون وکړ او دجرګه ګی دغړ یو پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل .

دفرهنګی چارو دجرګه ګی غو نډې لـــه غرمی نه وروسته تر در یو بجو پور ی‌دوام وکړ .

دجدی ۵ – دولسی جرګی د مالی‌اوبودجی دچارو جرګه ګی غونډه وکړه او دمخابرا تو دوزار ت ځواب چه د مالی او بودجی دجرګه ګی دسوا ل په مقابل کی چه پخوا د هغه وزار ت څخه شو ی و تر څیړنـــی لانـــد ی ونیوه او په نتیجه کی ترغرمی دمخه په‌لس نیمو بجو دمخابرا تو وزیر انجـــنیر محمد عظیم ګران دجرګه ګی په غونډه کی ګډو ن وکړ او دمخابراتو دوزارت دتر تیب شو ی بودجی دارقامو أو خرڅګوا لی په با ب دجرګه ګی دغړو پوښتنو ته ځوا بو نه ورکړه . غونډې د غر می تر ۱۲ بجو پور ی دوا م درلود همدغه رنګه دشکایا تو داورید لوجرګه ګی غونډه وکړه او پر رارسید لو عریضوپی خبری وکړی اوتریو لړ بحث نــه ورستـــه خپله فیصله صادره او دارالانشا ته یـــی وسپارله .

همدغه رنګه جرګه ګی تر غر می وروسته غونډه کی دکابل دیو شمیر در مل‌خرڅوونکو دعرض موضو ع تر څیړنی لاند ی ونیو له او تر یولړ بحث وروسته دجرګه ګی فیصله راتلونکی غونډې ته ټال شوه .

همدغه رنګه د انتخابا تو دشکا یاتو د اوریدلو جرګه ګی غونډه وکړه او د پکتیا ولایت دسپیر ی دولسوالی عریضی اوهمدغه رنګه دیوشمیر فیصلو دمخه اومربو طـــو مراجعو ته دابلا غو لو سره سره چه‌دولا یت

ولسـي جرګـه

او د محاکمو ریاست د څه مقصد او مرا م
دپاره دسپیرې دولسوالۍ دانتخا باتو دپاڼو
او سوابقو په راليږ لو کې تعلل کوي‌يولې
بحث وشو او په نتیجه کې فیصله وشوه چه
دغه موضو ع دې په یوه ځانګړې پیشنهاد
کښې دجرګه ګۍ دغړو دنظر یوسره‌یو ځای
عمو مي مجلس ته وړاند ې شي .

دجدی ۶ – دولسي جرګې په عمو مـــي
غونډه کې چه دمغې جرګې درئیس پو هنوال
دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جـوړه
شوې وه دصنعتي بانك دقانون مسوده‌تربحث
لاندې ونیو ل شوه په دغه غونډه کې لومړی
دمجلس اجندا چه یوشمیر موضو عګا نې‌په
کښې وې دولسي جرګې د منشي ښا غلـــي
سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه
وروسته بیا یو شمیر وکیلانو په رون سره
چه دمخه یې اخستې وو دصنعتي با نك د
قانون په مسوده خپلې نظر یې ځرګند ي
کړې .
غونډه دغر مې وروسته تر دوو بجو پورې
روانه وه .

دجد ی ۷ – دصنعتي بانګو نو دقانو ن
مسوده دولسي جرګې په غونډه کې چه د
مغې جرګې درئیس پو هنوا ل دکتور محمد
عمر وردك په مشر ی جوړه شوې وه تربحث
لاندې ونیول شوه .
په دې غونډه کې لومړ ی دمجلس‌اجنداچه
یوشمیرموضوعګانې په‌کې شاملې دې‌دولسي
جرګې دمنشي ښاغلي سید مبین شاه امیر له
خوا ولوستل شوه او وروسته له هغــه یو
شمیر وکیلانو دصنعتي بانکو نو دقا نو ن
دمسودې په باره کښې‌خپلې‌نظر یې ځرګندې
کــړې .
غونډه له غر مې نه وروسته د دووبجو
پورې روانه وه .
همدغه راز دولسي جرګې دمالي اوبودجې
دچارو دجرګه ګۍ دوړمې شپې په غونډه کې
دکرهنې او اوبو لګو لو وزیر ښا غلـــي
عبدالحکیم او دشپې په لسو بجو دکانو او
صنایعو وزیر ښاغلي امان الله منصور ی
ګډون وکړ او دنوموړو وزار تو دعا دې‌بودجې
دمر بوطو موضوعاتو په با ب یې دجرګه‌ګۍ
دغړو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل غونډې
دشپې تر ۱۲ بجو پورې دوام در لود .

دجدی ۸ – دولسي جرګې په عمو مـــي
غونډه کې چه دمغې جرګې درئیس پوهنوال
:کتور محمد عمروردك په مشرې جوړه شوې
وه دغونډې اجندا چه یوشمیر موضوعګا نې
او یو نور ی پیشنهاد وو دولسي جر ګې
دمنشي ښاغلي سید مبین شاه امیر له خوا
غونډې ته ولوستل شو او وکیلا نودنوریت
پیشنهاد ته په عمو مي مجلس کښې لومړی
حق ورکړ او پر هغه باند ې بحث او خبرې
شروع شوې .
په دغه پیشنهاد کې ویل شو ی دي چه
دکار دزیا توالي په نسبت بیله مالي‌اوبودجې
او انکشافي پلان جرګه ګیو څخه چه‌عمومي
مجلس دوږځنیو غونډې دپا ی ته رسیدو
وروسته دشپې له خوا خپل کار ته دوا م
ورکو ي نو دجرګه ګۍ دکار په ورځو لکه
شنبې چهار شنبې اوپنجشنبې کښې دې هم
عمو مي مجلس جوړ یږي او پر مهــــمو
موضوعاتو باند ې دې غور او خبرې‌نه‌کوي .
وروسته له هغه چه نوموړی پیشنهادمطرح
شو یو شمیر زیاتو وکیلانو په هغه باندې
خپل نظر ځرګند کړ او درایو په اکثر یت
نوموړی پیشنهاد تصویب او تایید شو .
همدغه رنګه په‌دغه غونډه‌کـــې دصنعتـــي
بانك دقانون دمسودې په موضو ع یو شمیر
وکیلانو چه پخوا یې رون اخستې وو خپلې
نظر یې ځرګندې کړې .
همدغه رنګه دننګر هار د ده بالا د۱۳دورې
دوکیل ښاغلي سید آغا خان دغړ یتو ب
وثیقه چه په دغه راوروسته ورځو کـــې د
وثیقو دجرګه ګۍ تر غور وروسته عمو مي
غونډې ته وړاند ې شوه عمو مي غو نډې د
نوموړی وکیل غړی توب تایید اوتصو یب
کړ عمو مي غونډه دغر مي وروسته تریو ې
نیمې بجې پور ې روانه وه .
همدغه رنګه دولسي جرګې دمالي اوبودجې
جرګه ګۍ وړمه شپه داطلا عاتو اوکلتور د
وزار ت پر بودجه باند ې خبر ی وکړې .
داطلا عاتو اوکلتور دوزار ت معین ښاغلي
محمد خالد روښان او دنو موړی‌وزارت اداري
رئیس دشپې په اتو بجو د جرګه ګۍ پـــه

غونډه کي ګډون وکړ او داطلا عاتو اوکلتور دوزار ت دعادي بو دجې په با ب دجرګه‌ګۍ دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړه او یولړ لیکلي پوښتني یي دځواب دبرا برولو دپاره دځان سره یو وړې .

دجدی ۹ – دولسي جرګی په‌عمومي‌غونډه کښي چه دهغي جرګي درئیس‌پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شوی وه‌دصنعتي بانکونو دقانون په مسوده بحث وشو .

په دغې غونډه کښي لو مړی دمجلس‌اجندا چه یوشمیر موضوعګا نی پکښي شا ملي وی دولسي جر ګی دمنشي ښاغلي سید مبین‌شاه امیرله‌خوا ولوستل شوه او وروسته له‌هغه یوشمیر وکیلانو د هغـــه نو بـــت په‌اساس چه پخوائي نیولي ود صنعي با نـــکو د قانون د مسودي په باره کښي خپلي نظریي څرګند کړي غونډي له غرمی نه وروسته‌دوو بجو پوری دوام در لود .

دولسي جرګي د مالي او بودجي دچا رو جرګه ګۍ غونډه و کړه او په داسي حـــال کښي چه نصاب هم پوره‌و د دو لت د۱۳۴۹ کال د عادي بودجي په با ره کښي بـحث و کړ .

د جدی ۱۲ – دولسي جرګي د بو د جي او مالي چارو جرګه ګۍ د شنبي د اوو بجو څخه تر (۱۲) بجو پوری غونډه و کړه ا و په هغه کي د ستري محکمي قا ضي د کتور حقوقي او د ترا فیکو ددیوان ر ئیس‌اودستري محکمي اداري ر ئیس ګډون و کړ او دستري محکمي داداري تشکیلا تو او بو د جي پـــه باره کي د جر ګه ګۍ د غړو پو ښتنو تــه ځوابونه ورکړه غوندی د شپي تر ۱۲ بجــو پوري دوام در لود .

د جدی ۱۳ – د و لسي جرګي عــمو مي غونډه د هغي جرګي د ر ئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردګ په ر یا ست شوی وه‌او له غرمي نه و ر وسته تر د وو بجـو پوری یی دوام و کړ .

په دغي غونډه کښي د صنعتي با نکو نو د قانون مسوده دولسي جرګي د منشي‌ښاغلي سید مبین شاه ا میر له خوا و لو ستـل شوه د غه مسوده پخوا د حکو مت له خوا دقانونی مر حلو د تیر و لو له پاره ولسي جرګي ته سپارل شوی وه او له څو ر څو را هیسي په هغي باندی بحث دوام لری .

په‌دی غونډه کښي له‌یو لړ بحـث نـه وروسته د نو موړی قا نون له لو مړی مادی څخه تر شپاړ سمي پورې درایو په ا کثریت تائید أو تصویب شو .

همدغه راز دولسي جرګي د مالي اوبودجي دچارو جرګه‌ګۍ غونډه و کړه او د دو لـت دانکشافي بودجي په باره کي ئي بحث ا و خبري و کړ لي او دغي غونډی د شپي تـر دوولسو بجو پوری دوام و کړ .

د جدی ۱۵ – و لسي جرګي د صنعتي بانکو نو دقانو ن مسوده درایو په مطلـق اکثریت تصویب کړه دافغا نستان د صنعتي بانکو نو د قانون مسوده دولسي جر ګي په غونډه کښي چه‌دهغـي جـرګـي د رئیـس پو هنوال د کتور محمد عمر وردګ په‌ریاست جوړه شوی وه درأیو په مطلق ا کثر یت تصویب شوه . په د غي غونډه کي دد غـه قانون پاتي‌مادی‌دولسي جرګي دمنشي ښاغلي سید مبین شاه ا میر له خوا و لو ستلي شوی او وروسته له هغه د هری ما د ی په باب رائي وا خیستلي شوی په نتیجــــه کي ئي پاتي مادي د رایـو په ا کثر یـت تصویب شوی ، ددغه قانون مسو ده چه ۲۶ مادي پکښي شا ملي دي وروسته لـــه هغه د اساسي قانون د حکم په ا سا س دکل په صورت و لوستل شوه او د نوموړی قانون د تقنین او عدلي چارو دجرګه ګۍ له نظریي أو فیصلي سره سم درایو په مطلق اکثریت تائید اوتصویب شو.

دولسي جرګي د بو د جي او مالي چارو جرګه ګۍ مابښام غونډه و کړه او د خپـلو پخوا نیو مطا لعاتو په لړ کښي ئي د دولت د۱۳۴۹ کال په‌عادي بودجه غور و کړ .

د غي جرګه‌ګۍ د پو هني د ۱۳۴۹ کال دعادي بودجي په باره کښي خبله فیصله په دي و ختو کښي صا دره کړی اود نها ئي او وروستي غور له پاره ئي د و لسي‌جرګي عمومي مجلس ته سپا ر لی ده .

نو موړی غونډی د شپي تر یوی نیمي

ولسـی جرگـه

بجې پورې دوام وکړ .

دجدي ۱٦ ــ دولسي جرگې د مالي او بودجې دچارو جرگه گۍ د جدي داوه لسمې شپې په اوو بجو غونډه وکړه او ددولت د ۱۳٤۹ کال په انکشافي بودجه ئې بحث وکړ . د غې غونډې د شپې تر دو لسو بجو پورې دوام وکړ .

د جدي ۲۰ ــ دولسي جرگې دمالي او بودجې د چارو جرگه گۍ د ماښام په اوو بجو غونډه وکړه او د کرنې او او بولگولو مخابراتو ، فوا يد عامې د وزارتو اوسترې محکمې پر انکشا في بو د جو او ددا خله وزارت د محل دانکشاف د بودجې په يو ه بر خه باندې يې خبرې او څېړ نه وکـړ ه او په نتيجه کښې فيصلې و شوه چه‌دجرگه گۍ په را تلو نکې غونډه کښې دې د محل دانکشاف ر ئيس گډون وکړي او دجر گه گۍ د غړو پو ښتنو ته دې ځوا بو نـــه ور کړ ي .

غونډه د شپې تر ۱۲ بجو پورې د وام درلود .

دجدي ۲۱ــ دولسي جرگې د بود جـــې او مالي چارو جرگه گۍ د ماښام په اووبجو غونډه وکړه او ددولت دانکشافي بو د جې ددولت پر مو ضوع يې د ورستي ځل دپاره بحث او خبرې وکړې غونډه د شپې تردوو بجو پورې روانه‌وه او په‌نتيجه کې‌دانکشافي بودجې څېړ نې ته خاتمه و ر کړ ی شوه .

د دلوی ٥ــ د ولسي جرگې عمومي‌غونډه د هغې جرگې د ر ئيس پو هنوال د کتو ر محمد عمر و رد گ په مشرۍ جوړه شوه.

په دغې غونډه کې د مجلس اجندادولسي جرگې دمنشي ښاغلي سيد مبين شاه ا مير له خوا و لوستله شوه و روستـه بـيا د اساسي قا نون د (۷٥) مادې په ا سا س د دولت د ۱۳٤۹ کال د عادي او ا نکشا في بودجې په هکله د حکو مت پيشنهاد ا و د مشرانو جرگې مشو ر تي نظر يه ، همد غه رنگه د و لسي جر گې د مالي او بو د جې اوانکشافي جرگه گيو نظر يې چه پـخــوا دارالانشاء ته رسيد لې وی د و کيلا نــو داستحضاری په غر ض د يو کل په ډ و ل ولوستل شو ی او په د غه بر خه کې د عمومي مجلس بحث او فيصله و را تلو نکو غونډو ته و ځنډ يدل .

د لوی ٦ــ د ولسي جرگه عـــمو مي غونډه د هغې جرگې د ر ئيس پو هنوال دوکتور محمد عمر وردگ په مشر ۍ جوړه

شوه او د و رځې تر دوو بجو پو رې يې دوام وکړ .

دولسي جرگې د غو نډې ا جنډا چه د دولت د ۱۳٤۹ کال د عادي او ا نکشا في بودجې مو ضوع وه د نصاب د بشپړ يدلو او ا علام کو لو څخه وروسته د ولسي‌جرگې د منشي ښاغلي سيد مبين شاه ا مير له‌خوا و لوستله شوه .

په دغې غونډه‌کې يو شمير و کيلا نـــو په دې باب خپلې مختلفې نظر يې څرگند ی کړ ی اوددغې بودجې دځينـو اقــلا مو پـــه باب يې د عمو مي مجلس څخه د تعد يـــل او تنقيص غو ښتنه و کړ ه .

د غونډې وروستې تصميم او پدې با ب زيات بحث را تلو نکو غونډو ته و ځنډول شو .

د دلوی ۷ــ دو لسي جرگې پـــــــه عمومي غونډه کې چه د هغې جرگې د رئيس پو هنوال د کتور محمد عمر ور د گ په مشرۍ جوړه شوې وه ددولت د ۱۳٤۹ کا ل په عادي او ا نکشافي بو د جه بحث‌وشو . دغونډې له شروع کيدو نه پخوا د و لسي جرگې منشي و کيل سيد مبين شاه ا مير د مجلس ا جندا و لو ستله او يو شمير وکيلا نو د بودجې په باره کښې خپل نظريې څر گند ی کړ لې .

ددلو ی ۱۰ - دولسی جرگی د تقنین اوعدلی چارو جرگه‌گی له غرمی نه پخوا غونډه وکړه او د هیلمند او ارغنداب د ناوی د پراختیا دمربو طو قوا نینو دتعدیل په باره کښی یی د حکو مت پیشنهاد ترغور لاندی ونیو .

د غه مو ضوع پخوا د مالی او بودجی دچارو په جرگه‌گی کښی هم مطا لعه‌شوی او د زیات غور له پاره د غی جرگه گی ته سپارل شویده .

د جرگه گی غړیو له یو لړ بحث او خبرونه و روسته دغه‌موضوع چه د شما لان دپروژی تمویل هم پکښی ذکر شوی د ی درادیو په‌اکثریت تائید کړه او دعمو می مجلس د وروستی غور له پاره یی‌دارالانشاء ته وسپارله .

ددلوی ۱۲ - ددولت د ۱۳۴۹ کال عادی او انکشافی بو د جه دولسی جر گی په عمومی غونډه کښی درایو په اکثر یت‌تائید او تصویب شوه .

دولسی جرگی رئیس دبو دجی له تصویب نه و روسته د و لسی جر گی د دیارلسمی دوری د دوهم‌کال دلومړیوغونډو دکار اوږدوالی پای ته‌رسیدل دلوی خدا ی (ج) په نا مه او دافغانستان د نجیب ملت په سعادت او نیکمر غی اعلام کړ .

د غه غونډه د و لسی‌جرگی د ر ئیس پوهنوال د کتور محمد عمر وردك په‌ریاست شوی وه او له غرمی نه و روسته ددو بجو پوری یی دوام و کړ.

په دغی غونډه‌کی د مجلس اجندا چه د دولت د ۱۳۴۹ کال بودجه او یو شمیربیل بیل پیشنهادونه پکښی شا مل وو د ولسی جرگی د منشی و کیل سید مبین شاه امیر له خوا و لوستل شوه ددولت د ۱۳۴۹ کال بودجه له څو مودی را هیسی د نها یی غور او تصویب له پاره عمومی مجلس ته‌وړاندی شوی وه و روسته له هغه چه‌په پر و نی غونډه کښی یو شمیر و کیلا نو په دی‌باره کی خپلی نظر یی څرگند ی کړلی د حکومت په پیشنهاد د مشرا نو د جرگی او دولسی جرگی د مالی او بودجی د چارو دجرگه‌گی مشورتی نظریو او د و کیلانو د نو رو پیشنهادو به باره کی رایی وا خیستلی‌شوی چه په نتیجه کی یی ددولت د ۱۳۴۹ کا ل د عادی او ا نکشافی‌بودجی په باره کی د ولسی جرگی د مالی او بود جی د چا ر و د جرگه گی نظر په درا یو په ا کثر یت تائید اوتصویب شوه.

وکیلانو پخوا د یوه پیشنها د په اساس چه د فو ر یت د غوښتنی‌حق پکښی‌شوی وو ددولت دبودجی اونورو ضرو ری قوا نینو تر تصویب پوری د د یار لسمی د و ر ی د دوهم کال دلومړیو غونډو د اوږدوالی دوام ا علام کړی وو .

ددکتور محمد لبیب شقیر مسافرت

په افغانستان کښې

دعربی متحد جمهوریت دپار لمان رئیس دکتور محمد لبیب شقیر دښه نیت د یوه هیئت په مشری د ۱۳۴۹ کال دجدی په ۲۵ تر غر می وروسته په پنځو بجو او دیرشو دقیقو دننگر هار دلاری کابل ته راورسید او داولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ ، د خار جه چا رو د وزارت سیاسی معین دکتور روان فرهادی، دخار جه چارو د وزارت دتشریفا تورئیس دکتور سعدالله غوثی او د افغانستان اوعربی متحد جمهوریت ترمنځ د دوستی د ټولنی منشی ښاغلی عبدالحمید مبارز له خوا په کابل کی ورته هر کلی وویل شو .

دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتو ر محمدعمر وردك هغه وخت چه دعربی متحد جمهوریت دپارلمان رئیس دکتور شقیر تهښه راغلی وایی

دعربی متحد جمهوریت دپار لمان رئیس دکتور محمد لبیب شقیر اوډه ملګری په هغه میلمستیا کښی ګډون وکړ چه دشپی په۸اتو بجو داولسی جرګی درئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ له خوا ده پهویاړ دکابل په هوتل کښی ترتیب شوی وه .

پهدی میلمستیا کښی دمشرانو دجرګی رئیس سناتور عبدالهادی داوی دصدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالـلله یفتلـی دکابینی غړو ،دشورا ددواړو جرګو ادار ی هیئت ،دخا.جه چارو دوزارت اودافغانستان اودمتحد عربی جمهوریت ددوستی دټولنـی غړیتی اراکین ،پهکابل کښی دمتحد عربـی جمهوریت لوی سفیر او دهغه سفارت غړو ګډون کړی و .

پهدی وخت کښی داولسی جرګی رئیســ پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ وویل :

جلالتمآب اوګرانو ورونو !

ډیر خوشحال یم دافغانستان داولسی جرګی لهخوا دستاسو دهیود درئیس او خلکـو د مـخصوص نماینده پهحیث ستاسو اوستاسو دملګرو هرکلی کوم .

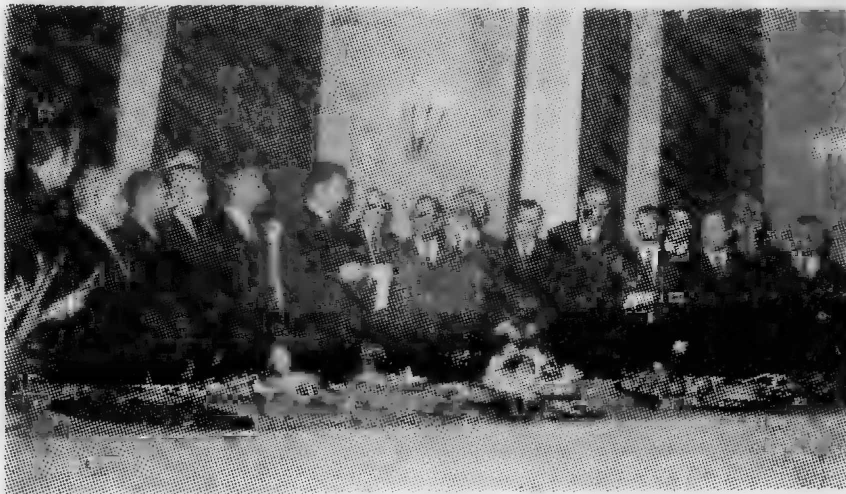
دافغانستان خلک چه دورورۍ اوپه معنوی نه شلید ونکی مزیو سره دعربو له ملتسره نیژدی والی لری ستاسو دخلکو هیلی دزړه له کومی دقدر وړ بولی اوستاسو د حقــه حقوقولو استردادنه ئی جدی ملاتړ کړی او کوی ئی .

دافغانستان خلك ښه ملتفت دیچه دمتحد عربی جمهوریت خلك داسرائیلو دتیری کولو دسیاست په مقابل کښی دحقوقو څخه اود ډیول بشر دکتو دساتلو دپاره دعدالت پهلاره کښی مهمی وظیفی په غاړه لری .

اوس دټولی نړی سولی غوښتونکـــی او عدالت خوښونکی خلك پو هیږیچه اسرائیل هیله مند دی چه داور بند کرښه دو خت په تیریدو سره یوه سرحد په حیث وپیژ نی او اوربند د دوام له لاری دخپل پرا خـــتیا غوښتونکی سیاست په ګټه دنړی په عامه افکارو تاثیر واچوی .

له همدغه ځایه ده چه موږ د متحـــد عربی جمهوریت د جمهور رئیس جلا لتماب انور السادا ت نظر په پوره تاییده وو په داسی توګه چه د اوربند دوام په دی شر ط دی چه دعر بو دنیولو شوو سیمو د خوشی کولو دپاره داسرائیلو له خوا و خـــت وټاکل شی .

هیله کوم د ملیمستیا په وخت کی زما او د افغانستان دولسی جر ګی دغړ یوسلامونه

داولسی جرګی رئیس پوهنوال دکـتو رمحمد عمروردګ دوینا په حال کښی

دمتحد عربی جمهوریت دملی شورا غړ یواو په هغه ځای کی زمونږ ټولو ورونوته‌ورسوی.

په پای کښی له لوی خدای څخه هیله‌کوم چه عرب ورور ملت او دورور متحد عر بی جمهوریت خلکو ته د خپلو حقوقو دترلاسه کولو په غرض دوی ته توفیق ورکی .

د دوکتور محمد لبیب شقیر ځوابیه‌وینا : محترم دوسته دافغانستان دولسی‌جرگی‌رئیس او گرانو ورونو :

انسان کله له داسی لحظو سره مخامخ کیږی چه د هغو له بیان او تعبیر نه عاجز پاتی کیږی او داله هغو لحظا تو څخه دی چه زه په دی وخت کښی زمونږ د دواړوملتو تر منځ د ژوری تاریخی دوستی څخه دخپلی قدر دانی مراتب څرگندوم .

په دغه هیواد کښی ځان په پر دی ځمکه کښی نه ونیم بلکه ځان دخپلو ورونو په‌منځ کښی گنم زمونږ فقید جمهور رئیس جما ل عبدالناصر د افغانستان باچا معظم همایو نی اعلیحضر ت او د افغانستان د خلکو سره لوی محبت درلود او دهغوی احترام کاوه همدغه رنگه زموږ اوسنی جمهـــور رئیس انورالسادا ت همایو نی معظم اعلیحضر ت‌او ستا سی دهیواد دخلکو په نسبت مخلصا نه دوستی په زړه کښی روزی .

عقیده لرم چه زمونږ دملتو تر منځ‌دوستی په پایه داره او دایمی وی زمونږ هیئت یوشمیر هیوادو ته دعربی متحد جمهور یت د دریځ دشر حی دپاره مسا فر ت کړی دی خو احساس کوم چه په افغانستان کښی‌کوم مطلب توزیع ته دلوزوم ضرور ت نشته ځکه چه تاسی دعر بو قضیه دځان قضیه گنی‌نو په دغه وجه ستاسی هیواد ته زمونږ دمسافر ت هد ف زمونږ په نسبت ستا سی د دا یمی تایید څخه سپاسگذاری ده . کومی نظر یی موچه د اسرائیلو دمقصد ونو اوهدفونو په باره کی څرگند کړی دی عین حقیقت دی د اسرائیلو هد ف په منځنی ختیځ کـــی د جنبشونو دپر مختگ له ښېو غور ځول‌دی‌د اسرائیلو دتیر یو نتیجه دعربی سیمو نیول دی مونږ خپل ټول کوښښونه دی ته متوجه کوو چه د دغه مشکل دپاره یوه سو له ایزه او شرافتمندا نه دحل لاره پیدا شی .

باید په یاد ولرو چه مونږ دامنیت دشورا فیصله ومنله اواسرائیل‌دهغی دمنلوڅخه‌غاړه وغړوله مونږ دځلور لویو هیوادو خبـر ی ومنلی مگر اسرائیلو دهغو له منلو څخـــه ډډه وکړه . مونږ د امنیت دشورا دفیصله لیك دتطبیق دپاره در اجرز پلان وما نـــه مگر اسرائیل دهغه په مخ کښی خنډو نـــه پیدا کو ی مـو نښ د دی دپاره چـــه د راجرز پلان عملی شی دشپږ ومیاشتو دپاره مود اوربند د دوام سره موافقه وکړه مگـر داسرائیلو حکو مت غواړی چه اور بند په دایمی توگه دخپل اشغال دپاره یوه وسیله وگرزوی .

د اسرائیلو په دریځ کښی نقا ضـــت موجود دی او دا ځکه چه په ظاهر ی شکل اور بند غواړی مگر په حقیقت کښی داشغال د دوام غوښتونکی دی تر څو چه دو خت او زمانی په تیریدلو سره په نیو ل شو وسیمو باندی دتملك دعواغږ پورته کاند ی .

دعربی متحد جمهوریت دریځ څر گند دی په هغه صور ت کښی چه اسرائیل د نیول شوو سیمو څخه دوتلو سره موافقه وکړی او دغه ځمکی بیرته خپلو خاوندا نو تــه ور پر یږ دی هغه وخت دی چه مونږ داوربند له دوام سره موافقه کو و او په داسی‌صورت کښی چه داسرائیلو مقصد داور بند د دوام له لاری داشغال د مودی اوږدید ل وی په هغه صور ت کښی دغه راز اوربند نه منو مونږ یقین لرو چه حق او عدا لت زمو نږ پر خوادی او یقین لرو چه اسرائیلـــو د استعمار لاره او طریقه غوره کړی ده لکه چه پوهیږی دمصر خلك تل داستعمار په ضد درید لی دی‌او سره له دی چه زمونږ هیواد دخار جی تیریو له پرله پسی څپو ســـره مخامخ شوی مگر مصر په پای کښی دغـــو څپو ته ماتی ورکړی او د مصر اسلا مـی فرهنگ خوند ی پا تی شوی دی . مگـــر یقین لرو چه پخپله مبارزه کښی بریالـــی کیږو او په دغه برخه کښی ستا سو تایید دقدر وړگنو که څه هم زمونږ دکوښښ او مبارزی لاره اوږ ده اوله کړ کیچو څخـــه ډکه ده مگر دخلکو په ملاتړ هواره کیږی . هیله لرو چه دنړ ی عامو افکا ر روښانه کړو چه زمونږ مقصد تیر ی نه دی بلکه د

تیریو په مقابل کښې دفاع وکړو او په دغه برخه کښې دنړۍ عامو فکرونو ته چه‌زمونږ په برخه کښې تفاهم لری اوستا سو دښې میلمه پالنې څخه دتشکر په خرگند ولوسره وعده در کوو چه ستاسو د دوستی او ورورگلوۍ پیغام او احساسا ت به دعر بی متحد جمهوریت خلکو او رئیس ته‌ورسوو مونږ پو هیږو چه ستاسو هر کلی یوا ځی زمونږ څخه نه بلکه دهغه ملت څخه شوی دی چه ستاسو دملت سره دو رور گلو ۍعلایق لری او دغه ورور گلوۍ ژوری ریښې لری .

دځان او د خپلو ملگرو له خوا خپلې دزړه له کو می آرزو گانې دافغانستان دپاچا او د افغانستان دخلکو او د سلا متیا اونیك مرغۍ دپاره خرگندو . تل دوی دعر بی‌متحد جمهوریت او افغانستان دملتو نو تر منځ دوستی .

دعربی متحد جمهوریت دپار لما ن رئیس دکتور محمد لبیب شقیر او د ده ملگر ی د جدی په ٢٦ د ور ځی په لسو بجو اودیرشو دقیقو په داسې حال کښې چه په کابل کښې دعربی متحد جمهوریت لوی سفیر هم‌ورسره وو . د اعلیحضر ت شهید سعید مقبر ی‌ته لاړل او دوی داتحاف څخه ورو سته‌یې دگلو کیډۍ پر ی کیښوداله . همدا رنگه دعربی متحد جمهوریت دپار لما ن رئیس دکتور محمد لبیب شقیر له غر می نه پخوا په یوولسو بجو له صدراعظم او د خارجه چارو له وزیر ښاغلی نور احمد اعتما دی سره د صدارت عظمی په مانۍ کښې وکتل.

دکتور لبیب شقیر په دغی کتنه کښې‌د عربو په باره کښې دافغانستان دخلکو او حکومت له طرفدار ۍ څخه دعر بی متحد جمهوریت درئیس انور السادا ت او د هغه هیواد دحکو مت او خلکو تشکر خرگند او دمنځنی ختیځ دوروستیو جریانا تو اوعادلانه سولې دتامین دامکان په باره کښې یی دخپل هیواد موقف بیان کړ .

صدراعظم ښا غلی نور احمد اعتما دی د منځنی ختیځ دحالاتو اووروستیو جریاناتو په باره کښې د افغانستان موقف خرگند کړ او دعربو له حقوقو څخه یی دافغانستان‌ملاتړی بیا .تایید کړه .

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی د خبرو په پای کښې دافغانستان د مرمر واو رخام ډبرو نمو نی چه د مرحو م جما ل عبدالناصر په مقبره کښې په کار ور څخه واخیستل شی دعربی متحد جمهوریت د ملی شوری رئیس دکتور لبیب شقیر ته‌ورکړلی باید وویل شی په هغه وخت کښې چه صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دعر بی متحد جمهوریت دفقید جمهور رئیس دخښولو په مراسمو کښې دگډون له پاره قا هر ی ته تللی و دمرحوم جمال عبدالناصر په قبر کی په کار اچو لو له پاره دافغانی ډبرو د وړاند ی کولو له پاره دافغانستان هیله ښاغلی انورالسادا ت ته وړاندی کړ ی وه .

دکتور لبیب شقیر دافغانی مرمر و اورخام ډبرو دنمو نو له کتلو نه وروسته‌دافغانستان دغه اقدام د عربو د یو و الی اوداسلامی نړۍ دپر مختگ او د دوا ړو هیوادو دخلکو ترمنځ د دوستی دټینگیدو په لار کښی د مرحوم جمال عبدالناصر دکوښښو څخه د قدر دانی ښبنه وبلله او تشکر یی ور څخه وکړ .

دعربی متحد جمهوریت دملی شورا رئیس دوکتور محمد لبیب شقیر او دهغه ملگرو تر غرمی وروسته په دری نیمو بجودولسی‌جرگی درئیس پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك سره وکتل .

په دغه کتنه کی دولسی جرگی لو مړ ی نایب ښاغلی کرزی او دولسی جر گی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر او په کابل کی دعربی متحد جمهوریت لوی سفیر هم گډون در لود .

همدغه رنگه دعربی متحد جمهوریت دملی شورا رئیس ددغی ورځی په څلور نیمو بجو دمشرانو جرگی درئیس سنا تور عبدالهادی داوی سره وکتل .

په دغه کتنه کښې دعربی متحد جمهوریت دملی شورا درئیس ورسره ملگر ی اولومړی نائب سناتور محمد اسمعیل مایار او د نوموړی جرگی نورو اداری غړ یو حضور درلود .

په دی کتنه کی په کابل کی دعر بی‌متحد جمهوریت لو ی سفیرښاغلی‌صدیق‌الدرویش هم گډون کړی و

معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت دجدی

په ٢٧ د ماښام په اووبجو د متحد عربي جمهوریت د ملي شورا رئیس دوکتور محمد لبیب شقیر د ګلخاني په ماڼۍ کښې شاهانه حضور ته ومانه . دشرفیابۍ په وخت کښې دپارلمان سکر تر جنرال ښاغلی زما ت د هیئت غړی او په کابل کښې د متحد عر بي جمهوریت لوی سفیر هم حاضر وو . همدا رنګه په همدې ورځ صدراعظم اود خار جه چارو وزیر ښاغلی نوراحمد اعتمادي لهٔغرمې نه وروسته په یوه بجه دعربي‌متحدجمهوریت دملي شورې د رئیس دکتور محمد لبیب‌شقیر په در ناوی دخار جه چارو دوزار ت په‌تالار کښې میلمستیا کړې وه چه په هغې کښې دولسي جر ګې رئیس پو هنوال دکتور محمد عمر وردك ، دمشرانو دجرګې رئیس سناتور عبدالهادي داوی ، د صدار ت‌لومړی مرستیا ل ښاغلی عبدالله یفتلي ، دکابینې ځینو غړیو ، دخار جه چارو دوزار ت‌اراکینو په کابل کښې داسلامي هیوادو سفیرانو اودعربي متحد جمهوریت دملي شورې درئیس دکتور شقیر ملګرو او په کابل‌کې دعربي متحد جمهوریت لوی سفیر ګډون کړی و .

په دغې میلمستیا کښې صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادي او دعربي متحد جمهوریت دملي شورې رئیس دکتور محمد لبیب شقیر وینا وې وکړلې .

دصدراعظم ښاغلي نوراحمد اعتمادي وینا

جلالتمآب ګرانه وروره !
جلالتمابانو او ورونړ !

اجازه غواړم په عربي ژبه چه مسلمانان دمینې او اخوت له ځانګو سره ښیلوی ځینې مطالب څرګند کړم که څه هم په دغه ژبه زما افاده پوره نده .

ډیر خوشاله یم چه د متحد عربي جمهوریت دملي شورا درئیس دکتور محمد لبیب شقیر څخه په دغې دوستا نه ټولنه کښې هر کلی کوم .

د خوشې ځای دی ستاسو دجلالتما ب سره په ر باط کښې د کتلونه ورو سته یو ځل بیا ملا قات کوم . د غه را ز د قا هرې کتنه مې په‌خا طر کښې ده چه په هغه ځای کښې د جمال عبد ا لنا صردجنازې د تشییع یعنې د هغې وا قعې په و خت کښې چه نه یوازې د عربي ملت بلکه د ټول اسلامي نړۍ دپاره دیوه ستر فقدان مظهرؤ حاضر شوی وم . ستا سو د خلکو د عزت او پر مختګ یعنې د اسوان د عالي بند د پرا نستلو په لاره کښې چه په معا صر تاریخ کښې مهم ا همیت لري د هغه فقید مشر د یوې آرزو د سر ته ر سیدو څخه تاسو ته د زړه له کومې مبارکي وایم او امید لرم د هغه مر حوم ستري آرزو ګا نې یعنې د عربي ملت د حقو قو اعاده هم په را تلو نکي نژدې و خت کښې تا مینږشي.

دورو ر ګلوی ښه علایق چه دافغانستان اوستا سو د خلکو ترمینځ موجوددي‌دروا نو سیاسي پیړیو نتیجه نده بلکه دزرو کلونو نه د زیاتې مودې نه را هیسې زمونږ په ګډ فرهنګي اورو حاني میراث کښې ژورې‌ریښې لري .

نن ز مو نږ د تساند علایق په‌بین‌المللي چارو کښې ز مونږ ګډې‌نظر یې‌دنړۍ‌دسولې اوعدالت دپاره ز مو نږ ګډ دریځ د خلکو او ملتو نو د سر نوشت دټاکلو د حق د تا مین په طر فداری ز مو نږکو ښښ او په ا فریقا کې داستعمار ی او نژاد پرستو ر ژیمو نو د مو جود یت ددوام په با ب زمو نږ ددواړو خواو ا ندیښنه ښکاروي

زمونږ دواړه هیوا دونه د مسلما نا نو ملتو نو د ټو لنې د غیر و منسلکو هیوا دو دډلې او د آسیائي او افریقائي کو ر نې غړي دي . ا فغا نستان د عر بو له قضیې نه تل د حق او عدالت د قضیې په حیث ملا تړی کړی دي .

د نظر یو مبا دلې او هغه خبرې ا تر ې چه پرون موسرته و ز سو لی د د غه حقیقت مو ید دي. افغانستان تل خپله اندیښنه څر ګند ه کړیده چه د منځنی‌ختیځ دبحران دوام چه د عربو د سیمو د غصب

صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی کلـه چه خپله بیانیه ایرادوی.

نتیجه ده د نړی سو له په کلکه تهد یدٔ
وی . مو نږ پر له پسی د خپلو عـر بـی
ورونو څخه چه ور باندی تیری شوی د ی
خپل پوره تا ئید اعلام کړی او تر اشغا ل
لاندی عربی سیمو څـخه مـوداسرا ئیـلـی
قواو د پوره او بی شرط تخیلی غو ښتنه
کړید ه .

افغا نستان ا سرائیل په منځنی ختیځ
کښی د سولی د ټینگیدو د کو ښښ پــه
مقابل کښی چه د ملگرو ملتو دخاص‌نماینده
په مرسته دامنیت شورا د فیصلی په موجب
او په د غی قضیه کښی د عمومی تو لنی
دپنځه ویشتمه دوری دتا ئـید لــه مـخـه
کیږی هغه د خنډاچولو په کار کښی غندی.

مونږ عقیده لرو چه ملگری ملتو نه‌یا ید
داسرا ئیلو په مقا بل کښی د تعز یرا تو
په شمول منا سب و سا یل په کار واچوی.
څکه اسرائیل دامنیـت شورا د۱۹٦۷ کـا ل
دنوامبر ددوه ویشتمی نیټي دفیصلی مطابق
دعدل په باب د سو لی د تاسیس په لا ره
کښی د ملگرو ملتو په کو ښښ ستر گی
پټو ی .

ستاسو جلا لتماب د ښه نیـت دسفـیر
په حیث د متحد عربی جمهو ر یت دجمهور
رئیس حکو مت او خلکو پیغام مو نږ تــه
ابلاغ کړ او یقین لرم د ښه نیت دیوسفیر
په حیث ز مو نږ د ورور گلوی ا حساسات

جلالتماب جمهور ر ئیس أنورالسا د ا ت ته په هغی ستره او مهمه و ظیفه کښی چه په مخکښی یی لری ددوی د بر یا لیتو ب د پـا ر ه ز مو نـږ د ښو تمنیـا تـو سره یو ځای او هم د غه راز د اسرا ئـیلـو د تیری په مقابل کښی له تا سو نه ز مو نږ دپوره ملاتړ مراتب دعربو دنه تـر دیـد دحقوقو داعادی پهمـقصد په عـا د لانـه او مشرو عه مبارزه کښی ز مونږ دعر بیوورونو بریالیتوب ا بلاغ کړی .

هیله کوم ز مو نږ د ګران میلمهجلالتماب لبیب شقیر په صحتاوسلامتیاودافغانستان او متحد عربی جمهو ریت تر مینځ دورور ولی د مزو په تقویت خپل جام او چـت کړی .

ددکتور محمود لبیب شقیر دځوا بیهوینا متن

جلالتمابګرانه وروره صدراعظم !
او ګرانو وروڼو !
د مهربان ښښندوی خدای په نامه !

خوشالهیم تاسوته پهاسلامی عربی ژبـه د ځان او د خپلو ملګرو خو ښبی او پوره او خا لصانه شکر یه وړاندی کوم . اوځما ددوستی د غه احساسات د ورور ګلو ی له رو حیی او اِ سلامی مبارزی څخه سرچینه اخلی او مو نږ د غه ا ظهارات دخپل هیواد جمهوری ر ئیس ملت او پا رلمان اوحکومت له خواتمثیلو و .

جلالتماب صدراعظم اوګرانو وروڼو !

مشهور متالدی : وایی چه د دوملتو نو ترمنځ دوستی څخه تر بل هیڅ شی چهددوی دوستی او مینه دعقیدی او ایمان پهاساس ولاړ وی ز یات دوا مداره او پا یداروتکی نهدی . او د غه کار د افغان ملت او ټو لو عربی ملتو نو تر منځ ددوستی ر ښتیا نی مصداق ګنل کیږی . او د غه ښه ر وا بط لکه چه جلا لتماب صدراعظم و ر ته اشاره وکړه ز مو نږ د خلکو تر منځ له لر غونی زمانی را هیسی موجود دی چه دأسلا می مدنیت په ا صول او ستنو باندی ولاړ د ی او د غه ګډ پیوند ونه له خپلی آ ز ا د ی څخه ددفاع په لاره کښی د عر بو اوافغان دداړو ملتونو بریا لیو مجا هـدو ټینګـ کړیدی او د غه کار د هغه ملت مـجـا دله څر ګند وی چه دافغا نستان په شان یی د خپلو حقو قو څخه ددفاع په لاره کښی تعقیبوی او ستا سی مبا رزه د ټو لو عربی ملتو نو د پاره د زیات و یاړ سبب ګـنـل کیږی .

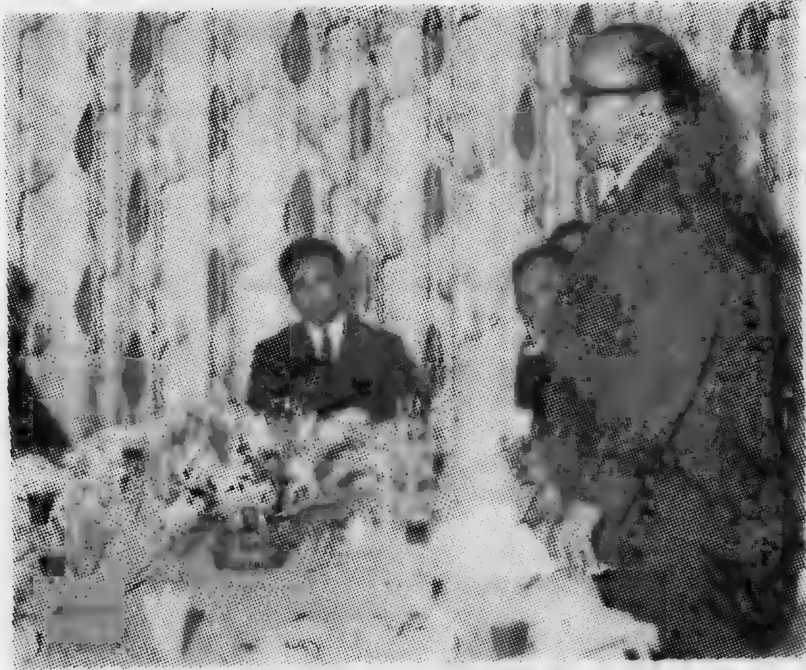
او هغه بل فضیلت چه دافغان زړ و ر و خلکو ته وړبه بر خه دی دادی چه سیـد جمال اِ لدین افغانی چه مو نږ هغهاسلامی پیشوا او لار ښو ونکی ګڼو او ټولاسلامی ملتونه پری ویاړی زمونږ دخلکو تر منـځ دورور ګلوی مزی ز یات قوی کړیدی ا و د هغو په اساس دا فر صت لا س ته را غی چه دافغا نستان او مصر تـر منـځ ټینګ فرهنګی او رو حی روا بط د تل د پار ه په ځای پاتی شی .

جلا لتماب صدراعظم ! لکه څنګه چـه تاسی ددغو علا یقو عوا مل څر ګند کړ ل او و مو و یل چه د غه روابط د ا ستعمار په خلاف او د سر نوشت د ټا کلو پهخاطر مبارزی په رو حیه با ندی چه د آسیا ا و افریقا د کو ښښو په چو کاټ کښی د هیلو جز دی و لاړ دی چه د اسلا می ورور ګلوی پیوند یی ټینګ ساتی او دا د هغو مفا هیمو سببو نه تشکیلوی چه ز مو نږ د ملتو نـو ترمنځ دکتنی ژوری دوستی او وررور ګلو ی سبب کیږی او پر له پسی د هغو قـــوت لاپسی ز یا تیږی .

جلا لتماب صدراعظم !

خوشاله یم چه ووایم : ستاسی ا صیل او با عظمته هیوا د ته درا رسید و لـه وخت څخه دأسی ا حساس کوم لکه چه له خپلو هغو ورو نو سره یم چه یو له بـل سره ژوره را بطه او خلل نه منو نکیدوستی او و رور ګلوی لرو او د غه علایق مو نږ تل یوه د ریځ ته ر سوی .

د فلسطین عربی قضیی په نسبت ستاسی

دکتور محمد لبیب شقیر دوینا په‌حال‌کښی

تائید یو نوی د ریـخ نه دی بلکه د هغی مبارزی دروح دوام دی چه ستا سی لو ی ملت په تیرو و خت کښی کړی او د حق او عدالت په ار ز ښت هغه ملت پو هیږ ی چه دراستی عدل او ا نصاف مقد س پیکار او دآزادی غو ښتنی د جهاد پـه لا ره کښی سر ښبند نه کړی وی او ا فغان ملت پـه معاصر تاریخ کښی دری ځله ا ستعمار ته د عبرت درس و ر کړ یدی چه د غه بر ی د استعمار په خلاف د مبا ر زی په لا ر ه کښی د هیوادو نو په تیره بیا داسلامـــی ملتو نو د پاره ستر سر مشق گڼل کیږ ی او په دی اسا س دافغان ملت ا ستعما ر ی ضد د ر یځ تا سی تل دی نقطی ته رسوی چه‌دخپـلو عربی وروڼـو قـضیه تـا ئیـد کـــړ ی .

گرانو ورونو !

په دا گه وا یم چه عربی ملت هیڅکله له خپلی خاوری او مقد ساتو څخه نه‌تیریږی او دمتحد عربی جمهوریت خلك په سر او مال د عدا لت د تا مین هدف ته درسیدو په لاره کښی د فدا کاری د پاره چمتو د ی او که چیری مو نږ و نشو کو لای چه د اسرائیلـواو د هغـوی پـه څنگ کښی د استعمار په پا فشا ری سره خپل له لا سه وتلی حقوق واخلونو زمونږ قاطع فیصلـه داده چه داستعمار ی او ا سرا ئیلو دلوبو په مقابل کښی خپلو پر له پسی مبا ر زو ته دوام و ر کړ و تر څو چه ز مـو نـږ خاوره آ زاده شی او د فلسطین د ملت حقوق بیر ته وا خلو .

گرانو و رو نو !

مونږ دغه ځای ته د فلسطین د قضـــی د حل کنفرانسونو د پاره نه یو را غلی ځکـه مو ډیر ښه پو هیږو چه د غه مسئله‌زمونږ

خپله قضیه ده او ستا سو د جلا لتما ب سره زما د مخکښنی کتنه گټوره او ثمر بښوونکی وه . او هر هغه څه چه تا سو څرگند کړل داسی می فکر کاو چه په قاهره کښی په دوا مداره ټو لنو کښی حا ضروم او د غه کار ښئی چه ز مو نږ او تا سی د فکر یو والی با ندی متکی یو اودمشکلا تو او د هغو د تحلیل په درك کښی ز مو نږ گډ ذ هن تعقیبوی نو لد ی ا مله مو نږ ددریغ د څر گند و لو د پاره نه یو راغلی بلکه افغا نستان ته مو مسافرت ددی د پاره دی چه دافغا نستان د با چا هما یو نی اعلیحضرت حکو مت او ملت څخه شکر په څرگنده کړو چه پر له پسی عربی قضیه ئی دوا قع بینی او عدا لت په رو حیه تائید کړیده . او متحد عربی جمهو ریت د ملگرو ملتو د مو سسی په عمو می ټو لنه کښی چه په تیر نوا مبر کښی جوړه شوه او دلو ساکا په جرگه گی کښی چه داسرائیلو په خلاف د فیصلو د صادر لو سبب شوه ستا سو په ستر نقش ښه پوهیږو او هغه فیصلی اسرا ئیلو پخپل پیکر با ند ی یو دروند گذار گڼی او مونږ دغه ځا ی ته را غلی یو چه ستا سو د مجا هدو ا و حقانه تا ئید ته ا متنان څر گند کړواو دغه راز پخپله د جلا لتماب صدر ا عظم دعواطفو زیاتو او دوستانه ا حساسا تو څخه چه په مصر کښی دافغا نستان د خلکو په‌نمایندگی د فقید جمهور ر ئیس جمال عبد ا لنا صر د مړینی په‌و خت کښی و ښودل شکر په څر گند وو . او ستا سو د جلا لتما ب حضور ز مو نږ هر و گړی ته سترا ا ثر ور ښښی او مو نږ ټو لو دا ا حساس کړ ی دی چه‌ز مو نږ اسلا می و رور د مصردملت په مصیبت او غم کښی بر خه ا خیستی‌او لدی ا مله د مصر د جمهو ر ر ئیس حکومت او ملت په نامه دهغه څه په مقا بل کښی چه تا سو ته و رسول د خپلی دوستی او صمیمیت تمنیات څر گند وم .

ویاړم چه خپل وطن ته‌دبیرته ستنیدو په وخت کښی ستا سو په ا صیل او با عظمته خاوره کښی د خپل د غه دو ستانه مسافرت او د خو ښی نه ډکی ا نگیرنی د متحد عربی جمهو ریت جمهور ر ئیس جلا لتماب ا نور السادات ددولت او ملت ارا کینو ته‌ورسوم.

د جلا لتماب صدر ا عظم دوینا و په عقیده لرو چه د مسافی د لوی والی سره سره زمو نږ او ستا سو تر مینځ بیابیا لید نی کتنی مو نږ سره نژدی کوی او ددواړو هیوادو د خلکو صدا قت او دوستی تل زیا تیږی او په پای کښی د جلا لتما ب صدر ا عظم او دافغا نستان د ملت‌په‌صحت او سلا متیا هیله کوم او دافغان او متحد عربی جمهو ریت ملتو نو ددوامداره دو ستی غو ښتنه کوم .

همدارنگه په کابل کی د عربی متحد جمهو ریت لوی سفیر ښا غلی صدیق ـ الدر ویش د جد ی په ۲۷ ترغرمی ورو سته په پنځو بجو د عربی متحد جمهور یت د ملی شورا د ر ئیس د کتور محمد لبیب شقیر او د هغه د ملگرو په و یاړ دباغ بالا په رستو ران کښی میلمستیا کړی وه .

چه په هغی کی د و لسی جرگی ر ئیس پو هنوال د کتور محمد عمر وردگ‌دصدارت لومړی مرستیا ل ښاغلی عبدالله یفتلی د کابینی ځینو غړو دولسی جرگی لو مړ ی او دو هم نا ئب او منشی، د مشرانوجرگی ځینو غړو دافغانستان او عربی متحد جمهو ریت تر منځ ددوستی د ټو لنی‌منشی او غړی د ستری محکمی قا ضیا نو او په کابل کی داوسید و نکو کور د یپلوماتیکو ځینو ر ئیسا نو گډون کړی وو .

دعربی متحد جمهو ریت ملی شورا رئیس دکتور لبیب شقیر او دده ور سره ملگر ی دسالنگ د لوی لاری او د شمالی سیمو د ځینو بر خو د لیدلو په غرض د جدی په ۲۸ پلخمری ته‌لاړل په‌دغه کتنه کی عد لیه وزیر پو هندوی عبدالستار سیرت او په کابل کښی د عربی‌متحد جمهو ریت د ملی شوری ر ئیس د کتور لبیب شقیر او دده ملگری د شپی په او و بجو بیر ته کا بل ته راستانه شول .

دعربی متحد جمهوریت د ملی شورا رئیس او د ده ملگرو په هغه میلمستیا کی گډون وکړ چه په هغه کی دبغلان والی ښا غلی سلطان عزیز ذکریا د بغلان د مر کزی‌دایرو او د پلخمری دنساجی دموسسا تو رئیسانو دکور به په حیث گډون درلود .

د متحد عربی جمهو ریت د ملی شورا ر ئیس د کتور محمد لبیب شقیر چه د ر ی ورځی پخوا کابل ته را غلی و د جد ی په ۲۹ قا هری ته روان شو .

دده د مخی ښه له پاره عدلیه و ز یـر ښاغلی عبدالستار سیرت دخـار جـه چا رو دوزارت سیاسی معین د کتور روان فر هادی اوسیاسی لوی مدیر ښا غلی وا حد کر یم او په کابل کښی داو سیدو نکو کوردیپلو ماتیکو رئیسا ن پـه هـوائی ډگـر کښی حا ضر وو .

دکتور محمد لبیب شـقیر لـه روانیدو شخه پخوا د نشرا تی مو سسو او د غـیر دولتی جریدو له نما یند گا نو سره پـه مطبو عاتی مر که کښی گډون و کړ .

ددکتور لبیب شقیر د مسافر ت د دور ی د عکسو نو آلبم چه د با ختر آ ژانس د عکاسی د مد یر یت له خوا تر تیب شویو دکتور شقیر ته ا هدا کړی شو .

دافغانستان دخلکو په نامه ددکتور لبیب شقیر مطبوعاتی اعلامیه

هیله‌لرم ستاسی‌دستر هیواددکتنی‌په مناسبت چه عربی متحد جمهوریت د تاریخی ژور و علایقو د ز ړه له کو می او ټینگی و رورولی او د بشری ستری عقیدی له لا ری چـه سو له غواړی حق او عدالت تا مین و ی مینه او علاقه ور سره لری خپل اود خپل ملگری هیئت خوښی څر گنده کړم د غـه کتنه به موږ ته فر صت را کړی چه ستاسی له سیاسی مشرانو سره شخصی تما سو نه و نیسو د نجیبانه او ز ړ و ر تیا د موقف په‌مقابل کـښی چـه ستا سی هیـوا د د بین ا لمللی مسئلو په تیره بیا د منځنی ختیځ د شخړ و او ز مو نږ په هیوادباند ی د اسرائیلو همیشه تیری په با ر ه کښی نیو لی دی د عر بی متحد جمهور یت‌دخلکو جمهور ر ئیس د عربی سو سیـا لـیستی اتحادیی د ز عا مت او د عربی‌متحدجمهوریت دحکومت تشکر او ستا ینه څر گند کړم څه په دا خلی سو یه ز مو ږ د ا فرادو دهریوه دعا دت د تا مین په غر ض ز مو ږ د خلکو د ژوند په ښه کـو لو کښی او خـه پـه خا ر جی سا حه کښی د مخ په تر قی‌هیوادو له پاره داقتصادی شر طو نو د ښه وا لی له په نظر کښی نیو لو سره د بین ا لمللی همکاری له پاره د عدا لت او کار په اساس د بین ا لمللی سو لی د ټینگید و له پا ره کو ښښو نو په څرگند و لو کښی ډیر گډ عوا مل مو جود دی چه مو ږ سره نیژ دی کوی او مو ږ په ا تفاق سره د تیری ا و استعمار سیا ستو نه غند و .

دبیطرفی سیا ست چه افغا نستان ا و عربی متحد جمهو ر یت یی تعقیب کو ی د ټو لو هغو خلکو د موا فقی له لپاره چه د عدالت په ا ساس سوله غواړی او بی له دی شخه چه‌د ا ستعمار ی قد ر تو نو تر نفوذ لاندی را شی خپلو هد فو نو ته د ر سیدو په غرض دکوښښو نـو‌په لاره کښی د مـخ په تر قی هیوا دو له پا ره د تجمع‌اوغونډیدو زمینه برابره کړیده دا سی دی ز مـو ږ هیواد و له پا ره د تجمع او غو نډیدوزمینه ده چه د منځنی ختیځ د حالا تو په با ر ه کښی تا سی ته خبر در کړو .

ز مو ږ هیواد ټول ممکن کو ښښو نـه تر سره کړل چه څو پخپلی خا و ره ا و څمکه کی عدا لت او ملتو نو د حقو قـو د پیژندنی پر ا ساس یوه سو له ا یز ه حل ته ورسیږی‌مگر اسرائیل چه‌دامپریالیزم ډیر خراب شکل یعنی د نو رو هیوا دو نو د څمکو د له منځه و ړ لو او د هغوداصلی او سیدو نکو دایستلو او د خارجی اشخاصو په واسطه د خپل تمیز پر ا ساس داستعمار د تا مینو لو نما یند گی کوی ترا و سه‌پوری هم د یوی بر خی په نیو لو او و رو سته په یو ا جرا شوی کار با ندی د نړی پـه بر قرار و لو سره خپلو هغو پلا نو نو ته ادا مه ور کوی چه په ۱۹۴۷ کال کی یی د

عربی سیمو د نیو لو په باب شروع کړی‌و .
په ۱۹٦۷ کال کـی داسرائیـلو تیر ی
د هغو د پرا ختیا غو ښتـو نکی تجـاوز د
سیاست په څنځیر کی د یوی نښلول شوی
کړی څخه نما یندگی کوی چه د نړی پـه
زیاتو سیمو کی دامپریالیستی ټو لنو له‌خوا
تر سره کیدل دملکرو ملتو دیوی اغیزه‌ناکه
اوباکفایته موسسی او د بین ا لمللی قوانینو
د اسا سا تو په مقا بل کی ددوی د غـه
سیا ستو نه د خلکو دارزوگانو له منځه وړل
د حق خود ا را د یت څخه ا نکار کو ل د
اقتصادی پرا ختیاو مخنیوی کول او دهغوی
د ارزوگانو د له مینځه وړل دی .

ا سرائیلی قواوی تراوسه پوری هم د
عربی هیوا دو نو پرا خه او ز یاتی بر خی
په‌لاس کی‌لری اودملکرو ملتو دامنیت‌دشوری
د هغه فیصله لیك داطاعت څخه سر غړوی
چه د عربو د نیول‌شوو سیمو څخه د هغو
دایستلو غو ښتنه کوی بلکه د نو مو ړ ی
فیصله لیك په خلاف سره کو ښښ کو ی
چه د اور بند د کر ښی د بد لیدو له لاری
روانی او ضاعو ی په دا یمی سر حدوباندی
بدلی کړی او په تر تیب‌سره په‌هغوهیوادونو
پوری مربوطی برخی چه د ملگرو ملتو غړی
دی په زور او ز یاتی سره تر لا سه کړی.
په حقیقت کی ا سرا ئیل په نړی کـی
یوازنی هغه هیوا د دی چه په ۱۹٤۷ کا ل
کی د ملکرو ملتو په وا سطه مینځ ته را غی
او د هغه د زیږ ید نی او تو لد تصد یق
لیك صادر شو .
څرگنده ده هر کـله چه هـغه سیا سی
نظامی او اقتصادی نا محـدود مـلا تړ چـه
اسرائیل یی دامریکی د متحدو ایا لا تـو
څخه په لا س راوړی نه وای نواسرا ئیلو
هیڅکله نشو کولی چه‌دعر بو دنـیول شو و
ځمکو په باب ددوا مداره تیری سیا ست
تعقیب کړی او د ملگرو ملتو د منشور څخه
سرو غړ و ی .
متحد عربی جمهو ریت د یوی عا د لا نه
سو لی د مینځ ته را و ستلو به هیله دټولو
هغو بین ا لمللی کو ښښو نو چه په د ی
باب یی کړی دی په تیره بیا د منځنی ختیځ
د منېتلی د حل په لاره کی یی د دو ستواو
سو له غو ښتو نکو هیوا دونو د کو ښښونو
هرکلی کړی‌دی چه څو دنړی‌په‌دغی سیمه‌کی
سو له مینځ ته را شی مگر یو ملت‌په هغسی
یو و خت کی چه و گو ری د ځمکو یو ه
بر خه یی نیو له شوی وی او د نیول شوو
سیمو د پر یښو د لو د پاره د هر ډ و ل
سو له ایزه کو ښښو نو څخه ډډه کو ی او
یوازی د خپل مو جو دیت دوام ته‌خوشحاله
وی او د خپلو پنجو د لا ټینگو لو د پا ر ه
رنگا ر نگك چمو نه او ما نو ر ی په کا ر
و ړی او د یوه سیاسی حل د مینځ ته‌راتلو
په منظور هر ډول سو له ا یزه حل چه د
تیری او پرا ختیا غو ښتو نکو پلا نو نو
په گټه د و ختو نو تیرید ل و ی څه کولی
شی .
داور بند د او ږ دوالی او یاله دی‌څخه
وړاندی داوربند ددایمی کید لو د پار ه د
اسرا ئیلو د ټینگار څخه هدف دا د ی چه
دنړی والو عا مه ذهنیتو نه تیر با سی او
هغوی دی ته مجبور کړی چه داوربند دوا م
دلولی معنی ورکوی حال داچه د یوه اجـرا
شوی کار سره د نړی وا لو د مخا مخ‌کیدلو
په باب داور بند د کر ښو څخه د هغوحقیقی
تمایل دا یمی سر حدات دی مگر آرزو لو م
څر گند ه کړم چه اور بند په خپل ذات کی
هدف نه‌دی بلکی د ا منیت شورا د فیصلی
د عملی کو لو په هکله چه د عر بو دټولو
نیول شو و سیمو څخه داسرا ئیلو دتیری
کو و نکو عسکرودایستلو غو ښتنه کو ی
د ملگرو ملتو د مو سسی د سیاسی منځگړی
دکتور گو نار یا ر ینگك د ما مور یت د
سر ته ر سو لو د پاره د منا سبو شرا یطو
برابر ول د ی .
په بل عبارت دد غه روش‌څخه داسرائیلو
مقصد دادی چه د نړی عا مه ا ذ ها ن د
اور بند په مسئله باندی بو خت و سا تی
او په دی ډول داصلی معضلی څخه یعنی د
اسرا ئیلو د خوا د عربی هیوا دو دنیول
شوو ځمکو څخه داسرائیلی عسکرو د و تلو
په هکله د ا منیت د شورا د فیصلی څخـه
ځان وژغوری .
همدغه ر نگه مو ږ غواړو څرگنده کړو
چه داسرائیلو د منځ ته را تلو څخه بیا
تراو سه پو ری د هغوی د ر سمی محا فلو

او سیاست مدارانو له خوا تیری کو و نکی سیاست تعقیب کیږی .

اســرائیلــو تــر او سه پــور ی شورا د۱۹٦۷ کال دفیصله لیـك په هکلـه خپله قبو لی نه ده اعلان کړی . اسرا ئیلو دا اعلان کړی دی چه د یارینگ خبـری بـه بیانو ی کړی خو په عین حال کی گولدامایر ویلی‌دی چه د۱۹٦۷ کال دجون دمیا شتـی سرحدونو ته به بیاراونه گرځی او پـــه حقیقت کی ددی خبری معنی داده چه‌اسرائیلو دامنیت شورا فیصله نا مه نه عملی کوی او اوس لاهم خپل تیری کو و نکی سیا ست تعقیبوی او متحد عربی جمهو ر یت بی‌د تیری کو و نکو پر ضد باندی مبار زه کولو څخه بله لا رنه لری په داسی حال کی چه داسرائیلو د مقا صدو او هد فو نو څخه پو هیږ و د بل څلی د پاره به اور بـنـد قبول نکړو مگر هغه و خت چـه د ا منیـت شورا د فیصلی د عملی کو لو پـه بـا ب اسرا ئیل فوری او مثبت اقدا مات و کړ ی.

موږ حق لرو اوزموږ وظیفه ده‌چه دخپلو خلکو د آ زادولو د پاره مبارزه و کړ و او دبین ا لمللی ټو لنو مسئو لیت دی چه په تیری کو ونکو ا سرا ئیلو با ندی اغیزه‌ناکه زورو ا چوی او هغه په دی باندی و گما ری چه د ملگرو ملتو د موسسی فیصلی محترمی و شمیری خو منا سب ا قدا مات و شی ا و داسرائیلو تیر ی پای ته ورسـیږی او د فلسطین خلکو ته حقو ق و ر کړی شی .

ز مو ږ ټینگه عقیده دا‌ده چه د آ زا د و هیوادو نو ټینگښت او د هغوی ا را ده او مرسته او یو وا لی به‌په دی قا در شی‌چه ټولی تیاری له منځ څخه یو سی او یو ه داسی را تلو نکی آینده منځ ته راوړی چه په هغه کی آ زادی ، عدالت ، ا منیت ، سو له ،ورور گلـو ی او صمیمیـت ښکا ره و ی .

دافغانستان پیا و ړ و خلکو په هغه وخت کی چه ز مو ږ خلك د سختو مر حلو څخه تیریدل ز مو ږ ملاتړ کړی دی زه ستا سو ستر هیواد ته ددی د پاره را غلی یم چه د عربی متحد جمهو ریت ر ئیس جلا لتما ب انورالسادات پیغام داعلیحضرت محمدظا هر شاه حضور ته و رواندی کړم او ستا سو سیاسی لار ښو ونکی زموږ په هیواد کی د وروستیو تیر یو او پیښو څخه خبر کړم .

زه ډیر خوشحاله یم چه دغی کتنی ماته دافرصت راکړ چه هغه‌خلك چه‌ډیرعشق او احترام ور ته لرم و گورم .

زه ددواړو هیواد و تر منځ د زیا تـــو دوستانه روابطو دټینگو لواو په‌ټولوبرخوکی دزیاتی متقابلی همـکاری دپراخـتیا هیلـه کو م .

مرکز تحقیقات اسلامی

به منظور احیا ء میرا ث عظیم فر هنگی و مفاخر بزرگ علمی اسلامی مر کزتحقیقات اسلامی در چو کا ت پو هنځی شر عیا ت پو هنتو ن کابل تاسیس گردیده است .

سنگ تهدا ب این مر کز بزرگ توسط اعلیحضر ت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سعو دی حین مسا فر ت رسمی شا ن به افغانستا ن در حالیکه اعلیحضر ت معظم همایو نی نیز تشریف داشتند بتار یخ ۲۵ جوزا ۱۳۴۹ در سا حهٔ پو هنتو ن کا بل گذاشته شد .

طرح تاسیس این مر کز بزرگ تحقیقاتی که در راه بسط وتوسعه شعایر اسلامـــــی در کشور ما مثمر ثمر ی گردیده و وسایل همکار ی ، تساند و هما هنگی بیشتر رابین افغانستا ن و کشور ها ی اسلامی جها ن فراهم خوا هد کرد از سا ل ۱۳۴۴ با ین طر ف تر تیب گردیده ودر سا ل ۱۳۴۷نقشه ان تهیه و ترتیب گردید .

این مرکز که به مصر ف پنجاو پنج‌ملیون افغانی در جوار پو هنځی شر عیا ت‌پوهنتون کابل اعمار میگردد ، کار سا ختما نـــــی آنرا دستگاه ساختمانی افغانی بدو ش‌دارد.

مرکز تحقیقا ت اسلامی شامل‌بلاك‌میباشد.

بلاك اول عبار ت از مسجد مربوط به‌مرکز تحقیقا ت اسلامی میباشد که در پهلو ی‌خود بلاك دو م یعنی مینار مسجد را نیز ضمیمه دارد .

بلاك سوم دارا ی هشت اتاق برا ی دفتر کتابخانه ، اتا ق مطالعه ، اتا ق خوا ب ، اتاق نشیمن مطبخ وسه تشنا ب میبا شد .

بلاك چهار م عبار ت از دو قسمت تشناب های عمو می است .

بلاك پنجم حوض مربوط با ین پروژه‌است که دارا ی ۵۰ر۴۷ متر طو ل و عر ض ۹ر۲۲ متر میباشد .

بلاك ششم پیك برنده پیشرو ی مسجد را تشکیل مید هد .

درین مرکز اسلامی علاوه برتحقیقا ت در امور اسلامی نشر یه ها ی نیز در اطرا ف فلسفه وحقانیت دین مبین اسلام پیوستـــــه انتشار خوا هد یافت وعلما ی اسلامی ازین مرکز استفاده خوا هد برد . هکذا بوسیلهٔ این مرکز تحقیقا تی از طریق مطالعا ت و تحقیقا ت مزید با کشور های اسلامی تماس نزدیك بر قرار خوا هد شد .

اساسنامهٔ مرکز تحقیقا ت اسلامی ازطرف پوهنتون کابل تهیه وترتیب گردیده‌که‌غرض طی مراحل اصولی آن به مراجع مربو طـــــه سپرده شده است .

انجمن عالی تنظیم اموراماکن متبرکه

اعلیحضر ت معظم همایو نی اراده فرموده اند تا انجمن عالی بنا م (انجمن عالی تنظیم امور اماکن متبرکه)در آغاز سال ۱۳۴۹ در افغانستان تاسیس گردد .

باساس ارادهٔ شاهانه رئیس افتخار ی‌این انجمن اعلیحضر ت معظم همایو نی المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه میبا شند واعضا ی مجلس عالی انجمن امور اما کن متبر که به فرمان پادشا هی تعیین میگردند .

بتاسی ازین ارادهٔ اعلیحضر ت معـــظم همایو نی اساسنا مهٔ انجمن حسب ذیل‌تنظیم میشود :

مادهٔ اول ــ مجلس عا لی انجمن‌اموراماکن متبرکه پلان عمو می کار و خط مشی انجمن را تثبیت و راجع به اجراآت مربو ط به‌انجمن اتخاذ تصمیم میکند .

مادهٔ دوم ــ منشی انجمن امور اما کــن متبر که برا ی سه سا ل قابل تجدید از طر ف مجلس عا لی انجمن انتخا ب میگردد.

مادهٔ سوم ــ مجلس عا لی انجمن کمیتهٔ های فر عی اختصا صی را به اجرا ی امور وتکمیل پروژه ها ی مشخص مربوط به اماکن متبرکه مکلف میسازد .

مادهٔ چهارم ـ مجلس عا لی انجمن کمیتهٔ جداگانه را جهت مطالعه و اقدا م عا جل به منظور حفظ وانکشا ف بنا ی تار یخی روضهٔ شاه ولایت ما ب حضر ت علی کر م الله و جهه در مزار شریف موظف میسازد .

مادهٔ پنجم ـ مجلس عا لی انجمن در مورد قبول و مصر ف اعانا ت وتبر عا ت ومساعدت های اشخاص حقیقی و حکمی داخلی وخارجی تصمیم وتدا بیر اتخاذ می نما ید .

مادهٔ ششم ـ مجلس عالی انجمن صلاحیت اعطا ی عنوا ن عضو یت افتخار ی انجمن را برا ی شخصیت های افغانی وخارجی دارد.

مادهٔ هفتم ـ رئیس ادارهٔ او قا ف، رئیس جمعیت العلماء ، رئیس شهر سازی ، رئیس گرخندوی مدیر عمومی باستان شنا ســی وحفظ آبدا ت تار یخی ، مدیر عمو می موزیم ها و بر خی از متخصصین تار یخ هنر اسلامی ودیگر شخصیت ها ی افغانی به مو جب تصویب مجلس عا لی انجمن بحیث مشاورین ویا اعضا ی کمیته های اختصا صی به انجمن همکار ی میکنند .

مادهٔ هشتم ـ بارعا یت اسا سنا مــه اداره اوقاف افغانستان مورخــه ۲،۱۱،۴۸ ادارهٔ اوقا ف امور حسا بی و مسا یل اداری انجمن امور اما کن متبر که را انجا م میدهد.

ادارهٔ اوقا ف راجع به حفا ظت وتر میم ان اما کن متبر که در بارهٔ آن انجمن تصمیم خاص اتخاذ میکند به اقدا ما ت حسا بی و اداری جداگا نه می پردازد .

ماده نهم ـ وزار ت اطلاعا ت وکــلتور متکفل تنظیم علمی اقدا ما ت حفظ ومراقبت واحیا ی ان اماکن مقد سه میبا شد که راجع به ان مجلس عالی انجمن تصمیما ت خاص وهدایا ت مشخص صادر مینما ید .

مادهٔ دهم ـ امور تر میم واحیا ی اما کن مقد سه اسلامی به مو جب مشوره ها ی فنی وتحت مرا قبت متخصصا ن صور ت میگیرد.

مادهٔ یازدهم ـ صور ت حسا ب سالانه امور واجراآت انجمن امور اماکن متبر که از طریق ادارهٔ اوقا ف به اطلاع مجلس عالی انجمن میرسد .

مادهٔ دوازدهم ـ اساسنا مهٔ انجمن امور اماکن متبرکه بعد از نشر در جریدهٔ رسمی نافذ می باشد .

اعلیحضر ت معظم همایو نی اعضا ی انجمن تنظیم امور اما کن متبرکه را که به اساس اداره ونیات نیك شاهانه شان به منظــو ر حفظ ، ترمیم ،احیا و انکشا ف آبنیهٔ اما کن متبرکه اسلامی افغانستان تاسیس گر دیده تعیین فر مودند :

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قا ضـــی القضا ت سنا تور عبدالها دی داوی رئیس مشرانو جرگه ، انجنیر محمد بشیر لو دین وزیر داخله ، پوهندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عدلیه ، دکتور محمود حبیبی وزیــر اطلاعا ت وکلتور (ښاغلی حبیبی بتا ریــخ ۳۱ عقرب ۱۳۴۹ معاذیرخودرا را نسبت باینکه

بعهده خود ادامه داده نمیتواند به ښا غلی صدراعظم تقدیم نمودند که تایید ښاغلــی صدراعظم را به منظور ی حضور اعلیحضرت معظم همایو نی نیز رسید) . دکتورعبدالغفور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه.

نخستین جلسهٔ مجلس عا لی انجمن امور اما کن متبر که بسا عت چهار بعد از ظهر ۲۳ ثور تحت ریاست ښا غلی نور احمــد اعتما دی صدراعظم منعقد گردید .

در آغاز جلسه ښا غلی نور احمداعتمادی صدراعظم فرا مین پادشا هی را مبنی بر تعیین اعضا ی مجلس عالی به ایشا ن توزیع نمود.

این مجلس عالی بمو جب مادهٔ دوم اساس نامهٔ انجمن متکفل تعیین خط مشی و پــلان عمو می کار انجمن می باشد مجلس عا لی دکتور روان فر هادی را مطابق مادهٔ سو م اساسنا مهٔ بحیث منشی انجمن انتخا ب کرد مجلس عالی راجع به اجراآت آینده انجمن واقداما ت مربوط به حفظ ووارسی روضهٔ حضر ت شاه ولایتما ب حضر ت علی کرم الله وجهه در مزار شریف بحیث او لین موضو ع اجندا تصمیما تی اتخاذ نمود .

سره میاشت

راپور عواید و مصار ف جمعیت عا لی‌سره میاشت در ظر ف سا ل ۱۳٤۹

الف ـ عوائد :	
۱ ـ اعا نه	۷۷ ـ ٥٦٤۲۷ ـ افغانی
۲ ـ مفاد اسها م وحسابات‌امانت‌با مفاد	۲٥ ـ ٤۱۹۱٦۹۲ ـ افغانی
۳ ـعواید هفته مخصو ص	٥۰ ـ ۱٥۰۷۲٥ ـ افغانی
٤ ـ عواید از مدر ك پیچکار ی مراکز صحی	۷٥ ـ ٦۱٤۳٦ ـ افغانی
٥ ـ عواید از مدر ك یك فیصد محصو ل گمر ك	۷۷ ـ ۱٤۱۷٥٥۸۳ ـ افغانی
٦ ـ کرایه عمارا ت	۰۰ ـ ۲۳٥۰۰۰ ـ رر
۷ ـ مفاد خالص از ۹ سلسله‌تکت‌لاتری بعد توزیع جوایز وغیره مصار ف	۰۰ ـ ۳۰۱٦٥۰۰ ـ رر
مجمو ع عواید	٤ ـ ۲۱۸۸۷۳٦٦ ـ افغانی
ب ـ مصار ف :	
۱ ـ معاشا ت و حق الزحمه ها	۰۰ـ۱٦۳٥٤۸۰ـافغانی
۲ ـ ماکو لات	٦۹ ـ ۷۰۹۹۸ ـ رر
۳ ـ سفر خر ج داخلی و خار جی با پر داخت کرایه	۰۰ ـ ٦۰۹۱۳ ـ رر
٤ـ البسه مستخد مین	۰۰ ـ ۱٥۸۲۷ ـرر

۵ ـ انعا ما ت	۰۰ ـ ۱۶۷۱۲ ـ رر
۶ـمصارف متفرقه	۰۰ ـ ۳۰۴۵۳ ـ رر
۷ ـ مصار ف هفته مخصو ص	۸۰ ـ ۶۰۵۲۱ ـ رر
۸ ـ مصار ف قر طا سیه	۰۰ ـ ۱۲۰۱۴۴ ـ رر
۹ ـ محصو ل پستی و تیلفون	۰۰ ـ ۷۷۶۴ ـ رر
۱۰ ـ رنگمالی و ترمیم تعمیر	۰۰ ـ ۱۰۰۲۳۹ ـ رر
۱۱ ـ مصر ف محروقا ت	۷۵ ـ ۲۵۸۷۷ ـ رر
۱۲ ـ ترمیما ت وروغنیا ت موتر ها	۹۴ ـ ۱۲۰۹۵۲ ـ رر
۱۳تفاوت قیمت آرد کوپونی کار کنان جمعیت	۰۰ ـ ۱۷۲۴۸۰ ـ رر
۱۴ ـ خریداری ۶ عراده موتروموترسیکل خدمتی	۰۰ ـ ۳۷۸۳۴۶ ـ رر
۱۵ ـ پر داخت قسط سا ل ۱۹۷۰ یونت سیار	۰۰ ـ ۲۹۶۱۶۴۰ ـ رر
مجموع مصار ف	۱۸ر۵۷۷۸۳۴۹ ـ افغانی

ج ـ کمك هاییکه از طرف جمعیت بعمل آمده :

۱ ـ بداخل مملکت :

۱ ـ برای سی نفر معیو بین تر ی سایکل کمك شده قیمت	۰۰ ـ ۱۰۸۲۰۰ ـ افغانی
۲ ـ اجرت بستر مریضان بی بضا عت	۰۰ ـ ۳۶۶۱۰ ـ رر

توزیع کمك های جمعیت سره میاشت برای آسیب رسیدگان قریه شتل و لایت پروان

۳ـبرای مریضان بی بضاعت خــو ن کمك شده قیمت	۰۰ ـ ۱۰۹۵۷۵ ـ رر
٤ ـ برای مریضان بی بضاعت ادویه‌کمك شده قیمت	۰۰ ـ ۵۰۵۰۰ ـ رر
۵ ـ به مرستو ن کمك شده .	۰۰ ـ ۵۷۰۳۱۱۱ ـ رر
٦ـبغربا بصورت نقده وجنس کمــك شــــده	۰۰ ـ ٤۱٦۳٤۰ ـ رر
۷ ـ به آسیب دیده‌گان سیلاب شـتل و گلبهار بصور ت نقده و جنس کمك شده	۰۰ ـ ۲۲۲۸۰۷ ـ رر
۸ ـ برای مریضان کولرا سیصد دست لباس داده شده بقیمت	۰۰ ـ ۱۳۱۷۰ ـ رر
۹ ـ به آسیب دیدگان سیلاب مربو طا ت ولسوالی ده سبز کمك شده	۰۰ ـ ٤۰۰۰۰ ـ رر
۱۰ ـ بصورت فوق العاده به اشخا ص کمك شده	۰۰ ـ ۵٤۵۸٤۷ ـ رر
۱۲ ـ به آسیب‌دیدگان سیلاب مربو طات ولایت پکتیا کمك شده	۰۰ ـ ۳۰۰۰۰۰ ـ رر
۱۳ ـ به آسیب دیدگان سیلاب مربوطات ولایت لغمان **کمك شده**	۰۰ ـ ٤۰۰۰۰ ـ رر
۱٤ ـ به محبو سین و محبو سا ت ۸۹۰ جوره لباس کمك شده	۰۰ ـ ۲۵۰۰۰ ـ رر
مجمو ع	۷٦۰۱۱٦۰ر۰۰ ـ افغانی

توزیع کمك نقدی سره میاشت بـرا ی‌آسیب رسیدگان ژاله ولسوالی ده سبز

۲ ـ کمك به خار ج :

۱ ـ به آسیب دیدگان زلزلهٔ ترکـــیه پنجهزار دالر معادل ۰۰ ـ ۲۳۰۸۰۱ ـ افغانی

۲ ـ به آسیب دیدگان جنگ های اخیراردن پنجهزاردالرمعادل ۰۰ ـ ۲۳۰۸۰۱افغانی

۳ ـ به آسیب دیدگان طوفان پاکستان :

۱ـنقده ۵۰۰۰۰۰ کلدار پا کستا نی‌ر۴۱۰۳۷۸ افغانی

۲ ـ تکه ۴۰۰۰۰ متر به قیمت ۱۰۸۰۰۰۰ افغانی

۳ ـ کمپل ۳۰۰۰ تخته به قیم ت

٤ ـ ستر نجی ۳۰۰ تخته به قیمت ۷٦۲۰۰ افغاني

٥ ـ کشمش ۱۵۰۰ کیلو به قیمت ۱۵۰۰۰ افغانی

٦ ـ ادویه معادل به قیمت ۲۰۰۰۰۰ افغانی

۷ ـ خیمه ۳۰۰ باب به قیمت ۱۱۲۵۰۰۰ افغانی

۸ ـ روغن ۲۰٦۵ قطی به قیمت ٤۳۳٦۵ افغانی

۹ ـ شیر مایع ۲۰۰۰ قطي به قیمت ٦۰۰۰۰۰ افغانی

۱۰ ـ مصار ف حمل ونقل وغیره به‌قیمت۹۰۰۰۰ افغانی

مجمو ع کمك هاییکه به پاکستا ن‌صورت‌گرفته معادل ۰۰ر٤۸۹٦۹٤۳ افغانی

٤ ـ پرداخت‌حق العضو یت سال ۱۹۷۰به مجامع صلیب احمر ها ۸۰۰۰ فـــرانک معادل ۰۰ر۱۵۰۳۵۰ افغانی

مجمو عا مصار ف و کمك ها ی سا ل۱۳٤۹ ۱۸ر۱۸۸۹۱٤۰٤ ـ افغانی

توزیع البسه امدادی سره میاشت برا ی‌محبوسین ولایت کند هار

دمیرمنوتولنه

دمیرمنو تولنه که بتاریخ ۲۴ جـوزا ی ۱۳۲۵ تاسیس گردیده تاکنون همواره کوشان بوده است تا در راه کمك بازنان ودختران کشور در ساحات مختلفه مصدرخدماتی گردد.

دمیرمنو تولنه که بیشتر فعالیت های آن بر محور معاونت ورهنمایی مادران و دختران کشور میچرخد طی ۲۵ سال مصدر خدمات شایانی گردیده ودر ساحات مختلفه، تعلیمی ،تربیوی ،تنویری معاونتی وصناعتی قدمهای بس فراخی برداشته است .

فعالیت های دمیرمنو تولنه درساحات تعلیمی تربیوی و تنو یری :

۱- مدیریت تدریسات :

مدیریت تدریسات که در سال۱۳۴۸ متشکل از لیسه مسلکی ،کودکستان، شیر خوارگاه ،کورس های تایپ وکتابخانـــــه بود در اول حمل ۱۳۴۹ کودکستان ، شیر خوارگاه ،کورسهای تایپ وکتابخانه از آن مجزا گردیده کودکستان وشیر خـوار گـاه مربوط ادارهٔ بنام مدیریت مرکز حمایهٔ طفل ومادر ،کورسها ی تایپ مربوط مدیریت تدبیر منزل وکتابخانه مربوط مدیریت تنویرافکار گردید.

لیسهٔ مسلکی در سال ۴۸ دارای ۲۱ صنف بود که از انجمله ۱۴ صنف متوسطه وثانوی آن قبل از ظهر وهفت صنف دوره ابتدائی آن بعد از ظهر تدریس میگردید .

درهمین سال د میر منو تو لنه د ست به ابتکاری زد وآن تربیهٔ معلمات مخصوص کود کستان ها بود که این پـروگرام در پهلوی رشته اسستانت سوسیال تاسیس شد که درنتیجه یك تعداد شاگردان بعد از فراغت در کودکستان وشیر خوار گـــــاه دمیرمنو تولنه بحیث معلمه پذیرفته شدند .

لیسهٔ دمیرمنـوتولـنه در سال ۱۳۴۸ پنجصدو بیست شاگرد جدید را در صنوف مختلفه پذیرفته است که اکنون تعداد داخلهٔ این لیسه به هزار شا گرد میرسد . تعداد فارغان صنف دوازده این لیسه در ســا ل ۱۳۴۸ به چهل و هفت نفر میرسد .

در سا ل ۴۸ سی و دو طفل در شیر خوارگاه و دو صد طفل در کودکستا ن شامل بود که او لی از صبح تا عصر و دو همی از صبح تا چاشت مشغول فرا گر فتن تعلیم بودند . در اخیر سا ل اطفا لیکه سن شان برای شمو ل به مکتب منا سب بود بهمکاتب نزدیك به منازل شان معر فی گردیدند .

در سال ۱۳۴۸ از کورسها ی تایپ مربوط مدیریت تدریسا ت دو دوره شاگردا ن فارغ شده که تعداد فار غان کورس تایپ دری نود و تعداد فارغان کورس تایپ انگلیسی چهل و هشت نفر میباشد که به دوایر و موسسا ت معر فی گردیده اند .

۲ ـ مدیریت تنویر افکار :

اعضا یا مددگاران این اداره که بیشترسا حه فعا لیت شانرا خدما ت اجتما عی تشکیل مید هد در سا ل۱۳۴۸ از (۱۸۰) فا میل که یکعدهٔ آنها از صندو ق ما در معا ش میگیر ند ویز یت بعمل آورده وبطورمجموعی برای چهار صد نفر از افراد فامیل هایشا ن لباس ، غذای ادویه و پو ل نقد از صندو ق ما در کمك گردیده است .

از آغاز سا ل ۴۸ تا حا ل (چهل) طفل مربوط مادران بی بضا عت واکسین (ب ث ج) گردیده(۴۸) باربرای معاینه و تدا و ی به شفاخانه معالجوی برده شده اند .

در اخیر سا ل ۱۳۴۸ به تعداد (۶۴)جوره لباس و یك مقدار ادویه به رو یت نسخه های دکتورا ن برای مادرا ن بی بضا عت کمك گردیده است .

والاحضرت شاهدخت بلقیس هنگامیکه تهداب بلاك هفتم مرکز حمایه طفل ومادر را می گذارند

برای سه گانگی هایکه چند سال قبل در یك فامیل بی بضاعت تولد شده و از ابتداء تا کنون زیر نظر و کنترول مدیریت تنویر افکار قرار دارند در اخیر سال ٤٨ یك مقدار آرد ، برنج بوره ، چای ، صابون، شیر ، روغن وادویه کمك گردیده است .

از محبس اناثیه ولایت کابل در طول سال ٤٨ هفته یك مرا تبه ویزیت صورت گرفته و برای اطفال کودکستان آن ۲۸ دست لباس و روزانه شیر، نان و شکر تهیه وتوزیع شده است .

بکمك موسسات صحی هفتهٔ یکبار مریضان محبس معاینه گردیده و ادویه لازمه ان طبق نسخه تهیه و توزیع گردیده است .

هکذا در طو ل سا ل ۱۳۴۸ تما م‌مامورین ومستخدمین د میر منو تولنه جهت معا ینا ت صحی به شفاخانهٔ مرکزی وشفا خانه مجادله توبر کلوز برده شده و معاینا ت صحـــی آنها تکمیل گردیده است .

مدیریت تنویر افکار در سا ل ٤۸ بـه تعداد ۷٦ میر من و پیغله را به هـــوتـل انتر کانتیننتال و پنجاه‌و پنج نفر ازمراجعین را به فابر یکهٔ نسا جی بگرا می برا ی‌کار معر فی نموده است .

در مورد تنویر اذهان عامه مدیریت‌تنویر افکار از آغاز الی ختم ســـا ل ۱۳۴۸ در سالون سینمای زینب ننداری راجـع بــه موضوعا ت مختلفه کنفرانس ها تر تیب و دایر نموده است هکذا به تعداد بیست هزار شعار به روز جشن استر داد استقلال وطن و ده هزار و جیزه به روز بین المللی سواد که از طرف مدیریت تنویر افکار تـرتیب شده بود ذریعهٔ هلیکو پتر پخش گردید .

در محبس اناثیه ولایت کابل به کـمك موسسهٔ سمعی و بصر ی هفته یك مر تبه فلم تربیو ی و اخلاقی نمایش داده شده و پنجاه کنفرانس راجع به موضو عا ت‌مختلفه دایر گردیده است .

در باغ اناثیه شهرارا هفته یك بار ازماه سنبله الی ختم میله باغ از طر ف مدیریت تنویر افکار یك سلسله کنفرانس ها راجع به موضو عا ت عام المنفعه دایر شده است.

فعالیت رضا کار ان :

انجمن میر منهای رضا کار هفته یك‌مراتبه در سالون د میر منو تو لنه رو ی‌موضوعات مربوطه بحث و ترتیبا ت لازمه طبق امر و هدایت والاحضر ت شا هد خت بلقیـــس رئیسهٔ عا لی ان انجمن اتخاذ گردیده‌است.

در سال ۱۳۴۸ کمك های میر من ها ی رضا کار قرار آتی است :

الف ــ برای محبوسا ت :

۱ ــ ذغال ۳۵۰ سیر

۲ ــ روغن هفتاد قطی

۳ ــ بوره بیست‌و شش سیر

٤ ــ چای سیاه شش سیر

٥ ــ نان سیلو در جه دوم سفید روزهفتاد قرص برای مد ت سه ماه .

٦ ــ لباس مع‌ه سلیپر های مریضـــا ن محبس شش دست .

برای پانزده نفر بی بضا عت وناتوا ن از پنج صد الی هشت هزار افغانی کمك‌های انفرادی شده است .

تاکنو ن این انجمن به تعداد (۱۰٤)عراده تریسایکل برای معیو بین شل توزیع نموده وبه تعداد سه صد دست لبا س ذریعه‌میرمن های رضا کار به ولایت فرستاده شده‌است.

۷ــ دمیرمنوتولنه‌درسال ٤۹ مبلغ‌چهل‌هزار افغانی برا ی موسسه اسر ف که تازه به ساختن دست و پای مصنوعی‌اقدام نمو د ه اهداء کرده ا ست .

۸ ــ همچنا ن مبلغ چهل هزار افغا نی به بانك خون اهدا گردید .

۹ ــ باآغاز فصل زمستان به قیمت‌شصت هزار افغانی تکه خریداری و برا ی‌محبوسین و محبوسا ت و ناتوانان صفحا ت شما ل از طر ف دمیر منوتولنه توزیع‌شده است .

۱۰ ــ هکذا البسه و محرو قا ت برا ی ناتوانان شهر توزیع شده است .

ادویه ایکه از طرف انجمن به رو غتو ن های ولایت کمك شده قرار ذیل است .

۱ ــ برای روغتون جلال آباد ٦۹ قلم .

۲ ــ برای روغتون بلخ ۷۱ قلم .

۳ ــ برای روغتون هرا ت ۷۱ قلم .

٤ ــ برای روغتون قند هار ۷۱ قلم .

درساحه مبارزه با بیسوادی :

در سا ل ٤۸ شانزده نفر معلمه رضاکار در ده کورس تدریس کرده اند و هم یـك تعداد کورسهای سواد خوا نی در ولایات افتتاح شده است . تعداد فارغ التحصیلات از کورسها ی مذکور بـه هـــفتاد نفـــر میرسد . در روز بین المللی سواد برا ی‌ده نفر معلم رضا کار تحسین نامه داده شده است . در سا ل ٤۸ هشت کورس اکابر تاسیس شده است .

بتاریخ ۲ میزان ٤٨ کمیسیو ن علمــی راجع به تعین دوره کورس های سوادخوانی وطبع کتب رهنما و تدریس کــور سها ی مذکور طبق هدایت حضور والاحضر ت لیلما رئیسه افتخاری مبارزه بابیسوادی هفته‌یکروز شروع بکار کرده که این کمیسیو ن تا تاریخ ٤ حمل ٤٩ دوام داشت و در طو ل مد ت مذکور روی موضو ع تعین سا ل تعلیمی و کورسها ی سواد خوا نی و ختم دوره وطبع کتب و مواد درسی ترتیبا ت لازمه اتخــاذ و تصویبا تی بعمل آمده است .

۳ ـ مدیریت مجله میرمن :

مجله میر من که یگا نه مجله زن ومعرف زن در افغانستا ن میباشد هد فی جز ارضای خاطر خوانند گا ن محتر م نداشته همواره کوشیده است تا در حفظصفحات اختصاصی که شامل مطالب حقو قی ادبی ، علمی ، اجتما عی ، تدبیر منزل ، مدو سر گرمی میباشد ثابت قدم بماند .

مجله میرمن در سا ل ٤٩ باوجودمشکلات طباعتی و بعضی محدودیت های دیگر تعداد صفحات خود را بالا برده در صـــفحا ت شان دوازده صفحه افزا یش بعمل آمـــده است .

مدیریت مجله میر من در نظر دارد بعد از مر فو ع سا ختن محدودیت ها و مشکلات طباعتی مجله میرمن را که اکنون ماهــوار نشر و چا پ می شود در هر پانزده روزنشر وخدمت خوانندگان گرا می تقدیم نماید .

٤ ـ مدیریت مـرکز حمایهٔ طفل‌ومادر :

ریاست د میرمنو تولنه پنج سال قـــبل احداث چنین مرکز را برو ی دست گر فت وسعی بعمل آورد تا جهت رفاه مـــادرا ن مخصوصا مادرانیکه خار ج از منزل کـــار مینما یند برای آنها و اطفال شان خد متی را انجام دهد .

شش بلاك مرکز حمایهٔ طفل و مادر که شامل کودکستان وشیر خوارگاه میبا شد و بکمك بلا عوض کشور دوست‌مااتحادشوروی اعمار واکمال گردیده بتاریخ۸ ثور ۱۳٤۹ از طرف بناغلی انتو نو ف رئیس انجمـــن

ښاغلی انتونوف حینیکه کلید بلاك اول‌مرکز حمایه طفل ومادر را به میر من صالحه فاروق ا عتمادی تسلیم میدارند

دوستی اتحاد شوروی وافغانستا ن با مراسم خاصی به میر من صالحه فاروق اعتما دی رئیسهٔ دمیر منو تولنه تسلیم داده شد که بعدا بتاریخ ۱۲ ثور رسما افتتا ح گردید .

کودکستا ن وشیر خوارگاه شامل اطاقهای خواب ،نان ، بازی ، تشنا ب و اطا ق برای معلما ت بوده که مجهز با میز و چو کی نان وکار چپرکت ، بستر ، آلماری ، ساما ن بازی وغیره ضرور یا ت میباشد هر بلا ك شامل دو صنف بوده هر صنف تو سط یك نفر معلمه تدریس میگردد . ضمنا یکنفر معلمه کمکی نیز ایفا ی وظیفه می نماید .

فعلا در شیر خوار گاه پنجاه طفل از سن سه ماهه تا دونیم ساله که از آنجمله ۳۷ طفل از صبح تا عصر و متبا قی تا چاشت و در کودکستان دو صد طفل از سن سه ساله تاشش ساله که از آنجمله ۱۲۵ طفل ازصبح تا عصر و متباقی تا چاشت مصرو ف تعلیم میباشند .

فیس کودکستان از صبح تا چا شت سالانه یکهزار افغانی و از صبح تا عصر سا لانه دو هزار افغانی و فیس شیر خوار گاه از صبح تا عصر واز صبح تا چاشت با درنظر گرفتن مصار ف دو هزار افغانی تعیین گردیده است که لباس غذا وشیر اطفا ل همه به صور ت صحی در نظر گرفته شده است به اساس فیصله دمیر منو تولنه در کودکستان وشیر خوارگاه یك تعداد اطفا ل بی بضاعت بصور ت مجا نی نیز پذیر فته شده هکذا برای اطفال شاگردان لیسه مسلکی دمیر منو تولنه پنجاه فیصد در پر داخت فیس تخفیف داده شده است . همچنین برای ما مور ین دولت که قدر ت پرداخت پول رابصورت یکبار گی ندارند د میر منو تولنه امتیاز ی را قایل گردیده است تا فیس را در طرف سه تا چهار ماه بصور ت اقسا ط بپردازند.

در کودکستا ن و شیر خوار گاه نزده نفر معلمه ، یك نر س ، یك اسیستا نت سوسیال یکنفر معلم موزیك و چار ده نفر پرسو نل که شامل آشپز ، دوبی ، اتو کار وخدمه ها می باشند اجرای وظیفه مینما ید.همچنین یکنفر خانم انگلیسی در شیر خوار گاه و یکخانم امریکا یی در کودکستا ن طـــور رضاکارانه از رژیم و صور ت تهیه شیر و پخت غذا مراقبت مینما یند .

کار ساختما نی بلاك هفتم مرکز حما یهٔ طفل و مادر رو به اکما ل بوده تا ختم سال ۱۳۴۹ به فعا لیت آغاز خوا هد نمود .دولت فرانسه یکنفر دکتور مخصو ص اطفا ل را درین مرکز طور مسا عد ت موظف سا خته است که فعلا اطفا ل کودکستا ن و شیر خوار گاه تحت مرا قبت وی میباشد .

درین اوآخر تطبیق واکسین های ضـــد دفتر ی وسیاه سر فه و تیتا نو ســـس و (ب ث ج) و پولیو ملیت که برای اطفال ضرور یست آغاز گردیده است .

۵ ـ مدیریت عمو می صنا عتی :

این مدیریت از بدو تاسیس تا حا ل در راه انکشا ف صنعت سوز ن دوز ی گامهای وسیعی بر داشته است .

وتوانسته است رضائیت مشتریان وعلاقمندان داخلی و خارجی را جلب نما ید .

مدیریت عمو می صنا عتی درسال ۴۸ بـــه تعداد چهار صد و دو تکه سو ز ن دو ز ی های مختلف ا لنوع از قبیل سر میزی هـا ، د ستما لها ، سیت های چـای خـو ر ی ، میوه خوری ، لبا س های ملی و محلی زنانه ومردانه شال ، بالا تنه و غیره را تـهیـه و برای معرفی و نما یش در نندار تون سال ۴۸ وویترین مو سسه گذا شته است . همچنین سوزن دوزی این مد یریت در نـما یشگـاه آسیایی تهران و نما یشگاه جهانی او سا کا به معر ض نما یش گذار ده شده که طر ف تو جه ز یاد وا قع گر دید .

۶ ـ مدیر یت قرار دادی :

مدیریت قرار دادی د میر منو تو لـنـه در سال ۱۳۴۸ دو ختن ۲۲۳۷۲ دست لبا س را که شا مل دریشی های طلاب معارف ، ملازمین معارف ، علمای عدلیه، مستخد مین ترانسپورت وزارت صحیه و زیر جا مه طلاب معارف بود به مقابل پردا خت مبلغ ۷۷۹۴۴۴ ــ افغانی قرار داد نموده بود که ازان جمله ۴۶۱۶۵۳ــ افغا نی برای ا جرت کارگران پر دا خـتـه شده و مبلغ (۳۱۷۷۹۰) ا فغا نی مـفـا د موسسه گردیده ا ست .

۷ـ مدیریت تحریرات و روا بط فرهنگی:
به منظور ارتقای سو یه تعلیمی و تربیوی متعلمین و بر قرار سا ختن یك ا ر تـبا ط بین او لیای شا گردان ، استادان وخود متعلم
دمیرمنو تو لنه بـتا ریـخ ۲۰ سنبله ٤۸ تشکیل انجمن او لیا و مربیان را توام بـا مرامنا مهٔ آن به حکو مت متبو عه پیشنهاد د نموده ا ست که تا ا خیر سال ۱۳٤۹ عرض وجود خوا هد نمود .
درسال ٤۹ د میر منو تو لنه بمنظورتاسیس یك ا نجمن فر هنگی وتربیتی دو شیز گا ن وزنان دیپلو مه پو هنتون ها مرا مـنا مه و اسا سنا مه ترتیب وتد وین نمود که مو رد تائید یك عده خا نم های منور و د یپلـو مه واقع شد . ا مید است ا ین ا نجمن مصد ر فعا لیت های مثبت د ر کشور گر دد .
د میر منو تو لنه در تدوین حقوق مد نی زنان ا فغان پیو سته کو شیده وامید است هرچه زود تر ا ین قانون روی کار بیا ید .
همچنان در قسمت قا نون حا ضری مامورین ومراعات بزنان مامور نیز تجو یزاتی صورت گرفته که عنقریب بساحه عمل خوا هد آ مد .
مخصو صا در قسمت حقو ق و ر خصتی ایام بار داری زنان مامور ، معـلم و کـا ر گـر پیشنهاداتی در سال ۱۳٤۸ مکررا بحکو مـت ارائه گر د یده ا ست کـــه ا میـد ا ست حکومت درین باره غور نموده و حقو قی برای زنان قا یل شوند .

در قسمت روابط فر هنگی :
۱ ـ ا رتباط د میر منو تو لنه به مما لك خارج و تبا دل هیئات ها :
چون تبادل هیئات هـا در راه شنا سائی وتحکیم دوستی ملل مخصو صا در تنو یـر افکار مردم و کسب تجارب ا جتماعی وعلمی مفید ثابت میشو د د میر منو تو لنه نـیـز مطا بق مو قف بین ا لمللی ا فغا نستان در کنفرانسها ی بین ا لمللی با ا عزام نما ینده های ز نان ا فغان ا شتراك نموده و دعوتهای رسمی مما لك دوست را پذیرفته ا ست و از بعضی از آنها نیز د عوت بعمل آ ورده ا ست تا به کشور ا فغا نستان سفر دو ستانه نموده از نزدیك شنا سا ئی با ز نـان ا فـغـا ن پیدا نما یند .

همچنان ز عما و هیئت های دول د و ست ضمن بازدید رسمی شان از ا فغا نستان از د میر منو تو لنه نیز دیدن نموده ا ند و یك عده از زنان مما لك دوست عضو یت‌افتخاری این مو سسه را قبول کرده اند .

الـف ـ ذوات آتـی در سال ۱۳٤۸ ا ز د میر منو تو لنه دیدن نموده ا ند :

۱ـ جلالتماب (ا ینکه وزار) معین معارف دولت چکو سلوا کیا .
۲ـ میر من وا لنتینا ترشکو ا نـخستیـن کیهان نورد زن شوروی و ر ئیسه فدراسیون زنان شوروی .
۳ ـ د کتور آ صفه آ صفی خوا نسار ی رئیس ا نجمن او لیا و مربیان ا یر ان کـه خانم معاون وزارت خارجه ا یران نیز میباشد.
٤ ـ میر من ها ستینگر مد یره پرو گرام های بین ا لمللی د یپا ر تمنت ار تباط خارجه استرا لیا .
٥ ـ محتر مه خانم جلا لتماب ا گینو معاون رئیس جمهور ا ضلاع متحده ا مریکا .
٦ـ محترمه میرمن دولت شاهی عضو عامل انجمن زنان ایران .

۷ـهیئت هـنرمندان ایرانـی که درجشن تولدی اعلیحضرت معظم همایـونی اشترا ك کرده بودند.
۸ـ محترمه خا نم رو ز کـا یا ر ئیسـه موسسات ز نان تر کیه .
۹ـ محتر مه میرمن مار گریت مکای عضو پارلمان ا نگلستان و مر بوط به حزب کارگر.

ب ـ زنان افغانیکه درکنفرانس هـــا ی بین ا لمللی و دعوت ها ی ر سمی بخارج اشتراك کرده اند :

۱ـ دو نفر هیئات ز نـان ا فـغا نی د ر کنفرا نس بین ا لمللی ز نا ن در هلسنگی اشتراك کرده ا ست .
۲ـ یك هیئات هشت نفری ز نان افغا نی بنا بد عوت ر سمی حکو مت ا تحادی الما ن برای سی روز از آن حکو مت دیدن کر د ه است .

۳ ـ رئیسه د میرمنو ټولنه بایك نفر از اعضای وزارت جلیله معارف بتاریخ ۱۱ عقرب در سبوزیم انجمن اولسیا و مربیان ایران منعقدهٔ تهران اشتراك ورزیده است .

٤ ـ رئیسه د میرمنو ټولنه با محترمه میرمن جمیله سراج عضو انجمن میرمنهای رضاکار در کنفرانس بین المللی زنان منعقدهٔ بنکاك اشتراك ورزیده است .

ج ـ بورسهای تحصیلی که از طرف ممالك دوست به د میرمنو ټولنه اهدا گردیده است :

۱ ـ دو بورس تحصیلی از طرف حکومت فرانسه دررشته ا سیستانت سوسیال در سال ۱۳٤۸ .

۲ـ دوبورس تحصیلی ازطرف حکومت اتحادی ا آلمان در رشته ا سیستانتسوسیال وتربیه معلمین کودکستانها .

۳ـ چهار بورس از طرف اتحاد شوروی در رشته تربیه معلمات کودکستانها .

د ـ تبادل تلگرام ها و پیامها به ممالك خارج :

۱ ـ پیام تبریکیه د میرمنو ټولنه بمناسبت فرود آمدن اولین انسان توسط اپولو ۱۱ بکره ماه بمقامات مربوط کشور امریکا .

۲ ـ دو بورس تحصیلی ازطرف حکومت رئیس مجمع عمومی ملل متحد .

۳ ـ پیام تبریکیه عنوانی میرمن پامپیدو نسبت انتخاب جلالتماب پامپیدو بریاست جمهوری فرانسه .

٤ ـ پیام تبریکیه عنوانی زنان کارگر جاپان .

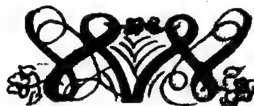
۵ ـ پیام تبریکیه عنوانی میرمن بندرنایکه که مجددا بحیث صدر اعظم سیلون انتخاب گردیده است .

مدیریت نمایشهای عرفانی :

این مدیریت که از طریق نمایش فلمها و درامه ها در راه تنویر اذهان عامه خدمات شایانی را انجامداده است درسال ۱۳٤۸ـ ازدرك نمایش ۲۸ فلمهندی و۱۷فلم اروپائی واعلانات بیش از مبلغ سه ملیون و نهصدو چهل و هفت هزار و شش صد و چهل و نه افغانی عاید نموده است.

برای سرگرمی بیشتر خانمها در روزهای رخصتی در نظر است یك سینمای جدید (۷۰ ملی) در باغ عمومی نسوان شهر آرا اعمار گردد و همچنان احداث میدانهای سپورت، کافی ، رستوران عصری ومرکز اجتماعی درانجا مطابق پلان مرتبه در آینده نزدیك اعمار خواهد شد .

درسال ٤۸ عایدات عمومی باغ زنانه حاوی مبلغ ۸۱٤۰۹۰۰ـ افغانی بود .

دکوشانیانو بین‌المللی سیمینار

مخکې له دې نه چه د افغانستان کالنۍ محترم لوستو نکې دکوشانیانو بین‌المللی سیمینار ولو لی لازم گنو چه د زیاتومعلوماتو له پاره دغه لاندې غوره معلو مات وړاندې کـــړو .

دیونسکو عمومي کنفرانس په ۱۳۴۵ کال کښې پهخپله څوارلسمـه غو نـډه کـې د ۳۲۳ ر ۳ گڼه تصویب پهاساس یوه‌لویه پروژه دمرکزی آسیا د خلکو د مدنیت دمطا لعې له پاره پرانیستله .

چه ددغې پروژې غړې عبارت دې له افغانستان ، هند ، ایران ، پاکستان او شوروی اتحاد .

دعمومي کنفرانس دفیصلې له مخه چه‌باید په ټولو غړ یو ملکو نو کښې یو شـمیر منطقو ی تحقیقا تی مر کز و نه جوړ شي په افغانستان کښې هم یو ارتبا طی مر کز منځ ته راغی چه د مرکز ی آسیا تا ریـخ هنر او فرهنگ دکوشا نیا نو په دوروکښې تر مطالعې لاندې ونیسی . چه ددغه کار د تحقیقا تو د مخ بیوولو د پاره داطلا عا تو او کلتور وزارت دلر غون پیژند ی لو ی مدیریت وټاکل شو .

همدا رنگه‌د فیصله نامی دشرایطو له‌مخه دکابل له تحقیقا تی مر کز څخه وغوښتل شو چه په یو مسا عد وخت کښې یو بین المللی سیمینار دکوشانیانو په دوره کښې‌او په مرکزی آسیا کښې دلرغون پیژند نی د تحقیقاتو دچارو دانسجام دپاره په کا بـل کښې دایر شي .

د کـو شا نی دور ی بین المللـی‌سیمینار د معظم ټولوا ک همایو نی اعلیحضر ت په پیغام د رادیو افغانستان په ستر تالارکښې دثور د میاشتې په ۲۲ له غر می نه مـخ کښې په لسو بجو پرانستل شو .

د معظم ټولواک همایو نی اعلیحضـر ت پیغام دسیمینار دپرانستل کیدو په وخـت کښې داطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی له خوا ولسو ستل شو .

دهمایونی اعلیحضرت پیغام:

خوشحاله یم هغه یو هانو ته ښه راغلی وایم چه په کابل کې دکوشانیا نو دمطالعاتو په سیمینار کې برخه اخلې .

افغانستان په تاریخي اعصارو کې که د اسـلام نه دمخه زما نه کې و او که پـه اسلامي روښانه پیرې کې دنړی ددغې سیمې دفرهنگ په تحو ل او وړاند ی تگ کې‌برخه در لـــوده .

ددغو دورو څخه زمونږ دخلکو دتجر بو آثار او هنر چه څه د ځمکې پر مخ‌او څه ددغه زر خیزه هیواد تر خاورو لاند ی د ی زمونږ دلرغونی زما نې د مفکرانو د هڅــو او هیلو ښکارندوی دی .

کوشانی عصر ددغه لر غونی هـــیواد د شریفو او زحمت کښو خلکو دژوندانه دوره ده او دا یوه هغه ستره صفحه ده چه‌مطالعه یې ددغه هیواد دتاریخ او دگاو ند یو خلکو او زمونږ دشاوخوا ورونو دتاریخ په زیا ته پیژند نه کې لوړ مقام لر ی

هیله لرم دغه سیمینار چه دیو نسکو او ذیعلاقه هیوادو په مرسته جوړ یږی دبشریت علمي پانگې زیاتې کړی او ضمنا دنړی ددغې سیمې دخلکو دعلمي اوفرهنگی همـکار یـو په‌پراختیا اوتقویه کې‌باارزښته اغیزه ولری.

معظم ټولواك همايونى اعليحضرت هغه وخت چه دکوشا نيانو دبين‌المللى سيمينارو غړى او د سيمينار وشاملو هيأ تو د هيوادو سفيران‌يې شاهانه حضور ته منلى دي.

وربسی صدراعظم ښاغلی نــور احــمد اعتمادی په‌دغه مناسبت یوه مفصله ویــنـا وکړه اودګډون کونکو هیوادونو نمایندګانــو ته یې ښه راغلی ووایه .

دښاغلی صدراعظم دوینا متن :

جلالتمآبانو ، محترمو پوهانو اوګرانو دوســــتانـو !

دښه راغلي په څرګند ولو سره ډیــر خوشحاله یم چه په دغه سیمینار کی چه د یونسکو په مرسته جوړ یږی دګډون له‌پاره موزمونږ بلنه منلی او په خپل لر غو نی هیواد کښی ستا سی هر کلی کوم الـــبته له تاسی څخه ځینو افغانستا ن لید لی او ځینو یوه موده مطالعی او علمی خدمتو نه پکښی کړید ی .

افغانستان یی کله‌کله یوزای د لرغونو جریانا تو دتیر یدو دمځکی په حیث چه د مرکزی اسیا له دښتو څخه شرو ع اودهند دنیمی قار ی په لور په حرکت کښــــی و پیــــژند لی دی .

حال دا چه د افغانستا ن د تاریخ‌داساسی حقیقت دکوشا نی دوری په ګډون په هره دوره کښی له دی څخه ډیر زیا ت دی . کوشانیان دهندو کش دغره په شما لی او جنوبی لمنو کښی میشته وو او د دو ی د سلطنت د سو لی او سلم په دوره کښی کرهنی او تجار ت تر قی کړی‌وه.

دکوشانیانو آثار دافغانستا ن‌په هرګوت کښی لید ل کیږی لکه چه له هغه و خـــت څخه پا تی شو ی لو ښی او سکی چه‌دهغی زمانی دتمد ن نمایند ګی‌کوی‌دبلخ،کندز،کابل پروان ، کاپیسا ، ننګر هار ، غزني ،او زابل کښی کشف شوید ی دهغه و خـــت دابولګولو ویالی په‌بلخ او دسر خ کو تــل په‌شاوخوا کښی اوس هم لیــدلی کیــږ ی دکوشا نی زما نی بودایی معبدو نه‌دکروندو ترڅنګ دسمسور و او ښکلیو منظرو پــــه شاو خوا أو له واورو څخه ډکو غرو نو په لمنو کښی او د هغی جملی څخه دورد ګود توپ په ناوه او غزنی کښی نا متو ستو پی دیادولو وړدی.

کوشانیانو په افغانستا ن کښی دسلطنت په وخت کښی دباختر ی یونان له تمد ن سره تماس نیولی او دیونانی لیك او پــــه خپلو ودانیو او سیکونو کښی یی د دغــه تمد ن د مهند سی دلارو او په مجسمو او نقاشی کښی یی دهغه د هنر ی وسا یلــو پیرو ی کړیده . په دغه وخت کښی ددوستو هیوادو دلرغون پیژندونکو له مرستو څخه‌ـ چه دمطالعو أو څیړنو له لاری یی زمو نږ دهیواد دلرغونی تاریخ دغــه عمــده دو ر ه روښانه کړ یده د افغانی مقا ماتو پــــوره رضائیت څرګندوم اوله هغی جملــی څخـــه دهډی بګرام ، ګلدری ، کندز دسردارغونډی په کیندلو او په پای کښی دسر خ کو تل په کانشکا معبد کښی چه دهغو دکتیبو له مخی دکوشانیانو ژبه په دبا ختری یو نا ن په نامه کشف شویده دلر غون پیژند وکو او څیړونکو خد متو نه زمونږ له پاره دقدر وړ دی .

په‌دغه وخت کښی غواړم ووایم چه زمونږ دلرغون پیژند نی دفعا لیتو را تلو نکـــی پروګرام په دافغانستا ن‌داسلامی تار یخی مقاماتو دعلمی فهر ستو نوبرابر ید ل دی او اسلامی ودانیو ترمیم اوپه ځینو ځایو کښی دهغو بیا ژوندی کول دي اوپه دغه مهم وخت کښی د دوستو هیوادو او یونسکو دمرستو هیله لرو .

ددغه سیمینار په‌باب‌دیو نسکو له مرستو څخه د افغانستا ن دحکومت رضا ییـــــت څرګندوم او هیله کوم چه دغه علمی مجلس ګټی ولری اودکو شانــی دو ر ی په بـا ره کښی‌که‌په افغانستان کښی وی یا په ګاونډ یوسیمو کښی یی وی ګټور معلو ما ت لاس ته راوړی او زمونږ په هیواد کښی ستا سی داستو ګنی ورځی زموږ دګرانو میلمنو په حیث په خوشحالۍ سره تیره شی .

همدارنګه د اطلاعاتو او کلتور وزیردکتور محمود حبیبی په دغه محفل کښی دیو ی وینا په ضمن کښی وویل دغه مجلس دکوشانیانو یعنی څه دپاسه پنځو سوو کالو تمد ن او ثقافت د مطالعی له پاره وقف دی چه په هغه کښی لوید یځ دلر غو نی یو نا ن د بقایا و تلاقی له جلال څخه ډك ختیځ‌سره د باختر په خاوره کښی وینی .

په دی صور ت دروښا نه تمد ن دهستی‌او دوریښم له لاری دارځښت لرو نکی تجارت دخلور لاری په حیث چه پخوا نی یونا ن

صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی کله چه خپله بیانیه ایراد وی

یی له پراخ چین سره یو ځا ی کـــاوه افغانستان نه یوازی د نړ ی له یوه ځا ی شخه بل ځای ته د تجار تی قیمت لرونکو مالو نو دوړلو راوړلواجازه ور کو له بلکه‌د مسافرو او تجار تی کاروا نو په تګ او راتګ سره په خپله خاوره کښی دعمو می افکارو او ثقافتی او هنر ی نظریوله‌جریاناتو شخه هم خبر شو یه ی .

دکتور محمود حبیبی دمرکز ی‌آسیادخلکو دذهنی سو یی او د تمد ن په پر مختګ او لوړ یدلو کښی دافغانستا ن د رو ل په با ب وویل : په وضا حت سره ویلا ی شو چه له اســلام شخه پخوا دوره کښی‌او له هغه شخه وروسته هنر ی ، پو هی او معمار ی ارځښت ناکی خزا نی د هد ی مځکی پر مخ منځ ته راغلی دی او په کښی خښی شو ی یا یی سر چک کړیه ی .

همدغه راز د مهاجر ت دوغی پرا خی‌سیمی دکوشا نیا نو امپرا تور ی دلر ی سیمو په لوری د افرادو او فکرو نو دستر ګرو پوتو د انتقالی له پاره په تیره بیا د نامتوکنیشکا په‌عصر کښی زمینه برابره کړیده لکه چــه موسیو (روتی ګروسی) په خپل یوه برجسته اثر کښی په دی با ب په دوو کر ښوکښی په څرګند ډول او صرا حت سره داســی توضیح ورکړ یه ی .

(په ستب امپرا تور ی او زر غو نو د ښتو کښی ډیرلږ حر کت چه دهغو په‌لری خنډه کښی واقع کیږی دمها جر ت د دغــه لو یی مځکــی په څلــورو څــنــډو و کــښی یی سمد ستی دنا ځا یی تتیجو سلسلــه څرګندوی همد غه راز دافغانستا ن په خاوره کښی دکو شانیاو دخا ص تمد ن دید یه ی یعنی دهنر ، بدیع ، ګریکو ، بودیک په‌لحاظ دغه هیواد دنړۍ په دی سیمه کښی ډیــر غنی هیواد ګڼل کیدا ی شی .)

دکتور محمود حبیبی وویل : له دی کبله چه معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت په هیواد کښی دلرغون پیژندنی دپلټنــو ا و دنړۍ دملی اوبشری میراث له غنی کیــدو ستره خاصه اوقیمت لرونــکی علاقه لری د افغانستان دحکو مت دقاطع تصمیم په اثر په دی با ب‌په هیواد کښی علمی کیند نی داطلاعاتو او کلتور دوزار ت دلر غـــو ن پیژند نی او تاریخی آثار و دسا تنی‌دلو ی مدیریت له‌خوا په نــه ستړی کـیدو نکــی صور ت دوام لری .

همدارنګه له ډیرو کلو را هیسی ددوستو هیوادو لکه دفرانسی ، ایتا لیی ، جاپان ، دامریکی دمتحدو ایالتو اوشوروی اتحــا د دلر غون پیژند نی دهیئتو له خوا په بیلو بیلو سیمو لکه هده په ختیځ ، کاپیسا او سرخ کوتل په مرکز او شما ل‌مرکزی کښی، غزنی په جنوب ، کښی او ای خانم دهیواد په شما ل کښی د اموسین ته نیژدی نور ی ګټوری کیندنی او پلټنی دوام لری .

ټول دغه تحقیقا ت زما دپخوانیو خبرو د مصدا ق په حیث ګڼل کیږی .

همدغه رنګه داطلاعا تو اوکلتور وزیـــر څرګنده کړه سر له دی چه دغه وزار ت د هیواد دهنری اوتاریخی آبداتو دساتنی لــه پلو مشکلات په مخ کی لر ی خوبیا هـــم دلاس لر لومکنو وسایلو سره خپل ټو ل کوښښونه دبدلو ن راوستلو علمی سو یی او پو هی دلوړ لو دپاره په کار اچو لی دی څکه نو موړ دهغه ګنجینو سا تو نکی یوچه دټولی نړی او خلکو ما ل شمیر ل کیږی .

دکتور محمود حبیبی وویل : زموږ په‌عصر کی نړی دکلتور ی میراث دار زیا بی پــه خاطر دپخوانیو سره دآشنا یی‌هیله په زړه کی روز ی په دی ډول ټولنو او علمی خبرو کی داطلاعاتو او تجر بو بد لو ل دا مو قــع میسرو ی چه خپله تیره زما نه روښا نــه وړینو او هنر او کلتور مود مطالعا تو په اثر ښه اوپیژنو څو په‌نتیجه کی پرا خــه پلټنی پسی ویالو.

داطلاعاتو او کلتور وزیر په پا ی کی‌داو څرګند کړ چه په کابل کی دا مهمه غونډه چه دیونسکو د بین المللی مو سسی‌په‌پراخه همکاری او د دوستو هیوادو د پرو فیسرانو او پیاوړ و علمی شخصیتو نو په ګــډو ن صور ت مو ند لی دی مثبتی نتیجی ورکړی.

همدا راز په دی غونډه کی د کــا بل پوهنتون رئیس پوهاند دکتــور عبــدالقادر بها دیو ی وینا په تر څ کی وویل :دکابل پوهنتون دپاره دخوشحالی او ویاړنی ځــای دی چه دلو مړی څل دپاره دلرغون‌پیژندونکو اومتبحر وپو هانو په‌وړاندی دکوشا نیا نو

د دوری بین المللی سیمینار پرانستل کیږی. څخه او د اوروپاد منځنی ختیځ ، لری ختیځ دلرغونی افغانستان دتاریخ د مطا لعــــی دمیواد ودتمدن دتاریخ څخه پهلاس را غلی معلو ما تو نه څرګند وی چه افغانستا ن د انسانی ثقافتونو د مبادلی ځای و واودلرغو ن پیژندنی پلټنو پهاثر دپخوانیو انسا نا تو د مدنیتو نو ار څښت تا که بقا یا چهمجموعه ئیډیر ښه تاریخی اسناد تشکیلوی زموږ په ملك کی لاس ته راغلی دی . دپو هنتو ن رئیس زیا ته کړه زموږ دمیواد علمی ټولنی دعلم پالو نکی پاچا د خرد مندانه مفکور ی په پیرو ی ډیر هیله من دی چه دغه ډو ل ټولنی زموږ په لرغو نی هیواد کی جوړی شی او لکه څنګه چه دغه سیمینار څخـــه هیله کیږی دپوهنی دتیاره ځایـــو نـــو پـــه روښانه کولو کیٔد قدر وړنتیجی وښیندی.

ورپسی دیو نسکو د بین المللی موسسی نماینده ښاغلی میروچ نیکوف له دی څخـه چه دغه مهم بین المللی سیمینار په کا بل کی جوړ شو ی دی دافغانستا ن دپاچامعظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت له حضورڅخه دسپاسګذاری مرا تب څرګندو کړل ، او د افغانستا ن دشا هی حکو مت د اطـلا عاتو او کلتور دوزار ت دپو هنتوندعلمیموسساتو دتاریخ دټولنی اولر غون پیژندنی دمدیریت اودافغانستان دپوهانو څخه تشکر وکــړ ا و وی ویل دایوه نیك مر غه لحظه ده چـــه افغانستان دیو نسکو ددغی پروژی ســـره لویه مرسته کړی ده داپروژه دیو نسکـــو دټولو غړو له خوا تایید شو ی ده او موږ ددغه وړاند ی تګ څخه چه ددغه سیمینارپه جوړولو سره دکوشانیانو د دوری دمطا لعی دپاره صور ت موندلی دی خوشحاله یو .

میروچ نیکو ف دهغه بین المللیکنفرانس چه دکوشانیانو د دوری او په دی سیمه کی دمرکزی اسیا فلسفی دمطالعی دپاره پخوا جوړ شوی وه همدغه رنګه دسمرقنددسمپوزیم څخه یادو نه وکړه او په کابل کی دکوشانی دوری بین المللی سیمینار په سیمه ییز او بین المللی ډول دعلمی پلټنو په لاره کــی دخاص اهمیت وړوګنیاو په دی سیمنار کی دنړی او سمه ییزه هیوادو د پو ها نوګډون دزیاتو مرستو او کوښښونو علامه وبلل .

هغه نمایندګان چه په دغه سیمینار کښی یی ګډون کړی وو دادی :

افغانستان :

داطلاعاتو او کلتور وزار ت دتاریخ دټولنی رئیس پوهاند عبدالحیحبیبی ،دکابل پوهنتون د ادبیاتو دپو هنځی مرستیا ل پو هاند میر حسین شاه ، دکابل پوهنتون د ادبیاتو د پوهنځی استاد پوهاند دکتور فـــــارو ق اعتمادی ، دکوشا نی تاریخ دمرکز او لرغون پیژند نی لو ی مدیر دکتور شاهـــی بای مستمند ی .

ایران :

دتهران دپوهنتون دادبیاتو دپو هنځـــی مرستیال پروفیسور شاهحسین.

شوروی اتحـــاد :

دتاجکستان دپو هنتون رئیس پروفیسور عاسیموف ،دتاشکند دپوهنتـون استـا ز ه میرمن پوګچنګوا ، دشوروی اتحاد دلر غون پیژندنی د هیئت امره میر من ګرو لیکو و والرو ، دتاجکستان دپو هنتون دلر غـون پیژند نی استاذ پروفیسور لیتو نکی .

امریکا:

په افغانستان کښی دامریکی دلر غـو ن پیژندنی د هیئت رئیس پرو فیسور لویی دو بر ی او د هارورد د پو هنتون د ښکلیو هنرو تو استاذ پروفیسور پرولند .

فرانســـه :

په افغانستان کښی دلرغون پیژ ند نـی دهیئت رئیس پروفیسور برنارد ،دګیـمی د موزیم لویه آمره پیغله ج بوبو یی ، او د فرانسی دعلمی تقیقاتو دملـی مرکز غــړ ی پروفیسور غو سمن .

برتانـیه :

دمسکو کاتومتخصص پروفیسوردمیګداو ل

هند :

دهند دلرغون پیژند نی لوی مدیر پروفیسور ب ب لال او دلرغون پیژند نی متخصص پروفیسور گهو ش .

پاکستان:

دپاکستان دلرغون پیژند نی لوی مدیر پروفیسور اف ای خان .

دالمان فدرالی جمهوریت :

دبن دپو هنتو ن استاذ پرو فیسورفیشره او ختیځ پیژندو نکی پرو فیسور شیپمن .

ایتا لیا :

په افغانستان کښی دلرغو پیژند نی د هیئت مرستیا ل پرو فیسور پروچیکورتدی.

جاپان :

په افغانستان کښی دجاپا ن دلر غو ن پیژند نی د هیئت رئیس پروفیسور بوگوچی او دیو نسکو د نماینده په حیث ښا غلی میرو چ نیکو ف .

ددغه سیمینار افغانی مبصر ین داوو .

په انقره کښی د معظم ټولواک همایو نی اعلیحضر ت لو ی سفیر ښا غلی محمد عثمان صد قی دخار جه چارو د وزار ت سیاسی لوی مدیر دکتورروان‌فرهادی،ښاغلی سید قاسم رښتیا، پروفیسور احمد علی کهزاد ، دپښتو ټولنی رئیس پو هاند صدیق‌الله رښتین د صکو کو رئیس ښاغلی علی احمد نعیمی ، پروفیسور محمد علی ، دکابل پوهنتون دادبیاتو دپو هنځی استاذ ښاغلی محمد حسن کاکړ ، دکابل پو هنتون دادبیاتو دپو هنځی استاذ ښاغلی علی محمد زهما ، دکابل پوهنتون دادبیاتو پو هنځی استاذ دکتور علمی ، او دموزیمونود لو ی مدیریت مرستیال ښاغلی محمد کریم بار کزو ی .

دکوشانیانو دبین بین‌المللی سیمینار لومړنی غونډه په هم هغه ورځ له غر می څخه وروسته په دوه نیمو بجو د کابل پوهنتون دکتابخانی په تالار کښی وشوه.په دی غونډه کښی دتاریخ دټولنی رئیس‌پوهاند عبدالحی حبیبی درایو په اتفاق دسیمینار د رئیس په حیث وټاکل شو .

پوهاند حبیبی د ده د انتخاب په با ب د سیمینار درئیس په حیث دسیمینار دغړ یو څخه دتشکر په تر څ کښی دسیمینار لو مړنی غونډه پرانیستله .

دامریکی متحدو ایالتو نو دهاروورد د پوهنتون دښکلیو هنرونو استاذ پروفیسور رولند او په افغانستان کښی د فرانسی د لرغون پیژند نی د هیئت رئیس پرو فیسور ربر نارد دسیمینار دګډون کوونکو درایوپه اتفاق دمرستیالانو ،په حیث‌وټاکل شو ل .

دغه راز دکوشانیانو دتاریخ دمر کز امر او دلرغون پیژند نی لو ی مدیر دکتور شاهی بای مستمند ی دسیمینار د راپور تر په حیث وټاکل شو .

پوهاند حبیبی د خپلی هغی مفصلی وینا په ترڅ کی چه په دی غونډه کی یی وکړه دکابل شاهانو دکور نیو او د پښتیا اوګردیز دامرانو په‌باب وینا وکړه اووی ویل‌چه د عربی او چینی داسناد و له مخی دغه دواړو کور نی په افغانستان کی دکوشانیا نو له بقایاو څخه دی .

پوهاند حبیبی پخپله وینا کی ددغو کورنیو دشاها نونومونه دتاریخی اسنادو له مخی څرګند او په هغو کتابو نو یی بحث او خبری وکړی چه په ختیځه لهجه باندی په پخوانی یونا نی رسم الخط او په دری ژبه لاس ته راغلی دی او دکوشانیا نو سره ددغو شاهی کورنیو رابطه ثابتو ی .

وروسته له هغه دکتور شاهی بای مستمندی په یوه مفصل راپور کی دهغو لرغونو کیندنو اوپلټنو دنتیجو په‌باب چه‌دکاپیسا ،هډ ی اوا ی خانم دکوشا نیا نو په مرکـز و نوپی شوی دی . حاضر ینو ته معلو ما ت‌ورکړل.

وروسته دسیمینار ګډون کوونکو ددکتور مستمندی دراپور په باره کی خپلی نظر یی څرګندی کړی . . همدغه راز دفرانسی‌نماینده ښاغلی‌فوسمن دمیدان دولایت دکتیبو په‌باره کی چه په خرو شتهی او یونانی‌رسم‌الخط

دکوشانیائودبین المللی سیمینار ددوهمی غونډی یو ځنډه دکابل پوهنتون دکتابخانی په تالار کښی

لیکل شوی دی او دکوشانیانو دزما نی پــه تاریخ کی ډیر اهمیت لری او دژب پیژندنی په لحاظ هم ډیر ی مهمی دی وینا وکړه او وی ویل چه ددغو کتیبو زیا ته بر خه له منځه تللی او لږ کر بنی او کلمی یی پاتی دی چه له هغو څخه نتیجه اخیستل ډیر ی خیړنی غواړی .

همدارنگه په دی غونډه کښی په افغانستان کی دفرانسی دلرغون پیژندونکی د هــیئت رئیس پروفیسور برنارد دهغی نوی کتیبی په باره کی چه په لغمان کی کشفه شوی وه او په (ارامی) ژبه او لیك ده توضیحا تــورکړل او وی ویل چه دغه کتیبه داشو کاد پاچاهی په څوار لسم کال کی کیند ل شوی او د هغو لارو په باره کی چه له هند څــځه د افغانستان له لاری د مدیترا نی ترسواحلو پوری تللی وی ډیره رنا اچوی .

دکوشانیانو د دور ی د بین المــــللی سیمینار دڅور په ۲۳ غونډه کی چــه پــه افغانستان کی د فرانسو ی دلرغون پیژندنی دهیئت درئیس پرو فیسور بر نارد په مشری دعامی روغتیا د موسسی په تالار کی جوړه شوی وه دیو ی موقو تی خپرونی اودسیمه ییزو هیوادو د بودجی او فعا لــیتو نو د انسجام په با ب بحث او خبر ی وشوی .

همدارنگه تر غرمی د مخه غونډه کی چه دیوی موقو تی خپرونی په باب چه بیوگرافی دکندنو نتیجه ،عــلمی پلــټنی دچاپ شو و کتابونو لنډ یز ، دکندنو د پروژ وورو ستی وړاندی تگونه اودهغو څخه دیه لاس را غلو نتیجو چه دکوشانی دوری دتاریخی پیژندنی سره مرسته کوی بحث او خبر ی وشوی .

په دی برخه کی دافغانی هیئت رئیــس پوهاند عبدالحی حبیبی تیاری څرگند ی کړی او وی ویل دافغانستان مجلی یوه بر خــه به چه په کا ل کی در ی واره په سلومخونو کی چاپیږی دکوشانیانو د دور ی د نــوو تاریخی پلټنو اوکشفیاتــو ،دپاره مختصــی کړو او که چیری دغو و هیوادو څخه زیا ت مواد په لاس راشی دمجلی ټــولی پاڼی ا و حتی نوری زیاتی پاڼی به دهغه دپاره وقف کــــړو .

پوهاند حبیبی زیاته کړه دکوشا نی دوری په باب کی چه کومی علمی پلټنی د غــــړو هیوادو له خوا کیږی او موږ ته یی رالیږی که چیری په انگلیسی او فرانسو ی ژبه وی موږ ته به ډیره آسانتیا وی دافغا نـــــی هیئت درئیس تیا ری څرگند و ل دسیمینار دگډون کونکو له خوا څخه په زړه پور ی وبلل شو .

دشوروی اتحاد او هند نمایند گانو وعده ورکړه چه تر دی وروسته به دکوشا نیانو دتاریخی دوری مربوط موضوعات د خپرو لو دپاره راواستوی.

دپاکستان نماینده (ای-اف-خان) نظـــر په څرگنده کړه چه تر ټولو د مخه باید دسیمی دغړو هیوادو اختصا صی وظیفی تثبیت‌شی.

دایتالیا نماینده ښاغلی تدا ی دپاکستا ن دنماینده دتایید په تر څ کی وویل چه په دی برخه کی دشوروی اتحاد خپرو نه ډیرو ارزښتنا کو مطالبو متضمن ده چه‌ددغه‌حقایقو پوهید ل او نتیجه اخیستل دخا ص پا م لرنی او توجه وړ دی . موږ دیو نسکو څخه هیله کوو چه دغه ارزښتنا که‌مطلو بو نه او یا هغه مطلبو نه چه دسیمی غړی هیواد ونه یی خپرو ی په انگلیسی ژبه با ند ی وگرځوی. اودغړو هــیوادو پــه لاس کــښی کښیږدی څکه چه په بیلو بیلو ژبو خپرونی دتفاهم او هم آهنگی په لاره کی څواړ خیزه بند یزو نه پیښوی .

همدغه راز په دی غونډه کی دکوشانیانو دتاریخی دوری دپلټنو پر تمویل اولگښتونو باندی بحث او خبری وشوی . په دغـــــه خبرو کی اکثر ونما یندگانو هیله څرگنده کړه چه یونسکو دی دغه لگښتو نه وزغمی . همدغه رنگه دکوشانیانو د دوری دبین‌المللی سیمینار تر غر می وروسته غونډه کــی د اجندا پرشا ملو موضو عا تو با ند ی بحث او خبر ی وشوی . ددی غونډی ریاست د سیمینار دغړو دیخوانی فیصلی په اساس د تهران دپو هنتون د ادبیاتو دپو هنځــی مرستیال دکتور شاه حسین په غاړه درلود .

دکوشانیانوسیمینار

دکوشانیانو د دوری بین المللی سیمینار دثور په ۲٤ چه له غر می نه پخـــوا دعامی روغتیا دموسسی په‌کتابخانه کښی غو نډ ه وکړه په مر کزی اسیا کښی‌دلرغون‌پیژندنی دزیاتی همکار ی او ددغی دور ی دار تـهنر او معمار ی د مکمل البوم د خپرولو په‌باره کښی دپوهانو ترمنځ خبری وشوی.

ددغی غونډی په پای کښی دکو شا نـی عصر دتمد ن دالبوم دمسودی دجوړولـو له پاره یوه فرعی کمیته جوړه شوه.

په د غی کمیته کښی دکابل پو هنتو ن دادبیاتو او بشری علومو د پو هنځی استاد پو هاند د کتور فاروق اعتمادی دافغانستان له خوا ، ښاغلی فو سمن دفرانسی شخـه ښاغلی فیشرد المان داتحادی جمهو ر یت شخه ، ښاغلی لال له هندو ستان شخه ، او میرمن پوګه چینکووا د شوروی ا تـحـا د له خوا شا مل وو چه ریاست یی‌دیونسکو نما ینده ښا غلی میرا چینکوت په غـا ړه در لوده .

همدارنګه و ټاکل شو چه نو مـو ړ ی کمیته به هم هغه ورځ له غرمی نه وروسته د مربوطو مو ضوع ګا نو په با ره کښی غو نـډه و کـړ ی او ددغـو غو نډ و په پای کښی مسوده د سیمینا ر عمو می مجلس ته وړاندی کړی . ددغی غو نډ ی ریاست د ا مریکی د متحد و ا یا لـتـو نماینده ښاغلی او لند په غاړه در لو ده .

همد غه راز په نو موړی غونډه کښی د سیمینار د ا جندا په باره کښی د بـیـلـو بیلو هیوادو د پو ها نو تر منځ ډیری‌خبری وشوی او هر یوه په دی باره کښی مفصل نظر یی وړاندی کړ لی .

دکوشانی دوری د بین ا لمللی سیمینار له غرمی نه وروسته غونډه کښی دافغانستان اوحوزی د هیوا دو د لر غون پیژ ند نی په چـارو کښی د ا غیزه نـا کی هـمکاری د کوشانی دوری دزیاتی مطا لعی دانسجا م او دتاریخی آثارو د سا تنی او شارنی په‌باره کښی د سیمینار د غړ یـو له خـوا لا ز م تصویبو نه و شول .

له غرمی نه و روسته غونډی ر یا ست دشوروی اتحاد نما ینده ښاغلی ایسیمو ف په غاړه در لود او په هغی کښی‌دسیمینا ر دغړ یو له خوا د لر غونو آثارو د سا تنی اوشارنی په‌باره کښی ویـنا و ی و شو ی چه په دی باره کښی د کتور شاهی با ی مستمندی داسی نظریه ښکاره کړه چـه د لرغونو او تا ریخی آثارو د ساتنی، شارنی اوترمیم په بر خه کښی چه د پو هانو ا و دکوشانی دوری د هنر ښکارندوی اودهغی دوری دتاریخ درو ښانه کو لو له پـا ره ارځښت لرونکی او کم یاب ما خذ و نه دی باید ډیره پام لر نه و شی .

ده دا هم وویل که چیری د کو شا نی دوری د ار ځښت لرونکو آثارو د تر میم ، ساتنی ، شارنی په باره کښی ا غیزه نا ک اقدامات نه کیږی ا مکان لری چه د ز ما نی په تریدلو سره او د هیواد حالا توپه‌الـر زیا ر من شی‌او پوهان او متخصصان داسی تحقیقا تی مواد له لا سه و ر کړی چه ډیره بیه لری .

دافغانی هیئت ر ئیس پو ها ندعبدالحی حبیبی ددغه مطلب د تا ئید لو په ضمـن کښی وویل چه په افـغا نستـان کښی د کوشانی دوری او دتاریخ د نورو دورو آثار ډیر زیات دی او حکو مت هم دد غو آثارو د تر میم سا تنی اوشارنی له پاره بودجه ټاکلی ده خو د بو د جی د لږ والی له کبله موږ د یونسکوله‌موسسی شخه‌مالی‌اوتخنیکی مرسته غواړو .

دامریکی د متحدو ایالتو نماینده ښاغلی اولـند پـه دی باره کښی وویـل د هغـو تاریخی آثارو ترمیم سا تنه او شارنه چه په دی سا حه کښی مـوجود دی کـفا یت نه کوی بلکه باید دی هغو ار ځښت لرونکو آثارو ته هم پوره پا ملر نه وشی چه پـه موزیمو نو کښی مو جود د ی .

په‌دی باره کښی لازم دی چه د کو شانی

دوری د مربوطو آثارو لست تر تیب شی او دسروی او مطا لعی له پاره یو نسکو تـه واستول شی څو چه یو نسکو په دی باره کښی اقداما ت وکړی .

دشوروی اتحاد نما ینده میرمن پـو گـه چینکو وا وویل چه له اسلام څخه پخـو ا دوری آثارو زیاته برخه لهختی څخـه جوړه شویده . چه په شوروی اتحاد کښی د غه ډول آثار په لابراتوار و کښی سا تـــل کیږی . شوروی ا تحاد په دی باره کښی حاضر دی چه خپل تخنیکی هیئت دکوشانیانو ددوری د آثارو د تر میم له پاره افغانستان ته واستوی .

همد غه راز موږ د غه کار په غاړه اخلو چه ستا سی ما موړین په لا بر اتوا ر و کښی دد غه آثارو د سا تنی په بر خـــه کښی په خپل هیواد کښی وروزو .

همدارنگه د یوی خپرونی د خپریدو او د هغی د مطلبو نو په باره کښی هر یـــو ه نماینده په خپل وار سره خپله عقیده اونظریه څر گنده کړه .

پوهنا ند حبیبی په د ی بـاره کښی دغـه ډول چمتو والی څرگند کړ دهر ی منبع څخه چه دکو شا نیا نو د تاریخ دموضوع مواد موږ ته راورسیږی ژر تر ژره به زمـونږ پــــه خپرونه کښی چاپ شی .
دغـه چمـتو والی دسیمینار دغـړ یـو خوښ شو .
د مجلس په پای کښی پو ها ند حبیبی دسیمنار له غړ یو څخه تشکر وکړ او دغه سیمینار یی دکوشانی دوری پهتاریخ دلاس رسید و او زیات بریالیتوب له پاره گټو رو بالله او هغه تصویبونه یی چه په دی باره کښی دسیمینار دغړیو لـه خوا تائیـد شوی دی دکوشانی دوری دارت او تاریخ دزیاتی مطالعی اوپیژ ندنی پهبرخـه کښی اغیزه ناك وبلـل .

دکوشانیانود بین المللی سیمینار غړ یو د هغه پرو گرام له مخه چه دوی ته ترتیب شوی وو دثور په ۲۵ با میـانـو ته لا ړل او دهغه ولایت له تاریخی اثارو څخه ئی کتنه وکړی .

معظم ښولواك همایونی اعلیحضرت دکوشا نیانو د بین المللی سیمینار گډون کوونکی ۲۶ لهغرمی څخه وروسته په شپږ و بـجـو خپل حضور ته و منل .

په د غه و خت کی دسلطنتی د ر بـــار وزیر ښاغلی علی محمد ، داطلا عـا تو ا و کلتور وزیر د کتور محمود حبیبی او پـــه سیمینار کی د گډون کو و نکو هیئتونـــو دهیواد وسفیران حاضرؤ.
دکوشا نیانو د بین ا لمللی سیمینارغړیو د ثور په ۲۷ د ننگرهار دولایت د مر کـز جلال آ باد د ښار په جنوبی خوا کښی دهډی د غیر منقول موزیم آثار و کتل .

دهډی څخه د کو شا نیا نو د سیمینا ر دگډون کوونکو دکتلو پهوخت کښی هغـوی ته د ا طلا عا تو او کلتور دوزارت دلر غون پیژندنی او تاریخی آبداتو د سا تنی لو ی مدیر د کتور شا هی بای مستمندی لهخوا توضیحات ور کول کیدل .
دشوروی اتحاد ، ا مر یکی د متحد و ایالتو نو ، هند ، ا یران ، ا نگلستان ، فرانسی او ا یتا لیی هیئتونو هریوه پخپل وار سره د هډی د آثارو د لیدلو څخـــه وروسته چه په هغه کښی په بو دیك پوری مربوط حقایق څرگنداو روښانه شوی د ی دمجسمو د جوړولو یولوی مکتب و گڼا ټه .
دغه رزا دوی د کبانو درواقو نو هـغـه منظره چه د هډی د کیند نو په دو یـمـه مر حله کښی کشفه شوی ده ار زښنا که و گڼـلـه .
د تا شکند د تاریخ او هنر د ځا نگـی آمر پرو فیسور پوگه چینکوه د هډه دآثارو دساتنی د ستا ینی د څر گندو ولو په تر څ کښی وویل د غه آثار نه یوازی دافغانستان لپاره بلکه د نورو نړی والـو لـپا ره هم ارزښتنا که دی .

د تا جکستان د علو مو داکا دمی ر ئیس محمد عا صمی د چینکوه نظر په تـا ئـید کړه او وی و یل چه په هېوه کی د افغا نی لرغون پیژندونکو زیار ایستل دستـا ینـی و ړ د ی .

دهراوور د پو هنتون لر غون پیژندونکی پرو فیسور رو لند د هېوی د آثارو دستاینی او ار ز ښت د یاد و لو ښخه ورو ستـه نظریه خر گنده کړه :

هغه مجسمه چه د کبا نو په رواق کی کشفه شوی ده د بحر د مجسمی او یا په یونان او روم کی د مجسمی سرهمشابه ده .

دانگلستان د شا هی مو سسی دسکوکاتو دځانگی آ مر ښاغلی مکدول وویل : کو م شی چه زما د پا ملر نی وړ دی هغه دهوی دشتر په غو نډوی کی د لو مړی ځل لپاره یومعبد کشف شوی چه دهغه ټول جزئیات ساتل شوی او شته دی .

دتهران د پوهنتون دادبیاتو د پوهنځی ·مرستیال د کتور حسینی وویل : تر کومه ځایه پوری چهزه مطالعه اوخیـړ نه لـر م په ا فغا نستان کی د بودیك د مهمو آ ثارو له جملی ښخه یو اثر دی چه د بو دا یی دوری د تمدن حقایق مجسم کوی .

دهند لرغون پیژندونکی پرو فیسورگوشی وویل: د هېوی کیندنی په ډیرو ښوطریقو سره عمل شوی دی او هم باید وویل شی چه زه ددغه ځای کیند نو د تأثیر لا نـد ی را وستلم چه د کیندنو سا حه تر هغه ځایه پوری چه لا ز مه ده سا تله شوی ده .

دفرانسی د علمی تتبعا تو د مو سسی غړی ښا غلی فو سمن وویل : هغه چا ری چه د هدی په مو ز یم کی د هغو د آثارو دسا تنی لپاره تر سره شوی فوق العادهدی اوزه دافغا نستان د حکو مت او دهغه هیواد دلرغون پیژندونکو تقدیر کوم .

دایتا لیی د لر غون پیژندونکی هیئتآمر دکتور تدای وویل : دالومړی ځل نه د ی چه زه هېوه گورم مگر کوم شی چه زه یی هیله من کړی یم هغه دادی :

ددی په ځای چه د هېوی آثار مړ پــه خرا بیدو شی نو ښه شوی دی او د هغو آثارو په سا تنه کی ز یاد د قت شو یدی.

ده وویل : لر غون پیژندونکی معمـو لا ددی پر ځای چه آثارو ساتی نو هغه لـــه منځه وړی مگر په د غه ځای کی مو نــږ باید اعتراف و کړو چه د مو زیم د ساحی ساتنه او څارنه یو فوق العاده معقول کاردی.

همدارنگه دکوشا نیا نو ددوری بین‌المللی سیمینار گډون کو و نکو هیئتو غړو د ثور په ۲۹ په داسی حال کښی چه د فرا نسی دلر غون پیژندونکی دهیئترئیس پروفیسور یوول برنارد لهخوا دای خـا نـم د کشف شوو لر غونو آثارو په باب تو ضیحـا ت ورکول کیدل ، و کتل .

همدغه راز د کو شا نیا نو د بین‌المللی سیمینار غړو پرته له ذکر شوی ځایو نـو ښخه د پلخمری سره نژدی د سره غا ښنی لرغونی آثار هم کتلی دی .

دکوشانیانو بین ا لمللی سیمینار د ثور په ۳۱پای تهورسید.

دخوشحال خان‌ختك دوه‌سوه‌نوی یمه کالیزه

۲۹۰ کاله پخوا (۱۰۲۲ هـ) د پښتو ن
خوا د ختکو په اکوړه کښې یو ستو ر ی
و ځلید چه دا خو شحا ل خان د شهبا زخان
زوی د یحیی خان‌نمسی او د ملك ا کو ړی
کړوسی و . خو شحال خان په ۷۸ کا لـه
عمر کښې د خیبر او آ باسین تر مینځ‌داسی
جنگی ، اولسی ، ادبی ، سیاسی چا ر ی
ترسره کړی چه په‌رښتیاسره‌دی‌دتوری‌اودقلم
خاوند ، دجنگ د میدا ن پهلوا ن ، ښښتنو
داستقلال مبارز او د ټینگ عزم او د لـوړ
مقام خاوند وو . په (۱۱۰۰ هـ) کا ل د
دوهمی خورپه۲۸ وفات او د هوډی د غـره
ترځنگه خا و رو ته و سپار لی شو .

ددی ستر میـړ نی د تـوری او د قلـم
قهرمان د یادونی او نما نځنی لپاره تصمیم
ونیول شو څو د نورو ا فـغانی نا متـو
شخصیتو نو په شان دده مقام هم تجلیل
شی .

چه په‌دی تو گه د لمړی ځل لپاره ددی
لوړ او مړ نی شخصیت د مړ یـــنی ۲۸۶
کالیزی د یادونی او نما نځنی‌پولوی‌سیمینار
د۱۳٤٥ کال داسد په ۲٤ نیټه د پښتوټولنی
لخوا په کابل کښې د خار جی او دا خلی
پوهانو په گډون په خا صو مرا سمو سره
و نما نځل شوه .

سږ کال هم چه دد غه نا متو شا عـر
د دوه سوه او نوی یمی کالیزی سره مصادفه
وه د ۱۳٤۹ کال د ا سد په ۲۷ د سها ر
په لسو بجو وروسته له قرآن کـــر یـم
له تلاوت څخه د معظم همایونی ا علیحضرت
په پیغام سره د عامی رو غتیا د مو سسی
په تالار کښې په خا صو مرا سمو سر ه
و نما نځل شوه .

دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت‌افتتاحیه پیغام :

خوشاله یم چه د ستر ادیب ، نـا متو
مجا هد او بر جسته مشر خو شحا ل خان
ختك د وفات د ۲۹۰ کلو د تیریدو پـــه
مناسبت د غه د نما نځلو محفل په کا بـل
کښې جوړ یږی .

د خوشحال خان ختك شخصیت د شعر
او ادب ، انسانیت ، اخـلا قو ، تد بـیر
سیاست ، میړانی‌اوغیرت ښکا رند و ی دی
او د پښتو ژ بی دادب په لار کښی د د ه
خد متو نه‌ساری‌نه لری .

خوشحال خان ختك نه یوازی د ا فغانی
ملت غو ښتنی د پیا وړی ښست‌اینښودونکی
په حیث بلکه دنړ ی د یوه غښتلی ادیـــب
په حیث د ستایلو وړ د ی .

هیله لرم چه د غه علمی مجلس د هغو
محفلو نو په لړ کښی چه د خو شحال خان
ختك د مقام د نما نځلو له پاره پخوا جوړ
شویدی یا وروسته تردی جوړ یږی د هغه
ستر مشر د آ ثارو او ا فکارو په معر فی
کښی ار ځښت لرو نکی بر خه و لری .

د ملی شخصیتو نو او ا فغانی فر هنگ
د معرفی کو لو په لار کښی د لیکوا لو ا و
محققو پو ها نو خا لصا نه کو ښښو نـــو
ته په در نه ستر گه گورم او د لوی خدای
له حضور څخه ددوی له پاره بر یا لیتو ب
غوا ړ م .

وروسته له هغه چه د همایونی‌اعلیحضرت پیغام د صدارت د دوهم مرستیال دپو هنی و زیر لخوا و لو ستل شو ، جلا لتمآب نور ا حمد اعتمادی صدراعظم هم‌دخوشحالخان ختك د مقام ستا ینه و کړه او هغه‌یی د یو پیاوړ ی لار ښوونکی مرشد ، د خپل‌اولس داخلاقو ر هبر او د حق د لاری فدا کا ره قایدو بله او خپله بیانیه یی داسی‌ایرادکره.

د ښاغلی صدراعظم د وینا متن !

گرانو حا ضرینو !
محتر مو پو ها نو !
خویندو او ورو نو !

ډیر خوشاله یم چه د پښتو ژبی د لو ی ادیب خوشحال خان ختك دیادونی په هغـو بختور ومراسمو کی برخه اخـلم چه همـدا اوس د معظم ټولواك همایونی ا علیحضرت په پیغام پرا نستل شول .

دد ی ستر شخصیت نما نځنه د قلم د خاوند قدر کول دی هغـه خـد مت چــه خوشحال خان ختك د پښتو ادب او په‌تیره بیا د پښتو شعر د بنیاد د تقو یی د پا ره کړیدی ساری‌نه‌لری څکه ترده مخکښی ا و وروسته هیڅوا ډد ی برخه کی دومره کوښښ نه دی کړی . د خو شحال ختك یـا د و نه دتوری دیوه‌خاوند ستاینه ده چه د خپل‌اولس دآزادی دپاره ئی دخپل ژوند ډیره بر خـه هدیه کړی ده دی پخپله وائی.

د افغان په ننگ می و تړ له تو ره
ننگیالی د ز مانی خوشحال ختك یم

همدا شیا نی د خوشحال خان ختك دمقام یادو نه د یوه پیا و ړی لار ښوونکی ا و مرشد نمانځنه ده‌چه دخپل اولس داخلا قـو رهبراو دحـق دلاری فدا کـاره قا ئیـد ؤ .

خوشحال دافغانی ملت غو ښتلو بنیا د په حق جو ئی ،عدالت غو ښتلـو او خـد ا پرستی بنا کړ اوځرنگه چه معلو مه د ه د هغه عمیق ا ثر ز مو نږ دا کثرو منو ر ینو په أفکار و او مجاهداتو باندی معلو م او مشهود دی پدی و خت کښی چه دخوشحال خان د مر گ نه په قمری حساب دوه سوه نوی کاله تیریږی خو شحا له یو چه ددغه ستر شخصیت دافکارو ا شعارو او ژ و ند په باب یوشمیر علمی مقالی د پو هــــنی جهان ته و ړا ندی کیږی . هیله لروترلسو را تلو نکو کلو نو پوری چه د خو شحا ل خان ختك دوفات نه دری قر نه تیر یږ ی پدی بر خه کښی عمیق علمی او مختلف مطالعات ځرنگه چه دد غه لوی ا د یب اولوی زعیم د شا مه سره ښایی تر سره شی .

پدی محفل کښی چه ددی ستر شخصـیت یادو نه کو و دده لوړ ا فکار او له افتخا ره ډك ژ و ند ستایو او ر وح یی خو ښا له غواړو . هیله لرو خوانا ن او منو ر یـن چه د تا ریخی‌اوملی مفا خرو د بیا ژوندی کولو د پاره و جدانی و ظیفه لری د د ی ستر شاعر نا متوپهلوان او پیا وړی ز عیم دملی مقام اوعالی افکارو د معر فی په‌لا ره کښی خپله بر خه ادا کړی .

زه ډیر خو شحاله یم چه ددی نما نځنی په غو نډه کښی د افغانستان او پښتونستان د ادیبا نو سره یو ځای بر خه ا خلم .

زه هغو ټولو عالما نو ته چه پدی‌کالیزه کی یی بر خه ا خیستی ده هر کلی وا یـم اوله پاك خدای نه یی د نو میا لیو اشخاصو او ملی فر هنگ د معرفی په لاره کی‌زیا ته کا میابی غواړم .

وروسته د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنی و زیر د کتور عبدالقیوم خپله‌بیانیه ایراد کره .

دپو هنی وزیر د کتور عبدالقیوم‌پیغام :

ډیر خو شحاله یم چه د پښتنی د نیـا دیوه ستر شاعر ، مفکر ، مو لف اوسیاسی مشر دنمانځنی په غونډه کښی بر خه‌اخلم.

زه لومړی د پو هنی دوزارت له خوا هغو درنو لیکوا لوته د زړه له کو می هر کلی وایم چه له کوزی پښتو نخوا نه ر ا غـلی دی . بیا له هغوټولو منو رینو او لیکوالونه تشکر کوم چه ز مو ږ بلنه یی منلی اوپدی

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادي هغه وخت چه دخوشحال خان خټک د ۲۹۰ کالیزې په مناسبت خپله بیانیه ایرادوي .

د خوشحال خان کالیزه

تاریخی غونډه کښې یې بر خه ا خیستې ده.
د خوشحا ل خټک د ادبی او ملی مقام
نمانځنه یوازی موږ نه کوو بلکه په جهان
کښې هم دی د توری او قلم د خا و ند
په صفت پیژندل شوی او ستایل شوی دی .

خوشحا ل یو ملت جوړ وونکی او ولس
ویښوونکی شاعر او د توری اوننگه د ډگر
قهرمان دی دا یو حقیقت دی چه د خو شحال
په څیر ستر شخصیتونه په نړ ی کی هم
ډیر کم پیدا کیږی . دی هم شاعر دی ا و
هم مفکر ، هم مؤلف دی او هم لیډر، هم د
توری خاوند دی او هم د تدبیر ، هم معلم
دی او هم تور یالی .

دخوشحال شعر د پښتنی کړ کتر ، پښتنی
خویونو اوپښتونولی دصفا تو یوه ډیر ه
ښه هنداره ده .. له همدی ا مله دی چه د ،
په پښتنی دنیا کښی دیوه لوی ملی مشـــر
اوشاعر نوم گټلی او د پښتو ژبـی پلا ر
بللی شوی دی .

خوشحا ل چه څه و یلی هغه یې کړی هم
دی . توره یی که ستا یلی چلو لی یی هم
ده . پښتو نولی یی که غوره بللی نو یی
روز لی هم ده .
خوشحال خان وو مگر داسی خان چه د
توری سختا او قلم نوم یی وو لکه دا چـه
وایی .

که سخـاده او که تـوره کـه خـا مـه د ه
په دا در ی تــو کــه ژما تللـــی نامه ده

خوشحال خان د پښتون و لس د ملی
اتحاد او خپلوا کی دپاره نه هیر یدو نکی
مبـارزی ترسره کـړی. ولی متاسفا چـه
پخپل ژ وند کښی ده ستر ملی ا ید یا ل
ترسره نه شو .

مو نږ نن خوشحا له یو چه په آ زا ده
فضا کښی دخوشحال دیاده‌ونی او نما نځنـی
په‌دی لویه ټولنه کښی دهغه دلـوی نــو م
نما نځنه کو و او د هغه لوړ او همتنا ك
روح ته‌درحمت پیغلم ا ستو و .
دارنگه چه بوار سره د کابل پو هنتو ن
رئیس پو هاند د کتور عبدالقادر بـــسیـــا
دکابل پو هنتون پیغام و لو ست .

دپیغام متن :

ویاړم د پو هنتون نو نو پیغام هداسی
یو شخصیت د یادو نی دوتلین په مناسبت
تاسو ته وړاندی کړم چه د پښتو د ثقافت
او تورو یا لیتوب مظهر او تمثال د ی .

خوشحال خان دپښتو ژبی پلار ، دتور ی
او قلم خاوند او دپښتو د یو والی اوافغانی
اتحاد منادی د خټکو په یوه لو یه کور نی
پوری منسوب دی چه داټك د مست سیندپه
غاړه لوی شوی او د شعر سر شاراستعداد
یی ابدی ژوند ور په بر خه کړ .

نن چه مونږ د دی شخصیت د یا دو نـی
نمانځنه کوو یوواز ینیا دا فرصت میسرېږ ی
چه د پښتو په مفاخرو کی د شخصیت ،
علمیت ، هنر مندی ،فلسفی‌او د توری خاوند
دیوه بر جسته مثال د ژوند په تفصیل کی
څیړونه و کړ ی .

د خوشحال خان ا ستعداد او قد ر ت په
شعر او ادب کی، دخوشحال خان تـد بیـر
دخپل و خت په سیاست کی ، د خوشحال
خان نظر او تفکر په فلسفه او ا جتما عی
ژوندکی چه دده آ ثارو د مطا لعی څخه ا و
دده د ژ مانی‌دتاریخ په رنـا کی راښکاره‌دی
افغانی ځوانا نو ته دا احساس پیدا کو ی
چه د ملی قهر ما نانو په لړ کی دخوشحال
خان د ژوند او دآثارو مطالعه د ملی‌وحدت
دسر مشق په توگه ضرور ی او حتـــمی او
دویاړوړو بولی .

خوشحالخا ن یوازی د تـوری او عمـل
قهرمانان نه بلکه د قلم او نظر په د نـیا
کی د یو عالی مقام څښتن دی دخوشحال
عمل ۲۹۰ کاله دمخه ختم شو مگر پـه نظر
کی‌یی تراوسه هم داسی اساسی ټکی ا و
ارمانو نه پیرا ته دی چه دافغانی د نیـا د
ځلیو د پاره د ډیر او چت اید یال ا و
سر مشق لری .
همدارنگه د خوشحال خان توره د زمانی

په جنجالو کې پټه او و ر که شوه مګر د
خوشحال خان قلم او س هم پاتی د ی او
پاتی به وی چه یوازی ځانته نه بلکه دنړ ی
د مد ققینو د پاره ، د فیلسو فانو د پاره ،
دمورخینو دپاره او د شعر او ا د ب دپاره
د یو معتبر د کترین په حیث خپل عـظمت
ساتلی د ی .

کوم آ ثار او ا شعار چه د خو شحا ل
په مقتدر او توانا قلم کښل شو ی هـــغه
دافغانی ثقافت په آسمان کی یو ډیر ځلاند
او نه ورکیدونکی ستو ری دی .
څرنګه چه خوشحا ل دده په خپل قو ل
د پښتو شعر په آب و تاب کې د غه ډ و لیې
دپښتو نثر هم د مغلق سبك له کږ لیچـــو
شخه را بهر او د دستار نامی په ســاده او
روانه لار برابر کې .

خوشحالخان د خپلو منظومو او منثـورو
آثارو پهواسطه دپښتـو دپـاره دملیـت ،
غیرت ، شجاعت ، ننګ ، کلك عزم ، لوړ
همت ، و طنپرستی ، ملی یووالی او داسی
نورو ډیرو عالی مفا هیمو درسو نهپریښود
مګر دا د خو شحال د آثارو یوازی یواړخدی
دا آثار په حقیقت کی د نورو خوا وو نههم
دډیرزیاتاهمیت او ژور غور وړ د ی.
مثلا څنګه چه د خو شحال خان د ا شعا رو
دیوان ترده نه وروسته ، شا عرا نو دموا ج
بحر په نامه یاد کړی دی یقینا همدو مر ه
غنی د ی .

دایوازی د خپل هنری ارزښ له نظر ه
د پښتو یو بی ساری او د ډیری ژ و ر ی
مطالعی و ړاڼر نه بلکـه دافغـانی دنیـا د
اقتصادی اجتماعی جغرافیا یی او تا ر یخی
یو ډیر مهم فصل هم جو ړ دی .

د خوشحال خان د آثارو او ا شعارو په
باره کی پـه افغانـی نړی او خارج دواړ و
کی یو څه څیړنی شویدی دی مګر مو نـږ
دا څیړ نی یوازی یوه شروع او پر له پسی
انکشاف او پر مخ تګ او د نویو ا فغانی
نسلو نو یوه د رنده ملی او علمی و ظیفه
بو لو .
کابل پو هنتون د خوشحال خان د آثارو
او ا شعارو د څیړ نی په باره کی د همدغی
ډول یوه متداوم ، منظم اوعلمی کاردترسره
کولو د پاره له څو کاله راپدی خوادادبیاتو
په پو هنځی کی د خوشحال خان پیژ ندنی
یوه ځانته څو کی پرا نیستلی ده ا مید دی
چه په دی څوکی په آینده کی دپور تـــه
مطلب د تر سره کـو لو په غـر ض نو ر
انکشا فات هم را منځ ته شی .

مګر سره له دی هم ز مونږ په عقیـد ه
ددغسی یو ستر شاعر د حق پر ځـا ی
کولو او د آثارو افکـارو اونظر یـاتـو د
پیژ ند لو او معرفی دپاره یوازی د یـــو
مرکز کار کافی ندی نو لدی امله کـا بـل
پو هنتون ز مونږ د ستر ملی شاعر مولف
او مفکر په بر خه کی دد غی ډول علمی او
ادبی محافلو جوړیدلو ته په در نه ستر ګه
ګوری او هیله کوی چه پهدغه ټولنه کـــی
لوستل شوی مضا مین به دافغانی ا د بی
مطالعاتو د شاګردانو او د ا فغانی ثـقا فت
د محققینو دپاره د استفادی او قــدر وړ
مواد برابر کړی او د دی مفصلی څیړ نی
شخه یوه عملی نتیجه حا صل کړی .

وروسته لههغه دپښتو ټـولنی رئیـــس
پوهاند صدیق الله ر ښتین د نـار وی د
نامتو لیکوال او ختیځ پیژندونکی د پښتو
ټولنی ا فتخاری غړی ښاغلی مار ګن ستړن
پیغام چه د پښتوټولنی په نا مه رارسیدلیو
ولوست .

دجارج مار ګن ستړن پیغام :

په کابل ټایمز کښی می ولوستل چه د
خوشحال ختك د نما نځنی او یا دونی غونډه
په کابل کښی جوړیږی .
د هجری قمری په حساب د پښتو ددغه
لوی ادیب د مړینی ۲۹۰ کاله پوره کیږی.
او په شمسی حساب تیر کال دده د مړینی
۲۸۰ کاله پوره شوی وو . په دی ډول لس
کاله او شل کاله وروسته به د دی نومیالی
پهلوان او غښتلی لارښوونکی د نما نځـنی
او یا دونی د پاره نور جشنو نه جو ړ یږی.
زه اوس بوډایم ، ښایی چه هغه وخت بـــه
ژوندی نه یم . نودا پیام د پښتو ټـولنی

دافتخاري غړی به حیث هغی ټولنی ته‌استوم.
له نیمی پیړۍ نه زیات وخت کیږي چه دخوشحال خان ختټك آثار لو لم او دی خیری ته ملتفت کیږم چه دغه ستر زعیم دپښتو دشعر او پښتو ادب دتاداو او بنسټ ایښنو د لو په لیاره کښی کټ مټ هغه مقام لری ، څنګه چه یی د نوروملکونو د ادب نومیالی بنسټ ایښنو دونکی لری ، دغه‌ستر ادیب په‌خپله‌هم‌خپل دغه خدمت او قدرت ته پام اوفکردرلود .

خوشحال په ټول ژوندانه کښی حتی چه ترمرګه پوری توریالی اوزړورو ده په‌ځوانی کښی قلم په لاس وا خیست او څومره چه عمر تیریده ، دده اشعار پخیدل اوقوی کیدل . تر څو چه د یو داسی شخص‌دنرمو احساساتو څرګندوونکی شول ، چه دخپل اولس او ملت سره یی ډیره مینه درلودله‌او د انسانیت احترام یی کاوه .
او د خپل‌دین پیروی او منبنت یی د خپل عمل او فکر لارښود ګانه ، اوس‌دافغانستان خوږ وطن ډیر ښه پوهیږی چه دد غه ستر او غښتلی ادیب نمانځنه او یادونه دملی کلتور په قوی کولو او د ځوانانو له‌خوا دپخوا نومیالو په‌زیاته پیژندنه کښی ډیره اغیزه لری .

دافغانستان خلك د پوهی او فرهنګ معنی ته په پراخ نظر ګوری ، دافغانستان خلك چه له پخوانه دآسیا په څلور لاری کښی ژوند کوی ، په تیرو پر له پسی پیړیو کښی یی د بشری پوهی او علم په‌لاره کښی ښه خدمتونه کړی دی ، دوی پوهیږی چه د خوشحال ختټك غونډی یولوی نظری او روښان فکره ادیب نمانځنه اویادونه ددوی د پورته صفاتو د قوی کولو په لاره کښی ډیره زیاته اغیزه‌لری .
هیله لرم چه په راتلونکو لسو شلو کلونو کښی به د خوشحال ختټك کامل آثاراو غوره شوی اشعار او دده په‌باره‌کښی نور سودمن آثار د چاپ ډګر ته راووځی ، او د دغه لوی شاعر په ژوندانه ، افکارو اوادبی مکتب به‌زیاته رڼا واچوله شی.
زه پوهیږم چه یو داسی وخت به را شی چه ټول خلك به په دی و پوهیږی چه خوشحال ختټك یو داسی پاك زړی، سپیڅلی انسان او د روښان زړه خاوند و چه له انسانیت سره یی مینه لرله او خپل قوم او اولس ته یی دیووالی ، لویوالی او د نوری نړی د خلکو سره ددوستی او ښو علایقو د ساتلو خوږه بلنه ورکوله ا
او سلو ـنااروی
د ۱۳۷۰ ع کال د اګست اول

دخوشحالخان ختك د۲۹۰ کالیزی د یادونی په مراسمو کښی د کابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی ، صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی ، د صدارت لومړی مرستیال ښاغلی‌عبدالله یفتلی دمشرانو دجرګی رئیس سناتور عبدالهادی داوی ، دکابینی غړیو، دولسی جرګی نایب ښاغلی کرزی ، د مشرانو د جرګی لومړی نایب سناتور محمداسمعیل مایار ، دقاضیانو دعالی محکمی او دستری محکمی د صلاحیت د تنازع ددیوان رئیس ښاغلی عبیدالله صافی د شوری ځینو غړیو دپښتونستان سترمشر خان عبدالغفار خان د هیواد د یو شمیر مخورو او لیکوالو او په کابل کښی ځینو اوسیدونکوپښتونستان ګډون کړی وو .

هغه میلمانه چه په دغی کالیزه کی د ګډون له پاره راغلی وو دادی :
ښاغلی امیر حمزه شینواری ، ښاغلی عبدالاکبر خان اکبر ، ښاغلی قلندرمومند، ښاغلی فضل احمد غازی او ښاغلی سلطان محمد صابر .
د نامتو شاعر خوشحال خان ختټك‌دتلین په‌دوهمه غونډه کښی چه‌داسد په ۲۸دسهار په نهه نیمو بجو دعامی روغتیا په تالار کښی شروع شوه لومړی مړی‌سناتورقیام‌الدین خادم د خوشحال خان ختټك ددستار نامی کتاب په باره کښی وینا وکړه او وویل‌چه‌زموږ تالیر او روحیی څخه په الهام‌اخیستلولیکلی دی .

سناتور خادم په خپله دغی وینا کښی دستار نامه کتاب دقهرمان شاعر دشخصیت

ثبات ، او لویه نبنه وبلله او په هغه درج شوی هنر او خصلتو نو په باره کښي یې اوږ ده شرحه . بیان کړه . وروسته ل هغه پو هندوی حبیب الله تږی دخو شحا ل خان دآثارو دنقد تر عنوان لاندی وینا وکړه او دنا متو شاعر د اجتما عی ژو ند اړخونه او دهغه قیمت لرونکی آثا ریې تحلیل کړل او خوشحال خان ختك شعرو نه یې د هغه وخت داجتما عی ژوند دتمثیل آئینه و باله او ویې ویل چه دهغه وخت کور نی جګړی او د ژوند خرابو شر طونو ددغه نامتو شاعر په ژوند داسی ناوړه اغیزه وکړه چه زموږ شاعر دژوند په وروستیو ورځو کښي په ډیرو رامه‌نا سره وفات شو .

وریسی ښاغلی میرمحمد صدیق فرهنګ له خوشحال خان څخه پخوا وخت اجتماعی او اقتصادی حالت له بیا نولو نه وروسته وویل چه دخوشحال خان ختك دپیدا کیدو په وخت کښي افغانستان په یوه ګډه و ډه دوره کښي و چه کوم ملی خپلواك دو لت پکښي نه و .

په عین حال کښي یوه تدریجی اودوامدار حرکت دټولنی اقتصادی ژوند ته تغیرورکاوه او دقبایلو سر پټی اقتصاد کرار کرار د بازار په اقتصاد بد ل کیدو .

دغه اقتصادی او اجتما عی بدلون په سیاسی حالاتو کښي هم منځ ته راغی او د آزا دی مفهوم له محلی او قبیلو سو یې څخه ملی سو یې ته جګ شو .

له همدی کبله دی چه له خوشحالخا ن ختك څخه دمخه دروښانیانو او نورو له خوا یولړ حرکتو نو شرو ع شوی و وروسته له هغه خوشحال خان دغه بیر غ جګ کړ که څه هم دی هم بریالی نه شو خوداحمد شاه ابدالی دظاهر یدو او د افغانی دو لت دبیا جوړیدوله پاره لار د ده له خوا برابره شوه دښاغلی خادم له توضیحا تو څخه وروسته ښاغلی فضل احمد غازی د ستر ملی شاعر حماسی ، فکرونو ، پښتو نـو لی قومی او ملی احساسا تو په باره کښي وینا وکړه او هغه یې یولوی مفکر ، یو نا متو شاعر اویو غوره لار ښوونکی وباله او د ده افکار یې دنورو له پاره الهام ښښو نکی وبلل او ویې وویل چه دهند دنیمی قاری نا متو شاعر او لو ی عار ف علامه اقبا ل هم په خپلو شعرونو کښي د خوشحال خان ختك لوړ مقام ، قومی او ملی افکار یاد کړی او ستایلی دی .

دخوشحال خان ختك ۲۹۰ کـــا لیزه د نمانځنی دریمه غونډه داسد په ۲۹ دغر می نه مخکی په نه نیمو بجو د عامی روغتیا په تالار کښي د محمد دین ژوا ك په وینا سره شروع شوه .

ښاغلی ژواك وویل : موږ خوشحال ختك نه ستایو بلکه د ده اجتما عی او بشر ی اخلاق ستا یو موږ خوشحال ختك نـــه خوښوو بلکه د ده انسا نی کرامت ستا یــو د ده دکام سره مینه او دښمنا نو سره د ده دکلم سر سخته مبارزه چه‌ده په ژوند کښي شروع کړی او په مرګ پا تی شوه‌ستایو .

ده دخپلی بیا نیی په توځ کی زیا ته کړه: دخوشحال هویو چیغه دښادی اواز د رزم ږغ او دبزم نغمه ټول ملوږ نظری مختلفه رمــز رونه دی او دااغیزه له ده څخه په یوه حال کښي نده هیره او نه هم ارمان دخان کوراو کام دپاره غواړی دخوشحال دغه غوښتنه د یولړ زیدلی او غم لړ لی احساس په ننداره کښي تاسی د ده دمرګ په ارمان کښي وګوری دی وایی .

کاشکی څوان د پښتنو په ننګ کی مروی
نه چـــه ګــور لـــره روان شــو د تلتکــه

ده زیاته کړه چه دخوشحال شعراو شاعری دخپل وخت دژوند دټولو حا لا تواوشرایطو هنداره ده .

له ده څخه وروسته میرمن معصومه عصمتی خپله بیانیه شروع کړه او وی ویل : څرنګه چه ظلم او زور ګیری ، بی باکی او تیر ی پر پښتنو باند ی دومره زیات شوچه دپښتو ادب ته یې بل رنګ ورکړ او دپښتو ادب سیاسی بڼه ، واخیسته خوشحال خان ختك دغه امتیاز ګټلی دی چه دخپلو وطنوالو دبدبختی دیوارخ تصویر دیو ماهر نقاش په څیر ترسیم کړ او دولس دضرور یاتو او غوښتنو ســره

سم دخپل وخت ادب ته یې واقعي شکل ورکړ .

خوشحال خان د ادیب او سیاستمدار وحدت او اشتراك دیوی تولنې دو یشو لوله یاره لازم ګانه نو دغه وو چه ده خپل ادب اوسیاست سره یوځای کړه او دپښتو ادب ته یې سیاسي اجتماعی اقتصادی اوکلتوری بنه ورکړه نو ځکه زمونږ دملی قهر مان دتوری او قلم خاوند دپښتو نخوا د آزادی مین شهباز ده تور ن رز می ، حماسي او اقتصادی نظریات او کلتوری برخی لری .

امیر حمزه شینواری په خپله وینا کښی وویل خوشحال بابا په پښتو نخوا اوهم په درسته نړی کښی یو بی نظیر ننګیا لی او بلتور پښتون وو د خوشحال بابا تر ل نظر ی صفات دهغه شجاعت ، ننګ،میرانی او ځوان مردی نه عبارت وو بلکه همدغه صفات یې په نورو تولو نظری صفا تو غالب وو نو ځکه دهغه دشعر په هر صنف کښی باز او شاهین په الو تو ښکاری .

ده دبیا نیی ورکولو په ترځ کی څرګنده کړه که غزل دی که رباعی ، که‌اجتماعیات دی که سیاسیات ، که عشق دی که‌محبت جنګ دی او که جګړه پدی تولو دباز او شاهین شمو ل څرګند دی .

داورنګ په خلاف د خروج په وخت کی خوشحال بابا هم د دی ننګیا لی فطر ت اظهار دباز او شاهین په استعاره کښی ورانده ی کوی .

خوشحال خان ختك خان وو ، ملك وو ، دشتو خاوند او دځمکو خاوند هم و خوهغه وخت لاخوشحال ختك نه وو او چه کله د وخت تقاضا دا شوه چه باید قربانی ورکړی نو میدان ته راووت او روسته یې قر با نی ورکړه کور کلی یې پریښود او په یوه جونګړه کښی مړشو خو دپښتنو پت یې‌وساته او دمغلوبه مقابل کښی تراخیره‌پور یې‌مبارزه وکړه ده وویل چه پښتو د پښتون قوم‌تهذیب دی او پښتو نولی تمدن دی

امیر حمزه شینواری دخوشحال خان دعملی ژوند په باره کښی‌ډیری خبری‌وکړی او وی ویل که پښتو مو پیژانده له او په پښتونولی پوه‌شوی . خوشحال‌ختك‌مووپیژانده او که خوشحال موو‌پیژانده نو پښتو او پښتو نولی موو پیژند له ده زیاته کړه :

پښتون که هر چیر ته وی خو د اصفا ت به هم ورسره وی لکه چه وایی دکلی وو زه خو دنر خه مه وزه یادقوم نه وزه‌خود دستور نه مه وزه یعنی د دوی سره هرځای کی پښتو او پښتو نولی وی چه دایی هم تهذیب او هم تمدن دی او دتولو نه مخکی زمونږ قوم کښی‌دیموکراسی‌راغلی ده .

ده زیاته کړه چه دپښتو تولنی لو مړ نی سیمینار خوشحال او پښتو په ملی او بین المللی دول په زیاته بیا هغوکسانوته‌ښودله چه خوشحال او پښتو یې نه پیژند له دا ابتکار د افغانستان او پښتو تولنی وو او دالوی خدمت د افغانستان هیواد کړی وو .

دامیر حمرزه شینواری او پر یشا ن‌ختك دوینا څخه وروسته سلطان محمد صابرخپله وینا یې واوروله . ده دخوشحال خا ن ختك او انسا نی کرامت په باره کښی‌ډیری خونه وری‌خبری‌وکړی ښاغلی صابره کویتی هیواد د اخبار مدیر وویل : دپښتو ژوند او دخوشحال ژو ند ی کید ل د افغانستا ن لوړه توجه وه او دا افتخار دافغانستان په برخه دی .

دخوشحال خان ختك د ۳۹۰ کلیز ی په څلورمه غونډه کښی دوست شینوا ری د خوشحال خان ختك داشعار ولغوی خوا و څیړله او وی ویل خوشحالخان ختك که له یوه خوا دپښتو نخوا په تاریخ کی‌دپښتنو د یو والی او بیدار ی‌لوی اتل دی توله‌بلی خوا دپښتوژبی په ادبی کولو او دفور م ورکولو په تالیفاتو بدای کولو کښی همد غه شان قهرمان دی .

ده زیاته کړه دژبی لغوی خو داسی‌مثال لری لکه دجوهر ی په هټی کښی راز راز ملغلری هغه ملغلری‌چه‌پدغه‌پانګه کی د یوه لایق هنو من جوهر پیژانده له خوا غوره او وپیل شی دیو ی خوا ملغاری له مشکنو ته بیلیږی او له بلی خوا د ملغلرو ښکلا او

ښایست لازیاتیږی .

دخوشحال په کلام کی د پښتو دلغـــوی خوا همدغه لوی صفت په برخه دی او موږ داهرڅه د ده په خوازه کلام کښی موندلی شو.

ده وویل چه خوشحال ختك یو بیاو ړی شاعر دخپلی أدبی ژبی دپیا وړی جوړونکی او کره معمار صفت لری که ژبی ته دیوی مانۍ سره تشبیه ورکړ و ژبنی مواد دهغو دخښتو او مسالی په شان دی چه لایق معمار یی په خپل خپل ځای لګو ی .

له هغه څخه وروسته دپیښنور یو حسا س لیکوال عبدالا کبر اکبر دخپلی وینا په ترڅ کښی څرګنده کړه چه شا عری دخوشحال خان ختك نه کسب وو او نه دهغه دشهرت ذریعـــه

ده زیاته کړه چه پښتانه ولی خوشحال خان ختك ته په درنده ستر ګه ګوری دپښتو په زړه کښی دخوشحال خان باباقدراو عز ت یوازی په دی وجهه نه دی چه ګوند ی هغه دپښتو یو ښه شاعر او د دیوان خاوندوو.

داسی دډیرو خلکو منظوم کلامو نه پاتی شوی دګل او بلبل ، دلیلی او مجنو ن د عشق أو جنون ، دسوز ګداز ، دمحمود او ایاز په حدو ژنا باند ی غزل ، قصیده ، شاهنا می ، مثنو یاتی ، لنډی او چاربیتی لیکلی دی خو خوشحالخان دمحمود فردوسی نه دی چه ښه شاهنامه یی لیکلی دی نه پنجاب اقبال چه د اسلام ژړا او دیو پر یو تی قوم داوچتولو دپاره زوړ شعر اورزمیه اوبزمیه اشعار و ته یی نوی جامه وراغوستی ده .

ده زیاته کړه چه نه دبنګال تیکو ر دی چه ګیتا او مجلیبیا او نور کتابو نو د هـــند وفلسفی په نوی رنګ دښودلو دهندوستانی مصوری موسیقی په وجه دقام د دولت پـــه برکت یی په ټوله مذهبی دولتمنده دنیا کښی شهرت حاصل کړی دی اما دأخبره مونږ پدی مجبور وی چه خوشحال د دنیا داوچتو خلقو په صفت کښی حساب کړ وځکه چه دتوری او دخوشحال خان نمسی هم شاعران وو خو د ده ځای نه شی نیولی کوم چه خوشحا ل خان ژوندی ساتی نو ویلی شم چه دټو ل پښتون په زړه کښی دهغه دپاکی جذ بـــی قدر اوس ورځ په ورځ زیا تیږی .

وروسته ماستر عبدالرسول امین په خپـــل وارسره دخوشحال خان په نظر کښـــی د خپلواکۍ موضوع وڅیړ له او وی ویـــل دایو تاریخی حقیقت دی چه زور ګیروڅوتونو پخپله خوښه هیڅا ته آزادی نه ده ورکړی او نه چیر ی غلام اولس په سوأل آزا دی اخیستی ده خوشحال ختك د آزادی دګټلـــو مبارزه دیوی قبیلی پوری محـــدوده نکـــړه او دخپلواکۍ دګټلو لپاره یی ټول افغانا ن را وبلل ده زیاته کړه چه داویلی شو چـــه د ده جګړی دخپلواکه دو لت دجوړ ولو دپاره وی اودخپلواکه دولت په اجتماعی ،سیا ســـی او اقتصادی موسسو باندی غږ ید لی دی . دیو خپلو اکه دولت مشر د خوشحا ل پـــه نظـــــر کښی داسی دی هغــــه حر کـــت چه د ځان د پیژند نی هـــنر پکـــی وی او دپو هی په ګانه شایسته اودسیاست پـــه کسب یی مکمل وی .

ده وویل خوشحال دافغانانو د دیموکراسی په أساس دژوند په ټولو چاروکښی مجمو عی عقل یاد جرګی پلوی کوی اود مصلحت قضا کید ل ورته دنمانځه دقضا کیدو نه لویه ګناه ښکاری . دی د مصلحت ښه والی ښا یی او دخلکو په مجمو عی عقل اتکا کـــوی او ورسره ور سره دښی مصلحت انجام ته هم ګوته نیسی .

د خوشحال په نظر کی اداره ، اقتصـــاد کار او عمل ، ژبی ، پوهی او لښکر دار ی اهمیت په باره کی مفصلی خبری وکړی.

له هغه وروسته داکتر ګل محمد نور زی دخوشحال دجها ن بینی په باره کی وویل: هنر مند هغه کوی چه د انسا ن رو حـــی غایو ی ارزو ګانی وا خواهشا ت پـــخپلو آثاروکی نورو ته وښیی ده زیاته کړه خلك دی چه تاریخ جوړ وی خوشحال پخپل وخت کی دخلکو تاریخی رول ته ښه متوجه شوی دی او هغه یی دقدر منبع ګنلی ده .

ده وویل مونږ چه دخوشحال له نظـــر د ده ته آثاروکی هیو مانیستی افکار او د ده جنهان بینی لتو ونو ددی خبری یادو نه په ځای بولم چه دتاریخی اقتصــــا دی دورو

خصوصیا ت نه یوازی دخوشحال په مطالعه
که بلکه دهر هنر مند دآثار و په شیرنه‌کی
له فکره ونه غورزوو . ده زیاته کړه چه د
خوشحال په غزلیاتو ، قصیدو، رباعیاتو او
نور متفرقه آثارو کښی دانسان او انسانیت
سره دمینی اوعشق په باره کښی ډیر شیان
لیکل شوید ی دانسا ن سره مرسته کو ل
دهغه سره مینه لر ل دشاعر اید یا ل دی

ده وویل چه د ده په نظر واقعی‌اوربنتینی
مرد هغه څوك دی چه دځانګړو کارو نو او
ضرور تونو تر سره کول یی دژوند نهایی
غایه نه وی بلکه دخپل اولس خپلو خلکــو
مشکلاتو او ضرورتو نه هم په نظر کی وی،
غور زیدلی ته دلاس اساوی دغمجن په غــم
یوازی خپه نه بلکه دغم چاره یی هم‌وکړی.
ده دخوشحال خان ختك په سیاسی،اقتصادی
او اجتما عی تولواړ خونو او دهغـــه دجهان
بینی په باره کښی حاضر ینو ته ډیر ی
خبری وکړی .

شیرنوا ل عبدالله بختانی دخوشحا ل‌ختك
په طب ، بیانیه ورکړه او د اداری موضوع
ګانی لکه دنسخی معرفی دیوی زری قلمی
نسخی په حیث او دنسخی ادبی فور م او د
هغی ضروری ادبی اولغوی څیړنه همدارنګه
دنسخی محتو ی او مضمون او دهغی علمی
ارزښت په باره کښی پوره توضیحات
ورکړل .

همدارنګه محمد کاظم آهنګ د افغانستان
دمجلی مدیر دخوشحال خان ختك په دری
اشعارو بیانیه ورکړه او حاضر ینو ته یی
دخوشحال خان ختك دری اشعار و او رول
او دخوشحال خان د دری اشعارو مقایسه‌یی
د دری شاعرانو د اشعارو سره وکړه‌اووویل
خوشحال نه تنها په پښتوژبه کی شعرویلی
بلکه دی په دری ژبه کی هم ډیروارد وو
اوډیر پاخه اشعار لری .

دپیښور د مشهور لیکوا ل او شا عــر
قلندر مو مند پښتو؟ته دخوشحال کتنه تر
عنوان لاند ی خپله بیانیه ورکړه اوویل :
خوشحال بابا چه په پښتو کښی لیك شروع
کاوه نو دا هغه ورځی وی چه پخپلــــه د
خوشحال بابا د اعترا ف مطابق پښتولاهغسی
بکره پرته وه او په پښتو کی د لیك دپاره
خاص اسلوب او کو مه لاره نه وه نو دا
خوشحال بابا وو چه پښتو یی پښتوکړه.

ده وویل چه خوشحال بابا توره او قلم
دیوه مقصد دپاره په کار اچو لی دی او د
هغه هر شعر او هر نثر دقوم او اولس دپاره
لیکل شوی او دا دواړه دخپل ولس دڅیښولو
دپاره په کار اچوی او همدغه وجه ده چه‌دیو
قو می کتاب شکل ورکړی شو ده دخوشحال
بابا دشعر او نثر مقایسه دپیر روښـــان او
اخوند درویزه سره وکړه او دایی‌وښودله‌چه
خوشحال بابا دپښتو شعر او دپښتو نثـر
په موجوده شیکل منځ ته را ووست .

له ده څخه وروسته دشوروی اتحادښاغلی
عارف عثمانو ف را رسیدلی‌تلګرا م دپښتو
ټولنی رئیس پو هاند صدیق الله رښتین
لخوا ولوستل شو .

او له ده نه پس دپیښور د پو هنتون‌لوی
عالم او پو هاند پروفیسر عبدالمجید خا ن
خپل د زړه درد حاضر ینو ته په یوه جذبا تی
لهجه کی و او راوه او پښتنو ته یی دیو
والی چغه وکړه او وویل نن دننګ او یو
والی ورځ ده یو شی اتفاق شی اوطاقت‌شی.

دخوشحال خان ختك ۲۹۰م کالیز ی پـــه
سیمینار چه د اسد په ۲۷ د عا می رو غـــتیا
په تالار کښی دپښتو ټولنی د ریا ســـت
له خوا جوړ شوی و داسد په ۳۰ پای تـــه
ورسید .

دپښتو ټولنی رئیس پو هاند صدیق الله
رښتین دخوشحال خان ختك دسـیمینار د
غونډی په پای کی په اختتامیه وینا کی له
هغو کسانو څخه چه دپښتو ټولنی دریاست
په بلنه په دغه سیمینار کی راټول شو ی‌وو
خوښی وکړه او دپښتو ټولنی له‌خوا اووکالتا
دپوهنتی دوزار ت له خوا یی د خوشحا ل
خان ختك د ۲۹۰ کالیزی په نمانځلو کــی
دپښتو لیکوا لو کوښښونه وستا یل .

دغنمو پنځم کالنی سیمینار

مخکښې له دینه چه د غنمو د پنځم کالني سیمینار په باره کښې دافغانستان کالنی درنولوستو نکو ته معلو مات و پړاندې کړو باید. وویل شي چه د پنځو کلو را پدې خوا د کر هنې او اوبو لګو لو د وزارت د زیار او کو ښښ په اثر د نوو تخمو پر ی وزارت په مرکز کښې د غنمو سیمینارو نه پرانیستل کیږي چه دولایا تو د کرهنې د مدیرانو او دوزارت د متخصصینو په ګډون دتیر شوي کال د غنمو حاصلات څیړ نـه کیږي او هم په مملکت کښې د کر هنـې دوضعې د ښه کیدو په باره کښې بحث او درا تلو نکی کال د پـاره لازم او ګټـو ر تصمیمو نه نیول کیږي .

او دا هم د یا دو نی وړ خبره ده چـه د لو مړي ځل لپاره په ۱۳۴٤ کال په ملی کښې له (۲۰۰۰) منه ا صلاح شو و غنمو ویشل شروع شول . او همدارنګه د لمړي ځل لپاره دوه ډوله ا صلاح شوي غنـم د تجر بوي مرا حلو څخه وروسته ددارالامان په فارم کښې د کابل بزګرانو ته وویشل شوه . چه پدې تو ګه د غنمو دپرو ژ ې چارې په داسې و خت کښې شروع شو ې چه د غنمو ا صلاح شوي تخم یو ا ځنا ز ه یوازې د ننګر هار ، هلمند او د کا بـل په و لا یا تو کښې مو جود وو . او پـه همدې تو ګه د کیمیاوي سرې ا ستعمال هم د اصلاح شوي تخم په شان عمو میت نـه درلود اما د کر هنې او اوبو لګو لو وزارت موفق شو چه په لږ موده کښې د ضرورت وړ کیمیاوي سره او د غنمو ا صلاح شوي تخم د ننه په مملکت کښې ز یـا ت ا و بز ګرانو ته یې وو یشي .

په ۱۳٤۷ کال کښې نو موړي وزا ر ت موفق شو چه تر یو ملیون منو ز یات د غنمو ا صلاح شوي تخم بزګرانو ته وویشي. او همدارنګه د ۱۳٤۸ کال د ا حصا ئیې له مخې چه د غنمو د څلورم کالني سیمینا ر پنځه ملیو نه منه ا صلاح شوي غنم پر یـو یو ملیون جریب ځمکه کښې کرل شوي وو.

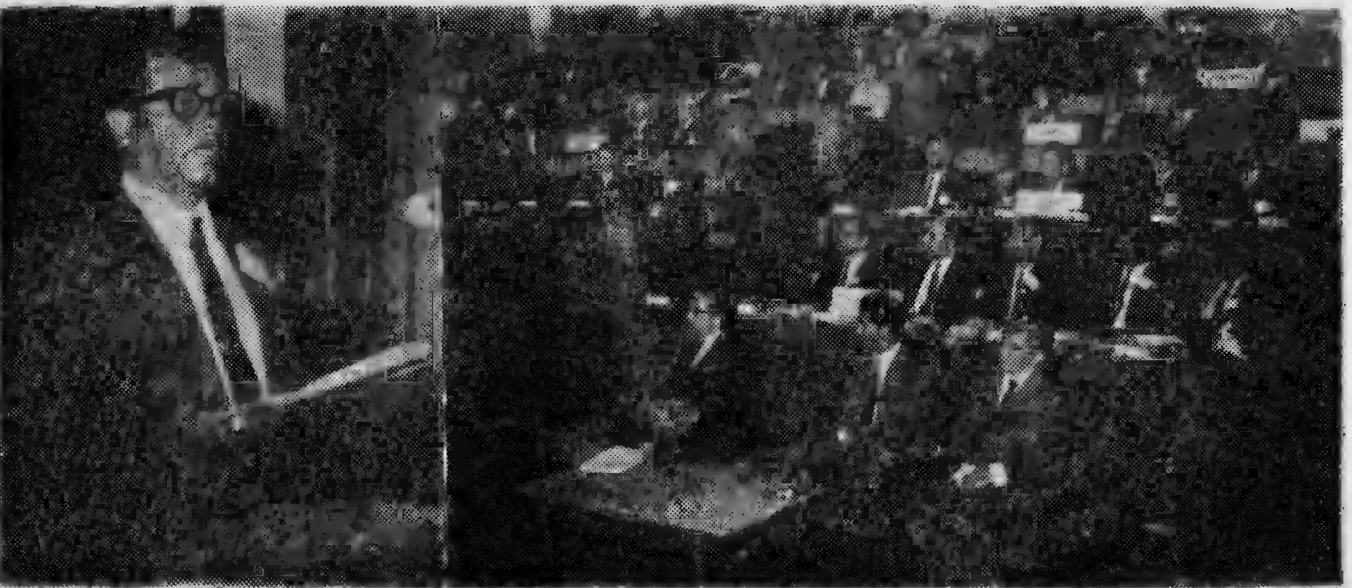
د غنمو پنځم کا لني سیمینار چه د هـغه هدف هم د غنمو د تر نګوالي مطالعه د ه دتیرو څلور و کالو په شان سږ کال دسنبلې په اوومه له غرمې نه په څوارلسمه چار آسیاب کښې د کـلـز ا ر د ر و ز نـو په مرکز کښې د کر هنې او او بو لګو لو د و ز یر ښاغلي عبد ا لحکیم په و ینا پرا نیستل شو .

د کر هنې او ابو لګو لو و زیر ښا غلي عبدالحکیم په خپله و ینا کې و و یـل چه د کر هنې د طبیعي مشکلا تو تر څنګه زموږ هیواد د یو لړ ا ستعدادو نو خا و ند دی چه له هغو څخه ا ستفاده د کر هنې ا و اوبو لګو لو دوزارت دانکشافي پـرو ژ ې اساسي هد فو نه دي چه د غنمو پرو ژ ه هم له د غو ز راعتي استعدادونو څخه پـه ډیره استفاده ولاړ ه د ه .

د کر هنې او اوبو لګو لو و زیرد بزګرو د تخنیکي ا قتصادي او اجتماعي مشکلا تو او د حاصلا تو د لږوالي د بیا نو لو پـه ضمن کښې وویل هغو بزګرو چه ا صلاح شوي تخم یې د پوره اندازې کـیمیا و ي سرې په استعمال او فني تر تیب کر لې دي له پخوانی منځني اندازې حا صل څخه دوه چنده او په ډیره اندازه څلو ر چند ه او څینو هم په یوه جریب کښې له شپږ چنده څخه زیات حا صل ا خیستی دی .

ده ز یا ته کړه چه د نفو س ز یا توالي او دکر هنې دمنابعو لږ والي موږ مجـبور کوي چه په بیلو ذرا یعو سره له یوه واحد مځکې څخه ډیر حا صلات لاس ته را و لو. البته د غه کار د ا صلاح شو یو تخمو نو استعمال د کیمیاوي سرې تطبیق د کر هنې د عصري ما شین آلاتو ا ستعمال ، دزراعتي نارو غیو او آفتو نو کنترول او داوبولګولو دسیستم ښې لاری غواړي .

سره مصادفه وه په اندازه د څلور ، او یا دکرهنې او د بو لګو لو دوزارت معین

هغه وخت چه دکر هنی او اوبولګولووزیرخپله بیانیه ایراد وی

اتیا جریبه مځکه ده د یوه جریب یو ز رو شپږ سوه او پنځه خلو یښت کیلو د ی او د حا صل منځنی اندازه ۸۷۳ کیلو او لږ اندازه یی ۳۲۲ کیلو ده چه په خپله‌دبزگرو په مځکه کی یی نتیجه و ر کړیده .

همدغه راز د پروان په‌ولایت کی د غنمو دکښت ټوله سا حه شل زره هکتا ره مځکه ده چه له هغی جملي څخه په شپږ ز ر ه هکتاره مځکه کی اصلاح شوی غنم کر ل شو یدی .

د نما یشی ټوټو شمیر یو سلو ا تیا جریبه ټوټی دی چه د یوه جریب حا صل زیاته اندازه یی ۹۸۵ کیلو منځنی اندازه‌یی ۷۹۳ کیلو او ټیټه اندازه یی ۶۰۲ کیلو ده چه دبز گرو په مځکو کښی کرل شویدی .

په د غه‌ولایت کی ۳۶ ټنه ا صلاح شوی غنم او ۱۵۰۲ ټنه کیمیاوی سره هم‌بزگروته ویشل شویدی . چه له هغی جملي څخه په سلو کی شپیته کیمیاوی سره د غـنمود کښت له‌پاره تاکل شوی ده چه په د غـه ولایت کی د غنمو د پروژی له تطبیق څخه په حاصلا تو کی ۲۸۴۲ ټنه زیا توالی راغلی دی .

دکاپیسا په ولا یت کی داصلاح شو یو غنمو د کښت سا حه څلو زره شپږ سو ه او اته هکتاره مځکه ده چه په دغه و لا یت کی ۵۹ ټنه ا صلاح شوی غنم او ۷۹۲ ټنه کیمیاوی سره و یشل شویده او حا صل یی نهه زره یو سلو اته ویشت ټنه ز یات شو یدی .

د ورد گـو په ولایت کـی د غنمو د کښت ټوله ساحه ۱۰۵۹۸۸ جریبه مځکه ده چـه د هغی جملی څخه په ۳۵۳۲۹ جریبه مځکه کی اصلاح شوی غنم کرل شویدی .

د بزگرو په مځکو کی د نمایش ټو ټو د یوه جریب د حاصل زیاته اندازه ۱۲۴۶ منځنی اندازه ئـــی ۱۹۳۱ کیلـــو او ټیټه اندازه یی ۷۷۰ کیلو اټکل شویدی .

په دغه ولایت کی یو لکو پنځه‌شپیته زره کیلو یوریا سره او دوه ویشتزره اتـه‌سوه او اته څلویښت کیلو دای امونیم‌فاسفیت سره ویشل شویده او ددغه ولایت‌بزگروته اوه او یازره پنځه سوه اویو څلویښت‌کیلو اصلاح شوی غنم ویشل شویدی اوداصلاح شوی تخم او کیمیاوی سری په استعمال‌او د کرلو دفنی لارو په اثر دحاصلاتو ټول زیاتوالی اتوزرو تنوته رسیږی .

هغه ساحه چه دغزنـی پـه ولایت کـی اصلاح شوی غنم پکی کرل کیـږی یـوزر هکتاره مځکه ده اوپه مجموعی ډول ۶۷۶۳ ټنه اصلاح شوی غنم په کی ویشل شویدی. او ۱۰۱ ټنه کیمیاوی سره هم بزگـروتـه ویشل شویده چه په نتیجه کـی په دغـه ولایت کی دغنمو د پروژی د تطبیق په‌اثر دوه لکه او پنځه ویشت زره منه زیاتوالی راغلی دی .

په یوه هکتاره ځمکه کښی د کروند گرو په ځمکو د نمایش قطعو زیاتحاصل دوه‌زره څلور سوه اوپنځلس کیلو او منځنی حاصل یوزرو اته سوه شپږ څلو یښت کیلو اوټیټه حاصل یی یوزرو څلور سوه او دوولس‌کیلو تخمین شوی دی .

د اروز گان په ولایت کښی د زراعتی ځمکو ټوله ساحه اته سوه جریبه دغنمو د کرلـو ټوله ساحه دوه سوه او پنځوس زرو جریته او د هغی ځمکی ساحه چه اصـلاح شـوی غنم پکښی کرل کیږی دوه زره شپږ سوه او پنځه شپیته جریبه ځمکی ته رسیږی .

د کیمیاوی سر وله جملی څخه د یوریا ۴۳۱۰۱ کیلـو او د ډای امـونیم فاسفیت ۴۱۱۶۶ کیلو سره ویشله شوی ده او دغه راز د اصلاح شوو غنمو د تخمونو په لـږ کښ ۱۵۷۵۳ کیلو گرامه اصلاح شوی غنم کروند گروته ویشل شوی دی .

د غوراتو د ولایاتو د اجرا آتو د راپور له مخی د آبی غنمو د کرلو ټوله ساحـــه ۲۲۰۰۰ جریبه او د للمی غنمو د کرلوټوله ساحه څلور سوه پنځلس زره جریبه‌ځمکو ته رسیږی چه د هغو ځمکو له جملی څخه د اصلاح شوو غنمو د کرلو د ځمکی ساحه اته سوه او دوه پنځوس جریبه ځمکه ده .

دهغو نمایشی ټوټو دیو جریب ځمـــکـــی لوړ حاصل چه د کروند گرو پخپلو ځمکو کښی لاس ته راغلی دی پنځه دیرش منه‌او منځنی حاصل یی پنځه ویشت منه اوټیـــټ حاصل یی شل منه غنم تثبیت شوی دی .

په عـمـومـی ډول سره د کیمیاوی سرو دویشلو په لړ کی د یوریا یوزرو دری‌منه

أو ابو لگو لو د وزارت دترویج لوی مدیر ښاغلی عبدالبصیر محسنی دترویجی پروگرام دیوه کال اجراآتو رپوټ دسیمینار غړیوته ولوست او زیاته یی کړه چه د کرهنی د ترویجی پروگرام مقصد دکرهنی له فنی لارو او میتودونو او کیمیاوی سری او اصلاح شوی تخم له استعمال سره دهیواد دټولو بزگروآشنا کول دی .

دغه مقصد ته درسیدو له پاره تراوسینو شرطونو لاندی ډیره ښه لاردبزگروپه مخکو کښی دنمونوی ټوټو تاسیس دی دغه لار دبزگرو د ذهنونو په راگرځلو لوکښی ډیره اغیزه کوی .

نوموړی دترویج دمامورینو لږ والی یادکړ او ویی ویل چه ددغه پروگرام د پرمخ بیولو له پاره په لوړو علمی سویو زیات شمیر مامورینو ته ضرورت شته چه دکرهنی او اوبولگولو دوزارت په انکشافی هدفونو بزگران پوه کړی أو د بزگرو اود کرهنی او اوبولگولو دوزارت ترمنځ د ټینگی رابطی په پیدا کولو کښی رښتیانی خدمتونه وکړی

دغنمو کالنی پنځم سیمینار دسنبلی په ١٥ غونډه کښی د زراعتی پرابلمونو او کیمیاوی سرود استعمال سره د کروندگرو دآشنا کولو موضوع وه .

دغه غونډه چه د سرو او تخمونو دلوی مدیر ښاغلی محمد رسول په مشری جوړه شوی وه په ولایتونو کښی دکیمیاوی سرود پرابلم په باب په مشخص ډول سره بحث او خبری وشوی چه په دی باب دولایتونو دکرنی متصدیانو دغونډی گډون کوونکو غړو ته خپلی نظر یی څرگندی کړی او د راتلونکو پروگرامونو په برخه کښی یی د مشکلاتو د حل دپاره یولړ پیشنهادونه ښکاره کړل .

دغه راز د کیمیاوی سرو د استعمال او دهغه دگټی سره دکروندگرود آشنا کولو په باب خبری وشوی او په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دترویجی پروگرامونو په واسطه دی د کیمیاوی سری په استعمال أو د هغه دگټی سره دی دبزگرو په خبرولوکی کلك اقدام وشی .

دغه راز کروندگرو ته دکیمیاوی سرو د ویشلو په برخه کښی داسانتیاو دبرابرولو دپاره تصمیمونه ونیول شول .

همدارنگه دکرنی داصلاح شوو تخمونو خالصی ساتنی او د کنترول او د هغه داستعمال لاری چاری باندی خبری وشوی.

دغه راز دانفرادی موسسو او خلکو په واسطه دکیمیاوی سرود ویشلو او دهغه دامکاناتو د موضوع په باب هم بحث او خبری وشوی .

دغنمو د پنځم سیمینار دوشنبی دسنبلی په ١٦ دورځی دغرمی څخه په دمخه او وروسته غونډو کی د غنمو د پروژی د٤٩ ـ او ٥٠ کلو د کمپاین د خط مشی اوپروگرام دطرحه کولو او داصلاح شوو غنمو دتکثیر د موافقت لیك په منظور چه د کروندگرو أو د کرنی او اوبو لگولو د وزارت ترمنځ جوړ شوی و بحث او خبری وشوی .

دسیمینار دغرمی څخه په وروسته غونډه کی چه مشری یی دکرنی او اوبولگولو د وزارت د معین دکتور محمد احسان رفیق په غاړه وه دسیمینار دتیرو ورځو دغونډو و په نتیجه غور وشو چه ددغی ارزیابی او غور په سر کی د غنمو د پروژی د ٤٩ ـ او ٥٠ کلو د کمپاین دپروگرام د طرحی کولو د پاره د معینی تګلاری دټاکلو په باب دورستنی تصمیم دنیولو موضوع وه .

دتگ لاری د ټاکلو څخه منظور چه دکرنی او اوبولگولو دکیمیاوی سرو أو اصلاح شوو تخمونو د مدیرانو او د داخلی او خارجی متخصصینو د څو کلنو تحقیقاتو په استناد ترسره کیږی .

دسیمینار دنوموړی ورځی د غرمی څخه دمخه غونډه کی چه مشری یی دکرنی او اوبولگولو د وزارت دتکثیر او ترویج د رئیس ښاغلی عبدالغفور په غاړه وه داصلاح شوو غنمو د تکثیر د موافقت لیك پرموضوع چه دکرنی او اوبولگولو د وزارت او د غنمو دتکثیرونکو کروندگروترمنځ جوړه شوی وه بحث او خبری وشوی .

دغه راز دهغه وزارت دسرو او تخمونو لوی مدیر ښاغلی رسول کوهستانی د بزگرو د پاره د اصلاح شوو غنمو دزیات تکثیر او دولایتونو د ترویج دمامورینود لارښوونی أو مرستی په باب بزگرو ته توضیحات ورکړل .

دکتور محمد احسان رفیق په منځنی ختیځ کښې داصلاح شویو غنمو د حاصلاتــو اوپه افغانستان کښې د غنمو د پروژی دهدف او اهمیت په بــاب د زیــاتــو توضیحاتو له ورکو لونه وروسته وویل هیله لرم چه دد غه سیمینار په غونډو کښې له هغو نتیجو څخه چه د څلورم سیمینار دتثبیت شویو هدفونو لــه ارزیــابی او مطالعو څخه لاس ته را غلی دی د هغو پــه رڼا کښې په دې قادر شو چه په واقعی سنجش سره د ۴۹ــ او ۵۰ کلو د کمپاین د هدفونو د غنمو دتولید د پروژی لــــه مخې بنسټ کښیږدو .

دغنمو د کالنی سیمینار د پرانیستلو پــه مراسمو کښې د ننګرهار د ناوی د پروژی رئیس دکتور کشاورز دولسی جرګــی د کرهنې د چارو د جرګه ګی رئیس وکیل کمال الدین اسحق زی ، په ولسی جرګه کښې د نهرشاهی وکیل ښاغلی شاه محمد دامریکې د بین المللی انکشاف ادارې آمر اوځینی خارجی متخصصان حاضر وو .

دغنمو د سیمینار په غونډه کښې دغنمو دپروژی داجراآتو رپوټ داته څلو ینبت او نه څلو ینبت کلو د کمپاین نتیجې او په ارقامو او امدادونو متکی دد غې پروژی دانکشافی فعالیتو دپــر مختګ صورت د ختیځو لویدیځو او شمال ختیځو زراعتی سیمو د مرستیالانو او د هرات ، ننګرهار، لغمان ، کنړونو ، کندهار ، فراه ، بادغیس بغلان ، کندز ، تخار او بدخشان‌دولایتو دکرهنې او اوبو لګو لو د مدیرانو له خوا وړاندی شول .

دسیمینار ګډون کوونکو د دغې پروژی داجراآتو له اوریدلونه وروسته پیشبینی شوی پلانونه تر تحلیل او غور لاندې و نیول .

په دغه سیمینــار کښې د ولایــتو د کرهنې او اوبو لګو لو د مدیریتو آمرانو، د غنمو د پروژی‌دراتلونکی پروګرام د ښه کیدو په باره‌کښې خپلی‌نظریی‌اوپیشنهادونه ښرګند کړل .

همدغه راز د سیمینار غړیو د ۴۹ــ اود ۵۰ کلو د کمپاین دپروګرام د طرحی او ترتیب په باره کښې خبری اتری وکړی .

دسیمینار رپاست د کرهنې اواوبولګولو دوزارت د تکثیر او تر ویج رئیس ښاغلی عبدالغفور په غاړه درلود .

د غنمو د پنځم کالنی سیمینار د سنبلې په لسمه غونډه کښې چه د ګلزار په‌تربیوی مرکز کښې جوړه شوی وه د شمالی او جنوب لویدیځو سیمو او د هلمنــد او ارغنداو دپروژی رپوټ چه داصلاح شویو غنمو تحقیقی ، ترویجی او تکثیری مسئلی او دکیمیاوی سری و یشل او استعمال او د نومړو سیمو مربوط د ۴۸ ــ او۴۹ کلو د کمپاین نتیجې پکښې شاملې وی‌اود غنمو د پروژی نوری مربوطی موضوعګانی د سیمینار د غړیو له خوا تر غور لاندی ونیول شوی .

د غه غونډه چه د بغلان د کرهنې او اوبو لګو لو د لوی مدیر ښاغلی جلال‌الدین شمسی په مشری شوی وه د نومړوپروژو دشاملو ولایتو دکرهنې او ابو لګو لــو مدیرانو ګډون کړی و .

د غونډی شاملانو په نومړو سیمو کښې د غنمو د پروژی دراتلونکی‌پروګرام د جوړولو او مشکلاتو د حل په باره کښې یو لړ نظریی او پیشنهادونه د دسیمینار غړیو ته وړاندی کړل چه له هغی جملې څخه د فنی پرسونل لږ والی په د غــو ولایتو کښې عمومی او ستر مشکلو چــه دغه موضوع د سیمینار په را تلونکــو غونډو کښې په مشخص ډول تر غــور لاندی و نیول شوه .

د غنمو د کالنی پنځم سیمینار دسنبلې په ۱۱ غونډه کی چه د تحقیقاتو د لوی مدیرانو د۴۸ ــ او ۴۹ کلود د کمپاین د شوی وه د کابل ، لوګر ، پروان ، کاپیسا، وردګو ، غزنی ، غوراتو ، بامیــانــو ، اروزګان دولایتو د کرهنې او اوبو لګولو مدیرانو د ۴۸ ــ او ۴۹ کلو د کوایــن د اجراآتو رپوټونه وړاندی کړل .

د ۴۸ ــ او ۴۹ کلو د کمپاین داحصائیو له مخې دکابل په ولایت کی د ۶۲۰۰۰ جریبه مځکی له جملې څخه ۳۱۰۰۰ جریبه مځکه د اصلاح شویو غنمو د کرلو لــه‌باره تاکل شویده . ددو و سوو نما یشی توتو او ۱۲ تجربوی توتو زیات حاصل چه یوسلو

او دو ای امونیم فاسفیت یوزرو شلورسوه او اوه ویشت منه سره ویشله شوی ده . په دغه ولا یت کښی شلو زره دوه سوه او دوه شپیته منه اصلاح شوی غلم کروند گروته ویشل شوی دی .

دبامیانو په ولایت کښی د غنمو د کرنی توله ساحه ۹٤٥۳۷ جریبه او د څمکی هغه ساحه چه داصلاح شوو غنمو دکرنی لاندی‌ده ۲۲۲۱٤ جریبه څمکه ده .

په یو جریب څمکه کښی دنمایشی تو‌تو لوړ حاصل ۸۷۵ کیلو منځنی حاصل یی ٤۹۲کیلو اوټیټ حاصل یی۲۲۸کیلو گرامه‌دی کروند گروته د ویشل شوو کیمیاوی سرو توله اندازه ٤۷٥۲۲ کیلو گرامه سره او دویشل شو واصلاح شوی غنمو توله اندازه ٦۱۹۷۸ کیلو گرامه ده .

همدارنگه په دی غونډه کی شاملینو د مسئولو مراجعو په واسطه د کریدتو نود ورکولو له لاری د بزگرو د مالی بنست دتقویی موضوع مهمه وگڼله او خپلیٔ زیاتی خبری یی راتلونکی غونډ وته وځنډولی .

په دغی غونډه کښی د امریکی دبین‌المللی پراختیا اداری مشاور ښاغلی غلام دستگیر په افغانستان کی د غنمو د پروژی اودهغو اصلاح شوو تخمو په باب چه دخوکلونو راهیسی تر لاس لاندی نیول شوی دی مفصله وینا وکړه .

د غنمو د پنځم سیمینار د سنبلی په۱۲ غونډه کښی‌چه دهیلمند او ارغنداو دانکشافی پروژی د تحقیقاتو د لوی مدیر ښاغلی پاینده محمد په ریاست شوی وه وویل‌شو چه ننی نباتی تحقیقات چه په ټول هیوادکی جریان لری د هیواد دسبا ورځی دکرهنی د انکشاف هسته تشکیلوی .

په‌ابتدا کښی د کر هنی اواوبو لگو لو د وزارت د تحقیقاتو لوی مدیر ښاغلی محمدعارف‌نوری دیوی وینا په ترڅ کښی د هیواد د کرهنی په انکشاف کی د نباتی تحقیقاتو رول قناعت بښونکی وگڼل او وی ویل کوم نباتی تحقیقات چه نن په سیمه ایز ا ستیشن اوفرعی استیشن کښی‌په‌ټول هیواد کښی جاری دی دهیواد دسبا ور ځی د کرهنی هسته تشکیلوی .

ده زیاته کړه چه ترمختلفو شرایطولاندی په راز راز نباتاتو باندی تحقیقات شوی‌دی ترڅوچه دهغه‌نبات دیرښه جنس چه دحاصل ورکولو د قدرت له حیثه دهری سیمی د اقلیمی او محیطی شرایطو سره سمون ولری پیداشی .

بیا د اگرو نومی مشاور ښاغلی داکتر رایس دیوی‌وینا په‌ترڅ کښی‌په‌ټول‌افغانستان کی د آبی اصلاح شوو غنمو دمناسب‌کښت لاری توضیح کړه او بیائی په هرولایت‌کښ د سری د مناسبی اندازی استعمال بیان کړ ده وویل چه دغه سپارښتونه د هغو دری کلنو تحقیقا تو نتیجه ده چه په ټول‌هیوادو کښی شویدی .

بیا د کرهنی د پوهنځی استاد ښاغلی سنزی د هغو پنځه کلنو تحقیقات نتیجوپه باره کی چه دکرهنی مودرنوماشین آلاتو او د کرهنی د مروجه آلاتو او وسایلو د استعمال په‌اثر په مقایسوی ډول دکرهنی په پوهنځی کښ شویدی د سیمینار گډون کوونکو ته توضیحات ور کړل .

د زراعتی کوپراتیفونو اوکریدت دپروژی امر ښاغلی عبدالله نیك د کرهنی دتولیداتو په زیاتو لوکی چه د بزگر وداقتصادی او اجتماعی شرطونو د بدلون سبب گیږی دکرهنی د کوپراتیفو رول بیان کړ او په هیواد کښ ئی د کرهنی د کوپراتیفونو او کریدت د پروژی فعالیتونه گټور وبلل .

د کرهنی د کوپراتیفونو او کریدت پروگرام چه د کرهنی او اوبولگولو دوزارت د تکثیر او ترویج د ریاست په چوکات‌کی دنړی دکرهنی او خورا کی شیا نو دموسسی او سویدن د حکومت په مالی او تخنیکی مرسته ئی دوه‌کاله پخوا په کار پیل‌کړیدی او له پلان سره سم لږ تر لږه شلور کاله نور به هم دوام وکړی .

همدغه راز په دی غونډه کښ د نړی دکرهنی او خوراکی شیانو دموسسی دخاوری پیژندلو متخصص دکتور تمبولی دکرهنی دځمکو د تقویی په به‌باره کی ویناوکړه اود افغانستان په ولایتو کښی د کیمیا وی‌سری دبیلی بیلی اندازی استعمال یی چه دخو کالو دتحقیقا ت له مخی د حاصلاتودزیاتوالی سبب کیږی څرگند کړ .

همدغه راز په دی غونډه کښی د کر هنی

ده وویل چه د غنمو د حاصلاتو زیاتیدل چه دکرنی او اوبولګولو د وزارت د فنی مامورینو د لار ښو د نی او همکار یو په اثر د بزګرو په بر خه شوی دی هغوی یی داصلاح شوو غنمو د کرنی دپاره ترټـو لو

زیات تشویق کړی دی .
دکر نی او اوبو لګولو وزارت داصلاح شوو غنمو دبرا برولو له لاری دبزګرو د اړتیاو دلیر ی کولو دپاره دهغه موافقت لیك په باب یولړ اسانتیا وی منځ ته راو ستلی دی چه دهغه په اسا س داصلاح شو و غنمو د تکثیر او تطبیقو لو په پرو ګرا م کی اسانیتا منځ ته راغلی ده .
د٤٩ ـ او ٥٠ کلو د کمپا ین د چارو د پروګرام دتاکلو او تر تیبولوپه بر خه کی دکر نی او وابو لګولو دوزار ت دتر ویـج دسرو او تخمو نو او تحقیقا تو لو ی مدیر یتو نه دی خپلی نظر یی او پیشنهاد و نه

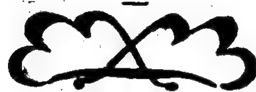
غونډی ته وړاندی کړی .
دغه راز دکیمیا وی سرو او د اصـلاح شو و غنمو دویشلو د اندازی دټا کلو او تثبیت دنما یشی او تجربو ی ټوټو دشمیرد

سرو د انداز ی داستعما ل او داصلاح شوو غنمو د مختلفو ډولو نو او جنسو نودتثبیت په باب دسیمینار غونډی دشا میلینو لـــه

خوا غور او نظر یی څرګند ی شوی .
همدغه راز دغنمو دپروژی دکمپا ین د فعالیت د پروګرا مونو طرحه کو ل اوترتیبول دزراعتی پنځه کلن پـلان د پیشبینی شوو هدفونو په شاو خواکی بحث داصلاح شوو غنمو او سرود ویشلو داندازی ټاکـــل او تثبیت او داسی نورو د غنمو د پنځـــــم سیمینار دنو موړی ورځی دغونډی دخــبرو موضوعګا نی وی .

په لومړ نی غونډه کی د غنمو د زراعتی دریم پنځه کلن پـلان دپیشبینی شوو هدفو نو په شاو خوا کښی خبر ی وشـــو ی او وروسته د ٤٩ او ٥٠ کلو د کمپا ین غنمو د پروژی دچارو د پروګرام د مشخصوهدفونو

په باب په جلاډول سره غور وشو .
دغـــه سیمینار چـه تقریبا لس ورځــــی دوام در لود دسنبلی په اوولسمه پای تـه ورسید .

هشتمین سیمینار بین‌المللی آبیاری

منطقه ای برای شرق نز د یك و جنو ب آسیا قبل از ظهر ۲۸ سنبله ۱۳۴۹ تو سط ښاغلی عبد ا لحکیم و زیر ز راعت وآبیاری در تالار صحت عا مه ا فتتاح گر دید .

نخستین مر تبه ا ست که این سیمینار در کابل دایر گردید ودران چهل نما یندهٔ کشور های شرق نز دیك و جنوب آ سیا بشمول نما یندهٔ مو سسهٔ خورا که وزراعت جهان اشتراك دا شتند .

هشتمین سیمینار آ بیاری منطقه‌ای برای شرق نزدیك و جنوب آسیا که از طـرف حکومت ا فغا نستا ن به همکا ری ادارهٔ انکشاف بین ا لمللی ا یا لات متحدهٔ امریکا در کابل دایر گردید نخستین بار درسال ۱۹۵۶ در شهر از میر تر کیه دا یر شد ه بود .

ښاغلی عبدالحکیم و زیر زراعت‌وآبیا ری در بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ شان متذ کر گر دیدند زراعت ستون فقرات ا قتصادی کشور مارا تشکیل کرده و تو لیدات زراعتی قسمت اعظم صادرات مارا احتوا مینماید که ا ین خود یك منبع برای حصول ا سعار خارجی میباشد .

ښاغلی عبد الحکیم و زیر ز را عت و آبیاری علاوه کردند در حدود هفتاد و د و فیصد عا یدات ملی کشور از تو لید ا ت زراعتی بد ست می آ ید ز مینهای زرا عتی کشور که همه سا لـه تحت زرع گر فتـه میشود به دواز ده ملیون ا یکر بـا لـغ میگردد . و پیش از نیم ملیون ز مین‌زراعتی همه ساله نسبت عدم آب کافی درمناطقیکه از نگاه آبیاری سر و ی گر د یده از زراعت باز می ماند .

وزیر زراعت و آبیاری مجموع زمینهای رقبهٔ افغـانستان را چنین وا نمود کردند منا طق کو هستانی و دشتها ۱۱۵ ملیو ن ا یکر ، ز مین قابل زراعت و آبیـا ر ی ۲۷٫۷۵ ملیون ایـکر ، زمین تحت آبیـاری ۲۵ ر ۱۰ ملیون ا یکر ، چرا گاه ۸٫۵ملیون ایکر بوده و جنگلها ۵ر۰ ملیون ا یکر زمین را احتوا میکند . ار قام متذ کره نشا ن مید هد که یکمقدار ز یاد ز مینهای قا بل زرع در کشور نسبت به سیستم غـیـر منکشف آ بیاری از زرع باز مانده ا ست .

وی گفت بمنظور از دیاد مقدا ر موا د غذائـی و تهیـهٔ غذای کافی بـرای نسلهای آینده ما به طرق ا صلاح شده ز را عتی نیاز مندیم که این ا مر متکی به سیستم آبیاری صحیح واستفادهٔ معقول ازان میباشد.

همچنین ا نجنیر جمعه محمد محمدی‌رئیس آبیاری و سروی آب وزارت زراعت وآبیاری که در عین زمان ر یاست هیئت ا فغا نی‌را درسیمینار بعهده داشتنـد و ښاغلی‌بارتلت‌ـ هاروی آ مر ادارهٔ ا نکشاف بین ا لمللی امریکا در کابل و ښاغلی بی شوپ مشاور فنی سیمینار پیرا مون ا همیت پرو ژ ه های آبیاری در قسمت از دیاد حا صلات‌زراعتی بیانا تی ا یراد کر دند .

در مراسم ا فتتا ح سیمینار بعضی ا ز اعضای کا بینه ، روسای و ما مورین وزارت زراعت وآبیاری عدهٔ ا ز سفرای دول عضو سیمینار اشتراك کرده بودند .

در جلسهٔ سیمینار بین ا لمللی منطقوی آبیاری برای شرق نز د یك و جنوب شرق آسیا که روز ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ در تا لا ر مو سسهٔ صحت عا مه بر یاست ا نجنیر جمعه محمد محمدی ر ئیس آبیاری و سروی آب و زارت زراعت و آبیاری که بحیث‌رئیس کمیتهٔ ا جرا ئیوی سیمینار ا نتخاب گردیده بود نما یند گان بعضی از مـما لك عضو سیمینار را پوری را راجع به پیشر فـت هائیکه درساحهٔ آ بیاری در طول دو سا ل گذشته نصیب شان گر دیده ا ست د ر مجلس قرائت کردند .

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر روز ۲۹ سنبله ۴۹ کمیتهٔ ا جرا ئیوی که د ر ا ن روسای هیئتا های شا ملـین سیمینـا ر

میباشند تشکیل گردیده و ا نجنیرجمعه‌محمد محمدی ر ئیس هیئات ا فغانی به حیث‌رئیس کمیتهٔ ا جرا ئیوی برای جلسه ا نتخا ب گردیده بود .

و ظیفه ر ئیس کمیتهٔ ا جرا ئیوی تقد یم راپور و تصمیمات کمیتهٔ ا جرا ئیوی د ر جلسه سیمینار بود .

تخنیك اداره و تنظیم ز مینهای زراعتی سیستم آ بیاری عصری از مو ضو عا تی بود کـه در جلسهٔ قبل از ظهر ۳۰ سنبله۴۹ سیمینار بین ا لمللی آ بیاری که‌بریاست بنا غلی منظور قریشی ر ئیس هیئت هند دایر گردیده بود مطرح بحث قرار گرفت .

در این جلسه بناغلی ریکی عضو هیئت هند ، بناغلی اوز کیول ر ئیس هیئت‌ترکی‌و داکتر شاپور حاج ر سو لیها عضو هیئت ایران مو ضو عات تخنیکی در مورد اداره و تنظیم ز مین های زراعتی و نتا یـــج تطبیقات پرو ژه های ز راعتی و آ بیا ر ی شانرا به مجلس تشریح کر د ند که د ر ختم راپور ها سوا لا تی بمنظور تو ضیح بیشتر وارائه مطالب پیرا مون ر فع‌مشکلات و سیستم تطبیق و بهره برداری پروژه هـا از طرف ا عضای سیمینار طرح میگر د ید ودرز مینه نما ینده ها جواب میدا دند .

در جلسهٔ بعد از ظهر ا عضای سیمینا ر که به کمتیه های تعلیم و تر بیه آبیاری اداره مزارع از نظر عملیات آ بیاری‌موسسات آبیاری ورا بطهٔ آن با ز راعت تحقیقات در بارهٔ فعا لیتهای آ بیاری و مو ضو عا ت مربوط بخاك شنا سی و سیستم های آبیاری و زابر قبلا تقسیم گردیده بو دند ر و ی مو ضو عات مشخص بحث و مذ ا کـر ه کردند .

هشتمین سیمینار بین ا لمللی آ بیاری حوزه های شرق نز د یك و جنوب آسیاکه به تاریخ ۲۸ سنبله در کابل دایر گردیده بود بتاریخ ۸ میزان ۱۳۴۹ خا تمه یافت .

در آخرین جلسهٔ سیمینار که به ریاست انجنیر جمعه محمد محمدی ر ئیس آ بیاری وسروی آب وزارت زراعت وآبیاری درتالار کنفرانس های مو سسهٔ صحت عامه دا یر گردیده بود نظریات و تو صیه های که از طرف کمیته های پنجگانه طرح گر د یده بود به مجلس قرائت گردید . پیشنها د هـا حاوی مطالبی بود که باید یك مو سسه و سکر تر یت دایمی در دا خل حوزه ها در یکی از ممالکی که دران سیمینار آ یند ه ترتیب میشود تشکیل گردد .

همچنان باید مو سسه (أ، ای ، دی) بهمکاری های درین ز مینه ادا مه بد هـد درین سیمینار برای کنفرانس آ یده‌پیشنهاد گردید تا مضا مین و مطا لب روی ا یـن مو ضو عات و فرو عات آن تر تیب گردد .

تعلیم و تر بیه ما مورین فنی آ بیا ر ی به شمول د ها قین اداره و تنظیم مز ا ر ع از نگاه آ بیاری مو سسات آ بیاری ورابطهٔ آن با مزارع تحقیق راجـع به آ بیـاری و مسایل مشوره خاك و سیستم های آ بیاری وزاه کشی .

د کتور محمد ا حسان ر فیق معین وزارت زراعت و آبیاری در بیا نیهٔ که به مناسبت ختم سیمینار ایراد کرده گفت : در حا لیکه هشتمین سیمینار آ بیاری در ا فغا نستان جریان داشت نما ینده گان هفده کشورعضو، دو کشور عضو وا بسته ، ٥ کشور مشا هد و هشت مو سسهٔ بین ا لمللی در د همین کنفرانس منطقه یی حو زه شرق نز د یـك و شرق میانه مو سسه خوراکه و زرا عت جهان منعقده ا سلام آباد به مسایل آبیاری حق قدا مت داده و در خلال جلسات مختلفه روی این مو ضوع به صورت مشخص و بـا ا همیت بحث بعمل آ مد .

وی گفت در کنفرانس در پهلوی سایر تصا میم تجویز گردید تا موسسهٔ خورا که وزراعت جهان و پرو گرام ا نکشافی ملل متحد توام در باره ا ستفاده بیشتر از آب وخاك از طریق پلان منطقه یی تحقیقا ت لازمه در ز مینه بعمل آ ورده و به ممالك عضو بین حوزه کمك نما ید .

در ختم جلسات ا عضای هیئات ها ی ایرانی ، هندی و أ ، ای ، دی و بنا غلی بیشیر مشاور تخنیکی سیمینا ر از حسن تنظیم و تر تیب سیمینار کابل ا ظهارامتنان نمودند .

اجتماع ممالک اسلامی در جده وکراچی

بتاسی از فیصلهٔ کنفرانس وزرا ی‌خارجه کشور های اسلامی در رباط (۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹) کنفرانسی به اشترا ك وزرا ی‌خارجه ممالـك اسلامـی بتاریـخ ۳ حـــمل ۴۹ در جده دایـر گـردیـد تا با امکـانا ت موجوده راه حل بحران شر ق میا نه‌جستجو شود و درین زمینه مساعی مشتر ك دو ل اسلامی کاری از پیش برد .

این اجتما ع که سه روز ادامه داشت در ان کشور های آتی اشترا ك نموده‌بودند:

افغانستان الجزایر ، گینی ، اندونیزیا ، ایران ، اردن ، لبنان ، لیبیا ، مالیزیا ، موریتانیا ، المغرب ، نیژر ، پاکستان ، عربستان سعودی ، سنیگال ، صو مال ، سودان ، تونس ، ترکیه ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت عربیهٔ یمن .

باثر موافقه نمایندگان کنفرانس‌هیا ت‌های کامرون ، گمبیا ، جامعهٔ عرب‌وموسسهٔ‌آزادی فلسطین بحیث مشا هد درین اجـــتما ع اشتراك نموده بودند .

کنفرانس سید عمر سقاف وزیر دولت برای امور خارجهٔ عربستان سعودی رابحیث رئیس انتخاب کردند .

نماینده سنیگا ل بحیث راپور ترونمایندهٔ صومال بحیث منشی مجلس انتخاب شدند.

نمایندگان بیست‌و سه کشور اسلامـــی شام ۳حمل ۴۹ مذا کـرات خـودرا در قصر الحمرا بطور سری آغاز کردند . اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سـعـو دی کنفرانس را افتتا ح نموده سعی ورزید لحن کنفرانس را طوری تثبیت کند که قسمت عمدهٔ ان براه انداختن مسا عی اعظمی برای آزادی مناطق متصر فه واما کن مقد سه‌باشد وحمایت بلاشرط را برای مقاو مت فلسطین مطالبه کند .

بیانات ملك فیصل مورد پشتی بانی‌اکثر نمایندگان مجلس مخصوصا نماینده گا ن مجلس مخصو صا نماینده گان کشور ها ی عربی واقع شد .

نمایندهٔ پاکستان انرا یك بیانیهٔ واقـع بینانه خواند و نواب شیر علی خان وزیر اطلاعات پاکستان ورئیس هیا ت آنکشورگفت ما کاملا متیقن هستیم که فیصله ها ی مثبتی در نتیجه این کنفرانس بعمل خواهد آمد .

حسان خالد نماینده یاسر عرفات زعیم جنبش آزادی فلسطین گفت : ما کاملا از بیانات ملك فیصل پشتی بانی میکنیم . موصوف علاوه کرد هرگاه مسالهٔ تقویهٔ‌جنبش آزادی فلسطین درین کنفرانس بمـیان آید بدیهی است که ما از دنیا ی‌اسلام واعراب ممنون خواهیم شد .

هیئت افغانی که تحت ریاست پوهندوی عبدالستار سیر ت وزیر عدلیه به‌نمایندگی از کشور عـزیز مـا افغـــا نستا ن در ین اجتماع اشترا ك ورزیده بودند نظر یا ت حکو مت افغانستان را در نخستین جلسهٔ کنفرانس بیان نمودند .

اعضای هیئت افغانی در ین اجـــتما ع عبارت بودند از : دکتور روان فر هاد ی مدیر عمومی سیاسی وزار ت امور خـارجه (اکنون معین سیاسی آنوزارت) بنا غلـــی امان الله حسر ت معاون و بناغلی محمدانور انورزی اعضای مدیریت روابط بین المللی وملل متحد وزار ت امور خار جه همچنا ن بناغلی سید تا ج الدین سفیر کبیرافغا نی در جده شامل این هیئت بودند .

متن بیانیهٔ بناغلی سیر ت رئیس هیئت افغانی در کنفرانس جده :

خدای پاك را سپاسگذارم موقع میبابم درین کنفرانس وزرا ی کشور ها ی اسلامی که به اثر هدایت کنفرانس سران کشورهای اسلامی منعقدهٔ رباط صور ت میگیرداز حکومت خویش نمایند گی نمایم .

یقین دارم این اجتما ع که مطابق اقتضای لزوم مشاور ت بین مسلمانان تشکیل شده است در سلسله اجتما عا ت کشور ها ی اسلامی مقام مهم خوا هد داشت .

نخستین مقصد انعقاد این کنفرانس مطالعه اوضاع در روشنی فیصلهٔ ۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹ کشور های اسلامی در رباط می باشد .

تاسف الم انگیزی که ملل مسلمان دران زمان اظهار کرده بودند اکنون عمیق تراست ازان زمان تاکنون اسرائیل در سیا ســت تجاوز وتعرض خویش توسعه و تشدد مزید آورده پیوسته کشور های عرب را بشمو ل مردمان ملکی در پیرامون خود محل ستمگری قرار مید هد . با مرور ایام و سا عا ت به ثبوت میر سد که هر گونه تسامح وتفاهم و هر گو نه توقع اعتماد آمیز که از طر ف بعضی ملل غیر اسلامی در مورد خط مشــی اسرائیل در جون ۱۹۶۷ و حتی تا امــروز موجود بوده است نه تنها بیهوده بلکه سبب جری شدن بیحدو حصر اسرائیل در راه درهم شکستن بنیان صلح جهان گردیده است .

اسرائیل فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ راکه از طرف اکثریت تمام ملل جهان مدار راه حل موضوع شرق نزدیك شناخته میشــود اعتبار عملی نمید هد و میخوا هد بااستخدام غلبهٔ نظا می خود شرایط خــود را از راه استعمال قوه تحمیل نماید .

در حالیکه تخلیه کامل ان اراضی عر ب که اسرائیل تجاوز کارانه در سا ل ۱۹۶۷ اشغال کرده است بشمو ل قدس شــریف شرط اساسی و قاطع اعادهٔ صلح و خاتمه دادن به این حالت اضطرار آمیز تشخیص شده است واضح است که اسرائیل میخواهد آنچه را خود بنام صلح تشخیص کرده یعنی پاگذاشتن بر حقوق مسلم مردمان عر ب برای شان تحمیل کند .

در اخیر اعلامیهٔ رباط کشور ها ی اسلامی بشمول کشور ها ی عربی اظهار داشته اند که صلح میخوا هند مگر صلحیکه از رو ی شرافت وعدا لت باشد واسرائیل میخواهد صلحی را تحمیل کند که در حقیقت فلاکتی باشد منافی صلح عادلانه و با شرفانه از اینجاست که مرد ما ن مسلمان جهــا ن پشتیبا نی کامل خود را از حقوق مشرو ع عرب اظهار و جهاد ایشانرا در راه اعادهٔ حقوق غصب شدهٔ ایشا ن کاملاتاکید میکند.

هدف دیگر این اجتما ع چنانکه درفیصلهٔ نامهٔ رباط ذکر شده مطالعه واتخاذ ترتیبات برای تاسیس یك دارالانشا یی کشور های اسلامی است تامرد ما ن مسلما ن جهان برای تقو یت علایق و همکاری فر هنگیو تقویت روابط بشر ی با یکدیگر وسیله‌ای داشته باشند .

هیئت افغانستان ممثل کشور ی است‌که مردم ان به قد سیت دین مبین اســلام و اساسا ت جامع و باعظمت اسلامی بیش از همه چیز احترام و اطاعت کامل داردمطالعهٔ این موضوع را توسط این اجتما عدرروشنی چنین روحیهٔ ای لازم میداند که مطابق ان تقدس اسلام و فکر حمایه واحترا م اساسات اسلامی همیشه در نظر گرفته شود ومفکورهٔ اسلامی هیچگاه تابع تمایلات و اهدا ف‌خاص سیاسی نگردد .

بنا برین مذاکرا ت و تصمیما ت ایــن اجتماع باید از رو ی تامل وعزم کا مــل صور ت گرفته نباید متو جه تامین منافــع مشخص یك یا چند کشور گردد . بلکه‌نتایج کار این اجتما ع باید با منافع عمو می‌جهان اسلام و منافع کافهٔ بشر یت ساز گارباشد.

نظربااین ملاحظات خطیر اهمیت مذاکرات این کنفرانس بخوبی معلوم میگردد و امید میرود نتایج این مذاکرا ت بر حسب منافع عــالیه مسلما نا ن جهان صلح گــیتی و همکاری بین المللی باشد .

مقصد از مساعی مسلما نان به‌هیچ‌صورت تشکیل جبههٔ بر ضد دیگرا ن نه‌بلکه‌اشتراك مساعی و تقو یت صفو ف ایشا ن برا ی جلب همدردی و پشتیبا نی همه مرد ما ن صلحخواه و عدا لت پسند جهان میباشــد چنانکه تعا لیم مقد سهٔ اسلامی رعا یــت مساوا ت ادمیا ن و کرا مت بشر ی وتحمل

و تسامح را ایجاب میکند و اعلامیه رباط مظهر آن میباشد.

در خاتمه اطمینان میدهم که هیئت افغانی در طول این کنفرانس برای هرگونه همکاری با احترام کامل نظریات همه اعضای مجلس و مطابق سیاست غیر منسلک ومثبت افغانستان و تشدید دوستی باهمه ملل وبه منفعت جامعهٔ اسلامی وترقی بشریت حاضر میباشد.

از خدای توانا برای این کنفرانس رهبری و توفیق نیاز میکنم.

هکذا هیئت افغانی درین اجتماع موقع آنرا یافتند تا با اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی و بعضی اولیای امور آنکشور راجع به موضوعات طرف علاقهٔ طرفین و خاصه مسافرت سالانهٔ حجاج افغانی بشمول موضوع اعمار حاجی خانهٔ افغانی در محل رباط احمد شاهی که از اوقاف افغانستان میباشد مذاکرات مفید بعمل آرند.

دراولین جلسه این اجتماع کشورهای اسلامی مالیزیا پیشنهاد کرد که دوگروپ کاربرای بررسی نکات عمده اعلامیهٔ کنفرانس عالی ماه سپتمبر ۱۹۶۹ ممالك عربی در رباط (تشکیل دار الانشای دایمی ممالك اسلامی و اقدامات مشترك دول رابرای استرداد موقف سابقهٔ بیت‌المقدس واخراج اسرائیل از مناطق متصرفه) تشکیل گردد.

دربرابر پیشنهاد های عربستان سعودی وجمهوریت‌عربی متحد دربارهٔ مقردارالانشاء یك پیشنهاد مصالحتی بمیان آمد که مقر دارالانشاء باید درتمام دول اسلامی به صورت دورانی تعیین گردد.

احمد بو طالب وزیر خارجهٔ المغرب طی بیانیهٔ مختصر شان‌درین اجتماع گفتند که: جهان اسلام مثل یك وجود انسانی است که هرگاه یك عضو آن بدرد آید تمام بدن را متاثر میسازد.

همچنان وی علاوه کرد که حالات بعداز کنفرانس سابق اسلامی تغییر نکرده است مسجد اقصی‌وسایراماکن مقدسه و نیز سایر مناطق عربی در تصرف اسرائیل میباشد.

دومین جلسهٔ کنفرانس وزرای خارجه دول اسلامی کاملا وقف اوضاع شرق میانه گردید.

سوال تاسیس یك دار الانشای دایمی اسلامی که یکی از اهداف عمدهٔ کنفرانس است صرف یکبار مطرح شد وآن هنگامی بود که نماینده پاکستان طرفداری حکومتش را از تشکیل همچو یك سازمان اعلام داشت.

اسرائیل به پالیسی متحد امریکا هردو نسبت به پالیسی های شان در مورد شرق میانه از طرف نمایندگانیکه در دو همین و سومین جلسه سخنرانی کردندموردانتقاد قرار گرفتند.

کنفرانس وزرای خارجه کشور های اسلامی که بتاریخ ۳ حمل ۱۳۴۹آغازگردیده بود بتاریخ ۵ حمل ۴۹ مطابق ۲۵ مارچ ۱۹۷۰ خاتمه یافت.

اعلامیه کنفرانس وزرای خارجه ممالك اسلامی

منعقده جده

کنفرانس وزرای‌خارجهٔ ممالك اسلامی از تاریخ۲۳ الی۲۵ مارچ ۱۹۷۰(۳ الی۵ حمل ۱۳۴۹) مطابق فیصله کنفرانس سران‌کشور های اسلامی در رباط که بتاریخ ۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹ صادر گردیده بود درشهر جده منعقد گردید. درین اجتماع کشور های آتی اشتراك نموده بودند:

افغانستان ــ الجزایر ــ گینی ــ اندونیزیا ایران ــ اردن ــ کویت ــ لبنان ــ لیبیا ــ مالیزیا ، موریتانیا ، المغرب ، نیژر ، پاکستان، عربستان‌سعودی، سنیگال، صومال سودان ،تونس ، ترکیه ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت عربیه یمن .

نمایندگان کامرون ، جامعه عرب‌وموسسه آزادی فلسطین بحیث مشاهد دریناجتماع اشتراك نموده بودند .

کنفرانس سید عمر سقاف وزیر دو لت برای امور خارجه عربستان سعودی را بحیث رئیس انتخاب کرد . نماینده سنیگال بـه حیث راپور تر و نمایندهٔ صو مال بحیث منشی مجالس ا نتخاب شدند .

اعلیحضرت ملك فیصل بن عبد ا لعز یز کنفرا نس را افتتاح نموده و مجمل اهداف آنرا بیان نمودند تا این اجتماع به نتا یج مثبت نا یل شو د .

کنفرانس دو فقره آتی را مطابق بفیصله نا مهٔ ا جتماع سران کشور های ا سلا می منعقدهٔ رباط تحت بحث قرار دادند :

١ ــ مطالعهٔ نتایج ا قدا مات مشترك که تو سط کشور های سهم گیرنده را جع به تصمیمات شامل اعلامیهٔ سران صادرهٔ رباط صورت گرفته ا ست .

٢ ــ مطالعهٔ موضوع تاسیس یك دارالانشاء دایمی که متکفل بر قرار کردن تماس بیـن حکومت های سهمگیر نده در کنفرا نس و انسجام فعالیت‌های ایشان خواهند بو د .

متعاقبا یك بحث عمومی صورت گر فت که طی آن هیئات ها کنفرانس را دربا ر هٔ اقدا مات حکو مت های خو یش به پیرو یٔ تصمیمات شا ملهٔ ا علا میهٔ کنفرانس رباط مطلع نمودند .

کنفرانس متذ کر شد بیحرمتی که تو سط حریق مسجد ا قصی یکی از مقدس تر ین ا ماکن نزد بشریت صورت گرفته ا ست و اعمال تخریب و هتك حـرمت کـه تحـت اشغال نظا می ا سرا ئیل در شهر قد س صورت میگیرد سبب شدید ساختن کشیدگی در شرق میانه و مو جب اظهار بیزاری و استنکار مردمان سر تاسر جهان میشود .

کنفرانس او ضاع شر ق میانه را کـه نتیجهٔ تجاوز اسرائیل در جو ن ١٩٦٧ در مقابل کشور های عرب میبا شد ورو بـه آشفتگی مزید ا ست و همچـنیـن حملات مسلحانه مکرر اسرائیل را ازان زمان تاکنون که سبب و یرانی شهر ها و قریه‌ها بشمول ا ماکن مقد سه و مو جب صدمه و هلاك مردمان ملکی بیگناه وازان جمله زنان و کودکان گردیده است مطالعه کرد .

کنفرانس خا طر نشان نمود که ملل متحد اسرائیل را مکررا بمو جب این اعتدا ها و ستمگر ی ها محکوم شناخته است. کنفرانس اسرائیل را نظر به جسور و جری بو د ن وعدم ر عا یت فیصله های مجمع عمو می و شورای ا منیت تقبیح و محکوم نمود .

همچنین کنفرانس ا نکار اسرائیل را از تخلیهٔ اراضی اشغال شده وانکار آنرا ا ز الغای مراتبی که بمقصد ا لحاق شهر قدس و تغییر و ضع حقو قی شهر قدس ا تخاذ نموده ا ست تقبیح و محکوم نمود .

کنفرانس عزم را سخ ا جتماع سرا ن کشور های ا سلامی رباط را مجددا تائید نمود که هرگونه راه حل مسئلهٔ فلسطین که متکی بر عدم قبول ا حیای و ضع حقو قی قبل از جون ١٩٦٧ شهر قدس باشد بایدرد شود .

کنفرانس حقو ق مردم فلسطین را برای اقدام به پیکار جهت آزاد کردن سر ز مین اصلی و بمقصد ا حیای حقوق ایشان مجددا تائید نمود .

کنفرانس از دول عضو مطالبه نمود تـا به مردم فلسطین در پیکار ایشان در را ه آزادی مساعدت های اخلاقی ، مـا د ی و سیاسی نموده و برای تاسیس نمایندگی‌های حرکت آزادی فلسطین در کشورهای اسلامی تسهیلات فرا هم کنند .

کنفرانس تصمیم گرفت تاریخ ٢١ اگست (یعنی روز حریق مسجد ا قصی) هر سال روز تضا من و همدر دی با پیکـار مردم فلسطین شنا خته شود .

کنفرانس تقا ضا کرد برای پشتیبانی با مردم فلسطین و پیکار عادلانهٔ ایشان در راه استرداد آزادی سرزمین غصب شدهٔ ایشان واماکن مقد سه اقدا مات بین المللی صورت گیرد .

کنفرانس جنبش (صیهو نی) را به حیث یك جنبش نژاد پرست تجاوز کار وتوسعه طلب که منافی با همه اهداف عالیه بشری و خطر دایمی برای صلح جهان می با شد معرفی نمود .

کنفرانس از شورای ا منیت ملل متحد جدا تقا ضا نمود تا تدا بیر مو ثر بمنظور تا مین تطبیق فیصله های صادرهٔ آن درباره مسجد ا قصی و شهر قد س واو ضاع شرق میانه روی د ست گیرد .

کنفرانس از کشور های ا سلامی مطالبه

نمود به منظور اینکه ملل متحد تدا بیرموثر درینمورد اتخاذ نماید به اقداما ت مشخص بپردازند . کنفرانس از همه دو ل و خاصه فرانسه ، اتحاد شوروی بر تانیه وایا لات متحده امریکا جدا تقاضا نمود تا مسا عی منفرد و مجمو عی خویش را به منظور تامین تخلیه قوا ی اسرائیلی ازان اراضی که در جون ۱۹۶۷ اشغال نموده اند بکار برند .

کنفرانس از همه دو ل شامل اجتما ع مطالبه نمود تا به منظور تشدید مسا عـــی خویش برای پشتیبا نی و مسا عد ت حکومت ها و مرد ما ن عر ب در مبارزات ایشـا ن جهت اینکه قوای اسرائیلی ، سر زمین های ایشان را تخلیه نمایند و به مقصد استرداد حقوق غصب شده فلسطینا ن با قداما ت منفرد و مجمو عی که لازم میدانند بپردازند.

کنفرانس احتیا ج این امر را تایید نمود که افکار عامه جهان از پرو پاگند صهیونی واهدا ف توسعه جویانهٔ اسرائیلی مطلــع گردد واز هر دو لت اشترا ك کننده تقاضا نمود که باین منظور تدابیر مناسب دراسرع وقت بگیر ند .

کنفرانس تساند وتضامن بین همه کشور های مسلمان را در موضو ع مقابلهٔ اشغال اسرائیلی در فلسطین و کشور های مجاور مطالعه نموده و همه گو نه مسا عی را به مقصد توسعه همکاری اقتصادی ، ما لی و فرهنگی بین کشور های مسلمان به حیــث یگانه وسیلهٔ موثر عقیم سا ختن تشبثا ت اسرائیل جهت نفوذ درین کشور ها لاز م تشخیص نمود .

کنفرانس این مطلب را مجددا تا یید نمود که حکو مت های سهم گیرنده به مقصــد تشدید همکار ی و مسا عد ت متقابل در زمینه های اقتصا دی ، فنی ، علمی وفرهنگی ومعنوی به پیرو ی از تعلیما ت جاو دا ن اسلام و منفعت مسلما نا ن و همه بشر یت با هم مشاور ت نمایند .

کنفرانس تصمیم گرفت هر سا ل یکبار به مقصد آتی اجتما ع نماید :

الف ـ مطالعهٔ پیشر فت هایی کــه در تطبیق تصمیما ت کنفرانس عملی شده‌است.

ب ـ مذاکره بر مواد مورد عـلاقه‌مشترك و صدور سفار ش ها برا ی اقدا م مشترك.

ج ـ تصمیم بر تاریخ و محل انعقاداجتماع آیندهٔ سران کشور های اسلامی .

کنفرانس مراتب آتی را تصویب نمود :

۱ ـ یك دارالانشاء تاسیس گـردید که وظایف ان قرار آتی میباشد :

الف ـ ارتباط بین کشور ها ی سهـــم گیرنده .

ب ـ تعقیب کردن تطبیق فیصله ها ی کنفرانس خاصه در قضیه فلسطین .

ج ـ ترتیبا ت و تنظیم امور عملی انعقاد کنفرانس .

۲ ـ در راس دارالانشاء یکمنشی اجرای وظیفه خوا هد نمود که برای مد ت دوسا ل از طر ف کنفرانس وزرای خار جه انتخا ب میشود . (مالیزیا برا ی یك دوره انتخا ب گردید) .

۳ ـ مصار ف تدویر امور و اجـــراآت دارالانشاء از طر ف دول اشترا ك کـننده پرداخته خوا هد شد .

٤ ـ تازما ن آزاد شد ن شهر قد ســس مقر موقت دارالانشاء شهر جده خواهـــد بـــود .

کنفرانس تصمیم گر فت که در دســمبر ۱۹۷۱ در پاکستا ن بتار یخی که حکو مت ان کشور تعیین نماید ، اجتما ع دایرکند .

پیکار ایشان بمنظور اعادهٔ حقوق غصب شدهٔ ایشان میباشد همه مردم جهان این عمل اسرائیل را غیر قابل قبول میدانند که اسرائیل سرزمین های سه کشور مستقل را تحت اشغال داشته وطریق توسل بقوه واشغال این اراضی را بحیث وسیلهٔ فشار جهت تعمیل آن راه حلی که خود میخواهد بکار می برد همه جامعهٔ جهانی تملک اراضی را از راه قوت مردود شمرده و خروج فوری اسرائیل را از سرزمین های اعراب که بعد از پنج جون ۱۹۶۷ ـ اشغال شده تقاضا میکنند .

همه کشور های صلح خواه شدیداً متاسف میباشند که اسرائیل در مقابل مساعی متوجه تامین صلح مبنی بر عدالت و فیصله شورای امنیت که بتاریخ ٤ نوامبر ۱۹۷۰ درمجمع عمومی ملل متحد تایید شده است ایجاد موانع میکند . اکنون بیش از پیش واضح میشود که اسرائیل آرزومند است که اوربند بلا نهایه دوام داشته به نفع آن کشور موقعیتی را به میان آورد که برای ملت عرب برای ملت اسلامی که پیوند های تساند و برادری به مردم عرب فلسطین دارد غیر قابل تحمل باشد ما شدیداً لازم میدانیم که بمنظور تخلیه کامل سرزمین ها ئیکه در جنگ جون ۱۹۶۷ اسرائیل اشغال کرده است بشمول قدس شریف

ابراز مساعی شود چه در آنجا زیارت کنندگان مسلمان برای عبادت در مسجد اقصی داخل شده نمی توانندجزدرصورتیکه برخلاف ایمان خویش شرایطی را که اشغال گران متجاوز وضع کرده اند تحمل کنند .

افغانستان عقیده دارد اگر اسرائیل تماس را با نمایندهٔ خاص موسسهٔ عمومی به مقصد آنکه وی وظیفه تطبیق فیصله شورای امنیت را به سر برساند قایم نکند آنگاه مسئولیت وخیم این تاخیر بدوش اسرائیل و آن حکومت های خواهد بود که مساعی خودرا برای تطبیق فیصله نامهٔ مذکور دریغ میدارد تطبیق فیصله‌نامه نخستین شرطی است که بجای شدن آن مقدمه احیای حقوق عرب فلسطین برای تامین صلح دوامدار در شرق میانه میباشد .

جناب رئیس !

مردمان ما و ملل مسلمان جهان نمیتوانند راجع به آنچه به برادران اهل دینی ما در نتیجه تجاوز پرتگال برایشان واقع شده است بی علاقه بمانند پشتیبانی دینی بحیث مظهر تساند اسلامی ماوهمچنین بمقصد تامین منفعت مشترك مادر مقابل با اقدامات استعمار گران حتمی است .

جناب رئیس !

میخواهم نظریات هیئت افغانی را راجع به‌بعضی فقرات اجندای ما اظهار داشته ودر مباحثات بعدی در این موضوعات مزید اسهم بگیریم راجع به تنظیم‌وتمویل خدمات دارالانشاء هیئت افغانی جانطرفدار آن میباشد که منشی عمومی در آغاز وظایف محدود را بعهده بگیرد و خدمات وی واعضای دفترش در روشنی تجربه مطابق قبول و تصدیق دول عضو در آینده توسعه یابد .

درباره معیار توزیع سهمیه ها هیئت افغانی عقیده دارد که اشتراك کشور های عضو به اساس عایدات فی نفر هرکشور تعیین گردد .

افغانستان به همکاری اقتصادی بین کشور های در حال رشد بشمول کشور های مسلمان اهمیت زیادی قایل است.

هیئت افغانی راجع به امکانات تاسیس یك بانك بین المللی اسلامی برای تجارت و انکشاف غور لازم نموده‌است .

عقیده داریم این پیشنهاد باید توسط مقامات مالی و بانکی کشور های عضو از نزدیك مطالعه شود و نظریات ایشان معلوم گردد تا آنکه چنین یك پروژه متکی بر معیار های ثابت و قابل تحمل باشد .

در موضوع تاسیس آژانس خبررسانی اسلامی و تاسیس و تقویهٔ مراکزفرهنگی اسلامی در جهان که شامل اجندا شده است و دیگر موضوعات همکاری اقتصادی فرهنگی واجتماعی بین مردمان مسلمان جهان

مذاکرات این کنفرانس مطالعات لازمه ما بعد توسط متخصصان در موضوع، رهبر ما خواهد بود .

از خدای توانا نیاز مندیم کنفرانس مارا برای حصول به اهدافیکه در اجتماعات رباط و جده تعیین نموده ایم توفیق بخشد .

در جلسهٔ تاریخی ٦ جدی ١٣٤٩ کنفرانس وزرای کشور های اسلامی که تا ساعت دوازده ظهر دوام کرد دو کمیته تعیین گردید .

که در هر یك از این دو کمیته نمایندگان هیئت های شامل کنفرانس اشتراك داشتند .

کمیتهٔ اول که مکلف به تحریر و تدوین اعلامیهٔ کنفرانس میباشد و متعاقبا بکار آغاز کرد در آن دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجهٔ افغانستان بحیث رئیس انتخاب گردید .

کمیتهٔ دوم موظف به تدوین مواد مربوط به دار الانشاء کنفرانس اسلامی می باشد که در آن وزیر خارجه سنیگال بصفت رئیس تعیین شد .

هیئت افغانی پوهندوی عبد الستار سیرت وزیر عدلیه با دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ساعت پنج و نیم عصر ٦ جدی ١٣٤٩ در قصر ریاست جمهوری جنرال آغامحمد یحیی خان رئیس جمهور پاکستان ملاقات نمودند .

درجلسهٔ تاریخی ٧ جدی ١٣٤٩ کنفرانس وزرای خارجهٔ اسلامی یکعده نمایندگان کشور های اشتراك کننده کابل را بحیث محل اجتماع سومین کنفرانس وزراء خارجه کشور های اسلامی پیشنهاد کردند .

پوهندوی عبدالستار سیرت وزیر عدلیه و رئیس هیئت افغانی از طرف حکومت افغانستان را جع به ترتیب سومین کنفرانس وزراء خارجه کشور های اسلامی در هفتهٔ دوم ماه سنبله سال ١٣٥٠ مطابق هفتهٔ اول سپتمبر ١٩٧١ اظهار آمادگی نمود .

بیان نمایندهٔ افغانستان باکف زدنهای ممتد و با حرارت از طرف اعضای شاملین کنفرانس استقبال گردید .

صبح روز ٧ جدی در حالیکه کنفرانس بقیه کار خودرا مطابق اجندا مورد بحث قرار داده بود نمایندهٔ افغانی در بارهٔلزوم حفظ مقامات تاریخی و همکاری درین زمینه اظهار نظر کرد که بصورت عموم تائید گردید .

کمیسیون طرح اعلامیه تحت ریاست دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه و کمیسیون تدوین موادمربوط به دار الانشاء که یك روز قبل موظف باین کار گردیده بودند وظیفهٔ شانرا به پایهٔ اکمال رسانیده و راپور کارشانرا به جلسهٔ عمومی تقدیم نمودند . بعداً علاوه کرد که پلانهای مربوط به تاسیس بانك انکشاف اسلامی آژانس خبررسانی و مراکز فرهنگی اسلامی و پوهنتون ها در افریقا و جا های دیگر بعد از ختم کنفرانس کراچی از طرف دارالانشاء مورد مطالعه قرار خواهد گرفت و گروپ های کار درسال ١٣٥٠ درقاهره ،تهران وربا ط جلسه خواهند کرد تا موضوعات مربوط به تاسیس بانك آژانس خبر رسانی و مراکز فرهنگی را مورد مطالعه قراردهند .

هیئت ها در جلسهٔ آیندهٔ کنفرانس ممالك اسلامی که در کابل دایر خواهد شدراپوری ارائه خواهند کرد .

کنفرانس وزرای خارجه کشور های اسلامی که روز شنبه ٥ جدی ١٣٤٩ در کراچی شروع شده بود بتاریخ ٨ جدی ١٣٤٩ خاتمه یافت . و اعلامیه بهمناسبت اختتام این کنفرانس در کراچی انتشار یافت .

اعلامیهٔ مشترك وزرای خارجه ممالك اسلامـی در کراچـــی

مطابق فیصله نا مهٔ کنفرانس ا سلا می وزرای خارجه منعقدهٔ جده بتا ر یخ ۲۵مارچ ۱۹۷۰ دو مین کنفرانس وزرای خا ر جه از ٥تا٨جدی ۱۳٤۹مطابـق ۲٦ الی ۲۸دسمبـر ۱۹۷۰ درکراچی تشکیل اجتماع نمود .

کشور های آتی در این کنفرانس اشتراك نمودند : افغانستان ، ا لجزایر ، چـــا د ، گینی ، اندو نیز یا ، ایران ، ار دن ، کویت لبنان ، جمهوریت عربیه ، لیبیا ، ما لیزیا، مالی ، موریتا نیا ، ا لمغرب ، نا یجیریا ، پا کستان ، عربستان سعو دی ، سنیگال، صو مال ، تو نس ، ترکیه ، جمهو ر یت عربی متحد ،جمهو ریت عربی یمن ، منشی عمومی جا معهٔ عرب و نیز یك نـما یـندهٔ مو سسهٔ آزادی فلسطین بحیث مشا هد د ر کنفرانس اشتراك نمودند .

کنفرانس دوکتور مالك رئیس هیئت پاکستان را بحیث رئیس و بشاغلی عمر عر ته وزیر خارجهٔ صومال را بحیث راپور تر انتخا ب کرد .

کنفرانس تا سف عمیق خودرا بمنا سبت وفات جمال عبدالنا صر زعیم بر جستهٔ جهان اسلام ابراز دا شته نقش آن مر حوم ر ا در راه صلح وعدالت جهـانی تـو صیف نمود .

همچنین کنفرانس تا سف عمیق خود را در مورد صد مهٔ بزرگ طو فا نی که اخیرا درپاکستان شرقی واقع شده اظهار داشتـه عمیقترین همدردی خودرا به آسیب رسیدگان ابراز نمود .

نماینده گان کشور های ا شتراك کنند ه از حکو مت و مردم پا کستان نسبت بـه استقبال و مهمان نوازی با حرارت ا یشان واز تنظیم عالی کنفرا نس ا ظهار شکرا ن نمودند .

ر ئیس به کنفرانس ا طلاع داد که بسلسلهٔ تصمیمات کنفرانس اسلامی وزرای خا ر جه منعقدهٔ جده حکو مت ما لیز یا ا لحا ج تانکو عبدالرحمن را بحیث سکر تر جنرال پیشنهاد نموده ا ست .

کنفرانس کراچی تعین تانکو عبد الرحمن را بحیث منشی عمو می تائید نمود ر ئیس تذ کر داد که مو قف های مختلف کـه هیئت ها در بارهٔ تاسیس دارالانشاء درجده اظهار داشته بودند بحال خـود مـا نده است .

جنرال محمد یحیی خان ر ئیس جمهو ر پاکستان در بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ خو یش تاکید نمود که اسلام دین صلح وسلام است اما صلح وسلام دوام کرده نمی تواند جزآنکه مبنی بر شرف وعدالت باشد.

این هدف صلح باشرفانه از راه ا تفا ق صحیح بین مردمان مسلمان متکی بر تعاون وتساند بر قرار شده میتوا ند .

رئیس جمهور ا ظهار ا مید کرد کنفرا نس به پیروی میراث مشترك اسلام قد مها یی را بسوی تا مین منا فع مشترك مر د ما ن مسلمان تشخیص خوا هد داد.

تانکو عبدالرحمن در بیانیهٔ خویش ا ز اعتما د یکه راجع بوی از طرف کنفرا نس اظهار شده قدر دانی نموده ا براز ا مید نمود دارالانشاء بحیث و سیلهٔ ا نسجا م فعالیت های مختلف همکاری بین کشورهای مسلمان خدمت کند .

متعاقبا کنفرانس اجندای آتی را تصویـب کرد .

۱ ـ جریانات ا خیر در شرق مـیـا نه وحمایت ا خلاقی و مادی از طرف کشو ر های سهمگیرنـده در کـنفرانس بـمر د م فلسطین و پیکار ا یشان در راه آ زا دی.

۲ ـ مطالعه و ضع خطیر یکه نتیجهٔ تجاوز نا هنجار پر تگال بر ضد جمهو ر یت گینی است .

۳ ـ تنظیم و تمو یل فعا لیت هـــا ی دارالانشاء .

٤ ـ همکاری ا قتصادی فر هنگی واجتماعی بین کشور های ا شتراك کننده .

الف ـ بانك بین المللی اسلامی تجارت و ا نکشا ف .

ب ـ آ ژا نس خبر رسا نی بین المللی ا سلا می .

ج ـ تا سیس و تقو یت مرا کز فرهنگی اسلا می سر تا سر جها ن .

٥ ـ تذکـار روز ۲۱ ـ ا گست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد ا لا قصی .

٦ ـ تاریخ و محل سو مین کنفرا نس

اسلامی و زرای خا ر جه .
شر ق مــیــا نــه :

کنفرانس ا سلامي وزرای خارجه باتائید اعلا میهٔ سران کشور های مسلمان دررباط و فیصله نا مهٔ کنفرا نس وزرای خارجهٔ جده که مو قعیت خطیر شرق میانه و ا ینکه اشغال سر زمین سه کشور ا سلامی عینا تجاوز برمنشور ملل متحد وازنظر افگنــد ن فیصله های ملل متحد و تهدید جدیومداوم در مقابل صلح می باشد خــا طـر نشا ن نمود .

باین ارزیابی که دوام ا شغال اسرائیل در سر ز مینــهای سه کشور مسلمــان و بافشاری آن د ر تعقیب سیا ست زوروقوت غیر قابل تحمل ا ست کنفرا نس تا کید نمود که ا لحاق ارا ضی از راه قوت غیر قابل قبول میبا شد و بنا برین تقا ضانمود قوای ا سرائیلی از همه ارا ضی عــر بی اشغال شده بطور فوری خا ر ج شو د .

کنفرانس ا ظهار داشت که ر عــا یــت حقوق غیر قابل فسخ مردم فلسطین بر ا ی تامین صلح عا دلانه ودوا مدار در شــرق میانه لازمی میبا شد .

کنفرانس اعادهٔ حقوق مشروع مــر د م فلسطین را در خاك غصب شدهٔ ا یشا ن تقا ضا نمود .

کنفرانس پشتیبانی خود را از پیکارآزادی ملی مردم فلسطین تائید کرد .

کنفرانس مجدداً تاکید نمود کشورهای اشتراك کننده عزم راسخ در موارد آتــی اقدام ورزند .

الف ــ تقویت حمایت سیاسی اخلاقی ومادی بمردم فلسطین درپیکار عادلانهایشان در راه آزادی .

ب ــ تهیهٔ تسهیلات درتاسیس نمایندگی های حرکت آزادی فلسطین در کشور های اسلامی .

ج ــ افشاء حرکت صیهونی یك حرکت بحیث یك حرکت نژادپرست تجاوزکاروتوسعهجوکه باآمال عالیهٔ انسانی معارض بوده وخطردایمی درمقابل صلح جهانی میباشد.

کنفرانس تقاضا کرد فیصله نامه هــای ملل متحد در همه موارد فوق تطبیق گردد .

کنفرانس اسلامی وزرای خارجهموافقتنامههای قاهره وعمان راکه دران برادری وهمکاری بین حکومت اردن وموسسهٔ آزادی فلسطین وانسجام مشترك مساعی هر دو بــر ضد دشمن صیهونی مطالبه شده است بارضایت مندی استقبال نمود .

کنفرانس به این موجب از حکومتاردینه هاشمیه و موسسهٔ آزادی فلسطــین ودیگــر طرفهای ذیصلاقهتمنا کردباهم سازشنمایند تا اتحاد ملی کامل اردنی وفلسطینی عملی گردد .

کنفرانس مساعدتــی راکه مسیحیان در دفاع ازمقدس بودن مــقامات مــتبرکــه واز حقوق مشروع مردم فلسطین ابراز داشتهاند تذکر داد و تعاون بین مسلمانان ومسیحی یان را در راه تقویت ارزشهای روحانــی بشری حسن استقبال نمود ونقش برجسته لبنان را درتوسعه این همکاری چه در داخل انکشور وچه در صحنه بین المللی قدردانی کرد .

روز مسجد الاقصی

کنفرانس اعلامیهٔ رباط وفیصله نامــه جــده را در مــوضوع بــی احترامــی بــه مسجد الاقصی که با اشغال نظامی قــد س شریف توسط اسرائیل صورت گرفته است متذکر گردیده تصمیم مبنی بر اینکــه ۲۱ اگست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجــد الاقــصی تذکار یابد تائید نمود.

گینــی

کنفرانس اسلامیاظهاراتی راراجع بوضع خطیری که در اثر تجاوز نا هنجار پرتگال به جمــهوریت گینــی بــمیــان آمــده است استماع نمود .

۱ــ کنفرانس همدردی کامل خود رابمردم گینی در پیگار مشروع ایشان بمنظور حفظ آزادی وحاکمیت اظهار داشت .

۲ــ کنفرانس پرتگال رابمناسبت تجاوز آن برضد گینی شدیداً تقبیح کرده فیصله شماره ۲۹۰ مورخه ۵ دسمبر ۱۹۷۰ شورای امنیت راتائید نمود.

۳ــ کنفرانس بمردم گینی وحکومت وزعیم آن رئیس احمد سکو توری مراتب تسا نــد کشور های مسلمان را اظهــــار دا شتــه وپشتیبانی خود را از ایشان برضداستعمار وتسلط جویی و از سهمگیری عمده ایشان در پیگار آزادی افریقا ابراز داشت .

کنفرانس دول عضو کنفرانس اسلامی را

اسلامی و زرای خا ر جه .

شر ق میا نه :

کنفرانس ا سلامی وزرای خارجه باتائید اعلا میهٔ سران کشور های مسلمان دررباط و فیصله نا مهٔ کنفرا نس وزرای خارجهٔ جده که مو قعیت خطیر شرق میانه و ا ینکه اشغال سر زمین سه کشور ا سلامی عینا تجاوز برمنشور ملل متحد وازنظر افگند ن فیصله های ملل متحد و تهدید جدیومداوم در مقابل صلح می باشد خا طر نشا ن نمود .

باین ارزیابی که دوام ا شغال اسرائیل در سر ز مینهای سه کشور مسلمان و پافشاری آن د ر تعقیب سیا ست زوروقوت غیر قابل تحمل ا ست کنفرا نس تا کید نمود که ا لحاق ارا ضی از راه قوت غیر قابل قبول میبا شد و بنا برین تقا ضانمود قوای ا سرائیلی از همه ارا ضی عر بی اشغال شده بطور فوری خا ر ج شو د .

کنفرانس ا ظهار داشت که ر عا یت حقوق غیر قابل فسخ مردم فلسطین بر ا ی تامین صلح عا دلانه ودوا مدار در شرق میانه لازمی میبا شد .

کنفرانس اعادهٔ حقوق مشروع مر د م فلسطین را در خاک غصب شدهٔ ا یشا ن تقا ضا نمود .

کنفرانس پشتیبانی خود را از پیکارآزادی ملی مردم فلسطین تائید کرد .

کنفرانس مجدداً تاکید نمود کشورهای اشتراك کننده عزم راسخ در موارد آتی اقدام ورزند .

الف ـ تقویت حمایت سیاسی اخلاقی ومادی بمردم فلسطین درپیکار عادلانهایشان در راه آزادی .

ب ـ تهیهٔ تسهیلات درتاسیس نمایندگی های حرکت آزادی فلسطین در کشور های اسلامی .

ج ـ افشاء حرکتصیهونییك حرکتبحیث یك‌حرکت نژادپرست تجاوزکاروتوسعه‌جوکه باآمال عالیهٔ انسانی معارض‌بوده وخطردایمی درمقابل صلح جهانی میباشد.

کنفرانس تقاضا کرد فیصله نامه های ملل متحد در همه موارد فوق تطبیق گردد .

کنفرانس اسلامی وزرای خارجهموافقتنامه‌های قاهره وعمان راکه دران برادری وهمکاری بین حکومت اردن وموسسهٔ آزادی فلسطین وانسجام مشترك مساعی هر دو بر ضد دشمن صیهونی مطالبه شده است بارضایت مندی استقبال نمود .

کنفرانس به این موجب از حکومتاردینه هاشمیه و موسسهٔ آزادی فلسطین ودیگر طرفهای ذیصلاقه‌تمنا کردباهم سازش‌نمایند تا اتحاد ملی کامل اردنی وفلسطینی عملی گردد .

کنفرانس مساعدتی راکه مسیحیان در دفاع ازمقدس بودن مقامات متبرکه واز حقوق مشروع مردم فلسطین ابراز داشته‌اند تذکر داد و تعاون بین مسلمانان ومسیحی یان را در راه تقویت ارزشهای روحانی بشری حسن استقبال نمود ونقش برجسته لبنان را درتوسعه این همکاری چه در داخل انکشور وچه در صحنه بین المللی قدردانی کرد .

روز مسجد الاقصی

کنفرانس اعلامیهٔ رباط وفیصله نامه جده را در موضوع بی احترامی به مسجد الاقصی که با اشغال نظامی قد س شریف توسط اسرائیل صورت گرفته است متذکر گردیده تصمیم مبنی بر اینکه ۲۱ اگست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد الاقصی تذکار یابد تائید نمود.

گینی

کنفرانس اسلامیاظهاراتی راراجع بوضع خطیری که در اثر تجاوز نا هنجار پرتگال به جمهوریت گینی بمیان آمده است استماع نمود .

۱ـ کنفرانس همدردی کامل خود رابمردم گینی در پیگار مشروع ایشان بمنظور حفظ آزادی وحاکمیت اظهار داشت .

۲ـ کنفرانس پرتگال رابمناسبت تجاوز آن برضد گینی شدیداً تقبیح کرده فیصله شماره ۲۹۰ مورخه ٥ دسمبر ۱۹۷۰ شورای امنیت راتائید نمود.

۳ـ کنفرانس بمردم گینی وحکومت وزعیم آن رئیس احمد سکو توری مراتب تسا نند کشور های مسلمان را اظهار دا شته وپشتیبانی خود را از ایشان برضداستعمار وتسلط جویی و از سهمگیری عمده ایشان در پیگار آزادی افریقا ابراز داشت .

کنفرانس دول عضو کنفرانس اسلامی را

دعوت نمود هرگونه مساعدت مادی که در حیطه امکان ایشان باشد به جمهوریت‌گینی میسر دارند .

بانك بین‌المللی اسلامی، تجارت وانکشاف

کنفرانس پیشنهاد پاکستان و داو طلبی جمهوریت عربی متحد را دربارهٔ مطالعه نظریه تاسیس بانك اسلامی ویا اتحادیه بانکهای اسلامی مطالعه نمود ومراتب آتی را سفارش کرد :

۱ ـ جمهوریت عربی متحد مسئول‌مطالعه جامع این پروژه میباشد .

در روشنی پیشنهاد آنکشور و درروشنی مذاکراتی که در کنفرانس صورت گرفت جمهوریت عربی متحد نتیجهٔ مطالعات را در ظرف شش‌ماه‌به‌منشی‌عمومی‌تقدیم‌خواهد داشت

۲ ـ منشی عمومی این مطالعات را بدول عضو تقدیم خواهد داشت تانظریات‌تحریری ایشان را در زمینه‌حاصل‌نموده‌وبه کنفرانس آینده جهت بحث واتخاذ تصمیم تقدیم‌نماید

۳ـهر دولت عضو کنفرانس اگر آرزومند باشد در این مطالعه سهم گرفته میتواند مشروط بر آنکه نامهای را بمنظور اشتراك در کار کمیسیون مربوط معرفی بدارد .

این نامها باید در ظرف یکماه ازطرف‌منشی عمومی به جمهوریت عربی متحد معرفی شود تا آنکشور بزودی ممکنه بمطالعه پرداخته بتواند این مطالعات پیشنهاد ها وسفارشها تا زمان اتخاذ تصمیم توسط کنفرانس‌اساس تعهد کشور های عضو در این زمینه‌شمرده نخواهد شد .

اژانس خبر رسانی .

باتوجه به لزوم بلند کردن آواز اسلام مراتب آتی تصویب شد :

۱ ـ کنفرانس آرزوی پرنسیپ تاسیس آژانس بین المللی خبر رسانی اسلامی را تائید نمود .

۲ـ کنفرانس مطالبه نمود دول عضو پیشنهاد های خودرا در این زمینه به دارالانشاء تقدیم نماید.

۳ ـ کنفرانس از منشی عمومی مطالبه کرد اجتماع نماینده گان ومتخصصان دول عضو رابمنظور مطالعه ترتیب عملی تاسیس چنین آژانس تشکیل دهد تا راپور خویشرا به‌سومین جلسهٔ عادی‌کنفرانس تقدیم نماید.

۴ ـ این اجتماع در اثر دعوت مساعدت کارانه حکومت ایران در شهر تهران منعقد خواهد شد .

مراکز فرهنگی اسلامی

کنفرانس باتذکر اینکه اجتماع روسای دول و حکومات در رباط نیز تصمیم گرفته است فرهنگ وتمدن اسلامی را در جهان ترقی بخشند .

پیشنهاد های‌که راجع به‌تاسیس وتقو یت مراکز فرهنگی اسلامی تقدیم گردید بانظر مساعد استقبال شد .

۱ـ کنفرانس از منشی عمومی خواهش کرد تااجتماع متخصصان کشور های عضو را برای مطالعه ترتیبات عملی تاسیس‌مراکز اسلامی بمنظور تقدیم راپور شان بسومین جلسه عادی کنفرانس تشکیل نماید .

۲ـ اجتماع نماینده گان ومتخصصین نظر به دعوت مساعدت کارانهٔ حکومت المغرب درشهر رباط منعقد خواهد شد .

مطالعهٔ پروژه منشور

کنفرانس بامطالعهٔ موضوع تدوین اصول اساسیه واهداف خویش باتشخیص احتیاج تصریح و رسمی این پرنسیپ هابه منظور تصویب شدن آن بحیث خط مشی مذاکرات آن از سکرتر جنرال مطالبه کرد تا به اقدامات آتی بپردازد .

۱ـ درظرف یکماه بعد ازین کنفرانس یك‌تذکارنامهٔ راجع به‌اهداف وقوانین داخلی کنفرانس نشر کرده تبصرا ت د و ل اشتراك کنند گان راجع آوری و راجع به آرزومندی هر کدام شان در بارهٔ اشتراك در مطالعهٔ سند مذکور کسب معلومات‌نماید

۲ـ منشی عمومی برای تشکیل اجتماع مذکور در جده در ظرف ٤ ماه پس ازنشر تذکار نامه اقدام ورزد .

۳ـ منشی عمومی تبصرات اجتماع رابه کنفرانس آیندهٔ وزرای خارجه جهت غور تقدیم نماید .

تنظیم وتمویل فعالیت های دارالانشا ء

کنفرانس متنی را راجع به تنظیم دارالانشا کنفرانس وتعیین وسایل مالی وطرق فعالیت آن تصویب نمود .

سومین کنفرانس وزرای خارجه

کنفرانس اتخاذ تصمیم نمود که اجتماع آینده آن در شهر کابل در آغاز سپتمبر ۱۹۷۱ منعقد گردد .

Losaka. Kankaranser

کنفرانس لوساکا

قبل از آنکه مطالب پیرامو ن جر یانات ونتایج کنفرانس عا لی کشور های غیرمنسلك منعقدۀ لوساکا خد مت خوانند گان گرا می تقدیم گـردد معلو مـاتـی دربـاره جلسه مقد ما تی کنفرانس کشور های غیر منسلك منعقدۀ دارالسلام کـه اصلا مقدمه و آغـا ز کنفرانس عالی لوسا کا گفته میشود تقـدیم میداریم .

نظر به موافقۀ ایکه در اجتما ع وزرا ی خار جه کشور های بیطر ف مور خه ۲۷ سپتامبر ۱۹۶۹ منعقدۀ نیویار ك ضمن بیست چهار مین دورۀ مجمع عمو می ملل متحد صورت گرفته بود اجتما ع مقد ما تی دو ل غـیـر منسلك از تاریخ ۲٤ الی ۲۸ حمل ۱۳٤۹ در شهر دارالسلام با سا س دعو ت حکومت جمهوریت متحدۀ تـانزانیا انعقادیافت.

این جلسه که با بیانیۀ افتتاحیۀ جلالتماب جـولیوس نای ری ری رئیس جمهور تانزانیا آغاز گردید دران نماینده گان کشور های آتی اشترا ك ورزیده بودند :

(به ترتیب الفبای زبان انگلیسی)

افغانستان ، الجزایر ، بوتسوانا، بوروندی کامرون ، جمهوریت افریقای مرکزی ، سیلون جمهوریت مردم کونگو (کونگـو برازاویـل) ، جمهوریت دیموکراتیك کونگـو (کـونـگو کینشاسا) ، کوبا ، قبر س ، گینی استوایی، ایتوپیا ، گانا ، گینی ، گیانا ، هـنـد ، اندونیزیا ، عراق ، جمیکا ، اردن ، کینیا ، کویت ، لاوس ، لبنان ، لیسو تو ، لیبریا ، لیبیا ، ملاوی ، ملیزیا ، مالی ، موریتانیا ، جزیرۀ موریس ، المغرب ، رواندا ، نیپال، سنیگال ، سیرالیون ، سنگاپور ، صومال ، جمهوریت مردم یمن جنوبی ، سـودان ، سوازیلند ، سوریه ، تونس ، اوگـنـدا ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت مـتحدۀ تانزانیا ، جمهوریت عربی یمن، یوگوسلاویا زمبیا ، از کشور های آتی مشاهدان راتمثیل نمودند :

ارژنتین ، بولیویا ، برازیل ، چـلـی ، کولومبیا ، پیرو ، ترینید ادوتوباگـــو ، وینزویلا .

علاوتا جنبش های آزادی آتی در ین اجتماع ایراد بیانا ت نمودند :

جنبش آزادی ملی جزایر قمر (به ضمتین تلفظ شود واقع بحر محیط) اتحادیه ملـی افریقا ی زیم باب وی (یعنی رود زیـا)

موسسۀ آزادی فلسطین .

اتحادیۀ افریقا ی مردم زیم باب وی .

اتحاد یه کانگرس ملی جنوب افریقا .

هیئت افغانی کـه درین اجتمـاع مقدماتی کنفرانس آینده کشور هـای غـیـر منسلـك اشتراك ورزیده بودند عبارت اند از :

دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه بحیث رئیس ، بناغلوهدایت‌الله اکرم و رحمت الله مهـر متصدیـان شعبات در مدیریت عمومـی سیـاسی وزارت امـور خارجه بحیث اعضای هیئت .

در ختم این اجتما ع مقد ما تی کشور های غیر منسلك که از ۱۳ الی ۱۷ اپر یل ۱۹۷۰ مطابق ۲٤ الی ۲۸ حمل ۱۳٤۹درشهر دارالسلام ادامه داشت اعلامیۀ نـهـایـی آتی انتشار یافت .

اعلامیه اجتماع کشورهای غیر منسلك
منعقد ه دارالسلام

شاملین این اجتماع اوضاع جاریه بین المللی را مورد مباحثه قرار داده ونقش دو ل غیر منسلك را مطالعه نمودند وهمچنین اهمیت اقتصاد اتکا ء بخود و همکاری

اقتصادی بین کشور های بیطر ف را برای پیشر فت این خط مشی مورد نظر آورده‌برای کنفرانس روسا ی دو ل وحکو ما ت کشور

های غیر منسلك که بعداً در لوسکا دایر گردید . سفارش های صادر نمودند . همچنین اشترا ك کنندگا ن در موضو ع تاریخ ومحل انعقاد کنفرانس سران وترتیات مر بوطه ان مطالعه نمودند .

سهم گیرند گان در طی مباحثه عمو می تمسك کشور های خود را به اصو ل‌ومعیار عدم‌الحاق چنانکه در کنفرانسها ی کشورهای بیطر ف منعقدهٔ بلگراد در ۱۹۶۱ و قا هره در۱۹٦٤ اظهار شده است بیان نمودند .

اشترا ك کنندگا ن تبد لات مهم را که در وضع جها ن رخداده است مورد مطالعه قرار داده بر ین موافقت نمودند هر کدا م سیاست ها و اصول مربوط خود را ادامه وپیرو ی نمایند چنانکه موجب حفظواستحکام استقلال‌وپیشرفت همکاری بین‌المللی‌براساس مساوا ت همه ملل چه بزرگ و چه کوچك باشد .

اشتراك کنندگان با کما ل نگرانی‌اوضا ع شرق میانه را خاطر نشا ن نمودند . ادامه اشغال سر زمینها ی عر ب وهمچنین افزونی یافتن اقداما ت عسکری اسرائیل بر ضد مردما ن ملکی بحیث مانع تامین‌صلح‌ودریافت راه حل عادلانه در ین مورد تشخیص گردید. سهم گیرندگان با تایید مجدد اینکه کسب

اراضی از راه جنگ غیر قابل قبو ل‌است از اسرائیل تقاضا نمودند تا سپاه خود را از همه سر زمین هاییکه، هنگا م جنگ ٥جون ۱۹٦۷ اشغال کرده است تخلیه نموده‌وحقوق مرد مان عر ب را بحیث شر ط لازم تامین صلح ان منطقه رعایت نماید . در این‌مورد فیصله های مربوط ملل‌متحد خاصه سهم گیرند گا ن عملی شد ن ورعا یت فیصله‌های مربوط ملل متحد خاصه فیصله‌نامه ۲۲نوامبر ۱۹٦۷ شورا ی امنیت را تقاضا و مطابق فیصله های مربوطه سابقه کنفرانس ها ی کشور های بیطرف اعاده کامل حقوق مردم عرب فلسطین را برای کسب مجدد سرزمین غصب شدهٔ ایشا ن لازم شمردند وپشتیبانی کامل خود را از مردم عرب فلسطین در پیکار ایشا ن به مقصد آزادی از استعمار وازنژاد پرستی وبه منظور حصول مجدد حقوق فسخ ناشد نی ایشا ن اعلام کردند .

اشتراك کنند گا ن پشتیبا نی خود را از پیکار مرد م ویتنا م برضد تسلط خار جی اعلام نموده خرو ج فور ی وبلا شر ط همه قوای خارجـی را از ویتنام بحیث شرط راه حل صلح جویانه مسئله ویتنا م‌تقاضانمودند همچنین اشترا ك کنندگا ن نگرا نی زیاد خود را در بارهٔ جریانا ت کنو نی جنو ب شرق آسیا اظهار داشت . مداخلتها ی‌خارجی را در دو ل ان منطقه وحق تعیین سرنوشت ایشانرا بدو ن هیچگو نه مدا خله از خارج مجدداً تایید نمودند .

اشترا ك کنندگا ن ضمن نظر اندا زی بر اوضا ع بین المللی ، خطیر گردید ن مزید جنگها ی محلی را خاطر نشا ن وملاحـظه نمودند که قوای استعمار وتسلط جو یی به مقصد پیشبرد منافع خود با دخیل بود ن جنگها هنوز فعا ل میباشند و بطور روزافزون در استعمال قوه تهدید قوه برضد استقلال

حاکمیت وحد ت وتما میت خاك دو ل کوچك ومتوسط تما یل نشا ن مید هند . همچنین اشتراك کنندگان خاطر نشان نمودند که این قوا ی پرسیاست تبعیض نـژا دی و پشتیبا نی اشکار اویا پوشیده موجود یت رژیم های نژاد پرست می باشند .

سهم گیرند گان این اجتما ع با در نظر گرفتن موضو ع رفع استعما ر و مشرو ع بودن پیکار همه مرد مـا ن را در راه آزادی و استقلال تایید نموده خطرا ت استعمارتسلط جویی ونژاد پرستی راخاطر نشا ن نمودند.
سهم گیر ند گان از رژیم استعمار ی فاشیست پرتگال ، ازرژیم غیر قانونی نژاد پرست افریقا و رژیم غیر قانو نی‌نژادپرست اقلیت در زیم با ب وی (یعنی رودیز یا) که همه به استثمار و امحا ی مرد م افریقا یی این سر زمین ها می پردازند استنکار خود را اعلان نمودند .

همچنین اشترا ك کنندگا ن مخا لفـت قاطع خود را به سیاست آن دو ل که ازرژیم های استعمار ی ونژاد پرست در مـورد استثمار مردمان این سر زمینها وانکار از حق مشروع و فسخ نـاپذیر ایشان ازآزادی پشتیبا نی میکنند اعلام نمودند .

سهم گیرندگا ن خاطر نشا ن نمو دند که دوام استعمال جنایتی بر ضد بشر یت وتهدید برضدصلح وامنیت‌بین‌المللی می‌باشد بنابرین تطبیق فوری وبلاشرط اعلامیهٔملل‌متحد را در بارهٔ رفـع استعـمار مصـو به نامهٔ دوره پانزدهم مجمع عمومی) لازم می دانند .

اشتراك کنندگا ن از همه دو ل متوقعندتا برای مرد ما نیکه بر ضد یو غ ستمگر ی استعمار ی در پیکار اند پشتیبا نی سیاسی ومادی خود را میسر نموده تسانه وتضا من کامل خود را با همه جنبش های آزادی که برضد تسلط استعمار ی مبارزه میکنند اعلام کـنند .

سهـم گیر ند گا ن اهمیت جهان شمول بودن ملل متحد ولزو م فور ی احیا ی مجدد مقا می را که جمهوریت مرد م چین شایسته ان می باشد در ملل متحد خاطر نشان‌نمودند سهم گیرندگان لزو م تقو یت ملل متحد و موسسا ت اختصا صی آنرا اعلان کردند تا آنکه بتوانند بطور موثر تر نقش خود رادر تقویت صلح وامنیت جهان ادا کند . دراین مورد بانگرانی خاطر نشا ن نمودند درمورد مراتب منشور که بطور خا ص متو جه‌تامین رعایت فیصله های ملل متحد میباشد و همچنین در مورد تطبیق و سایل ، نافذ قرار داد ن کو تا هی صور ت میگیرد و در اثر این قصور از نظر اندا ختن فیصله ها ی ملل متحد یك تما یل روز افزو نی گردیده است .

اشتراك کنندگا ن تقاضا نمودند دو ل غیر منسلك در ملل متحد با هم آهنگی‌فعالیت نموده مخصوصا برای انسجا م مسا عی خود در ملل متحد ودیگر محافل‌بین‌المللی‌اقدامات نمایند .

سهم گیرند گا ن در مراسم بیست‌وپنجمین سالگره تاسیس ملل متحد معنا ی خا ص قایل بوده جنبه ها و نتایج سیا سـی ، اقتصادی واجتما عی آنرا مورد مباحثه قرار دادند ودر اینمورد اهمیت برجسته اقداما ت مشتر ك را که نمایند گان کشور های غیر منسلك باید در انشاء وتصویب اسناد در زمینه های آتی طی بیست و پنجمین دوره مجمع عمو می بان پردازند خاطر نشـا ن نمودند :

الف ـ پروگرا م عمل در تطبیق اعلا میه رفع استعمار .
ب ـ اعلامیه اصو ل روابط دوستانه بین دو ل .
ج ـ خط مشی رشد اقتصادی بین المللی در طی دو مین ده سا ل رشد اقتصادی .
د ـ اعلام ده سا ل خلع سلاح .
اشترا ك کنندگا ن مسا یل همـکا ری اقتصا دی و تکنیکی را بمنظور رشد و نموی اقتصادی با ارتبـاط خاص به اهداف کشور های بیطر ف وغیر منسلك مورد بحث‌آوردند.

سهم گیر ند گا ن مرا تب تقد یر خود را از بیانیهٔ افتتا حیه رئیس جمهور تانزا نیا جولیوس نایـری ری اظهار نمودند کـه طی آن لزو م اقدا م جد ی ونیرو مند را برای حل مسایل اجتما عی واقتصا دی کشورهای غیر منسلك بیا ن نمود ، خطا به وی به مباحثات اجتما ع دارالسلام صبغهٔ عمـده بخشیده .

سهم گیرند گا ن برین موا فقت نمودند که یك خطر عمده بر استقلال ایشان ناشی از دوا م شکل کهنه وغیر مساو یا نه علایق اقتصا دی با کشور ها ی پیشر فته میباشد درین اوضا ع کشور های در حال رشد محکوم قوایی می شوند که خار ج اختیار ایشا ن می باشند .

بنابریـن سیاست عدم الحـاق در جریان رشد اقتصا دی باید مراد ف عالی تر ین درجه اتکاء بخود در ساحهٔ اقتصاد داخلی باشد وبه این موجب هر کشور درتعیین سیاست داخلی وبین المللی خود آزاد باشند ودر این مورد حق حاکمیت ونیز وظیفه هر کشور همین خوا هد بود که درانشای سیاست رشد اقتصا دی خود منابع بشر یوطبیعی خود را تا اخرین حد ممکن بکار اندازد و برای مرد م خود درکوتاه تر ین امکـا ن حداقل سطح زند گا نی را که موافق بـه کرامت بشری بـاشد تـأمین نماید .

کشور های اشترا ك کننده ملتفت میباشند که انکشا ف اقتصاد ملی ایشا ن در حا ل تجر ید وانزوا صور ت پذیر نمی باشد و بحیث یك دست از راه کار مشترك وهمکاری به مقصد تامین منافع چند جانبه میتوانند آزادی خود را از تسلط اقتصاد ی تا مین نماید تر قی هر یك از ین کشور هاوابسته به ترقی ایشان میباشد واز نظر انداختن انداختن این حقیقت سبب تبا هی شا نمی گردد . درینمورد بلزوم توسعه همـکار ی اقتصا دی بین کشور های در حا ل رشد به سطح مختلف چنانکه در جهان امروز بیشتر معمو ل وجار ی میگردد متوجه گردیدند .

سهم گیر نـدگـان اقداماتی را که متوجه تنظیما ت منطقو ی فرعی ، منطقو ی وبین المنطقوی می باشد پشتیبا نی میکند وبطور خاص نظر به مذاکره موافقه هـای دارا ی ساحه وسیع بر تسهیل و تقلیل تعرفه هـا که متوجه بهمه کشور های در حا ل رشد باشد و ترتیبات کلیر نگ را برای تجارت بین کشور های در حال رشد به پیما نه عمو می تایید مینما ید . در صور تیکـه موافقتنامه های چند جانبه در تعیین محـل صنایع دارا ی پیمانه بزرگ مربوط چـند کشور یا چند منطقه صورت پذیر گردد آنگاه منافع کامل توسعه تجار ت که به این اساس توجیه یابد نیز حاصل شده میتواند. سیاست منسجم که متو جه مسا یلی مانند تبا د ل متقابل پرسونل فنی ، تاسیس تصدیها ی مشتر ك در سا حه بیمه و بیمه مجدد کشتی رانی ، خطوط هوایی ودیگر زمینه هـا ی ترانسپور ت و اتصالات باشد لازمی است همچنین طرزالعمل مشتر ك در زمینه سرمایه گذاری خار جی مطلو ب میباشد .

نگهبانی و پشتیبا نی کشور های در حال رشد در حالیکه محل آسیب فشار های خارجی میباشند با تقو یت تساند و تضا من اقتصادی ایشا ن فقط از طریق وسایل فوق میسرشده میتواند . در این کوشش مشتر ك بایدتفاوت سطح رشد اقتصا دی بین کشور های درحال رشد و مسایل خاص کشور های محاط به خشکه مورد نظر باشد .

کشور های سهم گیرنده نیـز ملتفت انددر حالیکه قبول مسئولیت اسا سی ، سر عت ترقی اقتصادی و اجتماعی چه در سطـح ملی و چه در چار چو ب همکار ی متقا بل به عهده خود ایشان میبـاشد در صورتـیکه سیاست های بین المللی در این ضمن متوجه ایجاد محیط آماده برا ی تکمیل و تقو یـت این مسا عی موجود نبا شد انگاه تلا شـس بی نتیجه خوا هد بود . سیاست های بین المللی اقتصادی باید متو جه شا مل کردن های در حا ل رشد در همه جریا نا ت مهمه ترقی جهان باشد تا اینکه در امور رشـد

وترقی سهمگیر ی واقعی داشته باشد .
هدف اولی انکشا ف باید پیشر فت همه اقتصاد جهان باشد که رشد اقتصا دی کشور های در حا ل رشد جزء حیا تی ان میباشد.
رشد عمو می باید متوجه ضیق سا ختن وبالا خره رفع ان مغا کی باشد که بین کشور های داراو نا دار موجود بوده پیو سته پهناور میشود .

اجتما ع مقد ما تی کشور های بیطر ف متذکر گردید طی ده سا ل اخیر چار چو ب موسسه جدید ی برای همکاری بین المللی در داخل نظام ملل متحد بمیا ن آمده تا خط مشی جدید رشد اقتصا دی بین المللی که در کنفرانس های ملـل متحد برای تجـارت و انکشا ف منعقده ژنیو و دهلی ومجلس وزرای ۷۷ کشور در حا ل رشد در الجزا یراعلان گردیده است تطبیق شود ، موثر بـود ن فعالیت موسسا تیکه در این مورد بمیا ن آمده است مربوط به آماده بود ن جامعه جهانی ودر قد م او ل کشور های پیشرفته می باشد تا موافقه وتصمیم سیا سی خـود را به منظور پروگرا م های اقدا ما ت ابراز وعمل نماید .

ازینجاست کشور هـای غیر منسلك بـا تاسف عمیق خاطر نشان می نمایند که پیشرفت بسوی انشاء خط مشی دو میـن د هسـال انکشا ف محض در مر حله عمو میات مورد پشتیبا نی بین المللی جها نی بوده است.
بصورت تجربو ی برین موافقت شـده است که معیار سالانه متوسط نمودر حا صل غیر خالص جمیع کشور های در حا ل رشد در طی دو مین دهسا ل ملل متحد برا ی انکشا ف باید به حد اقل شش در صـد باشد و امکا ن ان موجود گردد که در دومین نیمه این دهسال قرار یکه توسط باز رسی عمو می در نیمهٔ دورهٔ مذکور تشخیص گردد این معیار سالانه تر شود .در حـالیکـه این موافقت صور ت پذیر گردیده کشور هـای در حال رشد بیشتر احساس میکردند که این هدف بسیار پا یین و ناکا فی تعیین گردیده است . باوجود این ازنظر نیت و آرزو مندی سیاسی برای قبول تعـهدا ت مخصو ص در نخستین مرا حل لازمه دهسا ل مذکور بطور یکه اسا س تحقق بخشید ن موافقت در باره رسیدن به معیار رشد در طی ده سا ل شده بتواند کو تا هی رخداده است . در صور تیکه در سا ل ۱۹۷۲ درجه يك در صد مسا عد ت انکشا فی بشمو ل جزء رسمی ان که ۷۵ ، . در صد میباشد دورنما وامکانا ت هد فی را که برا ی ده سال انکشا ف تعیین گردیده است تا یك میسازد .

امکانا ت وفر صت تعیین اهدا ف ایـن مسا عد ت ها ی انکشا فی در داخل این مهلت از راه مربو ط سا ختن مسا عد ت انکشا فی بامیسر ساختن سیا ست مـزید بین المللی پیوسته از نظر انداخته شده است.
تاکنون برای اعطا ی مسا عد ت وبرا ی نرم سا ختن شرا یط مسا عد ت بطور یکه مکلفیت های پر داخت قرضیه کشور ها ی در حال رشد به عایدا ت و صادرا ت ایشا ن ارتباط معقول پیدا کند ، وبطوریکه بااستقلال اقتصادی کشور های غیر منسلك موا فـق باشد تعیین فهرست اوقـات و مهلت هـا صور ت نگرفته است . باید در سا ل ۱۹۷۲ تعهدا ت در مورد اینکه بازار های کشور های پیشر فته بدو ن استثنا چه در ساحه مواد او لیه وچه در ساحه مصنو عـا ت برای کشور های در حا ل رشد مفتو ح شود.
همچنین به میا ن آورد ن پلان عمو مـی ترجیحا ت غیر تبعیضی وغیر متقا بل ،متوافق به آغاز ده سا ل انکشا ف اهمیت حیا تی دارد .

اجتما ع مقد ما تی کشور های بیطر ف با کما ل تاسف خاطر نشا ن میسازد که عدم آرزو مند ی وآمادگی کشور های پیشر فته در تطبیق وسایل لازمه در مهلت سر یع برای جذب مزید حا صلات کشور ها ی در حال رشد مظهر عد م آرزو مند ی ایشا ن در این زمینه می باشد . با عدم تطبیق يك نقشه تمویل ضمیموی امکا ن حما یه پلان های انکشا فی کشور های در حا ل رشد در نظر نمی رسد زیرا کوتا هی های غیر مترقب در جریا ن صادرا ت این کشور ها بمیا ن

می آید وبنا برین در طو ل ده سا ل مذکور به عملی کرد ن نقشه های انکشا فی خـود توفیق حاصل نمی نمایند .

جلو گیر ی ظهور نو ع جدید استعمار تکنو لوژیك نیز لازم است زیرا یك دستگاه بین‌المللی تنظیم انتقـال پیشر فت هـــای علم وتکنو لوژی بکشور های فقیر جها ن که در مورد ان مذاکره و موا فقت صور ت گرفته باشد وجود ندارد .

خلاصه اینکه لازم است همهٔ موسسا ت بین المللی که در سا حا ت مختلف صرف فعا لیت میکنند تبد لاتی واقع بشود تااینکه این موسسا ت محل مذاکرات واقعی راجع به اقداما ت مربوطهٔ ان باشد واین اقداما ت باید در طی مهلت معین وقت نافذ گردد . ظهور این تبد لات دارا ی اهمیت حیا تی میباشد .

سهم گیرند گا ن اجتماع دارالسلام بلاتردد از نظر یاتی پشتی بانی می کنند کـه در دیگر اجتما عا ت بین المللی اظهار شده . منظور از ان تا مین تعهدا ت خاصـــ ، اقدا ما ت از طر ف کشور ها ی پیشر فته بجا رسید ن توقعا ت معقو ل مربو ط بپیشرفت اقتصادی برا ی ده سا ل انکشا ف بصورت کل میباشد .

اشترا ك کنندگا ن اجتما ع ملتفت اندکه رشد اقتصادی جریا ن پیچیده و حـــا وی جنبه های مختلف دارد وتعیین یك هد ف واحد مثلا معیـار نمـوی حاصل غیر خالص شاخص مناسب رشد اقتصادی بوده‌نمی‌تواند هر گونه پلان انکشا ف یك کشور که‌تقلیل بینـوایـی ، بیـکاری ، عدم مساوات نادانی وبیمار ی را هد ف قرار ندهد شایســـته ان نسبت به حیث پلان شناخته شود .در مورد خط مشی بین المللی انکشاف‌این‌حقیقت عین مصدا قی ر ادارد که در مورد انکشا ف هر کشور دارد .

کشور های بیطر ف معتقد اند که هد ف نهایی انشکا ف میسر سا ختن امکا نا ت زندگا نی بهتر به همه مرد ما ن ایشا ن میباشد با طر ق متعدد ازا ن جمله رفـــع عدم مساوا ت شدید در تو زیع عوا ید و ثرو ت رفع بینوا یی کتله ها و بی‌عدا لتی اجتما ع ایجاد امکانا ت کار و تهیه‌تعلیمات وتر بیت وتسهیلات طبی بیشتر این وسایل ضمنا خاتمه ونتیجه و هم وسا یل تبد لا ت اقتصادی واجتما عی میباشد .

با در نظر گر فتن اینکه پیشر فت فقـــط مداوم حاصل غیر خاص از قرار فی نفر شرط لازم تقو یت جریا ن تبد لات اجتما عی می باشد همچنین موافقه بین المللی در بـاره حداقل اهدا ف در هر یك از ین سا حا ت انکشا ف اجتما عی به حیث جز خط مشی دومین ده سا ل انکشا ف مورد نیاز مندیست پلان های انکشا فی که شا مل این حداقل باشد باید مورد مسا عد ت ما لی وتخنیکی خارجی و محل پشتیبا نی‌موسسات‌بین‌المللی باشد .

سهم گیر ندگان اجتماع دارالسلام‌استعمار واستعمار جدید را تحت همه مظا هر ان و اشغال بعضی حصص سر زمین ها ی‌کشور های در حا ل رشد را مو جب‌استنکارمیدانند این اشغال موجب خلع ملکیت ایشا ن از منابع طبیعی وآسیب رسانید ن به‌آینده رفاه اقتصادی ایشا ن میگردد .

کشور های شامل اجتما ع لزو م قا طع رفع اقدا ما ت تبعیضی را که در داخـــل پیمانها ی نظا می اتخاذ شده وان اقداما ت را که هد ف ان منع جریا ن ترانز یت‌زمینی بین کشور های در حا ل رشد میباشدجدیانه خاطر نشا ن مینما یند .

کشور ها ی شامل اجتما ع لزو م قاطع این را ابلاغ مینما یند که کشور ها ی بیطر ف وجامعهٔ بین المللی تعزیـــرا ت اقتصادی راکه مجمع عمومی ملل متحد برضد رژیم های استعمار چی ونژاد پرست جنوب افریقا ، رودیشیا و پر تگا ل وضع کرده رعایت نما یند .

اجتما ع مقد ما تی دارالسلام ازنمایندگان کشور های در حا ل رشد توقع داردمسا عی خودرا با همدیگر و داخل شعبـات مربوطهٔ ملل متحد انسجا م بخشند تا آنکه اهدا ف شا ملین اعلامیه منشور الجزا یر و دیگر اعلامیه های مشتر ك تامین شود .

شاملین این اجتمـاع زا جانب حکـومت های خود با اتحاد نظر موافقت نمودندسومین کنفرانس سران دول وحکو مت های کشور

های بیطر ف به مقصد پیشبرد واستحکا م اصول عدم الحاق منعقد گردد تا آنکه صلح آزادی انکشا ف وهمکاری بین المللی تقویت یابد .

اجتما ع مقد ما تی بر ین موا فقت نمود دعــوت نامه ها از طرف دولت میز بـا ن بـا کشورهــا به اساس معــیارات عدم الحاق که در سالها ی ۱۹۶۱ و ۱۹۶٤ وضع شده ارسا ل شود .

همچنین اجتماع مقدماتــی در موارد آتــی اتخاذ فیصله نمود :

الف : اینکه سو مین کنفرانس ســرا ن کشور ها ی بیطر ف قبل از اجتما ع مجمع عمو می ملل متحد بوقتیکه از طر ف کمیته احضار یه تعیین گردد منعقد شود .

ب : سومین کنفرانس سران کشور هــای بیطر ف در شهر لوسا کا پا یتخت زا مبیا منعقد گردد .

ج : کمیته احضار یه مر کب از کشور های آتی خوا هد بود الجزایر ، بورو ند ی، سیلو ن اتو پیا ، گیانا ، هند ، اندونیزیا عراق ، مالیز یا ، المغرب ، سنیگا ل ، سودان ، تانزانیا ، یوگوسلاویا ، زمبیا .

وظیفهٔ این کمیته محکم داشتن ارتبا ط وانسجا م با کشور میز با ن به مقصد آماده نمود ن کنفرانس میباشد .

د : وزرا ی خار جه کشور ها ی شامل کنفرانس قبل از اجتما ع سرا ن با هــم اجتما ع نمایند .

همچنان ایــن اجتماع مقدمــاتی اجندای آتی را به روسا ی دو ل و حکو متها ی سومین کنفرانس سرا ن کشور ها ی بیطر ف پیشنهاد نمودند :

اول ـ اعلامیه راجع به صلح ، آزا دی، انکشا ف ، همکار ی ودیمو کرا تیك ساختن حیات بین المللی .

دوم ـ بحث عمو می براوضاع بین المللی.

سوم ـ نگهبا نی و استحکام صلح وامنیت جها ن در اوضا ع متغیر کنو نی .

الف ـ نقش عد م الحا ق و تقو یــت همکار ی بین کشور های غیر منسلك .

ب ـ تقو یت ملل متحــد و موسسـا ت اختصاصی آن .

ج ـ خلع سلاح عا م وتا م .

د ـ پیما نها ی نظا می سپاه وپا یگاه ها ی خارجی .

هـ ـ اصو ل همزیستی مسا لمت آمیز و جها نی .

چهار م : نگهبا نی واستحکا م استقلا ل ملی ، حاکمیت تمامیت خــاك و استقلال بین دو ل .

الف ـ هسا عی برا ی آزاد کرد ن کشور های تحت تسلط استعمار ی وپشتیبا نی از جنبشها ی آزادی .

ب ـ امحا ی همه اشکا ل تبعیض نژادی وسیا ست تبعیض نژا دی .

ج ـ استعمار جدید .

د ـ حمایت و تقو یت استقلال کشورهای غیر منسلك .

هـ ـ عد م مداخله در امور داخلی دول .

پنجم : رشد اقتصادی واتکــا ء بخود.

الف ـ همکاری دو جانبه بین المنطقوی، بین کشور های غیر منسلك و کشور ها ی در حال رشد .

ب ـ پالیسی راجع به تجار ت ومساعدت خار جی .

ج ـ دو مین ده سا ل انکشا ف ملــل متحد .

ششم ـ دیگر موضوعا ت .

درلوسا کا

به تأسی از فیصلهٔ جلســات مقدمــاتی سرا ن دو ل و حکو ما ت کشور ها ی غیر منسلك منعقدهٔ دارالسلام (۲٤ ـ ۲۸ حمل ۱۳٤۹) سو مین کنــفرانس سران د و ل و حکو ما ت کشور ها ی بیطر ف بسا عت ۱۲ و چهل دقیقه بعد ازظهر (بوقت افغانستان) ۱۷ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۸ سپتمبر ۱۹۷۰ رسما با بیانیهٔ افتتا حیهٔ جلالتما ب کاوندا

کنفرانس لوساکا

رئیس جمهور زمبیا در لوساکا پایتخت‌دولت زمبیا افتتاح گردید.

باید علاوه کرد که به تأسی از فیصله کنفرانس دارالسلام جلسات مقدماتی کشور های غیر منسلک قبل از آغاز کنفرانس بتاریخ ۱۴ سنبله ۱۳۴۹ در حالیکه کمیتهٔ شانزده عضوی تنظیم کننده در اتاق مرکزی کنفرانس اجتماع نموده بودند شروع گردید درین جلسات که نمایندگان بیش از پنجاه کشور اشتراک ورزیده بودند در مورد موضوعات مربوط به طرز کار کنفرانس بحث شد. هکذا اشتراک‌کنندگان در مورد اجندای شش فقره‌ای کنفرانس تشکیل جلسه دادند.

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم ضمن مسافرت رسمی شان در ممالک اروپایی بعد از ختم مسافرت شان در پولیند بعد از ظهر ۱۶ سنبله ۱۳۴۹ مطابق ۷ سپتمبر ۱۹۷۰ برای اشتراک در کنفرانس سران دول و حکومات کشور های غیر منسلک بحیث رئیس هیئت افغانی وارد لوساکا گردیدند.

ذوات آتی بحیث اعضای هیئت‌افغانی درین کنفرانس اشتراک ورزیده اند: ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ښاغلی عظیم الصابر کاظمی، ښاغلی گل‌احمد فرید، ښاغلی سید وحید عبدالله و ښاغلی امان الله حسرت.

ښاغلی کینت کاوندا رئیس جمهورزمبیا دربیانیهٔ افتتاحیهٔ شان درین اجتماع سران دول وحکومات کشور های غیر منسلک که یگانه هدف وغایهٔ آن ایجاد هم آهنگی در سیاست های خارجی، اقتصادی، اجتماعی وایجاد نظر وعمل در راه مبارزه‌با استعمار و تبعیضات می باشد تمام‌مسایل عمده‌بین‌المللی‌را خاطرنشان‌ساخته ومخصوصاً نظر کنفرانس کشورهای غیر منسلک‌رابسوی سیاست های تبعیضی افریقای جنوبی وروډیشیا وبقایای استعمار پرتگالی در قارهٔ افریقا جلب کرد.

ښاغلی کاوندا در بیانیهٔ شان موضوع ویتنام را از جمله تهدیدات عمده علیه صلح بین المللی خوانده اظهار داشت‌که‌باید قوای بیگانه هر چه زود تر خاک ویتنام جنوبی را ترک بگویند.

رئیس جمهور زمبیا در مورد اوضاع‌شرق میانه متذکر گردید که تا هنوز هم تطبیق فیصله نامهٔ ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای‌امنیت میتواند‌چوکات اساسی را برای مذاکرات صلح تشکیل بدهد.

باید یاد آور شد که اولین کنفرانس سران کشور های غیر منسلک یعنی ممالکی که حکومات شان از سیاست عدم پیوند به بلاک های نظامی و بیطرفی مثبت‌پیروی میکنند درسال ۱۹۶۱ در بلگراد انعقادیافت یکی از ممیزات این کنفرانس آن بود که دران مذاکرات دامنه داری در باره مبارزه ملل همفکر علیه استعمار و پشتیبانی از نهضت های آزادی خواهی مللی که از سالها باینطرف زیر یوغ استعمار بسر برده و اکنون می خواهند حق خود یعنی آزادی واستقلال خود را بدست بیاورند صورت گرفت و فیصله های جامعی در این موارد اتخاذ گردید.

همچنان کشور های شرکت کننده درین کنفرانس حمایت بلاشائبه خود رانسبت دادن استقلال به ملل اسیر و تائیدفیصله نامه پانزدهمین دورهٔ اجلاسیهٔ مجمع‌عمومی موسسهٔ ملل متحد در این زمینه ابراز داشته و خواستار آزادی فوری و بلا قید و شرط این مناطق شد.

در این کنفرانس نمایندگان بیست و پنج کشور غیر منسلک اشتراک ورزیده بودند و تمام شرکت کنندگان مساعی مشترک و تزلزل ناپذیر خودرا برای مبارزه علیه هر گونه استعمار و عده‌دادند.

دومین کنفرانس کشور ها ئیکه از سیاست عدم انسلاک پیروی می نمایند در ماه اکتوبر سال ۱۹۶۴ در قاهره منعقد گردید.

دراین کنفرانس سران و نمایندگان تقریبا پنجاه کشور اشتراک نموده ودر این کنفرانس نیز شرکت کنندگان آن مخالفت خودرا با استعمار به هر شکل و نوعی که باشد ابراز داشته واز نهضت‌های آزادی خواهی حمایت کردند.

همچنان در این کنفرانس موافقه شده

تا به نهضت های آزادی خواهی درمناطق تحت تسلط پرتگال وسایر مناطق افریقایی هرگونه کمك های نظامی ومالی داده‌وهرگونه روابط خودرا با پرتگال و حکومت تبعیض طلب افریقای جنوبی قطع نمایند .

اولین نطاقیکه سکوی مجلس را در این کنفرانس احراز کرد مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا بود . رئیس جمهور یوگوسلاویا ضمن بیانیه مفصلی یك بار دیگر توجه جهانیان را به اهمیت دوکتورین عدم انسلاك بحیث یك مفکورهٔ لازمی امروزی و همچنان بحیث کلید حل مسایل بین المللی معطوف داشت .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم و رئیس هیئت افغانی در سومین کنفرانس سران دول و حکومات کشور های غیر منسلك چنین فرمودند :

متن کامل بیانیهٔ ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم : (۱۸ سنبله ۱۳۴۹)

جناب رئیس !

کمال افتخار دارم از کشور خود درین اجتماع تاریخی نمایندگی میکنم . مسرت داریم این کنفرانس مهم درین تا حیهٔ براعظم افریقا منعقد میشود که دران در ده سال اخیر عدهٔ زیادی از برادران افریقائی ما به استقلال نایل گردیده اند . البته عدهٔ زیادی دیگر هنوز برای کسب استقلال و حقوق بنیادی خویش سرگرم پیکار اند . یقین داریم این کنفرانس عامل مهم پشتیبانی‌ایشان در ین مجاهدت مشروع و مساعی ایشان خواهد بود. ضمناً اجازه میخواهم عمیق ترین احساسات قدردانی و تشکرات خود و هیئت افغانی را از مهمان نوازی ئیکه‌رئیس کاوندا و مردم زمبیا بما مبذول داشته اند و از ترتیبات منظمی که برای انعقاد این کنفرانس درین پایتخت زیبا اتخاذ شده است اظهار نمایم .

کمال افتخار دارم به رهبران برجستهٔ ئیکه درین جا حاضرند صمیمی ترین تمنیات پادشاه خویش اعلیحضرت همایونی محمد ظاهر شاه را برای وصول این کنفرانس با هداف تشئید همکاری بین‌المللی و تامین ترقی بشریت ابلاغ می نمایم.

قبل ازانکه دربارهٔ موضوعات شامل اجندای این کنفرانس مطالبی اظهار نمایم میخواهم قدردانی عمیق هیئت خودرا دربارهٔ بیانات عالی رئیس کاوندا ابراز نمایم .

خطابهٔ ایشان دلیل زندهٔ علاقه مندی وسیع حکومت ومردم زمبیا به مسایل جهانی وبه همه بشریت میباشد .

جناب رئیس !

خط مشی سیاست خارجی افغانستان متکی بر تاریخ است اجازه بدهید یك فقره از بیانیهٔ صدر اعظم افغنستان را که درست نه سال قبل هنگامیکه در بلگراد نخستین اجتماع سران دول و حکومات کشور های بیطرف را مخاطب می نمود درینجا اقتباس نمایم :

خط مشی بیطرفی افغانستان از ان رویداد ها که موجب ظهور اصطلاح عدم الحاق گردیده است بیشتر سابقه دارد .

افغانستان بصورت عنعنوی طی سالیان خط مشی قضاوت آزاد را پیروی کرده است و هرگز از این طریق حتی درزمان جنگهای عمومی جهان منحرف نشده است.

تاسیس و حفظ علایق دوستانه با همه مردمان و ملل و تشئید روابط بین المللی اساسات عمدهٔ سیاست خارجی عنعنوی ما میباشد .

ښاغلی رئیس :

اوضاع بین المللی امروز بمقایسهٔ اوضاع زمان کنفرانس بلگرادمظهرجریانات نوین میباشد چنانکه رئیس کاوندا بیان داشت اصل های جنبش عدم الحاق با وصف تبدلات در اوضاعی که باعث‌ظهور جنبش عدم الحاق گردیده است جا بجا می ماند .

بنا برین کاملا مناسب است کشور های غیر منسلك نقش خودرا در اوضاع کنونی ارزیابی کنند معنای این اقدام ما اعلام مجدد پابندی و تمسك ما ست به اهدافی که در اعلامیه های بلگراد و قاهره ذکر شده است انعقاد این کنفرانس بحیث اقدام به منظور تبادل نظر بطور فعالانه بین کشور های غیر منسلك

بمنظور اتخاذ تصمیم بر اقدامات مشخص در قبال اوضاع و مسایل کنونی تلقی میشود. همه کشور های صلح خواه باید برای برقراری امنیت پایدار بین المللی مطابق اوضاع کنونی جهان وجهت پشتیبانی ازجنبش های آزادی در مقابل تسلط استعماری و بقایای آن باقدامات مشترک پردازند و مساعی مشترک خودرا برای تطبیق اقدامات بین المللی به طرفداری حقوق مردمان وملل و اضمحلال استعمار و بقایای آن تحت همه مظاهر و اشکال کهنه ادامه دهند.

نگرانی ما راجع به دوام موجودیت رژیمهای استعماری و نژاد پرستی در افریقا از این اصول عالیه سرچشمه میگیرد.

دوام این رژیم ها و ستمی که بر مردمان مظلوم این قاره بزرگ رواداشته میشود انکار مطلق از حقوق بشر بوده استقلال یکعده کشور های افریقایی را تهدید میکند تا زمانیکه مردم تحت سلطهٔ استعمار و نژاد پرستی از حق تعیین سرنوشت استقلال و رشد آزاد اقتصادی محروم باشند در هیچ جا صلح پایدار شده نمی تواند.

از جانب مردم خویش پشتیبانی و حمایت افغانستان را از آزادی خواهان که در آنکشور ها در پی تامین حقوق بشری و تاریخی خود میباشند اظهار میدارم.

جناب رئیس!

دوام بحران شرق میانه‌که زادهٔ غصب‌وطن‌و مردم عرب فلسطین میباشد صلح جهان را مستقیما دچار مخاطره کرده است این بحران نمایانگر آن مقاصد سوء میباشد که جنگهای تجاوزکارانه واشغال خاک های دیگر مردمان را بحیث وسیله فشار و تحمیل مقاصد توسعه طلبانه ازراه تحمیل قوه بکار میبرد.

اسرائیل با سر باز زدن از تخلیهٔ خاک های عرب به ثبوت میرساند که سیاست تجاوز وتخطی مشهود حقوق بین المللی و عدالت را با انهماک پیش میبرد بنا برین تساند کامل افغانستان را از کشور های عرب که محل تجاوز واقع گردیده اند اظهار داشته تخلیه فوری و کامل همه اراضی تحت اشغال عرب به شمول شهر قدس را توسط سپاه اشغالی اسرائیل تقاضا میداریم. هیچ راه حل بحران شرق میانه متکی بر عدالت و قانونی بوده نمیتوانند تا آنکه اعادهٔ حقوق مردم عرب فلسطین طی آن لازمی شمرده نشود این اعادهٔ حقوق خود حق مردم فلسطین است و حمایت ازان وظیفه همه آنانیست که معتقد به صلح و عدالت میباشند.

پشتیبانی کامل حکومت خودرا از اقدامات نمایندهٔ خاص منشی عمومی ملل متحد برای تطبیق فیصلهٔ ۲۲ نومبر۱۹۶۷ شورای امنیت اظهار میداریم. روح همکاری را که از طرف‌حکومت جمهوریت عربی متحد با قبول ابتکار پیشنهاد صلح اخیرا ابراز شده است بحیث سهمگیری ارزنده جهت جستجوی حل وفصل صلح جویانه این بحران حائزقدر دانی میکنیم.

جنگ در هند و چین هنوز سبب نگرانی عمیق همه مردمان جهان است. تصادم نظامی بنیان صلح را جدیانه دچار مخاطره نموده مانع عمده در راه حل و فصل مسایل جهان امروز به میان آورده است عقیده داریم که هیچگونه راه حل به بحران هندو چین موثر بوده نمی تواند تا آنکه متکی بر قطع همه مداخلات های خارجی و احترام کامل حقوق مردم هند و چین به صلح و تعیین سرنوشت نباشد.

از توسعهٔ جنگ در کمبودیا که درانجا یك حکومت صلح خواه سالیان متمادی اصول بیطرفی را پیروی مینمود عمیقا نگران میباشیم.

افغانستان از همه مساعی برای پیروی سیاست عدم الحاق در منطقهٔ هندو چین بحیث اظهار تمنیات حقیقی مردمان آن منطقه متوجه صلح استقرار و انتخاب راه ترقی مطابق ایجابات خود ایشان حسن استقبال میکند. با مشاهدهٔ اوضاع بین المللی جریانات مساعد را در اروپا مشاهده مینمائیم چنانکه به مقصدتفاهم وهمکاری وسیعتر بین کشور های اروپائی اخیرا اقدامات مثبتی صورت گرفته‌است.

عقیده داریم که ر فع کشید گی در هرناحیه جهان وا قع شود بر او ضاع بین ا لمللی و قتی تاثیر بزرگ می آ رد که مقارن با ظهور تفا هم در دیگر نواحی جهان باشد .

جناب ر ئیس !

ملل متحد طی یك ر بع قرن موجو دیت خویش بحیث یگانه وسیلهٔ همکاری بین‌المللی وهمچنین عا مل مهم سر یع سا ختن جنبش های آ زادی در جهان خد مت کرده ا ست.

عقیده داریم که ملل متحد میتواند عا مل مو ثر تر ی برای توحید مساعی همه کشور های جهان به منظور حل و فصل مسا یل سیاسی و ا قتصادی جهان و خد مت بهتر به‌منظور تا مین حق تعیین آزادانهٔ سرنوشت مردمان و ملل و دیگر حقوق بشری و پیشرفت ا نکشاف و همکاری عا د لا نـه میان ملل گر د د .

یقین داریم تطبیق کا مل ا صل جها نی بودن ملل متحد این مو سسه جها نی ر ا مر کز حل و فصل همه‌مسایل‌روابطبین‌المللی خواهد ساخت . درین مورد ا حیای کا مل حقوق چین و شنا ختن جمهوریت مر د م چین بحیث یگانه نما یندهٔ قا نونی آنکشور در ملل متحد لازمی میبا شد .

اظهار ا مید مینما ئیم که طی بیست و پنجمین دورهٔ سا لیا نه ملل متحد أعلا میه اصول حقوق بین ا لمللی را جع به علایق دوستانه و همکاری میان دول تصو یب‌شده باینصورت بعضی عنا صر مهمه منشور بر اساس تجارب جا معه بین ا لمللی درقبال او ضاع مشخص در طو ل یك ربـع قر ن گذشته شرح و تفصیل داده خوا هد شد.

بیست و پنجمین سا لگـرد ملل متحـد مقارن با د همین سا لگرد صدور ا علا میه اعطای ا ستقلال به کشور ها و مردمان تحت استعمار میبا شد . تصویب یك پرو گرا م عملی برای ملل متحد بمنظور تطبیق ا ین اعلا میه مساعدت مهمی به آ ن مردمان و ملل خوا هد بود که به منظور تا مین حــق تعیین سر نوشت واستقلال خو یش دربیکار اند . ا قدام ملل متحد برای سریع ساختن مراحل خلع سلاح و خا صه تهیه وتطبیق پرو گرام ده سال خلع سلا ح در ر فـع کشیدگی هـا در علایق بیـن المللـی اثـر عمده خوا هد داشت و ا مکا نات خلع‌سلاح هسته وی را که بمقصد مهار کر دن‌مسابقه تسلیحاتی و تشئید بنیان ا منیت گیـتی بسی لازم میبا شد میسر خوا هد گر دانید

جناب ر ئیس !

صلح و ا ستقرار سیاسی جهان به‌پیمانه بزرگ مربوط به تر قی ا قتصادی کشور های در حال ر شد میبا شد پهناور شدن آن مغاك و فا صله و سیع که بین کشور های پیشرفته و جهان سوم مو جود است پیوسته مو جب نگرانی عمیق میبا شد .

پیشرفت اقتصادی کشور های در حا ل رشد ا یجاب میکند که همه منابع بشر ی و مادی ا یشان به سمت صحیح سوق‌یافته مساعی ایشان تـوسط کشور های پیشرفته تقویت یابد و موسسات بین ا لمللی‌ذیعلاقه با سهمگیری مالی و مساعدت بدون‌هیچگونه ملاحظات سیاسی دریـن امر اشتراک‌نمایند. نما یند .

بنا برین عزم را سخ داریم در دا خل چار چوب ۷۷ کشور در حال رشد مساعی موثر خویش را پیش ببریم تا آنکه نقش این ملتها بمنظور تا مین تبد لات تشکیلاتی در ا قتصا د جهانی و به مقصد تا سیس همکاری بین ا لمللی تدریجی که در ا ثـر آن جر یا نات جهان متو جه منفعت هـمه کشور های گیتی بشمول کشور های درحال رشد میسر شده بتوا ند تقو یت یا بد .

جناب ر ئیس !

در خا تمه اجازه میخوا هم ا ظـهـــا ر رضا ئیتمندی نما یم بین‌رهبران ونمایندگان کشور های شا مل ا ین ا جتماع تا ریخی کشور های غیر منسلك ا تحاد نظر موجود است . ا میدواثق داریم همچنا نکه د ر لوساکا با اتحاد در ا فکار و مقا صدخویش موا صلت کرده ا یم با همان ا تحاد ا ین شهر ز یبا را ترك گو ئیم . باین صورت تو قع میرود این کنفرانس تاثیر عـمیق وسود مندی بر او ضاع کنونی جها نوارد آ ر د .

ا نعقاد این کنفرانس با ید بحیث یـك واقعهٔ بر جستهٔ مو ید فعال بو د ن مفهوم

وجنبش طریق عدم ا لحاق باشد و قد رت
آنرا بحیث یك و سیلهٔ تشئید صلح وامنیت
گیتی ا حترام جهانی حقوق بشر و عدا لت
و همکاری بین ا لمللی با ساس مساوا ت
بین ملل و سعـادت بشریت به ثبوت رساند.
بیانیهٔ محمود ر یاض و زیر خـار جـهٔ
جمهو ریت عربی متحد که قسمت اعظم آن
وقف بحران شرق میانه شده بود از نگاه
رول کشور های غیر منسلك درحل منازعات
حاد بین ا لمللی قابل تذکار ا ست .
وی پا لیسی عدم ا نسلاك را بحیث یك
پلتفورم نیك برای مبارزه به خا طر تقویت
صلح و ا منیت ار ز یابی کرد .
ر یا ض آزکشور های غیر منسلك خواست
تـا بیشتـر از پیشتر نیرو هـای خـود را
گردانند و کمك های بیشتر مادی و معنوی
بـه مردمانیـکه در جهـت احقاق حقـوق و
آزادی خود مبارزه میکنند بد هند .
نما یندهٔ جمهو ریت عر بی متحدخاصتا
به منازعه بین عربها و ا سرا ئیل تما س
مستقیم گرفت و تجاوز اسرائیل را تقبیح
کرد واز همه بالا تر به مسئلهٔ قطع مذاکرات
نیو یارك بصو رت یك جا نبه از طـر ف
اسرائیل اشاره کرد .
معـاون رئـیس جمهـور لایبیر یـا نیـز
بیانیهٔ مفصلی ا یراد کرد و گفت کشو ر
های غیر منسلك به جهان نشان خوا هند
داد که این آ زادی ملل ا حترام متقا بـل
ووحدت عمل در راه رفاه نو ع بشر کمـك
خوا هد کرد واشتراك عمل ممالك غـیـر
منسلك عصر نوی را از پیشرفت و ر فاه
باز نموده ودر حفظ صلح تو سعه تفا هم
و حفظ سلامت جهان کمك خواهـد کرد .

معاون ر یاست جمهوری لایبیر یا ضمن
بررسی مسایل جهان قبول ا بتکار صلح
راجرز (و زیر خارجه ایالات متحدهٔامریکا)
را از طرف جمهو ریت عربی متحد حسن
استقبال کرد در برابر تبعیض نـژ ا د ی
مخالفت ور زید و یاد آ وری کرد که کشور
وی با حکو مت تبعیض طلب در افر یقا ی
جنوبی قطع را بطه کرده ا ست .
صدر ا عظم سیلون میر من بند را نا یکه
خواستار تمام نیرو های خارجی از و یتنام
شد . و حمایت کا مل خودرا از مو قف
اعراب در قبال جنگ شر ق میانه و عد ه
داده متذکر شد که مذاکرات صلح پا ر یس
باید یك ز مینه سا زی مو ثر در تا مین
حل صلح آ میز مشکلات روز آ فزون هندو
چین باشد .

صدر اعظم سیلون ا فزو د ما با یـد
پالیسی خودرا بر اساسات وا قع بینا نه
آنطوریکه شرایط زندگی ا مروز ا یـجا ب
میکند استوار سـازیم بالا خـره مهند را
پاد شاه نیپال از روسا دول و حکو مـات
شا مله کنفرا نس مطا لبه کرد که با ید
نظریات خودرا در قبال عضویت جمهو ریت
مردم چین در ملل متحد ا براز نما یند .
وی گفت : مسایل عمده سیاسی ونظامی
جهان بدون همکاری این کشور حل شد ه
نمیتواند . پاد شاه نیپال در مورد جنو ب
شرق آسیا که در ا ثر جنگهای پیهم صدمه
دیده گفت مـداخلـه نیرو هـای خـارجـی
او ضاع قبلا خراب شده را خـراب تر و
پیچیده تر میسازند و تضاد و برخوردبین
مردمان را تمدید می بخشند .

اعـــلامیهٔ لـــوساکـــا

اعلامیه در بارهٔ صلح ا ستقلال و شد اقتصادی همکاری و د یمو کرا تیك ساختن روابط بین ا لمللی

سو مین کنفرانس روسای دول وحکومات
کشور های غیر منسلك درشهر لو سا کا
پا یتخت ز مبیا از ۸ تا ۱۰ سپتا مبر۱۹۷۰
تشکیل جلسه داد . کشور های آ تی دران
اشتراك نموده وبه ترتیب الفبای لاتین .
ا فغا نستان ، ا لجزایر ، بو تسوا نـا ،
بو روندی ، کا مرون ، سیلون ، قبر س ،
جمهو ریت د یمو کرا تیـك کـو نگـو ،
جمهو ریت مر دم کو نگو ، کیوبا ، حبشه،
گابون ، گانا ، گینی استوائی ، گو یا نا ،
هند ، اندو نیز یا ، عراق ، جما ئیکـا ،
اردن ، کینیا ، کو یت، لاوس ، لیسو تو ،
لبنان ، لا یبیریا ، لیبیا ، ما لیز یا ، مالی،

المغرب ، موریتانیا ، نیپال ، نایجیریا، اوگاندا ، جمهوریت عربیه متحده ، جمهوریت عربیه یمن، جمهوریت افریقای مرکزی ، جمهوریت یمن جنوبی ، رواندا، سیرالیون ، سنگاپور ، صومال ، سودان سوازیلند ، سوریه ، تانزانیا ، چاد ، توگو ، ترینیداد و توباگو ، تونس ، یوگوسلاویا ، زمبیا .

از کشور های آتی مشاهدان اشتراك کرده‌بودند :

ارجنتاین ، باربادوس ، بولیویا ، برازیل ، چیلی ، کولومبیا ، پیرو،ویتنام جنوبی (حکومت موقت جمهوریت مردم ویتنام جنوبی) وینزویلا .

جنبش های آزادی خواهی ملی آتی ـ الذکر در کنفرانس دعوت شده اشتراك نمودند :

کانگرس ملی افریقائی مربوط افریقای جنوبی ، دو جبههٔ آزادی‌ازصومال‌فرانسوی یك جبههٔ آزادی از انگولا ، یك جبههٔ‌آزادی از جزایر قمر (((کومور))واقع بحرهند) جنبش آزادی خواهی فلسطین و دو جنبش آزادی خواهی از زیمباب وی (رودیشیا).

۱ ـ درین کنفرانس راجع به اهمیت نقش بیطرفی در جهان کنونی ، با درك اهمیت خاص نگهبانی و استواری صلح وامنیت در جهان ، تضمین استقلال‌وحاکمیت درست و کامل مرهمان بر اساس مساوات لزوم رعایت حق اساسی همه مردمان به تعیین سرنوشت و همچنین‌دیموکراتیك ساختن روابط بین المللی ، تقویت‌رشد اقتصادی سریع کشور های در حال رشد مطالعهٔ امکانات مشوره و همکاری مزید بین همه کشور های غیر منسلك و تقویت سازمان ملل متحد تبادل نظر بعمل آمد .

۲ ـ بیست و پنج سال قبل مردمان ملل متحد عزم راسخ خودرا برای نگهبانی نسل های آینده از تباهی جنگ و تائید مجدد اعتقاد راسخ به حقوق اساسی بشر وکرامت انسانی و مساوات حقوق ملت‌ها چه بزرگ و چه کوچك و تاسیس شرایط لازمه برای حفظ عدالت و احترام و جایب زادهٔ معاهدت و دیگر منابع‌حقوق بین‌المللی وترقی اجتماعی ، و تکوین شرایط بهتر زندگانی در آزادی وسیعتر برای همه درج کرده بودند . مرور زمان ارزش‌تاریخی این آمال و آرزو ها را تائید نمودوضمنا نشان داد که بسی آرزو ها بمراد نرسیده‌و عدهٔ زیاد مسایل با وجود مساعی کشور های بیطرف حل و فصل نشده است .

۳ ـ سیاست غیر منسلك نتیجهٔ عزم یکعده کشور ها برای نگهبانی استقلال ملی و حقوق مشروع مردمان ایشان بمیان‌آمده است . خط مشی عدم الحاق یك جنبش بین المللی پهناور را تشکیل داده ماورای همه حدود نژادی و منطقوی و غیره گسترده شده ، جزء لایتجزای ساختمان کلی‌جامعهٔ بین المللی گردیده است . این خط مشی نتیجهٔ انقلاب ضد استعماری در جهان و ظهور یکعدهٔ زیاد کشور های تازه به آزادی رسیده میباشد که خط مشی و رشد سیاسی مستقل را اختیار نموده حاضر نیستند پس از ختم اشکال قدیمی‌محکومیت دیگر مظاهر علی البدل به آن جاگزین گردد . پایهٔ این تبدلات ، آرزو های ملی متوجه آزادی استقلال و مساوات که‌بطور روز افزون روشنتر اظهار گردیده‌است. وعزم راسخ مقاومت در مقابل همه اشکال ستمگری و استثمار می باشد . اینست أصل و معنی مساعی واقدامات ما و این دلیل واساس اعلامیه های بلگرادوقاهره میباشد . در زمانیکه جامعهٔ بشری بسوی کتله ها مانند قطب ها متوجه میگردید وحتی این وضع ممیزهٔدایمی‌علایق‌بین‌المللی بشمار می‌آمد ، در زمانیکه تصادم ذروی بین دول مقتدر بشریت را مورد تهدید میداشت ، کشور های غیر منسلك دورنمای مستقبل نوین برای جهان معاصر بمیان آورده و راه را برای تقلیل کشیدگی بین المللی کشودند .

۴ ـ ما اکنون در چار راه تاریخ قرار داریم . هر روزیکه میگذرد پدیدهٔ نوینی قدرت خارق العادهٔ فکر وروح بشری را تائید میکند و ضمنا راه های خطرناك را خاطر نشان میسازد که در اثر نقایص انسانان را دامنگیر شده میتواند . انقلاب علمی و تکنولوژی که در تاریخ بشریت

سابقه ندارد افقهای لایتناهی ترقی را گشوده است مگر در عین حال رفاه و فراوانی مورد استفادهٔ همه نبوده و قسمت عمدهٔ انسانان در اوضاع منافی کرامت بشری زندگی دارند. اکتشافات علمی و تطبیقات فنی آن قدرت آنرا دارد که جهان را یک‌وا حد سازد و مسافه‌ها را بین کشور ها و بر اعظم ها تقلیل بخشد و همکاری بین المللی را بیش از پیش لازمی و همیشه قابل تطبیق نماید. با وصف این، دول و مللی که اکنون جامعه بین المللی را تشکیل میدهند، تو سط موانع سیاسی، اقتصادی و نژادی از همدیگر جدا افتاده اند. این موانع موجب آن شده اند کشور های پیشرفته و کشور های در حال رشد یکی بحیث ستمگرودیگر ستمدیده، یکی تجاوز کار و دیگر مورد تجاوز، یکی بحیث کشور طرفدار توسل به قوه نظامی یا اقتصادی و دیگرکشوری که مجبور است در خطر دایمی حملات ممکنهٔ مستقیم یا غیر مستقیم متوجه استقلال و امنیت آن زندگی کند منقسم ساخته است. با وجود ترقیات پهناور که صورت گرفته است و باوجود آرزو های وسیع نسل کنونی بشریت نه صلح ونه رفاه و نه حق استقلال و مساوات صفات دایمی و کامل مجموع بشریت شده است. زمان ما از یکسو، محرک آرزو های بزرگ واز دیگر جانب، مظهر مسایل بسی دشوار می باشد.

۵ خطر فوری تصادم بین دول معظم تر اکنون تقلیل یافته است زیرا بیش از بیش در روابط بین‌خودها بمذاکره توسل مینمایند. اگر این تمایل هنوز درامنیت کشور های کوچک و کشور های متوسط وکشور های در حال رشد نقشی نداشته است و خطر جنگهای محلی را رفع ننموده است.

۶ – موجودیت دخالت در امور داخلی دیگر کشور ها و توسل به‌فشار های سیاسی و اقتصادی و تهدید استعمال قوه و انحراف و خرابکاری بطور خطیر زیـاد شده و بسی تـکرار میشود. جنگ تجاوز در شرق میانه دوام دارد ودر هند چین در ویتنام جنوبی، عمیقتر گردیده، بسوی کمبود یا توسعه می یابد واستقلال ملی و صلح و امنیت بین‌المللی را مـورد مخاطره قرار میدهد. ستم و تسلطی کـه بر مردمان افریقائی افریقای جنوبی از جانب رژیم های نژاد پرست استعمارگر اقلیت تحمیل میشود نه‌تنها وجدان بشریت را لکه دار میسازد بلکه صلح و امنیت بین المللی را مورد خطر قرار میدهد. در اثر آنکه یکعده کشور های پیشرفتهٔ غرب و رژیمهای اقلیت و نژاد پرست که درین ناحیهٔ جهان‌بروی کلار اند با هم همدست میباشد این اوضاع‌قرین انفلاق میباشند. ادامهٔ مسابقهٔ تسلیحاتی موجب اضطراب و تشویش گردیده امنیت ورفع کشیدگی موجوده را در ساحه سلاح ذروی غیر مستقر گردانیده و جنگ های مجدود را بمیان می آرد توازن رعب و هراس بین کشور های معظم تر باقی جهان را از صلح و امنیت مستفید نساخته است. اگرچه نشانه های نیکوی رفع کشیدگی روز افزون بین کتله ها به نظر می رسد مگر تقلیل جنگ سرد هنوز زوال کتله‌های نظامی را که به حساب منازعات دول معظم تشکیل شده است، هنوز بمیان نیاورده است.

۷ – علایق بین المللی داخل چنان مرحله ای گردیده است که ممیزهٔ‌آن‌استقلال مزید و ضمناً آرزومندی دول برای پیروی سیاست مستقل میباشد. دیموکراتیک شدن روابط بین المللی یکی از و جایب قطعی دورهٔ ما میباشد. متاسفانه دول معظم چنان تمایل دارند مسایل مهم جهان را که موجب نگرانی عمیق همه کشور ها میباشد فقط خود شان حل و فصل کنند.

۸ – نیرو های نژاد پرستی تبعیض‌نژادی استعمار، تسلط خواهی، صلح جهان را هنوز اخلال میکنند، همچنین استعمارقدیم میکوشد در زیر نقاب استعمار جدید، که وسیلهٔ پوشیده تر مگر متضمن خطر تسلط اقتصادی سیاسی بر کشور های در حال رشد میباشد دوام نماید. دراثر این ممیزهٔ جهان کنونی، نه تنها زشتی قدیم پا بر جا مانده و دوام میکند بلکه‌آینده

را تاریك میسازد و استقلال و تما میت خاك عدهٔ ز یاد کشور هارا مورد مخا طره قرار میدهد و جنبش آزادی عدهٔ زیاد کشور هارا که هنوز تحت تسلط استعماری میباشند ما نع میگردد و سد راه ترقی کشور های غیر منسلك و در حال رشد شده کشیده گی هارا شدید تر مینما ید و منازعات جدید را بمیان می آرد .

۹ ــ فاصله بین کشور های پیشرفته وکشور های در حال رشد پیوسته توسعه می یابد . کشور های دارا پیوسته داراتر میشوند و کشور های نادار در بینوائی باقی میمانند . کشور ها ی در حال رشد از حق مساوات و سهم گیری مو ثر در ترقی جامعهٔ بشری محروم کرده میشوند . انقلاب تکنولوژیك که اکنون مورد انحصار کشور های توانگر میباشد باید یکی از عناصر مهمهٔ ترقی بوده و بدسترس کشور های در حال رشد گذاشته شود . همبستگی جهانی تنها یك شعار نیست بلکه لازم و لابدی میباشد و قابل تحمل نیست که درین ایام بعضی ها با استفاده ازبینوائی و بدبختی دیگران زندگانی آرام ومستریح داشته باشند .

۱۰ ــ کشور های عضو کنفرانس بــا اظهار نگرانی از ین حالات تصمیم گرفــته اند بطور دسته جمعی با قدامات پرداخته مساعی خود را باین منظور و حدت بخشند.

۱۱ ــ کشور های عضو کنفرانس غیر منسلك اصول آتی الذکر را دوباره تائید و بان اهــمیت خاص قــایــل انــد حق مردمانی که آزاد نیستند برای رسیدن به آزادی و تعیین سر نوشت و استقلال رعایت حاکمیت و تمامیت ارضی همه دول ، حق همه دول بمساوات و سهمگیری فعال در امور بین المللی حق همه مــلل مستقل برای تعیین طریق خط مشی رشد سیاسی اقتصادی اجتماعی و فرهنگی خود ایشان بازادی کامل حق همه مردمان برای استفاده از منافع رشد اقتصادی وثمر بر داشتن از نتایج انقلاب علمی و تکنولوژی .

۱۲ ــ کنفرانس اعلام میدارد که اهداف آتی الذکر مرام های اساسی سیاست عدم الحاق بوده و میباشد .

تامین صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز از راه تقویت نقش کشور های غیر منسلك در ملل متحد بمقصد مقابله موثر با اشکال تجاوز خطر و با استعمال قوه بر ضد آزادی استقلال ، حاکمیت وتمامیت ارضی همه کشور ها ، پیکار در بــرابــر استعمار و نژاد پرستی که منافی برابری و کرامت بشری میباشد ، حل و فصل منازعات با وسایل مسالمت آمیز ، متوقف ساختن مسابقات تسلیحاتی که متعاقب آن خلع سلاح جهانی صورت گیرد ، مخالفت به اتحاد هاو پیمانهای نظامی دول بزرگ ، مخالفت به تاسیس پایگاه های نظامی خارجی و سپاه خارجی بر خاك کشور های دیگر ، جهان شمول بودن سازمان ملل متحد و تقویت مبانی آن مبارزه برای استقلال اقتصادی وهمکاری متکی بر مساوات و منافع مشترك . کشور های غیر منسلك بجای آنکه بکوشند خط مشی عدم الحاق را سر از نو تعیین وتعریف نمایند درینجا تمسك خودرا به مقاصد واهداف اساسی این خط مشی مکرر اعلام میدارند .

۱۳ ــ کشور های عضو کنفرانس بطور جدی اعلام میکنند که باین اصول درعلایق بین خود ها و علایق با دیگر دول بدون هیچ تقصیری پا بند باشند و باین جهت به وسایل آتی متوسل میشوند :

الف ــ تامین تساند کلی و آغاز اقدام موثر و مشخص در مقابل آن قوا کــه استقلال و حاکمیت ارضی کشور هــا ی غیر منسلك را محل تهدید و تجاوز قرار میدهند و باین منظور همکاری وعندالزوم مشاورت .

ب ــ مخالفت قاطع به اتحادیه ها ی نظامی دول معظم و مطالبهٔ منحل شدن آن به منفعت صلح و به منفعت رفع کشیدگی بین المللی .

ج ــ اعلام حق همه کشور ها برای سهمگیری در روابط بین المللی بر پایهٔ مساوات زیرا ، این شرط مطلق دیموکراتیك شدن این روابط میباشد .

د ـ تائید قوی تشدید مساعی همه موسسات بین المللی که با مور خلع‌سلاح مشغول اند خصوصا آماده کردن واجرای پروگرام ده سال خلع سلاح بحیث جزء لا یتجزای خلع سلاح عام و تام .

هـ ـ تقویت و توحید مساعی کشورهای در حال رشد و این کشور ها باکشورهای پیشرفته بمنظور آنکه در نظام و تشکیل اقتصاد جهانی تبدلات بمیان آید وبرای تاسیس همکاری و تقسیم کار معقول درساحهٔ جهانی که در اثر آن فاصلهٔ وسیع بین کشور های پیشرفته و کشورهای در حال رشد از میان بر داشته شده بتواند .

و ـ تقویت مساعی مشترك متوجهٔ منحل ساختن استعمار و تبعیض نژادی و باین منظور پشتیبانی در داخل همه‌امکانات از نظر اخلاقی، سیاسی ومادی از جنبش های آزادی ملی و متوجه تامین تطبیق فیصله های بین المللی بشمول فیصله‌های شورای امنیت که مطابق به مندرجات مربوطهٔ منشور ملل متحد باشد .

ز ـ ادامهٔ مساعی برای تقویت نقش و موثریت سازمان ملل متحد و تائید اصل جهانشمول بودن سازمان با لزوم فوری قبول کردن جمهوریت مردم چین بمقام قانونی آن در موسسهٔ مذکور و همچنین دیگر کشور ها بشمول کشور های منقسم که هنوز عضو سازمان جهانی نیستند .

ح ـ تقویت منظم و توسعهٔ زمینهٔ همکاری کشور ها در ساحه های بین المللی منطقوی و دو جانبه .

ط ـ تامین دوام عمل با ترتیب دادن مشوره های وقت بوقت بین نمایندگان کشور های غیر منسلك به سویه های مختلف و با انعقاد کنفرانسهای سران به فاصلهٔ کمتر و قت در صورتیکه اوضاع بین المللی ایجاب کند .

۱٤ ـ روسای دول حکومات و زعمای کشور های اشتراك کننده تصمیم میگیرند که این اعلامیه و همچنین اعلامیه های مخصوص و فیصله نامه ها صادرهٔ این کنفرانس به سازمان ملل متحد تقدیم‌گردیده وبه توجه همه دول عضو ملل متحدرسانیده شود . این اعلامیه ، همچنین به همه دول تقدیم خواهد شد .

۱۵ کشور های عضو کنفرانس از همه ملل حکومت ها و نیرو های پابند صلح وآزادی و همه مردمان جهان توقع‌دارند تا بمنظور تامین اهداف همکاری نموده مساعی خودرا توحید نمایند .

همچنین اعلام میدارند که همه اقدامات بین المللی را که به منفعت ترقی‌بشریت باشد ، پشتیبانی میکنند .

علاوه‌براین اعلامیهٔ عمومی یك اعلامیهٔ خاص را جع به رشد اقتصادی درلوساکا صادر شده است که دران راجع‌به‌همکاری درزمینه تجارت و انکشاف تولیدات صنعتی معادن ، زراعت و تطبیقات علوم و تکنیك موادی‌تذکر یافته و اقدامات لازم بمنظور پیشرفت کشور های در حال رشد وابراز مساعی برای موفقیت‌کنفرانس سومین راجع به تجارت و انکشاف ، از راه همکاری مزید دستهٔ ۷۷ کشور درحال رشد ، تجویز شده است .

همچنین درکنفرانس لوساکا در موضوعات آتی فیصله نامه های خاص صادر شده است :

۱ ـ شرق میانه .
۲ـ جنوب شرق آسیا .
۳ ـ رفع استعمار .
٤ ـ تبعیض نژادی .
٥ ـ متصرفات پرتگالی .
٦ـ نامیبیا (سرزمین جنوب غرب افریقا) .
۷ ـ زیم باب وی (رودیشیا) .
۸ ـ تقویت سازمان ملل متحد .
۹ خلع سلاح
۱۰ـ تقویت نقش کشور های غیر منسلك
۱۱ ـ قبرس .
۱۲ ـ عمق ابحار .
۱۳ـ تجاوز اسرائیل بر لبنان .
۱٤ ـ توقیف دو نفر الجزایری توسط اسرائیل .

کنفرانس ایکافی

چار مین کنفرا نس شورای وزیران ایکافی بنا بدعوت افغانستان ساعت ده قبل از ظهر ۲۵ قوس ۱۳۴۹ مطابق ۱٦ د سمبر ۱۹۷۰ با پیام اعلیحضرت معظم هما یونی در تالار بزرگ هوتل انتر کانتیننتال کابل آغاز گر دید .

پیام اعلیحضرت معظم همایونی :

برای من و مردم افغانستان موجب کما ل مسرت میباشد که از شما در کشور خویش بمناسبت کنفرانس تاریخی وزیـــران و نمایندگان عالی آسیا یی پذیرا یی میکنیم .

هدف اجتما ع شما اتخاذ وسایل اقدامات عملی بمنظور طرح نقشه های منسجـــم و متوجه همکار ی به منفعت تر قی منطقو ی و ثبات مالی و پولی در قارهٔ ما میباشد کــه شامل دو ثلث نفوس جهان است .

واقعا وظایف ومکلفیت شما تنها یـــست حیاتیست زیرا درین لمحهٔ حسا س تاریخ برای اجابت ندا ی آسیا ابراز فعا لـــیت می نماید .

دهسال اول انکشا ف ملل متحد سپر ی گردید واکنون داخل دو مین دهسا ل انکشاف میشویم اگر بسو ی سالها ی که سپر ی شد نظر ی بیفگنیم در می یابیم آسیا باوجود پیکار و مسا عی هنوز در زمینه تجار ت و تنظیما ت پولی مقابل با مشکلات بـــزرگ میباشد .

درطی ده سال اخیر نه تنها در الرسقوط نرخها ی مواد اولیه وقیمت بلند تما م شد اموال سرما یوی که در کشور های صنعـــتی بیرون این منطقه ماتولید میشود تجار ت این منطقه صدمه دیده وتنزیل یافته است بلکه بازار جهان برا ی تولیداً ت آسیا یی ضیق تر گردیده وبا موجودیت تکثیر نفوس وبلند رفتن ایجابات زند گـــا نی مسایل اقتصادی این قاره بطور عمده توسعه یافته است .

بنا برین به گسترش وتقو یت خود چه هرکدام وچه مجموعا نیاز مند یم تا آنـــکه ایجابات منطقهٔ خو یش را تا مین نماییم چه از راه همکاری ومسا عی مشتر ك چـه در زمینهٔ اجرا ی منطقه وچه در زمینهٔ منطـــقه خویش میتوانیم مسایل خویش را حل کرده وسطح زندگانی مردم خویش رابلند بریم .

نتایج اجتماعات سابق وزرای ایکا فی در تاسیس بانك توسعه آسیائی مو فقا نه بوده است وامید واریم اجتماع کنو نی نیز به موفقیت های مزید بمنظور تامین حیات بهتر در قارهٔ ماتایل گردد .

در طی این سالها مساعی دفتر ایکافی قابل ستایش بوده ومطالعات مفید در زمینه تنظیمات تجار تی وپولی که توسط ان باین تازگی وبمشورهٔ متخصصین دارا ی سطح عالی وحکو مت های منطقه صور ت گرفته است بنیان ارزنده ایست که بران تصمیمـــا ت سود مند در روز هاییکه پیش رو ی خود دارید بنا شده میتواند چنانکه با ثبـــا ت رسانده ایم کشور ما یك عضو وفا دارملل متحد وجامعهٔ جها نی میباشد . یگانه آرزوی ماصلح وترقی بشریت درهمه جابوده ودر داخل این ترقی سعادت و تر قی همه آسیا را نیاز مندیم .

اینکه تصمیم گرفتید در کشور با ستانی ما این اجتما ع خویش را تشکیل دهـــید مظهر علایق دوستی هر یك از ملت هـــای شما بما میباشد . بنا بر ین ماو همه مردم وحکومت ما در طول مـذاکرا ت شمـــا در کابل برای شما آرزو مند موفقیت بوده امید واریم مذاکرا ت شما برای همه منطقه بـه نتایج مشخص وپایدار واصل شود .

پس ازآنکه پیام ذات شهریاری تو سط ښاغلی علی محمد و زیر در با ر سلطنتی قرائت شد کنفرانس با بیانیهٔ ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدر اعظم ا فتتاح گر د ید .

متن بیانیهٔ افتتاحیه بناغلی نوراحمداعتمادی صدراعظم افغانستان در چهار مین اجتماع وزیران کشور های عضو کمیسیون آسیا و شرق دور منعقده کابل :

جلالتمآبان !

کمال افتخار و مسرت دارم از طرف حکومت افغانستان از وزراء و نمایندگان عالیرتبهٔ کشور های آسیایی در کشور خویش که واقع در قلب آسیابوده بحیث چهار راه این قارهٔ تاریخی از زمانباستان شناخته شده است استقبال می نماییم .

صمیمانه امید وارم که اقامت شما در کشور ما اگر چه مدت ان کوتاه است نه تنها گوارا بلکه ثمر بخش و برای همه قارهٔ بزرگ ما متضمن نتایج سود مند باشد .

امید وارم همچنان که کنفرانس سابق وزرای آسیایی در تاسیس بانك توسعهٔ آسیایی موفق گردیده این کنفرانس نیز بر حسب فیصله نامهٔ تحت عنوان (همکاری فعال اقتصادی آسایی) که در دو مین شورای وزیران تصویب یافت و فیصله نامهٔ شماره ۸٦ هشتمین اجتماع عمومی ایکافی بنام (همکاری منطقوی و هماهنگ ساختن پلان های رشد اقتصادی کشور ها وهمچنین فیصلهٔ نامهٔ دومین جلسهٔ کنفرانس ملل متحد برای تجارت و انکشاف که اهمیت همکاری اقتصادی را خاطرنشان میکند بمقصد ترقی مزید وبیشرفت اقتصادی منطقهٔ ما از راه همکاری موثر و مفید باشد .

افغانستان بلزوم وفوریت همکاری دو جانبه بین کشور های در حال رشد و ترقی مساعی ایشان در تقویت استقلال ولزوم توسعهٔ جنبش برای همکاری وارتباط مزید بین کشور ها در سطح اجزای منطقه ومنطقه وبین منطقه ها به مقصد سریع ساختن رشد اقتصادی وپیشرفت اجتماعی ایشان معتقد است . افغانستان به همکاری منطقوی که مقصد ازان ترقی اقتصادی هر منطقه و مطابق به منافع دیگر کشور های در حال رشد میباشد و همچنان به همکاری منطقوی که دران هیچگونه محدودیت متکی برعوامل سیاسی وآیدیولوژی بر هیچ کشورتحمیل نگردد معتقد می باشد . ما عقیده داریم همکاری در ساحهٔ اجزای منطقه یك مرحله مهم برای تامین همکاری منطقوی درساحهٔ وسیعتر میباشد . این اجتماع تاریخی وزرا به مقصد اتخاذ تصمیم در موضوع رشد اقتصادی ومفهوم همکاری منطقوی اقتصادی بشکل نقشه های عملی ومحرك فعالیت به

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه بیانیهٔ افتتاحیه شانرا ایراد می فرمایند

منفعت همهٔ مادر آسیا منعقد گردیده‌است . ماعقیده داریم که مسایل اقتصادی قارهٔ ما مقتضی وسایل عاجل میباشد . همکار ی در زمینهٔ تجار ت وتنظیما ت پـولـی لاز م تشخیص گردیده است . چنین همکاری از آنجا مورد نیاز است که کشور های دیگـر مناطق جهان میباشند . بنا بر ین نمی‌توانند تنها از راه مسا عی منفردانهٔ خویش بمعیار اطمینان بخش رشد اقتصادی نایل شوند . باین موجب مساعی مزید به سطح منطقو ی بمنظور توسعهٔ تجار ت صنعت وزرا عت و همچنین رفع تدریجی موانع در راه معا ملات پولی لازمی میباشد . بنظر ما این نیازمندی از آنجا اهمیت دارد که سطح تجار ت‌درآسیا پنجاه در صد طی نخستین ده سال‌انکشاف اقتصادی نزو ل کرده است . واین عـلامهٔ خطر بوده مستلزم چاره جو یی مولرمیباشد.

این اجتماع مهم در کابل در زمانی‌منعقد میشود که دهسال رشد اقتصادی که مـلـل متحد تعیین کرده بود بپایا ن میرسد . در طی اجتماع کنو نی مجمع عمو می موسسهٔ جهانی همه نمایند گان ما برای اتخاذ خط مشی فعا لیت مشتر ك به منظور دو مـــین دهسال رشد اقتصا دی اشترا ك مسا عی نمودند .

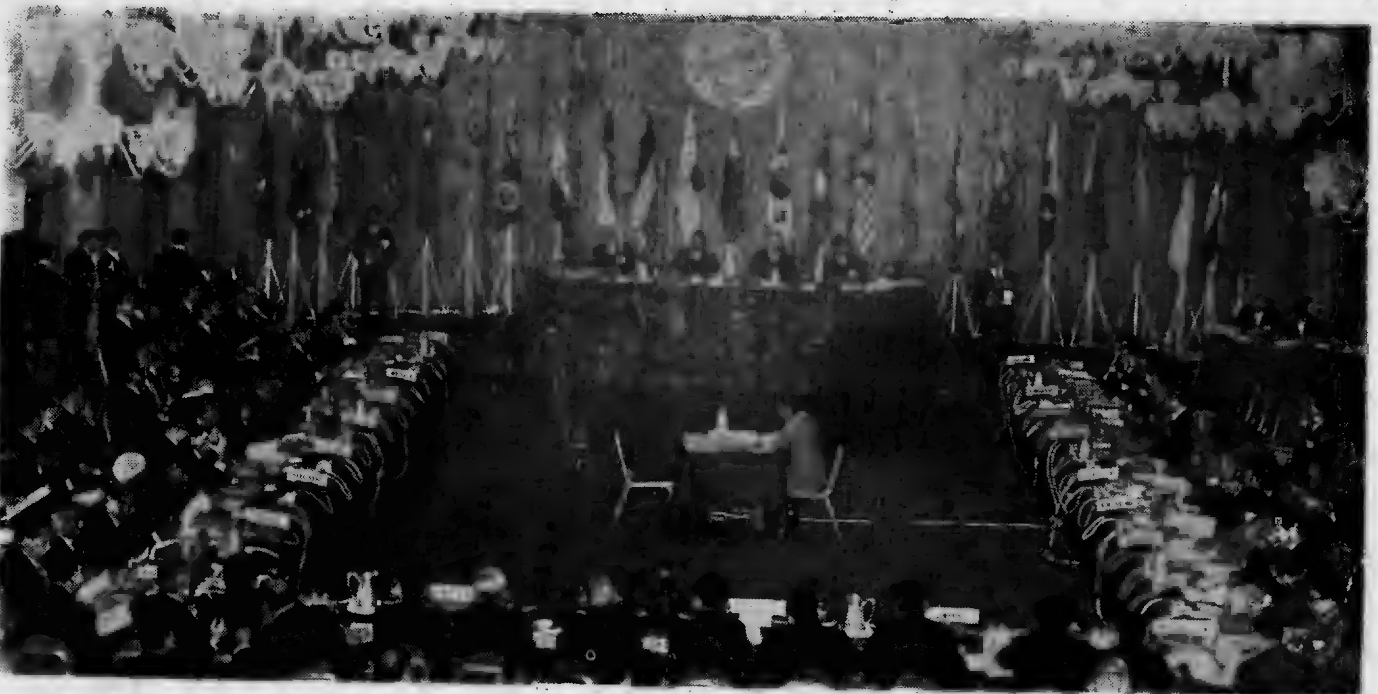
اجتماع مادرینجا مطابق به این اقدا م‌بوده ومنظور ازان ایجاب تامین نیاز مند ی قارهٔ آسیا از راه پیشنهاد کردن نقشه های‌سود مند در توسعهٔ تجار ت وتقو یت تنظیما ت مالی ما میباشد . ما مکلفیم موقعیت تجار ت را در آسیا بهبود بخشیم زیرا طی دهسال گذشته معیار پیشر فت منطقهٔ ما غـــیر کافی بوده است . تکثیر سریع نفو ـــس احتیا ج سرمایه گذاری مشکلات میزا ن تادیات قیمت تما م شد پروژه های‌انکشاف ودیگر احتیا جا ت اجتما عی و اقتصا دی مستلزم مسا عی مشتر ك ما میباشد .

ازینکه منشی اجرائیهٔ ایکا فی که مساعی خستگی ناپذیر وصمیما نه ای ایشا ن قابل ستایش است از دو متخصص ممتاز ونامدار بین المللی یعنی استاد یوری واستادتریفن خواهش نمودند تا متکی بر تجربهٔ وســیع عملی وشنا سا یی در زمینهٔ تجار ت ومالیات بین المللی وبا مشورهٔ کشور های ایکافی بعضی نقشه های عملی وتطبیقی رامطا لعه وپیشنهاد نمایند قدر دانی میکنیم . ایـــن نقشه ها که اخیرا در اجتما ع متخصصان حکو مت ها بشمو ل حکو مت افغانستا ن در اجتما ع بنکاك مطالعه شد اکنون بمقصد تعدیل‌وتصویب‌درقبال‌شمامیباشد.بادرنظرگرفتن تمایلات کنو نی اقتصا دی جهان و تجارت اکثر مناطق در گیتی این نقشه ها به تعیین خط مشی توسعه ورشد اقتصا دی در آسیابه پیمانهٔ وسیع مفید بوده میتواند .

پیشنهاد مالی که مورد بحث شما میباشد متوجه سهل ساختن تجویز وقبو ل پروگرام توسعهٔ تجارتی است . واقعا این یك واقعهٔ تاریخیست که کشور ها ئ اروپایی نـیـز تنها از راه توسعهٔ تجار تی موفقیت بزرگ بـــد ست نـیـــا و ر د نـــد و فقط زمانیکه اتحادیهٔ ارو پا یی تادیا ت تاسیس گردید انگاه توسعه قابل ذکر تجار تی‌بدون آنکه میزان تادیا ت ان کشور ها در خطـر بیفتد ممکن گردید . تحت نقشه های کـــه پیشنهاد شده امور بانکی واقداما ت کلیرنگ متوجه سهل ساختن تجار ت وتادیا ت بـیـن منطقه میباشد . پرنسیپ های تجار تی که محل بحث این اجتماع است اگرچه‌بذات‌خود قابل انعطا ف میباشد باید بشکلی منظور گردد که نه تنها توسعهٔ صادرا ت وواردات بین منطقه را تامین نماید بلکه مشکلات را در مورد تعهدا ت کشور ها خاصه کشور های کمتر رشد یافته منطقه بمنظور تا مین منافع تحت تنظیما ت بار تر ی‌ودیگرتنظیمات دوجانبه چه در داخل وچه در خار ج منطـقه در نظر بگیرد .

باین صور ت جریا ن عنعنو ی اموا ل بسوی بازار های عنعنو ی محفوظ میماند . بصور ت عمو می آنچه در نقشه های‌تجارتی به مقصد توسعهٔ تزیید تجار ت بین کشور های در حا ل رشد منطقه باین اجتـــما ع پیشنهاد شده است باید بادر نظر گر فتن موقعیت خاص وشرایط اقتصادی هر یك از کشور های منطقه تجویز شود .

مطابق هر یك از ین نقشه ها هر کشور منطقه باید اطمینان حاصل کند که منافـــع مناسب وعادلانه ازان حاصل خوا هد کرد . باین صور ت نه تنها همکار ی در منطقه به

دورنمایی از چهارمین کنفرانس شورا ی وزیران ایکافی

میان آمده وتوسعه خواهد یافت بلکه تادرجه ای در داخل ساحهٔ منطقو ی امنیت اقتصادی نیز مورد توجه خوا هد بود .

مسرت داریم که مسئلهٔ ترانزیت کشور های محاط به خشکهٔ منطقه بحیث یکی از پرنسیپ های همکاری تجار تی شامل ایـن پیشنهاد ها شده است . مسایل کشور های محاط باخشکه که‌مشکلات‌ایشان‌نه‌تنها عدم رشد اقتصادی است بلکه یك نقصا ن جغرافیایی یعنی نداشتن بحر میباشد باید در داخـل منطقه و نیز از راه همکاری در اجزای منطقه ومطابق حقو ق قانو نی ترانزیت که‌شناخته شده است حل وفصل شود . تسهـیلا ت بیشتر فت ترانز یت زمینی توسط را ها ی زمینی ورفع موانع که در جریا ن اینگو نه ترانزیت سکته میارد ، خاصه در ین زما ن که ایکافی در کابل تکمیل پروژه عـا لـی وممتاز شاهراه آسیا یی داخل مرحلهٔ‌جدیدی میگردد نهایت لازمی میباشد . افغانستا ن از سالهای مدید این نظر را داشته است‌که برای ترقی وپیشر فت ترانزیت زمینی در اجزای منطقه و در منطقه تنظیمـا تـی لازم میباشد .

یقین داریم که به آرزومندی واقعی‌بمنظور معاونت بامردمان خویش وبلند بردن سطح زندگـانی در منطقهٔ ما و بـاحسن نیتی‌کـه رهبرماست درتأمین هدف‌مشترك خویش‌موفق شویم وهمکاری آسیائی اجرا وعملی گردد. ماعقیده داریم این نقشه ها خاتمه نه بلکـه آغاز مساعی همکارانهٔ ما بمنظور تأمین‌زندگی بهتر درآسیا وقدم‌نخسین وتاریخی باستقامت صحیح میباشد. چنانکه یك ضرب‌المثل‌شرقی میگوید: (سفرگرچه‌هزارفرسخ باشدبانخستین قدم آ غاز می شود) ا میداست باین‌نخستین قدم تاریخی که ازراه مساعی مشترك مادرچند سال اخیر مقدمات آن فراهم شده است‌دورهٔ همکاری اقتصادی موثر وترقی در منطقهٔ مـا ظهور کند .

درمراسم افتتاح کنفرانس وزیران ایکافی ښاغلی نارا‌سیمان معاون سرمنشی ملل‌متحد پیام ښاغلی اوتانت وښاغلی هوف مان آمر انکشاف ملل متحد را قرائت کردند. هـکذا ښاغلی اونیون آمر اجـرائیه ایکافی بیانیـهٔ ایراد فرمودند :

متن پیام ښاغلی‌اوتانت سرمنشی‌ملل‌متحد عنوانی جلسهٔ ایکافی درکابل :

خوشوقتم ازاینکه موقع دست دادتاښاغلی نارا سیمان معاون دارالانشاءملل متحدومعادن پروگرام انکشاف ملل متحد ازمن در جلسهٔ شورای وزیران همـکاری اقتصاد ی آسیـــا نمایندگی کرده وازطریق وی بهترین سلام‌ها وتمنیات خودرا باین جلسه میفرستم .

دراین موقع مهم که شورا برای اولین بار تحت نام جدید خود تشکیل جلسه میدهـد میخواهم مراتب قدردانی عمیق خودرا‌به‌حکومت افغانستان که در شهر زیبای کابل کریمانه ازکنفرانس میزبانی میکندابراز نمایم‌به‌شورای وزیران برای همکاری اقتصادی آسیا بنابر- کار خودش درطرح یك ستراتیژی وپروگرام متحد اشتراك عمل درهمکاری منطقوی آسیـا باید تبریك گفته شود .

درداخل چوکات این ستراتیژی ایکافی‌تحت رهنمائی ښاغلی اونیون‌سکرتر بایشاراجرائیوی آن جدا برای همکاری تجارتی و پولی درین منطقه کار میکند .

باید به قدر دانی خـاطر نشان کرد کـه ایـکافی ازهمـکاری نزدیك صندوق وجهـی بین‌المللی درین کار مهم وحیاتی برخور دار است اگر ما بخواهیم به اهداف ستراتیـژی انکشاف بین‌المللی طی دومین دههٔ انکـشاف ملل متحد نایل شویم مسلماً باید بر همچو تعاونات مشترك میان گروه سازمانها وانجمن های ملل متحد اتکاء کرده بتوانیم‌من‌بااطمینان خاطر نشان میکنم که علاوه برهمکاری‌تجارتی و وجهی اجلاس موجوده سا یر پروگرامهـا از قبیل پروگرام تولیدات صنایع و معـادن انکشاف منابع آبی ونفوس محل مطالعه وغور قرار بگیرد .

باید بخاطر داشت کـه حیات یك اقتصاد مربوط به اندازهٔ تأثیرات متقابله سکتور های مختلفه آن یکی بردیگرش محسوب میگردد. درمساعی ما جهت تسر یـع رشد اقتصادی واجتماعی کشور های درحال انکشاف برای‌ما ناگزیر ا ست تا پشتیبانی و حما یت‌متقابله سکتور های مختلف اقتصادی‌را یکی‌ازدیگرش درجریان عملیهٔ انکشاف‌تامین نمائیم .

درجهان بخود پیچیده‌امروز ممالك‌انکشاف یافته وهمچنان ممالك روبانکشاف باید همه

مساعی‌را برای نزدیك ساختن شان باهمدیگر بمنظور نیل به هد ف ستراتیژی انکشاف بین‌المللی مبذول بدارند .

کشور های درحال رشد باید نه تنهابه‌پیشبرد اقتصادیات منفرد خود بذل توجه کنند بلکه درطریق حصول انکشاف ازراه همکاری های منطقوی وهمکاری درساحات کوچکترازتقسیمات منطقوی جهد نمایند. این امر آنطوریکه من درك نموده ام برای کار شورای وزیران شما برای همکاری ا قتصادی آ سیا بسیارضروری محسوب میشود میخوا هم درین کار پرارزش شمارا ازپشتیبانی کامل خود اطمینان بدهم.

بهترین تمنیا ت خود را برای یك اجلاس مفید شما میفرستم .

بیانیهٔ بناغلی هوف‌مان آمر شورای‌پروگرام انکشاف ملل متحد :

نهایت متأسفم که نمیتوانستم در این‌جلسه شخصاً حضور یابم وتمنیات قلبی خود را بشما ابراز دارم از طرف دیگر مسرورم که معاون من بناغلی ناراسیمان موفق شده‌است که به نیابت من دراین جلسه اشتراك کند من یقین دارم‌که مذاکرات شما سهم باارزش درانکشاف و همکاری بسیار خواهد داشت وهمچنان این مذاکرات درهمکاری جهانی مثمر واقع خواهد شد. شماکه ازکشور های‌مختلف آسیا دراینجا گرد آمده‌اید دارای تاریخ سیاسی‌واقتصادی‌مختلف میباشید وهم‌شرایط اجتماعی وجغرافیائی تان متفاوت میباشد .

باوجود این دوعامل مماثل دارای اهمیت زیادی دربین شما می‌یابم یکی لیاقت‌وکاردانی رهبران کشور های آسیائی است دوم ذخایر گرانبهای برای پیشرفت ها ی اقتصادی واجتماعی است که درممالك شما ودر نزد شما نهفته است. برای خوشبینی من درمورد آسیا دلایل زیادی موجود است‌که یکی آن پیشرفت های است که ازطرف اکثر کشور های آسیائی‌درسالهای مابعد۱۹۶۰ ومخصوصا درنیمهٔ دههٔ دوم صورت پذیرفته است این اقدامات برای سهم گیری دربهبود نسل‌بشر نهایت مفید وباارزش میباشد این اقدامات همچنان نهایت مهم اند زیرا اساس خوبی بازهم برای ارتقای آیندهٔ درسالهای ما بعد بجا میگذارد . بادر نظر داشت‌این پیشرفتها ازبعضی کمبودی های‌که درگذشته در راه پیشرفت ما وجود داشته مستشعرم وچه بهتر که آنرا بدون معطلی ازبین ببریم درتوسعهٔ ذخایر وسرمایه گذاری در تنظیم صادرات وواردات در ارتقای سکتور های زراعتی وصناعتی وبالاتر از همه دربهبود بخشیدن زندگی وتوسعه بخشیدن فرصت های انسانی باید صرف مساعی کنیم. ما امروز خطرتفاوت درعایدات کشور های مختلف درحال رشد را بخوبی دیده نمیتوانیم‌که میتواند ازبلندرفتن قوس نیمه بیکاری وبیکاری اغماض کند ویا پروبلم های انسانی‌را بادرنظر داشت‌افزایش نفوس در نظر نگیرند اهمیت این موضوعات وسایر پروبلم ها به مااجازه نمیدهد که از صرف مساعی دریغ بکنیم بلکه امرانفاذ پالیسی‌ها وپروگرامهای داخلی زیادی را درکشور های در حال رشد ایجاب میکند همچنان بایستی درقسمت کشور های صنعتی بایست سعی بخرچداده شودکه رکودخطرناك را درقسمت سیاست های شان پیرامون تجارت وکمك ازبین ببرند تاجائیکه‌به‌پروگرام انکشافی ملل‌متحد مربوط است بشمااطمینان میدهم درتحت پالیسی ها ومقررات جدیدیکه درحال عملی شدن است مساعی ما بیشتر متوجه یافتن طرق وراه های موثرتر وکامل‌تر است آنچه ما بیشتر درآینده میتوانیم حجم واثر پروگرام انکشافی ملل متحد را زیاد سازیم متکی بر پروگرام های واضح ونیازمندی‌کشورهای‌شمامیباشد واین امربمن جرئت میدهدکه اظهار امیدکنم وحتی‌پیشبینی میکنم‌که سیستم انکشاف وهمکاری ملل متحد باکشور های آسیائی در آینده در ساحه وموثریت انکشاف خواهد یافت .

متن بیانیهٔ بناغلی اونیون آمر اجرائیوی ایکافی :

جلالتمآبان !

هیئت های عالیقدر، خانمها، آقایان! برای من مسرتی است عظیم که از شما درین اجلا سیه تاریخی شورای وزرایکه چهارمین کنفرانس وزراء در مورد همکاری اقتصادی آسیاست خوش آمدید میگویم :

اول از همه اجازه میخواهم بنمایندگی

ازهمهٔ ما تشکرات عمیق خویش را از حکومت افغانستان ومهمان نوازی های سخاوتمندانه وفراوان وهم ترتیبات عالیه ای راکه بـرای انعقاد این جلسه مهم درین نقطه تاریخی وزیبای شهر کابل مبذول نموده ابراز بدارم.
کلمات گرم استقبالیهٔ شان بـرای بسر رسانیدن وظیفه خطیریکه درپیش داریم‌مشوق بزرگ ومنبع الهام ماست .

اینکه جلالتمآب صدراعظم باوجودمصروفیت های زیاد دولتی فرصت پیدا نموده اندتاباما درجلسه امروز شرکت‌وبیانیه‌ای ایراد نمایند نشانهٔ از علاقه ودلچسپی خود حکومت‌ومردم شـان است کـه از دیـرزمان بـه اینطرف درفـعالیت ها و اهـداف کمیسیون اقتصادی ملل‌متحد برای آسیا وشرق دور داشته اند وما آنرا ازتهٔ قلب قدردانی میکنیم .

جلالتمابا ! سو مین کنفرانس وزرا ء در بارهٔ همکار ی اقتصا دی اسیا یی که در دسامبر ۱۹٦۸ در بنکا ك انعقاد یافته ودر دوران ان تصمیم گرفته شد که از این به بعد کنفرانس بنام (شورا ی وزراء برای همکاری اقتصادی) یاد شود فیصله نامه‌جامعی‌رادربارهٔ ستراتیژی کامل همکار ی منطقو ی به‌تصو یب رسانید .

دران فیصله نامه وزراءازمنشی اجرائیو ی ایکا فی تقاضا کرد تا اقداماتی برای تسریع اقداما ت جهت همکار ی آغاز نموده ووقتا فوقتا به تشکیل جلسا ت شـورا و وزراء وقتیکه در راه پروگرا م های عملی پیشر فت های حاصل شد اقدا م کند . کمیســیو ن اقتصا دی برای آسیا وشر ق دور در بیست وپنجمین جلسهٔ خود که در اپریل سـال ۱۹٦۹ در سنگاپور انعقاد یا فته بود حما یت کامل خود را نسبت به پرنسیب های ذکرشده واقداماتی که از طر ف سومین کنفرانس وزراء توصیه شده ابراز داشت در یك فیصله نامهٔ مخصو ص (۹٦) در بارهٔ دو مین دهـهٔ انکشا فی کمیسیو ن پروگرا م وسیعی را برای همکار ی اقتصادی منطقو ی که‌کنفرانس مذکور آنرا پی ریز ی کرده بود به‌تصویب رسانید . علاوه بران در بیست وششمین‌جلسهٔ خود که در اپریل سا ل جار ی در بنکا ك انعقاد یافته بود کمیسیون مذکور فیصله‌نامهٔ مهمی را در بارهٔ وضع کار بیست‌و پنجمین سالگرهٔ تاسیس موسسهٔ ملل متحد واجرا ی دومین سا ل انکشافی موسسهٔ مو صو ف به تصو یب رسانید .

این فیصله نامه خواست در تزییدابتکارات مطالعهٔ سترا تیژی های‌منطقوی وتهیهٔ پروگرام های عملی جهت از دیاد همکار ی های منطقوی وچند کشور ی شده بود . صر ف چند ماه‌بعد مجمع عمو می موسسهٔ ملل متحد ستراتیژی خود را برای دههٔ دوم انکشا فی به‌تصو یب رسانید کشور های در حا ل رشد با قبو ل این ستراتیژی به صور ت واضح متعهـد شدند که در ین زمینه مذاکره نموده وپلان هایی را برای تکامل منطقوی‌ومنطقوی‌فرعی‌یا توسعهٔ تجار ت بین خود براساس مفادمتقابله وشرایط مسا عد ی پلان هایی‌رابه‌مرحلهٔ‌اجرا بگذارند همچنا ن این سترا تیژی در مقا بل کشورهای رو بانکشاف متعهد شدکه ازراه امداد مالی وسیاست های تجار تی ازابتکارات کشور های در حا ل رشد در داخل چوکا ت همکار ی منطقو ی ومنطقو ی فر عی وداد ن کمك جهت پیش برد پیشنهاد های مستحکم از قبیل طرق پیشر فت کشور های در حا ل رشد حمایت کند . یك ماه بعد دو مین‌کمیتهٔ جلسهٔ فعلی مجمع عمو می فیصله نامهٔ را تصویب نمود که‌دران‌از کمیسیون های‌منطقوی جهت از دیاد مسا عی شا ن در راه توسعهٔ تجار ت ، همکار ی اقتصادی وانسجام بین خود شان بحیث قدم محکمی در راه بد ست آورد ن اهدا ف دو مین دههٔ تقا ضا ی‌فعالیت های مزید ی شده است علاوه بران این‌فیصله نامه توضیح میکند که مسا عی مربوط بـه فعالیت جد ی از تما م جوامع بین المللی مخصوصا مسا عی کشور های در حال رشد قابل تمجید وحما یت میباشد . رو ی همین دلیل افتخار دار م که به شورا اجندا ی موقتی شورا را جهت غور در بارهٔ ان تقدیم نمایم شما مشاهده خواهید کرد که ایـن اجندا شامل دو موضو ع میباشد که اول ان به تعقیب فیصله نامهٔ که در سو مین‌کنفرانس وزراء در ماه دسامبر ۱۹٦۸ به تصویب‌رسیده شامل راپور جامعی در باره پیشر فت های بدست آمده با پروگرا م های عملی توصیه شده میباشد وموضو ع دو م به تعقیب‌تقاضای

کنفرانس ایکافی

سومین کنفرانس وزراء مبنی براینکه اقدامات مربوط به همکاری تسریع بخشیده شود بوده وپیشنهاد های محکمی را در بارهٔ اقدامات مزید همکاری تجارتی وپولی تضمین معین لازمه برای این منظور ازطرف منابع صنعتی معدنی ، آبی ومسئلهٔ نفوس وغیره وهمچنان از موسسات منطقوی که درین ساحات کمک فراهم می سازند در بر دارد .

در مورد همکاری تجارتی وپولی سه پیشنهاد عمده در مقابل شورا قرار دارد : یك پروگرام برای توسعه تجارت یك پیشنهاد جهت تاسیس اتحادیهٔ کلیرنگ و یك پیشنهاد جهت تاسیس یك بانك ذخیره آسیایی .

در جلسهٔ مامورین بانك های مرکزی حکومتی که به تاریخ نهم نوامبر ۱۹۷۰ در بنکاك انعقاد یافته بود دو بیانیهٔ اساسی راجع به توسعهٔ تجارت منطقوی ومنطقوی فرعی بحیث راهنما جهت ایجاد یك اتحادیه تادیات آسیایی وهمچنان راهنمایی برای تاسیس پلان ذخیره آسیایی داده شده است .

این جلسه ما حصل مطالعات یك دورهٔ طولانی ودقیق ومشوره در سطح عالی که ثمرهٔ ان در سایر اسناد مسوده پیشنهادهای همکاری تجارتی ایکافی وراپور یك هیات عالی که از اکثر کشور های این منطقه دیدن نموده است اثرات این فعالیت ها متوجه اموری بوده که در ین زمینه صورت گرفته ودر حقیقت ازان نیز تجاوز نموده است زیرا این پیشنهاد ها به صورت تدریجی در دوران میعادی که از سال ۱۹٦۱ آغاز گردیده با سه گروپ متخصصین که راپور های در بارهٔ همکاری تجارتی وخاتمه دادن به تهیهٔ راپور پیشنهاد تدارکات پولی درسال ۱۹٦۷ فراهم نموده انجام شده است .

چگونگی طریقه مطرح نمودن این پیشنهاد ها برای غور شورا و مطالبیکه در راپورجلسه مامورین بانك های مرکزی حکومتی درج گردیده نتیجهٔ سالها ی مساعی دسته جمعی سکرتریت ایکافی وکشور های منطقه ایکافی منعکس گردیده است .

نقطهٔ که اکنون کشور های آسیا وشرق دور به ان رسیده اند آنها رادر وضعی قرار میدهد که هم تسکین دهنده میباشد و هم محرك است پیشنهاد های مربوط به تدارکات تجارتی وپولی که به تعقیب یك سلسله پروژه های همکاری منطقوی پیچیده و مهم که سکرتریت ایکافی افتخار تهیهٔ آنرا دارد ازحمایت گرمی سرچشمه گرفته که کشور های عضو آن در این منطقه الهام گرفته و مخصوصا به حیث تماقب مناسبی جهت تاسیس بانك انکشاف آسیایی که قدمی در راه انکشاف وهمکاری منطقوی میباشد تلقی شده است .

یك نظر وسیعتر به این پیشنهاد نشان میدهد که این پیشنهاد ها دارای اهمیت زیادی بوده ولزوم اطمینان مثبت تمام کشور های مربوطه جلسه مامورین بانك های مرکزی حکومتی را در مورد تدارکات معین ایجاب مینماید وعمدا فضای زیادی رابرای تصفیه در پرتو تجربیات حاصله بازگذاشته است . من در حالیکه به این رویه گرم خود را سهیم میدانم با این هم یقین دارم که شورای وزراء با این امر موافقه خواهد کرد که اکنون زمینه مساعد بوده و آمادگی های تخنیکی ما برای شما جهت مطالعه دربارهٔ بدست آوردن نتایج ثابتی واتخاذ تصمیمات محکمی که اکنون امکان پذیر شده کافی میباشد .

روی این ملحوظات اجازه میخواهم تا نظریات خود را بحیث اقدامات محکم عملی که یقین دارم مطابق فیصله های ماه اگست شورا بوده ودر این مجمع مورد مطالعه قرار داده خواهد شد قرار آتی مطرح نمایم :

اول : راجع به پیشنهاد مربوط به تاسیس اتحادیه کلیرینگ آسیایی : من یقین کامل دارم واین یقین من در جلسه مامورین بانك مرکزی حکومتی نیز منعکس گردیده مسوده رهنمایی که از طرف نمایندگان کشور های مربوطه در این جلسه شکل نهایی به خود گرفته هم اکنون به حیث مرحله مترقی تجلی نمود که ممکن است عنقریب به حیث اسناد قانونی جهت امضاء نمایندگان فوق العاده ومربوط کشور های عضو به امضاء خواهد رسید .

نظر به اجراآتی که ازسه سال بدین طرف دربارهٔ کار ایکافی در این سمت همکاری پولی صورت گرفته اقدامات وسیعی برای موافقه بحیث ضرورت تاسیس

هر چه زود تر مکانیز م نمونه همچو تادیا ت که شرکت دران اقداما ت قانو نی‌راایجاب نمیکند ولی بحیث یك توا فق در بین اولیای امور بانك های مر کز ی وپولی خوا هدبود ضرور ی است .

جزئیات این مو ضوع مستلزم غوروبحث بیشتر مقا ما ت مربوطه بود وقبل از آنکه تاسیس این اتحادیه لازم است تا شکل توافق رسمی را بخود بگیرد ولی ما عمیقا امید واریم که توضیحا ت معینی منافع کشور های شما وتمایل شا ن برای شر کت در این پلان در دوران این جلسا ت ابراز گردد .

دوم : راجع به پیشنهاد های مربوط به‌بانك ذخیره آسیایی : این عقیده من ا ست که چوکا ت فنی برای ایجاد ان هم اکنو ن در مسوده ورهنما یی از جلسه مامورین با نك مرکز حکو متی شکل نهایی بخود گرفته‌است.

با اینهم تاسیس همچو موسسه منطقو ی مذاکرا ت را از مجرا ی کمیته تدار کا تی مشمو ل نمایند گان کشور های ذیعلاقه بر اساس مسوده راهنما ی مذاکرا ت ایجا ب میکند . با اینهم این امر به عقیده مـــن تا اندازهٔ زیادی مطلو ب نیز میبا شد برا ی حکو ما ت مربوطه امکا ن پذیر می باشد که در این جلسه اشاره به منافع وتما یل‌خود برای شرکت در این پلان نما یند تامذاکرات در بین نمایندگا ن حکو ما ت که هم‌اکنو ن به طرفداری ازین میباشد بدو ن تاخیر به نتیجه برسد .

سوم : راجع به پیشنهاد ها ی مربوطه به توسعه تجار ت : نظر من که جلسه مامورین بانك مرکزی حکو متی نیز در ان سهیم بوده آنست که متن این توسعه که در راپور به آن اشاره شده به حیث اسا س محکمی‌تلقی گردید ومذاکرا ت جامع ومز ید ی را قبل از آنکه تما م کشور های شرکت کننده دران باره به موافقه برسند ایجا ب می‌نما ید.

با این هم در مورد لزو م عملی سا خـــتن هر چه زود تر پروگرا م توسعه‌تجارت بـــین کشور های رو به انکشا ف این منطقه بعضا ابراز شك وتردید میشود در پر تو این‌وضع وهمچنان جهت اطمینا ن یافتن از اینکه به کشور های این منطقه اطلاعا ت کاملی جهت فعا لیت های مورد احتیا ج جهت شکل نهایی بخشید ن کنو نی همچو تدار کا ت تجار تی شورا باید متن مربوط را با نگاه وسیعتر ی‌مورد مطالعه قرار داده و تمایل خود را در بارهٔ خط مشی که تاکنو ن در این زمینه‌تعقیب‌شده ابراز داشته وتاسیس یك‌کمیتهٔ‌بین‌الحکو متی جهت غور در باره تما م جنبه های لازمه فنی وعلمی متذکره در ان تشکیل بد هند هرگاه شورا در بارهٔ پیشنهاد های مربوطه اقداما ت لازمه را اتخاذ کند این امر در راه انجا م کار پروگرا م توسعه تجار ت‌ممدثابت شده واز هر گونه تاخیر جلو گیری خوا هد کرد همچو تصمیمی فرصت های را برای کشور های بین منطقه جهت تسریع معیار انکشا ف شان فرا هم خوا هد سا خت .راجع‌به‌پروگرام های مختلفی جهت حما یت از سترا تیـژی منسجم سکر تر یت در ماده پنج (ج) اجندای پیشنهاد ی خود را که سند کوتاهی شامل راهنمایی امور میباشد برای غور به شورا تقدیم نموده است .

این راپور ضمن اشاره به پیشر فت‌های حاصله که قبلا در مادهٔ چهار به ان اشاره شده بشورایا فعالیت های سکتور ی وسب سکتور ی که مطابق با همکار ی های اقتصادی آسیایی میباشد مواجه خوا هدشد .

در مورد طر ح پروژه هاو عملی ساختن پروگرام ها برا ی همکار ی های منطقو ی تاکنون موفقیت های زیادی بدست آمده است طور یکه در بیانیهٔ که من شر ف ایراد آنرا در کنفرانس وزراء در ماه دسا مبر ۱۹۶۸ داشتم ذکر شده در اثر مسا عی ممد ایکافی از بیست سا ل بدین طر ف بعضی از انواع همکاری ها در بین کشور های این منطقه صورت گرفته ا ست .

طبعا در سا ل های او ل همچو همکار ی ها عمد تاشکل تبادلهٔ اطلا عا ت سرو ی‌های مشتر ك پروگرا م های عمو می وجلسا ت را بخود گرفته بود سپس این همکار ی هاشکل مختلفی را متدر جا بخود گرفته و متعاقبا همچو همکار ی ها شکل استفاده کامل‌ازمنابع طبیعی انکشا ف چند جانبه استفاده مشتر ك از امتعهٔ مهم آسیا یی ، تمو یل انکشا ف منطقوی و امثال ان بخود گرفت . این مر حله بود که منطقه ایکا فی شا هد ابتکار پروژه

های مهم منطقوی از قبیل موسسهٔ انکشاف وپلان گذاری اقتصادی آسیا یی ، موسسهٔ احصائیه آسیا یی ، پروژه میکانگ ، پروژه شاهراه آسیا یی ، شبکه تیلی کمونیکشن آسیا یی ، انسجام بهره بر داری وتفحصات مشترک ازمنابع معد نی ، پروژه کنترو ل خسارا ت طوفانها جامعه نار یا ل آسیا یی ، تدارکا ت برای مشوره ها راجع به برنج و بانك انکشا ف آسیا یی بدست گرفت . از جمله این پروژه ها بعضی از آنها نمونه بارزی از همکار ی منطقو ی در ساحهٔ انکشاف تجارتی وپولی بشمار میرود .

همچنان درین اواخر پروژه های پیچیده جدید ی در اثر آمادگی ممتد کشور ها جهت همکار ی وتقویه وارادهٔ عمو می شا ن برا ی این منظور بوجود آمده است امور مز ید ی اکنو ن جهت همکار ی مربو ط به برنج وسایر حبوبات را مرچ وسایر ادویه قلبی انکشاف منابع معد نی یك پروژه برای کنترول خسارات وارده از ناحیهٔ توفانها ی بحر ی وانکشا ف کشتی رانی منطقو ی صور ت گرفته است. این فعا لیتها بلا شبهه اکثر پروژه هاییکه سکر تریت ایکا فی که اکنو ن با انسروکار دارد توام با پروگرا م های وسیعتر ی که با یکدیگر ارتبا ط داشته وستراتیژی همکار ی منطقوی که باکثر مسایل ممالك روبانکشا ف ارتباط دارد متمم پروژه های قلبی میباشند. بدین تر تیب مرکز پیشنهاد ی منطـــقو ی برای ادارهٔ امور انکشا فی که تا سیس ان با اتفاق آراء در آخر ین جلسهٔ کمیسیو ن بـــه تصویب رسیده امور مربوط به موسسا ت پلان سازی واحصائیه را رونق بخشیده وپروگرام منطقو ی را برای بدست آورد ن حقایق در راه انجام امور تربیهٔ احصا ئیوی مورد حمایت قرار خوا هد داد . در مورد نمو وتز یید تولیدا ت مساعی قابل ملاحظهٔ اکنون صورت بگیرد به طور مثال کوشش میشود تا کتگور ی های انکشا ف اجتما عی منسجم گردیده واهدا ف پلانها ی انکشا ف ملی وپروگرا م جمعیت آسیا یی که هم اکنو ن به مرحلهٔ اجرا گذاشته شده بحیث جز لاینجزا ی مرا حل انکشا فی خوا هند شد در مورد انکشا ف وتوســـعهٔ تجار ت عنقریب حق تقدیم به پروگرا م های برای کشتیرانی های ساحلی بین الجزایر و بین المناطق حق تقدیم داده خوا هد شد واین امر باید از طریق تدار ك مشترك در داخـل سکرتر یت صور ت بگیرد در مورد تولیدات وتجارت پیشبرد انکشا ف صنعتی به پیمانهٔ وسیع از راه فعا لیت های مشتر ك کشور هاییکه از طر ف موسسا ت مالی منطقو ی و جهانی حمایت میشوند مرحلهٔ دیگر ی از فعالیت های شورا ی انکشا ف صنعتی آسیایی خوا هد شد بالاخره بادر نظر گرفتن تدارکات تجار تی وپولی مناسب به پیشنها دی مربوط به توسعهٔ تجار ت وهمکار ی پولی که اکنون برای غور در جلسهٔ شورا تحت مطالعه میباشد حق تقدم دارد .

بحث قسمتی از ستراتیژی دهه دوم انکشافی یك پروگرا م مهم تر قی بصور ت سیستماتیك عمیقا تحت مطالعه گرفته خوا هد شد وبرای این منظور مادر صدد همکار ی نزدیك و به سویهٔ عالی بین کشور های عضو میبا شیم چه مطالعه در بارهٔ این موضو ع اسا س محکمی برای تغیر سیاست دراین منطقه پی ریز ی نموده ودر مورد طرح ریز ی کمك خار جی سالم وسیاستنت های تجار تی از طر ف کشور های جهان فراهم خواهد ساخت . شکی نیست که تما م کار های مادر مورد همکار ی منطقوی از راه مطالعه مناسب ومسا عی برای توسعهٔ تجار ت که اکنو ن قسمت اعظم مساعی مـا متوجه بهره بر داری نا محدود ازان میباشد تا اندازهٔ زیادی تقویه خواهد یافت .

جلالتمابان !

طوریکه من در بیانیهٔ خود درکنفرا نس وزراء در ماه دسامبر ۱۹۶۸ به آن اشاره نموده ام برای من لزو می ندارد که به جز ییا ت همکار ی های اقتصادی منطقوی اشاره نمایم دران جلسا ت گفته بودم که سرمایه گذاری اقتصادی وفعا لیت برای کشور های مخصوص پیشنهاد شده میتواند فعا لیت منطقوی از طرقی که به ازدیاد تولیدا ت پایین آوردن قیمت هاوسر مایه گذاری زیاد و مجدد پولهای اضافی به نفع کشور های این منطقه بوده او عناصر سه گانهٔ مهمی در راه رشد ملی محسوب میشود علاوه بران فر ق رو به تزاید تجارتی بین کشور های انکشا ف یافته وممالك در

حال رشد از راه همکاری های اقتصادی منطقوی تقلیل یافته و این امر اکثر مسایل مهم اقتصادی آسیایی را که شامل فرار از عواید کم بوده و لازمهٔ آن ازدیاد واردات برای بدست آوردن عواید بلند تر مطلوب میباشد حل خواهد کرد بر خلاف اسامبلهٔ گذشته وزراء پیشنهاد های اجندای شورای فعلی شامل مطالب کلی نمی باشد بلکه معتدل واقعی وانعطاف پذیر بوده وبدین ترتیب از طرف کشور های شرکت کننده بدون فشار ملیتی های زیاد به مرحلهٔ اجرا گذاشته شده وجوابگوی احتیاجات وسیعی خواهد بود . این پیشنهاد مسایل آسیایی را بالطرق کاملا آسیایی که باید گفت متضمن روح دوستی تفاهم ومطابق فیصله ها وتجربه های چندین ساله ای ایکافی میباشد حل خواهد کرد .

مذکوره ها و پیشنهاد های که به شورای وزراء هر ماه اگست مطرح گردیده محکم و به جمیع توجه و تمایل سیاسی و تفاهم برای عملی ساختن آن ضرورت میباشد در عین حال این مذکوره ها و پیشنهادات منعکس کنندهٔ نظریات والهامات کشور های منطقهٔ ایکافی میباشد علاوه براین هر گاه به این پیشنهادها دقیق شویم خواهیم دید که هیچ کشور واحد آماده برای آغاز بدون بدست آوردن فرصتی جهت مفاد قابل ملاحظهٔ نمی باشد .

به نظر من این پیشنهاد ها اثرات عمیقی در راه انکشاف همکاری های پولی و تجارتی خواهد داشت . این پیشنهاد ها شامل هسته های برای توانایی ها و امکانات بزرگتری برای آسیای مرفه وتحکیم به خود میباشد . همچنان این پیشنهاد ها در حقیقت شامل رشته های دوستی واشتراکی که ملل این قارهٔ بزرگ را در پرتو جامعهٔ اقتصادی آسیایی بهم مرتبط میسازد است .

جلالتمابان !

تصمیماتیکه شده در این شورا به حیث رهبران آسیایی و متحدین جوانان اتخاذ مینمایید رفاه مردم این قارهٔ بزرگ را در سال های آینده معین خواهد کرد . من یقین کامل دارم که جلسهٔ تاریخی شورای وزاری همکاری اقتصادی واقتصادی آسیایی درمورد فراهم ساختن سیستم های مقتضی ومستحکمی برای توسعهٔ سریع تجارت جهت همکاری ثمر بخش پولی وبرای انکشاف معینی که باید بدون کدام تاخیر جامهٔ عمل بپوشد به منظور تامین آمال وآرزو های دومین دههٔ انکشافی ملل متحد با موفقیت پایان خواهد یافت .

این یقین کامل ماست که شما با درایت به مردم آسیا رهبری لازمه را جهت یک حیات نوین که در آن انتظارات به صورت روبه تزاید جامهٔ عمل پوشیده ووقار آنها را به حیث یک انسان بر آورده خواهد ساخت خواهید بخشید من با تمام قلب خواستار موفقیت فراموش ناشدنی این شورای بزرگ بوده و میخواهم بشما اطمینان بدهم که مساعی لاینقطع ما توسط شما ، حکومات و مردم آسیا ادامه خواهد یافت . امید است شورای وزرای همکاری اقتصادی آسیایی در کار خود برای بدست آوردن هم آهنگی منطقوی و همکاری و در راه تسریع انکشاف اقتصادی واجتماعی کشورها ومردم آسیا قرین موفقیت باشد امیدوارم این شورا در راه متجلی ساختن منبع نبوغ وانرژی آسیا جهت موفقیت های مزید اقتصادی و انکشاف اجتماعی با موفقیت توام باشد امیدوارم این آخرین سمبول همکاری آسیایی وترقی آن باشد.

و امید است این شورا در راه انجام الهامات ملیونها نفر از مردم آسیا برای حیات بهتری با موفقیت هم آغوش باشد .

برای مزید معلومات خوانندگان گرامی دافغانستان کالنی باید گفت که جلسهٔ شورای وزیران ایکافی به اشتراک وزرای ممالک حوزهٔ ایکافی عندالموقع دایر گردیده در حقیقت حیثیت شورای اقتصادی حوزهٔ را دارد که دران برای یک موقف واحد منطقوی تصامیمی اتخاذ میگردد .

وفرقیکه این جلسه با جلسهٔ عادی ایکافی دارد اینست که در جلسهٔ سالانهٔ ایکافی علاوه از نمایندگان حوزه ایکافی (از جاپان الی ایران) نمایندگان دول عربی و کشور های سوسیالیستی نیز دران سهم میگیرند .

ضمنا باید خاطر نشان کرد که از آغاز تاسیس ، ایکافی تا حال سه بار جلسهٔ وزرای ایکافی دایر شده است که دو جلسهٔ آن در سالهای ۱۹۶۳ و ۱۹۶۵ در مانیلا و جلسهٔ سوم

اندر ۱۹۶۸ دربنکاك انعقاد یافته است

در جلسات قبلی علاوه از اینکه کشو رهای حوزه ایکافی ودول درحال رشد آسیا برای کنفرانس های او نکتاد کنفرانس تجارت و انکشافی ملل متحد مو قف واحد گرفتند در مورد همکاری های منطقوی چون پروژهٔ شاهراه آسیایی ، پروژه دریای میکانگ تشکیل کمیته ناریال واز همه مهمتر دربارهٔ تاسیس بانك آسیایی تصامیم سودمند و ثمر بخش اتخاذ کردند .

باوجود چنین توفیقات و فعال ساختن برخی پروژه های منطقوی چون تمام اینها مشکل کشور های آسیایی را حل کرده نمیتوانست لذا از یکطرف تجارت منطقه روز بروز ضعیف شده چنانچه در دههٔ اول انکشاف اقتصادی امسال میعار تجارت منطقه پنجاه فیصد تنزیل کرده واز جانب دیگر ارزش پولی منطقه کمتر از گذشته بوده از لحاظ اینکه فعالیت های اقتصادی حوزهٔ تحت شعاع ممالك غربی و یا شرقی میباشد که بدین ترتیب دورنمای آیندهٔ اقتصادی کشور های آسیایی تاریك جلوه میکند . روی این امر انعقاد چهارمین جلسهٔ ایکافی لازمی و ضروری به نظر می خورد در چارمین جلسهٔ شورای وزیران ایکافی درکابل در مورد دو موضوع مهم یکی توسعهٔ تجارت منطقه باساس تجربهٔ دول کامن مارکیت (بازار مشترك) و دول امریکای لاتین و امریکای مرکزی ودوم درساحهٔ مالی ازطریق یك پلان کلیرنگ که پول هرکشورارزش و چلند منطقوی داشته باشد تصامیمی اتخاذ گردید . برای اینکه معلومات مفصلی پیرامون تصامیم و فیصله های نهایی چارمین کنفرانس وزرای ایکافی منعقدهٔ کابل تقدیم خوانندگان گرامی کرده باشیم شمهٔ از گذارشات این کنفرانس را بالترتیب تقدیم میداریم .

در چهارمین کنفرانس شورای وزیران ایکافی بعلاوه افغانستان نمایندگان و هیئت های کشور های آتی اشتراك نموده بودند :

استرالیا ، برما ، سیلون ، هند ، اندونیزیا ، ایران،جاپان ، جمهوریت کوریا لاوس ، مالیزیا ، منگولیا، نیپال، زیلاند جدید ، پاکستان ، جمهوریت ویتنام جنوبی و سنگاپور. هانکانگ به حیث عضو فرعی دراین کنفرانس سهم گرفته بود .

در جلسهٔ دوم که بعد از افتتاح کنفرانس ایکافی دایرگردید ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدارت و رئیس هیئت افغانی در اثر پیشنهاد نمایندهٔ برما که از طرف هند ، مالیزیا، سنگا پور و سیلون تاییدگردید بحیث رئیس جلسهٔ شورای وزیران ایکافی انتخاب شد و بعدا نمایندگان ایران ، سیلون ، اندونیزیا و نیپال بحیث معاونان رئیس انتخاب گردیدند و همچنان اجندای مجلس که قبلا از طرف اونیون قرائت شده بود تایید گردید .

اعضای هیئت افغانی در کنفرانس شورای وزرای ایکافی عبارت بودند از دکتور روان فرهادی معین سیاسی .وزارت امور خارجه، دکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی و سکرتر جنرال هیئت افغانی در شورای وزرای ایکافی ، دکتور امان الله رسول رئیس احصائیه وپلان وزارت تجارت وعضو هیئت افغانی و آمر ارتباط کنفرانس ایکافی .

ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدارت پس از آنکه به اکثریت آراء به حیث رئیس چهار مین اجلاسیهٔ شورای وزیران ایکافی انتخاب گردیدند طی پیامی گفتند :

بیانیهٔ ښاغلی عبدالله یفتلی :

جلالتمآبان وزراء و نمایندگان محترم :

اجازه بدهید نخست به همهٔ شما عمیق ترین مراتب قدردانی صمیمانهٔ خودرا نسبت به افتخاریکه بهمن به صفت نمایندهٔ کشورم درانتخاب به حیث رئیس این اجتماع تاریخی بخشیده اید ابراز بدارم .

دراینجا مخصوصا ازنمایندگان محترم برما، هندوسنگاپور ممنونیت دارم . درست ۲۳ سال قبل بود کهدر اثنای کنفرانس کمیسیون اقتصادی برای آسیاوشرق بعید منعقدهٔ لاهور یك تصمیم پر ارزش و با اهمیت اتخاذ گردید اینکه در مسایل مربوط به منافع حیاتی کشور های این منطقه ندا های این ملل باید بدون هر گونه مما نعت شنیده شود.

بنابران کنفرانس وزراء درکابل یعنی چارمین اجتماعیکه مسایل مربوط به منافع حیاتیه را محل غور قرار میدهد تصمیم ۲۳ سال قبل را جامهٔ ازواقعیت می پوشانند .

ازتاریخ اولین جلسهٔ وزیران تا حال شما پیوسته از بعضی پروگرام های مهم‌واساسی چون پروگرام شاهراه آسیایی، پروژه میکانیک وپروژهٔ جامعهٔ محصولات نارجیل واز همه مهمتر پروژهٔ تاسیس یک‌بانک انکشاف آسیایی که یک طرح پراهمیت است صحبت نموده اید .

علی‌الرغم نظریاتیکه توسط بعضی از ما راجع به مفید بودن‌بانک‌انکشاف آسیایی ابراز گردیده امروز همه کس‌اطمینان دارد که‌تاسیس این بانک میکانیزم‌وسیستم نوینی را در بکار بردن فعالانهٔ منابع‌مابوجود آورده است. ماباینجا بار دیگر جمع شده ایم تاطرق توسعهٔ بیشتر پروژه هاوپروگرام های را که ایکافی آنرا با موفقیت طی گذشت‌این بیست سال ابتکار نموده جستجو نماییم.

مسروریم از اینکه مطالعه‌وتحقیق‌عملی‌در مورد ترتیبات تجارتی‌ومالی‌پس از اجلاس گذشتهٔ وزیران خاصه طی‌این سال باتعیین یک‌هیئات عالی‌رتبهٔ متخصصان آغازگردیده است .

خوشبو قتیم که این متخصصین‌عالیرتبه از هفده کشور این منطقه از ایران گرفته تاجاپان بازدید نموده و به مشورهٔ مامورین عالی مقام این کشور هاپیشنهادات‌شانرا که باجلسهٔ ماه گذشته مامورین حکومات وبانک های مرکزی شان دربنکاک شکل‌بهتری را یافته است آماده کرده اند .

اکنون وظیفهٔ این جلسهٔ وزراء است تا قدم های نهایی را در راه تحقق بخشیدن کامل این پلانها بر دارند .

لازم است که ما قدمهای فوری و عملی را در طریق از بین بردن بی‌موازنگی‌تجارتی در آسیا برداریم زیرا علی‌الرغم سرعت زیاد رشد تجارت بین المللی سهم رشد تجارت آسیا مسلما ناچیز است و بعلت همین حالت قابل تاسف پروبلمها یی‌از قبیل کثرت نفوس، فقدان سرمایه محدودیت ذخایر لازم برای باز گرداندن دیون خارجی شکل‌وخیمی را بخود گرفته است .

باقبول چند استثنای مشخص رشد اقتصادی در حوزهٔ ایکافی از آنچه توقع میرفت کمتر بوده است .

مسایل مربوط به تجارت وامورمالی قسما مسئول این وضع تلقی میگردد از نگاه تجارت در اهمیت نسبی اول صادرات‌ممالک در حال انکشاف در تجارت مجموعی جهان تنزیل بعمل آمده و شرایط تجارتی این کشورها بدتر شده است .

در عین حال در تجارت بین المنطقوی حوزهٔ خود ما سرعت ودرجهٔ انکشاف مایوس کننده میباشد یک حقیقت مسلم است‌وجوه مالی یکی‌از عوامل اساسی و مهم توسعهٔ تجارت و انکشاف اقتصاد است .

شاغلی شوایتسر مدیر عامل صندوق وجهی بین المللی در محضر کنفرانس‌کوپن هاگن این مطلب را باتاکید خاطر نشان کرده اند در حوزهٔ ما مشکل‌بکاربردن منابع مالی و بصورت عمومی مشکل اداره امور اقتصادی به شکل‌متداوم ومزمنی وجود دارد. درحالیکه‌ما همه باید کمکی‌راکه‌ازموسسات بین المللی مالی بدست میاوریم با رعایت و ملاحظه بنگریم . در عین زمان بایددرک کنیم که شرایط فعلیهٔ این موسسات کاملا نیاز مندیهای حوزهٔ مارا برآورده نمیسازد.

این مشکلات تجارتی و مالی به مشوره ها ومباحثات ما درین کنفرانس فوریت میدهد ما باید خودرا مکلف بسازیم تا طرق حلی‌را برای این مسایل و مشکلات ازراه مساعی و کوشش های مشترک خود پیدا نمائیم . ماباید ببینیم که چه‌کاری را میتوانیم برای افزایش و توسعهٔ تجارت ذات البینی منطقه انجام بدهیم . تاهمهٔ اعضاء ازآن مستفیض گردند .

ماباید سیستم ها و میکانیزم های برآورده ساختن نیاز های مالی این حوزه را جستجو کنیم. این مسایل مستلزم مطالعه و تحقیق مابرای موسسات جدیدی است که مخصوصا غرض خدمت در راه نیاز مندی های خود ما از طریق مساعی خود ما بوجود آیند .

حقایق تلخ زندگی این امررا ضروری میسازد تا بداخل امکانات تجارت فعلی و پروبلم های پولی خود به جهت پیدانمودن راه های حل کافی و جدید پیش برویم .

بنابر همین واقعیت هاست که ما باید پیشنهاداتی را که در مقابل خود داریم

محل مطالعه و غور قرار بدهیم تمام آسیا متوجه ماست و برای نتیجهٔ این اجلاس تاریخی انتظار میکشد اطمینان دارم ما که درینجا با تفاهم خود ما از مسایل آسیا گرد آمده ایم به نتایج شائسته ومناسب نایل می آئیم .

یقین دارم که شورای وزیران طی این کنفرانس با عین اراده و تمایلی که بانك انکشاف آسیائی را تاسیس نمودند کار خواهند کرد واز انجام این وظیفهٔ مهم که مقابل ما قرار گرفته بازنخواهدماند .

متن بیانیه دکتور طبیبی سکرتر جنرال هیئت افغانی در شورای وزیران ایکافی که بعد از ظهر ۲۵ قوس در جلسه شورای وزیران برای انکشاف اقتصادی آسیا ایراد کردند :

شاغلی رئیس ! اجازه بدهید نخست متذکر شوم که مردم و حکومت افغانستان اهمیت بزرگی را به ایکافی و شورای وزیران آن بحیث مفید ترین موسسهٔ منطقوی ملل متحد در آسیا قایل است . قابل یادآوریست که ایکافی نه تنها در تشخیص و تمیز نیازمندیهای واقعی آسیا فعال بوده بلکه در عین زمان برای آماده کردن وتحقیق پلانهای عملی به منفعت این حوزه فعالیت نموده است عقیده ما اینست که فعالیت های ایکافی بمرحلهٔ واصل شده که در پرتو اولین دههٔ انکشاف اقتصادی ملل متحد و توقعات مردم آسیا از دههٔ دوم انکشاف باید اقدامات مثبتی در ساحهٔ آزاد ساختن و توسعهٔ تجارت وهم سیستم های مالی ابتکار شود .

افغانستان از ابتکار سومین کنفرانس وزراء برای همکاری اقتصادی آسیا که در دسمبر ۱۹۶۸ در شهر بنکاك دایر شد برای همکاری متحد منطقوی و آماده کردن پروگرام کار مشترك حمایت دارد .

خوشوقتم که مطابق تصمیم جلسهٔ وزیران و هم بسلسلهٔ تعقیب توصیهٔ فبروری ۱۹۷۰ کمیتهٔ ایکافی برای تجارت اکنون ما در برابر خود جمعی از پیشنهادات را می بینیم که توسط متخصصین عالی سویهٔ غیر منطقوی تدوین واز تصحیح نهائی جلسهٔ ماه گذشته مامورین حکومتی و بانکهای مرکزی گزارش یافته است .

ما اصولاً همه این طرح ها و پلانها را استقبال میکنیم اما بحیث یك کشور روبه انکشاف و محاط به خشکه چند تذکر تصریحی را حسب آتی بعمل می آوریم :

در مورد پروگرام تجارتی که مادر مقابل خود داریم باید گفت که اصل دوم پیشبرد رشد اقتصادی کشور های در حال انکشاف حوزهٔ مارا مندرج است باین شرط که ممالك سهم گیرنده از افزایش صادرات مجموعی خود برخوردار و مستفید گردیده وباین ترتیب سهم واردات را از کشور های سهم گیرنده در واردات عمومی شان ازدیاد بخشند . این اصل که سرآغاز عمدهٔ در طرح کلی برای تشویق تجارت محسوب میگردد باید شرایط و حالات خاص هر یك از کشور ها وشکل تجارت آنها را درداخل و خارج حوزه در نظر بگیرد بطور مثال مادر افغانستان ترجیح میدهیم که شکل تجارت دو جانبهٔ ما با ممالك داخل وخارج حوزه خواه بارتری باشد یا خواه تجارت آزاد نباید با موانع و خلل روبروشود. وهم تجارت آن اجناس و محصولاتی که در حوزهٔ ما بازار ندارد مانند قره قل وسایر اقلام باید از دایرهٔ نفاذ اصل دوم خارج گردد بنا بر آن تطبیق اصل دوم بحیث مهم ترین اصل با توجه به‌کشورهای کمتر انکشاف یافته این حوزه انحنا پذیر باشد .

ما همچنان عقیده داریم که برای کشور های در حال انکشاف حوزه خاصه آنهائیکه صادر کنندگان عنعنوی مواد غذائی و محصولات زراعتی از قبیل میوه جات میباشند باید مطابق به حکم اصول پنجم، دهم و سیزدهم بحیث مارکیت های دایمی حوزه قرار بگیرند .

اما بصورت عمومی هیئت ما عقیده دارد که تطبیق و تنفیذ اصول و سرآغاز های مندرج در پروگرام تجارت بر کشور های مختلفه سهمگیرنده تاثیرات متفاوت بجا میگذارد .

بطور مثال تطبیق این اصول بشکل مشوق توسعه تجارت در مورد حالت

کشور های محاط به خشکه که تنها بامشکل بی ا نکشافی و بی موا ز نگی تجا ر تـی موا جه نبوده بلکه باموا نع تـاریـخی و جغرافیائی نیز رو برو هستند ا ثر مـفید نخوا هد گذا شت مگر آنکه تعا ملات خاص و مساعدی در قسمت آنها از نا حیهٔ بنا در تسهیلات ترا نزیتی و ساده سا ختن عملیه های گمرکـی و تـنزیـل دادن مـحصو ل ترانسپورتی عملی نشود و همچنان لا ز م است تا عملیات سادهٔ در تجارت ز مینی همچو کشور ها صورت بگیرد . هیچ نزاع و کشیدگی سیاسی بین کشور های ا یـن حوزه نباید در راه ترا نز یت و حمل‌ونقل اموال بسوی کشور های محاط بخشکه‌بخارج مشکلات ا یجاد نما ید و بنا بر همین‌روحیه است که ما از قبول و تصویب ا صل‌پانزدهم طرح مذکور حما یت دا ریم .

صرف از طریق چنین یك شکل معا مله با و ضع و شرایط خاصی ممالك محا ط به خشکه در این حوزه ا ست که تو سعه‌موزون تجارتی تحت پرو گرام حا ضره صور ت گرفته میتوا ند .

در حالتی که سیستم های جدید تعر فه های ممانعتی یا امتیازات غیر تعر فو ی بعضی از کشور های ا نکشاف یا فته و برخی از ممالك رو به ا نکشاف تا سیس شود کشور های سهمگیرنده بر علاوه مساعی دستجمعی برای تا مین ر عا یت کامل‌اصول مربوط به ا متیازات عمو می و غیر تبعیضانه تمام کشور های ا نکشاف یا فته به منفعت ملل در حال ا نکشاف با ید همچنان برای تحقق ا صل عدم معا مله بالمثل و متقابله نما ئیم .

بنابرین د لیل ا متیازاتی که کشور های بیشتر ا نکشاف یافته حوزهٔ ا یکافی بــه اعضای که کمترین ا نکشاف را نموده اند مید هند نبا ید با لمثل با شد .

منظور از تدا بیر ی که ا صل هــفتم پرو گرام تجارت د ستور مید هد عبا ر ت از آ نست تا تو سعه تجارت را بین جانب دا خل تشو یق نما یدبا ید واضح گردد که و قتا که همچو تدا بیر ا تخاذ میگردند مخصو صا هنگا میکه خریداری های متزاید در صورت یك تجارت دو لتی صورت‌میگیرد کشور های ا شتراك کننده با ید متـوجه باشند که شرایطآن بمقا یسه شرایط قبل از تصویب این تدابیر نا مساعدتر نبا شد به تاسی از مند ر جات ا صل هفد هم یك کمیتهٔ مخصو ص که از طرف دار ا لانشاء ایکا فی معین میگر د د با ید طرق تسهیل جریان سر مایه خارجی را به کشور های سهمگیرنده در صورتیکه منظور همچوسرمایه گذرایها از دیاد تو لید ا جنا س واموال صا دراتی باشد و با پا لیسی های ملی‌کشور های کمتر ا نکشاف یافته اشتراك کنند ه تطابق داشته باشد فرا هم نما ید .

در ا خیر باید تا کید نمو د که هد ف نخستین ا ین پلان تجارتی ا یجاد ر فا ه ا عظمی ا قتصادی مما لك حوزهٔ ا یکافی میباشند . حصول ا ین نتیجه در قطـا ر سایر چیز ها ، مقتضی آ نست تا مفید یت اضافی طرز العمل های صا درا تی بـیـن کشور های مختلفه همچنان مفید یت‌اجتماعی اضافی هر وا حد پول‌که تو سط کشور های مختلفه حاصل میشود باید بسوی مساوا ت حرکت نما ید . بنا بر آ ن ا ین امرمستلزم آنست تا ا متیا زا ت خاص اضا فی بـه کشور های کمتر انکشاف یافته حــــو ز ه داده شود .

باتو جه به‌پلانها ونقشه های و جـهی ما فکر میکنیم که ا تحاد یه کلیر نگ‌پولی وبانك ر یزرف آ سیا ئی بحیث جزلایتجزای این پلان و بحیث تا سیسات لازم بعد ا ز تحقق یافتن تو سعه فرضی تجارتی شمرده میشود .

ما عقیده داریم که ایجاد این‌تاسیسات باید توام با تدا بیر مو ثر برای تو سعـه تجارت بین کشور های سهمگیرنده با شد می خوا هیم تقا ضا نما ئیم که واقع بینانه و منصفانه متعا قبا صورت بگیرد و با یـن ار تباط ما نکـات آ تی را خـا طر نشا ن می نما ئیم :

پیشنها د برای یك همبستگی کلیرنگ پولی وپیشنهاد برای تا سیس ر یز ر ف بانك آ سیا ئی هر دو باید پرو بلمها ی خاص کشور های را که کمتر ا نکشا ف را در ا ین حو زه نموده ا ند در نظر بگیر د چنا نچه همین ا مر در مورد منشور بانك

انکشاف آ سیایی صدق میکند در نتیجه قسمی که معلوم میشود عملیات ا ین د و مو سسه آ نطوریکه پیشنهاد شده تعاونات لازمه ملل کمتر ا نکشاف کرده حو زه ر ا وعده نمی د هد مگر آنکه بعضی شرا یط ومعیار های بو جود آ ید .

در فقدان این تو جه خاص ما بیم دار یم که تاکید روی یك تجارت تو سعه یا فته بین کشور های بسیار ر شد یافته توجهات را از نیاز مند یهای بسیار نا گزیر ملل دارای کمتر ین د ر جه ا نکشاف منحر ف سازد . بنا بر آن ما پیشنهاد می کنیم که‌در تاسیس و تعیین طرز کار ا ین مو سسات باید معا ملات خا ص برای ملل دا ر ا ی کمترین ا نکشاف میسر گردد تا آنهابتوانند از همچو همبستگی ها در تسر یع ا نکشاف ا قتصادی خود مستفاد گر د ند .

مدت پرداخت ها در ا تحاد یه کلیرنگ برای ممالکی که صا درات آنها را عمد تا اجناس زراعتی تشکیل داده در ما هیت خود مو سمی است بسیار کو تاه است . مـا پیشنهاد میکنیم که مدت پر دا خت در آن باید حد ا قل سه ماه تمدید یـابـد . و شرایط پر دا خت نسبت به آنچـه‌اکنـو ن پیشنهاد شده هنوز هم ا نحنا پذیر تـر باشد در عین ز مان ا ستثنا آتی باید تحت هر یك ازین پلان ها با تو جه به تجا ر ت عنعنوی سر حدی قبول شود .

همچنان در مورد ریزرف بانك عقیده ما اینست که معا ملات ا متیازی با ید بـا شرایط ملل دارای کمترین ا نکشاف د رین حوزه مطا بقت دا شته باشد با نك با ید شرایط خاص را برای ملل دارای کمتر ین انکشاف در حوزه که ذ خایر کافی ندارند وفا قد خصو صیات لا ز مه صندوق وجهی بین ا لمللی میبا شند بو جود آ ورد .

سیستم های تبا د له کشور های حو زه از سیستم نسبتا آزاد گر فته تا سیستـم مغلق و چندین جنبه یی عبا ر ت میباشند بنابر آن فور مو لی برای تطبیق این پلان بمنظور معا مله منصفانه باهمه ملل حو زه لازم می ا فتد . با لاخره علاقه ما به تجا رت بین ا لمنطقوی باید در چو کات ذمه واری های کلی تجارت خا رجی و مکلفیت ها ی سر و یس قر ضوی ما دا خل باشد سیستم کلیرنگ با ید در راه تو سعه تجارت بین المنطقوی از راه مطرود نمودن سیستم‌توسعه دو جا نبه تجارتی خد مت کند و لی نه به قیمت تجار ت عمو می چند ین جا نـبه و منظور باید صرفه جو ئی و تو سعه منا بع اسعار قابل تبدیل با شد .

ښاغلی ر ئیس !

ا مید وارم ا ین مشرو حات در ر ا ه بهبود و به صلاح پیشنهاداتی که د رینجا برای غور پیش گردیده مفید وا قع گردد .

هیئات ا فغانی تقا ضا میدارد که این نقاط در نظر گرفته شده ودر فورم نها ئی پیشنهادات دا خل گر د د .

ا مااگر این تـعدیـلات صورت بگـیرد افغا نستان هر سه پلان را برای آ سیا مفید می پندارد و ا سناد نهایی آنرا د ر یـن جلسه ا مضاء خوا هد کرد .

در ا خیر یك تذکر را با یـد داد و آ ن مربوط به محل تا سیس ا تحادیه کلیر نگ و مر کز ر یزرف میباشد . بنظر ما بـنـا به ا قتضای تقسیم عادلانه ومناسب‌جغرافیایی این مرا کز باید در جناح غربی ا یکا فی مو قعیت داشته باشد و کشور من مسرور خوا هد بود اگر میزبان یکی ازین موسسات حینیکه فعال شوند قرار بگیر د .

باین کلمات من تذکرات خودرا تو ا م با بهترین تمنیات برای مو فقیت جـلسه خا تمه مید هم .

در جلسهٔ دوم صبح ۲٦ قوس نما یندگان پاکستا ن ، نیپال ، کو ر یا ، سنگا پو ر منگو لیا و ایران بیا نیه های ایراد کر دند.

برای آگاهی بیشتر از جریان کنفرا نس شورای وزرای ایکافی ا ینك متن بیا نیه های نما یند گان محتر میکه درین جـلسه ایراد فر مو ده اند تقدیم میگر دد :

متن بیانیهٔ ښاغلی سواون سنگ و زیر خار جه و ر ئیس هیئت هند :

ښاغلی ر ئیس و نما یند گان محتر م !

نهایت مسرت دارم تبریکات صمیما نهٔ خویش را به مناسبت ا نتخاب ښا غلی‌رئیس به این مقام به ا تفاق آراء تقدیم کـنـم امیداست در این مر حلهٔ حسا س که‌برای

همکاری جهت تسریع انکشاف اقتصادی و تقویهٔ اجتماعی در آسیا صرف مساعی مینمائیم ما را رهنمونی میکنید البته درین شك نیست که تجربه قیمتدار و طولانی شما در راه توسعه و انکشاف برای ما بسیار مفید واقع خواهد شد تا راه عملی وواقعی موفقیت را بما نشان دهد.

افتخار دارم مراتب امتنان خودرا به حکومت شاهی افغانستان که بنا بدعوت شان این کنفرانس در کابل انعقاد می یابد ابراز کنم. برای هموطنانم باعث مزید امتنان است این کنفرانس که امید است در صفحات تاریخ آسیا مقام برجستهٔ را خواهد داشت در مملکتی منعقد میشود که با کشور ما روابط تاریخی و قدیمی را داراست واز اینکه خودرا درمیان مردمانی می بینم که مهمان نوازی آنها شهرت جهانی دارد بسیار خوشنود و مسرور میباشم.

مفتخرم احساسات صمیمانه و مراتب امتنان خویش را بحضور اعلیحضرت همایونی تقدیم کنم که در پیام ملوکانه و الهام بخش بما به موقع توصیه فرمودند که وظایف و مکلفیت ما نهایت حیاتیست ودر این لمحه حساس تاریخ برای اجابت ندای آسیا ابراز فعالیت نمائیم.

اعلیحضرت همایونی مارا به این امر نیز متوجه فرمودند که به گسترش و تقویت خود چه هر کدام و چه مجموعا نیازمندیم تا آنکه ایجابات منطقه خویش را اتامین نمائیم.

ښاغلی رئیس!

این جلسه را می توان ختم مرحلهٔ اول مساعی مشترك ما و آغاز مرحلهٔ دومی تلقی کرد. ما در راه پیشرفت بسوی همکاری اقتصادی منطقوی به مراحل متعدد مهم بر خورد کردیم که مهمترین آن جلسهٔ تاریخی سومین کنفرانس وزراء بوده که درشهر بنکاك در ماه دسامبر ۱۹٦۸ منعقد گردید. در آن جلسه والاحضرت معاون صدارت عظمی تایلند همکاری منطقوی را احتیاج مبرم نامیدند و دوست من جلالتمآب تانت کومان که ریاست جلسه‌را بعهده داشت اظهار امید کرد فیصله های که در آن کنفرانس بعمل آمد مارا یك‌گام پیشتر به سوی هدف نهایی صلح پیشرفت و سعادت و خوشبختی تمام منطقه رهنمایی خواهد کرد.

یکی از فیصله های آن کنفرانس عبارت بود از اینکه کنفرانس وزراء به شکل شورای وزراء برای همکاری اقتصادی آسیا مبدل گردد واز سکرترمحترم اجرائیه تقاضا گردید تا پروگرام منسجم عمل با کمك متخصصین تدوین و در بارهٔ پیشرفت کار در این جلسه را پوردهد.

ما بیانیهٔ افتتاحیه جلالتمآب صدر اعظم افغانستان را با دقت زیاد شنیدیم و با نظریهٔ موصوف کاملا موافقیم که نقشه های که در این‌جلسه مورد توجه ماقرار میگیرد خاتمه نه بلکه آغاز مساعی همکارانهٔ ما بمنظور تامین زندگی بهتر در آسیا و قدم نخستین و تاریخی به استقامت صحیح میباشد مادر این امیدواری با موصوف مشترکیم که با این نخستین قدم تاریخی که ازراه مساعی مشترك ما در چند سال اخیر مقدمات آن فراهم شده است دورهٔ همکاری اقتصادی موثر و ترقی در منطقهٔ ما ظهور کند.

مااز ښاغلی او نیون سکرتر محترم اجرائیه واداره اکافی و مشاورین که مسایل مارا بتفصیل مورد دقت واختلافات وانحرافات اوضاع و سیستم های‌اقتصادی مارا مورد مطالعه قرار داده راه های صحیح و عملی برای انکشاف همکاری موثرومفید بما نشان دادند نیز تشکر میکنیم.

ما سفارشات و توصیه های سکرتر محترم اجرائیه را که در بیانیهٔ خود در بارهٔ اهداف و جوانب این جلسه شورا اظهار نمودند کاملا متوجه می باشیم.

ښاغلی رئیس!

ما مردم کشور های درحال توسعه‌بمفاد منشور الجیر یا اصولا پابندیم که مسئولیت اصلی توسعه وانکشاف بر دوش خود ممالك در حال توسعه میباشند.

همچنان آگاهیم این موضوع در اعلامیهٔ مشترك انکتاد دوم که در دهلی

منعقد گردید مجددا تا کید شده ا ست . جلسهٔ سا لگرهٔ مجمع عمو می ساز مـــا ن ملل متحد سترا تیژی تو سعه د هۀ د و م انکشاف ساز ما ملل متحد را اتخاذ و د ر آن خا طر نشان نمود که مسئو لیت مذاکره وعملی سا ختن تعهدا ت برای متعا ر ف سا ختن نقشه ها جهت تشکیلات منطقو ی و نیمه منطقوی و یا ا قدا مات بـر ا ی توسعه تجارت بعهدهٔ خود ما ست درفیصله نامهٔ د یگری که در بیست و پنجمین جلسهٔ مجمع عمو می تصویب گردید از کمیسیون های ا قتصادی منطقوی تقا ضا شده کـــه مساعی خودرابرای انکشاف تو سعه تجارت همکاری ا قتصادی وانسجام مما لك عضو جهت تا مین هدف ها و آ مال د هۀ د و م انکشافی بشدت بیشتر ادامه د هند .

بناغلی ر ئیس !

پرو گرام ا جرا ئیه د هۀ دو م انکشا فی سر از اول جنوری سال‌نو بمعرض اجرا قرار میگیرد با و جودیکه ما نسبت به سا یـر منا طق در حال‌توسعه جهـان در ز مینـه همکاری ا قتصادی عقب مانده ا یم کنفرانس کابل مزیت آنرا خوا هد داشت که ا و لین اقدا مات عملی بادرنظر داشتن فیصله‌نا مه های قبلی وبرای روشن شدن سهم منطقه در سترا تیژی ا نکشاف جهانی بعمل آمده است .

هیئت من با در نظر گرفتن این قر ینه مطالب و مدارکی را کـه در پیش ا ست مورد مذاکره قرار مید هد . هما نطور یکه شما در بیانیهٔ خود ، مارا متو جه سا ختید حقایق سنگین ز ندگی بما مستلزم میسازد برای در یافت راه های جدید و منا سب صرف مسا عی کنیم .

بناغلی ر ئیس !

شما کا ملا بجا گفتید که مسا یل‌تجارتی ومالی بطوز خاص مـو جب ر کـود ر شد اقـتصادی ا یـــن مـنطقه شـد ه است . خوشبختانه ا صول ا سا سا تیکه متخصصین مادر بنکاك بما خا طر نشان سا ختند امکان واقعی را فرا هم میسازد تا ا قلا یك‌پروگرام عمل را آ غاز کنیم . در صورتیکه آ نهارا ترتیب ا ثر بد هیم می توا نیم آ ما ل خود را برای همکا ری متقا بله جا مهٔ عمل پوشا نیم و جا معهٔ آسیایی ر ا درانکشاف مصالح آسیائی درساحات بین‌المللی تقو یه کنیم و آینده تو لیدات‌آ سیا یی از قبیل رابر ، چای ، نارگیل ، فلفل سیاه را مورد مدافعت قرار د هیم همچنان تو لیدا ت یك مملکت با ید مطابق ا حتیا جات مملکـت باشد در نتیجه این هم شخصیت آسیا یی طوری ا براز کند که درسا حـهٔ جهـانی شا یستهٔ تا ریخ آسیا و منا بع انسا نی و مادی آ سیا تلقی شده بتوا ند .

هند مانند سایر کشور های آسیا یـــی مصروف تو سعه ر شد ا قتصادی واجتماعی میبا شد نفو اس ما بسیار ز یـاد است و مساعی ما در راه ا عتلای‌معیار زندگی آنها مواجه مشکلات ز یاد میبا شد منا بـع‌اسعار خارجی ما کم ا ست و بنا برین تو ریدات خودرا بسیار محدود سا خته‌ایم تا پیشرفت اقتصادی ما تو سعه یابد . با و جود ا ین احسا سا س میکنم ا گر بتوا نیم صادرات خویش را بالا ببریم مصنو عات سا یـــر کشور های در حال تو سعه بهتر بد سترس خوا هد بود .

بنا بر این حا ضریم ا صول تـــو سعهٔ تجارت در میان ممالك در حال توسعه منطقهٔ ایکافی را قبول کنیم عقیدهٔ ما این ا ست که ما میتوانیم ا حتیا جات ا نکشافی سایر ممالك در حال تو سعه ا ین منطقه را تـــا اندازهٔ بر آ ورده سازیم بازار ما به نوبت خود فر صت های خوبی برای تو لیدا ت آن ممالك فرا هم می سازد .

در عین حال پیشنهاد های د یگری موجود است که طبق آن ممالك مختلف در آ غا ز جریان مبادلات تجارتی ما بین خو د کمك و معا و نت میشود ما علاقه داریم تاجائیکه برای ما ا مکان داره بیشتر این پیشنهادها رادر معر ض ا جراء قرار د هیم درصورتیکه ما متحدا بکار آغاز نما ییم کشور مین بان ما بار د یگر خوا هد توا نست راه‌های‌تجارتی که آسیا را به ارو پا متصل می سازد فراهم کند و جلا لتماب نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم در نطق ا فتتا حیهٔ خو یش ا ین مو ضو ع را وا ضحا بر ملا سا ختـه اند.

موضوع دسته های نیمه منطقوی در گذشته باعث عکس العمل های مختلط بوده است در نظر هیئت من نیمهٔ منطقه برای تشکیلات ا قتصادی حوزه ای قابل مساعدی را فراهم میسازد عقیده ما برا ینست که همکاری نیمه منطقوی می توانند در قالب وسیعتر منطقوی بطرز بهتر موفق وکامیاب شود . متخصصین مربوط در بارهٔ همکاری نیمه منطقوی بعضی اصول و مرام هسای را طرح کرده اند و بعقیدهٔ ما بطور مجموعی این اصول و مرام قابل قبول است عقیده ما این است که اگر شرایط تادیهٔ پولی متقابله آسان تر شود و مصارف اسعار خارجی کاسته گردد این امر موجب میشود که تسهیلات در اجرای پروگرام های توسعه تجارت فراهم آید بعقیدهٔ ما اصول رهنمائی که در تاسیس اتحادیه کلیرنگ آسیائی پیشنهاد میشود این امر را ممکن العمل میسازد .

در نظر ما پیشنهاد احداث ریزروبانك آسیایی بسیار جالب است . بنا به بعضی پیشنهاد ها ییکه در این مورد بعمل آمده میتوانیم منابع خویش را بمنظور منافع مشترك و برای تقویهٔ ندای آسیا در حلقه های پولی جهانی مورد استفاده قرار دهیم بهر حال ما مطمئن نیستیم که آیا در این مرحلهٔ همکاری ما امکانات فراهم آوردن یکنوع اداره ومنجمنت که برای موفقیت اینکار لازم میباشد موجود است یاخیر. نمی خواهم وقت بیشتر این اجلاسیهٔ را با ذکر نکاتیکه ایجاد مشکلات مینماید تلف کنم مستحضر یم هر گونه فعالیتی که در راه همکاری متقابله انجام گیرد . مستلزم یکنوع فدا کاری از طرف تمام شرکت کنندگان میباشد . بدون این فداکاری ها ما نمی‌توانیم منتظر باشیم مفاد طویل المدت که در راه آن مشترکا صرف مساعی می نماییم تامین شود. بعضی هیئت های دیگر در این مورد و یا در مورد نکات دیگری مشکلات را دارا میباشند . عقیدهٔ ما اینست یك دستگاه مداوم که از طرف ما تصویب شود میتواند این مشکلات را مورد توجه و بررسی قرار دهد . هیئت من ایجاد این چنین دستگاه را زیاد اهمیت قایل است . بدون این ما نمیتوانیم از مرحلهٔ مباحثات بی ثمر بسوی اقدامات مثمر گام بر داریم.

در این مورد بعضی پیشنهاد هادر اسنادیکه در دست داریم بعمل آمده است . نمی توانیم بطور قطعی بگویم که آیا گسترش موسسات می تواند موجب ارتباط ستراتیژی تشکیلاتی بشود هیئت من بطور عموم پیشنهاد ها ئیرا که در پیش داریم تائید میکند و عقیده دارد اجراء این پیشنهاد ها به کمیتهٔ بین‌الدول که در آن اشتراك کنندگان متوقع‌سهیم باشند و در داخل حدود هدایاتی که شورا برای این منظور تصویب نماید سپرده شود .

جناب عالی !

با اجازهٔ شما می خواهم توجه حضار را به سند شماره سی ام ای . سی ۷ تحت مادهٔ (سی) اجندا جلب کنم . این سند دارای چندین نظر مهم میباشد و لی این نظریات هنوز هم با پروگرام های تعاونی بهم بافته نشده . من از پیشرفت قابل تحسین ادارهٔ ایکافی که در بعضی از ین حوزه ها تحت رهنمایی سکر تر محترم اجرائیه بعمل آمده مستحضر میباشم . موصوف برای تثبیت بازارا های اجناس بمنظور توسعه زیربنای وسایل حمل ونقل اقدامات جهت فراهم آوردن تسهیلات ترافیك بین المللی و اصلاح مخابرات بیسیم در داخل منطقه مهم بعمل آورده است .

اعلامیهٔ توکیو در بارهٔ همکاری منطقوی در راه صنعتی ساختن آسیا و سعت‌بیشتر بخشید . این اعلامیه تمنیات مردم بسیاری از نقاط آسیا را بر انگیخته و بعقیدهٔ هیئت من بسیاری از اراکین آن باید اجزاء متشکل ستراتیژی مشترك ما قرار گیرند . ما امیدواریم که این‌شوری بتواند پروگرام های تعاونی را تا حدی صریح تر توضیح دهد .

جناب رئیس !

مقصد ما این نیست که یکدسته جداگانه

مللی را که از جا معهٔ متبا قی بین ا لمللی مجزا با شد تشکیل بد هیم . بر خلاف آن می خوا هیم و سا یل کا فی همکا ر ی بین خود فرا هم سا زیم‌تاسهم خـو د را د ر مساعی جهانی تو سعهٔ ا قتصادی بطر ز بهتری ا یفاء کنیم .

پیش از ا ختتام بیا نیهٔ خویش میخواهم تو جه شمارا به یك جنبهٔ مشخص فعا لیت ما مبذول کنم :

ممالك متر قی و هم کشور های درحال توسعه گرد ا ین میز جمع شده ا ند .

این ا مر عین مطا بق رو حیهٔ جدیدهمکاری است که در سترا تیژ ی ساز مان ملل‌متحد برای د هۀ دوم ا نکشاف ا تخاذ گر دیده است . من یقین دارم که هیئات های کشور های متر قی منطقه در راه مو فق سا ختن مساعی مشترك که همه ما در آن د خیـل هستیم سهم خودرا ا یفاء نما یند .

صدراعظم من میر من ایندرا گاندی هنگام افتتاح دو مین کنفرا نس ا نکتاد در د هلی جدید در ماه فبروری ۱۹۶۸ چنین ا ظـهـا ر داشت : (بامرور ز مان تنها چیزی کـه باقی می ماند عبارت میبا شد از کا و ش و مبارزه تعداد بزرگ مردم نادار بـرا ی احراز مقام شا یسته در ز یر آ فتاب) .

من و عده مید هم که هیئت من در ایفای سهمی که شوری در این ا جلاسیه منعقدهٔ محیط تاریخی شهر کا بل برای مو فـقیت این مبارزه در آ سیا ا نجام مید هدهمکاری بی شا ئبه بنما ید .

متن بیا نیهٔ بنا غلی عبد ا لمجید مجید ی ر ئیس هیئت ا یرانی :

جلا لتماب نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم جلالتمابان، منشی محترم ا جـرا ئیـوی ، نما یند گان گرا می و خا نمها :

کمال ا فتخار دارم از ا ینکه با ا ستفاده از این فر صت تشکرات قلبی خـود ر ا نسبت به میزبانی از ا جلا س فعلی‌شورای وزیران برای همکاری ا قتصادی آ سیا در آستانهٔ دو مین د هۀ ا نکشافی به حکو مت افغانستان ا برا ز نما یم .

استقبال گرم و مهمان نوازی کر یما نه که از ا و لین لحظهٔ موا صلت ما بین شهر پر فعا لیت و زیبا نسبت بما بعمل آ مده و ما از تو جه نزدیك و بخصو صی ، برخود دار بوده ا یم .

اعلیحضرت معظم‌هما یونی‌محمدظاهر شاه شورای و زیران ا یکافی را با پیام شفقت آمیز شان کمال ا فتخار بخشیده ا ند .

ما از ا ستقبال گرم و حما یه کریمانهٔ شان نسبت به شورا نها یت شاکرهستیم.

ا علیحضرت شان به صفت یك قا ئـد محترم به جهان معرفی شده که به مر د م خود و برای صلح و ر فاه ارشا دات روشن بیانیهٔ خودرا مضا ئقه نفر موده و خود و ا وقف این راه فرموده ا ند ما با ا علیحضرت شان ا طمینان مید هیم که هدا یات شا ن قلبا از طرف شورا مر عی گردیده وچو کات پیشبرد کار آن قرار خوا هد گر فت .

می خوا هیم مرا تب قدر دانی خو د و ا به جلالتماب نور ا حمد ا عتمادی‌صدراعظم نسبت با ینکه جلسات شورا را ا فتتا ح فرمودند ا ظهار نما ئیم .

ما از جلا لتماب شان ممنو ن هستیم که علی ا لر غم مصرو فیت های سنگین شا ن در و ظا یف بزرگ حکو مت قسمتی ازوقت گرانما یه خودرا باین شورای و ز یرا ن وقف نمو دند .

کلمات مدبرانهٔ بنا غلی صدراعظم منبـع الهام این شورا گردیده و ما را در سرتاسر مبا حثات ما ر هنمون خوا هد بود . آ نچه ما امروز شا هد آن بودیم سمبول علا قـهٔ خا صی میبا شد که حـکـو مت شا هـی افغانستان در مورد ا هداف و فعالیت های ایکافی در راه ترقی همکاری منطقوی ابراز داشته ا ست سهم ا فغا نستان بر تما م مجا مع ا قتصادی بین ا لمللی و در ر ا ه انکشاف کشور ها در خور ا متنان وشایان تقدیر میبا شد من درین مورد با صلا حیت حرف میز نم ز یرا من ا فتخار همکا ر ی طولانی که با ایکا فی و مجا مع مختلـف بین ا لمللی داشته و نقش ا فغا نستا ن را در آنها دیده ا م کشور من و همچنا ن سایر کشور های آ سیایی در مبا هدات مصمما نهٔ که از طرف افغا نستان بر ا ی انکشاف ا قتصادی واجتماعی تحت ر هبری قیمتدار اعلیحضرت معظم همایونی محمدظاهر

شاه صورت گرفته تا اندازهٔ ز یـــا د ی متحسس شده اند مو فقیت های برا د را ن افغانی مادر ا صلا حات ا جتماعی انکشاف اقتصادی و عصری سا ختن کشور مخصوصا درشش سال گذشته بر جسته و گرم‌کننده قلب میباشد ما بهترین تمنیات خودرا برای پیشرفت سریع و مداوم در امور اقتصا دی وعصری سا ختن کشور ا قتصادی واجتماعی این کشور بزرگ ابراز میدا ر یم .

ما پیام گرمی را از طرف سر منشی‌ملل متحد و آ مر پرو گرام ا نکشافی ملل متحد استماع نموده ایم ، ما نسبت به د لچسپی که آنها در مورد کار ما ا براز داشتـــه و حمایت سخاو تمندانه که نموده ا ندمتشکریم ما تقا ضا داریم که قدر دانی ما نسبت به اظهارات ا لطاف آ میز شان با آ نها تقد یم گر د د .

منشی ا جرائیوی بر جسته و لا یق ما نسبت به پیشرفت های که در چو کـــا ت ایکافی از زمان جلسه گذ شته آن صو ر ت گرفته و دور نمای همکاری آیندهٔ ماتذکراتی نموده اند . وی همچنان به ما را پوری در بارهٔ تجارت و همکاری پولی در بین کشور های ا ین منطقه داده اند ما میخوا هیم از این فرصت برای تمجید عمیق خو د نسبت باینکه او نیون خودرا و قت مو قف‌ایکافی نموده وازمساعی خستگی نا پذیر شا ن در راه تعقیب و بکار ا ندا ختن پرو ژ م های گرا نبهای ز یادی برای تر قی کشور های آ سیایی ا ستفاده نما ئیم .

مطمئنم که جلالتما بان شما بامن د ر این احساسات که ا نعقاد جلسهٔ شورای‌وزیران درین کشور تاریخی یك فر صت بز ر گ میبا شد سهیم میبا شید سر ز مینی که ما امروز کار خود را در آن ا نجام مید هیم در درامهٔ بشری نقش مهمی کـــه ا عصا ر اولی نسلا محدود بوده بـــازی کرده ا ست مخصوصا هیئت ایرانی از ا ینکه در کابل میباشد مسرت مزیدی نسبت با ینکه ازاین کشور کهمابا آن‌نزدیکترین رابطهٔ‌دوستا نه و جسنهٔ‌داریم دارند زیرا روابط برادرانهٔ ما در تاریخ به قرون گذشته میر سد .

با دادن رای تشکر آمیز میخواهم شور ا یك‌جلسهٔ بسیار مثمر وموفقیت آمیز باشد .

متن بیانیهٔ بشاغلی تانات کومان رئیـــس هیئت نمایند گی تا یلند :

بشاغلی و ئیس و زرا ی محترم نمایندگان گرا می !

بنما یندگی از هیئات تا یلند می خواهم اولتر از همه تشکرات ا متنانیه و مرا تب قدر دانی عمیق خودرا نسبت به تر تیبا ت فوق ا لعاده که حکو مت ا فغا نستان برای تد ویر جلسهٔ شورای و زیران همکا ر ی اقتصادی آ سیـــا در پـــا یتخت قشنگ و باستانی کشور خود ا تخا ذ نموده و ا ز ما صمیمانه و کریمانه استقبال نموده ابراز میدارم . من همچنان حا مل سلام های گرم دوستانه و تمنیات نیك ملت تا یلند برای حکو مت و مردم‌با متانت نیرو مندافغانستان میبا شم .

اجازه بد هید همچنان مرا تب سپاسگذاری هیئت تا یلند رابرای پیام خاطره انگیز ی که اعلیحضرت محمد ظا هر شاه پاد شاه افغا نستان روی شفقت با ین جلسه‌فرستادند هم خطا بهٔ عالی که شخصا جـلا لتمـا ب صدر ا عظم افغانستان برای ا فتتاح‌کنفرانس ایراد فر مو دند ا ظهار نما ئیم .

بشاغلی ر ئیس !

تبریکات صمیمانهٔ خودرا ضمنا بشما و چار معاون شما که باتفاق آراء برای ریاست این اجلاس ا نتخاب شده ا ید ا بـر ا ز میدارم .

اطمینان دارم که تحت ر هنمائی روشن بینانه شما جلسه به آ سانی و کفا یـت پیش خوا هد ر فت .

بشاغلی ر ئیس !

این حقیقت که من از طرف حکو مت‌خویش انتخاب شدم تابحیث ر ئیس هیئات تایلند باین جا بیایم نشان د هنده آ نست کـــه حکو مت متبوع من ا همیت بزرگی را بـــه جلسه حا ضره و خا صه به نـظر یـــه همکاری منطقوی بصورت عمو می قا یـــل است .

عقیده واطمینا نیکه حکو مت تایلندهمیشه به همکاری های منطقوی بحیث منطقی ترین قدم بسوی ار تقا و ثبات منطقوی دا ر د

نه تنها همیشه با کلمات محض بلکه با اقدامات و عملیات اساسی نیز ابراز گردیده است و آنچه هنوز بیشتر اهمیت دارد آنست که تایلند در تعقیب این ایدیال گرانمایه تنها نیست درواقع امر بسا از کشور های که دراینجا نماینده گی دارند میتوانند از مساعی و ایثاری که حکومات شان در تخلیق وتاسیس گروپ های نیمه منطقوی از قبیل انجمن ممالک جنوب شرق آسیا و حوزه پاسفیك مبذول داشته حکایه نمایند .

مسلما بدون مبالغه میتوان گفت که همه اعضای ایکافی به نحوی از انحاء در این عقیده سهیم هستند بنا بران تردیدی وجود ندارد که تایلند و سایر کشور ها در همچو پیشنهادات بمنظور حصول‌همکاری بیشتر منطقوی آنطوریکه رو بروی این مجلس قرار دارد علاقه و دلچسپی عمیقی دارند .

مادر حقیقت امر باکمال توجه هرقدمی را که ایکافی به جهت وضع یك سلسله پرنسیب ها و خطوط اساسی برای‌همبستگی تجارتی و مالی بر داشته است تعقیب‌نموده ایم و فعالانه در تمام مشوره ها دریں‌موارد سهیم بوده ایم . ولی اکنون که‌پروژه ها به مراحل نهایی پلانگذاری خود قریب میشوند وبزودی وارد مرحلهٔ دیگری خواهند شد حتی بیشتر ایجاب می کند تا تمام جزئیات و تفاصیل مربوطهٔ آنرا به دقیق ترین شکل و فرا گیرنده ترین نحو محل غور و مطالعه قرار بدهیم .
تایلند خودرا یکی از قدرت های کوچکتر که منابع محدود تر دارد بحساب می آورد که مواظبت زیادی باید در مورد بکاربردن منابع آن مبذول گردد مااغلبا نسبت‌به‌مفید بودن پروژه ها و هم امکانات تطبیق آنها اندیشه داریم زیرا بدون همچو خصوصیات عملی حتی صمیمی ترین مفکوره ها فقط به ضیاع اوقات گرانبها و زیان منتهی خواهد شد .

ازجانب دیگر تمام پروژه های مشترك اگر در خصوصیات عملی خود شامل‌وعده های مشخص برای تامین منافع مشترك کشور های حوزه باشد یقیناً از حمایت جدی حکومت من بر خوردار خواهد بود.

بنابرین دلیل از بدو طرح پروژه های که اکنون مقابل ما قرار دارد مخصوصا در مراحل بعدی انکشاف خدمات تخنیکی حکومت تایلند وقف مطالعه و بررسی تمام حقایق مختلف این پیشنهادات و درجات اهمیت آنها گردیده است .

درنتیجه‌چنین تحقیقات‌جامع وفراگیرنده ما مجبوریم خاطرنشان کنیم که در جنبه های مختلفه این پروگرام ها بعضی نقاط قابل سوال وجود دارد که ایجاب مینماید تا بیشتر توضیح و تصریح گردیده وبادر بعضی حالات قبل از آنکه کدام نتیجهٔ‌قطعی در زمینه اتخاذ شود روی آن تحقیق و جستجو زیاد تر صورت بگیرد مخصوصا وقتیکه ما بخواهیم تفاوت و تباین فرقهای بین ساختمان های اقتصادی و اجتماعی و سویهٔ انکشاف ممالك شامله را مدنظر داشته باشیم . تجارب گذشته ما در ساحهٔ همکاری منطقوی بما آموخته است تا با احتیاط حرکت کنیم و تدقیق و مطالعات تحقیقی ما جمع و فرا گیرنده باشد .

از اینجاست که مابسیار مدیون ومرهون ملل متحد میباشیم که درمطالعه ساحات مختلفه همکاری بین اعضای انجمن کشور های جنوب شرق آسیا متخصصین و ماهرین تهیه نموده است .

از روی راپور متخصصین ملل متحد کنفرانس انجمن ممالك جنوب شرق‌آسیا مطالعه خواهد کرد که چه چیزی عجالتا امکان دارد و چه چیزی باید ببیننده موکول شود . بر یك اساس دو جانبه میخواهم تذکر بدهم که تنظیمات تجارتی ما باهند صرف چند هفته قبل عقد و فیصله شده‌وهمه ساله قابل تجدید می باشد واین نشانه علاقه ما به توسعه تجارت بداخل حوزه محسوب میشود .

اگر چه بسیار قبل از وقت است که در مورد نتیجه آن راپور بدهیم . معهذالك امیدواریم که این تجربه وآزمایش بهرد و جانب رضایت خاطر بدهد و باین ترتیب متضمن ادامه و افزایش آن گردد .

بالاخره می خواهم بگویم که ما با مغز فراغ و بدون هر گونه نظر مشخصی در مورد نتیجه نهایی باین جلسه آمده ام بهتر است بگذاریم هر سمتی را که میلان تأثیر

همچو یک نتیجه ا نتخا ب می نما ید به تنها یی پیش بگیر د . بنا بر ا ن ما از فر صتی که برای تبادل نظر و عقیده با ر فقای ما از سا یر کشور ها د ست داده و یك رو حیه همکاری و سود مند ی جلسات ا یکافی را بشکل متداوم وثابتی فرا گرفته و آنرا متمایز سا خته ا ستقبال می کنیم .

در جریان جلسه ما به همه عقاید ونظریات وهمه پیشنهاد ها و طرح ها بحیث جز یی از مساعی صمیما نه خو د بر ا ی کمك در راه ا ستخراج نتایج مفید ر ضا یتبخش وعمومی از این جلسه تو جه صمیمانه وغور شا یسته خوا هیم کرد .

در اینجا چنین معلوم میشود که درحالیکه یك تمایل عمومی برای تا ئید مفکو ر ه کار مشترك با همه صمیمیت بسوی هد ف ارزنده همکاری در سا حه تو سعه تجارت میا ن اعضای ایکافی و هم مسایل پولی و جود دارد قدم ها ییکه در آینده به جهت حصول همچو یك ضرو ر ت همکــا ر ی برداشته میشود مستلز م د قت تمام و خصو صیت انحنا پذیری برای تا مین نتایج مفید و مو ثر و منا فع در خور تو جه برای همه ملل مر بوطه میبا شد .

بی صبری ما برای نیل به هدفهای مطلو به نباید چشم مارا از دیدن سوابق و گذشته های د یگران در سایر حصص جهان نا توان بسازد مخصوصا تجارب ارو پا که در آنجا علی الرغم ا قتصاد های پیشرفته و متممه قبل از مو فق شدن تدا بیر مو ضو عه وقت ز یادی مصرف شد و تجار ب متعددی صورت گرفت در حا لیکه مشکلات پروبلم های حوزه ما هنوز به مراتب غامض تــر است .

بنابران ما باید دوچند ، سه چندیابیشتر ازان ملا حظه کار و محتاط با شیم امایقین داریم که مآل اندیشی و حزم و ا حتیا ط بهره خودرا خوا هد داد .

مطالعه و بر رسی فرا گیرنده از ا ین پروژه های ا مید بخش بذات خود موفقیت آنرا بیمه میکند ما متا سف نخوا هیم بود اگر قبل از آنکه پروژه های خوب سنجیده شده و خوب تحلیل شده به تد ر یــج ولی با گام های ا ستوار و جدی در صحنهٔ بهره بر داری وارد شود یك کمی و قت دیگر هم بشکل مفید آن مصرف گر دد .

در آنو قت بالا تر از همه کسا نیکه از پروژه ها مستفید میگر دند مر د مان مــا وخود ما طرا حان پروژه های عملی ومفید باین مو فقیت ها خوا هند بالید و جا معه ملل ایکافی آنو قت بحیث یك ساز مان مدبر موثر و فر خنده ظهور خوا هد نمود .

متن بیانیهٔ ښاغلی جعفری ر ئیس هیئت پاکستان :

ښاغلی ر ئیس !

اجازه میخوا هم تاازاین فرصت بر ا ی تبریکات هیئت و شخص خود به منا سبت انتخاب شما باین و ظیفه عالی بشماوچهار نفر معاو نین استفا ده نما یم ما مطمئــن میبا شیم که این جلسه تحت را هنما ئی مدبرانهٔ شما کار خود را بادرایت وسرعت انجام خواهد داد هیئت من همچنانمیخواهد تا یکبار دیگر تبریکات خود را نسبت بــه تدارکات عالی که برای انعقاد این کنفرانس انجام داده شده بــه حکومت پــادشاهــی افغانستان ابراز بدارد .

نخست :

ما از پیام اعلیحضرت پادشاه افغانستان نسبت به پیام الطاف آمیز شان که بــرای این کنفرانس ارسال گردیده شکر گــذار میباشیم وما پیام دارای انگیزهٔ عــالــی صدراعظم را نیز استماع نمودیم .

دوم :

مانسبت بهشخصیت بارزسکرتر اجرائیوی و اعضای ایکافی در مورد مساعی خستگــی ناپذیرشان جهت تحقیق بخشیدن اهــداف ومقاصد این موسسهٔ شکی نداریم میخواهیم تا قدرانی خود را از کار ذیقیمتی از طرف مشاو رینومتخصصینمخصوصاپروفیسوراووری و پرو فیسور تری فین ودر عین زمانازطرف مامورین بانکهای مرکزی حکوماتکشورهای عضو در راه تسوید پیشنهاد های راجع به توسیع تجارت و راهنمایی همکاری اقتصادی انجام شده ابراز بداریم .

سوم :

تجر بیات بیست سال اخیر نشان داده است که اگر قرار باشد مساعی کشور های در حال رشد که از طرف جامعهٔ بین المللی کمك میشوند مثمر ثمر گردد درك همکاری اقتصای جدیدی ضروری میباشد این ادراك عبارت از توسعهٔ تجارت و همکاری اقتصادی و انسجام امور منطقوی و منطقوی فرعی در بین خود کشور های در حال رشد میباشد.

چهارم :

پاکستان از این ادراك حمایت مینماید انکشور علاقهٔ شدیدی به انکشاف اقتصادی این‌منطقه گرفته ونقش راکه همکاری‌اقتصادی منطقوی دراین‌زمینه بازی میکند شناخته است برای رسیدن باین هدف پاکستان بصورت فعالانه در یك عده از پروزه های منطقوی مانند بانك انکشاف آسیائی و مو سسه منطقوی آسیائی سهم‌گرفته‌است‌البته‌ماباایران و ترکیه و بعدا با اندو نیزیا در بین اولین کشور هائی شامل بودیم‌که تدارکات‌منطقوی را برای همکاری اقتصادی و انکشاف آسیا ابداع کرده اند .

پنجم :

در حال حاضر یکعده از کشور های رو بانکشاف در آسیا افریقا و امریکای‌لاتین وجود دارند که با همکاری منطقوی سرو کار دارند سکیم های قابل‌تذکر درآسیا عبارتند از : ای . اس . ار . ای . ان . ای پی . ای . سی . سی . وار . سی . دی . از بعضی از این سکیم ها نتایج عالی درامور مربوط به‌سرویس های عمومی سرمایه‌گذاری های صنعتی سیاست تو لید ا نرژی و غیره بدست آمده است .

در مسایل تجارتی وپولی پیشرفت تا اندازهٔ محدود بوده است در هر فرصت‌جهان روبه انکشاف تجر بیاتی جمع آوری کرده ودرین ساحهٔ جدید همکاری اقتصادی دروس گرانبهائی بدست آورده اند .

ششم :

یکی از دروس مهمی که گرفته آنست‌که برای موفقیت همچو سکیم ها اول اینکه کشور های شرکت کننده باید معتقد شوند که مفاد حاصله به هر یك از آنها بزرگتر از هر مفادی میباشد که در صورت خارج ماندن از این نوع سکیم ها بدست می آید.

دوم ا تخاذ سیاست های اقتصادی‌ومالی مشترك بمنظور کنترول توزیع مفاد خالص و سوم وجود شبکه کافی ترانسپورت و مخابرات بین کشورهای عضو ضروری‌میباشد این امر دیده خواهد شد که همچو ملحوظات سوالهای مهم سیاست عمومی راکه‌اغلبا به موضوع حق حاکمیت ملی که همیشه به سهو لت حل‌شده نمیتواند تما س میگیر د بمیان می آورد .

یك خواهش سیاسی درصورت عدم وجود انسجام بین کشور شرکت کننده معنی‌تمایل سیاسی رابرای همکاری‌دارد درصورت مقابله با هر مانع خواهش سیاسی بمنظور ازبین بردن تدارکات در باره قابل زیست ساختن از خواهش سیاسی کار گرفته خواهد شد همچنان این امر به معنی آنست که نباید در معیار انکشاف کشور های شرکت کننده که به نوبهٔ خود تقاضا دارد تا همکاری در همچو ساحهٔ گونا گون که واقعیت عملی به همکاری مجوزه را تامین کرده نتواند فرق زیادی بوجود بیاید .

بناغلی‌رئیس وضع نامکمل‌اقتصادیات‌کشور های عضو منطقهٔ ایکافی ، اختلاف آنها ، مشکلات توازن تادیات شان وابستگی شان به کمك از کشور های مترقی اتکا آنها به نوع تجارت با کشور های مترو پولی تن گذشته و فقدان تسهیلات ترا نسپور تی و مواصلاتی هر گونه سکیمی را در مورد همکاری برای منطقه بحیث یك مشکل‌کاملا بزرگ تبارز خواهد داد .

هفتم :

اختلاف پراپلم ها که این منطقه با آن مواجه میباشند در شك و تردید و نگرانی هائیکه نمایندگان محترمی که دیروز بیانیه دادند منعکس شده است رئیس محترم هیئت سیلون بصورت درستی به انکشورها اشاره نموده که در مراحل انکشافی خود زیر بار قرضه ها مانده و شاید مجبور شوند تا

عواید صادراتی خود را بمنظور کاهش بار قرضه های خود تقلیل بخشیده و هم ازدیاد عواید صادراتی برای تزئید صادرات شان دردسترس آنها قرار نگیرد هیئت‌های محترم افغانستان و لاوس متوجه پرابلم های‌کشور های کم رشد گردیده و نسبت با اینکه مسودهٔ اصولی همچو کشور ها تامین های کافی فراهم کرده بتوانه اظهار و ابراز تردید کرده اند .

هشتم :

دوجنبهٔ دیگر مربوط به مسایلی نیز وجود دارد که درخور غور میباشد اول اینکه‌هرگاه تعهدات برای تدارکات منطقوی که متوجه تمام حوزه ایکافی باشد خورسنه شود این امر برای بعضی از کشور ها‌که درسرحدات منطقهٔ ایکافی واقع شده و دارای رتبه های کمی بوده وشاید قدرت انکشاف تجارت‌را با کشور های خارج از حوزه داشته باشند مشکلات زیادی بوجود خواهد آورد .

در چنین وضعی طرح سکیم هائیکه مانع فراهم شدن روح تمایل و جریان امورشده یا آنرا بطریق دیگری منحرف سازد برای کشور های مربوط و تمام ممالك این منطقه زیان آور خوا هدبود . دوم تاجا ئیکه بخود منطقهٔ ایکافی ارتباط میگیرد تهیه سکیم برای همکاری تجارتی وپولی بدون شرکت کشور های بزرگتر و پر جمعیت تر آ سیب قبل‌از وقت بوده وبا شکست مواجه خواهدساخت .

نهم :

بناغلی رئیس روی همین دلایل است که هیئت من کاملا از همکاری منطقوی فرعی که از طرف سکر تریت ایکافی بوجودآورده و در مسودهٔ اصول راجع به دسته بندی‌های منطقوی فرعی نیز به آن اشاره شده است وی دلایل که ذکر شد هیئت من روی این نظریه که همکاری منطقوی از نوع مجوزه در مسوده اصول صرف در چوکات تدارکات منطقوی فرعی امکان پذیر است ایستادگی میکند .

دهم :

ما میخواهیم تاکید کنیم که اقدام‌منطقوی با در نظر گرفتن پرابلم های مشخص در زمینه تجارت نه تنها عملی و قابل اجرا میباشد بلکه یك موضوع کاملا فوری نیز میباشد سکر تواجوائیوی در مورد پیشرفتیکه راجع به طرح و عملی ساختن یك تعداد زیاد سکیم های محکم همکاری اقتصادی در داخل منطقه حاصل شده واپور داده است میخواهیم که بوی نسبت به وسعت ودور نمای فعالیت هائیکه از طرف سکر تریت ایکافی تعهد شده تبریك بگوییم .

مایکباردیگر خودرا با وزیر محترم‌سیلون درین مورد که میگویند سیاست مربوط به اجناس تجارتی وکشتی رانی دارای اهمیت قاطعی برای کشور های این منطقه میباشد موا فق ا علام می نمائیم ما ا حسا س میکنیم که هرگونه مساعی باید از طر ف سکرتریت ایکافی جهت ارتقا اقدامات بین المللی و خارج از منطقه برای تثبیت قیمت های اجناس به معیار های قابل جبران یا ئین آ وردن قیمت هاازراه‌تولیدات کافی تر و تزئید مصرف نمودن تولیدات اولیه در کشور های در حال رشد و مترقی صورت بگیرد .

یازدهم :

مسئله کشور های کم رشد دوخور غو ر مخصوصی میباشد این امر امروز فوریت زیادی دارد در هر سکیم همکاری تجا و تی با پو لی خو ا ه منطقوی بـا شد و خواه منطقو ی فر عی بـا ید مشکلا ت و گرفتاری های خصوصی کشور های کم رشد در نظر گرفته شود تا جائیکه به‌مسئله ترانزیت و سا یر مسایل مر بوطهٔ آن‌ارتباط میگیرد نیز باید این موضوعات قابل قبول باشد .

دوازدهم :

بناغلی رئیس مفاد همکاری درساحهٔ پولی واضح است ما از کاری که درمورد تدارکات سکیم های استوار برای اتحادیهٔ کلیرنگ و بانك ذخیره صورت گرفته تمجید میکنیم عملی سا ختن این سکیم ها به تو فق‌وسیع در بارهٔ مسایل تجارت و پولی ارتباطدارد.

سیزدهم :

بناءعلی رئیس شما موافق خواهید بود که منطقهٔ مربوطه ما و پرابلم هائیکه ماداریم معین و پیچیده میباشد این پرابلم هانه تنها مستلزم غور و آزمایش بیشتری درعمق آنها میباشد بلکه اقـدامات قابل قبول را از طرف حکومات مربوطه نیز ایجاب مینماید بااین‌وضع این‌نظر به هیئت من میباشد که باید در سکرتریت ایکافی کار مزیدی ودر صورت لزوم با کمك متخصصین بین المللی براساس ملحو ظا تیکه ا ز بحث جـلسهٔ فعلی بوجود می آید قبل از آنکه تدارکات شکل فارمولی را بخود گرفته و به تصویب برسد صورت بگیرد .

متن بیانیهٔ نمایندهٔ سنگا پور :

قبل از آنکه در مورد را پـور پیشرفت تبصره کنم اولا میخواهم با استفاده ازین فرصت به نمایندگی از حکومت سنگـاپور مـراتب قدردانی خود رانسبت به مساعـی دارالانشائی ایکافی‌درآماده کردن بساسنادی که درین جلسه رو بـروی ما قـرار دارد ابراز بدارم .

روز نامه ها بدون شك در راه مباحثات سهولت بوجود خواهند آورد . ضرورت برای‌همکاری منطقوی برای‌پیشرفت اقتصادی نباید بیش از حد مورد تاکید قرار بگیرد .

از آخرین جلسهٔ گذشته وزراء که دوست دوسال قبل دایر شد و چنین معلوم میشود که پیشرفت ز یادی درسا حهٔ تطبیق‌پروگرام کار برای انکشاف متحد ا لشکل همکار ی منطقوی حا صل شده ا ست من تذ کرات عمومی در مورد ا نکشاف تجارت بعمل‌خواهم آورد ا ما و فتا که به مادهٔ پنجم ا جـند ا میر سم یك‌تبصره را در مورد پیشنهادات همکاری مالی و تجار تی بخو د محـفـو ظ میدارم . مر کز ا ر تقای تجارتی ایکافی بدون خلل و مانع بکار خود ادامه دا د ه است .

بسیاری از ممالکی که از کور سهـا ی تر بیوی در مورد تجارت و فنون ار تقا ی صا درات تو سط این مرا کز مستفیدگردیده اند سنگاپور یکی از آنها ست .

خدمات مشورتی که توسط این مر کز تهیه شده نیز قا بل تحسین است .

دو مین ننداز تون بین ا لمللی تجارتی آ سیائی قسما مو فقیت خودرا مر هون این مر کز میداند که باعضای خود درآن موسسه کمك نموده و در سهم گیری شان درننداز‌تون همکاری کرد . با کمك های متدا وم ازجانب این مر کز سو مین نما یشگاه تجار تی‌آسیا نیز بـــا یـــد عین د ر جـــهٔ مو فقیت را نصیب شود .

اقدام مشترك درساحهٔ تو لیدات مو ا د او لیه در حقیقت یك کار منطقی است بنفع مشترك کشور ها خوا هد بود اگرمسا عی مجمو عی تو لیدات و مار کیتنگ مواد اولیه آنها مبذول گر د د .

مطالعه روی هم آ هنگ سا ختن پـلا ن منطقوی وامکانات همکاری د ر سا حـــــه محصو لات را بر شروع شده است . د ر جائیکه سا حه های چنین همکاری و جـو د دارد سنگاپور حمایت خودرا و عده میدهد .

در مورد ا نکشاف ز یر بنای تجا ر تی باید گفت که ا فق‌وسیعی برای همکا ر ی در تمام جنبه های ترا نسپور تی ومواصلاتی و جود دارد . لازم ا ست برای بـهـبو د تسهیلات کشتی رانی و پخش فنون ورموز کشتیرانی درین حوزه کوشش بعمل آید .

هنوز کار ز یادی با قیست تا در مو ر د کشتیرانی ا نجام شود . مسرت آور ا ست که می بینم یك سیستم متحد ا لشکلی برای جمع آوری معلو مات در مورد کشتیرا نی توسط مر کز خد مات ا طلاعات و مشو ر ه های مربوط به کشتیرانی ا نکشاف داده‌شده ا ست .

صرف بر ا ساس معلو مات و اطلا عات مو ثق ا ست که مطا لعات و تحقیقات مفید و بجا میتواند صورت بگیرد دارالانشاء باید در پیشنهاد دادن حق ا و لیت به مطا لعات در مورد خصو صیت های قلت مو جو د ه کشتی ها مقتضیات‌لازمه‌کشتی‌رانی‌راز پلا ن های توسعه کشتی رانی های ملی مـــورد تا یید و حما یت قرار بد هد .

همچنان مر کز ا طلا عات و خد ما ت مشورتی کشتیرانی باید در تد ویر کورس های کشتیرانی ا قتصادی و پا لیسی های

اداری بر یك ا ساس منظم موردپشتیبانیقرار داده شود .
یاد آ وری میشود که این مرکز با ین جهت قد مهای بر میدارد و همچنان دا یـر سا ختن کور سهای هنوزهم اختصاصی تری را محل مطالعه قرار مید هد .
کذا برای همکاری منطقوی در سا حـــه انکشاف بنادر ضرورت ا حسا س میگردد .
سنگاپور ا قدا می را که بمنظور تاسیس یك ا نستیتوت منطقوی بنام ادارهٔ بنا د ر تا سیس شده و همچنان از ا مکان بهبود پرو گرام ملي تر بیوی برای بنا در باعلاقه خاطرنشان میکند .
بهبود و ا صلاح تسهیلات تیلی کامنیکشن جنبه مهم د یگر ا نکشاف تجار تی ا ست سنگا پور یکی از دوازده کشور سهم‌گیرنده در پرو ژهٔ ا یکافی برای مطا لعات و تحقیق امکانات تا سیس یك شبکه آ سیا یی تیلی کا منیکشن میبا شد .
تا سیس یك تیلی کا منیکشن آ سیایی نیز به منفعت مشترك تمام اعضاء شا مله میبا شد .
توریزم هنوز هم سا حه مهم دیگریست که طی آن همکاری منطقوی باید تشو یــق یابد .
سنگاپور از پیشنهاد برای یك مطا لعه و تحقیق در ا طراف ا مکانات ا نکشا ف یك ما ستر پلان برای تو سعه تو ر یز م در حوزهٔ ایکافی پشتیبانی داشته وبارضایـت یاد آ وری میکند که دارالانشاء قد مها ی برای آماده کردن یك ا ر زیابی مقد ما تی بر داشته ا ست .
همکاری منطقوی در ساحه ا نـکشا ف صنعتی هنوز پیش میرود که بیشتر مر هون دارالانشاء مو سسهٔ یو نیدو (یو،ان،دی،او) و ساز مان ای ، دی ، سی ، میبا شد .
پیشرفت سر یعی‌که‌درکار آماده کر د ن مطا لعات و تحقیقات و سر وی ها برا ی انکشاف صنعتی بعمل آ مده نیز یاد آ وری میشود .
بسیاری از کشور های عضو موا فقاتی را برای تا سیس یك مو سسه آ هن و فو لاد جنوب شرق آسیا عقد کرده اند هدف این مو سسهٔ بهبود تکنا لوژی آ هن و فو لا د

و پیشبرد همکاری منطقوی در تمام ساحات انکشاف آ هن و فو لا د خوا هد بود .
سنگاپور افتخار دارد که بحیث محل این مو سسه ا نتخاب شده است و مقد ما ت و سایر تسهیلات لا ز مه آ نرا فر ا هـــم خوا هد کرد .
برای من غیر ضروری ا ست که درینجا ا همیت مرا قبت ر شد نفو س را تا کید نمایم وسعت سریع نفو س بعضی‌ازمساعی مارا برای ا نکشاف ا قتصادی عقیم میسازد.
معذالك بصورت مسلم مسرت آورست که دار الانشای ا یکافی یك شعبهٔ نفو س رادر چو کات دار الانشاء بمنظور ر سید گی‌بهمه مسایل مر بوط به تکثر جمعیت تا سیس نموده ا ست .
حکومت من تااندازهٔ در مرا قبت وکنترول سر عت ا فزا یش نفو س مو فقیت حاصل کرده ا ست .
ما خوشبخت هستیم که نظر یه پلا نهای فا میلی بخوبی در کشور من قبول شد ه است برای بر خی د یگر از کشور هـــا ی حو ز ه مسا عی دا منه داری بدون شك‌باید برای تا مین پذیرش ا ین نظریه مبذ و ل گر د د .
مراقبت سر عت ر شد نفوس یـکـا نه وجهه پرو بلم جمعیت ا ست بسیاری ا ز جنبه های است که باید محل مطا لعه قرار بگیرد . مطا لعا تی که توسط دارالا نشاء صورت گرفته و هم ز یر د ست است د ر قسمت ارزیابی و تحلیل ا حصا ئیه نفوس فرع ملي شورای بشری تعلیم و تر بیـه همه به کشور های عضو در تطبیق پالیسی ها و پرو گرام های شان برای نفو س کمك بزرگی خوا هد کرد .
در قسمت همکاری منطقوی در سا حـه بر نا مه های ا حصا ئیوی جالب ا ست یاد آ ور شویم که‌انستیتوت‌احصائیه گیری آسیایی هنوز و جود دارد .
پروژه و ریسرچ در میتود های احصائیه گیری دارای ا همیت او لی و مساعی پلا ن گذاری ما محسوب میگر د د .
کشور های عضو از کور سهای تر بیوی که تو سط ا نستیتوت مذ کور دایر میشود مستفیض خوا هند شد . میخوا هم اضا فه

کنم که تطبیق فوری یك پروگرام تربیوی در ساحه یك کامپیوتر منطقوی زیاد مورد تمجید و قدردانی قرار خواهد گرفت .

متن بیانیهٔ بناغلی رئیس هیئت نمایندگی سیلون :

بناغلی رئیس ، جلالتمابان ، نمایندگان محترم :

اجازه بدهید بااظهار امتنان از حکومت افغانستان نسبت به پذیرایی گرم وصمیمانه که بما نموده است آغاز بکلام نموده مراتب مسرتی را که از اقامت درین شهر قشنگ و تاریخی کابل بما دست داده اظهار نمایم :

اجازه بدهید مراتب قدردانی عمیق خودرا از ترتیبات فوق العاده که توسط دارالانشای ایکافی برای این کنفرانس گرفته شده ابراز بدارم .

برای من جای بسیار مسرت است به جناب شما از انتخاب تان بحیث رئیس تبریك گفته وما میدانیم که تجارب وسیع شما در رهنمائی ما طی این جلسات سودمند خواهند بود .

همچنان میخواهم با استفاده از ین فرصت نمایندگان محترم را از اینکه کشور مرا افتخار بخشیده و مرا بحیث معاون رئیس کنفرانس بر گزیده اند تشکر نمایم .

بناغلی رئیس !

اینك با عطف توجه به مسایل اصلی مقابل این کنفرانس باید گفت که منافعیکه همکاری منطقوی می توانند بوجود بیاورد ازمدتهاقبل بایسنطرف مورد نظر اعضای ایکافی بودهو ومن فکر نمیکنم که توضیحی در زمینه ضروری باشد ما مستشعریم که بسا از پیشنهادا تیکه برای همکاری اقتصادی بین کشور های منطقه محل بحث قرار گرفته طی سالها ی گذشته تحت مذاکره بوده است و بسا از تنظیمات عملی قبلا جامه تحقیق پوشیده است . در بین طرحها وپلان ها ئیکه حتی امروز مفاد حاصله از همکاری نزدیك منطقوی راثابت میسازد جامعه کشور های مولد تاریال شاهراه آسیایی شبکهٔ همکاری نسبی لیمه منطقوی پروژه انکشاف حوزهٔ میکانگ موسسهٔ احصائیه گیری آسیایی وبانك انکشاف آسیایی تنها چند مثالی محسوب میشود .

پیشرفتی که در تمام این جهات حاصل شده هنوز بیشتر مفاد عملی را که از راه مطالعه وپروبلم های مشترك حوزه توسط موسسهٔ چون ایکافی توام اقدامات مناسب بعدی حاصل شده میتواند ثابت سازد .

درینجا می خواهم ابراز بدارم که بعضی اوقات حتی جائیکه منافع اقدامات همکاری مشترك بسویه منطقوی مشهود است فقدان تماسهای منظم در موارد سیاسی جلو راه تصویب پلانها و طرح های اساسی را می گیرد .

بنابران می خواهم پیشنهاد نمایم که ضرورتی برای جلسات و مجالس تبادل افکار و نظریات بیشتر خاصه درساحهٔ اقتصادی بسویه عالی وجود دارد .

مادرینجا بخاطری گرد آمده ایم تا پیشرفت پلانهای موجوده را بررسی نماییم و قسماً بلحاظی اجتماع کرده ایم تا اساسات پلانهای وسیع تر همکاری را که هنوز هم بصورت دراماتیك بتواند ضریب انکشاف را در حوزهٔ ایکافی تغیر بدهند مطالعه و در صورت امکان فرو بگذاریم .

قابل یاد آوریست که اگر چه پیشنهادات جدید که قرار است درینجا تحت مطالعه قرار بگیرد منتهی به انحراف وانصراف از حوزهٔ ایکافی میشود ما خودرا باقلمرو های غیر متعارفی که عین چنین پلانها موفقانه در آن تطبیق شده ووابسطه های موثری برای تحول اقتصادی سایر نقاط جهان بوده اند مشغول نمی سازیم .

معذالك ما هم چنان باید از مشکلات مربوط آگاه باشیم برای پلانها وطرحهائیکه تحت غور قرار داشته و ممکن تصویب و بموفقیت تعقیب شود لازم است بگوئیم که باید سهم گیری منصفانه در منافع آن بین کشور های شامله مراعات شود این امر نه تنهاباید درمورد منافع بین کشور های روبانکشاف وانکشاف یافته مراعات شود بلکه در بین خود ممالك رو با نکشاف

نیز مرعی الاجرا قرار بگیرد .

به همین دلیل است که کشور های در حال انکشاف فعلا در مراحل مختلفه صناعتی شدن و تحول اقتصادی قرار دارند .

بنابران به تاسی از پرنسیپ امتیازات مضبوط یا لمثل و متقابله بین کشور های شامله گمان نمی رود منتج به بیلانس و موازنهٔ ما حاصل خالص گردد .

ازباب مثال اگر ممالك بیشتر صنعتی شده وکمتر صنعتی شده مجبور شوند صادرات خود را تا یکدرجه مساوی آزاد تر کنند پس بصورت عمومی سهمگیری در منافع حاصله ازتوسعهٔ تجارت یقینا به کشور های نسبتا انکشاف یافته تر یه گروه ممالك رو با نکشاف تعلق خواهد گرفت .

در مورد پیشنهادات تسوید شده دربارهٔ توسعهٔ تجارت منطقوی که مقابل ما قراردارد باید گفت که ما از روحیه که تحت آن این پیشنهاد چوکات بندی شده استقبال شایان میکنیم ودر مرامها ئیکه این پیشنهادات برای حصول آن طرح شده است شریك هستیم . معذالك بعضی تعدیلات برای اینکه شرایط عملی هر یك از کشور ها مراعات شده باشد لازمی معلوم میشود لیك نکتهٔ خاصی که ما به آن عطف توجهداریم اینست که چندین کشور درحال انکشاف این حوزه فعلا قسمت مهم تورپدات اصلی خودرا از منابع خارج براساس شرایط مساعد تادیاتی بدست می آورند .

اگر ممالك روبانکشاف قرار باشد مجبور شوند تا سهم واردات خودرا از کشور های شامله ازدیاد بخشند شرایط آنها باید تضمین کند که تسهیلات حاضره تادیاتی از منابع قبلی با منابع کافی از داخل حوزه تعویض شده باشد . ملاحظه آشکار دیگری که من میخواهم توجه شمارا به آن معطوف بدارم آنست که چندین کشور درحال انکشاف مکلفیت های سنگین از ناحیه دیون خارجی دارند و ناگزیر خواهند بود مازاد صادراتی خودرا درآینده برای رفع بعضی ازین مکلفیت های قرضوی تخصیص بدهند .

بنا بر آن مهم است که هرپلان وطرحیکه برای توسعه تجارت حالا تصویب میگردد نباید مانع آن شود که این کشور ها مکلفیت های قرضوی خودرا بپردازند .

درین مرحله من درمورد پیشنهاد راجع به دسته بندی نیمه منطقوی کشور های روبانکشاف حوزه تبصره ندارم ما در مورد سوال اندازه نزدیکی و همبستگی قابل تائید و در مورد مسئاله اشتراك هر دسته بندی خاص به آن فراغ نظر خود را حفظ کرده ایم .

معذالك بطور خاص تائید مینمائیم که امکان و مفاد عملی پراه انداختن سرمایه های متممه در کشور های مختلفه یك فرع منطقه بصورت کلی یك مارکیت منطقهفرعی را به وجود میاورد .

من به مفکوره اختصاص ممالك از لحاظ تولیدات صناعتی بین کشور ها بخاطرورشد صنایع و توسعه تجارت اهمیت وظرفیت زیادی میدهم .

من مخصوصا و جدا پیشنهادات راجع به همکاری نیمه منطقوی رادرساحهٔ ترانسپورت و کشتی رانی تائید مینمایم ما فکر می کنیم که بسا از کشور های در حال انکشاف تجربهٔ مشترکی درین مورد دارند کهبصورت معکوس از عدم کفایت قدرت ، چانه زدن در مواردی چون کرایهٔ حمل و نقل متاثر میگردند . ضعف قدرت چانه زدن صرف میتواند با مهیا ساختن تسهیلات کشتیرانی جبران شود اکنون با عطف توجه به پیشنهادات مالی حکومت من پیشنهادات مربوطه به تاسیس یك اتحادیه کلیرنگ آسیایی را مفید میدانند .

ما اینرا بحیث یك قدم اساسی بسوی تاسیس مناسبات نزدیکتر بین کشور های حوزه ایکافی دانسته و مخصوصا آنرا حرکت مهمی بسوی همکاری مفید درساحات مالی ووجهی می پنداریم .

در نتیجه می خواهم مراتب قدر دانی زیاد خودرا از طرز اجراآت سکرتراجرائیوی ایکافی در مطرح کردن این پیشنهادات و اجرای صلاحیت لازمه که توسط شورای وزیران به سومین جلسه کنفرانس منعقده بنکاك داده شده ابراز بدارم .

کنفرانس ایکافی

در ختم جلسه قبل‌از ظهر همین روز ښاغلی او نیون سکرتر جنرال ایکافی به جلسه کنفرانس شورای وزیران پیشنهاد کرد تا کمیته برای فیصله نامه های کنفرانس شورای وزیران کابل تعیین گردد .

نمایندهٔ سیلون ، دوکتور عبدالحکیم طبیبی سکرتر جنرال هیئت افغانی‌رابحیث رئیس کمیته فیصله نامه های کنفرانس وښاغلی وفا معین وزارت تجارت ایران ومعاون هیئت ایران رابه حیث معاون کمیته پیشنهاد کرد که این پیشنهاد از طرف رئیس هیئت نمایندگی اندونیزیا تائیدگردید. دکتورطبیبی‌ضمن‌اظهارتشکر از نمایندهٔ سیلون‌و نمایندهٔ اندونیزیا برای انتخاب وی به حیث رئیس کمیته فیصله‌نامه های کنفرانس اظهار تشکر نموده گفت که من این حسن نظر نمایندگان محترم را حسن نیت آنها به کشور خود تلقی میکنیم. دوکتور طبیبی افزود و امید وارم به همکاری معاون هیئت نمایندگی ایران در انجام این کار موفق گردیم .

همچنان ښاغلی وفا معاون هیئت‌نمایندگی ایران از انتخاب وی به حیث معاون این کمیته از نمایندگان سیلون اندونیزیا تشکر نمود .

همچنان در جلسهٔ ٢٦ قوس ښاغلی ناراسیمان طی بیانیهٔ کوتاهی گفت من به حیث یك آسیایی بیاد میاورم که پنج‌قرن قبل اروپا از آسیا مساعدت میگرفت و پنج قرن بعد کشور های آسیایی نیازمند کشور های پیشرفته میباشد ولی امیدوارم که پنجاه سال بعد مشکلات کشور های آسیایی مرفوع گردد .

همچنان ښاغلی وفا معین وزارت‌اقتصاد ایران پیشنهاد کرد تا بعد از جلسهٔ کابل یك گروپ متخصصین تشکیل گردد تاراجع به فیصله های کابل مطالعاتی انجام دهد.

بعضی روسا واعضای هیئتهای‌نمایندگان کنفرانس شورای ایکافی ضمن اقامت شان در کابل در حالیکه دوکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی و سکرتر جنرال هیئت افغانی در شورای‌وزیران‌ایکافی دوکتور امان الله رسول عضو هیئت‌ایکافی با ایشان همراه بود روز ٢٧ قوس ازآثار باستانی هده در جلال آباد دیدن کردند .

هیئت وزیران ایکافی در فارم هده از طرف دوکتور محمد ناصر کشاورز رئیس عمومی انکشاف وادی ننگرهار و دوکتور شاهی بای مستمندی مدیر عمومی باستان شناسایی و حفظ آبدات تاریخی وزارت اطلاعات و کلتور و دیگر منسوبین ریاست عمومی انکشاف وادی ننگرهار پذیرایی گردیدند .

موقعیکه هیئت وزیران ایکافی از موزیم هده دیدن میکردند . دوکتور مستمندی در هر قسمت به ایشان توضیحات میداد .

هیئت وزیران ایکافی بعدا در دعوت چاشتی که از طرف دوکتور محمد اکبر عمر وزیر تجارت به افتخار شان در باغ‌شاهی جلال آباد ترتیب یافته بوداشتراك‌ورزیدند. هیئت عصر همان روز بکابل مراجعت کردند

جلسهٔ کمیتهٔ تسوید طرح پیشنهادشده اعلامیهٔ کابل در بارهٔ همکاری اقتصادی آسیا تحت ریاست دکتور عبدالحکیم طبیبی سکرتر جنرال هیأت افغانی در کنفرانس شورای وزیران ایکافی منعقدهٔ کابل ساعت پنج وبیست دقیقه بعد از ظهر ٢٧ قوس در تالار بزرگ هوتل بین المللی انتر کانتیننتال دایر گردید .

کمیتهٔ تسوید وطرح اعلامیهٔ کابل دربارهٔ اقتصاد وانکشاف آسیا همان شب تاساعت سه صبح به جلسهٔ خود ادامه داده وروی طرح مذکور نظریات خود را ابراز کردندبه اساس تصویب مورخه ٢٦ قوس همه اعضای شاملان کنفرانس در مورد این طرح در جلسات اشتراك داشته ونظریات خویش را ابراز کردند .

جلسهٔ شورای وزیران ایکافی ساعت ١٢ ظهر ٢٨ قوس بریاست ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدارت ورئیس کنفرانس شورای وزیران ایکافی در کابل ورئیس هیات افغانی دایر گردید .

در ین جلسه مسودهٔ اعلامیهٔ کابل دربارهٔ انکشاف همکاری اقتصادی آسیا که از طرف کمیتهٔ تسوید بریاست دکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی وسکرتر جنرال هیات افغانی با همکاری دکتور وفامعین وزارت اقتصاد ایران‌تدوین

گردیده وقبلا در جلسا ت مختلف کمیسیون تسوید مشتمل بر همه اعضا ی جلسه‌مورد تحقیق ، غور وتعدیل قرار گرفته بودازطرف رئیس جلسهٔ قرائت گردیده ومورد تائـــید قرار گرفت .

در ختم تایید اعلامیهٔ کابل از طر ف‌همه هیأت های اشترا ك کننده در ین جلسه به مناسبت علاقه خاص اعلیحضر ت معـــظم همایو نی وپیا م الها م بخش شا ها نــه واز اینکه ذات شاهانه روسا ی هیأت هارا در قصر چهلستون به حضور پذیر فته اند اظهار سپاسگذاری نموده واز افتتا ح این مجلس توسط بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم واستقبا ل از بیانیهٔ شا ن اظهار تشکر کرده واز بنا غلی یفتلی رئیس جلسه ودکتور عبدالحکیم طبیبی رئیس کمیتهٔ تسوید وسکرتر جنرا ل هیأت افغانی و از دکتور امان الله رسو ل رئیس احصائیه و پلا ن وزار ت تجار ت و عضو هیأت افغا نـــی وآمر ارتبا ط درین کنفرانس واعضـــا ی همکار وی اظهار تشکر کرده واز اونیو ن واعضای سکر تر یت ایکا فی نیز باقدردانی یادکرده گفتند که ا علا میهٔ تاریخی کا بل فصل دیگر ی در ساحهٔ همکار ی هـــا ی منطقو ی وارتقا ی سویهٔ اقتصا دی آسیا باز خوا هد کرد و بحیث یك سند باارزش وتاریخی در ریکارد فیصله نامه ها ی‌ایکافی ثبت خوا هد شد .

اعلامیهٔ کابل

بادر نظر گر فتن فیصله نامه مجمع‌عمومی در بارهٔ ستراتیژی انکشا ف بین المللی‌برای دو مین دههٔ انکشا ف ملل متحد که دربیست وپنجمین اجلاسیهٔ آن به تصویب رسید و تصمیم ممالك رو به انکشا ف و متر قی را برای دوام مساعی شان در جهت تعمیل پلان ها برای توسعه تجار ت همکار ی اقتصادی واتحاد منطقو ی بین کشور ها ی رو بــه انکشا ف که توسعهٔ نسبی تولید وتجار ت را به حیث سهم بر جسته بسو ی نیل به اهداف مجوزه دو مین دههٔ انکشا ف ملل‌متحد تسریع مینما ید پشتیبا نی میکند .

با تایید مجدد فیصله نامه راجــع بــه ستراتیژی همکار ی متحدانه منطقو ی که در سو مین کنفرانس همکار ی اقتصـــا دی آسیا یی به تصویب رسید واهمیت بزرگی به پیشنهاد ها ی توسعه تجار ت بین‌الحوزهٔ وتاسیس ترتیبا ت ضرور ی تادیا ت برای تقویهٔ مسا عی توسعه تجار ت قایل‌گردید .

با ملاحظهٔ پیشر فت حاصله در تعمیل سفار شا ت وپرو گرام های مصو بهٔ‌سومین کنفرانس وزرا در بارهٔ همکار ی اقتصا دی آسیا یی به ارتبا ط اقدا م مشتر ك درساحهٔ تولیدا ت او لیه همکار ی درساحهٔ کشتی رانی وسایر ساحه ستراتیژی برا ی‌همکاری متحدانه منطقو ی .

باشنا سایی سهم جلسه مامورین حکومتی وبانك مرکزی در بارهٔ تجار ت و همکار ی پولی منطقو ی برای همکار ی منطقو ی در تجار ت و سا حه های پولی ونیزباقدردانی از اساس تخنیکی که برا ی جلسه از طرف دارالانشاء ایکا فی به همکار ی باکارمندان صندوق وجهی بین المللی دارالانشاءکنفرانس تجار ت وانکشا ف ملل متحد پرو گرا م انکشا ف ملل متحد کمیسیو ن اجتماعا ت مهیا گردیده .

با در نظر گرفتن این ملحو ظ ابتکار و مساعی اعضای منطقوی ایکا فی در تعمیم همکاری پولی وتجار ت در آسیا وشر ق‌دور هنوز بسیار از نصب العین سترا تیـــژی متحدانه برای همکار ی اقتصادی بعیداست.

با ملاحظهٔ ابتکارا ث و مسا عی کشورهای روبه انکشا ف ایکا فی در تعمیم تجار ت وهمکار ی پولی در آسیا وشر ق دور در جهت نیل به اهدا ف دو مین دههٔ انکشا ف ملل متحد .

باملاحظه مزید اینکه تر تیبا ت نیمـــه منطقو ی برای همکار ی اقتصادی هم اکنون

در آسیا بوجود آمده است وترتیبات نیمه منطقوی بداخل یك چوكات عمومی نیمه منطقوی به پیمانهٔ ممکن یکی از مهمترین وعملی ترین وسایل تحقیق یافتن اهداف ومرام های انکشاف را تشکیل میدهد.
باشناسایی ضرورت یا ت برای تسهیلات لازمه ترانزیتی برای ممالك محاط بهخشکه ومشکلات در تعمیم انکشاف اقتصادیکشور های کم رشد در ین منطقه با ملاحظه نظریات مختلفیکه راجع به مسوده اعلامیه های عمده برای توسعه تجارت در ینکشور های رو به انکشاف حوزه ایکافی وبرای دسته بندی های نیمه منطقوی مسوده ارشادات برای تاسیس اتحادیه کلیرنگ آسیایی ومسوده خطوط اساسی برای تاسیس ریزرف بانك آسیایی در جلسهٔ ماموران حکومت وبانك مرکزی تهیهگردیده.
با این مشاهده که بعضی کشور هاعلاقه شانرا به اقدام با کار مزید در ساحهٔتجارت وهمکاری پولی بر اساس خطوط مشی اساس های فوق ابراز علاقه کرده اند.
بادرك لزوم بیشتر به شمول این گونه بر رسی ها وتعدیلات اساسی وخطوط فوق الذکر که برای تضمین اشتراك وسیع تر لازم افتد.

اول – در ساحه تجارت و همکاری پولی فیصله میکند که:

الف: یك کمیته مقدماتی مرکب از نمایندگان اعضای منطقوی و کشورهای عضو مشترك ایکافی که در تاسیس اتحادیه کلیرنگ آسیایی علاقمند باشند تشکیلدهد تا خطوط مشی فوق الذکر را مزیدا بررسی نموده وبین خود ها روی یك موافقتنامهدر بارهٔ مواد وشرایط قابل قبول آنها بمنظور تاسیس سریع چنین اتحادیه مذاکره کنند.

ب: یك کمیتهٔ بین الحکومتی مرکب از نمایندگان کشور های عضو منطقوی و مشترك ایکافی که در ابتکار پروگرام توسعه تجارت برای اینگونه بر رسی ها و وارد کردن چنین تعدیلات به اساس مربوطه علاقمند باشند وسایر مسایل لازمه تخنیکی وعملیاتی را برای تعمیل سریع پروگرام توسعهٔ تجارت اجرا نماید تاسیس کند.

از کشور های عضو و مشترك ایکافی که در تاسیس ریزرف بانك آسیایی علاقمند باشند دعوت میکند تا خطوط مشی تاسیس چنین بانك را مزیدا بر رسی نموده ودر صورت لازم دید مواد و شرایط تاسیس آنرا مطالعه وپیشنهاد کند.

از سکرتر اجرائیه ایکافی تقاضامیکندکه:

۱ – باکمیتهٔ مقدماتی فوق الذکر وکمیتهٔ های بین الحکومتی کمك و خدمت نموده و جلسات آنها را دایر ومذاکرات را طبق ضرورت تنظیم نماید وکنفرانس های صلاحیتداران ونمایندگان ذیصلاح بانك های مرکزی وموسسات پولی را منعقدنماید.

۲ – مطابق هر پروگرام امداد تخنیکی و مالی پروگرام انکشافی ملل متحدصندوق وجهی بین المللی کنفرانس تجارت وانکشاف ملل متحد بانك انکشاف آسیایی و نیز کمك های کشور های همکار را در انجام وظایف فوق جستجو نماید.

صمیمانه اظهار امید میکند که کشورهای انکشاف یافته به تمام این مساعیحمایت قلبی خود را ابراز دارند.

دوم – در مورد سایر پروگرام ها تحت ستراتیژی متحدانه از کشور های عضو ومشترك حوزه در همکاری با دارالانشاء ایکافی:

۱ – تعمیل پروگرام های همکاریمنطقوی مربوط به اجزای صنعتی ستراتیژی رادر پرتو اطلاعات قبلی که برای این جلسه تهیه شده وبر وفق فیصله نامه ۹٤ (۲۵) ایکافی تحت عنوان دومین دههٔ انکشاف فیصله نامه یکصد وسه (۲٦) تحت عنوان بیست و پنجمین سالگرد ملل متحد وفیصله نامه و اعلامیه مصوبه به دومینجلسهکنفرانس صنعتی ساختن آسیایی.

۲ – هم آهنگ ساختن اقدامات رابرای استقرار قیم امتعه وبرای دفاع از منافع تولیدات آسیایی در بازار هایبینالمللی.

۳ – اعطای هر گونه کمك ممکنه را به کشور های محاط به خشکه این حوزهبرای استفاده از حق دست داشتن در بحر وتهیه تسهیلات بندری و ترانسپورتی رسمیات ساده وحداقل گمرکی، کرایه مناسب حمل ونقل وترانزیت هوایی وراه های خشکه.

٤ - معامله مناسب را با واردات ازکشور های کم رشد در بین مما لك رویه انکشاف در قسمت موانع تعر فو ی وغیر تعرفو ی .

٥ - ممانعت از منازعا ت بین دوکشور حوزه که به علایق کشور سو م تاثیر منفی داشته باشد .

٦ - حمایت مطالعا ت ایکا فی را بمنظور تشخیص ظرفیت های اقتصا دی حوزه های دنیای بین المللی ونیز اقدا ما ت جار یه برای طرح وانسجام پروگرا م های طویل المد ت انکشا ف برای حوزه سفلی میکانگ.

٧- دادن اولیت را به طر ح یك پروگرام موثر برای کنترو ل طوفان و صد ما ت ناشی از سیلاب ها .

٨ - ادامـــه کـمك را بـه انکشـــا ف تسهیلات بین المللی برای تعمیم تو سعه تجار ت بین المنطقو ی از قبیل آنها ییکه طبق پلان شاهراه آسیا یی پرو گرا م های شبکه تیلی کمونیکشن و خطو ط آهن واعطای اولیت را به نایل شد ن به پیشر فت بر جسته در اثنا ی جبهه دیگرستراتیژی متحدانه

الف در بهبود تسهیلات کشتی را نی و انکشا ف بنادر .

ب - تهیه خدما ت موثر اقتصادی تیلی کمو نیکشن .

٩ - تقویه و مطلو بیت پیشر فت ایـن ستراتیژی را در سا حه های تجار ت صنایع انکشا ف منابع معد نی سا ینس وتکنالوژی پلاننگ انکشا ف اقتصادی واحصا ئیه ونیز اقداما ت را برای تضمین تاسیس سریع مرکز اداره انکشا ف به شمو ل فیصله راجع به موقعیت آن بر اساس معیار های پیشنهاد شده تقاضا میکند .

سوم - در مورد پروگرا م های فوق الذکر از سکرتر اجرائیه ایکا فی تقاضا میکند تا بر اساس این اعلامیه یك پرو گرام متحدانه عمل را طر ح نموده ودر اجرا ی آن به طرز سریع ومنسجم کمك واقدا ما ت وترتیبا ت لازم را برا ی تعمیل این سترا تیژی اتخاذ بدارد .

در ختم جلسه شورای وزیرا ن ایکا فی ښاغلی اونیو ن سکرتر جنرا ل ایکا فی طی خطابهٔ گفت که از طر ف خودم هیا ت ایکافی و تما م اعضا ی ایکافی که با من به کابل آمده اند صمیمی ترین تمنیا ت خود را بـه حضور اعلیحضر ت معظم همایو نی پادشاه ترقیخواه افغانستا ن ښا غلی نور احمـــد اعتمادی صدراعظم وښا غلی عبدالله یفتلی رئیس هیأت افغانی و رئیس کنفرانس کابل، دکتور عبدالحکیم طبیبی معاون هیات وسکرتر جنرال هیا ت افغانی تقدیم داشته و ازمهمان نوازی هائیکه در خلال این کنفرانس در مورد مابعمل آمده است صمیمانه تشکر میکنیم .

وی گفت : اعلامیهٔ کابل یـ لـكسند باارزش مملو از تمنیا ت مرد م حوزهٔ ایکا فی برای رفع مشکلات شا ن وارتقا ی سو یه اقتصادی آنها وتوسعهٔ تجار ت منطقه وعملی نمود ن پروژه های جدید برای رفع نیاز مند ی ها و پیشبرد سویهٔ اقتصادی واجتما عی مرد م این حوزه میباشد .

وی افزود کامیا بی این مجلس بزرگ در اثر زحما ت همه هیا ت های اشترا ك کننده بوجود آمده است .

مساعی دکتور عبدالحکیم طبیبی وښا غلی وفا معاون وزار ت اقتصاد ایرا ن معا ون کمیتهٔ تسوید در تسوید وطر ح اعلامیهٔ کابل نها یت قابل قدر است .

اونیون علاوه کرد مرد م آسیا وکشور های داخل حوزه ایکافی باید در نظر داشته باشند که با تطبیق این اعلامیه و مسا عی آینده آنها ملیو نها نفر از مرد م آسیا در راه رفع نیاز مند ی های خویش و برآورد ن آما ل شان موفق خواهند شد .

وی همچنا ن از کشور ها ی پیشر فته شامل کنفرانس اظهار تشکر کرد که درجلسهٔ شورا ی وزیرا ن ایکا فی کابل همکار ی کرده اند .

وی گفت چنانکه کشور های پیشر فته حوزه ایکا فی در سابق همکار ی کرده اند، و عده همکار ی مزید را در آینده نیزداده اند.

اونیون از سفریکه در جلال آباد برا ی اعضای هیا ت دست داد وترتیبا تیکه برا ی این سفر گرفته شده بود اظهار تشکر کرده گفت : که در ین سفر یکي از بر جسته ترین آثار بو دایی را که از تاریخ با افتخار این کشور حکایت میکند دیده است .

وی یك مقوله بودا را که باید با از خود گذری وعزم راسخ کار ها ی خود را انجام

بد هیم بیان داشته وتاکید کرد که این‌وظفیه رهبران آسیا است تا با توافق بیشتر برای رفع نیاز مندی مردم این قاره صرف مساعی نمایند .

در ختم جلسه ښاغلی عبدالله یفتلی‌معاون اول صدارت و رئیس کنفرانس شورای وزیران ایکافی ورئیس هیأت افغانی طی بیانیهٔ چنین گفت :

ما اکنون به ختم جلسه رسیده ایم که خوش وقتانه با روح همکاری کامل آغاز گردید و تفاهم کامل تمام عوامل‌مشمول اجندای ما خاتمه یافته است . من یقین دارم که آنچه ما در چند روز اخیر گفته و انجام داده ایم اثرات بزرگی در آینده منطقه ما خواهد داشت .

طوریکه صدراعظم ما در بیانیهٔ افتتاحیهٔ خود گفته اند ماقدم اول و تاریخی رابسوی برداشته ایم که یقین دارم اثرات آن در حیات اقتصادی منطقهٔ ما برای‌نسلهای‌بعدی احساس خواهد شد .

راجع به آن موضوعاتیکه ما موافقه کرده ایم ما باید آنها را با حداکثر قدرت خود عملی نمائیم ودر مورد موضوعاتیکه‌موافقه نموده ایم بحث فنی خود را در آن باره به منظور عملی ساختن فوری ادامه بدهیم ما باید وقت ومساعی خود را وقف شکل نهایی بخشیدن آن به نفع این منطقه‌بنماییم.

این یك حقیقت است که تصمیمات مابا آنکه مهم میباشند مشکلات بزرگ اقتصادی آسیا را در ظرف یك شبانه روز حل نخواهد کرد ولی اقلا عوامل واقعی را که در راه توسعه تجارت واستحکام پولی منطقه ما سهم قابل ملاحظه داده برخواهد انگیخت .

مسروریم که تمام شرکت کنندگان بایك روح صریح گویی و خلوص درچند روز گذشته نظریات خود را ابراز داشته ویقین داریم در اثر این همه تبادل افکار اکنون ما در وضعی قرار گرفته ایم که قدمهای مثبتی برای عملی ساختن‌پروژه ها جهت ایجاد حیات بهتری در منطقه ما برداریم . اگر چه تمام پلانهایی که طرح گردیده شکل نهایی بخود نگرفته و در حال پیشنهاد باقی مانده باز هم آنچه ما امروز تصمیم گرفته ایم ما را بلا شك بسوی هدف نهایی ارتقاء و رفاه منطقه ما سوق خواهد داد .

من به حیث رئیس و همچنان از طرف هیئات افغانی و رئیس کمیتهٔ تسوید و سکرتریت کنفرانس می خواهم از همهٔ شما نسبت به همکاری کاملی که شمابرای تسهیل و هموار ساختن کار ما در دوران این جلسات ابراز داشته اید تشکر بدارم زیرا این امر ناشی از روح همکاری که اکنون حس رضائیت را در کنفرانس بوجود آورده بوده است .

حکومت و مردم ما مسرورند که شما پایتخت مارا برای این جلسه در دوران ایام سرد اخیر خزان انتخاب کردید ولی ما همیشه خاطره های خوش توقف‌کوتاه شمارا درینجا با خود حفظ کرده و انتظار داریم باز شما را در بین خود در آنوقت‌سال که هوا سرد نباشد ببینیم .

همچنان میخواهم از سکرتریت و پرسنل فنی و مخصوصا جلالتماب ښاغلی اونیون نسبت به فعالیتهای شان در راه تدارك جلسه و طبع و نشر و توزیع به وقت واسنادی که برای بحث ماموورد احتیاج بود و اختتام آن ابراز تشکر کنم .

تا جائیکه بسهم حکومت افغانستان به حیث میزبان چهار مین شورای وزراء ارتباط میگیرد هیئات من نسبت به احساسات دوستانه ونیك تمام شما متحسس گردیده وما اطمینان میدهیم که در پرتو تجربیات ما ازین جلسه در آینده بهتر از مهمان‌نوازی کنونی ابراز خواهیم نمود .

همچنان نسبت به آنچه شما شخصا بمن گفته اید قدر دانی میکنم و لی عملا آنچه انجام داده ام با همکاری و تدبیر و کمك واقعی معاونین رئیس که سهم حقیقی را داشته و کار مرا تسهیل بخشیده اند بوده است .

با این کلمات من اختتام چهار مین جلسهٔ وزراء را اعلام مینمایم .

رویداد های مهم داخلی

درسال ۱۳۴۹ بسلسلهٔ انکشا فصنا یع و تقویه بنیهٔ اقتصاد ملی کشو رښا غلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم فا بر یکه نساجی بگرامی را افتتا ح نمود ند .ا ین فابریکه که ساحهٔ یکصد جر یب ز میـن را احتوا نموده سالانه ۱۲ ملیون متر تکه ساده ورنگه تولید می‌کند .

به تعقیب افتتا ح این‌فابریکه اعلیحضرت معظم همایونی تشریف فرمای شهر مزا ر شریف شدند تا از فابریکه برق حرار تی وکود کیمیاوی آنشهر دیدن فر ما ینـد و هم عرایض متخصصین و ما مو ر یـن مربوطه را برای انکشاف مزید تفحصا ت نفت وگاز در شمال کشور ا ستما ع‌نمایند.

بهمین روز یعنی روزهشتم حـمل ۱۳۴۹ ذات شاهانه بعدا تشریف فر مای مرکز ریاست تفحصات پترول شدند واز جریان کار آن ابراز رضایت فرمودند .

نخستین جلسه شورای عا لی ا قتصا دی کشور تحت ریاست‌ښاغلی‌نور احمد اعتمادی صدراعظم در قصر صدار ت ا فتتا ح‌شد . هدف و وظیفهٔ مهم این شورا آن بـو د تا بااستفاده از تجارب درپلان گذشته و یـا در نظر گرفتن مو قف واحتیا جات کنو نی افغا نستان مو ضوع سترا تیژی انکشا ف اقتصادی را طرح کند.

اعلیحضرت معظم هما یو نی روز بعد از فابریکه نساجی بلخ و مو سسهٔ‌صناعتی با ختر دیدن فرمودند .

بعدا اعلیحضر ت معظم هما یونی د ر ولایت کندز در اجتماع مردم از ملاقات با ملت و فاشعار شان در صفحات شمال‌کشور اظهار رضایت کردند.

اعلیحضر ت معظم همایونی روز یازدهم حمل مع ا لخیر بکابل معاودت فرمودند . روز دوازدهم حمل پل اساسی تیر یـن کوت که بمصرف سه ملیون افغانی ازبودجهٔ حکومت اعمار شده از طرف وزیر فوا یـد عامه افتتاح شد. این پل ۴۲ متر طو ل داشته وظرفیت بر داشـــت ســی تن‌وزن را دارد.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظـم بتاریخ چهاردهم حمل بـــرای باز دیـد از امور انکشافی عمرانی واداری صفحـــا ت شمال وشرق کشور عازم و لایات سمنگان و مزار شریف شدند.

ښاغلی اعتمادی طی‌این‌سفر ۱۸روزهٔشا ن از ولایات سمنگان، بلخ، جوزجان ، فاریاب بادغیس ، هرات وفراه دیدن نموده ودربارهٔ مشکلات ولایات مذکور بامردم به تما س آمده و با آنها راجع به مسایل اجتماعـی مذاکره نمود. ښاغلی صدر اعظم در اجتماع معاریف و مامورین بیاناتی ایراد وآرزوهای حکومت رابه آنها رسانید.

روز اول ثور دستگاه حکاکی لا جو رد از طرف وزیر معادن و صنایع در مر کـز آن وزارت افتتاح شد. . این دستگا ەقبلا به‌کمك جمهوریت مردم چین طور ا متحا نی دا یر شده بود وجوانان رابرای حکا کـی مجسمه سازی گل کاری و پالش کا ر ی تربیه نموده است.

در همین روز فابریکه قیر ریزی شهـر کابل ازطرف ښاروال سرپـرست افتـتا ح شد. این فابریکه درسال ۱۳۳٤ به کا ر شروع کرد وظرفیت تولیدی آن از یکصد و چهـل تایکصدو پـنجاه تـن است .یـك فابریکه نساجی بنام شرکت سها می‌نساجی ننگر هار به سر مایهٔ ابتدایی بیست ود و ملیون افغانی درولایت ننگر هار ا فتتا ح شد. این فابریکه سالانه چهار و نیم ملیون متر تکه کتان وزری تو لید می کنند وا ز طریق سر مایه گذاری خصو صی تا سیس شده است.

رویداد های مهم داخلی

به اساس پیشنهاد وزارت تجارت و تصویب مجلس عالی وزراء به پروژهٔ اصلاح تولیدات و مارکیتنگ پشم حق قدامت داده شده و به پلان سوم دولت شامل شد. برای افزایش عایدات اسعاری و جلب خریداران در بازار های جهان وزارت تجارت پروژهٔ مارکیتنگ واصلاح تولیدات پشم را تاسیس نمود که یک حصه آن از پول مخصوص ملل متحد و قسمت دیگرآن ازطرف موسسات صادر کننده پشم و تاجران تمویل می شود .

وزارت صحیهٔ به‌تجار اجازه داد طبق لایحه ایکه تدوین می شود فابریکه های دواسازی رابه کشور وارد نمایند . هدف این اقدام انکشاف صنعت دوا سازی در کشور است.

بتاریخ شانزدهم ثور والا حضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول خانم محترمه شان بنا به دعوت فامیل امپراتوری و حکومت جاپان برای اشتراك در مراسم روز مخصوص افغانستان در نمایشگاه بین المللی اکسپو ۷۰ عازم جاپان شدند .

اعلیحضرت معظم همایونی اعضای کمیته عالی تنظیم اماکن مقدسه را تعیین فرمودند. ذات شهریاری ریاست افتخاری جمعیت عالی تنظیم اماکن مقدسه رابدوش دارند.

بتاریخ بیست دوم ثور علیا حضرت ملکهٔ معظمه ووالاحضرت شاهدخت مریم از سفر ایالات متحدهٔ امریکا مع الخیر بکابل مراجعت نمودند.

سیمینار بین المللی دورهٔ کوشانی هابا پیام اعلیحضرت معظم همایونی روز بیست ودوم ثور در تالار رادیو افغانستان افتتاح شد.

بتاریخ بیست وششم ثور هیاتی از پاکستان بریاست نواب مظفر علی خان قزلباش وزیر مالیه آنکشور مذاکراتش را روی انکشاف علایق اقتصادی بین پاکستان وافغانستان در کابل آغاز کرد.

روز ولادت مسعود حضرت محمدمصطفی (ص) بتاریخ بیست‌وششم ثوردرسراسرکشور تجلیل شد. محفلی بدین منا سبت درصحن چمن قصر دلکشا ازطرف مدیریت عمومی تبلیغات وزارت اطلاعات و کلتور به اشتراك مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل، والاحضرت سردار عبد الولی ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم وسایر شخصیت های کشور ترتیب شده بود .

روز ششم جوزا مصادف با پنجاهمین و دومین سالگرد استرداد استقلال کشور عزیز مابود بهمین مناسبت در قصردلکشا مراتب مبارکی این روز بزرگ و تاریخی در کتاب مخصوص بحضور اعلیحضرت معظم همایونی ثبت و عرض شد.

مجلس عالی وزراء برای اصلاح و ضبط بازار دوا در کشور وبرای آینکه دواهای که از خارج می آید به قیمت مساعدبالای مردم بفروش برسند در چاپ‌سوم فورمولیر ملی دوا ها اصلاحات عمده را مد نظر گرفته است باین معنی قیودیکه جلورقابت آزاد و پایین آمدن نرخ دوا ها را میگرفت از بین برده می شود .

بتاریخ بیست وسوم جوزا بنا بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی برای یك مسافرت رسمی و دوستانه وارد کابل شدند وطی اقامت شان در کابل با ذات شهریاری ملاقات های انجام دادند .

روز بیست و هشتم جوزا دستگاه بیست و پنج کیلواته رادیو افغانستان در یکه توت بکار افتید .

روز سوم سرطان کار احداث‌سرك جدید بندر جرتان از حصه نایب آباد خلم در یکصد و شصت کیلو متری شاهراه پلخمری و مزار شریف توسط انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فواید عامه افتتاح‌گردید.

مصادف با افتتاح این کار ښاغلی عبد الحکیم وزیر زراعت و آبیاری سنگ تهداب پروژه آب چکان ولایت لوگر را درمنطقه آب چکان گذاشت.

دیدن بعمل آوریم مشکلات آنها را ارزیابی کنیم وبه نیازمندی ها و شرایط محیطی این مناطق بهتر واقف گردیم. این تماسها ومشاهدات نهایت سود مند بود تجاریکه ازین سفر اندوختیم در اتخاذ تصامیم لازم در بارهٔ انکشاف وایجاد شرایط بهتر زندگی درین مناطق مارا بصورت بهتر رهنمایی خواهد کرد.

روزسیزدهم اسد سنگ‌تهداب پل‌اساسی ماگوله ولسوالی سرخ پارسا ازطرف‌والی پروان گذاشته شد.

روز بیست‌وهفتم اسد دوصدو نود مین سالگرهٔ خو شحال‌خان ختك شاعرونویسندهٔ معروف با پیام اعلیحضرت معظم همایونی درتالار صحت عامه افتتاح گردید.

روز اول سنبله اعلیحضرت معظم همایونی با ارشادات قیمتدار شاهانه پنجاه ودومین جشن استرداد استقلال کشور را افتتاح فرمودند.

بمناسبت تجلیل پنجاه و دو مین سالگرهٔ جشن استر داد استقلال کشور مرحله اول احداث پروژه میدان استقلال در کابل تکمیل گردید.

اعلیحضرت معظم همایونی شب اول سنبله دکتور منو چهر اقبال رئیس شرکت ملی نفت ایران رادر قصر گلخانه بحضور شاهانه پذیرفتند.

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم ضمن ملاقاتیکه دکتور منو چهر اقبال رئیس شرکت ملی نفت ایران با جلالتماب شان بعمل آوردند حمایل ونشان‌سرداراعلی راکه از حضور اعلیحضرت معظم همایونی منظور شده بودبه وی اعطا کردند.

روز دوم سنبله ورز شکاران معارف با احساسات شاه دوستی رسم احترام را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه در غازی ستدیوم بجا آوردند. در رسم گذشت ورزشکاران معارف ریاست المپیك پوهنتون های کابل ننگرهار طلاب خارندوی ،شاگردان مکتب هوایی ملکی اکادمی پولیس تیم های خارجی اشتراك داشتند.

ساعت هشت شب اول سنبله نمایشی هنر مندان ممالك دوست بحضور والاحضرت شهزاده احمد شاه ودیگر شهزاده ها و شاهدخت های گرامی در کابل ننداری افتتاح شده ساعت ٤ روز اول سنبله والاحضرت شهزاده محمد نادر والا حضرت شهزاده میرویس ووالا حضرت سردار عبد الولی در چمن حضوری از مسابقه نیزه بازی دیدن کردند.

صبح روز دوم سنبله والاحضرت‌شهزاده احمد شاه ننداری پنجاه و دو مین‌جشن استر داد استقلال وطن را باقطع نوار سه رنگ افتتاح نمودند.

روز سوم سنبله نخستین فلم هنری محصول افغان فلم بنام روز گار ان در کابل ننداری نمایش داده شد.

روز پنجم سنبله بناغلی‌نور احمداعتمادی صدراعظم برای انجام یك سلسله مسافرت ها در اروپای شرقی و سهمگیری در سو مین کنفرانس سران دول و حکومات کشور های بیطرف منعقده لوساکا عازم اروپا شدند.

روزهشتم سنبله بیست و دو مین سالگرهٔ روز بین المللی طفل با پیام علیا حضرت ملکه معظمه درسراسر کشور تجلیل شد.

روز پښتونستان طی مراسم خاصی روز نهم سنبله در کابل تجلیل گردید. والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالا حضرت سردار عبدالولی بدعوت والا حضرت شاه پور غلام رضا پهلوی وهمرشان عازم ایران شدند.

بناغلی صدر اعظم بعد از توقف مختصر در مسکو که‌طی آن با کیر یل مازروف

بتاریخ دهم سرطان مجلس وزراء فیصله کرد تاازٔ منابع سنگ رخام که‌در منطقــه جنوب ولایت هیر مند واقع است بصو رت بهتری بهره بر داری شود. بنا بر آ ن تشکیل یك تصدی دولتی برای این منظو ر تصویب گردید.

حکومت ضمناً تصویب کرد دستگاه های جدید برق را دایر وشبکه های برق را در کشور بیشتر انکشاف دهد. باساس فیصله مجلس وزراء بادر نظر داشت محدود یت های مالی در قدم اول در مورد ا حدا ث دستگاه های جدید و تقویه برق در بعضی از مراکز ولایات وشهر های مربوط قسمت شمال و شمال غرب کشور تــو ســط د افغانستان بربښنا موسسه اقدا ما ت بعمل می آید.

سر از تاریخ پانزد هم سر طان مقررات اوزان متریك توسط هیأت های موظـف د ر نواحی ده گانه شهر کابل مورد تطبیق قرار گرفت .

استخراج امتحانی از معدن ابرك آ غا ز شد. این معدن در ٦٥ کیلو متر ی جنو ب غرب کابل واقع ا ست واز دوسال تحت مطالعه متخصصان ریاست سرو ی معد ن وجیالوجی وزارت معادن وصنا یـع قـرا ر داشت.

بروز بیست و سوم سر طان وزیر فواید عامه پل جدید ولسوالی جرم را با لای رود خاش که بهمکاری مردم و حکو مــت اعمار گردیده افتتا ح کرد.

سنگ تهداب فابریکه دوا سا ز ی‌توسط والاحضرت مارشال شاه و لیخان غا ز ی فاتح کابل روز بیست وچهارم سر طـا ن در منطقه پلچرخی گذاشته شد. این‌فابریکه ساحه هجده جریب زمین را احتوا کر د ه وبا مصرف ۳۰ ملیون افغانی اعمار میگردد. فابریکه ۲۷ قلم ادویه از قبیل مسکن هـا انتی بیوتیك ضد الرژی بعضی و یتا مین ها و هور مو نها راتو لید می کند.

وزیر فواید عا مه روز ۲٦ سرطان ضمناً بازدید جریان کار سرك جدید بین تالقا ن وخواجه غار دوپل رادر مسیر این سر ك که از بودجه دولت بالای نهر شاروان سا خته شده یکی بعد دیگر افتتا ح‌نمود.

کلنیك ساز مان احیای چشم از طر ف معین وزرات صحیه روز سو م اسد د ر دارالامان افتتا ح شد این کلنیك بکمك تیم نور اعمار گردیده دارا ی ۲۵ بستر میباشد شش داکتر وشش نرس دا خلی و خا رجی امور معالجوی آنرا پیش می برند.

در اوایل ماه اسد مقر را ت پرو گرام ریاست انکشاف محل وزارت داخله بـعـد تصویب مجلس عالی‌وزراءوصحهٔ اعلیحضرت معظم همایونی مورد تطبیق قرار گرفت .

روز نهم اسد دار الا نشاء مجلس عالی وزراء خبر داد که مجلس مذکور تا سیس یك هسته مرکزی راجهت مطا لعه تهیه و ترتیب پروژه ها تصویب نموده است .درین هسته کوشش بعمل می آید تادر مر حله اول از متخصصین بر جسته ولایق افغا نی ودر مرحله دوم در صورت عدم موجودیت چنین متخصصین در رشته های خاص موقتاً تاوقتیکه متخصصین دا خلی به‌سویه مطلوب میسر گردد .

از متخصصین خار جــی استفاده‌بعمل‌آید

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم روز دهم اسد برای بازدید از ولایات‌مرکزی عازم آنصوب شدند. درین سفر بر علاو ه عده از اعضای کابینه متخصصین معا ر ف زراعت و آبیاری ، صحیه و فواید عامه با ښاغلی صدر ا عظم همراه بودند.

ښاغلی صدر ا عظم طی این مسا فر ت شان از ولسوالی پنجاب، شهر ستــا ن دایکندی، سنگ موم لعل و سر جنگل ، غور، شهرك ، بامیان دیدن نمود ه و د ر هـرجا ازپـروژه هــای تـحت سا ختـما ن بازدید وهدا یات لا ز مه دادند . ښا غــلی اعتمادی پس از مسافرت دوازده روزه شان در مناطق مرکزی کشور که‌طی آن بیانا تی پیرامون او ضاع کشور ایراد نمودند د ر کابل ضمن مصاحبه اظهار کردنــد در یــن مسافرت فرصت دست داد تا با هزا را ن نفر از برادران ووطن داران خود ا زنزدیك

معاون اول صدر اعظم اتحاد شو روی در قصر کریملین مذاکره کردند وارد بلگراد شده و صبح هشتم سنبله با بناغلی ری بی چیچ صدر اعظم یو گو سلاو یا مذاکرات رسمی انجام دادند . این مذاکرات پیرامون مسایل ذات البینی واو ضاع بین المللی صورت گرفت .

روز نهم سنبله بناغلی صدر اعظم در جزیرهٔ بر یونی با مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاو یا ملاقات و مذاکرات دوستانه انجام دادند . درین مذاکرات درباره مو ضوعات طرف علاقه سو میسن سو مین کنفرانس سران کشور هـای غیر منسلك منعقدهٔ لوساکا وسهم گیری هر دو کشور در راه بدست آوردن نتایج مفید از آن تبادل نظر صورت گرفت .

روز نهم سنبله بناغلی نور احمداعتمادی صدر اعظم و همراهان شان وارد وارسا شده واز طرف بناغلی سیرانکوو یسچ صدر اعظم پولیند ودیگر رهبران آنکشور استقبال شدند . بناغلی اعتمادی بعد از توقف ومذاکره در وارسا از طریق روم عازم لوساکا شدند تادر کنفرانس سران کشور های غیر منسلك اشتراك نمایند .

یك هیئت هفت عضـــوی پاکستـــان بریاست اسلام یوسف رئیس هیأت مدیرهٔ کارپوریشن فولاد و عضو کابینه پاکستان روز چهارد هم سنبله وارد کابل شد . بعد از مذاکره هیات های افغا نی وپا کستا ن کمیته های برای مطالعه امکا نات بهره بر داری از معدن حاجی گك تعیین گردید .

روز نزدهم سنبله والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالا حضرت جنرال سردارعبدالولی در پایان سفر ده روزهٔ شان از ایران بکابل عودت کردند .

روز بیست ودوم سنبله بناغلی نوراحمد اعتمادی صدر اعظم و همراهان شان بنا بدعوت بنا غلی ژیکوف صدر اعظم بلغاریا وارد صوفیه شدند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم بعد از انجام یك سلسله مسافرت های رسمی در کشور های یوگو سلاو یـا پولیند ، بلغاریا وسهم گیری در سومین کنفرانس سران دول و حکومات کشو رهای بیطرف منعقده لوساکا روز ۲۶ سنبله به کابل عودت کردند.

روز بیست ونهم سنبله اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکه معظم بنابدعوت رئیس جمهور چکو سلوا کیا عازم آنکشور شدند.

اعلیحـضر ت معـظـم همـا یـو نـی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه بعد از موا صلت بمیدان هوایی پراك از طرف لودو یـك سو وبودا رئیس جمهور و خانم سو وبودا وهم عدهٔ زیادی از شخصیت های د یگر آن کشور استقبال شد.

ذات شاهانه بعد از یك سلسله مذاکرات دوستانه باسران چکو سلوا کیا وبازدید از نقاط مهم پراك روز سوم میزان درحالیکه

جنرال سو و بودا رئیس جمهور و د یگر شخصیت های چکو سلواکی برای مشایعت حاضر بودند شهر پراك را ذریعه طیا ره فرمودند .

روز بیست دوم ماه میزان که مصا د ف با میلاد مسعود اعلیحضرت هما یو نی بود والاحضرت شهزاده احمد شاه و کیل مقام سلطنت با ارشا دات شان اجلاس ا و ل سال دوم دورهٔ سیزدهم شورا را ا فتتا ح فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضر ت ملکه معظمه روز چهارد هم عقرب تو سـط طیاره کند هار مع الخیر بکابل عو د ت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی رو ز هفد ه قوس از شعب مختلف فابریکهٔ نسا جی

رو یدا د ها ی‌مهم دا خلی

بگرامی و پروژۀ مر غداری دیدن فرمودند وازهیأت اداری ومتخصصین مر بو طه رضائیت شا هانه را ابراز نمودند .

چهار مین کنفرانس شورای و زیر ا ن ایکافی باپیام اعلیحضر ت معظم هما یو نی درتالار هوتل انتر کانتیننتال آ غا ز گردید. پس از آنکه پیام ذات شهر یا ری توسط ښاغلی علی محمد وزیر در با ر سلطنتی قرایت شد کنفرانس با بیا نیهٔ ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم‌افتتاح گردید.

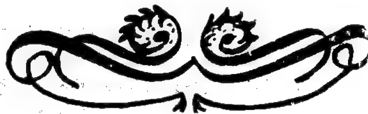
دکتور محمد لبیب شقیر رئیس شورای ملی جمهوریت متحد عرب وارد کابل شد وشب ۲۸ جدی پیام ښاغلی انورالسادا ت رئیس جمهوریت عربی متحد مبنی بر

شکران از افغانستان راجع به حمایت افغانستان از حقوق مردمان عرب را حین شرفیابی بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی تقدیم نمود .

افغانستان ویکعده کشور های دیگر معاهده منع تعبیه سلاح ذرو ی را در بستر ابحار امضا نمودند سفرای کبار افغا نی در مسکو و واشنگتن وشارژ دا فیر سفار ت کبرای افغانی در لندن معا هده منع تعبیه سلاح ذروی ودیگر سلاح های قدرت تباهی کتله ها را در بستر بحر در کف اوقیانوس که مراسم امضای آن در لند ن ،مسکو و واشنگتن بروز ۱۱ فیرور ی ۱۹۷۱افتتاح‌شده بود از جانب افغانستان امضا نمودند .

بمنا سبت پنجا همین سالگرد انعقاد معاهده دوستی افغانستان ودولت شورای‌پیام های تبریکه بین اعلیحضرت معظم هما یونی وښاغلی نیکولای پود گورنی صدر هیأ ت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی مخا بره شد .

هم چنین به این مناسبت پیامهای‌تبریکه بین ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظم ښاغلی الکسی کاسیگین رئیس شورا ی وزیران اتحادشورو ی تطاطی شده‌است .

افغانستان ومسایل عمده جهانی

کنفرانس اسلامی و زرای خا رجه از ۳ الی ۵ حمل ۱۳۴۹ در جده منعقد گر د ید واجندای آن متضمن دو مو ضو ع عمده بود که‌روی ان می با یست د ر کـنـفر ا نس تصا میمی گرفته شو د .

اول ـ مطا لعهٔ نتا یج ا قدا مات د و ل سهم گیر نده درساحهٔ بین ا لمللی را جع به فیصله های مند ر جهٔ کنفرانس سرا ن دول ا سلا می در رباط .

دوم ـ مطا لعهٔ مسئالهٔ تاسیس‌دارالانشای دائمی متکفل ار تباط بین دول سهم گیرنده وانسجام ا قدا مات ایشان .

درین کنفرانس کشور های آ تی اشتراک داشتند :

افغانستان ، الجزایر ، گینی ، اندونیزیا ایران ، اردن ، کویت ، لبنـان ، لیبـیا ، مالیز یا ، مو ریتا نیا ، ا لمغرب ، نیژر ، پاکستان، عربستان سعودی، سینیگال، صومال سودان ، تونس ، ترکیه ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت عربیهٔ یمن .

نمایندگان کمرو ن ، جـا معـهٔ عـرب و موسسهٔ آ زادی فلسطین بحیث مشا هد در اجتماع مذ کور ا شتراک نمو دند .

در بحث عمو می که دو مو ضوع فوق ـ الـذکر مطر ح گردید هیئت نـما یند گـی افغا نستان دران سهم گرفت و چنین ابراز نظر نمود : حکو مت ا فغا نستان آ رز و مند است که این ا جتماع که مطا بـق اقتضای لزوم مشاورت بین مسلما نـا ن تشکیل شده ا ست به نتا ئج مفیدی کـه بر حسب منافع عا لیهٔ مسلما نان جهـا ن صلح گیتی و همکاری بین ا لمللی باشدنایل آ ید .

همچنان نما یندهٔ افغانی از مجـا هد ت دول عربی در راه بد ست آوردن حقو ق غصب شدهٔ ایشان توسط ا سرا ئیل‌ومجادلهٔ مردم فلسطین درراه احیای حقـوق شا ن پشتیبانی کا مل ا فغانستان را ا بر ا ز داشت .

دربارهٔ تاسیس دارالانشای کشور ها ی اسلامی تذکر داد که هیئت افغانستان ممثل کشوری است که مردم آن به قد سیت د ین مبین ا سلام بیش از همه چیـز احتـرام و اطاعت کا مل دارد و مطا لعهٔ ا ین مو ضوع را توسط این ا جتماع در رو شنی چنین رو حیهٔ لازم میدا ند که مطا بق آن مقا م پاك ا سلام و فکر حما یه و ا حترام‌اساسات اسلامی همیشه در نظر گرفته شود ومفکورهٔ اسلا می هیچگاه تا بع تما یلات و ا هدا ف خاص سیاسی نگر دد . بنابرین مذا کرات وتصمیمات این ا جتماع از روی تامل و عزم کا مل صو رت گرفته نباید متو جـه تا مین منافع مشخص یك یا چند کشو ر گردد بلکه نتا ئج کار ا ین ا جتماع با ید با منا فع عمو می جهان ا سلام و منا فع کافهٔ بشر یت ساز گار باشد .

درین کنفرانس موضو ع مهم‌همین‌مسئلهٔ تاسیس دارالانشاء ا سلا می بود که د ر بارهٔ آن نظریات کشور ها از هم ا ختلاف داشت . جمهو ریت عرب متحد ، سو دا ن و لیبیا کا ملا طرفدار تا سیس دارالانشای اسلامی نبو دند ا یشان ا ظهار دا شتند چون کنفرا نس سران ا سلامی در ر با ط روی معضله شر ق میانه و حر یق مسجد اقصی تشکیل شده بود با ید در بـا ر هٔ همکاریها ی دول اسلامی دربارهٔ این مسایل نظریات ارا ئه شو د و تصا میم ا تخا ذ گردد . کشور های دیگری ازقبیل عربستان سعودی ، پاکستان ، ا یران ، ما لیز یا و یکعده کشور های ا فریـقا ئی از قبیـل صو مال ، سینیگال ، نیژر و گینی ، تونس والمغرب تا سیس دارالانشاء را برای‌انسجام

همکاری بین کشور های اسلامی مهم تلقی میکردند .

طوریکه به ملاحظه رسانیده شد افغانستان به تشکیل دارالانشاء مخالفت نکرد اما تقاضا کرد که دارالانشاء آلهٔ دست چند کشور قرار نگیرد .

کشور های از قبیل اندونیزیا ، ترکیه نظر به اینکه دستور غیر دینی راپیروی میکنند درین موضوع حفظ موقف‌نمودند.

با وجود اختلاف نظر مسئلهٔ تاسیس دارالانشاء در اثر فعالیت رئیس مجلس یعنی وزیر خارجهٔ عربستان سعودی و همکاری یکعده کشور های طرفدار این مسئله به تصویب رسید . بعد از اینکه موضوع تاسیس دار الانشاء فیصله شد یکی از نمایندگان پیشنهاد کرد که مکهٔ مکرمه بحیث مرکز تعیین شود وزمانیکه بیت المقدس آزاد شد مرکز به آن شهر انتقال داده شود . رئیس هیئت افغانی فورا تذکر داد که هیچ شهر مقدس تر از مکهٔ مکرمه نیست از مکهٔ مکرمه هیچ موسسهٔ اسلامی بجای دیگری انتقال‌داده شده نمی تواند و بنا برین مرکز دارالانشاء

شهر جده تعیین شده میتواند تا از آنجا عندالموقع به قدس شریف انتقال داده شود باین پیشنهاد مخالفتی بعمل نیامد وجده مرکز تعیین شد . همچنان در اثر پیشنهاد صومال فیصله شد تا منشی‌عمومی دارالانشاء از مالیزیا تعین گردد . چنانکه بعد ها تونکو عبدالرحمن صدر اعظم سابق مالیزیا باین سبب تعیین گردید دراجتماع کراچی این تعیین تصویب یافت .

در حصهٔ حق مردم فلسطین این اجتماع تصمیمات قاطعی گرفت واین موضوع پیروزمندی برای هویت سیاسی و حق تمثیل مردم فلسطین محسوب میشد زیرا تمام اعضای کنفرانس همه پیشنهادرا درین موضوع قبول کردند و هرگونه مساعدت لازمه را برای آزادی مردم فلسطین وعده کردند . باین ترتیب هویت ملی فلسطین به صورت یك عنصر سیاست بین المللی تائید گردید .

گرچه درالانشای اسلامی به اکثریت آراء به تصویب رسید اما مهمتر ازان تصویب نظریات اتفاق اسلامی و نظریات انطباق تعلیمات اسلامی به شرایط جهان امروزی واتکای معنوی مردمان مسلمان بر اسلام و آرزومندی انسجام و تنسیق بین المللی مسلمانان میباشد که‌باوجود نزاع ها و کشمکشها که در اجتماع رباط وجده احساس گردید فصل نوینی درتاریخ معاصر مسلمانان کشوده است .

نقش افغانستان در کنفرانس سران کشور ها و حکومت های غیر منسلك در لوساکا ۸ - الی ۱۰ سپتامبر ۱۹۷۰

کنفرانس لوساکا سومین کنفرانس سران و حکومت های غیر منسلك بود که بعد از کنفرانس های بلگراد (۱۹٦۱) وقاهره (۱۹٦٤) درپایتخت زمبیا دایر گردید .

درین کنفرانس ٥٤ کشور غیر منسلك سهم گرفت - ۱۲ کشور که ۱۰ آن از امریکای لاتین ، کانادا و حکومت جبههٔ آزادی ویتنام جنوبی بودند بحیث‌مشاهدنمایندگان خود را فرستاده بودند بر علاوهٔ نمایندگان موسسات مختلفه اعم از بین المللی و موسسات آزادی افریقا نیز حاضربودند دو کشور که عبارت از استریا و یا فنلند بود به حیث مهمان در کنفرانس حضوربهم رسانیده بودند از کشور های آتی رئیس دولت حاضر شده بودند زمبیا ، رئیس جمهور کاوندا ، میزبان یوگوسلاویا مارشال تیتو ، حبشه هیلاسلاسی امپراطور ، قبرس سراسقف میکاریوس اندونیزیا سوهارتو نیپال مهندرا ، موریتانیا مختارالدادا سودان نمیری ، تانزانیا نایریری ، اوگندا اوبوتی ، چاد تومبال باکسی کانگو برازاویل ، نگوابی ، جمهوریت افریقای مرکزی ، کاسا ، بروندی ، بوتسوانا ، .

از کشور های آتی معاون یا کفیل رئیس دولت حاضر شده بودند :

اردن ، ولیعهد شهزاده حسن - عراق جنرال عبدالغفار حردان تکریتی ، کامرون کینیا ، لایبریا .

از کشور های آ تی ر ئیس حکو مت حا ضر بو د ند :

افغا نستان ، ښاغلی نور ا حمد اعتمادی هند ، میر من ا ندرا گاندهی ، سیلو ن ، میر من بندرانا یکه ، لاوس شهز ا د ه سوانا فوما ، سنگا پور ، می کوان یو ، سیرا لیون سوا زیلند ، ما لیز یا تون عبدالرزاق معاون صدر ا عظم وازگینی معاون شورای ملی حا ضر شده بود .

از کشور های آتی وزیران خارجه حاضر شده بودند .

الجزایر عبدالعزیز بو تفلیقه، کیو با داکتر راول ووا ، گابون ا یوني ، لیبیا صالح بو یصیر ، ا لمغرب ، عبد ا لها دی بوطالب ، تونس محمد مصمودی ، ما لی کولی بالی ، نا یجیریا أر کیو ، جمهو ریت عربی متحد ، محمود ر یا ض ، صو ما ل ، عمر عر ته ، یمن جنوبی ، سا لم ا لبیض سوریه مصطفی ا لسید ، سینیگال گا کی تو گو ، ترینیدا د و تو با گو ، گا نا،کویت احمد جا بر صبا ح .

از کشور های آتی وز رای د یگر غیر وزراء خارجه حا ضر بودند :

لبنان ، کونگو کینشاسا ، جمیکا لیسو تو .

اجندای کنفرانس را مسا یلی از قبیل حفا ظت صلح و ا من بین ا لمللی تا مین و تقویه ا ستقلال ملی حا کمیت و تمامیت ارضی و مساوات بین کشور ، ا نکشا ف اقتصادی و ا تکاء بخود بصورت عمو می تشکیل میداد که ا لبته مو ضو عات متعدده زیر هر یك ازین فقره ها تحت بحث قرار گرفت .

درسو مین کنفرا نس کشو ر های غیر منسلك از همه اولتر ا شتراك عدهٔ بیشتر از کشور ها ئیکه در فریقا جدیدا به‌آزادی رسیده بودند نظر را جلب میکرد که ا لبته باین ا سا س در اعلا میه و فیصله ها ی کنفرا نس در موضو عات تبعیض نژا د ی و ر فع ا ستعمار تصا و یب جد ی بعمل آمد مخصو صا در حصهٔ فرو ش ا سلحه از طرف کشور های عرب به جمهو ر یت‌افریقای جنوبی لهجهٔ این کشور ها تند تر بو د .

چون چند روز قبل از ا جتماع لو سا کا کشور های ا فریقا ئی بحسا ب مو سسهٔ و حدت ا فریقا در ا د یس ابابا تشکیل جلسه داده بودند خو شبختانه ا جتما ع ادیس ا با با برای آسان سا ختن کا ر اجتماع لوساکا مفید وا قع شد . متو ن فیصله نامه‌هاراجع به شر ق میانه ، تبعیض نژادی و مسایل ر فع ا ستعمار در ا فریقا و غیره ا کثر از روی متن فیصله ها ی ادیس ا بابا گرفته شد . همچنان مشکلی دیگریکه بین نظریات کشور های عر بی و بعضی کشور های ا فریقائی که با اسرا ئیل علا یق دارند و جود داشت نیز در جلسهٔ أدیس ا با با مر فوع شده بود . درجلسهٔ لوساکا همینقدر شد که هیئت کشور کینیا با پشتیبانی یکعده کشور های ا فریقا ئی سیاه کو شش کرد و مو فق شد که ازذکر تعزیرات ا قتصادی به ا سرا ئیل صر ف نظر شود . کشور نیپال نیز در مو ضو عات شرق میانه با مو قف اعراب هم آ هنگی نشان نداد .

در جلسهٔ و زرای خا رجه که دو رو ز قبل از دا یر شدن جلسه سران منعقد گردید ا کثر مخا لفت های نظر در با ر هٔ مو ضوع ا شتراك هیئت کمبو دیا متمر کز شده بود و جلسهٔ مذ کور می با ئیست به این مو ضوع راه حلی منا سبی پیدا نماید. یگانه نزاعی که بطور عینی در بارهٔ تمثیل کمبو د یا مو جود بود ا ین بو د که آ یا نما یند گان حکو مت پنو م پن ، یعنی دستهٔ لون نول ، ازان کشور نما یند گی کند ، چنا نکه در ملل متحد نما یند گی میکنند ویا نما یندگان حکو مت جلا ی‌وطن پرنس سو نها نو ك درین مورد کشور ها نظریات مختلفی دا شتند :

الف ، طرفداران سیاست پرنس سونهانو از افریقا، گینی ، کونگو ، برازا و یل تا نزا نیا ، اوگندا و جمهو ر یت افریقا ی مرکزی و صو مال از دول عربی ، ا لجزایر، یمن جنو بی ، جمهو ریت‌عربی یمن ، عراق لیبیا ، موریتا نیا ، جمهو ر یت عر بی‌متحد سو ریه ، سو دا ن .

از اروپا ، یو گو سلا و یا .

ب ـ کشور های که موقف قا طع‌نگرفتند:

از آسیا ، ا فغا نستان ، هند ، سیلون

از افریقا ، بو رو ندی ، گینی استوائی سینیگال ، حبشه ، ز مبیا ، گینیا .
از دول عربی ، لبنان ، اردن ، کو یت المغرب و تو نس .
از ا مریکا ی لا تین ، جمیکا ، گیا نا .
قبرس نیز ا ظهار نظر ننمود .
ج – مخالفان هیئت پرنس سیها نو ك :
از آ سیا ، لاوس ، ما لیز یا و سنگا پور اندو نیز یا .
از افریقا، ، لا ئبریا ، گا نا ، و لتا ی علیا ، کا نگو کینشاسا ، کمرون ، روندا ، چاد ، سیرا لیون لسو تو ، بو تسوا نـــا، و سوازیلند .
نما یندهٔ ا فغا نستان در جلسهٔ وزرای خارجه روی مو ضوع تمثیل کمبو د یا د ر کنفرانس سران دول بیطرف در لو سا کا اظهار داشت که ا فغا نستان مسا عیدلاورانه ومجا هدت مردم کمبو دیا را برای حصو ل صلح وو حدت پشتیبانی میکند ا ما نظر به جریان کنونی او ضاع در آنکشور عقید ه دارد کرسی کمبو د یا د رین کنفرا نس خالی بما ند .
همچنان صدراعظم افغا نستان د ر مجلس سران طی بیا نات خود با لهجهٔ تا سف از اینکه حکو مت سابق کمبو د یا که طی سا لیان سیاست بیطرفی را پیش می برد واستقرار را تا مین کرده بود وآن کشور را از جنگ نجات داده بود ذ کر کردند .
بهر حال گرچه ا فغا نستان درین با ره این مو ضوع مو قف قاطع نگرفت ا مـــا همدر دی خودرا به حکو مت سا بق کمبودیا ا ظهار کرد .
در پایان فیصله همین شد که چـوکـی کمبو دیا در جلسهٔ سران نه از طرف نمایندهٔ حکو مت لون نول ونه ازنما یند ۀ حکو مت جلای و طن پرنس سیها نوك ا شغال گردید .
مو ضوع د یگریکه در بارهٔ آن اختلا ف نظر بین کشور های سهم گیرنده کنفرانس مو جود بود مسئلهٔ قبر س بود .
حکومت قبر س در صدد بودتاهمچنانیکه دردومین کنفرانس سران دول و حکو ما ت غیر منسلك در قا هره ۱۹٦٤ فیصله نامه‌ای را دربارهٔ قبر س به تصویب ر سا نید ه بود درین جلسه نیز تصمیمنا مه ای که از ترکی ز بان قبر س تذ کر ر فـــه بـو د ما مول حکو مت قبر س پشتیبانی کند در کنفرا نس به تصویب بر سد .
مسئلهٔ قبر س از نظر ا قلیت تر کی زبان آن کشور نا ز کی را در بر دا رد زیرا ا قلیت تر کی ز با ن قبر س حقو قی را که می با یست به ا ثر معا هدا ت بو جود آ مدن ا ین تصاحب کنند تا حال نظر به مخا لفت های ا کثریت یو نا نی ز با ن بد ست نیاورده ا ند و چنا نچه نزاع این فرقه در قبرس روی عملی شدن مقر را ت همان معا هدات ا ست .
و زیر خارجهٔ قبر س کپر ما نیو برا ی پیشبرد ا ین کار در حا شیهٔ مجلس بـه فعالیت پر دا خت منطق سیا ست قبر س این بود که چون در قا هره فیصله نا مـه صادر شد ه و ا و ضا ع هما نست د ر لوسا کا نیز با ید فیصله صا در گردد .
هیئت ا فغا نستان ا ین منطق هیئت قبرس را قبول ننمود و چنین ا ستد لال نمود که فیصلهٔ قا هره مورد قبـول هـمه نـبود و افغا نستان و تو نس و غیره کشور ها در قا هره نیز به آ ن مخا لفت کر ده بودند.
از طرف د یگر مسئلهٔ قبر س ا مروز مانند مسئلهٔ هند و چین و شر ق میانه و تبعیض نژادی کدان نزاع داغ و حا د را که صلح گیتی را به خطر بیا ندازد نیست و علا وه بران مـذاکرات در قبـر س دوام دا رد و بنابرین نباید هیچ فیصله نا مه صادر شود.
مطلب قبرس آن بودتا عین‌متن‌تصمیمنامهٔ کنفرانس قاهره را که دران از ا قلیت ترکان قبرس تذ کر بعمل نیا مده بود د ر یـــن اجتماع بقبو لا ند و بدینو سیله چنان‌نمایش بد هد که اجتماع بیطر فان یکبار د یـگـر حقو ق ا قلیت تر کـان را بـی ا همیت انگاشته است . و لی در ا ثر مجا هد ت افغا نستان و یکعده کشور های د یگر وزیر خارجهٔ قبرس نتوا نست متن در نظرداشتهٔ خودرا در مجلس وزرای خا رجه به‌تصویب برسا ند .
در روز آخر کنفرانس سران در هنگامیکه ر ئیس جمهور کا و ندا می خوا ست بـه جلسه خاتمه بدهددراثر ا صرار میکار یوس یك متن معتدل که دران ازحفظ حقوق ا قلیت

ترتیب گردید و متن مذ کور به مجلس‌سران بصورت تحمیل پیش شد باو جود آن هم افغا نستان ، تو نس ، ا لمغرب ، موریتانیا صومال ، عراق ، کویت واردن حفظ مو قف کردند و آنرا تحریری به دار ا لا نشا ی کنفرا نس سپر د ند .

حفظ مو قف ا فغانستان باین عبا ر ت است که در ا و ضاع کنونی صدور فیصله نا مه بر قبر س لازم نیست و افغا نستان در ۱۹٦٤ در قا هره مخا لفت خو د را به فیصله ن امهٔ صادره ا ظهار کرده بود که متا سفا نه این فیصله نــا مـهٔ لو سا کا به آن بحیث د ست آو یز ا شاره کر د ه و بنا برین ا فغا نستان حفظ مو قف خودرا ثبت مسجلات کنفرا نس می نما ید .

گرچه ا فغا نستان با و جود پشتیبا نی از حقوق ا قلیت تـر کـان را هی را د ر کنفرانس تعقیب کر د که سبب ا ختلا ف شدید در جلسهٔ سران نشود ا ما با وجود آنهم و زیر خا ر جهٔ لیبیا بر مذا کر ا ت وزرای خا رجهٔ ا لجزایر و قبرس ا نگشت انتقاد گذاشته و فی ا لمجلس ا حتجا ج کرد وتحمیل متن را بر کنفرانس غیر قا نو نی خواند و حتی در خارج کنفرانس به‌روزنا مه نگاران این مطلب را اعلان کرد که ا لـبته این بذات خود بر پر ستیژ حکو مت قبرس دشوار تمام میشد که مسئله‌ای را د را ن اتفاق نظر نیست در کنفرا نس پیش کرده که دران عمو ما مسایل به ا تفاق نظر ر اه حل را می پیما ید .

بصورت عمو می نقش هیئت افغا نستان درین ا جتماع تائید مجدد این مطلب بو د که افغانستان قبل از همه کشور ها پیرو بیطرفی بوده ا ست و طـرفـدار مسا عی مشترك و ا نسجام مجا هدات کشور ها ی غیر منسلك میبا شد و صدر ا عظم‌افغانستان و هیئت افغانی ما نند ا جتماع بلگرادوقاهره در معرفی ا فغانستان بحیث کشور دوستدار صلح و عدا لت ووفادار به طریق بیطر فی وعدم ا لحاق و دو ستی با همه کشور های جهان جدیا نه ا براز مساعی نمو د ند .

مو قف افغانستان در دو مین کنفرانس ا سلا می و زرای خا رجه در کرا چی‌از۲٦ الی ۲۸ دسامبر ۱۹۷۰

کنفرانس ا سلامی و زرای خا ر جه ا ز ۵ — ا لی ۸ جدی ۱۳٤۹ درکراچی دایــر گردید و ا جندای حاوی مطالب ذ یل بود:

اول — جر یا نات ا خیر در شرق میانه وحمایت ا خلاقی وما دی از طرف کشور های سهمگیرنده در کنفرانس بمر دم‌فلسطین و پیکار ا یشان در راه آ زادی .

دوم — مطالعهٔ و ضع خطیریکه نتیجهٔ تجاوز نا هنجار پر تگال بر ضد جمهو ریت گینی است .

سوم — تنظیم و تمو یل فعا لیت ها ی دارالانشاء .

چهارم — همکاری ا قتصادی ، فر هنگی و ا جتماعی بین کشور های اشتراك کننده .

الف — با نك بین ا لـمللی ا سلا می تجارت و ا نکشاف .

ب — آ ژا نس خبر رسانی بین ا لمللی ا سلا می .

ج — تا سیس و تقویت مراکز فر هنگی ا سلا می سر تا سر جها ن .

پنجم — تذ کار روز ۲۱ — ا گست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد ا قصی .

ششم — تا ریخ و محل سو مین کنفرانس اسلامی و زرای خا رجه .

در جلسهٔ عمو می ر ئیس هیئت افغانستان بحیث او لین نا طق روی مو ضو عــا ت ا جنده سخن گفت و مو قف کشور را د ر بارهٔ مسئلهٔ جریات ا خیر شرق میا نــه و حمایت ا خلاقی و مادی کشور های حا ضر کنفرانس بمر دم فلسطین که قبلادرکنفرانس جده نیز مطرح بحث قرار گرفته مجد د ا تائید نمود . دربارهٔ تجاوز پر تگال بــر جمهو ریت گینی گفته شد که ا فغا نستان از تجا و زیکه بر مر د مان مسلمان گینی از طرف ا ستعمار پر تگال بعمل آ مد ه بی علاقه مانده نمی توا ند و کشور ها ی سهمگیرنده این کنفرانس برای منا فــع مشترك باید با ا ستعمار گران مقا بـلـه بنما یند .

درباره تنظیم و تمویل فـعـالیت هـــا ی دارالانشاء اظهار گــردید کـه هـیئت افغانستان جدا طرفدار آن میباشد که منشی عمومی در آ غاز و ظا یف را به پیما نـهٔ محدود بعهده بگیرد و خد مات وی واعضای

دفترش در روشنی تجربه مطابق قبول و تصدیق دول عضو در آینده توسعه یابد.

دربارهٔ میعاد توزیع سهمیه ها هیئت افغانی ابراز عقیده نمود که اشتراک کشور های عضو به اساس عایدات فی نفر هر کشور تعیین گردد.

در خصوص همکاری اقتصادی فرهنگی واجتماعی بین کشور های مسلمان ابراز نظر شد که افغانستان به چنین همکاریها بین کشور های رو به انکشاف بشمول کشور های مسلمان اهمیت زیادی قایل است.

دربارهٔ تاسیس بانک بین‌المللی‌اسلامی تجارت و انکشاف گفته شد که هیئت افغانستان راجع به امکانات تاسیس یك بانک بین المللی تجارت و انکشاف غور لازم نموده است عقیده هیئت افغانی برین است تا این پیشنهاد توسط مقامات مالی و بانکی کشور های عضو از نزدیک مطالعه شود و نظریات ایشان معلوم گردد تا آنکه چنین یك پروژه متکی بر میعاد های ثابت و قابل تحمل باشد.

در مورد تاسیس آژانس خبر رسانی اسلامی و تاسیس و تقویهٔ مراکزفرهنگی اسلامی در جهان که شامل اجندای شده است هیئت افغانی نظر یه داد که تمام این موضوعات همکاری در ساحه های مختلفه باید از طرف متخصصان فن تدقیق و مطالعه گردد تا به اساس نظریات مثبت روی این مسایل تصامیم صورت گیرد.

بر علاوهٔ آنچه گفته شد نقش هیئات افغانی در جریان کنفرانس متوجه نزدیک ساختن موقف های کشور ها بود.

هیئت افغانی در امور طرز العمل کنفرانس پیشنهاد های مفید کرد مثلا تشکیل دوکمیته شامل نمایندگان همه هیئت ها برای مطالعهٔ تنظیم و تمویل فعالیت های دار الانشاء ودیگر برای مسوده کردن اعلامیهٔ نهائی کنفرانس که مورد تائید کنفرانس قرار گرفت.

در پایان جلسه تصمیمات ذیل از طرف کنفرانس اتخاذ گردید:

اول – در قسمت شرق میانه تصامیم کنفرانس های رباط و جده که عبارت از تائید وضع خطیر شرق میانه و تطبیق فیصله های ملل متحد بود یکبار دیگرتائید گردید و تصریح شد تا به تجاوز اسرائیل هرچه زود تر خاتمه داده شود. همچنان از حقوق از دست رفته مردمان فلسطین پشتیبانی بعمل آمد و وعدهٔ هر نوع مساعدت به مجادلات آن مردم در مقابل غاصبین حقوق ایشان داده شد.

دوم – در موضوع گینی تجاوز پرتگال تقبیح گردید و تطبیق فیصله نامهٔ شورای امنیت ملل متحد در زمینه تائید شد.

سوم – کنفرانس پیشنهاد پاکستان و داو طلبی جمهوریت عرب متحد رامبنی بر مطالعهٔ نظریهٔ تاسیس بانک اسلامی و یا اتحاد بانک های اسلامی مطالعه و سفارش نمود تا جمهوریت عرب متحد پروژهٔ بانك مذکور را مطالعه و برروشنی مذاکرات کنفرانس آن در ظرف شش ماه تهیه و منشی عمومی این مطالعات را به دول عضو کنفرانس جهت اخذ نظریات شان تقدیم نماید. و همچنان هر کشور عضو میتوانند در اثر معرفی نمایندهٔ خود در کمیسیون مطالعهٔ پروژه سهم بگیرد.

چهارم – در بارهٔ تاسیس آژانس خبر رسانی اسلامی فیصله شد که تاسیس چنین آژانس مورد تائید کنفرانس بوده وباید کشور های عضو نظریات خود را درین باره به دارالانشاء بسپارند و منشی عمومی این نظریات را به سومین کنفرانس ارائه کند. اجتماع متخصصین دربارهٔ مطالعهٔ این موضوع در تهران تشکیل شود.

پنجم – در مورد تاسیس مراکز فرهنگی اسلامی کنفرانس از منشی عمومی تقاضا نمود تا کمیسیون متخصصین را در شهر رباط تشکیل داده و راپور آنرا به جلسهٔ سومین کنفرانس ارائه بدارد.

ششم – در بارهٔ مطالعهٔ پروژهٔ منشور فیصله بعمل آمد تامنشی عمومی در ظرف یکماه بعد از ختم کنفرانس یك تذکار نامه را راجع به اهداف و قوانین داخلی کنفرانس نشر کرده و تبصرات دول

اشتراك کننده را جمع آ و ر ی و ر ا جع به آ رزو مندی هر کدام شان در مطا لعهٔ سند مذکور کسب معلو مات نما ید . منشی عمومی در ظرف چـهار مـاه بـعد از نشر تذکار نا مه برای تشکیل ا جتماع در مورد مطا لعهٔ ا ین سند در شهر جده ا قدا نماید. والبته منشی عمو می نتیجهٔ کار ا جتما ع جده را به تو جه سو مین کنفرا نس ارائه نما ید .

هفتم ـ را جع به تمو یل و تنظیم فعالیت های دار الانشاء کنفرا نس آ ینده متنی را درینمورد به تصویب ر سا نید که درا ن ترتیب کار و تعیین و سا یل مالی دارالانشاء مد نظر گرفته شده ا ست .

هشتم ـ کنفرا نس ا علا میهٔ ر باط و فیصله نا مهٔ جده را در مو ضوع بی احترامی به مسجد ا قصی که باشغال نظا می قدس شریف تو سط اسرائیل صورت گرفته متذکر گردیده تصمیم مبنی بر ا ینکه ۲۱ ا گست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد اقصی تـــذ کا ر یا بد تا ئید نمود .

نهم ـ کنفرا نس در ا ثر د عوت حکومت افغا نستان تصمیم گرفت تا سو مین کنفرانس اسلامی و زرای خا ر جه در آ غـاز مـا ه سپتا مبر ۱۹۷۱ در شهر کا بل دایر گردید.

کنفرانس مطبو عاتی بناغلی لیپکوفسکی:

بناغلی لیپکو فسکی سکر تر دو لـــت برای ا مور خا رجه و عضو کا بینهٔ فرانسه ساعت ۹ قبل از ظهر ۲۳ میزان قبل ا ز عزیمت جا نب کشو ر ش در یك کنفرا نس مطبو عاتی در میدان هوا ئی بین ا لمللی کابل ا شتراك کر د .

بناغلی لیپکوفسکی بجواب سوالی را جع به نظر یا تش در ا ین باز دیداز افغانستان گفت :

سفر بنا غلی ژورژ پو مپیدو به افغانستان قرین مسرت بود و با ا حسا سات عمیق مواجه شد همچنان من بشما ا طمینان میدهم که ا زین سفر عمیقـا ا حسا س مسر ت میکنم ودر مورد این سفر چند تبصره مهم د ا ر م .

اول ا ینکه نجا بت و همـت مـر د م افغا نستان را که در ا ین سفر مشا هد ه کردم تقدیر میکنم واز نظر یات ز عـما ی افغانی واز طرز سیاست خارجی افغا نستان قدر دانی می نماییم و ثانیاً توافقیکه بـین نظریا ت افغانستان و فرانسه در مــــورد سیاست خار جی مسایل جهان وجود دارد موجب مسرت من گردید وبه جرات میتوانم به شـــما بگو یـم که افغـــا نســـتا ن سهم بزرگـــی در سیا ست بین المللـــی گرفته است و آن پـا لـیسی همز یستی مسا لمت آ میزی ا ست که ا فغا نستا ن از آ غاز ا سترداد ا ستقلال خود آ نر ا بر گزیده ا ست .

د یگری که لازم به تذ کر میـد ا نـم اینست که دو ستی ا فغا نستان وفرانسه یك حقیقت ا ست همه و قت نبا ید تصور شود که در جهان تنها روابط سیا سی سرد همه سر نوشت ملل گیتی را بدست دا رد بلکه ا حسا سات و نز د یکی های صمیمی قلبی هم بسیار مهم ا ست و قتیکه مـــن بعضی جنبه های همکاری ا فغا نستـان و فرانسه را از نز د یك د یدم درك کر د م که ما تا چه اندازه از نظر ا حسا سا ت با یکدیگر نز د یك هستیم بنا بر یـــن این همکاری در سا حه های مختلف و د ر زمینه های مفید ا دا مه خوا هد یا فت د ر زمینه ا ین همکاری های ثمر بخش مـــن مثال کو چکی را ارائه میکنم و قتی به کندز رفتم و از ارتو بلاقی که یك مرکز اصلاح زرع و تکثیر پنبه است د یدن کردم در آنجا مشا هده نمودم که یك عـــده متخصصیـن فرانسوی خد مت میکنند ا لبته شما میدانید که ز رع پخته و تو لید بیشتر آن در بلند بردن سطح ز ندگی هزاران مر د می که در این نا حیه زندگی میکنند تا ثیر ز یاددارد و ثا نیا تو لید بیشتر پنبه در صا درا ت افغا نستان نقش بزرگی دا رد .

من با مسرت ملا حظه کردم که متخصصین دراتاق های لابراتوار و یا در ما موریت دفتر ها محبو س نیستند بلکه آ نها د ر مزرعه با د هقا نان ا فغانی تما س مصمم دارند و ثمر کار خودرا با ین تما سها بـا مسرت حا صل میکنند .

همچنان در نا در شاه رو غـتون عیـن همکاری نزدیك رابین ا طباء ا فـغا نی و فرانسوی مشا هده کردم و هم در موسساتی

که همکاری فرهنگی بین افغانستان و فرانسه موجود است عین توافق همکاری واحساسات دوستی را ملاحظه نمودم و بسیار مسرور هستم که لیسه استقلال به مساعدت حکومت فرانسه اعمار میشود این لیسه مرکزی خواهد بود که در قطار سایر موسسات تعلیمی برای آماده کردن جوانان افغانی در زندگانی امروز و فردا نقش مهمی خواهد داشت .

در این مورد یك موضوع دیگر را میخواهیم اظهار کنم که فرانسه به هیچ صورت نمی خواهد همکاری های فرهنگی و امداد های فرهنگی آن در محیط های سر بسته ای صورت بگیرد و جماعات و موسسات و محیط های سر بسته فرهنگی را مساعدت بکند . به عبارت دیگرفرانسه به هیچ صورت نمی خواهد که سهمگیری فرهنگی آن یك سهمگیری فرانسوی باشد بلکه ما میخواهیم که این همکاری مشترکا فرانسوی وافغانی باشد و مساعی ماتوام با صرف مساعی افغانها در پیشبرد امور صورت بگیرد چنانکه ما آرزو داریم در داخل لیسهٔ استقلال یك مرکز فرهنگی ایجاد شود که ادارهٔ آن بدست فرانسوی‌ها نی بلکه به مشوره مشترك فرانسوی ها و افغانها اداره شود .

آرزوی دیگر ما این است برای‌تدریس زبان فرانسوی با کمك فرانسه نه تنها در لیسهٔ استقلال و ملالی تدریس گردد بلکه در دیگر لیسه ها نیز به تدریس بپردازند .

ښاغلی لیپکو فسکی به جواب سوال دیگری راجع به مساعدت مالی فرانسه به افغانستان چنین گفت در هنگام‌مسافرت من در کشور شما در این باره مذاکراتی صورت گرفت در حقیقت فرانسه مساعدت های فرهنگی همچنان مساعدت های فنی به افغانستان میدهد ما یك قرضهٔ تقریبا بالغ بر چهار ده ملیون دالر به افغانستان پیشنهاد کرده ایم در مورد این قرضه مذاکراتی صورت گرفته ودر بارهٔ مقدار قرضه موافقت سود مندی صورت گرفته است و راجع به سایر شرایط این قرضه در آینده نزدیك مذاکرات بین هیئت های طرفین صورت خواهد گرفت .

من بشما اطمینان میدهم که در اثر مسافرتم به افغانستان و مذاکراتیکه در این جا صورت گرفت معلوم شد که ارادهٔ مشترك موجود است تا این مذاکرات بصورت ثمر بخش بسر برسد و چنانکه شما ذکر کردید ما واقعا میخواهیم که در پلان پنجسالهٔ آیندهٔ افغانستان اشتراك داشته باشیم اما آنچه که بسیار مهم است اینست تا پروژه های مورد انتخاب قرار بگیرد که از هر حیث مفید بوده و دارای عایدات باشد زیرا هدف ما در این همکاری آن نیست که از طریق‌این‌چنین قرضه ها فشاری در اوضاع مالی‌افغانستان وارد شود در مورد این قرضه پروتوکولی با مضاء خواهد رسید و پروژه های‌مورد انتخاب‌قرار خواهد گرفت که‌برای‌پیشرفت اقتصادی افغانستان و تعمیم صنایع‌خفیفه وصنایع استهلاکی دارای عواید سریع ـ الثمر باشد و به این صورت مساعدت فرهنگی فرانسه و همکاری آن در ساحهٔ امداد فنی تکمیل گردیده و امداد مالی واقتصادی نیز صورت بگیرد .

بصورت خلص ما می خواهیم در این همکاری خود به افغانستان دو عامل مهم را در نظر داشته باشیم یکی بر آورده شدن تجهیزات برای پیشرفت کشورودیگر احداث صنایع کوچك که مصرف آن زیاد نبوده و عواید آن سریعتر باشد .

ښاغلی لیپکو فسکی راجع به تسهیلاتیکه فرانسه از طریق بازار مشترك برای ایران ولبنان به اساس قرارداد های جداگانه فراهم نموده است و آیا برای افغانستان نیز چنین تسهیلاتی فراهم خواهد شد چنین گفت دوستان افغانی که در عین اقامت من سوالاتی از من کرده اند اکثر آن پیرامون حل و فصل مسایل اقتصادی شان میباشد دربارهٔ کشورهای دوست مانند ایران و لبنان ما ترتیباتی گرفته ایم و موافقه های در این زمینه برای کشور الجزایر و حتی در بارهٔ کشور جمهوریت عربی متحد در نظر است ولهذا

بعید ا ست که در مورد ا فغا نستان نـیز چنین موا فقه هائی مد نظر نبا شد . و لی با ید ا ین نوع موا فقه ها روابط بین‌کشور های ثا لث و کشور های مشترك را تعیین بدارد تا اینکه ار تباط بین بازار مشتر ك و ا فـغـا نستـان صو رت گــر فـتــه وصادرا ت افغانستان بیشتر امکا ن فروش یابد .

ښاغلی لیپکو فسکی بجوا ب سوا لی در مورد بحرانها ی شر ق‌میا نه و اینکه آیـا سیا ست فرانسه در مورد این منطقه جها ن بعد از وفا ت رئیس جمهور فقید مصـــــر جمال عبدالنا صر تغییر ی خوا هد یا فت یانه چنین گفت : البته شما میدانید که صدراعظم فرانسه برا ی اشترا ك درتشییع جنازهٔ جمال عبدالناصر به قاهره مسا فرت کرد و این امر عمق اندازه تا ثر مـرد م فرانسه را در بارهٔ وفا ت جمال عبدالنا صر ظاهر میسازد در حقیقت جما ل عبدالنا صر با قبو ل پلان راجرز یك شجا عت سیاسی بزرگی رابکار برده بود فی الواقع ماترجیح میدادیم که پلان راجرز نخست‌بین چارکشور بزرگ ذیعلاقه مطر ح میباشد و بعد ازآن به جانبین نزا ع پیشنهاد میگردید مو قف فرانسه این است که باید چهار کشوربزرگ ماموریت یارینگ را مشترکا تایید میکردند تا اینکه اقداماتیکه روی دست گرفته بشود به یك صلح عادلانه ویك صلح‌پایدار منتج گردد البته اساسا ت تطبیق پلان یار ینگ نخست از همـه همان فیصله ۲۲ نـوا مبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت ملل متحد است وباید بخاطر بداریم که خروج قوا ی اشـغا لی اسرائیل از مناطق تحت اشغال از مواد مهمه فیصلهٔ نامهٔ مذکور میباشد .

در آن فیصله نامه احترام استقلال کشور های منطقه احترام تما میت ارضی کشورها تذکار داده شده .

باید به خاطر داشت که بحرا ن شر ق میانه به ذات خود یك بحرا ن دشوارومدهشی میباشد ونباید مشکل دیگر یکه عبار ت از جنگ سرد است به این بحران علاوه شود بنابر ین ماعقیده داریم چارکشوربزرگیکــه عضـــــو شـــو را ی امـــنیت هســـتند در قبا ل صدور فیصله نامهٔ شورا ی امنیت مسئولیت خاصی دارند اینکه این چهار کشور یکبار در تایید فیصله نامه شورا ی امـنیت رای داده باشند وبعدا خود را فارغ تصـور کنند ویا هر کدام شان موقف متمایز بگیرند در این صور ت راه حلی موجود نخوا هـد شد .

تجارب چند هفته اخیر به ما ثابت کرده است که یگانه طریق قابل اختیار اینست که چهار کشور عضو دایمی شورا ی امـــنیت بطور مشتر ك در این مورد تصمیم گر فته وبرای بسر رسید ن مـا مور یت یارینگ تصمیما ت متحد ی اتخاذ نمایند .

من بشما یقین مید هم برای بر قراری یك صلح مبنی بر عدا لت و صلح پایدار در این ناحیه فرانسه بمسا عی ایکه شماخط مشی آنرا میدانید ادامه خوا هد داد ایـــن خط مشی عبار ت از شنا سایی حاکمیت یکدیگر ، برای ما خروج قوای اسرا ئیل‌از منطقهٔ که بعد از جنگ ۱۹۶۷ آنرا اشغال کرده است شر ط مهم میباشد .

ښاغلی لیپکو فسکی به جوا ب سوا لی گفت : در این زمینه واینکه یکی از کشور های بزرگ ملاقا ت چارکشـــور را رو ی اتهاما ت منبع بر استقرار راکتها ی سام (۲) وسام (۳) در سواحل کانا ل سویــــز ازطرف جمهوریت عربی متحد برای مدتـی با ثمر می خواند گفت بر عکس نظر ما این است که این نو ع الزاما ت و تنا زع باید تماس بین چار کشور را سریع تر سازد نه اینکه موجب تاخیر آن گردد هر چه مو جب تاخیر این مذاکرات شود نزد ما خطیر خواهد بود ولازم است که چار کشور بزرگ‌برای تعین وتمدید تاریخ اور بند مؤفق شونـد از یکطر ف اوضا عدر این ناحیه شکــــل انقلاب را به خود گرفته است واز طر ف دیگر متحمل این اوضا ع برای مرد ما ن این ناحیه پیش از این دوام نخوا هد کرد لهذا هر گونه تاخیر برای بر قرار ی صلح در این منطقه جهان خطر ناك خوا هدبود .

ښاغلی لیپکو فسکی در جواب سوالی راجع به انعقاد معاهدهٔ عدم تعرض‌بین اتحادشوروی و جمهوریت اتحادی آلما ن ونظر فرانسه‌در این مورد چنین گفت شما میدانید که رئیس جمهور ما اخیرا به اتحاد شوروی مسافر تی

کرده وازین موافقتنامه حسن استقبا ل نموده است من میخوا هم بشما توضیح بد هـــم که دیپلو ماسی فرانسه در مرا حل تهیه‌این موافقتنامه بی تاثیر نبوده است زیرا فرانسه از ده سا ل باینطر ف اصرار ورزیده است که تقسیم جهان بدو قسمت و هم چنین تقسیم اروپا به دو منطقه نه تنها مصئو ن نیست بلکه خطیر است . از ده سال با ین طرف فرانسه اعلام میکند که ماورا ی دیوار های ایدالوژی وکشور ها با یك دیگـــر شناسایی داشته باشند ودر تحکیم صلـــح وهمکار ی بین المللی اشترا ك مسا عـــی نمایند ما این را قبو ل کرده نمیتوا نیم که جهان به دوکتله متخاصم تقسم شود وکتله های دیگر کشور ها را در داخل حلقه ها ی بلاك ها وابسته بدارند جامعهٔ بین‌المللی یك کل واحد را تشکیل مید هد ودران هرکسی حق سخن دارد خواه این کشور ها کو چك وخواه بزرگ باشد بنا بر این مافورمولی را که جنرا ل دوگو ل وضع کرده تعقیب میکنیم وبرا ی بسر رسید ن‌آن‌که عبار ت از رفع کشید گی و موافقت وهمکار ی باشد صر ف مسا عی میکنیم ما عقیده داریم که عادی شد ن روابط بین جمهوریت اتحـا دی آلما ن واتحاد شوروی یکی از مرا حـــل تطبیق این فور مول سه گانه یعنی رفـــع کشیدگی ، موافقت و همکار ی میباشـــد .

و برا ی نیل به ایـــن مقصد لاز م بود که‌اول‌جمهوریت‌اتحادی آلمان نتایج جنگ را برسمیت بشناسد ثانیا اینکه سر حد های خود رابا پولیند مطابق آن تثبیت بکند و ثالثا در میدان اقتصا دی با اتحاد جما هیر شوروی شامل همکار ی شوند .

ما باین موافقتنامه نظر مساعد دار یـم وچون ما مخالفت اروپا به دو تقسیم بودیم بنا بران از آن حسن استقبا ل میکنیم .

واین موافقتنامه بین مسکو وبن را زمینهٔ همکاری با اروپا میدانیم که با ب همکار ی بیشتر کشور های این منطقه را مفتو ح میدارد . بنا غلی لیپکو فسکی در مورد نظر حکو مت فرانسه راجـع به سیاست کشـور های بیطرف گفت: مابرای کشورهای‌بیطرف سمپاتی عمیق داریم . البته برای شمامعلوم است که فرانسه بشد ت مخالف‌تبعیض‌نژادی وهر گونه تبعیضا ت بشر ی میباشد .

حمایت فرانسه از حق تعیین سر نوشت ملل ومرد ما ن هم جز نظریا ت اسا سی آن میباشد سیا ل گذشته وقتی خود م از فرانسه در ملل متحد نما یند گی میکرد م در بارهٔ نظریا ت عمو م کشور های بیطر ف حمایت خود را اظهار کرد م از طر ف دیگر طوریکه بشما گفتم سیا ست کشور ها ی بیطر ف مورد همدر دی ما و پشتیبا نی‌عمیق ماست و ما از آن کشور هاییکه حاضرنیستند بسته به کتله ها باشند ویا آله دست کتله ها قرار گیر ند وبخوا هند اظهار شخصیت بکنند حمایت میکنیم البته فرانسه همین‌نظر را برای خود نیز دارد وبرا ی دیگرا ن ازآن حمایت میکند .

بناغلی لیپکو فسکی راجع به امکان‌تاسیس تلویز یون گفت که به مسا عد ت فرانسه در افغانستان حتمی است .

جانب افغانی این سوا ل را طر ح کردبه نظر من این موضو ع خیلی مهم ودلچسپ است ومن آنرا به توجه حکو مت خود قرار خواهم داد .

بشر طیکه تلویز یون در پیشرفت‌فرهنگ تطبیق شود یك وسیلهٔ بزرگ‌و مهم میباشد وفرانسه در این مورد تجاربی دارد و اگـر در این صور ت من بتوانم موفق شو م ودر این راه موا فقتی حا صل میگردد یك زمینه مهم همکار ی بین ما فرا هم خواهد شد .

بناغلی لیپکو فسکی در اخیر اظهار داشت آنچه در اخیر میخوا هم اظهار کنم اینست که در سیاست خار جی افغانستان وفرانسه هم آهنگی زیاد موجود است وفرانسه چه از جانب رئیس جمهور و چه توسط حکو مـت خود سیا ست جنرا ل دو گو ل را با عز م راسخ ادامه مید هد ودیگر بشما اطمینا ن مید هم که من به بسیار ی از کشور ها سفر کرده ام وسر زمینها ی زیبا دی را دیده ام لیکن در جا ی دیگر به این اندازه محبت و نزدیکی را بامردم فرانسه احساس نکرده ام مرد م سلحشور ، مرد انه وبا غیر ت‌شما وهم چنین دوستی مداوم هر دو کشور برای من ارزش فراوا ن دارد .

دپښتونستان دجریاناتو لنډیز

(د گل پیښوری په قلم)

دپښتونستان داولس له خوا دحق خـود ارادیت دتثبیت په لار کښې مجاهـدې او فعالیت دپخوانو کلونو په زیا ت قو ی‌شکل جریان موند لی او دی مسئلې د ځان دپاره داهمیت درجه نوره هم زیاته کړې ده .

په آزاد پښتونستا ن کښې ملی اوقو می جرگې په مسلسل ډول جاری پاتې شو ی او نـــه یـــوازې دا چه دیو جلا ملـــت په‌حیث یې د خپل قوم او دیو ځانگړی‌هیواد په خیریې د خپل وطن د هویت او تشخص په ځان ساتلو په لار کښې اقدا ما ت کړی دی بلکه په مختلفو سیمو کښې یې دبهرنو طاقتو نو او دحق خود ارادیت د مخالفینو د مداخلو او فعالیتو نو مخه نیو لې ده بلکه ددغسې نښو نښانو مخا لفت یې هم کړی دی چه دمقابلې خوا دیوی چالا کې اوتردستی په شکل کښې دانښیې چه گویا دپښتونستان آزادی سیمې دپاکستان جزء دی اوسرنوشت یې په پاکستان پوری تړلی دی .

په منځنی آزاد پښتو نستان کښې چه‌یو خواته آزادی خواهو خلکو مقابل لوری تـــه دا حقیقت څرگند کړی دی چـــه پـــر دی نمایندگان نور داسې نه شی کولی‌چه‌دآزادو علا قو خلك دخپلو محکو مو ورونـو لــــه سر نوشت څخه بی علاقې کاند ی او په‌دې ډول مخالف قوت ته موقع ورکړی چه آزادی سیمې جلا او محکو می علاقې جدا خرا بـې او مقاو مت یې ما ت کاند ی .

نوبل پلوئې دحق خود ارا دیت مخالفینـو- هغه کوششونه هم ناکامی کړی دی چـــه په گواښ او تهدید په فریب او چل و ټه او پخپلو کښې دآزاد اولس دجنگو لو پـه وسیله یې غوښتل په آزاد وسیمو کښې د گرفت او استحکام پنجې مضبو طې کـــړی او قوم پرستان دآزاد یخوا ها نونه‌تولگی او قطاره وباسی او مخالف قو ت ته‌یې‌تسلیم کاندی .

دآزاد پښتونستان خلکو ددی مقصـــد دپاره د کافی پوهې او شعور ثبوت ورکړی دی او په دی لاره کښې ئې دقربانۍ او سر ښندنې نه هم غاړه نه ده غړ ولې .

په‌دی ډول تیر کـــال په آزا د منځـنی پښتونستان کښې دملی تحریك له پلـــوه یو مطلوب کال و دد غه ننداز ی په لیدو هر څوك دایقین کولی شی چه دا اولـــس دفریب او دسیسې په دام کښې نه راځی .

دباجوړ په آزاده علاقه کښې مامو ندو سالا رزو په ډیر شهامت مقابل لوری تـه- داو ښوده چه په دی خاوره باندې دسکند ر مقدونی غاښونه وتلی اودگوډ تیمورنه‌رانیولی دانگر یزانو تر تاړا که دلته ددښمن هڅونه خاوری شوی او چه دغسې لویو قوتو نوددې آزادی خاوری په نیولو او د دی خپلوا ك‌قوم په محکو مولو توفیق ونه موند نو بل بــــه لاڅوك وی چه په دی اولس به یې لاس‌برشی او داسې نښې نښانې به منځ ته راو ړی چه دهغې په پرده کښې داچالاکی تیره‌کړی شی چه گویا داقوم د پاکستان تابع او دا خاوره ددغه ملك یوه ټوټه ده . په دیکښې شك نشته چه که دغسې چالا کی تیره هـــم شی حقوقی او قانو نی اهمیت نه لر ی مگر دباجوړ زیر ك او هوښیار او لس ددې‌چالاکی دکامیابولو خواږه هم د مقابـــل لــــور ی ستو نی او تالو ښکته کیدو ته پرې‌نه‌ښودل.

ماموند و سالارزو د پاکستا ن دانتخاباتو په دی وروستنۍ او تاز نۍ لوبه کښې چه په محکوم پښتونستان کښې هم وشوه اوطبیعی ده چه محکوم اولس دپارلما نی اوقانـــونی مبارزې دسیا ست لرلو په وجه په دغـــو انتخاباتو کښې گډون کاوه بر خه وانخسته او قومی تړه یې وکړه چه دا انتخابا ت‌زمونږ دپاره ملی اووطنی انتخاباا ت نه دی او مونږ ددغه مملکت دقانو نی او ملی نفوذ تر ساحې لاندې نه وو او نه یو او نه به یونو ځکـه په دغو انتخاباتو کښې برخه اخستل په‌ملی اصولو ممنو ع او کورغ دی او هر څو ك چه ددې تړی نه پل غلطی وکړی تر قو می توری او پوښتنی لاند ی به راشی .

دباجوړ اولس دخپل ملي تحريك په لاره کښې وخت په وخت جرگې کړې او خپله ملي اراده يې په هره هره موقع اومنا سبت ښرگنده کړې ده او دا روحيه نه يوا ځـې ثابته او قوې پاتې شوې ده بلکه قو ت او ښرگند تيا يې ديوه وخت نه بل ته نورههم زياتيږي .

دغه حال‌دمو مندوډخانگې‌هم‌دې دغلته ملي او قومي جرگې دتير کا ل په دورا ن کښې جارې پاتې شوې دي او دتيرکا ل په‌دورا ن کښې مومندو اوسا پودنور وکلونو په شان دناوگۍ له لارې د مومند و په خـــاوره د زور زيا تي راوستلو په خلاف خپل تاثراو خپگان ښکاره کړې دي او دا موقع يې چاته نه ده ورکړې چه د عسکر ی اغراضو او مقاصدو پوره کولو دپاره په دغو علا قـــو کښې عسکرې کمپونه ياد فو جي اهميت سرکونه تير گاندې .

دمو مند واو سا پو شينو ارو له خوا د ناوگۍ په واکمنو باند ی دشك شبهې پيدا کيدو له کبله په دغه ځاې با ند ی کا فی فشار اچول شو ی تردې چه ځو وار ی د ښبتو او تصاد م سبب شو ی دي .

دتيرا په خاوره ملي فعاليت ښه په قوت کښې روان دي . غير تي اپر يدو وخت په وخت دملي جرگو اوقو مي غـونډ و پـــه وسيله دخپل ملي هو يت دواضح ساتلو او دخپلو محکو مو ورو ڼو دسر نوشت ســـره د علاقې ښودلو هڅه کړې ده . دتير عيسوى کال په دورا ن کښې چه کوم ناپيژند گلو او ناآشنا خلك دډلو په ډول او يا په‌انفرادی شکل تيرا ته را ختلي و او د غلته يـــې تبليغات کول دتيرا هو ښيار او لس هغوی رخصت کړل او د فعاليت موقع يې‌ورنه‌کړه.

ترټولو زياته جالبه او قابل تو جه نکته داده چه د آزاده پښتونستان په گرد اولس کښې په ملي سو يه د آزاد پښتونستا ن د هويت او موجوديت يعني دزوړ حا لت دبر قرار ساتلو دپاره زبر دسته جذبه راولاړه شوې ده او ددې حر کت آغاز هم د خيبراو لواړ گی نه شوی دی .

اپريدو شينوارو تعليما فته ځوانانو پــه تيرکا ل کښې د ملي انجمنو نو په وسيله په دستجمعي ډول دا آواز او چت وساته چه دآزاد پښتونستان هويت‌په هيڅ ډول‌دړنگولو او ماتولو قابل نه دی او مونږ به هيچا ته دا اجازه ورنه کړو چه زمونږ دا حالت لــه منځه يوسی .

ددی آواز د بيابيا هر غوږ ته درسو لو دپاره بيشماره جلسې دپښتونستا ن پـــه مختلفو آزادو سيمو مخصوصا لواړ گـی او خيبر کښې شوې او دآزاد پښتونستا ن‌دهرې خولې نه يې دمرستې او حمايت آواز راپورته شوی دی تردی چه کوم خلك دپاکستا ن د حکومت له خوا هم دآزاد و پښتونستانيانو نمايندگان گڼل کيږی هغو ی هم په‌ډير شدت او ټينگار دا آواز پور ته کوی او ددی حالت مرسته کوی .

په محکوم پښتونستان کښې د ملي‌شعور قوت او بيدارې په ښرگنده ډو ل زياتي کړې دي او په دې جريا ن کښې يو غوره نکـته داده چه دپښتونستا ن هغو ملي مشرانو د آزاد پښتونستا ن د اوسيدو نکـــو او پـــه اصطلاح دقبايلي ورو ڼو موقف در ك کړې او په خپلو وينا و کښې يې داويلي دی چه مونږ دخپلو قبايلو ورو ڼو دپاره هـغه څه غواړو کوم څه چه دوی دخپل ځان او خپلې سيمې دپاره غواړې د پښتونستا ن سترمشر خان عبدالغفار خان د پښتونستان د ملـــی ورځې په مناسبت پخپله سږ نۍ‌ويناکښې وويل چه : زه دقبايلو ورو ڼو خوشا لـــی غواړم او دا غواړم چه د دوی په باب‌هرپور ته کيدو نکې قدم دی د دوی په خوښه او رضاوی .

خان عبدالولی خان دنشنل عوا مي‌پارتۍ ځوان او زړ ورليډر دحزب په‌رسمي غونډو کښې دا حقيقت بيا بيا غبر گ او تکرار کړې دی چه مونږ دخپلو قبايلو ورو ڼو د ژوندانه دطرز په بدلو ن کښې هـــيڅ ډول غرض نه لرو او مونږ د دوی دپاره هغـــه څه غواړو چه دوی يې دځان دپاره غــوره کـــړی .

دمحکوم پښتونستان په دواړو بر خوکښې دقو مي شعور او بيدارې نهضت ښه‌په‌تندۍ روان پاتې شوی دی او اوس د دی حقيقت نه هيڅوك انکار نه شی کـــولی چـــه د پښتو نستان دملت مسئله‌دوخت‌له‌تيريدو نه يواځې وړه يازړه نه شوه بلکه دا په تاريخ

کښی دخپلو ډیرو قو ی جړو او عمیقوریښو څخه پرله پسی قوت اخلی او دزما نی په تیر یدو یی تاز گی نوره هم سواکیږی .

په تیرکا ل کښی د پښتونستا ن د محکو می علاقی ډیرو زیاتو معروفو کسانو په ملی محاذ پوری دالحاق او په دی لاره کښی دهر ډول قربانۍ ورکولو اعلان کړیدی.

په ملی محاذ پوری دالحاق کوونکوکسانو اهمیت مختلف انوا ع لر ی ځینیشخصیتونه لکه بیشماره فارغ التحصیلان او تعلیم یافته ځوانان تعلیمی او عرفانی اهمیت لر ی . ځینی نور یی د تد بر او اداری او تنظـــیم شهر ت لر ی او ځینی نور یی د قو مـــی رسوخ او شهر ت په لحاظ د اهمیت حامل دی او ځینی نور یی روحا نی قوت او قیمت لری چه مخالف او متعصب قوتو نه یـــــی پریشانه کړی او په تکلیف اخته کړی دی.

دایو څرگند حقیقت دی چه په محکو م پښتونستا ن کښی ثقافتی او کلچر یتخلیق او استعدادیو مخ د ملی محاذ په مرسته‌کښی ولاړ دی او مبالغه به نه وی که ووایو چه مخالف اخبارو نه او د مخالفینو د غونډ و ستهیجو نه په ډیره لوړه سو یه هم دپښتو شعر او تعالی ته محتاج پاتی شوی دی .

دمحکوم پښتونستان په خاوره د حـق خود ارادیت په مرسته دا دوه نهضـتو نه ډیر دتو جه وړدی چه یو د پښتنو میر منو او بل د پښتنو ځوانا نو .

دپښتنو میر منو ملی نهضت سږ کال د میرمن نسیم ولی تر لار ښودنی لاندی ډیــر انکشا ف کړی دی او ډیر ی دسرســـر او معروفی میر منی او پیغلی په دی نهضـــت کښی شریکی شوی دی . دنمو نی په ډو ل دهزاره ضلعی بیگم گوهر رحمانچه‌نه‌یواځی یوه ډیره منوره میر من ده بلکه د(رایعامه) په نامه یوه جریده هم خپروی ، دملی محاذ سره ملگر ی شو ی او خپل اخبار یی هم دملی محاذ په مرسته دتبلیغ او فعا لـــیت دپاره وقف کړی دی او دغه راز دمـــردان ضلعی پیغله پروین تاتا ری چه یوه فداکاره او تعلیمیافته پیغله ده دا او دغسی نور ی بیشماره پیغلی دملی محاذ په مرسته میدان ته راوتلی او په هره قومی جلسه کښی دا ټپه وایی چه :

که دزلمو نه پـــوره نـــه شـــــوه
پښتو نستا نه جینکۍ به دی گټینه

دځوانا نو نهضت په دوو ځانگویشـــل کیږی :

یو فارغ التحصیل ځوانان دی او بل یی په تحصیل بوخت .

د تحصیل نه فارغ ځوانـــان په مختلفــو نومونو او عنوانو نو په ملی فعا لیت‌بوخت‌و تر څو چه په تیر کا ل کښی دهر یخوانه دافعالیت شرو ع شو چه باید دځوانا نودا دمختلفو نو مونو لاندی ویشل شوی ډلیرایو ځای کړی شی او په یو مر کز کښیمتمرکز شی چه قو ت یی زیا ت موثر او فعا ل شـــــی .

بالاخره همد غسی وشو ل او دځوانا نو یو عالی کانوانسیون دپیښور په شا هیباغ کښی وشو چه قریبا د یولکو په حدودوکی ځوانان ورته راغلی وو .

دځوانانو دی لو ی جرگی دځوانانو دیوه تنظیم اصل او پیشنهاد تصو یب کړ اوخان عبدالو لی خان یی دخپل لوی مشر اوددوی په تعبیر دسو پریم کمانډر په حیث اعلان کـــړ .

خان عبدالو لی خان دی نو ی تنظیمیاپه نورو الفاظو کښی دښا یسته اوښکلوتاوسانو په تنظیم با ندی (پښتون زلمی) نوم‌کښیښود او سرله دغی ورځی دځوانانـــو مختلـــــف انجمنو نه په یوه متحده او پراخه ورور ولۍ کښی را غلل چه په ډیره دلچســـــپۍ او موثریت لگیا دی کار کوی او که دمخالف بادځپیړه یاد تور ستر گو نظر یو نه وړل نو د هر ډو ل کامیا بۍ او په زړه پور ی قو می نتیجو امید تر یکیدی شی .

دځوانانو بله ځانگه دشا گردا نو ده‌وړم کال د اول ځل دپاره د محکوم پښتونستا ن په خاوره کښی دشاگر دانو یو تنـظیم د (پښتو شاگر دانو د اتحاد یی) په نا مه میدان ته را ووت ، دی اتحادیی په گـــرد محکوم پښتونستا ن یعنی پیښور ،مردا ن، سوات ، کوهات ، بنو ، دیره‌اسمعیل خان کویټه ، پشین ، او نورو سیمو کښـــــی د

(نور په ۲۰ ۷ مخ کی)

رویداد های مهم سیاسی جهان

سال ۱۳٤۹ آغاز گردید ا ما از تشنــج پارینه در جهان کاسته نشد . در جنو ب شرق آ سیا مخصو صا درکمبودیا وا قعـۀ پدید آ مد که دا منۀ جنگ را از ویتنام به کشور های مجاور آن گسترش داد . د ر غیاب شهزاده نورودوم سها نوك ر ئـیس دولت کمبودیا کود تای صورت گـرفت . برکناری سهانوك که فکر میشد به مفـا د غربی هابوده و در عین حال و جود چـهل تاشصت هزار قوای ویتنام شمالی که ا ز سالها به ا ینطرف از جنگل های‌کمبود یـا برای حمله بر عساکر و یتـنام جنـوبی و متحدینش ا ستفاده میکردند بیا نگر و ضع و خیم کمبو دیا بود . سها نوك که بــه پیکنگ ر فته بود طی بیانیه های از مر د م

کمبود یا تقاضا میکرد رژیم چینك هینك وطرفدار انشا نرا ازپای در آورنــد و ا ز طرف د یگر طارات بم ا فگن نـوع‌ب ۵۲ امریکایی برای جلو گیری از نفوذ قو ا ی مقابل صد ها تن بم‌را بر موا ضع‌وتاسیسات سرحد کمبودیا با و یتنام جنـوبـی فر و می ریختند جنگ بین قوای متخا صم‌آغا ز شد . حکو مت جدید پنوم پن بیهوده تلاش داشت تا قوای کمو نیستی را از کمبودیا

خارج سازد و درین راه از ا تحاد شوروی وانگلستان، خوا هان کمك شد اما شهزاده سهانوك دریك بیانیۀ پنج فقر وی که مورد تایید و یتنا م شما لی نیز قرار گرفت از شروع جنگ های گیر یلای در کمبود یــا

سخن گفت ووعده داد که سلاح وتجهیزات لازم رابرای گیر یلا ها خوا هد فر ستا د. جنگ در و یتنام و کمبود یا محد و دنماند بلکه به کشور های د یگر ایــن حــو ز ه ماننددلاوس‌نیزسرا یت کرد . سوپاناوونگ رهبر پتتلاوها میگفت عسا کر ا مریکا ئی از تایلند به لاوس مدا خله میکنند مقابلتا سوانا پو ما صدراعظم آ نکشور از نفو ذ

عساکر و یتنام شمالی درلاوس حرف‌میزد . خط هوچی من در لاوس و د یگر مناطقیکه قوای حکو متی با پتتلاو ها در پیکار بودند مورد حملات پیهم طیارات غول پیکرامریکائی قرار میگرفتند . این طیارات در عین ز مان ماموریت داشتند تا آن منا طـق و یتنــام جنوبی را که کمو نست در آن تمر کزپیدا کرده بود ز یر بمباران گیرند . از جا نبی هم قوای ویتنام شما لی و ویتکا نـگهـا تاسیسات و کمپ های نظا می را درویتنام جنوبی بصورت متوا تر مورد حملۀ هاوان وراکت قرار میدا دند و بعضا تا چـند ین میل شهر ها پیشروی میکر د ند . نـفـو ذ قوای کمو نیستی در کمبودیانیز روز افزون بود حتی در ۳۰ میلی شهـر پنـوم پــن رسیده بودند . با گذشت یك و قت‌نسبتا مختصر حلقه محا صره و یتکا نگها بد و ر شهر پنوم پن تنگ ترشد و راه های مهم ارتباطی پا یتخت کمبودیا را با جنوب و شرق آ نکشور قطع نمودند . برای تقویت قوای کمبودیا ئی عسا کر و یتنام جنو بی سر حد بین آن دو کشور را عبور نمو دند درعین حال ا عزام قوای ا مریکا یی بــه کمبودیا از نظر محا فل سیاسی جهان‌چنین تلقی شد که شا ید این ا مربه عکس‌العمل غیر قابل کنترول منتج شود. ر یچـار د نکسن ر ئیس جمهور ایالات متحدۀ ا مریکا گفت حملات مشترك قوای و یتنام جنو بی وامریکا متو جه آن مناطق کمبو دیا ست که عساکر و یتنام شمالی وویتکا نگها ی ویتنام جنوبی در آن نفو ذ کرده ا ست . نکسن ا ینرا هم گفت مقصد ازین حملا ت تجاوز بر حقوق د یگران نیست و نبا یـد بحیث گسترش دا منه جنگ و یتنام تلقی گردد . د ر صو ر تیکه حمله قوای و یتنام شمالی وو یتکا نگها در کمبو دیا خا تـمه یابد حملات مشترك عسا کر و یتنام جنو بی وامریکا به مراکز آنها پایان خوا هد یافت.

نکسن گفت وا شنگتن بحکو مت کمبو د یا سلاح کو چك و د یگرمهمات نظا می‌ارسال نموده و مقصد آن حفظ بیطرفی کمبودیاست.

تصمیم مربوط به اعزام هشت هزارقوا ی امریکا یی وویتنا م جنو بی به کمبود یـا از طرف ویتنام شمالی تهدید بز ر گی به صلح جهان خوانده شد ابلاغیـهٔ و یتنا م شما لی گفت اعزا م سر بازان امریکا یی در کمبو دیا قدم خطر ناکی در راه توسعه جنگ و یتنام در تمام حو زه هند و چین شمر ده میشود .

و ضع درین منطقه پر آ شوب جـــها ن متشنج تر گردید طیارات ا مریکا یی حمله بر و یتنام شمالی را مجددا شروع کر د ند.

تجدید بمباران و یتنام شمالی در پا یان و قفهٔ ۱۸ ما هه روی ا ین د لیل صورت گر فت که ویتنام‌شمالی‌برطیارات اکتشا فی وبدون سلاح ا مریکا ئی با راکت هـــا ی زمین بهوا حمله نموده ا ست .

در هانوی گفته شد که د ر ین حملا ت هوائی که در حدود صد طیارهٔ ا مریکا ئی دران شر کت داشت ۳٤ نفر بقتل رسید ه و به یك بند آب ومراکززراعتی‌ویتنام‌شمالی خساراتی وارد شده است . ا مریکا اصرار میورزد که تو قف بمباران و یتنام شما لی از طرف لیندن جا نسن روی این تفا هم صورت گرفت که بر طیارات اکتشافی‌امریکا برفراز ویتنام شما لی حمله ای صو ر ت نگیرد . ا ما هانوی این گفته را عاری از حقیقت خوا نده ا ست . در حـا لیکه ا ز یکطر ف حکو مت مو قتی و جدید التشکیل سهانوك در پیکنگ طرفداران خود را بـه ادامهٔ جنگ در کمبو د یا تشویق می کرد واز جا نب دیگر گا هی جز تصرف یك‌قصبه یا منطقهٔ سترا تژیك درین کشور یاویتنام جنوبی و لاوس از طرف کمو نیست ها و یا استر داد آن از جانب قـوا ی مقا بـل میر سید بسلسله مساعی د یپلو ما تیك در جهت ر فع کشید گی و ضع بحرانی جنو ب شرق آسیا کنفرا نسی از طرف و ز ر ا ی خارجه کشور های آسیایی و حوزهٔ بحرالکاهل درجاکار تا تشکیل شد . در ا علامیه ا یکه درپایان این کنفرا نس به نشر سپر د ه شد ا خراج تمام عسا کر خارجی ازکمبودیا مطا لبه شد .

در اعلا میه گفته شد که کمیسیو نی به اشتراك نما یند گان جا پان اندو نیز یـا و مالیز یا تشکیل میشود تا برای حل‌بحرانات کمبو د یا به سو یهٔ بین ا لمللی فعا لیت کند . همزمان بانشراین اعلامیه ده هز ا ر عسکر د یگر و یتنام جنوبی بـرای بسر رسا نیدن عملیات جنگی سر حد و یتنا م و کمبود یا را عبور نمودند منظور ا یـــن فعا لیتها ی نظا می از بین بردن‌پناهگاههای عساکر و یتنام شمالی وویتکانگها در د و شهر مهم کمبو دیا خوا نده شد . عملیات عساکر مذکور بکمك طیارات بم ا فـکـــن امریکائی صورت میگر فت . نه تنها قوا ی ویتنام جنوبی دا خل کمبو د یا شد بـلکه نیرو های آنکشور وارد لاوس نیز شد ه و خط تدارکاتی کمو نیست هارا بنام معبـر هوچی من مورد حمله قرار دادند .

مقا بلتا درواشنگتن اعلام شد که ایالات متحدهٔ ا مریکا معادل هفت ملیون ونهصد هزار دالر سلاح و مهمات نظا می را بـــه کمبو دیا می فرستند . ا ین هم وا ضح‌شد که یك ا ندازه این‌اسلحه‌قبلا به کمبو دیا ارسال شده است . خلا صه ا ینکه‌اوضاع جنوب شرق آسیا درسه ماه اول سال ۱۳٤۹ د ستخوش بحرا نیکه روبه ز یادت میرفت بـــو د .

ویتنام و کشور های مجاور آن یگا نه منطقهٔ پراز تشنج نبود که تو جه‌جها نیان را معطوف نگاه دا شته بود بلکه حسا سیت بحرانهای شرق میانه نیز سبب نـگرا نـی کشور های صلحدوست را فرا هم نمود ه بود . در خلال ا ینهمه تشنج و بحران بود که کنفرانس و زرای خارجه کشور هـــا ی اسلامی به شر کت ۲٤ مملکت در جـــد ه افتتاح شد عراق و سو ریه روی این د لیل به کنفرانس مذکور اشترا ك نکردند کـــه جنگ علیه اسرائیل یك سوال ملی است نه مـذ هبی .

درین کنفرانس را جع به هم آ هنگی و انسجام کمك های که به مبا ر زین فلسطین داده میشو د و هم اعادهٔ حقوق ا عربا د ر شهر بیت ا لمقدس بحث شد .

درحالیکه این کنفرانس ادامه داشت‌اخبار

واصله از نبرد هوائی بر فراز کانال‌وسویز بین طیارات جمهوریت متحدهٔ عرب و اسرائیل و حملات اسرائیلیان بر اردن و سوریه حکایه میکرد . از همه رقت‌آورتر حمله طیارات اسرائیلی بر یك مکتب ابتدائی جمهوریت متحد عرب در شرق اسماعیلیه بود که به اثر آن در حدود سی طفل معصوم تلف و بهمین تعداداطفال دیگر مجروح شد ند . افکار عامه جهان این حملهٔ وحشیانهٔ اسرائیل را نکوهش کرد و مصر رسما به او تانت سر منشی ملل متحد نسبت این حادثه احتجاج کرد.

دراین وقت اسرائیل تبلیغاتی را راه انداخت که مصر به نصب راکت های نوع سام ۳ مبادرت ورزیده و پیلوت های شوروی از خاك مصر دفاع میکنند. اشاعه این راپور ها حکومت ریچارد نکسن رانیز دستخوش تشویش ساخت . در قاهره نطاق جمهوریت متحد عرب تبلیغات اسرائیل را بمنظور بدست آوردن کمك بیشتر از ایالات متحده امریکا تفسیرکرد.

به تعقیب همین تبلیغات اسرائیل حمله شدیدی بر لبنان انجام داد و تلفات جانی ومالی سنگینی بر افراد ملکی آنکشورتحمیل نمود . شورای امنیت موسسه ملل متحد برای بحث دربارهٔ این حمله قوای هوائی وزمینی اسرائیل بر لبنان بطور اضطراری تشکیل جلسه داد و در پایان مسودهٔ هسپانیه را که تقاضای اخراج اسرائیل را از لبنان مینمود به‌اتفاق‌آراء تصویب کرد .

در مسکو الکسی کاسیگین صدر اعظم اتحاد شوروی ضمنا تبصره در مورد این حمله اسرائیل گفت اسرائیلیان تمام کوشش های را که برای حل سیاسی معضلهٔ شرقمیانه صورت میگیردبه‌ناکامی مواجه می سازد .

درخرطوم سران کشور های جمهوریت متحد عرب سودان و لیبیا به تعقیب این حمله تشکیل جلسه دادند تا موقف متحدتری را در برابر بحران شرق میانه اتخاذ کنند .

به سلسلهٔ انکشافات اوضاع در شرق میانه یکی هم تسلیم دهی و تخلیهٔ پایگاه های امریکا وانگلستان در لیبیابود. در مراسم که بدین مناسبت بر گزار شد هیئات های کشور عربی وارد طرابلس شدند در جمله‌این هیئات‌ها جمال‌عبدالناصر رئیس جمهوریت متحد عرب احمد حسن‌البکر رئیس جمهور عراق و نور الدین الاتاسی رئیس جمهور سوریه، شارل‌حلو رئیس جمهور لبنان و جعفر النمیری رئیس‌دولت سودان شامل بود ند .

درجریانات بین‌المللی واقعه‌مهمی درآلمان که‌رخداد یکی هم ملاقات‌صدراعظمان دوآلمان در کاسل بود . دراین کنفرانس گفته شد ازین دو کشور هیچکدام نمی توانند بوکالت دیگری حرف بزنند .

ملاقات تاریخی سی و یکم ثور دومین جلسهٔ بود که بین رهبران‌جمهوریت اتحادی آلمان و آلمان شرقی صورت گرفت . ملاقات اولی بتاریخ نزدهم ماه مارچ به شهر ایرفورت در آلمان شرقی انجام پذیرفته بود .

سه ماه اول سال گذشت اما باز هم از بحران و تشنج درجهان کاسته نشداوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد در پایان سفرش از مسکوگفت‌کدام امید حل فوری را در مورد هندوچین نمی بیند .

اوتانت که بتاریخ هفدهٔ جون برای مذاکره با مقامات اتحاد شوروی بمسکو مسافرت نموده بود راجع به شرق میانه گفت پدیده های جدیدی در موقف های ایالات متحده امریکا و اتحاد شوروی در مورد بحران شرق میانه موجود است که میتوانند خلا را بین‌طرف‌های مذکور در رسیدن بیك حل سیاسی کمتر سازد .

دراین وقت در شرق میانه انکشاف دیگری پدید آمد وان مذاکره سران کشور های عربی در طرابلس بود دراین‌مذاکرات جمال عبدالناصر رئیس جمهور فقید مصر ملك حسین پادشاه اردن نورالدین الاتاسی رئیس دولت آن وقت سوریه احمد حسن البکر رئیس جمهور عراق معمر القذافی رئیس دولت لیبیا اشتراك داشتند . در طرابلس‌ناصر اعلام داشت که کشور وی هزاران نفر را برای پیلوتی‌تحت تربیه گرفته و صدها طیاره بدست‌می‌آورد

وعنقریب جمهو ریت عرب از لحا ظ قدرت هوائی با اسرائیل برابر خوا هــد شد . درینوقت جنــگ در جبهــهٔ شر قی شد ت اختیار نموده قوای سو ریه سر حد آنکشور را عبور نموده دو موضع نظا می اسرا ئیل را از بین بر دند وبااسرا ئیلی ها بجنگ تن به تن مقا بله نمودند . در ا علا میــه رادیو د مشق گفته شد که از جمله ۲۰۰ طیارهٔ اسرائیلی که درین عملیات جنگیعلیه سو ریه حصه گرفته بودند ۱۱ عدد آ نهــا توسط قوای سوریه سقوط داده شده‌است .

در حالیکه این جنگ توجه جها نیان ر ا معطوف نگهداشته بود در سیگون اعلام شد آخرین دسته های جنگی ا مریکا بعــد ا ز دو ماه ا شتراك در عملیات نظا می علیه‌قوای طرفدار نورو دوم سها نوك وویتکانگها ا ز کمبودیا خارج شدند (هشتم سر طــا ن ۱۳۴۹) منا بع رسمی سیگون گفتند که در حدود ٤۰۰۰۰ عسکر ا حتیاطی و یــتــنا م جنوبی در کمبودیا باقی مانده واز کمك‌های هوایی امریکا بر خوردار خوا هد بود بــا اخراج این قوا عساکر و یتنام جــنو بــی فعالیت شانرا در کمبودیا شدت بخشیدند.

درعین حال هیئت مخصو ص کشور های آسیایی مذاکرات شا نرا برای ا عادهٔ صلح درکمبودیا با اوتانت سر منشی مو سسهٔ ملل متحد در نیو یارك آغاز کردند . ا ین هیئات که در آن نما یند گان ما لیز یــا اندو نیز یا وجاپان شا مل اند قبلا بتما م کشور ها ئیکه بمو ضع هندوچین ار تبا ط دارند مسا فرت نمو ده و با او لیای‌اموراین کشورها مذاکراتی‌انجام‌داده‌بود. هیئت‌ازطرف کنفرانس وزرای خارجه یازده کشورآسیایی وحوزه بحرالکا هل درجاگار تا تعیین شده بود .

از جانب د یگر قصر سفیدایالات متحده امریکا اعلام داشت که حکو مت آ نکشور به بمباران را هائیکه از طریق کمبو دیا به ویتنام جنوبی ختم میشود وازین راه هــا برای ا نتقال ا سلحه ا ستفاده میشودادامه خوا هد داد ا ما در صدد ا عزام مــجــد د عساکر ا مریکایی به کمبود یا بر نخواهد آمد .

نطاق قصر سفید این مو ضوع را که‌در حقیقت سیاست حکو مت ا یالات متحده د ر مورد کمبودیا میبا شد پس از ملا قــا ت و یلیم را جرز وزیر امورخارجهٔ امریکا بــا رئیس جمهور نکسن ا ظهار نمود .

چندروز بعد تر و یلیم را جرز حیــسن موا صلت به سیگون گفت و قت آن‌رسید ه تابرای ختم جنگ و یتنام بمذاکره پرداخت. وی گفت ریچارد نکسن برایش هدایت داده تا هنگام ا قا مت در سیگون در یا بد که آیا ا بتکارات دیگر سیا سی که به صلح منجر گردد جستجو شده میتواند یانه .

هدف ا ین سفر راجرز مطا لعه او ضاع سیاسی و نظا می هند وچین‌بود.

اگر بوضع نظا می این منطقه همز مــان با سفر راجرز نظر اندازیم می بینیم کــه جنگ بین قوای متخا صم همچنان ا دا مه دارد در و یتنام جنوبی به‌اثرپرتاب یــك راکت یك کشتی کو چك مربوط قوای‌بحری ویتنام جنوبی توسط و یتکانگها غرق ساخته شد که‌به اثر آن ٤٦ نفر بقــتل ر سیــد ه و پنجاه نفردیگرمجروح شدند . تو پخا نه امریکا در نز دیك سر حدات کمبو د یــا مورد آ تشباری و یتکا نگها قرار گر فــت وطیارات ا مریکایی بر خطو ط ا کما لا ت قوای طرف مقابل حمله بر دند .

درساحهٔ د یپلو ما تیك ایالات متحــد ۀ امریکا و شش کشور متحد آن در جــنــگ و یتنام بعد از ختم کنفرا نس شورای‌وزرای پیمان سیتو طی جلسهٔ سری در بــا ر ۀ جریانات جنگ و یتنام در مانیلابحث‌ومذاکره کردند .

درین جلسهٔ تران و ان لام و زیر خا ر جه و یتنام جنوبی معلو ما تی را جع به‌اوضاع منطقه با نما یندگان د یگــر ارا ئــه کر د.

در جلسهٔ مذ کور نما ینده گان ا یا لات متحدهٔ ا مریکا استرا لیا ، زیلا ند جدید، کوریای جنوبی و فلیپین ا شتراك داشتند. اکنون ا گر باز نظری بو ضع شرق میانه بیفگنیم می بینیم در حا لیکه شعله جنگ در ا متداد کانال سو یز زبانه می کشد و مصر و اسرائیل مر تبا سقوط طیارات طرف مقابل را اطلاع مید هند و فعا لیت مبارزین عرب و هم حــملات ا سرائــیـل بر قراء و قصبات اردن ادامه دارد جمال عبدالنا صر

رویداد های مهم سیاسی

درراس هیئاتی در مسکو است تابارهبران شوروی پیرامون سوال شرق میانه مذاکره کند. ناظرین این مذاکرات ناصر را فرصت خوبی برای بدست آوردن کمك های اتحاد شوروی خواندند.

درلندن سرانك دو گلاس هیوم وزیر امور خارجه انگلستان از قدرت های کمونیستی تقاضا کرد تا با غرب درحل معضلهٔ شرق میانه و هند و چین و آنچه را وی رکود اروپائی خواندند همکاری کنند. هیوم گفت براساس منشور ملل متحد دول پیشرو جهان مسئول کار برای تامین صلح جهانی هستند.

درواشنگتن نطاق قصر سفید گفت برخورد مستقیم ایالات متحدهٔ امریکا واتحادشوروی برسر بحرانهای شرق میانه خطرات زیادی دربردارد.

نطاق گفت امریکا در صورت لزوم به تعقیب پلان های صلح آنکشور در مورد شرق میانه برای اسرائیل اسلحه تهیه خواهدکرد.

پلان امریکا راجع به شرق میانه از طرف کشور های عربی باسردی استقبال شد تبصره های مطبوعاتی و اعلامیه‌های رسمی آنها گفت روش ریچارد نکسن بطور آشکارا به نفع اسرائیل تغییر کرده است.

از جانب دیگر اوتانت سرمنشی موسسهٔ ملل متحد گفت آخرین پیشنهاد های اتحاد شوروی راجع به شرق میانه از نظر ایجاد یك صلح عادلانه و دوامدار حاوی عوامل اساسی ووا قعبینانه است وی گفت هنوز امید حل سیاسی برای بحران ات این منطقه وجود دارد. وی از دادن تفصیل در مورد پیشنهادات اتحاد شوروی که به گفته خودش در مذاکرات چهار قدرت بزرگ راجع به شرق میانه پیش گردیده استنکاف ورزید.

درعین حال ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا هدایت داد که طیارات جت فانتوم اف ٤ وو سایل سری الکترونیکی به تعقیب سقوط دو طیاره جاسوس اسرائیل توسط مرمی های سام ۲ جمهوریت متحد عرب بسرعت به اسرائیل فرستاده شود معهذا نطاق قصر سفید از لحاظ نشر این راپور مجلهٔ نیوز ویك اظهار انکار نمی کرد.

در قاهره اعلام شدکه رئیس جمهوریت متحد عرب و سران حکومتی اتحاد شوروی از مساعی موسسهٔ ملل متحد برای حل سیاسی بحران های شرق میانه حمایت کاملی دارد.

دراعلامیهٔ که پس از ختم بازدید جمال عبدالناصر از مسکو انتشار یافت گفته شد که باید عساکر اسرائیلی هر چه زود تر مناطق متعلق به عربها را که‌تحت اشغال عساکر اسرائیلی می باشد تخلیه نماید. حکومات اتحاد شوروی و جمهوریت متحد عرب گفتند باید فعالیت های جبههٔ آزادی فلسطین تقویه بیشتری یابد و هم حکومت اتحاد شوروی به جمهوریت متحد عرب وعده هر گونه کمك مقتضی را بمنظور بنیهٔ دفاعی آنکشور داده است.

یکی از موضوعات مهم دیگر یکه توجه محافل سیاسی جهان را بخود جلب نمود و نه تنها کشور های زیاد افریقایی بلکه کانادا نیزمخالفت خود را با آن اعلام داشت سوال ارسال سلاح انگلیسی به افریقای جنوبی بود. این موضوع به شورای امنیت نیز مطرح شد نماینده زمبیا گفت موضوع فروش اسلحه باید جدی گرفته شود زیرایکعده‌کشورهابشمول انگلستان تمایل خودرا برای اشتراك در لست متخلفان روز افزون ملل متحدنشان داده اند.

این موضوع چنانچه بعد تر خواهیم دید سر و صدای زیادی ایجاد کرد ونزدیك بود شیرازه کامنو یلت را از هم بپاشد.

یکی از مسایل مهم دیگر جهانی در پایان ربع اول سال ۱۳٤۹ فعالیت برای عقد پیمان عدم تعرض بین اتحاد شوروی وجمهوریت اتحادی آلمان بود.

ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا موافقت خودرا بمذاکرات دوجانبه بین مسکو، بن طی ملاقاتش با والتر شیل وزیرامورخارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان اظهار کرد. اما نکسن دربارهٔ

موضوع مربوط به عقد پیمان عدم تعر ض بین مسکو و بن تبصرهٔ ننمود .

اگر مصادف با این ز مان نظری بجنوب آسیا اندازیم سبا حه می بینیم پراز زدوخورد وکشت و خون . قوای حکو متی و یتنا م جنوبی و کمو نستها مشغول جنگ در صد کیلو متری جنوب پنوم پن اند و هر یك از طرفین متحارب ر قم تلفات و خسا ر ا ت جانب مقابل را اعلام میدارد . در سر حد تا یلند با کمبو د یانیز جنگ ادامه دا ر د وعساکر تا یلندی باکمونستها در پیکا ر ا نــد .

درویتنام جنوبی تقریبا یکهزارو پنجصد نفر از ا فراد قوای بحری ایالات متحـد ۀ امریکادریك حمله مشترك قشونویتنامجنوبی وامریکا علیه یك مخفی گاه کو هستا نیقوای ویتنام شمالی در نواحی ویتنام جنو بـی سهم گرفتند .

شهر سیگون نیز برای نخستین بار بعد از ۱۱ ماه می مورد حمله جبههٔ آ ز ا د ی ملی و یتنام جنوبی قرار گرفت . به ا ثـر این حمله و یتکا نگها یك عمارت درقسمت مرکزی سیگون منـهدم شد. همچنـان د ر کمبو دیا مر کز تربیه نظا می رو میز که بزرگترین مر کز تر بیه در آ نکشوراست برای دو مین بار مورد حمله قوای ویتکانگ وویتنام شمالی قرار گرفت . طیا ر ا ت حکومتی علیه قوای کمو نستها به عملیا ت آغاز نموده بو د ند .

این بود چهرهٔ مختصری از و ضع نظامی در جنوب شرق آ سیا در پایان ر بـع اول سال ۱۳۴۹ .

در شرق میانه نیز مصادف با ا ین وقت جنگ ادامه دارد و چندین طیاره فا نتو م وسکای هاك ا سرائیل تو سط قوای دا فع هوائی جمهو ریت متحد عرب سقوط داده شد و پیلوت های بعضی آنها ا سیر گر فتـه شد .

در آغاز ر بع دوم سال ۱۳۴۹ موضو ع داغ روز پلان صلح ا مریکا در مو ر دشرق میانه و عکس ا لعمل های مختلف کشورهای عربی در برابر این پلان تشکیل میدا د .

رئیس جمهور آنو قت مصر خلاف تو قع بسیاری از محا فل سیا سی با این پـلان موا فقت نمود که از طرف اردن ، سو دا ن، کو یت،لبنانوبعضیکشورهایعربی دیگرتعقیب شد . ا ما مو سسات گیر یلا ئی فلسطین بشمول کشور های عراق سوریه و الجزایر باأین پلان که تقا ضای متا ر کهٔ سه ماهه را در شرق میانه مینمود ا براز مخا لـفت کردند . درپلان هم چنان پیشنهاد شد ه بود که در مدت ا یـن سه مـاه د کتـو ر گونار یارینگ نمایندهٔ ملل متحد فعا لیت های خودرا برای ا عادهٔ صلح در شرقمیانه آغاز کند . ا ین پلان ظا هرا جهان عربرا به دو گروپ موا فق و مخا لف تقسیم کرد و سبب شد که در پا یـان تصا د مـا ت خو نین آرامش مو قتی را در جبههٔ سو یـز وجبههٔ اردن واسرائیل ایجاد کند . طـبـق همین پلان مذاکرات غیر مستقیم بین عربها واسرائیـل در نـیو یـارك شروع شد و حسن الزیاف از طرف جمهو ریت متحـد عرب در این مذاکرات نما یندگی می کرد . امابعد این مذاکرات به ا ثر بهانه جو یی های اسرا ئیل به ناکا می مواجه گر د ید وخوا هیم دید که چطور ا سرا ئیل آر ز وی توسعه طلبی و دایمی ساختن ا شغال خو د رابراراضی ا عراب یکبا ر د یگر تبا ر ز داد .

در جریان این وا قعات با ئیست از دو انکشاف مهم د یگر جهانی تذکر داد .

یکی پیشرفت های راپور داده شده د ر مورد مذاکرات ا مریکا و ا تحاد شورو ی راجع به تحدید سلاح سترا تیژیکی اتو می وارائه پلانها ی جدید وا شنگتن در ز مینه بود گر چه بر روی مذاکرات چندین ما هه طرفین در ویا نا پرده از ر مز و سکوت کشیده شده بود اما باز هم گفته میشد که به پیشرفتها ی نا ئل آ مده ا ست . محافل مطلع می گفتند درپلانهای جهید ا مریکـا تذ کر ر فته که ا ستعمال ا نواع مختلف سیستم های را کتی درا تحاد شو ر و ی وأیالات متحدهٔ ا مریکا تقلیل یافته و یـا تحدید گر دد .

انکشاف د یگر نشانی پیمان بیستساله عدم تعر ض بین ا تحاد شوروی وجمهو ریت اتحادی آلمان است که در مسکو در پا یا ن مذاکرات یاز ده روزهٔ و زرای خارجه ه و

کشور صورت گرفت . طبق این پیمان هردو کشور موافقه کر دند تا از ا ستعمال قو ه صرف نظر کرده و سر حدات فعلیه ارو پا را بشمول سر حد غربی پو لیند درامتداد خط او در نیس و سر حد بین آلمان شرقی وآلمان غربی قبول نما یند . ا ین پیما ن که بعد تر از طرف‌صدر اعظمان دوکشو ر امضاء شد و راه را برای عقد موا فقات دیگر حکو مت بن و بعضی ازکشورهای اروپائی شر قی هموار سا خت ازطرف فرا نسه و انگلستان بخوشی ا ستقبال شده بعقید ه فرانسه این پا لیسی بن قد می بسوی رفع کشیدگی بین شرق و غـرب بـوده و ضد سیاست بلاك ها میبا شد .

در لندن ا ین موا فقتنا مه بحیث قد م نخستین در راه حل برخی از معضلات عمده که ارو پا را تقسیم کرده تلقی شد .

خود برانت ا مضای این معا هده را آغاز نیك برای ا نکشاف منا سبات آینده بـــا اتحاد شوروی و سا یر کشور های بـلا ك شرقی خوا ند .

برانت گفت از نگاه جمهو ریت ا تحا دی آلمان ا مضای این معا هده برای ر سید ن به یك حل قناعت‌بخش ودایمی مسئاله‌برلین تو سط چهار قدرت نیز کمك خواهد کرد .

در جنوب شرق آ سیا در ساحه‌دیپلوماتیك در خلال این مدت کدام ا نکشافی پد ید نیا مد ا ما بر عکس در جبها ت جنگ پیکار بین قوای متخا صم‌شدت بیشتری کسب‌نمود. بااینهم مذاکرات صلح درپاریس بر ا ی اعادهٔ آ را مش درویتنام‌بین نمایندگا ن و ویتنام شمالی ، و یتنام جنوبی ایالات متحدهٔ امریکا و جبههٔ آ زادی ملی وو یتنام جنوبی ادامه دا شت . ر یچارد نکسن ر ئیس‌جمهور امریکا د یو ید بروس را بحیث ر ئیس جدید هیئات آنکشور در مذاکرات صلـــح پاریس تعیین کرد ا ما چنا نچه بعد خواهیم دید د رین مذا کرات روزنهٔ ا میدی بسوی تامین صلح در و یتنام پیدا شده نتوا نست تراژیدی د یگریکه در شرق میانه در نیمهٔ سال ۱۳۴۹ ر خ داد زدو خورد های بو د که بین عساکراردنی‌وگیریلاهای فلسطین‌صورت گرفت . طرفین مرتبا یکد یگر را مسئو ل این پیکار خو نین که به ا ثر آن تعد ا د زیادی ازهردو جانب‌بقتل ر سید ند وانمود میکردند . در حا لیکه مسا عی برای حـــل اختلافات مقا مات اردنی و کماندو هـــا ی فلسطین در حلقه های عر بی ادا مه داشت ومیکو شید ند تا کمیته مصا لحتی رابشمول نماینده گان جمهو ر یت متحد عرب ، الجزایر لیبیا و سودان تشکیل کنند . عسا کـــر اسرائیلی تاچهار ملی جنوب لبنان نـفو ذ نمودند و طیارات آنها مواضع کماندو ها را درین منطقه مر تب بمباران می نمود .

شورای ا منیت ملل متحد برای غو ر در مورد این تجاوز ا سرائیل تشکیل جلسه‌داد واز اسرا ئیل خوا ست تا عساکر خود را از قلمرو شان بیرون کشد . ا سرا ئیل گذشته ازین تنها جم مذا کرات غیر مستقیم بین کشور های عربی و اسرا ئیل را که در نیو یارك شروع شده بود روی این بها نه که مصر از مقررات متا ر که تخلف ورزیده ملتوی سا خت و یکبار دیگرمساعی د کتور گونارپارینگ میا نجی صلح ملل متحد را به نا کا می موا جه نمود .

درین و قت فعالیت های مبارزین عربی کسب شدت نموده ودر یـك روز چهـا ر طیارهٔ که یکی از آنها مر بوط ا سرا ئیـل بود تو سط مبا رزین‌ازفضای اروپا ربوده شد گرچه مساعی برای ر بودن طـیـا ر هٔ اسرائیلی به نا کا می انجا مید ا ما مبارزین سه طیارهٔ د یگر را که یکی از آنها از نوع جمبو جت و مر بوط ترا نسور لدایر لا نیز بود ر بوده و درقا هره و میدانهای ا ر د ن منفجر سا ختند .

این و قا یع همز مان باز دو خور د های شدید بین مبا رزین‌فلسطین و عسا کراردنی بود جا معه عرب به تکرار برای غور ر و ی اوضاع اردن تشکیل جلسه میداد ا ما بجای آنکه و ضع در اردن بهبودی یابد حـکو مت نظامی در آنکشور روی کارآمد و در عـین حال کمیته مر کزی گیر یلا های فلسطین جلسه ا ضطراری تشکیل داده و هدا یا ت سریع را بمنظو ر متحـد سا ختـن جنبش فدائیان علیه حکو مت نظامی جدید ار د ن صادر نمود . بالا خره در پایان زدو خور د های شدید بین طر فین متارکه بین عسا کر اردن و گیر یلا های فلسطین قا یم شدواما

چنانچه بعد تر خوا هیم د ید ا ین متارکه برای مدت ز یادی‌دوام‌نتوانست و آتش‌جدید جنگ به تکرار بین هردو جا نب مشتعل شد .

حادثه ا یکه نه تنها کشور های عر بی بلکه همه ملل صلح د و ست را تکان‌داد مرگ جمال عبدالنا صر شخصیت بزر گ مبارز عربی بود که بعمر ۵۲ سا لگی دراثر سکتهٔ قلبی در قا هره شب هفتم میزان‌وفات یافت .

ښاغلی نور ا حمد ا عتمادی صد ر اعظم از طرف افغا نستان در مرا سم تشییع‌جنازهٔ ر ئیس جمهور یت متحد عر ب ا شترا ك کرد . درین مرا سم بر علاوه شخصیت های زیاد از سراسر جهان پنج ملیون نفرشرکت جسته بودند .

درپایان مرا سم تد فین جمال ناصر درقا هره یك سلسله مذا کرات مهم د ر مورد ا و ضاع شرق میانه بین سرا ن جمهو ریت متحد عرب و کشور های بزرگ جهان از جمله کا سیگین صدر ا عظم اتحاد شوروی و انور السادات صورت گر فت . همچنان ریچارد سن وزیر صحیهٔ ا یا لات متحده ا مریکا که وی نیز برای ا شترا ك در مرا سم تشییع جنازهٔ جمال نا صر به قا هره آ مده بود با سرا ن جمهو ر یت متحد عرب دربارهٔ بحرا نات ا ین منطقـــه مذاکره نمود .

درجمله حوادث مهم ودر عـین حـــا ل غم ا نگیز جهان یکی طوفان بحری پا کستان شرقی بود که به اثر آن ده ها هزار نفـر تلف و بی خانمان‌شدند . خطو ط مواصلات مناطق آ سیب دیده مقطوع و کمك تو سط هلیکو پتر ها به مـر د میکـه بـایکی ا ز بزرگترین و تلخ ترین مصا یب عـــا لـم بشریت موا جه شده بودند ارسال میشد. درپاکستان مصیبت ملی ا علام و کمك ا ز سراسر جهان برای مصیبت دیده گـــا ن سرا ز یر شد .

جنرال شارل دو گو ل ر ئیس جمهو ر سابق فرا نسه چشم از جهان پو شیـد . در مراسم سو گواری وی کم از کم هشتاد رئیس دو لت و حکو مت کشور های مختلف جهان ا شتراك نموده بودند . روز بیستم عقرب تلگرام همدردی بدین منا سبت ا ز طرف ا علیحضرت معظم هما یونی به عنوان ښاغلی ژورژ پو مپیدو ر ئیس جمهورفرانسه مخابره شد .

مذاکرات ایالات متحدهٔ ا مریکا و اتحاد شوروی در بارهٔ تحدید اسلحهٔ سترا تیژیکی اتومی روز یاز د هم عقرب بار د یگر د ر هلسنگی آ غاز گردید. این سو مین مرحله مذاکرات ا مریکا واتحاد شوروی در با ره این مو ضوع بود . بعد تر یعنی بتا ر یخ ۲۷ عقرب کمیسیو ن سیا سی ملل متحـد مسوده پیمان شوروی و ا مریکا را در مورد منع تعبیهٔ ا سلحهٔ ذروی و سا یر سلا ح تباه کن بر سطح ابحار جهانی بتصـویـب رسانید .

درپایان دو سال و قفه بمباران و یتنا م شمالی از طرف طیارات امریکا بار دیگـــر آغاز شد .

ویتنام شمالی نسبت تجدید بمبا را ن طیارات ا مریکایی شدیداً ا حتجاج نمود . او تا نت سر منشی مو سسهٔ ملل متحد این ا قدام را یك حا د ثهٔ نــــا مطلو ب خوا ند .

درین و قت سوال مهم د یگریکه تو جه حلقه های دیپلو ما تیك و ا نظار عا مــه جها نرا بخود معطوف داشت حملهٔ عسا کر پرتکالی و ا جیران خا رجی بر کشورگینی درغرب افریقا بود . شورای امنیت موسسهٔ ملل متحد برای غور در بارهٔ شکا یت گینی علیه حملات خار جی جلسهٔ اضـــطرار ی تشکیل داد و هیئاتی را برای بر ر سی و تحقیق او ضاع گینی به آن کشور فر ستاد هیئات تحقیقا تی در راپـور خـود د ست داشتن عساکر پر تکالی را در وا قـعا ت گینی تائید نمود .

در پاکستان برای نخستین بار در تاریخ ۲۳ سال گذشته زیاده از ۵٦٤۰۰۰۰۰ نفر برای ا نتخاب نما یند گان شان دراسا مبله ملی رای می دادند . برای ا شغال یکصدو نود چوکی اسامبله ملی مرکزی پاکستا ن یکهزارو پنجصد نفر از شخصیت هـــا ی آنکشور خود را کا ندید نموده بو د ند .

عدهٔ ا زین ا شخاص ا عضای ۲٤ حزب سیاسی و بقیه آنها متعلق به گروپ های

سیاسی منفرد و آزاد پا کستان بو د ند. هدف این ا نتخابات طوریکه جنرال یحیی خان ر ئیس جمهو ر پا کستان گفت اعا د ۀ دیمو کرا سی درپاکستانو انتقال قد رت از طرف ر ژیم نظا می موجوده به‌نما یندگان مردم پاکستان بود . ا نتخابات در بعضی از منا طق آ سیب د یده نسبت وقوع‌طوفان بحری در پا کستان شرقی به آینده موکول شد .

امضای پیمان مربوط به عادی سا ختـن مناسبات بین جمهو ریت ا تحادی آلمان و پولیند که توسط و یلی برانت و سیرانکو ویچ صدراعظمان آلمان و پو لیند صو ر ت گرفت از واقعات مهم سال ۱۳۴۹ بو د . با امضای معا هده کشیدگی های که اززمان جنگ عمومی دوم باینطرف در منا سبـا ت دو کشور مو جود بود خا تمه یافت .

کنفرانس وزرای خارجه کشور هـــای اسلامی در کراچی انعقاد یافت‌در اعلامیه‌ایکه در پایان این کنفرانس انتشار یافت اخراج عساکر اسرائیلی از سر زمین های عر بی که در جنگ شش رو زه ۱۹۶۷ تـصر ف شده بود تقا ضا گردید .

از کنفرانس های مهم دیگر یکی هم کنفرانس سران کشور های عضو کامنویلت بود که در سنگا پور دایر شد موضوع مهمی که درین کنفرانس مطرح بحث قرار گرفت تصمیم انگلستان در باره فروش سلاح‌بـــه افریقای جنوبی بود . کنفرانس پس‌ازمباحثات زیاد درین زمینه بالاخره به این نتیجه رسید که یك کمیته هشت عضوی را برای مطالعه موضو ع‌تاسیس نمایند . هنوز جلسه اول این کمیته دایر نشده بود که انگلســـتان تصمیم خود را برای ارسال‌چندهیلکوپترنوع وپ به افریقای جنوبی اعلام داشت وسبـب شد که بعضی از کشور های عضو این‌کمیته مخالفت جدی شانرا در زمینه ابراز وحتـی به اخراج از کمیته متذکره اقدام ورزند .

از واقعا ت مهم حوزه جنوب شرق آسیا یکی هم داخل شدن قوای ویتنام جنو بـی بحمایت قوای هوایی امریکا در لاوس بود. هدف این اقدام قطع نمودن شاهراه هوچی‌من که و یتنام شمالی از آن برای ارسال کمك ومهمات نظامی بویتنا م جنوبی استفاده‌میکرد داده است .

در پایان مذاکرات طولانی کشور های صادر کننده نفت در شرق میانه وشرکت های بین المللی نفت موافقه حاصل شد که بهای نفت خام کشور های صادر کننده بیســـت فیصد تزئید یابد . این توافق برا ی پنج سال اعتبار خواهد داشت .

درشرق میانه ابتکار انورالسادا ت تو جه همه جها نیان راجلب کرد وی برای اولین بار خاطر نشان کرد که آنکشور شایدپیمان صلح را با اسرائیل امضا کند .ووعده داد اگر اسرائیل تا خطوط عقبی العریش عساکر خودرا بیرون بکشد تا شش ماه دیگـــــر کانال سویز را مفتوح خواهد ساخت .

در جنوب شرق آسیا از وقت نفو ذ قوای ویتنام جنوبی در لاوس برای نخستین بار در اول ماه حوت عساکر ویتنام شمالی به مقاومت شدید علیه آنها دست زدند و عساکر ویتنام جنوبی مجبور شدند بـرا ی نجات آندسته از قوای شان که در محاصر ه عساکر ویتنام شمالی قرار گرفته بود نـــد قوای تازه دم بفرستند .

در عین حال جمهوریت مردم چین اعلام داشت که در قبال توسعه جنگ در هندو چین بی علاقه مانده نمیتواند .

اتحاد شوروی نیز با نشر اعلا میـــه عملیات قوای هوایی ویتنام جنوبی ر ا در لاوس که به کمك قوای هوایی امریکاصورت میگیرد شدیداً نکوهش کرد .

اختراعات ،اکتشافات و اخبار علمی

کشف نطفه ای مصنوعی :

در پو هنتون و سکا نسن بیو لو جستها وفیزو لو جستها یك نو ع نطفه ای‌مصنوعی را از پوینك ساخته اند .
رئیس این دسته محققین گوبنگ خوراما است . این کشف اقدا م مهمی است که‌منتج به کنترول ساختمان بیولوژیکی مو جودا ت زنده خوا هد شد .

تحقیقات درباره نور قطبی نیمه شب :

شب در منا طق شما لی کرهٔزمین‌مخصوصا در ناروی از عجا یب طبیعت به شمارمی‌آید هنوز اسرار نهفته در بر دارد . به منظور تحقیقا ت در این باره در ین اوآخردانشمندان آلما نی یك را کت اکتشا فی در حیطه نور قطبی فرستاد که تا ۲۰۲ کیلو متر با لارفت آزمایش مذکور مقد مه اجرا ی دامنه دارترین پروگرا م اکتشا فی در ارتفاعا ت جو ی به شمار می آید .

طرق یافتن مجرمین :

چندیست که پولیس ایا لت اشلسویك هو لشتین (جمهور یت اتحادی المان) برای یافتن مجر مین از یك مر کز مغزالکترونیکی جدید استفاده می کند دستگاه‌مذکوربه‌مراتب سریعتر از وسایل مشا بهی است که‌ادارهٔ معرو ف ، اف ، بی ، ای امریکا دراختیار دارد .
خصو صیات ۶۵۰۰۰۰ مجرم دا خلـی و خار جی در مرکز مذکور در شهر کیل طـی مد ت دوسا ل ضبط شده است مر کز مذکور به وسیلهٔ یك سیستم بهم‌پیوسته‌تلویزیونی در شهر های کیل ، فلنسبور گ، لو بك و ایتز هو میتواند طی فقط چند ثانیه هو یت یك نفر متهم را تعیین نما ید هد ف‌تامین چنین مر کز التکرو نکی محدود سا خـــتن ارتکا ب جنا یت به طور موثر می باشد .

لباس جدید برای ا نسان :

دانشمندان بلغاریا یی لبا س را طر ح واخترا ع کرده اند که بد ن را از آسیب حرار ت نگهمیدارد .
لباس جدید برای انسا ن میسر میسازد تادر اطاقی که حرار ت آن به (سیصد)درجهٔ سانتیگراد میر سد داخل شده وبرا ی دو سا عت آنجا کار کنند .
این لباس یك مخزن اکسیژن هم دارد و به مرا تب از لبا س ها ی کنونی‌کارگران جا های گرم سبکتر است .

جلو گیری از نموی سر طان :

شیر میتواند از نمو ی سر طا ن دروجود انسان جلو گیر ی کند داکتر یوهیرایامایکی از محققین برجسته جاپا ن در موضوع‌سرطان عقیده دارد که ممکن است کسانیکه‌شیر می نوشند ۳۸ فیصد چانس کمتر به مصاب‌شدن مرض سرطا ن معده دارند .
این نتیجه را داکتر مو صو ف از رو ی تحقیقا ت با لای ۲۷۰۰۰۰ نفر ابراز داشته است .
او میگو ید بهترین وسیله برای‌جلوگیری از پیدا شد ن سرطان معده این است که روزانه حداقل دو گیلا س شیر نوشیده‌شود.

معا لجهٔ سر طا ن‌بوسیلهٔ ویتا میـــن (۱)

طی دوسا ل اخیر موفقیتها ی در خشا نی در معالجه غده های سر طانی‌نصیب‌دوکتوران طب کلینیك (یانگر شن) در بن گردیده‌است استادان بیولوژی پو هنتو ن میونیخ خبـــر مبسو طی در این باره به دو مین مجمـــع بین المللی سر طا ن در هو ستون (امریکا) تقدیم داشته اند از سا ل ۱۹۶۸ در کلینیك یانگر شن تر کیب جدید ی ا زویتا مین(۱) مورد آزما یش قرار گرفت که مخصو صــا

در معالجه سر طان موثر واقع گردیده است. موفقیتها ی دوکتورا ن آلما نی بیشتر در موارد سرطا ن پوست بر خی از سرطا نهای پستان) سرطان شش وسر طا ن جهازهاضمه ودر اکثر غده سر طانی رحمی بد ست آمده است .

میمونهای (انسان نما) درخدمت علوم :

أحداث او لین مر کز تحقیقا تی(انسا ن نماها) در شهر پو نتونی گوتیگن آ لما ن آغاز گردیده است .

میمونها ی انسا ن نما مانند شامپانزه‌و اورانگ او تان و گوریل ازبر گزیده ترین انواع حیه أولیه بشمار می‌آیند .اینان نـه فقط در رفتار و هوش به أنسا ن شباهت دارند بلکه همچنین در زمینه ها ی جسمی و بیو شیمیك از مظاهر رویداد های تکاملی انسا ن هستند و بشیتر باین جهت است که حیوانا ت مذکور برا ی تحقیقا ت علمی و آزمایشها ی طبی مناسب تشخیص داده‌شده اند .

تابلیت جدید ضد تحجر پیری :

هنوز اکسیر ی برا ی‌جلو گیر ی از پیر شد ن انسا نها کشف نشده است ولی در زمینه مبارزه با برخی از مظاهر پیری گـام های موثر ی طی سا لیا ن اخیر بر داشته شده است . تازه تر ین آنها کشف ادو یه ایست که نه فقط ازپیشر فت اسکلروزمغزی جلو گیر ی می نما ید بلکه آنچه را هـم که بوقو ع پیوسته علاج میکند . اسکلروز یکنو ع تحجر ی است که در اثر تنگ‌شدن رگها بو قوع می‌پیوندد وتضیق جر یا ن خون را در عضو مربوطه موجب میگردد . هر گونه اختلال شدید در جر یا ن خو ن عکس العمل مغز را بدنبا ل دارد که‌مهمترین آنها تقلیل فعا لیت فکر ی أز بین رفـتن عـلاقه و حتی لجا جت وسر سختی بیمورد میباشد .

پروفیسور بکرو دکتر هو هنباو م آلمانی در یك سمپو زیم بین المللی اعلام‌داشتند که اکنو ن میتوا ن با ادوی ه بنا م (سیکلانه لات) در موارد نامبرده بطور موثر عمل‌کرد. دانشمندان مذکور در مد ت ١٤ روز ادو یه جدید را برو ی ٢٥ نفر افراد ٤٧ تا هشتاد ساله آزما یش کرده بودند . نتایج حا صله بد ین قرار بود :

پس از خورد ن مر تب سیکلا ند لا ت توانا یی عکس العمل وتما س مریضا ن به طور محسو سی افزا یش یا فت نیرو ی اراده شا ن بیشتر شد ووضع عمو می آنان بمرا تب بهتر از سابق گردید .

مردیکه برای ده سا ل جسد زنش راسالم نگهداشته ا ست :

میرمن مکس یاماتو خانم ارجنتا ینی یك دانشمند جاپا نی چند ین سا ل قبل پدرود حیات گفته بود اما با تکتیك سر ی که این دانشمند خودش آنرا کشف نموده ،توانسته است جسد ویرا بشکل کاملا درسـت در منزلش حفظ کند .

این دانشمند که در سـا ل ١٩١٩ وارد ارجنتا ین شده یك فزیك دا ن و عالم‌نباتات است .وی برا ی ده سا ل جسد خا نمش را بدون آنکه کس بفهمد در بستر خوا بش‌حفظ نموده بود .

پنبهٔ که نمیسو زد :

یکی از متخصصین معد نشنا سی أتحـاد شوروی بنام اندر یانو ف اخیراً به کمك یك موشخر ما بکشف یك معد ن طبیعی ١٨ اسبستس (پنبهٔ نسوز) در نوا حی قزاقستان نایل گردیده است . اندر یا نو ف در حین تفحصا ت متو جه یك دهنهٔ لانهٔ مو ش‌خرما گردیده . در دهنهٔ لانهٔ مزبور رشته ها و الیا ف مواد طبیعی أسبستس بملاحظه‌پیوست متخصص مذکور که الیا ف مزبور را قرینهٔ موجود دیت معدن میدانست فوری به‌تفحصات دقیقتر پر داخته و بالنتیجه بکشف معد ن بزرگ پنبهٔ نسوز موفق گردید . گو یاموش خرما ها از زیر زمین رشته های اسبستس را به سطح زمین آورده ودر دهنهٔ لانهٔ شان جالی بسته بودند .

کشف و یروس مرض فلج پایان تنه :

یك نفر معـاون پروفیسور طب جاپانـی موسوم به دوکتور یوکشیچ بعد از انجام یك سلسله آزمایشهای لابراتواری در پوهنتون کیوتو اخیراً ادعا کرده است که به کشف عامل مرض (سمون) نایل گردیده است‌سمون یك نام مخفف حروفی است برای افادۀمرض فلج قسمت نیمۀ پائین بدن انسان قبـل از استیلای مرض مزبور شخص مریض درابتداء به تکلیف درمعده واسهال مبتلادیده میشود. مـرض سمـون نخست در سال (۱۹۵۹) شناخته شده وطوریکه دیده میشود به تعداد هزاران نفر باین مرض لاعلاج مصاب‌میباشند دوکتور یوکشیچ معتقد است‌که بعدازتشخیص ویروس ومکروب مرض اسرار آمیز (سمون) چاره وعلاج آن نیز سراغ خواهد شد .

پروتین مصنوعی :

هیئت زیست شناسان انستیتوت ماکس۔ پلانك طی عملیات تحقیقاتی درآبهای دریاچه پلوس جمهوریت اتحادی آلمان باکتریهایـی یافته اندکه اجسام وجود ایشان محتوی گاز زمینی است متخصصیـن در سراسر جهـان اهمیت زیادی برای این کشف قایل هستند کـه تأثیر بسزائی در تولید پـروتین‌مصنوعی خواهد داشت. تولید پروتین مصنوعی‌میتواند کمك قاطعی درحل مسئلۀ گرسنگی در جهان گردد چند ین موسسۀ معروف بیـن‌المللـی هم اکنون علاقه شان را به امکان استفاده از کشف مذکور اعلام داشته اند .

آدمك الکترونیکی :

بناغلی تورموزوف انجنیر ازشهرسمالنسك اخیراً یك آدمك فـکری وکـاری (ماشینـی) ساخـته است کـه از نگاه پیشرفت هـای محیرالعقول تخنیکی درخور دلچسپی میباشد. درمخزن مغز وکنترول دستگاه آدمك مـزبور به تعداد چهارده پروگرام کار فکری وحسابی تعبیه گردانیده شده است. توسط هرپروگرام الکترونیکی مزبور یکی دوکار بخصوص طور اتوماتیك اجرا شده میتواند .

بطور مثال آدمك الکترونیکی میتواند کـه ارباب خویش را بساعت معین از خواب‌بیدار بسازد خلاصه اخبار راکه اربابش شب‌نشنیده است از طرف صبح‌بازگو بنمایند، باتیلفون جوابداده وپیغام طرف مقابل را یـاد داشت بکند واز و سایط الکترو نیکی دا خل خانه بدرستی مواظبت بنماید .

بایسکل برقی :

یکی ازکمپنی‌های بایسکل سازی نیویارك اخیراً برای آن‌عده‌بایسکل سوارانیکه ازپایدل زدن به ستوه آمده اند یکنوع بایسکل برقی را ایجاد کرده اند .

بایسکل برقی توسط یك بطری ستندرد دوازده ولت‌که در بایسکل جاگزین می‌گردد کار میکند ماشینهای کوچك برقی که درحصه عرابۀ پیشروی واقع است به و سیلۀ ایـن بطری نیرو میگیرد وکار می‌نماید این‌بایسکل بایك چارچ بطری می‌تواند مسافۀ صد میل‌را به سرعت بیست میل فی‌ساعت طی‌کند بطری بایسکل قابل دوباره چارچ کردن می‌باشد .

هنگامیکه پلك بطری مزبور را درساکتهای عادی برق داخل منازل نصب بکند بطری آن ازطرف شب چارچ می‌شود وبرای فردا آماده می‌گردد .

تیلفونیکه دروازه را باز میکند :

متخصص کمپنی جنرال تیلفون واتحادیـۀ صنعت ا لکترونیك مقیم‌نیویارك بایجادیکنوع سیستم تیلفون امنیتی موفق گردیده اند که بالخاصه برای مردم تنها نشین وآپارتمان‌والا ازنگاه سهولت کـار و امنیت خیلـی مفیـد می‌باشد .

این سیستم تیلفون جدیدکه بنام(انترفون) موسوم شده است ازداخل منزل باقفل‌دروازه ارتباط تخنیکی می‌داشته باشد صورت‌فعالیت واستفاده انترفون ازین قرار است :

شخصی می‌آید پشت در می‌بیندکه دروازه قفل است ناچار د کمه ز نگ را فشارمیدهد تاکسی بیاید صاحب منزل‌ازین‌واقعیت با ثر بــه صد ا آ مد ن ز نگ مخصوص تیلفون آگاه می‌شود گوشی را برداشته بصحبت‌آغاز می‌کند. هرگاه شخصی طرف مقابل آشنا بود وصاحب منزل می‌خواست اورا به داخل‌دعوت بکند صرف نمرۀ شش تیلفون را دایل‌کرده منتظر پذیرائی باقی میماند. گویا با چـرخ دادن نمرۀ شش قفل دروازه داخـل منـزل باز میشود .

اگر صاحب منزل نخواهد کسی را بپذیرد البته همانجا معذرت خویشرا تقدیم داشتـه محتاج آمدن به دروازه نیست .

ماشین حساب :

استفاده از ماشین شمارگر (کامپیوتر) بسیاری ازکار های مردم را تسهیل بخشیده است بو سیله این ماشین های الکترونیک مردم می‌توانند بسیاری از مشکلات را بدون اینکه احتیاجی به تماس نزدیك باهم داشته باشند حل وفصل‌کنندمثلا اعضای کادرتعلیمی انستیتوی تکنو لو ژی ماسا چو ستس مسایل علمی را زا طریق شبکه های ار تبا طی که درنقاط مختلف منطقه بوستون مستقر گردیده بامحصلین حل وفصل میکنند بدین طریق‌که استاد یامعلم بوسیلهٔ تیلی تایپ واقع درخانه خود وشاگرد بوسیلهٔ شبکه ارتباطی بایکدیگر تماس گرفته و بگفتگو و بحث می‌پردازند .

دراغلب امور منجملـه در شرکت هـای هوانوردی وراه هـا ی آهن نیز از سیستم شمارگر برای صرفه جوئی دروقت و پول استفاده میشود مانند ذخیره تکت طیاره باتعیین ساعات، ورود وخروج طیاره ها که درظرف چند ثانیه بوسیله ماشین مذکور صورت میگیرد .

شیشه ازمواد آتش فشان :

کیمیاگران اتحاد شوروی موفق گردیده‌اند تاازمواد آتش فشانیکه (٤٠٠)ملیون سال‌قبل از زمین خارج شده شیشه بسا زند که‌نسبت بشیشه های معمولی امتیاز ومقاومت زیادی داشته باشد. دانشمندان مذکور این موادرا از وادی نهر ارتیش دریافت نموده است.

این شیشه از شیشه های معمولی‌ازجهتی فرق وامتیاز داردکه حرارت (٧٠٠) درجه سانتیگراد را تحمل کرده میتواند .

آله سمعك :

یکی از موسسات عالی مسکوآلهٔ رااختراع کرده که به اطفال‌کر درمورد درست‌فراگرفتن ودرست حرف زدن کمك میکند .

این آله بسهولت کار میکند به این‌معنی وقتی معلم یك جمله را اداکند یك شعاع الکترون منحنی آنرا برروی‌پردهٔ ترسیم‌میکند متعلم جمله‌را ادا میکند وآنرا باتلفظ وی مقایسه مینماید .

این آله برای فراگرفتن السنه خارجی نیز بکار میرود .

دگشنری لغت الکترونیکی :

یکی از کارخانجات جمهوریت اتحادی‌آلمان موفق به ساختن یك دگشنری لغت جامع الکترونیکی شده است‌که میتواند لغات‌چندین زبان را ضبط وبروی کارتهای مقناطیسی ذخیره نماید. هریك از کارتهای مقناطیسی ٢٤٧ر٠٠٠ حروف ضبط مینماید. تعدادمذکور موازی باشصت تانود صفحه یك دکشنری‌لغت جیبی میباشد از آنجا مغزالکترونیك مذکور دارای چند ین هزار کارت مقناطیسی است وآنهارا به مجرد صدور امر قرائت میکند در حقیقت محتویات یك (دگشنری لغت الکترونیکی) شامل‌محتویات چند دایرةالمعارف مختلف میگردد قرائت این (کتاب ماشینی) بسیار ساده است. پرسش را میتوان بوسیلهٔ ماشین تحریر الکترونیك ویاتلکس به کمپیوتور (مغز الکترونیك) داد و پاسخ‌را ازهمان طریق دریافت‌کرد. درموارداصطلاحات مشکل فنی د کشنری الکترونیکی همچنین توضیحات ویا امثلهٔ مکمل به جواب اضافه میکند .

پوهنتون ها وکتابخانه ها برای تنظیم وچاپ دکشنری لغت بیك یاچند زبان‌استفاده می‌کنند .

بینائی توسط قرنیه :

برای بازیافتن قوهٔ بینائی یکنوع قرنیه مصنوعی چشم درامریکا اختراع شده است. تاکنون چهل نفر نابیناکه قوهٔ بینائی خودرا دراثر امراض یاضربه وجراحت از دست داده اند بااستفاده ازاین قرنیه مصنوعی‌قوهٔ بینائی خودرا باز یافته اند ومیتوانند بخوبی ببینند تهیهٔ قرنیه مصنوعی‌وطرز استفاده‌ازآن نتیجه ده سال کوشش وتحقیق بوسیلهٔ‌دکتر هرناندو کاردونا جراح چشم واستادانستیتوی چشم کلمبیا میباشد .

دکتر کاردونا باکمك همسرش که یك تکنیشن آزمایشگاه است موفق به ساختن‌یك شیشه پلاستیکی بشکل د کمه گردید که درچشم گذارده میشود وکار قرنیه طبیعی را بخوبی انجام میدهد .

قرنیهٔ پلاستیکی که ساختن آن به اندازهٔ عرضه آن دربازار تجارت هنوز مقدور نیست احتیاج به ساعتها کار دقیق برای تهیهٔ آن دارد ولی عمل جراحی برای بکار بردن آن درچشم فقط ١٥ دقیقه بطول می‌انجامد .

اخبار علمی

اپولوی سیز د هم :

اپو لوی سیزده با سه تن ازسرنشینا ن خویش جیمز لاویل ، جان سو یگرت‌وفرید هیسی سا عت ۱۰و۴۳ دقیقهٔ شب ۲۲ حمل ۱۳۴۹ مطا بق ۱۱ – ا پریل ۱۹۷۰ (بوقت افغانستان) از کیپ کنیدی بسوی ماه‌پرتاب شد و درساعت ۱۲ و ۱۸ د قیقه به و قت افغا نستان از مدار ز مین خارج گردید .

سفینهٔ اپو لو سیزده مدت ۱۰۵ د قیقه در مدار ز مین قرارداشت و پس از یکنیم مر تبه گردش در حول ز مین مدار ز مین‌را ترك گفت و خارج از مدار ز مین بسر عت فی سا عت ۱۸۱۰۰ کیلو متر بسوی قـمر ر هسپار گردید .

تا آ خرین د قایق پرواز ز مـز مـهٔ التوای سفر ا پو لوی ۱۳ به علت مصا ب شدن ما تینگلی یکی ازسر نشینان سفینه به مر ض سر خکان بلند بود و لی انتخاب جان سو یگر ت فضا نورد ا حتیا طی بـه جای ما تینگلی این ز مز مه را بکلی خاموش نمود .

مصاب شدن ما تینگلی به مرض سرخکان این خطر را بوجود آ ورد که مقا مات مربوط ناسا (موسسهٔ ملی فضا نور د یامریکا) تصمیم به التوای پر تا ب سفینه را تا ۱۹ ویا ۲۰ ماه ثور بگیرند ا مـا بـد نبـا ل آزمایشیکه در کیپ کنیدی از سو یگر ت فضا نورد ا حتیا طی بعمل آ مد معلوم‌شد که قادر ا ست دو ثانیه مورد نظر را کـه حالت کشنده و خطرناك نا میده میشود تحمل کند .

کا پیتان لاویل و فرید هیسی فضا نورد غیر نظا می سعی نمود تا کپسول مهنشین را در آنقسمت ماه فرود آ ورد که دا را ی پستی و بلندی بسیار با شد .

در پرو گرام فضا نوردان چنین‌پیشگوئی شده بود که آنان دوبار از سفینهٔ خو یش خارج شوند و هر مر تبه در حدود پـنـج سا عت با نجام عملیا تی در خارج‌از سفینه بپردازند ودر ضمن این عملیات آنها بـاید یك ما شین گرد آ وری معلو مات را که با

نیروی ا تمی کار میکند درسطح ماه نصب نمایند و گو دالی به عمق نز د یك به دونیم متر در سطح ماه حفر کنند و برای شناسایی سا ختمان سطح ماه در حدود سه کیلو متر در سطح ماه راه بر و ند . ضمنا در خو د سفینه نیز از آنجا که این تصور پیش‌آمده که در مخا زن دو جدار هیلیوم ا شکا لاتی ظهور کرده ا ست که علت آن ا نبسا ط سریع هیلیوم در ا ثر حرارت بوده‌است .

وقتیکه در سفینهٔ اپو لوی سیز د هـم مشکلا تی ایجاد شد فرود آ مدن دو کیهان نوردان سفینه به سطح کرهٔ ماه منع قرار داده شد و اقدا مات ا ضطراری ا تخاذ شد تـا کیهان نوردان را بز مین ر جعت د هند .

کیهان نوردان ا نجن سفینهٔ ما هنورد را روشن کردند منظور آن ا ین بود تاسفینه‌را در عقب کرهٔ ماه برده و در مسیر ر جـعت بصوب ز مین قرار د هند .

کیهان نور دان مجبور بو دند چر خـی بدور کرهٔ ماه بز نند تا ا ینکه بتوا نندراه زمین را در پیش گیرند .

قبل‌ازداخل شدن سفینه در ا تمو سفیر زمین هر سه کیهان نورد مجبور بو د نـد تادر سفینه قو ماندان دا خل شوند ز یرا سفینه ما هنورد قشری نداشت که دربرابر درجه حرارت ز یاد مقاو مت کند .

جمیز لاول قو ماندان سفینه مو فـقـا نه انجن سفینهٔ ما هنورد را بکار ا ندا خت واین چنین معنی میداد که اگر بکار انداختن ماشین د یگر ممکن نباشد سفینه بر و ز شنبه به ز مین فرود آ ورده خوا هد شد

پو مپیدو ر ئیس جمهور فرا نسه بقوای بحری آنکشور هدایت داد در صو ر تیکه اپو لوی سیزده به بحر ا تلا نتیك فر و د آ ید به کمك آن بشتا بند .

همچنان ا نگلستان و بعضی از کشو ر های د یگر به یك سلسله ا قـدا مـا ت احتیاطی در نقاط مختلف بحر ا لکاهل وبحر اتلس د ست ز دند تا در صورت فرودآمدن اپولوی سیز د هم دریکی از این منـا طق برای نجات کیهان نوردان ا قدا مات فو ری انجام داده بتوا نند .

سه کیهان نورد ا مریکائی شب ۲۸ حمل

۱۳۴۹ مطا بق۱۸ جون ۱۹۷۰ پس از یك مسافرت نیمه تمام وپر از مخاطره بز مین مرا جعت نموده و اندکی پس از آ نـکـه در منا طق جنو بی بحر ا لکا هل فرود آمدند ذریعهٔ هلیکو پتر های که ما مور نجات شان بودند به عر صهٔ یك کشتی طیاره بر دا ر امریکایی منتقل شدند . بعدا کیهان‌نوردان مذکور به هیو ستن مر کز تحقیقات فضائی ایالات متحدهٔ ا مریکا منتقل شدند . مراجعت مو فقیت آ میز سه کیهان نورد ا مریکا ئی از طرف محا فل و شخصیت های سیا سی جهان با خوشی ز یادی ا ستقبال گردیدند:

ریچارد نکسن ر ئیس جمهور ا یا لا ت متحدهٔ ا مریکا ضمن ابراز خو شی نسبت به این حا د ثه در هیو ستن با کیهان‌نوردان امریکا ئی ملا قات نمود .

همچنان ر ئیس جمهورایالات متحدهٔامریکا به کیهان نوردان ا مریکا ئی مـدالهـا ی افتخار را ا عطاء کردند .

پرتاب اولین قمر مصنوعی چین :

جمهو ریت مردم چین اولین قمر مصنوعی خودرا به تاریخ ۲٤ – اپریل ۱۹۷۰ مطابق ٤ ثور ۱۳٤۹ مو فقا نه پر تاب نمود .

این قمر مصنوعی در ٤۱۱ د قیقه یك مرتبه گردش خودرا بد و ر ز مین تکمیل می‌نمود فاصله ا عظمی این قمر مصنو عی از زمین ۲۳۸٤ کیلو متر و اصغری‌آن ٤۳۹ کیلو متر و زا و یهٔ ا نحراف آن ٥ ر ٦٥ درجه است و دارای ۱۷۳ کیلو گرام و ز ن میباشد که بیك فریکو نسی ۲۰۰۰۹ میگـا سایکل علایم خود را پخش میکند .

کشور های مختلف جهان عکس ا لعمل های مختلفی در مورد پر تاب ایـن قمـر مصنوعی جمهو ریت مردم چین ا بـــر ا ز دا شته اند .

درپاریس آ مر مر کز تتبعات ملی فرانسه در امور فضائی پر تـاب قمر مصنـو عی جمهو ریت مردم چین را یك پیرو ز ی ملی خوانده ا ست .

ر ضد خانه بو خوم در جمهو ریت اتحادی المان گفت با زا کتیکه برای پر تاب ا ین قمر ۱۷۳ کیلو گرا می ا ستعمال شده‌اکنون جمهو ریت مردم چین میتواندراکت‌بالستیکی داشته باشد که بهر نقطهٔ ز مین ر سیـد ه میتواند .

ر صد خانهٔ مذکور گفت پر تاب ا یـــن قمر مصنوعی یك ظفر تخنیکی و سیـا سی ا ست .

آمر ر صد خا نهٔ بو خوم ا ضافه کرد که سگنال های قمر مصنو عی جمهو ر یت مردم چین بو ضاحت ا خذ شده میتواند و نشا ن مید هد که فرستنده قوی دران تعبیه‌شده است .

درواشنگتن دا کتر تو ماس بین آ مـر ادارهٔ فضا نوردی ملی ا مریکا پر تاب‌اولین قمر مصنوعی جمهو ریت مردم چین‌راتبارز اراده و تصمیم درا ما تیك ز عمای چیـن خوا ند که سا ینس و تکنو لو جی را د ر لست ز جحا نات ملی شان شا مل ساختند.

پر تاب سیوز نهم ا تحاد شوروی :

بتاریخ ۱۲ جوزا ۱۳٤۹ مطابق۲ جو ن ۱۹۷۰ ا تحاد شوروی دو نفر را توسط یك سفینهٔ فضائی به منظور ا نجام تحقیقا ت علمی به فضا پر تاب نمود .

ا ین سفینهٔ فضائی سیوز نهم نام داشته و ر هبری آن با اندر یان نیکو لا یـف شو هر ترشکوا اولین زن کیهان نو ر د اتحاد شوروی میبا شد .

سفینهٔ مذ کور غر ض ا عمار یك‌استیشن فضائی به فضا پر تاب گردید .

همچنان دو فضا نورد مذکور ر یکا ر د طول پرواز فضائی را کـه درسال ۱۹٦٥ از طرف فضا نوردان امریکائی قا یم شده بود شکسته و ریکارد جدیدی قایم نمودند.

ضمنا مقا مات مربوطه ا تحاد شور وی گفتند : که در طول مدت سفر و ضع صحی فضا نوردان کا ملا خوب بوده و هم آ لا ت خود سفینهٔ سیوز نهم نیز بخو بی کـا ر می نمود .

اندریان نیکولایف وویتالی سیواستیانوف بعد از سیز ده روز و هجده ساعت مسافرت

عصر روز ۲۹ جوزا ۱۳۴۹ مطا بق ۱۹ جون ۱۹۷۰ در هفتاد و پنج کیلو متری غر ب منطقه (کرا گندا) واقع شرق قزاقستا ن اتحاد شوروی بز مین نشست .

وینو س هفتم :

اتحاد شوروی بتاریخ ۲۶ - اسد ۴۹ یك سفینهٔ فا قد انسان را موسوم به و ینو س هفتم بصوب ستاره ز هره بر تاب کر د .

این سفینه را یك ا ستیشن ا تو ما تیك بین سیارات و نمو نهٔ تکا مل یافتهٔ ترسفاین قبلی از همین سلسله خواند .

این سفینه در حا لیکه همه آ لات منصوبهٔ آن بصورت نور مال کار میکرد چهل و دو هزار کیلو متر از کرهٔ ز مین فا صله گرفت. آخرین سفاین ا تحا د شوروی به سلسلهٔ وینوس عبارت بو دند از زهره شش‌وزهرهٔ پنج که در جنوری ۱۹۶۹ پرتاب شده بودند ودراواسط ماه می بـه مـلا یمت در سطح قرمزی ستارهٔ ز هره فرود آ مد ند ا یـن سفاین هر یك پنجاه کیلو گـرام و ز ن داشتند .

سفینهٔ جدید در مدار ا ستقرار مو قتی در اطراف ز هره قرار گرفته و بعدا انجن مرحلهٔ نها یی آن طی دو صد و چهل وچار ثانیه یك د قیقه قبل از ساعت ده قبل ا ز ظهر بو قت مسکو فیر گردید و در ا ثـر آن سفینه در مسیر نز د یك به مسیرفعلی قرار گرفت .

هدف این سفینه را تحقیقات راجع بـه ستارهٔ ز هره که قبلا تو سط دستگاه ها ی اتو ما تیك قبلی پیشبرد شده و ا نمو د کر د .

لو نای شانز د هم :

بتاریخ ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ مطا بـق ۲۰ سپتمبر ۱۹۷۰ لونای ۱۶- ا تحاد شوروی بدون سر نشین به فضا پر تاب گر د ید. و سفینهٔ مذ کور بر عکس سا یر سفینه‌ها ما مور یت خودرا فقط با مانور فرو نشستن سالم خا تمه نداده بدون هر گونه تما س مستقیم ا نسان به حکم تکنا لو ژی‌الکترونیك خو دش مو فقانه از سطح ماه برخواست .

بایدگفت که‌انجام موفقانه ماموریت و نا ی شانز د ه چه مشکلی را حل نموده و چـه تجارب گرانمایه را برای کیهان پیما ئـی افزون نموده ا ست .

آنچه بیشتر مورد تو جه قرار می گیرد عبارت از آ وردن صخره های کره ماه توسط لونای ۱۶- است که بشر را قا در میسازد بداند که آ یا ا صل کره ماه و ا صل کرهٔ زمین یکیست یا خیر ! و کره ماه در چـه عصری تشکیل گردیده و غیره .

لهذا باپیروزی ما موریت لونای شا نزده راه آ وردن نمونه های سنگ و خاك را ا ز سایر کراتی که نمی تواند ا نسانراپبذیرند وشرایط سفر به‌آنها نها یت مشکل و حتی نا ممکن میبا شد باز نموده است و ا کنون آنطوریکه دانشمندان شوروی میگو یند بـا سفر لونای شانزده فرستادن ا قماراتوماتیك به سایر سیارات منظو مـهٔ شمسی وازان مهمتر بر گر دانیدن مجدد آنها در آ ینده ممکن گردیده ا ست .

سفینهٔ لونو خود ا و ل :

سفینهٔ لونو خود اول روز سه شنبه ۲۶ عقرب ۱۳۴۹ مطابق ۱۷ نوا مبر ۱۹۷۰ توسط سفینهٔ ما هنورد لونای هفد هم ا تحاد شوروی بسوی کرهٔ ماه فرستا د ه شد .

لونو خود اول برای ادامهٔ فعالیت ها ی به اشعهٔ آفتاب‌ضرورت مبرم داشت ز یرا همین ا شعهٔ آ فـتـا ب بـا تر ی هـا ی آنرا چارج نموده و با استفاده ازآن لو نو خود توا نست عملیات عملی خو د را درسطح کرهٔ ماه ادا مه بد هد .

لونو خود مذکورکه توسط سفینهٔ ماهنورد لونای هفد هم درسطح کرهٔ ماه پیاده ساخته شده یك سلسله ا طلاعات و عکسها را نیز به زمین مخا بره نموده است و سا یـل تعبیه شده درین سفینه علا و ه بر کمر ه تلویزیون و سایر آ لات علمی شا مـل یك ا نعکاس د هندهٔ سا خت فرا نسه نیز میباشد . که اشعهٔ لیزر را به رصد خانه‌های اتحاد شوروی و فرانسه جهت پیمـا یش مدا خلات رادیوئی منعکس میسا زد .

عملهٔ این عراده که از فاصلهٔ ۳۸٤۰۰۰ کیلو متر از زمین آنرا اداره میکنند شامل یك قوماندان یك راننده، یك انجنیر و یك اپریتر رادیو میباشد.

کمرهٔ تلویزیون که در قسمت جلوی عراده مذکور نصب گردیده، کار چشم را برای آنها میداد.

در جریان حرکات لونوخود دستگاه اتوماتیك آن بیك سلسله ما نور پرداخت تا بتواند در موقع ضرورت هرگاه موانع در سر راه آن قرار گیرد بهتر کنترول نماید.

همچنان لونوخود در خلال مدت اقامت خویش مقداری از خاك کرهٔ ماه را پیمایش نموده و یك سلسله تجارب دیگر علمی را نیز بپایان رسانیده است.

لونوخود از فواصل خیلی بعید اطلاعات گوناگونی تیلی متریك به زمین مخابره نموده است مرکز ارتباط اظهار داشت کلیهٔ آلات آن بطور عادی مشغول فعالیت بوده مخصوصاً درجهٔ حرارت داخلی آن به مثبت ۱۵ درجه سانتیگراد بود، درحالیکه بلند ترین درجهٔ حرارت خارجی آن به مثبت ۱۰۸ درجه سانتی گراد میرسد فشار آن معادل ۷۵۰ ملی متر ستون سیماب تخمین میگردید.

همچنان تجزیه واقعات اخیر مربوط به سفینه های فضائی و نتایج که از فعالیت های آنها توسط لونوخود اول بدست آمده نشان میدهد که پروگرام تحقیقاتی کرهٔ ماه را میتوان بدو مرحله تقسیم نمود.

۱ ــ کسب اطلاعات مقدماتی و سروی ابتدائی توسط دستگاه های اتوماتیك

۲ ــ تحقیق همه جانبه و سیستماتیك ذریعهٔ راکتهای اتوماتیك و رهبری شده جهت تطبیق اطلاعات موجوده که در علوم واقتصاد ملی نصیب بشر گردیده است.

جالب آنست که طی این حرکت لونوخود در سر راه خود بایك حفره بزرگ سطح ماه مواجه شد که ۱٦ متر قطر و ۲۹ متر عمق داشت. لونوخود مانند یك قانغوزك دربین آن در آمده واز جانب دیگر ش دوباره صعود کرد. که درخلال این غوطه راپور مفصلی به زمین مخابره گردید.

حین حرکت لونوخود در چندین نقطه برای جمع آوری معلومات و مطالعهٔ خصوصیات میخانیکی خاك ماه توقف های کرده و قبل از آنکه شب قمری به سلسله فعالیت های لونوخود و قفه وارد کند اطلاعات مخابره شدهٔ آن به زمین ازطریق امواج رادیویی و تلویزیون صورت گرفته و منافع خوبی رابرای افزایش اندوخته های علمی دانشمندان تهیه کرد. ازان جمله مهمترین معلومات دربارهٔ منشه ای اشعهٔ مجهول بود که آنرا شعاع (اکس) یااکس ریز می خوانند و تااکنون بشرموفق نگردیده بود بداند که این تشعشع از کجا به زمین میرسد.

این اشعه توسط رادیو گرافها بنا بر خاصیت عبور و نفوذ خود در جلد و پوست در طبابت اهمیت بسزا داره و بنابر کوتاهی طول موج و سرعت خود در بسیاری جهات برای پیشبرد تحقیقات متالوژیکی مورد استفاده قرار میگیرد.

بابرتاب لونوخود اول یك سلسله کشفیات در فضا رخ داده که تا اکنون همه آنها نزد انسانها مجهول بود. بطور مثال باید متذکر شد که دانشمندان و منجمین عقیده داشتند که اشعهٔ اکس از آفتاب متصاعد میگردد. ولی با انکشاف علم استرونومی و پیشرفت بشر در ساحهٔ مطالعات کیهانی و ساختمان رصد خانه‌ها و لابراتوار های دقیق او پتیك بالاخره معلوم گردید که اشعهٔ اکس از نوع تشعشات گاز میکی است که از فواصل بسیار دور دست بزمین میرسد.

و یا تحفهٔ یك ستارهٔ دور دست خارج از منظومه شمسی باشد و یا اینکه نتیجهٔ در هم آمیختن گازات باشد.

این دو نظریه علمی از سالها دوش بدوش هم وجود داشت اما مطالعات که لونوخود اول انجام داد. نظریه اول را تائید نموده و ثابت کرد که چطور ن

تغییراتی چند در تشعشع شعاع اکس در چند نقطه مختلفه توسط آلات مربوطه ثبت گردیده. بنا بصورت محقق اشعهٔ اکس از ستاره های دور دست از چندین منبع فرا میرسد و در کیهان پراگنده میشود. پس دیگر جای ندارد که این اشعه را اشعهٔ مجهول یا اشعهٔ اکس بخوانیم.
این بزرگترین کاری بود که لونوخود اول انجام داده است. کشف دیگری که طی این ماموریت انجام یافته آنست که لونوخود جا بجا تثبیت کرد که خاک ماه دارای عناصر آهنی، پتاسیم و کلسیم میباشد. این اطلاع طوری اخذ گردید که وسایل رادیو اکتیفی مصوبهٔ لونوخود عکس العمل رادیو اکتیفی مواد خاک وسنگ ماه را ثبت کرده بود و بعداً توسط آلات تیلی متریک به زمین خبر داد که هرعنصر قابلیت جداگانه رادیو اکتیفی دارد همچنان لونوخود معلوماتی را که در بارهٔ سنگ و صخره ماه مخابره نموده است نیز دارای ارزش است.
اطلاع دیگری در مورد تخریبات کتله خورشید میباشد که به زمین مخابره گردیده است. یعنی لونوخود در بطن سفینه لونای ۱۷ حینیکه به مهتاب نزدیک میشد یک تخریب بزرگ در کتله آفتاب بوقوع پیوست که وسایل تعبیه شده لونوخود آنرا ثبت نموده و به زمین مخابره کرد. درین وقت آلات عیار سفینهٔ وینوس هفتم اتحاد شوروی سی ملیون کیلو متر از زمین فاصله داشت.
تا گفته نماند که هر گاه تخریبی در چهرهٔ خورشید صورت گیرد بدنبال خود یک سلسله تشعشعات کشنده و خطرناک دارد که زمین باید بخاطر حفظ سلامت کیهان نوردان از آلات الکترونیک خود با خبر باشند.
همچنان لونوخود اول خبر داده استکه کثافت سنگ های ماه برابر است با کثافت سنگ های آتشفشانی زمین.
قرار اطلاع لونوخود در بین حفره‌های ماه سنگ های دیده شده که بیشتر دارای خالیگاه ها میباشد.

سلسله کشفیات علمی هنوز در سطح ماه و در محیط اطراف آن ادامه دارد وبا استفاده از انرژی آفتاب غرض چارج نمودن بطری ها معلومات علمی تهیه نموده وبه زمین مخابره خواهد نمود و بیشتراز روی مکنونات کاینات پرده برداشته خواهد شد.

سفینهٔ لونای هفدهم:

سفینه بدون سر نشین لونای ۱۷ اتحاد شوروی بتاریخ ۲۷ عقرب ۴۹ مطابق ۱۸ نوامبر ۱۹۷۰ بالای کرهٔ ماه فرو نشست.
لونای ۱۷ پس از پنج روز سفر از زمین بمدار مهتاب قرارگرفت.
لونای ۱۷ وظایف خودرا در اثر هدایاتیکه از زمین دریافت می نمود به خوبی انجام داد.
وسیله نقلیه که ذریعهٔ سفینه ماه نورد لونای هفدهم به سطح کره ماه پیاده ساخته شده و وسیلهٔ مذکور بیک سلسله تحقیقات علمی در سطح کرهٔ ماه آغاز کرد و هم باید متذکر شد که لونای ۱۷ وهم وسیله نقلیه آن برای همیشه در سطح کرهٔ ماه باقی‌مانده‌است. ناگفته‌که‌لونای ۱۷ توانست بر خلاف سایر سفینه ها فضای ماه و اطراف نزدیک بماه را طرف تفحص قرار بدهد.

پرواز اپولوی چهاردهم:

سفینهٔ ماه نورد اپولوی چهاردهم باسه کیهان نورد امریکائی الن شیپرد، ادگارد میچل و ستیوارد روزا بتاریخ ۱۱دلو ۱۳۴۹ مطابق ۳۰ جنوری ۱۹۷۰ درست بساعت یک وسی وسه دقیقه بعد از نیمهٔ شب بوقت افغانستان از کیپ کنیدی به فضا پرتاب گردید.
پرتاب اپولوی چهاردهم نظر بهخرابی اوضاع جوی در کیپ کنیدی چهل دقیقه به تاخیر انداخته شد و بعد از گرفتن یکنیم دور بیضوی (مدار پارکینگ) در حالیکه سفینه بر فراز بحر پاسفیک قرار داشت سومین مرحلهٔ راکت به فعالیت آغاز نموده و سفینه را از مدار زمین بجانب

ماه هدایت کرد .

کیهان نوردان سامان و آ لات سفینه را عیار سا خته و ا متحان نمودند تا بتوا نند در او قات معین و به نوبت بخواب بروند همچنان کسانیکه عهدهٔ کنترول سفینه را در ز مین بدو ش داشتند تمام سیستم عمد ة سفینه را بو سیله تیلی متری (آ لا ت مانو ترینك که بوسیله سگنال های رادیویی از زمین بصورت خود کار کنترول‌میشود) تحت کنترول قرار دادند .

همچنان و ضع جسمی کیهان نور دا ن مانند ضربان قلب اندازه تنفس فشار خون بو سیله آله‌های‌که به جسم کیهان نوردان نصب گر دیده بود هر آن کنترول میگردید.

بعد از ۸۲ ساعت و ۳۸ د قیقه سفینه در مدار ماه قرار گرفته و بخاطر جاز بهٔ ماه سفینه راه بیضوی را پیش گر فت .

و قتی سفینه از عقب ماه عبور می کـر د تماس رادیوئی بین کیهان نوردان و زمین قطع گردید در اولین مر حله عبور ازقسمت عقبی ماه کیهان نوردان ا نجن ا صلي ر ا روشن کرده تا گردش سفینه را بطی‌سازند درهمین و قت سفینه در مدار بیضوی ماه در یك بلندی که دارای حد ا قل هفتاد میل (۱۱۲ کیلو متر) و حد ا کثر ۱۹۳ میـل (۳۱۰ کیلو متر) بود قرار گرفت د ر ین فرصت یك ا نفلاق کو تاه در ا نجن اصلی سفینه صورت گر فت .

بعد از صرف غذا و خواب شبیر دومیچل از راه تو نل از سفینه (مادر) به سفینه ماه نشین ر فته و سیستم تعبیه شده د ر سفینه ماه نشین را معاینه نمودند درحالیکه استیوارت روزا در دا خل سفینه (مادر) ماند . بعدا کیهان نوردان و سایلی را که سفینه (مادر) و سفینه ماه نشین رابا هم وصل کرده بود باز نمـوده و در اثـنا ی دواز د همین دور در ا طراف ماه کیها ن نورد ستیوارت روزا آهسته سفینه (مادر) را از سفینه ماه نشین جدا سا خت وسفینه مادر بسرعت تقریبا (۳۰ سانتی متر فی ثانیه) به جانب ماه هدایت شد علت ا ین مانور که با نجنیران آ نرا (جـدا شدن ملایم) می نا مند آ نست تاراه و رودسفینه ماه نشین بدون ا ختلال مطا بق پرو گرام معینه که پیشرو دا شتند باز گردد، سفینه بعد از دو دور د یگر که تقریبا چهارساعت را دربر گرفت همینکه بالای مـاه ر سیـد شبیرد و میچل یکی از دو انجن سفینه ماه نشین را بکار ا ندا خت که ا ین کار یك انفلاق بو جود آ ورد . و سفینه ماه نشین را از مدار ماه بسوی سطح ماه هدا یـت نمود .

کیهان نوردان سفینه را طوری بر و ی سطح ماه قرار دادند که آنتن آن توا نست تمام او ضاع و چگونگی سفینه را به مر کز ز مین مخابره نما ید .

هکذا درین و قت شبیرد یك آ نتن‌چتری مانند را برای بهتر شنیدن آواز، د یـد تلویزیون و ار قا میکه بز مین مخا بره میکند باز نمود این آنتن بایك سیم به طول(۹متر) به اصل سفینه ار تبا ط داشت .

بعد ا ز آنکه میچل کمرهٔ تلو یز یو ن را از سفینه بیرون آ ورد آنرا طوری تعبیه کرد که لنز های آن درست متو جـه آ ن نقطه گردید که شبیرد در آنجا به فعالیت آغاز نموده بود .

درین و قت شبیرد قسمتی از خـا ك ماه را در یك خریطه پلا ستیکی گذا شت تا اگر بصورت ا ضطراری نا گزیرشو ند که ماه را تر ك بگو یند لا اقل قسمتی از خاك ماه را با خود به زمین بیاو رند .

همچنان شبیرد آلهٔ تجربه نور آ فتا ب را باز کرده بکار اندا خت این آله دارای یك پایه بوده و در بالای آن یك و سیله آلمو نیوم قرار داشت همین و سیله‌المونیوم ذراتی را که در ماه بدون ا تمو سفیر ا ز آفتاب میر سید جمع کرده و قبل ا ز ینکه کیهان نوردان از ماه به ز مین بر گر دند آله ا لمو نیوم را جمع کرده و برای معا ینه به ز مین آوردند .

در حالیکه شبیرد مشغو ل این تمر ین بود میچل دو باره دا خل کا بین شد ، آنتن(ا س بنت) راعیار ساخت . پس‌ازآن یك آ له علمی د یگر را بنام (لسر ا نعکا اکتور فلکتر) باز نمود . ا ین آله ازوسایل مانند ا ینکه صد آ ئینه را بهم وصل کرده باشند در ده قطار سا خته شده ا ست زیرا به ا- لر بکار ا ندا ختن آن علما میتوا نند

ا نعکاس شعا ع و نور را مورد بر رسی قرار د هند . و هم علما میتوا نند به ا ندازه گرفتن خطو طی که از ماه به ز مین منعکس میشود فا صله ز مین تا ماه را به قرا ر انچ نیز تعیین نما یند .

قرار است این آ له منعکس کننده شعاع، لااقل برای ده سال یا بیشتر در کرهٔ ما ه باقی بماند همچنان سفر اپو لوی چهارده علاوه از کار های علـمی شا مـل بعضی فعالیت های سمبو لیك برای مدت پـنـج د قیقه بود شیپرد و میچل از فعالیت های علمی منصرف گردیده و پایهٔ را بر و ی ماه نصب کردند که در قرا ر آن پر چـم امریکارا قرار دادند . این پر چم بر ا ی همیشه به حیث یاد گار سو مین باز د ید انسان از کره ماه در آنجا باقی خـوا هد ما ند .

هکذا ده د قیقهٔ دیگر برای عکا سی و فلم برداری با سه کمرهٔ که مشتمل بریك کمرهٔ ستروی کو بیك و دو کمرهٔ فلم‌گیری بود تخصیص دادند .درین‌وقت میچل کمره تلویزیون را به ا طراف ماه چرخانیده و مناظر ماه را به ز مین مخابره نموده و در اطراف آن تو ضیحات لازم داد .

فعالیت های که کیهان نوردان بر و ی کرهٔ ماه ا نجام دادند عبارت بود از گذاشتن عنا صر مواد سو خت اتو می در جنر یتر رادیو از یتوب کر مال زیرا نصب همین آله میتواند بصورت ا تو ما تیك فعا لیت کرده و آ نچه را که از ما حول خود ثبت میکند برای مدت یکسال بز مین مخا بر ه کند . همچنان نصب کردن شش آ له غرض تحقیقات علمی برای کرهٔ ز مین آله بد ست آوردن خاك ماه ، آ له اتمو سفیر، آ لـه ریزو توب ، آ له نشان دادن زلزله ها ی ماه آله ارزیابی ذرات و لر زشها ، آ له فعال زلزله سنج .

کیهان نوردان بعد از انجام دا دن یـك سلسلهٔ فعالیت های مو فقانه بسوی سفینه ماه نشین بر گشتند و آ خرین مقدار خاك ماه را نیز از قسمت که سفینه نشسته بود یعنی محلیکه نز د یکترین نکته به ا نجـن سفینه بود . برداشتند تاعلماء آ ثازار تعاش انجن را برو ی کرهٔ ماه مطالعه نما یند واین خاك با خا کیکه در مو قع ورود سفینه به ماه برداشته شده بود ، مقا بله خوا هـد شد .

بعد از دونیم دور در مدار ماه و ۳۵دور سفینه (مادر) بدور ماه و همچنان انجام یك سلسله فعالیت ها کیهان نوردان انجن اصلی را بکار ا نداختته سفینه را از مدا ر ماه خارج کرده و در راه مراجعت بطر ف زمین قرار دادند سفینهٔ ما منورد ا پولوی چهاردهم بعد از مدت ۹ روز و ٤۰ د قیقه بساعت ۳٤ر۱ دقیقه شب ۲۰دلو۱۳٤۹مطابق ۹ فبروری ۱۹۷۰ در بحر ا لکاهل فر و د آ مد .

لست ا قما ر مصنو عی که د ر ظر ف سال ۱۳٤۹ به فضا پر تاب شده ا ست :

	نمبر	تاریخ پرتاب
کوز مو س	۳۲۷	۲۹ حمل ۱۳٤۹
کوز مو س	۳٤۸	۱۵ سرطان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۵٦	۲۱ـ اسد ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۵۸	۲ سنبله ۱۳٤۹
کوز مو س	۳٦۰	۹ سنبله ۱۳٤۹
کوز مو س	۳٦٤	اول میزان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳٦۷	۱۲ میزان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۷۰	۱۸ میزان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۷۹	٤ قوس ۱۳٤۹
کوز موس	۳۸۱	۱۲ قوس۱۳٤۹
کوز مو س	۳۸۵	۲۲قوس ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۹۲	۲ دلو ۱۳٤۹

انستیتوت انکشاف تجارت قره‌قل

انستیتوت قره قل در اسد ۱۳۴۵ ازطرف حکو مت شا هی افغانستا ن طر ح وبحیث یك موسسه غیر انتفاعی مستقل و متکی بخود که بطور خصوصی در انکشا ف پرو گرا م های صنعتی وزرا عتی خدمت می نما یدوجود نمود . که بعدا در سنبله ۱۳۴۵ هیئت‌مدیره ویك رئیس در راس ان تعیین وانستیتو ت بفعالیت و عملیا ت شرو ع نمود . از بدو تاسیس انستیتو ت تا حا ل چهار سا ل سپری میشود .

از شروع کار مو سسه در راه نیل بهدف مبنی بر اصلا حا ت صنعت قره قل‌افغانستان و دیگر سا حا ت مربوطه به پیشر فتها ی نایل گردیده است .

برای مزید معلو ما ت خوانند گا ن‌گرامی دافغانستان کالنی باید گفت که قبل ازشروع و بمیان آمد ن انستیتو ت ، صنعت قره قل افغانستا ن در سا ل های گذشته وضع ناگوار داشت قیمت های پوست قره قل در مارکیت های لند ن ونیویار ك علی الر غم ۸ - دالر به ۵ و ۶ دالر پائین افتاده بود و حجم فروشا ت از - ۰۰۰ر۵۰۰ ر ۱ - جلد پوست سالانه به - ۰۰۰ر ۱۰۰۰ - جلـــد پوست پائین آمده بود . به عبار ت دیگـــر قیمت قره قل افغانستا ن نظر به سابقهٔ‌چهل سالهٔ خود در سا ل ۱۳۴۵ به پا ئین‌ترین نقطهٔ خود رسیده بود که البته این وضع باعث بوجود آمد ن انستیتو ت انکشا ف قره قل در افغانستا ن گردید .

با بمیان آمد ن انستیتو ت قره قل وضع فروش خوب شد چناتچه قیمت لیلام ۱۳۴۸ نشان مید هد که قیمتها بیش از ۸ - دالر ارتقاء یافته‌وفروشات از - ۰۰۰ر۰۰۰ر ۱۰ - دالر به - ۰۰۰ر۵۰۰ر ۱۴ - دالـــــر سالانه بلند رفته است .

اهداف انستیتو ت انکشا ف تجار ت قره‌قل

انستیتو ت قره قل به منظور تو سعه وانکشا ف صنعت قره قل اهدا ف ذیل راخط مشی خود قرار داده است که به تاسی ازان انکشافاتی از بدو تاسیس تا حا ل نصیب ان موسسه گردیده است :

هدف اول : جلب اعتماد خریداران‌خارجی در پوست قره قل وطر ق فروش ان .

برای بر آورده ساختن هد ف او لی که عبار ت از جلب اعتماد مشتر یا ن است اجراآت ذیل بعمل آمده است :

۱ - عرضهٔ قره قل از لحاظ جنسیت :

پس از تجار ب لیلام ۱۹۶۶ (۱۳۴۵)لندن ونیویار ك که ۴۷ فیصد پوست قره قل از جنس در جه اول و متبا قی پوست صا در شده از جنس در جه دو م ، سو م وچهارم تلقی گردید . انستیتو ت قره قل در ك‌نمود که صر ف پو ست های در جه یك‌و در جه دو در مار کیت های لند ن ونیویارك‌فروخته شده میتواند و بس . چنانچه در دوموسوم لیلام قبلی ۷۷ فیصد پوست از جنسیت‌درجه اول ، ۲۲ فیصد پوست از جنسیت در جه ۲ و یکفیصد پوست طور معیو ب بـرا ی فروش عرضه شده بود .

۲ - عرضهٔ پوست قره قل از لحـــا ظ نوعیت :

باثر تجار ب و مطالعه مارکیت‌انستیتوت قره قل موفق گردید تا مطابق به تقا ضا ی مار کیت پوست قره قل را عرضه بدارد چه نظر به احصائیه های قبلی معلوم میگردد که چهار سا ل قبل ۶۵ تا ۷۰ فیصد پو ست سیاه بفروش رسیده است اما امروز برعکس ۶۵ تا هفتاد فیصد پو ست کبود و ۳۰-۳۵ فیصد پوست سیاه بفروش میر سد .همچنان چهار سال قبل صر ف ۵ فیصد پـــوست چقماقی صادر میشد . اما امروز تو لـــید پوست چقما قی در حدود بیست فیصـــــد تزئید یافته است .

با در نظر گرفتن تقاضا ی مار کیت باید گفت که در دو موسم لیلام سا ل های‌گذشته بیش از ...ر...ر۴ - ملیون دالر عا یـــد اضافی بدست آمده است .

۳ - پا ك کردن پو ست قره قل :

طرز آش دادن در افغانستا ن تنها تصفیکه

دارد اینست که بعد از آش داد ن درپوست است :
گرد جوو نمك باقی می ماند که این موجودیت گرد مشکلی را خلق کرده است و انستیتوت قره قل در این اواخر با استفاده از طر ق متعدد توانسته است تا اندازه ای پو ست قره قل را به ا سلوب آتی پاك و آ نر ا عرضه بدارد .

الف ـ استفاده از آب صا ف و پا ك و شستن بهتر پو ست در آش خا نه.

ب ـ تشویق نمود ن در یور های لا ری به پوشید ن پوست خصو صا آنها ییکه پوست ها را از شما ل بکابل حمل کنند .

ج ـ صا ف و پا ك کردن پو ست در داخل سورتخانه .

د ـ صدور پوست توسط ترانسپورتهای نظیف و پا ك .

بارعایت از تدابیر فو ق یك اندازه پرابلم موجودیت گرد از پوست افغانی تقلیل یافته اما امید این میرود که با استفاده از سه پایه ماشین پوست پا کی اضلاع متحده امریکا که طور کمك بلا عوض به افغانستان داده شده و فعلا در سورتخانه کابل نصب میباشد پرابلم گرد و خاك بکلی از بین برود وتمام پوستها ی قابل صدور قبل از حمل توسط این ماشین ها پا ك وصا ف گردد .

٤ ـ سورتنگ و دسته بند ی پوست قره قل :

انستیتو ت قره قل برای اینکه توانسته باشد پوست های افغانی را به تر تیبیکه ایجاب میکند سور ت و صادر نماید یـك سورتخانه عصر ی در کابل به مصـر ف ..،ر۱۳٥ ـ دالر اعمار نموده است که دران یکتعداد سور تچیها ی ورزیده کار میکنند .

٥ ـ حمل ونقل پوست قره قل :

انستیتو ت قره قل از بدو تاسیس تاکنون کوشیده است پوست های قره قل را به وقت و زمانش صادر و به لیلام بگذارد که البته قبلا این کار طور شاید و بایدصورت نمی گرفت . و پوست ها به قیمت نازلتربعد از لیلام یعنی در موسم بهار بفرو شـ میرسید . انستیتو ت قره قل برای صدور پوست دو پروگرا م آتی را طر ح نموده

الف با استفاده از سورتخانه جـدیـد یکه اعمار گردیده در طر ف سه ماه پو ست ها به بهترین وجه سور ت و دسته بندی میگردد که قبلا این عمل شش ماه را در بر می گرفت .

ب ـ برای حمل پو ست قره قل ازطریق فضا در سا ل ۱۳٤۷ قرار دادی بادآریانا افغان هوا یی شر کت عقد گردید که در ین صور ت صادر کنند گا ن میتوانند بهاسر ع وقت پو ست های شا ن را به لیلام بگذارند اما قبل از بمیان آمدن انستیتوت قره قل تمام پوستها ی قره قل ازطریق خشکه از راه روسیه و پاکستا ن غر بی صادرمیگردید که بهر دو طریق مد ت شش ماه را در بر میگر فت تا اموا ل در مارکیـت لنـدن و نیو یور ك میرسد .

٦ پالیسی های مار کیت :

انستیتو ت قره قل با استفاده از تجار ت حاصله وتغییراتیکه در پالیسی مار کیت به وجود آورده موفق به دریافت بیشتر از دو صد نفر مشتر ی در لیلام ها ی بزرگ گردیده است واکثر این مشتر یا ن را کسا نـی تشکیل می دهد که پوست قره قل درمملکت شان اضافه تر استهلا ك میگردد .

۷ ـ پذیر فتن شکایا ت خریداران :

بابمیان آمد ن انستیتو ت قره قـل در افغانستان شکایا ت مشتریا ن از لحاظ تعدد نماینده گان در موقع لیلام رفع گردیده اکنون در هر لیلام از طر ف تجار انفرادی وکوپرا تیف های قره قل یکنفر نما یندهٔ با صلا حیت که بزبا ن انگلیسی آشنا یی و بلد یت کامل داشته باشد اشترا ك مـی ورزد که روی همرفته این کار را آمر افغان ترید نگ کمپنی متعین لند ن بعهده میگیرد. نماینده موسسا ت صادر کننده از طر ف بانك ملی تعین می گردد اما بعضی او قا ت آمر افغان تریدنگ کمپنی بحیث نمایـنـده موسسات صادر کننده در لیلام اشـترا ك می ورزد .

نمایندگا ن بعلاوه وظایف محولهٔ شا ن تقاضا ی مشتر یا ن را مدنظر داشته بـه شکایا ت شا ن گوش فرامید هند .

هدف‌دوم : موجودیت یك اورگانیز یشن برای توسعه وانکشاف قره قل :

توسعه وانکشا ف صنعت قره قل ایجا ب یك ادارهٔ منظم و موثر را میکند که این‌کار با بمیا ن آمد ن یك اور گانیز یشن موثر تعمیل شده میتواند . چه چهار سا ل قبل صنعت قره قل افغانی نه رهنما داشت ونه اداره بصور ت عمو م کار این صنعت‌توسط اشخاصی اجرا میگردید که به مفاد خــود کار میکردند .

برای پیشبرد وارتقای این صنعت چهل ساله اتحاد نظر موجود نبود ، پا لیسی‌های سالم ـ حسن تفاهم واعتماد متقابله بصورت واقعی و گذ شته از همه حس مسئو لیت‌در مورد ترقی واصلاحات صنایع وجود نداشت که البته با بمیان آمد ن انستیتو ت قره‌قل از یك طرف این معضلهٔ ها رفع واقداما ت مقتضی برای تر قی واصلا حا ت پو ست قره قل روی دست گرفته شد واز جانب‌دیگر هیأت مدیره که حیثیت رهنماو لیدر موسسه انکشا ف تجار ت قره قل را دارند مسا عی بخرج دادند تا یك پالیسی سالم ، حسن تفاهم ، اعتماد متقابله ویك هدف مشتر ك وبا همی در بین تمام اعضاء واورگانها به منظور ترقی وتعالی این صنعت بوجود آید که خوشبختانه این آرزو بر آورده شده‌است.

هدف سوم : ادارهٔ مالی و اقتصــا دی صحیح و درست :

طوریکه خوانند گان محتر م اطلاع دارند انستیتوت قره قل یك موسسهٔ غیر انتفاعی بوده فلهذا تما م عواید ان برای پیشرفت قره قل بمصر ف میرسد . که البته این‌کار روی چند د لیل ا تخاذ گردیده ا ست .

۱ ـ نبودن اختلاف در بین اعضــا ی انستیتوت .

۲ ـ عواید که بمصر ف میرسد به نفع تمام صادر کنندگا ن میباشد .

۳ ـ پروگرامهای رو ی دست گرفته‌شده از نقطهٔ نظر مالی با پو ل کا فی قابل اجراء میباشد .

لاکن چیز یکه اضافه تر قابل اهمــیت است همانا موضو ع غیر انتفا عی بود ن انستیتو ت است که سرمایه اضا فی‌زاوایس در راه صنعت قره قل مصر ف مندارد .

چنانچه انستیتو ت انکشا ف تجار ت قره‌قل علاوه از سور تخانه ایکه اعمار نموده یك مقدار پو ل را نظر به پروگرام های‌انکشافی خود برای اعمار یك آشخانه جدید ،انکشاف علفچرها و نسل گیری قره قل تخصیــص داده است . هکذا این انستیتو ت یــك پروگرام سرویس توسعو ی را که مورد استفاده مالداران قرارگرفته‌میتواند رویدست گرفته است .

٤ ـ پروگرام ها ی‌انکشا فی :

وقتی انستیتو ت قره قل بکار آغاز نمود هیئت مدیره ان احساس نمودند که تا در آینده موسسه روی یك پروگرام انکشا فی پیش برده نشود . در سا ل ۱۳٤۷ هیئت مدیره یك پروگرا م پنج سا له انکشافی را برای انستیتو ت تصویب نمود کــــه خوشبختانه پروگرام های مطروحه به‌بهترین وجهه جا مهٔ عمل پوشیده‌است. پرو گرا م هاییکه در آینده مدنظر گرفته شده عبار ت است از :

۱ ـ ارتقا ی فروش و اشتهارا ت بیشتر تجار تی در خار ج .

۲ ـ اعمار آشخانه ها ی جدید در ولایات شمال کشور .

۳ ـ ترویج و توسعهٔ علفچر ها ی‌عصری وتطبیق پروگرام های نسلگیر ی درولا یات شمال کشور .

٤ ـ تاسیس یك پروگرا م تو سعو ی مالداران درولایات شمال کشو ر .

٥ ـ بمیان آمد ن مجدد گرو پ ها ی تجار تی مالدارا ن وصادر کنند گان .

باید خاطر نشا ن نمود که هر یك از پروگرامهای فوق با بودجه ان در پروگرام انکشا فی پنج ساله انستیتو ت تشر یح گردیده است .

در سا ل ۱۳٤۹ تو لیدا ت قره قل‌افغانی از نگاه جنسیت نظر به سالها ی گذ شته خوب بوده تلفات گوسفند بسیار کــم بــوده .و در موقع زای گوسفند علو فه فراوان بوده است . نظر به این وضــع پوست قره قل نسب ت‌به سالها ی گذشته بهتر ـ با جلاتر و بهتر میباشد که‌البته این وفرت علوفه وآباد بودن گــوسفند

مالداران را ترغیب به نگهداشت یکتعـــداد جنس های خوب قره قل برای جــــبرا ن ضایعا ت سا ل قبل نموده است . چـــه در زمستا ن سا ل ۱۳۴۷ ـ ۱۳٤۸ از ۱۰تا ۱۵ فیصد قره قل نظر به سردی هوا وعدم خوراکه از بین رفت . از طرف دیگر چو ن برای پوستهای جنس پست مار کیت خو ب در خار ج نبود مالداران امسال یکتعدادقره‌قل جنس های پایان را برای نگهداشت بمنظور گوشت نگهداشتند.

درسا ل ۱۳٤۹ یك ملیو ن و چهار صد هزار جلد پوست قره قل از جنس های‌درجه اول به لند ن ونیویور ك صادر گردید . که تولید قره قل در سا ل بالغ بردوملیون جلد میگردد علاوتاً در ین سا ل خو بی های ذیل بمشا هده رسید :

اول اینکه نظر به نگهداشت جنس ها ی خوب تولید قره قل در سالها ی آینده بهتر وبیشتر میگردد .

دوم اینکه جنس بهتر قره قل در سا ل ۱۳٤۹ به بازار های خار ج عرضه گردیده‌و نسبت به سا ل قبل از یك دالر تا یك‌دالر و بیست سنت عاید بیشتر بدست‌آمده‌است.

سوم اینکه پوستها ی جنس پایا ن که‌در بازار های خار ج اضافه از یك دالر فی جلد فروخته نمی شود جهت کشتار بـــه مصرف میرسد که این وضع آهسته آهسته جنس پست قره قل را به جنس های بهتران تبدیل و در نتیجه به نفع اقتصاد ملی‌تما م میشود .

در سال ۱۳٤۹ سه لیلام صور ت گرفته است که مجموع تعداد پوست قره‌قل درظرف سال بتعداد پوستهای قره‌قل شخصی بیش از یك ملیو ن ویکصد و شصت هزار جلد میباشد و پولیکه از در ك فروشا ت ان تا حال بدست آمده است بیش از نه ملیو ن و پنجصدو شصت هزار دالر میباشد .

در لیلامی که در ماه جنور ی درنیویورك دایر میگردد بیش از سه صدهزارجلدپوست عرضه خوا هد شد و امید است که نتیجه خوبی از ین لیلام بگیریم . همچنا ن اگـــر موقع مسا عد وشرایط خوب موجود باشـد انستیتوت قره‌قل در نظر داردتایك‌لیلام‌دیگری در لند ن نیز دایر نماید .

لیلام سپتمبر لند ن یکی از بهترین لیلام های سا ل بود که در ان از جمله ٥٤٦٠٠٠ جلد پوست ٤٨٥٠٠٠ جـلد به مبلـــغ ۱٦٥۲۲۷۰ ـ پـونـد مـعادل ۳۹٦٥٤٤۸ ـ دالر بفروش رسیده است . او سط نـرخ فروش ۸ دالر و ۱٦ سنت فی جلد میباشد اوسط فروش افریقا ی جنو ب غربی ۷ دالر و ۹۹ سنت است که بدین ترتیب پوست قره قل افغانی نسبت به پوست قره قـل افریقا ی جنوب غربی نرخ بهتر را بخود گرفته است .

درین لیلام خریدارا ن عمده آلمانهـا و ایطالو ی ها بودند . امریکا یـی هـــا و فرانسوی ها نیز درین لیلام شر کت‌داشتند پوستها ی قره قل افغانی نسبت به رنگهای مختلف ان توجه بازار را بخود جلب کـرده است . پوست شیر کبود نسبت به تغیر تقاضا کمتر فرو خته شده است باقی‌پوست های کبود از هفتاد تا نودو دو فیصد بفروش رسیده .

نتایج لیلام سپتمبر

	تعداد عرضه شده	تعداد فروش	فیصدی فروش	ما حصل فروش به پوند	اوسط فروش به شلنگ
کبود درجه اول	۲۹٤٦۸	۲۷۸۹۸٦	۹۳	۱۰٥۳٤۲۲	٦ ـ ۷٥
کبود درجه دوم	٤٥۷۱۸	٤۳٤۰۲	۹٥	۱۰۳۸۳٦	۱۰ ـ ٤۷
سیاه درجه اول	۱۱٦٥۹۲	۱۱۳۷٦۲	۹۷	۳۰۳٦٤٤	٥ ـ ٥۳
سیاه درجه دوم	۱٥٤۱٤	۱٥٤۱٤	۱۰۰	۲۳۱۳٤	ـ ۳۰
شتری فروش نشد					
تقر کبود درجه اول	۱۹۱۱۲	۱٤٥٦٦	۷٦	۹۱۰۹۳	۱ ـ ۱۲٥
تقر کبود درجه دوم	۱۲۷۸۲	٦۷٤۲	٥۲	۱۸۹۹۷	٤ ـ ٥٦
تقر سیاه درجه اول	۱٦۰۸٤	۸۷٦۸	٥٤	٤۹٤٦۰	۱۰ ـ ۱۱۲
تقر سیاه درجه دوم	۱۱۳۰۸	٤۱۷٦	۳۷	۸٦۸٤	۷ ـ ٤۱

اوسط نرخ فروش ۸ـ دالرو ۱٦سنت.

لیلام نومبر لندن یکی از بهترین‌لیلام های بوده است که از عرصه چند سال به این طرف دیده نشده است .مزیتی که این لیلام داشت اینست که اولا . نرخ کمبود ثابت وحتی ۱۰ فیصد نسبت به لیلام‌سپتمبر لندن بلند تر بفروش رسیده است وحجـــم فروشات پوستهای کبود نسبت به هرلیلام زیاد تر بوده است ماحصل فروشی کـــه تنها از فروشات پوستهای کبود درین‌لیلام بدست آمده بیش‌از یک‌ملیون وسه‌صدهزار پوند استرلنگ میباشد واین رقم موفقیـت بزرگی را در حصه فروش قره‌قل افغانـــی نشان میدهد .

در لیلام نومبر لندن از جمله ششصد هزار جلد پوست پنجصد وپنجاه هزارجلد آن به مبلغ ٤٧٥٦٠٠٠ ـ دالر بفروش‌رسید. درین لیلام خریداران اروپائی وامریکائـــی حصه گرفته بودند .خریداران‌بزرگ آلمانها وایطالوی ها بودند .

سپتمبر ۱۰ فیصد ونرخ پوست سیاه ۱۲ ونیم فیصد ونرخ تقر ٥ فیصد بلند رفتـه‌ـ بود .نرخ اوسط عمومی فروش درین لیـلام ۸دالر و ٦٤ سنت میباشد .

نتایج فروش نو مبر

	تعداد عر ضه شده	تعداد فروش	فیصدی فروش	ماحصل فروش	نر خ او سط به دالر
کبود درجه اول	٣١٣٤٩٤	٢٩٤٤٦٠	٩٤	١١٨٦٣٢٦	٦٧ ـ ٩
کبود درجه دوم	٥٨٨٨٦	٥٨١٩٤	٩٨	١٤٦٥٥٤	٠٤ ـ ٦
سیاه درجه اول	١٢٥٦٣٤	١٢٦١٩٤	٩٩	٣٥٤١١٠	٧٦ ـ ٦
سیاه درجه دو	٢٢٤٥٤	٢٢٤٥٤	١٠٠	٤٢٩٢١	٥٩ ـ ٤
شتری	٢١٠٩٨	٧٥٦٤	٣٥	٣٦٣١٧	٥٢ ـ ١١
تقر کبود درجه اول	١٩٤٩٠	١٨٧٩٤	٩٦	١٢٣٧٨٩	٨٥ ـ ١٠
تقر کبود درجه دوم	١١٥٩٨	٩٥٥٨	٨٢	٦٢٨٤٩	٧٤ ـ ٦
تقر سیاه درجه اول	١٩٠٣٠	٩٧٨٠	٥١	٥٥١٥٦	٥٤ ـ ١٣
تقر سیاه درجه دوم	١١٠٤٦	٤٠٩٦	٣٧	٩٦٨٥	٦٧ ـ ٥
جمله	٦٠٣٢٩٠	٥٥٠٥٣٤		١٩٨١٧٠٧ ـ پوند مساوی به ٤٧٥٦٠٩٦ ـ دالر	

باید گفت که تعداد خریداران را دردو لیلام ماه سپتمبر ونومبر بیش از دوصدو پنجاه نفر تشکیل میداد .

فابریکه نساجی بگرامی

بنا بر موا فقت نا مهٔ ا قتصادی و تخنیکی مورخه ۲٤ مارچ ۱۹٦٥ که بین دو لت پادشاهی افغا نستان وجمهو ریت مردم چین با مضاء رسید . چنین موا فقه بعمل آمد . تا یك تعداد پروژه های صنعتی با استفاده از کرید تها و مساعدتها ی تخنیکی دو لت مـردم چیـن د ر افغا نستان تا سیس و اعمار گردد .

چنا نچه به تاسی از قرار داد مـــذ کـور یك هیئت فنی از طرف جمهو ریت مردم چین به ا فغا نستان وارد گر دیدند تا ا مکا نات تا سیس بعضی از پرو ژه های صنا عتی ر ا مورد مطا لعه قرار داده و در صورت ا مکان برای ا حداث آ نها اقدامات لا زمه بعمل آرند.
در جملهٔ ا ین پروژه های صنعتی یکی هم پروژهٔ نساجی نخی که مواد خام آن تااندازهٔ کافی در دا خل مملکت د ستیاب می گر دد مورد مطا لعه قرار گرفت .
برای تا سیس همچو فا بریکه وامکانات پیدا یش مواد مورد ضرورت آن شرا یطآتی مد نظر گر فته شد :
۱ ــ پیدا یش مواد خام (پخته) درداخل کشور .

۲ــ کارگر مورد ضرورت .
۳ ــ تهیه و مو جو دیت ا نرژی از قبیل ذغال سنگ ، بر ق و غیره .
٤ــ ا مکان مو جو د یت آب کافی برا ی عملیه های مختلف صنعت نسا جی .
٥ ــ مو قعیت فا بریکه و مسا عد بودن آن از لحاظ کانالا ز سیون .
٦ ــ ا مکا نات تهیه پر سو نل تـخنیکی واداری .
۷ ــ مو قعیت فا بریکه از لحا ظ عر ضه و تقا ضا .

با مد نظر دا شتن نقاط فو ق که بـرا ی تاسیس یك د ستگا ه نسا جی بد ر جـهٔ اول قا بل ا همیت ا ست منطقـهٔ بـگرا می مناسب دا نسته شده و ا مکانات بیشتر د ر آنجا سراغ میشد . فلهذا فا بریـکهٔ بنـا م فابریکهٔ نسا جی بگرا می که قریبا ده کیلو متر از شهر کابل فا صله دارد ا حـــد ا ث واعمار گر دید .

باید علاوه کرد که ولا یات قند هـــا ر ، هرات ، بغلان‌وپروان نیز سر وی و مطا لعه گردید ا ما ا مکا نات میسر شدن مواد مو رد ضرورت یك فا بر یکهٔ نسا جی نخی کـــه فوقا ازان ذکری بعمل آ مد در کابل بیشتر دیده میشد .

کارسر وی مقد ماتی و بر آ ورد ا سا سی فابریکه نساجی بگرا می توسط متخصصین و انجنیران چینا ئی به همکا ری ا نجنیرا ن و کار گران ا فغانی درسر طان ۱۳٤٤ شر و ع ومدت یازده ماه را در بر گرفت . در نتیجه مصارف محلی سا ختمانی فا بریکه به (۹۳۰) هزار پو ند ستر لنگ معادل دو صد ملیو ن افغا نی شود تخمین گردید . قیمت ما شینری ووسایل مورد احتیاج و کار آ مد ساختمانی که از تولیدات کشور جمهو ریت مردم چین در نظر گرفته شده بود بیك ملیون و چها ر صد هزار پو ند ستر لنگ مـعادل سه صد ملیون ا فغا نی تثبیت گردید .

کار سا ختما ن فا بریکه در میزان ۱۳٤٦ شروع و تقریبا پس از دوسال در سنبلـه ۱۳٤۸ به پا یهٔ ا کمال رسید که متعا قـبـا فابریکه طور ا متحانی به تو لید آ غاز نمود .
فابریکه نسا جی بگرا می بطور مجمو عی یك سا حهٔ یکصد جریب زمین را ا حـتـوا نموده که تعمیرات ا سا سی آن در سا حـهٔ ٤۲ جریب ز مین ا عمار گردیده ا ست .
تعمیرات ا سا سی و شعبا ت تو لید ی این فا بریکه عبارت ا ند از شعبهٔ نختابی ،

بافت ، رنگ آ میزی ، تا په کاری حــکاکی ، و رکشاپ ماشین ، د ستگاه تو لیدی بخا ر وآب نرمی ، تحــو یلخا نــه هــای مختلف ، سب ا ستیشن بر ق ، د ستگاه تهو یه و دستگاه تصفیه آب ، بیت ا لخلا ، لوا ز م اطفائیه و تیلفون ، د فا تر اداری ، کا نتین کو د کستان ، کلینیك ، اتاق های حــمـا م کارگران و دیگر ا تا قها ئیکه بغر ض حفظ صحت و ر فاه کار گران و پر سو نل ساخته شد ه است .

ظرفیت تو لیدی :

ظرفیت تو لیدی ا ین فا بریکه در سا ل (در صورت دو و قت کار) ۱۲ ملیون مــتر پارچهٔ سفید ، ر نگه ، چهار خانه خط د ا ر و غیره بوده بعلاوه بیشتر از (۸۰۰) تن نخ را بمنظور ر فع ا حتیا جات صنعت گران و مستهلکین کشور تو لید و عرضه میدارد.

دستگاه ها و مربوطات فا بریکه :

۱ ــ د ستگاه نختابی : دارای شعبای‌ندافی، هواگرد ، شانه ، فلیته و پنجاه پایه ماشین نختابی که هر مــا شین آن دارای (۴۰۸) دوك ا ست همچنــان ایــن د ستگاه دا را ی لابراتوار مجهز پخته و نخ‌است .

۲ ــ د ستگاه با فت : ا ین د ستگاه‌دارای (۶۱۶) پایه ما شین بافت بوده بعلاوه دران ماشینهای غندك ، کلاوه ، تنسته ، مشلــه ، عدل بندی نخ ، ارنخ پرکاری ، دیزاین‌پارچه، ماشینهای بافت ساده ، چهار خانه خط دار و ماشینهای کنترول و متو مــو جــود است . هکذا ا ین د ستگاه دارای لا بر اتوا ر مجهز بافت میباشد .

۳ ــ د ستگاه ر نگ آ میزی و حکا کی : این د ستگاه دارای ما شینهای رنگ آ میزی نخ ، ر نگ آ میزی پارچه ، سفیده کاری ، تاپه کاری ، مترو کنترول و حکا کی پو ده همچنان دارای لا بر اتوار مجهز رنگ‌است .

مواد خام مورد ضرورت فــا بــر یکــه نه استثنای مواد کیمیاوی ، ر نگبــاب وروغنیات متباقی همه از دا خــل کشور تهیه شد ه میتواند اندازه مصارف پخته مورد ضرو ر ت فابریکه که تقریبا (۱۸۰۰) الی (۲۵۰۰) تن مصرف می نماید در حدود هفتاد الی نو د و پنج ملیون ا فغا نی میشود . هکذا مصر ف برق در فی سا عت به دو هزار کیلوات یعنی سالا نه در حدود ده ملیون ا فغا نی تخمین شده ا ست .

تعداد کار گران فا بریکهٔ نسا جی بگرا می فعلا به یکهزارو هشت صد نفر میر سد که از آنجمله دو صد نفر آ نــرا ما مــوریــن ، مستخد مین ، دریوران و د گر عمله تشکیل مید هد .

وقتیکه یك نفر کارگر استخدام میشود در و هلهٔ اول برای مدت سه ماه در برا بر مزد بصورت ا متحا نی کار میکند بعد ازان معاش مذکوربرویت کار که در هر هفته چهل‌وپنج ساعت کار تعیین شده سنجش میشود .

کارگران نسا جی در ختم قرار داد یــك مشت پول بنام ذ خیره که آنهم دو فیصد در زمان کار از معا ش شان و ضمو ذ خیره شده بد ست میا ورند .

تو لــیدا ت :

اگر چه فا بریکهٔ نسا جی بگرا می پس‌از اکمال کارسا ختمانی یعنی سنبله ۱۳۴۸ طور ا متحانی به تو لید آغاز نمود ا ما تو لیدا ت آن بصورت ا سا سی بتاریخ پنج حمل ۱۳۴۹ با بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ جلا لتماب ښاغلی‌نوراحمد اعتمادی صدراعظم آغاز گر دید .

متن بیا نیهٔ ښا غلی نــو ر ا حمد اعتمادی صدراعظم در موقــع افتتاح فابریکه نساجی بگرا می :

بامسرت مشاهده می کنیم پروژهٔ دیگری از پروژه های زود ثمر کشور ما کــه کار اعماران دو سال و چند ماه قبل به اساس پروگرام انکشاف صنایع ملی توسعهٔ تولید دردا خل مملکت‌به منظو ر بلندبر دن‌سویهٔ زندگانی مــردم آغاز گردیده بود اینك بــه پایهٔ اکمال میرسد .

ښاغلی‌صدر اعظم علاوه کردندهدف‌اساسی در اعمار چنین پروژه ها براوردن آن مأمول عــالیست کــه زمینه هرچــه بیشتر صنعتی

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم حینیکه بیانیه شانرا در روز افتتاح فابریکه نساجی بگرامی ایراد می فرمایند

نساجی بگرامی

ساختن مواد اولیه کشور در داخل فراهم و به این ترتیب به احتیاجات روز افزون مردم از پیداوار وطن جواب گفته و هم از مصرف سرمایهٔ ملی برای تورید اجناس مورد ضرورت از خارج تا حدی جلو گیری کرده باشیم .

بناغلی اعتمادی گفتند :هدف سیاست اقتصادی حکومت این است تاحتی المقدور دراعمار اقتصاد ملی‌کشورقوهٔبشری ومنا بع طبیعی به بهترین صورت به نفع عا مه به کار افتند و در پهلوی سایر منابع عایدات ملی از منابع طبیعی و پیداوار داخلی حد اکثر استفاده به عمل اید .

بناغلی صدر اعظم افزودند : تکمیل ساختمان و آغاز بهره برداری از چنین پروژه ها که محصول زحمات شباروزی جوانان کشور به مساعدت و همکاری دول دوست می‌باشد روزنهٔ روشنی برای دورنمای انکشاف اقتصادی و صنعتی کشور محسوب میگردد برای تحقق بخشیدن ا ین ما مولدر قبال اعمار زیربنای اقتصادی که قسماً درطی دوپلان صورت گرفته ایجاد پروژه های‌زود کار را فراهم نماید و ازطرفی هم با بهره برداری از منابع طبیعی به احتیاجات روزمره کشور در داخل جواب‌گفته بتواند یك امر ضروری و فوری تشخیص شده است .
بناغلی اعتمادی اظهار داشتند :

افغانستان مانند سایر کشور ها در راه رشد برای ایجاد و تأمین یك اقتصاد سلیم در پهلوی مساعی مادی و معنوی کشور به همکاری های مالی وتخنیکی‌کشورهای دوست و موسسات بین المللی که دارای تجربه‌و توان مالی و فنی بیشترمی باشند ضرورت دارد .

بناغلی صدر اعظم متذکر شدند : افغا نستان به‌تاسی‌ازپیروی‌سیاست‌بیطر فی وزیست با همی همیشه این همکاریهارا به نظر تقدیر نگریسته واز آن‌صمیمانه استقبال کرده است .
بامسرت ملاحظه می‌کنیم که پروژه نساجی بگرامی با استفاده از منابع طبیعی کشور و به همکاری مالی و تخنیکی کشور همسایه و دوست ما جمهوریت مردم چین بنیان گذاری شده‌بود امروز به‌پایهٔ اکمال میرسد .

بناغلی اعتمادی علاوه کردند : افغانستان و چین به حیث کشور های کهنسال این منطقه آسیا در طول تاریخ روابط نز د یك دوستانه و همکاری فعلی این کشور همسایه مظهر این علا یق دو ستا نه میباشد .

تأسیس این فابریکه که‌در قبال موافقتنامه همکاری تخنیکی و اقتصادی مارچ ۱۹٤۰ افغانستان و جمهوریت مردم چین به عمل آمده امروز ثمرهٔ آ نرا ملا حظه می نمائیم .
بناغلی صدر اعظم گفتند :در حالیکه مردم و حکومت افغانستان این مساعدت وهمکاری جمهوریت مردم چین را در اکمال این پروژه وسایر پرو ژه ها که به همکاری متخصصین چینائی درراه ا کمال ا ست به نظر قدردانی مینگرند و آنرا قدم مو ثر د یگری در راه تشئید علایق دوستا نه بین دو کشو ر می شمارند .

بناغلی ا عتما دی اضافه کردند با ا ین تذ کر تکمیل ا ین فا بریکه را به حیث یکی دیگر از تا سیسات صنعتی کشور که د ر عصر فر خندهٔ ا علیحضرت هما یو نی‌بمیان آمده به همو طنان تبریك میگو یم از همکاری حکومت و متخصصین کشوردوست وهمسایهٔ ما جمهوریت مردم چین و ز حمات متخصصین وکار گران ا فغا نی با قدر دانی و تشکر یاد آ وری مینما یم .

این فا بریکه را بنام خداوند بزرگ و به دعای سعادت ترقی وسر بلندی افغانستان عزیز ا فتتاح می نما یم .
فعلا فابریکه نساجی بگرا می سه نما یندگی فروش در کابل و یك نما یندگی درولا یت بلخ دارد که بصورت پر چون تو لیدا ت نساجی دران فرو خته میشود . بعلا و ه یك مغازه فروش در خود فا بریکه مو جود است که مقصد از تا سیس این مغازه‌کنترول نرخ تو لیدات فا بریکه میبا شد .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعـظم درحالیکه ښاغلی منصوری وزیر معادن وصنایع وسفیر کبیر جمهوریت مردم چین مـــستعین کابل معیت شانرا دارند از تولیدات فابریکه نساجی بگرامی دیدن می فرمایند

قیمت فروش منسوجات نساجی بگرامی:

۱ ـ گروپ نمبر (۲۰۰۰) مربوط پارچه های چهار خانه :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۲۰۰۱	۱٦/۲۵	افغانی
۲۰۰۲	۱۵/۲۵	افغانی
۲۰۰۳	۲٤/۲۵	افغانی
۲۰۰٤	۱٦/۲۵	افغانی
۲۰۰۵	۲۳/۲۵	افغانی
۲۰۰٦	۲٤/۲۵	افغانی

۲ ـ گروپ نمبر (۳۰۰۰) مربوط پارچه های گلدار :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۳۰۰۱	۲۹/۲۵	افغانی
۳۰۰۲	۲۹/۲۵	افغانی

۳ - گروپ نمبر (٤۰۰۰) مربو طتا فته و صحن سفید :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٤۰۰۱	۱۲ –۰۰	افغانی
٤۰۰۲ (پا پلین)	۱۲ –۰۰	افغانی

٤ - گروپ نمبر (٥۰۰۰) مربوطتا فته رنگه :

تکه های نمبر (٥۰۰۱) الی(٥۰۲۰) از قرار فی متر ۱۲٫۲٥ افغانی

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٥۰۲۰	۱٦/۲٥	افغانی
٥۰۲۱	۱٦/۲٥	افغانی
٥۰۲۲	۱٦/۲٥	افغانی
٥۰۲۳	۱٦/۲٥	افغانی

٥ - گروپ نمبر (٦۰۰۰) مربوطپارچه های چیت دارای زمین سفیدجلادار :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٦۰۰۱	۱۲/۲٥	افغانی
٦۰۰۲	۱۲/۲٥	افغانی
٦۰۰۳	۱۳ –۲٥	افغانی
٦۰۰٤	۱٥ –۲٥	افغانی
٦۰۰٥	۱۳ –۲٥	افغانی
٦۰۰٦	۱۳ –۲٥	افغانی
٦۰۰۷	۱۳ –۲٥	افغانی
٦۰۰۸	۱۲ – ۷٥	افغانی
٦۰۰۹	۱٤ –۲٥	افغانی
٦۰۱۰	۱٤ –۲٥	افغانی
٦۰۱۱	۱٤ –۷٥	افغانی
٦۰۱۲	۱۲ –۷٥	افغانی
٦۰۱۳	۱۲ –۷٥	افغانی
٦۰۱٤	۱۲ –۲٥	افغانی
٦۰۱٥	۱٥ –۲٥	افغانی
٦۰۱٦	۱٥ –۲٥	افغانی
٦۰۱۷	۱٦ –۲٥	افغانی
٦۰۱۸	۱٤ –۲٥	افغانی
٦۰۱۹	۱۲ –۷٥	افغانی
٦۰۲۰	۱٥ –۲٥	افغانی
٦۰۲۱	۱٤ –۲٥	افغانی
٦۰۲۲	۱۳ –۲٥	افغانی
٦۰۲۳	۱٤ –۲٥	افغانی

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۶۰۲۴	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۶۰۲۵	۷۵ـ ۱۴	افغانی
۶۰۲۸	۷۵ـ ۱۴	افغانی

۶ ـ گروپ نمبر (۸۰۰۰) مـر بـو طپار چه های چیت دارای ز مین ر نگهٔجلادار:

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۸۰۰۱	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۸۰۰۲	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۸۰۰۳	۲۵ـ ۱۳	افغانی
۸۰۰۴	۷۵ـ ۱۲	افغانی
۸۰۰۵	۷۵ـ ۱۶	افغانی
۸۰۰۶	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۸۰۰۷	۲۵ـ ۱۷	افغانی
۸۰۰۸	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۸۰۰۹	۲۵ـ ۱۶	افغانی
۸۰۱۰	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۸۰۱۱	۷۵ـ ۱۴	افغانی
۸۰۱۲ (جیم)	۲۵ـ ۲۰	افغانی
۸۰۱۳	۲۵ـ ۱۴	افغانی
گروپ‌نمبر ۲ ـ ۸۰۰۹ (جیم چیت)	۲۵ـ ۱۷	افغانی

فابریکه نساجی بگرامی از آغاز سا ل تابیست حوت ۱۳۴۹ به تعداد ۸۱۳۰۰۰۰ متر تکه تولید نموده که از آنجمله ۶۶۷۰۴۳۹متر ان بفروش رسیده پولیکه از در کفروش بدست آمده بالغ به ۹۲۲۹۹۷۰۴ افغا نـی‌میگردد .

همچنان فابریکـه از در ك فـروشـ نخ‌تاکنون مبلغ ۱۱۳۰۶۲۳۹ افغانی بدســت آورده است .

مواد خام فا بریکه تا اندازه کافی موجودبوده ۱۸۰۰ تن پخته برای سال ۱۳۵۰ذخیره نموده ا ست . فعلا فا بریکه بادر نظرگرفتن‌دو و قت کار روزانه ۴۰۰۰۰ متر تـکـه تو لید میکند .

پروگرام انکشافی ملل متحد

(یو ــ ان ــ دی ــ پی) یا اداره پروگرام های انکشافی ملل متحد موسسه ایست که مانند سایر موسسات بین المللی افغانستان را در مورد فینانس نمان بعضی از پروژه ها و بررسی ازان معاونت نموده است .

باید گفت که اولین هیئت امداد تخنیکی موسسات مربوطهٔ ملل متحد در سال ۱۹۴۹ وارد افغانستان گردیده و از ان زمان تاکنون بیش از ۹۴۰ تن ازمامورین بین المللی پنجاه کشور در پروگرام های مختلف چندین جانبه که طی بیست سال اخیر درانکشاف افغانستان کمك کرده است شرکت نموده اند . فعلا در حدود یك صدو هفتاد تن از مامورین بین المللی ملل متحد مصروف خدمت در پروگرام های انکشافی افغانستان میباشند که یکی از وظایف عمدهٔ آنها را تربیه افراد افغانی خواه از طریق تربیه کاونترپارتها در ضمن خدمتشان و یاتربیهٔ اصولی آنها در تاسیسات تعلیمی مختلفه تشکیل میدهد .

هکذا به منظور کسب تحصیلات بیشتر در خارج از سال ۱۹۵۰ باینطرف برای یکهزار نفر از اتباع افغانی چانس های تعلیمی مختلف المیعاد در چهل کشورمختلف جهان داده شده تا در شقوق صحی ،تعلیم و تربیه ، انکشاف اقتصادی ، معادن و صنایع مواصلات و مخابرات تحصیل کنند.

همچنان موسسهٔ یونیسف یك مقدار معتنابهی از لوازم و سامان ضروری را برای یکتعداد از پروژه های که به انامداد صورت میگیرد تهیه و معاونت نموده‌است.

موسسهٔ یونیسف از آغاز عملیات خود یعنی ۱۹۴۹ وجوهی را برای تهیهٔ سامان ولوازم به منظور کمك به پروگرام های صحی وتعلیم وتربیه در افغانستان تخصیص داده است که مجموعان بالغ به هفت ملیون دالر میگردد .

شورای اداری پروگرام انکشافی ملل متحد موضوع امداد به هفده پروژهٔ افغانستان را که قبلا تصویب کرده بودازان جمله هفت پروژه ان تا حال تکمیل گردیده است . پروگرام انکشافی ملل متحدبصورت مجموعی در حدود بیست ملیون دالر را برای اینکار تخصیص داده که ممکن مصارف حکومت افغانستان در ین قسمت بالغ بر دوازده ملیون دالر گردد .

در ابتدای سال ۱۹۷۰ کار مطالعه وپیدا کردن امکانات بیشتر برای انکشاف و توسعه زراعت بواسطهٔ آبیاری در منطقهٔ کندز ، خان آباد توسط مشاورین (اف ــ ای ــ او) و (یو ــ ان ــ دی ــ پی) تکمیل گردید .

افغانستان در چهار پروژه منطقوی که هدف ان تشویق همکاری منطقوی در انجام مقاصد مشترك مانند انسجام امور ترانسپورت منطقوی ، تسهیلات مخابراتی، تربیه متخصصین حکومتی در شق پلان گذاری واحصائیه میباشد اشتراك دارد .

فعلا به تعداد سی نفر متخصصین پروگرام انکشافی ملل متحد برای پیشبرد واکمال پانزده پروژه ایکه در افغانستان عملی میگردد مانند پروژه های فوایدعامه دهات متداول ساختن سیستم متریك ، توسعه و بهبودسرویس های مخابراتی و تحقیق در بارهٔ منابعیکه از لحاظ توریزم اهمیت دارد معاونت میکنند.

برای اینکه شمهٔ از پروگرام های

انکشا فی ملل متحد را در سا حه هـــای مختلف خوبتر و مفصلتر معر فی گردد به صور ت جداگانه در بارهٔ سا حه های‌فعالیت ان معلو ما ت تقدیم میگردد :

تعلیم وتربیه

مجمع عمو می ملل درسال ۱۹۶۸ تصمیم گرفت تا سا ل های بین ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ را بعنوان دههٔ دوم انکشا ف ملل متحدتعیین کند این پیشنهاد یو نسکو که سا ل‌۱۹۷۰ سال بین المللی تعلیم و تربیه اعلام گردد مورد قبول مجمع عمو می قرار گرفت .

بناءً اعضا ی مجمع عمو می نقش عمده‌ای را که تعلیم و تربیه در انکشـــا ف دارد تصدیق و تائید نمودند .

بناغلی رنه مهو مدیر عمو می یو نسکو ضمن مطر ح کردن موضو ع سا ل‌بین‌المللی تعلیم و تربیه هد ف آنرا پیشبرد مسا عی حکو ما ت موسسا ت و همچنین افراد در راه تطبیق نظریا ت مبنی بر جها نی و ما دام العمر بودن تعلیم وتربیه اعلام داشـــت و اظهار نمود که تعلیم وتربیه باید امر ی مداوم بوده ودر همه جا تطبیق گردد وتعلیم وتربیه باید دیگر بعنوا ن مسئله ای کـــه منظور از ان‌آمادگی برای حیا ت است‌تصور نشده بلکه بعد ی از ابعاد حیا ت بشماررود که مشخصا ت ان عبار ت باشداز‌کســـب مداوم دانش و تحقیق و معا ینه بلا انقطا ع وافکار عقاید . این موضو ع باید بوا سطهٔ وحد ت اساسی تعلیما ت مکتب و پوهنتون با تعلیم وتربیه خار ج مکتب و تعلیما ت اکابر تکمیل گردد .

در افغانستا ن کورس عالی ای که مد ت شش هفته برای معلمین ساینس مـــکا تب متوسطه طی ماه سپتمبر واکتو بر ۱۹۷۰ در کابل ترتیب داده شد تعبیر مثبتی از این مسا عی بشمار میرود در حدود سی تن از معلمین ورزیده (که اکـــثر انان از زنا ن تشکیل یافته بود) در کورسها بیکه طی‌تمام ساعات درسی روز دوام داشت و شا مـــل تمام علوم از نظر معلو ما ت اسا سی وکار لابراتوار وکار عملی بود شرکت کردند .

یکی از جریانا ت بر جستهٔ سا ل تعلیم وتربیه در ماه نو مبر ۱۹۶۹ یعنی هنگا می رخ داد که مدیر عمو می یونسکـــــو از افغانستان دیدن نمودند این باز دیـــد در تحکیم مزید روابط دوستا نه مـــوجوده بین حکو مت و مقا ما ت یونسکوموثر واقـــع شده و نظر به ان مدیر عمو می یو نسکو اهمیت مسئله اقدام به سنجش فعا لیت های یونسکو را در افغانستا ن مخصو صا خاطر نشان سا خت .

در نتیجه در جنوری ۱۹۷۰ برای مرور و تجدید نظر بر چهار پروژهٔ موجوده که از طرف یونسکو به ان امداد میشود اقدا م صور ت گرفته و راپور هـــیئت تحـقیق‌و بررسی فعا لیت های یونسکو در ماه جون واصل گردید و قرار است مرا تب ان بـــه

صور ت عاجل با امداد یونسکو (یو ـان‌ـ دی‌ـ پی) تطبیق شود . بطور خلاصه‌نظریات حاوی این راپور مبنی بر تایید جنبه ها ی عمده امداد یونسکو (یو ـ ان ـ دی ـ پی) به انکشا ف تعلیم و تربیه درافغانستا ن بوده وضمنا طر قی که نظر به ان میتوا ن راه مسا عی فعلی را برای تاثیر بیشتر ان هموار سا خت پیشنهاد شده است .

پلان گذاری وتعلیم وتربیه :

ا زسال ۱۹۴۹ باینطر ف دو سا حه عمده تعلیم و تربیه یعنی پلاننگ تعلیم و تر بیه وتربیه معلمین موجود بوده که در ان‌یونسکو و (یـو ـ اَن ـ د ی ـ پی) به حکو مت افغانستان امداد کرده اند . در اوائل دهـه ۱۹۵۰ در ساحه تدریس علوم بخصو ص در پوهنتون کابل و همچنین در ساحه تعلیم وتربیه امور تخنیکی امداد معتنا بهی بواسطه متخصصین صور ت گرفته است . در حقیقت ازاوائل ۱۹۵۲ یك هیئات سه نفری معلمین امور تخنیکی درانکشاف ا نستیتوت تکنالوژی افغانی (ای ـ آی ـ تی) معاو نت کرده و سپس در تاسیس مکتب تخنیکی کند هار امداد صور ت گرفت و به مکتب تخـنیك کابل نیز کمك شد . باوجود ان بعد ازدوره ابتدایی امداد یونسکو درین مورد کمـــك مزید ی به این تاسیسا ت از طر ف منابع

دو جانبه صور ت گرفته ودر نتیجه تو جه امداد یونسکو از تعلیم و تربیه امـــــور تخنیکی بیشتر به موضو ع پلاننگ عمو می در این ساحه بحیث قسمتی از مساعی وسیع تر برای انکشا ف پلانگذاری تعلیمی بصورت کلی معطوف گردید .

در سال ۱۹٦۲ یك نفر مشاور یونسکودر تاسیس یك اداره پلاننگ در وزار تمعارف معاو نت کرده واز سا ل ۱۹٦٤ باینطر ف یك هیئت مختلط پلان گذاری یو نسکـــو (یو ـ ان ـ دی ـ پی) در سا حا ت وسیع بشمول تعلیما ت ابتدا یی و مـتوسطه ، تعلیما ت زرا عتی ، تعلیما ت امور اداریو مالی ، تعلیما ت نسوان ، تعلیمات انتشارات رادیو یی ، تعلیما ت تخنیکی ، تعلیموتربیهٔ معلم و تعلیما ت اکا بر به ریاست پـلا ن وزار ت معار ف مشوره داده اند.یکــــی از سفارش های هیئت یونسکو اینست کـــه ترکیب هیئت مختلط یونسکو (یو ـ ان ـدی ـ پی) مستلزم تغییر مزید باشد تا با ین ترتیب جا ی دسته فعلی متخصصین راهیئت پلاننگ با صلا حیتی بگیرد که به انکشاف یك واحد پلاننگ عمو می امداد کرده و به عوض انجام وظایف عملی روز مره کار آن فقط مربوط به تعریف و تکمیل اهداف تعلیمی قصیر المد ت و طویل المد ت باشد .هکذا پیشنهاد شده تا پرسو نل این هیئت جدید التشکیل را متخصصین پلاننگ امور تعلیمی تعلیما ت تخنیکی و مسلکی تعلیما ت امور مالی پلاننگ احصائیه و قوای انسا نـــــی تشکیل بد هند .

تربیهٔ معلم :

اولین هیئت یو نسکو در افغانستا ن این امر را تصدیق کرد که (تربیهٔ معلمین خوب مهمترین با قدر ت ترین و موثر تر یــــن وسیله برای ارتقا ی سو یه های تعلیمی در هر کشور میباشد).

بناء بر این تعدادی از مشاور ین برای این منظور در وزار ت معار ف گما شـــــته شدند . باوجود ان در سا ل ۱۹٦۰ واقعیتی مبنی بران در ك گردید که اگر تاثیرمطلوب راجع باین مطلب مدنظر باشد . این امـر مقتضی بذل مسا عی دسته جمعی است .

در نتیجه اقدا ما تی در سا ل ۱۹٦۳ برای تاسیس یك اکا دمی تربیهٔ معلم در کابل صور ت گرفته وبا امداد یونسکو یونسیف و (یو ـ ان ـ دی ـ پی) این موسسه که اکنون بنام جدید اکا دمی مر بیا ن معلـــم یاد میشود در بهبو دی موضو ع تربیهٔ معلم در افغانستان سهم قابل ملاحظه ای داشته است . هد ف این اکادمی از یکطر ف تربیهٔ معلمین دورهٔ ابتدا یی در دارالمعلمین نمونه تربیهٔ معلم میباشد که در ان تسهیلات برای تمرین تدریس در لابراتوار مربوطه مکتب موجود است واز طر ف دیگر مقصد انتربیهٔ مربیان معلم است که بعد اغالب انها درجملهٔ هشت دارالمعلمین کابل وولایا ت مقـــرر میگردند . در میا ن این تاسیسا ت شش دارالمعلمین دارا ی مشاور ینی میباشد که مربوط یونسکو بوده وپو ل آنها از طر ف یونسیف پرداخته میشود . این مشاور ین میتوانند فارغ التحصیلا ن اکا د می رامزیدا راهنما یی کرده و همچنین در مورد ادارهٔ دارالمعلمین بطور عموم مشوره بد هند . دو دارالمعلمین دیگر چنانکه ذیلا تذکر داده میشود تحت پروگرا م منطقو ی انکشا ف تعلیم و تربیه قرار دارند .

سویه تخصص در موضو ع تعلیم وتربیه که اسبا ب ان در اکادمی مذکور فرا هـــم گردیده با آغاز یك کورس تعلیمی یکسا له مشتر ك به سویه فار غ التحصیلا ن دورهٔ متوسطه در سا ل ۱۹۷۰ بسیار بلند رفته است . این امر بصور ت تجر به در سا ل ۱۹٦۹ در کند هار آغاز شده بود اماتوسعه واقعی ان در ماه مارچ ۱۹۷۰ با گر فـــتن ٤٥۰ شاگرد در اکا دمی مربیا ن معلم واقع کابل و دارالمعلمین مربوطه ان شرو عشد. کورس های مزید اخیرا در مزار شر یف افتتا ح گردیده وپلان ها یی برا ی آغـــاز کورسی در هرا ت در بهار سا ل ۱۹۷۱ تهیه شده است .

از ۱۹٦۳ باینطر ف بیست و هفت تـن از متخصصین یونسکو از طریق (یو ـ ا ن دی ـ پی) ویو نسیف به پروژهٔ اکا د می

تربیهٔ معلم معاو نت کرده و به ۴۲ کاونتر
پار ت فیلو شپها یی برا ی تحصیلا ت عالی
در خار ج اعطاء گردیده در حالیکه یونسیف
به تهیه سا ما ن متنو ع بشمو ل وسا یل
سمعی وبصر ی لواز م علمی و موادکیمیاوی
مواد مربوط به هنر وصنعت ولواز م دفتر
که مجموع قیمت ان در سا ل ۱۹۶۹ تقریبا
به یك ملیو ن دالر بالغ میگردید پر داخته
اســت .

در حالیکه تعداد معلمین ورزیده درمکاتب
ابتدایی کم است نیاز مند ی بهمعلمینورزیده
تر برای مکاتب متوسطه حتی بیشتر احساس
می شود واین واقعیت شا هد این موضوع
است که در سا ل ۱۹۶۷ ـ ۱۹۶۸ میزا ن
اخذ شاگر دان در مکاتب ابتدا یی نسبت
به ار قا م مورد نظر در پلان پنجسا لهٔ سوم
اندکی کمتر بود در حالیکه اخذ شاگردان
برای مکاتب متوسطه چهار برابر از ار قا م
معینه بیشتر و نسبت ان ۴۳ فیصد بمقابل
ده فیصد بود .

برای چاره جویی اینکار یك دارالمعلمین
عالی در سا ل ۱۹۶۴ تاسیس گردید کــه
مقصد ا زان تهیه یك کورس دوسا له برای
فارغ التحصیلان متو سطه بود تا آنها را
قبل از داخل شد ن به خد مت معلمــی و
همچنین در ضمن وظیفه برای تدریــس در
مکاتب متوسطه آماده بسازد . ازان زما ن
به بعد این دارالمعلمین بسر عت توسعــه
یافت و تعداد شاگردان آن از بدو تشکیل
تا ماه جنــوری ۱۹۷۰ پنجــاه فیصــد
ارقام مندر جه در پلان عملیا ت این پروژه
بود . برا ی دارالمعلمین مذکور از طر ف
یونسکو و (یو ـ ان دی ـ پی) بیستو پنج
متخصص ۲۴ فیلو شپ برا ی تحصیلا ت
عالی در خار ج و مقدار معتنا بهی سا ما ن
ولواز م امداد شده است .اگرچه در ابتداء
پروگرام این پروژه تا سا ل۱۹۶۹ ترتیب
داده شده بود اما امداد به ان تمدید یا فته
و دوره پروگرا م ان تا اخیر سا ل ۱۹۷۱
را در بر میگیرد . امید استتا ان زما ن
افغانان شا مل این دارالمعلمین بقدر کا فی
تربیه شو ند در غیر آن چنین پیشنهادمیشود
که هر گو نه امداد مزید لازمه در این مورد
در داخل حدود یك پروژه جامع مربوط بــه
تربیه معلمین وباسا س اکا دمی مربیا نمعلم
صور ت بگیرد .

چنانکه در مورد تعلیم وتربیه معــلمین
ابتدا یی مقصد ان بود که تسهیلا ت تعلیم و
تربیه در مورد تربیهٔ معلمین ابتدا یی به
ولایا ت توسعه یابد در حصه معلمینمکاتب
متوسطه نیز هد ف مهم همین شیوه بوده
است . بنا بر این دارالمعلمین ها ی عا لی
در سا ل ۱۹۶۸ در شهر کند هار در سال
۱۹۶۹ در شهر مزار شریف یعنی نقا طـی
که دارالمعلمین های عالی قبلا هم در ان
موجود بود تاسیس گردید . این شهر ها
برای پروگرا م منطقو ی انکشا ف تعلیم و
تربیه بحیث مراکز نمو نه بشمار آمــده و
اساس این پروگرا م در سا ل ۱۹۶۸ بــا
معاو نت یونسکو (یو ـ ان ـ دی ـ پی) به
منظور پیشبرد پروگرا م تعلیمی متواز ن
نهاده شد که ابتداء از طریق بکار اندا ختن
دو مرکز نمو نه با احتیاجات کشور مطابقت
داشته باشد . بمنظور تولید تواز ن در ین
مورد هیئت سنجش فعا لیت های یو نسکو
حاوی پیشنهادی را ایراد داشته است کــه
بائیست سلسله بسیار وسیع فعا لیت های
پروژه مذکور بین پروژه های مربوط به دو
ساحه پلانگذاری و تربیه معلم و در صورت
امکان سا حه سو می که عبار ت از تجر به
وانکشا ف میباشد تقسیم گردد .

امداد مواد غذایی :

در مورد انکشا ف تعلیم وتر بیه ازطرف
پروگرام مواد غذا یی جهان (دبلیو ـ اف
پی) که فعا لیت ان عبار ت از توزیع مواد
غذایی اضا فی جهان در راه انکشا فمیباشد
نیز امداد صور ت گرفته است . یکــی از
شقوقیکه (دبلیو ـ اف ـ پی) مخصو صابه
ان علاقمند بوده عبار ت از موضو ع تعلیم و
تربیه میباشد و از سال ۱۹۶۴ باینطر ف
موادی چون تخم پودری ، گوشت ، گند م،
روغن نبا تی ، شیر ، چای و ماهی بهمکاتب
لیلیه کابل توزیع گردیده است . با یــد
متذکر شد که مکا تب لیلیه خار ج کا بل

از سا ل ۱۹٦۹ با ینطر ف از چنین کمك ها استفاده کرده اند و نیز به کافیتر یـــای پوهنتون امداد مواد غذایی صورت گر فته است . هد ف چنین معاو نت‌ها تنها‌بهبودی رژیم غذایی شاگر دان نبوده بلکه منظورآن جریا ن یافتن منابع برا ی مقا صد دگـــر نیز میباشد .

زراعـــت :

اگر چه در پلان های پنجسا له اول دوم یعنی از سا ل ۱۹۵٦ الی ۱۹٦٦ موضو ع انکشا ف ترانسپور ت و مواصلا ت مقد م شنا خته شده بود در پلان پنجسا له سو م که دورهٔ ان از سا ل۱۹٦۷الی ۱۹۷۲ میباشد بر موضوع زرا عت و صنعت که از لحا ظ تولیدا ت شقو ق پر عا یدتری است صریحا تا کید شده است . مخصو صا تخصیصـــ (۲ر۲۹) از مجمو ع مصار ف پلان پنجسا له سوم برای امور زرا عت و آبیار ی که بعد از مسئله معادن صنایع و بر ق قرار دارد از نظر اهمیت دو مین تخصیصیه‌بشمارمیرود باین ترتیب طی ده سا ل گذشته موضو ع زراعت نسبت بهر شق دیگر ی زیاد تر ین سهم را از لحاظ امداد در یافت داشته و علاوه بر این متخصصین موسسه خورا که وزرا عت (اف ــ ای ــ او) که در افغانستان کار کرده وتعداد فعلی شا ن با لغ بر چهل نفر است تقریبا یك چهار م مجمو عماموریـن ملل متحد را تشکیل مید هند .

از سا ل ۱۹٤۹ با ینطر ف (اف‌ــای‌ــاو) در این شق امداد کرده است و مساعی‌اولیه آنها بیشتر مبذول سرو ی سا حا تی‌میگردید که امکا ن بهره بر داری از امداد تخنیکی در ان متصور بود . در نتیجه تعـــدادی از سا حا ت فعا لیت که زمینه را خاصتا برای امداد مزید تخنیکی مسا عد میسا خـــت تشخیص داده شد و در بسیار ی از ایـــن موارد مسا عی در داخل حدود شرایط‌صندوق مخصوص (یو ــ ان ــ دی ــ پی) یاپروژه‌های بزرگ مشا به آن تمر کز یافته و توضیح وتعریف گردید بزرگترین نیاز مند ی که در این با ب معلو م گردید عبار ت بود از دو موضو ع یعنی سرو ی امکانات استفاده از منابع آب وتعلیم وتر بیه متحصصیں و به خصوص متخصصین وأفراد مسلکی درجه‌دوم برای هریك ازجنبه های امور زراعتی .

منابع آب :

اولین پروژه ای که از طر ف صندو ق مخصو ص ملل متحد به ان امداد صور ت گرفت سروی منابع زمینی و آب بود . در اینجا باید تذکر داد که صندوق مخصو ص ملل متحد بعد بنام صندو ق مخصو صـــ (یو ــ ان دی ــ پی) مسمی گردید . برطبق این سروی مطالعا ت او لیه امکا نا ت‌آبیاری در حوزه هر ی رود فراه رود و قســـمت علیا ی در یا ی کابل رو ی دستگر فـته شد . کار این پروژه در خودساحه ان در سا ل ۱۹٦٤ تکمیل گردید اما از جملهٔ سه منطقه متذکره دو منطقه یعنی حوزه هریرود و قسمت علیا ی در یا ی کابل به کمك یك پروژه دوم صندوق مخصو صـ کـــه دوره عملیا ت ان از سا ل ۱۹٦۵ تا ۱۹۷۰ تعیین گردیده بود تحت تحقیق مفصل تر ی درآمد. امید است که هنگا م وصو ل راپور نها یی این پروژه منابع کا فی سر مایه گذا ری‌برای تطبیق پروگرا مها ی مندر جه ان در دسترس گذاشته شود . هم اکنون نظر بموافقه‌حاصله بین حکو ما ت افغانستان ویو گوسلاو یا قرضه ای به مبلغ هشت ملیون دا لر چهت تامین امور مالی قسمتی از این پروژه در اختیار دولت گذاشته خوا هد شد .

ساحه دیگر ی که از نظر امکانا ت آبیاری مورد مطالعه قرار گرفته عبار ت اســت از منطقه کندز ، خان آباد در شما ل کشور . کار مربوط بمطالعه این امر در خود ساحه ان که در اوائل ۱۹۷۰ تکمیل گردید منتج به جمع آوری معلو ما ت معتنا بهی شده‌است که موید یك پروژه سر مایه گذا ری در ۱٤۰ر۰۰۰ ــ ایکر زمین میباشد . اگر چه این ساحه از آبیاری بی بهره نبوده اما بقدر کافی آبیاری نشده است . (ای ــ بی ــار دی) علاقه خود را به فینا نسما ن چنین‌پروژه ای اظهار نموده وانتظار میرود که در اوآخر ۱۹۷۰ هیئتی برای ارزیا بی این موضوع اعزام گردد .

ازسال ۱۹۵۸ با ینطرف بر ا ی طر ح واجرای پروژه های کوچکتر آبیار ی نیز از طرف (اف . ای ــ او) و پرو گرا م‌امــداد تخنیکی (یو ــ ان ــ دی ــپی) امداد مدا وم صور ت گرفته است . درابتداء هیئـــــت مسئول پروژه های کوچکتر آبیار ی اساساً تنها مصرو ف امور پروژه ها ی کو چکتر مربوط به احیا ی مجدد سیستم ها ی‌موجوده بوده .در مر حله بعد تر پروژه های‌بزرگتری روی کار آمده به ریاست آبیار ی وزار ت زراعت که اکنو ن (ریاست ســروی آب و آبیاری نام دارد) راجع‌به‌پلاننگ و طر ح ان پروژه ها و به یو نت امور سا ختمانی آبیاری برا ی تطبیق ان مشوره داده میشد که این افزایش موجب توسعه تشکـــیلا ت هیئت مذکور و با عث بیمان آمد ن شعبه برای ترمیم و حفظ و مرا قبت سا ما ن‌ثقیله هموار کردن زمین گردید .

دو پروژهٔ ای که فعلا در شاروا ن وکلاگی تحت اجرا میباشد هر دو تقریبا به‌حدتکمیل رسیده در حالیکه دو پروژه دیگر که به‌کمك هیئت مذکور سرو ی و طر ح شده احتما لا از طریق قرضه بانك انکشا ف آسیا یی‌و تحت نظار ت ان تطبیق خوا هد گردید . بعلاوه کرید تی از طر ف بانك انکشاف زراعتی افغانستان برای پرو گرا م هـــا ی فرعی آبیار ی تهیه خوا هد شد و با نــك مذکور بنو به خود قرضها ی به مبلغ پنج ملیون دالر را از اتحادیهٔ بین‌المللی‌انکشاف (ای ــ دی ــ ای) در یا فت خوا هد کرد.
در سپتمبر ۱۹۷۰ امداد بیك پروژه‌مربوط به سرو ی خا ك و حاصل خیز ی خا ك که از جریا ن کار هیئت فرعی آبیار ی مشتق شده بود خاتمه پذیرفت . در این اواخــر متخصص مسئله حاصل خیزی به تکمیـــل تجر بیا ت سه سا له راجع به کود ها ی لازمه در مناطق مختلف کشور مو فق گردیده ومعلو ما ت معتنا به وسود مند ی از ایــن ناحیه حاصل شد . علاوه بر این تعدادکافی از کار کنا ن افغانی بدو ن آنکه دیگرحاجتی به مراقبت و نظار ت باشد تربیه گردیدند .

طی پنج سا ل اخیر ملل متحد حکو مت را از طریق صندوق مخصوص (یــو.ان.دی پی) در یك پروژه تفحصا ت آب ها ی زیر زمینی امداد میکرد . کار سا حه این پروژه که در دوه‌نطقه نمو نه یعنی کتواز وچاریکار در جنوری ۱۹۷۰ تکمیل گردید سرانجام‌منتج به این امر گردید که امکانا ت عمده برا ی انکشا ف در ان مورد منو ط به اداره‌دقیقانه ومحتا طانه منابع آب موجوده میبا شد .

شاید این واقعیت نیز دارا ی اهمیـــت بیشتر ی باشد که اکنو ن ریا ست مربوط به آبها ی زیر زمینی باسامان و مامور ین تربیه شده موجود است تا عملیا تی را که تحت نظر پروژه این سا حه آغاز یافته بود در سایر مناطق کشور ادامه بد هد .
مسئله نیاز مند ی به یك اداره منظم تر منابع آب ، حکو مت را وا داشت تا ازملل متحد و پروگرام انکشا فی ملل متحدامدادی را برای تاسیس یك ریاست ادارهٔ امور آب تقاضا کند . تثبیت یك خط مشی ملی مربوط به موضو ع آب وتدوین قانون آب نیزبعهده این پروژه گذاشته شد .

تولید وامور صحی حیوانا ت :

موضوع مالداری در افغانستان اهمـــیت زیاد داشته نظر به احصائیه صادرا ت ۶۸ ۱۹۶۹ میتوان گفت که در حدود چهل فیصد پول صادرا ت کشور عبار ت از تولیدا ت حیوانی برد .
با ملاحظه این امر (اف . ای . او) ازسال ۱۹۵۱ باینطر ف از طریق (اپتا) و(یو ــ ان ــدی ــ پی) درین حصه اسبا ب امدادتخنیکی را فرا هم آورده است . امداد ها ی او لیه بصور ت عمده متو جه امراض حیوا نی‌بوده ومنتج به تشخیص سه احتیا ج در این‌مورد گردید یعنی ایجاد خد ما ت بیطا ری ،تعلیم و تربیه بیطارا ن و تاسیس یك‌لابرا توار واکسین . از سا ل ۱۹۵۸ تا ۱۹۶٤ تحت امداد (اپتا) متخصصین برای تو لیدواکسین ها جهت کنترو ل امراض حیوانی در اختیار حکو مت گذاشته شد . لابرا توار قادر به تولید واکسین های لازمه گردید . هکـذا نیاز مند ی به معاونین متخصص برا ی‌اداره مجادلات تر زیق واکسین احساس گردید .

برای رفع این نیاز مند ی ها یك پروژه جامع تشکیل و امداد صندوق مخصو ص (یو.ان.دی .پی) برای ان درسـال ۱۹۶۶ تصویب شد . هد ف اینپروژه که کار ان در سا ل ۱۹۶۸ آغاز گردید عبار ت بود از تربیه معاو نین متخصص بحیث ما مور ین بیطار ی و تاسیس خد مات امور صحی ، حیوانی وپرورش حیوانا ت در یك منطقه نمونه واقع شما ل هندو کش . همچنین در تجدید وبهبودی لابراتوار واکسین وزار ت زراعت وتو جه خاص به تربیه متخصصینفنی لابراتوار امداد معتنا بهی صور ت گرفت . اکنون مسا عی برای تاکید بیشتر بر هدف اولیه این پروژه که عبار ت ا زتر بیهمعاونین متخصص میباشد مبذول میگردد .

پرورش گوسفند قره قل یکی از کمك های بزرگ به تجار ت کشور بوده و از اوایل دهه ۱۹۵۰ در این سا حه وبخصوص از ۱۹۶۲ باینطر ف در ساحه پرور شـ گوسفندان منتخبه و پرورش گو سفندبطور کلی امداد صور ت گرفته است پیشر فت مداوم در این مورد بسته به فعا لیت بیشتر در بهبود علف و چراگاه ها بود و از سال ۱۹۶۲ باینطر ف فعا لیت ها یی که تحت پروگرام امداد تخنیکی صور ت گرفته شامل بهبودی وضع گوسفندان وپشم بوده است . موضوع نسل های موجوده گوسفند درکشور مطالعه شده و تعداد گوسفندان بطور عمو م به هشت نسل مشخص طبقه بند ی گردیده است . در یك فار م دو لتی ، نسل ها ی حقیقی بمنظور توزیع به زارعین تو لید و تکثیر ، ویك لابرا توار مخصو ص پشـم گوسفندان نیز تاسیس شده است .

خدما ت زراعتی :

در ظرف بیست سا ل اخیر تعدا دی از متخصصین (اف . ای . او) در سا حـات احصائیه های زرا عتی پلانگذاری تهیه بازار هایفروش (مارکیتنگ) وتشکیل کوپراتیفها خد ما تی را انجا م داده اند .

ضمنا از سا ل ۱۹۵۹ باینطر ف یكنفر مشاور توسعه امور زرا عتی هم از طر یق تدریس در پو هنتو ن و هم بادادنمشوره مستقیم به خود وزار ت زرا عت بهکشور امداد کرده است ودر خلال این احوا ل یك ریاست توسعه امور زرا عتی که مرکزیتی مرکب از مامورین مسئول توسعه امور زراعتی در سا حا ت کار میباشد تشکیل گردید .

باوجود این در اواسط دهه ۱۹۶۰ بـرا ی بدست آورد ن نتا یج بهتر حا صـلا ت زراعتی تاسیس یك پروژه جامع و کاملتر ی که در آن یك مر کز تعلیمی وتعیین مناطق انکشا فی نمو نه یی در تحت پلان تخصیص کرید ت برای توسعه کاملتر امور زرا عتی شامل بود از طر ف (اف . ای . او) مطالعه گردید . در وهلهٔ اول تمامفعالیت های قبلی در این ساحه مدنظر گرفته شد و پروژه ای تشکیل گردید که در آن امور مارکتنگ ، موضو ع اعتبارا ت و بانك داری ، کوپراتیف های زراعتی ، اداره وتوسعه فارم هـا و همچنین بعضی سا حا ت تخنیکی کهمستقیماً مربوط به فعا لیت های لازمه در مرا کزنمونه پیشنهاد گردیده شامل ساخته شد . پروژه ایکه در نتیجه این اقدام بدست آمـده و (پروگرام اعتبارا ت زرا عتی وکوپرا تیف ها در افغانستان) یا اختصارا (پی .ای. سی .سی. ای) نام دارد در سا ل ۱۹۶۷ بـه تصویب رسید تا امور ما لی ان از طر ف اداره انکشا ف بین المللی سـو یـد ن (اس .آی . دی. ای) و از طریق پروگرا م مجادله با گرسنگی مربوطه (اف .ای.او)تامین میگردد . عملیا ت این پروژه یکسا ل بعدتر از تاریخ متذکره فوق آغاز یافت .

طی دو سا ل گذشته پروژه مذکور بـه تاسیس یك مر کز تعلیمی در بادا م با غ بمنظور تهیه وسا یل تریننگ رسـمی و همچنین دو مرکز انکشا فی نمـو نه در کوهدامن و بغلان توفیق حاصل کرده کـه پروگرام های انکشا فی زرا عت در آن نقاط عملا تطبیق میشود . اکنو ن برای تطبیق بیشتر جنبه های عملی تعلیم و تر بیه و بهبود رابطه بین انستیتو ی تعلیم و تربیه ومناطق نمو نه مسا عی مبذول میگردد . با تقویه رابطه بین موضوع تعلیم و تر بیه و توسعه اجزا ی مربوطه آن و رفع نقصانا ت

این پروژه برا ی انکشا ف امور زرا عتی در موقعیت بهتر ی قرار خوا هد گرفت .

یکی از اجزا ی این پروژه که مو ضوع ان اخیراً تصویب شده‌مسئله‌با سوادساختن است که در این امر تهیه یك هیئت مرکب از سه نفر از متخصصین یو نسکو بمنظور تاسیس مبا نی مبارزه برا ی با سوادساختن اجباری افراد در مراکز نمونه ، شامل‌میباشد یکی از متخصصین مذکور هم اکنو ن‌مصروف کار در این راه میباشد .

پروژه دیگر در این سا حه موضـــو ع بوجود آمدن کرید تهای زرا عتی از طر یق تجدید تشکیلات بانك انکشا ف زرا عـــت میباشد . معاو نت با ین پروژه از طر ف هیئتی مرکب از چهار نفر مشاور که از طرف (یـو ان ـ دی ـ پـی) (ای. بـی.ار. دی) استخدام شده اند صور ت میگیرد به تعقیب تصویب اساسنا مه ها ی جدید این با نك که در اوائل ۱۹۷۰ انجام گرفت مو ضو ع تجدید تشکیلات ان اکنون بصور ت صحیح بدست گرفته شده و به علاوه در ماه جو ن قرار دادی برای تهیه یك قرضه انکشا فی بالغ برپنج ملیون دالر از (آی . دی . ای) بامضاء رسید که مقصد عمده ان قادر ساختن این بانك به اعطای قرضه ها به زارعین در تحت شرایط عادلانه و مناسب میباشد تا این امر آنان را به خریداری ماشین آلات زراعتی ازقبیل پمپ های آب ، تراکتورودیگر لوازم زراعتی قادر سازد .

تولیدات نباتات وکنترول امراض ساری ودیگر امراض :

تولید نباتا ت و حمایت نباتا ت از جمله موضوعا تی است که در اوقا ت مختلفه‌امداد (اف.ای.او) درین سا حا ت صورت گرفته است . برای افزایش تولید پنبه مسا عی موفقیت آمیزی هم از لحاظ تهیه متخصصین وهم از تدار ك انوا ع پر محصو ل پنبه مبذول گردیده وانوا ع پر محصو ل دیگـر حاصلات مانند گند م و برنج نیز تو زیـع وتکثیر شده است . توسعه غرس در ختا ن تو ت بمنظور استفاده ازان در پرورش‌کرم ابریشم بواسطه امداد متخصصین طی دوره بین ۱۹۵۰ و ۱۹۶۲ نیز انجام یا فته . یك لابراتوار پتو لـــوژی نباتا ت با امـــداد (اف . ای . او) تاسیس گردیده که بکمك‌ان موفقیت قابل ملاحظه ای در کنترو ل مرض قرغنه بخصوص در وادی کو هدا من کـــه بعد تر بعنوان یکی از مراکز نمو نه مربو ط به(پی . ای.سی.سی‌ای) انتخاب‌شد حا صل گردید . اشتراك حکو مت در پروژه مربوط (اف.ای.او) (یو.ان.دی.پی) برای کنترو ل ملخ صحرایی منجر به تاسیس و تجهـــیز ریاستی در وزار ت زرا عت شد که برا ی هر گونه ظهور ملخ در کشور بخوبی آماده میباشد .

گرچه بطور عمو م دامنه و سیعی برا ی بهبود امور در این سا حه موجود است اما در حال حاضرعلاوه بر فعالیت های (اف.ای .او) که در مراکز نمو نه مربوط به پروژه (پی.ای.سی.سی.ای) تمر کز یافته امـــداد معتنا بهی بواسطه امداد ها ی دو جانبه در این مورد صور ت‌میگیرد .

به تعقیب یك سرو ی قبلی‌جنگلهاحکومت تاسیس یك پروژه تعلیم و تربیه و نمونه‌ای را برای امور جنگلداری مطالبه نمودکه‌مراتب ان در سا ل ۱۹۶۷ از طـر ف (اف.ای.او) (یو.ان.دی.پی) تصویب گردید با ید متذکر شد که در ین پروژه تربیهٔ معاونین‌متخصص اساس مهمی بشمار میرود در حالیکه موضوع تهیه قانون جنگل دار ی وکار ها ی ازمایشی های مهمی از اهدا ف این پروژه محسوب میشود .

مواصلات :

ترانسپور ت زمینی :

از لحاظ اینکه افغانستا ن کشور ی‌محاط به خشکه میباشد از مد تهاییست که برا ی بهبود وضع خطوط مواصلا ت داخلی توجه صور ت گرفته است چه این امر شر طلازمه واساسی برا ی انکشا ف اقتصـــا دی و اجتما عی محسو ب گردیده و بنا بران طی پلانهای پنجساله او ل و دوم برا ی خطو ط مواصلاتی از هر حیث قدا مت داده شده‌بود. در نتیجه اکنون کشور یك شبکه عا لـــی شاهراه های عمده را در اختیار دارد اما البته

نگهداری این شاهراه ها باوضع موجوده ان مقتضی حفظ ومراقبت میباشد . باتو جـه به این موضو ع در سا ل ۱۹٦٦ حکو مـت مطالعه امکانا ت این مسأله را با همکاری بانك بین المللی برای ساختما ن مجدد و انکشا ف (ای . بی . ار . دی) تقاضا کرده وطی راپور مشاور ین مربوطه که در سال ۱۹٦۸ تقدیم گردید تطبیق یك پرو گرا م که دارا ی دو مر حله بود پیشنهادگردیدکه مرحلهٔ اول ان مقتضی مصر ف پنج ملیو ن افغانی به اسعار خار جی و خد ما ت یك هیأت انجنیرا ن برا ی چهار سا لمیباشد . در جون ۱۹۷۰ یك قرار داد کـــر یـد ت انکشا فی که از طر ف اتحادیه بین المللی انکشا ف اعطاء شد بعد از تصو یبشوری نافذ گردیده و بدین ترتیبقرضهبدون مفاد بالغ بر پنج ملیو ن دالر در دستر ســ حکو مت گذاشته شد تا بواسطه ان ساما ن حفظ و مراقبت وپرزه های لازمه را خریداری کند .

ضمنا در جنوری ۱۹۷۰ شورا ی ادار ی پروگرام انکشا فی ملل متحد(یو.ان.دی.پی) موضوع امداد به تطبیق این پرو گرا م را از طریق یك پروژه چهار سا له که ازطرف (ای . بی . ار.دی) اجراء میگردد تصو یب گرد . هیأت چهار ده نفر ی مشاور ینیکه برای پیشبرد امور این پروگرا م استخدا م شده اند اکنو ن مشغول طر ح یك پروگرام موثر حفظ و مرا قبت بواسطه تشکیل مجدد ریاست حفظ و مراقبت وزار ت فواید عامه و تطبیق خد ما ت مربوط به حفظ و مرا قبت در سر ك های عمده منتخبه و تما می سرك های فرعی در صفحا ت شر قیکشورمیباشند طی سا ل ۱۹۷۰ پروژه مذکور مصـرو ف تشکیل مجدد امور در وزار ت فوا ید عامه اجرا ی سروی ها ی مربوط بهضروریات حفظ و مراقبت و تقدیم پیشنهاد ها برا ی تهیه سا مان لازمه بوده است .

در این اوآخر ملل متحد نقشه نها یی دو حصه از سر کی راکه از هرا ت بهچشت ومیدان (از قسمت دورا هی کابل ـقندهار) تا بامیان امتداد دارد به حکومت تقدیم کرده است . این نقشه ها به کمك یك شر کت ایتا لیا یی مشاور ین انجنیر ی که برای (یو.ان.دی.پی) (یو.ان) استخدام گـردیده اند تهیه شده است . مشاور ین مذکـــور از سا ل ۱۹٦٥ الی ۱۹٦۷ یك ســـرو ی مقد ما تی امکا نا ت تخنیکی و اقتصا دی ساختما ن یك سر ك در جهاولرا در تمامی طول راه مر کزی کابل تا هرا ت مطالعهکرده بودند .

این مطالعه از برا ی ان بود تا سر ك مذکور یك قسمت از شاهراه آسیا یی را تشکیل دهد اما شاهراه مذکور بصور ت عملی تر ی از طریق کند هار امتـداد داده شده . طوریکه اکنو ن تما می قسمت ایـن شاهراه در افغانستان عبار ت از سر كهای اسفلت درجه اول میباشد . ادارهترانسپورت تخنیکی شاهراه آسیا یی که مسئولتبلیغات راجع به این شاهراه و پیشبرد امورانکشافی ان است از پروژهٔ منطقو ی (یو.ان.دی.پی) یوـان(ایکافی) کهافغانستاندرانشرکت دارد کمك مالی میگیرد . یکی از فعا لیت ها ی کنو نی این اداره یك (مسابقهٔ موتر رانی) از تهران تا داکه میباشد .

هوایی ملکی :

در سال ۱۹٥۲ هنگا میکه افغانستا نفاقد یك میدان هوا یی بین المللی بود و خدمات هوایی ملکی کشور مراحل ابتدا یی را طی میکرد او لین مشاور ین موسسه بینالمللی هوا نور دی ملکی (ای.ســی.ای.او)وارد افغانستان گردیدند . ازان زما ن با ینطر ف امور هوایی ملکی افغانستان هم در داخـل و هم در سا حه بین المللی بسر عتتوسعه یافته است . این توسعه در اثر نیاز مندی های مبرم به بهبود مواصلا ت بین نوا حی کوهستانی خود افغا نستان وهمچنینبادیگر کشور ها ماورا ی سر حدا ت محاط بهخشکه ان صور ت گرفت . در طو ل این سالها مشاورین (ای.سی.ای.او) در ساحا تی مانند ساختمان میدان های هوایی ، حفظ ومراقبت سامان لازمه ، مخابرا ت رادیو یی ،اطفائیه، مصونیت پرواز ها، تعلیم وتربیه و عملیات مواصلاتی به ریاست هوایی ملکی معاو نت

کرده اند . علا وه بـر ایـــن متخصصـین (ای.سی.ای. او) برای مدت دوسا ل بحیث منیجر میدان های هوایی بین المللی کابل و قندهار خدمت کرده است .

وهیئت فعلی امداد تخنیکی موسسهٔ مذکور عبار ت است از متخصصین مربوط به شقوق حفظ و مراقبت ورکشاپها ، مرا قبت رادیو ومصئونیت پرواز ها .

در ابتدا توجها ت بیشتر به موضو ع انکشا ف سرویس های بین المللی از طریق ساختما ن دو میدا ن هوایی بین المللی و تاسیس انکشا ف شرکت هوا یـــی آریانا مبذول گردید .

اما در این اوآخر در مورد توسعه‌سرویس های داخلی توجه زیاد تری مبذول گردیده‌و سروی ایکه در سا ل ۱۹٦٦ صور ت گرفت منتج به تاسیس خطوط هوایی باختر درسال ۱۹٦۸ شد این شر کت داخلی ، طیاراتی را که بنام ستول یاد میشود بکار می برد که در مسافا ت کوتاه پرواز کرده وفرود میاید ، در ماه جنوری ۱۹٦۹ شورا ی اداری پروگرام انکشا فی ملل متحد مرا تب امداد اولیه را برا ی مد ت سه سا ل به‌شرکت هوایی باختر تصویب کرد که نظر به ان اکنون دسته ای مر کب از نه نفر ازمتخصصین (ای.سی.ای.او) به تشکیلا ت اداره وعملیات این شرکت جدید از طریق تعلیم و تربیه مامورین تسریع پروگرام ساختما ن میدان هوایی وانکشا ف سرویس های تخنیکـــی مربوطه معاو نت میکنند که برای عملیا ت موثرطیارات(ستول) لازم است. علاوه بر این دو متخصص کمکی که اهل سو ید ن میباشند در آماده ساختن سا ما ن ثقیله‌برای پروگرام ساختما ن میدا ن های‌هوایی‌حکومت را معاونت کرده ویك متخصص سوم به حفظ ومراقبت ورکشا پ ها مسا عد ت مینما ید.

از نظر انکشا ف شر کت باختراکنو ن در مرحله حسا سی قرار دارد معذلك اگـر مساعی جد ی برا ی ببهود موثریت عملیا ت واداره آن‌دوام یابد این شر کت بزودی‌قادر به استفاده از طیارا ت مزید ی خوا هـــد گردید تا بدان وسیله به باز کـــردن راه مواصلات به مناطق صعب الو صو ل کشور کمکی اساسی صور ت گیرد .

مترو لـوژی :

انستیتوت مترو لوژی افغانستا ن با امداد موسسه مترو لوژی جها نی (دبلیو-ام-او) در سا ل۱۹٥٥ تاسیس گردید . از ان‌تاریخ به بعد تعدادی از متخصصین از طـریـــق (ایپتا) (پروگرام وسیع امـــداد تخنیکـــی) وسپس (یو. ان .دی . پی) (پـروگـرا م انکشافی ملل متحد) در انکشا ف سرویس های مترو لوژی کشور کمك کرده اند . همچنین از ۱۹٦۱ باینطر ف یعنی هنگا میکه مکتب مترو لوژی تاسیس گردید متخصصینی در فاکولته سیانس و در شق مترو لوژی مرکز تعلیمی ریاست هوایی ملکی که مقارن سال ۱۹٦۰ تاسیس گردیده است تدریس کرده اند .

در نتیجه این فعالیت ها درراه‌انکشاف سرویس تجزیه وتحلیل و سرویس ها ی هواپیما یی واوضا ع جو ی و همچنین در معمول ساختن وتوزیع آلات مترو لـــو ژی پیشر فت حاصل شد .

باوصف این درسا ل ۱۹٦٥ حکـــو مت تصمیم گرفت تا از طریق صندو ق مخصوص که جزیی از (یو .ان.دی.پی) میبا شـــد به میزان بیشتر ی نسبت به پیش تقاضا ی امداد کند . این درخواست در ماه جو ن ۱۹٦۸ تصویب شد با آغاز کار که بصور ت ابتدایی شرو ع گردید چهار تن از جمله پنج متخصصیکه مطابق پروگرا م در نظر گرفته شده بود بزودی وارد خوا هند شد . هدف خاص این پروژه عبار ت است از توسعه سرویس های موجوده ، بکار انداختن سرویس های نو درسا حا ت زرا عـــت و منابع آب و متحد الشکل سا ختن وتوسعه ذخیره ساما ن ضرور ی . یك شق جدید مترو لوژی تطبیقی تاسیس خوا هد شد و توجهات قابل ملاحظه در قسمت تعلیم‌وتربیه وانجام وظایف از طریق پو هنتون و مر کز تعلیمی ریاست هوا یی ملکی مبذول خوا هد گردید .

مخابرات و سرویس های پست :

از سا ل ۱۹٥۸ باینطر ف وزارت‌مخابرات

در انکشا ف خد ما ت مخابرا تی و همچنین در ساحا تی اختصا صی مانند کـــــر ی یرفریکونسی ولین ترانسمیشن رادیوتیلگراف واخیرا در سا حه (های فریکو نســــی) ترانسمیشن از مشوره متخصصین اتحا دیهٔ بین المللی مخابرا ت (ای.تی.یو) استفاده کرده است . یکی از نتایج این مشورهعبارت بود از تاسیس یك مرکز تعلیمی مخا برا ت در سال ۱۹٦٤ که از سال ۱۹٦٥ باینطرف (ای.تی.یو) و (یو. ان.دی. پی) از طر یق تهیهٔ متخصصین فیلو شپها و تعداد قابل ملاحظه ای از سا ما ن ضرور ی به انامداد کرده وتا کنون ٦٥ متخصص فنی از مر کز مذکور فار غالتحصیل گردیده اند .

در سا ل ۱۹٦۹ یك هیئت مشتر کتحقیق (یو .ان .دی .پی) (ای.تی.یو) بر فعا لیت های فعلیه این ساحه تجدید نظر کرده ودر موضوع یك مرحله دوم امداد به مرکزتعلیمی مخابرا ت که تا سا ل ۱۹۷٤ ادامه خوا هد یافت تصویب گردید . تا با ین تر تیب مسئله تاسیس متذکره مر کز بر اسا س دائمی و بدو ن نیاز هند ی به کمك خار ج تضمین گردد . هیئت متخصصینی که تعداد ان از هفت نفر به یازده نفر افزایش یافته است بیشتر مصرو ف تربیه و تحکیم بنا ی تعلیما ت کاونتر پار ت های تحصیل یا فته ولایقی خوا هد بود که قادر به اداره پروگرام تعلیم وتربیه متخصصین فنی مخابـــرا ت باشـــند .

باوجود این در مورد انکشا ف کور س های تعلیم وتربیه برا ی مامورین تخنیکی مامورین داخل خدمت ، موظفین پســـت و امکاناً در مرحله ای بعد تر به موضوعا تی مانند تشکیلات و محاسبه بذل تو جهصورت خواهد گرفت . باید متذکر شد مو ظـفین پست از مشوره و کمك دو نفر متخصصــ اتحادیه بین‌المللی پست که جدیدا استخدام شده اند استفاده خوا هند کرد .

اگر چه با تسهیلا تیکه حکومتدردسترس مرکز تعلیمی مخابرا ت گذاشته کار بدرجه اعلی انجام پذیرفته است اما موضو ع از دیاد رو زافزو ن شاگر دا ن در مرکزمذکور مستلزمتوسعه تسهیلات تدریسی میبا شـد بنا بر این بتاریخ ۱۳ جون ۱۹۷۰ بنیاد یك لیلیله برا ی شاگر دا ن جدید گذا شته شد که با اکما ل ان عمارتکاملا بهدسترس متعلمینیکه طور لیلیه هستند اختصا صـــ خوا هد یافت .

تا جاییکه مو ضو عا ت مربوط به امداد تخنیکی به وزار ت مخابرا ت تعـــلق دارد هیئت تحقیق تعداد از ساحات اختصا صی را که چنین امدادی برای آن ذیقیمتخوا هد بود تعیین کرده است . بنا بر این معاونتی که تحت پروگرام امدادتخنیکی(یو.ان.دی.پی) صور ت میگیرد در قسمت های (فریکونسی) رادیو ترانسمیشن وکر ی یر فریکونســـی ولین ترانسمیشن باید ادامه یابد ضـــمنا متخصصینی برای شق تیلیکس و تلگرا ف وپلاننگ عمو می و تشکیلات در نظر است استخدام شود در ماه جولا ی سال جار ی (یو. ان.دی.پی) استخدام یك متخصصـــ مربوط اداره امداد تخنیکی را برای تشکیلات پست تصویب کرد که البته این متخصص راجع به طرق بهبود تشکیلا ت سرو یس های پستی مشوره خوا هد داد .

انکشاف دها ت :

در سا ل ۱۹٥۱ حکو مت پرو گرا می را برای انکشا ف دها ت رو ی دست گرفتکه برای تطبیق ان امداد ملل متحد وموسسات اختصاصی ان را لازمی دانست این پروگرام یك سلسله از فعا لیت ها بشمو ل زرا عت صنایع دستی و صنایع کوچك امور صحی اصول حفظ الصحه تعلیم و تـــربیه رفاه اجتما عی امور ساختما نی دها ت وهمکاری درین مورد را در بر داشت چنین فعا لیت ها از طرف وزار ت خانه های ذیعلاقه که امور تخنیکی مربوطه ان به آنها تعلق داشتاداره می گـــر د یـــد ا مـــا نـــظا ر ت و انتظام امور این پروگرام را بطور کـــلی ریاست انکشا ف دها ت بر اسا س پروژه های نمونه ای بعهده داشت که بایستی در صور ت توسعه پروگرام به سویه ملیمثال قرار داده میشدند . طی پلانها ی پنجسا له اول و دوم در حالیکه منابع زیاد حکو متی وقف توسعه این پروگرا م گردید ملل متحد وتعداد از موسسا ت مربوط ان در تطبیقان معاونت کردند .

در سال ۱۹٦٦ پس از آنکه از تطبیق پروگرام های انکشا فدها ت به صور ت کامل اطمینا ن حاصل گردید تجدید امـور این پروگرام بر اساس تشکیلا ت ولا یا ت پیشنهاد گردید تا این طریقه جای پروژه های نمونه را بگیرد . مقصد از این ترتیب داخل ساختن پروگرام مذکور در تشکیلات حکو متی موجودهٔ ولایا ت بود و منظور ان بود تا به اثر تماس نزدیك برای حـــل مسائل و مشکلا ت هر یك از ولا یا ت به طور جداگانه فرصت داده شود .

برای اداره و انجام اینکار دربارهٔ تشکیلات مجدد ریاست انکشاف دها ت اقداما تـــی صورت گرفته و در سال ۱۹۷۰ ریا ســت انکشاف محلات در داخل تشکیلا ت وزار ت داخله تاسیس گردید .

برای پیشبرد پروگرامها ی انکشـــا ف محلات از سا ل ۱۹٦٦ باینطرف انجنیرا نو یك نفر مهندس ملل متحد با حد اکـــثر استفاده ممکنه از کار گران و مواد داخلی در تهیه نقشه و تا اندازه ای .در سا ختما ن پل ها و دستگاه های کوچك بر ق آبی و پلچکها در مناطق دها تی معاو نت شده‌است مطابق با ین فعا لیت های که ریا ست‌مذکور در نظر گرفته است هیأت مـــلـــل متحـــد (یو.ان.دی.پی) نیز اکنون رو به افزا یش می باشد .

گذشته از این اقداما ت او لیه برا ی تطبیق پروگرام ها ی انکشا فی جدید در ولایت کنر آغاز گردیده و این امر ابتداء از طریق امور ساختما نی دها تی اقدام به یك سروی امکانا ت پیشبرد صنایع دستی و سپس بواسطه تاسیس یك استیشن نموانه زراعتی پیشنهاد شده که توام با اداره‌امور جنگل ها و چراگاه ها میباشد اجراء خواهد شد .

انکشاف شهری :

امداد ملل متحد در ساحه انکشا ف‌شهری در سال ۱۹٦٥ شرو ع گردیده و یکتعداد از متخصصین تا کنون در ین مورد خدما ت قابل قدری را انجام داده اند . در نتیجه مشوره انان حکو مت به تاسیس یك‌ریاست خانه سازی و شهر سازی تصمیم گرفت و برا ی تاسیس ان امـداد ملـل متحـــد (یو. ان دی. پی) را در خواست کرد . این ریاست مسئولیت پلان سازی منطقو ی و شهر ی ، تدقیق و مطالعه امور سا ختما نی و پیشبرد خانه سازی ، بخصوص خانه‌های ارزان قیمت را دارد . یگا نه راه مو فقیت و موثریت ریاست شهر سازی و خانه‌سازی در صور تی ممکن شده می تواند که بعضی از شرایط اولیه یعنی تصویب مقررا ت و اصول سا ختما نی تعهد یك پا لیسی یاخط مشی از طر ف حکو مت در مورد ساختما ن خانه های ارزان قیمت و صــــور ت دادن اقداما ت ابتدایی برای طرح‌پلان‌وسا ختما ن ذخایر آب پا ك و سیستم های بدر رفت برای شهر کابل و مراکز شهر ی بر آورده شود فعلا یك در خواست حکو مت مبنی بر امداد ملل متحد برای طرح پلانها ی بهـتر غرض تهیه ذخایر آب و سیستم ها ی بدر رفت برای اطراف کابل در مرکز ملل متحد تحت مطالعه میباشد .

امور صحی :

انکشاف در یك سا حه ویا محل وابسته به عوامل متعدد میباشد و ان عبار ت از مرز انکشا ف در ساحهٔ تعلیم و تربیه توسعه تولیدا ت زراعتی و صنا عتی فرا هم آوردن تسهیلات در امور مواصلا ت و کـنترو ل اراضی میباشد .

موسسهٔ صحی جهان (دبلیو.اچ.او) ازسال ۱۹٤۹ باینطر ف در افغانستا ن فعا لـیت داشته است . در ظر ف بیست سا ل اخیر نظر به مسا عی ایکه حکو متا فغانستان با همکاری (دبلیو .اچ.او) مبذول‌داشته‌پیشرفت در تعدادی از سا حه ها حاصل شده است. امور مالی قسمت عمده امداد (دبلیو.اچ.او) از طریق منابع خود ان موسسهٔ تا میـــن گردیده اما کمك معتنا بهی از طر ف‌صندوق ملل متحد برای اطفال (یونسیف) نیزصورت گرفته در حالیکه (یو.ان.دی.پی) و قبل ازان (ای.پی.تی.ای) نیز امور ما لی یکتعداد از پروژه ها را تامین کرده اند .

اولین امداد در راه کمك به یك پروژه ضد ملاریا صور ت گرفت که در ســـا ل ۱۹۵۸ پروژه مذکور بیك پرو گرا م وسیع

امحا ی ملاریا توسعه یافت . این پروگرا م که اقدام به ان در سا ل ۱۹۷۰ صورت‌گرفت طرق بهتر امحای ملاریا را متضمن بوده و در دوره بین‌سالهای ۱۹۵۲ و۱۹۷۰ یونسیف بیش از سه ونیم ملیو ن دالر مواد امدادی را به این پروژه تخصیص داده است .

موضوع تعلیم وتربیه چنانکه در دیگر ساحا ت مهم شمرده شده در این مورد نیز دارا ی اهمیت اولیه میباشد . از مدتی‌پیش باینطرف(دبلیو.اچ.او) با مو سسا تیکه به امداد ها ی دو جانبه می پر دازند در کمك به فاکولته طب کابل و همچنین درتاسیس فاکولته طب وشفاخانه تعلیمی جلال آباد همکاری نموده است . موضو ع تعلیم‌وتربیه نرس ها نیز تو جه قابل ملاحظه ای را به خود جلب کرده و در این مورد با ید یاد آوری شود که امداد تربیه نرس های ذکور در سا ل ۱۹۵۳ و کمك به تربیهٔ نر س های اناث در سا ل ۱۹۵۷ آغاز گردید . امداد به تربیهٔ نر س ها ی قابله کمکی وهمچنین معاو نت به اداره خدما ت نرسنگ کشور اکنون جز یی از فعا لیت های (دبلیو.اچ.او) بوده ودر این مورد امور ما لی ان قسما از طریق پروگرام امداد تخنیکی (یو.ان.دی.پی) تامین میگردد .

یکی از جنبه های پروگرام جامع انکشاف دها ت که قبلا ازان تذکر رفته عبار ت از توسعه سرویس های اساسی صحی بوده‌و در راه پیشبرد این فعا لیت از طـــر ف (دبلیو.اچ.او) یونسیف امداد معتنا بهـــی صور ت گرفته است . موارد خا صی کــه دقت بیشتر را مبذول میداشت عبار ت از کنترو ل امراض ساری ، مرا قبت ملاریا، منابع اساسی حفظ الصحه و ذخایر آب پاك وتوسعه سرویس های امور صحی مادران و اطفال بود . در دوره بین سالها ی ۱۹٤۹ و ۱۹۷۲ تخصیصات یو نیسف برا ی امـور صحی مجمو عا به دو ملیون دالر بالغ‌میگردد

مذاکرا ت برای توزیع شیر (عـــاری از چربی) به مراکز صحی کودکستا ن هـا و پولیکینیك ها جاری است و قرار است‌توزیع این مواد در اواسط ۱۹۷۱ به پرو گرا م مواد غذایی جهان (دبلیو.اچ. پی) محو ل گـــردد .

انستیتوت صحت عامه که تا سیس ان در سا ل ۱۹٥٦ پیشنهاد و در سا ل ۱۹٦۳ کار سا ختما نی ان اکما ل و افـــتتا ح گردید از ان زما ن تا کنون‌برای فعا لیتان در ساحاتی چون انجنیر ی ، امور حفظ‌الصحه تعلیم و تربیه صحی ، احصائیه‌میکروبیولوژی وکار های لابراتوار امداد صور ت گرفته و در مورد تاسیس انستیتو ت تهیه واکسین نیز کمك شده است .

صنایع ومنابع طبیعی :

گرچه امداد در سا حه انکشا ف منا بع افغانستان بیشتر بواسطه منابع کمك های دوجانبه صور ت میگیرد با انهم در دوره‌های ده سا له بین ۱۹٥۰ ، ۱۹٦۰ و ۱۹۷۰ ـ از مشوره و تدریس متخصصین ملل متحد در ساحا ت معد ن شنا سی ها ید رولو ژی وسروی جیالو جی استفاده شده است .

ضمنا متخصصین ملل متحد از ســا ل ۱۹٥۲ باینطر ف تقریباً بطور مداوم بـــا موسسهٔ کار تو گرا فی بمنظور نقشه ها ی توپو گرا فیك تطبیقا ت امور کار توگرافی واز سا ل۱۹٦۸ باینطرف برای کمك بـــه سروی اراضی کار کرده اند . تو لیدا ت کار تو گرافی اکنون بصور ت‌رضائیت‌بخشی رو به پیشر فت است بطور یکه امـــداد ملل متحد در این مورد محدود به مشـوره راجع به بهبودی شبکه های سرو ی اراضی وکمك به تربیه پرسو نل سروی ارا ضی میباشد .

اکنون حکو مت به موضو ع تو سعـــه تولیدا ت صنا عتی مخصوصا از طر یــق تشویق‌سر مایه‌گذاری‌خصوصی که‌آن‌هم‌بواسطه منابع خار جی و هم بوسیله منابع داخلی صور ت میگیرد بدر جه اعلی تقدم قـا ئل گردیده است . در حا ل حاضر یکنفر مشاور امور انکشا ف صنا عتی که مـــربوط بـــه (یونیدو) (موسسهٔ انکشا ف صنا عتـــی ملل متحد) میباشد حکو مت را در پــلان گذاری عمو می انکشا ف صنا عتی معاو نت کرده واین کمك تا اندازه ای به تعقیب کار سه تن از مامورین اجرائیه ملل متحد میباشد که در گذشته ریاست هایی را در وزارت معادن وصنایع اداره کرده اند . در امداد

ملل متحد همچنین موضو ع اعتلای صنایع دستی وصنایع کوچك بطور عمو می شا مل بوده واین کمك در نقاط خاصی مانندچرمگری چاریکار نیز صور ت گرفته است . انتظار میرود امداد (ای . ال .او) به چـرمگـر ی مذکور در اخر سال ۱۹۷۰خاتمه پذیرد. برای اقداما ت مزید در سا حه‌صنایع اداره‌مرکزی (یو. ان . دی. پی) اخیرا تهیه متخصصی را برای مشوره دادن راجع‌به‌دیزاین تولیدات ورکشاپ لاجورد وزار ت معادن و صنا یع تصویب کرده است .

همچنین در سا حا تی مانند تعلیم وتربیه مسلکی ، تربیه در امور دفتر داری واداره امور کار گران واستفاده موثر تر از منابع انسا نی مشوره داده شده است . قراراست در این مورد هیأت پلاننگ تعلیم و تر بیه یونسکو تو جه بیشتر ی مبذول دارد.وسیله مزید برای افزایش قوه تو لیدا ت انسا نی عبار ت از تهیه امداد مواد غذایی از طر ف (دبلیو.اف .پی) میباشد . در پروژه ها یی مانند پروژه هاییکه نظر به ان به ســـــه معدن ذغال سنگ کشور و ریاست انکشا ف پکتیا امداد میشود کمك (دبلیو .اف . پی) منتج به بهبود قابل مـلاحظه ای‌در مقدار و ارزش غذایی کار گرا ن شده و با ین ترتیب محر ك افزا یش مهمی در قوه تو لیدا ت میگردد .

انکشاف اقتصادی :

ساحه دیگر ی که اکنو ن در ان مشوره متخصصین ملل متحد را بیشتر امدادهای دوجانبه گرفته است عبار ت از انکشا ف اقتصادی خصو صاً از لحاظ‌پلان‌های‌پنجساله وسروی های پیشر فت امور حکو مت‌میباشد اجرای این پلان های اقتصادی تا اندازه ای نسبت عدم موجودیت احصائیه کامل نفو س مشکل مینما ید . از سا ل ۱۹٦٤ با ینطرف متخصصین ملل متحد در اجرا ی امور مربوط به گرفتن احصائیه نفو س کابل امداد کرده و بطر ح پلانهای مفصلی برا ی گر فتـن احصائیه نفو س کشور پر داخته انـــد . تخصیصا تی برا ی امداد ملل متحد درتطبیق ان پلانها تعیین گردیده اما البته این‌موضوع تابع تعهدا ت حکو مت در مورد منا بعـــی میباشد که برا ی توسل به چنین اقدامی ضرور ی است . اجرا ی این کار مربو ط به تحکیم تشکیلات ریاست‌احصائیه‌نفوس که بائیست احصائیه نفو س تـــوســط ان مامورین صور ت گیرد که تعلیما ت آنها در این سا حه بکمك ملل متحد انجا م یافته است واخیرا از خار ج بر گشته یا عنقر یب مراجعت میکنند .

ارجنتاین

پایتخت : بوینس آیرس . مساحت ۱۰۷۲۷۰۰ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۰۰۰ر۶۱۷ر۲۳ بیرق آبی ، سفید و پارچه های افقی آبی با آفتاب طالع در پارچهٔ سفید . واحد پولی : پیسو هشت پیسو معادل یك افغانی .

شرح : جمهوریت ارجنتاین از(بولیویا) تادماغه (هارن) بفاصلهٔ ۲۳۰۰ میل وازاندیز تا اتلانتیك جنوبی امتداد دارد . از طرف شمال با بولیویا ، از شمال شرق باپراگوی وبرازیل و یوروگوی واز شرق بابحرالکاهل جنوبی واز غرب با چلی احاطه شده است. چار سلسله جبال مشخص دارد .

اکانکا گووایا بلند ترین قلهٔ نصف کرهٔ غربی به ارتفاع ۲۲۸۳٤ فت در آن واقع است اندیز جنوبی دارای جهیل ها و دریاچه های ماهی است . در شرق اندیز سطوح هموار وجود دارد که در شمال پرازجنگلات بوده ودر جنوب مزارع وسیع گندم وچراگاه حیوانات را تشکیل میدهد .

ریو دوله پلاتا از بزرگترین دریا هابوده سه شهر مهم بوینس ایرس ، لاپلاتا (ارجنتاین) مونتوید و (یورگوی) درکناره های آن واقع است .

بوینس آیرس از بزرگترین شهرهای امریکای لاتین است که در ۱۹۶۲ در حدود ۳۷۹۹۲۰۰ نفوس داشت .

منابع و صنایع : کوهای ارجنتاین دارای ذخایر زغال ، سرب ، جست ، آهن ،گوگرد، نقره ، مس و طلا است . نفت هم توسط حکومت و هم توسط کمپنی های شخصی استخراج می گردد . بزرگترین چاهای نفت آن در نواحی کومودورا ریواداویا واقع است ، بزرگترین ساختمان صناعتی ارجنتاین عبارتست از :

فابریکات ملی فولاد درسان نیکو لاس، پنبه ،گندم ، جو ،برنج ، زغر ، جودر و رشقه در ارجنتاین روییده واهمیت دارد . صنایع شکر شراب و پنبه زیاد است آفتاب پرست و تنباکو و لوبیا نیز کاشته میشود ثروت عمده مالداران را گوسفند ، گاو اسپ ، بز و خوك تشکیل میدهد ،سالانه بصورت وسطی چهل وچهار ملیون گاو چهل وپنج ملیون گوسفند تربیه میشود .

فروش گوشت سرد شده صنعت بزرگترین وبعد از آن آرد کردن گندم صنعت ثا نوی است .

واردات عمدهٔ ارجنتاین عبار ت از تکه‌باب روغنیات ، مواد کیمیا وی ، آهن ، ماشینهای زراعتی وشیشه باب است .

تاریخ و حکو مت : در ســال هـــا ی ۱۵۱۵ و ۱٦ توسط کاشفین هسپا نو ی‌تحت رهبری «جوان دیاز دوسویس» کشف‌گردید. ارجنتاین تحت الر هسپانیه تا وقتی‌باقیماند که در ۱۸۱۰ ولایا ت آن در نتیجهٔ یك انقلاب جمهوریت آزاد را تشکیل داد . در ۱۸۵۳ قانون اساسی آن به تصویب رسید .قانون اساسی موجودهٔ آن در ۱۹۵٦ تصویب‌گردید.

۲۲ ولایت دارد که دارا ی حکو مات‌محلی وسیستم قانو نی بالخاصه خود هستند .

در ۱۹٤٤ و بعد از انتخابات ۱۹٤٦ که خوان پیرون یك فرد نظا می رئیس جمهور ارجنتاین شد سیستم دمو کراسی آن مملکت را به دکتا توری مبد ل کرد . و مملکت را شدیدا مقروض ساخت . در ۱۹۵۵ نظا میان وملکی ها او را بر انداختند و تبعید کردند در همین سا ل یك حکو مت موقتی تشکیل گردیده وبحیث رئیس جمهور هید روادرامبرو را تعیین نمودند . وی آزادی های فر دی را دوباره تامین واملاك غصب شده را مسترد نموده (حزب پیرون) را ملغی قرار داد . بعد از اولین انتخابا ت آزاد (دکتور ارتورو فراندیزی) به ریاست جمهور ی مقرر گردید (۱۹۵۸) در ۱۹٦۲ یــك کــود تـا ی بدون خونریزی باعث رویکار آمدن (جوزماریا کیدو) گردید وی دوباره مملکت را در حالت نصف دکتاتوری قرار داد .

در ۱۹٦۳ بحرانا ت ارجنتا ین باعـث استعفا ی کابینهٔ کیدو گردیده وانتخابا ت متعاقب آن دوکتورارتو رو ایلیا را به حیث رئیس جمهور انتخاب کرد . در سا ل۱۹٦٦ پیرو نست ها در چند ین انتخابا ت‌ایا لتی موفق گردیدند در ماه می همانسال هفتمین تنزیل قیمت پیسو اعلام گردیده در جو ن ٦٦ یك گروپ سه نفر ی نظامی داکرایلیا ی را بر طرف و برید جنرا ل متقا عد هوان کار تو سی او نگانیا را بحیث رئیس جمهور اعلام کرده کانگر س منحل شد احـزا ب سیاسی ممنو ع گردید .

در مارچ ٦۷ پیسو یکبار دیگر تنزیل‌قیمت کرد و در ماه جون همان سال ارجنتاین‌قانون جدید نفت را روی کار آورد که به اسا س آن کمپنی های خصو صی بعد سه و نیم‌سال اجازهٔ مجدد داده شد تا در استخرا ج نفت سهم بگیر ند .

پو هنتون های ملی موقتا مسدود گردید . ارجنتاین عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکا یی است .

معار ف و مذهب : نود فیصد نفو س را رو من کاتو لیك ها تشکیل مید هنــد . تعلیما ت ابتدا یی رایگا ن واجباری‌است. پوهنتون های ملی زیادی در ارجنتا ین‌وجود دارد .

مردمان ارجنتاین باز ماندگان ایتا لو ی‌ها وهسپانو ی ها اند و در میان شان سویسی ها جرمن ها و انگلیس ها نیز وجود دارد .

دفاع : در سنین بیست‌و چهل وپنج‌خدمت عسکری اجباری است .

استرالیا

پایتخت : کانبیرا . مسا حت۲ر۲٦۷ر۹۰۲ میل مربع ، نفوس (قرار تخمین ٦۸ ملل‌متحد) ۱۲ر۰۹۹ر۱۰۰ پرچم : زمین آبی با نشا ن بیرق انگلیس که بالا تر از ستارهٔ هفــت ضلعی قرار دارد ، همچنان نشان صــلیب (جنوبی) .

واحد پولی دالر استرالیا (یك دالر معادل چهل و دو افغانی) .

شرح : براعظم استرالیا مانندجزیرهٔعظیمی در جنوب شرق آسیا و پا یانتر از جزا یر اند ونیز یا واقع شده است بحر هند در جنوب وغرب آن واقع بوده وبحر الکا هل

در شرق آن واقع است آبها ی این دوبحردر شمال در قسمت بحیرهٔ تیمور با هم می‌آمیزد کو های کاسیو سکو در ساحل شر قی امتداد دارد ، سطح مرتفع جنو بی آن دو هزار فت بلند است .

قسمت های مختلفهٔ استرا لیا بنا م های ویلز جدید جنوبی ، (وکتوریا) کوینز لیند، آسترالیای جنوبی ، استرالیا ی غر بی ، تاسمانیا ، ایا لت شمالی وایا لت مرکزی استرالیا یاد میشود .

منابع و صنایع : بیشتر صناعتی شــده میرود بیست و پنج فیصد قوا ی کارگری مجمو عی آن مصروف صنا عت است و تنها پانزده فیصد آن مصرو ف حرفه های محلی اند .

تولید پشم مهمترین صنعت استرا لیااست سی فیصد تمام پشم جهان در استرالیاتولید میشود ، بر اعظم استرالیا یکی از بزرگترین مولدین گندم جهان نیز میباشد . شکر ، شراب ، میوه جات ، سبزیجات ، گوشت ، حبوبات سنگها ی معدنی بشمو ل سر ب و نفت نیز صادر میکند . تولیدا ت صنا عتی مهم آن عبارت از آهن و فولاد استمنسوجات سامان برقی ورادیویی ، دواها ، رنگها ، ماشین باب ، اسباب فلزی موتر و ماشین موتر ، طیاره و کشتی نیز تو لید میکند .

تاریخ و حکو مت : در ۱۹۰۱ بحــیث یك کشور مشترك المنافع در آمد . پار لما نآن متشکل از تاج (که توسط گورنر جنرال‌ازان نمایندگی میشود) سنا و مجلس نمایند گان است . حکو مت سرمایه گذاری انفرا دی را تشویق نموده مناسبا تخود را باانگلستان واضلاع متحده در بهترین شکل نگهداری میکند ، در بسیاری پیمان های نظامی‌عضویت دارد ، باساس قانون تقاعد آن در موردجنگ در سنین پیشر فته و به اشخا ص معیوب‌به شمول‌کوران ، بیکاران وغیره معاش‌پرداخته میشود همچنان قانون حاملگی امتیازا ت‌زیادی به مادران حامله مید هد عضو ملل متحد ، ممالك مشترك المنافع وسیتو است در ۲٦ قوس ۱۳٤٦هیرالد هو لدصدراعظم‌هنگام‌شکار ماهی در اعماق بحر غرق گردید و جان‌کارتن به عوض وی متکفل امور صدار ت شد .

معارف و مذهب : معارف اجباری ورایگان است ده پوهنتون دارد و بیشتر عیسیو یان اند .

دفاع : قوای زمینی ، هوا یی و بحر ی دارد که بالوازم عصری مجهز اند . همچنان باساس پیمان های نظامی . سیتو وغیره و در چوکا ت مشترك المنافع سیستم دفا عی مشترك دارد .

استریا

پایتخت : ویانا . مساحت : ۳۲۳۷٤مربع میل ، نفوس (نظر به تخمین ۱۹٦۸ ملل‌متحد) ۷٫۳٤۹٫۰۰۰ بیر ق : سه ستون افقی سرخ سفید ،سرخ واحد پولی‌شلنگ(۱۰۰گروشن یك شلنگ معادل یك ونیم افغانی) .

شرح : یکی از ممالك کوهستانی اروپای مرکزی است در غرب با سویس در شما ل غرب با جهیل کانستانس در جنوب باسویس وشاخه های آلپ وبعضی از ولایات ایتالیه و یوگوسلاویا در شما ل با جمهور یــت اتحادی المان در شما ل شرق چکو سلوا کیه ودر شرق و جنوب شر ق باهنگر ی احاطه شده است . ارتفاع شاخه های‌آلپ دراستریا به ۱۲۸۵۷ فت میرسد .

دره های متعددی این مملکت را با ممالك همجوار پیوند میدهد . (دره بریز) یکی از راه های قدیمی است که به ایتالیه میرسد . استریا جنگلات فراوان دارد .

بزرگترین دریای آن (دانیوب) از شما ل غرب از (باواریا) تا شرق در چکوسلواکیه امتداد دارد . (دراو) (ال) و (مور) ازدریاهای دیگر آنست که از بعضی استفاده برقی و آبیاری هم میشود .

آب وهوی معتدل دارد .

منابع و صنایع : آستریا آهن خـــام ، روغنیات ، الو مونیم ، زغال ، سمنت ،مس وچوب تولید میکند . منابع مهم گرافیت هم دارد ، تولید قوه برق انکشاف خوبی نموده از صنایع مهم فولاد سازی ، نسا جی ، الیاف پنبه وسند ، مواد کیمیاوی و چـــرم مصنو عی است .

باو جود محدودیت زمین های زراعـــتی استریا نودو پنج فیصد مواد خوراکهٔ خود را تولید میکند .

گندم ، جواری ، جودر ، جو ، کـچـالو نیشکر در آن میروید .

همچنان در استریای سفلی تا کستان های زیادی وجود دارد . گاو ، گوسفند ، خوك، اسپ وبز از حیوانا ت عمدهٔ آن‌است.عایدات ملی استریا از نقطهٔ نظر سیا حین سالانه بیشتر از چار صد ملیون دالر تخمین‌میشود جشن موزارت در سایر زبرگ و او پـــرای دولتی ویانا شهر ت فروان دارد . صادرا ت عمده آن آهن ، فولاد ، کاغذ ، منسوجات ، ماشین ، مواد کیمیاوی ، تولیدا ت فلزی ، عراده جات ، الومونیم و قوای برقی است تجار ت بیشتر آن با آلما ن غربی ، ایتالیه واضلاع متحده امریکا صور ت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : استریا بانشانهٔ‌شرقی شارلمان (۷۸۸ میلادی) در ۱۲۷۸ به تصرف هیسبرگ ها آمد بعد تر تیرو ل در ۱۳٦۳ و بوهیمیا و هنگری در ۱۵۲٦ به آن منضم گردید در ۱۵۲۹ و در ۱٦۸۳ ترکها درویانا شکست خوردند .

در تصادما ت بعدی سیلیسیا به تصر ف پروس در آمد ، در سالها ی ۱۷۷۲ ـ ۱۷۹۳ و ۱۷۹۵ استریا قسمت هایی از پولیند را اشغال کرد . استریا صحنهٔ جنگها ی‌بزرگ نا پولیون واقع شد و در شکست دادن وی سهم گرفت بعد از جنگ هفت هفته یی با پورس و شکست از آن لو مباردی وبنیسیارا ،ایتالیه را از استریا بدست آورد .

در زمان پادشا هی مشتر ك استریا ، هنگری (اطریش ، مجارستان) که در ۱۸٦۷ تاسیس شده بود فرانس جوزف امپرا طور آن بود در آن زمان نفوس تقر یبی آن بیشتر از پنجاه ویك ملیون بوده قسمت های زیادی از ممالك همجوار تحت ادارهٔ آن بود . درماه جون ۱۹۱٤ بعد از قتل فرانس ، فردیناند وارث تاج و تخت استریا و خـــــانمش در (سرائیوو) استریا با (سربیه) اعلان جنگ داد واز همین جا جنگ جهانی اول منشاء گرفت .

بعد از جنگ استریا مبد ل به جمهوریتی متشکل از ۱۹ ایا لت گردید . تاریخ‌سیاسی استریا در بین جنگ اول و دوم بســـیار پیچیده است ، در ۱۱۳۸ توسط هتلراشغال گردید واتحادآن با جر منی اعلان گردید در ۱۹٤۵ دو باره شکل جمهوریت را گر فت و متشکل گردید از : پُر گنلند ، استریا ی سفلی ، استریای ، علیا ، سالز برگ ، ستیزیا ، نیرول ، وار لبرگ و شهرویانا . بعد از آزادی توسط متحد ین یعنـــــی در ۱۹٤۵ دوکتور کارل الز بحیث رئیس‌جمهور انتخاب گردید نامبرده در ۱۹۵۰ وفا ت یافت آزادی کامل استریا در ۱۹۵۵ بصور ت‌رسمی تایید گردید .

رئیس جمهور استر یا توسط آراء سری‌و عمومی برای مد ت شش سا ل انتخاب میشود استریا عضو ملل متحد ، عضو میثاق عمومی تادیا ت گمرکی وعضو تجار ت آزاد اروپایی است . شورا ی ملی آن ۱٦۵ کرسی دارد در انتخابا ت سا ل ۱۹٦٦ حزب محافظه کارمردم اکثریت را بدست آورده و بدینصـــور ت حکو مت ائتلافی بیست و یك سالهٔ محافظه‌کار سیاست را خاتمه داد .

معارف و مذهب : مذهب عمومی رو مـــن کاتو لیك است ، تعلیما ت اساسی بین‌سنین ٦ تا ١٤ رایگان واجباری است‌چندین‌پوهنتون دارد ، زبان مردم را اکثرا جر منی تشکیل مید هد .

دفاع : باساس موافقتنامه ایکه بعـد از جنگ جها نی امضاء کرده است استر یانمی تواند اسلحهٔ اتو می و یا سلاح ها ی‌مخرب قوی داشته باشد .

قشون زمینی و هوایی آن بالغ بر ٦۰۰۰۰ نفر میشود . در ۱۹۵۵ بیطر فی دایمی خود را اعلان کرده است .

آير ليند

پايتخت : دبلين . مسا حت ٢٧١٣٦ مربع ميل . نفوس (تخمين ١٩٦٨ ملل متحـــد) ٢٫٩١٠٫٠٠٠ .

پرچم : پار چه هاى عمودى سبز ، سفيد نارنجى ، واحد پولى . پو ند آير لند ى . يك پو ند معادل دو صد افغانى .

شرح : ايرليند جزيره اى واقعدراقيانوس كبير نزديك براعظم اروپا يك دو لـــت مستقل ديمو كراتيك است كه از بر تانيه توسط بحيرهٔ آير لند و كانال شما لى در شرق و در جنو ب شر ق توسط كانا لسنت جارج جدا شده است .

مشتمل از يك سطح مرتفع مـر كـز ى است كه در اطرا ف آن تپه ها و كو هاى جداگانه وجود دارد . سا حل ايرليندشكستگى هاى زياد دارد .

از دريا هاى مهم ان شانوناستبلندترين كو هاى اير لبند در جنو ب غرب آن قرار دارد .

حيوانات و حشى نهايت كم بوده و مار در آيرليند وجود ندارد . سنگ مشهور بلارنى در يك قصر قد يمى در دهكدهٔ بلارنى وجود دارد . بقرار يك افسا نه محلى كسا نيكه اين سنگ را ببو سند دارا ى قدر ت گفتار جادو يى ميشو ند از ١٩٥١ به اينطـــر ف مهاجر ت ازين خطه سالانه به چهل هزار نفر بالغ ميشود . از ميدان هاى مهم هوايى آن شانون است كه بندر آزاد از محصو لگمركى است .

منابع و صنايع : بيشتر يك مملكتزراعتى است ، حبو با ت عمدهٔ آن را گندم ، جودر وجو تشكيل ميد هد كچالو ، ملى ، لبلبو و غيره در آير ليند ميرو يد . تحت پـــروژهٔ اصلاحا ت ارضى در سالهاى گذشته نزديك به سه مليون جريب زمين تحت آبيار ىآمد .

از صنايع عمدهٔ آن تهيهٔ مواد غذايى است آبجو ، منسو جا ت ، ماشين هاى طبا عتى، فلزات ، تنباكو ، عراده جا ت ، بوت و مواد كيمياوى نيز در آير ليند تو ليد ميشود .

انكشاف صناعتى آير ليند بسر عت دوام دارد . ماشين هاى برقى وغير برقى ، كود مصنو عى ، گوشت و فلزا ت از صنايعمهم ان بشمار ميرود .

تاريخ و حكو مت : در ١٩١٦ قيا مى به مقابل حكمرانى انگلستان بوجود آمد كهمنتج به اعلان جمهور يت آير ليند گرديد .

در ١٩٢١ انگلستا ن شكل دو مينيو نرابه الستر كه شامل شش حكو مت محلى بود و آيرليند جنوبى را كه شامل ٢٦ حكو مـــت محلى بود پيشنهاد كرد باين پيشنهاد آيرليند شمالى موافقت كرد . قانون اساسى دولت مستقل آير ليند در ١٩٢٢ به تصويبرسيد نظر بيك موافقة بين آير ليند شما لى و انگلستان ، آير ليند شما لى در همين سال خود را جدا سا خت در ١٩٢٧ قانون اساسى جديد ى تحت اجراء قرار دادهشد كه باساس آن آيرليند جنو بى يك دو لت خود مختار ديمو كراتيك بنام قديم آن آير اعلانگرديد.

پارلمان آير ليند متشكل از يك شورى بنام ديل آير ين كه ١٤٤ عضو دارد . ويك مجلس سنا كه بنام سينا دآيرين يادميشود وشصت عضو دارد ازين جمله يازده عضو توسط صدراعظم انتخاب ميگردد . شش عضو توسط پو هنتون ها معر فى ميشود وباقيمانده از پنج حوزه انتخابا تى انتخا ب ميگردد . رئيس جمهور كانديد شورىرا بحيثصدراعظم انتخاب كرده و صدراعظم با تاييد شور ى وزيران خود را تعيين ميكند . پار لما ن انگلستان اتحاد شش حكو مت محلى شما ل شر قى را با انگلستان تاييد كرده است اما حكو مت آير ليند اين ادعا را بر سميتنمى شنا سد آير ليند عضوء ملل متحد وشورا ى يور پ است .

معار ف مذهب : بيشتر از نود فيصد مردم رومن كاتو ليك اند .

تعليما ت اساسى اجبار ى و رايگا ن

است موسسا ت تعلیمی زیادی در آیر لیند وجود دارد . که مهمتر ین همه پوهنتون ملی آن است .

دفاع : خدمت عسکر ی بصور ت آزاد و داوطلبا نه است قوا ی دایمی زمینی،هوایی وبحری آن به ۱۳۰۰۰ نفر و قوای احتیاطی به ۲۵۰۰۰ نفر میرسد. بحریه آن متشکل از کشتی های کوچک است .

۴ آیسلیند

پایتخت : ریکجاویك . مسا حـــت : ۳۹٫۷۶۸ میل مر بع ، نفو س : ۲۰۸۰۰۰

پرچم : آبی با صلیب سرخ و حواشی سفید . واحد پولی : کرونا یك کرونا معادل یك افغانی .

شرح : یك جمهوریت ایست که ازجزیرهٔ اتشفشانی بوجود آمده و نزدیك دایرهٔ قطب شمال موقعیت دارد . جریا ن گر م بحر ی گلف ستریم هوای آنرا معتدل میسا ز د . و دارا ی چشمه های معد نی آب گر م است سی‌وپنج فیصد نفوس مشغول زرا عت اند کچالو و ملی و دیگر نباتا ت را زرع میکند صنعت ماهیگیر ی رواج زیاد دارد .

تاریخ وحکو مت : آیسلند در سالها ی ۹۳۰ ـ ۱۲۶۲ یك جمهوریت آزاد بود انگاه با ناروی ملحق شد و هر دو در ۱۳۸۰ تحت اداره دنمار ك در آمدند . دنمار ك ، آیسلند را در سا ل ۱۹۱۸ یك مملکت آزاد شنا خت وتنها پادشاه دنمار ك حیثیت پادشاه‌آیسلند را نگهداشت .

در ۱۹٤۱ ایسلند تصمیم گرفت بکلی از دنمار ك جدا شود وقانون اساســـی یـــك جمهوریت را ایجاد وقبول کند . در نتیجه جمهوریت آیسلند بتاریخ ۱۷ جون ۱۹٤٤ اعلام گردید . ایسلند بتاریخ ۲۳ ـ ۲۸ جون ۱۹۳۰ هزار و مین سالگره التنگ قدیمتر ین انجمن پار لما نی دنیا را جشن گر فت . در ۱۹۵۹ تعداد اعضا ء التنگ از ۵۲ نفر به شصت نفر بالا رفت .

معار ف و مذهب : زبا ن مردم آیسلند از آلودگی باالسنه دا‌پری بری‌مانده است . دنمار کی وانگلیستی نیز تدریس میشود هشت سا ل تعلیمات مقدما تی‌اجباری‌میباشد بیسواد در آیسلند وجود ندارد مذهب لوتران است ولی آزادی مطلق مذهبی حکـــمفر ما میباشد .

دفاع : ایسلند قشون ندارد ، بحر یـه ندارد ، قلعه های جنگی ندارد ، عضـــــو اساسی ناتو میباشد واز آن رهگذر یك‌میدان هوایی را دار در کیفلا و یك دارد .

اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی

پایتخت : ماسکو مساحت : ۸٦٤۷۱۷۲ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین حکو مـت در ۱۹٦۹) ۲۳۹٫۰۰۰٫۰۰۰ .

پرچم : زمین سر خ بانشان داس وچکش برنگ زرد و ستارهٔ طلایی پنج جانبی .واحد پولی رو بل یك روبل معا دل ٤۵ ـ افغانی.

شرح : اتحاد جماهیر اشترا کیه شوروی از نگاه مسا حت بزرگترین کشور دنیا است که در دوبراعظم از اقیانو س کبیر شما لی‌تا خلیج فنلند امتداد یافته است قسمت شمالی آسیا و نصف شر قی ارو پا را احتوا کرده از قطب شما ل تا بحیره سیاه امتداد دارد . در غرب بافنلند ، بحیره بالتیك ، پولیند ، چکوسلواکیا هنگر ی و رومانیه هم سر حد میباشد . در جنوب آن رو مانیه ، بحیره‌سیاه ترکیه ، ایران ، افغانستان ، چین ،جمهوریت

مردم مغولستان و كوريا واقع شده است .
در انتهای شمال شرقی آبنا ی بیرنگك آن را از الاسكا جدا میسازد .

كشور وسيع اتحاد شوروی كه يك‌بر ششم حصهٔ خشكهٔ رو ی زمين را تشكيل ميد هد تقريبا دارا ی تمام انواع اقليم غير از اقليم استوا يی ميباشد و انوا ع مختلف‌توپوگرافی را حايز است . قسمت ارو پای آن متشكل از سطوح كم ارتفا عی است كه در شرق آن كو های يورا ل ودر جنوب شرق آن‌كوهای كريميا وقفقاز واقع شده است كو های‌يورا ل كه روسيهٔ آسيا يی را از روسيهٔ اروپايی جدا ساخته دو هزارو پنجصد ميل از شمال به جنوب امتداد دارد . قسمت آسيا يی آن را نيز سطوح همواريكه در جنو ب وشرق باكو های احاطه شده است تشكيل ميدهد.

تقريباً يكصدو پنجاه هزار (۱۵۰۰۰۰)دريا و دوصدو پنجاه هزار جهيل در اتحادشوروی وجود دارد . دريا های مهم ارو پايـــی آن عبارت اند از دنيپر كه در بحيرهٔ سياه ، يورا ل كه در بحيرهٔ كسپين ، دان كه در بحيره ازوف ، دونيای غربی كه در بالتيك و دونيا ی شما لی كه در بحيره ابيض‌ميريزند. در قسمت روسيهٔ آسيا يی در يا های اوب، ينسی ولينا كه در بحر منجمد شما لی وامور كه در اوقيا نوس كبير مير يـز ند .وجود دارد . يك كاناليكه شصت وسه ميل طول دارد و از والگاگراد تا كالاچ امتداد داردد ريا های دان ووالگا را بهم وصل ميكند و يك سيستم هشتاد هزار ميلی كانا ل‌ها چهار بحر سر حدی آنرا با هم وصل ميسازد .

پايتخت اتحاد شوروی شهر مسكو است كه در آن قصر قديمی تزار های روس واقع شده وبحيث مركز اعصا ب جمهور يت های مختلف آن به حساب ميرود . لينينگراد دومين شهر اتحاد شوروی است كه در سابق بنا م پتروگراد و پتر سبورگ ناميده ميشد و در حوزهٔ دريای نيوا واقع شده است . كيف پايتخت هزار سالهٔ جمهور يت اشترا كيهٔ اوكراين است ومركز صناعتی جنو بی روسيه بشمار ميرود .

كريميا از تفرجگاه های عمدهٔاتحادشوروی است كه به يالتا وديگر تفرجگاه ها ی كنار بحر سياه ارتباط پيدا ميكند .

تاريخ و حكو مت : مردم روسی متشكل از قبايل سلاويك كه در كو های كارپاتيان می زيستند به تدريج به جانب جنوب شمال وشرق انتشار نمودند . و در بين بالتيك و بحيرهٔ سياه جاگزين شدند كه اين انتشار در حوالی قرو ن نهم و دهم بو قوع پيوست در ۹۸۸ ميلادی به امر شهزاده ولاديمير‌مذهب عيسو يت گرفتند .

از شهر ماسكو در نشر يا ت روسی‌سال ۱۱۴۷ تذكر رفته است كه در آن زمـــا ن شهر كو چكی بود . اما بكمك شهزادگـــان روسی مسكو و سياست ايشا ن درجلب‌كمك تاتار ها مسكو روز بروز وسعت پذيرفت .

شهزاده بزرگ روسی ديمتری در ۱۳۸۰ برتاتار ها غلبه يافت وامكان توسعهٔ روسيه را بيشتر سا خت . در حوالی قرن هژدهم يك حكو مت مركزی با قدر ت متمر كزشده‌ای در روسيه موجود بود . وتزار های روسی سياست قاطعانه ای داشتند .

پيتر كبير (بين ۱۶۸۹ تا ۱۷۲۵ برروسيه حكمروايی كرد) در تاريخ روس جای مهمی دارد .

پيتر كبير ب(ين ۱۶۸۹ تا ۱۷۲۵ برروسيه گرفته بود از ين رو يكعده خار جی ها را در شهر ماسكو جاگزين ساخت وی او لين تزاری بود كه خاك روسی را تر ك داده در نيدرلند مصروف كارگری بندری شد تابتواند معلو ماتی در مورد ساختمان كشتی هابدست آرد همچنان جهت مطالعه به ممالك انگلستان وفرانسه به آنجا ها سفر كرد .

بعد از مراجعت كوشش زيادی به خرچ داد تا مملكت وی بجانب تمد ن پيش برود. تجارت را تشويق كرد و كار گران خار جی را جهت هدايت دادن در فابريكه هاوكشتی سازی استخدام كرد . شهر موجوده لينينگراد راوی بحيث پايتخت بناكرد . نام آن راسينت پتر سبورگ نهاد . وی جنگ های طولانی با سويدنی ها . ترك ها وپوليند ی هانمود.

قرن نزدهم نشانهٔ تحولات كـلـتور ی و اجتماعی ای در روسيه بشمار ميرود .

در جريان قرن نزدهم دو نوع‌متفكرين در روسيه ظهور كردند يكی (غربيون) كه به جريانا ت مما لك غربی علاقه ميگر فتندوديگر (سلاو) پسند ها كه معتقد به محافظه سيستم

قدیمی روسی و حیا ت زرا عتی بودند .
مساحت و منابع روسی به مملکت اجازه داد نسبت به دیگر ممالك زود تر مرا حل صناعتی شدن را به پیماید در همین وقت جریان های انقلابی نیز در روسیه پدید آمد که هد ف آن از بین بردن رژیم (اوتوکراسی) بود . بعد از چند انقلاب در نیمهٔ دوم قرن نزده وابتدا ی قرن بیست در زما ن جنگ جهانی اول ودر سا ل ۱۹۱۷ انقـــــلاب سو سیا لیستیك در رو سیه بـــو قو ع پیوست که تحت رهبر ی لینن منتج به بر قراری رژیم سو سیا لیستیك در روسیه شـــد .

روسیه د رجنگ های جهانی اول و دوم حصه گرفت . رژیم سوسیا لیستیك سیاست های اقتصادی و مالی ای بوجود آورد ودرطی این مدت مردم شوروی به موفقیت هـا ی بزرگی رسیدند .

تشکیلات سیاسی : روسیه متشکـــل از پانزده فد راسیو ن جما هیر اشتراکیه است بعضی از آنها تشکیلات اضا فی هم دارند .

سیستم اقتصادی : مبنی برملکیت‌اشتراکی بوده دو نوع ملکیت تفریق میشود . یکی ملکیت دولتی و دیگر ملکیت کوپرا تیفها و مزارع اشتراکی . منابع سر شار و طبیعی‌در سراسر اتحاد شوروی موجود است .
صناعت و زرا عت انکشا ف فوق العاده نموده است .
زغال ، نفت ، آهن بمقادیر زیاد استحصال شده فولاد ، سمنت ، برق ، گاز طـــبیعی عرادجات وغیره عواید سر شاری دارد .
وتجارت خارجی به پیمانهٔ وسیع صور ت میگیرد .

حکو مت : یکانه حزب قانونی عبار ت از حزب کمو نیست اتحاد شوروی است کـــه کانگرس آن ، در حدود ۱۵۰۰ عضو انتخابی داشته د رهر چار سا ل یکبار جلسه میکند.
درین جلسه کمیتهٔ مرکزی انتخاب‌میگردد کمیتهٔ مرکزی یك هیئت رئیسه را انتخا ب مینماید که سیاست حزب را بین وقفه ها ی جلسات کمیتهٔ مرکزی تعیین می نما ید .

وهمچنان یك دارالانشاء از طر ف کمیتهٔ انتخاب میشود که بزرگترین عضو اجرائیه حزب می باشد . هیئت رئیسه حزب‌کمونیست مشتمل از دوازده‌عضوکامل‌وشش‌اعضای‌اضافی (الترنیت) است . سکر تر جنرال حـــزب کمونیست لیونید پریژنیف و صدراعظم‌الکسی کا سیگین است . نیکولای‌پودگورنی حیثیت رئیس دولت را دارد وبنام صدر هیئت‌رئیسه شورا ی عالی اتحاد شوروی یاد میشود .

معارف و مذهب : تعلیما ت عمو مـــی اجباری است بیشتر از صد زبان تدریس میگردد بعد از یك کورس هشت سا له سه سال دیگر لازم است که متعلم مکتب ثا نوی را گذشتانده شا مل موسسا ت عـلـمی یا پوهنتون ها شود .

در ۱۹۶٤ بیشتر از دو صد و بیست‌هزار مکتب موجود بود و به همین تناسب‌موسسات علمی بالاتر نیز وجود داشت کمتر از یك اعشاریه پنج فیصد مردم شوروی بیسوادانند. در ۱۹۱۸ کلیسا و دولت از هم جدا شدند. تعداد زیادی از عیسو ی ها ، مسلما نها ، یهود ها وبودایی ها در شوروی وجود دارند عروسی ها باید ثبت دفاتر شود . طـلاق تشویق نمیگردد .

مادران بعد از زایمان سوم خویش حقوق دولتی میگیرند .

اتحاد شوروی و اضلاع متحده امریکا در بیستم جون سا ل ۱۹٦۳ موافقتنامه ای را بامضاء رسانیدند که باساس آن سیستم مخابره تیلی تایپ و رادیو یی بین ماسکو و واشنگتن برای مخابرا ت عا جل وجلوگیری از جنگ تصادفی همچنان در جو لای ۱۹٦۳ اتحاد شوروی ، انگلستان وامریکا یك‌معاهدهٔ مشترکی را امضاء نمودند که به اعتبار آن همه گونه آزمایش های ذروی به استثنای آزمایش های زیر زمینی ممنو ع قرارداده‌شد.

اردنیهٔ هاشمیه

پایتخت : عـمان و بیت المقدس مساحه ۳۷٫۵۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۷ م) ۲۰۳۹۰۰۰

پرچم : سه قطعهٔ افقی برنگها ی سیاه ، سفید وسبز مثلث سرخ همراه باستارهٔ هفت گوشه یی سفید . واحد پولی . دینار اردنی یك دینار معادل دو صد افغانی .

شرح : اردنیه یك سلطنت مشروطه است در آسیا ی غر بی که سابقاً تحت ماند یت فلسطین بود . نام اردنیه هاشیمیه به ۲۶ اپریل ۱۹۴۹ گذاشته شد .مملکت‌ازدوقسمت متشکل است . اردنیه غربی که صالح‌الزراعه ولی پیر شده است واردنیهٔ شر قی کـــه قسماً بشمال آن سوریه به شرق آن عرا ق وبه شرق و جنوب آن عربستان سعودی وبه غرب آن مملکت نام نهاد اسرائیل واقع‌است. بسمت شما ل غرب به غدیر گالیله امتداد دارد . یگانه بندران عقبه نام دارد که به جنوبی تر ین قسمت مملکت به کنار خلیج عقبهٔ واقع است . جهیل مرده بین اردنیه و مملکت نام نهاد اسرائیل واقع است .

مواضع دارا ی اهمیت تاریخی و مذهبی آن عبارتند از یورو شلم (بیت المقدســـ) بیت‌اللحم ، عمان ، جریکو ، سامریه وغیره بحساب احصائیه سا ل ۱۹۶۱ در نفو س آن ۶۳۰۷۲۵ عرب مهاجر فلسطین شامل‌است .

منابع و صنایع : قسمت غربی امکانا ت خوب زرا عتی دارد . بادنجـان رو مـــی ، سبزیها ، گندم ، جو ، زیتون ، انگور ، نارنج ، لیمو ، وکیله دارد ، معادن فاسفیت وپو تاس را دارا میباشد دوسیستم کانا ل، یکصدو چهل هزار جریب زمین آنراآبیار ی میکند . منابع تنباکو ، اردسازی ، تقطیر ، مواد تعمیرا تی ، تیل زیتون ، صابو ن ، صدف و منسو جا ت را دارا میباشد .عواید توریزم آن بیشتر از عواید صادرا ت آن میباشد .

تاریخ و حکو مت : از قرن‌شانزده‌تاجنگ جهانی اول جزء امپرا طوری عثمانی بود . در ۱۹۲۲ بر ماندیت فلسطین داخل شد و در ۱۹۴۶ به آزادی رسید . امیر عبدالله‌اولین امیر ان شد . قرار داد امداد دو جانبه با برتانیه بست و آنرا در ۱۹۴۸ مورد تجدید نظر قرار داد در ۱۹۵۵ عضوملل متحدشد .

امیر عبدالله بن حسین پسر دوم حسین ابن علی در جولای ۱۹۵۱ به قتل رسید . وطلال پسر ارشد ش به ریاست گزیده شد ولی سه ماه بعد به علت مریضی پار لما ن او را مخلو ع و برادرش حسین رابر تخت نشانید (دوم می ۱۹۵۲) وی بتاریخ ۲۵ می ۱۹۶۱ انتوانت اوریل گارد ترانگلیسی را به عقد ازدوا ج خویش در آورد و نام او راملکه منا گذاشت .

ولیعهد او عبدالله بتاریخ ۳۰ جنور ی ۱۹۶۲ متو لد گردید .

قوهٔ تقنینی مرکب از سنا ی سی و یك نفر ی مقرره توسط امیر و نماینده گان شصت نفر ی منتخب توسط ملت میبا شد اردنیه و ممالك دیگر عربی در ۱۹۴۸ جامعهٔ عر ب را تشکیل دادند و هد ف شان مقابله با مملکت نام نهاد اسرائیل بود .

اردنیه در اثر یك موافقت متارکه بـــا اسرائیل بیت‌المقدس را در اختیار خود دارد.

اردنیه و عربستان سعودی بتاریــخ ۲۹ اگست ۱۹۶۶ اعلام کردند که ایشا ن برا ی همکاری در سا حات نظامی واقتصـــادی و سیاسی خود با هم موافقت کرده اند .

بتاریخ ۵ جون ۱۹۶۷ یهود برهمسایگا ن عربی خود حمله کرد و طی جنگها ی شدیدی که بین اردنیه واسرائیل در گرفت . قوای اردنیه تحت قیاد ت اعلیحضر ت ملك حسین با شها مت قابل وصفی جنگیدند و تلفا ت سنگینی را هم درین راه متحمل گردیدند. وقتی بین طرفین آتش بس اعلام گـــردید اسرائیل حاضر نشد بیت المقدس اردنی را همراه با آن سا حه اردنی که به جنا ح غرب

دریای اردن واقع است پس به اردنیه واگذار شود و وانمود کرد که باید ممالک عر بی برای حل وفصل موضو عا ت ذات البینی مستقیماً با اسرائیل به مذاکره آغاز نمایند. ممالک عربی برای این کار حاضر نشدند و ناز کی اوضا ع بین اردنیه واسرائیل درمناطق سرحد ی ادامه یافت .

اسرائیل چند ین بار به خاك اردنیه بطرف شرق رود اردن حمله کرده و موجب شــد تلفاتی به اردنی ها وارد شود . قوای اردنیه همچنان با شها مت با دشمن جنگیده ایشان را از رود اردن به آنسو راندند .

معارف و مذهب : نفوس اردنیه بطورعموم عرب و مسلمان میباشند . عرب های مسیحی آن به یکصدو هشتاد هزار نفر بالغ میشود تعلیم بزبان عربی است و انگلیسی هــم تدریس میشود .

افریقای مر کزی

پایتخت : با نگی . مساحت ۲۳۶۲۹۳ مربع میل . نفو س (تخمین ۱۹۶۸ملل‌متحد) ۱۴۸۸۰۰۰ . پـر چـم : قطعـــا ت افقی آبی سفید ، سبز وزرد با یك قطعهٔ عمودی سرخ در مرکز و یك ستارهٔ طلائی در گوشهٔ چپ بالایی پرچم .

واحد پولی فرانك پنجو نیم فرانك معادل یك افغانی .

از متصرفا ت قدیمهٔ فرانسه در افریقا ی استوایی بنام یوبانگی شهری است که از شمال با چاد ، از شرق با سو دان ، ازجنوب با هر دوکانگو واز غر ب با کا مرون محاط میباشد . این جمهوریت نزدیك بخط استوا واقع بوده واکثر خاك آنرا فلات ها تشکیل مید هد اوسط ارتفا ع آن از بحر دو هزار فت بوده دریا های آن طرف جنوب به کانگو و طرف شما ل به غدیر چاد میریزند .

آزادی کامل جمهوریت افریقا ی مر کزی بتاریخ ۱۳ ـ اگست ۱۹۶۰ اعلام گردید ودر سپتامبر عضو ملل متحد شد . عضو جامعه فرانسو ی نیز میباشد .

رئیس جمهور افریقا ی مرکزی داورداکو بعد انتخاب شد ن همه احزا ب سیا سی را لغو کرد و در سا ل ۶۵ دو باره انتخا ب گردید . در اول جنور ی ۱۹۶۶ لوی‌درستیز جین بیدا ل بوکا سا رئیس جمهور داکورا معزول کرد و مناسبا ت سیا سی کشور خود را با جمهور یت مرد م چین قطع نمود .

اساس اقتصادی مملکت بر پنبه ، قهوه ، استوار است . صادرا ت عمده آن پنبه واز معدنیا ت عمده آن الماس و طلا میباشد . گوشت را از چاد وارد میکند . فرانسو ی زبان رسمی است .

هر چار گرو پ نژادی این جمهور یت زبان سنگهو میدانند .

افریقای‌جنو بی

پایتخت : پریتوریا و کیپ تاون .مساحت ۴۷۲٫۳۵۹ مربع میل نفوس (تخمین ملل‌متحد در ۶۸) ۱۹٫۱۶۷٫۰۰۰ .

بیرق : سه تریشهٔ افقی ، نارنجی ، سفید و آبی و در تریشه علامهٔ یو نین جـیك و ترانسوال و یر کلوزو دو لت آزاد سابقهٔ اورانژ .

واحد پولی راند (ده شلنگ) معادل یکصدو بیست افغانی .

شرح : جمهوریت افریقا ی جنوبی سابق اتحادیهٔ افریقا ی جنوبی بتاریخ ۲۱ می۱۹۶۱ جمهوریت خود را اعلام واز ممالك مشتر ك

المنافع خارج شد . شامل قسمت جنو بی افریقا بوده شامل مستعمرا ت قدیمهٔ دماغه امیدنیك نا تا ل . ترانسوا ل و دو لت‌آزاد او را نژ میباشد .

نفوس سفید پوست جمهوریت در ٦٣ سه ملیون نفر تخمین میشد در حالیکه با نتوهای بو می یازده ملیون آسیا یی ها ٤٨٧ هزار و دیگران یك ونیم ملیون بودند .

کیپ تاون مر کز پار لما ن وپریتوریامرکز قوهٔ اجرائیه می باشد . شهر های بزرگ آن جو هانسبرگ و کیپ تاون میباشــد پارك ملی کرو گر محل نگهبانی حیوانا ت وحشی برای توریزم جالب است .

منابع و صنایع : جواری ، پنبه ، پشم مرینو س ، گندم ، تنبا کو ، نیشکر ، میوه های ستروس ، مسکه و پنیر محصو لا ت عمدهٔ آنست . معادن آن خیلی و سیع است در تولید طلا والما س پلاتینم و انتیمو نی در دنیا جلو افتاده است . کروم ، یورانیوم، زغال وآهن آن نیز خیلی زیاد است تو لید سالانهٔ مواد معد نی آن معادل یك اعشاریه چار ملیارد دالر میباشد .

تاریخ و حکو مت : اتحادیهٔ افریــقا ی جنوبی توسط پارلمان برتانیه در ٣١ مــی ١٩١٠ تشکیل شد و این درست هشت سا ل بعد از شکست جمهور یت ها ی‌آزادترانسوال واورا نژبود ، بدست برتانیه در جنگ های بوور . اتحادیهٔ مذکور به نسبت ذخــایر طلایش مصا یب کافی دید . ساکنین اروپایی آنها لند ی ها بودند .

که بعد ها بنام افریکا نیز یاد شدند و ایشان تا اکنون یك سیاست تبعیضی‌راتعقیب کرده اند که بنام اپارتید یاد میشود وهدف آن اینست که برای سفید پوستا ن و دیگر مردم مناطق رهایشی وانکشا ف اجتما عی علیحده تنظیم گردیده پاسا س یك قانونیکه در ١٩٥٩ تصویب گردیده است با تنورا میتوان در قسمت های سفید پو ست استخدام کرد ولی ایشا ن هیچ نوع حقو ق مد نــی نخوا هند داشت .

صدراعظم فرورد در خواست عضو یــت جمهوریت خود را در ممالك مشتر ك‌المنافع وقتی پس گرفت که دیگراعضاء نظر بــه سیاست تبعیض نژادی ان به عضــو یــت افریقا ی جنوبی مخالفت کردند . ولی مملکت مذکور تا کنون در بلاك ستر لنگ با قی‌مانده اســت .

فرورد در سپتمبر ١٩٦٦ توسط یك تن از اهالی سفید پوست افریقا ی جنو بی بقتل رسید . بالتزار و رستر که او هم ازپیروان قوی تبعیض نژادی است به عوضــس فرورد صدراعظم شد .

رئیس جمهور آن در هر هفت سا ل‌یکبار انتخاب میشود . سنا مرکب از پنجاه وچار عضو و اسا مبلی مرکب از یکصدو شصت عضو میباشد . که برای پنج سا ل انتخا ب میشو ند .

معارف و مذهب : چهارده یو نیور ستی دارد . تعلیما ت ابتدا یی برای همه تبعه‌آزاد و برای سفید پوستا ن جبری است .کلیسا های هالند ی پرو تستانت از دیگران بیشتر است .

زبان های رسمی آن انگلیسی وافریــکا میباشد .

دفاع : سیستم دفا عی مملکت هــر تبعهٔ سفید پوست را مکلف میسازد که بین هفده و شصت در وقت جنگ برا ی خد مت‌نظامی آماده باشد . اشخاص بین سنین هفده و بیست وشش مکلفند سرویس نظام را درطول چار سال بگذارانند .

افریقا ی جنوب غربی : در سا حل بحر اتلانتیك ا زدریا ی اورانژ تا انگو لا و از اتلانتیك تا بچوا نالیند و رودیشیا ی شمالی را اشغال کرده است . این خط را الما نها در ١٨٨٤ تصر ف کــردند و در ١٩١٥ بــه اتحادیهٔ افریقای جنو بی تسلیم دادند جامعهٔ ملل آنرا به ماندیت افریقا ی جنو بی‌گذاشت ولی اخیرالذکر تا کنو ن آنرا به ملل متحد واگذار نشده است یکعده ممالك افر یقا یی بر افریقا ی جنو بی ادعا کردند حکو مت مذکور در افریقا ی جنو ب غربی تبعیض‌نژادی را تطبیق می کند مراکز نظا می اعمار میکند. و بالعموم افریقا ی جنوب غربی را به منافع خود استعما ل مینما ید . ایتو پیا ولاپیریا محض به عذر تخنیکی دعو ی خود را علیه افریقا ی جنوبی در محکمه بین المللی باختند.

٣٦ کشور افریقا یی از ملل متحد تقاضا کردند که افریقا ی جنوب غربی را از افریقای

جنوبی بگیرد .

افریقای جنوبی : بتاریخ ۱۹ می ۱۹۶۷ اسامبلهٔ عمو می ملل متحد به تاسیس یــك شورا رای داد که تا جون ۱۹۶۸ افریقا ی جنوب غربی را به آزادی نایل سازد .

شورای مذکور در اگست ۱۹۶۷ دایر شد و نماینده کشور چیلی رئیس آن انتخا ب گردید ولی حکو مت افریقا ی جنوبی وانمود کرد که در زمینه همکاری نخوا هد کرد .

نفوس آن نصف ملیون میباشد که صرف هفتاد سه هزار نفر آن سفید پوست‌هستند. از تولیدا ت عمدهٔ آن قره قل ، مواشی ، پنیر ومسکه واز معدنیا ت آن الما س ، سرب ، جست میباشد . ماهی و روغن ماهی را نیز صادر میکنند .

اکوا دور

پایتخت : کیتو . مسا حت ۱۱۶۲۷۰ میل مربع . نفوس بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۵ر۶۹۵ر۰۰۰ .

پرچم : پارچه عریض زرد که در فو ق پارچه های نازك آبی و سرخ قرار دارد و علامت جنگی میان آن است . واحد پولی : سوکر معادل دونیم افغانی .

شرح : در طرف شمالی ساحل بحرالکاهی امریکا ی جنوبی قرار دارد . کــو هــــای (اندیس) آنرا از شمال به جنوب قطع و به سه ساحهٔ طبیعی تقسیم میکند .وسعت‌مملکت از شما ل به جنوب یکصد میل به شما ل‌خط استوا و ۴۰۰ میل به جنوب آن میبا شد همسایکان آن کولو میباو پیرو است . منابع مهم معدنی دارد . نقره ، نفت ، مس ، آهن سرب و زغال زیاد است تولیدا ت زرا عتی روز بروز انکشا ف میکند از بزرگتر ین‌صادر کنندگان کیلهٔ جهان است بیست فیصدعایدات ملی از صنایع بدست می آید . بعد از سه قرن حکومت هسپا نیایی در ۱۸۲۲ باکولمبیا ملحق و در ۱۸۳۰ جمهور یت آزاد گردید .

رئیس جمهوران برا ی چار سا ل تو سط آراء مستقیم انتخاب میگردد در مارچ۱۹۶۶ در اثر موافقتی بین نظا میان واحزا ب سیاسی کلمنت اندابوره بحیث رئیس جمهورانتخاب گردید واو وعده کرد که یك کنوانسیون بر اساس قانون اساسی و انتخابا ت آزاد را عملی خوا هد کرد .

این انتخابا ت عملی شد و شورا ی ملی جدید اکوادور بتاریخ ۱۸ نو مبر ۶۶ دایر گردید داکتر او توگو میزرا تاسپتمبر ۱۹۶۸ رئیس جمهور انتخاب کرد . مطابق قا نو ن اساسی جدید مصوبهٔ ۲۵ می ۱۹۶۷ انتخابات ریاست جمهوری اکوادور در ماه جو لا ی ۱۹۶۸ صور ت گر فــت . این قا نــو ن اساسی هفدهمین قانون اساسی اکوادوراست.

اکوادور عضو ملل متحد و شورا ی‌کشور های امریکای است .

معارف و مذهب : مذهب عمده مردم را رومن کاتو لیك تشکیل مید هد . زبا ن مردم هسپانیا یی بوده تعلیما ت ابتدا یی اجباری است خدمت زیر پرچم نیز اجبار ی میباشد .

البا نیه

پایتخت : تیرانا . مسا حت ۱۱ر۱۰۰ میل مربع. نفوس : (بقرار تخمین ۱۹۶۸ملل‌متحد) ۲ر۰۲۰ر۰۰۰ ـ بیرق : سرخ باباشهٔ‌دوسره وستارهٔ سرخ با حوا شی زرد . واحدپولی: لیك (صدقنطار) یك لیك معادل نه **افغانی** .

شرح : البانیه یکی از ممالك کمو نیستی

بالقان بوده سر زمین کو هستا نی باریکی است که دو صدو بیست و پنج میل درساحل شرقی ادریا تیك امتداد دارد . در شما ل غرب با جهیل سکوتری و در شما ل غر بو شمال شرق با یوگوسلاویه هم سر حد است در جنوب شرق آن یونان قرار داشته کو های پندوس آن تا البانیه امتداد دارد از دریاهای عمده وقابل کشتی رانی آن (بوجانا) است .

منابع و صنایع : جنگلات و فلزا تمعدنی از منابع عمدهٔ آنست . صنایع فلزی معدنی به خوبی انکشا ف نکرده است . تولیدا ت عمدهٔ مملکت را تنباکو ، چوب ، پشـــم ، پوست ، پنیر ودیگر لبنیا ت . ماهیروغن ، زیتون ، جواری ، گاو وقیر طبیعی تشکیل مید هد .

دولت کوشیده است تا زراعت و صنایع خفیفه را انکشا ف داده سر کها ی جدید ومراکز تولید بر ق اعمار نموده و معادن را عصری بسازد . چار بندر بحریداردمهمترین ومجهز ترین آن (دورازو) است .

تاریخ و حکو مت : بیشتر از دو هزار سال قشون جنگی در البانیه جنگیده اند و برای سنوا ت عدیده یك مملکت اسلامیبود. توسط کنفرانس اروپایی ۱۹۱۲ استقلا ل داخلی یافت و شهزاده و یلیامو اید برتخت نشست . در ۱۹۱٤ فرار کرد . در ۱۹۱۵ آزادی آن توسط ایتا لیه اعلان گردید . در ۱۹۲۵ جمهوریت و در ۱۹۲۸ شا هـی گردید شاه احمد زوغلو در ۱۹۳۹ متوار ی گردید و البانیه در معر ض قشون جرمنی و ایتا لوی تا ۱۹٤٤ قرار گر فت در نو مبر ۱۹٤۵ حکو مت موقتی جنرال(انورهووکسها) توسط برتانیه اتا زو نی و اتحاد شوروی بر سمیت شناخته شد . در انتخابا ت۱۹٤۵ کمو نیست ها فایق آمده و در جنـــور ی ۱۹٤٦ اعلان جمهور یت کردند . نمایندگان پار لما ن یك جر گه یی آن یکنفر از هجده هزار نفر انتخا ب گردید چار سا ل خدمت میکنند در ۱۹٤۸ ار تباط نزدیك البا نیه با ممالك کمونیستی باعث شد بر تانیه و اتازونیبهان قطع علایق کندویوگو سلا ویا قرار داد اقتصا دی خود را از با عث عداوت آن مملکت با حکو مت تیتو قطع نمود . در دسمبر ۱۹۵۵ البانیه با اتحاد شورو ی علایق دیپلو ماسی خود را قطع کرد. اکنو نروابط نزدیکی با جمهور یت مردم چین بر قرار کرده است .

معارف و مذهب : حد اعظمی نفو س آن را مسلما نا ن تشکیل مید هند . بعد از آن عیسو یا ن اور تو داکس رو من کا تولیك ها قرار دارند .

مکاتب به تعداد کم بوده اما به اسا س قانون اساسی تعلیما ت ابتدا یی رایگا ن واجباری است .

از نظر نژاد البا نی ها ی شما ل . غیگ ها و جنوب تا سك ها اند .

دفاع : خد مت عسکر ی در بین سننزده وسی وپنج سالگی اجباری است قشو ن البانی در حدود ۲۵۰۰۰ است . البا نیه مانند جمهور یت مرد م چین در قوا یعسکری خود موضو ع منا صب و رتبه ها راز بین برده است .

الجزایر

پایتخت : الجزایر ، مساحت : ۹۱۹۵۹۱ مربعمیل . نفو س (بقرار تخمین ملـــل متحد در ۱۹٦۸ (۱۲٫۹٤۳٫۰۰۰)واحدپولی : دینار معادل نه افغانی .

شرح:- جمهوریت الجزایـر بـا سیاست سوسیا لیستیك در سو م جولای ۱۹٦۲ به آزادی نائــل گردیــد درحــدود پــنج ملیون مسلمانها واروپائی هـا برای ختم حکمرانی ۱۳۲ ساله فرانسوی قیام کرد ورای دادند الجزایر در ۱۸٤۲ بهفرانسه ملحق ساخته شدهبود. الجزایر درافریقای شمالی بهامتداد ٦٤۰ میل درساحلمدیترانهو د ر بین تونس درشرق ومراکش درغرب واقع شده است . درجنوب بهصحراوبه افریقای غربی فرانسوی

وصل میشود. سطوح هموارتل درساحل‌مزارع حاصلخیزی را میسازد و دو سلسله کوهای اطلس به ارتفاع اعظمی ۷۰۰۰ فت مملکـــت را تقسیم میکند .

منابع و صنایع : تو لیدا ت زرا عتی‌شامل گندم ، جو ، جودر ، جواری ، کچالو ،کتان و تنباکو ، شراب و روغن زیتون نیز تولید میگردد . خرما ، انار وانجیر به وفرت‌میروید مالداری زیاد است ذخایر بزرگ آهن ،جست سرب ، سیماب ، مس وسرمه غاز وپترول وجود دارد .

تولیدا ت صنا عتی الجزا یر سالانه در حدودچارصدو چهل و پنج ملیون دالرتخمین میشود .

واردات عمده آنرا تولیدا ت نسا جی ، ماشین باب ، موتر ، پترو ل ، شکر ،زغال آهن ، فولاد ، حبوبا ت و قهوه تشکیل‌میدهد صادرا ت آن عبار تست از شراب ، حبوبا ت پوست ، میوه جا ت ، آهن ، جست خام ، سنگهای گوگرد ، کار ك ، نبا تا ت عطری، تولیدا ت تنباکو ، سبزیجا ت و پترو لیم . تجار ت آن عمد تا با فرانسه صور ت میگیرد.

تاریخ و حکو مت : ملیت خوا هی عربی از سا ل ۱۹۵٤ الی ۱۹٦۲ نا آرا می ها ی جد ی را در الجزا یر بوجود آورد . فرانسه تقریبا نصف قوا ی خود را مصرو فالجزایر می کرد وسالانه بیشتر از یك ملیارد دالـــر مصرف را متحمل میگشت .

در بین سالها ی ۱۹۵٤ ـ ٦۲ انقـــلاب الجزایر منتج به مرگ ۱۲۰۰۰ مسلما ن و ۱۰۲۰۰ عساکر فرانسو ی گردید . مخالفین کنترول فرانسه بدو گروپ (حرکت ملـــی الجزایر) و جبهه آزادی ملی الجزایر منقسم گردیده بودند و در وقت نیل به آزا دی‌گروپ دوم کثرت در مقابل آنها گرو پ قشو ن افراطی فرانسوی (او . ای . اس) که‌خواهان دوام حکو مت فرانسه در الجزایر وتحریك قشون فرانسوی در مقابل جنرال دو گو ل بودند . قرار داشت . در ۱۹۵۸ رئیســـ جمهور فرانسه جنرا ل دوگو ل دادن حق تعیین سر نوشت را به الجزایر وعده داد . در سپتمبر ۱۹۵۹ جبهه آزادی ملی الجزایر

حکو مت موقتی را بریاست فر حت عبا س تاسیس نموده . یوسف بن خده در اگست ۱۹٦۱ جانشین او شد مذاکرا ت ایو یا ن در ۱۹٦۲ بین جبهه آزادی ملی الجزایر و فرانسه منجبر به متار که قبو ل حکو مت موقتی واستقلال الجزایر بعد از یك ریفرندم شد . در او ل جولای همین سا ل هفتادفیصد آراء خواهان آزادی بوده و جنرا ل دو گول در سوم ماه مذکور آزادی الجزا یر را اعلان کرد . در جریان ۱۹٦۲ منا قشا ت بین‌حامیان احمد بن بلا معاون صدراعظم حکو مت‌موقتی ویوسف بن خده صدراعظم موجود بود تا اینکه کمیته سیا سی هفت عضو ی نمایندگان بن بلا و قشون الجزایر اوضا ع را تحت کنترو ل در آوردند .

بعد از اولین انتخابا ت شورا ی ملی در ۱۹٦۲ احمد بن بلا بحیث صدراعظم موظف تعیین گردید. وی الجزایر را یك مملکت سو سیا لیستی بیطر ف با حفظ بیطر فی در سیا ست خار جی اعلان کرد .

قانون اساسی الجزایر در سپتمبر۱۹٦۳ تصو یـب شد و بن بلا یگا نـه کـاند ید ریاست جمهور ی بحیث رئیس جمهور برای پنجسال انتخاب گردید . ملی سا ختن‌صنایع وزمین های زرا عتی بسر عت صور ت گرفت و در ۱۹٦۳ الجزایر صد ملیو ن دالر کمك طویل المد ت بقسم قرضهٔ صنا عتی ازاتحاد شوروی در یافت کرد .

الجزایرهنوز هم بگر فتن کمك از فرانسه ادامه مید هد .

الجزایر عضو ملل متحد و جامعهٔ عر ب است . در سا ل ۱۹٦۵ بعد از یك کود تا بو مید ین (نام طفلی اش محمد بوخرو به‌بود) رهبری الجزایر را بعهده گر فت .

معارف و دین : مردمان اصلی الجزا یر اعراب و بر بر های مسلمان اند یك‌پوهنتون در الجزایر وجود دارد مکاتب ابتدا یـــی فرانسوی و مسلما ن ها با هم‌آمیخته‌شده‌اند.

قبل از آزادی تقریبا یك ملیو ن اروپایی که هشتاد فیصد شان در الجزا یر متولد شده بودند وجود داشت فعلا این رقم به یك برده تنقیص نموده است .

السلوادور

پایتخت : سان سلوادور .مسا حت . ۸ر۲٦۰ میل مربع . نفوس : قرار تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ۰۰۰ ر۲٦٦ ر ۳ ، پرچم : آبی سفید آبی بصور ت افقی با علامت جنگی در قسمت سفیدا ن واحد پولی : کولو ن معادل هجده افغانی .

شرح : از کوچکترین جمهو ریت ها ی امریکا یی مرکزیست . و در زرع قهــوه هفتمین کشور جهان است . پنبه طلا و شکر را نیز صادر میکنند . در ۱۸۲۱ از هسپانیه آزادی گر فت . شصت فیصد بی سواد دارد.

تعلیما ت اجباری و رایگان است . زبا ن آن هسپانوی و مذهب رومن کاتو لیك است.

رئیس جمهور از طرف مردم برای پنج سال انتخاب میشود .

برای پار لمان هر فرد دارا ی سن ۱۸ و بالاتر مجبور است رای بد هد .

السلوادور عضو موسسهٔ ملل متحـد و شورا ی کشور های امریکا ی است .

المان غربی

پایتخت : بن مساحت بشمول برلین غربی ۹۵ر۹۳۷ میل مربع نفو س (قرار تخـمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ٦۰۱٦٥۰۰۰

پرچم : پارچه های افقی ، سیاه ، سرخ وطلایی واحد پولی : مارك جر منی معاد ل ده افغانی .

شرح : واقع درارو پا ی مر کزی شامل حوزه دریا ی راین است . در شما ل متصل است به بحیرهٔ شما ل و بحیرهٔ بالتیك و دنمارك در شرق با المان شر قی در جنوب با اطریش وسویس ودر غرب با بحیرهٔ شمال هالیند ، بلجیم ، لکسمبورگ و فرانسه .آب وهوای آن نسبت به المان شر قی گر م ترو زمستان های آن کوتاه تر است .

تاریخ وحکو مت : تا سا ل ۱۹٤۹ بالمان شرقی تاریخ مشتر کی داشت : در سا ل (پنجاه) قبل از میلاد جولیو س سزار قبایل جرمنی را شکست داد اما در سا ل نهـم میلادی تحت ادارهٔ (واروس) رو می ها را اخراج کرد . بعد تر جنگها ی سی سا له (۱٦۱۸ ـ ۱٦٤۸) جر منی را بحکو مت کوچکی منقسم کرد .

بعد از ناپلیون اطریش وپروس برا ی تصرف جر منی جنگیدند که در نتیجه جنگ هفت هفته یی پروس ها در ۱۸٦٦ غالب گردیدند .

در ۱۸٦۷ بسمار ك صدراعظم پرو سی کانفدراسیون الما ن شما لی را تشکیل کرد. در ۱۸۷۰ بسمار ك ناپلیون سوم را مجبور به جنگ ساخت وبعد از شکست فرانسه امپراتوری جر منی را اعلان کرد .

در ۱۸۷۱ ویلهلم شاه پروسی را بحیث امپراطور یا قیصرجر منی اعلام نمـــود . امپراطور ی جر منی یعنی (رایش المان) قبل از جنگ اول یعنی در ۱۹۱٤ به اوج قدر ت خود رسیده و متصر فات وسیعی را درافریقای شرقی بدست آورد .

بعد از جنگ الزاس و لوزین را بهفرانسه (یوپن) و (فالمیدی) را به بلجیم . قسمت هایی از(سلیشیا) را به پو لیندوچکوسلواکیا ویك قسمت (شلسوگ) را به دنمار كواگذار نمــــود .

همچنان تما م متصر فا ت و مستعمرا ت خود را از دست داد . در بین سا لها ی ۱۹۱۹ ـ ۱۹۳٤ جمهور یت جر منی بپرداخت غراما ت مصرو ف گشت .

رایش سوم در سالهای ۱۹۳۳ر۱۹٤٥دوام کرد . هیتلر که در سا ل ۱۸۸۹ دراطریش بدنیا آمد بود رهبری حزب سوسیالیست ملی کارگران جر منی را بعد از جنگ به عهده گرفت در ۱۹۲۳ به کمك جنرا ل لودندورف در هنگام قصد از بین بردن حکو مت بواریا محبوس شد .

در ۱۹۳۳ هند نبورگ رئیس جمهور المان هیتلر را بحیث صدراعظم تعیین کرد . در سوم اگست ۱۹۳٤ یك روز بعد از مرگ

رئیس جمهور . کابینهٔ جر منی وظایف رئیس جمهور و صدراعظم را یکی ساخته و هیتلر رابحیث رهبر پذیرفت هیتلر آزادی بیا ن واجتما ع را از بین برد و به یك سلسله کشتار ها پر داخت و مخصو صا یهودا ن ومخالفین خود را از بین می برد .

وی حوزه راین را دوباره نظامی ساخته اطریش راضم جرمنی کرد (۱۹۳۸) در۱۹۳۹ پیمان عدم تعرض را با اتحاد شوروی عقد کـــرد .

در سپتمبر سال ۳۹ به پولیند اعلان حرب داد در ۱۹٤٥ با دید ن شکست کامل هیتلر در برلین انتحار کرد جمهوریت اتحادی المان در سال ۱۹٤۹ به تاریخ بیست و سوم ماه می در (بن) بمیا ن آمد . قوای اشغالی یعنی امریکا اتحاد شوروی ، انگلستان و فرانسه حقو ق مدنی را به مردم المان باز گردانیدند .

جمهوریت المان غربی بتاریخ ٥ می ۱۹٥٥ بکلی آزاد گردید .

پارلمان آن دوشعبه یی است که اعضای هر کدام برای چار سا ل انتخاب میشوند. ولسی جرگه ٤۹۹ عضو دارد و مشرانو جرگه ٤۱ عضو . رئیس جمهور برای مد ت پنجسال انتخاب میشود انتخاب او توسط اعضا ی پارلمان جمهوریت و پارلمان های ایا لتی برای یکبار صور ت میگیرد .

صدراعظم در اثر پیشنهاد رئیس جمهور توسط پارلمان انتخاب میشود .

المان غربی عضو ناتو . جامعه اقتصا دی اروپایی وشورا ی اروپا یی بوده عضو یت یونسکو و یوراتوم را نیز دارد .

منابع و صنایع : بین سالها ی ۱۹٥۰ و ۱۹٦۰ المان غربی رشد اقتصا دی بی سابقه نمود . تولیدا ت سالانه ملی از ۲۳ بلیون دالر در ۱۹٥۰ به ۹٤ بلیون دالر در۱۹٦۳ بالا رفت .

المان غربی در تو لیدا ت فولاد او لین کشور اروپا ی غربی است .

سالانه یك ملیون تن کشتی سازی دارد و سالانه بیش از ده و نیم ملیون تن پترول را تصفیه میکند .

از تولیدا ت آن در ۱۹٦۳ زغال سنگ ، آهن ، فولاد ، سمنت و موتر ها میباشد در آغاز سال ٦٤ باقیماندهٔ آن از درك غرا مات جنگ به ٤٤ ملیون دالر میرسید و ایـــن باقیماندهٔ رقم سه بلیون دالر ی بود که در اثر قرار داد ۱۹٥۳ لند ن بر الما ن غربی قبولانیده شده بود .

معارف و مذهب : المان غربی ۱۹ پوهنتون هشت پوهنتون تخنیکی و چهل و شش موسسه تعیمات عالی موسیقی . مذهبی وغیره دارد. تعلیم بین سنین شش و پانزده اجبار ی است به اعتبار قانون اساسی ازادی مذهبی درالمان مراعات میشود .

دفاع : قوای نظامی المان غربی تحت ادارهٔ امرین ملکی است . جلب عسکر ی نزده ساله ها معمول وخدمت عسکر ی برای هجده ماه است .

المغرب

پایتخت : رباط . مساحه ۸۳٤ ر۱۷۲ — مربع میل نفوس (تخمین م . م در ۱۹٦۷) ۰۰۰ر۱٤۰ر۱٤ پرچم : سرخ باستارهٔ سبز . واحد پولی در هم (معادل نه افغانی) .

شرح : سلطنت المغرب که به کرانهٔ شمال غربی افریقا واقع است تا ۱۹٥٦ ازمتصرفات فرانسه و هسپانیه بود و اصلا از بقایا ی امپرا طور ی بزرگ شر قی ها بود که توسط عرب ها در پایا ن قرن هفتم میلادی تاسیس شده وبر تمام افریقا ی شما ل غربی وقسم اعظم شبه جزیرهٔ شما لی ایبریا (هسپا نیه و پرتگا ل کنو نی) مسلط بود به شـــرق المغرب ، الجزایر و بشما ل آن مدیترا نه و به جنوب آن ریودی اورو والجزایر و به

غرب آن بحر اطلس واقع است .
مملكت از پنج قسمت طبيعي متشكل است: سلسله جبال اطلس در شما ل ، سلسلهٔ وادي هاي حاصل خيز در غرب ، وادي هاي هاوز در جنوب غرب ، مسي تا يعني فلا ت هاي صالح الزراعه در مركز و ناحيه ماقبل صحرا در جنوب و مشرق .
مردم المغرب بالعموم مخلوط از اعرا ب و ببرهاي بو مي مي باشد .
تنجير در منتهااليه شما ل غربي المغرب افني منطقهٔ ساحلي تحت تصر ف هسپا نيه واز آن ببعد جزء خا ك المغرب شنا خته شد. بندري است كه تا ۱۹۵۶ بندر بين المللي بوده است كه اخيراً طالب الحا ق به المغرب ميباشد .

منابع و صنايع : مردم المغرب زرا عت پيشه و مالدار هستند . جو . گندم وجوار از توليدا ت عمدهٔ زراعتي آن است ميوه ها و تاكستان هاي زياد دارد و خـــرمـــا از محصولات منظم آن بشمار ميرود . ازتوليدات صنعتي آن قالين ، مواد چر مي ، پشمي و ابريشمي ميباشد . منابع آن را بيشـــتر فاسفيت ها ، مس ، سر ب ، زغال سنگ قلعي و پترول تشكيل ميد هد . صادرا ت عمدهٔ آن مواد خورا كه تنباكو ، ميوه ها ي ستروس ، ماهي ، شراب سبزيجا ت ومواد معدني ميباشد . سالانه در حدود پنجصدهزار سياحين از آن ديدن مي كنند و بردر آمد غير معين آن مي افزايد .

تاريخ و حكو مت : المغرب نظر به نزديكي خود به الجزاير تحت نفوذ وسلطه فرانسه در آمد . انقلاب قبايل المغرب در ۱۹۱۰ منجر به از دست رفتن (فيض) شد . از آن بعد تا بيست سا ل مجادلات مردم عليه فرانسه دوام يافت تا اينكه در ۱۹۲۶ عبدالكريم را تبعيد كردند ودر ۱۹۳۳ سيد ی علي حسين تسليم فرانسه شد .
تسلط فرانسه در اثر موافقهٔ دوم مارچ ۱۹۵۶ از بين رفت و آزادي المغر ب قبو ل شد . قواي فرانسو ی در ۱۹۶۱ كاملاالمغرب را تخليه كردند .
سيد ی محمد بن يوسف ، پسر سوم مولاي يوسف در ۱۹۲۷ به عنوان محمد پنجم معرفي شد . پسر ارشد ش مولاي حسن بتاريخ ۹ جولاي ۱۹۵۷ بحيث وارث تاج و تخت شناخته شد . و در همان سال لقب سلطان به (ملك) تبديل گرديد .
محمد پنجم در ۱۹۶۱ مرد وولیعهد اوبه عنوان ملك حسن دوم بر تخت الـمـغر ب نشست او يك قانون اساسي نو را بميا ن آورد .
المغرب بتاريخ ۷ دسمبر ۱۹۶۲ يـــك سلطنت مشرو طه اعلام شد . و او لين پارلمان ۱٤٤ نفر ی در ۱۹۶۳ انتخاب گرديد بتاريخ ۸ جون ۱۹۶۵ پادشاه المغر ب يـك حالت اضطراري را اعلام نمود و متعاقب آن خودش عهدهٔ صدار ت عظمي را نيز به عهده گرفت .
المغرب كمك بلا شرط امريكا و ا تحا د شوروي را حاصل ميكند و بافرانسه قرار داد هاي همكاري اقتصادي ، تخنيكي وكلتوري دارد . المغرب عضو ملل متحد و جا معه عرب است .

معارف و مذهب : نفوس محلي المغر ب اكثر بی سواد است ولي مراكز تربيو ی مسلكي وزراعتي آن رو به انكشا ف ميباشد مكاتب و مدارس مذهبي فرانكو مســلم و فرانسوي دارد . پو هنتون اسلامي گير وين در فيض خيلي معرو ف است زبا ن رسمي عربي است و نفو س ان اهل سنت ميباشند.

اندو نيزيا

پايتخت : جاكارتا . مساحت : ۷۳۵۸۶۵ مربع ميل . نفو س (قرار تخمين (۱۹۶۸م.م) ۱۱۲٫۸۲۵٫۰۰۰ .
پرچـــم : دوبند افقي سرخ وســفيد .
واحد پولي : روپيه معادل چارونيم افغاني .
شرح : اندونيزيا بزرگترين مجمع الجزاير جهان كه سابقا به شرق الهند مو سو م بود بالاي استوا از ٦ در جه عر ض البلد

شمالی تا ده درجه عرض البلد جنو بی‌واقع شده و متشکل بیش از ۳۰۰۰ جزیره می باشد چار عدد از بزرگترین جزایر آن‌عبارتند از جاوا (یکی از پرنفوس ترین مناطق‌جهان که در آن هزار نفر در یك میل مربع‌زیست میکنند) سو ماترا ، بورنیو ی غربی‌وسلیبز، بالی ، سو مبادا . تیمور وغیره است .

نژاد های مختلفی در اندونیزیا موجود است .

ایریان غربی بانیوگینی هالیند ی که از سالیان درازی اندونیزیا ادعا ی مالکیت آنرا داشت در ۱۹۶۳ تحت ادارهٔ آن در آمد . جاگار تادر جزیرهٔ جاوا واقع شده ونا م قدیمی آن (باتاویا) است .

منابع وصنایع : اندونیزیا یکی از غنی ترین ممالك جهان از نگاه ذخایر طـبیعی میباشد ذخایر بزرگ قلعی، تیل و زغا ل وذخایر عمدهٔ منگانیز ، مس ، نکل ، طلا نقره دارد . سالانه بیش از دو صد ملیون تن تیل خام تولید میکند . همچنا ن تـیل وارده از عراق ، کویت و سـار اواك را تصفیه مینما ید . از نظر تولید قلعی بعداز ملایا در جه دوم را احراز کرده است .

هشتاد فیصد مردم مصروف زرا عت اند برنج ، جواری ، حبوبا ت دیگر ، تنباکو ، قهوه رابر، مرچ ، الیاف اقسام نارگیل ، چای ، شکر وتیل از تولیدا ت عمده‌ٔان است حکو مت اندونیزیا کوپراتیف ها را تشویق نموده وبا پلان های پنجساله میخوا هـد تولیدا ت برنج غذا های اساسی و قدر ت برقی را بلند برد . یك پلان هشت سالـهٔ انکشا فی در سا ل ۱۹۶۱آغازگردیده است.

تاریخ و حکو مت : تاماه مـارچ ۱۹۴۲ اندونیزیا از مستملکات ماورا ی ابحارهالیند بشمار میر فت . بعد ازمدت‌اشغال اندونیزیا توسط جاپان (۴۵ – ۱۹۴۲) مجا هد یـن ملی اندونیزیا به رهبر ی دکتور احـمـد سکارنو ودوکتورمحمدعطاءجمهوریت‌اندونیزیا در اگست ۱۹۴۵ اعلان گردید . جنگها ی چارسالهٔ اندونزیا و هالیند بعد از امضا ی موافقتنامهٔ ۱۹۴۹ خاتمه یافت که نظر به آن امور تما م اندونیزیا به استثنا ی ایر یان‌به حکو مت انتقالی جدید که بنام اضلاع متحدهٔ اندونزیا یاد میگردید واگذار شد . دوکتور سوکار نو در شانزدهم دسمبر ۱۹۴۹ بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید . در جـولای ۱۹۵۰ همه ایالا ت موافقت کـردند تایك حکو مت مرکزی قو ی ای بنا شده و نام آن جمهوریت اندونیزیا گذاشته شود . در سپتمبر همان سال اندونیزیا به عضو یت ملل متحد در آمد .

بعد از سا ل ۱۹۵۷ اندونیزیابیك‌سلسله اقدامات ملی ساختن املاك ها لیندی هـا پرداخت این کار در ۱۹۶۲ منتج به واگذار شدن امور اداری ایریان به اندونیزیاگردید.

ناآرامی های اقتصادی وسیا سی درمملکت باعث گردید که دوکتور سوکارنو در۱۹۵۹ دوباره قانون اساسی آن مملکت را که در ۱۹۴۵ به میان آمده بود نافذ سازد باساس آن صلاحیت رئیس جمهور ناحدود بوده‌ووی مجبور به اتخاذ یك سـیا ست‌دیموکراسی رهبری شده میباشد .

در ۱۹۶۰ دکتور سو کار نو پار لما ن انتخابی ۲۵۷ عضو ی را به پار لمـا ن انتصابی ۲۶۱ عضو ی مبد ل کرد .

دوکتور سوکار نو در ۱۹۶۳ برای همیشه بحیث رئیس جمهور خوانده شد . ازسالهای ۶۱ – ۱۹۵۵ جنگهای غیر منظم در سوماترا وسلیبز برصد رژیم وی به رشد اقتصادی مملکت صد ماتی وارد آورد .

اندونیزیا مخالف بوجود آمد ن اتحادیه بزرگتر مالیزی بود ولی در ۱۹۶۶از یکطرف صلاحیت دکتور سوکار نو بحیث رئیـس جمهور از او گرفته شد ووظایفش را کاملا به جنرال سو هار تو دادند و از جانب‌دیگر با مالیز یا نیزسر آشتی را از پیش‌گرفت.در دسمبر ۶۶ – اندونیزیا باز به عضو یت ملل متحد در آمد . سو هار تو رسما درماه مارچ ۱۹۶۸ بحیث رئیس جمهور اندونیزیا شناخته شد .

معارف و مذهب : نود فیصد اندونیزیایی ها مسلمان اند نفوس باقیمانده را عیسوی ها هندو ها وبودایی ها تشکیل میدهد .

تعلیمات ابتدایی درسنین ۶ – ۱۲ اجباری بوده تعلیمات متوسط وعالی به پیمانه‌متوسط وجود دارد . پوهنتون چاگارتا وباندونگ مشهور اند . زبان رسمی مردم باهـاسا اندونیزیا است که از ملا یایی مشتق شده است .

اندورا

پایتخت : شهر اندورا (اندورالاویلا) مساحت : ۱۹۱ مربع میل . نفوس : (بقرار تخمـــــین ۱۹۶۸ م . م) ۰۰۰ ر ۱٤ . بیرق آبی ، زرد ، سرخ بصورت عمودی . واحد پولی : فرانك معادل ۱۵ افغـــانی و پیسیتا معادل هفتاد وپنج پول .

جمهوریتی است درودای پیرنه تحت سر پرستی فرانسه واسقف هسپا نو ی وارجل. از ۱۲۷۸ به اینطر ف از استقلال و آزادی بهره مند بوده ودر ۱۸۰٦ قانون اساسی آن از طرف ناپلیون به آن اعطـــاء گــردید

سالانه خرا جی معادل ۹٦۰ فرانك بـه فرانسه و ٤٦۰ پیسیتا به اسقف اور جل می پردازد . توسط یك قونسلگر ی عمومی که ۲٤ عضو منتخب دارد اداره میشود . قضات به تعداد مساوی از طر ف فرانسه واسقف تعین میگردند .

اندورا به مقدار کافی آهن ، سرب ،زمچ سنگ و چوب دستك دارد از صنایع‌مهم آن تربیه گوسفند و جلب سیا حین است .

لسان رسمی مردم آن (کتلانی) و دین اساسی آنها رومن کاتو لیك است .

ایالات متـحدهٔ امریکا

پایتخت : واشنگتن . مساحت۳٦۱۵۲۱۱ میل مربع .

نفوس : (تخـــمینی ۱۹٦۹حکـــومـــت) ۲۰۲ر۷۱۱ر۰۰۰ .

پرچم : پرچم ملی‌ان‌موسوم‌به ستاره‌ها و تریشه ها دارا ی سیزده تریشه افقی(هفت تریشه سرخ شش تریشه سفید) بایك‌ساحهٔ آبی در کنار بالائی چپ که تا پارچهٔ چارم سرخ رنگ امتداد دارد و دارا ی پنجاه ودو ستارهٔ سفید میباشد . واحد پولی : دالـــر معادل چهل وپنج افغانی .

شرح : قسمت عمدهٔ ایالات متحده‌قسمت وسطی امریکای شمالی را اشغال کـــرده است که چهل وهشت ضلع آن در همین حصه قرار دارد . همین قسمت آن یك‌طرف محدود است به کانادا از طرف جنوب بـه مکسیکو وخلیج مکسیکو از طر ف شرق به بحر اطلس واز طرف غرب به بحرالکاهل .

ایالت الاسکا : در گوشهٔ شما ل غربی کانادا واقع بوده ودر شما ل آن بحر منجمد شمالی ، در شرق آن کانادا ، در جنو ب آن خلیج الاسکا و در شرق آن آبنای‌بیرنگ واقع بوده وهمین آبنا آنرا از اتحاد شوروی جدا میسازد . دریا های اضلاع متحده در چار ساحه تخلیه میشوند . که عبارت ازبحر اطلس ، جهیل های بزرگ خلیج و بحرآرام است . از سیستم های بزرگ دریایی آن مسی سی پی ، سینت لارنس ، کولمبیا و و کولرادو است . دریا های حوزهٔ اطلس که در شرق کو های اپالاش قرار دارند جریان سریع داشته ودر انکشاف صناعتی این ، حوزه سهم بارز گرفته است .

عده ای ازین دریا ها قابل کشتی رانی است . دریا های حوزهٔ جهیل های بزرگ همه بالاخره به دریا ی سینت لارنس ریخته و از راه خلیج سنت لارنس کانادا در بحر الکاهل میریزد . نشیب خلیج شامـــل آن قسمت از ایالات متحده است که آبها ی آن در خلیج مکسیکو میریزد .

سیستم مسی سی پی از سیستم ها ی بزرگترین دریا یی ایا لات متحده‌است .

سلسله جبا ل اپالاش در شر ق وراکی

در غرب قرار دارد . کشور امریکا پهناور و دارا ی اقلیم های مختلفه است .

تاریخ و حکو مت : در ســـال ۱٤٤۲ کرستو ف کو لمبس ملاح جینوا یی اجازه مسافر ت غربی را از ملکه ایزابل هسپانیه اخذ نمود . در سوم اگست همان سال وی باپنجاه و دو مرد و کشتی سانتا مـا ر یـا و دو کشتی دیگر که هر کدام حامل هژده مرد بود بجانب غر ب شتا فت درین سفرو سه سفر دیگر کولمبس مناطق کـسیوبا ، هسپانیولا پورو توریکو ، جمیکا ، ترینِدادو امریکا ی جنوبی را کشف کرد . ودرسال ۱۵۰٦ وفا ت نمود . باین ترتیب راه‌سرزمین امریکا برای اروپائیان باز شد . بعد از آن کشور های مختلف اروپا یی بر منـاطق مختلف این سرزمین مسلط شدند . وانگلیس ها قسمت اعظم آنرا متصر ف گردیدند .

در سال ۱۷٦۳ انقلاب امریکا باعث‌حصول استقلال ایشان از انگلستان گردید و ملت مستقلی را بوجود آورد (٤ جولای ۱۷۷٦) قانون اساسی امریکا در ۱۷۸۷ به منصهٔ تطبیق گذاشته شد اولین رئیس‌جمهورامریکا جارج واشنگتن انتخاب گردید .

حکو مت امریکا را میتوان یك‌دیموکراسی مشروطه نامید . دو حزب مشهور سیاسی امریکا دیمو کرا ت و جمهوری خواه است. دو مجلس دارد یکی سنا و دیگر نمایندگان اعضای سنا برای شش سال‌و نمایند گان برای دوسال انتخاب میشو ند . کـانـدید های ریاست جمهور ی و معاون ریا ســت جمهوری یکسا ل پیش از انتخا بات‌ازطرف کنوانسیون ملی تعیین میشو ند .نمایندگان این کنوانسیون تحت شرایط بخصو صـــی انتخاب می گردد مثل اینکه باید دریــن کنوانسیون از تما م ایالات به تنا سب‌نفوس آنها نمایندگی بعمل آید . انتخابا ت رئیس جمهوری هر چار سا ل یکبار اجراءمیشود.

در انتخابات عمو می رای دهـندگـــا ن مستقیما برای کاندیدان رئیس جمهور دلخواه خود رای مید هند . هر کاندید یکه اکثریت آراء یك ایالت را بدبیست آورد نمایـــندهٔ همان ایا لتها در صور ت لزو م‌درانتخابات نهایی حمایت میکند . در انتخابا ت نهایی نمایندگان واعضای سنا کـــه از ایا لا ت مختلف گرد آمده اند اشترا ك مینما یندو کاندیکه اکثریت آراء ایشان را بدست‌آورد برای چار سا ل بحیث رئیس جمهورانتخاب میگردد . رئیس جمهور فعلی ریچاردنکسن است .

کانگرس امریکا اختیارا ت وسیع قانون گذاری را در کشور دارد .

منابع و صنایع : اضلاع متحدهٔ امریکـــا از کشور های غنی جهان بوده چه از نگاه ذخایر معد نی وچه از نگاه زمین های‌زراعتی وچه از نگاه انکشا ف صنایع وفابریکات اهمیت بزرگی در جهان دارد .

تجار ت خار جی به پیمانه های وسیعی انکشا ف کرده است . جدید ترین وسایل حمل ونقل ، فابریکا ت صنایع فلزا ت ، موتر سازی وغیره وسایل تخنیکـــی زیاد انکشا ف یافته است . تولیدا ت زرا عتی ، گندم ، تنباکو مالداری و صنعت نفت‌ایالات متحده نهایت شهر ت دارد . گله های گاو، گوسفند واسپ مخصوصا در جنو ب‌بوفرت تربیه میشود . مرغداری انکشا ف زیادکرده است .

استخراج معادن طلا وغیره عواید هنگفتی دارد . صادرا ت امریکا در سراسر جها ن صور ت میگیرد . امریکا ی لاتین وجنوبی ، افریقا ، اروپا ، آسیا وغیره به پیمانه های وسیع با امریکا تجار ت دارند . واردا ت امریکا را نیز موادی از همین جاها تشکیل مید هد . پیشر فت تخنیکی وماشینی‌سریع است .

نساجی تولیدا ت زیادی دارد . صنعت تولید برق انکشا ف نموده است‌هواپیمایی وبحر یه تجار تی عواید زیادی بار می‌آورد. اکثر میوه جا ت در امریکا میروید وحاصل خوب دارد .

حبوبات وسبزیجات نیز بوفر ت پـــیدا میشود .

معارف و مذهب : بیش از یك هـــزار پوهنتون وجود دارد . که در هر کدام‌شعبات اختصاصی زیاد دیگر ی دارند . عـــلاوتا پوهنتون های اختصا صی دیگر با مکاتب زیاد موجود است . معار ف به اندازه‌زیادی تعمیم یافته است .

معلمین به اندازهٔ کافی و در شقوق‌مختلف

اختصاصی موجود اند . تعلیما ت ابتدایی عام بوده موسسا ت وکود کستان هابه‌احوال اطفال در سنین قبل از مکتب رسید گی میکنند .

دین عیسو ی عام بوده پرو تستا نت ها اکثریت نفوس را تشکیل مید هند .کاتولیك ها هم در ایالات متحده زندگی میکنند .

علاوتاً اضافه از پنج ملیون یهودان نیز در امریکا بسر میبرند .

ایتا لیا

پایتخت : روم.مساحت ۱۱۶۳۰۳ ـ مربع میل . نفوس : (نظر به تخمین حکو متی در ۱۹۶۸ : ۵۳۶٤۸۰۰۰ پرچم : سه پار چه عمودی سبز تاریك ، سفید وسر خ .واحد پولی : لیره (معادل هفت پول) .

شـرح : جمهوریت ایتالیه قطعه خــاك طولانی را تشکیل مید هد که بشکل موزه در بحیرهٔ مدیترانه پیشر فته است . جزیره سیسلی در حدود دو میل دور تر از قسمت قدامی این موزه و بصور ت جداگا نه در مدیترانه واقع است .

ایتالیه در حدود ۷۶۰ میل طول و کمتر از ۲۲۰ میل عرض دارد . در شر ق آن بحیره ادریاتیك واقع است .

بطرف شمال شرق آن دریاچهٔ وینس در جنوب آن دریاچهٔ ایو نین بطر ف غرب در نصف شما لی آن دریاچهٔ جینوا ودر نصف جنوبی آن بحیره تر هینین واقع شده است. تقریباً به استقامت خط وسط ایتالیه درغرب جزیرهٔ ساردینا واقع شده است که‌ازسیسلی کوچکتر میباشد . ایتالیه توسط شاخه های آلپ از فرانسه سویس ،اطریش‌ویوگوسلایا جدا شده است . از مشهور تر ین قــلــهٔ های اروپا مونت پلانك به ارتفاع ۱۵۷۸۰ فت در سرحد ایتالیه وفرانسه قرار داردکه که اخیراً تونل بزرگ و معروفی از قلب آن گذشته هر دو کشور ذریعه آن بهم‌ارتباط بیشتر پیدا کردند .

از دریا های مهم و حاصلخیز آن دریا ی پیاو ، ادج تیچینو وادا است . در دامنه‌های جنوبی آلپ دریا چه ها و بند های زیبا یی وجود دارد که اخیرا تونل بزرگ‌و معروفی از قلب دره های زیبا بوجود آمده است صفحات پوکه شامل مناطق پد مــونت ، لومباردی ، امیلیاووینس میباشد از مرا کز فعالیت های زراعتی و صناعتی ایتالیه بشمار میرود . صنایع بیشتر ایتالیه در داخل‌سه ضلعی میلان ، تورین ، جینوا تمرکز کرده است . از همین ناحیه پائین تر دریا ی‌ارنو از بین تاکستان های سرسبز انگور عبور میکند ودریا ی تبراز بین شهر روم‌بجانب غرب عبور مینما ید .

سیسلی : ۹۹۲۷ میل مربع مسا حت و نزدیك به پنج ملیون نفوس دارد .

جزیرهٔ مثلثی است که آتش فشان های خاموش وفعال دارد . از زمان های قبل از تاریخ مردمان مدیترانه در آن بودوباش داشتند زمانی هم یکی از دولت ها ی قوی یونانی سیراکوس را پایتخت خود قرار داده بود . دولت روم سیسلی را از کار تاژ ها در ۲۱۵ قبل از میلاد متصر ف شد . قلهٔ بلند ترین سیسلی ۱۰۷۰۵ فت ارتفــاع داشته و بنام قلهٔ اتنا معرو ف است که‌خود یك آتش فشان فعال میباشد .

پالرمو، کتانیا و مسینا از شهر ها ی مشهور آنست . از تولیدا ت سیسلی میوه از قبیل نارنج . لیمو ، گــندم ،شرا ب گوگرد ، نمك وبادام است . گاو گوسفند و قاطر در آن تربیه میشود .

ساردینیا : ۹۲۸۳ مربع میل مسا حت و (۱ر٤) ملیون نفو س دارد . یك جــزیره کوهستانی با معادن زغال سر ب و مســ اســت .

انگور . بادام و تنباکو به وفر ت پیدا میشود . گاو و گوسفند در ساردینیا تربیه میشود .

جزایر البا و کاپری : اولی به‌نسبت‌معادن آهن ، ماهیگیر ی وشراب سازی خودمشهور بوده ناپلیون در ان جابه تبعید بسر مـی برد و دو می از نظر زیبا یی آب و هوا ی مناسب خود شهر ت دارد .

از بنادرمشهور ایتالیه جینوا ، ناپل ، وینس تریسته ، انکو نا و پالر مـوا ست، آثار بزرگ تاریخی موزیم ها و کلیساهای زیبا ی ایتالیه سالانه بیش از بیست‌ملیون سیا ح را جلب میکند .

منابع و صنایع : مواد زراعتی عمدهٔ آن گندم ، لیمو ، کچالو ، جواری . وانگوراست اکثر میوه جات و سبزیجات ایتا لیه دربازار مشترك اروپا عرضه میشود . انگور بدرجهٔ اول ، بادام ، نارنج ، لیمو ، سیب وناك بدرجه بعدی وبوفرت پیدا میشود . دربعضی از مناطق ان برنج هم میروید . گاو ،گوسفند ،اسپ ، قاطر وبز در ایتالیه تربیه میشود، در ایتالیه شراب های مختلف النو ع‌ساخته میشود که شهر ت فروان دارد . مرمرسفید ورنگه هم پیدا میشود . در بعضی مناطق ان گاز طبیعی وجود دارد .

در ۱۹٦٤ ایتالیه بیش از دو هـزار و هفتصد مراکز برق آبی و هشتصد موا کز برق حرراتی داشت که مجمو ع تو لـید برق آنها به شصت و دو عشاریه هفت‌بلیون کیلو وات فی ساعت میرسد . ایتا لیه‌دارای فابریکات برق ذروی می باشد .

تولیدات اهن وفولاد ایتالیه سالانه بـه بیشتر از ده ملیون تن میرسد ایتا لیه از مولدین بزرگ ماشین الات صناعتی‌وبرقی موتر ، آلات فولادی ، ماشین های تایپ ، بوت ، تکه باب وغیره بشمار میرود صنایع کیمیاوی ایتالیه در حا ل انکشا ف است .

تنباکو ، کاغذ و قطی سگرت از طر ف دولت انحصار میشود . کشتی های تجار تی ایتالیه از نگاه وزن محصو لات در جه اول بوده و در حدود چار هزار کشتی میباشد .

سیاحین نیز در واردات مالی دو لت کمك فوق العاده میکند .

تاریخ و حکو مت : بعد از اینکه ایتالیه برای قرون متما دی تقسیم شده واجزا ی آن را به ممالك دیگر ضم کرده بودندایتالیه جدید بعد از جنگ ۱۸۵۹ شرو ع به‌انکشاف نمود وان وقتی بود که ناحیه لمباردی تحت اداره شاه ایما نوئل دوم در آمد . بعدازآن مناطق مهم دیگر ی هم به ان ضم گردید .

اولین بار لمان ایتالیه در سا ل ۱۹۱٦ ایمانوئل را بحیث پادشاه ایتا لیه اعلا ن کرد . ایتالیه دو لت واتیکان را در سا ل ۱۹۲۹ بر سمیت شنا خـت . در ۱۹۱۹ فاشیزم در ایتالیه ظهور کرد . موسو لینی شکل دکتاتور ایتا لیه را اختیار کـرده تصاویب جامع ملل را نقض نموده با لا ی حبشه حمله و شامل محور بر لین وتوکیو گردید همچنان قشون خود را بفرانسه‌فرستاد تابمقابل هسپانیه بجنگند . در جنگ جهانی دوم با جرمنی همنوا گردید .

بعد از بین رفتن فاشیزم در ۱۹٤۳ایتالیه به جرمنی وجاپان اعلان جنگ داد و درفتح متحدین سهیم گشت در سا ل ۱۹٤۵موسو لینی در قریه دونگو اعدام گردید .

ایما نوئل سوم جای خود را به پسرش همبر ت دوم واگذاشت در ۱۹٤٦ بعد ازیك ریفرندم ایتا لیه جمهور ی گردید مجلس سنا ی ایتا لیه به نسبت یکنفر فی یکصدو شصت هزار نفوس برای مد ت پنج سا ل انتخاب میشود . پنج نفر از اعضا ی‌سنارا رئیس جمهور مادام العمر انتخاب می‌تواند .

مجلس وکلا یك نمایندهٔ از هر هشتاد هزار نفوس دارد که برای پنج سا ل‌انتخاب میشوند . القاب اشرا فیت دیگر رسمیت ندارد وتشکیل مجدد حزب فاشیزم ممنو ع اسـت .

ایتالیا عضو ناتو بوده در ۱۹۵۵ بعضویت ملل متحد در آمد .

معارف و مذهب : مذهب رسمی ایتا لیه رومن کاتو لیك است بیست و شش‌پوهنتون دولتی دارد .

دفاع : قوای دفاعی ایتالیه با عضو یـت ان مملکت در ناتو منظم تر و قوی شده و جدید ترین سلاح را بشمول راکت ها وغیره دارد .

ايتو پيا (حبشه)

پايتخت : اديس‌ابابا . **مسـاحـــت :** ۳۹۸۳۵۰ مربع ميل بشمو ل ارتير يا **نفوس:** قـرار تخـمين مـلـل متحـد در ۱۹٦۸ ۲۳،۹۰۰،۰۰۰ **پر چم :** سه پارچۀ ا فقى سبز ، زرد ، سرخ بانقش شير در پارچۀ زرد . **واحد پولى :** دالر حبشى معادل‌هجده افـغـانـى .

شرح : كشور شاهى حبشه (ابى سينيا) يك مملكت كو هستا نى ايست واقع‌درشمال شرق افريقا كه در شما ل شرق متصــل است با اريتريا كه به بحيرۀ احمرميرسد. در شرق باسو مالى لينه فرا نسو ى‌مجاورت دارد . و در شر ق ، جنوب شر قوجنوب ان سو ماليه ودر جنوب ان كينيا ودر غر ب ان سودان واقع است . از دريا هاى عمدۀ ان درياى آبى ، بارو ، گيب ، ديسه ،وابى، آواش هاى و جوبا است . اقليم حاره و موسم بارا نى بين ما ها ى جون تاسپتمبر دارد .

منابع و صنايع : در حدود نود فيصــد عوايد زراعتى است . اما منابع صنا عــتى مهم نيز دارد استفاده از قوه آب و بر ق تحت سروى قرار دارد .

زمين حاصلخيز و باران و افر باعث‌شده است زمين ها سالانه دو فصل بد هند.قهوه گندم ، جو ، ماش ، تنباكو و نيشكر مواد عمدۀ زراعتى اند كه بوفر ت توليد ميگردند .

قهوه اعلى از ولايت كافا حاصل شده‌و نصف تجار ت خار جى آنرا تشكيل ميدهد .

گاو ، گوسفند ، قاطر بز تربيه ميشود اسپ هاى حبشى مشهور اند .

پوست حيوانا ت وتيل حبوبا ت صـــادر ميكند . از معادن ان پلاتين ، طلا، نقره ، منگانيز ، قلعى ، مس ، پو تاس ، گوگرد، ونمك . معادن زغال وآهن كشف گرديده‌است تفحصا ت پترو ل جريا ن دارد . مخابرا ت راديو يى وتيلفونى توسعه مى يابد .

تاريخ و حكو مت : يك پادشاهى‌مشروطه است . نياكان شان از قبايل حام ها وسام ها بودند .

در ۱۸۸۰ مورد حملۀ ايتا ليه قرارگرفت كه بعد تر اريتريارا بحيث مستعمرۀ خـود در آورد در ۱۹۳٦ بدون اعلان حرب ايتاليه بر حبشه تاخت . در ۱۹٤۱ قوا ى‌بر تانو ى حبشه را آزاد ساخت . اغتشاش قبايــل سو مالى در ۱۹٦۳ شرو ع گرديد وسوماليه ادعاى ملكيت ولايت (اوكادن) را نمود .

در ۱۹۵۵ قانون اساسى جديد حبشه به وجود آمد . مجلس سنا ى حبشه ۱۰۵ عضو دارد كه برا ى مد ت‌شش‌سال‌انتصاب‌ميگردند مجلس نمايندگان ان كه در حدود ۲۵۰ نفر عضو دارد براى چارسال انتخاب ميگردند.در ۱۹٦٦ امپرا طور به صدراعظم صلاحيت‌دادكه خودش كابينۀ خود را تعين كند و ايــن اختيارى بود كـــه تا انگـاه از امتيازا ت امپراطورى بود .

معارف ومذهب : كلتور حبشه تحت‌تاثير يونان ومصر قرار گرفته است . عيسويت مذهب اكثريت را تشكيل ميد هد.سراسقف كليسا از طرف امپراطور انتخاب ميگردد .

يك بر پنج نفوس را مسلمانان تشكيل داده اند يكتعداد پوهنخى ها بشمول‌پوهنتون اديس ابابا وجود دارد زبان‌رسمى‌ان(امهارى) است .

دفاع : امپراطور قو ماندان عمو مى‌قواى زمينى . هوايى وبحرى است .

ايـران

پايتخت : تهران
مساحت : ٦۲۷۰۰۰۰ ميل مربع
نفوس : ۲۷٦۰۰ر۰۰۰ نفر

پرچم : سه پارچه افقى سبز . سفـيد و سرخ كه در قسمت سفيد آن شيروخور شيد طلايى نقش شده است .

واحد پولی . ریال (٧٦ ریال معادل یك دلار امریکایی است) .

شرح : ایران درشمال متصل ا ست بـا اتحاد شوروی و بحیره کسپین (مازندران) در شرق به افغانستان و پاکستان در جنوب با خلیج فارس و خلیج عمان ودر مغـر ب باعراق وترکیه سطح مرتفع شمالی آن‌حاوی سلسله جبال البرزدرشمال وکو هــها ی زاگروس در جنوب است دو صحرا ی‌بزرگ تقریبا بیست‌و پنج فیصد مسا حت ایرا ن را اشغال کرده است .

میدانهای هوایی تهران . اصفهان .شیراز آبادان . زاهدان تبریز ومشهد مـیتوانند طیارا ت جت را بپذیرند . از بنادر مهــم آن بندر شاهپور . بندر پهلو ی . بنــدر خرمشهر . بندرشاه . بندر عباس .بندرماه شهر و خار ك میباشد .

خرابه های قدیم پرس پولیس‌در نزدیکی شیراز موقعیت دارد .

منابع و صنایع : جنگلات‌دردامان‌کوههای آن وجود دارد . معادن از قبیل .تیل.آهن . ذغال کك . مس . سرب . منگانیز . نیکل . کرم . گوگرد . مرمر سفید و کوبالت نیز وجود دارد .

ایران یکی از بزرگترین منابع نفت در شرق است . نفت توسط پنج پایپ لا ین عمده به آبادان متصل شده ودر آنجا تصفیه میشود . علاوه بر این در تهران وکرمانشاه نیز تصفیه خانه نفت هست .

زراعت از مشاغل اولی ایرانیان است . گندم . جو . جواری . برنج . میوه جا ت . پشم . تنباکو . ابریشم خام . نیشکر و پنبه از تولیدا ت مهم آنست .

بعضی از تولیدا ت ایرا نی مشهوراست در چندین شهر مهم ایران از قبیل کاشا ن. کرمان . همدان . قم . اراك تبریز . مشهد اصفهان وتهران قالین بافته میشود .

صادرا ت عمده ایران را پترو ل .پنبه .قالین . خاویار . خرما . میوه جات.سنگهای معدنی پوست وپشم . برنج ومــرمــر و مصنوعات صنعتی تشکیل میدهد .

ایران فابریکه های نساجی (پشمی .نخی .ابریشمی.) بو ت . شکر . سمنت‌پتروشیمی رنگ. روغن . شیشه . فولاد وانواع موتر دارد .

صنعت ماهیگیری در کاسپین وجود دارد. شش بند جدیدا قوای برقی تولید میکند ویا در آبیاری سهم میگیر ند که عبار تند از . محمد رضا شاه پهلوی . امیر کـــبیر . شهبانو فرح . فرحناز . پهلوی . شهناز پهلوی وشاه اسماعیل .

تاریخ و حکومت

ایران یکی از ممالك کهن جهان است . ایرانیها از نژاد آریایی ها بوده واز شرق وارد ایران شده اند . در ٥٥٠ تا ٥٢٩ قبل از میلاد کورش کبیر پارسیها را متفق‌ساخت شهر بابل رافتح کرد و یهودیان را آزاد ساخت . دار یو ش اول بالای یو نا ن‌حمله کرد . از باسفورس گذشت ودر ٤٩٠ قبل از میلاد در جنگ بحری مراتون عقب‌نشینی کرد . در ٣٣٤ قبل از میلاد اسکندر مقدو نی با یران حمله کرد . بعد از آن به ترتیب پارتها وساسا نیها در ایران حکو مت‌کردند. عربها دین اسلام را با یران آوردند و تـا چند قرن بعد از آن سلطه دمشق و بغداد برآن مسلط بود .

دوران استقلال ایران باظهور سلسله‌های دیلمی ودیگر جنبش های محلی آغاز شدو فرهنگ کشور پیشر فت نمود . مغولها در سال ١٢١٩ میلادی و سپس در سا ل ١٣٧٠ تیمور لنگ بایران حمله ورشدند . ایران در عهد صفوی مقام مهم یافت و در وسط قرن ١٨ نادر افشار امپرا توری وسـیعی تشکیل داد که بعد از مرگ اوبجا نماند .

در سال ١٩٠٦ ایران صاحب یك قانون اساسی گردید . بنابر قانون اساسی‌حکومت ایران سلطنتی و مشروطه وبوسیله سه قوه اداره میشود . قوه مقننه که عبار ت ازمجلس شوراىملی وسنا است مجلس شورا دارای ٢٢٠ نماینده و مجلـــــس ســـنا دارا ی ٦٠نماینده است که ٣٠ نفر آنان انتخابی و ٣٠ نفر د یگر ا نتصابی‌میبا شد. قوه مجریه عبارتست از هیات دولت قوه قضائیه کــه بنام ((داد گستری))اعمال افراد ملــت رابا قوانین موضوعه تطبیق میدهد .

تمام قوانین باید به صحه شاهنشا ه ایران برسد . در سا ل١٩٤١ أعلیحضرت شاهنشا محمد رضا ءپهلوی زمام امورکشور

ایران رابدست گرفتند .
در سال ۱۹۵۱ مناقشاتی در مــورد ملی ساختن صنعت نفت ایران بوجود آمدکه منتج به انسداد فابریکه تصفیه نفت آبادان در مقابل کمپنی ایرانی برتانوی شد .
پس از ملی شدن نفت در سال ۱۹۵٤ شرکت‌ملی‌نفت ایران‌قراردادی‌باهشت‌کمپا نی نفت برتانوی .امریکائی .هالیند ی‌وفرانسوی برای مدت بیست وپنج سال با مضاء رساند وفابریکه سابق انگو لوا یرا نین را بکار انداخت .

قانون اصلا حات ارضی در ۱۹۶۲ به تصویب رسیدکه باساس آن دهاقین مالــك زمین شدند .
معارف و مذهب : مذهب شیعه جعفر یه ، امامیه اکثریت دارد . تعلیمات ابتدا یـی اجباری است . تعلیما ت عالی در پو هنتون های تهران . شیراز .مشهد اصفهــــان . تبریز . اهوازورضائیه میسر است .
در اکتبر ۱۹۶۲ سپاه دانش بوجود آمد که باساس آن فارغان مکاتب ثانوی در دهـات وقراء مصروف تدریس میشوند تا وقتیـــ که مد ت خدمت زیر پرچم آنها خاتمه‌بیابد.
خدمت زیر پرچم دوسال اجباری‌است.
ایران عضو پیمان سنتووعضوسازمان همکاری عمران منطقه ای (میان ایران ــپاکستان و ترکیه)است .

بار بادوس

پایتخت :ــ برج تاون .مساحت ۱۶۶ مربع میل . نفوس قرار تخمین ۶۸ ملل متحد ۲۵۳،۰۰۰ نفر : بیــر ق ســه قطـــــــعه مساوی عمودی که در قطعه خارجی آن ابـی تیز ووسطی طلایی با یك سه شا خ ســیاه میباشد .واحدپولی :دالر غرب الهندی معادل سی افغانی .
بار بادوس کشور کو چکی است که در بحر اتلانتیك در منتها الیه قسمت شرقی‌غرب الهند واقع است و۱۶۶ مربع میل مساحت دارد.
این کشور بتاریخ ۳۰ نومبر ســـال ۱۹۶۶ آزادی واستقلال کــامل خــود را از برتانیه بدست‌آورد .بلندترین‌نقطه‌بار بادوس کوه (هیلابی)است که ۱۱۱۵ فت ارتفـــاع دارد .
بار بادوس که معنی ریشدار و یا خار دار را میدهد .برای نخستین بار توســـط ملاحان پرتگالی واسپانوی به منطقهٔ مذکـور اطلاق شده است . عقیده براین‌است‌که‌چون‌در بار با د و س د رختان خار دا ر انجیر به پیمانهٔ زیاد موجود می‌باشد .شاید این‌تسمیه از همین جا نشأت نموده باشد .
یکی از کشتی ها‌ی انگلیس بــرای نخستین بار در سال ۱۹۰۵ به جزیرهٔ بار بادوس مواصلت کرد .ومتعاقب آن پنـــاه گزینان انگلیسی در سال ۱۶۲۷ به جز یرهٔ مذکور سرازیر شدند . اکثر باشند گا ن بار بادوس سیاه پوستان هــستند و زبان جزیره مذ کور ا نگلیسی میبا شد بار بادوس در سا ل ۱۹۶۱ آزادی داخلی خــود را از انگلیس بدست آورد .
شکر ،پنبه ،شیرهٔ قندوشیرهٔ نیشکراز محصولات مهم زراعتی باربادوس شمــــرده میشود .
صنعت ماهیگیری در این کشور خیلی زیاد انکشاف نموده است .
چون بار بادوس دارای سواحل زیباو قشنگ میباشد .از آن جهت صنعت توریزم رونق خوبی دارد . وهمه ساله یك تعدادزیاد توریست از نقاط مختلف جهان بکشورمذکور رومیاورد در کشور بار بادوس رویهمرفتـه در هر میل مربع ۱۵۰۶ نفر زند گی مینماید.
وبدین ترتیب از لحاظ کثرت نفــوس بلند ترین مقام رادر جهان احراز مینماید .
مردم باربادوس عموماً از نعمت ســواد بر خوردار استند وصر ف کمتر ازیك فیصد بیسوادی در آنجا سراغ شده میتوا ند .

برازیل

پایتخت : برازیلیا.مساحت ۳،۲۸٦،٤۷۳ مربع میل نفوس (بقرار تخمین ۱۹٦۸ ملـل متحد) ۲۰۹،۰۰۰ ، ۸۸ بیرق سبزبا۲۲ ستارهٔ سفید شکلی صلیب بروی دایرهٔ آبی کـه مرکز الماس طلائی نقش شده است .

واحد پولی ـ کروزیرو (معادل ۱۹افغانی)

شرح :ـ برازیل از نگاه وسعت‌وچه از نگاه نفوس از بزرگترین کشور های‌امریکای جنوبی است .در حدود ۲٦۷٦ میل بابحـر اطلس ساحل میسازد .

از طر ف شما ل محا ط است‌باونزو یلا و گیانا ی دنمار کی ، گیانا ی برتانو ی و گیانا ی فرانسو ی . ازطرف شرق متصل است با بحر اطلس واز جنوب با یوروگوی، ارجنتاین و پرا گوی . در غرب ان بولو یا، پیرو وکولمبیا واقع است در قسمت شمال آن مناطق جنگلی فوق العاده انبوه اما زو ن وجود دارد .

حوزهٔ امازون حاوی شبکه در یاها یی‌است که بیشتر قابل کشتی رانی مـیبا شـد ۲۷۳۱۸۰ میل از دریا ها ی برا زیل‌بصورت عمومی قابل کشتی رانی است . آبشـار معروف ایگواسیو که از عجا یب جهان است در سرحد یکی از ایا لات جنوبی برا زیل قرار دارد . هفتادو پنج فیصد تولـیدا ت زراعتی و هشتادفیصدتولیدات صناعتی‌برازیل در قسمت مرکز جنو بی ان که دارا ی‌آب وهوای مسا عد و منابع زیادی است‌صور ت میگیرد .

برازیلیا پایتخت جدید برازیل در ۱۹٦۰ افتتاح گردید . سابقا پایتخت ان ریود و جنیرو بود .

منابع و صنایع : معادن برازیل نها یت زیاد بوده اما نسبتا کمتر انکشا ف یا فته است . منگانیز ، آهن و مو ناز یت کـــه منبع عمدهٔ (توریم) است بمـــقادیر زیاد استخراج میشود .

تیل ، نکل ، کروم ، الماس صنعتی ،مس کوارترز ، تنگستن نیز وجود دارد .

بیش از پانزده ونیم ملیون کیلو وا ت برق تولید میکند . بیست‌و پنج فیصد کار گران برازیل مصرو ف صنایع نسا جی‌اند سالانه بیشتر از دو ملیون تن فولاد تهیه میکنند واز صنایع دیگران‌الو منیم، محصولات پترولی ، سمنت ، عرادجا ت و دواسا زی است . برازیل بزرگترین تولید کنندهٔقهوهٔ در جهان است . همچنان در ۱۹٦۲ سو مین مملکت بزرگ تولید کننده شکر به حسا ب میرفت . کیله ، پنبه ، نارنج وغیره نیز به وفر ت میروید .

گاو های نوع بر همن هـندوسـتا ن در برازیل تربیه شده وبانژاد های مختلف‌آنجا آمیخته شده است .

بیشتر از پنجاه ملیون راس تخمین‌میشود. برنج قهوه چای وروغن نبا تی ازتولیدا ت مهم زراعتی ان است برازیل یگانه تو لید کننده موم کورنو یا است که در تو لید ریکارد های موسیقی وتولیدعایق‌برق و صدا بکار میرود .

تاریخ و حکو مت : (ونسنت یی پنزو ن) هسپانوی برای بار اول ساحل برازیل را در سال ۱۵۰۰ میلادی تصرف کرد .

کاشف اصلی آن (پیدروالوار نر کابرال)یك ملاح پرتکالی است برازیل بحیث مستعمرهٔ پرتکالی تازمانی قرار داشت که خاندان‌شاهی براگانکا که در ۱۸۰۷ از مقابل قشون‌ناپلیون متواری گشته بود حکو مت خود راهرریودو جنیرو انتقال داد (۱۸۰۸م) . به این اساس بر ازیل تحت اثر دوم خوای ششم شکل حکومت پادشاهی را گرفت .

بعد از باز گشت وی به پرتگال پسرش (پدر وی اول) آزادی برازیل را در سال ۱۸۲۲ اعلان کرد و خودش بحیث امپراطوران در امدامپرا طور دوم برازیل (پدر وی) دوم به اثر یك انقلاب از پا در آمده وجمهوریت ایالات متحد برازیل بوجود آمد .

برازيل متشكل از بيست و دو ايا لت يك علاقۀ فدرال وچار ولايت است . در جنگ های اول ودو م جهانی برازيل با متحدين اشتراك داشت . در ۱۹٤٦ منشـــور ی در برازيل به امضاء رسيد كه باسا ســـ ان برازيل از منابع نظامی خود به مقصد حملات استفاده نمی تواند وبحكومت برازيل قدرت بوجود آوردن تحولات اجتما عی واقتصا دی بخشيده شده است . همچنان به حكو مت حق داده شده تا عدالت اجتماعی را فراهم كرده سرمايه گذاری آزاد را با قيمت ها ی مهم كار از طرف كار گران آشتی بدهد و صنايع شخصی را كه به مفاد اجتما عی‌باشد تقويه نمايد اين منشور به حكو مت اجازه ميدهد احزابی را كه مخالف مفاد اجتماعی باشد منسوخ سازد . منشور به مرد وزن برازيلی كه به هژده سالگی رسيده باشند حق رای دادن را ميد هد رئيس جمـــهور برازيل برای پنج سال انتخاب ميشود .

اعضای مجلس سنا برای هشت سا ل و اعضای مجلس نماينده گان برای چار سا ل انتخاب ميگردند .

تعديل قانون اساسی بـــرازيل در ۱۹٦۱ صور ت گرفت‌برازيل شكل‌حكومت‌پارلمانی‌را دارد .

جنرال برانكو در ۱۹٦٤ بعد از كولار ت كه توسط يك شورا ی عسكری سقو ط داده شد بحيث رئيس جمهور انتخاب گرديد او انتخابا ت شهری پارلمانی را شكل غـــــير مستقيم داد .

كانگرس برازيل در سوم اكتوبر ۱۹٦٦ ارتر سيلوارا بحيث رئيس جمهور انتخا ب نمود ودر ۱٥ مارچ ۱۹٦۷ رسما كرسی را اشغال كرد .

معارف و مــذ هب : بصورت عمــو می يك مملكت كا تو ليكی است ا ما آ زادی مذهب تضمين شده است سی و دو پوهنتون رسمی وسه پو هنتون كاتو ليكی و چارصد وهشتاد وشش مو سسۀ تعليمی عا لی د يـــگر دا ر د .

تعليمات ابتدائی واجباری و را يگان است.

د فـا ع : تحت يك سيستم ا نتّخا بی خدمت عسكری تمام مردان بين هجده تـــا چهل و پنج سا لگی خد مت زير پر چم را می گذرا نند مدت خد مت يكسال و برا ی خد مت ا حتياط پنج سال ا ست .

برما

پايتخت : رنگو ن ، مساحـــت ۲٦۱۷۸۹ ميل مربع ، نفو س ۲٦،۳۸۹،۰۰۰ پر چـم: سرخ با علا مۀ آ بی تاريك ستاره سفيد پنج ضلعی و در بين هر ضلع آن ستا ر ه های كو چك د يگر وجود دارد .

وا حد پو لی : كيات يعنی ۱۰۰ پيا س معادل نه ا فغا نی .

شرح : جمهو ريت بر ما كه‌در جـنو ب حوزۀ هند و چين قـــرار دارد از طـــر ف شما ل محا ط است با چين از شر ق باچين ولاوس و تا يلند از جنوب با خليج بنگا ل واز غرب با ا سا م هند ، پا كستان‌وخليج بنگال ، از كوه های شمال شرقی و شمال آن در يا هائی سرا ز ير ميشود كه وادی های قابل ر ها يشی را به و جود می‌آورد واز آنجمله مهمترين آن وادی د ر يـــا ی ((ايرا وا د ی)) ا ست كه ا ين د ر يــا بطول ۹۰۰ ميل قابل كشتی را نی ميبا شد. از بنادر مهم آن رنگون كه در كنار جهيل ((مر تبان)) واقع است ميباشد .

منابع و صنا يع : سنگ های معد نی بو فرت يافت ميشود . پترول ، سر ب ، نقره ، تو نگستن ، جست و غيره ازمعادن مهم آ نست لعل ، يا قوت و سنگ يشم نقره. تو نگستن ، جست و غيره‌از معا دن آن از قسم اعلی ا ست .

از توليدات عمدۀ آن‌برنج، پنبه ، جواری، تنباكو ، قلعی ، نقره و پتـــرول ا ست . مصارف زيادی در مورد بهبود زراعت، منابع آب ، معدن ، بر ق و حمل و نقل صورت

می گیرد .

تاریخ و حکو مت : در قرون و سطـی برما یك دولت شا هی بودائی مـذ هب بود کـه در حدود ۱۵۱۲ عیسو ی تحت ا ثـر کمپنی هند شر قی بر تـا نوی آ مـد . انگلستان در ۱۸۲٤ کنترول بر مـای سفلی ودر ۱۸۸٤ کنترول بر مای علیا را بد ست گرفت و تا سا ل ۱۹۳۷ بحیث جزوی ازهند آنرا اداره میکرد . درین سال بر ما حکومت خود مختار در چو کات ممالك مشترك المنافع شد . در جنگ جهانی دوم تحت ا شغـا ل جاپان درا مد . در ۱۹٤۸ بحیث یك مملکت آزاد وخارج از چو کات مشترك ا لمنا فـع گردید ودر همان سال به عضو یت مـلـل متحد درا مد ا تحاد یهٔ بر ما از چندواحدیکه از مجموع چندین وا حد های کو چك بمیان آمده متشکل است . قا نون ا سا سی ایکه در ۱۹٤۷ به تصویب رسید ضامن دیـن بودائی ، دارائی شخصی و ملی سا ختن بعضی از صنا یع بوده ا نحصار را ممنوع قرار مید هد . پا رلمان ا تحاد یه بر مـا عبارت از مجلس نما یندگان ا ست کـه ۲۵۰ عضو دارد و برای چار سال انتخاب میگر دد و مجلس ملیت ها است که ۱۲۵ عضو دارد . ر ئیس جمهو ر بر ما برا ی مد پنج سال تو سط پارلمان ا نتخا ب میـر د د و تنها برای یك دوره د یـگـر انتخاب شده میتواند . در ۱۹٦۲ به ا ثر یك کود تای نظا می حکو مت از نوبرانداخته شده و جنرال نی وین لوی د رستیز بر ما یك حکو مت را بو جود آ ورد .

معارف و مذ هب : با شند گان بر مارا اساسا مغل هایی تشکیل مید هد که بـا تایلندی ها ، تبتی ها ، ملا یا یی ، چینی‌ها ودیگر با شند گان آ سیایی‌شرقی شبا هت دارند معهذا ا کثر بر ما یی ها به لسا ن بر ما یی حرف میز نند .

تعلیمات عالی در پو هنتون های رنگون ما ندالی و غیره مو جود ا ست . سیستم مکاتب دو لتی در ۱۹٤۸ در بر ما بوجـود آمد . مذ هب ر سمی آ نرا بو دایی‌تشکیل مید هد که نود فیصد مر دم پیروا نند .

د فـا ع : در ۱۹۵۱ خد مت عسکر ی اجباری برای مرد ها ی هجده تا چهل و شش سا له وزن های هجده تا سی‌وشش ساله تصویب شد متخصصین فنی در بین سنین هجده تا پنجاه وشش سا لگی بایست خدمت عسکری خودرا بگذ را نند .

بلـجیم

پایتخت : برسلز ، مساحت ۷۸۱ر ۱۱ میل مربع نفو س (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۹،٦۳۰،۰۰۰

پر چم : سه پارچهٔ ا فقی سیاه ، زرد وسرخ

واحد پو لی : فرا نك (معادل نود پول).

چهل میل میسازد .

شرح : درشمال غرب بادریا چهٔشما لی چهل‌میل میسازد شمال‌آن‌نیدرلند ، د ر شرق آن نیدر لند ، جر منی و لـکسمبـو رك ودر جنوب غرب آن فرا نسه قرار دارد .

دریای (ماز) از فرا نسه تا نیدر لند در بلجیم شر قی ا متداد دارد .

شهر های برو سل ، بروژی ، گنت و انتو رپ از نگاه هنر و مهند سی شهر ت دارند از شهرهای صنعتی آن‌لیژوچار لیروی میبا شد .

منابع و صنا یع : یگانه معدن مهم بلجیم زغال سنگ است. بلجیم از ممالك مو لد مواد صنعتی است با آنهم زراعت‌وجنگلداری دران ا همیت دارد . از تو لیدات زراعتی آن گندم ، کچالو ، جو ، جو در و لبلبـو است . ا ز صنایع عمـدهٔ آن ا ستخرا ج معادن ، فـولاد سازی ، مـواد غـذا ئی ، مشروبات ، ما هیگیـری ، شیشه بـا ب ، برش ا لما س تهیه نسا جی و تو لید مواد کیمیاوی ا ست مر کز عمده تجارت الما س جهان در شهر ا نتو ر پ وا قع ا ست .

اقتصاد بلجیم بالا ی تجارت خا ر جی

آن ا ستوار ا ست در حدود چهل فيـصد توليدات خودرا بصورت عمو مى و هفتاد و پنج فيصد فولاد و شيشه باب خودرا بـه خارج مملكت بفروش ميرسا ند .

تاريخ و حكو مت : بلجيم يك تـا ر يخ دوهزار ساله دارد . در ظرف اين مـد ت رومنها ، فرا نك هـا ، بور گـنـد ى هـا هسپا نوى ها ، ا طريشى ها و فرانسوىها بران حكو مت كرده ا ند .

بعد از سقوط نا پليون در ۱۸۱۵ بـلـجيم جزء نيدر لند شد . در ۱۸۳۰ باشند گا ن بلجيم جدائى خودرا از د نماركى ها تقاضا نمودند و در ا كتو بر همين سال بـلـجـيم بشكل يك مملكت شا هى مشروطه در آ مد وليو پو لد اول بحيث پاد شاه انتخاب شد. در ۱۹۱۵ جرمنى موافقتنامهٔ لند ن را راجع به عدم تعر ض به بلجيم نقض نمود و قشو ن آن وارد ا ين مملكت شد بعد از جنگ اول جهانى موا فقتنا مه (و ر ساى) با عث انضمام ۳۸۲ ميل مر بع و بيشتر از ٦٤هزار نفو س به بلجيم شد .

در خلال جنگ عمومى ليو پو لد دوم به جرمنى تسليم گر د يد تا از خـو نر يزى بيشتر جلو گيرى نمايد . هيئت كا بـينه وى به حكو مت در حال تبعيد در لندن ادامه دادند . اما با اين هم بلجيم در ز مـا ن جنگ شديدا خساره د يـد كليسا هـا ى قديمى و خا نه هاى قديمى زيادى در اكثر شهر هاى آ ن به خرا به هـا مبدل شد . كتا بخا نه پو هنتون لو بن كه بيشتر ا ز هزار كتاب دا شت سو ختا نده شد و د ر حدود پنجاه هزار بلژ يكى حيات شان ر ا از د ست دادند بعضى از آنها در كمپ هاى نازى ها تلف شدند در ۱۹۵۰ پنجاه وهفت فيصد مردم بلجيم بطرفد ا ر ى ليو پالد سوم راى دا دند ا ما به نسبت مخا لـفت هاى دا خلى وى از شا هى كناره گر فت و پسر ش بر دو ون او ل پادشاه شد .

دربلجيم همه مردم بايد راى بد هندوآنانيكه راى ند هند جريمه ميشوند از ۱۹۵۰ ببعد زنان نيز راى ميد هند .

پارلمان بلجيم متشكل از يك سنا است كه نما يند گا ن آن قسما مستقيم و قسما غير مستقيم براى چهارسال ا نتخاب ميشوند تعداد كسا نيكه بصورت مستقيم ا نتخا ب ميشوند مساوى نصف تعداد ا عضاى مجلس نمايندگان است نمايندگان مجلس اخيرالذكر نيز براى چار سال بصورت مستقيم بتناسب يك نما يند ه از هر چهل هزا ر نـفو س انتخاب ميگردند . در ۱۹٦٦ پال وانـد نـ بوينات صدر ا عظم يك حكو مت ائتلا فى عيسوى سو سيـا ليست آزا د و مـتر قى گرديد .

در ۱۹۵۷ بلجيم به ا شتراك پنج كشور ارو پائى د يگر در بازار مشترك شا مـل شد .

مذهب و معار ف : نفوس بلجـيم به دو دسته فلمنگ ها ووا لون تقسيم ميشو ند . مـذ هب ا كثر يت ر ا رو من كـا توليك تشكيل ميد هد . چندين پو هنتون درشهر هاى گينت ، ليژ ، بر سل و لوين ومكاتب زراعت ، تخنيك هنر ومو سيقى و جـو د دارد . ز بان هاى ر سمى مردم بلجيم ر ا فرا نسوى در جنوب و فلمش (يكنـو ع دنماركى) در شمـال و هردو ز بـان د ر برو كسل تشكيل ميد هد .

د فــا ع : بلجيم عضو پيمان نظا مى اتلانتيك شما لى ا ست خد مت عسكر ى عام بوده خدمت داوطلبانه از هفده سا لگى شروع ميشود كه پنج سال خد مت لا ز م دارد . بلند تر از هفده و كمتر از هجده ساله ، چارسال و بلند تر از هجده سا لـه سه سال خد مت عسكرى ا نجام ميد هـند مدت معين لا زمى خد مت ا جبارى دوازده ماه است . اين اصل شا مل حال منصبدا را ن احتياط نمى با شد .

بلغاريا

پايتخت : صو فيه ، مسا حت ۴۲۷۲۹ مربع ميل ، نفو س بقرا ر تخمين ۱۹٦۸ ۸،۳۷۰،۰۰۰ **پـر چم :** سه پـا ر چه ا فـقـى سفيد ، سبز ، سرخ با نشان جنگى دروسط . **واحد پو لى :** ليو (معا د ل سى وشش

افغا نی) .

شرح : بلغاریا در شما ل محاط اســت باروما‌نیا ، درغرب با یو گو سلا و یـــه ، در جنوب با یو نان ، در شرق با بحیر ه سیاه و در جنو ب شر ق با ترکیه ازبنادر مهم آن ورنا و بو ر کا ژ ا ست .

منابع و صنا یع : حبو بـات عمدهٔ آ ن گندم ، جـو و جـو ا ر ی ا ست . کچالو وبادنجان رو می هـم دران میـرو یـد . مملکت بصورت عمو می زراعتی ا ست ا ما تحت اقتصاد ملی پلان گذاری شده صنعتی میشود . فشار ز یادی بالای قوای بر قی، زغال ، ما شین باب ، فلزات ، نسا جی مواد سا ختما نی ، پوست آ شیای چر می و تیل اندا خته شده ا ست .

تجارت عمدهٔ آن با مما لك کمو نیستی صو رت میگیرد . صا د رات آن گنـدم ، سبزیجات ، مواد کیمیاوی ، نقره ، نساجی پوست باب ، فلزات ، سمنت و ما شین باب ا ست .

تاریخ و حکو مت : بلغاریا ی ها از نژاد سلاوها بوده در قرن هفتم میلادی دربلغاریا جا گزین شدند و در ۸۶۵ میلا دی پیر و مسیح گردیدند. در ۱۳۹۳م ترك ها بلغاریه را ا شغال کردند . در ۱۸۷۵ ودر ۱۸۷۸ بمقابل تر ك ها شو ر یـدند ودر ۱۹۰۱ بشکل پاد شا هی مستقل در آ مد . درجنگ اول با لقان و سیع شد اما در جنگ اول جهانی چند ا یالت خودرا از د ست دا د . درین جنگ باقوای محور کمك میـکر د . میساق لوزین ۱۹۲٤ سر حد ترکیه را در غرب ادر یا نا پول تعیین کرد .

در جنگ دوم جهانی نیز تحت تا ثیـر بو ریس سوم پاد شاه بلغا ریه با قوا ی محوری پیوسته منا طق ز یادی ازبالقانا ت را متصرف گشت .

در ۱۹٤٦ آ راء عمومی شکل آنرا بــه جمهو ریت تبدیل کرد و کو کی دیمتریف رهبر حزب کمو نیست صدر اعظم آن شد قانون ا ساسی ۱۹٤۷ تنها یك شو ر ا ی ملی را که عا لیترین اورگان حکو مت ر ا تشکیل بد هد منظور کرد شورا ی مـلـی که برای مدت چار سال ا نتخاب میشودصدر هیئت ر ئیسه و صدر ا عظم را ا نتخا ب میکند . ذ خا یر و پس انداز های‌کارگران توسط دو لت حفا ظه میشود بلغا ریه د ر ۱۹۵۵ به عضو یت ملل متحد در آ مـد همچنان بلغا ریه عضو پکت وارسا ا ست .

معارف و مذ هب : زبان مردم رابلغاری تشکیل مید هد . تعلیمات ا ساسی ازهفت تاچار ده سا لگی ا جباری است . بیست‌و یك پو هنتون ومکا تب عالی دارد کــه پوهنتون صو فیه نیز دران شا مل ا ست.

مذ هب آن اور تو داکس شر قی است.

بیشتر از هفت صدو پنجاه هزار مسلمان در بلغا ریه بسر میبر ند .

د فـا ع : ازهفده تاشصت‌وپنج‌سالگی خد مت عسکری برای مدت دو سال اجباری است .

بوتسو انا

پایتخت : گابرون ، مسا حت ۲۷۵٫۰۰۰ مربع میل نفو س به تخمین ۱۹۶۸ مـلـل متحد ٦۱۱٫۰۰۰ بیر ق آبی رو شن با یك فیتهٔ ا فقی سیاه حا شیه سفید در و سط .

وا حد پو لی: راند ا فریقای جنوبی معا دل شصت ا فغانی .

بو تسو انـا در ۳۰ سپتمبر ۱۹۶۶ ا ز تحت‌الحما یگی بر تا نیه آ زاد شد و د ر اکتو بر ۱۹۶۷ به عضو یت ملل متحددرآمد

بو تسوانا در مرکز ا فر یقای جنو بی واقع بوده و ا کثریت قاطع نفو س آ نرا سیاه پو ستان تشکیل مید هند . همسایگان آن جمهو ریت ا فریقای جنوبی ، افریقای جنوب غربی ورودیشیا میبا شند . در جنوب غرب ا ین کشور صحرای کالا هاری وا قع است . در شمال کشور دلدل زار ها وزمین

های زراعتی واقع است . در شرق کشو ر مراتع برای ما لداری و جود دارد . تولیدات گاو از صنا یع عمدهٔ آ نست و لی در اثر خشکسا لی پنجساله در ۱۹۶۷ به آن صدمه زیاد وارد آمد منابع و سیعی مس در کشور کشف گردیده ا ست .

تو ریزم در حال انکشاف است. شیرسیاه یال و غزال شکار میکنند .

عدهٔ ز یادی از مردمان بو تسوا نا د ر کشور ا فریقای جنو بی کار میکنند و مقدار زیاد تو لیدات گوشت آن هم به افریقا ی جنوبی بفروش میر سد . حکو مت انگلستان کمك های مادی قا بل ملا حظه ای به آ ن می نما ید .

در ۱۸۸۵ ا ین کشو ر که در سا بــق بچوانا لیند نام داشت در ا ثر تقا ضا ی عده ای از سران آنکه مورد تنها جم مردمان بود در ایا لت ترا نسوال ا فریقای جنوبی واقع شده بو دند به تحت ا لحما یگی برتانیه در آ مد . در مارچ ۱۹۶۵ بر تا نیه به آن آزادی دا خلی داد ودر ۱۹۶۶ کاملا آزا د گردید .

قا نون ا ساسی بو تسوانا تبعیض نژادی را ممنوع قرار داده ا ست .

بو روندی

پایتخت : بو جو مبو را . مسا حت ۱۰۷۴۷ میل مربع . نفو س (بقرار تخمیــن (۱۹۶۸ ملل متحد) ۳،۴۰۶،۰۰۰ **پر چم :** دو مقطوعهٔ مایل . سا حهٔ سر خ در با لا وپائین سا حهٔ سبز در چپ و را ست . خوشهٔ گیاه بالای طبل در دایرهٔ سفید مرکزی

واحد پو لی : فرانك معادل پنجاه پول .

شر ح : مملکت پادشا هی بوروندوی یك قسمت از متصرفات قدیم بلجیم تحت ادارهٔ ملل متحد که بنام ر و ندا و بو روند ی یاد میشد در اول جولای ۱۹۶۲ پا به آزادی گذاشت در شما ل آن روندا در شرق آ ن تا نگا نیکا و د ر غرب آن غدیر تا نگا نیکا وجمهو ریت د یمو کرا تیك کا نگو وا قع ا ســـد .

قهوه از پیداوار وصادرات مهم آ نست مالداری و استفا ده ا ز پو ست حیوانات رواج ز یاد دا رد از بلجیم و ملل متحــد کمك اخذ میدا رد عضو مــلــل متحــد و مو سسهٔ کشور های ا فریقا یی ا ست. نصف نفوس آن عیسوی است . عدهٔ ز یا د با قیما ندهٔ نفوس خدائی را بنام ا یــما نا می پر ستند .

کیروندی ، سوا هیلی و فرا نسوی ا ز زبان های معمو ل ا ست .

بــولـیو یا

پا یتخت : سو کر . مر کز حکو مـت : لاپاز مساحت ۱۶۳ ، ۴۲۴میل مربع نفوس: (بقرار تخــمین ۱۹۶۸م.م) ۴۳۹،۰۰۰ ، ۴ پر چم : سه پارچه افقی سرخ، زرد ، سبز، **وا حد پو لی:** پیسو (معادل چارافغانی).

شرح : از طرف غرب محا ط است بــه پیرو چلی . از طرف شمال و شرق بــه برازیل . در شرق آن پرا گوی و در جنوب آن ار جنتا ین مو قعیت دار ند . بو لیو یا در سطــح مر تفع مر کز ی واقع بـــوده سه قله بلند ترین امریکا دران قرار دارد. بیشتر از نصف نفو س آن را سرخ پوستان و سیزده فیصد آنرا سفید پو ستان تشکیل داده اند . از جهیل های مشهور آن تیتاکاکا است .

منابع و صنایع : هفتاد فیصد نفو س‌آن مصروف زراعت اند . تو لیدات آن کاکا و ، شکر ، قهوه ، جو ، برنج و رابر است.
استخراج معادن از صنا یع مهمتر آ ن است ذ خا یر بزرگ حلبی ، نقره ، مس، سرب ، جست ، سر مه بسموت ، طـلا ، آهن ، نمك بورات و چو نه دران و جو د دارد .
تولیدات حلبی جهان در بو لیو یاصورت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : بو لیو یا که و قتی جزء ا مپرا طور قدیمی ((ا نکان)) بو د برای قرون متما دی تحت ا ثر هسپا نیـه قرار داشت تا و قتی که در ششم ا گست سال ۱۸۲۵ به آزادی نا یل آمد .
نام مملکت از سا یمن بو لیو ارناجی مشهور آن گر فته شده ا ست .
چار دهمین قانو ن اساسی بو لیــو یا که در ۱۹۶۱ به تصویب ر سیده یك قوهٔ اجرائیه قوی ، ملی سا ختن معادن‌واصلاحات زراعتی را در مملکت تا مین میکند . ر ئیس جمهور برای مدت چا ر سال تو سط آ راء مستقیم و عمو می ا نتخاب میشود. مجلس سنای بو لیا یا شا مل ۲۷ عضو ا ست که برای شش سال خد مت‌میکنندویك سو م اعضاء در هر دو سال تجدید میشوند .
مجلس نما یند گان بو لیو یا ٦۸ عضو دارد که نصف اعضای آن در هردو سا ل تجدید میشو ند .
ر ئیس جمهــو ر آ ن د و کـتــو ر بازار ستنسورو که در ۱۹٦٤ برای سو مین بار ا نتخاب شده بود در نو مبر ٦٤ توسط یك گروپ به سر د گی جنرال ا ر تو نو بر طرف سا خته شد . در ماه جـو لا ی ۱۹٦٦ جنرال باری ینتو س ار تو نو طی انتخابات پا رلما نی بحیث ر ئیس جمهور انتخاب گرد ید طی ۱۹٦۷ منا قشات حکو مت با کمو نست ها ادا مه دا شت .

معار ف و مذهب : تعلیمات‌ابتدایی‌رایگان و اجباری است . بیسوادی اکابر که پنجاه و هشت فیصد تخمین میشد رو بکا هش است . هفت پو هنتون دارد : مذ هـب رومن کا تو لیك عمو میت دارد ، ادیان‌آزاد است . ز بان رسمی آن هسپا نوی‌است .
دفا ع : دورهٔ خد مت عسکر ی اجباری که در نزده سا لگی‌شروع میشود تطبیق میگردد .

بهو تان

پایتخت : تیمبو ، مساحت ، ۱٤۷ ، ۱۸ میل‌مربع نفوس قرار۱۹٦۸ حکومت۸۰۰،۰۰۰
بیرق : قطعه مثلثی نا ر نجی در بالا وقرمزی درپایان و یك پارچهٔ و تری دارای شکل اژدهای سبز در بین هردو قطعه .
وا حد پو لی : رو پیهٔ هندی معا د ل هشت ا فغا نی .
کشور پاد شا هی بهو تان یك مملکت نیمه مستقلی است که در منا طق شر قی هما لیا در بین تبت از طرف شمال و بنگال غربی واسام از طرف جنوب وا قع شد ه است در غرب آن ((سکیم)) قرار دارد .
پونا کا قلعهٔ ا ست کـه بصورت طبیعی استحکام فوق ا لعاده ای دارد . باشندگان بهو تان مغل ها اندو به یکی از ا شکال مذ هب بودائی ا عتقاد دارند .
مشغو لیت عمدهٔ مردمان بهـو تـان ر ا زراعت تشکیل مید هد . تو لیدات عـمد ۀ آن عبارت از بر نج ، جواری ، تکه با ب مشك و نیل می باشد .
نایب ا لسلطنه بهو تان یك مهارا جــا بنام جکمی دورجی وانـگ جـوك ا ست . یگانه ار تباط آن با خارج تو سط سر کی است که به هندو ستان میرود هند روابط خارجی آن را اداره میکند بقرار موا فـقـه ۱۹٤۹ هند به بهو تا ن سا لانه‌پنجصد هزار روپیهٔ هندی و حقوق ترا نسپورت از خا ك هند داده ا ست .

يك مجلس يكصدو سي عضوى دا ر د كه مشاور حكو مت است . در ا ين كشور مد نيت شروع شده است وبسر عت پيش ميرود .

پارا گوى

پايتخت : ا سو نسيو ن ، مسا حت : ۱۵۷،۰۴۷ ميل مربع نفوس (تخمين۱۹۶۸ ملل متحد) ۲۳۱،۰۰۰ ، ۲ پــر چــم : سه پارچه ا فقى سرخ ، سفيد ، آ بى د ر يك طرف پار چۀ سفيد نشان جنگى جا نب ديگر آن يك شير با يك جمله نقش است. (و يگا نه پر چم جهان ا ست كه هردو طرف آن مختلف ا ست) .

واحد پو لى : گوارانى معا د ل سى‌پول.

شرح : يكى از دو مملكت محاط به خشكه امريكايى جنو بى ا ست در شمال آن‌بوليويا وبرازيل در شرق آن برازيل وار جنتا ين در جنوب آن ار جنتا ين و در غــرب آ ن ارجنتاين و بو ليا يا وا قع اند .

زمين آن براى مرا تع و زراعت نها يت آماده ا ست . كو هاى آن از جنگلات غـنى است يكى از منا طق بهترين جهان از نگاه آبيارى ا ست درياى پراگوى در حدود۱۸۰۰ ميل قابل كشتى را نى ا ست سر و يس هاى منظم كشتى هااز بو ينس ا ير س و غيره شهر هاى نزد يك جريان دارد .

منابع و صنا يع : منا بع چوب پوشش فراوان است آ هن منگا نيزم و مس‌بوفرت وجود دارد ا ما ا ستحصال نشده ا ست در حدود هفتاد و پنج فيصد نفو س مصروف زراعت و ما لدارى ا ند . جوارى ، پنبه ، لوبيا ، تنبا كو ، ميوه جات فا ميل نار نج زياد ميرو يد . صادرات عمده آن گو شت گاو و د يگر مواد غذائى است، پنبه و نخ، چوب ، پو ست حيوا نات و تنبا كو نـيـز صادر ميكند .

تاريخ و حكومت : در ۱۵۳۵ ازمستملكات هسپانيه گرديد . در ۱۸۱۱ آزادى خودرا از هسپا نيه حا صل كرد . بعد از جنگ بــا برازيل ار جنتا ين و بورو گوى قــا نو ن اساسى ديمو كرا تيك خو د را در ۱۸۷۰ بتصويب ر سا نيد در ۱۹۴۰ قــا نو ن اساسى آن تعديل شد كه بـا سا س آ ن انحصار مواد ا ستهلا كى از بين رفته قيم تثبيت گر ديد .

كا نگرس آن‌يك جرگه‌ئى بوده هر عضو از۲۵۰۰۰ نفر نما يندگى ميكند . بـجـا ى سنا يك مجلس دو لتى دارد ، ر ئيس‌جمهور كه بايد رومن كا تو ليك باشد براى پنج سال ا نتخاب ميشود .

معارف و مذ هب : رومن كـا تو لـيك مذ هب عمده بوده د يگر مذاهب نيز آزادى دارند از هفت تا چهار ده سا لگى تعليمات ابتدائى ا جبارى ا ست .

زبان مردم هسپا نوى بوده ا ما ز بـان قديمى سر خپو ستان بنام گوا را نى نيز استعمال ميشود .

پاكستان

پايتخت : اسلام آباد .مساحت:۳۶۵،۵۲۹ نفوس قرار تخمين ۶۸م.م ۱۲۵،۰۰۰،۰۰۰ پرچم : پار چه سبزتاريك،باپارچۀ عمودى سفيد نزديك پايه به‌هلال‌وستاره‌پنج‌ضلعى‌سفيد

واحد پو لى : رو پيه پا كستانى معادل هشت ا فغا نى .

شر ح : مشتمل بر دو سا حۀ شمـا ل غربى و شمال شر قى نيم قاره هندوستان است كه در حدود هزار ميل از هم‌دورافتاده اند در شمال و شمال غرب پا كستان غربى

پښتو نستان و ایران ، در جنوب شرق آن هندو ستا ن ، در جنو ب ان بحیرهٔ عر ب ودرشمال شرق آن منطقهٔ کشمیر وا قـــع است . مسا حت پا کستان شر قی ۵٤۵۰۱ میل مربع بوده متشکل از بنگال شرقی‌است. در غرب و شمال آن هنـــدو ستـــان و د ر شرق آن بر ما و درجنوب‌خلیج بنگال واقع است . در پا کستان غربی هشتاد فیصد مردم مصروف زراعت اند . طو یلترین دریای پاکستان غربی سند است که‌از دامنه های هما لیا تا بحیرهٔ عرب ا متداد دارد .

دریا های د یگران را وی ، جهلم وچناب است که بطرف جنوب غرب جریان دارند .

در شمال ا ین منطقه کوه (کی دو) که دومین قلهٔ مر تفع جهان ا ست و ۲۸۲۵۰ فت ار تفاع دارد وا قع شده ا ست .

آب و هوای آن خشك بوده باران کم‌دارد تا بستان های آن بسیار گرم است. پاکستان شرقی د لتا های بزرگی دارد که در د هانه های در یا ها ی گنگا و برا هما پو تر ا جمنا در خلیج بنگال واقع شده اند .

در و قت مو نسون بیشتر از صد ا نچ باران دارد . پا یتخت جـدید پا کستا ن نزدیك راو لپندی جدید ا عمار گردیده .

منابع و صنا یع : برنج و گندم ، جو ، پنبه ، چای ، تنباکو ، نیشکر ا همیت عمده دارند گوگرد ، نمك ، زغال ، پترول، زغال، سرمه و سلیکا از معادن آن است. تو لید جوت پا کستان از همه ممالك بیشتر است. تکه های نخی از صا درات عمدهٔ آن بعد از جوت میبا شد . انساج پشمی ا بر یشمی سندی نیز در پا کستان غربی تو لـیـد میشود .

کود مصنو عی و ر نگها از تو لیدات‌دیگر آنست . د ر پا کستان شر قی چای ز یا د تر تو لید میگردد.

تاریخ و حکو مت : در تا ریخ پنج هزار سالهٔ نیم قارهٔ هند ا شتراك دارد . ا عرا ب در ۷۱۱ عیسوی بر هند هجوم آ وردند و دین ا سلام را رایج کردند . بعد از جنگ عمومی اول مسلما ن ها بحیث یك ا قلیت احسا س و جود نمودند ، در و قت خرو ج بر تا نوی ها‌ازهند (اگست ۱۹٤۷) ساحهٔ ها ئیکه ا کثر یت مسلما ن دا شتندحکومت علیحده ای را بقسم دو مینیون در چو کا ت ممالك مشترك ا لمنا فع تشکیل دا دند .

محمد علی جناح او لین گور نر جنرال آن بود .

جنرال محمد ایو بخان بعد از استعفا ی سکندر میرزا در ۱۹۵۸ رو یکارآمد و د ر ۱۹۵۰ بحیث اولین ر ئیس جمهور منتخب حلف وفاداری یاد کرد . نا مبرده‌درانتخابات بعدی نیز پیروز گردید . قا نون ا سا سی دوم پا کستان در ۱۹۶۲ تحت ا جراء قرار داده شد نظر باین قا نون حکو مت ر یاست جمهوری قدرت بیشتری را کسب کردپارلمان یك ا تا قهٔ فعلی پا کستان ۷۵ عضو ا ز پاکستان غر بی و ۷۵ عضو از پاکســتان شر قـــی و سه سه عضو مخصو صـــــی برای ز نان پا کستا ن شرقی و غر بی‌دارد. اصلا حات ارضی در ۱۹۵۹ شروع گردید.

در ۱۹۶۹ بعد از کناره گیری‌محمدایوبخان از و ظیفهٔ ر یا ست جمهـوری ، جنـر ا ل محمد یحیی خان زمام امور را بد ست‌گرفت وحکومت نظا می را اعلام نمود .

معارف و مذ هب : در حدود هشتادفیصد مردم مسلمان اند . ده ملیون هندو ها و هفت صد هزار عیسو یان نیز دران بسر میبر ند .

پارسی ها و بودائی ها هم به تعد ا د کم دران مو جود اند تعلیمات ا بتدائی‌اجباری ورایگان ا ست .

ده پو هنتون دارد اردو و بنگا لی دربین السنه زیادی که در پـا کستان مـر و ج است بحیث ا لسنه ملی قبول گر دیدوزبان رسمی ا نگلیسی ا ست .

دفاع : قوای ز مینی ، هوائی و بحر ی دارد خد مت عسکری ا ختیاری است . عضو پیمان نظا می جنوب شر ق آسیـا یـعنی سیا تو است . همچنان عضو یت پیما ن نظا می مر کزی یعنی سنتو را دارد . بـــا تر کیه و ا مریکا پیمان های نظامی دفاعی د ا ر د .

پیمان های دیگر همکاری را نیز باامریکا ترکیه ، ایران و جمهو ریت مردم چین‌بامضا رسانیده است .

پانامه

پایتخت : پانامه ، مساحت ۲۹،۲۰۸ میل مربع ، نفوس : (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۱،۳۷۲،۰۰۰

پرچم : مستطیلی متشکل از چار پارچه سفید باستارهٔ آبی ، آبی،سفیدباستارهٔسرخ وسرخ است .

واحد پولی : بالبوا معادل چهل و پنج افغانی .

شرح : جمهوریت پانامه تنگنای پانامه را احتوا میکند و امریکای مرکزی را با جنوبی وصل میسازد .

۷٦۷ میل در شمال شرق کرابین ساحل دارد . در شرق و جنوب با کولمبیا درغرب وشمال با کوستاریکا سرحد داشته توسط منطقهٔ کانال پانامه بدو حصه تقسیم‌شده است .

منابع و صنایع : جنگلات انبوه دارد وچوب کاج را صادر میکند . تنها نصف زمین های حاصلخیز قابل زرع و کشت می باشد . مالداری رایج است . قهوه و برنج تولید میشود . از صادرات عمدهٔ آن کیله ، کاکاو ، شکر و سمنت است .

تجارت آن عمدتا با ایالات متحده‌صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۰۱ هسپانیه ساحل آنرا کشف کرد . در ۱۸۲۱ هسپانیه پانامه را به کولمبیا تسلیم کرد از ۱۸۵۵ تا ۱۸۸۵ خود مختار بود . بعد ازان‌مستقیما توسط کولمبیا تحت اداره گرفته شد در ۱۹۰۳ به آزادی رسید . در همان سال پانامه اختیارات منطقه کانال را به ایالات متحده واگذار کرد ، قانون اساسی سوم پانامه در ۱۹٤٦ به تصویب رسید. شورای ملی (هر نماینده برای پانزده هزار نفر نفوس) برای چار سال‌انتخاب میشود .

در ۱۹٦٤ در مورد برافراشتن پرچم پانامه در منطقهٔ کانال اغتشاشاتی واقع شد .

در ۱۹٦۷ اضلاع متحدهٔ امریکا و پانامه سه قرارداد را تسوید کردند که به اساس آن حکومت امریکا تسلط خودرا برکانال پاناما به یك دستگاه مشترك امریکائی وپانامه یی واگذار شد . امکانات ساختمان یك کانال جدید مطالعه‌میگردید وامریکا امور دفاع نظامی کانال را به عهده میگرفت . این قرارداد ها هنوز توسط حکومت هردوکشور تصویب‌نگردیده است .

معارف و مذهب : مذهب رومن‌کاتولیك رایج بوده اما مذهب دیگر نیز وجود دارد . تعلیمات در بین سنین هفت تاپانزده سالگی اجباری است . زبان رسمی هسپانوی و استعمال آن اجباری است . پوهنتون ملی آن در شهر پانامه واقع است .

پرتگال

پایتخت : لزبن ، مساحت : ۳۵،۵۱۰ مربع‌میل ، نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۹،۵۰۵،۰۰۰

پرچم : پارچه های عمودی سبز ، سرخ با نقش سپر درمرکز .

واحد پولی : ایسکود معادل یك‌افغانی وپنجاه پول .

شرح : قسمت غربی شبه جزیرهٔ ایبریا را در اروپا اشغال کرده است . در شرق و شمال‌محاط است به هسپانیه ودر جنوب وغرب آن بحر اطلس واقع‌شده است. دو جزیرهٔ متعلق آن بنام های ازوروماديرا

واقع بحر ا طلس شمالی نیز عین سیستم اداری پر تگال را دارند . پر تگـال یـك مملکت کو هستا نی أست دو برسوم‌زمین‌زرع میگردد .

منابع و صنا یع : گندم ، جو ، جواری وبرنج از حبو بات عمدهٔ آن است ازتاکستان های آن انگور و شرا ب تو لید مـــی‌شود. تیل ز یتون و میوه جات به کثرت مو جود است . نزده فیصد را جنگلات نشتر ، بلوط وکارك پو شا نده است .

معادن آن شا مل زغال ، سرب ، مس ، قلعی ، کا وو لین ، گـو گـرد ، لیتیم و تیتا نیم است . ازتو لیدات مهم صنا عتی آن تکه باب ، ظروف ، مواد کیمیاوی ، کاغذ وشیشه باب است . صادرا ت آن شا مـــل کارك ، شراب ، ما هی قطی شده ، کشمش وغیره میبا شد .

پر تگال درسال ۱۹٦۵ در ا و لین سال پلان پنجسا له دوم ا نکشاف ا قتصا د ی خود قرار داشت . پلان اول به سیستم‌حمل ونقل و مخا برات آن ا نـکشاف و سیعی دارد .

تاریخ و حکو مت : در زما ن معرا ج فتوحات ا سلا می تحت نفو ذ عرب هابود . از قرن دواز د هم ببعد یك دولت مستقل شا هی بود . ا نقلاب ۱۹۱۰ با عث‌برقراری رژیم جمهوری گردید . قا نون ا سا سی جدید آن در ۱۹۳۳ با مرا جعه با آرا ء عمومی تدوین و چند ین مرا تبه تعدیـل گردید دو مجلس که هر کدام یکصدوبیست عضو دارد مو جود ا ست واعضای شورای ملی تو سط ا نتخا بات مستقیم رو سا ی فا میل بدون در نظر گر فتن جنس تعیین میشوند و شورای ملی مشوره داده و د ر موارد ا قتصادی و ا جتـما عی فعـا لیت میکنند .

رئیس جمهور برای هفت سال ا نتخاب میشود . از ۱۹۵۹ ببعد طر یقهٔ ا نتخا ب عبارت از ا نتخاب تو سط نما یند گـــا ن یعنی هردو مجلس و نما یندگان نـــوا حی مختلفه پر تگال میبا شد از ۱۹۳٤ ببعـد حزب ا تحاد یهٔ ملی بر سر اقتدار ا ست .

معارف و مذ هب : رو من کا تو لـیك مذ هب ا سا سی پر تگال را تشکیل داده اما آزادی مذ هب و جـود دارد تعلیمـا ت ابتدائی اجباری ا ست . چار پو هنتون‌دارد موسسات تعلیمی مختلفه د یگر نیز ز یاد است که شا مل مکا تب فنی ، هنر ی و موسیقی نیز میبا شد .

دفاع : خد مت عسکری بین بیست تـــا چهل و پنج سا لگی ا جباری ا ست‌بحریهٔ کوچك دارد ، قوای هوا ئی و ز مینی آ ن باتجهیزات عصری مجهز ا ست د ر جـنگ دوم جها نی با ا مریکا و ا نگلستان کمك کرد از اعضا ی موسس ناتو است .

متصر فات پر تگال :

انـگـو لا : هزار میل در ا متداد جنوبی کانگو با بحر سر حد میسازد . ادارهٔ آ ن توسط یك گور نر جنرال صورت میگیرد که اختیارات فوق ا لعاده دارد . یك شو را ی انتخابی تقنینی نیز دارد .

از ۱۵۷۵ ببعد به تصرف پر تگال درآمد. مسا حت انگو لا (٤٨٣٥١) میل مر بـــع ونفوس آن ٤ر٩٣٦ ملیون ا ست که ا ز ین جمله تنها دو صد و پنجا ه هزار نـــفـر اروپائی اند . پا یتخت آن لوانـدا نـا م دارد .

پیداوار مهم آن قهوه ، ا لما س، جواری، ما هی ، شکر ، پنبه ، حبو بات رو غـنی، عاج ، گاو ، تنباکو و را بر است .

از معادن مختلفه غنی ا ست طلا و نفت کشف گر دیده ا ست .

الکول ، تکه های نخی ، ما هی ، کاغذ ، بوت ، صا بون ، شکر و تنبا کو تو لید میکند .

موزا مبیق : از دماغهٔ دیلا کو تا ا تحاد افریقای جنو بی در شرق ا فریقا ا متدا د دارد (۲۹۷۷۳۱) میل مربع مساحت‌ونزدیك به هفت ملیون نفو س دارد پا یتخت آ ن لورینگو مارکیس نام دارد . پیداوار مهم آن سمنت ، آرد ، شکر ، پنبه ، کپره و مو م است معادن شا مل ذغال ، طلا ، نقره و یورانیم میبا شد .

جزایر د ماغه سبز : پانزده جزیره د ر اطلس شما لی میباشد سا حهٔ مجموعی آن بیشتر از ۲۰۱۵٤۹ است . قهوه ، ادویه ، پوست ، میوه و حبو بات دارد .

گینیا ی پرتگا ل : در ساحل غربی‌افریقا

بين سنيگال و گا يا نا يك مسا حت۱۳۹٤۸ ميل مربع و نفو س بيشتر از (۵٤۹۰۰۰) دارد .

صادرات عمدهٔ آن موم ، رو غنيات، عاج، پوست است . بندر مهم آن بيسو نام دارد.

/ جزاير سان توم و پر نسيپ : درخليج گينيا واقع و تحت ادارهٔ يك گور نر قرار دارد كمتر از شصت و چار هزار نفو س دارد . كاكاو ، قهوه ، كپره ، روغن نباتي و تنين از پيداوار آن ا ست .

ما كاو : در د ها نهٔ درياى كا نتو ن چين قرار داشته بيشتر از يك صدو پنجاه هزار نفو س دارد تجارت عمدهٔ آن با چين صورت ميگيرد .

تيمور پر تگال : جزيره تيمور وا قع درشمال ا سترا ليا جزيره كو چكي است كه كمي بيشتر از پنج صد هزار نفو س دارد قهوه ، كپره و موم از صادرات آن ا ست. پايتخت د يلي نام دارد .

پولیند

پايتخت : وارسا ، مسا حت ۱۲۰٦٦٤ ميل مربع نفو س قرار تخمين ٦٨ ملل متحد ۰۰۰ ، ۷ ۲۰ ، ۳۲ پرچم : دوپارچهٔ ا فقي سفيد و سرخ . واحدپو لي: (زلوتي) (٤ ز لو تي معادل ده ا فغا ني)

شرح : يك جمهو ريت‌كمو نيستي‌اروپاي مركزي است . درشمال آن درياى با لتيك واتحاد شوروى در شرق آن ا تحاد شوروى درجنوب آن چكو سلوا كيا و در غرب آ ن المان غربي واقع است . دريا هاى وستولا، و(ادرا) از دريا هاى طو لا نى آن بوده توسط كانال (بيد كورچ) بهم و صل شده ا ند. از بنادر مهم آن گد ينيا و گرا نسك‌است.

منا بع و صنايع : چهل و پنج فيصد نفوس مصروف زراعت اند .

گندم ، جو ، كچالو ، لبلبو و تنبا كو ميرويد . نساجي ، مواد كيمياوى ، چه و پ كارى و فلز كارى از صنايع مهم آن ا ست. صنايع جديد آن مو تر سازى ، تراكتور سازى ، ما شين آلات ثقيل ، كشتي ساز ى وطياره سازى ا ست صنايع عمدهٔ آن ملي بوده و تحت ا قتصاد پلان گذارى شده كا ر ميكند .

از معادن غني است . زغال ، نفت ، گاز طبيعي ، سرب ، گو گرد پو تاس و غير ه بكثرت و جود دارد .

تاريخ و حكو مت : تاريخ پو ليند ا ز ۱۹٦٦ شروع ميشود در طول قرون چارده الى هفد هم عيسوى از ممالك مقتدرى بود . بعدتر در سالهاى ۱۷۷۲ ـ ۱۷۹۳ ـ ۱۷۹۵ و ۱۹۳۹ بين پروس ، روسيه و استراليا و جرمني تقسيم گرديد . در جنگ جهاني ا ول در معر ض تا خت و تا ز قشون اطريشي و جر مني قرار گرفت و در ۱۹۱۸ اعلان آزادى آن تو سط ميثاق ها ى ورساى و ريگا به ر سميت شنا خته شد . در ۱۹۳۹ آلمان نازى واتحاد شوروى بر ا ن تا ختند و پو ليند را بين خود تقسيم كردند. آلمان ها بالا خره خارج گر ديد ند و در انتخابات ۱۹٤۷ پو ليند تحت ر هبري‌كميته ملي آزادى پو ليند حكو مت جديدى دران رويكار آ مد وبعوض مساحت (٦۹۸٦۰) ميل مربع كه از خاك پو ليند به تصر ف اتحاد شوروى در آ مد ه بود. پو ليند تقريبا چهل هزار مربع‌ميل‌ازخا ك جرمني را متصرف شد .

باساس قانون ا ساسي ۱۹۵۲ پو ليند بحيث يك جمهو ريت مردم در آ مد كه اختيارات عمده آن بدست پا رلمان ميباشد واعضاى پارلمان براى مدت چار سال‌توسط آراء سرى ا نتخاب ميشوند . پا ر لمان آن كه بنام سيم ياد ميشود يك شو ر ا ى دولتي ويك شوراى وزراء را انتخاب ميكند.

معارف و مذهب : تعلیمات رایگان واجباری است هفتاد و شش موسسه تعلیمات عالی وجود دارد . پوهنتون های مشهور ان وارسا ، لودز ، تورن ، پوزنان ، کراکو ، لوبین (وراکلا) اند مذهب عمدهٔ رومن کاتولیک است .

دفاع : عمر خدمت عسکری بین بیست وپنجاه سالگی قرار دارد . قوای بری ، بحری وهوایی دارد .

پیرو

پایتخت : لیما . مساحت ۴۹۶۲۲۲ میل مربع نفوس ۱۲ ، ۷۷۲ ، ۰۰۰ .

پرچم سه پارچه عمودی سرخ ، سفید ، سرخ با نقش زرد در پارچهٔ سفید ،واحد جنوبی واقع بوده درشمال ان ایکوادور در

شرح : در ساحل بحر الکاهل امریکای جنوبی واقع بوده در شمال ان ایکوادور در شمال شرق وشرق ان کولومبیا وبرازیل وجنوب شرق ان بولیویا قرار دارد. در قسمت جنوبی ترین ان جمهوریت چلی واقع است ۱۴۱۰ میل ساحل دارد . یکتعداد کوهای مرتفع دارد که ارتفاع آنها به بیشتر از بیست و دو هزار فت میرسد درحدود ۲۳۰۰ میل دریای امازون قابل کشتی رانی است شهر لیما پایتخت پیرو که بنام (شهر شاهان) یاد میشود از مراکز تجارتی بزرگ ان است کالا از بنادر مهم ان میباشد .

چند شهر پیرو اهمیت باستانی دارد .

منابع و صنایع : در حدود پنجاه و هشت فیصد مردم مصروف زراعت ومالداری اند که چهل وهفت فیصد صادرات پیرو را تهیه می کنند . پنبه از تولیدات مهم زراعتی پیرو است . پشم ، پوست ، شکر ، قهوه، برنج ، کچالو ، جوو تنباکو نیز تولید میشود . جواری غذای عمدهٔ بومیان است. ماهیگیری از صنایع نهایت عمده بوده و پیرواز تهیه کنندگان درجه اول غذای ماهی جهان است کوهای ان مملو از معادن است، ویندیم و مس بکثرت وجود دارد صنایع فولاد روبه انکشاف است .

صادرات عمدهٔ ان پنبه ، محصولات ماهی ، پترول خام و مشتقات ان ، شکر ، مس وآهن خام است .

ماشین باب و عراده جات را وارد میکنند. تکه باب ، مواد کیمیاوی و رنگها نیز از واردات پیرو است .

تاریخ و حکومت : قبل از تجاوز فرانسسکو پیزارو هسپانوی در ۱۵۲۲ سلطنت انکا متشکل از طرف بومی ها دوام داشت .

در ۱۵۳۳ فرانسسکو شاه بومی پیرو را که اتاهوالپا نام داشت مجبور ساخت اطاقی را مملو از طلا کند و بعد وی را کشته و بومی ها را به غلامی خود در آورد . در ۱۵۳۵ شهر لیما را بنا نهادودر۱۵۳۷ بندر کالاورا تشکیل کرد در ۱۵۴۱ پیزارو در هنگام جنگها با بومی ها ورقبای هسپانوی به قتل رسید .

بعد لیما بحیث مرکز وایسرا های هسپانوی باقی ماند تا اینکه در ۱۸۲۱ حوزه دوسان مارتین ارجنتایینی انراجز وخاک خود ساخت در ۱۸۲٤ هسپانیه آزادی پیرو را بر سمیت شناخت . در ۱۹۳۳ قانون اساسی ان به تصویب رسید که بر حسب ان یك رئیس جمهور و دو معاون رئیس جمهور باساس اقراء مستقیم برای شش سال انتخاب میشوند یك مجلس نماینده گان ویك سنا دارد که اعضاء اولی باید بیشترازبیست وپنج ودومی بیشتر از سی وپنج سال عمرداشته باشند .

معارف و مذهب : از مذهب رومن کاتولیک حمایت میشود اما آزادی مذهب وجود دارد. چهل و هفت فیصد مردم را بومی ها وبقیه را سفید پوستان ویك فیصدی کم را چینایی ها سیاه ها و جاپانی ها تشکیل میدهد.

از ۷ تا ۱۴ سالگی تعلیما ت ابتدا یی هسپانو ی است .
رایگا ن واجبار ی است پو هنتو ن سان دفاع : دوسا ل خد مت فعا ل عسکر ی را
مارکوس از قدیم ترین پو هنتون ها ی نیم‌پنج‌سا ل در احتیا ط او ل ،وپنج سا ل در
کره غربی است .   احتیاط دو م و بیست سال در گارد ملی
اجباری است قوا ی بحری وهوایی عصر ی
هشت پوهنتون دیگر دارد . لسا ن رسمی‌دارد .

تانزانیا

پایتخت : دارالسلام . مساحت مجمو عی ۵۸،۰۰۰ میل مربع . نفو س (بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل‌متحد ۱۲،۶۶۰،۰۰۰ بیرق‌سه پارچه‌مایل سبز وسیاه وآبی که به تریشه های زرد از هم جدا شده اند .

واحد پولی : شلنگ تانزانیا یی معاد ل شش‌ونیم افغانی .

شرح : این جمهور یت متحده در سا ل ۱۹٦٤ بوجود آمد . جو لیو س نایر یر ی رئیس‌جمهور تانگا نیکا بحیث رئیس‌جمهور و عبید عما نی ر ئیس حکو مت ا ستقلا لی زنجبار بحیث معاون رئیس جمهور انتخا ب گردیدند .

باتناس این پیمان امور دفا عی و خار جه وخدما ت اجتما عی به حکومت مرکــز ی دارالسلام تعلق گرفت اما هر دو حصه بحیث ساحه های جداگا نه با قی‌ماندند.

تانگانیکا در ۱۹٦۱ در چو کا ت مما لك مشترك المنافع به آزادی کامل خود رسید. پایتخت زنجبار شهر زنجبار است و نفو س ان سه صدو بیست هزار میباشد . یـك سلطنت تحت اداره برتانیه بود و جزیرهٔ ای است که ا زسوا حل شرقی افریقا بیست و سه میل دور تر واقع شده است .

حدود تانگانیکا : در شما ل ان یو گنداوکینیا در شرق ان بحر هند در جنو ب انموزمبیق ،ملاوی و زمبیا ودر غرب ان جمهور یت کانگو قرار دارد .

تولیدا ت عمده ان را پنبه ، قهوه ، پوشت حیوانا ت ، موم و عسل تشکیل میدهد . الماس ، سرب ، طلا ، نمك تونگستن نیز از پیداواران است تاریخ تانگانیکانهایت قدیمی است و فوسیل های قبل التاریخ‌زیاد دران کشف شده است عرب ها در قر ن هشتم میلادی در ان پا گذاشتند . کاشفین هسپانوی وملا حان غربی در حدود ۱۵۰۰ میلادی در ان راه یافتند . در ۱۸۸۵ جرمن ها افریقا ی‌جرمنی شرقی را به شمو ل تانگانیا تشکیل دادند . بعد ازجنگ او ل انگلیس ها تحت نظار ت جامعهٔ ملل ان را اداره میکردند . نفوس آنرا بیشتر (بانتوها) تشکیل میدهد . ولی نفوس بیشتر زنجبار را مسلمانان تشکیل مید هند . از تولیدا ت بسیار مهم ان (میخك) وتیل ان است . در تاریخ زنجبار پرتگا لی ها سهم داشتند که برای دو قرن بران حکمرانی نموده ودرحوالی سال ۱۷۰۰ عیسو ی توسط اعــراب ازان بهر زمین رانده شدند در سال ۱۸۵٦ یك سلطنت مستقل شد و در ۱۸۹۰ تحت حمایهٔ انگلستان در امد . تا اینکه در ۱۹٦۳ در داخل ممالك مشتر ك المنافع آزاد گردید و عضو ملل متحد شناخته شد و در ۲٦ اپریل ٦٤ با تانگانیکا متفق شده تانزانیا راتشکیل داد .

در ۱۹٦۷ حکو مت تانزانیا همه بانکهاو اکثر صنایع را ملی ساخت . بعضــی از صنایع را حکو مت کاملا تحت ادارهٔ خود گرفت . علاوه برین حکو مت امر کرد بعد ازین تا جای ممکن زبان سوا حلی بجا ی زبان انگلیسی در امور رسمی استعما ل شود.

تایلیند

پایتخت : بنکاك . مسا حت : ۲۰۰۱۴۸ میل مربع نفوس قرار تخمین۱۹۶۸ ملل متحد ۳۳۶۹۰۰۰ پرچم پار چه های افقی برنگ سرخ ، سفید آبی ، سفید ، سر خ عر ض پارچه آبی دو چند دیگران .واحد پو لی : بات معادل دو افغانی و بیست و پنج پول.

شرح : کشور پادشا هی مشروطه‌تایلیند در جنوب شرق آسیا واقع بوده و محدود است به برما در شمال غرب و غرب ،لاوس در شمال ودر شرق ، کمبود یا در جنو ب شرق وخلیج سیام در جنوب و در شـــر ق وهمچنان تاملایا امتداد دارد . بنکا ك يك شهر نهایت مودرن در جنو ب شر ق آسیا است .

منابع و صنایع : جنگلات زیاد دارد . نودو يك فیصد نفو س ان مصرو ف زراعت است . زغال ، قلعی منگانیز ، تونگستن و سیما ب یافت میشود . از حبو با ت عمدهٔ ان برنج است که غذای اساسی مردم تایلیند را تشکیل داده و صادرا ت ان پنجاه فیصد اسعار خار جی را در مملکت جلب میکند . حبوبا ت دیگر دران به کثرت میروید . صنایع ایکه در ان سرمایه گذا ری خار جی تشویق میشود و جود دارد از قبیل بسته کاری موتر ، دوا سازی ،نساجی وسا مان برقی .

تاریخ و حکومت : کشور تا یلیند یکی از پادشا هی های قد یمی بوده از نظـــر مهند سی در زیبا یی خود شهر ت دارد در سال ۱۹۳۲ يك انقلاب بدو ن خونر یز ی دران صور ت گر فت اما رژیم شا هی‌تغییر نیافت تا اینکه در ۱۹۵۰ اعلیحضر ت‌فومیفون ادولات رسما پادشاه شده قانون اساسی دورهٔ انتقالی را در ۱۹۵۹ به وجود آورد و تا حا ل بر اسا س فرا مین‌شاهی حکو مت مینما يد قانون اساسی دایمی تا هنوز ساخته نشده است .

حکومت تایلیند چند بار تغییر کرد . در ۱۹۶۳ جنرا ل تانو م کیتی کاچوان‌صدراعظم شد . در ۱۹۶۷ اغتشاشا ت مربوط به دست چپ در کشور پیدا شد . طی همان سا ل در حدود چهل هزار عساکر امریکا یی که اکثر شان مربوط قوای هوایی بودنددرتایلیند مرکز داشتند . امریکا حملات هوا یی خودرا برویتنام شما لی قسما از میدان هایی که در تایلیند بهمین مقصد اعمار کرده است اجراء مینماید .

معارف ومذهب : تعلیما ت در بین سنین هشت ـ پانزده جبر ی است . پنج پوهنتون دارد که شامل پوهنخی های تر بیو ی و مکاتب حرفو ی است . زبان مردم (تا ی) است که از سانسکر ت مشتق شده است . مذهب مردم بودا یی است .

دفاع : قوای مسلح تایلیند به هشتادو پنج هزار نفر میرسد که شامل قوای‌پولیسی قوای عسکری قوای هوایی وقوا ی بحری است .

ترکیه

پایتخت : انقره . مسا حت : ۲۹۶۵۰۰ میل مربع . نفو س(تخمین ۱۹۶۸ ملل‌متحد): سی وسی ملیون ۵۳۹ هـــزار . بیر ق : هلال‌وستارهٔ پنج شاخهٔ سفید در زمـــین سر خ رنگه .

واحد پولی لیره (صد پیاستر) معاد ل پنـج افغـــانـــی .

شرح : ترکیه که در ۱۹۲۳ شکل‌جمهوری گرفت هم در اروپا و هم در آسیا قراردارد در اروپا در شما ل ان بلغاریه ، در غرب

ان یونان وبحیره ایجه ودر شرق ان بحیره سیاه قرار دارد از ترکیه آسیا یی توسـط آبنای باسفورس جدا میشود . همچنان در غرب ان بحیرهٔ مرمره واردانیل که دربعضی حا ها از یك تا چارمیل وسعت دارد قرار دارد . ترکیه آسیا یی در غرب محاط است بابحیره ایجه در جنوب با بحیرهٔ ایجـــه مدیترانه ، سوریه وعراق . در شما ل با بحیرهٔ سیاه ودر شرق با اتحاد شوروی و ایـــران .

ترکیه مرکزی یك سطح مرتفع بـــزرگ است که تابستان های گرم و خشك وزمستان های سرد وپر برف دارد در شما ل شرق وجنوب توسط کوها احاطه شده‌است .ازمیر از بنادر مهم آنست . سمسو ن ، ترا بزون وغیره ا زبنادر ترکی بحیرهٔ سیاه است .

منابع و صنایع : در حدود هفتادو هفت فیصد نفوس عواید زوا عتی دارند که‌توسط کاشت تنباکو ، حبوبا ت ، پنبه ، زیتو ن وتولید پشم ، ا بریشم ، ا نجیر ، هرقسم میوه . شکر و تریا ك برای مقاصد طـــبی بدست می آورند چهل ملیو ن جریب زمین ترکیه را جنگلات پوشانیده است .

ذخایر بزرگ زغال ، آهن ، مس پترول وکروم موجود است وترکیه از بزرگتر ین مولد ین کرو م بحسا ب میرود .
سرب ، رنگ ، نقره ، سیماب ،کوگرد و غیره نیز وجود دارد .

اولین پلان پنجسالهٔ اقتصادی تر کیه در ۱۹۶۲ آغاز گردید که حاوی انکشا فزراعت، صناعت ، معادن وغیره میباشد .

از تولیدا ت مهم ان تکه های ابریشمی ، پشمی ونخی بوده ، آهن ،فولاد ، شکر،بوت آسیاب د فتر ، ما هی قطی شده ، سمنت ، کاغذ . شیشه باب وغیره میباشد در تولید سلاح . در شرق مـــیانـــه در جـــه او ل است صادرا ت ان را تنباکو ، پنبه ، میوه خشك ، آهن ،مس،موهیر ، حـــبوبا ت، حیوانا ت از قبیل گوسفند وگاو (کروم) و حبوبا ت روغنی تشکیل مید هد .

تاریخ : تا شرو ع جنگ جـهانی او ل امپرا طور ی عثمانی ترکیه‌شامل‌ترکیه‌اروپایی اناتولیه سوریه ، لبنان ، عرا ق ،اردن ، فلسطین عربستا ن ، یمن وجزایر بحیره ایجه بود .

درجنگ جهانی اول ترکیه با قوا ی محـــور پیوست وشکست ان باعث شد که بسیاری از سر زمین های ان از دست برود وسلطنت سقوط کند . در ۱۹۲۳ کما ل اتا تر كزعیم بزرگ ترکی بحیث اولین رئیس جمهورترکیه اعلان گردید ودر ۱۹۲٤ خلافت تر کی از بین رفت . قانون اساسی موجودهٔ ترکیه درسال ۱۹۶۱ به تصویب رسید طر فدار یك حکومت پار لمانی ملکی میباشد که حقوق بشر ی را حفاظه و خطاها ی قوای اجرائیه را مراقبت ویك پار لما ن دو اطاقه را تضمین‌نماید.
مجلس سنای ترکیه ۱۷۲ عضو و شورا ی ملی ان ٤۵۰ عضو دارد . رئیس جمهور تنها برای یك دورهٔ هفت ساله انتخاب میگردد .

رئیس جمهور فعلی جنرا ل جودت‌سونای است که در ۲۸ مارچ ۱۹۶۶ انتخا ب شد . ترکیه عضو پیما ن سنتو ناتو ، ملل متحد وشورا ی ارو پا میباشد .

معار ف و مذهب : مذهب و دو لت از همدیگر جدا اند . در حدود نودو هشـــت فیصد تر ك ها مسلما ن اند .

معار ف اجباری ورایگان است . پو هنتون های ترکیه عبار تند از پوهنتون‌های‌استامبول ،انقره ، از میروارض روم .

دفاع : خدمت عسکری اجبار ی است و ترکیه قوای زمینی زیادی به پیمان اطلس مید هد . بقرار موافقتنامهٔ ۱۹۵۳ تر کیه ، یونان و چکوسلوا کیا در پیمان دفاعی‌بالقان سهیم اند . پیما ن دفا عی دیگر ی‌راباامریکا در ۱۹۵۹ عقد نموده است .

ترینداد وتو باکو

پایتخت : پورت اف سپین ، مساحت ۱۹۷۹ مربع میل . نفوس تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۱۰۳۰۰۰۰ ، پرچم زمین‌سرخ باخط سیاه حاشیه سفید که‌ازگوشهٔ چپ بالایی جانب گوشهٔ راست پایین امتداد دارد واحد پولی‌دالر ترینداد‌وتوباکو معادل‌بیست وپنج افغانی .

ترینداد با مساحت ۱۹۶٤ مربع میل جنوبی ترین جزیره مجمع الجزایر غرب‌الهند است که تقریبا هفت میل بشمال شرق ونیز ویلا واقع میباشد ودر ۱۴۹۸ توسط کولمبس کشف گردیده است . توباکوجزیرهٔ کوچك دارای مساحت ۱۱٦ مربع میل به بیست ملی شمال شرق ترینداد واقع است ترینداد وتو باکو در ۱۸۰۲ تحت استعمار برتانیه بودند در ۱۹٦۲ به آزادی نایل آمدند . یك گورنر جنرال از مقام سلطنت برتانیه نمایندگی میکند . پارلمان‌ان‌مرکب از بیست‌وچهار نفر اعضاء سنا (که توسط گورنر جنرال تعیین می شوند)۳٦ نفر اعضای مجلس نمایندگان(که‌ازطرف مردم انتخاب میگردند) تشکیل گردیده‌است. مملکت مذکور عضو ملل متحد و مما لك مشترك المنافع است .

تجارت واردات قوی از انگلستان دارد . صادرات ان اکثر به امریکا میرود از صادرات ان پترول ، شکر ، قیر ، مشروبات ، کاکاو ، قهوه کیله ، لیمو ، سمنت وغیره میباشد . توریزم منبع مهم عایدات ان است .

نفوس ان مخلوط ٤٤ فیصد سیاهپوست ۳٦ فیصد هندی وبقیه لبنانی ،سوریایی، چینایی وسفید پوستان ، از نگاه مذهب ۳٦ فیصد رومن کاتولیك ، ۳٤ فیصد پروتستانت ، ۲۳ فیصدهندو و ٦ فیصدمسلمان است .

تعلیمات ابتدایی وثانوی تا هجده‌سالگی رایگان است . یك یونیورستی وانستیتوت تخنیکی دارد .

ترینداد مدعی اختراع دستهٔ موزیك فولادی (آلات که از بیرل های تیل‌ساخته شده اند) غزل های کالیپسو ورقص لنمبومی باشد . توریزم یك منبع عمدهٔ عایدات‌ان است .

ترینداد عضو موسسهٔ ملل متحد ، مما لك مشترك المنافع و موسسهٔ کشور های امریکایی است .

توگو

پایتخت : لومه . مساحت : ۲۰٤۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) یك ملیون و هفتصدو بیست هزار .پرچم: پارچهٔ های افقی سبز وزرد با مربع‌سرخیکه درمیان ان ستارهٔ سفید نقش است .واحد پولی : فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت توگو که در ۱۹٦۰ به آزادی رسید یك قسمت توگولیند جرمنی بود که در ۱۹۱٤ تسلیم شده و توسط فرانسه‌وزیر نظر ملل متحد در سال های ۱۹٤٦ الی ۱۹٦۰ اداره میشد . در قسمت سواحل‌غربی افریقا و در بین دلتای علیا در شمال داهومی در شرق بحر اطلس درجنوب وگانا در غرب واقع شده است . قانون اساسی ان که در ۱۹٦۱ تسوید گردید . یك رئیس جمهور و پارلمان یك اتاقی را که ٤٦ عضو دارد تصویب نمود در۱۹٦٦ یك معاهدهٔ دوستی وتجارتی باامریکاامضاء کرد .

تولیدات عمده ان قهوه ، کاکاو ، کپره و پنبه میباشد .

تونس

پایتخت : تونس . مسا حت ۵۸۰۰۰ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) چهار ملیون و شش صدو شصت هزار پرچم : سرخ با یك هلال و یك ستارهٔ سرخ دریك دایرهٔ سفید . واحد پولی دینار معادل نود افغانی .

شرح : تونس یك تحت الحما یگی قد یم فرانسه که در ۱۹۵۷ به آزادیرسید.درساحل شمالی افریقا واقع شده است در شما لو شرق ان بحیرهٔ مدیترانه در جنو ب شر قان لیبیا در جنوب ان صحرا ی اعظم و در غرب ان الجزایر واقع است . باشند گان اساسی ان را اعراب و بر بر ها تشکیل مید هند.

منابع و صنایع : زراعت عمو میت دارد . مالداری زیاد رواج دارد . خاكزرخیزان مقدار زیاد گندم ، جو خرما ، زیتون ، زرد آلو ، بادام، انجیر ، شفتالو، سبزیجات، شبدر ورشقه حاصل میدهد . فوسفور ، آهن سر ب و جست زیاد دارد .

از صنایع مهم ان قطی سازی ، تو لید کود مصنو عی ، قالین بافی ، کمپل بافی ، بوت دوزی و تولید مواد ساختما نی است. از صادرا ت مهم ان تیل زیتون ، شراب، آهن خام ، سر ب ، سنگ گو گرد و حبوبا ت است . پلان ده ساله انکشا فی ان در ۱۹۶۲ آغاز گردیده است .

تاریخ و حکومت : تونس دولت بر بری قدیم که بعد تر توسط ترك ها اداره میشددر ۱۸۸۱ تحت تصرف فرانسه در آمد .

از ۱۹۴۷ – الی ۱۹۵۶ تدابیر خودارادیت گرفته شد ویك مجلس اساسی حبیببورقبیه را که از اعضای حزب مقتدر تونس بود به حیث صدراعظم انتخاب نمود .

در ۱۹۵۷ همین مجلس رژیم جمهور ی را اعلان کرد . بقرار قانون اساسی تو نس رئیس جمهور برای پنج سال انتخابمیگردد.

اعضای شورا ی ملی هم برای پنج سال انتخاب میشوند . در انتخابا ت ملی ۱۹۵۹ حزب جبههٔ ملی تمام کرسی ها را اشغال کرد و حبیب بور قبیه بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید .

در ۱۹۶۴ تمامزمین های زراعتی خارجی ها ملی گردید . تونس عضوء ملل متحد وجامعهٔ عرب است .

معارف ومذهب : اکثریت نفوس رامسلمان ها تشکیل مید هند . در حدود یکصدوبیست هزار اروپایی وشصت و پنج هزار یهودی در تونس موجود است . **زبان ملی ورسمی** تونس عربی است . سیستم تعلیمی مخلوط فرانسوی واسلامی تعمیم می یابد . پوهنتون تونس در ۱۹۶۸ شامل پو هنتون اسلا می زیتو نیه و موسسهٔ تعلیما ت عا لـی شد .

دفاع : در ۱۹۵۶ یك اردوی ملی بوجود آمد هسته های قوای بحری وهوایی نیزبوجود آمده است .

جاپان

پایتخت : توکیو . مساحت : ۱۴۷۲۶میل مر بع ، نفوس (تخمین ۱۹۶۸ مللمتحد) یك صد و یك ملیو ن و نود هزار

پرچم : آفتاب سرخ در زمین سفید. واحد پولی : ین معادل دوازده پول .

شرح : جاپان متشکل از چار جزیرهٔعمدهٔ هانشو ، هوکائیدو ، کیو شو ، وشی تی کو میباشد جزایر جاپان در بحر آرام از اتحاد شوروی و کوریا توسط بحیره جاپان وتوسط بحر شرقی چین ازچین جداشده است.

درختم جنگ دوم جهانی جاپان مجبور شد متصرفا ت و تحت الحما یگی های خود را از قبیل منچوریا ، نصف حنوبی جزیرهٔ سخا لین ، کوریل ، کوریا ، فارموسا ، جزایر مارشال و کارولیس را از دست بدهد.

سواحل جاپان شکستگی های فراوان دارد. سلسله جبال سخالین در امتداد کو ها ی چینایی در شما ل جاپا ن بمشاهده میرسد وکو های آلپ جاپانی را میسازد در امتداد بحیرهٔ جاپان بطر ف بحر الکاهل آتشفشان های عمده جاپان واقع شده است . کوه‌فوجی یاما بفاصلهٔ شصت میل در غرب توکیو واقع بوده نهایت مخروطی ان بیشتر از دوازده هزار فت ارتفاع دارد از بنا در مهم ان شیکو گو ، کیوشو ، ناگویا واوساکا است . توکیو یکی از سه شهر بزرگتر ان بوده بیشتر از ده ملیون نفوس دارد .

قصر امپرا طوری جاپان در پنجاه جریب زمین در توکیو واقع است . میدان هوا یی بین المللی توکیو معروفتر ین میدان هوایی آسیا است . برج توکیو که ۱۰۸۹ فت طول دارد از فولاد برای نشرا ت رادیو تلویزیون ساخته شده است کاماکورا درسی میلی جنوب غرب توکیو جائیست که در ان‌مجسمه بزرگ برنجی بودا به ارتفاع ۴۲ فت قرار دارد که هفت قرن قبل از برنج ریخته شده است .

از جاهای مشهور دیگر جاپان مقبرهٔ‌مذهبی توشو گو است که در (نیکو) قرار داشته ویك پار ك ملی بزرگی به مسا حت تقریبا یك لك جریب در اطرا ف ان قرار دارد . توکیو که مد ت هزار سال پایتخت جاپا ن بود معابد و مقابر بسیار متلون داشته که مراکز کلتوری جاپان است . یك تو نل ۲۱۳٤ میلی تحت البحر ی شاهرا هی را میسازد که سه شهر عمدهٔ جاپان را به هم وصل میکند . در ۱۹٦٤ زلزلهٔ مد هشی شهر تجارتی وصنا عتی نیگاما را از بین برد .

منابع و صنایع : بیشتر از نصف زمین های زراعتی بمقصد زرع برنج که غذا ی عمدهٔ جاپا نی ها است بکار برده میشنود . گندم ، جو ، کچالو ، تنباکو ، چای ،لوبیا، شفتالو ، ناك ، وسیب و انگور نیز تولید میشود .

معادن شامل طلا ، نقره ، مس ، سرب، جست ، کروم ، ارسنگ سفید ، ذغا ل گوگرد . نمك و پترو ل است . صنایع‌عمده ان تولید آهن وفولاد وسایل حمل و نقل ماشین باب ، آلات الکترو نیك ، کشتی‌سازی مواد کیمیاوی ، کود مصنو عی ، نساجی ، پنبه پشم ، ابریشم ، والیا ف مصنوعی ، چینی سازی و سامان چوبی است بیشتر از نودو دو دستگاه کشتی سازی دارد و از بزرگترین سازند گان کشتی جهان میبا شد بیشتر از ۱۲٤ ملیارد کلیوات فی ساعت برق تولید میکند صادرا ت عمدهٔ ان پوشاکه باب ، صنایع فلزی ، بازیچه ها ، کود کیمیاوی ، کشتی ها ، ابریشم ، ماشین‌های دفتر کمره ها ، میکروسکوب ها ، دور بین ها و عرادجا ت است .

سیاحت وجلب سیا حین منبع بزرگ‌اسعار را تشکیل مید هد بیشتر از بیست‌تا سی فیصد تولیدا ت صادرا تی جاپا ن را ایالات متحدهٔ امریکا خریداری میکند .

تاریخ و حکو مت : بروایت‌اساطیرجاپانی در ٦٦۰ قبل از میلاد مسیح امپرا طور ی جاپان توسط امپراطور جوموبنیان گذا شته شد . در ۱۸۸۹ میلادی قانون اساسی ان ترتیب یافت . در جنگ ۹۵و۱۸۹٤ فارموسا را از چین گرفت‌درجنگ ۱۹۰٤ ـ ۱۹۰۵ با روسیه هر دو ملت تلفات زیادی رامتحمل گشتند و بحر یه روسیه کاملا از بین رفت جاپان در ۱۹۱۰ کوریا را جز و خا ك خود ساخت . در جنگ جهانی اول جاپا ن جرمن ها را از تسو شیما اخرا ج کرده متصرفا ت بحرالکاهل جرمنی را متصر ف شد . در ۱۹۳۱ منچوریا را اشغال کرد در ۱۹۳۲ با چین آغاز جنگ نمود که در اثر ان‌پیینگ و شانگها ی را تصر ف‌کرد . در ۱۹٤۱ با حمله بر (پرل هاربر) جنگ را با امریکا آغاز کرد . در ۱۹٤۵ بعد از استعما ل‌بمب اتو می به شهر های هیروشیما وناگاسا کی از طرف امریکا جاپان تسلیم گردید .باثر قانون اساسی جدید یکه در ۱۹٤۷بتصویب رسید امپرا طور جاپا ن ۲۵۰ عضو دارد که برای شش سا ل از حقوق تقد س خودصرف

نظر کرد . مقام بزرگ قانون سازی به‌دایت مجلس بزرگ جاپان تفویض گردید .مجلس مشاور ین جاپا ن ۲۵۰ عضو دارد که برای شش سال انتخاب میشو ند .

مجلس نمایندگان ان ٤٦٧ عضو دا شسته برای مدت چار سا ل انتخاب می گردند . نظر به قانون اساسی دین و دو لت از هم مجزا اند . امپرا طور جاپان یکصدو بیست وچار مین عضو فامیل خود است که برتخت جلوس نموده است .

معارف و مذهب : دو مذهب عمدهٔ بودایی و شنتوئزم است همچنان تعداد کلیسا های عیسو ی نیز موجود است . تعلیما ت‌ابتدایی ومتوسط تا صنف نهم اجباری است . در حدود ۲٤٥ پوهنتون دارد .

زبان اساسی جاپانی بوده انگلیسی لسان تجار تی است که در مکاتب عالی تدریس میشود .

جمیکا

پایتخت : کنگستن . مساحت . ٤٤١١ مربع میل . نفوس . یك ملیون ونهصدو سیزده هزار ، پرچم : سبز و سیاه بانشان صلیب طلایی مایل . واحد پو لی : پوند معادل یکصدو بیست وشش افغانی .

جمیکا در بحیرهٔ کارابیــن در نود میلـی جنوب کیو با واقع است و از بزرگتر ین‌و قیمت بها ترین مناطق غرب الهند برتانوی بشمار میرود سیا حین زیادی ازان‌دیدن‌میکنند در ١٤٩٤ توسط کولمبس کشف گردید و تا ١٦٦٥ توسط هسپانیه اداره میشد بعد ازان به تصر ف انگلیسها در آمد . در ١٩٦٢ در چوکات ممالك مشتر ك المنافع به آزا دی رسید. تولیدا ت عمده آن نیشکر ، قهوه ، کیله ، کاکاو ومیوه جا ت فامیل لیمو است. همچنان سیگار های مشهور میسازد .

چاد

پایتخت : فورت لامی مساحت : ٤٩٥٧٥٣ مربع میل ، نفوس (تخمین ١٩٦٨ حکومت) چهار ملیون ، برچم قطعات عمودی آبـی، زرد وسرخ . واحد پولی فرانك معادل هجده پــول .

جمهوریت چاد سابق از اراضی تحـت تصر ف فرانسه در افریقا ی استوا یی بود که پنجصد میل به شما ل شرق خلیج گینی، پنجصدو پنجاه میل بجنوب مدیترانه وا قع واز طرف شما ل توسط لیبیا ، از شر ق توسط سودان از جنوب توسط جمهور یت افریقا ی مرکزی واز غرب توسط کامرو ن، نایجریا ونایجر محاط میباشد .

مردمان شمال چاد مسلمانند و حبشی‌های غیر مسلمان مرد مان جنوب آنرا تشکــیل مید هند مملکت کاملا زندگی دهاتی دارد و از جنوب بشمال ، جغرافیا ی آنرا منا طق جنگل زار ، مراتع وریگستان تشکیل‌میدهد. چاد بتاریخ ١١ اگست ١٩٦٠ به آزا دی‌کامل نایل گردید و در سپتامبر همان سا ل‌عضو ملل متحد شد چاد عضو جامعهٔ فرانسو ی است از صادرا ت عمدهٔ ان پنبه است .

چکو سلواکیا

پایتخت : پراك . مساحت : ۴۹۳۷۰میل مربع. نفوس چارده ملیون وسه‌صدو شصتو دو هزار .

پرچم : پارچه های افقی سفید و سرخ با یك مثلث آبی که از پایه تا نصف بیرق امتداد دارد واحد پولی کورونا (صد هیلر) معادل شش ونیم افغانی .

شرح : جمهوریت سو سیا لیستی چکوسلواکیه در اروپای مرکزی واقع است . از طرف غرب و جنوب غرب محاط است با آلمان غربی ، از طرف شمال و شمال غرب با آلمان شرقی ، از طرف شمال وشمال شرق با پولیند واز جانب شرق با اتحاد شوروی ، در جنوب ان اطریش و مجارستان واقع اند .

دریای دانیوب آنرا از مجارستان جدا میسازد کو های کار پاتیان در شمال شرق وشرق ان واقع شده است .

جنگلات حاصلخیز بو هیمیا منبع شکار و چوب بوده در سرحد آلمان غربی واقع است .

منابع و صنایع : چکوسلواکیا منابع‌طبیعی خیلی غنی و سر شار دارد . یك سوم‌حصهٔ ان زراعتی است . لبلبو بکثرت میرو ید و ابجوی ان از شهر (پلزن) صادر میگردد . زغال ، آهن وتیل از معادن ان استخراج میگردد . رادیم ویورا نیم ان مشهوراست. تجهیزات جنگی نیز ساخته میشود و مراکز مهم فولاد سازی دارد .

شیشه سازی وچینی سازی رواج عمده دارد . بوت ، طیاره‌های خفیف و غیره نیز تولید میکند .

تاریخ و حکومت : بو هیمیا ،موراویا و سلواکیا سه جز وامپرا طوری بزرگ‌موراویا بود . در ۹۰۶ توسط ماگیار ها اشغال گردید بوهیمیا و موراویا بعد تر جز و امپراطوری مذهبی رومن کاتولیك گردید پراك تحت اثر شاهان بوهیمیایی در قرن چاردهم مرکز بزرگ کلتوری اروپای‌مرکزی بود . در بین سالهای ۱۹۱۸ و ۱۹۴۸ حوادث بسیاری در چکوسلوا کیا واقع شد که در اکثر آنها جرمن ها انگلیس ها فرانسوی ها وایتا لوی ها ذیدخل بودند . از سال ۱۹۴۸ ببعد شکل یك جمهوریت‌سوسیالیستی را بخود گرفت که متشکل از دو ملت سلاو ها وچك ها است .

چك ها هشت ملیون وسلاوها چارملیون نفوس دارند علاوتا جرمن ها ، مجارستانی ها و اوکرائینی ها نیز در چکوسلوا کیه‌بسر میبرند .

قانون اساسی موجودهٔ ان در ۱۹۶۰ به چکوسلواکیه شکل دولت مرکزی محکمی بخشید شورای ملی ان سه صد عضو دارد ویك مجلس ملی سلاویه نیز وجود دارد .

معارف ومذهب : در حدود هفتادو پنج فیصد مردم رومن کاتولیك اند . پو هنتون چك در پراك در ۱۳۴۸ افتتاح گردیده‌است پوهنتونها ی زیادی دیگری نیز دارد زبان های رسمی چك وسلوا کی اند .

دفاع : خدمت دوسالهٔ عسکری بین‌سنین بیست تا پنجاه اجباری است . قوای‌زمینی وهوایی مجهز دارد .

چلی

پایتخت : سانتیاگو . مساحت : ۲۸۶۳۹۶ میل مربع . نفوس . نه ملیون و ۳۵۱ هزار . پرچم : پارچه های افقی سفید وسرخ باستاره سفید در زمین آبی درقسمت علیای راست . واحد پولی : دسکو دومعادل نه افغانی .

شرح : در ساحل غربی‌امریکای جنوبی واقع است . بلند ترین قلهٔ امریکا (۲۳۰۸۱

فت) درین ناحیه واقع است همچنان یکتعداد جزایر بحر الکاهل را نیز در تصر ف دارد، طول ان ۲۶۲۰ میل و عرض وسطی ان یکصد میل است .

منابع و صنایع : زمین های لامز رو ع دشت های شما لی چلی معادن زیادی دارد، در حدود هفتاد وپنج فیصد صادرا ت چلی را معادن ان تشکیل مید هد . نایتر یت ، ایودین ، مس ، آهن ، زغال ، طلا ، نقره کوبا لت ، جست ، منگانیز ، بورا ت ، سیماب ، پترو ل ، نمك ، گوگرد ومرمر از معادن مهم آنست . زرا عت نیز اهمیت دارد . فارم های بزرگ لبنیا ت وجود دارد، گندم ، برنج ، جواری ، میوه جات وغیره به وفر ت زرع میشود لبلبو ، عراد جات ، نسا جی انکشا ف یافته است . تاکستان ها زیاد بوده . شراب یك قلم صادراتی را میسازد غیر از ین گوشت ، جو و میوه‌جات از اقلام صادرا تی است . میدان ها ی‌هوایی زیاد دارد در ۱۹۶۱ حکو مت پلان ده ساله انکشا ف اقتصا دی را به مصر ف‌چهل‌ملیارد دالراعلان نمود .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۴۰ فتح چلی توسط هسپانیه تکمیل شد . آزادی ان در ۱۸ و ۱۸۱۰ حاصل گردید شهر های وا لپ ریزو در ۱۵۴۳ وسانتیاگو در ۱۵۴۱ تاسیس شدند . بقرار قانون اساسی رئیس جمهوران برای شش سال انتخا ب میشود . سنا تور ها کـه تعداد آن ۳۵ نفر اند برای‌هشت‌سال‌و نمایندگان که از هر ۴۵ هزار نفوس یکنفر نماینده گی می کند برای چهار سا ل انتخاب میشوند اکثریت نفوس هسپانو ی الا صل و یکعده هسپانـوی هـای مخلوط بـا سرخ پوستان اند . جرمنی الاصل هاو غیره مردمان اروپایی هم به تعداد کمتر ی موجود اند .

چلی عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکا یی می باشد .

معارف ومذهب : بین هفت تا پانـزده سالگی تعلیما ت اجبار ی و رایگا ن است. یکتعداد پوهنتـون که اکثر آن درسانتیاگو متمرکز اند . لسان هسپا نوی و مذهـب بیشتر رومن کاتو لیك است .

دفاع : از بیست تا چهل وپنج سا لگی خدمت عسکر ی اجبار ی است . قوای‌زمینی بحری وهوایی دارد که تجهیزا ت ان‌عصری میباشد .

۴ جمهوریت مردم چین

پایتخت – (پیکنگ). مساحت: ۳۷۴۶۴۵۳ مربع میل ، نفوس : (تخمین ۱۹۶۸ ملل‌متحد ۰۰۰ر۰۰۰ر۷۳۰) پرچم : سرخ باپنج ستاره واحد پولی یوان(معادل هجده افغانی)

منابع وصنایع: قبل از رژیم جدید چین به صورت‌عمومی یك‌مملکت‌زراعتی بود.ازجمله‌مواد زراعتی آن گندم، جو، جواری، ماش، حبوبات لوبیا وغیره است که درشمال‌بیشترمیروید. برنج، شکر و نیل از پیداوار مهم جنـوب چین است.

نباتات لیف‌دار ازقبیل جوت وغیره زیاد میروید. پنبه در حوالـی وادی دریای زرد بیشتر زرع میشود.

درغرب وجنوب زیادتر چای کشت میشود وحاصلات زیادی دارد صنعت ابریشم درچین تاریخ چهار هزار ساله دارد. حیوانات، گاو گوسفند بکثرت تربیه میشود. تولیدات چینی وشیشه باب رایج است از مهمترین پیداوار معدن آن زغال است. آهن، قلعی، سرمـه پطرول، تونگستن ونمك نیزمعادن بزرگی‌دارد.

قبل از سال ۱۹۵۹ قحطی های شدیدی درمملکت دیده میشد که از اثر سیلاب های مدهش بوجود آمده بود که بیشتر ازسه صد ملیون جـریب زمین را خساره مند ساخت با تطبیق مفکوره های‌جدید درساحات مختلف زراعتی و صناعتی تحولات بزرگی در سراسر چین بوجود آمد .با وجود خشکسالی وقحطی ایکه چین به‌آن‌مواجه گردید این کشور گام های بزرگی بجانب صناعتی شدن بـرداشته است .پروژه های تولید برق،سیستم های

جدید آبیاری، صنایع فولاد و غیره درتحکیم بنیه اقتصادی چین اهمیت بسزائی دارد. ازهمه مهم‌تراینکه چین در ساحهٔ اقتصادی از کثرت‌قوای بشری برخور دار است .

تاریخ و حکو مت : چین داری‌قدیمترین تاریخ است‌که تا۲۲۰۵ قبل از میلاد میرسد چندین هزار سال قبل راه ابریشم تاریخ قدیم چین را از راه افغانستان با غرب وصل می کرد .

درشروع تاریخ خود چین یك مملکت شاهی بود . در اوایل قرن بیست تحو لات بزرگی در سیستم حکو متی چین بمیان آمد .

در جنگها ی زیادی با جاپان حصه گرفت که بیشتر این جنگ ها را جاپان باخت .

اما بعد از شکست در جنگ جهانی دو م جاپان تمام مناطق اشغال شده را دو باره واگذار کرد . در ۱۹۴۵ انقلاب ها یی درچین بوقوع پیوست که در نتیجه ان حزب‌کمونست موفق گردید جنرا ل چانگ کایی شیك را بطر ف فارموسا براند وچین را اشغال‌نماید (۱۹۴۹) . رژیم موجودهٔ چین تحت قیاد ت ماوتس تونگ رهبر انقلاب ، چین را به بیست و دو ولایت بشمو ل فارموسا که‌ادعای مالکیت آنرا دارد تقسیم نموده است همچنین پنج ناحیهٔ مستقلی را اداره میکند که‌عبارتند از منگولیا ی داخلی ، سنگیانگ، تبت ، منچوریا و کوانتنگ . در اوا یل ۱۹۶۶ انقلاب کلتور ی در چین راه افتاد که تاکنون جریان دارد . وزیر دفاع لین پیاو بود .و ماوتس تونگ بزرگترین شخصیت جمهوریت چین شناخته میشود .

معار ف و مذهب : مجاهده برا ی رفع بیسوادی موفق است بیشتر ازپانزده‌پوهنتون چهل و هشت موسسا ت‌تعلیمی انجنیر ی وسی ویك دانشگاه زرا عتی دارد .

از مذاهب عمده چین بو دا یی است که زیادترین پیروا ن را دارد . کنفو سیونزم نیز شایع است (تاائوئزم) روش دینی‌دیگری است که بیشتر با تناسخ ارواح رابطه میگیرد و در بعضی حصص پیروا نی دارد . بیشتر از پنجاه ملیون مسلمانا ن در چین بسر میبرند عیسو یت نیز پیروان دارد .

داهومی

پایتخت : پور تونو مسا حت : ۴۳۴۸۳ مربع میل . نفو س : ۲۵۷۱۰۰۰ پرچم :یك پارچه عمودی سبز، دوپارچه افقی زردوسرخ واحد پولی: فرانك معادل هجده پول .

داهومی مستعمرهٔ فرانسه در افریقا ی غربی بود که بین نایجیر یا ، ولتا ی علیا، توگو وخلیج گینی واقع شده است به اساس قانون اساسی ۱۹۵۸ فرانسه داهو می در ۱۹۶۰ به آزادی کامل رسید ودرسپتا مبر همان سا ل عضو ملل متحد شد و بانایجریا ولتای علیا و ساحل عاج یك اتحادیهٔ اقتصادی را بوجود آورده ، با فرانسه قرار داد های علیحده دارد .

رئیس جمهور وشورا ی ملی برا ی یك دوره پنج ساله انتخاب میشو ند . پیداوار عمدهٔ ان روغن نباتی ، خسته ، پنبه قهوه وتنباکو است .

دنمارك

پایتخت : کوپن هاگن .مسا حت : ۱۶۶۱۹ میل مربع نفوس (به شمول جزایر فاروگرینلند) چار ملیون و ۸۷۰ هزار هفت .

پرچم : صلیب سفید در ز مین سر خ واحد پولی کرون معادل شش و نیم افغانی.

شرح : کشور پادشا هی دنمارك درشمال جرمنی که یگانه همسایهٔ ان مملکت درخشکه

است بطر ف شما ل در میان بحیره بالتیك وبحیرهٔ شما ل قرار دارد . مملکت متشکل از جلگه های کم ارتفا ع است گرین لیند وجزیرهٔ فارو نیز جزو دنمار ك میباشند .

منابع و صنایع : در حدود بیست‌وپنـــج فیصد مردم ان زراعت پیشه اند . صادرات عمده ان مسکه و پنیر است . ماهیگیر ی‌در دنمارك اهمیت بسزایی دارد . سیا حین نیز در واردات ملی دنمارك سهم دارند .

از صادرا ت دیگر ان ماشـــــین آلات ، کشتی ها ، نسا جی ، اثاث‌البیت و ساما ن آهنی و فولادی است .

اکثر مواد خام را وارد میکند . سیستم موسسه کوپرا تیف مستهلکین در دنمار ك در سا ل ۱۸۶۶ بنا یافته و امروز انکشا ف زیادی نموده است . در حدود ۳۰۶ کشتی تجار تی دارد .

تاریخ وحکومت: تاریخ‌کهن وباستانی دارد اما شهر کوپن هاگن بصور ت واقعی توسط اسقف السبالو ن (۱۱۲۸ ـ ۱۲۰۱) بنا نهاده شــــد .

وی در یکی از جزایردنمارك شـهری را برای دفاع از دزدان بحر ی بنا نهاده کـــه هنوز هم آثار ان باقیست . قبر (هاملیت) شهزاده دنمار کی که داستان وی تو سـط شکسپیر شاعر معـرو ف انگلیســی ابـدی ساخته شده . در شهر السینور واقع است .

شاه و پار لما ن مشتر کا صلاحیت‌تقنینی دارند . قانون اساسی جدید ی که در ۱۹۵۳ به تصویب رسید بزن ها اجازه مید هـــد بر تخت دنمار ك جلوس نماید . به اساس این قانون دنمار ك پار لمان یك جرگه یی دارد که ۱۷۹ عضو دارد . همچنین قانو ن اساسی جدید گرینلند را بحیث جزو کامل دنمار ك میشناسد . دنمار ك موسسا ت‌کمك های اجتما عی ، بیمه صحی ، حقوق‌معیوبین وسالخورده‌گان وبیمه بیکار ی دارد . بـــه سالخورده گان ۶۷ ساله و بیوه ها حقو ق داده میشود .

معارف و مذهب : مذهب اساسی عیسوی لوتر ی است اما آزادی مذهب وجود دارد .

تعلیما ت اجبار ی بوده شامل تعلیما ت حرفو ی نیز میباشد . چندین پو هنتو ن دارد که مهمتر ین آنها پوهنتونها ی کوپن هاگن ارهوس و پوهنتون تخنیکی است . تربیه به سیستم شاگردی حرفه ها ی‌مختلف قانونا رایج است دولت بیشتر از ۱۵۲۷ کتابخانه را تهیه دیده است .

دفاع : خدمت عسکر ی بین سنین نزده و بیست‌و پنج اجباری است . قوای بر ی ، بحری وهوایی دارد . قوای امنیه شا مـــل مردان وزنان است .

دومینیکا

پایتخت : سانتو دو منگو . مسا حت : ۱۸۸۱۶ مـیل مربــع . نفـوس ۴،۰۲۹،۰۰۰

پرچم : چار پار چهٔ مربعی یك‌در میا ن سر خ وآبی با صلیب سفید . واحد پولی: پیسو معادل چهل و پنج افغانی .

شرح : دو برسه حصهٔ جزیرهٔ هسپانیولا را که در ۱۴۹۲ توسط کولمبو س کشف گردید) تشکیل مید هد سر حد بین‌دومینیکا و (هایتی) که در قسمت جنوبی ان وا قع است ۲۴۱ میل طول دارد . سوا حل دومینکا ۹۷۹ میل میباشد . از جزایر بزرگیست که در بین کیوبا و پور تور یکو واقع است ، شهر سنا تو دومنگو که در۱۴۹۶ بنا نهاده شده است از کهنه ترین شهر های نیم‌قارهٔ غربی به حساب میرود و خاکستر کولمبوس در یك مقبر درین شهر وجود دارد .

منابع و صنایع : سر زمـــــینی اســـت حاصلخیز که زرا عت وتربیه حیوانا ت دران رونق زیادی دارد .

شکر ، کاکاو ، قهوه،تنباکو جـواری و دیگر حبوبا ت در ان به وفر ت میروید . کیله نیز از صادرا ت‌عمده ان است گاو ، خوك ، اسپ ومرغ به زراعت رونق خاصی بخشیده است .

طلا ، مس ، آهن ، نمك ، تباشیر ومرمر از معادن ان است . تولیدا ت بزرگ ان شکـر ، شراب ، سمنـت ، تیـل نبـاتـی چاکلیت ، تنباکو ، نسا جی ، وسا ما ن چوبی میباشد زیادتر با ایا لات متحده‌امریکا روابط تجار تی دارد .

تاریخ و حکو مت : در ۱۷۹۵ هسپا نیه سانتو دو منگو را به فرانسه واگذار کرد . در ۱۸۰۱ توسط رهبر ها یتی اشغا ل گردید . در ۱۸۰۲ و باز در ۱۸۲۱ تو سط هسپانیه اشغال شد و تعداد زیاد جمهوریت ها در دومینیکا برقرار شده و سقو طکردند. از ۱۸۲۲ تـا ۱۸٤٤ هایتی بران حکومت‌کرد. در ۱۸٤٤ جمهور یت تشکیل گردید . در ۱۹٤٤ توسط بحریهٔ امریکا یی اشغال گردید که در همین زمان یك حکو مت انتخابـــی جمهوریت رویکار امد . ولی استقرارحکومت تاکنون هم تثبیت نگردیده است .

بعد از انقلابا ت داخلی ٦٥ ـ٦٦ که طی ان هزارا ن دومینیکا یی بشمو ل یکتعداد عساکر امریکا که بنام حفظ جان امریکاییان به دومینیکا وارد شده بودند . انتخابا تروز اول جون ٦٦ بالا گویر را بریاست‌جمهوری آورد .

معار ف و مذهب : مذهب دو لتی موجود نبوده و آزادی مذهب وجود دارد . اماتقریبا تمام نفوس رومن کاتو لیك اند . تعلیما ت اجباری و رایگان است پو هنتون سـانتو دومنگو در ۱۵۳۸ تاسیس گردیده است .

دفاع : خدمت عسکر ی یکسا له وجبر ی است قوای متناسب بحر ی ، بری وهوا یی دارد .

روا ندا

پایتخت : کیگالی : مساحت بیشتر ازده هزار مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ حکومت ۳٤٠٥٠٠٠) .

پرچم : سرخ ، زرد وسبز در قطعا ت عمودی باحر ف (ر) سیاه در قطعهٔ زرد . واحد پولی فرانك معادل پنجاه پول .

جمهوریت رواندا بتاریخ اول جـولا ی ۱۹٦۲ به آزادی نایل شد . ازان بیشترجزء رواندا اروند ی منطقه قیمو مت بلجـیم و ملل متحد بود . اروند ی که فعلا بـنا م سلطنت برو ندی یاد میشود باروا‌ندا یکجا آزاد گشت . رواندا در افریقا ی مر کزی شر قی واقع بوده از شما ل بایوگـندا از شرق با تانزانیا از غرب با جمهور یـت دیمو کراتیك کـانگـو (کـینشا سی) محـاط میباشد . نفوس بو می ان با هوتو هامیباشند که هشتاد فیصد نفوس را تشکیل میدهند. مردما ن واتو سی (اقایان قدیم شا ن) و با توانیز قسمت کلی نفوس باقیمانده راتشکیل مید هند .

مجلس مقننه ان که در ۱۹٥٠ تاسیس گردیده رواندا را بتاریخ ۲۸ جنور ی ۱۹٦۱ یك جمهوریت اعلام کرد . در سپتامبرهمان سال مردما ن رواندا سیستم شا هـی را گذاشتند . رواندا عضو ملل متحد است .

قهوه ، از صادرا ت عمدهٔ آنست . پنبه چای ، تنباکو ، مواشی و انوا ع چر م‌تولید میکنند . قلعی وطلا از معادن ان بشمارمیرود.

روما نیا

پایتخت : بخارست . مسا حت : ۹۱٦۹۹ مربع میل. نفوس (تخمین٦٨م،م) ۱۹،۷۲۱،۰۰۰

پرچم : سه قطعهٔ عمودی به رنگها ی آبی زرد ، سرخ با علامهٔ مخصوص در وسط .

واحد پولی : لیو معادل هشت افغانی .

شرح : رومانیا یکی از ممالك بالقان از

شمال با اتحاد شوروی ، از شر ق بايوكراين اتحاد شوروی مولد اويای اتحاد شورو ی و بحيرهٔ سياه از جنوب با بلغاريا و از غرب با يوگوسلاو يا و هنگر ی محاط ميباشد . دريای دانيوب قسما سرحد آنرا تشكيل ميد هد و قسما هم در داخل خا ك رومانيا جريا ن دارد .

كوه های كاربات در جنوب آن امتداد دارد .

منابع و صنايع : گر چه رو مانيا صنعتی ساخته شده است اما در حدود شصت فيصد نفوس ان به امور زرا عت و مالدار ی مصروف اند . صنايع ۵۷ فيصد اقتصاد مملكت را تشكيل ميد هد . گند م ، جواری ، جو ، لبلبو ، انگور و ميوه‌های ديگر توليد ميكنند . پترو ل ، ميتين خيلی خالص ، زغال ، آهن منگانيز ، كرو م ، مس ، سر ب ، جست ، طلا ، نقره ، نمك وغيره ازمعادن غنی ان شمرده ميشود . توليد پترو ل ان سالانه بيش از دوازده مليون تن متريك ميباشد .

توليد ماشين های زراعتی ، آلات تيل كشی و محصو لات كيميا وی ، آرد سازی ، تقطير و شرابسازی از منابع ان بشمار ميرود . در ۱۹۶۵ قيمت صادرا ت رو مانيا بيشتر از واردا ت ان شد .

تاريخ و حكو مت : مردمان اصلی وبومی رومانيا صد ها سال قبل ازداسيای ها مـی زيستند . سلطنت داسيا يی ها توسط روم از ۱۰۱ تا ۲۷۴ بعد ميلاد مسيـح اشغـال گرديد . چند ين سال رومانيا تحت تسلط ترك ها بود كه بعدا در ۱۸۵۹ با هم ملحق گرديد ودوسال بعد در ۱۸۶۱ بنام رو مانيا در آمدند . پنج سال بعد خانواده هوهنزولرن سيگمار نگن شاهزاده ای را در راس حكومت قرار داد . در ۱۸۷۷ رومانيا از تركيه آزادی گرفت ودر ۱۸۸۱ يك سلطنت واحد شناخته شد .

رومانيا از نگاه موقعيت خود در جنگهای زياد كشانيده شده است با روسيه عليه تركيه از ۱۸۷۷ ـ ۱۸۷۸ كمك كرد جر منـی و استريا ، هنگر ی آنرا در جنگ عمو می اول منكوب ساخت . در ۱۹۴۰ قسمتی از اراضی خود را ازدست داد . در ۱۹۴۱ با آلما ن عليه اتحاد شوروی متحد شد.

در ۱۹۴۴ با متحد ين پيو ست مايكل اول پادشاه رومانيا در ۱۹۴۷ در اثر فشار كمونزم مخلوع گرديد .

قانون اساسی جديد ی مانند اتحادشوروی در ۱۹۵۲ تصويب شد .

در ۱۹۶۱ پرزيد يم را با شورا ی دولت تعويض گردند . اين شوری از اعضا ی اسامبلهٔ ملی انتخاب ميشود درين اسا مبله برای هر چهل هزار نفر يكنفر انتخـا ب ميشود .

عدهٔ فعلی اعضای اسامبله ۴۶۵ نفرميباشد كه برای چار سال از روی يك لست عمومی انتخاب می شوند .

در سال ۶۵ رومانيا بجا ی جمهوريت مردم بنام جمهوريت سوسيا ليستی ناميده شد .

معارف ومذهب : تعليما ت ابتدا يی تاسن هشت سا لگی اجبار ی است .

چار يونيورستی دارد . زبان رومانيا ريشه لاتين دارد و نفوذ زبان های فرانسو ی ، يونانی ، سلاوی وتركـی نيز در ان ديـده ميشود .

آزادی مذهب رسما اعلام گرديده است كليسا و دولت از همديگر مجزا هستند .

دفاع : خدمت نظام عمو می و بين سنين ۲۱ و پنجاه جبر ی است مد ت خدمت برای دوسال است . رومانيا عضو ملل متحـد و اتحاديه وارسا است .

زمبيا

پايتخت : لوساكا . مساحت : ۲۹۰۵۸۶ مربع ميل . نفوس (تخمين ۶۸ ملل متحد) ۴،۰۶۵،۰۰۰ .

پرچم : سبز باعقاب نار نجـی با لای قطعات سر خ ، سياه ونار نجی در كنارهٔ راست پايين .

واحد پولی : پوند معادل یکصدو بیست افغانـــی .

جمهوریت زمبیا منطقهٔ تحت اداره برتانوی بنام رودیشیا ی شمالی بود . در مر کز افریقای جنو بی واقع است . بشما ل ان کانگو ، کینشا سی و تانزانیا به شر ق ان ملاوی (نیاسالند قد یم) و مـوزنـبـیـق (مستعمره پرتگالی) به جنوب‌ان‌رودیشیای جنوبی و بچوا نا لیند و به غرب ان افریقای غربی (منطقهٔ تحت قیمو مت افر یقا ی‌جنوبی) وانگولا مستعمرهٔ پرتگا لی واقع است .

اراضی فلات بلند دارای جنـگل های غیر انبوه بوده برای زراعت ومالداری هـــر دو مساعد است . از معدنیا ت غنی است .مس، جست ، کوبالت ، طلا ومنگانیز دارد . مس مهمترین معدن آنرا تشکیل میدهد و درجهان درجهٔ سوم را دارد .

از ۱۸۸۹ تا ۱۹۲۴ بنام رودیشیای‌شمالی تحت اشغال کمپنی افریقا ی جنو بی بود . از ان به بعد یك گورنر ، یك انجمن‌اجرائیه و بعد تر یك مجلس مقننه پیدا کرد .

قانون اساسی جدید در ۱۹٦٤ به ان‌آزادی داخلی یك صدراعظم وکابینه داد . در ۲٤ اکتوبر ۱۹٦٥ یك جمهور یت آزاد وعضـــو ممالك مشتر ك المنافع گردید . اسامبلهٔ ملی ان دارا ی ۷٥ عضو انتخابی وپنج عضـــو انتصابی ذریعه رئیس جمهور میباشد . زمبیا عضو ملل متحد است . بعد اعلام آزا دی یك طرفهٔ رودیشیا مناسبا ت‌زمبیا با آنکشور خراب شد واستفاده ازخط آهن مشترك شان مورد مناقشه قرار گرفت . مس زمبیا را فعلا با طیارا ت از کشور خار ج می کنند وپترول را باطیاره به کشور وارد می نمایند .

ساحل عـاج

پایتخت : ابیجان : مسا حت ۱۲۸۷٥۲۰ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحد ۱۰۰ر۰۰۰ ر ٤) پر چم : نارنجی سفـیـد وسبز در قطعات عمو دی . وا حد پـو لی فرانك معادل هجده پول جمهو ریت سا حل عاج سا بق از متصرفات فرانسه درافریقای غربی از شمال با مالی وولتای علیا از جنوب غربی باخلیج گینـی ، از شرق باگانا و از غرب با گینی و لا یبریـا محاط ا ست . آبیجان بندر عمده آن نیز است ساحل عاج درهفتم اگست ۱۹٦۰ به آزادی رسـیـد . در سپتا مبر همان سال عضو ملل مـتحد شد. اصولنامه اساسی فعلـی آن از ۱۹٦۰ به بعد بمیان آمده است . از جامعه فراانسوی به خوا هش خودش بیرون مانده و لی قرار داد های دو جا نبه بافرانسه دارد . ساحل عاج عضو شورا ی انتا نت است‌که‌در۱۹٥۹ تاسیس گردید و ا عضای د یگران دا هومی، نا یجر وولتای علیا میبا شد .

زراعت ، جنگلداری ، مالداری و تر بیه ما هی نود فیصد مردم را مشغول دا شته است . قهوه ، کاکا و وچوب های منطقهٔ حاره ، کیله ، پنبه ، بر نج ، تیل نبا تی نیز تو لید میکند .

بیست فیصد نفوس آن مسلمان ، هجده فیصد عیسوی و باقی آن مسیحی است .

سا موای غربی

پایتخت : اپیا . مسا حت ۱۱۳۷ مر بع میل نفو س در ٦٥ یکصدو سی و یك‌هزار بیرق سرخ باربع حاشیهٔ چپ با لا یی به رنگ آبی در میان این ربع ستارهٔ سفید . واحد پو لی : پوند سا موای غربی تقریبا معادل شصت افغانی .

سا موای غربی که در اول جنوری۱۹۶۲ به آ زادی رسید مر کب از چهار جزیر ه است که در حدود ۲۶۰۰ میل به جنو ب غرب هاوایی در بحر محیط آرام ا فتا د ه است . سا موای شر قی‌که مرکز آن پا گو پاگو نام دارد تحت ا ثر ا مریکا است .
سا موای غر بی از ۱۸۹۹ تا ۱۹۱٤ مستعمرهٔ آ لمان ها بوده باز نیو ز یلند آنرابدست آورده درسال ۱۹٤٥ اداره‌آن به ملل متحد و نیو ز یلند تعلق گرفت . در ۱۹۵۹ یك حکو مت ا نتخابی دا خلی و در ۱۹۶۲ آ زادی کا مل پیدا کرد . در ۶۷پول آن به سیستم ا عشاری تبدیل شد .
نفوس آن کا ملا پو لی نیشیایی هستند. محصولات عمدهٔ مردم ، ما هی ، کاکاوناریال کیله ، قهوه و غیره است .

سان مارینو

مساحت : ۲۳۰٥ مربع میل نفــو ســ (تخمین ملل متحد هجده هزار ، پر چم : قطعات افقی ابی و سفید .
شر ح : سان مارینــو خــورد تــر یــن جمهو ریت جهان به کنار کوه تیتا نو د ر اپنا ین ها نزدیك ریمینی درقلب ا یتا لیا واقع است . صنا یـع عـمدهٔ آن شراب ، منسو جات پشمی ، تیل ز یتون، پنیر ، مواشي و سنگ تـعمیـراتـی میـبا شد . سان ما رینو ضرا بخانه و مسکوك علیحده دارد . هما نطور هم تکت های پستی آ ن علیحده ا ست و لی پـول ا یـتا لوی و واتیکانی بطور عموم در چلش مـیبا شد . سان ما رینو قر ضهٔ ملی ندارد .

تاریخ و حکو مت : جمهوریت‌سان‌مارینو مدعی است که قدیمترین دو لت اروپا یی میباشد ودر قرن چا رم میلادی بنا نها ده شده است .
معا هده دوستی آن با ا یتا لیا از ۱۸۹۷ به بعد اعتبار دارد . عضو محکمهٔ بین‌المللی است .
سان مارینو تو سط یك شورای عـا لی شصت عضوی اداره میشود که به آ ر اء عمومی ا نتخاب میشوند به دو عضو ا ین شوری حق‌اداره حکومت‌داده‌میشودولی‌عمر این حکومت فقط شش ماه است زن ها بر ا ی اولین بار درسال ۱۹۶٤ حق رای حا صل کرده اند .

سنگا پور

پا یتخت : سنگا پور مساحت : ۲۲٥ مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ ملل‌متحد) نزدیك به دو ملیون پر چم : قطعات افقی مساوی سرخ و سفید با هلال سفید وپنج ستاره در نیمهٔ چپ قطعه سرخ . واحدپولی دالر ملا یا ئی (مـعـادل پـانزده افغـانـی)
یك جزیره ۲۷ میل از شرق به غرب و ۱٥ میل ازشمال به جنوب به منتها ا لـیه جنوبی جزیره نمای ملا یا در جنوب شر ق آسیا واقع بوده‌وبتاریخ ۹ ـ اگست ۱۹۶٥ جدائی خودرا از ا تحادیهٔ ما لیز یا ا علام کرد . سنگا پور در سپتا مبر ۱۹۶۳باملایا، سراوك و صباح یکجا ا تحادیهٔ ما لیزیارا بوجود آ ورد ه بود .
جزیره نمای ملایا تو سط یك پل معلق ار تباط دارد . آ بنای کو چك سنگا پو ر آنرا از اندونیزیا جدا میسازد . شهرسنگاپور پنجمین بندر بزرگ دنیا ست واز تا ر یخ تا سیس خود در ۱۸۱۹ بزرگترین مر کز کشتی رانی در جنوب شرق آسیابوده است.

از صنا یع آن ذوب قلعی ، زابر با ب ، چوب باب و کشیتی سازی بشمار می آ ید. سنگاپور در جمله ممالك مشترك المنافع شامل بوده وازسپتامبر ٦٥ به بعدعضوملل متحد است .

سویز رلیند (سو یس)

پایتخت : برن ، مسا حت : ۱۵ر۹٤۱ مربع میل ، نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ٦،۱٤٧،۰۰۰ بیر ق :

صلیب سفید بالای ز مین سرخ . وا حـد پولی فرانك معا دل یاز ده ا فغانی .

شرح : جمهوریت فدرالی سویـزر لینـد در اروپا ی مر کزی واقع بود . تـو سط فـر انسه ، جـر منـی ، ا ستـر یـا لیختنشتاین و ایتا لیا محـا ط میبا شد . کو هستا نی ترین مملکت ارو پا شمر ده میشود و آلپ ٦١ فیصد زمین آنرا احاطـه کرده است . مو نت روزا به ارتفاع۱۵۲۰۳ فت بلند ترین قلهٔ آن میبا شد . دریا های راین، رون ودانیوب و پـوازان سر چشمـه میگیرند . شـهر های عـمده آن زو ر یـخ با سل ، برن ، ژینوا ، لو زان و لو سرن میباشد .

منابع و صنا یع : منابع سر شار آبی سویزر لیند تو سط ٤۳۱ فا بریکهٔ بر ق آبی مورد ا ستفاده قرار گرفته است ساعت سازیکه تولیدات آن پنجاه فیصد تولیدات جهانی میباشد از عمد ه ترین صنا یع‌آنست ما شینها و آلات فلزی د قیق هم میسازد . البسهٔ نخی پشمی و ابریشمی ، محصولات آهن و فولاد و سا مان بر ق ،مواد کیمیاوی عطریات وادویه نیز تو لید و صادر میکند. پنیر ودیگر محصولات شیری ، گو شت ، میوه ، تنبا کو کچا لو و شراب نیز تولید میکند . سو یزر لیند از بزر گترین مراکز با نکی جهان ا ست . زیرافرانك از استقرار قیمت برخوردار است توریزم قسمت حیاتی عواید را تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : سو یزر لیند یـا هیلوا تیای قدیم یك ا تحاد یه مر کب از ۲۲ کا نتون ا ست در۱٦٤۸ آزادی خودرا از ا مپرا طوری مذ هبی روم بدست آورده . در ۱۸٤۸ کا نتون ها تحت یك قا نو ن اسا سی با هم متفق شدند و قسم عمد ۀ اداره هر کا نتون را به خود نگهدا شتند . یك پا رلمان دو اتاقـه قـوای تقنینی ر ا تشکیل مید هد . یك شورای دو لـتی که هر کانتون به‌آن دو نما ینده می فر ستند ویك شورای ملی دارای دو صد عضو قوه اجرا ئیه به شورا ی فدرا لی مر بوط است که ۷ عضو دارد .

رئیس جمهور از همین شورای ا نتخاب میشود و صرف برای یکسال ا جرای وظیفه نموده بالعموم پست ر یاست را به معاون خود وا گذار میشود . سو یزر لیند عضو هیچ گروپ نظامی نیست عضویت ملل متحد و ناتو را ندارد و لی در چند موسسه‌مربوط ملل‌متحد ازقبیل‌موسسه بین‌المللی‌کار وکارگر مو سسه صحی جهان ، یو نسکو ،موسسه خوراکه وزراعـت جـهان عضو یت دارد .

همچنان عضو افتـا (اتحـادیه تجـارت آزاد اروپائی) است . ژینـوا مر کـز عـمده از موسسات بین ا لمللی و مو سسات‌مربوط ملل متحد میباشد .

معارف و مذ هب: تعلیمات ا بتدائی ا ز ۱۸٧٤ به بعد را یگان واجباری بوده است هفت پو هنتون دارد ا کثریت مردمان ۱٦ کا نتون جرمنی میدا نند . ا لسنه د یگر عبارت از فرا نسوی ، ا یتا لوی رومانش میباشد مر دمان سو یس از آزادی مطلـق مذ هبی بر خوردارند پنـجاه و دو فیصد نفو س پر و تستا نت و ٤٥ فیصد کاتولیك اند .

د فا ع : خد مت در ملیشیای مـلی اجباری است واز ۲۰ سالگی تا ۵۰ سالگی بر سو یس ها‌تحمیل میشوددوازده‌دیویزیون عسکر دارد که جمعاً به هفتصد هـزار بالغ میشود .

سودان

پایتخت : خر طوم . مساحت : ۹٦۷ر۵۰۰ مربع میل نفو س (تخمین ٦۸ ملل متحـد) ۰۰۰ / ۷۷۰ / ۱٤ پر چم : قطعات افقی آبی ، زرد و سبز ، وا حدپولی: پو ند سودانی معا دل یکصدو بیست افغانی:

شر ح : از متصر فات قدیمی مشترك مصر و ا نگلیس بوده سو دان در ا و ل جنوری ۱۹۵٦ جمهـوریت را اعـلام کـرد. سودان از شمال به جمهو ریت عرب متحد، ازشرق به بحیره ا حمر و ایتو پیا ، ا ز جنوب به یوگـندا ، گینیا و کـانگو از غرب به جمهو ریت ا فر یقای‌مرکزی چادو لیبیا محاط ا ست .

نیل سفید از و سط مـملکت بـطـر ف شمال در جریان ا ست و نیل آبی از کو ه های ایتو پیا سر چشمه گر فته به شما ل غرب به نقطهٔ ا تصال آن با نیل سفیدنزدیك خر طوم جریان‌دارد واز آنجا به شکل‌سین لاتین بنام نیل در وادی حلفا به جمهو ر یت عرب متحد دا خل میشود .

منابع و صنا یع : سودان مس ، طـلا ، آهن ، نمك و ذخا یر د ست نا خورده د یگر دارد منبع عمدهٔ صمغ عر بی است . ا ر زن زیاد میرو ید و غذای اول مردم را تشکیل مید هد . پنبه از صادرات عمده آ نست انواع خورا که باب دارد .

تاریخ و حکو مت : حر کت مهدی د ر ۱۸۸٤ــ ۱۸۸۵ به شکست خر طوم مـنجر و مصر را مجبور سا خت از سودان خا رج شود . و تنها وادی حلفا و سوا کین ر ا نگهدارد . حر کت در و یشی بعدی را لارد کچنر در هم شکست این واقعه تو سط یك لشکـر مـشتـر ك مصـر و ا نـگـلـیس بتاریخ ۲ سپتمبر ۱۸۹۸ وا قع شد د ر ۱۹۵۱ پا ر لمان مصر قرار داد ۱۸۹۸ و ۱۹۳٦ خودرا با بر طا نیه از بین برد و امکان این را فرا هم کرد که سو دا ن یك قانون ا ساسی علیحده داشته بـا شد . سودان بتاریخ اول جنوری ۱۹۵٦ آ زا دی کا مل خودرااعلام کرد .

در رای گیری ا پریل ، می ۱۹٦۵ فقط پنج ولایت عرب و مسلمان شمـال حصه گرفتند و سه و لایت عیسوی جنو بی حصه نگرفته حکو مت بدان جهت هـم یـد ست مسلمین ا ست .

سودان عضو ملل متحد و جا معهٔ عر ب می‌باشد .

معارف و مذ هب : سا کنین سو دا ن عرب ها ، حبش ها و نو بیائی ها هستند که خون عرب و حبش را یکـجا دارنـد . عرب ها و نو بیائی ها مسلما نند . سیستم معارف بدست حکو مت است در سا بـق در جنوب تعلیم بد ست مسیحیون بو د . در خر طوم یك پو هنتون مو جود ا ست . عربی ز بان ملی است.

سوریه

پایتخت : دمشق ، مساحـت : ۷۲۲۳٤ مربع میل . نفوس (تخمین ٦۸ ملل‌متحـد) پنج ملیو ن و ۷۳۸ هزار پر چم : سه قطعهٔ افقی سرخ ، سفید و سیاه با سه ستا رهٔ سبز در و سط . وا حد پو لی پوندسوریه معادل پانزده ا فغانی .

شر ح : جمهو ریت سو ریه در شر ق میانه واقع واز شمال با تر کیه از شر ق باعراق واز جنوب بااردنیه‌وازغرب‌بااسرائیل (نام نهاد) لبنان و مدیترانه محاط است .

دریا های اورونتس و فراط ازان میگذرد . لطافیه بندر مهم آنست .

منابع و صنا یع : معا دن آن نسبتا کم است ولی تیل زیاد دارد . استفاده ازذخایر کم ا ست و لی کمپنی پترول عراق‌حق‌العبور وحق بندری مید هد . مصرو فیت عمده مردم زراعت و ما لداری است . پنبه ، گندم ، جو ، تنباکو ، میوه ها ی لیمو ئی ، زیتون، انگور تو لید میکند . صنایع آن شا مــل آرد ، تیل ها ، صا بون ، منسو جــا ت سمنت ، د باغی ، شیشه باب‌شکر ، بوت باب میباشد . از صا درات عمدهٔ آن پنبه، منسو جات و تنبا کو ا ست .

تاریخ و حکو مت : یکی از قد یم ترین ممالــك دنــیا بــوده سوریــه امــروزی از امپراطور ی تر کی متشکل گردید در ۱۰ اگست ۱۹۲۰ سوریه یك واحد علیحده ر ا تشکیل داد . و بیست روز بعد ازان دوواحد سوریه و لبنان بزرگتر تشکیل واز ۱۹۲۰ تا ۱۹٤۱ تحت قیمو مت فرا نسه اداره‌میشد.

سوریه بحیث یك جمهــو ریت تو سط فرانسویان اعلام شد واز اول جنو ری۱٦٤٤ به آزادی ر سید و قوای فرانسوی بتاریخ ۱۷ـ ا پریل ۱۹٤٦ آنرا تخلیه نمود .

در فبــروری ۵۸ بــا مصر یــکــجـا شده جمهوریت عرب متحد را بمیان آ ورد و لی در ۳۰ سپتا مبر ۱۹٦۱ ـ ازان جدا شد رژیم بعث که ازان بعد روی کار آ مــد باپرو گرام جمال عبد ا لنا صر موا فــقت نکرد. در۱۹٦۵ اکثرصنایع‌راملی‌ساخت‌وسوریه عضو ملل متحد است .

معارف و مذ هب : نفو س آن بیشتــر مسلمان هستند و لی عیسو یان نیز ز یاد هستند عربی ز بان رسمی است در د مشق یك پو هنتون و مکاتب عالی زراعتی د ر سلیمیه وبکه ومکتب انجنیری درحلب دارد.

سو مالــیا

پایتخت : مــوگاد یشو ، مساحــت : ۲٤٦۲۰۱ مربع میل ، نفو س (تخمین ٦۸ ملــل متحــد) دو ملــیو ن و ۷٤۵ هزار

پرچم : آبی رو شن با ستارهٔ سفید پنــج شعا عه در مر کز وا حد پــو لی شلنگ سومالی معا دل شش ا فغانی .

شر ح : مر کب از تحت الحما یگی‌سابق بر تانوی بنام سو ما لیا و سابق تــحــت قیمو مت ملل متحد بنام سو ما لــیا د ر افریقای شر قی سو ما لیا از شمال باخلیج عدن از شرق و جنوب با بحیره هند و از غرب با کینیا و ایتو پیا واز شمال غر ب با سو ما لیا فرانسوی محاط ا ست. بند ر های عمدهٔ آن بر بره ، مــو گــا د یشو و کسما یو میبا شد .

منابع و صنا یع : ا قتصاد دا خلی آ ن ضعیف است و بر کمك خارج اتکاء دارد که قسمنا از ایالات متحده امریکا ، ا یتا لیا ، بر تانیه و اتحاد شوروی بد ست می آید . مالداری و زراعت مصرو فیت عمدهٔ مر د م را تشکیل مید هد .

تو لیدات آن مر کب است از خو شبوئی ها . شکر ، کیله ، جواری ، صمغ ، پوست حیوانات و معادن عمده که هنوز ا نکشا ف نکرده است عبارت است آ هــن ، قلعی ، بوسایت ، تا یتینیم و غیره .

تاریخ و حکو مت : مردم سومالیا شامل سی‌هزار نفر در سو ما لیا فــرا نسوی . یکصد هزار نفر گینیا ئی در او گا دا ن ایتو پیا میبا شد . سو ما لیا ی ایتا لوی درسال ۱۸۸۹ توسط ایتالیا تحت الحمایگی اعلام گردید بعد جنگ عمومی اول ازبرتانیه اراضی واقعه در طرف راست در یای جــبه را باز یافت . ملل متحد در ۱۹٤۹ ایجا د سو ما لیا را بحیث یك دو لــت علیحــده تصویب کرد . وبتاریخ ۱۹۵۰ ایتالیاقیمومت آنرا از بر تانیه بدست آ ورد .

تحت ا لحما یگی صو ما لیا بر تا نو ی در ٦٦ جون ۱۹٦۰ آزاد شد تا بتواند بــا

سو ما لیا یکجا شود .
جمهو ریت سو ما لیا بستاریخ ۱ و ل جولای ۱۹٦۰ اعلام گردید . ا سا مبله ملی آن دارای ۱۲۳ و کیل ا ست . رئیس جمهور آ ن باید مسلمان با شد. سو ما لیا عضو ملل متحد ا ست .

سویدن

پایتخت : ستا کهو لم : مسا حـت ۱۷۳٦٥٤ مربع میل نفو س (تـخمین ٦۸ حکومت) ۷٫۹٥۰٫۰۰۰ بـر چم : صلیـب ممتد زرد بالای ز مین آ بی روشن. وا حد پولی : کرو نا (جمع کرو نر معا دل نه افغا نی .

شرح : سو یدن قسمـت شـر قـی وبزرگترین جزیره نمای سکا ند ناوی ر ا تشکیل مید هد که در شمال غرب ا ر و پا واقع است . از شمال با فنلند ، از غرب بانار وی واز شرق و جنوب با بحیرهٔبالتیك محاط ا ست طول نها ئی آن ۹۷۷ میل و عرض نهائی آن در حدود سه صد میل‌است. ستا کهولم و گوتبرگ بزرگترین بندر های آنند .

منابع و صنایع : گر چه مملکت کو هـی است و لی زراعتی خوب دارد در ۹ فیصد مسا حت مملکت زراعت میشود و پنجـا ه وچا ر فیصد مسا حه را جنگل ها تشکیل مید هند . محصو لات عمدهٔ زراعتی پـنیر مسکه ، گو شت گاو خوك ، گندم ، جودر، کچالو ، شکر و بته های رو غنی ا ست .

صنایع سویدن عدیده ا ست محصو لات جنگل آ هن وبرق آ بی از صنا یع عمد ه آنست . زغال سنگ و پترول را وارد میکند. ده فیصد واردات آ نرا پترول تشکیل‌میدهد ٤٥ فیصد نفو س در صنا یع مشغو لند وده فیصد در زراعت کار میکنند . فو لا د سا خت سو یدن خیلی برای ا فزار سازی شهرت دارد .

۹۰ فیصد ا قتصاد بد ست آزاد ا ست . حکو مت سهم بزرگ برق آبی را همراه بـا خطو ط آ هن در ا ختیار خود دارد ده‌فیصد کشتی های تجارتی د یناودر سو یدن ساخته میشود . سو یدن آ هن خام صادر میکند . مواد تو لید کنندهٔ کاغذ ، چوب ، کا غذ ومحصو لات د یگر جنگل را نیز صا د ر میکند . محصو لات عمدهٔ د یگر آ ن فو لاد، مو تر کشتی ، طـیاره ، بـال بیـرنگ ، منسوجات ، سا مان بر قی و مواد کیمیاوی مو لود از پترول میبا شد .

تاریخ و حـکـو مت : سو یـدن یـك دیمو کراسی پارلمانی بوده ودران شا ه رئیس دو لت ا ست صدر اعظم آ مر سیاسی عمده ا جرا ئیه ا ست .

ر کسداگ یعنی پارلمان سو یدن د و اتاق دارد . اولی شا مل ۱٥۱ عضو انتخابی برای هشت سال ا ست و دو می شا مـل ۲۳۳ عضو انتخابی برای چار سال ا ست. رای گیری برای کسانی ا ست که از ۲۱ سال بالا تر با شند .

دراوا یل مر د مـان سو یـدن ر یشهٔ جرمنی دا شتند . او لین و حدت مر د م سویدن با مر د مان دیگرسکاندناوی دردورهٔ کالمار بود . سو یدن در سا لهای ۱٤۳٤ـ ۱٥۲۳ ـ ازآن جدا شد . در ۱٥۲۷ اصلاحات رویکار آ مد . مذ هب لو تری از ۱٦۰۰ببعد نفوذ یافت .

تقریبا ۱٤ فیصد عا یدات ملی از ر ا ه منابع ا جتما عی پس به مردم تقسیم‌میشود. واین شا مل بیمهٔ صحی میبا شد . بیکاری در طی سا ل ٦٦ در حدود یك فیصد بود .

معارف و مذ هب : نفو س سو یـد ن تقریبا از یك نـژاد مـیبا شند ۹٥ فیصد نفوس مذ هب لو تری دارد . تعلیم اجباری است . بیسوادی قطعا و جـود نـدا رد . پو هنتون های دو لتی در ا پسا لا ، لند ، ستاکهولم ، گوتبرگ ، و امیا و جود دارد.

دفاع : خدمت نظامی بیـن سنین ۱۹ و ٤۷ ا جباری میبا شد دوره تربیوی دوماهه‌را اول می گذرا نند وباز سه دوره یك ما هه‌را طی میکنند . عسکر آن شصت هزار نـفـر

است . قوای هوائی آن خیلی قوی ا ست آن بدا خل ا حا طه های بمب اتوم پروف
بحریهٔ متنا سب دارد . توپ های سا حلی جا داده شده ا ست .

سیلــون

پایتخت : کو لمبو ، مسا حت ۲۵۳۳۲ مربع میل نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحــد) ۰۰۰ ۹٦٤ ر ۱۱ پــر چم : سر خ تـیر ه با حواشی زرد و علا مهٔ شیر زرد در مر کز دو قطعه عمودی سبز و ز عفرانی نز د یك پایه . وا حد پو لی : رو پیه معا د ل هشت افغا نی .

شرح : سیلون مملکت آزادیســــت در ممالك مشترك ا لمنا فع . واقــع بر یــك جزیره در بحر هند . فا صله ان از جنو بی ترین د ماغه هند ۳۱ میــل است. قسمت مرکزی جزیره کو هی میباشد . ا قــلیم آن گرم و ر طوبت نسبتی آن هم ز یاد است.

منابع و صنایع : معادن آن گرا فیـت و سنگ چو نه ، آهن و سنگهای قیمتی و نیم قیمتی و مصنو عات آ ن چوب ، شیشه ، کاشی ، سمنت ، مواد کیمیاوی ، منسوجات و کود مصنو عی و تیل نباتی است .

چای از محصولات عمدهٔ زراعتی ا ست . سالانه تقریبا چار صد و پنجاه ملیون پاو تولید میکنند . رابر ، کاکاو ، برنج ، تنباکو وغیره نیز تو لید مینما ید .

تاریخ و حکو مت : رومی ها ی قد یم آنرا بنلم نا پرو بــین (یعنیمسـی رنگ) می شنا ختند او لین با شند گان از وا دی گنگای هند بودند و ا ین در ٥٤۲ ه ق ، م صورت گر فت .

سنها لی ها که از بقا یای ا یشا نند امروز سه ر بع نفو س سیلون را تشکیل مید هند تا ملی یعنی مردمان مها جر ا ز جنوب هند فقط یك د هم نفو س را تشکیل مید هند . پر تگا لیها در ۱۵۰۵ ها لیندی‌ها در ۱٦۵۸ وبر تا نوی هادر ۱۷۹٦ بران تسلط یافتند تا ا ینکه در ۱۸۰۲ یك مستعمر ه بر تا نوی شد .

حق رای به مردم در ۱۹۳۱ داده شد . قانون اساسی جدید آن در ۱۹٤٦ تصویب گردید . سیلون در ٤ فبروری ۱۹٤۸ یــك دو منیون شنا خته شد . سیلون اعــلا م کرد . روزی جمهو ریت خوا هد شد و در خانواده ممالك مشترك ا لمنافــع با قـی خوا هد ماند سیلون عضو ملل متحد است.

قانون ا ساسی آن پا رلمان دو ا تا قه میخواهــد یك سنـا شا مـل سی عضو و نما ینده گان شا مل ۱۵۲ عضو در ۱۹۵۹ صدراعظم سیلون مقتول گشت و بعدا د ر اثر ا نتخابات خانم او به عهده صدا ر ت عظمی ر سید . حکو مت سیاست بیطرفی را اعلام کرد . و یك تعداد صنا یع را مــلی سا خت . در ا نتخا بات ۱۹٦۵ حزب وحدت ملی در ا نتخابات فا یق گردید و ا مریکا زود بعد ازان کمك های متو قف مانده ٦۳ خودرا دوباره شروع کرد .

در۱۹٦٦ با معاونت یکعده کشور هــا ی غربی سیلون پلان پنجساله خودرا بهغرض تو سعهٔ چای ، رَا بر ، و نا ر یال که‌جمعا ۹۸ فیصد عــواید صا درا تی سیلون ر ا تشکیل مید هد بنا نهاد .

معارف و مذهب : معار ف از وړ کــتو ن تاپو هنتون را یگان است . ا کثریت نفوس سنهالی ها بو دایی‌مذهب اند . تا ملی ها هندو اند .

سنهالی در ۱۹٦۱ زبان رسمی سیلــو ن شنا خته شد و لی تا مـل هــا بــا آ ن مخالف اند .

در ٦۹ حکو مت به تا مل ها ا جا زه داد به ز بان خود هم معا مله بکنند .

سنیگال

پایتخت : داکار ، مساحت : ۷۵٫۷۵۰ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦٨ ملل متحد) ۲٫۶۸۵٫۰۰۰ و ۳ پر چم: قطعات عمو دی سبز ، طلا ئی و سرخ با ستا رهٔ سبز د ر مر کز قطعهٔ طلا ئی .
واحد پو لی : فرانك معادل هجده پو ل .

سنیگال ، از متصرفات قدیم فر ا نسه در افریقای غربی بوده از غرب بااو قیا نوس اطلس از شمال با مو ریتا نیا از شر ق با مالی واز جنوب باگا یا نـا و گینـیا ی برتانوی محاط بوده و خودش گا مبیا را از سه طرف ا حا طه میکند .

سنیگال در ۱۹۵۸ یك دو لـت دارا ی اختیارات دا خلی شد و همراه باجمهوریت سودان فد ر یشن ما لی را تشکیل د ا د .
بتاریخ ۲۰ جون هردو کشور ها کاملا مستقل شدند و پوره دو ماه بعد از فد ریشن‌خارج گردیدند .

سنیگال فیصله کرد که دا خل جا معهٔ فرانسوی با قی بما ند ولی جمهو ر یـت سودان بنام مالی از جا معهٔ مذکور خا رج گردید و لی علا یق نزدیك با فر ا نسه قایم کرد . سنیگال در ا خیر سال ٦٠عضو ملل متحد شد .

صنایع عمدهٔ آن ز راعت و ما لدا ر ی است بندر داکار سالا نه ٤٠٠٠ کشتی را سر و یس میکند . ذ خا یر مهم‌الومنیا ، فا سفیت دارد از صنا یع در حال‌انکشاف آن تهیهٔ خورا که های قطی ، موادکیمیاوی و سمنت میبا شد .

سیرالیون

پایتخت : فری تاون ، مسا حت ۲۷٫٦۹۹ مربع میل ، نفوس (احصائیه٦٨ملل‌متحد) ۲٫٤۷٥ پر چم : قطعات ا فقی سبز ، سفید وآبی ، وا حد پو لی : لیون معادل شصت افغا نی .
شرح : مسیرالیون که یکی از مستعمره منطقه تحت قیمو مت بر تا نیه بوددر ۲۷ اپریل ۱۹٦۱ در دا خل مما لك مشتر ك ـ المنافع آزاد شد . ا ین کشور بطول ۲۱۰ میل بسا حل ا فریقای غربی وا قع ا ست .
عمق آن به دا خل قاره تقریبا ۱۸۰ میل میبا شد و بین گا یانا و لا یبیر یا وا قع است نام آن که معنی کوه شیر را دارد . از طرف پر تگا لی ها به منا سبت ر عد وبرق بالای کوه های سا حلی آن به آ ن داده شده ا ست .
فری تاون بسال ۱۷۸۷ تاسیس شد و هدف آن ا یجاد محلی برای غلا مان آ زا د شده و لی نادار بود
او لاد ا یشان که‌بنام کریول یاد میشوند فعلا در حدود پنجاه هزار نفر میبا شند . بندر آن از بهترین بنادر ا فریقای غربی میباشد . صادرات عمد ه آ ن ا لـمـا س صنعتی ، آ هن خام ، بو سا یت ، قهو ه و غیره میبا شد .
قانون ا ساسی اول آن در ۱۹۵۹ بمیان آمد وازان ببعد درین کشور حزب مر د م بر سر ا قتدار ا ست .

گورنر جنرال رئیس دولت است و صدر اعظم رئیس حکومت .پارلمان آن شامل۶۲ عضو عادی و ۱۲ عضو رئیسهٔ دایمی میباشد. در مارچ ۱۹۶۷ یك کودتا حکومت حزب‌مردم را از بین برد،رهبر کودتا کرنیل جکسن نظامی قانون اساسی را ملغی قرار داده مخالفین را تحت فشار گرفت .

سرالیون عضو ملل متحد است .دوپوهنتون دارد که یکی آن به کمك امریکا آبادشده است . انکلیسی زبان رسمی است .

عراق

پایتخت : ـ بغداد ، مساحت : ۱۷۳۲۵۹ مربع میل نفوس ۸۶۳۴۰۰۰

پرچم : سه قطعه افقی سرخ،سفید و سیاه و باسه ستاره سبز روی قطعه سفید واحد پولی دینارمعادل یکصدوبیست افغانی.

شرح : ـ عراق نام جدید بین‌النهرین (میسوپوتیمیا) است و شامل ولایات قدیم ترکی بصره .بغداد وموصل میباشد . از شمال با ترکیه، از شرق با ایران،از جنوب باخلیج فارس، کویت و عربستان سعودی و از غرب با اردنیهٔ و سوریه محاط است . مملکت اکثرش سطح هموار دارد .تفاوت حرارت زیاد است در تابستان درجه حرارت درسایهٔ ۱۲۰ درجه فارن هایت ودر زمستان یخ بندان شدید دارد خاك آن فوق العاده حاصلخیز است .

منابع و صنایع : ـ گندم ، جو، برنج ارزن و پنبه حاصلات عمده زراعتی است . درکوهستان های‌کردستان تنباکومی‌روید خرما هم‌میشود. درشمال‌مالداری گوسفندزیاداست‌که پشم وپوست‌آن صادرمیشود. صادرات خرما و جو معادل‌هفتاد فیصد صادرات آن میباشد (به استثنای پترول) عراق از ممالك بزرك تولید کننده پترول دنیا است .در ۱۹۶۳ ـ تولیدات پترول آن از پنجاه وپنج ملیون تن بیشتر بود .

پلان پنجسالهٔ عراق با مصرف یك و نیم ملیارد دالر ۲۴ پروژه بزرگ را پیش میبرد.

تاریخ و حکومت : ـ وادی بین النهرین دجله و فراط محل شهر های قدیمه اریدو و اورنینواو بابل بود کاتور سه هزار سال قبل میلادی سومیری ها بالای یونان مصر ، قبرس ، تاثیر داشت در جنگ عمو می اول عراق (بنام میسو پوتیمیا) از ترکیه گر فته شد جامعه ملل قیمو میت ان را به بر تانیه سپرد . این قیمو مت د ر ۳۲ پایان یافت و عراق بحیث یك مملکت آزاد عضو جامعهٔ ملل شنا خته شد .

در ۱۹۲۱ امیر فیصل پادشاه حجاز ،امیر عراق انتخاب شد . در ۱۹۲٤ شا هی انتخاب شد در۱۹۲٤ شاهی مشروطه اعلام گردید. در ۱۹۳۳ پسر ش غازی پادشاه شد و لی در یك تصادم موتر در ۳۹ سالگی کشته شدو پسرش فیصل دوم بر تخت نشست .

در ۱٤ جولای ۱۹۵۸ امیر فیصل کشته‌شد و جنرال عبدالکریم قاسم صدراعظم رئیس جمهوریت شد که می گفت سیاست‌جمهوریت عرب متحد را تعقیب خواهد کرد .

در ۱۹۶۳ قاسم از حکو مت جدا سا خته شد و در ۹ فبروری کشته شد .

یك قانون اساسی موقتی در سا ل ٦٤ یك دوره انتقالی سه ساله را اعلام‌کردوعلایق زیاد را با جمهوریت عرب متحد وعده داد .

در ۲۰ نومبر ٦۳ عبدالسلام عار فرئیس جمهور اعلام گردید و در ۱۹۶۶ در حادثه هلیکوپتر وفات شد و برادرش میجر جنرال عبدالرحمن عار ف به ۱۰ می ۱۹۶۷بریاست جمهوری و صدار ت عرا ق حلف وفادار ی یاد کرد . و به تاریخ ۱۷ جولا ی ۱۹۶۸ با یك کود تا ی سفید جنرال‌حسن البکرمقام ریاست جمهور ی را اشغال نمود .

در ۱۵ جون ۱۹۶٤ همه با نکها ، کمپنی های بیمه واکثر صنایع ملی سا خته شد و این امر شامل کمپنی های نفت نبوده‌است.

معارف و مذهب : تعليمات ابتدا يى و مسلمانند عيسو ى ها يكصدو پنجاه هزار قانو ى رايگان واجبارى است . تابعين دارند .
دفاع : خدمت نظام بين سنين ۱۸ و ۲۵ عربى زبان اكثريت است . نفوس همه اجبارى است .

جمهوريت متحد عرب

پايتخت : قاهره . مسا حت (۳۸۶ر۱۰۰) مربع ميل ، نفوس (تخمين ٦٨ ملل متحد ۰۰۰ر۶۸۰ر۳۱) پر چم : قطعا ت افقى سرخ ، سفيد وسياه واحد پولى : پوند مصرى معادل يكصدو بيست افغانى .

شرح : جمهوريت متحد عر بى تنهاشامل مصر است زيرا سور يه كه از اول فبرورى ۱۹۵۸ تا ۳۰ سپتمبر ۱۹۶۱ با ان متحد بود از اتحاديه خار ج گرديد .

جمهوريت متحد عربى (مصر) كه از ۱۹۵۳ جمهوريت بوده از شما ل با مديترانه از شرق با دولت نام نهاد اسرائيل وبحيره احمر از غرب باليبيا واز جنوب با سو دان محاط ميباشد .

جزيره نماى سينا در بحيره احمر امتداد دارد . خليج عقبه به شرق ان وابنا ى سويز كه داخل مصر واقع است كانال سويز رابا مديترانه وصل ميكند . حق اداره بالاى غازه توسط يك قرار داد متار كه در ۱۹۴۹ به مصر داده شد . در ينجا مها جر ين فلسطين به امداد ملل متحد زند گى ميكنند.

اسكندر يه بندر عمدهٔ آنست . قاهره بزرگترين شهر ان بوده از نگاه آثار عتيقه خيلى غنى ميباشد .

اهرام مصر و ابوالهول . خرابه ها ى كار ناك ولقصور را مى توان از آثار عتيقه جمهوريت مذكور نام گرفت .

منابع و صنايع : زمين هاى حاصلخيز در وادى نيل و دلتا ى ان بشما ل قاهره واقع است . در يا ى نيل نزديك به سه هزار مربع ميل را باآب ودلدلزار فرا گرفته‌است. سيزده هزار مربع ميل زمين تحت زرا عت غله سبز يجات ، پنبه و نيشكر است كه شامل انگور ، خرما ، انجنير ، انار ، كيله، ميوه هاى فاميل ليمو و زيتون ميباشد .بند عالى اسوان درمصر جنوبى تقريباً بيشتر از چار مليون جريب‌زمين‌زراعتى جديدبه‌جمهوريت عربى متحد داده است .

از معادن آن فاسفيت ، پترول ، طلا آهن ، زمبچ، مس، بيريل، هرانيت وسلفر ميباشد .

قانون جديد ملك دارى در ۱۹۶۱ حداكثر جايداد را از چار صد جريب فى نفر به دو صد جريب فى فاميل محدود ساخته همانطور هم نزديك به نود فيصد صنايع را ملى ساخته اند .

جمهوريت عرب متحد فابريكه هاى نساجى ماشين هاى نختابى ، سمنت ، وفابريكه هاى كود مصنو عى و صنعت فلم گير ى دارد . براى ممالك عربى زبان سينما تهيه ميكند .

صادرا ت عمدهٔ ان پنبه ، برنج ،محصولات معدنى ، منسوجات ، يخچا ل ، تاير موتر ، سمنت وسامان برقى ميباشد .

تاريخ و حكومت : ريكارد امپرا طور ى هاى قديم در مصر به چار هزار سال قبل از ميلاد ميرسد . يك مدنيت عالى افرادپيشوايان مذهبى براى ساليان دراز برغلامان‌حكمفرمايى ميكردند . از ان سپس اسور ى ها .فارسى ها يونا نى ها ، رو مى ها ، سارا سن‌ها ، ترك ها ، فرانسوى ها(ناپليون) وبرتانوى‌ها انرا در اختيار در آوردند خديو ها ى‌مقرر شده از طر ف سلطان هاى ترك و ايسراى موروثى مصر بودند ولى اجراآت شا ن‌موجب شد اروپاييان بر مصر راه يابند برتانيه كه از ۱۴۴۲ بر مصر نو عى تسلط يا فت در ۱۹۱۴ آنرا تحت الحمايه سا خت اين نوع تسلط در ۱۹۲۲ خاتمه پذير فت از ان به بعد برتانيه آزادى داخلى مصر را برسميت

شناخت ولی سودا ن امنیت و مواصلا ت را برای خود نگهداشت .

فواد اول در ۱۵ مارچ ۱۹۲۲ پادشاه‌مصر شد . در ۱۹۲۳ قانون اسا سی رویکارامد بعد فواد فاروق اول پادشاه شد ولی او در ۱۹۳۷ به سن بلوغ و اشغال سلطنت‌رسید.

ملکهٔ اول او فریده ذوالفقار بود و ملکه‌دوم اونریمان صادق . فـــارو ق در ۱۹۵۲ از سلطنت کناره گرفت واز مملکت خار ج‌شد. پسرش احمد فواد دوم متولد در هما ن‌سال جانشین تعیین شد . ولی در سال ۱۹۵۳ مملکت مصر جمهوریت اعلام شد .

در سال ۱۹۳٦ برتانیه در اثر مـــوافقهٔ جدید ی دفاع سودا ن را با مصر یکجـــا تعهد کرد . ده هزار عسکر و چهار صد نفر قوای هوایی برای دفاع کانال سویز برا ی بیست سا ل نگهداشت در اسکندر یه و پور ت سعید مراکز بحریه قایم نمود .

مصر عضو موسسه ملل متحد شد و در ۱۹٤٤ در تاسیس جامعه عرب پیشقدم گردید در سال ٤٧ از مجلس امنیه وحد ت سودا ن ومصر واخرا ج قوای برتانو ی را از خا ك مصر و سودا ن تقاضا کرد . در ۱۹۵۱ مصر قرار داد سال ۳٦ خود را با برتانیه ملغی کرد . سو دان در ۱۹۵٦ باثر حمایه مصر آزاد شد .

انقلاب ۱۹۵۲ جنرا ل محمد نجیب را به میان آورد . فاروق مخلوع شد . قـــانون اساسی منحل گردید .

در۱۸ـ اپریل۱۹۵٤ جمال‌عبدالناصرنجیب را دور کرد و خود صدارت را اشغال نمود. در ۱۹۵٦ در اثر انتخابا ت جمال عبدالناصر رئیس جمهور مصر شد .

قانون اساسی جدید رویکار گردید .آزادی مذهب ، گفتار ، اجتماعا ت و مالکیت اعـــلام شـــد .

در ۱۹۵٦ امریکا ، برتانیه وبانك‌بین‌المللی از کمك به مصر برای اعمار بند اسوا ن شانه خالی کردند . جمال عبدالناصر کانال سویز را ملی ساخت . و دارا یی کمپنی کانال را تحت اداره گرفت .

پسانتر مصر از اتحاد شوروی برای اعمار بند کمك گرفت ومرحلهٔ اول بند در ۱۹٦٤ تکمیل شد .

جنگها ی سرحدی‌با دولت نام‌نهاد اسرائیل منجر به حمله اخیر الذکر بر شبه‌جـزیره سینا گردید (۲۹ ـ اکتوبر ۱۹۵٦) مصـــر تقاضا آتش بس را از طـرف بـرتانیـه و فرانسه رد کرد . به ۳۱ ـ اکتوبر ایـــن دو کشور بر مصر به بمبار ی آغاز کردندو به ۵ـ٦ نومبر قوای خود را بر خا ك ان پیاده کردند .

مصر و دولت نام نهاد اسرائیل امر اتش بس ملل متحد را قبول کردند . فرانسه و انگلیس نیز آنرا متابعت کردند و بتاریخ ۷ نومبر جنگ خلاص شد .

يك واحد قوای ملل متحد . در غزه‌سرحد مصر واسرائیل را محافظه مینمود غزه دارای يك انجمن تقنینی است که دارا ی ده عضو مصر و ده فلسطینی میباشدکه باوالی غـــزه کمك میکنند .

بتاریخ اول فبروری ۱۹۵۸ جـــمهوریت عرب متحد اعلام گردید و این شامل مصرو سوریه بود .

یمن نیز بحیث عضو فدریشن داخل شد. سوریه بتاریخ ۳۰ سپتمبر ۱۹٦۱ از اتحادیه خار ج شد .

بتاریخ ۱۹ می ۱۹٦۷ جمال عبدالناصر تقاضا کرد قوای ملل متحد از امتداد ۱۱۷ میلی سرحد جمهوریت عرب متحد و اسرائیل خار ج شود . قوای مصری غزه وشـــر م الشیخ را دو باره اشغال کردند وبتاریـخ ۲۲ می ابنای تیران را در دهنهٔ خلیج عقبه بمقابل کشتی‌های اسرائیلی مسدود ساختند. بتاریخ ۵ جون ۱۹٦۷ قوای اسرا ئیل بـــر علیه جمهوریت عرب متحد ، عرا ق وسوریه بحمله و تجاوز آغاز کرد و جنگ در گرفت. اسرائیل قبل از بمیان آمد ن متار که غزه شبه جزیره سیناو سا حل شر قی کا نا ل سویز را اشغال نمود و خلیج عقبه را دوباره برای کشتی رانی خود باز کرد .

معار ف و مذهب : عناصرنژادی‌جمهوریت عبارتند از فلاحین (مصر یان قدیم) بدو ی ها (عرب های چادر نشین) و نوبیبایی هـــا (يك گروپ مخلوط) نودو يك فیصد نفو س مسلما نست . نزدیك به هشت فیصدعیسوی میباشد . معار ف از سن هفت برا ی همه اجباری وتاپایا ن پوهنځی مجا نی است.

پوهنتون الازهرقاهره مر کز مشهور تعلیمات دینی است . پوهنتون های دیگر عبار تند از قاهره ، اسکندر یه و هیلیو پو لیسس واسیو ت . عربی زبان رسمی است. پوهنتون امریکا یی قاهره و ښوونځی برای دختران (تا سا ل چار دهم تعلیمی) وغیره را نیز داراست .

دفاع : خدمت نظام اجباری استجمهوریت عرب متحد در شر ق میا نه کشور یست دارا ی نظام دفا عی مقتدر بشمو ل تحت البحر ی ها . طیارا ت جت را کت ها و همه انواع اسلحه موردن .

کانال سویز : بطول ۱۰۳ میل مدیترانه وبحیره احمر را با هم وصل میسازد .عرض اقل ان ۱۹۶ فت و ده انچ است . در اپریل ۱۸۵۹ کار احداث ان توسط یك تیمفرانسوی آغاز شد . رهبری آنرا شخصی بنا مفردناند دولیسیپ داشت . پایان کار در نو مــبر ۱۸٦۹ بود .

برتانیه بالاخره در ۱۹۵٤ موافقه کردتمام قوای خود را از کانا ل در ظرف ۲۰ مــاه خار ج سازد .

اشغال برتانیه به ۱۳ جون ۱۹۵٦ خاتمه یافت . یکماه بعد جمال عبدالناصر کانا ل را ملی ساخت واعلام کرد منافع ان برا ی اعمار بند اسوان بکار خوا هد رفت .

تادیات مولده از ملی ساختن کانا ل از طرف جمهوریت عربی متحد به تاریخ او ل جنوری ۱۹٦۳ پایان پذیرفت . بعد از ملی ساختن جمهوریت عرب متحــد کــانا ل را عریضتر و عمیقتر ساخت طی سا لیکه از سی جون ۱۹٦٦ خاتمه یافت بیست هزار کشتی از کانا ل عبور کرد و عایدا ت ان یکصدو نودو هفت ملیون دالر بود .

کانال سویز که در اثربمبارا ن اسرائیل یك عده کشتی ها در ان غرق گردید . از طرف حکو مت جمهوریت عر ب متحدبتاریخ ٦ جون مسدود اعلام گردید .

عدن وعر بستان جنو بی

در نومبر ۱۹٦۷ بالاخره برتانیه مستعمرهٔ عدن وعربستان جنوبی را بهمردمانواگذارشد ویك کشور دیگر نیز در جمع کشور هایآزاد دنیا افزود گردید .

ساحه این کشور عبار ت از قسمتغربی ساحل جنوبی عربستان است . مسا حتعدن ۷۵ مربع میل ونفوس آنبیشتر ازدوصدوپنجاه هزار میباشد . تما م تحت الحما یگیشامل ۱۱۲ هزار مربع میل مسا حه بوده بقــرار تخمین ۱۹٦٤ یك ملیون نفوس دارد . گروپ های ملیون برای آزادی عد ن مجادلا ت بنا کردند این مجادلات در سالها ی ٦۳ ـ۱۹٦۷ شدت اختیار کــرد قویتــرین این گروپ ها فلاسی نام داشت . یك گروپ دیگر بنا م (ان . ال . اف) یاد میشد .

عــدن نمك ، سگرت ، صابون و ماهــی تولید میکند . یك بندر آزاد است.یك تصفیه خانه پترول دارد که سالانه پنج ملیون تن تیل را تصفیه میکند .

عربستان سعودی

پایتخت : ـ ریاض .مساحت ۸۷۰۰۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ۷٫۱۰۰٫۰۰۰ . پر چم سبز با شمیر سفید تحت کلمهٔ توحید واحد پولی ریال معاد ل ده افغانی .

شرح : عربستان سعودی چار پنجم شبه

جزیرهٔ عربستان را اشغال کرده اســت . بحیره احمر قسمت عمدهٔ سا حل غر بی‌آنرا اشغال نموده است . خلیج فارس به شرق ان قــرار دارد . ارتفاعا ت غــر بی بطر ف شرق پایین آمده بالاخره بسوا حل خلیج فارس به ریگستان خشك و خا لــی مبدل میشود . به غرب و شما ل ان اردینه، بشما ل وشما ل شر ق ان‌عراق و به‌شمال شرق ان کویت هم سرحد مشتر کی دارد. عمان وعدن در جنوب مانع تماس عربستان به بحیره عربستان شده اند . یمن قسمتی از سرحدا ت غربی آنرا احتوا میکند . به طرف مقابل خلیج عقبه شبه جزیره ســینا واقع است و ان به جمهوریت عربی متحد متعلق اســت .

عربستان سعودی شامل چار ولا یــت است : نجد ، حجاز ، اسیر والحصه که‌فعلا بنام ولایت شرقی یاد میشود .

در حجاز . مکهٔ معظمه و مدنیه منور ه‌واقع است . در مدینه منوره مسجد نبو ی و در مسجد نبوی مقبرهٔ پیغمبر اسلام حضــر ت محمد صلی الله علیه و سلم واقع است که بتاریخ ۷ جون ٦٣٢ مطابــق ۱۲ ربیع‌الاول سال ۱۱ هجر ی قمر ی رحلت فرمودند .

منابع و صنایع : عربستان سعودی دارای یکی از مخازن بزرگتر ین پترو ل دنیااست فعلا کویت در دنیا مقام اولیت را درتولیدات پترو ل حایز است و عربستان کشور دومین است تولیدا ت سا ل ٦٣ ان ۸۱ ملــیو ن تن متریك بود .

از عایدا ت پو لی فروش پترو ل‌مصارف دولت . اصلا حا ت داخلی و بهبود صحی مردم فراهم میشود از معادن دیگر ان طلا، نقره، آهن است تولیدا ت ان خرما ، گندم ،جو میوه ، پوست وپشم است . مالداری ان شامل شتر ، اسپ ، خرو گوسفندمیباشد.

صادرا ت ان علاوه بر پترو ل شا مــل پوست وپشم میباشد .

تاریخ و حکو مت : نجد مر کز وهابیون در قرن ۱۸ به تصرف ترکــان در امــد در ۱۹۱۳ ابن سعود موسس ال سعود . ترك‌ها را مغلوب وولایا ت ترکی الحصه رامتصرف شد .

در ۱۹۲٥ حجاز را و در ۲٦ قسمت زیاد اسیر را بتصر ف خود در آورد .

نو ع‌حکومت شاهی مورو ثی است . اعلیحضرت سعود ابن عبدالعزیز که درسا ل ۱۹٥۳ بجا ی پدرش بر تخت نشست درسال ۱۹٦٤ در اثر مشوره فامیلی از ســلطنت برکنار شد و شاهزاده فیصل ولیعهد برادر اندر او به عنوان وایسرا ی برتخت نشست وبتاریخ دوم نومبر بجای‌اعلیحضر ت سعود پادشاه خطاب گردید .

معارف و مذهب : تعلیما ت ابتدا یی ، متوسط وثانو ی رایگا ن است ولی اجباری نیست بیش از ده فیصد بودجه به معار ف مصر ف میشود . نفوس کاملا مسلمان اند.

عربستان موافقات دفا عی با ممالك جامعهٔ عرب دارد .

فرانس

پایتخت : پاریس . مساحت : ۲۱۲۹۱۸ مربع میل نفوس بقرار تخمین ملل در۱۹٦۸ـ ۱۰ر٤۹٫۷۹٥ . پر چم : سه قطعهٔ عمودی آبی ، سفید . وسر خ واحد پولی فرانك معادل نه افغانی .

شرح : جمهوریت فرانسه . غر بی ترین کشور اروپا ی مرکزی بین ٤۲ و ٥۱ درجه عرض البلد شمالی واز ۷ در جه ٤٥ دقیقه طول البلد شر قی تا ٤ در جه و ۳٥ دقیقه طول البلد غربی امتداد دارد . از شر ق وشمال شرق با بلجیم ، لوکمسبورگــك ، سارو جر منی محاط است . جهیل جــینوا انرا از سویز رلیند والپ های کرا یا ن و مار تینیم انرا از ایتالیا جدا میسازد . به جنوب ان مدیترانه و هسپانیه واقع است.

در غرب ان خلیج بسکی و بحر اطلس

واقع است و در شما ل ان كانا ل انگلستان وابنای دو ور ، انرا از انگلستا ن جداميسازد به غرب آن قفقاز ميبا شد ، بلندترين كوه ان عبار ت از مونت پلان ميباشدكه بين سرحدات ايتاليا وفرانسه واقع بوده واخيرا تو نل موتر رو معرو في از ان گذشته هر دوكشور را بهم مربوط ساخته است . طو ل ايـــن تونل ۱۱٦۰۰ متر (هفت ميل و يك ربع ميل) ميباشد .

جزيرهٔ كار سيكا بين ايتا ليا وفرا نسه جزء فرانس بشمار ميرود مر كز آن شهر از اسيو است كه محل تولدناپليون بوناپارت ميباشد . دريا ها ی سين لوار ، كارو ن ورون خاك فرانس را ابياری ميكند .

طول راه های ابی مملكت بشمو ل كانال ها به ۸۲۰۰ ميل ميرسد .

منابع و صنايع : ساحهٔ زرا عتی فرانس شامل ۲٤۸ مليون جريب زمين است كـــه بالای ان بيست فيصد نفوس فرانس كـــار ميكنند . قيمت تو ليدا ت زرا عتی سالانه به ۱۱۳ مليارد دالر می رسد گند م ، جو، جواری ، برنج ، ميوه ها وسبزيجا ت از محصولات زراعتی انست .

مالداری . تربيه ماهی برای فروشـــ و جنگلداری هم مصرو فيت مردم را تشكيل ميد هد . فرا نســ چـــا ر مـــــين كشور جهان در توليد گوشت گاو ،خوك و هشتمين كشور در تو ليد گوشت گوسفند وبره است .

توليد مرغ نيز وسعت دارد . در حدود يك ونيم مليون دهقان فرانس به كوپراتيف ها مربوط اند .

از معادن مملكت می توان زغال ســـنگ اهن ، تيل ، های معدنی ، اسفالت ، نمك وپوتاس رانام برد . توليدا ت بر ق فرانس نزديك به نود مليارد كليوا ت سا عت در سال است . غاز نيز توليد ميكند .

منابع پترولی صحرای اعظم (در افريقا) سالانه بيست وسه مليو ن تن ميتر يـــك پترو ل توليد ميكند .

فرانسه از بزرگترين توليد كـــنندگا ن يورانيوم در اروپا ی غربی است . از۱۹٦۰ به بعد فرانسه چندين انفجار اتو می راعملی ساخته است .

از مصنوعا ت ان مواد كيميا وی .ابريشم منسو جا ت نخی ، عطر يا ت ، اتو موبيل، طياره كشتی وساما ن بر قی ميباشد .

تاريخ و حكو مت : انقلاب فرا نســـــه ۱۷۸۹ – ۱۸۹۳ منجر به تشكيل جمهور يت شد . ازان بعد جمهور يت او ل امد كه با ناپليون به امپرا طور ی مبدل‌شد. از ان بعد ۱۸٤۸ – ۱۸۵۲ سلطنت رويكار شد . باز جمهوريت دوم (تا ۱۸۷۰) و جمهور يت سوم تا ۱۹٤٦ و جمهـــوريـــت چـار م تـــا ۱۹۵۸ و جمهوريت پنجم از ان بعد بميا ن آمـــــد .

فرانس در جنگ عمو می او ل تلفا تمالی وجانی زياد برداشت زيرا المان انرا اشغال كرد . پسانتر به كمك برتانيه وامريكا المان را شكست داد و معاهدهٔ ورسا ی از المان الزا ســ و لور يـــن را برا ی فرانس‌بدست او رد بعد تر در اثر كمی كنترو ل متحدين بالای المان ادولف هلتر و حـــزب نا زی ترتيبا ت انتقام گرفت . فرانس در ماه می ۱۹٤۰ دوباره اشغال شد .

پاريس بتاريخ ١٤ جون همان سا ل‌فتح شد . جنرال دوگو ل در افريقا قوا يی ايجاد كرد وقتی در ۱۹٤٤ فرانس توسط متحد ين نجات داده شد . دو گو ل صدراعظم حكومت موقتی ان شد ۷ نو مبر ٤٤ تا جنـــور ی ۱۹٤٦ جنرال شار ل اندر ی مار ی جوزف دو گول در اول جون ۱۹۵۸ صدراعظم‌فرانس شد . در سپتامبر هما ن سا ل قانون اساسی تهيه كردگی دو گو ل از طر ف مرد م‌فرانس تايد گرديد .

جنرال دوگو ل بحيث اولين‌رئيس‌جمهوريت پنجم بتاريخ ۱۱ سپتمبر ۱۹۵۸ انتخاب‌شد. او ميشل دو بر ی را برا ی صدار ت‌انتخاب كرد . ودر ۱۹٦۲ جارج پامپيدو به صدارت انتخاب شد . در انتخابا ت ريا ســـــت جمهوری ٦٦ دوگو ل باز كانديد شد ولی در دور اول با حصول ٤٤ فيصد ارانا كا م شد د ردوره دوم با حصول ۵۵ فيصد بررفيق خود ميتراند غالب گرديد . در انتخـابا ت ۱۹٦۹ شابان دالما س بحيث رئيس جمهور

انتخاب گردید .
قانون اساسی موجوده یك هیئت ادار ی قوی را تحت اثر رئیس جمهور ایجاد کرده اســـت .
قوهٔ تقنینیه فرانس عبار ت از شورا یملی و سنا میباشد رئیس جمهور برای هفت‌سال انتخاب میشود او صدراعظم را تعیین میکند. اگر بخواهد پارلما ن را منحل میسازد و در وقت بحران می تواند تمام قوت را بد ست بگیرد . شورا ی ملی شامل ٤٨٢ نفر وسنا شامل ٢٧٤ نفر است .
قانو ن اسا سی جدید فـرانس بـرای مستملکات فرانس امکان این را داد که در مورد اتیه خود اظهار نظر و عمل کنند . در نتیجه قسم اعظم شان ازاد شدند وبعضا داخل یك جامعهٔ فرانسوی با قی ماندند. به اساس یك قانون در ١٩٦٦ زنان حق این را پیدا کردند که کار کنند در بانك هاصورت حساب داشته باشند و مالك تجارتخـانه و موسسا ت شخصی خود باشند .
معارف و مذهب : تعلیما ت ابتدا یـی متوسط وثانوی رایگا ن و بین سنین ٦و١٦ اجباری است . (١٧) پوهنتون دارد .
مردمان فرانسه رومن کاتو لیك هستند . در حدود یك ملیون پرو تستانت دارد .دولت ازادی مذهب را قبول کرده است .
کار فرما و کارگر هر دو به صـندو ق حمایه کلان سالان پول مید هند .
علاوه بران امکانا ت مسا عد ت فامیلی بیمه اجبار ی اجتما عی برای مریض ،مادران حامله ، اشخاص‌مصاب به تصادمات ،منجـر به نقص اعضاء و مرگ موجود است .
دفاع : خدمت نظام هجده ماه است. .در حدود نه صد هزار نفر عسکر منظم واما ده دارد . در سا ل ١٩٣٠ این رقم به ٧٧٠هزار نفر تقلیل یافت .
فرانسه عضو ملل متحد ، ناتو ، سیتو ، جامعهٔ اقتصادی اروپا و جامعهٔ فرانسو ی است دوگول قوای نظامی خود را در ١٩٦٦ از ناتو خار ج ساخت مرکز ناتورا نیز از فرانسه کشید وی همچنان به عضویت خود در ناتو ادامه داد .
جامعهٔ فرانسوی : به اساس قانون‌اساسی ١٩٥٨ و تعدیلا ت بعد ی این جامعه مرکب است از فرانسه وشش کشور از جملهٔ ١٢ کشور ی که در ١٩٦٠ در افریقا از فرانسه به ازادی رسیدند .
اینها عبارتند از جمهوریت افریقای‌مرکزی چاد ، کانگو (برازاویل) گابون ، ملاگاسی‌و سنیگال .
همانطور هم چار شعبهٔ ماورا ی بحار ، هفت قلمرو ماورا بحار ویك کاند و مـــی نیم (هبرید های جدید) .
سومالی لیند فرانســوی : واقـــع بین ایتیوپیا و سو مالیا که از عربستا نسعودی با ابنای با ب المند ب جدا شده است . جیبوتی شهر عمدهٔ ان میباشد . نصف تجارت خار جی عربستا ن از راه جیبو تی صور ت میگیرد .
فرانسه در ١٩٦٦ اعلان کرد که در ١٩٦٧ در سو مالی لیند فرانسو ی برای ازا دی‌ان یك رای گیر ی صور ت خوا هد گر فت . در اثر این رای گیر ی سومالی لیندتصویب کرد که فرانسو ی بما ند و لی نام ان بـه انارسی وایسا س تبدیل گردد .
گواد لوپ : از دو جزیرهٔ عمده در غرب الهند که از ١٦٣٤ بتصر ف فرانسه بوده‌و در پار لما ن فرانسه ذریعه دوسنا تور و سه وکیل ازان نما یند گی میشود . نفو س ان بیش از سه صد هزار نفر است.مرکز ان باس تیر نام دارد . توریزم از مـــنا بـع مهمهٔ ان میباشد .
مارتینیك : یکی از جزایر غر ب الهندکه از ١٢٣٥ بتصر ف فرانسه بوده اســت در ١٩٤٦ بحیث یك شعبهٔ شنا خته شد و دو سنا تور وسه نماینده از اندرپارلمان فرانسه نمایندگی می کند .
این جزیرهٔ به خاطر کوه اتش فشا نپیلی مو فست که در ١٩٠٢ به اتشفشا نی اغاز کرده سی هزار نفر سکنه شهر سنت پیر را کشت . همدرین جزیره جوزفین‌خانم‌امپراطور فرانسه تو لد شده‌است مر کز ان فور ت در فرانسه است نفوس ان بیش از سه صـد هزارنفراست که اکثر باز ماند گا ن غلامان می باشند .
گیانای فرانسوی : در سا حل‌شمال‌شرقی امریکا ی جنو بی یك شعبه (ولایت)جمهوریت فرانسه بوده یك سنا تور ویك وکیل ازان

در پارلما ن فرانسه نما یند گی می کند. نفوس ان سی و پنج هزار است . نود فیصد گیانا با جنگلها مستور است . معادن طلای ان مشهور است .

پولی نیشیا ی فرانسو ی : بیش از۱۳۰ جزیره در اوقیا نوس ارام‌جنوبی‌وجود دارد مشهور تر ین ان تا هیتی است که در ان نود هزار نفو س جزایر اداره میشود .زیبایی زنان و جلوه منا ظر طبیعی تاهیتی راهومن ملویل . پول گو گن چار لس دارو ین . ورابر ت لو یی ستیو نسن یادکرده‌اند.

جزایر جدید : یك کاندو می نیم که از ۱۹۰٦ ببعد مشتر کا توسط فرانسه وبرتانیه اداره میشود .

وعبار ت از یازده جزیره بزرگ و ٦۹ جزیره کوچك واقع به شما ل شر ق‌کالیدو نیا ی جدید و به غرب فیجی میباشد دواداره دارد یکی فرانسوی ویکی انگلیسی . تعداد نفوس ان هفتاد هزار است .

فلپین

پایتخت : کیزان ستی (لوزو ن).مساحت: ۱۱۵۷۰۷ مربع میل . نفوس (تخمین ملـــل متحد در ٦۸) ۰۰۰ر۹۹۳ر۳۵ . پر چـــم : قطعات افقی ابی‌وسر خ باحاشیه‌سفیدوافتاب وسه ستاره طلایی واحد پولی : پیسو معادل یازده افغانی .

شر ح : جمهوریت فلپین یك مجمو عـهٔ جزایر بحر الکاهل غربی اسـ ت‌که از سا حل اسیا پنجصد میل فاصله دارد . تعدادجزایر ۷۱۰۰ و فاصلهٔ شما ل و جنو ب ان ۱۵۰ میل و فاصلهٔ شر ق وغرب ان ٦۸۳ میـــل است از جزایر عمدهٔ ان لوزو ن ، مندانا ، سامار ، نگروس ، پالاوان ، پانی . وغیره میباشد . خلیج مانیلا با مساحت ۷۷۰ مربع میل و محیط یکصدو بیست میل ازبهتر ین بنادر جنوب شر ق اسیا را تشکیل میدهد. کشور فلپین دارا ی تقریبا ده اتش‌فشا ن فعال است .

گیزان ستی نزدیك مانیلا پایتخت رسمی است ولی چون تکمیل نشده اکثر ادارا ت دولتی هنوز در مانیلا میباشند .

منابع و صنایع : زرا عت ، مالدار ی ، کان کنی و جنگلداری و ماهـــی گیـر ی مصروفیت های عمدهٔ مردم است جنگـــلها شصت فیصد مسا حه کشـــور را تشکیل مید هد . صمغ ها ، نباتا ت ، رو غنی ، پوست های نباتی رنگ دار نباتا ت طـــبی وغیره نیز تولید میشود .

طلا ، نقره ، سرب ، جست ، مس آهن زغال سنگ ، پترو ل وغیره نیز دارد .

محصو لات عمدهٔ زرا عتی ان برنج پا ی کوب ناشده ، نیشکر ، جوار وتنباکومیباشد.

تاریخ و حکو مت : مجیلان در ۱۵۲۱ به مانیلا رسید . هسپانیه انرا در ۱۵٦۵ اشغال نمود . در ۱۸۹۸ جزایر مذکور به اضـلاع متحدهٔ امریکا واگذار شد وان هم طور که کشور مذکور در بد ل ان قیمتی به‌هسپانیه قایل گردید .

در ۱۹٤۱ جاپان بر فلپین حمله کرد . در ماه می ٤۲ جاپا ن انرا به قبضه خـود در آورد و در سپتمبر ۱۹٤۵ از آنجا اخرا ج شـــــد .

در جولای ۱۹٤٦ جمهور یت ازاد فلپین اعلام شد و این بر اساس موافقه ای بود که در ۱۹٤۳ کانگرس امریکا بعمل آورده بود.

یك مجلس سنا شامل ۲٤ عضو منتخب برای شش سا ل ویك مجلس نماینـد گا ن شامل ۱۲۰ وکیل منتخب برا ی چهـــــار سال دارد . تما م منابع طبیعی مملکـــت به دو لت متعلق است واستفاده از انهـــا مختص به تبعهٔ فلپین و موسسا تی است‌که شصت فیصد سر مایه ان به فلپینی هـــا متعلق باشد در ۱۹٦٤ امتیاز انکشا ف‌منابع طبیعی کشور و تصا حب و چالان کرد ن وسایط مفاد عامه تا ۱۹۷٤ به تبعهٔ اضـلاع متحده امریکا نیز داده شد رئیس جمـهور

فردیناند مار کوس در ٦٥ وظایف خود را اشغال کرد در ٦٦ طی یك سفر به امریکا امر اجازه مراکز نظامی امریکا را در فلپین از نودو نه سال به بیست‌و پنج ســا ل تخفیف داد .

معار ف و مذهب : معار ف ابتدا یی و ثانو ی مجا نی است .چهار پو هنتو ن دارد زبان رسمی فلپینو است که بالای لهــجه شگالو ك ملایی استوار است انگلیســی و هسپانو ی نیز زبان های رسمی اند و در حکو مت وتجار ت بکار میرو ند هشتادو سه فیصد نفوس رو من کاتو لیك هستند .

مسلمین و بودیست ها در اقلیت هستند.

دفاع : فلپین وامریکا یك قرار داد دفاع مشتر ك دارند که در موقع تعر ض خار جی اشترا ك مسا عی را وعده‌میدهد. عضو ملل متحد وسنتو می باشد .

فنلیند

پایتخت : هلسنگی . مسا حت : ۵۷۲ر۳ مربع میل . نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحــد ۶۲۲ر۰۰۰) . پرچم : صلیب آبی با لا ی زمین سفید . واحد پولی مارك معاد ل‌چارده افغــا نی .

شرح : جمهوریت فنلیند در شما ل‌اروپا از شما ل با نارو ی . از شر ق با اتحـاد شوروی از جنو ب‌باخلیج‌فنلیند ، اتحــاد شوروی و بحیرهٔ بالتیك و از غر ب باخلیج بونتیا ،سویدن و ناروی محاط میبا شد .

ساحا ت جنو بی و مرکزی نسبتا هموارو ساحا ت شما لی کوهستا نی است . (۷۰) فیصد مسا حت کشور جنگل دارا ست در حدود سه هزار میل راه های آبی دا خلی دارد .

جزایر الاند با آزادی داخلی مــربو ط فنلیند است گر چه نفو س شا ن سوید نی اصل اند و پانزده میل از فنلیند دوراستند.

منابع و صنایع : از جنگ عمو می دوم ببعد مملکت به سر عت صنعتی شده‌است. زراعت هنوز هم رو ل حیا تی دارد ، جو ، گندم ، کچالو می رویا نند . چو بکاری و تولید کاغذ هفتاد فیصد صادرا ت راتشکیل میدهد صنایع دیگران کشتی ساز ی ،فلزات ماشین باب ، خوراك ها ، نوشید نی ها ، منسو جا ت ساما ن چرمی و مواد کیمیاوی می باشند .

تاریخ و حکو مت : فنلیند ی های اصلی در حدود ۱٦۰۰ سا ل قبل از اورا ل بـــه فنلبند هجر ت کردند .

مرد مان سو ید نی بعد هجر ت مملکت را تحت سلطنت سوید ن واقع سا ختند (۱۱۵۴ ـ ۱۸۰۹) از ان بعد فنلیند تحــت نفوذ غیر مستقیم امپرا طور ی رو سیه رفت. در دسمبر ۱۹۱۷ فنلیند ازادی خود را اعلام کرد . ودر ۱۷ جولای ۱۹۱۹ یك جمهور یت شد . در نو مبر ۱۹۳۹ اتحاد شوروی انرا اشغال کرد .

در هنگا م حمله الما ن به شور ی‌فنلیند نیز برای رها یی خود جنگید .

در ٤٤ متار که با شوروی امضاء کرد در اپریل ۱۹٤۸ قرار داد همکار ی‌مشتر ك ده ساله با شورو ی امضاء کرد این قرارداد فعلا تا سا ل ۱۹۷۵ اعتبار دارد .

رئیس جمهور برا ی شش سا ل از طرف نمایند گان ملت انتخاب میشود . رئیس جمهور کابینه را تعین میکند یك‌مجلس‌تقنینی دارد . عدهٔ ان دو صد نفر بوده برا ی چار سال انتخاب میشوند .

معار ف و مذهب : کلیسا ی لــوتـرا ن کلیسا ی عمد هٔ فنلیند است . ازادی‌مذهب وجود دارد . بیسوادی در مملکت مــوجـود نیســت . زبا ن فنلیند از جمله زبا نها ی فننو ، او گرایی است. زبان سویدنی زبان دو م است . چهار پو هنتو ن دارد .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ۱۷ و ٦۰ اجبار ی است . بچه ها بعدسن‌۱۹ به‌خدمت نظام جلب می شوند . قوهٔ دفا عی فنلیند در اثر موافقه ان بعد جنگ عمو می دو م به ٤۱۹۰۰ نفر محدود شده است فنلیندعضو ملل متحد واتحادیه نادریك ا ست .

قبرس

پایتخت : نکوسیا . مسا حت : ۳٫۵۷۲ مربع میل . نفوس قرار تخمین ۶۸ ملل متحد ۶۲۲۰۰۰ . پر چم : نقشه طلایی قبرس بالای زمین سفید وشاخه های زیتون . واحد پولی پوند معادل یکصد افغانی .

شرح : [illegible] بتاریخ ۱۶ ــ اگست ۱۹۶۰ جمهور یت ازاد وعضو ممالك مشتر ك المنا فع . ملل متحد وشورا ی ارو پا یی شد . قبر س سو مین جزیرهٔ بزرگ مدیترانه است ، چهل میل به جنو ب ترکیه ، شصت میل به غر ب سوریه و ۳۵۰ میل بشر ق کو یت وا قع است . چار پنجم نفو س پیر و مذهب عیســـو ی ارتو دوکس یو نا نی و بقیه نفوس مسلمانان ترکی هستند .

منابع وصنایع: قبرســ کشور زرا عتـی است . ا نگور ، شراب ، میوه های فا میل نارنج ، کچالو و زیتون از تو لیدات عمدهٔ آنست و چهل فیصد صادرات جزیـره ر ا تشکیل مید هد و لی معادن ستون فقرا ت اقتصاد کشور ا ست مصنوعات شا مــل صنا یع خفیفه میبا شد سمنت و تصفیه پترول در حال ا نکشاف ا ست و ا ر دات کشور تقریبا دو چند صا درات آ نست .

تاریخ و حکو مت : قبرس در چهار هزار سال قبل از میلاد مسکون بود . در ۱۶۰۰ قبل از میلاد ا خا ئیان یونان با مرد ما ن قبرس تجارت دا شتند و بعد ا ز جـنگ تروجان (۱۱۸٤ قبل از میلاد) مستعمرا تی دران تشکیل دادنـد . ا ز نـصف قـر ن هشتم قبل از میلاد اول فنیقـی هــــا ، باز آ سوری ها ، مصری ها و فار سی هـا اسکندر ، تو لمی ها ، رو من ها ، بزنطین ها ، مسلما نان ، صلیبون ، ونیسی ها و ترك ها آ نرا ا شغال کردند . بر تا نیـه آنرا در ۱۸۷۸ به تصرف در آ ورد و د ر ۱۹۲۵ جـزء مستعمرات خـود سا خـت . تحریکات برای ا لحاق به یو نان بـا عث شد که بر تا نیه مجلس تقنینیه آ نرا د ر ۱۹۳۱ ملغی کرد. بعد جنگ عمومی دوم این مطا لبه باز بمیان آ مد . ا قلیت تر ك ها (تقریبا یکصد هزار نفر) با آ ن مخالفت کرد .

مخا لفت های ا یو کا ، ا تحا د یـهٔ زیر ز مینی مو جب ا قدا مات شدیدبرتانیه بشمول تبعید ا سقف مکا ر یو س سو م شد در ۱۹۵۹ مجا د لات مو قتا در ا ثـر موا فقه بین سران بر تا نوی ، یو نا نی، ترکی و قبرس متو قف شد . و قــر ا ر بران شد که رئیس جمهور جمهوریت نوایجاد قبر س از یو نان نژاد ها و معا ون ر ئیس جمهور از تر کی نژاد ها مو قع دا شتـه باشد یکی دراکرو تیری ودیگری در د کلیا مکاریو س بر یا ست جمهور ی و دا کـتر فا ضل کو چك به معا و نی ریا ست جمهوری انتخاب شد ند .

قانون ا سا سی کشور در ٦ ــ ا پر یل ۱۹۶۰ تصویب شد و آ زادی قبر س بــه ۱۶ ــ ا گست ۱۹۶۰ ا علام گردید .

در د سمبر ۱۹۶۳ باز زدو خورد یو نانی و تر کی نژاد آن شروع گردید .

مکاریو س خوا ست که به ضرر تر کی نژاد ا ن قا نون ا ساسی را تعدیل کنـد در ٤ مارچ ۱۹۶٤ ملل متحد فیصله کر د که یك قوه بین ا لمللی حفظ صلح ر ا د ر قبرس دایر کند . و لی جنگ دوام کرد تا اینکه در ۱۰ ــ ا گست ٦٤ هردو طر ف پیشنهاد متا ر که ملل متحد را پذیرفتند.

در ۱۹۶۵ پا رلمان کو شید دورهٔ ریاست جمهوری مکاریو س ا متداد بیا بد . قبرس در مجلس ا منیت سال ٦٥ موافقات ۱۹۵۹ خودرا منسو خ اعلام کرد . تر کیه بــا ز ادعا نمود که حکو مت یو نانی نژاد قبرس میخوا هد کشور را با مجلس امنیه ازهردو

طرف تقا ضای عدم تقویه کشیش ها ر ادیگر از قبر س ر فع گردید وآن عبا ر ت نموده در ا گست ۱۹۶۶ در ا ثر مدا خله از رفع بلو کادی بود که حکو مت قبر س اوتانت سر منشی ملل متحد یك بحرا ن بر تر کی نژادان قبرس و ضع کرده بود .

کویت

پا یتخت : شهر کو یت : مسا حت ۱۷۸ر۶ مر بع میل ، نفو س تخمین ۶۸ ملل متحد ۰۰۰ر ۵۴۰ بر چم ، قطعات افقی سبز ، سفید و سر خ با تشکل چا ر ضلعی سیاه وا حد پو لی : دینار کو یتی معادل یکصدو بیست ا فغانی .

شرح : کو یت کشور کو چك که د ر سابق تحت حمایه بر تا نیه بود در ۱۹ جون ۱۹۶۱ کا ملا آزاد شد کشور مذ کو ر در منتها الیه شما لی خلیج عر بستان (خلیج فارس) مو قعیت دارد . عراق ، عربستا ن سعودی و یك منطقهٔ بی طرف کویتی‌عربی به اطراف آن وا قع ا ست . شهر کو یت‌بندر عمدهٔ خلیج عر بستان میبا شد .

منا بع و صنا یع : پتر و ل که د ر ۱۹۳۸ کشف و د ر ۱۹۶۴ ا ستخر ا ج شد عمده تر ین منبع اقتصاد کشور را تشکیل مید هد .

کویت دو مین صادر کننده و چا ر مین تولید کنندهٔ تیل خام ا ست . ذ خا یر پترول آن بیشتر ازشصت بلیون بیرل‌تخمین شده ا ست تو لید روزانهٔ آن دو ملیو ن ویك‌ربع ملیون بیرل میبا شد .

عایدات‌فروش پترول سالانه کویت بیشتر ازیك بلیون دا لر ا مریکا نی ا ست .

تاریخ و حکو مت : از سا لیان مد ید ی درکویت سلیم الصباح حکمروا یی دا شته به اساس یك موا فقه سال ۱۸۹۹ بر تا نیه روابط خارجی آنرا اداره و تما میت خا ك آنرا تضمین میکرد . تا ا ینکه بتاریخ ۱۹ جون ۱۹۶۱ کاملا آزاد شد .

در همان سال عضو جا معهٔ عرب و د ر سال ۶۳ عضو ملل متحد شد .

اولین قا نون ا سا سی آن در ۱۹۶۳ بمیان آ مد . شورای ملی‌آن پنجاه عضو دارد . ودر ۶۵ – ا میر عبد ا لله سلیم – الصباح مرد و برا د رش جا بر الا حمد صدر ا عظم وو لیعهد جدید شد .

معارف و مذ هب : با پول حا صله ا ز فروش پترول کویت و سایل صحی را یگان برای ا فراد کشور تهیه دیده ا ست یك صندوق یك صد ملیون د یناربا ممالك‌عربی دیگر ا متداد میکند . به جز محصول گمرك ما لیه د یگری بر مردم و ضع نشده است. وسایل تعمیم معا ر ف بسر عت پیش میرود . و ۱۶۶ مکتب دارد .

اسلام مذ هب ر سمی ا ست .

دفاع : قوت نظا می کویت ۲۴۰۰ نفر است .

کامرون

پایتخت : یاوندی . مسا حت :۱۸۳ر۵۸۱ مربع میل ، نفو س تخمین ۶۸ ملل متحد ۰۰۰ر ۶۲ ۵ر ۵ بر چم : قطعات عمو د ی سبز ، سرخ و زرد با دو ستاره طلا یی در قطعه سبز ، وا حد پو لی : فر ا نك معادل هجده پول .

شرح : کا مرون‌که در۱۹۶۰یك جمهوریت شد بساحل غربی ا فریقا وا قع و بسا نا یجیر یا ، چاد ، گا بون وریو مو نی وخلیج گینی محاط ا ست .

از دو ایالت متشکل است کا مر و ن شرقی که درسابق جمهو ریت کا مرو ن وتحت قیمو مت فرانسه بود و کامرون غربی که درسابق کا مرون جنو بی بر تا نو ی بود . در حدود ۳۳ ستیشن راد یو یی‌دارد.
نفوس ان از دو صد قبیله متشکل و شامل بنتو ها و مرد مان سا می و سودانی وغیره ا ست . ششصد هزار مسلمان و شش صد هزار عیسوی مذ هب دارد .
منابع و صنایع : بیشتر زراعتی ا ست چوب ، را بر ، چای ، کیله و پنبه محلوج وکاکاو ، قهوه ، محصولات خر ما ، چر م ، صا در میکند . مالداری هم دارد که شامل گاو ، ا سپ ، خر ، خو ك ، گو سفند وبز میبا شد . مر غ هم دارند .
تولید تجارتی قلعی صنعت عمده آ ن میبا شد .

تاریخ و حکو مت : کا مرون شا مل قسمت عمدهٔ مستعمرهٔ قد یمه المان بهمین نام است که فرانسه و بر تا نیه آ نرا د ر ۱۹۱٦ اشغال کردند ودر ۱۹۱۹تحت‌قیمومت گذاشته‌شد فرانسه‌در ۱۹۵۸آزادی‌داخلی‌به‌آن داد مملکت در اول جنوری ۱۹٦۰ کا ملا آزاد شد .

کا مرون های برتانوی در ا ثر ا نتخا بات تحت نظارت ملل متحد با جمهو ریت یکجا شدند تا اینکه در اول اکتوبر ۱۹٦۱ دو ایالت فدرالی از آنها بمیان آوردند ، اعضای اسا مبلی فدرال پنجاه نفر میبا شد که‌چهل نفر از سا حهٔ شر قی و ده نفر از سا حه غربی دارد . احمد واحد جیو یکبار در پنجم می ۱۹٦۰ و باز در ۲۰ مارچ ۱۹٦۵ بریاست جمهو ری ا نتخاب گر د ید .

کا نا دا

پایتخت: اوتاوا، مساحت ، ۳٫۸۵۱٫۸۰۹ مربع میل، نفوس تخمین ٦۹ حکومت ۲۱٫۰۰۷٫۰۰۰ .
پرچم : زمین سرخ با سپر علامت‌جنگی‌کانادا توام با یو نین جیك در ربع اول نز د یك به د ستهٔ پر چم .
واحد پو لی : دا لر معادل چهل و پنج افغانی .
شرح : کا نادا از شرق با خلیج ها ی بافین و سینت لا ر نس و او قیا نو س‌اطلس از غرب با الا سکا و بحر محیط آ را م ، از جنوب با او قیا نو س ا طلس، وایالات شمالی ایالات متحده امریکا محاط است .
در شمال تقریبا همه جزایر ار کتیك از نقطهٔ و سطی بین گر ینلند و با فین تا طول ا لبلد ۱۴۱ درجه بطرف غر ب به آن متعلق ا ست . طول سا حلی ا مر یکا ۱۷۸٦۰ میل و دارا ی ۴۱۸۱۰ جزایر است . خط سر حدات کا نادا با ا یا لات متحده ا مریکا (۳۹۸٦ میل) ا ز یکصد سال به ا ین طرف بصورت غیر مستحکم مانده ا ست .
کانادا از نگاه و سعت سا حه د و مین کشور روی ز مین است و همه ا نواع‌نباتات منطقه معتد له شما لی دران می رو ید . شا هراه ۴۸٦۰ میله کانادا که هر ده‌ولایت آنرا بهم و صل میکند و در ۱۹٦۲ به پایان رسیده است از دراز ترین راه ها ی عمده ملی ا ست .
منا بع و صنا یع : مهمترین صنعت ابتدائی مملکت زراعت ا ست زیرا یک سا حه (۵۴۴۰۰۰) جریب ز مین رابرای خوراکه ا ختصا ص داده ا ند . گند م مهمترین منبع عواید پو لی آ نست سا لانه در حدود دو ملیون پاو ما هی به قیمت تقریبی د و صد ملیون دا لر بد ست می آ و ر د .
چهل و هشت فیصد مسا حه ا ر ض کانادا جنگل دار ا ست . صنعت مواد خام وکاغذ آن سالا نه به دواز ده ملیون تن میر سد انواع چوب نیز می فرو شد .
از معا دن آن میتوان یو ر ینیم ، آ هن

نکل ، پترول خام ، و گاز طبیعی را نـــا م برد در تو لید پلا تینم ، جست و کو بالت کشور دوم جهان ا ست .

قیمت تو لیدات سا لا نه معدنی آن بیش از سه ملیارد دالر ا مریکا میشود .

در تو لیدات ا نر ژی بـر قی از آ ب نیز کشور سوم جهان شمر ده میشود .

وسالانه بیش ۱۳۰ ملیارد کیلوات ساعت برق تو لید میکند . در ۱۹٦۲ ازانرژی اتوم برای برق کار گر فت .

یك فا بریکه بر ق ا تو می آن به قـوهٔ دوصد هزار کیلوات بکار ا فتاد ه .

تاریـخ وحکـو مـت: در ۱٤۹۷ دونفـر ملاح ا یتا لوی در راه سفر به ا نگلستا ن سا حل لا برا دور را کشف کر د ند د رسال ۱۵۰۰ یك ملاح پر تگا لی به‌کانادا ر سید. در ۱۵۳٤ یك کا شف فرا نسوی خود ر ا تا مو نتر یال رسا نید بعد او فرا نسو یان برای تجارت پو ست حیوا نات و زرا عت در کا نادا مسکون شدند . در ۱٦۰٤ قسمتی از خاك کا نادا را فرا نسو یان با انگلیس‌ها مبادله‌کردند . جنگ هفت سا له ا رو پـــا در ا مریکا به جنگ فرا نسو یان وهندیان سرخ مبد ل شد هند یان یافرا نسو یا ن به حا لی همکاری کردند که کو لو نست های ا مریکا با حکو مت بر تا نیه در ا مریکـــا می جنگیدند . در ۱۷۵۵ بر تا نو یان عدهٔ زیاد فرا نسو یان را به جنوب نقل دادند فرانسه جنگ را با خت و کانادا به‌انگلیس ها تعلق گرفت . و لی فرا نسو یان زندگی اجتماعی خودرا حفظ کردند ا کنون یك ثلث مردم کـــانـادا را فـرا نسو ی نژ ا دا ن تشکیل مید هند به ز بان فرا نسوی تکلم میکنند و تجارت می نما یند . نام کانادا از یك کلمه هند یان سر خ یعنی کا نا تا بمعنی مجمو عهٔ کلبه ها ا خذ شده ا ست بیك معنی دگر در زبان الکو لکین هـــــا خوش آ مدید معنی مید هد .

کانادا یك کشور ازاد ممالك مشترك‌المنافع است . شکل یك فد ر شیـن را دا رد . حکو مات ا یا لتی در ده ا یا لت و حکومت فدرالی در او تا وا دارای یك پـــا ر لـمان دواتا قه ا ست . ا عضای سنا (۱۰۲) نفر تو سط گور نر جنرال در اثرپیشنهاد صدر اعظم الی مادام ا لحیات ا نتخا ب شده می توانند . اعضای در ا لعوام مستقیما از طرف مردم برای پنج سال ا نـتـخـا ب می شو د .

حکومت را حزبی تشکیل مید هد که د ر انتخا بات دار ا لـعوام بیشتریـن تعداً د نما یند گان خو د را دا خل کرده با شد هر ایالت یك صدر اعظم ایا لتی و یـك هیئت اجرائیه دارد . کاناداً عضو ملل متحد و نا تو می با شد .

معارف و مذ هب : کا نادا ر سما مملکت دوزبانه ا ست . ا نگلیسی و فـرانسو ی موسسات تعلیمی آن شا مل مکا تب‌ایالتی، مکاتب خصو صی ، پو هنتون ها و مکا تب دو مینو نی هندی میبا شد . بزرگ ترین تعداد پیروان مذهبی‌را رومن کا تـو لـیك ها تشکیل مید هند .

کانگو (جمهوریت‌دیموکراتیك)

پایتخت : کینشاسا (لیـو پو لد ویـل) سابق مسا حه ۹۰۵ر۵٦۳ مر بع میل نفو س قرار ا حصا ئیه ٦۸ ملل متحد ۰۰۰ر۷۳۰ر۱٦ بیرق آبی . با قطعات تما یل طلا یی سرخ و طلا یی و ستاره طلایی در نیمهٔ چپ‌بالایی واحد پو لی : فرا نك معا دل بیست وپنج پو ل .

شرح : تا۲۰ جون ۱۹٦۰ کا نگو یـك مستعمرهٔ بلجیمی بود در ا فریقای و سطی و فقط ۲۵ میل سا حل بحری د ا شت . در شمال آن جمهو ر یت ا فریقا ی مرکزی

و سو دا ن . د ر شرق‌آن سو دان یوگندا وتانگانیکا و به جنوب شرق‌آن‌رودیشـیا ی شمالی و د ر جنوب و غرب آن ا نگـو لا وا قع ا ست .

دریای کا نگو قسمت آ خرین یك سیستم آب انداز افریقا ی مرکزی را تشکیل‌میدهد طول آن ۳۷۱۸ میل ا ست شهر کینشا سی که سابق لیو پو لـد و یـل نا م دا شت دوصد و پنجاه میل به دا خل کشور درکنار دریای کا نگو وا قع ا ست و مر کز کشتی رانی است فیل زیاد دارد و عاج صا د ر میکند . حیوا نـات و حشی آ نـرا شیر ، پلنگ ، شمپانزی ، شادی ، انواع آهـــو غژگاو و زرافه ، گوره‌خر ، کفتار ، فیل ، تمساح و ا نواع مار های ز هردارپرندگا ن گوشتخوار و طو طی ها و غیر ه تشکیـل مید هد .

منابع و صنا یع : در کا نگو منابع‌معدنی زیاد بخصوص مس مو جود ا ست ، کانگو برعلاوه کو بالت ، طلا ، نقره ، قلـعی ، جست ، آ هن ، یورانیم و ریدیم والما س صنعتی دارد .

جنگل های حاره با درختان بعضا تا دو صد فت ارتفاع دارد . در منا طقی که ا ز انواع مگس و زنبور کمتر دارد مالداری نیز میشود . کیله ، قهوه ، رابر و نا ر یا ل میرو یا نند . صا درات عمد ۀ ز ر ا عتی کانگو رو غنیات و تیل های نبا تی ، چو ب قهوه ، پنبه ، را بر و کیله ا ست .

تاریخ و حکو مت : لیو پو لد دوم شاه بلجیم در ۱۸۷٦ گروپ بین ا لمللی را برای استفاده از منا بع کا نگو تشکیل د ا د . یکسال بعد ستا نلی به کا نگو سیا حـت کرد .

ودرسال بعد از طرف شاه ا عزام شد که به کا نگو رفته مرد مان بومی را طرفدا ر بلجیم سازد . پر تگال و د یگر ممـا لك ادعای ارضی کردند و لی کنفرا نس بر لین در ۱۸۸٥ کشور کا نگو را مال بلجیم‌شناخت وضع‌بد بامردم بو مـی در امـر تولـــید رابرشکایت بار آورد ودر نتیجـه بلجـیـم کانگورا بحیث مستعمرۀ قبول کرد .

ز عمای بلجیم و کا نگویی در ۲۷جنوری ۱۹٦۰ موافقه کردند که کانگو بتاریـــخ ۳۰ جون همان سال آ زاد شود . پتر یس لوممبا در ا ثر ا نتخابات با بد ست آوردن ۳٥ چو کی ا سا مبلی ملی بتا ریخ ۲۱ جون صدراعظم تعیین شد و کا بینه ا ئتلا فی تشکیل کرد بتا ریخ ۳۰ جون پاد شاه بلجیم رسما آزادی کا نگو را ا علام نمود تشدد عمومی در کا نگو مو جب شد ارو پا ئیان از آنجا فرار کنند .

ایالت کتا نگا از کا نگو ا علام جدا یی کرد ولی بتاریخ ۱٥ جنوری ٦۳ به جدایـی خا تمه داد .

مجلس ا منیت ملل متـحد در ا گست ۱٦٦۰ – از بلجیم تقا ضا کرد که قوا ی خودرا از کا نگو خارج کند و خود یـــك قوه برای جلو گیری ا ز جنگ دا خلی بـه کا نگو فر ستا د .

کاسا ووبو ر ئیس جمهور کـا نـگو لو ممبارا از صدارت عزل کـرد و لی ا و با ا مداد گانا ، گینی و هند مجا د له کر د وبعدا بتاریخ ۱۲ فبروری ۱۹٦۱ در کتانگـا کشته شد . نتیجۀ این‌عمل یك مجا د لۀ بین طرفداران او و حکو مت شد که د ر اوا سط ا گست ۱۹٦٤ به چندین و لا یت کا نگو تو سعه یا فت . قوای ملل مـتـحد در ا خیر جون ۱۹٦٤ کا نـگـو را تــر ك د ا د نــد .

چو مبی یك حکو مت ا نتقا لی تشکیل کرد . در ا کتو بر ۱۹٦٥ کاسا و و بـو چومبی را از صدارت خا ر ج کرد در نومبر همان سال جنرال مو بوتو ، کا سا وو بورا ازعهده ریاست جمهو ری کشیده خـو د جا یش را گرفت . چو مبی به هسپا نیـه پنا هنده شد . مو بو تو شهر لیو پو لدویل را باز هم کینشا سا نا مید . ستا نـلـی ویل بنام کینسا نگا نی و لیو پو لد و یل بنام لو موم با شی نا میده شد. در ۱۹٦۷ چومبی از فراز مدیترانه به ا لجزایرپرانده شد و ا حتمال اعادۀ اوبه کا نگو میرفـت چو مبی د ر غیاب به اعدام محکوم شد ه است .

در مارچ ۱۹٦٤ یك کمیسیون بـر ا ی تسوید یك قا نون ا سا سی که د ر ا ن اختیارات زیاد به مقام ر ئیس جمهـو ر ی داده شود مقرر گردید و غایه آن جلوگیری از قوت سیستم پا ر لما نی بو د در ٦٦ موبوتو همه قوت پا رلمان را تصا حب‌کرد. درشرق کانگو بسال ۱۹٦۷ یك ا نقلا ب سپا هیان خریداری شد ۀ فرا نسو ی و

بلجیمی با حکو مت کا نگو شرو ع شد.
معارف و مذهب : نفوس کانگو اسا سا سیا هان بنتو می باشند .

بیش از دو صد قبیله در کا نگو موجود است . سوا هیلی و لینگا لا ز با ن ها ی عمدهٔ آنند . پنج ملیون ا فریقا ئیان‌عیسوی مذ هب دارد که رو من کا تو لیك میباشند. اکثر مکا تب از طرف مسیحون های کلیسا اداره میشوند .

کانگو (جمهو ر یت‌برازاویل)

پایخت: برا زاویــل ،مساحــت ۲۳۲۰٤٦ نفوس بقرار تخمین ٦۸ ملل متحد۰۰۰ر۸۷۰ **پرچم:** یك فیتهٔ وتری طلایی از چپ پا یین به را ست بالا که بطرف چپ آن مثلث سبز وطرف را ست آن سر خ می باشد .
وا حد پو لی : فرانك‌معادل‌مجده پو ل .

شرح : درسا بق منطقهٔ و سطی کا نگوی فرانسوی بوده و بالای خط ا ستوا وا قــع است‌از مشرق و جنوب با کانگوی‌کینشاسی ازغرب با کا بیندا (تحت تصرف‌پرتگال) محیط ا طلسی و گابون ، ا ز شمال باکامرون و جمهور یــت افر یقا ی مرکزی محــاط است .

بتاریخ ۱۵ ـ ا گست ۱۹٦۰ آزاد شد ودر ۲۰ سپتمبر عضو ملل متحد گر د ید . درسال ٦۵ ۱۹ مملکت بحیث یك د و لت سو سیا لیست عملی گردید که د ا ر ا ی یك حزب محض ا ست .
کانگو برازویل عضو جا معهٔ فرا نسو ی بوده از فرا نسه و جمهو ریت مردم چین کمك می گیرد .
بزرگترین منبع عا یداتی آن جنگــلا ت است . چوب صادر میکند . خر ما ، تیل‌نباتی کا کاو ، کیله و خسته ها تو لید میکنــد تولیــدات صنعتی آن معــا د ل ۱۱ فیصد تولیدات ملی ا ست . ذ خا یر و سیع‌پترول دا ر د .

کمبودیا

پایتخت : پنوم پن ، مساحت: ۸۹۸ر٦۹ مربع میل نفوس تخمینی ٦۸ ملل مــتحـد ۰۰۰ر۵۵۷ر٦ ، **پر چم :** قطعات ا فــقی‌آبی، سرخ ، آبی با نشان سفید ، **وا حد پولی :** ریل معادل یك ا فغانی و بیست و پــنج پول .

شرح : کمبو د یا یك شا هی مشرو طه در شبهٔ جزیرهٔ هند چین سا بقه میبا شد . از شمال بالاوس و تا یلند از غرب‌باتایلیند از جنوب با خلیج سیام‌واز شرق باویتنا م محا ط ا ست . سه ر بع مملکت جنــگل دار است از و سط مملکت دریای میکا نگ می گذرد . ا قلیم آن حاره ما نسو نی‌است. بندر عمدهٔ آن سیها نوك و یل ا ست .
منابع و صنایع : مملکت کمتر انکشاف کرده ا ست . پنجاه فیصد جنگلات د ست نخورده اند . جنگل داری ، ما هی گیری ، وزراعت مصرو فیت عمدهٔ مردم ا ست .
برنج از همه بیشتر کا شته می شود . رابر ، جواری ، مرچ ، شکر ، خر مــا ، تنبا کو ، پنبه ، ا بریشم ، نبا تات‌تیلی ، چوب دار ، آ هن ، مس ، منگا نیز و طلا از معا دن آ نست. صنایع منسو جا ت و کاغذ سازی در حال ا نکشاف ا ست .
تاریخ و حکو مت : تا ریخ مملکت بــه اوایل عهد عیسوی می رسد . دران ز ما ن

تحت نفوذ امپراطور های خمیر و هند بود . در ۱۸۶۳ فرانسه برآن دست یافت قانون اساسی ۱۹۴۷ حکومات مطلقه گذشته را از بین برد در ۱۹۴۹ یك کشور دارای روابط با اتحادیهٔ فرانسه شد . در نهم نومبر ۱۹۵۳ آزادی خودرا اعلام کرد در دسمبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.

هیئت تقنینیه مرکب از یك ولسی‌جرگه ۷۷ نفرهٔ منتخب برای چارسال و یك شورای سلطنت (سنا) ۲۴ نفره است .

مناسبات کمبودیا وویتنام جنوبی به نسبت مجادلات سرحدی خراب شده ویتنام جنوبی مدعیست که مداخله سرحدی بنا بر اینکه قوای ویتکانگ کمبودیارا بحیث پناه گاه خود استعمال می کنند واقع شده است . مناسبات امریکا و کمبودیا قطع گردیده وکمبودیا ازسال ٦٤ به جمهوریت مردم چین واتحاد شوروی جهت خریداری اسلحه مراجعه کرده است .

معارف و مذهب : زبان ملی‌کمبودیایی یا خمیر است فرانسوی را بسیار مردم می دانند . انگلیسی تدریس میشود . در حدود چار هزار مکتب و موسسات علمی دارد بودائیت مذهب‌رسمی است .

کوریا

پایتخت : سیول ، مساحت : (کوریای جنوبی) ۳۸ر۰۰٤ (مساحت هردو کوریا ۸۵۲۸۵ مربع میل) قرار نفوس مجموعی تخمین ٦۸ ملل متحد ۳۰ر٤۷۰ر۰۰۰ (نفوس هردو کوریا سی‌ودو ملیون) پرچم : سفید با نشان های سرخ و آبی در مرکز ان و سه خط سیاه درهر ربع آن- واحد پولی وان معادل شانزده پول .

شرح : کوریا ، کشور آرام صبحگاهی شبه جزیرهٔ کوهی را در شمال شرق آسیاتشکیل میدهد سرحدات آن دریای یالو و تومان می باشند . مانچوریا و جنوبی یطول سرحد شمال غربی آن بطول ٦٤۱ میل واقع است . یك سرحد چند میلی با سایبریا دارد .

منابع و صنایع : کوریا کشور زراعتی است . (۲۲ ملیون جریب) زمین زراعتی دارد جنگلات آن خیلی مهم است . طلا ، نقره ، جست ، مس ، سرب ، آهن و زغال سنگ دران موجود است .

برنج از محصولات عمدهٔ زراعتی آنست. جو، گندم ، تنباکو ، نیز می روید . نخ‌تابی منسوجات نخی ، ابریشمی و سندی صنایع عمدهٔ آنست .

صادرات آنرا بیشتر آهن وتنکستن خام تشکیل میدهد . ماهی چوب دستك وابریشم نیز صادر میکند .

تاریخ و حکومت : تاریخ ثبت شده‌کوریا به ۵۷ قبل از میلاد می رسد . مدتها با چین یکجا بود بالاخره حسب موافقه چین و جاپان (۱۸۹٤ ـ ۱۸۹۵) بآزادی مطلق نایل آمد) . در زمان جنگ روس وجاپان اخیرالذکر آنرا اشغال کرد (۱۹۰٤ ـ ۱۹۰۵) در ۱۹۱۰ جاپان آنرا بنام جوزان جزء خاك خود ساخت .

در کنفرانس قاهره نومبر ۱۹۴۳فیصله شد که کوریا آزاد باشد .

در کنفرانس پوتسدام ۱۹٤۵ عرض‌البلد ۳۸ خط فاصل بین قوای اشغالی امریکا واتحاد شوروی تعیین گردید و این آغاز تقسیم و جدایی بود .

کوریای جنوبی بحیث یك جمهوریت در ماه می ۱۹٤۸ اعلام گردید .

سنگمن رئیس جمهور آن برای چاردوره انتخاب شد تا بالاخره استعفی داد (اودر ٦۵ مرد .)

تعدیلات در قانون اساسی در ۱۹٦۰

سیستم رژیم پارلمانی جمهوری قوی را با یك سیستم کابینه تعدیل کرد که بیشتر به رژیم پارلمانی شباهت دارد .

امریکا از سال ٥٤ ببعد به کوریای جنوبی بیش از دو ملیون دالر کمکهای مختلف داده است . تا کنون ٤٥ هزار عسکر کوریای جنوبی در ویتنام جنوبی بنفع امریکا می جنگد امسا مبلغ ملی ١٧٥ نفری بتاریخ ٤ جون ١٩٦٧ بمیان آمد و جمهوریت چارم یکماه بعد دایر شد .

معارف ومذهب : مذاهب عمده کونفیوشنزم ، بودیزم ، عیسویت و چوندو گیواست . معارف ابتدایی اجباری است .

نزدیك به پنج هزار مکاتب ابتدایی ٦٢١ مکاتب عالی و ٩٦ پوهنتون دارد .

الفبای ٢٤ حرفه کوریا که از چینی قدیم و حروف بی صدای تبتی مستخرج از سانسکریت بمیان آمده است یك سیستم عملی فونتیك را ایجاد کرده است .

کوریای شمالی در اول می ١٩٤٨ بنام جمهوریت دیموکراتیك مردم کوریا تشکیل شد مرکز آن بیونگ یانگ است در ١٩٥٠ جنگی بین کوریای شمالی وجنوبی در گرفت ، ولی ساحهٔ جنگ وسیع شد . رضاکاران جمهوریت مردم چین نیز به حمایه کوریای شمالی باکوریای جنوبی که از امریکا حمایه میشد بجنگ داخل شدند . بالاخره بتاریخ ٢٧ جولای ١٩٥٣ در پانمونجام توسط ملل متحد متارکه امضاء شد ١٢ ساعت بعد جنگ خلاص شد تبادل اسیران در سپتامبر ١٩٥٣ پایان یافت .

کوستا ریکا

پایتخت : سان هوزی ، مساحت : ١٩٥٧٥ مربع میل نفوس تخمین ٦٨ ملل متحد ١٫٤٤٠٫٠٠٠ ، پرچم : پنج قطعه افقی آبی ، سفید ، سرخ ، سفید آبی با نشان دو قطعه بزرگتر سرخ واحد پولی : کولون معادل شش افغانی .

شرح : کوستاریکا ، جنوبی ترین مملکت امریکای مرکزی ، جمهوریتی است که نکاراگوا همسایه شمالی و پانا همسایهٔ جنوبی آنست . سان هوزی تقریباً در مرکز مملکت واقع و مرکز صنعتی و کلتوری کوستاریکا است .

منابع وصنایع : یك قانون در ١٩٦٢ برای صنایع جدید تا ده سال مالیات را معاف کرده وبنا بران صنایع زیادی را آورده است .

حاصل عمدهٔ زراعتی آن را قهوه تشکیل میدهد . کیله ، کاکاو ، مواشی ، پنبه ، ماهی ، جواری ، شکر ، برنج و غیره نیز تولید میشود . تقطیر مشروبات انحصار حکومت است .

جنگلات وسیعهٔ آن امکانات تجارت چوب را بیشتر ساخته است . طلا و نقره از معادن به دست می آید . معادن دیگر نیز دارد .

واردات عمدهٔ آن آرد ، گندم ، منسوجات ماشین های صنعتی ، چرم ، پترول وغیره می باشد .

تاریخ و حکومت : کوستاریکا از ١٨٢١ باینسو کشور آزادی بوده است و قانون اساسی فعلی آن در ١٩٤٩ بمیان آمده است . به اساس آن قوای نظامی بحیث یك موسسه منسوخ قرار داده شده است .

قوهٔ تقنینیه بدست مجلس نماینده گان است که تعداد آن ٥٧ نفر می باشد مدت خدمت آنها ٤ سال است . رئیس جمهور برای چار سال انتخاب میشود و اوکابینه ٩ عضوی خودرا تعیین می نماید . رئیس جمهور دو مرتبه بلا وقفه انتخاب شده

نمی تواند . رای دهی حتمی است .

معارف و مذهب: تعلیمات ابتدائی اجباری است . تعلیمات عالی را یگانه است یک پوهنتون یک موسسه عالی زراعتی دارد . زبان کشور هسپانوی است انگلیسی در مکاتب تدریس میشود ، مذهب مردم رومن کاتولیک است ولی آزادی مذهب مراعات میشود .

امنیت داخلی توسط یک دسته محافظین ملکی به قوت ۳۵۰۰ نفر حفظ می شود .

کوستاریکا عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکائی میباشد .

کولومبیا

پایتخت : بوگوتا ، مساحت ۴۵۵٫۳۳۵ مربع میل تخمین نفوس ۶۸ ملل متحد ۱۹٫۸۲۵٫۰۰۰ ، پرچم : یک قطعهٔ بزرگ افقی زرد بالای قطعات باریک آبی سرخ. واحد پولی : پیسو معادل دو افغانی و هشتاد پول .

شرح : جمهوریت کولمبیا در شمال غربی ترین قسمت امریکای جنوبی واقع وبا جمهوریت پاناما هم سرحد است کشور مذکور خط ساحلی طولانی هم به بحر الکاهل و هم به بحیرهٔ کارابین دارد. کشور های ونیزویلا و برازیل به شرق آن . واکوادور و پیرو به جنوب آن واقع اند .

سه سلسله از کوه های اندیز کشور را را از شمال به جنوب قطع می کنند . قسمت های جنوب کشور نفوس بیشتر و هوای خوش آیند تر دارد . دریای ماگدالینا از اندیز علیا سر چشمه گرفته بطرف شمال در بحیرهٔ کارابین میریزد از مناظردلچسپ کولومبیا کوهستان های پر برفی است که بالای خط استوا واقع اند . آبشارهای معروف تیکندا ما نیز در کولمبیا واقع‌اند که ۴۴۳ فت ارتفاع دارند .

بوگوتا که در سال ۱۵۳۸ بنا نهاده شد به ارتفاع ۸۶۶۰ فت در کوهستان های اندیز واقع است .

منابع و صنایع: کولمبیا دومین کشور صادر کنندهٔ قهوه بوده سالانه در حدود شش ملیون خریطه ۱۳۲ پوندی صادر میکند .

برنج ، تنباکو وپنبه زرع میشود . شکر ، کاکاو ، گندم و کیله نیز تولید میشود . مملکت منابع معدنی زیاد دارد . پترول زیاداستخراج میکند . نزدیک بوگوتا یک معدن زمرد واقع است که‌از چار قرن به اینسو مورد استفاده است، طلا ، نقره ، مس ، سرب ، سیماب، میکانیز، پلاتینم ، زغال سنگ ، آهن ، چونه ونمک نیز دارد . صنایع مواد خوراکه بر دیگر صنایع مقدم است .

تاریخ و حکومت : کولمبیا که برای سه صد سال تحت استعمار هسپانیه بود آزادی خود را هنگام انقلاب مستعمرات امریکایی هسپانیه (۱۸۱۰ ـ ۱۸۲۴) بدست آورد . در اول کولمبیا بزرگ شامل و نیزویلا واکوادور بود که بعدها در ۱۸۲۹ ـ ۱۸۳۰ ـ ازان جدا شد ند . کولمبیا فعلی بالاخره در ۱۸۸۶ با یک قانون‌اساسی بحیث یک جمهوریت بمیان آمد ولی بازهم در ۱۹۰۳ پاناما ازان بحیث یک کشور دیگر جدا شد .

کانگرس آن شامل یک سنای ۹۸ نفری است که‌برای چارسال انتخاب می شوند ویک مجلس نمایندگان که‌به اساس یکنفر ازهر۹۰ هزار نفر برای دوسال انتخاب میشوند . و رئیس جمهور نیز مستقیماتوسط مردم برای چارسال انتخاب میشودومجددا بلاوقفه انتخاب شده نمی تواند .

اصلا حات ا ر ضی بین سا لها ی ۱۹۶۱و۶۷ ده ملیون‌جریب‌زمین زراعتی‌نو بمیان آورد ه که به پنجاه هزار فا میل بی ز مین دا د ه شده ا ست .

معارف و مذ هب : نفو س آن شا مـــل سفید پو ستان و مردمان مخلوط بوده‌یکصدو ده هزار هند یان سر خ نیز دارد . معارف رایـگان ا ست و لی ا جبــار ی نیست . پوهنتون ملی در بو گانا ۱۵۷۲ بنا شده است . مذ هب مردم رو من کا تو لیک‌است. هسپانوی زبان ر سمی است .

کینیا

پایتخت : نیرو بی مساحت ۲۲۴و۹۶۰ مربع میلی نفو س تخمین ۶۸ ملل متحـد ۱۰٫۲۰۹٫۰۰۰ **پر چم : قطعات ا فقی سیاه** سرخ و سبز با سپر و نیز ه های قا طـع در مر کز ، وا حد پولی ، شلنگ‌افریقا یی شرقی معادل شش افغانی و هفتاد و پنـج پول .

شر ح : کینیا ، مستعمرۀ سابق برتانیه در ۱۹۶۳ آزاد شد . ا ین کشور از بحیرۀ هند به طرف شمال شرق سوالیا ا متدا د دارد . به شمال آن ا یتو پیا ، به غرب‌آن یو گندا و بجنوب آن تا نزا نیا قرار دارد تو لیدات عمدۀ آن قهوه ، چای ، حبو بات پنبه ، سیسل ، لبنیات ، پو ست هـــا و چوب و معد نیات میبا شد کینیا درافریقا بزرگ ترین تو لید کننده چای ا ست .

در ۱۹۵۳ حر کت شدید ما و ما برا ی آزادی در جهان سر وصدائی ا یجاد کرد . این حر کت بعد ۸ سال مجا دله با قتل بیش از شصت هزار کینیائی منجر گردید. تا اینکه در ۱۲ د سمبر ۱۹۶۳ بحیث د و مینیون در دا خل مما لك مشترك‌المنا فع آزدا شد و بعضویت ملل متحد درآمد.درمدت یکسال بعد کینیا جمهو ریت شد و جو مو کنیا تا بحیث ا ولین ر ئیس جمهور آ ن نا میده شد . در حدود ۱۵۰ هزار مر دمان سو مالی در شمال مملکت ز ندگی میکنند که آرزو دارند روزی از کینیا جدا شد ه به سو مالی ملحق گر دند .

کیو با

پایتخت : هاوانا ،مساحت،۴۴۲۱۸،نفوس تخمین ۶۸ ملل متحد ۸٫۱۰۰٫۰۰۰ پر چم : سه قطعۀ آبی دو قطعۀ سفیدیکی‌بعددیگربایك ستارۀ بزرگ سفید در یـك مثلث سر خ نز د یك د بسته ، وا حد پولی پیسو معادل ۴۵ ا فغانی .

شر ح : کیوبا، گو هر ا نتیل، بزرگترین جزیرۀ غرب ا لهند ا ست به شمال آ ن آبهای متعدد دارد هاوانا بهترین بندر آ ن و مصئو ن ترین بندر د نیا است .

منابع و صنایع : صنعت شکر مقـیا س اقتصادی ملی کیو با را تشکیل مید هد . ربع شکر مورد ضرورت دنیا را تولید میکند تنباکو و سیگار های حا صله نیزازمحصولات عمدۀ آ نست .

قهوه ، نار یال ، کیله ، میوه هـــا ی فامیل لیمو تولید میکند . آهن ، مســـ ، منگا نیز ، نکل و نمك از معادن آن شمرده میشود ، صنایع آ نرا سمنت، ا بر یشم مصنوعی ، نفت و پترول و مواد کیمیا ئی تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : کو لمبس در ۲ ۸

اکتوبر ۱٤۹۲ کیو با را کشف کرد . نام اول‌ان (خوانا) بود . کیو با نام هند ی آنست . مدت مختصری تحت تصرف برتانیه و بعد تا ۱۸۹۸ بتصرف هسپا نیه بو د . هسپا نوی ها مردم کیو با را از حق مد نی محروم کرده بودند و ا یشانرا بحیث غلام بکار می گماشتند . ز عیم ا نقلاب بر ا ی آزادی از هسپا نیه مردی بود بنام هو ز ی مار تی . مدا خلهٔ ا مریکا برای میانجیگری بی نتیجه ما ند تا ا ینکه هسپا نوی هـــا یك کشتی جنگی ا مریکا را در بندر ها وانا غرق کردند . ا مریکا با هسپا نیه ا علا ن جنگ داد (۲۵ ـ اپریل ۱۸۹۸) و آنـــرا مغلوب کرد . کیو با بعد ازان به آ زا د ی ر سید . ا مریکا قوای خودرا ر سما د ر ۱۹۰۲ـ ا زکیو با خارج کرد درسال ۱۹۰۳ امریکا بندر گوا نتا نا مو را برای بحر یهٔ خود گرفت که تا کنون به تصرف‌آنست .

فیدل کا سترو در ۱۹۵٦ به شدت برعلیه ر ژیم د کتا توری با تیستا مقا بله کر د تا بالا خره در ۱۹۵۹ با تیستا کیوبا ر ا گذا شته به لز بن فرار کرد . فیدل‌کاسترو صدر اعظم کیو با شد .

کاسترو ا قدا مات و سیعی برای ملی سا ختن منابع و صنایع کشور روی د ست گرفت و برای بهتری ا قتصاد و صنایع خود از ا تحاد شوروی کمك گر فت و این شا مل فروش شکر به ا تحاد شو ر و ی بود . ز یرا ایالات متحده ا مریکاازخریداری شکر کیوبا انکار ورزید . امریکا واردا ت به کیو با را تحت مرا قبت گر فت . د ر ۱۹٦۲ کنیدی ر ئیس جمهو ر ا مریکا همه گونه واردات رابه کیو با ممنوع قرار دا د . مو سسهٔ کشور های ا مریکایی در جو لای ٦٤ کیوبا را تحت محرو میت های اقتصادی قرار داد .

قبل ازین در ا پریل ۱۹٦۱ حر کتی‌برای مغلوب کردن کا سترو توسط یکعده‌کیوبایی به‌کمك ا مریکا آغاز شد که در ا ثــر آ ن بر خلیج خو کها در خاك کیو با عسکرپیاده شد و لی یا کشتـه شدنـد و یـا ا سیر گشتند .

در خزان سال ۱۹٦۲ ـ امریکا مطلع شد که کیوبا راکتها ی شوروی را در خاك خود مو ضع داده ا ست . حکومت کنیدی اعلام کرد که فیر راکت های سا خت شوروی از خاك کیوبا بسوی خاك ایالات متحدهٔ امریکا معنی حمله ا تحاد شوروی را بخاك امریکا خوا هدداشت . کنیدی از خرو سچف تقاضا کرد این عمل را که خطر ی برا ی صلح قلمداد شده بود متو قف سازد . خروسچف قبول کرد و را کت ها از کیوبا کشید ه شدند . کیو با عضو ملل متحد ا ست .

معارف ومذهب : معار ف بین سنین ٦ و ١٤ ـ ا جباری ا ست . پو هنتون ها وانا در ۱۷۲۱ تا سیس گردید . ا ست مذ هب رو من کا تو لیك ا کثریت دارد و ز بان رسمی هسپا نوی ا ست ا نگلیسی را اکثر میدا نند .

گابون

پا یتخت : لیبر ویل ، مساحت۱۰۲٫۰۸۹ نفوس تخمین ٦۸ ملل متحد ٤۸۰٫۰۰۰پرچم: قطعات ا فـقی سبز ، طـلا ئـی و آبی . وا حد پو لی : فرانك معادل هجده پول .

جمهو ریت گابون که درسابق‌ازمتصرفات فرانسه بود بساحل غربی ا فریقای استوائی واقع ا ست . از شمال با کا مرون‌وریوموني (مر بوط هسپا نیه) ازشرق و جـنـو ب با جمهوریت کانگو ، کینشاسی ، از غرب با محیط اطلس محا ط است . مملکت خیلی جنگل زار است .

اقتصاد گابون ازنگاه اینکه صا درا تش بس فیصد اضافهٔ ازوارداتش میباشد خیلی خو بست منا بع عمده عا یداتی آ نرا منگانیز چوب و محصو لات چوب تشکیل مید هد . پترول ، آ هن ، و یورا نیوم نیزدارد .

زراعت ، سرك ها ، بنادر و برق آ بی بسرعت رو بانکشاف اند . کاکاو ، قهوه ، برنج محصو لات خر ما و کیله تو لیـــ میکند .

گابون بتاریخ ۱۷ ـ ا گست ۱۹٦۰ بـه آزادی کا مل نا یل شد ودر ۲۰ سپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد. و لسی جرگه گابون ٤٧ چو کی دارد . گابون‌عضو جا معه کشور های فرانسوی ا ست .

گانا (سابق ساحل طلا)

پـایتخت : ا کـرا ، مسا حت ۹۱۸٤۳ مربع میل ، نفوس نزدیك به هشت ملیون بیر ق : سر خ ، طلائی و سبز با ستا ر ۀ سیاه در مر کز قطعهٔ طلائی . واحد پو لی چیدی جدید معا دل ٤٥ـ افغانی .

شر ح : جمهو ریت گانا عضو ملل‌متحد و ممالك مشترك ا لـمنافـع ا ست. کشور مذ کور در ا فریقا ی غربی بساحل خلیج گینی واقع ا ست . از شمال باجمهو ریت و لتای علیا ، از شرق با تو گو، از جنوب بامحیط اطلس واز غرب باساحل عـــا ج محاط است . در گاناکمتر از ده‌هزاراروپائی زندگی میکنند .

منابع و صنا یع : گانا در معادن غنـی ا ست . منگانیز ، طلا ، ا لما س وبوسابت دارد . تو لیدات منگا نیز آن ما هانه هفتصد هزار تن ا ست . جنگل های آن و سیـع است . کاکاو محصول زراعتی عمدۀ آنست و تو لید سالانـه آن به ۲۷۵ هـزار تـــن میرسد . عا یدات فی واحد نفوس آن‌سالانه معادل یکصدو پنجاه دالر ا مریکا ئی‌است.

تاریخ و حکومت : گانا برای ۱۱۳ سا ل تحت تصرف بر تا نیه بود . نام فعلی آن نا میست که به یك کشور افریقائی‌درامتداد دریای نا یجر در ۸۰۰ـ۱۰۷۰ میلادی داده شده بود ، آ زادی آن بعداینکه در ۱۹٥۱ قانون ا ساسی جدیدی پیدا کرد و کوا می نکرو ما صدراعظم آن شد تصریـح‌گردید . ملل متحد لحا ته قیمو میت تو گو لینـد بر تانوی را در ۱۳ د سمبر ۱۹٥٦ منظو ر و ا تحاد آ نرا در ا ثررای گیری با گا نا تا یید کرد . از ششم مارچ ۱۹٥۷ گـا نا در دا خل ممالك مشترك ا لمنا فع باداشتن یك گورنر جنرال بر تانوی به آ زا دی‌نایل شد گانا دراول‌جو لای ۱۹٦۰ یك جمهوریت شد و لی در جملهٔ ممالك مشترك ا لمنا فع با قی ماند .

گانا ، گینی و مالی یك ا تحادیهٔ کشور های ا فریقائی را بتاریخ ۲۹ـ اپریل ۱۹٦۱ تشکیل دادند و موافقات قبلی خو د ر ا با همد یگر در مورد ا مور د فاعی ، سیاست خارجی ، سیستم پو لی و ا قتصاد تمدید نمودند .

گانا پارلمان ۱۹۸ عضوی دارد که ۱۹نفر آن ز نا نند و همه برای پنج سال‌انتخا ب میشوند . کا بینۀ از ا عضای پـا ر لما ن تشکیل میشود در ٦٦ بنام شورای آ زا دی ملی یك گروپ صاحب منصبان و پو لیس در غیاب نکرو ما ر ئیس جمهو ر گـا نا (که در جمهو ریت مر دم چین بود) قیام کرد عنان حکو مت را بـد ست گـرفت . جوزف ا نکرا بحیث ر ئیس حکو مت جدید و عده داد که در ظرف یکماه ا نتخا بـا ت و قانون ا ساسی جدیدی را به میان خواهد آورد . نکروما در کشور گینی پنا هـــنده شد .

در جولای ۱۹٦۷ حکو مت ا مور بعضی وزارت خا نه هارا به کمیسیون هاواگذاشت و بعو ض ا شخا ص ملکی را در راس‌آنها مقرر کرد .

گا یانا

پایتخت : جارج تاون ، مساحت ۸۳۰۰۰ مربع میل ، نفوس (قرارتخمین ٦٨ مللمتحد) ۷۰۰ر۰۰۰ بیرق : متشکل از یك قطعهٔ سبز بصورت ا فقی و دو قطعه مثلث که دا رای قاعده مشترك اند برنگ های طلایی و سرخ. واحدپولی دالر گایانا (بیشازیكونیم دالر گایا نا معا دل سی ا فغا نی) .

یك مستعمرهٔ بر تانوی برای ۱۵۲ سال بوده در ۲٦ می ۱۹٦٦ با زا دی رسیده .

گایانا در حا شیهٔ شمال شر قیامریکایی جنوبی واقع است ا کثر نفو س آن هندی نژاد یا سیاه پوست اند . گا یا نا از غرب با و نیز و یلا از جنوب با برا ز یل، ا ز شرق با گیانا ی ها لیندی واز شمال بـا او قیانوس ا طلس محا ط ا ست قسم عمدهٔ کشور را جنگلات ا نبوه ا ستوایی فـر ا گرفته است . نود فیصد نفوس بـا لا ی یك ساحهٔ به عرض تقریبی پنجاه میل در سر تاسر ساحل ز ندگی میکنند ومصروفیت های ز راعتی دارند شکر و برنجازمحصولات عمده آ نست کافی ، کاکاو ، میوه هـا ی خاندان لیمو ، چوب و حیوا نات ا هلی ا ز محصو لات د یگر آن بشمار میرود . گایانا چا ر مین صادر کنندهٔ ماده معدنی بو زایت میباشد و ده فیصد احتیاجا ت بوزایـت جهان را تا مین میکند . طلا، آ هن ، الماس منگا نیز و ابرك هم دارد. سگرت، صا بون گو گرد منسو جات و اثا ثیـه چـو بـی می سا ز د .

نظام حکو مت آن پـارلـمانـی ا ست صدراعظم درراس کابینه قرار دارد . یك پو هنتون دارد ، تعداد باسواد گا یا نـا هشتاد فیصداست. درسیاستخارجی بیطرف است ، با ونیز و یلا منا ز عهٔ قد یـمـه سر حدی دارد . گا یانا عضو ملل متحد و ممالك مشترك ا لمنافع ا ست .

گینی

پایتخت : کونا کری ، مساحت ۹۲۵ر۹٤ مربع میل . نفوس سه و نیم ملیون، بیرق: قطعات عمودی سر خ زرد و سبز ، واحـد پولی : فرانك گینی معادل هجده پو ل .

شرح : گینی از متصرفات قبلی فرانسه در افریقا ی غـربی واقـع بوده و با محیط اطلس از غرب ، گینی پر تگالی ، سنیگال ومالی از شمال ، ساحـل عـاج از شرق لایبیریا و سیرا لیون از جنوب محاط است. قبایل عمدهٔ آن فلاح ما لینکی و سو سو میبا شند .

منابع و صنایع : گینی بزرگترین ذ خایر بوسنایت و تیارا دارا است . الما س، طلا وآهن نیزپیدا میشود. جواری برنج، جلغوزه کیله ، قهوه ، ناریال وارزن تولید میکند. قهوه ، عسل ، کیله ، آ هن والو منیمصادر می کند .

تاریخ و حکو مت : گینی به ا سا س فیصله های جمهو ریت پنجم فرانسه د ر ۱۹۵۸ فیصله کرد که از جامعهٔ کشور های فرانسوی خارج شود .

در دوم ا کتوبر همان سال گینی خود را آزاد اعلام کرد . سیگو تو ری اولین رئیس جمهور آ ن شد . در ۱۲ نو مبر همان سال قانون اساسی آن تصویب گردید . باسـاس آن رئیس جمهور برای هفت سا ل کشـور را اداره خوا هد کرد . ۷۰ عضای شورا ی ملی آن با مراجعه به آ رای عا مه ا نتخا ب میشوند .

یکانه حزب مملکت بنام حزب دیموکراتیک گینی نفوذ زیادی بالای فیصدی هـــا ی حکومت دارد . گینی عضو ملل متحد است.
گینی با چکو سلوا کیا ، آلمان شر قی پو لیند ، ا تحاد شوروی و جمهو ریت مردم چین معا هداتی دارد و در ا مور سیاسی اعلام بیطرفی مینما ید .
گینی در ۱۹٦۱ موافقه‌ای با مالی وگا نا ا مضاء کرد و به اساس ا تحا دیهٔ کشو ر های افریقا ئی را تشکیل داد که طی آ ن امکان تو حید قوای نظا می ، سیاست خارجی سیستم پول و پرو گرام های کلتوری آنها میرود در ۲۲ می ۱۹٦۳ موافقه‌ای بافرانسه امضاء کرد و در ا ثر آن ا مداد تخنیکی و کلتـوری ازان کشور بـد ست می آورد . فرانسوی زبان ر سمی است .

گمبیا

پایتخت : باتر ست ، مسا حت ٤۰۰۵ مربع میل ، نفوس تخمینی ٦۸ ملل متحـــد ۳۵۰۰۰۰ ، بیرق : قطعات سرخ ،آبی وسبز بشکل افقی با قطعات کو چك سفید در بین سر خ و آبی ـ و آبی و سبز ، واحدپولی: پوند معادل یکصدو بیست ا فغانی .

کوچکترین کشورافریقائی هم ا ز لحا ظ مساحت و هم از لحاظ نفوس در ا فر یقا ی غربی واقع ودرسابق از متصر فات بر تانوی بود . گمبیا شامل جزیرهٔ ال سنت‌ماری در مصب در یای گمبیا که از کشور سینیگال میگذرد و یك پارچه ز مین به عر ض د ه میل به هردو طرف ا ین دریا میبا شد . گمبیا به استثناء ساحل آن بر محیط اطلس د یگر از هر طرف با سنیگال محاط است .
گمبیادر۱۹٦۳ به‌آزادی دا خلی رسید قوهٔ تقنینیه آن شا مل یك ر ئیس و ۳۲ عضو انتخـابی ا ست و در ۳۰ جـو لای ۱۹٦٤ بر تا نیه به آزادی کامل ان موافقه کرد . سالانه یك ملیون دالر کمك از بر تـا نیه میگیرد . ا ین ا مر در ۱۸ فبروری ۱۹٦۵ عملی‌شد . گمبیا عضو ممالك مشترك المنافع است ودر سپتا مبر ٦۵ به عضویت ملل متحد قبول شد در او لین ا نتخا بات‌عمومی بعد از آزادی ۱۹٦٦حزب مترقی مردم مربوط به صدراعظم داود ا جوارا ۲٤چوکی‌پارلمان ۳۲ نفری را بدست آورد . خسته هـــا ی رو غنی و برنج ا ز تو لیدات ز ر ا عـتی آ نست .

گواتیما لا

پایتخت : شهر گوا تیمالا ، مسا حت ٤۲.٤۲ مربع میل ، نفوس تخمینی ٦۸ ملل متحد ٤۸٦٤۰۰۰ بیرق : سه قطعه عمودی به رنگهای آبی سفید وآبی بایك نشان در قطعهٔ سفید . واحد پولی : کیتزال معادل چهل وپنج افغانی .

شرح : گوا تیمالا شمالی ترین کشو ر امریکا ی مرکزی بوده مکسیکو را بشمال و غرب خود و ها ندوراس بر تا نوی ر ا به شرق خود ، ها ندوراس‌والسلوا د و ر را به شرق و جنوب خود و محیط آ ر ا م را در جنوب غرب خود دارد . ا قلیم آ ن نزدیـك بحـر گرم ودر دا خـل کشور ‌در ار تفاعات معتدل تر ا ست .
بیش از پنجاه فیصد نفو س سر خپوست خالص ا ست . مردم با قیمانده آن مخلوط

هسپانوی و سر خپو ستان میبا شنند .
خرابه های معروف ما یا در محلی بنا م واشو کتون و تیکال واقع است .
منابع و صنایع : زراعت مصرو فیت‌عمدۀ مردم را تشکیل مید هد .
قهوه از تو لیدات عمدۀ آن‌است ، کیله پنبه ، شکر ، جواری و برنج تولید میکند. چوب های قیمتی صادر میکند . ما لدا ری نیز دارد . نقره ، طلا ، مس ، آ هن وغیره دا ر د .
تاریخ و حکو مت : در هزار سال اول میلادی مد نیت مایا در گوا تیمالا شیو ع داشت . گواتیمالا خودرا از هسپا نیه د ر ۱۹۶۱ آزاد سا خت . جمهوریت گواتیما لا در ۱۸۳۹ تاسیس شد . در اواخر سال ٦٥ قانون ا ساسی جدید و انتخابات جد یـد گوا تیمالا صورت گرفت در ماه ما ر چ ۱۹٦٦ پرو فیسر جو لیو مـونتی نکـرو ر ئیس جمهور گواتیمالا شد تا مبر ده در نیمه همان سال یك پرو گرام و سیع ا صلاحات‌ارضی را روی د ست گرفت .
معارف و مذ هب : مذ هب رو من‌کاتولیك عمومیت دارد . مذا هب د یگر نیز قبو ل میشود معارف حتمی است . یك پو هنتو ن در شهر گوا تیمالا دارد . ز بان ر سمی هسپانوی ا ست .

لاؤس

پایتخت : ویا نتیال ولـوانك پـرابانك
مساحت ۹۱٤۲۹ مربع میل نفوس ۲۸۲۵۰۰۰
بیرق : سرخ باسفید فیل سه سره در مرکز در حالیکه چتری را نگهداشته است .

وا حد پولی : کیپ معادل نزده پول .
لاوس یك سلطنت مشروطه در آ سیا ی جنوب شرقی و یکی از سه دو لت هـنـد چین قدیم ا ست که و قتی تـحت تصرف فرانسه بود . از شمال با جمهو ر یـت مردم چین از شرق با و یتنـام شمـالی و جنوبی ، از جنوب با کمبو د یا واز غر ب با تا یلند و بر ما محاط میباشد . لا و س محاط به خشکه ا ست و کو هی و جنگلی میباشد .کشور مذ کور فقط ۳۵٤۰ میل‌راه ز مینی دارد . در ۱۸۹۳ تحت ا لحما یـه فرانسه شد . در ۱۸۹۹ عضو ا تحادیۀ هند چین گردید .
درسالـهـای ٤۰ــ ا حساس آزادی آ ن تقویه یافت . قا نون اساسی جدید آن در ۱۹٤۷ بمیان آ مد که کشور را به شکل‌یك سلطنت مشروطه تحت ا قتدا ر سلا لـۀ لوانگ پرا بانگ در آ ورد .
این سلاله خودش از سلطنـت هـا ی لوانگ پرابانگ وو یا نتیان تشکیل شده بود قانون ا ساسی همچنان به مملکت یك حکومت پارلمانی دا.د .
در ۱۹ جولای ۱۹٤۹ یك کشـــور آزاد گردید و از حمایت فرانسه خارج شد . حکومت لا و س را کشور های کمو نیستی هند چین در هنگام ا مضاء موا فقه متارکه با فرانسه به رسمیت شنا ختند . ا یـن موا فقت نا مه در جینوا در ۲۱ جو لا ی ۱۹۵٤ به ا مضاء رسید. لاوس را ا کثر اعضای ملل متحد بر سمیت شنا ختند .
ودر د سمبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد .
شو رای ملـی لاوس بـرای پـنـجسا ل انتخاب میشود و شاه میتوا ند آ نرا منحل سازد .
مجادلات بین گروپ های کمـو نست ، ضد کمو نست و بیطرف در لاوس باوصف موا فقات ۱۹۵٤ و ضع کشور را بر هم‌زد. رقابت های میان گروپ کمونستی پتیت‌لاو تحت ر هبر ی شا هزاده سو فا نا ووئگ درشمال کشور و گروپ های دست راست و بیطرف ا مکان د خول پتت‌لاورا در نظام دفاعی و حکو مت شا هی از بین برد. ا ز ۱۹٦۰ به بعد مجادلات بیشتر شده است .
سه شهزاده ر ئیس سه گروپ‌فوق‌الذکر در جون ۱۹٦۲ یك حکو مت ا ئتلافی‌تشکیل

دادند که درآن رئیس گروپ بیطرف شهزاده سو وا نا پو ما صدارت عظمی را اشغال کرد .

کنفرانس ۱٤ کشور که در ۱۵ می ۱۹٦۱ در جنیوا آغاز یافته بود موافقاتی را در ۲۳ جولای ۱۹٦۲ به امضاء رسانید که بیطرفی و آزادی لاوس را تضمین‌میکرد. ولی جنگ بین پتت لاو و قوای بیطرف همچنان ادامه داشت . در ۱۹٦۰ گروپ دست راست اقدام به کودتا کرده ولی نا کام شد . طیارات لاوس و امریکا در ٦۵ و ۱۹٦٦ مراکز پتت لاورا بمباران نمودند . محصولات عمدهٔ لاوس قلمی برنج ، جواری ، تنباکو ، پنبه ، افیون ، میوه های لیمو و نارنج ، قهوه وانواع چوب میباشد . مردم لاوس اصلا از مردمان تای اندو نیز یائی و چینی میباشند زبان های فرانسوی و انگلیسی عام است . مذهب رسمی بودائی است .

لایبیریا

پایتخت : مونرو‌ویا ، مساحت ۴۳ هزار مربع میل ، نفوس ۱۱۳۰۰۰۰ ، بیرق: یك قطعهٔ متناوب سرخ و سفید افقی در ساحهٔ بالائی نزدیك دسته یك ستارهٔ سفید پنج گوشه‌ئی روی یك مربع آبی . واحد پولی : دالر امریکائی و همچنان مسکوکات نقره ئی و مسی لایبیر یائی .

شرح : جمهوریت آزاد سیاهپوستان لایبیریا در قسمت جنوبی افریقای غربی واقع و با سییرا لیون از غرب ، گینی از شمال ، ساحل عاج از شرق ودر حدود ۳۵۰ میل باساحل اطلس در جنوب محاط میباشد . قسمت اعظم مملکت جنگل دار و دارای منابع معدنی میباشد .

بندر آزاد مونروویا که امریکا آن را درسالهای ٤۵ــ ۱۹٤۸ ساخت در سال ۱۹٦٤ به حکومت لایبیریا واگذارشند . قیمت آنرا لایبیر یا تـــا ۱۹۹۹ خواهد پرداخت .

منابع و صنایع :رابر خام عمده تـــرین حاصلات آن میباشد . برنج ، الیاف، قهوه کاکاو ، شکر هم تولید میکند از معادن مهم آن آهن است که سالانه در حدود سه ملیون تن تولیدات دارد .

تاریخ و حکومت : نفوس آن کـــاملا از نژاد افریقائی است . لایبیریا در ۱۸۲۲ توسط سیاهپوستان آزاد شدهٔ امریکائی با اسکان شان در مونروویا بوجود آمد . در ۲٦ جولای ۱۸٤۷ بحیث یك جمهوریت اعلام گردید . قانون اساسی آن همانند امریکاست . تنها مردمان نژاد افریقائی می توانند تابعیت بگیرند و تنها تابعین میتوانند جایداد غیر منقول داشته‌باشند. حکومت بدست رئیس جمهور است که بدوا برای یك دورهٔ هشت ساله انتخاب میشود و او میتواند باز برای دوره های ٤ ساله انتخاب گردد . سنای آن شامل ده نفر است که برای شش سال انتخاب میشوند و مجلس نمایندگان آن ۳۹ نفر است که‌برای چارسال انتخاب میشوند . لایبیریا عضو موسسهٔ ملل متحد است .

لبنان

پایتخت : بیروت ، مساحـــت ٤۰۱۵ مربع میل ، نفوس،دو ملیون‌و‌پنج‌صدوهشتاد هزار ، بیرق: سه قطعه افقی به رنگهای سرخ و سفید و سرخ که سفید دو چند بعرض سرخ است ونقش سیدار ســـبز را در وسط دارد . واحد پولی پوند لبنانی

معادل پانزده ا فغانی .

شرح : جمهو ریت لبنان پارچهٔ ز مینی‌را به ا متداد ساحل شرقی مدیترانه ا حتواء کرده است که طول آن تقریبا ۱۲۰ میل و عرض آن بین سی و ۳۵ میل میبا شد . بجنوب آن کشور نام نهاد ا سرا ئیل و به شمال و شرق آن سوریه واقــع است . بیروت ثلث نفو س کشور را دارد و بندر عمدهٔ آن لبنان را تشکیل مید هد . نز دیك به یك و نیم ملیو ن مهـا جر فلسطیـنی دارد .

منابع و صنایع : دو ثلث عواید ملی‌آن از تجارت بد ست می آید . زراعت مسئول ۱۵ فیصد و صنا یع ۱۲ فیصد آ نست . نصف کارگران در ا مور زراعتی مشغو لند. محصو لات عمده سیب ، میوه های‌سیتروس، زیتون ، تنباکو سبزیجات و غلــه هـــا میباشد . از تو لیدات صنعتی آن ا نو ا ع خوراکه ها ، منسو جات ، چر می با ب ، سمنت و تصفیهٔ پترول میباشد . تـیل‌عراق و عربستان به بندر های تر یپو لی وسیدون پایپ میشوند .

با جمهو ریت متحد عربی موا فقا تی در مورد ویزه ، محصو لات گمر کی‌وصادراتی وتسهیلات برای واردا ت سوریه دارد .

تاریخ و حکو مت : لبنان از پنج و لایت امپرا طوری عثمانی بمیان آ مد. لبنان‌شمالی مانت لبنان ، لبنان جنوبی ، بیروت و مکه ودر اول سپتا مبر ۱۹۲۰ همراه با سو ریه یك کشور آ زاد شد .

از آ نو قت تا ۱۹٤۱ تحت قیمو مـــت فرانسه بود . در ۱۹٤٤ حکو مت‌فرانسه ا ختیارات خودرا بکشور های سو ر یه و لبنان داد . قوای ا جنبی لبنان را در ۱۹٤٦ ترك دادند .

مجادلات مردم برای از بین بردن حکو مت طرفدار غرب به ا نقلاب می ۱۹۵۸ مـنجر شد . لبنان مر کز مخا لفت های بین المللی شد .

ا مریکا مدا خله‌نظا می‌کرد.قوای‌امریکائی در ا کتوبر همان سال خارج شدند. قانون اساسی به آن یك هیئت تقنینیه ۹۹ عضوی مید هد که برای چـار سا ل ا نتخا ب میشو ند .

ر ئیس جمهور برای شش سال ا نتخاب میشود . او باید عیسوی مذ هب‌وصدراعظم باید مسلمان با شد . لبنان عضو ملل‌متحد و جا معهٔ عر بی میبا شد .

معارف و مذ هب : ۵۰ فیصد نـفو س عیسوی مذهب و قسم ا عظم با قیمانده را مسلمین مر بوط به چندین جماعت تشکیل مید هند. در بیروت پنج پو هنتون موجود است . عربی ز بان ر سمی میبا شد .

لوکسمبورگ

پایتخت : لو کسمبو ر گ ، مسا حـت ۹۹۹ مربع میل ، نفوس ۳۳٦۰۰۰ بیرق : سه قطعـهٔ ا فقـی سرخ ، سفیـد وآبی . واحد پولی : فرا نك لو کسمبو ر گ معادل نود پول .

شرح : لو کسمبورگ از طرف شر ق باجرمنی ، از طرف شمال و غرب بابلجیم وازطرف جنوب با فرانسه محاط ا ست .

منابع و صنایع : نز دیك به هفتصدهزار جریب زمین آن به ز راعت ا ختصاص‌داده شده جو ، گندم ، جودر و کچالومی‌رویانند. معادن آ هن آن موجد صنعت منکشف فولاد سازی شده ا ست. مواد کیمیا و ی آب جو ، تایر مو تر ، تنباکو و آ لا ت فلزی ، سمنت ، گلاب و لینیات نیز تولید میکنند .

تاریخ و حکو مت : لو کسمبورگ که در ۱۹٦۳ تاسیس شده تحت تصرف بر گندی هسپانیه ، استریا و فرانسه در آمــــد .

در ۱۸۶۱ آزادی ها خلی یافت. در هر د و جنگ جهانی آلمان آنرا ا شغال کرد . در ۱۹۴۸ لو کسمبورگ بیطرفی غیر مسلح خودرا ملغی قرار داد . در همین سال اتحاد گمر کی با ها لیند و بلجیم قا یم کر د که در ۱۹۵۸ به اتحادیهٔ ا قتصادی بنیلوکس مبدل گردید . عضو ملل متحد و نا تواست. کشور شکل شا هی مشروطه دارد قـــوه تقنینیه بدست یك شورای ۲۱ نفره ا ست که مدام ا لعمر ا نتخاب میشوند و یـــك مجلس نمایندگان ۵۶ نفر دارد که تو سط مردم ا نتخاب میشوند . یك وزیر دو لت در راس یك کابینه اقلاسه عضوی کـــــار حکو مت را پیش میبرد .

نفوس لو کسمبورگ تقریبا کا ملا رومن کاتو لیك ا ست . معارف ا جباری است. همان طور هم خد مت نظام ا جباری است زبانهای ر سمی فرانسوی و جر منی‌میباشد. زبان ملی آن لیتز بو ر گیش نام دارد .

لیبیا

پا یتخت ها : تر یپو لی وبن غا ز ی مساحت ۶۷۹۳۵۸ مربع مـیل . نفـو ســس ۱۸۰۳۰۰۰ . بـیرق : پارچـــه هــــا ی افقی سرخ ، سیاه و سبز با هلال وستارهٔ سفید در و سط . واحد پولی: پــو نــد لیبیائی یکصد پیاستر معا دل یکصدو بیست افغانی .

شرح : لیبیا اولین کشور ی است کـه تحت نفوذ ملل متحد به آ زادی نا یل‌آمد. یك شا هی مشرو طه ا ست به ا متد ا د سا حل شمالی ا فریقا درشمال آن مدیترانه در شرق آن جمهو ریت عرب متحد وسودان در جنوب آن سو دان و جمهو ریت های چاد و نا یجیر یا ، در غرب آن تو نس و الجزایر واقع ا ست .

کشور سه منطقه دارد . یـکی منطقـه مدیترانه که ۱۶ هزار مـربـع مـیل بـوده پر نفوسن ترین منطقه بوده و مرکز شغل زراعت لیبیا ست منطقه های د یگران شبه صحرا میبا شد . و لایت تریپو لیتا نیـا در شمال غرب ۶۹ فیصد نفو س لیبیا ر ا دارد . ایالات متحدهٔ ا مریکا پایگاه ها ی نظا می دران دارد .

منابع و صنایع : لیبیا باغهای خر ما ، زیتون ، لیمو ، بادام و ا نجیر دارد. تنباکو بوریا ، قالین ، آ لات چر می ، و قما ش های زر دوزی شده نیز دارد . معا د ن در ۱۹۵۳ ملی شد در ۱۹۵۷ تیل کشف شد فعلا تو لید روزانه در حدود یك ملیون بیرل میبا شد .

امریکا و بر تانیه به لیبیا کمك میدهند. تو سعه مد نیت عصری و رفاه مر دم قسما مر هون حا صلات فروش تیل میبا شد .

تاریخ و حکو مت: مو قعیت این کشو ر آنرا تحت تسلط گار تاژ ، روم و اندال ها، ا مپرا طور عثمانی و ایتا لیا در آ ور د ه است . بعد جنگ عمومی دوم مدتی تحت اداره بر تانیه و قسما تحت اداره فرا نسه بود در جون ۱۹۴۹ بر تا نوی ها محمدادریس السنیو سی ، ر هبراقوام سنیو سی رابحیث امیر سیری نا یکا شنا ختند نا مبرده د ر خزان همان سال قا نون ا ساسی رابمیان آورد و حکو مت دا خلی را بد ست‌گرفت. حکو مت اورا ملل متحد در ۱۹۴۹ قبول کرد . یك شورای قانون ساز قبل از آزادی برای لیبیا شا هی مشروطه را تا ییه کرد و لقب ا میر را به پاد شاه مبدل سا خت. در دسمبر ۱۹۵۱ شا هی مورثی از طر ف شاه ادریس اول اعلام گردید .

پارلمان مر کب از یك سنای ۲۴عضوی برای هشت سال میباشد که از طـــر ف پادشاه تعیین میشو ند . لیبیا عضو ملل متحد و جا معهٔ عرب میباشد .

معارف ومـذهب : اكـثر نفـــوس ليبيا مسلمان اند. ا يتا لو يان ، يهو ديان‌وغيره نيز دارد . ۴۰ فيصد نفوس خوا ننده و نو يسنده است . مكاتب حكو متي و خصو صي و دو پو هنتون دارد .

د فاع : بر تانيه وايالات متحده امريكا هردو در پايگاه هـاى نـظا مى مخصو ص خود شان قواى نظا مى دارند .

ليختنشتاين

پايتخت : وادوز ، مساحت ٦٢مربع ميل نفوس ۲۱ هزار . بيرق : پارچه هـــا ى افقي آ بي و سر خ . واحدپولي: فرا نك سويسى معادل ده ا فغاني .

شرح : ليختنشتا ين كشو ريست برراين عـليا بين استريا وسويسزرليند كــه تا ۱۸٦٦ عضو كا نفدريشن جرمني بود و بعدا تا اعلام آزادى كامل آن در ۱۹۱۸ براستريا متكي بود .

سويزر ليند بر اساس يك قرار د ا د ا مور پستي و تلگرافي ، گموك و منا سبات خارجي آ نرا انجام ميد هد . كشور هيچ عسكر ندارد و قوهٔ پو ليس آن خيلي قليل است .

منابع وصنايع : مردم آن زراعت پيشـه ومالدار هستند . ماشين و افزار ليزميسازد خوراكه باب و چرم باب تو ليد مى كند . همه مصارف حكو مت از مدرك فروش تكت هاى پستي آن بد ست مى آ يد .

تاريخ و حكومت : ليختنشتاين يك‌شاهي موروثي است . قانون ا ساسى ۱۹۲۱ آ ن قوهٔ تقنيني را به دايت پانزده نفرى داده است كه‌براى چارسال ا نتخاب مى شو ند كشور تقريبا هيچ نوع محصول گيرى‌ندارد. عضو افتا و محكمه بين ا لمللي است . نفوس مملكت كاتو ليك ميبا شد وزبان جرمني زبان رسمى ا ست .

ليسو تو

پايتخت : ما سيرو ، مساحت ۱۱٫۷۱٦ مربع ميل ، نفوســ (تخمين ۱۹٦۸ م م) ۹۱۰٫۰۰۰ . بيرق : قطعات عمودى سرخ و سبز نزديك به دسته ، باكلاه‌سفيدسوتوميان زمين آبي . واحد پولي : راندافريقاى‌جنوبى معادل شصت و پنج ا فغاني .

ليسو تو عبارت از ليسو توليند برتانوى ميباشد كه در ٤ ـ ا كتوبر ۱۹٦٦به‌آزادى نايل گرديد . ا ين كشور كه كا ملا ما ل سياه پو ستان ا ست در قهر كشورافريقاى جنوبي وا قع ميباشد و بتاريخ ۱۷ـ اكتوبر ۱۹٦٦ به عضويت ملل متحد در آ مده‌است.

سر ز مين ليسو تو خشك و كو هسار است كه از ٥ تا ۱۱ هزار فت ا و تفا ع دارد . ما سيرو با قطار آ هن با افريقا ى جنوبي ار تباط دارد . بجز آن د يگرشوارع عمو ميه مو تر رو و جود ندارد . مقد ا ر جوارى ، جو ، لو بيا وماش رو يا نيد ه ميشود . عوايد عمده آن از درك مالدارى و پشم بز بدست مى آيد در حدود چهل

فیصد مردان آن در معادن کشور ا فریقا ی جنوبی کار میکنند .

موشیش یك سر کردهٔ قبیلوی گیسو تو در ۱۹۵۸ تقاضای تحت ا لحما یگی سرزمین خودرا از بر تانیه نمود واین و قتی بود که بو ور های ا فریقا ی جنوبی بران حمله نموده بود ند .

بر تانیه در ۱۹۵۹ قانون ا ساسی به بیسو تو لیند داد که به اساس آن یك شورای تقنینیهٔ ا نتخابی بمیان آ مد. فعلا حکو مت لیسو تو بد ست پاد شاه مو سو شوی دوم ا ست . یك پا رلمان منتخب شصت عضوی ، یك کابینه و زراء ویك صدراعظم دارد .

مالتا

پایتخت : والیتا . مساحت ۱۲۲ مربع میل . نفوس ۳۱۸ هزار بیرق : قطعات عمودی سفید و سر خ با صلیب حا شیه سرخ در قطعهٔ سفید .

واحد پو لی: پوند یکصدو بیستافغانی.

مالتا در مدیترانه ۵۸ میل بجنوب جزیرهٔ سیسلی و ۱۸۰ میل دو ر تر از قا ر ه افریقا واقع ا ست .

جزیرهٔ مالتا خو دش فقط ۹۵ مربع میل مساحت دارد . در جزیرهٔ دیگر مربو ط گوزو و کو ملینو است .

مالتا برای ۳۵ قرن تحت تصرف ملتهای مختلف بود و فقط در ۲٤ـ ا کتوبر ۱۹٦۱ به آزادی دا خلی نایل آمد و بتاریخ ۲۱ سپتمبر ۱۹٦٤ طوری آزاد شد که فر ما ن فرمای بر تا نیه را بحیث ر ئیس دو لت پذیرفت . بر تا نیه تا ده سال پایگاه هائی دران خوا هد داشت . ما لتا عضو جا معهٔ ممالك مشترك ا لمنافع و ملل متحد ا ست.

مجلس نمایندگان آن شا مل ۵۰ نفر منتخبین تو سط مردم میبا شد . صدراعظم و کا بینه از همین ها ا نتخاب می شو ند ثقلت نفوس در فی مر بع میل به ۲٦۷٦نفر میر سد . مردم دایم ازان مها جرت میکنند.

پرو گرام پنجسا لهٔ ا نکشافی در مالتا از ۱۹٦٤ ببعد روی دست است . میخوا هند توریزم و صنایع جدید را تشو یق کنند .

کچالو ، میوه جات ، سبزیجات ، گل ، تخم د ستکش و منسو جات صادر میکند و نیز سمنت ، ما شین باب و مصنو عا ت سا خته شده وارد می نما ید .

مالدیو

پایتخت : ماله ، مساحت ۱۲۲ مربع میل نفوس یکصدوششهزار ،بیرق : یكهلالسفید بالای یك قطعه سبز که یکجا در و سط یك قطعهٔ سرخ قرار دارد . واحد پو لی : روپیه معادل ده ا فغانی .

جزایر مالدیو عبارت از دوازده گرو پ مرجانی شا مل بیش از دو هزار جزیره میباشد که بیش از دو صد آن مسکوناست جزایر ما لد یو در بحیره هند سه صد میل به جنوب غرب هند وا قع ا ست . در ۲٦ جولای ۱۹٦۵ ــ از بر تانیه آ زادی گر فت ودرسپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد و بر تانیه ا مور د فاع و خارجهٔ آ نرا به خود باز گذاشت . پایگاه قوهٔ هوائیبرتانیه بر جزیره گال ما لد یو جنوبی مو جو د است .

ما لدیو که مدت مختصری جمهوری بود فعلا یك سلطنت مشرو طه تحت امیر محمد فرید دیدی بحیث سلطان مالد یو میبا شد.

مردم مالد یو مسلما نند شغل عمدهٔ مردم ما هیگیری ا ست . ما هیان را تمیز کر د ه به سیلون صادر می نما یند .

موریشس

مو ر یشس جزیره ایست در بحیرهٔ هند که ۵۷۵ میل به‌شرق ملغاسی واقع بو ده ۷۲۰ مربع میل مساحت دارد نفو س آن ۷۸۷ هزار نفر میباشد . پایتخت آن پورت لوئس نام دارد .

مو ریشس در ۱ گست ۱۹۶۷ به آزادی داخلی و در مارچ ۱۹۶۸ به آ زادی کا مل نایل گردید . ا کثریت نفوس آن هندی هستند . سیاه پو ستان نیز دارد. انگلیسی و فرانسوی ز بان های معمول آ نست ا ز محصولات صا دراتی عمدهٔ آن نیشکر است. تو ز یزم تقو یه میشود .

هالیندی های ا ستعماری در قرن هفد ه جزیره را بنام شاهزاده موریس نا مبا و نا مزد کردند ولی بعد تر آ نرا ترك نمودند بعد آنها فرانسو یان و بعد از آنها برتانوی ها بران مسلط گر دیدند .

مالی

پا یتخت : بماکو ، مساحت ، ۴۶۴ هزار مربع میل ، نفوس ۴۸۰۰،۰۰۰ ، پرچم : قطعات عمودی سبز ، زرد و سرخ. وا حد پولی : فرانك مالی معادل هجده پول .

جمهو ریت مالی که در ۱۹۶۰ بنام جمهو ریت سو دانی یاد میشد و یك و قتی از متصرفات فرانسه بود ازشمال باموریتانیا والجزایر از شرق و جنوب شر ق بانایجریا ولتای علیا از جنوب باساحل عاجل گینی واز غرب با سینیگال و مو ریتا نیا محا ط میبا شد .

در ۱۹۵۸ سودان‌فرانسوی‌به‌جمهوریت‌سودانی مبدل گردید ودر داخل جا معهٔ فرا نسو ی به آزادی دا خلی رسید . در ۲۰ جو ن ۱۹۶۰ آزادی کا مل یافت . از ا تحا د با سینیگال جدا و بنام مالی عرض و جو د کرد . در همان‌سال عضو ملل متحد شد وگر چه خارج جا معه فرانسوی است معهذا بـا فرانسه موا فقات تجارتی و کلتوری دا رد در ۶۱ باگانا و گینی ا تحادیهٔ کشور ها ی افریقا ئی را تشکیل داد . در ۶۳باسنیگال مخالفت های خود را رفع کرد و منا سبا ت گمرکی ، تجارتی واستفاده از خطوط آ هن و بنادر سینیگا لی را برا ی مالی ممکـــن سا خت .

رئیس جمهور و وزراء به‌مجلس‌نمایندگان مسئو لند . ا عضای ا ین مجلس بر ا ی پنج سال ا نتخاب میشوند .

مملکت زراعتی است . تخم های روغن‌دار محصو لات عمد آ نست . ما لداری نیزرواج دارد .

مالیزیا

پایتخت ها : کوالا لمپور و سلنگور . مساحت ۱۲۸۴۳۰ مربع میل نفوس تخمین ۶۸ ملل متحد ۱۰۳۸۴۰۰۰ . بیرق : ۷ قطعه سرخ و ۷ قطعه سفید با هلال وستاره ۱۴ گوشه یی در حاشیه چپ بالایی واحدپولی : دالر ملایایی معادل پانزده افغانی .

اتحاد یهٔ مالیز یا ، عضو ملل متحـــــد و ممالك مشتر ك المنافع در ١٦ سپتمبر ١٩٦٣ به میا ن آمد . اعضا ی ان عبار ت بودند از ملایا ، سراوا ك و صـــبا ح . اندونیزیا و فلیپین مخالف تشکیل ان بودند ولی یك گرو پ ناظر ین ملل متحد موا فقت عمو می مردم سراوا ك و صـــباح را با ن یافتند .

مالیزیا یك سلطنت مشروطه بود که از ٩ سلطنت موروثی تشکیل گردیده بـــود (جوهور ، کده ، کلانتا ،نکر ی سمبیلا ن باهانگ ، برا ك پولیس ، سلنگوروترنگانو) سنگاپور یك مستعمرهٔ علیحده شـــد . را ازان ابلاغ کرد . زیرا مشکلا تی بین‌چینی های سنگاپور ودیگر نفوس فدر یشن موجود بـــود .

در نفوس مالیز یا ٤٢ فیصد چینی (٤٠) فیصد مالی ها و ده فیصد هند ی وپاکستانی وجود داشت .

شاه مالیز یا که به لقب یانگ دی‌پرتوان اگانگ (یعنی فرما نروا ی عمو می رئیس رسمی دولت که قوهٔ سیاسی ندارد) شاهزاده اسمعیل ناصر الدین شاه ، سلطان ترنگانو است که در اگست ٦٥ توسط شـــورا ی حکمفر مایا ن موروثی هر نه دو لت‌ملا یا انتخاب شده است .

ملایا

ملایا : اتحادیه ملایا که در ١٩٥٧ عضو ممالك‌مشترك المنافع گردیده، قسمت جنوبی جزیره نما ی ملایا را در جنوب شرق‌آسیا تشکیل مید هد در شما ل ان تایلیند ، در شرق ان بحیرهٔ جنوب چین . وجنوب وغرب ان جزیرهٔ سوماترای اندونیزیا واقع است .

جزیره سنگاپور نزدیك ساحل جنو بی ان وقوع دارد . (٧٥) فیصد ان جنگل ، دلدل زار و کوهستا نی است. بندر عمدهٔان پنانگ در جزیره پنانگ میباشد .

ملایا مواد خام تولید میکند ، قلعی ،رابر تیل ، خرما ازان جمله است که جمعاهشتاد فیصد صادرا ت آنرا تشکیل مید هـــد . بزرگتر ین تولید کنندهٔ رابر طبیعی دنیا بشمار میرود .

برنج ، شکر ، مرچ ، وغیره محصولا ت زراعتی نیز دارد . درختان رابر ان اصلا از برازیل آورده شده است در ١٧٨٦ تدریجا به تصر ف برتانیه در آمد . ازا ن پیش‌قسما بدست هالیند وتایلیند بود بعد جنگ‌عمومی دوم در ١٩٤٦ اداره مستعمرا ت بر تانو ی این منطقه منحل گردید .

سنگاپور در نهم اگست ٦٥ جدا یی خود اتحادیه نه گانه ملایا بوجود آمد ودر ٤٨ رسما اعلام گردید . در ٥٦و ٥٧ بنابر یك عدهٔ موافقا ت حکو مت برتانیه ازان برداشته شد . در ١٩٦٦ حکو مت اعلام کرد که‌صباح وسراوا ك بنام مالیز یا ی شرقی وایالا ت دیگر بنام مالیز یا ی غربی شناخته میشود.

ملایایی ها مسلمانند . بودایی ، عیسوی وهندی نیز دارند . ملایایی زبان ملی است.

صباح

بورنیو ی شما لی سابق . در شـــما ل پورنیو که سو مین جزیره بزرگ جهان است واقع میباشد . بیست و نه ونیم هزار میل مربع مساحت دارد و نفوس ان نزدیك به‌نیم ملیون است . رابر ، کیره ، چوب ، تنباکوو ماهی صادر میکند . پایتخت ان جسلتن نام دارد .

سراوا ك به امتداد ساحل شما ل غربی بورنیو واقع است . مسا حت ان پنجاه‌هزار مربع میل نفوس ان ٧٧٧ هزار نفر است

پایتخت ان کوجنك است . صادرا ت عمده ان مرچ ، طلا و رابر میباشد . یك‌مقدارتیل وارده از برو نی را نیز تصفیه میکند .

مسقط عمان

پایتخت : مسقط . مساحت ۸۲٫۰۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۸) ۷۵۰٫۰۰۰ بیرق سرخ . واحد پولی : روپیه هندی معادل هشت افغانی .

سلطنت مسقط وعمان یك پادشاهی مطلقه در کنارهٔ شرقی شبه جزیرهٔ عربستان میباشد یك هزار میل ساحل دارد .اقلیمش گرم وخشك است . یك ساحهٔ ساحلی باریك به عرض ده میل وبه داخل ان یك سلسله کوه های خشك و هموار بی آب به ارتفاع متوسط یکهزار فت کشورمسقطرا تشکیل داده است .

خرما . ماهی خشك و انار از صادرات آنست . کیله ، انگور ، گندم وسبزیجات نیز پیدا میشود . در ۱۹۶۴ تیل در مسقط کشف شد که شاید وضع اقتصادیمردم را بهتر سازد .

مردمان ان عرب هستند . هندی ، بلوچی وسیا هپوستان نیز دارد . زبان عمده عربی است ولیهندی . بلوچی وغیره نیز معمول است .

تاریخ ان قدیم است . شامی های قدیم در ۵۵۰ قبل از میلاد مغلوب فارس ها شدند بعد از آنها پارتها یی وبعد خلفای بغداد. ترکها وپرتگالی ها آمدند . سلالهٔ فعلی البو سعید کشور را از نفوذ فارس ها در ۱۷۴۴ نجات داد .

مکسیکو

پایتخت : مکسیکو . مساحت (۷۵۸۲۵۹) مربع میل . نفوس بقرار تخمین حکومتی در ۶۸ – ۴۸٬۶۰۰٬۰۰۰ . بیرق سه قطعهٔ عمودی سبز . وسرخ باعلامه عقاب وکالتوس روی قطعهٔ سفید .

واحد پولی : پیسو معادل سه افغانی وهشتاد پول .

شرح : جمهوریت مکسیکو از شمال و وشمالشرق باایالات متحدهٔامریکا . از شرق با خلیج مکسیکو کامچیچی وبحیره کاری بین از جنوب با گواتیمالا و هاندوراس برتانوی واز غرب با بحر الکاهل محاطه است جزیره نمای کالیفورنیای پایین توسط خلیج کالفورنیا ازان جدا شدهاست ولی از مربوطات ان است . کوه هایسیرا مادری از شمال به جنوب در غرب مملکت ودر شرق کشور مادری اورنیتال ،امتداد دارد .

در بین این دو سلسله قله هایی به ارتفاع بین سه وپنج هزار فت واقع است که هوای معتدل وبارانی دارد در حاشیهٔ غربی البته لزومی به آبیاری زمین هادیده میشود .

نفوس مکسیکو مخلوط از هندیان سرخ وهسپانوی ها هستند . مردمان از تك و مایا هم دران ها حل شده اند .

بقایای تاریخی برای توریزم جالب است .

منابع وصنایع : در معادن و چوب غنی است . نقره ، طلا ، مس ، سرب ، جست ، سرمه ، سیمات ارستیك ، سلفر و زغال هم دارد .

تولیدات پترول ان سالانه به ۱۲۵ ملیون بیرل می رسد .

غاز طبیعی به ایالات متحدهامریکامیفروشد زراعت ومالداری و ماهی گیری مهم است

ریفار م زرا عت در کشور تطبیق میشود .
پنبه وگندم نیز تو لید مینما ید . از صادرا ت ان پنبه ، قهوه ، نیشکر ، بادنجان رومی ، کاهو گوشت تازه و منجمد میباشد . فروش قهوهٔ‌ان‌سالانه به یکصدملیون دالر امریکایی می رسد . تولیدا ت بر ق سالانه به ۱٦ بلیون کیلوا ت در ساعــت میر سد .
جواری ، برنج ، کیله وتنباکو نیز می رویاند .

تاریخ وحکومت : دراوان قبل ازکولمبس مکسیکو مرکز مدنیت پیش رفته بو می‌هندی بـــود .
ماها . که مردمان زرا عت پیشه بودند . از یو کاتان بالا رفته اهرام سنگی عـظیم ساختند و جنتر ی خاصی بوجود آوردند . بعد تولتك ها آمدند که حکمفر ما یا ن شان مونتر وما ها بودند که شهر مکسیکو ی‌فعلی را در ۱۳۲۵ میلادی بنا نهادند . امپرا طوری ارتك را ، فاتح هسپانو ی مـــوســوم به هر نا ندو کور تس از بین برد ۱۵۱۹ ، ۱۵۲۱ حکومت هسپا نو ی ها سه قر ن‌دوام کرد در ۱۸۲۱ از بین رفـــت . در ۱۸۲۳ جمهوریت شد . مکسیکو تکسا س وایالات جنوب غربی امریکا بشمو ل کالیفور نیا را در تصر ف داشت جنگها ی ۱۸٤٦ ــ ۱۹٤۹ امریکا و مکسیکو منجر به از دست داد ن اراضی شما ل ریو گراند به نفع ایا لا ت متحدهٔ امریکا شد .
فرانسویان کوشیدند رژ یم مکسیکو را تغییر بد هند ولی موفق نشدند . در ۱۹۱۷ قانون اساسی جدید ان اصلا حا ت اجتماعی را وعده داد که تاکنون ادامه دارد .
مکسیکو جمهوریت فدرا لی ۲۹ ایا لتی است رئیس جمهور . هیئت تقنینی وقضایی ان توسط آراء عامه انتخاب میشو ند رئیس جمهور برای شش سال ومجلس نمایندگا ن برای سه سال به اساس یکنفر از هر دوصد هزار نفر انتخاب میشوند .

معارف ومذهب : معار ف از مذهب‌علیحده اســـت .
معارف ابتدایی تا ۱۵ سالگی رایگا ن و اجباری میباشد . تعلیما ت مسلکی تشو یق میشود . پوهنتون ملی مکسیکو از سا ل ۱۵۵۱ ببعد موجود است .
هسپانو ی زبان رسمی است . آزا دی مذهب موجود است . اکثر نفو س رو من کاتولیك هستند .

ملاوی

پایتخت : زومبا . مساحـت : ۳٦٫۰۰۰ مربع میل . نفوس تخمین ٦۸ ــ ٤،۲۸۵،۰۰۰ بیرق قطعا ت افقی سیاه ، سرخ و سبز با آفتاب طالع سرخ از قطعه سیاه .واحـــد پولی : پوند معادل یکصدو بیست افغانی .

ملاوی به طو ل پنجصد میل به امتداد ساحل غربی وجنو بی جهیل نیا سادرافریقای واقع است کوه های بلند ،جنگلات غلو و میدان های وسیع ان ملاوی را کشور جالبی ساخته است .
در ۱۸۵۹ دانتر لونگستون معرو ف آنرا دیده بود . در ۱۸۹۱ تحت الحما یگی‌برتانیه شد از ۱۹۵۳ تا ۱۹٦۳ عضو فدر یشـــن رودیشیا ونیا سالیند بود . در او ل‌فبروری ۱۹٦۳ به آزادی داخلی رسید و به ٦جولای ۱۹٦٤ از بر تانیه آزادی کامل گرفت .
عضو ، ملل متحد و ممالك‌مشترك‌المنافع است . در ٦ جولای ۱۹٦٦ جمهور یت‌شد .
در ملاوی ۱۲ هزار هند ی‌وهشت‌هزاراروپایی هم مسکون اند .

محصولات ان چای ، قهوه ، پنبه ، رابر، تنباکو و نوعی از لوبیا است .
بیسوادی زیاد است ولی پروگرا م‌وسیع سواد خوانی رو ی دست دارد .

ملغاسی

پایتخت : تناناریف . مسا حت دوصدو بیست‌و هشت هزار مربع میل . نفو س تخمین ٦٨ ملل متحد ٦،٥٠٠،٠٠٠ . بیرق : یك قطعه عمود ی سفید با امتداد دسته و دو قطعهٔ افقی سرخ و سبز.واحدپولی: فرانك ملغاسی معادل هجده افغانی .

از متصرفات قبلی فرانسه بنا م‌مدغاسکر. جمهوریت ملغاسی مر کب از جزیرهٔ بزرگی است در ساحل جنوب شر قی افریقا کــه توسط ابنا ی موزنبیق از قاره جدا میشود نهصد وهشتاد و دومیل طو ل وسه صدو شصت میل عرض دارد .

نفوس ان مرکب از غرب ها . پـولـی نیشیایی ها وافریقا یی ها ست که اخـیر الذکر در قرن ١٨ و ١٩ بحیث غـلا مـان برای کار ها ی زراعتی در ملغاسی واردکرده شده بودند .

سه ملیون نفر پرستش اجداد وارو‌ا ح را میکند دو ملیون دیگر عیسو یانند.

نود فیصد نفوس زرا عت پیشه است . مدعا سکر در ١٨٨٥ تحت حما یه فرانسه واقع شد در ١٨٩٦ مستعمرهٔ فرانسه اعلام گردید .

در ١٩٥٨ به آزادی داخلی رسید و در ٢٦ جون به آزادی کلی نایل شد . عضو ملل متحد وجامعه فرانسوی است .

زراعت مشغولیت عمدهٔ‌مردم است . برنج ،باقلی ،جواری ،کچالوی شیـــر ین قهوه ،میخك ،تنباکو نیشکر وکاکا وتو لید میکند از معادن عمدهٔ آن سنگهای قیمتی و صنعتی ،زغال سنگ ،نکل ،فاسفیت طـلا ، بوسایت یورانیم وتوریم میباشد .

مما لك مشترك‌المنا فع انگلستان

پایتخت : لندن . .مساحت ٩٤٢٠٩ مـیل مـربع نفوس قـرار تخمیـن ٦٨ حـکومتـی ٥٥،٢٧٢،٠٠٠ پرچم : زمین آبی با صلیب های سینت جارج سنیت اندر یورو سینت باتریك برنگ های سرخ وسفید .واحدپولی: پوند معادل یکصدو بیست افغانی .

شرح:ــ پاد شاهی مشترك برتانیه‌کبیر وایرلیند شمالی مشتمل است برانگلستان ، ویلز ،سکاتلند وایرلیند شمالی که توا م‌با جزیرهٔ ادم وجزایر بحیره .جزایر برتا نوی را میسازد .

این جزایر در شمال غرب اروپا واقع بوده ومحدود است به بحر اطلس شما لی در شمال وغرب ، بحر شمال در شر ق ، بحیرهٔ انگلیس آنرا از جنوب جدا میسازد . بیست و یك میل از فرانسه دورتر است . دریای تایمز که بیش از ٢١٠ میل‌طول دارد از طویلترین دریا های انگلستان است که دهانهٔ آن بندر لندن موقعیت دارد .و یلزدر قسمت جنوب غربی برتانیه قرار دارد و با انگلستان توسط یك واحد اداری ادارهٔ شده حکومت جدا گانه ندارد .

سکا تلند پاد شاهی ایکه حالا بـــا انگلستان وویلز متحد شده نصف شما لی جزیرهٔ برتانیه را اشغال کرده است‌از شهر های مشهور سکاتلند .ادنبر ه،کلاسکو ، ابر دین ودندی است که از شهر های مهـم برتانیه بشمار میروند آیرلند شمالی دا رای مناظر زیبای طبیعی است .

منابع وصنایع :ـ از مشاغل عمدهٔبر تا نوی هاتو لید وتجار ت استبیشتر از پنجاه فیصد صادرات مملکت را فلز وصنایع فلزی تشکیل میدهد .گندم ، جو ، لبلبو وغیره نیز میروید . زمین های زرا عتی انگلستا ن ویلز ، سکا تنلد وجزیرهٔ ادم مجمو عا بیش از نود ملیو ن جر یب زمین زرا عتی دارد. منابع معد نی مملکت وافراست . زغـــال سنگ ، چونه وآهن بو فر ت استخرا ج میگردد . یکتعداد دیگر مواد معد نی مفید نیزوجوددارد.

از ۱۹٤۸ باینطر ف خطو ط آهـــن به صورت ملی داخل ، فعالیت است .بیشتر از یکصدو هشتاد میدان هوایی ملکی وجود دارد . که پرواز ها ی بین المللی بکثر ت از آنها صور ت میگیرد . بیشتر از دوملیون سیاح سالانه از انگلستان دیدن میکنند . بحیر یه تجار تی انگلیس انکشا ف فو ق العاده کرده است . صنعت کشتی سا زی ان در حدود سی وپنج فیصد کشتی های جهان را در سال تولید میکند . او لـــین ستیشن بر ق جهان که به قوای ذ رویبرق را در خدمت مردم تولید مینما ید در۱۹٥٦ در انگلستا ن تاسیس شده . کوششانگلستان برای شمو ل در بازار مشتر ك اروپادومرتبه توسط ویتو ی فرانسه ناکا م گردید .

تمام تیل ، پنبه رابر ، گوگرد ، چاربرپنج پشم ، نصف مواد غذایی وآهن خام خود را از خار ج وارد میکند و موادی را که ازین مواد خام ساخته میشود . بخار ج صا در مینماید صادرات عمدهٔ ان تکه باب ،آهنفولاد عراده جا ت وکشتی هاست . صادرا تطیاره های جت . رادیو تلویز یون ، رادار وسایل حمل ونقل دریا یی . ادویه ونیلو ن روز بروز اهمیت بیشتر کسب میکند .

تاریخ و حکومت : حکو مت شا هیبوده پارلما ن قدر ت حاکمهٔ قانو نی را تشکیل مید هد . متشکل از مجلس لارد هاومجلس عوام است در ۱۹٥۸ برا ی او لین مر تـــبه زن ها اجازه یافتند در مجلس لارد هابنشینند.

این مجلس دونو ع اعضاء دارد .اعضای اعیان اشرافی که به صور ت ارثی عضـــو میشو ند واعضای مذهبی که از خانـوادهٔ سراسقف ها اند .

مجلس عوام ٦۳۰ عضو دارد . اعضا ء توسط آراء مستقیم انتخاب میشو ند .(٥۱۱) نفر از سکاتلند و ۱۲ نفر از ایرلیندشمالی.

از ۱۹۱۸ به بعد زن ها حق رای دادن دارند در ۱۹٦۳ مجلس عوام تصویب نمود که اعیان میتوانند با صر ف نظر کرد ناز القاب اشرافی در انتخابا ت شرکت کنند . دوکلاس هیو م به همین اسا س بعـــد از استعفی مکملین بحیث صدراعظم انتخا بشد احزاب عمده ومشهور عبارت از محافظه کار. کارگر ، لیبرا ل وآزاد است .

معارف ومذهب : تعلیما ت ابتدا یی و ثانوی از پنج تا پانزده سالگی را یگا ن و اجباری است . از پوهنتون های معتبر و بسیار مشهور برتانیه اکسفورد وکمبر یج است که هر دو در قرن سیزدهم تا سیس شده اند پوهنتون های دیگر نیز در شهـــر های بزرگ آن موجود است .

کلیسا ی انگلستا ن پرو تستا نت است که اختیارا ت تام دارد . دوایا لت مذهبی کانتر بر ی ویار ك وجود دارد .

کلیسا ی انگلستا ن بیشتر از بیست و هفت ملیون عضو دارد . از کلیسا ها ی دیگران متود لیست رومن کاتو لیك آیرلیند وغیره است .

از موسسا ت خیر یه ان بیمه ملیاجباری عامه است در مورد مریضی ، حاملگـــی ، بیکاری ، تصاد ما ت صناعتی و فیا ت و حقوق بیوگا ن ویتیما ن وسالخوردگا ن.

دفاع : زن هانیز در قوای سه گانهخدمت میکنند .

متصرفا ت انگلستان

جبل الطار ق : مستعمرهٔ ایســت در جنوب شر ق هسپانیه در مد خل غر بی مدیترا نه . عرض ابنا ی واقعه بیــــن جبلالطار ق وافریقا از هفت ونیم میل تا بیستو سه ونیم میل میباشند .

جبلالطارق (که انگلیس ها آنرا بنا م صخره یاد میکنند) از ۱۷۱۳ به تصـــر ف برتانیه بوده است .

بحیث بندر بحریه موقعیت نظا می بس مهمی دارد . نفوس ان در حدود ۳٤ هزار نفر است نایب الحکو مهٔ ان قو ماندا ن عمو می نیز هست .

غرب الهند برتانو ی

از فدریشن سابقه غرب الهند بر تا نوی ترینیداد و توبا گو در ۱۹٦۲ خارج‌شدند.

شش مستعمرهٔ دیگر که تاکسنو ن در فدریشن مانده اند عبار تند از انتی گوا . گرینادا ، موقت سیرا ت . سینت کنس ، سانتا لوسیا وسنت ونسنت .

جزایر گرنیادا ، دو مینیکا ، سینت و نسنت وسا نتالو سیا بین جزایر ترینداد و مارتینیك واقع ونفوس شا ن ۳۲۹ هزار نفر است مرکز حکو متی شان سینت‌جار ج واقع در گریندادا میباشد محصو لات عمدهٔ شا ن پنبه ، شکر ، مولاس ها ، میوه جا ت ، سبزی ها و مساله جا ت طعام میباشد .

جزایر باقیمانده دارا ی نفوس ۱٤٥ هزار نفر بوده اقلیم حاره ولی خوشگوار دارند . باران سالانه بین چهل الی دوصد انچ است. شکر ، مولاس ها ، پنبه ، میوه ها ،بادنجان رومی وپیاز ، گاو ، گوسفند وزغال ار چه‌و نمك تولید میکند .

برمودا : متشکل از گرو پ‌جزایرمرجانی است به مساحهٔ مجمو عی (جزایر مسکونه) ۲۱ مربع میل و نفوس تخمین ٤۷ هزار نفرکه دو ثلث ان سیا ها ن میبا شند .

٦۷۷ میل به جنو ب شر ق نیو یار ك واقعست نام ان بنام کاشف هسپانو ی گذاشته شده است و برا ی اولین بار در ۱٦۰۹ توسط یکعده مستعمر ین مسکو ن گردید که کشتی شا ن در نزدیکی ان خراب شد . پارلما ن از ۱٦۲۰ با اینطر ف‌تشکیل شده است . مجلس نمایند گا ن ان مرکب از ۳٦ نفر است . رئیس دولت شورا ی تقننیه ۹ عضو ی را تعیین میکند .

بهاما : یك سلسله جزایر در اوقیانوس اطلس که از نزدیکی فلوریدا به طر ف‌هایتی ادامه دارد مساحهٔ سطحیهٔ هفتصد جزیره مذکور ٤٤۰٤ مربع میل و نفوس ان ۱۳۱ هزار است یك قانون اسا سی جدید در ۷ جنوری ۱۹٦٤ به جزایر مذکور آزادی داد . بادنجا ن رو می ، ما هی ، نمك وچور تولید میکند ومیفروشد .

هاندوراس برتانو ی : یك مستعمرهٔ در امریکا ی مرکزی در کنار بحیرهٔ کار ی‌بین واقع است چوب ، میوه های منطقه حاره و کاکاو تولید میکند . نزدیك به نه هزارمربع میل مساحه و ۱۰۳ هزار نفو س دارد .بلیز مرکز آنست از آزادی داخلی برخورداراست.

از مستعمرا ت دیگر برتانیه جزایرفاکلیند سینت هلینا ، باسو لو لیند ، سوا زی‌لیند،

هانکانگ ، فینجی ، تونکا ، جزیرهٔسلیمان بحرین برو نی .

جزایر گلبر ت والیس و هبر ید جدید میباشد .

رودیشیا ی جنو بی که در ۱۹٦٥بصورت یك طرفه آزادی خود را از برتانیه اعلام واختیارا ت گورنر جنرا ل برتا نوی را از او گرفت . کشور یست که از آزادی داخلی بر خور دار بوده ولی آزادی کلی ان‌تاوقتی از طرف برتانیه معطل قرار داده شده بود که حکو مت سفید پوستا ن به سیاه‌پوستان حق رای بد هد .

همسایگان آنرا افریقا ی جنو بی‌دریای زامبیزی ، موزنبیق ، بچوانا لیند وافریقای غربی پرتگا لی تشکیل مید هند . تنباکو از صادرا ت عمده آنست .

حکومت سفید پوستان تحت صدار ت‌ایان سمیت ا زبرتانیه جداشدند برتانیه محدودیت های تجار ت بران وضع کرد ولی تا کنو ن نتیجه ای بدست نیامده است وروديشيا از حکومت افریقا ی جنوبی حمایت میشود وبا مخالف خود به حقوق مدنی به سیاه‌پوستان ادامه مید هد (اکثر ممالك مشتر ك‌المنافع تحت نام هر کدام شر ح داده شده است به آن مراجعه شود) .

منگو لیا

پایتخت : اولان باتور (اورگا) مساحت ۵۹۲،٦٦٤ مربع میل . نفوس تخمین ٦٨ملل متحد ۱،۱۷٤،۰۰۰ بیر ق قطعا ت عمو دی سرخ ، آبی سرخ ، باستارهٔ پنج شعاعهٔ طلایی وعلامهٔ مخصوص نزدیك دسته .واحد پولی تو غریك معاد ل یازده افغانی .

شرح : جمهوریت مردم منگولیا شا مل منگولیا ی خار جی در شما ل شر ق‌آسیابوده یکی از قدیمتر ین کشور های جهان است از شما ل بااتحاد شوروی (ایالت‌سایبریا) واز سه طر ف دیگر با جمهوریت مرد م‌چین محاط است اکثریت نفوس کشور کو چــــی هستند . پلان ها برای شهر ی سا ختــن شان رو ی دست است .

منابع و صنایع : مالداری . مصروفـیت عمدهٔ مردم است . گاو ، گوسفند ، شتر و غزگاو شامل آنست تحت اقتصــاد پـــلا ن گذاری شده تولیدا ت دیگر آن عبار تنداز پروسس ، خوراکه ها ، شستن پشم ،دباغی بوت سازی وتولید مواد تعمیراتی طلا،زغال سنگ ، تنگستن ، مرمرویورانیوم نیـــز یافت میشود .

تاریخ و حکو مت : منگو لیا که حیثیت یك ولایت چین را داشت در ۱۹۲۱ اعلا ن آزادی کرد .

در ۱۹۲٤ جمهوریت ان اعلان شدمناسبات سیاسی ان با جمهوریت مرد م چــین در ۱۹٤۵ پایا ن یافت . در پار لما ن آن‌یکنفر نماینده از هر ۲۵۰۰ نفر انتخا ب میشود. مدت خدمت ان هاسه سا ل میباشد .

پریزیدیم ۷ عضو ی از همین گرو پ تشکیل میشود . برتانیه در ۱۹٦۳مناسبا ت سیاسی بان جار ی ساخت . موافقــا ت کلتور ی و همکار ی با اتحاد شورو ی و جمهوریت مرد م چین دارد . عضو ملل متحد اســت .

معارف ومذهب : مکاتب ابتدایی .متوسط عالی دارد بودیزم ولامائیزم درکشور وجود دارد .

موریتانیا

پایتخت : نوا ك شو ت . مسا حــت ٤۱۹،۲۳۱ مربع میل . نفوس تخمـــــین ٦٨ ملل متحد ۱،۱۲۰،۰۰۰ نفر بیر ق سبز با هلال وستارهٔ طلایی واحد پولی : فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت اسلامی موریتا نیا که درسابق تحت تصر ف فرانسه بود از طر ف غرب با اوقیا نوس اطلس وساحل طلا (هسپانوی) از شمال و شما ل شر ق با الجزایر . از طرف شرق بمالی واز طر ف جنوب‌باسینیگال محاط است .

اقتصاد ان به زرا عت ومالدار ی استوار است خرما ، غله جات وما هی تولیدمیگند. گله های بزرگ گاو وشتر دارد . ذخا یــر آهن ومس ان وسیع است .

در ۱۹۵۸ به آزادی داخلی رسید در۲۸ نومبر ۱۹٦۰ بکلی ازاد شد . خار ج‌جامعه فرانسو ی ماند ولی خواسته است بافرانسه علایق نزدیك داشته باشد .

موریتا نیا عضو ملل متحد است .

موناكو

پایتخت: موناكو .مساحت ۳۷۰ مربع میل نفوس بقرار تخمین ٦٨ ملل متحد ۲۳،۰۰۰ بیرق قطعات افقی سرخ وسفیدواحد پولی فرانك فرانسوی (معادل نه افغانی) .

موناكو يك واحد بلدی کوچك درجنوب فرانسه است که ازسه طرف با خاك فرانسه واز جنوب بامدیترانه محاط است هوای خیلی معتدل ومناظر جالب دارد .قوای پولیس آن مرکب از دو صد نفر است.

منابع وصنايع : موناكو محل اجتماع توریست ها وکنفرانس ها شمرده میشود . عواید آن از مالیات غیر مستقیم انحصـــار تنباكو پسته وقمار بدست می آید .

تاریخ وحکومت : برای بیش از سه صد سال آزاد بوده است به استثنای دوران انقلاب ،موناکو به خانوادهٔ گریمالدی تعلـق داشته است .در ۱۸۱۵ تحت الحمایه ساز دینیا ودر ۱۸٦۱ زیر حمایه فرانسه در آمد شاهزاده موناكو تاایجاد قانون اساســی ۱۹۱۱ حکمران مطلق آن بود .مطابق قا نون اساسی جدید ۱۹٦۲ زنان حق رای پیـدا کردند . اعدام ملغی شد . برای حقوق فردی محکمهٔ عالی قضائی تشکیل شد .شورا ی ملی آن مرکب از ۱۸ عضو است که بـرای ٥سال انتخاب میشوند .

ناروی

پایتخت : اوسلو . مساحـت ۱۲۵ر۱۸۱ مربع میل . نفوس تخمین ٦٨ ملل متحـد ۳،۸۱۹،۰۰۰ بیرق صلیب آبی حاشیه سفید بالای زمین سرخ واحد پولی ، کرو ن(جمع کرونر) معادل ۷ افغانی .

شرح : نارو ی قسمت غربی جزیره‌نمای سکاند ناوی را اشغال کرده است درجنوب سکاگراك آنرا از دنمار ك جدا میکند درشمال ان ارکنیگ واقع است درشمال شرق آن فنلیند واتحادشوروی . در شرق آن سوید ن و در غرب ان اوقیانوس اطلس شما لی واقع است. طول کشور يك هزارویکصدومیل وعرض ان بین ۲۷۰ میل تا چهار صد میل است ساحل ان شامل فیورد های معروف ناروی و۱٥۰ هزار جزیره مربوط نارو ی میباشد .

آفتاب نیم شب خاصهٔ دماغه شما لی ناروی است . آفتاب درین قسمت از اوایل جوزا تانیمه ماه اسد غروب نمی کند .

همانطور هم از ۲۹ عقرب تا ٤ ماه دلو از پشت افق بالاتر نمی آید وروشنی شمالی در طول زمستان دیده میشود .

منابع وصنايع : ناروی مملکت بحری است تنها ٤۳۰۰ مربع میل آن زراعت میشود. نزدیك به سی هزار مربع میل آن جنگلات است .تجارت .چوب وانواع ماهی واستفاده از منابع معدنی مصروفیت مردم را تشکیل میدهد .مس ،پایرایت ،نکل ،آهن ،جست ، سرب ،پیدا میشود .

از بر ق آبی استفاده زیاد میکـنـد . در اقتصاد زرا عتی محصولات زمینی وماهیگیری را محفوظ کرده اند وجنگل دارای را با تربیه وتولید حیوانات خزدار یکجا ساخته اند

انواع خوراکه باب ، ماشین ها ، آلات فلزی، کاغذ ، منسوجات، انواع چوب ، تیل، ماهی، صابون المونیم وکشتی سازی مصنوعات عمده آنرا تشکیل مید هد .

تجارت بحری ناروی در دنیا در جـبـه دوم دارد . دوهزار وهشتصد وسی شش کشتی

تجارتی دارد .
تاریخ و حکومت : نارو ی به اساس قانون اساسی ۱۸۱٤ آن یك شاهی موروثی مشروطه است از ۱۳۸۱ تا ۱۸۱٤ بادنمارك یکجا بود و باسوید ن از ۱۸۱٤ تا ۱۹۰٥ اتحاد داشت . از آن به بعدجداشدقوهٔتقنینی بدست ستور تنگ است که اعضای آن ۱٥۰ نفر بوده برا ی ٤ سا ل انتخاب میشود در مسایل سیاسی وبودجوی نظر یه ورای‌میدهد ودر مسایل تقنینی سور تنگ به دو حصه منقسم میشود . در ۱۹٦٥ بعد سی سا ل حکو مت حزب سو سیا لیست نارو ی در برابر یك احزا ب غیر سوسیا لیستی‌باخت.
معارف و مذهب : کلیسا ی لو تر ی را دولت می شناسد . آزادی مذاهب موجود است .

معار ف ۷ تا ۱٤ سالگی تام اجباری است پوهنتون ها وانستیتو ت های زرا عتی و تخنیکی دارد . زبان رسمی از السنهٔ بومی لاند زمال وریکز ما ل بوجود آمده‌است .
دفاع : خدمت نظامی اجبار ی و عام‌است به سن بیست سالگی جلب میشو ند و ۱٦ تا ۱۸ ماه خدمت میکنند عضو ملل متحـــد میباشد .

نایجر

پایتخت : نیا می . مســاحت ٤۸۹،۱۸۹ مربع میل . نفوس تخمین حکو مـــتی در ٦۹ ـ ۰۰۰ ، ۳،۷۰۰ بیر ق قطعا ت افقـی نارنجی در قطعهٔ سفید واحد پولی ، فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت نایجر از متصرفا ت سا بقهٔ فرانسه در افریقا از شما ل بالیبیا والجزایر از شرق با چاد . از جنوب باو لتا علیا . داهو می وفدریشن نایجریا واز غرب بامالی هم سرحد است .

نایجر بتاریخ سوم ـ اگست ۱۹٦۰ به‌کلی آزاد و به ۲۰ سپتامبر هما ن سا ل عضـــو ملل متحد شد . خارج جامعه فرانسه است. ولی موا فقه‌دوجانبه بافرانسه دارد . عضو یك اتفاق اقتصادی است که بنام شورا ی انتانت یاد میشود اعضای دیگران داهو می ساحل‌عاج‌وولتای‌علیااست. نایجرمنابع محدود دارد ویك کشور زراعتی وتربیهٔ موا شـــی مصروفیت مردم آنرا تشکیل داده است‌خسته های روغنی صادر میکند .

نایجیریا

پایتخت : لاگوس . مســاحت ۳٥٦٦٦۹ مربع میل نفوس تخمین ٦۸ ملل متحـــد ٦۲،٦٥۰،۰۰۰ بیرق قطعا ت عمو دی سبز ، سفید ، سبز واحد پولی . پوند معادل‌یکصدو بیست افغانی .

فدریشن نایجیر یا که در ۱۹٦۰آزادشد در افریقا ی غربی بالای خلیج گینی بین داهو می وکا مرون و نایجر و چاد واقع‌است شامل ۲٥۰ گروپ قبا یلی است . تقریبا یك پنجم نفوس تما م افریقا را تشکـــیل میدهد .

از چار منطقهٔ خود اختیار تشکیل شـده است . شمالی ،غربی ، غرب وسطی وشرقی منطقهٔ فدرالی لاگوس آنها را بهم مر تبط نگهمیدارد .

تیل ، زغال ، آهن ، چونه وگاز طبیعی دارد صنایع ماهی ، اردو شکر سازی تولید میکند و محصو لات تیل آن به دو ملیو ن

بیرل در هر ماه میرسد .
تنباکو ، قلعی ، تیل نبا تی وجلغوزه ، کاکاو ، پوست حیوانا ت ، چوب ورابر هم صادر میکند نایجیریا در او ل اکتو بــر ۱۹۶۰ یك مملکت آزاد شد و در اول اکتوبر ۱۹۶۳ یك جمهوریت در داخل مما لك‌مشترك المنافع پذیرفته شد ، قانون اساسی فدرالی آن آزادی های فردی وآزادی منطقو ی‌داخلی را تضمین میکند وپار لما ن آن یك مجلس نمایندگان ۳۱۲ عضو ی دارد که مستقیما انتخاب میگردند . در ٦٦ یك سلسله‌کودتا ها شد که منتج به نفاق بین ناحیهٔ شما لی ودیگر نواحی گردید که در اثر آن بالاخره کرنیل گاوان رئیس حکو مت نایجیر یا شد سرابوبکر تفاوابلیوا کشته شد . ونایجیریا شرقی تحت زعامت یك کرنیل دیگر بنا م اجوکو از نایجیریا اعلام جدا یی کـرد و جمهوریت بیافرا را بنا نهاد .
اسلام مذهب عمده آن است . انگلیسی زبان رسمی شناخته شده است .

نکاراگوا

پایتخت : ماناگوا مسا حت ۵۳۹۳۸ مربع مـیـل . نفو س تـخـمـین ٦٨ مـلل متحد ۱۸٤۲۰۰۰ . بیرق سه قطعه آبی . سفید آبی بانشا ن جنگی در قطعه سفید . واحد پولی ، کاردوبا معادل شش افغانی وپنجاه پــول .

شرح : جمهوریت نکاراگوا در امریکا ی وسطی واقع بوده بین کار ی بین ومحیط‌آرام واقع است . در شما ل آن هاندورا س و در جنوب آن کوستاریکا واقع است . غدیر بزرگ نکاراگوا درحمل و نقل کشور ر و ل مهم دارد خط آهن به حکومت مربوط است .

منابع و صنایع : جنگلات قیمتی دارد . طلا استخرا ج میکند . اساسا کشور زراعتی است . کیله ، پنبه ، ومیوه میرویا ند ، قهوه ، نیشکر ، جواری ، لوبیا ، کاکا و ، برنج ، تنباکو وگندم نیز دارد.
گوشت ، کیله ، چوب وپنبه از صادرا ت عمده آنست .

تاریخ و حکو مت : در ۱۸۲۱ ازهسپانیه آزاد شد . مد ت مختصر ی با مکسیکومتحد بود باز با ولا یات متحدهٔ امریکا ی مرکزی متحد شد وباز در ۱۸۳۸ بکلی آزاد شد .
قانون اساسی آن کانگرس دواطاقه رابرای آن قبول کرده است مجلس نمایند گا ن٤٥ نفره که برای شش سال ا نتخاب میشوند.
درسنای آن روسای جمهور سابق بحیث عضو الی مادام الحیا ت تعیین میگردند .
رئیس جمهور برای شش سال انتخاب میشود

معارف ومذهب : رومن کاتو لیك هستند ولی آزادی مذهب مراعا ت میشود .
دو پوهنتون دارد که یکی آن در ۱۸۱٤ تاسیس شده است .
زبان هسپانو ی رسمی است .

نیپال

پایتخت : کتمندو . مساحت ۵٤۳٦۲مربع میل نفوس قرار تخمین ٦٨ ملل متحـــد ۷۰،٦۰۰،۰۰۰ . بیرق : برنگ سرخ دارای دو سرو حواشی آبی با آفتا ب ومهتا ب واحد پولی روپیهٔ نیپا لی هفت روپیه معادل یك دالر امریکایی .

شرح : نیپال یك سلطنت مشروطه در دامنه های جنوبی همالیا میباشد . به شمال

آن تبت وبه سه طرف دیگر آن هند وا قع است . وادیهای شاداب دارد .
مونت ایور ست در سرحد نیپال واقــع اســت .
پایتخت در وادی موقعیت دارد که پانزده میل طول آن و بیست میل عرض آن میباشد ودر آن ۴۵۰ هزار نفر زند گی میکنند .معابد آن همه نماینده صنعت ظریف نیپالی میباشد
منابع وصنایع : جنگل های انبوه دارد . کنف ، برنج ، غله جات ، مواشی ، پو ست گندم وبته های طبیعی صادر میکند ودرمقابل منسوجا ت ، شکر ، نمك ، آلات وادوا ت فلزی وارد می نماید .
تاریخ وحکومت : درسابق نیپا ل مر کب از دسته ها وگروپ های مختلف بود . یکی ازین گروپ ها گور که ها هستند که در ۱۷۶۹ در خدمت انگلیس ها مشهور شدند شاهان نیپال درید . قدر ت صدراعظـــمان فامیلی را ناهابودند (۱۸۴۸ ـ ۱۹۵۱) درآن وقت پادشاه تر یبهودبانا حکو مت مرکزی راتقویه کرده اقتدارفامیلی را ناهارا محدود ساخت . بتاریخ ۲ می ۱۹۵۶ اعلیحضر ت مهیند رابر تخت جلوس کرد . او اولـــین قانون اساسی دیمو کراتیك نیپال را بوجود آورد . و مملکت را تحت نظام شا هـــی مشروطه داخل کرد وقتی این سیستم مفید واقع شد . قانون اساسی جدید ی بتاریخ ۱۶ دسمبر ۱۹۶۲ بوجود آورد .
شورا ی ملی نیپال به اساس این قانون اساسی دارا ی ۱۲۵ عضو منتخب است . در مملکت احزاب سیاسی وجود ندارد .
معار ف ومذهب : نزدیك به دونیم هزار مکتب انگلیسی بر علاوهٔ مکاتب سانسکرت ونیپالی دارد . نه فیصد ملت خـواننده و نویسنده است هند ویزم قدیم وبودیـــزم مذاهب عمدهٔ آنست .

نذر لیندز

(هالیند دیده شود)

نیوزیلیند

پایتخت : ولنگتن . مسا حت ۱۰۳۷۳۶ مربع میل . نفوس تخمین ۶۸ حکو متـــی ۲،۷۷۶،۳۶۶ . بیرق زمین آبی با علا مـــت یونین جیك (بیرق انگلیسی) . در قسمت چپ بالایی چهار ستاره پنج شعاعهٔ سر خ باحواشی سفید در طر ف بیرو نی بیرق .
واحد پولی : پوند نیوز یلیند ی معاد ل شصت افغانی .
شرح : نیوز یلیند یك عضو در داخـــل ممالك مشتر ك المنافع در اوقیا نوس آرا م جنوبی بفاصلهٔ ۱۲۰۰ میل به شر ق قارهٔ استر لیا واقع است .
نیوز یلیند از چار جزیرهٔ بزرگ(شمالی جنوب ستیوارت وچیتم) ویکعده جزا یـــر دیگر متشکل است . مملکت باکوه ها ،غدیر ها ، ابشار ها و جنگل های دست نخوردهٔ خود خیلی جالب است . الپ های جنو بی در جزیرهٔ جنوبی واقع است . اکلیند و ولنگتن در جزیرهٔ شما ل بنادر عمده آنرا تشکیل مید هند .
منابع وصنایع : نیوز یلیند برا یعواید صادرا ت به مواد و محصو لات زرا عـــتی متکی است . سالانه هشتصد ملیون دالـــر لبنیات ، گوشت وپشم صادر میکند . برای صنایع نو بنیاد از بخار طبیعی حادث ازمنطقه های آتشفشا نی کار میگیرد . دو مـــین دستگاه جیوتر می جهان برای تولید بر ق در نیوز یلیند واقع است .
تاریخ وحکو مت : نیوز یلیند در۱۹۴۲ کشف شد . نام کاشف آن هالیند ی تسمان بود . در ۱۸۴۰ برتانیه آنرا تصر ف کرد . در ۱۹۰۷ یك دو مینیون شد و فعلا یك‌عضو آزاد ممالك مشتر ك المنافع است نژاد اصلی نیوز یلیند را مور ی ها تشکیل مید هند . ومردان باهوش هستند . تعداد شا ن به۱۸۴ هزار میرسد .

حکومت متشکل است از یك گورنر جنرال که از سلطنت برتانیه نمایند گی میکند ویك مجلس نمایندگان که برای سه سال انتخاب میشود . بیمهٔ حیاتی قابل ملاحظه ای دارد.

معارف ومذهب : معار ف آزاد میبا شد شش پوهنتون دارد .

کلیسا های آن انگلیسی و پر سبی‌تیرین میباشد .

واتیکان (دولت یك شهری)

مساحت : ۱۰۸۷ جریب نفوس بیش ازیك هزار نفر بیر ق دو قطعهٔ عمو دی زرد و سفید با علامهٔ پاپ بالای دو کلید مصلوب یکی طلایی ویکی نقره یی بالای قطعهٔسفید.

پاپ برای قرن ها نفوذمطلق‌بالای‌ایتالیای مرکزی داشت. ساحهٔ آن در حدود ۱٦ هزار مربع میل ونفوس آن در حدود سه ملیون نفر بود . در عهد پاپ نهم این منطقه در داخل سلطنت ایتالیا در آمد .

ونفوذ وحکو مت پاپ به قصور واتیکا ن ولاتران در روم وقصر کوند ولفو محدودشد واین در ۱۸۷۱ بود . یك معاهدهٔ دیگر که در ۱۱ فبروری ۱۹۲۹ به امضاء رسید .شهر واتیکان را به حیث یك دولت قبو ل کرد . ودر ایتالیا به مذهب کاتولیك موقف خاصی داد . این معا هده بالا خره بتاریخ ۷ جون ۱۹۲۹ از طر ف پادشاه ایتالیا به امضاء رسید ودر ۲٦ مارچ ۱۹٤۷ جزء قا نـو ن اساسی ایتا لیا شناخته شد .

واتیکان شا مل سینت پیتر . قصروموزیم واتیکان باغ های واتیکا ن وعمارا ت بین‌ویال واتیکانو و کلیسا است. علاوه بران سیزده عمار ت در شهر رو م هم شامل آنست که اکثر برای مقام پاپ وافسرا ن او بکارمیرود پاپ موقف بیطر ف خواهد داشت مگر در زمانیکه دو طر ف یك موضو ع سیا سی از اوتقا ضا ی وساطت کنند .

پنجاه مملکت در واتیکان نما ینده گـــی سیاسی دارند .

دولت واتیکان خط آهن . تسهیلات پستـــی وستیشن رادیو ی بخصوص دارد .

ولتای علیا

پایتخت : اوواگادو گو . مسا حـــــت ۱۰۵۹۰۰ مربع میل . نفوس پنج ملیون‌بیرق قطعات افقی سیاه ، سفید و سرخ ، واحد پولی فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت ولتا ی علیا که در سا بـــق از مستعر فا ت فرانسه بود . پنجصد میل از خلیج گینی دور است .

از شما ل وغرب با مالی‌ازشرق‌باناایجیریا واز جنوب باساحل عاج . تو گو و داهو می هم سرحد است نود فیصد نفوس آن زراعت پیشه اند . مالدار ی پنجاه فیصد صادرات آنرا تشکیل مید هد .

پنبه ، برنج ، خسته های روغنی تو لید میکند .

در۱۱ دسمبر ۱۹۵۸ به آزا دی دا خلی رسید در ۵ اگست ۱۹٦۰ به آزادی کا مل نایل شد . در سپتامبر همان سا ل عضو ملل متحد شد . خارج جامعهٔ فرانسو ی‌است ولی با امضاء معاهدهٔ دو جانبه با فرا نسه علایق نزدیك دارد .

قانون اساسی آن در ۲۷ نو مبر ۱۹٦۰ بمیان آمد یك حکو مت جمهور ی و یك مجلس نمایندگا ن را بمیا ن آورد .

در جنوری ۱۹٦٦ کرنیل سنگو لالامیزانا ریاست جمهور ی را اشغال کرد وحکو مت موقتی مرکب از هفت صاحب منصب و پنج ملکی را تشکیل وانتخابا ت عمو میه راوعده داد .

ونزویلا

پایتخت : کاراکاس . مساحت ۳۵۲٫۱۴۸ مربع میل . نفوس تخمین ۶۸ ملل متحـــد ۹،۶۸۶،۰۰۰ . بیر ق سه قطعهٔ افقی زرد،آبی سرخ با یك قوس هفت ستارهٔ در قطعهٔ آبی واحد پولی بو لیوار معادل ده افغانی .

شرح : شمالی ترین مملکت امـریکا ی جنو بی بوده وپاگینا ی برتانو ی .برا زیل وکولو مبیا همسایه است در بحیرهٔ کار ی بین ۱۷۵۰ میل سا حل دارد علاوه بران۷۲ جزیره دارد . کلانترین جزیرهٔ مار گار یت نام دارد که مرکز عمده صد ف است .

منابع وصنایع : کانکنی ، زرا عــت ، ماهیگیری ومالداری از مشاغل مرد م است پترول زیاد دارد تولید روزانه آن در حدود سه ونیم ملیون بیر ل است . تولیدا ت سالانه آن ۱۱ ملیون تن میباشد . طلا،مس زغال ، نمك ، قلعی ، منگانیز ، الما س و ابرك هم دارد قهوه آن قلم دوم صادرا ت انرا تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : در اگســت ۱۴۹۸ کولمبس برای اولین بار بر خاك آ ن قـد م گذاشـــت .

یکسال بعد شخصی دیگر بنا م الانسودی اونیدادران پیاده شد وآنرا ونیز ویلا یعنی ونیس کوچك نام گذاشت واین برای آنکه بالای غدیر ماراکایبو مرد ما ن محلی خا نه های بالای چوب پایه ها داشتند . ونیزویلا تا ۱۸۲۱تحت نفوذ هسپانیه‌بود . در ۱۸۳۰ ونیز و یلا از فدریشن باکولو مبیا جدا شده جمهوریت را اعلام کرد به اساس قانو ن اساسی حکومت (۱۹۶۱) حکو مت مر کز ی باید قو ی باشد . رئیس جمهور برای پنـج سال انتخاب میشود . یك سنا ویك مجلس نمایندگا ن ویك محکمه عالی دارد .

معارف و مذهب :زبان مردم هسپا نو ی است ومذهب شان رومن کاتولیك ولی آزادی مذهب تضمین شده است . معار ف بشمو ل پوهنتون رایگا ن است . معار ف ابتدا یی اجباری است .

دفاع : خدمت نظام برای مرد مان بیــن سنین ۱۸ و ۴۵ اجباری است .

ویتنام جنوبی

پایتخت : سیگون . مساحت ۶۵۹۴۸مربع میل بیرق سه تریشه نازك افقی سر غ در وسط یك ساحـهٔ زرد نفوســی ۱۷۴۱۴۰۰۰ واحد : پولی . پیاستر چهل پول .

شرح : یکی از سه کشور هند چین‌تحت تصر ف فرانسه . از شما ل با ویتنا م‌شمالی از شرق وجنو ب با بحیرهٔ جنوب چین و از غرب باکمبودیا و لاوس محاط میباشد .

منابع و صنایع : برنج ، رابر و زغال در هر دو ویتنام شما لی وجنو بی پیدامیشود صادرا ت شامل رابر ، ماهی ، برنج ، زغال چوب مواشی ، پوست ، جوار جست‌وقلعی اســـت .

در ویتنام جنوبی چای . کنین وقهوه می رویانند .

تاریخ وحکو مت : تاریخ ثبت‌شده‌ویتنام در تونگین‌به قبل از میلاد مسیح می رسد آنوقت درین کشور ویت ها که از چــین سرازیر شده بودند مسکن گزین گردیدنداز ۱۱۱ تا ۹۳۸ تحت تصر ف چین بود .

واز آن ببعد هم برای قرن ها یك کشور غلام بشمار میر فت ویتنا م عسا کرکوبلای خان را در ۱۲۸۸ مغلوب ساخت در قر ن شانزده فرانسه وپرتگا ل به آن رسیدند .در ۱۸۶۳ کو چین جاینا به فرانسه تسلـیم گردید ودر ۱۸۸۴ به تحت الحم ایگی‌فرانسه

رفت . در ۱۹۴۰ جاپان آنرا اشغال کرد . گروپی از مردم ویت من را تشکیل کردند.
رئیس شان هوچی من نام داشت دراگست ۱۹۴۵ ویت من امپرا طور . باو دا ی گماشته جاپان وپادشاه انام را اخراج کرد .فرانسه باویت من مخالفت ومقابله کرد (۱۹۴۵ - ۱۹۵۴) ولی بعد تلفات زیاد و مغلوبی در دین بین فودر می ۱۹۵۴ فرانسه در اثـر یك موافقه باودا ی را بحیث رئیس دو لت شناخت وجمهوریت مردم هوچی من راحمایه نمود . موافقهٔ آتش بس معتقدهٔ در جینوا به تاریخ ۲۱ جولای ۱۹۵۴ ویتنام را به دوحصه تقسیم کرد به اساس آن باید یك منطـقه بیطر ف بمیا ن می آمد قوای فرانسه ازویتنام شمالی خارج می شدند وانتخابا ت برای تعیین سر نوشت مملکت صور ت می گرفت .
ویت من ها از عرض البلد ۱۷ ببالا را اشغال کردند ونام کشور را جمهوریـت دیمو کراتیك ویتنام گذاشتند .
در ۲۶ اکتوبر ۱۹۵۵ نگو دیـن دیـم صدراعظم ویتنا م جنو بی قسمت جنو بی را یك جمهوریت اعلام کرد و خود شـ به حیث رئیس جمهور اختیارا ت را بدست گرفت .
از ۱۹۵۴ ببعد جنگ بین ویتنا م جنو بی وشما لی جاریست .

در ۱۹۵۳ گروپ های بودا یی حکو مت را بنابر ظلم ومطلق العنا نی آن مورداعتراض قرار دادند . عدم توجه حکو مت به آن وبی پروایی در آوردن اصلاحا ت منجر به کودتای دوم نومبر ۱۹۶۳ شد که طی آن نگو دیـن دیم وبرادرش کشته شدند .
وبرادر سوم شان یك سا ل بعد نظر به جرایم او اعدام شد .
از آن ببعد حکو مت جنرا ل من بمیا ن آمد وبعد از آن حکو مت جنرال کان وازآن هم بعد تر حکو مت مارشال کـای . در انتخابا ت ستمبر ۱۹۶۷ نگوین وآن تیو رئیس جمهور صدراعظم کا ی بحیث معاو ن رئیس جمهور انتخاب شد .
حکومت امریکا هر نوع کمك به ویتنا م جنوبی داده است ولی قوای ویتکانگ از بین برده شده نتوانسته است .
حکومت امریکا در راه جلو گیر ی ازغلبهٔ ویتکانگها برویتنام شما لی هم حـملا ت هوایی و بمبار دما ن ها نموده است و می نما ید .
مذهب تاویزم فلسفهٔ اسا سی دین ویتنام را تشکیل مید هد . ولی بیش از هفـتاد فیصد نفوس آن بودایی هستند . ده فیصد رومن کاتولیك (عیسوی) دارد . پو هنتو ن ها در سیگو ن . هو یی ودالات موجوداست.

ویتنام شمالی

پایتخت : هانوی . مساحت ۶۲ هـزار مربع میل . نفوس شانزده ملیون .
قانون اساسی ویتنام شمالی بر اساسات کمونزم استوار است ووحد ت هر دو ویتنام را تقاضا میکند .

یك رئیس جمهور منتخب توسط پارلما ن ویك صدراعظم متعین توسط رئیس جمهور دارد .
(برای تشریحا ت مزید متن ویتنا م جنوبی خوانده شود .)

هالیند

پایتخت : امستر دام . مسا حت:(خشکه) ۱۵۸۰۰ مربع میل . نفوس دوازده ونـیم ملیون بیرق سه قطعهٔ سرخ سفید و آبی. واحد پولی . گلدن (جمع آن گلدر) معاد ل چارده افغانی .

شرح : سلطنت هالیند از طر ف شر ق با جرمنی . از طر ف جنوب با بلجیم و از طرف غرب و شمال ب حبایره شمال محا ط است . سطح آن هموار و اوسط ارتفا ع آن از سطح بحر ۲۷ فت است . قسمت هایی

هم دارد که از سطح بحر پائین تر است وبابند ها محافظه میشوند . ازجنگ جها نی دوم ببعد حکومت آب ایسلمبر (زوی درزی سابقه) را خار ج کرده زمین بدست آمده را فارم های زراعتی میسازد . بعد ختم بیش از یك ملیون جریب زمین دیگر هم بهمساحهٔ آن افزود خوا هد گردید .

هاگ مرکز حکو مت است ولی امستردام یگانه پایتخت سلطنت بوده تا جپو شی ها در آن انجام میشود . روترد بندر عمدهٔآنست.

منابع و صنایع : چهل فیصد زمینمالجر وسی فیصد آن برا ی زرا عت است نود فیصد زمین بدست کسانی است که تایکصد جریب زمین دارند . پنجاه فیصد زمینداران کمتر از بیست جریب زمین دارند .

لبنیا ت از محصو لات عمدهٔ آنست .لالهٔ هالیند در جهان مشهور است . کشتیسازی ماشین سازی منسوجا ت ومواد کیمیا وی وسامان برق از صنایعآنست . درقطعالماس مشهور است . ذخایر غاز طبیعی . زغال، تیل ونمك دارد . در مواصلا ت داخلیبیشتر از کانا ل ها استفاده میشود وبه اینمناسبت امستردام راونیس شما ل میخوانند .

تاریخ و حکو مت : بعد انحلالامپراطوری شمال (۸۱٤) ندر لیند هالیند (بلجیموفلاند رز) از هم جدا شدند . هر کدام به چند ین دست گردیدند . در ۱۵۷۳ شاه هسپا نیه کوشید آزادی خوا هی وتوسعهٔ مـــذهـــب پروتستانت ها را از ها لیند رفع نماید .

در قرن ۱۷ جمهور یت هالیند از نگاه فعالیت بحر ی ، اقتصاد ی و هنر ینامدار شد . در ۱۸۰۲ ناپلیون برادر خود راشاه هالیند ساخت در ۱۸۱۰ هالیند جزءفرانسه شد و ۱۸۱۳ ها لیند ی ها فرانسه رااخراج کرد کنگرهٔ ویانا در ۱۸۱۵ سلطنت تدرلیندز را به میان آورد که یك مرکز ش برساز و دیگرش هاگ بود . در ۱۸۳۰ بلجیمی ها سلطنت علیحده ساختند .

قانون اساسی هالیند کشور را به حیث یك سلطنت مشروطه می شناسد . شـــاه (یا ملکه) رئیس قوه ا جرائیهاست وشاهو پارلما ن مشترکا قوهٔ تقنینیه را تشکـــیل میدهند. پارلماندواطاق دارد اطاق اول مرکب از ۷۵ عضو منتخب برای شش سا ل واطاق دوم مرکب از یکصدو پنجاه نفر نمایندگان منتخب برای چار سا ل .

شاه یك شورا ی وزیرا ن دارد که رئیس آن معاون صدراعظم است . ها لیند عضو بازار مشتر ك . یوراتو م وبنلکس است .

معارف ومذهب : آزادی مذ هب تضـمین شده است ۳۸ فیصد نفو س پروتستا نت چهل فیصد رومن کاتو لیك است معار ف بین سنین ٦و ۱۵ اجباری است چـــندین پوهنتون دارد .

سورینام که بنام گیانا ی هالیند ی نیز یاد میشود در ساحل شما ل امریکا یجنوبی بین گیانا ی برتانو ی وفرانسوی واقع است بامساحهٔ سطحیه ۵۵ هزار مربع میل ونفوس تقریبا ۳۲۵ هزار نفر . سورینا م متصرفه ایست دارا ی اهمیت مساوی با هالیند که فقط آزادی داخلی دارد . پایتختآنپاراماریبو است صادرا ت عمدهٔ آن الومنیم خام است . معادن زیاد دارد . لیمو ، نارنج ، قهوه ، شکر ، کیله وچوب نیز صادر میکند .

فلورین واحد پولی است . هالیند ی ها به اساس موافقه ۱٦٦۷ ندر لیند جـــدید (نیویارك را در بد ل سورینام به انگلیسی ها دادند .

انتیل هالیندی : عبار ت از دو گرو پ جزایر در غرب الهند است که مساحهسحطیه شان به ۳۹۳ مربع میل و نفوس شان به۲۰۷ هزار نفر میرسد . ولمستان پایتخت شا ن است . جواری . ماشـ نمـــك فاسفـــیت ازمحصو لات است . صنعت عمد ه تصفیه نفت است .

هاندوراس

پایتخت : تکوسی گالپا مسا حه ۳٤٫۲۷۷ مربع میل نفوس تخمین ٦۸ ملـــل متحـــد ۲٫۵۳۵٫۰۰۰. بیرقسهقطعهٔ افقیآبی، سفید، بااپنج ستارهٔ آبی در قطعهٔ سفید . وا حـد پولی : لمپیرا (دو لمپیرا معا د ل بیست ودو افغانی) .

شرح : ها ندو راس يك جمهو ر يت امريكا ى و سطى است كه بشمال آن بحيرهٔ كارى بين ، به شرق و جنوب آن نكا راگو، به جنوب آن بحر محيط آرام و ا لسوادورو به غرب آن گوا تى مالا واقع است . مملكت كوهى است و زمين صالح ا لزراعه دا رد گرچه همه اش زرع نشده است وباجنگلها پوشيده است . سا كنين آن از نژاد هنديان سرخ و هسپا نويها هستند .

منابع و صنايع : منابع معدنى آن ز يا د و غير منكشف است و شا مل طلا ، نقر ه ، مس ، جست ، سرب ، آهن ، سر مه و زغال ميباشد از صادرات عـمدهٔ آن كيلـه ميباشد ، قهوه ، چوب ، پنبه ، جوارى و تنباكو نيز تو ليد ميكند .

تاريخ وحكومت : هاندوراس بعد ر هائى از هسپانيه در ١٥ سپتمبر ١٨٢١ وجدا ئى از فدريشن ا مريكاى مركزى در ١٨٣٨آزاد شد بعـ د يك دوره حكو مت نظا مى در١٩٦٥ هاندوراس دو باره به حكو مت قا نو نى رسيد . و لو پيزار يلا نو ر ئيس جمهو ر آن ا نتخاب شد .

هاندوراس عضو ملل متحد و مو سسه ممالك ا مريكائى است .

هايتى

پايتخت : پورتوپرنس ، مساحت١٠٧١٤ مربع‌ميل، نفوس تخمين٦٨ملل‌متحد٠٠٠ر٦٧٤ر٤ بيرق دوقطعهٔ عمودى سياه و سرخ و د ر مركز يك ساحه مستطيل سفيد و سبز بـا علامهٔ جنگى در و سط آن . واحد پو لى : گورد معادل نه ا فغا نى .

شرح : هايتى يگانه جمهو ريت‌فرانسوى زبان هردو ا مريكا ، ثلث غربى جزيره اى را در غرب ا لهند ا شغال كرده است كـه بنام هسپا نيو لا ياد ميشود و بين كيو با و پور تو ريكو وا قع ا ست .

طول سر حد آن به جمهو ريت‌دومينيكن ٢٤١ ميل ميباشد . ا كثريت نفو س آ نرا سياه پو ستان تشكيل ميد هند . بقيه آن مو لا تو ها يعنى . مخلوط سفيد پو ستا ن (فرانسوى و سياه پو ستان غلامان)اند.

منابع و صنايع : مس ، طلا ، نقره،آهن قلعى ، سلفر، زغال ، نكل كه تا كنون‌كاملا مورد ا ستخراج واقـع نشده انـد. قهوه محصول عمدهٔ آ نست. پنبه ، شكر خا م كيله ، كاكاو ، تنباكو و برنج هم دارد . انواع شراب تقطير ميكنند . ا نواع چوبهاى قيمتى صادر ميكند .

تاريخ و حكو مت : كو لمبس ها يتى‌را در ١٤٩٢ كشف كرده است . در ١٦٧٧يك مستعمرهٔ فرانسوى ودر ١٨٠٤ آزاد شد .

هايتى در ١٨٢٠ جمهوريت شد. ايالات متحده ا مريكا آنرا در ١٩١٥ اشغال كر د . در ١٤ــ اگست ١٩٣٤ به اشغال مذ كو ر خاتمه داده شد. پنج حكومت طى هفت سال ١٩٥٠ــ١٩٥٧ در هـايتى از پـا ا فتاد . حكومت ششم قا نون اساسى جديدى آورد كه بر ا ساس آن پا رلمان يك ا تـا قـه تشكيل گرديده ا ست . ا غتشا شا تى در ١٩٦٣ تو ليد شدولى بشدت فرو نشانده شد . ا نجمن كشور هاى ا مريكا ئى ا ز هايتى تقا ضاى ا حترام حقوق بشرى ر ا نمود .

كشور مذكور در ١٩٦٣ مناسبات خودرا با جمهو ريت دو مينكا قطع كر د كه تـا ١٩٦٦ د و ا م د ا شت . قـا نـو ن ا سا سى د يـگر ى ر ئيس جمهو ر هايتى داكتر آرا نسوادو واليه رابراى عمر به رياست جمهورى بر گزيد . هايتى عضو ملل متحد و شوراى كشور هـاى امريكائى است .

معارف و مذ هب : مذ هب عمده رو من كاتو ليكى ا ست . سران مذ هبى فرانسوى ياكانا دائى هستند . معا رف اجباريست‌ولى بى سوادى هم زياد است . فرانسوى زبان رسمى است . تد ريس ا نگليسى درمكاتب حتمى ا ست .

هسپانیه

پایتخت : ماد رید ، مساحت ۱۹٤۸۸۳ مربع میل . نفوس تخمین ٦۸ مـلل متحـد ۳۲،٤۱۱،۰۰۰ . بیرق سه قطعه ا فـقـی سرخ ، زرد ، سر خ ، باعلامت جنگی د ر قطعه و سطی . وا حدپولی . پیسیتا معادل یك افغانی و بیست و پنج پول .

شرح : هسپانیه یك سلطنت فقط بنا م است که جزیره نمای ا یبیر یارا بجـز از پرتگال ا شغال کرده است در غرب آن پرتگال وبحر اطلس ، درشمال آن خلیج بسکی و پرنیز (که آنرا از فرانسه جدا میسا زد) درشرق آن مدیترانه و در جنوب آن مدیترانه وبحر ا طلس واقع است . پایگاه بحر ی بر تانوی بنام (جبل الطارق) در منتهی الیه جنوبی هسپانیه به د هنهٔ مدیترانه ا ز او قیانو س ا طلس واقع است .

منابع و صنایع : در حدود چهل فیصد کشور قابل زرع است . گندم ، جو ، جوار، زیتون ، ا نگور ، لیمو ، نارنج و د یـگر میوه ها پیاز ، بادام ، تنباکو ، پنبه وبرنج می رویا ند .

معادن آن شا مل سرب ، آ هن ، مس ، جست ، قلعی ، زغال ، نقره و غیره میباشد مصنوعات آن منسو جات نخی و پشمی کاغذ اتو مو بیل ، کاك و سمنت میبا شد .

تو لیدات زغال آن سالا نه ۱۵ مـلـیون تن ا ست . تو لیدات برق‌آبی بیش از۲۵ ملیارد کلیوات فی ساعت ا ست . سالانه بیش از ۱۵ ملیون سیاح در حدود یـك ملیارد دالر در هسپا نیه مصرف میکنند .

تاریخ و حکو مت : از ا عصار قد یمه هسپا نیه درسیاست اروپایی سهمی داشته است . ا یبیریایی ، باسك ها ، سلت ها آنرا اشغال کردند . روم آنرا فتح کرد . لشکر های قر طبه ازان گذشته برایتا لیا حمله نمودند در قرن هفتم ا سلام از را ه افریقا بران چیره گشت . در اوا خر قر ن یاز د هم عیسو یان تعر ض متقا بل نمودند تا ا ینکه در قرن پانزد هم هسپا نیه‌توانست مسلمین را از هسپا نیه بیرون کشد . از ۱٤۹۲ بعبد هسپا نیه یك ا مپرا طو ر ی استعماری شد . در ۱۵۸۸ هسپا نیه کوشید بر تا نیه را تحت تصرف در آ ورد و لـی نا کام شد .

در ۱۸۰۸ هسپا نیه بدست نا پلیو ن افتاد در سا لهای ۱۸۲۰ هسپا نیه، مکسیکو پیرو و دیگر مستعمرات ا مریکا ئی خود را از دست داد کیو با یی ها برای ده ‌ساسال جنگیدند تا اینکه در نتیجه جنگ هسپا نیه با امریکا ، کیوبا به آ زادی نایل‌و هسپانیه فلیپین و پو ر تو ریکو را نیز ا زد ست داد . در ۱۹۱۲ قسمتی از مراکو (المغرب فعلی) را اشغلا کرد در ۱۹۲۳ هسپا نیه تحت‌رژیم د کتا توری ر فت ازا ن بـعد کشور سوی ر ژیم جمهو ری گرا یید کـه تمایل چپ داشت . در ۱۹۳٦ گر و پی از افسران هسپا نوی در مراکو ا نقلا بی‌برعلیه حکو مت بر پا کردند .

ر ئیس شان فرا نسسکو فرا نکو بود . در نتیجه جنگهای سه ساله که گفته میشود به ا تلاف یك ملیون نفر منجر شد . قوای فرانکو بعد سقوط مادرید ۲۸ مارچ ۱۹۳۱ بر هسپا نیه مسلط شد .

کور تس . پارلمان هسپا نیه مجددا به اعضای منتخب . متعین و ا فتخاری بمیا ن آمد . فرانکو یك شورای نیابت سلطنت‌ایجاد کرد تا در صورت ا ستعفا یا ازکار افتادن وی با دو ثلث آ راء شخصی را به سلطنت انتخاب و به کور تس جهت قبولی آن‌باقوت دو ثلث آراء پیشنهاد کند .

هسپا نیه در جنگ جهانی دوم بیطر ف ماند در ۱۹٤٦ نظر به منا سبات آن‌باممالك فاشیستی و عملیات جابرانهٔ آن در دا خل از ملل متحد ا خراج و لی در ۱۹۵۵ دوباره عضو ملل متحد شنا خته شد .

دفاع : لشكر هسپانيه خدمت جبری دو ساله انجام ميدهد و در بدل كمكهای نظامی واقتصادی يكعده پايگاه های هوايی و بحری را بامريكا قايل شده است .

معارف و مذهب : كاتوليكی ترويج مجدد نمود . معارف ابتدايی رايگان و اجباری است سيزده پوهنتون دارد . دو ثلث نفوس زبان كاستيلی می دانند . باسك ، كاليسيايی و كتلانی حرف زده ميشود .

هند

پايتخت : دهلی جديد ، مساحت ۵۹۷ر۱۶۱ر۱ مربع ميل ، نفوس قرار تخمين ۶۸ ملل متحد ۰۰۰ر۸۹۳ر۵۲۳ . بيرق سه قطعهٔ افقی برنگهای زعفرانی ، سفيد و سبز تاريك با عرابهٔ ۲۴ چوبهٔ اشوكا در مركز قطعهٔ سفيد واحد پولی روپيه معادل ۷ — ۱ فغانی .

شرح : هنديك‌جمهوريت‌آزاد ۱۹۵۰ وعضو ممالك مشترك المنافع قسمت بيشتر نيم قارهٔ هندرا تشكيل ميدهد از طرف جنوب به بحر هند از طرف شرق به پاكستان شرقی ، خليج بنگال و بحيره عرب واز طرف غرب به پاكستان غربی محاط است . درشمال آن كوه های هماليه واقع است و مقداری سرحد قابل‌عبور با تبت و جمهوريت مردم چين دارد كه روی قسمتی ازان ميان هردو كشور مناقشه موجود است .

اقليم هند از هوای منطقه حاره درجنوب تا هوای منطقهٔ منجمده در هماليا متغيير است ۲۲ فيصد تمام ساحه آن جنگل دار است كه‌دارای‌چوبهای‌قيمتی ميباشد درحدود ۳۷۰ مليون هندو ودر حدود پنجاه مليون مسلمان دارد . (۸۲) فيصد آن دهاتی هستند .

سكيم: ايالت‌هندی‌است‌بين‌تبت، بهوتال ، نيپال وهند كه ساحهٔ آن ۲۷۴۴ مهاراجای آن بالدان نمگيان است كه در ۶۳ يك دوشيزهٔ نيويارك را به عقد ازدواج خود در آورد . مراسم تاجپوشی او يكسال بعد از تعيينش بر تخت سكيم صورت گرفت پايتخت سكيم كانگ توك است . مذهب مردم بودايی ميباشد .

كشمير : يك منطقه دارای اكثريت مسلمان بين پاكستان ، هماليا ، افغانستان وهند واقع بوده واز ۱۹۴۷ بين هند و پاكستان روی ملكيت آن دعوی موجوداست ملل متحد يك عمل آتش بس را در ۱۹۴۹ برقرار ساخت در اثرآن پاكستان يك ثلث غربی و شمال غربی كشميررا بدست‌آوردودوثلث ديگر بدست هند درامد . در اپريل۱۹۶۵هندوپاكستان مجددا روی موضوع كشمير به جنگ آغاز كردند . در اول جولای باز آتش بس ميان شان برقرار شد ولی موضوع كشمير همانطور حل نا شده مانده است . در وضع فعلی رول مصالحتی اتحاد شوروی قابل ملاحظه بود هم درين زمان بود كه صدراعظم هند در تاشكند در اثر عارضهٔ قلبی در گذشت .

منابع و صنايع : زراعت ۷۰ فيصد مردم را مشغول ميدارد . برنج ، جواری ، ارزن نخود ، گندم ، جو ، قهوه ، نيشكر ، چای مساله جات و غيره محصولات عمدهٔزراعتی اند . پنبه ، كنف ، رابر وغيره نيزتوليد ميكند پلان چارم پنجسالهٔ هند به امور زراعت اهميت اول را قايل شده است . از صنايع عمدهٔ آن نساجی (پشمی نخی و ابريشمی) فولاد و سمنت ميباشد . علاوه بران تكه های سندی ، نخ ، المونيم ، سلفيت ، شيشه (بال بيرنگ ، ترانسفارمر ها ماشين های خياطی با يسكل موترتوليد ميكند زغال ، نفت المونيم ، مس ، آهن ابرك و منگا نيز هم دارد .

از صادرات آن چای ، شكر ، كنف خام و پخته ، قماش های نخی ، پوست‌دباغی شده و غيره واز واردات آن تيل‌های معدنی

ماشین آلات ، خو را که ، غله جات ، پنبهٔ خام و فلزات میبا شد .

تاریخ و حکو مت : هند دارای یکی ا ز قدیم تر یـــن مـد نیت هـا ی د نیـا ست مـــد نیت و ا د ی ا ند س تا به پنج هزار سال قبل تثبیت شده ا ست مغا ر ه های ا جنتاوالو را در هند و سطی، تاج‌محل در اگره و قطب مینار دهلی نمونه هائی از گذشته در خشان آن میباشد .

سلطان محمود غزنوی ، بعد از غو ریان سوریان و لو دیان قوت هائی بو دند که از ا فغا نستان به هند سرا زیر شده قسمت اعظم آ نرا اشغال کردند و برای مدت های طو لانی تحت سلطه و ا ختیا ر خـــو د داشتند در ۱۴۹۸ واسکو دگا های‌پرتگالی مراکز تجارتی دران تاسیس کرد .

بعد آنها ها لیندی ها آ مدند . در۱۶۰۹ بر تانوی ها آ مدند مدا ر س کلکته ر ا تاسیس کر دند و بمبئی را از پر تگا ل گرفتند . بحیث کمپنی هند شر قی‌بر تانیه بالا خره تمام هندرا بتصرف در آورده واین زمانی بود که ا حمد شاه ابدالی ـ(احمدشاه درانی) پاد شاه ا فغانستان تا د هلی‌پیش رفته . آ نرا فتح کرده بود و پس به وطن خود ا فغا نستان و پا یتخت خود کند هار مراجعه کرده بود . وی باری در د هلی این شعررا در و صف و طن خود سرو ده بود.

ددیلی تخت هیرو مه چه را یاد شی
ز ما د ښکلی پښتو نخوا دغروسرونه

اشغال برتانیه در ۱۷۷۴ ـ ۱۷۸۵ تکمیل گردید . وارن هیستنگر اولین گورنرجنرال حکومت ملکی رابر قرار ساخت‌که‌بعدا بنام سویل سر و یس هند یاد شد . پارلما ن هند ا مور سیاسی هند را تحت کنتر و ل گرفت در ۱۸۵۷ـ۱۸۵۸ سپا هیان هند ی بر علیه بر تا نیه بغاوت کر دنـد و لـی فرو نشا نده شد . در جنگ های بور افریقا ازهند یك ، یك گروپ ا مبو لانس گرفتند. ضمن جنگ عمومی اول هند هشتصد هزا ر عسکر داد که بیست‌وچار هزار آن کشته و ۷ هزار آن ز خمی شد . در جنگ جهانی دوم هند از حمایت متحد ین هند هشتصد هزار عسکر داد که بیست و چار ا نگا ر و ر زید ه و لی در حدود دو ملیون عساکر در جنگ باجاپان خدمت کردند . بعد جنگ عمومی اول ملیت خوا هی هند ا نکشا ف سریع کرد. کانگرس‌و مسلم لیك‌اصطلاحات اساسی سیاسی را طالب شدند .

یك هندو فارغ ا لتحصیل حقو ق د ر مکاتب انگلستان بنام مو هنداس گا ند ی بسر کردگی مردم رسید . دو مرتبه رئیس حزب کانگرس شد. در ۱۹۱۹ مفکـو ر ۀ حکومت را بدست خود هند یان بمیان‌کشید از مجا هدات د یگرش تعقیب سیا ست‌عدم تشدد تعقیب صنایع د ستی مـحلی و ا ز بین بردن ا چهو تیزم بود . در ۱۹۳۰گاندی پالیس عدم ا طاعت ملکی را در پیش گرفت عدم تو جه به مال بر تا نوی را تشو یـق کرد و همراه ۶۰ هزار نفر د یگر محبو س شد در ۱۹۳۵ بر تانیه برای هند یك قانون اساسی را قبول کرد که مقتضی کا نگر س دو اتا قه بود .

یکی شورای دو لت و د یگر ی ا سامبلی حق رای به سی ملیـون نفـر داده شد . مسلمین بنابراینکه تفوق عددی هنود با عث ضرر کلتور و آزا دی مسلمیـن میشود . بران ا عتراض کردند . محمد علی جـنا ح ر ئیس مسلم لیك برای ا یالاتی که اکثریت مسلمان دارند تقا ضا آزادی دا خلی وبعدا تقاضای ا یجاد پاکستان را بحیث یك ملت اسلامی نمود بالا خره بعد چهل سال‌مجادلۀ فعال از طرف هنود و مسلمین بر تا نیه در ۲۰ فروری ۱۹۴۷ برای تقسیم نیم قاره هند عزم خودرا اعلام و جون ۴۸ را برای خروج بر تانیه از هند تـاریخ گماشت . بتاریخ ۱۵ـ اگست ۱۹۴۷ هند بحیث یـك کشور آزاد ممالك مشترك ا لمنافع عر ض و جود کرد . بر تانیه در مـورد فیصلـۀ مقدرات نهضت ملیون مردمان پښتون ا یالت شمالی‌غربی‌هند و بلوچستان‌توجهی‌نکرد ودر نتیجه معضلۀ مذکور تا کنون بین‌پاکستا ن و مردمان پښتو نستان حل نا شده ما ند. هند که عضو ملل متحد بود . کرسی خودرا دران ا شغال کرد و به ادامه در دا خـــل چو کات ممالك مشترك ا لمنا فع موا فقه نمود .

قانون ا ساسی آن به طرز قا نون‌اساسی ایالات متحده ا مریکا سا خته شده ا ست

بر طبق آن يك ر ئيس جمهور براى پنج سال تو سط ا عضاى هردو اتاق پارلما ن ا نتخاب ميشود . اتاق اول شوراى ايالات واتاق دوم خانه مردم است يك معاون‌رئيس جمهور يك كابينه مر كزى تحت ريا ست يك صدر اعظم دارد . هر كدام ازايالا ت يك گور نر و نظام ادارى هما نند فدرالى مر كزى دارد . بعـد مـر گ شا سترى صدراعظم هنددرتاشكند . مير من‌اندراگاندى در ١٩ جنورى ٦٦ صدراعظم تعيين شد . طى سال ١٩٦٧ داكتر ذاكر حسين معاون ر ئيس جمهور هند . بحيث ر ئيس جمهو ر آنكشور ا نتخاب گرديد .

شوراى ايالات دايمى است و لى درهردو سال يك ثلث اعضاء آن متقا عد ميشوند حال خانه مردم را ميتوان منحل كرد ا ين كار را رئيس جمهور ميكند و ا نتخا با ت جديد را ا مر ميد هد .

معارف و مذ هب : معارف تا سن چار ده رايگان و ا جبارى ا ست . چهل و شش پو هنتون ١٩٤٦ پو هنحى و ١٢٨نستيتوت تحقيقاتى دا رد .

در مملكت ٤١ زبان عمده رايج است كه دواز ده آن از سا نسگريت منشعب گرديده است پنجاه فيصد نفوس هند ى ميدا نند وده فيصد اردو . در ١٩٦٥ هندى ز بـا ن رسمى ا علان شد .

انگليسى ز بان ر سمى معا ون ا ست بيش از هفتاد و پنج فيصد مر د م هـندو اند قانون اساسى آزادى مذهب را تضمين كرده است در مملكت ده مليون عيسو ى هشت مليون سك و يكصد هزار پارسى (آتش پرست) هم موجود است .

د فاع : قواى دفاعى‌بصورت خود اختيارى تشكيل شده ا ست قواى هـوا ئى برى و بحرى توسط لوى درستيز ها تحت هدايت وزير د فاع ايفاى و ظيفه ميكند .

هنگرى

پايتخت : بوداپست ، مساحت ٣٥٩١٨ مربع ميل ، نفوس قرار تخمين ٦٨ملل متحد ٠٠٠ر٢٧٥ر١٠. بيرق قطعات‌افقى‌سرخ، سفيد سبز وا حد پولى : فور نيت معادل چـا ر ا فغانى .

شر ح : هنگرى يك جمهو ريت‌كمو نيستى در اروپاى شرقى . از شمال باچكوسلواكيا، از شمال شرق با اتحاد شوروى و از شر ق بارو مانيا ، از جنو ب بايـوگـوسـلاويا واز غرب با استراليا همسايه ميباشد .

دانيوب سر حد شمال غربى كشور ر ا تشكيل ميد هد . و بعد طرف جنوب د و ر خورده مملكت را بد و حصه تقسيم ميكند هنگرى شر قى حا صل خيز است و هنگرى غربى و شمالى تپه زار است .

منابع و صنايع: هنگرى مملكت زرا عتى است . صنعت آن نيز مهم ا ست . گندم ، جودر ، جو ، جوارى ، كچالـو ، شكـر ، لبلبو و غيره از محصو لات زراعتى آنست. هنگرى شراب خوب دارد . ذ خاير بوسايت هنگرى خيلى بزرگ است . سه ربع تيل خودرا از حا شيه جنوب غـربى بـد ست مى آورد . صنعت شا مل آ هن و فو لا د ماشين آلاد ، مواد كيمياوى اتو مبيل ها ، خطوط آ هن ووسايط موا صلت ميبا شد .

تاريخ و حكو مت : سا كنين ا و لـيـهٔ هنگرى را كه سلا و ها و جرمن ها بو دند. هن ها و مگيار هاى شرق مغلوب ساختند. تركها در قرون پا نزده تا هفده عيسو ى آنرا اشغال كردند . بعد شكست تر كها در ١٦٩٧ استرا ليا بر مملكت مسلط شد و هنگرى بالاخره در ١٨٦٧ كا ملا آ زا د شد در حا ليكه پادشاه ا ستراليا پاد شاه هنگرى هم بود . در ١٩١٨ هنگرى قسمت هايى از كشور خودرا به رو مانيا يو گو سلا و يـا و چكو سلوا كيا با خت .

هنگرى در جنگ جهانى دوم‌باجرمنى متحد گرديد . در ١٩٤٤ نايب ا لسلطنه هنگر ى را آلما نها بر طرف كرده طرفداران نازى‌را بجايش در راس حكو مت گذا شتـند د ر ١٦٤٥ قسمت ز ياد كشور به د ست ا تحاد شوروى ا فتاد . بعد شكست المان نا ز ى

هنگری موافقه کرد که به سر حدات ۱۹۳۷ خود مرا جعه کند در ۱۹٤٦ جمهو ر یت را اعلام کرد .

یك قانون ا ساسی از نوع ا تحاد شوروی در ۱۹٤۹ تصویب شد که بقرار آن اقتدار به پارلمان و پر زید یم ا نتقال کردپارلمان مرکب از نما یند گا نیست که از ۳۲ هزار نفر تبعهٔ هنگری ا نتخاب میشوند . مد ت خد مت شان چار سال است هنگری عضو ملل متحد و پکت وارسا است .

صنایع ملی شده اند اقدامات جدی‌برای تکثیر تو لیدات زراعتی روی د ست است از ۱۹٦۲ ببعد هنگری قطعات ز مین زراعتی شخصی را نیز تشویق کرده است .

در ۱۹٥٦ شورشی درکشور مخصو صا در بو دا پست ایجاد شد سران هنگری ازاتحاد شوروی کمك خوا ستند شورش مذ کـــور تقریبا در دو هفته فرو نشست .

قوای ا تحاد شوروی کشور را تـخلیـه کردند عده‌ای از مردمان هنگری از آنکشور خارج شدند .

معارف و مذهب : آزادی مذ هب موجود است . ا سقف های مقرره توسط پـــا پ باید از طرف حکو مت قبول شو ند دوثلث نفوس رومن کا تو لیك است . کا لونست ها دارد .

تعلیمات برای هشت سال تعلیمی‌رایگان واجباری ا ست . شش پو هنتون دا ر د هنگری ز بان رسمی است .

یونان

پایتخت : اتن ، مساحت ٥٠۹٤٤ مر بع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۸ر۸۰۳ر۰۰۰ . بیرق پنج قطعهٔ ا فقی آ بی وچار قطعهٔ افقی‌سفید باصلیب سفیدبرز مین آبی در حاشیه بالائی . واحد پولی د ر هم معادل یك ا فغا نی و پنجاه پو ل .

شرح : یو نان قسمت جنوبی شبه جزیره بالقان را احتوا میکند و تا بحیرهٔ مدیترانه میرسد . بحیره ایو نین به غرب آن وبحیره الیجین به‌شرق آن واقع‌است. همسا یگا ن آن ا لبا نیا ، یو گو سلا و یا ، بلغا ریا و تر کیه میبا شند صد ها جزیرهٔ دا رد که از آنجمله ۱٦٦ جزیرهٔ آن سا کنین دارد .

منابع‌و صنایع: یونان‌بافقط یك ربع‌ساحهٔ قابل زرع یك کشور زراعتی است. چارپنجم جنگلها مال دو لت میباشد . گندم ، جو در جو ، جواری ، برنج ، پنبه ، تنبا کو ، زیتون ، لیمو و نارنج کشمش و ا نجیر دارد گوسفند ما لداری عمده را تشکیل مید هد.

برق‌آن خیلی ا نکشاف کر ده است .

صنایع عمدهٔ آن نساجی ، تهیه خوراکه های قطی ، شراب ، سمنت ومواد کیمیاوی‌است بیش از ۱۹ ملیون تن کشتی های تجار تی مال‌بردار دارد و لی قسمت عمدهٔ آن بنا م کشور های د یگر ر جستر شده است .

صنعت توریزم سالا نه یك ملیون مسا فر می آورد که سالا نه یکصد ملیون دالر در یونان مصرف می کنند .

تاریخ و حکو مت : مو فقیت های یونان قدیم در هنر ، تعمیرات ، علوم ، ریاضیات فلسفه ، دراما ، ادبیات و دیمو کرا سی برای قرون ممتد ز یاد بود یو نان در قرن پنجم قبل از میلاد به معراج ترقی رسید . در قرن دوم واول تحت نفوذ روم قـــرا ر گرفت و در قرن چارم میلادی قسمت شرقی ا مپرا طوری بیز تین را تشکیل داد و بعد سقوط قسطنطنیه جزء ا مپرا طوری عثمانی شد .

در۱۸۲۹ یو نان از تر کیه آزاد شد و به ضمانت فرا نسه ، ا نگلستان و رو سیه یك سلطنت ا علام شد ودر ۱۹۲٥ جمهوریت را اعلام کرد .

در ۱۹۳٥ دوبار رژیم شا هی بر قرا ر گردید در ۱۹٤۰ شا مل جنگ جها نی شد ابتدا ایتا لیا را شکست داد و لی بعداتوسط جرمن ها ایتا لو ی ها و بلغار ها اشغا ل شد . درپایان ٤٤ قوای ا شغالی یو نا نرا تخلیه کردند شاه جارج دوم دو بار ه بـر تخت نشست ودر ۱۹٤۷ مرد وبعد از او پسرش پال اول و بعد از پسرش کانستنتین

بر تخت نشست یو نان در ۱۹۵۲ يك قانون اساسی جدید را رو یکار آورد . در ۱۹٦٤ جارج پاپاندریو به صدارت ر سیـد و ی میخواست ا فسران طرفدار جناح ر ا ست را از عسکر ی بکشد و درین عمل به مخالفت شاه بر خورد نزاعی بر خواست که منتج به انتخاب ستیفا نو یو لوس به صدارت وکناره گیری پاپا ندریو شد . و لی نزاع خاموش نشدتااینکه قوای نظا می در اپریل ۱۹٦٥ کودتای را براه انداخت و پاپانر ریو ر ا محبوس کرد در ماه می کا نستنتین ا طلاع داد که حکو مت نظا می و عدهٔ ا یجاد يك قانون ا ساسی جدید و تقدیم آن را بغرض آراء عامه داده ا ست .

دراواخر سال ۱۹٦۷ کا نستنتین باعده‌ای از اعضاء فا میلش از یو نان به ا یتا لیا پنا هنده شد و گفت و قتی او ضاع د ر یونان به آرامی گراید و دیمو کراسی واقعی بمیان آ مد به کشورش مرا جعه خوا هـد کرد .

معارف و مذ هب : مذ هب ا صلی ارتو دوکس یونانی . یکی از (لقب دین عیسوی است) نه سال تعلیمات ا جباری ا ست شش پوهنتون دارد .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ۲۱ و ۵۰ اجباری ا ست .

یونان عضو ملل متحد و ناتو است .

یمن

پایتخت : صنعا ، مساحت ۷۵۲۸۹ مربع میل .نفوس تخمین٦۸ ملل متحد۰۰۰ر۵۰۰۰ بیرق پارچه های افقی سیاه و سرخ بـا ستارهٔ سبز در پارچهٔ سفید . وا حد پولی: ریال یمنی معادل چهل و پنج ا فغانی .

یمن از کشور های قدیمی کوهی حاشیه جنوبی جزیره نمای عربستان می با شد که بحیرهٔ ا حمر در غرب آن عدن در جنو ب و عربستان سعودی در شمال و شرق آن واقع است .

حدیده بندر عمدهٔ آ نست در صنعابقایای مد نیت های گذشته مو جود ا ست .

منابع و صنایع : بالای فلات ا لجبل که حاصل خیز ترین قسمت عر بستان ا ست قهوه ، جو ودیگر غله جات میرو یا نند ، پوست ، خرما ، زغال ، ار چه ، بته هـا میوه ها و ا حجار قیمتی صادر میکند .

تاریخ و حکو مت : خاك یمن و قتی جز سلطنت قدیم صبابود درانجیل تذکری‌ازطلا مساله جات و سنگ های قیمتی آن ر فـته است که ملکهٔ صبا بحیث تحفه بحضر ت سلیمان (ع) برد یمن در عهد سلطنت امام احمد بحیث يك کشور د یمو کـرا تیك اسلامی خوانده میشد (۱۹٤۸–٦۲) ا زا ن بعد کشور يك جمهو ریت ا علام گردید . وارث ا مام ا حمد بنام محمد البدربه کوه‌ها و قبایلی های طرفدار سلطنت پناه برده از آنجه با حکومت جنگ دا خلی را ادا مه مید هد . گفته میشود که جمهو ریت عر بی متحد جمهوری خواهان و عر بستان سعودی قوای طرفدار سلطنت را حمایه می کنند . در ا گست ۱۹٦٥ جمال عبدالنا صر و ملك فیصل پاد شاه عربستان سعودی متا ر که را ا مضا کردند و فیصله شد که بعدخروج قوای هردو کشور از خاك یمن رای گیر ی عمومی در مورد چگو نگی طرز حکو مت‌آینده یمن عملی شود . ا ین متارکه دیر نپا ئید. در ۱۹٦٦ بین یمن و عربستان جنگ ها و بم ا ندازی ها ادا مه یا فت عر بستا ن سعودی مدعی بود که طیارات جمهو ر یت عربی متحد خاك آنرا بمباران میکند دراواخر همین سال نظر به سوء قصد علیه ر ئیس جمهور یمن السلا ل بر گد محمدالر عینی يك و زیر حکو مت حسن ا لامر کشته شد و حکو مت او ا ز بین ر فت .

یمن عضو ملل متحد و جا معه عـر ب است .

یورو گوای

پایتخت : مونتی و ید یو ، مسا حت ۷۲۱۷۲ مربع میل . نفوس قرار تخمین ملل متحد ۰۰۰ر۸۱۸ر۲ . بیرق چار قطعه آبی و پنج قطعه سفید یك در میان علامه آفتاب طالع بالای یك قطعه سفید . وا حد پو لی پیسو پنجاه پول .

شرح : کو چکترین و پیشرفته تر ین کشور ا مریکای جنوبی جمهو ر یتی است که ازشمال و شرق با برازیل از جنـو ب با بحر ا طلس جنوبی و دریای پلا تا واز غرب با ار جنتاین محاط میبا شد . ا قلیم آن منظم ا ست .

منابع و صنایع: ٦۰ فیصد سا حـۀ آن برای ما لداری و ۲۷ فیصد آن برای ز راعت تخصیص داده شده است . گوشت، پشم ، پوست ، جواری ، گندم ، میوه های فا میل لیمو ، برنج، جو و شر شف از محصو لات آنست . صنا یع مهم آنرا تجارت گو شت ، صنایع فلزات ، منسو جات و شراب سازی تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : یك وقتی قسمتی از وایسرائیت هسپا نوی ریودولاپلا تابعد تر یك و لایت برازیل بود در ۲۵ــ ا گست ۱۸۱۵ آزادی خودرا اعلام کرد . قا نو ن اساسی فعلی آن در ۱۹۳٤ بمیان آ مده ودر ۱۹۵۲ تعدیل شده است . مقام‌رئیس‌جمهوری را یك شورای ۹ عضوی اجرائیه که برای چار سال ا نتخاب میشوند . ا شغال کرده است .

ریاست شوری بین شش عضو دا را ی اکثریت آراء دوره میکند . این شو ر ی را وزیر تعیین میکند . یك مجلس‌نمایندگان دارد و یك سنا که هردو برای چار سا ل انتخاب میشوند .

قانون ا ساسی . بیمۀ پیری ، مسا عدت صحی اطفال و انواع د یگر خـد مـات اجتماعی را تعیین کرده ا ست .

معارف و مذ هب : کلیسا و دولت ازهم مجزا اند آزادی مذهب مو جود است . مذهب عمده رو من کاتو لیك ا ست . معـا ر ف بشمول پو هنتون رایگان ا ست . تعلیمات ابتدائی ا جباری ا ست .

هسپانوی ز بان رسمی ا ست . عسکر یورو گوای مر کب از ر ضاکاران استخدام شده ۱۸ــ ٤۵ سا له است .

یورا گوای عضو ملل متحد و مو سسۀ کشور های ا مریکائی میبا شد .

یوگندا

پایتخت: کمپالا، مساحت۱۳٤ر۹۱مربع‌میل نفوس‌قرارتخمین ٦۸ ملل متحد۰۰۰ر۱۳۳ر۸ بیرق شش قطعۀ سیاه ، زرد ، سرخ بادایره نقره‌ئی و تصویر لك لك تا جدار در مرکز آن . واحد پولی: شلنگ افریقای شر قی معادل هفت ا فغانی .

یو گندا ، تحت ا لحمایگی سابق برتانیه از ۱۹٦۳ ببعد جمهو ریت آزادی است د ر افریقای مر کزی با کینیا ، درشرق غدیر و کنوریا و تا نزا نیا در جنوب غدیر ها ی البرت وادواردو کانگو ، در غرب ، و سودان درشمال محاط ا ست .

بزرگترین ا یا لت یو گند ا . سلطنت بیو گندا ست که نزدیك به ۸۵۰ هزارنفوس از نژاد بانتو دارد ، قهوه ، پنبه ، چای ، جواری ، سسیل ، تخمهای تیلی و شکـــر تو لید میشود مس و لفرام ؛ قلعی‌وکوبالت از معادن عمدۀ آنست .

یو گندا بتاریخ ۹ــ اکتوبر ۱۹٦۲ د ر داخل ممالك مشترك ا لمنافع آزاد شد و یکسال بعد در نهم ا کتو بر جمهو ر یـت‌را اعلام کرد .

(بقیه ص ۱۹۰)

۱۵ ـ تر تیب و ا فتتاح سیمینار قضات محاکم تجارتی بمنظور ر فع مشکلات محاکم مو صوف‌از نا حیه تطبیق قوا نین‌واصلاحات فورمه ها وانسجام و تر تیب ا مور .

تعداد فقرا تیکه‌از دیوان تجارتی‌استیناف عالی مر کزی از ۲۲ میزان ٤۸ الی۲۲ میزان ٤۹ بمحکمه تمیز وا صل و بفیصله ر سید ه به ۳۲ فقره میر سد .

سیمینار روساء و قضات محاکم‌تجارتی :

اولین سیمینار روساء و قضات محا کم تجارتی بـروز ٤ میـزان ۱۳٤۹ در قصر دارالامان بر یاست پو هند وی غلام علی کریمی قا ضی ستره محکمه و ر ئیس‌دیوان تجارتی مقام عالی تمیز دایر والی ۹ میزان دوام نمود .

هدف از ا نعقاد ا ین سیمینار پیدانمودن طرق اصلاحات امواداری‌واصلاح‌درسبك وطرز تامین عدالت که‌یکی از ا هداف ا سا سی نوشتن فیصله ها و تعقیب یك سبك مطلوب در نو شتن آن و تجدید نظر بر فور مه های سا بقه و استفاده از فورمه های مند رجات سیمینار سال ۱۳٤۷ روسا محاکم و لا یات مربوط با مور محا کم تجارتی و حفظ انتظام جلسات قضائی و ر فع مشکلات در تطبیق بعضی از مواد قا نون تجارت و ا صو لنامه محا کمات تجار تی در ا جرا آت روز مر ه که شا مل مو ضو عات سر قلفی ، ا خـذ محصول دعوی متقابل ، تر تیب و کالت خط وانتخاب و کیل با لتو کیل ، دعوی موتر، وتوقف موترتحت دعوی، قبول‌شاهد معرفت‌و غیره مسایل مربوط با مور محاکم تجارتی بـــو د .

سیمینار با بیانیه ښاغلی کر یمی‌افتتاح گردید ، ښاغلی کریمی دربیانیهٔ خو یـش ضمن ا ظهار ر ضا مندی از یکعده‌اشخاصیکه در تر تیب وانتظام سیمینار ز حمت کشیده بودند علاوه فر مو دند که ستره محکمـه بارادهٔ پاك و نیت نیك ا علیحضرت معظم همایونی پاد شاه عدالت گستر ما بمنظو ر تامین عدالت که یکی از اهدا ف اسا سـی د یمو کرا سی ا ست بو جود آ مده ا ست، ضمنا ښاغلی کریمی به شخصیت و علمیت قاضی ا همیت بیشتری را قایل شد ه و گفتند که قاضی پاك نفس وعالم درقضاوت

پو هندوی غلام علی کریمی حین ا یرادبیا نیه دراولین سیمینار روساء و قضا ت محا کم تجا ر تی

بی غر ضانه خود بیشتر قرین بعد ا لت میبا شد . علمیت قاضی نبا ید بچند کتاب و چند کورس محدود سا خته شود بر علاوه مطا لعه و تتبع مداوم قا ضی با ید بمنظور تبادل ا فکار واستفاده از نظریات علما در سیمینار ها و کنفرا نس ها ا شتراك نماید.

ښاغلی کریمی در ا خیر ا فزود بهما ن صمیمیتی که ا مروز دو ر ا ین میز جمع شده ایم سعی نما ئیم تا از اتلاف و قـت جلو گیری کرده از ا ین سیمینار نتیجـهٔ خوبی بگیریم . لازم ا ست تصا میم ا تخاذ شده جنبه عملی و تطبیقی داشته با شد .

تصاویبی که درسیمینار ا تخاذ گردیده بود در دو جلسهٔ فو ق ا لعاده شورای عالی مورد مداقه قرار داده شد و با اندك تعدیل و ا صلاح بتصویب ر سید .

اجراآت دیوان محا کمه قضات و دیوا ن تنازع صلا حیت :

۱ـ به تعداد ۳۹ دو سیه محـا کما تی قضات مر بو طه در دیوان محا کمه قضات فیصله گردیده ا ست .

۲ ـ به تعداد ٤۰ دو سیه تا دیبی قضات به دیوان تا دیبی دیوان محا کمه قضا ت به تصو یب ر سیده ا ست .

۳ ـ به تعداد ۵۳ فقره تنازعی به دیوان تنازع صلا حیت محاکم به تصو یب رسیده ا ست .

آ مر یت عمومی اداری قوه قضا ئیه :

هیئاتی تحت ریاست د کتور ولیدحقوقی آمر عمومی اداری قوه قضا ئیه در آغاز سال جاری غر ض باز دید محاکم ولایت پکتیـا و ا مور عمرانی آن عازم و لایت مذ کو ر گردید .

دکتور و لید حـقوقی ا مور قضا ئی ، اداری و عمرانی ریاست محکمه و لا یـت پکتیا ، خو ست ، ارگون و همچنان محا کم ابتدا ئیه آن و لا را از نز د یك مشا هده نموده و در مورد هدایات لازمه دادند .

پو هندوی غلام علی کریمی آمر عمو می اداری قوه قضائیه درراس یك هیئات بتاریخ ۲۳ د لو ٤۹ طبق پرو گرام مجوزه ستر ه محکمه جهت باز د ید ووارسی از ا مو ر اداری ، قضائی و عمرانی محاکم و لایا ت ننگر هار ، کنر ها و لغمان به آ نصو ب عزیمت نمودند .

ښاغلی کریمی در و لا یت ننگر هار از تعمیر منازل ر ها یش قضات آن منطقهدیدن نموده و سپس هریك از محا کم مر بوطه مهمندره ، شنوار ، سر خرود ، خو گیا نی، کامه ، شیوه و در و لایت کنر از محکمه و تعمیر ر هایش قضات در و لسوالی ها ی چو کی و خا ص کنر ، سر کانی واسما ر بالتفصیل مشا هده نموده و برای پیشبرد وبهبود امور اداری آنها هدایاتی صا د ر فرمو دند در ا خیر ښاغلی کریمی از و ضع سا ختمانی محاکم مرکز وولسوا لی های ولایت لغمان از جمله علینگار ، علیشنگ، نورستان وغیره نواحیآن دید ن نمو ده و هدایات لا ز مه در بارهٔ پیشبرد ا مـو ر دادند .

پلا ن ا نکشافی :

۱ ـ ستره محکمه از بدو تا سیس ۲۲ میزان۱۳٤٦برایحفظ شئو ن قضا ، استقلال و حیثیت قضات در صدد آن شد تا در قدم اول به ساختن تعمیراتآبرومندانه و مجلل محاکم و در مرحله دوم باعمار امکان رهایش قضات در مراکز و لا یات وو لسوا لی ها اقدام بنماید چنا نکه به اساس آن درسال دوم پلان پنجساله سوم که مصادف بهسال ۱۳٤۷ میباشد پلان ا نکشافی خودرا ترتیب ودران برای تعمیر ستره محکمه مـبلغ چهل ملیون ا فغانی و برای ر یاست های محاکم و لایات و محاکم ا بتدا ئیه شصت ملیون ا فغانی پیش بینی نمود ازان تاریخ تااخیر سال ۱۳٤۹ اقدام بهاعمار یك تعداد محاکم در مراکز و لایات و محاکم و لسوالی هـا نموده و لی چون نقشه های شهری بعضی از مراکز و لایات وو لسوا لی ها تثبیت نگردیده بود واز طر فی مبلغ چهل ملیو ن افغانی کهبرای تعمیر ستره محکمه پیشبینی گردیده بود مصا رف ا عمار تعمیر ستره محکمه را تکا فو کرده نمی تـوا نست . لذا و جوه پیش بینی شده پلان ا نکشا فی خویش را نه تنها صرف تعمیرات محا کم ولا یات وو لسوا لی هانمود بلکه یك عده منازل نشیمن قضات را مجبورا روی د ست گرفت چنا نچه به تعداد (۷٤) تعمیر محاکم و منازل قضات تکمیل و (۱٦۹) آن ئیم

کاره و تحت سا ختمان قرار دارد . برعلاوه آن عده تعمیرات ر یاست های محاکم که قبل از تشکیل قوه قضا ئیه سا خته شد ه بود واکثر آن ا یجاب تر میمات و ا نـجا م کار های با قیمانده والحاقات را می نمو د تحت کار گرفته شد که ازان جمله یکعده آن در ظرف سه سال پلان سوم ا نکشافی تکمیل گر دیده و متباقی آن درسال ۱۳۵۰ که ختم پلان پنج ساله سوم ا ست تکمیل خوا هد شد .

و هم درسال ا خیر پلان سوم در نظر است تعمیر ر یاست های محاکم وولسوالی های که ا خیرا نقشه شهری آن از طر ف ریاست شهر سازی تثبیت گردیده ا ست بدست ا جرا گرفته‌شود و تاجائیکه امکانات میسر باشد در مقابل ۲۵ ملیون ا فغا نی با قیمانده پلان سو م تحت سا ختمان قرار داده شود که البته تکمیل این تعمیرات با اعمار جای رهایش قضات در پلان چها رم کارسازی خوا هد گردید .

۲ ـ در مورد تعمیر مر کزی ستره محکمه که در پلان ا نکشافی در نظر گرفته شد ه و محل آن درپارك ا ستقلال تعیین و نقشه اساسی آن تو سط ا نجنیران وزارت فواید عا مه و ریاست شهر سازی روی د ست گرفته‌شده. باید گفت که از یکطرف نقشه اساسی تعمیر مذکور تکمیل نگر دیده واز جانبی ا گر مصارف هنگفت آن که ازبودجه انکشافی دو لت تمو یل می یا بد و برا ی ا ینکه بالا ی بود جه دو لت فشار وا ر د نکرده باشد دو لت تجو یز گر فت که‌عجالتا قصر دارالامان را مورد استفاده د فاترمر کزی ستره محکمه بگذارد و به منظور تر میما ت ضروریه ، تهیه و تکمیل مر کز گرمی‌وغیره آن مبلغ پنجاه ملیون ا فغانی منظور و به ستره محکمه تخصیص د هد .

۳ ـ در پلان پنج ساله چها رم دو لت ستره محکمه بمنظور ا کمال تعمیرات محاکم و تعمیر نشیمن قضات درولایات وولسوالی های که نقشه شهری دارند و همچنان اعمار تعمیرات محاکم و لایات و و لسوالی ها و تعمیر محل ر ها یش قضات در نقا طیکه در آ ینده نقشه شهری آنها تثبیت میگردد به مبلغ یك صد ملیون ا فغانی ضرو ر ت ا حساس میکند که در بودجه ا نکشافی ستره محکمه پیش بینی گردیده ا ست .

ریاست ذاتـیه :

ریاست ذاتیه ستره محکمه امور مربوط به‌استخدام ـ تقرر ـ تبدل ـ ترفیع وتقاعد عز ل و استعفی قضا ت و ماموریـــن قوه قضائیه زا مطابق به احکام قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی وقانون ترفیع وتقاعـد مامورین ملکی و قوانین منسلك به آن اجرا وعقد و فسخ قرار داد اجیران و مستخدمین را بر وفق مقرارات تنظیم و تعمیل مینماید.

این ریاست در آغاز سال ٤٩ مطابـق بحکم ماده (۸۱و۸۲) قا نون صلا حیت و تشکیلات قضائی که تبدیلی قضات رابعد از مرور سه سال در یك وظیفه حکم میکند (۱۰٤) نفر قاضی از یك وظیفه بوظیفه‌دیگر تبدیل ومطابق بحکم ماده (۷٤) قانون‌مذبور به تعداد (۵۱) نفر فارغان دوره دوم کورس ستاژ قضائی بفرمان اعلیحضرت مـعـظـم همایونی شامل مسلك قضا گردیده اند .

همچنان در جریان سال ٤۹ تبدیـلات اقتضائی نظر بحکم فقره دوم ماده ۸۱ قانون صلاحیت صورت گرفته و برعلاوه ازفارغان مدارس شرعی پس از گذشتاندن امتحـان کانکور قضائی‌به‌مسلك‌قضا منسلك‌وبوظایف عضویت محاکم ابتدائیه موظف گردیده‌اند. علاوه بران عده معتنا به مامورین کادر اداره قضائی بشمول محررین ـ مامورین مالـــی ـ مدیران تحریرات ریاست های محـاکـم ولایات نظر بحکم قانون مقرر و تبـدیـل گردیده اند .

گذشته از آن به سلسله ترفیعات سنویه یکعده قضات و مامورین مربوط قوه‌قضائیه طبق مقررات به یك رتبه بلند تر تـرفیـع ویا به تقاعد مواجه گردیده اند .

همچنان این‌ریاست بمنظور تامین‌دسپلین اداری ـ اصلاح وانکشاف سویه و احوال پرسونل تا جائیکه مقدور بوده است دررفع مشکلات دوایر از ناحیه پر سو نل با سایر شعبات قوه قضائیه ارتباط متداوم بر قرار واقدامات مقتضی بعمل آورده ا ست .

مدیر یت تحریر ر یاست تحریرات :

مدیریت تحریرات موضوعات‌ذیل راامورد اجرا و عمل قرار داده ا ست:

اول‌استهداآت: استهداآت‌ازدو نگاه شرع‌و قانون مورد توجه قرار میگیرند :

۱ــ استهداآت شرعی. آن‌نوع استهداآت میباشد که تحلیل آن مختص بحقوق اسلام وفقه حنفی بوده مسائل پیچیده وغامضی را احتوا مینماید که روسای محاکم نیز درحل آن مشکلات ، ا حساس داشته از مقام ستره محکمه مستهدی میشوند، مدیریت تحریرات اینگونه موضو عات را به ریاست تدقیق ومطالعات ستره محکمه ر جمت می دهد تا از طریق کمیته های معینه که در راس آن اشخاص خبیر ــ علمای جید و دانسته‌بعلوم شرعی ایفای وظیفه میدارند و در حقیقت ارگان مسلکی ستره محکمه راتشکیل میدهد جواب اخذ کرده مطالب را بمراجع مربوطه اطلاع میدارد .

۲ ــ استهداآت قانونی . آن گونه استهدا آتی را تشکیل میدهد که محاکم ــ ووزارت خانه ها و سایر ارگان های دولت در مورد تحلیل و تفسیر قانون ابهام و اشکالی را احساس داشته راه حل این معضلات را از مقام منیع ستره محکمه که مرجع تفسیر قانون است خواستار میشوند مدیریت تحریرات استهداآت مذکور را منسجم و توحید نموده به مشاوریت امور قوانین و شورای عالی ستره محکمه که وظیفه‌تحلیل و تفسیر قوانین را به عهده دارند کتبا فرستاده و جوابات مطلوبه را رسما به اگهی ارگانهای مزبور میرساند .

دوم . پیشنهادات در مورد فقرات‌تبدیلی محاکم :

کلیهٔ مو ضوعات تبدیلی محا کم چه در مو ضو عات حقو قی و چه جزائی‌که‌از طریق ولایات‌ووزارت عدلیه باین مدیریت تو صل میورزد پیشنهادیه های مفصل و مدلل موضوعات فوق الذکر ازمجرای این مدیریت ترتیب و منحیث ارتباط صلاحیت به شورای عالی قوه قضائیه تقدیم و بعد از اتخاذ تصمیم مراتب تصاویب شورای مزبور را بمراجع و موسسات ذیعلاقه اشعار واخبار میدارد .

سوم . تمامی فیصله جات موضوعات قصاص ــ اعدام ــ حبس دوام که از مقام عالی تمیز باین شعبه مواصلت مینماید و همچنین در مورد عفو مجازات مجرمین ورقه های عرض مفصل ومستدل از طریق دارالتحریر شاهی به حضور ذات ملوکانه تقدیم و بعد حکم حضور ملوکانه غرض تطبیق به سلسله مراتب به مراجع مربوطه ابلاغ میشود .

همچنین جمله موضوعات و قضایای تنازعی ایکه محاکم خود را واجد صلاحیت در حل و فصل آن ندانسته و از مقام ستره محکمه هد ا یت میخو ا هند پیشنهادات‌این قبیل موضوعات را نیز ــ مدیریت‌تحریرات ترتیب نموده وبعد از کسب هدایت‌بریاست عالی قضات و تنازع صلاحیت ارجاع میدارد

ریاست تفتیش قضایی :

اجراآت هیئت تفتیش ا عزا می ریاست تفتیش قضائی ستره محکمه در و لا یا ت قرار آ تی ا ست :

الف ــ ولایت تخار :

از جمله ده دوسیه وارده ۳ دوسیه آن مراحل خود را طی نموده متباقی آن‌دردفاتر مربوطه تحت دورا ن است .

ب ــ ولایت بدخشان :

از جمله دوازده دوسیه وارده ۲ دو سیه آن به ریاست تدقیق ارسا ل شده و(۳) آن مراحل خود را طی کرده و (۷) آن تحت دوران میباشد .

ج ــ ولایت ننگر هار :

از جمله ۹ دوسیه وارده ۳ دوسیه آن بریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شده و ٦ آن تحت دوران است .

د ــ ولایت لغما ن :

از جمله ۹ دوسیه وارده ٥ دوسیه آن به ریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شده و ٤ آن تحت دوران میباشد .

هـ ــ ولایت کنر ها :

از جمله ۷ دوسیه وارده ۲ دوسیه آن به ریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شده و ٥ آن تحت دوران ا ست .

و ــ و لایت بغلا ن :

از جمله ٤ دو سیه وارده یك دوسیهٔ‌آن بمحکمه عالی قضات ارسال شده ۲ عدد‌آن مراحل خودرا طی کرده و یك دو سیهٔ آ ن به خارنوالی ار سال شده .

ز ـ و لایت بلغ :
از جملهٔ ٤ دوسیهٔ وارده یك دو سیهٔآن به ریاست تدقیق ، یك دو سیهٔ آ ن بـــه خارنوالی و یك دو سیهٔ آن به محکمه عاً لی قضات ارسال شده و یك جلد آن مرا تب خودرا طی کر ده ا ست .
ح ـ ولایت هرا ت : از جمله ٦ دوسیه وارده هر (٦جلد) مذکور حفظ شده .
ط ـ ولایت فراه : از جمله ٤ دوســـــیه وارده یك جلد ان تحت دوران است و ٣ جلد ان حفظ شده است .
ی ـ ولایت سمنگان : از جمله ٩دوسیه وارده یك جلد ان به محکمه عالی قضا ت ارسال شده ، ٦ جلد ان مراتب خود را طی کرده و ٢ جلد ان تحت دوران می باشد .
ك ـ و لایت نیمروز : هردو دوسیهٔوارده مراتب خود را طی کرده .
ل ـ ولایت جوزجان : از جمله ٦ دوسیه و ا ر د ه ، ١ جلد آن به محکمه عـــا لی قضات ارسال شده و ٥ جلدآن مراتبخودرا طی کرده .
هـیـئـت هـــا ی تـفتیش قضا یی د ر سا ل ٤٩ بعضی مــو ضــو عــا ت خاص را در محکمه شنوار و رودا ت ولایت ننگر هار و محکمه بگرام ولایت پروا ن ، یکاو لنگ ، مقر شنندند ، محکمه گجر ا ن، محکمه سنگچار ك ، محکمه ابدائیه مرکــز شبرغان را تحت تفتیش قرار داده اند .
دوسیه ها ی وارده (٩) دوسیه از جمله ٤ آنمراحل خودرا طی کــرد و پــنج آ ن تحت دوران میباشد .

اداره تدقیق و مطالعا ت :

این اداره از جمله ارگانهای اساســی و مسلکی قوه قضائیه بوده که به سویه‌ریاست در چوکا ت تشکیلات ستره محکمه تحــت رهبری قاضی القضا ت وآمر عمو می اداری قوه قضائیه توسط رئیس و معاو نین ان اداره وتمثیل میگردد .
ریاست تد قیق و مطالعات در ا مور علمیو مسلکی مربوط به قضاء تتبع وتدقیق لا زم بعمل آورده ودر حدود امکانات به جستجو و مطالعهٔ طرق علمی وعملی توحید مرا فــق قضایی کشور پرداخته سعی میورزد تا روش های نوین ومفید را در روشنا یی هدایا ت ستره محکمه به منظور ایجاد وانکشـــا ف موثریت در عملیا ت قضایی و اداری محاکم عمو می واختصاصی کشور مطالعه نمـــوده امکانات تطبیق آن را جستجو نماید .
این ریاست برای انکشا ف ذهنی وارتقای سویه مسلکی قضا ت اعضا ی مسلکی و اداری دستگاه بروفق نیاز مند یها یخاص قوه قضائیه افغانستان ناشی از ایجابا ت جدید واقتضاآت اجتما عی کشور بتاسی از پلانهای اصلاحی وانکشافی ستره محکمه به طرح وتطبیق پروگرا م هـــای تـــربیو ی وقصیرالمد ت قبل و بعد از شمو ل بخدمت قضا در داخل مملکت وخار ج از آن سعــی ممکن بعمل می آورد و نشرا ت مفید وارزندهٔ را برای توسیع افق معلو ما ت فقهی وحقوقی قضا ت واعضا ی مسلکی قوه قضا ئیه بـه شکل‌کتب‌ومجلات تهیه و تدا ر ك مینماید .
این ریاست عهده دار تدقیق دو ســـیه های مرتبه مفتشین قضا یی و اداری ستــره محکمه بوده و به منظور اتما م عملی تفتیش کلیه اوراق ـ نتایج ونظریات مندر جدوسیه را به غرض تثبیت وتفکیك مسئولیت تفتیش شده گان از رهگذر در جه شد ت ، تخلفات قضایی و اداری غور نموده‌بهمسئولیت‌تادیبی محاکما تی ویا در صور ت عدم وجوددلایل کافی و مستند به برائت مشمولین دوسیه ها نظریه قایم مینماید .
در برابر مسا یل پیچیده فقهی وقانونی وبهدایتشورای عالی‌قوه‌قضائیه‌تدقیق‌ومطالعه نموده راپور های توضیحا تی وبعضامشورتی تهیه نموده وبه استهداآت واستیضا حا ت واصله معلو ما ت مشور تی فرا هم می‌آورد
این اداره برای کسب اطلاع از اجراآت و عواید محاکم‌احصائیه‌های ممکنه‌را جمع آوری نموده برای تنظیم رویه قضا یی افغانستان فیصله های قطعی محاکم را گرد آورده و تا جائیکه از مواد حاصله استفاده شده بتوا ند به ترتیب ونشر رویه های قضایی مطلو ب میپردازد .
از جمله اهدا ف آینده این اداره است تا سعی‌ممکن‌بعمل‌آورد درمورد رویه‌قضایی‌محاکم خارجی ودیگر معلو ما ت مقتضی پیرا مو ن سیستم های قضایی کشور های اسـلا می ومما لك انکشا ف یافته غربی بدست آورده

وانکشا فاتیرا که در ساحه قضا در جوامع بین المللی وقتا فوقتا رو نما میگردد تـا جاییکه مطلوب باشد زیرمطالعه‌گرفته باطلاع ستره محکمه برساند منظور ازین تلاشـها رسیدن به مرحله ایست که دران امکانا ت علمی وعملی تجدید دستگاه قضا بر حسب مقتضیا ت زما ن متکی به اصو ل وموا زین نظام (حقوق افغانستان) بنحو شا یسته تر فراهم گردیده باشد .

فقرات و موضوعا تیکه از شرو ع سا ل ٤٩ الی ١٢ حو ت سا ل جار ی ازطریق آمریت تدقیق ویا مدیریت تحریرا ت‌ریاست اجرا گردیده قرار ذیل است .

١ ـ دوسیه های قضا ت و محر رین که از طریق ریا ست محتر م تفتیش قضا یی ارسا ل وبعد از ابراز نظریه تد قیقی و یا ابراز نظر مبنی برفع نواقص آن به مـــرجع مربوط فرستاده شده . (١٩٠) فقره .

٢ ـ اوراق و دوسیه های استهدا یی که از طریق مدیریت عرایض ستره محکمـــه ارسا ل وبعد ابراز نظریه مشور تی دوباره به مر جع مربوطه‌فرستاده‌شده (٣٠٣) فقره .

٣ ـ اوراق و دوسیه های استهدا یی که از طرف مدیریت تحریرات‌ریاست تحریرات ستره محکمه غرض ابراز نظر مشور تی‌ارسال وبعد از ابراز نظر برآن واپس به مرجـــع مطلوب ارسا ل گردیده (٤٠) فقره .

٤ ـ استهداآتیکه مستقیما از طـــریق ریاست های محاکم مرکز وولایا ت ومحکمه های مربوطه آن بعمل آمده وبعد از ابراز نظریه مشور تی واپس فرستاده شده (٨٠) فـــقره .

٥ ـ استهداآت و موضو عاتیکه بصورت متفرقه مستقیما از طر ف وزار ت خانه ها و موسسا ت دولتی ارسا ل گردیده وکمیته تدقیق در باره ابراز نظر نموده است ٢٠ فقـــره .

٦ ـ اجرا ی موضو عا ت مربوطه کمیته امور ما مورین ١١ فقره .

٧ ـ استهداآتی که بعد از تهیه را پور از طر ف کمیته تدقیق به شورا ی عا لی فرستاده شده ٥٥ فقره .

نو ت : این تعداد به استثنا یی فقرا تی است که به اساس نظریه کمیته تد قیق از طریق مدیریت عار ضین ویا ریا ست‌محترم تحریرا ت به شورا ی عالی تقدیم گردیده .

شعبه نشرا ت ریاست تدقیق‌ومطالعا ت :

مدیریت نشرا ت در چوکا ت ریا ست تدقیق و مطالعات از بدو تاسیس ستر ه محکمه تشکیل ودر سا ل ١٣٤٧ به فعالیت آغاز نموده ، این اداره نظر به پاره معاذیر ونداشتن مواد مفیده و پرسونل کافی تامدتی مجله ماهانه قضا رانشر و چاپ می نمو د اما با آغاز سال ١٣٤٨ به فعالیت اساسی خویش باوجود قلت پرسونل مسلکی‌وضیقی تشکیل آغاز و تا اخیر برج سنبله ١٣٤٩ فعالیت نشراتی ذیل را انجام داده است :

اول ـ نشر مجله ماهانه قضا که دارا ی مطالب ارزنده علمی ـ فقهی ـ قضا یی ، قانو نی وتصاویب شورا ی عالی قوه‌قضائیه میباشد .

دوم ـ علاوه ا ز نشر مجله متذ کره کتب ذیل از طر ف مدیریت نشرا ت در سا ل ١٣٤٩ طبع گردیده .

الف . مسایل شر عیه منتخبه از هدایه شریف (هدایه شریف)

ب ـ اهم‌ادله ا ثبا ت در تشر یع اسلام و در قانون .

ج ـ کتاب قانون به نفع شما است .

د ـ کتاب قرآن او ښځه .

هـ ـ رساله سیمینار روسا و قضا ت‌محاکم تجارتـــی .

هکذا کتاب شر ح مجله الا حکام العدلیه در (٣٨٦) صفحه تحت طبع قرار دارد کـه عنقریب مورد استفاده قرار خوا هد یافت .

کتابخانه :

کتابخانه ستره محکمه که تازه در سال ١٣٤٩ تاسیس گردیده دارا ی دو هـــزار جلد کتاب شرعی ـ حقوقی ـ قضا یی به لسان های پشتو ، دری ، عر بی ، انگلیسی فرانسوی وجرمنی می باشد که بد ستر س استفاده کار کنان قضایی و اداری ســـتره محکمه قرار دارد . در نظر است در سا ل های آینده هر سا ل به تعداد دو هزار جلد کتاب درین ذخیره افزود گردد .

(مابقی ص ۱۸۲)

برحسب پیشنهاد کمیتهٔ تسوید مفردات سالنامه و تصویب مجلس مسلکی وزارت اطلاعات و کلتور چنین‌تجویز گردید تا راپور اجراآت و فعالیت های وزارتخانه ها باموسسات مربوطهٔ ان در طول سال ۱۳۴۹ درج سالنامهٔ افغانستان گردد .
اینك راپور اجراآت و فعالیت های وزارت خانها تاجائیکه با ما در زمینه همکاری شده است خدمت خوانندگان گرامی تقدیم میگردد .
امید است خوانندگان محترم بامطالعه راپور مذکور معلومات بیشتردر مورد اجراآت قوه اجرائیه بدست‌آرند . (اداره)

وزارت داخله

نظر بماده (۲۱) قانون تشکیلات اساسی وزارت داخله وظایف آتی را انجام میدهد:

۱ ـ تامین حفظ نظم و آرامش در داخل کشور .
۲ ـ اداره ولایات مملکت .
۳ ـ ترتیب احصائیه عمومی نفوس‌مملکت
٤ ـ تنظیم امور ناقلین و مهاجرین .
٥ ـ اقدام باجرای سائر وظائفیکه در قانون ذکر گردیده .
باتوضیح وظایف فوق در کدرتشکیلات وزارت داخله دورشته اجرای وظیفه میکند.
۱ ـ رشتهٔ اداری .
۲ ـ رشتهٔ ژاندارم و پولیس .

شعب رشته اداری :

اول ـ ریاست تدقیق و پلان :
پلانگ و تدقیق موضوعات ومسائل اداره بروفق قوانین موضوعهٔ کشور جهت ارزیابی سالم و علمی درساحهٔ وزارت‌داخله وظیفهٔ عمده و اساسی این ریاست را تشکیل مینماید .
اجراآت این ریاست در جریان سال ۱۳۴۹ حسب آتی است :
۱ ـ ترتیب و تنظیم فورمه های معلوماتی به منظور بدست آوردن معلومات و مواد مورد ضرورت درساحهٔ یك تشکیل سالم اداری .
۲ ـ تشکیل ادارات محلی و فرعی ولایات ، ولسوالیها و علاقه داریها که محصول شرایط و ارزیابی سالیان گذشته کشور است
۳ ـ ترتیب اثر بخشیدن در خواست ها و پیشنهادات مبنی بر ارتقاء علاقداریها بولسوالی و تشکیل ولسوالیهای جدید الحاق وانفکاك قراء و انتقال مراکز ادارهٔ محل به موضع دیگر که در زمینه بعداز غور اقدامات صورت گرفته .
چنانچه درسال ۱۳۴۹ ارتقاء علاقداری شیگی بولسوالی ، انفکاك ولسوالی شاهی کوت از لوی ولسوالی شنوار و الحاق آن به مرکز ولایت‌ننگرهار ، انفکاك قراء سرچ و بدیانی از علاقداری درهٔ نور و الحاق آن بولسوالی کوز کنر وولایت‌کنرها صورت گرفته است . همچنان الحاق قراء شتل به مرکز ولسوالی جبل السراج ولایت پروان ، انفکاك قراء دشت قلعه‌ازولسوالی ینگی قلعه و الحاق آن بولسوالی خواجه غار ولایت تخار ، انفکاك قراء میانشین از ولسوالی شاه ولیکوت مربوط ولایت قندهار و الحاق آن بولسوالی دایچوپان مربوط ولایت زابل ، قراء علاقداری کج عزیز خان نسبت نزدیکی بولسوالی قرغهٔ لغمان مربوط و تشکیل آن به قراء دولت شاه وفراجغان که‌متشکل‌از (۲۵)قریه میباشد مربوط گردیده است .
ناگفته نماند (۲۵) قریهٔ فوق نسبت‌بعد مسافه از ولسوالی علیشنگ منفك و نیز (٤) قریهٔ دیگر (کارك ، پانداد ، دگران ،

نو یا) ازولسوالی نورستان به علا قدا ر ی دو لت شاه و فرا جغان ملحق سا ختـه شده ا ست .

هکذا ریاست تدقیق و پلان درسال ۱۳٤۹ به انفکاك والحاق یکتعداد قراء و لسوا لیها علینگار ، علیشنگ ، نو رستان ، قر غـهٔ بین یك دیگر والحاق بعضی از قراء مر کز بین یکدیگر والحاق بعضی از قراء مـر کز ولایت نیز ا قدام نموده که منظوری ا یـــن اجرا آت بمو جب تصویـب مجلس عا لی وزراء به وزارت تو صل و ر زیده ا ست .

هکذا در مورد ا نتقال مر کز ولسوالی شرن در جوار لیسهٔ علی بابا در ز مینـــه اقدام بعمل آ مده ا ست .

کذا ر یاست پـلا ن در مورد ا ر تقای علاقداریها ی فرسی ، چارکنت، کشندهٔو حضرت سلطان و ر قه های عرض عنوانی مجلس‌عالی وزراء ترتیب وتقدیم‌نموده‌است.

٤ ـ تشکیلات ادارات محلی و فر عـی (ولایات ، لوی و لسوالیها وو لسوا لیها) روی احتیاج و نیاز مندیها ی اداره تشکیلات جدید تر تیب گردیده ا ست .

٥ ـ ریاست پلان برای ادارات لـــو ی ولسوا لیها ، و لسوا لیها و منازل رها یش برای آمران مناطق پلان ا عمار یکتعد ا د تعمیرات را طرح و پی ر یزی نموده است که در صورت طی مراتب قا نونی در با ر هٔ عملا ا قدام خواهدشد.

٦ ـ ر یاست پلان بمنظور ارتقای سو یه تـلـیـمی مـا مـــو ر یـن و ز ا ر ت داخله‌را بممالك خارج اعزام دا شته ا ست چنانچه چهار ده نفر از مامورین غرض‌ادامهٔ تحصیل به مواعد مختلف عازم کشور ها ی اضلاع متحدهٔ ا مریکا ، فرانسه ، ها لیند، پو لیند ، هند گر دیده اند . همچـنـا ن بتعداد (۲۰) نفر مامورین جوان لیسا نس و ما فوق آن به ممالك فرانسه ، آ لما ن ، دنمارك ، ا مریکا غرض ادامهٔ تحصیلات عالی معرفی گردیده ا ند .

۷ ـ ریاست تد قیق و پلان به تد وین و تر تیب لایحهٔ وظایف اقدام نموده است هکذا اعضای مسلکی این‌ریاست تشکیلا ت ادارات محلی افغا نستان ، ا مریکا ، فرانسه انگلستان ، تر کیه و لبنان را مورد مطا لعه قرار داده و یك سلسله مو ضو عات ر ا تر جمه نموده اند که آ ماده نشر میبا شد

همچنان ا ین ریاست به تر تیب و تنظیم فورمه های سیستم ا ستخدام ما مو ر ین ، لزوم پرو گرام تر بیهٔ ما مو رین قا نو ن تشکـلا ت ا د ا ر ی ، د یـمـو گر ا فی (مطالعهٔ نفو س) و فور مه های مر بو ط به آن ا قدام‌نموده است .

۸ ـ ریاست پلان یکتعداد کتب ومواخذ علمی را بمقصد بلند بردن سو یهٔ علمی مامورین تهیه نموده ا ست .

۹ ـ ریاست پلان بمنظور ار تقای سویه علمی و مسلکی ما مورین وزارت دا خله یك سلسله کنفرانس ها و سیمینار ها را دائر نموده است .

۱۰ـ اعضای مسلکی ریاست پلان برعلاوهٔ تتبع و مطالعه درساحات مختلف علمی‌بحیث نما ینده وزارت در مو ضو عات قا بـــل انکشاف با هیئت مختلط وزارت های ذیعلاقه وریاست های شهر سازی و ا نکشاف محل همکاری نموده ویك سلسله مطا لعات د ر مورد تعدیل تشکیـلا ت و لسوا لـیـهـا و علا قه داریها ا نجام داده اند .

۱۱ ـ تشکیلات و بودجه ښاروالی کا بل وسائر ښاروالی های و لایات کشور کـــه تـعداد آن به (٦٥) می ر سد مـــو ر د مطالعه مدیریت محلات ریاست پلان قرا ر گرفته و منظوری آنها از مقام وزارت ا خذ وبه مراجع مر بوط رسما ا طلاع داده شده است .

همچنان در مورد تعین و تقرر یك عد ه ښاروال های سر پرست مطابق به ا حکا م فرمان تقنینی ا قدام مقتضی صورت گرفته ونیز دربـارهٔ آن‌عـده و لسوا لیـها کـــه شرایط تشکیل ښاروالی را مطابق با حکا م قانون ښاروالی ها حا ئز گرد یده ا نـــد منظوری تشکیل ښاروا لی برای آنـها ا ز مقا مات صا لحه حا صل گردیده ا ست .

ریاست انکشا ف محل :

دراثر پیشنهاد وزارت پلان در سال۱۳٤۸ ادارهٔ ا نکشاف جمعیت د هات بر یا ست انکشا ف محل تعد یل و مسئو لیت شعب اختصاصی آن توام بامـواد پـر سو نل و

تجهیزات مربوط آن به وزارت های ذیعلاقه معارف ، صحیه ، زراعت و آبیاری و معا دن و صنایع ا نتقال یا فت .

این اداره که تشکیلات آن از طرف دولت درچو کات وزارت دا خله گنجا نیده شد ه درسال ۱۳۴۹ فعالیتهای ذیل را مطا بــق به پرو گرام مر تبه انجام داده ا ست :

الف – پروژه ها ئیکه بعــد از تــشبیت مطلو بیت ا قتصادی و ا جتماعی نقشهٔ آن ترتیب و سا ختمان آن آغاز گردیده که‌اعمار بعضی ازین پروژه ها جریان دا شته وبرخی آن تکمیل گردیده ا ست .

۱– و لایت کنر ها – د رین و لایــت یکپایه پل بنام و ته پور به مصرف مجموعی (۵۸۵ر۲۷۹) ا فغانی شروع گردید که کار ان جریان دارد . همچنین سروی و دیزا ین سرك ا تصالی چپه دره که‌از طرف و زار ت زراعت ا حداث میشود از طرف تیم های‌فنی ریاست ا نکشا ف محل صورت گرفته و مراقبت فنی آن بدو ش ر یاست ا نکشا ف محل میبا شد .

۲ – و لایت‌بامیان– درین و لایت ا عمار چهار پرو ژهٔ ذیل روی د ست گرفته شده:

الف – پل سیغان – ا ین پل بالای‌دریای سیغان به مصرف مجموعی (۲۰۲۰۸٤) افغانی تحت سا ختمان قرار داده شد که از آنجمله مبلغ (١٦٠١٢) راخود مردم بشکل‌مردکار داوطلبانه قبول نموده ا ند این پل در اخیر میزان ا مسال تکمیل و طرف ا ستفادهٔاهالی قرار گرفته ا ست

ب – بند آب گردان در قریهٔ بیاتی سیغان با مصرف (۱۶۹۳۷۱) ا فغانی تحت‌ساختمان گرفته شد که ازانجمله مبلغ (۵۱۹۹۵٤) افغانی را خود مردم بشکل مرد کار و تهیهٔ مواد محلی ر ضا کارانه قبول دار شد ند بند آب گردان تکمیل و طرف ا ستفادهٔ قرار دارد .

ج – یك پل ا ساسی بالای دریای پنجاب بنام پل د هن میر با مصرف مجمو عی مبلغ (۲۰٤۸۷۱) ا فغانی تحت سا ختمان گرفته شد که باندازهٔ مبلغ (۹۲۰۹۳) ا فغا نی را بشکل تهیهٔ مواد محلی ومردکار ا هالی آ ن منطقه سهم گیری نموده ، کار پل مذ کور تکمیل و طرف ا ستفادهٔ ا هالی قرار دا ده شده است .

د– بندذخیرهٔآب بظرفیت(۳٤۰۰) مترمکعب در قریهٔ صمدی یکاو لنگ بصورت خامه‌کاری با مصرف مجموعی (۳۲۷۳٦۰) ا فـغا نی تحت سا ختمان گرفته شد که منجمله‌مردکار و بعضی از مواد محلی‌را خود مردم‌داوطلبانه همکاری نموده اند ، بند ذ خیرهٔ آب مذکور تکمیل گردیده و (۱۵۰۰) جریب ز مین را آ بیاری میکند .

۳– و لایت کابل – درین ولایت یك پل اساسی بالای دریای ا ستالف به مصرف مجمو عی مبلغ (۲۳٤۹۱٤) ا فغانی تحـت سا ختمان قرار داده شده که ازا ن جملــه (۳۲۵۹٦) افغانی رابشکل مردکار خود اهالی متقبل شده اند . کار ا عمار پل مذ کو ر جریان دارد .

٤ – ولایت‌پکتیا– درین‌ولایت‌یك سیفو ن جهت آ بیاری تخمینی (۱۰۰۰) جر یب زمین درمنطقهٔ دو ر ژانهٔ لوی و لسوالی ار گو ن با مصرف مبلغ (۹۷۵٤) ا فغانی تحت کار گرفته شده است که ازانجمله (۳۵۹٦) افغانی را خود مردم بشکل مرد کار و مواد محلی قبو لدار شده اند .

۵ – ولایت لوگر – درین‌ولایت پخته‌کاری حصهٔ دوم جوی ا لتمور با مصرف مجموعی مبلغ ٦۰۰٤۵– ا فغــانی تحت کار ا ستــ که‌ازانجمله مبلغ ۱۵٦۹٤ افغانی را ا هالی آن نا حیه بشکل مردکار و تهیهٔ مواد محلی قبو لدار شده ا ند .

٦– ولایت لغمان – درولایت لغمان یك پایه پل ا ساسی بنام پل ا سلام آ با د بالای دریای علیشنگ با مصر ف مجمو عی مبلغ(٦۹٦۵٦۰) ا فغانی تحت کار گر فته شده که از آنجمله مبلغ (۸۲۵۳۳ر٤۰) افغانی را مردم آن منطقه بشکل مردکار و تهیهٔ بعضی از مواد محلی طور ر ضا کارانه قبو لدار شده اند .

۷ – و لایت بد خشان – برای تر میم و ریگك اندازی سرك کشم و فیض آ باد مبلغ (۰۰۰ر۲۰۰۰) افغانی تخصیص دا ده شد ه است که درین پروژه مردم از درك قوا ی بشری همکاری مینما یند .

۸ – و لایت زابل – درین ولایت یکپایه پل بالای دریای ارغنداب بنام پل میــز ا ن با مصرف مبلغ (۸۱۰٦٤۲) ا فغانی منظو ر شده که عنقریب کاران آغاز خوا هد شد .

در اکمال این پل خود ا هالی آن منطقـه (۲۹٦٦۹۷) ا فغانی را بشکل مردکار وتهیهٔ بعضی از مواد محلی قبولدار شده اند .

۹ – و لایت سمنگان – درین ا وا خر در ولایت سمنگان یکپایه پل بنام پل لم‌لم دردرهٔژوانددون بامصرف مبلغ(۲۰ر۱۹٤٦۵۰) افغانی تحت کار گرفته‌شده‌است‌که‌ازانجمله مبلغ (٦۰ر٦۹۸۰) افغانی را ا هالی آ ن سامان بشکل تهیهٔ مواد محلی و مرد کا ر طور ر ضا کارانه قبول نموده ا ند .

۱۰– و لایت جوز جان – در مسیر ر ا ه انگشت شاه و لسوالی سنگچارك دو پا یه پل بامصرف مجموعی مبلغ (٦۰ر۳۱۱٦۷۷) افغانی منظور و تحت کار گرفته شده است که از آنجمله مبلغ (۸٤ر٦۲۷۷۱) ا فغانی را ازنگاه قوای بشری و تهیهٔ بعضی موا د محلی خود اهالی داو طلبانه قبو لدا ر شده اند

۱۱ – و لایت ننگر هار – در ده حصارك شنوار یك دیوار محا فـظـوی به مصر ف مجمو عی مبلغ (۲۲ر٤۸۳۱۲) ا فغانی تحت کار قرار داده شده که منجملـه مردم آ ن نا حیه مبلغ (۲۰ر۲۸۰۱۰) افغانی را ا ز درك مردکار و تهیهٔ بعضی از مواد مـحلی قبول دار شده اند .

ب – پروژه های که کار سا ختمانی آ ن از پول ا ختصاصی ا نکشاف محل ا کما ل گردیده :

ا کمال دو پا یه پل در و لایت پکتیابنام پلهای بهشتی و رو حانی که کاران از طرف مدیریت فوائد عا مه آنولا آ غاز شده بو د مبلغ (۰۰۰ر٤٦۲۰) ا فغانی سهم گیر ی بعمل آ مده ا ست از ا ینکه پل مذ کور از جملهٔ پروژه های بزرگ بشمار میرود سهم گیری مردم در ا کمال آن مد نظر گر فتـه شده است .

همچنان ا نکشاف محل در تمو یل شبکه های‌برق سپین بو لدك ، و لایت کند هار ، فراه ، قلعه نو ، خلم ، تا لقان ، با میان و آ برسانی شهر میمنه سهم قابل ملا حظهٔ گرفته است .

ج – دیزاین و تر تیب نقشهٔ پروژه‌های کو چك :

نقشه وبر آورد یکتعدا د پلچك تو سط پرسونل فنی این ر یاست به ابعاد مختلف طور ستندرد تهیه و به و لایات‌کشور ارسال شده است تا عندالمو قع از آنها کارگرفته شود .

هکذا یك اندازه سیخ گول و سمنت بـــا مبلغ (۰۰۰ر۳۰۰) افغانی و سا مان ضروریهٔ سا ختمانی به تمام و لایات کشور ارسال شده است تا عندالزوم ازان ا ستفاده بعمل آ یـــد .

گروپ بندی سروی پروژه های‌ساختمانی:

۱ – سروی پروژه های سا ختمانی‌ولایات بامیان ، وردك ، غور ، کندز ، پکتیا ، تخار بدخشان ، اروزگان ، زابل و غزنی تو سط انجنیران ا ین ریاست تکمیل شده است .

۲ – سروی و لایات فاریاب ، هرا ت ، کند هار ، نیمروز ، ننگر هار ، لغمان ، پکتیا ، جوز جان ، سمنگـان ، پـروان ، کاپیسا ، بغلان ، هلمند باد غیس ، بلخ و لوگر که پروژه سا ختمانی آنها از نگا ه مطلو بیت ا قتصادی وا جتماعی از طر ف شورای محلی ولایات مذکور تثبیت گردیده تکمیل شده ا ست .

۳ – هیئت ریاست ا نکشاف محل د ر زمرهٔ هیئات مختلط وزارت های ذ یعلا قـه بنا بدر خوا ست و کلای محترم و لا یا ت غزنی و زابل که با یست‌فکتور های قا بل انکشاف آنولا مطالعه شود به و لایات مذکور اعزام گردیده و مطالعاتی در ز مینه ا نجام داده ا ند .

٤ – مراحل مقد ماتی تاسیس یك پروژه تجربوی ا نکشاف منطقوی به کمك ایـــن ریاست در کنر ها طی گردیده و امید قوی میرود این پروژه در آیندهٔ قریب بفعا لیت آغاز نما ید .

۵ – دیزاین و برآورد یك تعمیردرالحاقیهٔ وزارت داخله تکمیل شده‌است . هکذا برای هر ولایت یك تعمیر برای ادارهٔ ا نکشا ف محل پیشبینی گردیده ا ست .

٦ نشر یك مجله از طرف این ر یاست بز بان هـای پښتـو ، دری و انـگلیسی رویدست‌گرفته‌شده که این مجله درهرسه‌ماه نشر میشود اولین شمارهٔ آن در سنبله ٤۹ نشر گردید .

ریاست املاك واسكان :

این ریاست متشکل از دو مدیریت عمومی املاك واسکان میباشد .

ریاست املاك واسکان وظیفه دارد موضوعات وسائل املاکی ، اختلافات و منازعات و دعاوی مربوط به دولت واشخاص (انفرادی) را باساس طرح پالیسی زمین و زمین داری اعم از زمین های دولتی مورد بررسی وارزیابی قرار دهد ، همچنان وارسی فروش واستجاره املاك دولتی ، استحصال احصائیه ومساحت حقیقی املاك دولتی واشخاص انفرادی ، توزیع وجمع آوری اظهار نامه های املاکی قیدیت اراضی مازاد ووضع مالیه معرفت بران برای تثبیت وتصفیهٔ ملکیت ها وتفکیکه املاك دولت از املاك انفرادی درساحهٔ پروژه های روی دست ، تصنیف املاك وتنظیم دفاتری که در ان تثبیت املاك صورت میگیرد همچنان اسکان ناقلین ومهاجرین مخصوصا کوچی ها به موجب طرح پالیسی توزیع اراضی به زارعین بی زمین از وظایف عمدهٔ واساسی این ریاست شناخته شده است.

اول ـ اجراآت اداره املاك :

۱ ـ موضوعاتیکه در کمیتهٔ املاکی باتکای قانون منزوی واحصائیه اراضی مورد غور و مداقه قرار گرفته شامل (۱۲۱) فقره می باشد که مراتب غرض تعمیل به مراجع مربوط ابلاغ گردیده است .

۲ ـ اراضی که به موجب اظهار نامه های املاکی توسط اشخاص انفرادی خانه پوری ورل پور آن توصیل ورزیده که تابع مالیهٔ موقت گردیده است حسب آتی است :

الف ـ اصل اظهار نامه ـ (۱٤٥١٦٤٨) قطعه

ب ـ اظهار نامهٔ توزیع شده (۱۲۱۵۹٦۹) قطعه

ج ـ اظهار نامهٔ های جمع آوری شده (۷۷۱۳۱٤) قطعه

د ـ تعداد جریبی زمین های که تحت مالیهٔ موقت آمده (۱۰۷٤۸۳۱) قطعه

۳ ـ مجموعه اراضی که تحت ساحه پروژه های آبیاری و عمرانی واقع بوده ودر زمینه مطالعاتی از طرف هیئت اراضی صورت گرفته حسب آتیست :

اصل استحقاق : ۳۷۸۷ جریب

مازاد متعلق باشخاص : ۲۵۰۰ جریب

مازاد متعلق بدولت : ۵۳۱۷۸ جریب

مالیهٔ مازاد : ۷۷٤۱۲ افغانی

٤ ـ اراضی که توسط مامورین فنی مساحت گردیده ۲۷۸۱۰۱ جریب .

۵ ـ فروش اراضی که ساحه کمتر از (۵۰) جریب زمین را در ولایات احتوانموده موازی (۵۸۷) جریب که قیمت آن بالغ به (۸۹۱۸) افغانی میشود .

٦ ـ تفکیک یك قسمت علفچرها از اراضی زراعتی وللمی و ثبت ان در دفاتر مربوط صورت گرفته که هنوز این امر جریان ندارد.

همچنان مسودهٔ قانون علفچر ها تحت بحث و غور است .

ب ـ مدیریت عمومی اسکان :

یکعده مردمیکه به قسم کوچی ویامهاجر در کشور جای و موضع معین ندارند به مقصد اسکان این عده اشخاص بعد از حاصل نمودن تماس وارتباط باوزارت جلیلهٔ خارجه وریاست قبائل که تثبیت اهلیت وشخصیت آنها صورت گیرد ، مطابق مقررات اقدام میشود .

بعد از آنکه مراتب اسکان ناقلین بی خانمان طی میگردد دربارهٔ مراقبتهای جدی ولازمی نیز بعمل میاید . وهم در موارد دیگر از رهگذر توزیع زمین که کدام مناقشه و گفتگو رونما نشود نیز تدابیر اتخاذ میگردد و در صورت بروز مناقشه موضوع ذریعهٔ این مدیریت مورد بررسی قرار داده میشود .

موضوعات آتی از وظایف این اداره است:

۱ ـ مراقبت حاضری ناقلین ومهاجرینیکه برایشان زمین داده شده است تا انقضاء مدت بیست سال که قبالهٔ قطعی رابعداز این مدت بدست میاورند .

۲ ـ در صورت فوت ناقل راجع به انتقال ملکیت و واصل و رالت اجراآت مقتضی قانون بعمل میاید در صورتیکه ناقلین از مقررات موضوعه تخلف وسرپیچی میورزند در آنصورت زمین از تصرفشان خارج وواپس به دولت تعلق می گیرد باید گفت که زمین به ناقلین ومهاجرین باساس نوبت و قدامت توزیع میگردد.

۳ ــ موضوعیکه در امر توزیع زمـــــین حائز اهمیت است موضو ع شرایط ناقلیت میباشد که بعد از طی مراتب شرایطناقلیت موضوع طی ورقهٔ عرض به مقام منیع‌صدارت عظمی پیشنهاد و منظور ی توزیع زمین اخذ میگردد . کوشش میشود تا زمین در یکی از ولایا ت کم نفوس کشور برای نا قلین ومهاجرین داده شود .

اجراآت مدیریت عمو می اسکان :

۱ ــ از جملهٔ منتظرین تاکنون (۲۷٦)نفر صاحب اسکان شده اند .

۲ ــ برای ۳۱۷۲ خانوار غر ض توز یع زمین پیشنهاد به مقام منیع صدار ت عظمی تقدیم گردیده .

۳ ــ ۱٥۸۳۸۰ جریب زمین بـــرای یك تعداد نفر تهیه وتدارك شده است .

٤ ــ به تعداد ۳۰۰ جلد دوسیه مربو ط بنا قلین حل و فصل و در بارهٔ هـــدا یت قانونی به مراجع مربوط صادر گردیده‌است.

ریاست احصائیه :

تثبیت سجل احوال واحصائیهٔ حیا تی کـــه شامل ارزشها ی مهم حیاتی از قبیل‌تولدات وفیات ، ازدواج ، مهاجر ت داخلی وخارجی تاریخ تولد . محل تولد ، کسب وپیشه ، درجه تحصیل ، سواد ، زبان مادری ،اجرای خدمت زیر پرچم ، ارتکا ب جرم ، تثبیت وفیات با علل و موجبا ت آن از وظیفه‌عمدهٔ واساسی ریاست احصائیه میباشد . بمنظور فراهم آوری تسهیلات در ساحات وظیفوی ریاست احصائیه سه مدیریت بنا م حـــوزه های اول دوم وسو م تاسیس نموده کـــه فعالیت واجراآت هر یك از این حوزه هـــا شامل چهار الی پنج ولایت کشور می باشد که اینك در جدول زیر فعا لیتها ی حوزه‌های مذکور توضیح میگردد .

که صور ت توحید اجراآت سه حـــوزه مذکور رو ی موضوعا ت توزیع تذکـــــره ثبت فـــو ر مه های تـــو لدات غا ئـــبین قلم انداز ، نقل مکـــان ، ا ســناد جرا یم فوت افراد داخل قطعه ، نصب فوتو ی مجدد ساله هفت ساله ، راپورهای از دواج،اصلاح سن وراپور و فیا ت عبار ت است از :

صور ت توحید اجراآت
۸۳۰٤۹
۷۲۱۰۰
۲٦۹۱۳
۱۱٥۰۷
۱٤٥٦
۱۹۱۹
۱٤۰٤
۸۰۷٦۹
۹٥۸٦٦
٤٥٥٥
۱۸٥۱
٦۷۲۳

برعلاوه ریاست احصائیه به تـــرتیب و توحید جلب نامه های کار آمد اردوی‌شاهانه نیز اقدام نموده است .

ریاست احصائیه وسروی اراضی :

جمع آوری واحصائیه اراضی قابل استفاده درسراسر کشور بطریق واسلو ب خا ص فنی که شامل سرو ی ومسا حت ارا ضی به منظور تامین منافع عامهٔ مرد م و حقو ق‌دولت میباشد از وظایف این ریاست است .

هکذا تعمیل و تطبیق سروی کلدستر به صور ت درست و منظم برای تمام افرادایکه حق تملیك وانتقال ملکیت را حائزمیباشند از وظیفهٔ این اداره میباشد .

خطوط عمدهٔ واساسی این پروژه عبارت میباشد از : اصلاح املاك مشخص وفرا هم آوری تسهیلات اقتصادی درساحهٔ ا ملاك ، تثبیت مالیات منحیث منا بع مهم دو لتی ، تا مین مصو نیت و تما میت ملکیت های فردی و حکومتی .

فعالیت های این ریاست در سا ل ۱۳٤۹ عبار ت است از :

۱ ــ به تعداد (۱۷۳) نفر متعلم را که در مورد تاکتیك های احصائیه معلو ما ت کافی اندوخته اند بسویهٔ بکلوریا در پایان سال (۱۳٤۹) به جامعه تقدیم نموده که از این عده فارغ التحصیلان در امور ســـرو ی و احصائیه اراضی و مساحت ان استفادهمیشود.

۲ ــ در (۱٦۰) ولسوالی و در (۱۸)مرکز ولایا ت امور سروی سیستم توحیدمقیاسات تکمیل و به صور ت مجمو عی به تعداد(٤٦)

معیار وسطی هر یك از واحد های مذکور به جریب تعین ومحاسبه شده است .

۳ ـ جمعا در حدود (۱۲۹۳۰۰۰) جریب زمین دو ولایات کابل ، پروان ، کندهار، هرات ، بغلان ، هلمند ، کندز وزابل توسط کارکنان فنی ریاست احصائیه وسروی‌اراضی مساحت فنی گردیده است .

ادارهٔ کوپراتیف مامورین :

این اداره که وظایف و اهداف عمده ان بداخل (٦) مواد تنظیم و بتاریخ ۳ سنبله ۱۳٤۹ رسما افتتاح گردیده اهداف ان عبارت است از :

۱ ـ تهیهٔ مواد ارتزاقی به قیمت‌مناسب .

۲ ـ تهیهٔ البسه برای مامورین وفامیل های شان .

۳ ـ تهیهٔ نان چاشت به قیمت مناسب .

٤ ـ تهیهٔ سرویس منظم صحی جهت معاینهٔ وتداوی مامور وافراد فامیل ان .

٥ ـ تهیهٔ خانه جهت رهایش مامور به قیمت مناسب .

٦ ـ اعطای قرضه برای مامورین‌بی بضاعت .

به مقصد توحید وانسجام ووضع بهتر پروگرام کار و برآوردن خواسته های اقتصادی مامورین تجویز گردید تا یک شورای عالی تشکیل گردد این شورای عالی که مشتمل از مامورین عالی رتبه وزارت می باشد تحت‌ریاست جلالتماب وزیر داخله عند الضروره تشکیل جلسه داده موضوعات مربوط به کوپراتیف را مورد ارزیابی وبررسی قرار داده اند .

اعضای اداره کوپراتیف که شامل‌مامورین اداری وانکشاف محل املاك و اسکان ، رشتهٔ ژاندارم وپلیس در مرکز میباشد فعلا به (٥٠٠) نفر میرسد وطبق مواد اساسنامهٔ ماهوار دو فیصد از معاش مامورین بحیث دیپو زیت به حساب کوپراتیف انتقال داده میشود .

سرمایهٔ اداره کوپراتیف :

سرمایه این اداره برعلاوه‌کمك‌ومعاونت مالی که حکومت در زمینه تقویهٔ بنیهٔ‌مالی این اداره وعدهٔ داده است بالغ به دو صد هزار افغانی میشود .

فعالیت واجراآت اداره کوپراتیف :

۱ ـ تهیه برنج باریك دو هزار وپنجصد سیر .

۲ـ تهیه روغن جامد سیین زر دو تن

۳ ـ تهیه صابون پنجهزار کلچه

٤ ـ تهیه چوب سوخت شصت خروار .

٥ ـ تهیه نان چاشت باچای و سالادویك قرص نان خشك به مبلغ هفت افغانی .

ریاست اداری :

ریاست اداری که متشکل از شعبات مامورین ، خدمات ، محاسبه و آرشیف‌است هر یك مسئول انجام وظایف مشخص ومعین میباشد که وظایف اینریاست را میتوان چنین تشریح نمود .

ترتیب و تنظیم بودجه و توزیع‌تخصیصات بواحد های‌ادارهٔ محلی (ولایات) تدارکات وتهیهٔ سامان واثاثیهٔ ، اجرای‌معاشات ومصارفات اداره ترتیب وتنظیم‌دفاتر سوانح‌برای‌مامورین همچنان حفظ ومراقبت این دفاتر واوراق حسابی وکلیهٔ اسناد مربوط بادارهٔ ، عزل و نصب مامورین ، انجام سایر خدمات اداره از قبیل ترانسپورت سیستم مخابرات به نحو مشخص حفظ ومراقبت تعمیرات از وظایف این ریاست میباشد که شعبات مذکور هر یك در چوکات کار ولایحه وظایف خدمات قابل قدری‌را انجام‌داده‌است.

بعلاوهٔ اجراآت فوق شمهٔ از فعالیت‌های این ریاست در مورد تعمیر وزارت داخله تقدیم میگرددداثر پلانهای پیش بینی شده حکومت وزارت داخله دارای تعمیرات مجهز و مدرن یك طبقه‌ای وچهار طبقه ای گردیده است .

۱ـ تعمیر یك طبقه‌ای وزارت که کار ساختمانی آن قبلا تکمیل گردیده دارای (۲٦) اطاق بوده و توسط دو کریدور به عمارت چهار طبقه‌ای وصل میگرددتعمیرمذکور فاقد دستگاه مرکز گرمی میباشد که آنهم نسبت عدم نصب هیتر معطل است که در بارهٔ اقدام بعمل آمده است .

۲ ـ تعمیر چهار طبقه‌ای‌وزارت دارای (۹۸) اطاق شامل اطاق دستگاه (٥٠) لینهٔ تیلفون ، مرکز گرمی ، کتابخانه اطاق نان وسالون کنفرانس میباشد .

۳ ـ همچنان اعمار تعمیر ستیشن(٤٠٠) کیلوات برق‌که برای ساختمان مذکور با دستگاه ساختمانی‌افغانی‌قرارداد عقدگردیده

که کار آن بپایهٔ تکمیل رسیده .

٤ ـ تسطیح قیر ریزی و تنو یر صحن وزار ت .

٥ ـ اعمار تعمیر ورکشاپ شامل چند ین تحویلخانه اطاق نانخوری و آشپز خا نه‌مجهز که دریك وقت بسیار کم تکمیل گردیده .

٦ ـ کار ساختما نی احاطه تعمیر وزارت از سنگ های مرغوب که‌تخمین یك ساحهٔ(٨) جریب زمین را احتوا مینما ید .

٧ ـ اعمار یك بلاك چهار اطاقه که در اعمارآن ازمواد تعمیر سابقه کارگرفته شده.

٨ ـ ترمیم و اصلاح تعمیر ریاست املاك و اسکان .

ریاست تفتیش :

بـه تاسی ا ز تو ضیح ما د ه (٣٧)قانون تشکیلات اساسی و پیرو ی از خط مشی حکو مت پروگرام کار سال ١٣٤٩ ریاست تفتیش وضع و مطابق به آن امور علاقداری ها ولسوالیها ولوی ولسوا لیها و شعب مرکزی (٢٨) ولایت کشور در ظر ف سال ١٣٤٩ علی الترتیب تفتیش و بررسی گردیده این تفتیش که به شکل عـادی، مشاورتی واصلاحی میباشد از آن جهت‌تعین گردیده اند تا خطوط عمده اهداف اصلی را که عبار ت از صحت معاملات وحل‌وفصل واقعا ت جزایی ، امور احصائیه نفوس ،امور مکلفیت عسکر ی ، در قدمه علاقداری ها و ولسوا لیها امور املاك اعم از خصو صی و دولتی ، امور ښاروالیها ، تحصیل باقیا ت نقدی وجنسی دولت وامثال آن میباشدمطالعه نمایند .

نتایج کار هیئت تفتیش به دوائر مربوطه ابلا غ گر دیده است .

همزمان با اجراآت فوق به (١٧٢) فقره مسایل خاص دیگر نیز به صور ت تفتیش رسیدگی بعمل آمده است .

مفتشین برای سرعت عمل (٨) نوع‌فورمه را (از نمبر ١ ـ ٨) که حاوی راپور اجراآت جزایی امور مکلفیت عسکر ی احصائیه‌نفوس تحصیل باقیا ت ، املاکی ، عواید حقوقی ، ښاروالی ها و امور انکشا فی میباشد طبع واز آن استفاده می نمایند .

بههیأ ت تفتیش هدایت داده شده تا حین ورود به مرکز ولایت با کار کنان مربوط به شکل سیمینار اهدا ف تفتیش اصلا حی که مطرح نموده اند وطرق خانه پر ی فورمه ها را به ایشان تفهیم نمایند .

قو ماندا نی ژ اندارم و پولیس :
مدیریت حرکا ت :

منجمله شعب ایکه در کدر تشکیلا ت قو ماندا نی ژاندار م و پولیس زمینه را به منظور طر ح پروگرامهای موثر تو بیو ی و تدوین تنظیم تشکیلات درست مسا عدمیسازد مدیریت حرکا ت میباشد .

طوریکه خوانندگان گرا می ما اطلاع‌دارند تعلیم وتربیهٔ یك رکن اساسی و دایمی‌قوای ژاندار م و پولیس محسو ب گردیده وشعبه تعلیم و تربیهٔ مدیریت حرکا ت سعی‌ورزیده است بعلاوه تعلیم و تربیهٔ به منظورانکشاف وبلند بردن قابلیت های مسلکی و علمی مامورین پولیس وژاندار م اقدا ما ت لازم در مورد دائر نمود ن کورسها ی مختلف که مرکز آن قو ماندا نی اکادمی پولیس میباشد نما ید .

باید متذکر شد که شعبه تعلیم وتربیهٔ مدیریت حرکا ت در پهلوی تعلیم وتربیهٔ کلیهٔ قوای ژاندار م و پولیس بحیث شعبهٔ مرکزی امور اکا د می پولیس را نیز قسما بعهده داشته و خاصتا در روابط اکا د می پولیس از بساء جها ت وظیفو ی در راه مقاصد واحد (تعلیم وتربیه) مساعی مشترك موجود میباشد .

کورس های که دائر شده حسب آتی‌است:

١ ـ کورس تجدید معلو ما ت برا ی صاحبمنصبان ژاندار م (تعداد مشمو لین کورس ٢٥ نفر .

٢ ـ کورس تایپستی دو دوره در اوقات مختلف (هر دوره ١٢ نفر)

٣ ـ کورس ترافیك برای پرسونل‌ترافیك شاهراه (هر دوره ١٢ نفر) .

٤ ـ کورس دریوری دو دوره باوقا ت مختلف (هر دوره پانزده نفر) .

٥ ـ کورس تربیهٔ پرسونل نجات‌مغروقین (١٥ نفر)

٦ ـ تحت تعلیم وتربیه‌قرار دادن‌پرسونل

اطفائیه مرکز ، اطفائیه مدنظر شش ولا یت بزرگ بداخل یك پروگرام عملی و نظری (شصت) نفر

۷ – کورس ا ندا خت تعداد مشمـو لین (۱۵ نفر)

۸ –کورس ماموریت سمت‌تعداد مشمولین (۲۵نفر)

۹– کورس مو تر سایکل را نی تـعداد مشمو لین (۱۰) نفر

۱۰ – کورس سکور ت بداخل پروگرا م عملی تعداد مشمولین (۱۵ نفر)

۱۱ – کورس میعاینا ت تخنیکی و سایط نقلیه (۱۵ نفر)

فعالیت قوماندانی عمومی ژاندارم‌وپولیس:

درساحه تشکیلات :

قو ماندانی عمو می ژاندار م و پولیس در قبال سایر فعالیت های انکشافی خود بـــه پیروی از اهدا ف عالیه حکومت‌جهت تنظیم وانسجام بهتر امور و به منظور رفع‌نیازمندی های قوای امنی و هم به ملحوظ اتخاذتدابیر موثر امنی غرض حفظ حیا ت و منافع عامه باز هم موفق گردید تاپس از مطا لعا ت دقیق یك تعداد شعبه را که به تاسیس ان ضرور ت شدید محسوس بود بوجود آورد شعبات جدید که منظور ی آن از مقا م منیع صدار ت عظمی حاصل گردیده ذیـلا توضیح میگردد .

۱ – تشکیل مدیریت عمو می سرحدی .

وزار ت داخله با در ك حسا سیت‌موقف سرحدی یادر نظر داشت معضلات ومشکلات عایده مطالعا ت عمیق را انجام و به موجب آن پیشنهاد مبنی بر رفع ضرور ت وایجاد یك اداره بنام مدیریت عمو می سر حد ی در چوکا ت قو ماندا نی عمومی ژاندار م و پولیس به مجلس عالی وزراء تقدیم و منظوری آنرا حاصل نمود .

۲ – تشکیل ده یونت اطفائیه

وزار ت داخله به منظور حفظ جان‌و مال هموطنان گرا می ووقایه سر مایه ملی از تهلکه حریق و مجادله به آن تشکیل ده استیشن اطفائیه را برای سا ل جار ی در مراکز ولایا ت مهم کشورطرف مطالعه قرار داده و باتدقیق و جستجو ی منابع ما لی پیشنهادات خود را به مقام عالی صدار ت عظمی‌تقدیم و منظور ی آنرا حاصل کرده و در مورد تربیه پرسونل ، تهیه اسکان‌وسایط وتجهیزات ان اقداما ت جد ی را رو ی‌دست گرفته که از آنجمله برای ر فع مشکلا ت استیشن های مذکور با در نظر داشت کمی پرسونل ومشکل منابع مالی به تعدادشصت نفر ساتنمن در مرکز اطفائیه ولایت کـا بل تحت تربیه قرار داده شده تا از لحاظ‌عملی ونظری آماده خدمت شده باشند از جانبی در مورد تربیه صا حب منصبان در رشته اطفائیه در خار ج از طریق کـــمك ها و مساعد ت ممالك دوست تماس جدی رو ی دست گرفته شده است که در قسمت تهیه ساما ن ووسایط اطفائیه در سا ل جـاری مطالعات عمیق به اساس افر کمپنی ها ی بزرگ صور ت گرفته و در زمینه قرار داد خریداری سامان مذکور عقد گردیده کـــه به موجب ان یازده عراده موتر ثقیل و ده عراده موتر خفیف اطفائیه وغیره‌سامان مورد ضرور ت اطفائیه حریق در سا ل آینده به دسترس استفاده آمریت های اطفائیه قرار داده خوا هد شد .

۳ – تاسیس چهار مرکز تعلیمی پولیس در ولایا ت کند هار ، هرات ، بلخ ،ننگرهار

٤ – تاسیس یك بلوك سوار در ولایت قندهار .

٥ – ارتقاء اداره پولیس علاقه دار ی شیگی به اداره پولیس ولسوالی شیگی .

٦ – پیش بینی و مطالعه در موردانسجام امور مدیریت اسلحه ومخابره و تا سـیس ورکشاپ مربوط به شعبه مذکور .

درساحه مخابره :

در مورد خریداری دستگاه کوچك مخابره قو ماندا نی عمو می ژاندار م وپو لیس در سال جاری به یك سلسله اقداما ت مثبت متوصل گردیده و در اثر تماس باجمهوریت اتحادی الما ن به تعداد (۲۱) سیت مخابره بیسیم عنقریب مواصلت نموده و نیز به‌تعداد (۱۰) سیت مخابره پور تاتیف به جمهوریت اتحادی المان فرمایش داده شده است که البته با بکار انداختن سیت های مذکور تا

اندازه مشکلات برقرار نمود ن ارتبا طجهت تامین وحفظ امنیت مرفوع خوا هد شد .

درساحه نقلیا ت

بعلاوه مسا عد ت های تخنیکی جمهوریت اتحاد الما ن یك تعداد عراده جا ت دیگر نیز تهیه وبه دسترس ادارا ت ژاندار م و پولیس گذاشته شده است در قسمت فعا ل ساختن ورکشا پ نقلیه نیز توجه جد ی بعمل آمده چنانچه تا اخیر عقرب امسا ل به تعداد (۱۱۲) عراده موتر ترمیم وسرویس عمومی تخنیکی گردیده و هم به تعداد(۱۲۸) عراده سرویس رو غنیات و تـطهیر شد ه وسرو یس عمو می تخنیکی گـــــر دیده ا ست .

قو ماندا نی ژاندار م موفق به تاسیس‌یك ورکشاپ سیار ترمیم عراده جات گردیده که باساس کمك های تخنیکی جمهور یت‌اتحادی المان بدسترس ان قوماندا نی گذاشته شده علاوتا مدیریت نقلیه این قو ماندا نی به تهیهٔ تانك های آب وجهت انتقال موادغذایی قطعات ژاندار م در ولایا ت اقدام‌نموده‌است.

در ساحه عمرانا ت :

اعمار دو ماموریت پولیس وتر میما ت اساسی برای اصطبل اسپان تولی سوار با استفاده از سنگ ، چوب و خشت گمر ك سابقه صور ت گرفته است .

مراجع که در آن فعالیت های عمرانـــی صور ت گرفته حسب آتی است :

محبس کابل .
ماموریت خیر خانه .
تمدید لین وساما ن برق محبس کابل .
ترمیم تشناب توقیف خانه محبس کابل .
محبس قو ماندا نی امنیه هلمند .
ترمیم تشناب توقیف خانه محبس کابل .
سر ماموریت امنیه بغلان .
محبس قوماندا نی امنیه پکتیا .
محبس قوماندا نی امنیه خوست .
تهانجا ت قو ماندا نی ژاندارم پکتیا .
محبس امنیه غورا ت .
اعمار دیوار های محبس امنیه قندهار .
تعمیر قرار گاه ژاندارم قند هار .
تعمیر محبس تخار .
تعمیر قرار گاه امنیه بادغیس .
تعمیر قرار گاه امنیه پروان .
محبس امنیه پروان .
تعمیر قوماندانی امنیه کندز .
تعمیر قوماندانی امنیه بلخ .
تعمیر قو ماندا نی امنیه اورزگان .
تعمیر قطعه منتظره امنیه ننگر هار .
تعمیر قطعه منتظره امنیه هرا ت .
تعمیر قطعه منتظره امنیه بلخ .
تعمیر قرار گاه امنیه قند هار .
تهانجا ت ژاندار م قند هار .
تعمیر محبس نیمروز .
تعمیر محبس امنیه بدخشا ن .
تعمیر محبس امنیه غورا ت .
تعمیر محبس امنیه زابل .
تعمیر محبس ژاندارم هرات .
تعمیر محبس امنیه غزنی .
تعمیر ماموریت پولیس امنیه غزنی .

در ساحه اکمالات :

بعلاوه اکما لات عادی و معمو لی درسال جاری برای ولایت بدخشا ن یك تعدادغژگاو تهیه و به دسترس آنها قرار داده شد که البته این اقدا م قو ماندانی‌عمومی در رفـع نیاز مند ی های قوای آن از نگاه حمل‌ونقل در آن جا خیلی مفید ثابت گردیده است .

در ساحه امور صحی ووترنر ی :

مدیریت صحیه بر علاوه فعا لیت ها ی وقایو ی ومعالجو ی خود و به همـکار ی روغتون وزار ت صحیه از مریضان مربو ط قوای ژاندار م در روغتون دفاع ملی درمرکز ولایا ت وارسی بعمل آورده است .

در قسمت مرا قبت صحی حیوانا ت نیز خدما ت مفید ی انجام یافته و هم مدیریت صحیه بتاسیس یك مرکز نسل گیر ی‌اسپ در قو ماندا نی امنیه فار یا ب اقدام نموده فعلا در آنولا به تعداد (۴۹۶) را س مادیان با اسپ وکره موجود است که البته باتوسعه چنین فعا لیت کمبود اسپ قطعا ت درآینده قریب تایك حد زیاد مرفوع خوا هد شد .

آمریت عمو می ترافیك

ادارهٔ ترافیك مرکزی در قرارگاه‌قوماندانی عمو می ژاندار م و پولیس جوان تر یـــن تشکیلی میباشد که در طو ل چند سا ل به حیث یك شعبه مر کزی جهت تنظیم و انسجام امور ترافیك سر تاسر کشور به فعالیت آغاز نموده است .

فعالیت و اجراآت این آمر یت :

الف ـ تشکیل آمریت شاهراه :

وزار ت داخله باسا س وظایف مشخصه خویش (تامین امنیت ونظام) ازدیدگاه‌ترافیك تشکیل آمریت‌شاهراه رامکلفیت‌خود دانسته جـهت تـا مین ا ین مـا مــو ل و به خاطر حفظ جان و ما ل استفاده کنندگا ن ترافیك تشکیل پولیس شاهراه را به میان آورد .

ادارهٔ مرکزی ترافیك باوسایل‌وتجهیزا ت دست داشته ودر شرایط مالی موجوده بـه وظایف خویش مطابق باحکام تعلیما تنا مه شروع نموده وامید است در آینده موثر یت این اداره از نظر انجام وظیفه به مرد مهمد شناخته شود .

ب ـ ادارهٔ ترافیك مر کزی بعدازحصول منظوری پیشنهاد یه مبنی بر تاسیس‌آمریت شا هراه دریك و قت بسیار کم به تدو ین و تنظیم تعلیما تنا مه شا هراه بد ا خل (٣٦) ماده ا قدام نموده .

ج ـ حسب هدایت و تصویب فـــو ق قطعه ترا فیك شاهراه نیز تشکیل و بکا ر آ غاز نمود .

د ـ اداره ترافیك مر کـزی بـه طو ح قانون عمومی روی جاده بدا خل (١٨) ماده د ست زده ا ست .

اداره ترافیك مرکزی بر علاوه از اتخا ذ تصمیم در مورد مو ضوعات عاجل و عمد ه فعالیتهای ذیل‌را درسال ١٣٤٩ انجام دا ده ا ست .

تهیه و تدارك (٢٢) عراده موتر ازقبیل امبو لانس ، لندلور ، فو لکس وا گـو ن خورد و کلان ، مو تر جیپ .

تهیه سه پایه چیرکت برای امبو لانس.

تهیه ا لبسه و تجهیزات برای (٥٠٠)نفر سا تنمن (بهاری و ز مستانی) .

تهیه (١٥) میل تفنگچه به منظور مراقبت ترافیك شا هراه .

تهیه ١٦٠ عدد بکس چرمی برای گز مه.

تهیه ٣٠ عدد لو د سپیکر خورد و کلان.

تهیه ٤ عدد وا کی تاکی .

تهیه ١٠ سیت چراغهای دوره گرد .

تهیه ١٠ جوره هارند خطر .

تهیه لوازم دفاتر و سایط نقلیه .

تهیه نمبر پلیت جـد یـد و جواز سیر عراده جات عموم کشور .

وسایط نقلیه و تجهیزات و البسه کـه برای اداره مرکزی ترا فیك و ترا فیك‌ولایات کشور تهیه شده حسب آ تیست :

٤١ عرا ده مو تر نوع بنز ، جیپ‌روسی چهاردروازه‌ئی فو لکس واگون (نوع‌خورد و کلان) ، والگا رو سی و ا مبولانس (نو ع روسی ، جر منی‌وجاپانی) .

٤٥٠ د ست البسه بهاری برای ا فر ا د ترافیك های ولایات و تولی شا هرا .

٤٤٨ دست ا لبسه ز مستانی با تجهیز ا ت برای افراد ترافیك و لایات و مرکز .

٣٣٨ دست بالا پوش زمستانی بـــرا ی افراد مر کز و و لایات .

١٥ سیت لو د سپیکر نصب مو تر برای ترافیك های‌ولایات و مر کز .

١٥ سیت لو د سپیکر خـــورد د ستی برای‌ترافیك های و لایا ت و مر کز .

١٦٠ عدد بکس جرمنی برای ترا فیك های و لایات و مر کز .

٥ دانه کمر بند گروپ‌دار برای ترا فیك های و لایات و مر کز .

١٠ دانه دنده بالتی دار ترافیك تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

٨ جوره آ ستین چه پلا ستیکی ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

٩ دانه پو ش کلاه پلا ستیکی ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

٤ صوب با لا پوش پلا ستیکی ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

٢ عدد دنده تو قف چراغ دا ر ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

٥٠ عدد چراغ د ستی ز گینال ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

۳۴ دانه اشپلاق ترافیکی توقف دهنده برای تولی شاهراه .
۱۰۰ دانه بالتی چراغ دستی ترافیکی توقف دهنده برای تولی شاهراه .
۱۵ میل تفنگچه چکوسلواکی معه چراغ فالتو برای تولی شاهراه .
٤ عدد واکی تاکی رادیو تلیفون جیبی زیمنس با پانزده قلم سامان .
۱۵ پایه چپرکت دو منزله .
۲ پایه چپرکت یك منزله .
۲ دانه چراغ دوره گرد برای ترافیك مرکز و ولایات .
۱۰ جوره هارند خطر .
٤ عدد تذکره برای نصب موترهای امبولانس ترافیك ولایات .
وسایط نقلیه و تجهیزاتیکه در ثانی تهیه میشود :
موتر فولکس واگون منی بس معه لودسپیکر و زیگنال و چراغ خطر(۲) عراده .
موتر فولکس واگون وارنیت (۱۶۰۰) معه لودسپیکر و زیگنال وچراغ خطر(۵) عراده .
موتر فولکس واگون امبولانس منی بس معه لود سپیکر و زیگنال چراغ خطر (٤) عراده .
موترسایکل منی بس معه لود سپیکر و زیگنال چراغ خطر (۳۰) عراده .
آله آجست چراغ و سایط نقلیه وموتردار (۵) پایه .
آله کنترول برك های و سایط نقلیه موتر دار (۱۰۰) پایه .
دستگاه مکمل ترافیکی (۱) پایه .
ترازوی سیار مخصوص وزن کردن وسایط نقلیه بار بردار (۲) پایه .
کلاه مخصوص موتر سایکل سواری (۵۰) طاقه .
کرونومتر (ستاپ واچ) (۵) عدد .
زنگ شب بین (۱۰۰) کیلو گرام .

بورد مرکزی محابس

وزارت داخله به منظور بهبود اوضاع واحوال اجتماعی اداری ، صحی ، عرفانی حقوقی و اقتصادی محبوسین ، محبوسات مرکز وولایات کشور پیشنهاد به مقام منیع صدارت تقدیم و درزمینه منظوری یك بورد مشورتی مرکزی را حاصل نموده‌است.
بموجب فرمان و تصویب مجلس عالی وزراء بورد مرکزی محابس در مرکز وزارت باشتراك نمایندگان وزارتهای ذیعلاقه و ریاست مرستون و موسسه میرمنو تولنهٔ تشکیل جلسه داد . اعضای این بورد عبارت است از :
۱– جلالتماب وزیر داخله بحیث رئیس.
۲ – شاغلی پامیر نماینده وزارت عدلیه بحیث عضو .
۳ – شاغلی پنجشیری نماینده معارف بحیث عضو .
٤ – شاغلی دکتور حبیب دل نمایندهٔ وزارت صحیه بحیث عضو .
۵– شاغلی مهر نماینده وزارت معادن و صنایع بحیث عضو .
٦ – شاغلی سلیمی نمایندهٔ وزارت اطلاعات و کلتور بحیث عضو .
۷ – میرمن صالحه فاروق اعتمادی رئیسه د میرمنو تولنه بحیث عضو .
۸ – دوکتور بارکزوی رئیس مرستون و نمایندهٔ جمعیت عالی سره میاشت بحیث عضو .
۹ – قوماندان عمومی ژاندارم وپولیس.
۱۰ – نماینده وزارت فواید عامه .
۱۱ – شاغلی محمد شاه ارشاد رئیس املاك و اسکان .
اولین جلسه بورد مرکزی بتاریخ۱۷ر٦ر۱۳٤۹ تحت ریاست جلالتماب وزیرداخله درتالار وزارت منعقد گردید که در جلسه مذکور تنظیم و ترتیب لایحه و طایف توسط شاغلو پامیر، سلیمی ، کتوازی‌قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس تسوید گردد .
بر علاوه در این جلسه تصاویب ذیل صورت گرفت .
۱– جلب کمك و معاونت از وزارت خانه ها و موسسات ذیعلاقه .
۲ – وزارت جلیله معادن و صنایع و موسسه میرمنو تولنه امکان اکتشاف صنایع را در محابس مرکز سروی نمایند .
فعالیت های بورد مرکزی :
۱ – لایحه و ظایف بورد مرکزی بداخل

(۲۸) مواد تنظیم و تدوین گردیده که لایحه مذکور غرض طی مراتب اصولی بوزارت عدلیه تقدیم گردیده است .

۲ ـ نظر به هدایت بورد مرکزی یکتعداد زیاد محبوسین و محبوسات و آنانیکه شامل کار میباشند بادر نظر داشت سرمایه وعواید محابس از نگاه اموی صناعتی مطالعه و سروی گردیده است .

۳ ـ بموجب تصویب و فیصله بورد مرکزی یك یك جلد لایحه وظایف غرض رهنمایی به کلیه ولایات کشور ارسال شده است .

٤ ـ در مورد اخذ معاونت وکمك مواد ضرورت از قبیل کمپل ، پنبه و ظرف وغیره به وزارت های فوائد عامه ، معارف ، صحیه نیز اقدامات بعمل آمده است .

٥ ـ پروژه مساعدت مقامات مربوط ملل متحد و موسسات اختصاصی آن در مورد تهیه مواد خوراکه محبوسین که با بورد صناعتی اشتغال دارند مراحل نهائی خودرا طی و درزمینه تصاویب بعمل آمده است .

٦ ـ مراتب تصویب فوق به وزارت جلیله پلان خبر داده شده .

۷ ـ بورد مرکزی محابس نیز بالنوبه به موسسه پروگرام انکشافی ملل متحد در مورد کمك به محابس رسماً داخل اقدام و مکاتبه گردیده که موسسه مذکور آمادگی خویش را ابراز و علاوه نموده که بغرض تامین سرعت در عمل ازطریق وزارت جلیله پلان اقدام نمایند .

۸ ـ ریاست انکشاف پښتو ټولنه به تعداد (۳۷) جلد کتاب غرض تقویه سویه محبوسین اهدا نموده و همچنان بناغلی مولوی قیام الدین کشاف بحیث مبلغ به محابس معرفی گردیده تا برای تنویر اذهان محبوسین و محبوسات تبلیغات مفید را در چوکات قانون کشور انجام دهد .

اکادمی پولیس :

فعالیت و خدمات اکادمی پولیس راکه یگانه مرکز تحصیلی ، تعلیمی وتربیوی و منشاء انتشارات علمی وزارت داخله دولت شاهی افغانستان محسوب میگردد میتوان به سه دسته ذیل تقسیم نمود :

الف ـ فعالیت های تحصیلی ، تعلیمی و تربیوی .

۱ ـ تحصیلات صنوف کمیساران : این تحصیلات سه سال را در اکادمی پولیس دربر میگیرد کاندید های این رشته بعد از فراغت از صنوف دوازده نظر به شرایط تعلیمات نامه جدید اکادمی پولیس و گذشتاندن امتحان کانکور پولیس در اکادمی پولیس شامل و بعد از فراغت منحیث لیسانس پولیس درکدر صاحبمنصبان پولیس شامل میگردند .

۲ ـ تحصیلات اکمال و یا تجدید معلومات در شقوق مختلفه توسط دایر نمودن کورس های قصیر المدت و یا طویل المدت در اکادمی پولیس صورت میگیرد این کورس ها عبارت است از :

کورس تجدید معلومات و یا کورس آمران : دراین کورس صاحبمنصبان مجرب ودارای رتب مختلفه دگروال ، دگرمن ، جگرن و یا جگتورن های دارای قدامت و صاحب تجارب زیاد اشتراك نموده اند تا تحصیلات و تعلیمات قبلی خودرا تجدید نموده و یا آنرا اکمال نمایند .

کورس های تعبیه : این کورس ها برای صاحبمنصبان تعلیم یافته ژاندارم تشکیل گردیده و در اکادمی بصورت مسلسل به اوقات لازمه دایر گردیده است منظور از دایر نمودن این کورس کسب معلومات در قسمت تعبیه پولیس بوده تا قدرت سوق و اداره و عملیات تعبیوی پولیس را بادرنظرداشت قوانین افغانستان و بادرك همه ایجابات دیگر به اسلوب عصری علمی و امروزه پولیس صاحبمنصبان پولیس و یا ژاندارم در زمینه معلومات جامع بدست آرند .

کورس ماموریت های سمت پولیس :

دراین کورس صاحبمنصبان تحصیل یافته اکادمی پولیس که فعلا در ماموریت های سمت پولیس مرکز و یا ولایات کشور اجرای وظیفه مینمایند بالنوبه و برحسب ضرورت برای تعقیب تعلیمات این کورس را تعقیب می نمایند .

در اکادمی پولیس یك ماموریت

عصری نمونه نیز وجود دارد که در هفت ولایت بزرگ کشور از نمونه آن الهام گرفته شده است .

کورس اختصاصی ترافیک :

این کورس ها در دو مرحله و به دو صورت دایر گردیده :

الف ـ کورس بررسی حادثات ترافیکی:

این کورس در اکادمی به منظور اخذ وبرداشت شرح حال بهتر حادثات ترافیکی واخذ سکیچ ها و عکس‌های حادثات ترافیکی افتتاح میگردد .

ب ـ کورس معاینات تخنیکی ترافیکی وسایط نقلیه موتوردار :

این کورس برای آن عده مامورین پولیس ترافیك که در ولایات کشور عهده دارتوزیع جواز سیر موتر میباشند دایر گردیده است .

۳ ـ تعلیمات پولیس :

دراین اواخر در اکادمی پولیس تعلیمات ساتنمنی برای فارغان صنف‌ششم وبالاتر ازان الی صنوف (۹) و (۱۱) دایر گردیده است . مشمولین این کورس را برای مدت یکسال تعقیب نموده و بعد از فراغت منحیث مامور رتبه (۱۳) پولیس داخل وظایف عملی میگردند .

هکذا در پهلوی این کورس ها برای تعلیمات ابتدایی پولیس ساتنمن کورس های دلگی مشران ساتنمن نیز تدویر گردیده است .

٤ ـ موضوعات تربیوی پولیس :

برای تربیه مامورین و صاحبمنصبان پولیس به سویه های مختلف کورس های آب بازی و نجات مغروقین که دران ساتنمن های قطعه منتظره اشتراك ورزیده انــد ، کورس دریوری برای صاحبمنصبان‌ومامورین پولیس به سویه های مختلف ، کورس های دریوری موتر سایکل رانی و غیــره کورس های‌انداخت سلاح خفیفه پولیس ، کورس راندن موترسایکل ها به اشکال اسکورت دایر گردیده است .

تربیه گاه سگ هــای وظیفوی پولیس :

درین تربیه گاه همه ساله یك تعداد سگهای وظیفوی پولیس از قبیل سگهای پل زن و تعقیب کننده و سگهای محافظ پولیس تربیه میشوند که‌بعدا به ماموریت های پولیس و یا قوماندانی های امنیه ولایات جهت اجرای وظیفه سپرده میشوند.

ب ـ فعالیت های نشراتی و علمی اکادمی پولیس :

۱ ـ (تعلیماتنامه جدید اکادمی پولیس) که از طرف استادان اکادمی پولیس تسوید گردیده و فعلا مرعی الاجرا میباشد .

۲ ـ اثر علمی تحریری که استادان اکادمی پولیس قبلا آنرا تسوید و تثبیت نموده است بنام (تعلیماتنامه پولیس افراد در دوره ابتدایی و تعلیمی آنها) .

۳ ـ اثر علمی که از طرف استـادان اکادمی پولیس ترتیب‌گردیده عبارت از (تعلیماتنامه و یا دستور العمل‌مامورین پولیس امنیه دروظایف عملی) میباشد .

ج ـ فعالیت های تاسیساتی و یا عمرانی اکادمی پولیس :

۱ ـ سینمای انداخت : که عبارت از یك سینمای مجهز جهت تعلیمات انداخت میباشد .

۲ ـ میدان انداخت : که بسویه خیلی عالی ساخته واعمار گردیده است .

۳ ـ اتاق تعبیه پولیس : این اتاق بـــه منظور تعلیم و تربیه صاحبمنصبان پولیس دررشته تعبیه پولیس تاسیس و ساخته شده است .

٤ ـ ماموریت سمت تعلیمی : یك‌نمونه ماموریت عصری در اکادمی پولیس‌اعمار و تاسیس گردیده است که‌دران‌صاحبمنصبان ومامورین پولیس و شاملان صنوف‌کمیساران وغیره که‌درکورس های اختصاصی و غیره تعلیمات و یا تحصیلات زا ادامه میدهند دران تطبیقات عملی خودرا انجام دهند .

٥ ـ کتابخانه اکادمی پولیس : این کتابخانه کــه دارای کتب علمی ، ادبی ، اجتماعی و مسلکی میباشد درین اواخر در اکادمی پولیس دایر گردیده است .

٦ ـ لابراتوار جنایی : این لابراتوار برای تربیه و تحصیل مامورین پولیس و صاحبمنصبان در رشته های عملی کریمنالستیك و موضوعات جنایی پولیس بوده تابا طرق عملی طرز استفاده از آ ثـــار

و علا یم آ شنایی پیدا نما یند .

۷ ـ لا بر اتوار عکاسی : این لابراتوار جهت آ مو ختن فن عملی عکاسی و مورد استفاده آن در پو لیس تا سیس گر دیده است .

۸ ـ موزیم جنا ئی : این موزیم کـــه مجموعۀ آ ثار عتیقه جر می و جنائی مختلفه میباشد نیز به مقصد تعلیم و تربیۀ منسوبین و پر سو نلیکه تحصیل و تعلیم مینما ید تاسیس گردیده ا ست .

مدیریت عمومی ا منیه :

این مدیریت و ظیفه‌دارد در مرکزوولایات کشور موضوعات علمی و کریمنال تـخنیک قضایا و جرایم را مورد ارزیابی و بر رسی قرار دهد . پا لیسی و خط مشی فعا لیت پو لیس درساحۀ قضایا توسط این شعبه تنظیم میگردد ، هر گاه فعالیت کر یمنا ل تخنیک شا مل قضایا جر می (قتل، سرقه، قطاع‌الطریقی، ا ختطاف ، لت و کـو ب و غیره) نگر دد فعالیت پو لیس به نتیجه مطلوب نرسیده در زمینه راه تاریکی ر ا می پیما ید .

روی تو ضیح مطالب فوق بخش مهم و حساس مدیر یت عمو می ا منیه را شعبه جنایی مر کزی درکشور تشکیل می د هد که‌فعلادر پهلوی سائر تشکیلات اداری د ر ولایات کشور ا ین شعبه تاسیس گردیده وکار می نماید مدیر یت جنایی مر کز ی فعلا با و سائل مدرن تخنیکی که جرایم‌توسط آن تثبیت میگردد مجهز میباشد و بمنظو ر فرا هم آوری تسهیلات از سیستم تخنیک کارت ا ستفاده میشود .

بر علاوه مدیریت جنائی مر کزی وظایف آتی‌را انجام مید هد :

۱ ـ کلیۀ مسائل کریمنال تخنیک کشور در مر کز وولایات .

۲ ـ کور د ینه نظریات طبی و علمی در هر اداره ایکه صورت بگیرد .

۳ ـ ا حصائیه گیری وا قعات بصو ر ت عصری و سیستم کارت .

٤ ـ تحقیق جرایم چهارگانه (پول‌جعلی مواد مخدره ، تجارت زن و د ختر و مواد ا نفلا قیه) .

٥ ـ کلیه فعالیت های پو لیس را توحید و به قید تحریر در آورده و مطابق بـــه سیستم های عصری قابل ا ستفاده دستگاه میسازد .

٦ ـ ا ین شعبه اساس ادارۀ مرکزی را از نقطۀ نظر پو لیس و ا منیت به آن شکلی عملی مید هد .

فعلا و لایات کا بل ، قند هار ، هرات ، بلخ و کندز دارای شعبات جنایی مر کزی میباشد .

شعبات جنایی مر کزی پنج و لایت فوق و ظیفه را بشکل حوزه وی انجام مید هد بااین تر تیب که شعبه جنایی مر کزی یك و لایت مو ضو عات و قضایا و لایات‌نزدیك و همجوار را که فا قد تشکیل شعبه جنایی میبا شد نیز بر رسی مینما ید و در نظر است که در آینده نزدیك برای و لا یا ت پکتیا و با میان همچو شعبه تا سیس‌گردد.

درساحۀ مدیر یت جنا ئی مر کزی کابل شعب آتی ا جرای و ظیفه مینماید :

۱ ـ شعبۀ وا قعات :

شعبه واقعات مدیر یت جنا یی مر کزی همه روزه طبق ماده(۱۰) تعلیما تنامه راپور واقعات و لایات (۲۸) گانه را ا خذ و د ر حالیکه یك نقل راپور یومیه را به مرا جع ذیصلاح تقدیم میدارد بلا فا صله بعد از اخذ اطلاع در مورد وا قعه مطا لعاتی ا نجا م داده جز ئیات واقعه و نتایج آنرا بتفصیل جهت ا جراآت مقتضی مطالبه و به د فا تر مربوط ثبت مینما ید .

تو حید راپور وا قعات در طول یازده‌ماه سال :

۶۰۸ واقعه قتل در ۲۷ و لایت کشو ر (به ا ستثنای و لایت بد خشان) .

۷ وا قعه قطاع ا لطریق درولایات‌ارزگان ننگر هار و هلمند .

۷۳۵ واقعه سر قت در ۲۳ و لایت کشور (به استثنای و لایات ارزگان ، هـرات ، باد غیس ، غورات و غزنی) .

۱۰۷ وا قعه گریختا ندن ا شخا ص در ۱۹ و لایت کشور .

٦ وا قعه جنگهای مغلو به در و لا یات کندز ، پکتیا و هلمند .

۳۸ واقعه فرار محبو سین در هجده‌ولایت

کشور .

۵۱ واقعه حریق های عمدی در پانزده ولایت کشور .

۲۰۸ واقعهٔ ترافیکی در ۲۵ ولایت کشور (به استثنای ولایات بادغیس ، زابل و غزنی).

۷۱ واقعه قاچاق در هفده ولایت کشور

۳۹ واقعه متفرقه دوسیزده ولایت کشور .

۲ ـ شعبه استنطاق :

از جمله (۱۶) قضیه ایکه به مدیریت جنایی مرکزی از طریق شعبه استنطاق توصل ورزیده (۱۳) فقره آن بعد از ختم تحقیق و ابراز نظر و نتیجه جهت طی مراحل اصولی و قانونی به مراجع مربوط تفویض شده است .

۳ ـ شعبه تثبیت هویت :

آثار مادی که از نگاه وظایف پولیس جهت روشن شدن جوانب فقرات جزائی و برای مقایسه و تطبیق به شعبه تثبیت هویت از آمریت های جنایی ولایت کابل، هرات ، بلخ ، دیوان عالی تمیز وسترهٔ محکمه موظفین مدیریت جنایی مرکزی ، پوهنځی علوم ، و لسوالی مقر ، و لسوالی بگرام بشعبهٔ قتل وجرح ولایت کابل رسیده تعداد آن به ۳۶ واقعه میرسد که آثار نشان انگشت و آثار واقعه قتل آن در دفاتر مربوطه جابجا شده است .

بر علاوه نشان انگشت ده گانهٔ (۱۱۳۵) نفر محبوسین محبس و توقیف خانه ولایت کابل با محبس نسوان اخذ و بدفاتر مربوط مطابق اساسات علمی ووظیفوی جا بجا شده است .

٤ ـ شعبه کیمیا :

آثار مادی که مربوط به موضوعات جزائی باشد غرض تدقیق علمی به شعبه کیمیا مدیریت جنایی مرکزی توصل میورزد مجموع این قضایا تا کنون به ۳۳ قضیه میرسد .

۵ ـ شعبه خط شناسی :

اسناد جعلی که از نقطه نظر خط شناسی درطول سال جهت تدقیق ومطالعه بشعبهٔ خط شناسی توصل ورزیده تعداد آن بـه (۳۹) عدد میرسد .

٦ ـ نشرات مدیریت جنایی مرکزی :

همواره یکسلسله نشرات مسلکی از طریق اداره نشرات مدیریت جنایی مرکزی ترتیب و توسط ماشین های گستتنر طبع و مورد استفاده قرار داده میشود .

۷ ـ اصلاحات درامور دفتر داری و تنظیم سوابق :

مدیریت جنایی مرکزی به حیث یك مرکز پیش قدم به اصلاحات دفاتر خویش پرداخته و مسوده تنظیم اصول سابقه داری ودفاتر را ترتیب و برای اولین بار در مدیریت جنایی آنرا تطبیق نمود . بعداز نتایج قناعت بخش آن در اصلاح یکتعداد دفاتر دگر نیز اقدامات بعمل آمده است .

۸ ـ کورس های تعلیم و تربیه :

مدیریت جنائی مرکزی به منظور بلند بردن استعداد های وظیفوی پرسونل و منسوبین خویش همواره کورس های نظری و عملی را دائر نموده .

کورس های که دوسال ۱۳٤۹ دایر شده قرار آتی است .

۱ ـ کورس پولیس نسوان .

۲ ـ کورس آمرین جزا ولایات .

۳ ـ کورس علمی جزا .

۹ ـ شعبه عکاسی :

شعبه عکاسی مدیریت جنایی مرکزی در طول سال ٤۹ بتعداد (۷٤۱۰) قطعه فوتوی مجرمین ، نعش های مجهول الهویه ، مجرمین فراری ، اشخاص گم شده واسناد تحت اشتباه را اخذوبعد از اجراآت لازمه به مراجع مربوط تفویض نموده است .

هکذا باید تذکار داد که مدیریت عمومی امنیه در چند ماه اخیر به تدوین آثار آتی دست زده است .

۱ ـ کتاب (پولیس جنایی نسوان) که آمادهٔ طبع و نشر میباشد .

۲ ـ کتاب (انشاء جدید باسلوب خاص) که بتعداد (۵۰) جلد طبع و نشر گردیده است .

۳ـ کتاب (تحقیق حریق از نگاه کریمنا لستیك) بتعداد (۱۵۰) جلد طبع و نشر گردیده .

٤ ـ رسالهٔ کوچك (تدابیر اولیهٔ

پولیس در محل واقعه) که عنقریب نشر میگردد .

علاوتاً این اداره به ترتیب و تنظیم جداول آتی پرداخته است .

۱ ـ جدول علایم مرگ که بلساس آن وقت مرگ تخمین میگردد .

۲ ـ جدول تخمین گذشتن وقت جسد در آب .

۳ ـ جدول تاثیر ادویهٔ خواب آور ، مقدار ادویه خواب دهنده و مقدار کشنده

٤ ـ جدول مراحل مرگ تو سط آب و یا غرق شدن .

۵ ـ جدول تاثیر الکول روی حرکات انسانی .

مدیریت انسداد قاچاق :

این شعبه بمنظور جلو گیری از ورود اموال قاچاقی و گرفتاری قاچاق بران مطابق احکام قانون اجرای وظیفه می نماید .

مدیریت انسداد قاچاق باوجود ضیقی تشکیل و کمی پرسونل توانسته است که درسال ۱۳٤۹ فعالیتهای وسیع و دامنه داری را بمنظور گرفتاری قاچاق بران وسپردن آنها به چنگ عدالت و قانون انجام دهد .

خلص نوع اموال واحصائیه عمومی واقعات و قیمت مجموع اموال قاچاقی مرکز وولایات در سال ۱۳٤۹ عبارت است از :

نوع عمومی اموال قاچاقی مرکز وولایات ۱٤٦ نوع .

احصائیه عمومی واقعات مرکز وولایات ۲٦٦ واقعه .

قیمت مجموعی اموال قاچاقی مرکز و ولایات تخمینا ۲۳۲۹٤٤۵٦ ـ افغانی .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طوف یازده ماه سال ۱۳٤۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق مرکزی در ولایت کابل بدست آمده عبارت است از ۹۲ نوع اموال به مقدار و اندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال از طرف موظفین انسداد قاچاق ولایت قندهار بدست آمده عبارت است از ٦٤ نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ۱۳٤۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق ولایت غزنی بدست آمده عبارت است از ۱٤ نوع اموال به مقدار و اندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ٤۹ از ولایت فراه بدست آمده عبارت است از شش نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال۱۳٤۹ از ولایت نیمروز بدست آمده عبارت است از شش نوع اموال به تعددا ومقدار های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ۱۳٤۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق در ولایت هرات بدست آمده عبارت است از۱۹ نوع اموال مختلف به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال ۱۳٤۹ از ولایت بادغیسات بدست آمده عبارت است از ٦ نوع اموال به مقدار و جنس های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال۱۳٤۹ از ولایت کندز بدست آمده عبارت است از ۲۹۰۰ امبول آب مقطر و ۳۸۰ جلد پوست قره قل .

اموال قاچاقی ایکه در سال ۱۳٤۹ از ولایت وردك بدست آمده عبارت است از ۸۸ میل تفنگ ، ٤ میل تفنگچه ، و ۵۸۹ دانه کارطوس .

اموال قاچاقی ایکه درسال ٤۹ از ولایت زابل بدست آمده عبارت است از ٤۸ توپ رخت ، یك میل تفنگچه ، ۷۰۰ دانه مرمی بدون خول ، ۲ قطی پتاقی و ۳۰۰ قطی باروت .

اموال قاچاقی ایکه در سال ٤۹ از ولایت پکتیا بدست آمده‌عبارت است‌از۲۱۹پیپ‌تیل خاك ، ۵ میل تفنگ و ۱۱۰ قلم اموال مختلف .

اموال قاچاقی ایکه در سال ٤۹ از ولایت پروان بدست آمده عبارت از ۲۷ بکس سگرت میباشد .

اموال قاچاقی ایکه درسال ٤۹ از ولایت بدخشان بدست آمده عبارت از چهارسیرو دوازده پاو تریاك میباشد .

اموال قاچاقی ایکه درسا ل ٤٩ ازولایت بغلان بدست آمده عبار ت از ٦ میل تفنگچه میباشد .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طو ل سال ۱۳٤۹ از طر ف موظفین انسداد قاچا ق از ولایت ننگرهار بدست آمده عبار ت است از ٤٩ نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف.

شعبهٔ محبوسین مدیریت جنایی مرکزی!

این شعبه و ظایف آتی را انجام مید هد:

الف ـ کنترول و سنجش لوائح خیرا تی محبوسین و محبو سا ت تمام ولایات .

ب ـ کنترول وسنجش عرایض فوق‌العاده محبوسین و محبوسا ت تمام ولایا ت .

ج ـ لایحهٔ مستحقین مشروط محبوسین.

د ـ سوق واعزام محبوسین و محبوسا ت جهت اکمال حبس استینا ف تمیز طلبی ها وتداوی ان .

اجرآت شعبه محبوسین :

۱ ـ لست خیراتی ۱۳٤۲ محبوسین ۲۸ ولایت کشور نسبت حلول مولود شریف ، اعیاد واستر داد استقلال کشور سنجش و بعد از غور لست توحید شده ان ترتیب‌و بمقام صدار ت عظمی تقدیم شده است که به موجب فرمان مبار ك پادشا هی حبس باقیمانده ٤۱۸ نفر شا ن مورد عفو ذا ت شاهانه قرار گرفته است .

هکذا به نسبت حلو ل ایام مولودشریف در حدود (۲٤۲۰) قطعه عرایض محبوسین و محبوسا ت مرکز وولایا ت که از مقا م سر یاوریت حضور به این ادارهٔ تو صل ورزیده عرایض مذکور به مراجع مربوطان غرض ارائه کیفیت شا ن فرستاده شده تا ولایا ت مربوطه کیفت حبس شانرا در ذیل عریضهٔ هر محبوس توضیح و دوباره ارسال دارند . عرایض واصله بعد از غور وسنجش حبس سپری شده ان به مقام سر یاور یت حضور را جـــع گر د یده ا ست کـــه از جملهٔ (۷۲) نفر محبوس نظر به عرا یض شان مورد عفو فوق‌العادهٔ قرار گرفته اند و یا تخفیف در میعاد حبس ایشان منظورشده است .

۲ ـ همچنان به نسبت ورود ایا م عید فطر به تعداد ۱۳۱٥ نفرمحبوسین‌ومحبوسات مرکز وولایا ت کشور مستحق خیراتی‌شمرده شده ابتدا ی توقیفی وحبس سپری شده ایشا ن بعد از غور و سنجش تو حیدا به مقام صدار ت عظمی سپرده شده که ازجملهٔ (٦۱۳) نفر ان مورد عفو قرار گرفته .

هکذا به مناسبت ایا م متبرکهٔ فــــوق (۱۷٦٥) قطعه عرایض محبوسین واصــــل وعرایض ان بعد از غور و سنجش لازمــه به مقام سر یاور یت حضور ملوکانه تقدیم گردید که از آن جمله (٥۷) نفر ان تخفیف ویا طور فوق العاده مورد عفو قرار گرفته .

۳ ـ ۱۳۸۲ نفر در ایا م جشن استقلا ل وطن مستحق خیرا تی شمرده شد که بعد از طی مراحل (۳۱۳) نفر ان به خیرا تی و از جملهٔ (۲۰۸٤) قطعه عرایض واصــلــه محبوسین (٦۰) نفر آن مورد عفو قرار گرفته است .

هکذا ۱۱٦٥ نفر مستحق خیراتی‌بمنا سبت ایام متبرکهٔ عید سعید اضحی داخل لست خیراتی شده از جملهٔ (۳٥۲) نفر آن عفوه و از جملهٔ (۲۰٦٦) قطعه عرایض واصــلــه محبوسین که عفوه باقیماندهٔ حبس شان را التجاه نموده (٦٦) نفر ان مورد عفوه قرار گرفته است .

٤ ـ محبوسینکه یك بر چهار م حصــهٔ حبس خود را بداخل محبس سپر ی میثمایند طبق هدایت مادهٔ (٤۳٤) قانون اجــرا آت جزایی مستحق رهایی مشروط میشود کــه جدول ان از طر ف محابس مربوط ان‌ترتیب وبا ین اداره توصل میورزد . جدو ل مرتبه ان سنجش و در حال استحقاق ان رسما به وزار ت عدلیه بعد از نظریا ت قو ماندانی عمو می ژاندار م و پولیس سپرده‌میشود .

٥ ـ محبو سینکه بداخل محبس مریض

میشوند وتدا وی آنها در مراکز صحت عامه
ولایتی امکان نداشته باشند اعزا م مر کز
شده واز طریق این اداره به تداوی اناقدام
وهم بعد از صحت یابی نامبرده واپس بـه
مراجعش اعزام میگردد .

٦ – محبوسینیکه حبس ایشا ن از هجده
سال تجاوز کند قانوناً باید میعاد حبس‌خود
را به مرکز اکما ل کنند که اجرا آت این‌امر
از طریق این اداره صور ت گرفته در حصهٔ
اکما ل حبس ان به محبس عمو می امر اعطاء
واجراآت صور ت میگردد .

٧ – محبوسین یا متهمین را که بدا خل
توقیف خانه ها ، نظار ت خانه هاویامحابس
محبوس یا توقیف اند واز طر ف محا کم
عدلی تمیز و استینا ف مر کزی از ولا یات
جهت حل اعتراض ویا دعو ی خارنوا لـــی
به محکمهٔ خواسته شو ند . اجراآت وبرقرار
ساختن تماس آنها با محاکم مربوطهٔ ان از
طریق این اداره صور ت گرفته حینیکـــه
فیصلهٔ محاکم عدلی علیهٔ وی صور ت‌گرفت
ودر حال صور ت ایجا ب واپس به‌مرجعش
اعزام وفیصله محاکم بالایش تطبیق‌میشود.

٨ – یکعده محبوسین روی مشکلا ت در
حصهٔ تبدیلی میعاد حبس خویش اعتذارپیش
نموده اند که در زمینه طبق هدایت بمراجع
مربوطه ان تماس بعمل ،و در مورد عرایض
ایشان غور و اقدام میگردد .

٩ – یکعده محبوسین در موضوعات‌حقوقی
خویش عرایض تقدیم داشته اند که ازطریق
این اداره در زمینه اقدام بعمل آمده و هم
در حصهٔ ابتدا ی توقیفی وغیره موضوعا ت
عاید به محبوسین از طر ف این اداره‌اجراآت
میگردد .

مدیریت پاسپور ت وویزه :

این مدیریت تحت اثر مدیریت عمو می
امنیهٔ در مرکز وزار ت وظیفهٔ محوله را انجام
مید هد که آن عبار ت از کنترو ل ومراقبت
پاسپور ت های عادی وجلوگیری از تهیهٔ
پاسپورتها ی (جعلی) وتعقیب وگر فتار ی
جعلکاران و متخلفانیکه از قوانین موضوعه
راجع به پاسپور ت خود داری میور زند .
هکذا جلو گیری از انحرافا ت ، تطبیق‌مواد
اصولنامه مسافر ت واقامت اتبا ع خار ج
در کشور وپیشنهاد تعدیل آن وصدور اوامر
وهدایا ت قانو نی به کلیهٔ شعب پاسپور ت
ولایا ت وسرحدا ت کشور ، قایم نمودن
تماس مستقیم به عموم وزار ت خانه ها و
موسسا ت ونما یندگیها ی سیاسی در داخل
وخار ج کشور از طریق‌وزارت جلیلهٔ‌خارجه
وهمچنان صدور اوامر به منظور اعطای ویزه
های اقامت وخروج و مسافر ت اتبا ع خارج
بولایت کشور به مقصد اقا مت غرض‌مطالعات
علمی که با افغانستان وارد میشوند،همچنین
جلوگیری از آن عده اتباع خار جی که بدون
ویزه کار وارد کشور شده باشند وکنترول
سیاحین خارجی مطابق مواد اصولنا مه‌وظایف
مهم وعمدهٔ مدیریت پاسپور ت وویـــزه را
تشکیل میدهد .

اجراآت این مدیریت :

١ – تعدیل مواد (٣–٤–٥) اصولنا مـــه
مسافر ت اقا مت اتبا ع خارج‌درافغانستان .

٢ – تنظیم وترتیب تعلیم نامه حــج و
کربلا بداخل (٥٧) مواد و تفویض ان غرض
طی مراتب اصولی به وزار ت جلیلهٔ‌عدلیه.

٣ – ترتیب وتنظیم تعلیم نامه استخدام
اتباع داخله نزد اتبا ع خار جه وتفو یضی
ان جهت طی مراتب بعد ی به وزار ت‌جلیلهٔ
عدلـــیه .

٤ – تبدیل ویزه های ورودی بویزهٔ کار
بانعده اتباع خار جه که در افغانستان کارو
فعالیت مینمایند .

٦ – ترتیب وتنظیم مسودهٔ پروژه‌اصولنامهٔ
پاسپور ت اتباع داخله وتفویض ان غر ض
طی مراتب بعدی به وزار ت جلیلهٔ عدلیه.

وزارت عدلیه

به منظور تطبیق ماده ۱۰۳ قانون اساسی واجرای وظایف مندرج ماده (۲۲) قانون تشکیلات موضوعات آتی وظایف وزارت عدلیه را تشکیل می دهد :

۱ ـ تحقیق و استنطاق جرایم و تعقیب دعاوی جزائی در محاکم ، تعمیل احکام محاکم و مراقبت تنفیذ آن .

۲ ـ دفاع از منافع دولت در قضایای معاملاتی یا مدنی .

۳ ـ تسوید و تدقیق قوانین ومقررات .

٤ـ تهیه پرسونل و لوازم کافی برای دستگاه های عدلی .

٥ ـ تنظیم علایق حقوقی بین مردم .

٦ ـ سائر وظائفی که در قوانین و مقررات ذکر شده .

بادر نظر گرفتن ملاحظات فوق بخوبی فهمیده شده میتوانند که وزارت عدلیه جهت تامین اداره عدالت به شمول اداره عدالت جنائی باستفاده از تجارب عدلی دیگر کشور ها اجرای وظیفه مینماید. گفته می توانیم که وزارت عدلیه بعد از انفکاک قوه قضائیه از قوه اجرائیه، دستگاه جوان مدعی العمومیت افغانستان را به معنی وسیع آن تشکیل میدهد. گذشته ازان اداره عالی اوقاف مطابق خط مشی حکومت شاغلی اعتمادی صدراعظم اخیرا در چوکات این وزارت تاسیس وبفعالیت آغاز کرده است .

اجراآت این وزارت حسب ذیل خلاصه میشود :

اداره عالی خارنوالی (اداره های مدعی العموم) :

اداره عالی خارنوالی از جمله بزرگترین دستگاه های عدلیست که باساس حکم ماده (۱۰۳) قانون اساسی افغانستان تشکیل گردیده و بحیث جزء قوه اجرائیه وظیفه دارد تا بمنظور تامین عدالت اجتماعی به تحقیق جرایم به همکاری دیگر مامورین ضبط قضائی به پردازد . و علیه متهمین جرایم در محاکم جزایی اقامه دعوی نماید که روی این مفهوم خارنوال ممثل اجتماع در تعقیب دعاوی جنائی علیه متهم پنداشته میشود .

اداره عالی خارنوالی همچنان که از یکطرف مربوط قوه اجرائیه بوده ازجانب دیگر همکار نزدیک قوه قضائیه پنداشته میشود وازنگاه وظیفه ، قوه قضائیه و اجرائیه را با هم مرتبط می گرداند .

طوریکه اشاره گردید حسب احکام ماده (۱۰۳) قانون اساسی ، قانون تنظیم امور خارنوالی ، قانون اجراآت جزائی وسائر قوانین و وظایف این اداره عالی راموضوعات ذیل تشکیل میدهد .

الف ـ کشف و تحقیق جرایم .

ب ـ تعقیب اتهام در محاکم .

ج تطبیق فیصله های قطعی جزائی .

د ـ نظارت متناوب محابس ودارالتادیب

تشکیل اداره عالی خارنوالی :

باساس حکم ماده ۲ قانون تنظیم خارنوالی اداره عالی خارنوالی دروزارت عدلیه تحت اثر لوی خارنوال افغانستان ووزیر عدلیه تنظیم میشود این اداره متشکل است از :

لوی خارنوال ، مرستیال لوی خارنوال، نائبان لوی خارنوال و مساعدین آن ویك عده از اعضای مسلکی و مامورین اداری که در هر یك از محاکم تمیز ، مرافعه، ابتدائیه و محاکم اختصاصی اعضای مسلکی و اداری آن موظف میباشد ولی در سال ۱۳٤۸ با درنظر گرفتن احکام قانون تشکیلات اساسی در ادارهٔ مرکزی خارنوالی سه نیابت ذیل بوجود آمد :

۱ ـ نیابت تحریرات و امور عرائض .

۲ ـ نیابت تعقیب قضائی .

۳ ـ نیابت کشف و تحقیق .
تشکیل فوق هما نطوریکه از یکطر ف مو جب تسریع ا جراآت می گردد ازجانب دیگر بمنظور تو حید و انسجام ا مـــو ر مستقیما به شخص لوی خارنوال ار تباط میگیرد که و ظایف آنهارا ذیلا بصو ر ت

خلا صه میتوان تذکر داد .

۱ ـ نـیا بت تحر یـر ا ت و ا مو ر عرائض از امور اداری و عرا یض ا دا ر ه عالی خارنوالی وارسی نموده به تـد قیـق دوسیه ها و مطالعه ا جراآت خارنوالی های ولایات می پر دازد . ا صدار ا حکام‌وتهیه جواب ا ستیهداآت تو ضیح مواد قا نو نی مر بو طه به سا حـه و ظیفـه وتد و یـر سیمینار ها ، وارسی از محبو سین کـــه تحت ر هائی مشروط قرار دارند مر بو ط باین نیابت ا ست .

۲ ـ نیابت تعقیب قضائی از جر یـا ن دعاوی در محاکم مر کزی وارسی نموده به تنظیم تعقیب د عاوی در حو زهٔ صلاِ حیت خود می پردازد .

۳ ـ نیابت کشف و تحقیق و ظیفه دارد تا در ا مور کشف جرایم و تفتیش ا مور مسلکی و اداری خارنوالی ها و امور محابس و دار التا د یب ر سیدگی نما ید .

اداره مر کزی خارنوالی :

الف ـ د فتر لوی خارنوال :
و زیر عدلیه که بحیث لو ی خا رنوال قبول گردیده قیادت وادارهٔ عمو می عـا لی خارنوالی را بعهده داشته واز د عاوی که‌در پیشگاه ستره محکمه ا قا مه میشود شخصا و یا یکتن از نا ئبان وی نما یندگی میدارد.
ب ـ اداره خارنوالی محکمه ا بتدا ئـیه ما مورین و ا منیت عا مه مر کز :
این اداره و ظیفه دارد تـا از قضایـای مربوطه به ما مورین مر کزی و جرایم کـه علیه ا منیت و منفعت عامـه در حـو ز ه فعالیت د فاتر مر کزی وزارت خانه ها واقع میشود وارسی نما ید .

ج ـ اداره خارنوالی د یوان ما مو ر ین وامنیت عا مه محکمه عالی استیناف :
د فتر مذ کور و ظیفه تعقیب د عاوی را که استیناف به محکمه مرا فعه ما مو ر ین وامنیت عا مه ارجاع میشود به عهده داشته که قضایای مذ کور ا کثرا مر بوط به جرایم علیه ا منیت و منفعت عا مه است که د ر حوزه مرکزی و زارت خانه ها حادث میگردد وهمچنان قضایای مر بو ط به ما مورین از سایر و لایات مر بوط به محکمه استیناف باین‌اداره راجع میشود .
و ـ اداره خارنوالی محکمه تمیز :
اداره خارنوالی تمیز د عا وی را تعقیب میدارد که اتکاء به ا مور ا منیت عامه و یا جرایم عمومی داشته باشد این اداره کافه دعاوی جزائی را که به محا کم تمیز(دیوان حقوق عامه و دیوان جزاء مقام عالی تمیز) اعم در اثر تمیز خوا هی خارنوالی‌یا متهم راجع میباشد از مرکز وو لایات به محا کم مو صوف تقدیم میگر ددوتطبیق فیصله ها ی قطعی جزائی نیز از و ظیفه ا ین ا دا ر ه است اداره های سه گانه فوق مر بوط نیابت تعقیب قضائی می باشد .
ز ـ مـد یـر یـت کشف جر ا یم :
این اداره در تشکیل سال ١٣٤٤ـاداره عالی خارنوالی قبول و منظور گر دیده‌است که مر کب از شعبات تعقیب سری‌واقعا ت بر رسی جرائد و نشرات به منظور کشف جرایم مطبو عاتی میباشد .
ح ـ مد یر یت تفتیش :
چون نظام موا خذه خارنوالی از سا یر ما مورین ملکی فرق دارد ، لذا مد یر یت تفتیش خارنوا لی و ظیفه دارد تا ازاجرآآت د فاتر خارنوا لی ها باز دیـد و تـفتیش بعمل آورد .

ادارهٔ خارنوالی و لا یات :

در هر ولایت یك خـارنوالی و جـو د دارد ، این اداره مرکب از یکنفر خارنوا ل و چند نفر مساعدین خارنوال ا ست و این اداره در حوزه خود صلا حیت تعقیب‌عدلی کافهٔ جرایم و قبا حات را دارد .

ادارهٔ څارنوالی محاکم ا بتدائیه :

در مر کز عموم و لا یات و همچنا ن در و لسوالی ها محاکم ابتدائیه وجود دا شته و و فق پرنسیپ دربرابر هر محکمه ابتدا ئیه بایست یك د فتر مد عی ا لعموم و ج ود داشته باشد ا ما نظر بملا حظات مالی اداره عالی څارنوا لی نتوا نسته است د ر همه ولسوالی ها ادارهٔ څارنوا لی ر ا فـعـا ل گرداند و روی همین نقیضه ا مورڅارنوا لی ها در ا کثر و لسوالی ها با ستفا ده ا ز صلا حیت مند ر ج ماده (٦) قانون تنظیم ا مور څا رنوالی توسط و لسوالی‌ها انجام داده میشود .

پارهٔ ا جراآت :

١ ـ نیابت تحریر و عرا ئض :

	عرا ئض	دو سیه	مکاتیب‌ومتحدالمال
آمر یت قسم اول			
از اول حمل الی‌اخیر عقرب ٤٩	٦٢٤	٥١١	٤٣٠٠
آمر یت قسم دوم	١٨٣	٣٧٨	١٢٨٤
آمریت قسم سوم	٨٩	٤٣٨	٥٨٩

٢ ـ نیابت تعقیب قضائی :

	دو سیه	مکتو ب
څارنوالی ا بتدا ئیه		
څارنوالی مرا فعه		
څارنوالی تمیز	٢٨٩٥	١٤٥٥٨

٣ ـ نیابت کشف جرائم :

بعلاوه څارنوالی های و لا یات ، نماینده اداره څارنوالی مستقیما نیز به معیت یـك هیئات از محابس ولایات دیدن نموده‌ورا پور مشا هدات خودرا به مقام صدارت عظمی ، وزارت عـدلیه وو زارت داخـله ارسال و عرائض محبو سین را تحت ا جراآت قرار داده اند که روی ا ین ا مر یکتعداد محبوسین ولا یات تحت شرایط ر هائی مشر و ط از حبس ر ها گردیده ا ست . محبو سینیکه از طریق نیابت تحریرات و عرائض ادا ره عالی څارنوالی بعد از طی مراحل قا نونی ر ها گردیده اند حسب ذ یل ا ست :

و لا یت کا بل	١٣نفر
و لایت کا پیسا	٧ نفر
ولایت با میان	٨نفر
و لایت وردك	١٠نفر
و لایت بلخ	٣٣ نفر
و لایت بغلان	٦ نفر
و لایت تخار	٢ نفر
ولایت فار یاب	٧٦نفر
و لایت سمنگان	١٦ نفر
ولایت پروان	١٨نفر
ولایت غزنی	١٦ نفر
و لایت غورات	١ نفر

با ید متذکر شد که اداره عالی څارنوالی نظربه پلانهای ا نکشافی خود در نظردارد تا اداره طب عدلی ، اداره ا هل خبر ه و پو لیس جنائی مطابق به ایجابات قانو نی و عملی در چو کات آن اداره ا ساس‌گذاشته شود. چنانچه بمنظور ا نجام ا ین مـا مو ل پاره تدا بیر قانونی بمقام‌باصلاحیت‌پیشنهاد گردیده علاوتا وزارت عـدلیه کـو شیده ه است تا ا قلا در هریك از و لسوالی ها دربرابر محاکم ا بتدائیه بمنظـور تـعقیب دعاوی جنائی اداره بنام (څارنوالی) بوجود آید و این یگانه آرزوی ا ست که میتوا ن مشکلات اداری ا ین اداره از آن نا حـیه حل گردد که حصول این مرام وا بسته به قدرت مالی دو لت است البته ا نکارنمیتوان کرد که در پهلوی مرا کزی که ازان‌نامبرده شد، شعبات ا حصائیه‌جنائی، موزیم‌جنائی، ومراکز تحقیق ضرور ی خوا هد بود . ا ز نگاه پر سو نل مسلکی تا اندازه ا مکا ن اداره عالی څارنوالی کوشیده است مامورین خویش‌را برای تحصیل و مشا هدات‌بممالك دوست اعزام بدارد چنا نچه فعلا یکعد ه

مامورین وزارت عد لیه‌مشغول‌تحصیلات‌عالی در دستگاه های عدلی ممالك خارج میباشند.

ریاست تقنین :

این اداره از بدو تا سیس (۱۳۴۲) تاکنون در انجام امور مربوط به تد و یـن قانون ا ساسی جدید ا فغا نستان سهـم بارز گرفته و بمو جب قانون اداره فتوی و تقنین سال ۱۳۴۳ مکلفیت های آ تی‌بان سپرده شده ا ست :

۱ ـ تسوید طرح قوا نین و مقررا تیکه تقدیم آن به شوری از طرف حکو مت لازم دیده شود .

۲ تسوید مقرراتیکه مجلس وزراءبرطبق حکم ماده (۹٤) قانـون ا ساسی وضع میکند .

۳ ـ تد قیق طرح قوانین و مقررا تیکه از طرف وزارت و موسسات عا مه بغر ض تقدیم به شوری از طرف حکومت ویا تقدیم به مجلس وزراء تسوید میگر دد .

٤ ـ مطا لعه منظم و د قیق قوانین و مقررات بغرض تهیه پیشنهاد های لا ز م راجع به تعدیلات لا ز مه و ر نع تناقضات در آنها .

۵ ـ تنظیم آن عده قواعد حقوق‌بین‌الدول که مورد علا قه ا فغا نستان ا ست‌و‌تر تیب و تنظیم ا سناد و مدارك حقو قی‌بین‌الدول.

٦ ـ تنظیم نشر قوانین و مقر رات‌ذریعه جریده ر سمی .

۷ ـ تنظیم و نشر هر گونه کتب‌ووسائلی که درشرح قوانیـن و تطبیـق صحیح آ ن مو ثر باشد .

۸ ـ ا عطای مشوره در مسایل حقو قی به حکو مت ، وزا رتخانـهـا ، دوا یـر موسسات عا مه واظهار نظر در مورد تعهدات دولت که راجع به استفاده از منابع‌ومرافق عا مه و ثروت های طبیعی صورت گیرد .

هکذا ریا ست تقنین هنگا م تسوید و تد قیق قوانین و مقررات با ر عایت‌اساسات قانون گذاری مخصو صا در ملا حظه مو ا د ذیل مند ر ج ماده (۷) قانون اداره فتوی و تقنین را مرا عات مینما ید .

۱ ـ ا ینکه قوانین منا قض ا حکا م و ارزش های قا نون ا ساسی و مقرر ا ت مناقض ا حکام و ار زش های قوانین‌نباشد.

۲ ـ ا ینکه در ارزش ها واحکام قوانین و مقررات هم آ هنگی مو جود بوده واهداف ملی را تا مین نما ید .

ریاست تقنین مسوده قوانین و مقررات متعددی را که بانص و رو حیه قا نـــو ن اساسی و مقتضیـات او ضاع سیـاسی ، اقتصادی اجتماعی و اداری مملکت مطا بقت دارد تهیه نموده و جهت طی مراحل قانونی به مراجع مربوطه تقدیم داشته قـوانین و مقررات بر خی از پروژه هارا تحت تدقیق و تسوید قرار داده . ا جراآت ا ین اداره حسب ذ یل ا ست :

ا لف ـ قوانینی کـه جهت طی مراتب به حکو مت تقدیم شده .

ب ـ تد قیق میثا قهای بین ا لمللی .

ج ـ قوانین تحت تد قیق و مطا لعه .

اول ـ در ساحه قا نون گذاری :

مسوده های قوانینی که جهت طی مراتب ا صو لی بمقام با صلا حیت تقدیم شده .

الف ـ قوانین :

۱ ـ مسوده قانون ا جتماعات .
۲ ـ قانون تحصیل د ین .
۳ـ قانون ا نسداد قا چاق .
٤ ـ قا نون مد عی ا لعموم (خارنوالی).
۵ ـ قانون شهر سازی .
٦ ـ قانون کار .
۷ ـ قانون جزاء .

۸ ـ قا نون مالیه اراضی .
۹ ـ قا نون ا نحصار .
۱۰ـ قانون ثبت عراده جات .
۱۱ ـ قانون ما لیه مواشی .

۱۲ ـ قانون ا نجمن هـای تـعـا و نی (کو پرا تیف ها) .
۱۳ ـ قا نون ما مورین دو لت .
۱٤ ـ قانون ا جیران دو لت .
۱۵ ـ قانون علف چر ها .
۱٦ـ قانون با نکهای صنعتی .

ب ـ تعدیلات و ضمایم قا نون و مسوده های مقررات :
۱۸ ـ مسوده تعدیل ماده (٦) قانون‌تنظیم امور مدافعین .
۱۹ ـ مسوده ضمیمه نمبر (۱) قانـــون اجراآت جزا یی (درباره تعقیب عد لی‌مامورین متهم)

۲۰ ـ مسوده ضمیمهٔ ماده (٦۵) قا نون استخدام ترفیع و تقاعد ما مورین ملکی .
۲۱ ـ مسوده ضمیمه قانون استخـــدا م ترفیع وتقاعد مامورین ملکی درباره معاش را یام انتظار وبیکاری .

۲۲ ـ مسوده ضمیمه قانون جزا یی‌جرایم مامورین ، وجرایم علیه امنیت عامه .(پروژه مشترك ستره محکمه و وزار ت عدلیه) .
۲۳ ـ مسوده تعدیل مواد (۲۹۰ ـ۳۲۰) قـانون اصولی محاکما ت تجارتی (پـروژه مشترك ستره محکمه و وزار ت عدلیه) .

۲٤ ـ مسوده ضمیمه نمبر (۱) قانو ن اداره قضایا ی حکو مت .
۲۵ ـ مسوده تعدیل ماده (۱۰۷)قانون اجراآت جزایی .
۲٦ ـ مسوده ضمیمه شماره (۱) قانون مالیات بر عایدات .

۲۷ ـ مسوده ضمیمه قانون استخـــدام ترفیع وتقاعد مامورین برای تنظیم وضـــع حقوقی اشخاصیکه در حالت انتظار قرار می گیرند (به تعقیب پیشنهاد قبلی)

۲۸ ـ مسوده ضمیمه ماده (۳٤) قانون استخدام ترفیع وتقاعد مامورین ملکی .
۲۹ ـ مسوده ضمیمه ماده (۲۳) قا نو ن استخدام ترفیع وتقاعد مامورین ملکی .

۳۰ ـ مسوده تعدیل مواد (۹۲ و ۹۵) قانون جزا ی مامورین وجرایم علیه منفعت عامه در تعقیب عدلی جرم ارتشاء .
۳۱ ـ مسوده تعدیل ماده (۳) قانو ن مالیا ت برعایدا ت .
۳۲ ـ مسوده تعدیل بعضی احکا م‌قانون انتخابا ت شوری سا ل ۱۳٤٤ .
۳۳ ـ مسوده ضمیمه قانون ترفیع وتقاعد عسکر ی و تعدیل بعضی احکا م ان‌وهمچنان مسوده ضمیمه قانون خورد ضابطا ن مکتبی قوای بر ی وهوایی اردوی شاهی افغانستان.
۳٤ ـ مسوده تعدیل احکا م ماده (۵)فقره (ز) ماده نهم قانون مسافرت واقامت اتبا ع خارجه در افغانستان .
۳۵ ـ مقررا ت توزیع وفروش ٤۹ بلاك اپارتما ن های نادر شاه مینه .
۳٦ ـ مسوده اساسنامه جمعیت العلمای افغانستان .
۳۷ ـ مسوده اساسنامه انجمن رهنما ی خانواده .

۳۸ ـ تعد یل مقررا ت توزیع و فروش ۲۳ بلاك اپارتما ن های نادرشاه مینه .
۳۹ ـ تعدیل مقررا ت تثبیت مستحقین زمین تعمیرا تی پروژه کوتل خیر خانه .
٤۰ ـ مسوده اساسنا مه اداره عالی‌اوقاف
٤۱ ـ مسودهٔ مقررا ت حفاظت موسسا ت عامه و خصوصی .
٤۲ ـ مسوده مقررا ت اداره انکشا ف‌محل
٤۳ ـ مسوده مقررا ت موسسات مشورتی وپلان سازی تعمیرا تی

٤٤ ـ مسوده مقررات سیستم متـر یك
٤۵ ـ مسوده تصنیف واستخدام‌اجیران
٤٦ ـ مسوده اساسنا مه موسسه تعارفی منسو بین ملکی دولت
٤۷ ـ مسوده مقررا ت مکلفیت اتبا ع خار جی به بیمه عراده جا ت موتر دار .
٤۸ ـ مسوده اساسنا مه دافغان اعلاناتو دنیون موسسه .
٤۹ ـ مسوده اساسنا مه انجمن عا لی تنظیم امور اماکن مقد سه .
۵۰ ـ مسوده اساسنا مه ریاست‌مطابـع دولتی .

دوم ـ تدقیق قانو نی میثاقهای بین‌المللی :

میثاق های بین المللی که بعد مطالعه وابراز نظر حقو قی به مقام با صلا حیت تقدیم شده :

٥١ ـ میثاق تساوی اجر ت زن و مرد در مقابل کار هم ارزش .

٥٢ ـ میثاق‌شماره (١١١) درباره‌تعبیض در استخدام و شغل

٥٣ ـ میثاق شماره (٨٧) در باره آزادی جمعیت ها واتحادیه‌وحمایت از حقوق‌تشکیل آنهـــا .

٥٤ ـ میثاق بین المللی یو نسکو درباره آزادی تعلیم وتربیه .

٥٥ ـ میثاق رفع هر گو نه تبعیض‌نژادی.

٥٦ ـ میثاق عد م تطبیق مرور زما ن در جرایم جنگ و جرایم علیه بشریت .

٥٧ ـ میثاق بین ا لمللی حقو ق مـد نی وسیاسی .

٥٨ ـ پروتو کو ل اختیار ی راجع بـه پیمان بین المللی حقو ق مدنی وسیاسی .

٥٩ ـ پیما ن بین المللی حقو ق اقتصادی اجتما عی وفرهنگی .

سوم ـ مسوده های قوانین تحت تدقیق :

١ ـ مسوده قا نون مد نی :

متن ابتدایی این مسوده به همـــــکاری متخصصین جمهوریت عر بی متحد درسال ١٣٤٤ ترتیب وبعد ترجمه تدقیق آن آغاز گردیده در ین تدقیق سعی میشود با در نظر گرفتن ارزشهای قانون اساسی و موا فقت ان باساسا ت شر عیت اسلام به پیروی ازاصل‌تکامل‌وارتقای حقوق‌ازتجارب حقو قی دیگر کشور ها استفادهٔ ممکن صور ت‌گیرد واین ساحه بصور ت عادلانه و متر قی‌تنظیم گـــردد .

٢ ـ مسوده قانون استملاك

٣ ـ مسوده قانون دهقانی

٤ ـ مسوده قانون پولیس

٥ ـ مسوده قانون ترافیك

٦ ـ مسوده قانون اجاره اراضی

٧ ـ مسوده قانون اجازه اماکن

٨ ـ مسوده قانون پطرو ل

٩ ـ مسوده قانون قرانطین

١٠ ـ مسوده قانون جرگه های زرا عتی

١١ ـ مسودهٔ قانون تثبیت اسناد واملاك

١٢ ـ مسودهٔ قانون رادیو و تلویز یون .

١٣ ـ مسوده احکام جزا یی دربارهٔ‌تصرف غیر قانو نی طیارا ت .

١٤ ـ مسوده ا حکام جــزا یـی در بارهٔ سرقت بر ق .

ادارهٔ عالی اوقاف :

اداره عالی اوقا ف درسا ل جـار ی در چوکا ت وزار ت عدلیه تاسیس گردیده‌واین اداره وظایف آتی را بعهده دارد :

١ ـ اداره و تنظیم اموا ل وقف به‌شمول اعمار وترمیم و نگهبانی اماکـن مقـد سه و عمارا ت وقفی مطابق احکام قانون .

٢ ـ اداره و تنظیم امور مسا جد .

٣ ـ تنظیم امور حج و فراهم نمود ن تسهیلات لازم برا ی مسا فر ت واقا مت حجاج واداى مناسك حج .

٤ ـ تنظیم آدا ب وشعائر سنن وسایر شئونات اسلامی به همکاری جمعیت العلماء

٥ ـ اداره وتنظیم جمع آوری زکوة‌صدقات واعانه .

تاکنون دو اداره عالی او ق ف یکی در ولایت بلخ و دو می در ولایت هرا ت‌افتتاح گردیده که در نظر است‌در دگرولایات‌کشور نیز اداره اوقا ف تاسیس گردد .

بمنظور فراهم آوری تسهیلات لازمه‌ورهنمایی حجاج محترم افغانی واطلاع آنها از مناسك وامور مربوط حج رسالهٔ بنام رهنمای حـج تالیف شاغلی محمد ابــــراهیم خلـــــیل از طر ف اداره عالی اوقا ف نشر و به دسترس حجاج محتر م گذاشته شد .

هکذا اداره عالی اوقا ف در نظر دارد مجلهٔ بنام (اوقاف) حاوی مضا مین علمی ، تاریخی ، دینی واجتماعی در هر ماه نشر کـــند .

ریاست قضایا ی حکو مت :

ریاست قضایا ی حکو مت با به میان‌آمدن اصلاحات قضایی وتفکیك قوای ثلاثه دولت به حیث یك شعبه مرکزی که از حقو ق‌عامه در پیشگاه محاکم دفا ع نماید در چوکا ت وزار ت عدلیه تاسیس گردید این اداره در منازعا ت واختلافات مو لده حقو قی‌موسسات عامه با افراد و موسسا ت خصو صـی از حقوق عامه در محاکم دفا ع میکند ولی این

وظیفه متضمن وظیفه‌دیگر ی نیز میباشد که ان عبار ت از استنکاف دفاع در مسایلیست که طر ف مقابل حکو مت حق به جانب‌باشد وباثر مخالفت ویا سهل انگار ی مامور ین شی متنا زع فیه ملکیت حکو مت گفته‌شده باشد جزو (ز) ماده ۳ تعلیمات نامه قضایای حکومت) لهذا ریاست قضایا ی‌حکو مت دو نوع وظیفه را انجام مید هد .

یکی مسلکی (دفاع از حقوق‌عامه‌درمحاکم) و د یگری هم مسایل اداری که قبل ازرویت به محکمه در مورد دفاع ویا عد م دفاع‌ابراز نظر میگردد .

علاوه بر وظایف فو ق ریاست قضـایا جواز نامه ها ی وکلای مدافع را مطـا بق احکام قانون تنظیم امور مدافعین باشخاصیکه داوطلب و کالت مدافع باشند توزیع‌وسایر امور وکلای مدا فع را از قبیل اخذ راپـور وغیره مرا قبت می نما ید چنانچه در طول یك سا ل (۲۱۲) ور ق راپور اجراآت از محلات‌اخذ وبه مستو فیت‌های مربوطه جهت ا خـــذ مـــا لیات ا طـــلا ع د ا د ه شده وبرای (۳) نفر و کیل مدافع جوزانامه وکا لت داده شده است همچنان (۲۹) نفر دعو ی نویس به محلات معر فی گـــردیده اســـت .

علاوتاً اداره قضایا ی حکو مت بمنظـور تطبیق ماده ۳۷ قانو ن سرو ی واحصائیه اراضی در مرکز ومحلات برای تصفیه‌اراضی تحت پروژه نماینده های خویش را تعیین‌و اعزام نموده ا ست نظر به راپور ارسا لی نماینده های مذکور ۱۸۵۰۰۰ جر یب زمین تصفیه وبغرض قید یت دفتر املاك به‌شعبات مربوطه ابلاغ گردیده است واز تاریخ اول سنبله ۱۳۴۸ الی او ل سنبله ۱۳۴۹دوسیه هاییکه در ریاست قضایا تو صل و تحـت اجرا گرفته شده قرار ذیل است :

۱ ـ دوسیه هاییکه فعلا در محا کـــم ابتدائیه به شمول و لایات تحت د و ر ا ن ا ست ۲۴۷ جلد .

۲ ـ دوسیه هائیکه در ریاست عا لـــی استیناف تحت دوران است ۱۸ جلد .

۳ ـ دوسیه هائیکه در محکمه‌تمیز تحت دوران ا ست ۱۳ جلد .

٤ ـ دوسیه هائیکه در محاکم مماثل تحت دوران ا ست ۱ جلد .

۵ ـ دوسیه هائیکه فیصله محاکم را در برگرفته ۷۱ جلد .

٦ ـ دوسیه هائیکه تصاویب اداری را در بر گرفته ۵۲ جلد .

۷ ـ دوسیه هائیکه در ریاست قضایاتحت دوران ا ست ۵ جلد .

این اداره برای جلو گیر ی از تکلیف و مشکلات ناشی از انعقاد قراردادهابین‌دوا یر واشخاص انفرادی و موسسا ت از نظـر خلا های قانو نی که در قرار داد ها بعضا بملاحظه رسیده واشخاص وموسسات از ان در محاکم استفاده نموده اند آنرا ویـــزه می نماید .

از اول سنبله ٤۸ الی سنبله ٤۹ بـــه تعداد (۷۰۰) قطعه قرار د ا د از طرف این اداره ویزه گردیده است :

مدیریت عمو می ثبت اسناد واملاك :

به غرض انکشا ف امور و ثایق وثبت اسناد ادارهٔ بنام مدیریت عمو می وثایق وثبت ا سناد در یازده ولایت کشورتاسیس تاسیس واز آغاز سا ل ٤٤ شرو ع بـــه فعالیت نموده و هم چنان آمر یت های‌وثایق وثبت اسناد در پانزده ولایت کشور تاسیس گردیده وتاسیس یکتعدادآمریت‌های‌وثایق و ثبت‌اسناد دردگرولایات ومحلات‌درپرو گرا م انکشا فی وزار ت عدلیه در نظر بوده و در صور ت عدم موانع مشکلات مالی وبودجوی فعال خوا هند گردید . این اداره و ظیفـه دارد تا اسناد مربوطه‌بعقود ومعاملات مرد م را از قبیل بیع و شراء ، تملیك‌هبه، اجاره حجت دیو ن ، تقسیم ، ترکه ، وکا لت ، ضما نت ، از دوا ج‌طلاق‌وغیره اسناد را که محتوی کدام منازعه نبا شد ورضای‌متعاقدین در آنها موجود باشد ثبت نمایند البته‌زمانیکه کدام منازعه بین اشخاص از ناحیه اســـناد

به مرحله دوم نشأت کند حل و فصل آن از صلاحیت محاکم می باشد . وظایف امـــور توثیق و ثبت اسناد حسب پرو تو کو ل‌که بین حکو مت وستره محکمه به امضاء رسیده تاحین فعال شد ن ادارا ت وثایق و ثبت اسناد از طر ف محاکم مربوطه اجراعمیگردد.

اداره عمو می مرکزی وظیفه دارد کـــه اجراآت این ادارا ت راکنترول ومراقـــبت نماید علاوتا این اداره مشکلات عایده عملی ادارا ت ولایتی را حل ومطابق به قوا نین موضوعه غرض رفع مشکلات آنها هدایا ت لازمه را صادر نموده است :

۱ ــ این هدایا ت شامل‌مکاتیب‌استهدائیه در حصه محصولات قباله جا ت ، بیـــو ع جایز ی وقطعی ، تملیك حجت خط و هـــم استهدا ت در حصه مشکلات عایده عملی ا مور از دواج ، طلاق ، و کالت خط ها ، ابرا خط ها وغیره اسناد میباشد .

۲ ــ همچنان راپور های سا ل تمام و شش ماهه از عمو م محاکم کشور ادارا ت وثایق اخذ گردیده وراپور های مـــذکور محصولات مندر جه ان در کرا ف های‌مرتبه این مدیریت معامله شده .

۳ ــ ترتیب وترجمه مسوده او لی قانون مکمل ثبت سناد واملاك که عبارت ازپروژه قانون ثبت اسناد واملاك غیر منقو ل‌پروژه قانون محصو لات وپروژه قانو ن وثایـــق میباشد ترجمه وبه غرض‌وارسی‌لازمه‌وبرای‌طی مرحله اجراآت ثانو ی بریا ســـت تقنین تفویض شده .

٤ ــ امور تفتیش وثایق ولایت کابل که نسبت نواقص واجراآت‌خلاف‌قانون محر رین ومدیران ثبت اسناد وثـــایق و از دوا ج ولایت مذکور دوسیه های متعدد مر تب‌وبعد از طی مراحل اصو لی تفتیش و تدقـــیق به خارنوا لی مربوطه گسیل شده است .

تا به محاکم ذیصلاح حوزو ی تفو یض نما یـــند .

وزارت معارف

در اثر مساعی حکومت متبوعه و بمنظور تصمیم متوازن معارف موافق باروحیهٔ قانون اساسی ، مقتضیات عصر و زمان ومطالبات مردم یکتعداد زیاد تاسیسات جدید به مدارج مختلفه تعلیمی در گوشه‌های دور و نزدیك کشور در سال ۱۳٤۹ افتتاح گردیده که تفصیل آن به شرح ذیل‌میباشد.

نوع مکتب	
لیسه	٥٩
متوسطه	۱۲٥
ابتدائیه	۲۲
دهاتی جدید	۱۰۰
تعدیل دهاتی یکمعلمه بدو معلمه و سه معلمه	۱٤۸
تعدیل دهاتی به اساسی	۱۰۳

باید متذکر شد که در گذشته چانس تحصیل دورهٔ متوسطهٔ وثانوی در گوشه‌های مختلف کشور برای شاگردان فارغ دورهٔ ابتدایی و متوسطه بحد کافی میسر نبوده و وزارت معارف از روی مجبوریت یکعده شاگردان را در دورهٔ متوسطه وثانوی وحتی ابتدایی بصورت لیلیه تحت تعلیم‌میگرفت که این کار بعلاوه مشکلات مالی مشکلات تربیتی رابار می‌آورد.

مگر این حقیقت مهم قابل تذکار است‌که تربیت شاگردان در مکاتب لیلیه مصارف گزافی را متضمن بوده و به بودجه معارف بار سنگین را وارد میکند . ادامه مزید لیلیه ها توام با معضله های مالی یك سلسله مشکلات تربیتی را نیز بمیان مـی آورد از جمله دور شدن شاگردان خورد سال از محیط فامیل و سر پرستی والدین شان متناقص به‌اساسات تعلیم وتربیه میباشد . مینمود همچنان تعلیمات مسلکی و تربیه‌معلم

برعلاوه اکثر شاگردان بعد از پایان تحصیل باشرایط محیط اولیای شان توافق کرده نمیتوانستند که این وضع مشکلات زیادی را در تهیه پرسونل تعلیم یافته‌برای رفع نیازمندی های انکشاف محلات ایجاد جدیدألشمولان این مکاتب که قبلا ازفارغان صنوف ششم ونهم اخذ میگردید بسویه تجویز بعمل آمد که بغرض ارتقاء سویه های بالاتر پذیرفته نشوند نظربه‌ملحوظات فوق وزارت معارف تصمیم گرفت که‌لیلیهٔ ابتدایی بالعموم وبعضی لیلیه هـای دورهٔ متوسطهٔ وثانوی مخصوصا در مکاتب تخنیکی وصنایع وتربیه معلم تحت لغو تدریجی‌قرار داده شود وبا صرفه جویی پولیکه ازین درك بدست می آید به تاسیس‌مکاتب نهاری بسویهٔ های مختلفه در ولایات اقـــدام نماید .

برای تاسیسات جدید و کمبود معلمان مکاتب موجوده تعداد معلمان آتی به تفریق سویه ها مقرر شده اند :

۱ ـ معلمان لیسانسه ۲۳۱ ـ نفر
۲ ـ معلمان دارالمعلمین عالی ٥٥ ـ نفر
۳ ـ معلمان بکلوریا ۸٦۷ ـ نفـــر
٤ ـ فارغ التحصیلان شعبات مستعجله تربیه معلم (٥٦٤) نفر .

بر علاوه برای تقویه تدریس سیانس وریاضیات در مکاتب ولایات بالخصوص لیسه ها پروگرام های طرح گردید که به موجب ان یك تعداد اعضای نظارت‌تدریسات و معلمین مکاتب گرم سیر (که در سه ماه تابستان رخصت میباشند) و محصـــلین صنوف چهارم رشته های سیانس وریاضیات به مکاتب سرد سیر ولایات اعزام گردیدند تا با معلمین مربوطه در تدریس سیانس وریاضیات کمك نمایند البته این طرزالعمل در مکاتب گرم سیر در سه ماه زمستان (که مکاتب سرد سیر رخصت میباشد) نیز تطبیق میگردد .

بمنظور کمك مادی برای معلمین ورفاهیت بهتر شان وزارت معارف تجویز نمـــود تا به غلگی تمام معلمین صد فیصد ازدیاد بعمل آید که این تصمیم وزارت معارف

از طرف مقا مات صالحه منظور گردید .
علاوتا برای آمران معارف و لا یـا ت ، مدیران مکاتب ثانوی ، مسلکی وتربیه معلم معاش چهارده ماهه در سا ل و برا یمعاونین وسر معلمان مکاتب متذکره معاش سیزده ماهه منظور شده است .
همچنین معلم مانند سالها ی گذشته با معلمینکه ضرور ت به کمك ما لی قرضــه داشتند کمك نموده است تعداد معلما نیکه ازین وجوه استفاده نموده اند به (۴۸۵) نفر میرسد و مجمو ع پولیکه طور قرضه داده شده تقریبا به یکنیم ملیون افغانی میرسد.
برای مثمر شدن این تاسیسا ت و حفظ معیار کیفیت تعلیم اقداما ت عملی صور ت گرفته است که در طی اجراآت ریاستها ی مربوط وزار ت معارف ذیلا توضیح‌میگردد.

تعلیمات ابتدایی :

ریاست تدریسا ت ابتدایی متصد یتعلیم وتربیه شاگردان دوره ابتدایی و تعمیم تعلیمات اجباری بوده برای بهتر سا ختن کیفیت تعلیم و تربیه اقداما ت مو ثر ی نموده است :
الف : پروژه نصاب تعلیمی وکتب‌درسی:
در پروژهٔ نصاب تعلیمی و کتب درسی کار تعدیل پروگرام ها و کتب درسی‌قسمیکه آغاز گردیده تا حال جریان دارد . در ین پروژهٔ در حدود چهل نفر معلمین ومتخصصین افغانی با یك تعداد متخصصین خار جــی مشغول کار اند .
در سال گذشته به تعقیب تکمیل اهدا ف وچوکا ت نصا ب تعلیمی جدید و تعــین اندازه وقت برای هر مضمون درسی مضمون جدید حفظ الصحه بزبان پشتو در دوولایت ((قندهار و ننگرهار)) در شش مکتب‌ابتدایی تحت تجر به قرار گرفت که این کار تاختم سال تعلیمی مناطق گرمسیر ادامه داشت .
قبل از آغاز باین کار سیمینار یك‌هفته‌ای از طرف متخصصین مضمون برای معلمین و سر معلمین و مفتشین مربوطه دائر و آنها را به مطالب موضوعا ت درسی آشنا واصول تدریس لازمه را به آنها معر فی نمودند .
در مدتیکه مضمون صحت تحت تجر به یکتعداد متخصصین داخلی و خار جی دیگر، برای مضامین باقی مانده ابتدایی نیزمصروف تهیه مواد گردیدند چنانچه در شرو ع سال تعلیمی ۱۳۴۹ تجربه مضامین صحت را بـه زبان دری والفبای دری کار های عملی و اجتماعیا ت نیز به نه باب مکاتب شهرکابل وولایا ت کابل تحت تجر به قرار داده شده وبهمین ترتیب در ماه سنبله ۴۹ مضا مین الفبای پشتو اجتماعیا ت پشتو ، ساینس پشتو ، کار های عملی وحسا ب پشتو در مکاتب تجربو ی قند هار وجلال آباد تحت تجربه قرار گرفت . که به این صور ت تا ماه سنبله سال ۱۳۵۰ تقریبا اکثر مضامین درسی از مرحلهٔ تجربه خار ج خوا هدشد.
باید متذکر شد که در تدوین هـرکتاب مراحل آتی در نظر گرفته میشود :
۱ ــ مسوده محتو یا ت درسی هرمضمون ترتیب میگردد .
۲ ــ محتویا ت درسی هر مضمو ن از طرف یك کمیتهٔ با صلاحیت که متشکــل از معلمین آن مضمون در مکاتب ابتدا یی یا ثانوی ــ دارالمعلمین ها پو هنتو ن ،اعضای وتفتیش می باشند مورد غور قرار میگیرد .
۳ ــ کتاب با اشکا ل ورسا می مقد ماتی تسوید گردیده وبغرض تجر به آماده میشود
۴ ــ مواد توسط گستدنر طبع میگردد .
۵ ــ تجربه مواد در مکاتب تجر بــو ی صور ت میگیرد .
۶ ــ تعدیل وغور مواد بعد از تجر به و ارزیابی واخذ نظریا ت معلمین ، مفتشین و تکمیل اشکا ل ورسا می آن برای طبــع نهایی آماده میشود .
۷ ــ مواد از کمیته انسجام پروژه و در صورت لزوم از انجمن معار ف گذار شــن داده میشود .
۸ ــ کتاب از مجرای ریاســت تالیف و ترجمه طبع گردیده و توزیع میشود .
ناگفته نباید گذاشت که برای‌استفاده‌بهتر از مواد درسی جدید ایجاب می نما ید تا قبل از توزیع و گذاشتن ان بد سترســ شاگردان معلما ن باید با مواد جدید آشنا ساخته شو ند . لذا در جریا ن سا ل‌تعلیمی ۱۳۴۹ به همکاری ریاست تربیه معلم پلان مقد ماتی تربیه معلم ترتیب گردیده است. چنانچه برای این مقصد در سا ل جار ی یك

کورس معرفی نصاب تعلیمی مکاتب ابتدایی در اکادمی تربیه معلم افتتاح گردید .

ب : ریاست تدریسات ابتدایی در رفع مشکلات و حل پروبلم های تعلیمی مکاتب مربوطه در دوران سال ۱۳۴۹ مساعدت های نموده وزمینه کار وفعالیت آموزشی را بصورت مطلوب آماده ساخته است .

اعضای نظارت تعلیمات ابتدایی((در مرکز متشکل از اعضای تدریسات و مفتشین مکاتب ابتدایی ذکور و اناث در ولایات مفتشین مدیریت های معارف میباشد.)) از امور تعلیمی مکاتب ذکور واناث نظارت نموده و معلمان را رهنمایی کرده اند و ضمن بر رسی مکاتب در مورد پرنسیب های اساسی تعلیمی و تربیوی در مکاتب مجالسی را دائر و معلمین و معلماتی را که به وظیفه معلمی جدیداً مقرر شده اند و یا در رشتهٔ تدریس کمتر تجربه داشتند حتی الامکان رهنمایی و مساعدت نموده است ـ همچنان در سال جاری یك سیمینار یك ماهه برای سر معلمات مکاتب ابتدایی نسوان مرکز به کمك ریاست تربیه معلمین دائر گردیده است .

ج : تجلیل از روز معلم یکی از کارهای قابل قدر ریاست تدریسات ابتدایی میباشد که طی مراسم خاصی از ین روز درماه ثور امسال تجلیل بعمل آمد .

معلمینکه در ین روز خجسته موفق به اخذ مدال پوهنه گردیده اند تعداد شان به ۵۰۸ نفر میرسد .

تعلیمات ثانوی :

ریاست تدریسات ثانوی مسئول وارسی امور تدریسی ، تربیوی مکاتب متوسطه و ثانوی کشور میباشد در طول سال گذشته برای بهتر شدن کیفیت تعلیم به اجراآت ذیل پرداخته است .

۱ ـ تجدید نظر در کتب درسی ساینس وریاضیات صنوف ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ بهمکاری موسسه تعلیم وتربیه .

۲ ـ تجدید نظر در کتب دنیات صنوف ۷ و۸ و۹ (فعلا کتاب صنف نهم ان تکمیل گردیده است) .

۳ ـ تهیه یك عده کتب ساینس و ریاضی برای تطبیقات صنوف ۷ و۸ و۹ و رسانیدن پرسونل فنی در ورکشاپ های ساینس .

٤ ـ تهیه یك تعداد کتب برای کتابخانه های مکاتب .

٥ ـ نظارت تعلیمی مکاتب متوسطه ولیسه ها ازطرف هیئت پانزده نفری اعضای تدریسات .

٦ـ مطالعه دربارهٔ تجدید نظر امتحانات وتسوید لایحه جدیدبرای امتحان داو طلبانه (سامعین) .

تعلیمات مسلکی :

ریاست تدریسات مسلکی عهده دار تنظیم و پیش بردامور مکاتب مسلکی معارف بوده برعلاوه در طرح پروگرام درسی ونظارت مکاتب مسلکی وکورسهای اختصاصی سائر وزارت خانه ها وموسسات همکاری مینماید.

مکاتب مسلکی بر سه دسته تقسیم میشود:

۱ـمکاتب زراعت

۲ـ مکاتب اداره

۳ـ مکاتب صنایع ومیخانیکی

هدف عمومی در مکاتب مذکور تربیه پرسونل فنی ومسلکی به سویهٔ های مختلف دررشته های اختصاصی میباشد . اینك برای مزید معلومات خوانندگان گرامی خصوصیت هر نوع مکتب با شرح فعالیت ان مختصراً توضیح داده میشود :

۱ ـ مکاتب زراعت :

برای آشنا ساختن جوانان افغان به میتود جدید زراعت وفلاحت ، لیسه های زراعت تاسیس و شاگردان در دورهٔ تحصیل خود در ین مکاتب معلومات سودمندی در رشته های مختلف زراعتی بدست میاورند.

۲ ـ مکاتب اداره :

مکاتب اداره مشتمل برانستیتوت اداره صنعت ، لیسه شاهدخت بلقیس ، لیسه اداره عامه لیسه تجارت ، مکتب هوتلداری میباشد .

این مکاتب تماما در مرکز موقعیت داشته وهدف آنها تربیه دختران و پسران در امور اداره ، سکرتریت ، تجارت وهوتلداری می باشد .

۳ ـ مکاتب صنایع وتخنیکی :

قـــوهٔ اجرائیه

الف : مکاتب میخانیکی و صنا یع : فعلا در مکاتب میخانیکی و صنایع فارغان صنف نهم مکاتب متوسطه پذیرفته میشود .حینیکه این دسته جدید الشمو لان از مکاتب تخنیکی وصنایع فارغ میشو ند بحیث کار گر به جامعه تقدیم میگردد .

ب : مکاتب تخنیك : درین مکاتب فارغان صنف نهم مکاتب عمو می پذیرفته میشود که بعد از اکما ل سه الی چهار سا ل تحصیل در شقوق مختلفه بسویهٔ تخنیکر فارغ التحصیل میگردد .

علاوتاً اجراآت ذیل در ظرف سـا ل ۱۳٤۹ صور ت گرفته است :

۱ – کمیتهٔ مرکب از متخصصین تیم های توامیت ومدیران مکاتب واعضای ریاسـت مسلکی تشکیل و در پروگرام های مکاتب مسلکی مطابق به ایجابا ت عصر و محیط تعدیلا ت لازمه وارد کردند .

۲ – برای ازدیاد معلو ما ت معـلما ن سیمینار های علمی در مکا تب دایر گردید .

همچنان سیمینار های به منظور آشناشدن معلمین مکاتب مسلکی دائر گردید تامعلمین بتوانند طلاب موجوده مکاتب مسلکـــی را به پیشر فت و طرز عمل موسسا تیکه دران شامل خدمت میشوند . بهتر آشنا گردانند ریاست تد ریسات مسلکی به تعداد (۱۷) نفر معلمین سابقه دار مکا تب مسلکی خود را جهت تحصیلات عالی بخار ج اعزا م کرده است .

بمنظور وارسـی بیشتر ومناسبتر امور تدریسی مکاتب مسلکی در تعداد اعضای علمی مکاتب متذکره افزایش قابل ملاحظهٔ بعـمل آمده است .

۳ – هشت باب کتابخانه جهت تقویت علمی شاگردان درمکا تب مسلکی افتتا ح شده و یك تعداد مواد درسی ولوازم ورکشاپها بمکاتب مسلکی از داخل مملکت بتعداد ٦١٨ قلم و از خار ج بتعداد ۱۳۲۵ قلم تهیه گـردیده است بر عـلا بـه تـعـد ا د (۹ ٤ ۳) قلم اموال بصور ت امدادی به مکا تـب میخانیکی وصنایع کمك شده است .

٤ – باساس تقاضا ی ریاست نسا جـی افغان برای کار گران فابریکه گلباریك کورس از طرف معلمین انستیتو ت تربیه معلمین تخنیکی دائر گردیده و همچـنا ن در بارهٔ تاسیس مکتب نسا جی در فابریکه مذکـور مطالعا ت مقد ماتی بعمل آمده است .

در نظر است بغرض بلند بردن سو یه علمی پر سو نل فنی و ما مورین مسلکی و محاسب درآینده کورس‌های افتتاح گردد .

۵ – وزار ت معار ف برای بهبود وانسجام تعلیما ت مسلکی در نظر دارد تا یك بورد مشور تی بشمو ل نماینده گان وزار ت خانه ها و موسسا ت که فار غان چنین مکا تب را جذب مینمایند تشکیل دهد .

تربیه معلم :

وظیفه ریاست تربیه معلمین کمـــك در تربیه معلمین مکاتب ابتدا یی و متوسطه میباشد . برای نیل به این هـــد ف از پروگرام های طرح شده آتی که بصو ر ت قبلی ازان در دارالمعلمین ها و موسسا ت تربیه معلم و کورسها ی تربیهٔ معلمین داخل خدمت استفاده بعمل آمده می آید .

۱ – برای تربیه معلما ن جدید مکا تب ابتدایی فعلا (۹) دارالمعلمین به تفصیل ذیل در مملکت وجود دارد .

در کابل دو دارالمعلمین دو مر کزقندهار ، ننگر هار ، هرا ت ، بلخ ، پکتیا کندز و پروان یك یك باب دارالمعلمین :

۲ – برای تربیه معلما ن جدید مکا تب متوسطه فعلا سه باب دارالمعلمین عا لـــی به سویهٔ صنف ۱۳ و ۱٤ در کابل ،قندهار و مزار شریف وجود دارد .

در دارالمعلمین عالی در حا ل حا ضـــر در حدود (۳۵۰) طلبه به شکل اساســی مصروف تحصیل میباشد .

۳ – برای تربیه معلما ن دارالمعلینها یك باب اکا دمی تربیه معلمین در مرکز کـابل از چند سال باینطر ف تاسیس گردیده‌است درین موسسه فار غان پو هنتو ن یکسا ل تحصیل مسلکی را در شته تعلیم و تر بیه ورشته اختصاصی فرا میگیر ند . بـرا ی تطبیقا تدرسی شان در پهلو ی اکا د می یك دارالمعلمین بسویهٔ صنف ۱۰ر۱۱ر۱۲ تاسیس گردیده . لسانسه های که از دورهٔ یکساله این اکا دمی مستفید گردیده انـد تعداد شا ن به ۱۲۷ نفر معلم میر سد .

٤ – برای تهیه و انکشا ف معلو ما ت مسلکی وعلمی معلمان بالخا صه کمك بـه

ان دسته معلما نیکه سابقه مسلکی تعلیم‌و تربیه ندارند کورسها ی طویل المد ت و قصیرالمدت در دارالمعلمین ها به ترتیب ذیل دا ئر میگر دد .

۱ - کورسها ی زمستا نی برای معلما ن مناطق سرد سیر

۲ - کورسها ی تابستا نی برای معلما ن مناطق گرمسیر

درین نوع کور سها همه سا له اضا فه از هزار نفر معلم و معلمه مصرو ف‌تحصیل میگردند . قرار پلان در نظر است به منظور کمك با معلما ن داخل خد مت ازطریق‌نشرات رادیو نیز کمك بعمل آید .

۵ - به منظور کمك با دارالمعلمین ها ی عالی ، دارالمعلمینها ی اساسی و بمقصد کمك در تربیه معلمین مکا تب ابتدا یی و متوسطه و انکشا ف پروگرا م محیطی وتربیه آمرین مکاتب و مفتشین و کمك در ساحات دیگر معارف یك پروژه دیگر بنام پروژه انکشا ف منطقو ی معار ف از دوسا ل باین طرف به فعالیت آغاز نموده است و ایـن پروگرام طور تجر بوی وامتحانی در دومرکز یعنی در مرکز قندهار و بلخ شروع شـده است .

٦ - برا ی تقویه پروگرام مدارس‌دینی که فارغان آنها اکثراً بحیث معلمین علـوم دینی مکاتب ابتدا یی و متوسطه ها حتی لیسه ها مقرر میشو ند ایجا ب مینما یدتا در پهلوی معلو ما ت دینی از علو م جاریه و موضوعات مسلکی تعلیم و تربیه نیـز اندوختهٔ داشته باشند .

روی این منظور پروگرام مدارس تجدیدنظر گردید و در پروگرام ان بعضی مضا مـین ساینس عمو می ، دروس اجتما عی ، اصول تدریس ، مبادی تعلیم وتربیه گنجا نیده‌شد.

۷ - برای اینکه یك تعداد فار غان لیسه ها برای معلمی تربیه گردند و به مسلك معلمی تشویق شو ند و همچنا ن در وقت کم یکعده زیاد معلمین برای مکاتب ابتدایی باسویه بلند تر تربیه گردد ، در سنبله ۱۳٤۸ به تاسیس کورسها ی مسلکی‌یکساله مافوق بکلوریا یعنی افتتا ح صـنوف ۱۳ اقدام ودر سا ل ٤۸ اولین بار این کور س در قند هار برای (۲۷) نفر فار غا ن لیسه ها دائر وبعد از یکسا ل یعنی در جوزا ی سال ٤۹ فارغان ان بحیث معلم ابتدایی به جامه تقدیم شدند . و هم در حمل سا ل ۱۳٤۹ به تعداد ۳۲۵ نفر از فارغان لیسه‌ها در دارالمعلمین کـا بل و ۱۰۵ نفـر در دارالمعلمین اکا دمی تر بیه معلمین جهـت تربیه معلمین مکاتب ابتدا یی بکورس‌مسلکی یکساله فوق تحت تعلیم گرفته شده اند. که‌دائر نمودن نظیر این پرو گرا م ها د ر آینده برای فارغان لیسها در ننگر هار و بلخ هم در نظر است .

۸ - در قسمت تعلیما ت داخل خدمت ، ریاست تربیه معلمین علاوه از ورکشاپها و سیمینار های قصیر المد ت برای معلمین یك سیمینار مفتشین معار ف را در اسد سا ل ٤۹ نیز دائر نمود .

نشرا ت :

ریاست تالیف و ترجمه وزار ت معار ف که متصد ی نشرا ت معار ف و تهیه وتدوین کتب درسی است وازین طریق در راه‌بلند بردن سطح دانش وفرهنگ در کشورخدمت میکند طی سا ل گذشته وظـایف ذیل را انجام داده است :

۱ - در سال ٤۹ از جمله (۲۱۸) جلد کتاب درسی در مکاتب (۱۱٦) جلد ،کتا ب مختلف درسی را برا ی ضرور ت یك دورهٔ سه ساله تعلیمی شاگر دان مکاتب آمـاده ساخته است .

که (۲٤) نوع ان مربوط تدریسـا ت ابتدایی و (۹۲) نوع ان متعلق به تدریسات ثانوی میباشد .

بر اساس پلان مجوزهٔ طبا عتی سا ل ٤۹ برا ی یك دورهٔ تعلیمی سه سا له آینده از جمله یك صد نوع کتا ب کـه تـیراژ مجمو عی ان به (۵۵۰۰۰۰۰) کاپی با لـغ میشود در طو ل چهار ماه او ل سـا ل ۱۳٤۹ (٦۵) نوع کتا ب به مطبعه تسلیم‌داده است و عنقریب کتب باقی مانده نیـز بـه مطبعه سپرده میشود .

۲ - ریاست تالیف و ترجمه کلیه کتب درسی را عندالمو قع به کمیسیو ن ها ی مرکب از اهل خبره و صاحب صلا حیت میسپارد . تا در زمینه تجدید نظـر بعمل آرند . روی این منظور در سا ل گذشـته

کمیسیون های مختلف از قبیل کمیسیو ن غور بر کتب دنیا ت، مکتب جغرافیا کتب ریاضی وعلوم طبیعی ، قرائت های پشتو و دری وکمیسیون غور بر کتب تاریخ دائــر ویك عده کتب درسی را مطابق ایجابا ت عصر وزما ن تعدیل ، تصحیح و یا جدیداً تالیف کرده اند .

۳ ـ نشرا ت ذیل نیز تحت نظــر و رهنما یی ریاست تالیف وترجمه انتشار میبابد :

الف ـ مجله عرفان : که بانشر مضامین تربیتی ـ علمی وادبی بر ذخایر فکــری ومعنو ی معلما ن و شاگردا ن معار ف می افزاید وازین طریق در زمینه غنا ی فرهنگ ملی خدمت نمایند .

ب ـ مجله بخوان وبدان : این مجله در راه تعمیم و انکشا ف سواد خد ما ت قابل قدری را انجام داده است .

ج ـ اخبار عرفان : این نشر یه در هر پانزده روز خبر های مربوط به موسسا ت عرفانی و پیشر فت وانکشا ف معار ف را نشر می نما ید .

د ـ بو لتن جغرافیای :

این بولتن ماهانه مطالب تازهٔ پیرا مــو ن جغرافیا به خوانند گا ن تقدیم میکــند . مضا مین ان از طر ف متخصصان جغرافیه پو هنځی ادبیا ت و علو م بشر ی تهــیه گردیده واهتما م طبع و نشران را ریاست تالیف وترجمه به دوش دارد .

پروژه تجر بی سواد حیا تی :

ساحه فعا لیت این پروژه محدود بــه تامین اهدا ف ذیل است :

۱ ـ تمثیل طریقه های سالم تطــبیقی ساختن سواد بمنظور کسب مــوئو یت و نافعیت در حیا ت مرد م ، تهیه مــواد و لواز م تدریس سواد تطبیقی واستفا ده از وسائل دیگر مانند رادیو وغیره .

۲ ـ تهیه پر سو نل فنی برا ی پیشبرد این پروژه و پروگرا م های که در آینده علیه بیسوادی در نظر است . علاوه بران پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی با مرکز وقایه صحت حیوانا ت که در بغلان به کمك (اف ـ ای ـ او) دائر است نیز همکار ی خوا هد کرد .

طرز العمل عمو می پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی شامل سه قسمت است :

توسعه سطح حیا ت مردم دهات .

ارتقاء سطح زرا عت

تعمیم سواد

هکذا پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی در بهبود صحت و حفظ الصحه مردم دها ت نیز مکلفیت دارد .

پروگرام کار واجراآت پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی :

مراحل کار این پروژهٔ بنا بر ایجابا ت اصولی متکی بر مرا حل کار پروژهٔ تجر بی زراعتی وزار ت زرا عت است .

کتاب اول رهنما یی تدریس حسا ب و کتاب دوم ان برا ی استفاده معلمین سواد ترتیب گردیده که ازان جمله کتاب دو م به طبع رسیده و کتا ب اول نیز عنقریب آماده طبع میشود . همچنین کتا ب قرائت بصورت مصور به همکاری کار کنا ن پروژه سواد حیاتی تدوین وطبع گردیده .

از طرف دیگر نگار ش کتا ب درســی حساب برای استفاده مشمو لین کورسها ی اکابر نیز تد و ین و توسط ادا ر ه سمعی و بصر ی طبع شده . در عین زما ن یك تعداد کتب دیگر نیز بسویه مشمولین کور سهای اکابر در بارهٔ موضو عا ت مختلف بهمکاری این پروژهٔ ترجمه شده است که یك تعداد آنها زیر چاپ میباشد هکذا بمنظور رهنمایی معلما ن کتا ب دیگر ی بنام (رهنما یی تهیه واستعما ل وسائل بصر ی تدریــس) در (۱۵۳) صفحه توسط پروژه سواد ترجمه گردیده که اکنو ن طبع ان جریا ن دارد از طرفی هم پلان تهیه یك تعداد پوستر ها ی مورد ضرور ت پروژه مبارزه با بیسوا دی طرح گردیده و تحت رسامی می باشد .

در بادام باغ کو هدامن مر کز تربیتی پروژه زرا عتی وزار ت زرا عت میبا شد و در یکمده مراکز دیگر همکاران اداره مبارزه با بیسوادی مربوط وزار ت معار ف موضوعات مربوط به سواد تطبیقی را به مشمو لیــن کورسها ی ان موسسه که عبــار ت از مامورین ترویج ، عاملان کو پرا تیف ها ی زراعتی و منتظمین با نکهای مر بــو طـه پروژه می باشند تدریس کرده است .

در ساحه پروژه (پکه) مربوط کو هدا من پس از (مطالعات زیاد در خزان سا ل۱۳٤۸ مطابق به پروگرام معینه (۱۸) کورس سواد آموزی دائر گردیده .

تعلیمات سمعی وبصر ی :

برای بهتر ساختن کیفیت تعلیم واستفاده از وسائل سمعی وبصر ی که یك امرنهایت مفید است شعبا ت اختصاصی موسسه سمعی‌وبصر ی فعا لیتها ی ذیل را انجا م داده است :

الف : ریسرچ و تدقیق :

۱ - ریسرچ در قسمت مد ل ها ی بیالو جی از پلاستیك ، سمنت وغیره .

۲ - ریسرچ در قسمت کره ها ی مجسمه ونقشه های براعظم اروپا بطور مشر ح .

۳ - ریسرچ در قسمت ترکیب رنگها از مواد محلی وماشینها ی پر نتون گرا ف و تهیه ان .

٤ - ریسرچ در قسمت کتب ساینس به سویه متوسطه وتهیه یك سیت نمونه ان .

٥ - ریسرچ در قسمت مواد درسی ا ز قبیل چوت ها ، لوازم سر گر می اطفال ، تخته های سلیت وغیره .

ب : تهیه مواد :

۱ - تهیه‌بیست و چهار قلم مواد درسی برای دارالمعلمینها و تهیه بیست و پنج عدد ماشین پر نتو گرا ف برا ی مکا تب وتوزیع ان .

۲ - تهیه یك هزار و چهار صدقطعه‌نقشه براعظم افریقاء و پنج عدد نقشه بر جسته افغانستان .

۳ - تهیه هفتاد عدد مد ل های مقطع جلد وموی ومد ل های سلولها .

٤ - تهیهٔ بیست عدد مد ل قسمت خار جی وسی عدد قسمت داخلی سرانسا ن.

٥ - تهیهٔ بیست عدد مدل کرده و مثا نه وتهیه یك صد عدد نمونه مد ل های‌بیالوجی.

٦ - تهیهٔ پنجاه عدد مد ل های نظا م شمسی .

۷ - تهیهٔ یك تعداد چار ت ها و مواد ملحقه قالین برای شعبا ت سمعی وبصری ولایات .

۸ - تهیه یکصد قطعه چار ت تعین‌اوقات ممالـك .

۹ - تهیه یکصد قطعه چار ت تسعیر سیستم متریك .

۱۰ - تهیه بیست قطعه چار ت نظا م شمسی .

۱۱ - تهیهٔ کتب سیانس برای مکا تب ابتدایی .

ج : نمایش فلمها ی تعلیمی وتربیوی درمکاتب مرکز وولایات تو سط د ستگا ه سینمای سیار .

علاوتا در شعبه خطاطی ، طبا عتی و عکاسی لوائح و فور مه ها ی متعددخطاطی وطبع شده ویك تعداد عکسها از مکا تب و مراسم عرفانی تهیه گردیده است .

ورزش وترتیب بدنی :

بمنظور تامین منافعی که ورزش درتقویه وتربیه جسمی ورو حی جوانا ن دارد فعالیت های آتی در زمینه صور ت گرفته است :

فعالیت های فنی ششماه اول سال ٤۹:

۱ - تهیه وترتیب پروگرامها ی ورزشی صبحانه که از طر ف رادیو افغانستا ن‌همه روزه نشر میگردد .

۲ - اعزام یك هیئت ده نفر ی مفتشین برای معاینه وسروی میدانهای‌سپورت‌مکاتب.

۳ - تهیه و ترتیب نقشه های میدانهای مکاتب ذکور واناث .

٤ - ترتیب دعو ت از تیم فـو تبـا ل قندهار برای یك سلسله مسابقا ت .

٥ - تور نمنت مسابقا ت آزاد پهلوا نی بین تیم معار ف و کلپهای آزاد .

٦ - تشکیل یك تیم پهلوا نی نوآموزان،

۷ - تشکیل یك تیم پهلوانی کو د کا ن.

۸ - تورنمنت مسابقا ت سپور تـها ی اجتماعی مکاتب معار ف به سیستم لیك .

۹ - تورنمنت مسابقا ت سپور تهـا ی اجتماعی مکاتب اناث .

۱۰ - تشکیل تیم های منتخبه معار ف برای مسابقا ت جشن استر داد آزادی .

۱۱ - تهیه و ترتیب پروگرام ها ی رسم گذشت ورزشکاران ، نمایشا ت جمناستیکی برای جشن استر داد استقلال وطن .

۱۲ - ا فتتاح کلپ پنگپا نگ معا ر ف

۱۳ - تو زیع بعضی نشر یه وپامفلیتهای سپور تی .

۱٤ - افتتاح کلپهای ورزشی در ولایات قند هار ، ننگرهار ، پروان و قند و ز .

فعالیت های خارندوی :

توام به روشس بیـــن المللی جمعیت خارندوی افغانستان در یونتهای مختلف خارندوئی یعنی زمرك ، شبیگنوال وپالندوی ودرجمعیت خارند و ثی پسرا ن و همچنین در یونت های زرکی ، هوسی ، و غرخـی در جمعیت خارندوی دختران از نظرتشکیلات دسته ها تروپها و چوغه هـا و در بلو ك های متعدد وواحد های مربوط بدو اصلاحات وتر میما ت لازمه در تمام مکاتب مرکز و ولایات صور ت گرفته و هم ازدیاد قا بل توجه دران بعمل آمده است . همچنا ن لیدر ومعلمان مسلکی تعلیما ت مسلکی یونفورم وکار ت های عضو یت ، بیج ها ، ساما ن ولوازم تطبیقا ت مسلکی نسبتا تکـمیل شده است بمنظور اجرا ی عمــــلیا ت خارندوی تقسیم اوقا ت وپروگرا م هـا سنجیده شده است در عین حال اعضا ی پالندوی های رضا کار از نقطه نظر تعداد وکورس های مسلکی شکل بهتری را بخود گرفته ومرکز این اجتما عا ت پالندو ی ها در دهمزنك میباشد که بهمکار ی و کمك پوهنتون کابل بدستر س پالندو ی هـــا گذاشته شده تا در آنجااجتماعات‌وکورسهای مسلکی خود را دائر سازند .

باید گفت که یك نفر متخصص خارندوی دختران به کمك ممالك عضـو از حـــوزه اسکند ناوی برای مد ت یك سا ل به‌حیث مربی با خارندوی همکاری نموده و یك‌کتاب درسی برای خارندوی د ختران طبع و نشر کرده است یك نفر متخصص دیگر بمنظور کمك به خارندوی از طریق ایشیا فوندیشن استخدام گردیده تا در مورد طبع نشرکتب درسی برای خارندوی پسران اقـداما ت و فعالیت نماید . اعضا ی خارندوی‌وپالندوی در مرکز وولایا ت برا ی اجرای هر گو نه خدما ت اجتماعی ، کمك و معاو نـت بـه عمومردم ، موسسا ت و دیگر شعب مانند ښاروالی ها ، ترافیك ، اطفائیه ، پولیس ، مکاتب، وزارت خانه‌ها ، موسسات خیر یه روزنتون ، مرستون وغیره چه به شـــکل انفرادی وچه بصور ت دستجمعی حاضر و آماده بوده و خدماتی را در ین راه انجـا م داده اند .

انجمن همکاران خارندوی که به ابتکار و پیشقد می پالندو ی های پو هنتو ن کابل در مرکز تاسیس گردیده . در ان یك عده شخصیت های مهم طبقا ت مختلف افــراد خیر خواه و نیکو کار حاضر شده و عـده هر گونه کمك ها را به خارندوی داده اند. شرفیا بی اعضا ی بورد اجرائیه این انجمن بحضور اعلیحضرت معظم همایو نـــی از بزرگترین افتخارا ت این انجمن اســـت همچنین ملاقا ت بورد اجرائیه بحضـــور جلالتما ب نور احمد اعتمادی صدراعـظم و دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معارف یقیناً فعا لیت و علا قمند ی‌خارندوی ها را به مسلك وانجام وظیفه مضا عـف گر دانیده است .

رهنمایی مسلکی درسی وتـــر بیـو ی شاگردان :

رهنمایی شاگردان در زمینه تعلیم وتربیه یك امر ضرور ی است از ین رو مدیریت عمو می رهنما یی در چوکا ت وزار ت‌معارف تشکیل و سر از اول عقرب۱۳۴۸ بفعالیت آغاز نموده است که اجراآت آن ذیلاخلاصه میشود :

۱ ــ برای مدیران و آمرا ن مکا تـب سیمینار یك هفته ای دائر گردید که در ان ۲۳ نفر از مدیران لیسها ی مر کز اشتراك داشتند .

۲ ــ پروگرام های رهنما یی در پنج‌لیسه مرکز آغاز گردیده و هم شش نفر از جمله معلمان ورزیده لیسه های استقلال ،حبیبیه رحمان بابا ، ملالی و لیسه عایشه درا نی درین کورس شامل شدند این معلما ن برای مدت دونیم ماه یك کورس مستعجله راتحت نظار ت مدیریت عمو می رهنما یی و بـه همکاری پو هنتو ن کابل تعقیب نمودند و پس از فراغت از کورس بحیث سر معلمان رهنمایی مکاتب مقرر شدند .

۳ ــ گرچه در سا ل ۱۳۴۸ پرو گرام های رهنما یی بصور ت تجر بو ی آغـاز گردیده بود اما برای اینکه در سا ل ۱۳۴۹ این نوع فعا لیت ها انکشا ف داده شود فیصله شد که چند نفر از جمله لیسا نسه

هاییکه دارا یی تجر به معلمی نیز با شنند تحت تربیه گرفته شو ند . رو ی ایـــن امر یك پروگرا م پنج ماهه کور س‌مقدماتی برای گروپ دوم رهنما یی با همکـــار ی پوهنتون کابل طر ح گردید و از جمـــله کاندیدان (١٦) نفر برا ی کور س انتخاب شدند ، این کورس بتاریخ پنج‌اسد افتتا ح گردید و در ان راجع به موضو عا ت‌روحیات مردم شنا سی ، تکنیك های رهنما یی و غیره از طرف متخصصین تدریس میگردد .

امور صحی شاگردان معار ف :

چون تامین صحت اطفا ل و جـــوانا ن مکاتب در ارتقاء واعتلای سو یه تعلیمی‌آنها تاثیر بارزی دارد . بنا بران وزار ت‌معارف توام بانکشا ف وتوسعه روز افزو ن مکاتب به مسائل صحی نیز عطف تو جه نموده و در چوکا ت وزار ت معار ف ریا ست امور صحی را تاسیس کرده است فعا لیت صحی این ریاست علاوه از مر کز در ولا یا ت‌نیز توسعه یافته است و اکنو ن با یك‌شفاخانه مجهز با بستر و یك عملیا ت خانه کو چك برای اجرا ی عملیا ت صغیر آماده گردیده وضمنا دارا ی سرویس های جرا حی،نسایی چشم ، گوش و گلو ن ، داخله ، اطفا ل، جلد ی ، عقلی وعصبی ، دندان واتاقها ی پانسمان ، واکسناســـیون ، اکســـریـــز و لابراتوار می باشد .

درفصول مختلف سال یك تیم مجهز طبی تحت سرپرستی ریاست امور صحی به‌ولایات کشور سفر نموده واز وضع صحی طـــلا ب وارسی می نما یند چنا نچه در نیمه سا ل گذشته از معار ف پکتیا و در سا ل جار ی از ولایا ت کندز وارسی و برای ســـرو ی صحی طلاب معار ف ولایت غورا ت اکنو ن آماده گی گرفته شده است تعداد متعلمین ومتعلما ت مکاتب مختلفه ایکه در جریا ن سا ل گذشته و امسا ل تدا وی شده اند حسب آتیست :

١ ــ کسانیکه ادویه گرفته اند (١٩٥٢٩٥) نفر

٢ ــ تداوی شدگان امراض جلد ی ١٦٢٩ نفر

٣ ــ تداوی‌شدگان‌فارس ٢٥٨ نفر

٤ـ تداوی شدگان توبرگلوز ٥٦٨ نفر

٥ ــ تداوی شدگان د یفتری ١٤ نفر

همچنان (٦٩٦٤) نفر متعلمین مصا ب به مرض چیچك و (٦١٧٥) نفر مصا ب به مرض محرقه تطبیق واکسنا سیون شده اند .

تعمیرا ت معار ف :

ریاست تعمیرا ت معار ف که متکفل امور ساختما نی معار ف است از نیمه سا ل ٤٨ الی نیمه برج اسد سا ل ٤٩ اجراآت آتی‌را نموده است :

١ ــ ترتیب و ترمیم (١٠٥) قطعه نقشه استندرد و غیره برا ی مکاتب ابتدا یی ، ثانو ی و مسلکی .

٢ ــ نقشه های که برای سا ختما ن های مرکز وولایا ت ارسا ل شده (١١٣) قطعه .

٣ ــ ترتیب بر آورد های اولیه وثا نی ١٧٤ تعمیر .

٤ ــسروی (١٠) باب مکاتب در ولایات .

٥ ــ ترمیم وساختمان ٣٥ باب‌مکتب‌جدید.

٦ـ تعمیر جدید لیسه نجات که مصارف مجموعی آن بالـــغ به (١٣٧٤) ملیون مـــارك گردیده اســـت که از جمله (٩٣٧)ملیـــون مارك آن از طرف حکومت فدر الی المان و (٤٣٧)ملیون مـــارك آن از بـــودجه وزارت معارف تمویل میشود .

امـــور ساختمانی این پروژه از طـــرف حکومت فدرالی ألمان (ا تحادیه کمپنی‌فلیپ هـــولزمن) و دســـتگاه ساختمانی افـــغانی صورت میگیرد .

کار مرحله اول و دوم ساختمانی این‌پروژه تااخیر سال ٤٩ به پایه تکمیل خواهدرسید

٧ـ تعمیر جدید لیسه استقلال که مصارف آن به کمك بلاعوض دولت فرانسه صـــورت میگیرد . کار ساختمانی این‌پروژه به کمپنی اونیماك محول شده است و مراقبـــت ان از جانب نماینده صندوق و مرکز هـــمکار ی اقتصادی فرانسه بعمل می آید .

کار ساختمانی این پروژه دو سا ل را در بر خوا هد گرفت .

وزارت پلان

وزارت پلان که بحیث یك هسته مرکزی در ا نسجامو تو حید ا مور ا قتصادی و اجتماعی کشور دارای دو و ظیفه عمده یعنی طرح و مراقبت از تطبیق پلا نهای انکشافی میباشد ، فعالیت عمده آن حسب ذیل خلا صه میگر دد .

درسال ۱۳۴۹ عواید و مصارف دو لت ر ا مورد سنجش د قیق قرار داده و با استفاده اعظمی از منابع دا خلی و خارجی سعی‌نمود تا اندازه سر مایه گذاری را بیشتر د ر پروژه های متمر کز سازد که تسر یـع در مدت بهره برداری آنها بو قوع پیـو سته و تو لیدات دا خلی بخصو ص مواد ارتزاقی را افزایش د هد .

متکی باین ا صل اندازه سر مایه‌گذاری درسال ۱۳۴۹ بیشتر بالای پروژه هـا ی بزرگ ا نتقالی مانند کانال ننگر هـا ر ، سرده ، پروان ، تفحصات پطرول ، سروی جیالو جی معادن ، فا بریکه کود کیمیاوی، سرك پلخمری، مزار ، شبر غان ، تاشکذر مزار شریف و غیره که تقریبا (۳۹)فیصد مجموع بود جه ا نکشافی سال ٤۹ را احتوا میکند متمر کز سا خته شد . تو ام بـا تخصیص منابع بیشتر در همجو پروژه ها سر مایه گذاری در پروژه هـای د یگـر انکشافی ، مانند توسعه پرو گرام کند م ، پخته و پروژه های کو چك تو لید ازنگاه بلند بردن مواد ار تزا قی به پیمانه بیشتر صورت گرفت .

گرچه درسال ۱۳٤۹ وزارت پلا ن نسبت تاخیر در تصو یب بود جـه در شو ر ی نتوا نست از تخصیصا ت پیشبینی شد ه استفاده کلی بعمل آ ورد . مگر با آنهم با تعدیلات در مصارف پروژه های انکشا فی استفاده اعظمی را از تخصیصات پیشبینی شده بد ست آورده و باعدم کا هش د ر عرضه پو لی از ر کود ا قتصادی تا اندازهٔ لازم جلو گیری بعمل آورد . تمو یل‌پروگرام های ا نکشافی که بیشتر متکی به قرو ض ا مداد و کمك های تخنـیکی مـیبا شد . وزارت پلان درین قسمت ا قدا مات قابل ملا حظه را درساحه ا ستفاده موثر ا ز ین منابع درسال ۱۳۴۹ و هم تو سعه‌آن برای سالهای آینده بعمل آورد .

چنانچه برای تو زیع مجدد کمك سرمایوی آلمان در پرو ژه های مورد نظر مذا کرا ت صورت گرفت و پرو تو کولی برای انتظام بهتر آ ن بیـن طر فـین به‌ا مضاء ر سید همچنان جهت تدارك عواید بیشتر بر ا ی بودجه دو لت از طریق‌تورید مواداستهلاکی از اتحاد شوروی ا قدا مات لازم بعمل آمد که در نتیجه آن در اندازه ا ستفاده ا ز ین کمك برای سال ۱۳۵۰ افزا یش صو ر ت خوا هدگرفت بهمیق تر تیب قر ضه ۳ ر ٥ ملیون دالر برای پروژه گور کان از با نك آسیائی و ٥ ملیون دالر ازبانك جهانی برای بانك زراعتی بدست آ ورده شد .

در خواست ا مـداد سر مـایـوی برای پیشبرد پرو گرام لین ا نتقالی برق کجکی به بانك آسیائی سپاریده شد. مذا کر ا ت قر ضه جدید برای تو رید ٥۰ هزار تـن گندم از امریکا به مر حله نها ئی ر سید. مذاکرات با مقا مات د نما ر کی جهت‌تدارك یك کریدت طویل ا لمدت به مبلغ ۷ ر ۲ ملیون دالر جهت ا حداث مسلخ‌ها ودیگر پروژه های صنعتی و زراعتی جزیان داشته و نتایج این مذاکرات قناعت بخش میباشد مذاکرات برای ا خذ کریدت مساعدازحکومت انگلستان جهت ا حداث د ستگاه تـهیـه مـواد تغذیه مواشی وپروژه هـا د یـگر صورت گر فت . جهت ا صلاح و بهبو د وضع ما لداری کشو ر با بانك جـها نـی مذاکرات صورت گرفته و در نتیجه آن بانك مذ کور آ مادگی خودرا برای کمك د ر ین سا حه نشان داده ا ست . پیشنها دا ت لازم جهت جلب کمك سر مایوی به حکومات فرانسه ، چکو سلوا کیا و بلغاریا سپاریده شده ا ست .

جهت تسریع و تطبیق بهتر پرو ژه های انکشافی از امداد تخنیکی ا ستفاده مو ثر درساحه ا ستخدام متخصصین خـارجـی و تربیه پر سو نل ا فغانی ا جراآت لا ز م بعمل آمده ا ست .

روی این ا صل به تعداد یکصد بو رس تعلیمی و تربیوی از ملل متحد ونمایندگی های مر بوط آن ا خذ و بدسترس دوا یر مر بو طه گذا شته شده‌است . به تعداد۱۸۰ نفر متخصص ازطریق‌اداره ملل‌متحداستخدام ودر پروژه های مربوطه از آنها استفا د ه بعمل آ مده از موسساتی مانند کیر مدیکو وخدمت گاران صلح امریکا و غیره‌موسسات کمك د هنده ممالك دوست باندازه ٤٦٥هزار دالر درساحات مختلف کمك بلا عو ض‌گرفته شده .

در تحت پلان کو لمبو از حکو مت‌بریتانیا در حدود ۳۰ بورس تعلیمی حا صل‌وتوزیع گردیده وهم پنج‌نفر متخصص ازین حکومت درپروژه های مورد نظر ا ستخدام گردیده .

از امداد تخنیکی جمهو ریت ا تحادی‌آلمان در پروژه زراعتی و جنگلات ولایت پـکتیا استفاده بعمل آ مده ، در خواست کمك از سایر ممالك ما نند ها لیند ، ا یتا لیـا، فرانسه ، دنمار ك صور ت گرفته ،از بورس های تعلیمی جمهو ریت متحد عرب ، ترکیه یونان ، عراق و ا تحاد شوروی برای رفع نیاز مندی های دوایر مر بوطه استفا د ه بعمل آ مده چنانچه به تعداد ۸۲ بورس از اتحاد شوروی و به تعداد ٤٠ بورس ازممالك اروپای شر قی در خواست و به دوایرمربوط تو زیع گرذیده ا ست .

ازبانك ا نکشاف آسیائی ا مدادتخنیکی طور کمك بلا عوض درساحه های ذ یـــل مطالبه گر دیده :

۱ ـ مبلغ ٤٤ ـ هزار دالر برای احداث پارك صنعتی درکابل .

۲ ـ مبلغ ۲٦٤ هزار دالر برای مطالعات سکتور زراعتی کشور .

۳ ـ مبلغ ۱٦٠ هزار دالر برای کنترول سیلاب در دروازه پروژه کجکی .

٤ ـ مبلغ ۳۷٠ هزار دالر برای پرو ژه گورگان وچار دره .

علاوه برکمك های‌متذکره برای‌طرح‌یك‌پلان طو یل ا لمدت واسا سی برای آبرسانی و بد رفت های شهر کابل در خواست تقد یم وطی آن کمك بلا عو ض ملل متحد در مورد مطالعه و دیزاین شبکه آ برسانی پرو ژ ه خیر خانه ودیگر نقاط کابل مطالبه گردید . همچنان طرح ما ستر پلانی برای سیستم بدرفت کابل صورت گر فته که در زمینه کمك های سایر مملکت جلب خوا هد شد . در نتیجه این ا قدام ا خیرا کمك ملل متحد به اندازه ۷٥٠٤٠٠ دالر بدست آ و ر د ه شده .

همچنان در ا ثر در خواست مبنی بـــر انکشاف حوزه کنر ها درساحات تعلیم و تر بیه جنگلات ، صنایع کوچك ، زرا عت صحت مواصلات و توریزم‌به‌اندازه ۸۹٦۳٠٠ دالر کمك بلا عو ض از ملل متحد حا صل گردید .

علی ا لر غم ا ین همه پیشرفت ها بازهم وزارت پلان در قسمت ارزیابی درست‌پروژه های ا نکشافی واستفاده اعظمی از کمك‌های خارجی چه در مر حله طرح و چه در مرحله تطبیق ا هداف ا نکشافی به مشکلات‌مواجه بوده ا ست بغر ض رفع ا ین مشکلات در قدم اول وزارت پلان متو جه ا صلا حا ت اساسی در ا حصائیه های مو جوده گردیده وبغرض ا جرای این منظو ر از یکتعد اد متخصصین خارجی و دا خلی د عوت نمو د تا معضله های احصائیوی ا فغا نستان‌وطرق حل آن را مورد بر رسی د قیق قرار د هد. با ساس این مطا لعات یك کمیتـــه عالی احصائیوی که مرکب از اشخا ص نـخـبـه علمی دا خلی ووارد در مسایل ا حصا ئیه میباشد تشکیل گردید تاراپور ها ونظریات متخصصین خارجی را غور نموده ودر زمینه تصا میم لازم ا تخاذ و به وزارت پـلا ن بسپارند .

توام با مد نظر گرفتن این مـــو ضو ع اصلاحات لازم در روش های ا حصا ئیوی وزارت پلان صورت گرفت . بغر ض تمثیل نتایج تتبعات وتحقیقات اقتصادی ازیکطرف

وتعقیب جریان ا مور ا قتصادی از جـا نب د یگر مر کزی بنام اداره ا طلا عات د ر وزارت پلان تا سیس گر دید که د ر ین مر کز گراف ها و ار قام تحلیل او ضاع اقتصادی بصورت گرا فیك ارائه گر دید ه است .

تحلیل یك قسمت سر وی نمونه و ی ولایت پروان و قند هار تکمیل و را پو ر مفصل راجع به عواید فنی تر کیب نفو س و مو لدیت زراعتی در ولا یت متذ کر ه ترتیب گردیده .

برای تو ضیح و ضع ا قتصادی کشو ر وزارت پلان نشر یه ای بنام (گز ا ر ش ا قتصادی) نشر نمود که او لین شم ار ه آن در نیمه اول سال ۱۳٤۹ مورد استفاده دوایر مر بوط قرار گرفت .

برای جذب بیشتر کمك های خا ر جی و استفاده مو ثر ا زین منبع پیشنهاد تا سیس یك هسته مر کزی برای تر تیب پروژه ها به حکو مت ارائه گردید . حکو مت تا سیس این هسته را منظور و فعلا مسایل مر بوط بهتر تیب لایحه و تشکیلات آن تحت‌مطالعه میبا شد .

چون پلان سوم ا نکشافی روبه ا ختتام بوده و درسال ۱۳۵۱ پلان چارم اقتصا د ی کشور به معر ض ا جراء گذاشته میشود . وزارت پلان از مدتیست که مطالعات لا ز م در مورد تحلیل و ضع ا قتصادی و اجتماعی کشور قبل از پلان چهارم انجام داده و در روشنی آن معلو ما تی در مورد ا هدا ف پلان چهارم باتدابیر ا ساسی که در را ه ر سیدن باین ا هداف از طر ف حکو مت اتخاذ میگردد برای آگا هی حکو مت آماده نموده ا ست .

باید متذکر شد که کلیه مطالعات‌وتتبعات درین قسمت خلاف ر و ش های گذ شتـه نخست توسط کارکنان ا فغانی صورت‌گرفته وبعدا نظریات متخصصین خارجی و ز ا ر ت پلان در مورد آن بدست آمده .

درپر تو این معلو ما ت پیشنہا دا ت مربوط به و ضع مالی مو جوده ، پیشبینی آن در آ ینده و طرق استفاده ا عظمی ازین منبع و تدابیر ا ساسی برای ر سیدن بـه اهداف مشخصه پلان چهارم به حکو مـت تقدیم گردیده ا ست .

وزارت مالیه

درپر تو این مفکوره که تصا میم ما لی محرك کلیه او ضاع ا قتصادی و اجتما عی جوا مع میباشد وزارت مالیه آرزو دارد تا به استعا نت از تصا میم مالی سالم قدمهای متین و مو ثری در راه ا نکشاف عمو می مملکت بر دارد .

آنچه مو قعیت کنونی کشور ما را ا ز گذشته ا ختلاف مید هد همانا تحول نمودن شرایط ا ست به نحوی که حکو مت بـــا و ظا ئف حساس تر در بـرابر او ضا ع پیچیده تر قرار میگیرد . زیرا ا کنون موقع آن ر سیده تا به پیروی از تحول عصر و زمان و شرایط محیط خو یش طوری حر کت نمائیم که نتائج ا قدا مات ما ضا من مصالح عمومی و منافع آ ینده با شد . او ضا ع کشور ما لزوم تصا میم ا قتصادی و ما لی را وا نمود میسازد که بصورت طویل المدت اسباب تو سعه محصو لات ا جتماعی وتزئید عواید ملی را آ ما ده سازد .

به اساس نظریه علمای ا قتصا د که‌علت عقب مانی کشور های کم ر شد بیش تـر مربوط نا رسائی های سیستم ما لی‌واقتصادی آنها میباشد و زارت ما لیه نیز باین‌واقعیت پی برده ا ست . چنانچه محدودیت و سائل مادی بالای تشبثات مالی دو لت طوری فشار آورده که حکو مت کمتر مجال یافته تابرای رفع مشکلات روز مرهٔ مالی به ا قدا ما تی

دست ز ند که اثرات مداوم وسود مند ی رابالای حالت فعلیه و آ ینده اقتصاد ملی وارد نماید . بر خلا ف ا کثر از تصا میم مالی ما بالخا صه در مورد عوا ید ومصارف آنچنان بوده که بیشتر بمنظور تطمین‌حوایج فوری و ر فع مشکلا ت آنی صو ر ت گرفته است .

در مر حلهٔ که ما ا مروز قرار دا ر یم بایست کوشش خسته نا پذیر وزارت مالیه همین باشد تا تزئید عواید و حجم مصارف دو لت را با تو سعهٔ روز افزون فعا لیت های ا قتصاد فردی و صعود عوایدخصوصی همنوا سازد .

به پیروی از مفکورهٔ فوق کو شش میگردد تاوزارت مالیه از راه فعال سا ختن وا حد های ا داری که عبارت از ریاست هـا ی گمر کات عواید ، خزا ئن ، بـو دجـه ، محا سبات ، اداری ، تفتیش ، تقا عدوغیره شعب فرعی میباشد در راه تو صل‌باهداف فوق نایل گر د د .

ا ینك راپور ا جراآتی وزارت ما لـیه که در چو کات وا حد های ا داری آن‌وزارت صورت گرفته تقدیم میگر د د :

تر تیب و ا نسجام ا مور بو د جه عادی وانکشافی که از و ظا ئف ا ساسی وزارت مالیه بوده در سال ٤٨ و٤٩ بو قت و زمان و متکی به مواد قا نون صورت گر فته واز راه حکو مت به شورای ملی تقدیم گردید.

بمنظور تقویهٔ بودجه دو لت و پیروی‌ازین عقیده که اتکاء به مالیات سیستم اقتصا د سالم وازنظرتامین عدالت مالی قناعت بخش میباشد پروژه های مربوطه به تقویه مالیات اراضی و ما لیات مواشی تصنیف و بسه پارلمان سپرده شد .

بغر ض ا نکشاف بنیه عا یداتی دو لت تدا بیر ا صلاحی مانند تکمیل قا نون‌گمرکات وتعدیل تعرفه ها ی گمر کی ر و ی د ست گرفته شده که عنقریب جهت طی مرا حل ا صولی به مقا مات ذیصلاح ارائه میگردد .

همین طور بمنظور کنترول دقیق مصارف دو لت که در پر تو یك سیستم متمرکز و مجهز محا سباتی ا مکان پذیر بوده میتواند از طریق ا فتتاح کور س های محا سبو ی و تربیه پر سو نل مسلکی تجاو یز مو ثر ا تخاذ گر د ید ه ا ست .

همچنین و سائل مو جودی ا موال مربوط به تحو یلخا نه های دو لت طوری فر ا هم گردیده که یکمقدار ز یاد ا موال خا ر ج از استفاده مانند عراده جات و غیره سا ما ن به لیلام سوق داده شده وازین ناحیه‌ملیونها افغانی بد ست آ مده ا ست .

بتاسی از مفکوره دو لت جهت ر فا هیت ما مورین متقا عد در راه از دیاد و اجرای معا شات آنها ا قدا مات سو د مندوقناعت بخشی صورت گرفته ا ست .

امور حسا بات و طلبات سا بقه وتحصیل با قیات که مشکلات روز مره را ایجاد میگرد حتی الامکان بسر عت لازمه تصفیه گر دیده و میگر دد . در تفتیش ا مور محوله‌وارسی احوال مامورین تو جه خاصی بعمل آورده شده و درین راه همواره از طریق تشو یق مادی و معنوی ا قدا مات میشود .

وزارت تجارت

وضع تجارت خارجی ا فغا نستا ن :

وزارت تجارت به تعقیب مساعی وفعالیت سالهای گذشته در ۱۳۴۹ نیز سعی نمود . تاتجارت خارجی که مشتمل از معا ملا ت وارداتی ، صادراتی ، ترا نزیتی وانکشاف توریزم است بو سیلهٔ فرا هم آوردن تسهیلات در فروش و معرفی محصولات ا فغانی رونق بهتر گرفته و در ز مینه خدمتی به ا قتصاد ملی مملکت شود . طوریکه خوا نند گا ن گرامی د افغانستان کا لنی اطلاع دا ر ند مار کیت های تجارت خارجی ا فغا نستان را منحیث مار کیت فــرو ش محصو لا ت صادراتی افغانی و مار کیت های تو ر ید وتهیه اموال را سه حوزه هند ، بار تر و آزاد تشکیل مید هد که در مورد مار کیت های مذکور معلو ما ت آتی تقدیم میشود .

الف : مارکیت هند :

نظر به موا فقتنا مه تجارتی ایکه درسال ۱۳۴۷ بین هیئات های ذیصلاح د و لـــت پاد شا هی افغا نستان و جمهو ریت هند بعمل آ مده ا ست در نظر است در سا ل ۱۳۴۹ درحدود ۳۶ هزار تن ترباروخشکبار بههندصادرگرددکه منجمله(۳٦هزارتن۲۵۰۰۰) هزار تن آن تر بار که مشتمل از ا نگو ر وانار و (۱۱۰۰۰) تن آن خشکبار شامل بادام ، پسته ، خسته ، کشمش ، ا نجیر شکر پاره ، آ بجوش و غیره میبا شد . هکذا بتاسی از موا فقتنا مهٔ قبلی هنگك ، زیره و نبا تات طبی شا مل مقدار فو ق نبوده بصورت مــازاد صادرات آن جــریــان خوا هد داشت بالمقا بل از هند چای، تار سند ، رخت باب ، ما شین آ لات زرا عتی ماشین های خیاطی ، با یسکل و غیره ا موال مورد نیاز تورید میگر دد .

عوایدیکه از درك فروش میوه جات افغانی ا مسال بد ست آ مد ه در حدود(یکصدو شصت ملیون) کلدار هندی تخمین شـــــده است باید علاوه کرد که وزارت تجا ر ت برای مرا قبت و جریان منظم تجارت متوسل به تدا بیری گردیده تا از یکطرف ر قابت مشروع در تجارت حمایه گردد واز جا نب د یگر تعهدات و مکلفیت های طرف افغانی که نا شی از موا فقتنا مه های تجارتی و پرو سیجر سالانه میـباشد ا یفاء شد ه بتواند .

ب: مارکیت حوزه بارتری :

ممالك شا مل این حوزه عبار تند ا ز اتحـاد جما هیر شوروی سو سیـا لیستـی جمهو ریت سو سیا لیستی ، چکو سلوا کیا جمهو ریت مردم چین ، جمهو ریت مر د م پو لیند ، جمهو ریت مردم بلغا ریا ، و جمهو ریت مردم فدرالی یو گو سلا و یا . تجارت افغانستان بـاین ممالك متـکی بـه موا فقتنا مه های تبادله اجناس و پر دا خت دو جانبه بوده و باساس این موا فقتنامه هاست که افغانستان با ممالك مــذ کو ر سالا نه پرو تو کو لهای تبا دله ا جنا س و قیم را عقد می نما ید .

معمــولا افغــانستان بـاین ممالك پختـه، پشم ، حبو بات رو غنی ، کشمش ، پوست چهار مغز و سایر میـوه جـات خشك ر ا صادر مینماید و بالمقا بل از مما لك متذکره ماشین آلات ، عراده جات و ترا کتور های زراعتی مواد ا نحصاری ، پطرول ، دیزل شکر و سایر ما یحتیاج و سا مان استهلاکی را تورید مینما ید . با ید متذکر شد که‌از عرصه چند سال باینطرف گاز منحیث یك قلم درشت صا درا تی به ا تحاد شو ر وی صادر میشود که بالمقابل از ا سعارماحصل آن در تا دیه قروض و تکتانه کرید ت های اتحاد شوروی که ا فغا نستان ازان جهت انکشاف ا قتصاد ملی خود در پروژه ها ی مختلفه بکار برده ا ستفاده میگردد . ناگفته نباید گذاشت که حوزه متذ کره د ر حدود ۴۰ فیصد حجم تجارت خارجی ا فغا نستان

را احتوا مینما ید . پروتوکولهای که د ر خلال این مدت برای تبادله ا موال عقـد گردیده حسب آ تیست پ

۱ ــ پرو تو کول تبادله ا جنا س و قیم برای سال ۱۹۷۰ بتـاریخ ۲٤ مـارچ ۱۹۷۰ به شهر مسکو ا مضاء گردید .

۲ ــ پرو تو کول تجار تی برا ی سا ل ۱۹۶۹ــ ۱۹۷۰ بین دو لت شا هیافغانستان و جمهو ریت سو سیالیستی چکو سلواکیا بتاریخ ۷ نوا مبر ۱۹۶۹ در پراك مـنعقد گردید .

۳ ــ مذاکرات تجارتی بین هیئاتافغا نی از تاریخ ۲۳ مارچ الی ۸ ــ ا پریل ۱۹۷۰ در وار سا صورت گرفته ا ست .

٤ ــ پرو تو کول تجارتی برای سال۱۹۷۰ بین دولت پاد شا هی ا فـغا نستـان و جمهو ریت مردم بلغاریا بتا ریخ ۱۹ــاپریل ۱۹۷۰ در کابل ا مضا گردید .

ج ــ حوزه آ زاد :

معا ملات تجارتی ا فغا نستا ن با مما لك شامل این حوزه در چو کات قا نونومقررات تجارتی ، گمرکی و اسعاری دا خل کد ا م قید و بسطی نبوده آزاد میباشد اینحوزه منبع مهم عواید اسعا ری ما نـنـد دا لـر امریکائی ، پو ند سترلنگ، فرانكسویسی مارك آلمانی و کلدار پا کستانی میبا شد هکذا پر دا خت ها با ممالك شا مل حوزه فا قد کدام قید در دا خل چو کات ومقررات نظارت ا سعاری مملکت صورت می گیرد .

وزارت تجارت و سایر منابع ذ یعلا قه افغانی همواره سعی می نما ید بازار ها ی مر بو طه این حو زه بروی ا متعه صا دراتی عنعنوی افغـانـی ، محصو لا ت د ستـی و حرفوی و هکذا محصو لات صنعتی ا فغانی و سایر پیداوار مملکت عزیز مفتوح گردیده و تو سعه یابد . ا ما معمو لا مار کیت های مر بوط باین حوزه نظر به ا قتصاد یا ت محیطی خویش ایجاب اشتهارات تجا ر تی را مینما ید که وزارت تجارت این ا مر ر ا مد نظر گرفته و همواره سعی می نما ید تا وسایل لازمه فروش ا متعه ا فغانی ر ا در ممالك شا مل ا ین حوزه تهیه بدارد کـــه منجمله میتوان از تا سیس فا بر یکـا ت تصفیه کشمش تذکر داد که بو سیله این دستگاه ها ا مکانات مزید فروش کشمش افغانی بصورت عصری در این مار کـیت فرا هم گردیده به منظور فرا هم آو ر د ن تسهیلات بیشتر برای تجار و مو سسا ت صا دراتی ووارداتی کشور در ما ر کیت های مختلفه شا مل این حوزه نمایندگیهای تجارتی تعیین گردیده که این نمایندگی ها معمو لا مربوط به بانك ملی ا فغان میباشد. منجمله نما ینده گی های دافغا نستان بانك در لندن و نیو یارك نما یندگی بانك ملی افغان در ها مبورگ (آ لمان غرب) لندن نیو یارك و همچنان نما یندگی بانك مذکور درشهر های مختلفه پا کستان قابل تذ کر میباشد پښتنی تجار تی بانك نیز بنو بـهٔ خود از عرصهٔ چندین سال باینطرف شبکه نما یندگی های خودرا در مار کیت ها ی مربوط این حوزه دایر و توسعه داده کـــه نمایندگی های بانك مذ کور در پا کستا ن هند آ لمان غرب ، فرانسه و جاپان قا بل تذکر میبا شد .

افغانستان به ممالك شا مـل حـو ز ه میوه تر و خشك ، پشم ، پخته ، قره قل قالین محصو لات صنایع د ستی ، رو د ه و غیره پیداوار مملکت را صا در مینما ید ممالك شا مل این حو زه ا ضا فه از ۵۰ فیصد حجم تجارت ا فغا نستان را ا حتوا مینما ید .

احصائیه صا درات ا فغا نستـان د ر سال ٤٨ و ۱۳٤۹

الف ــ مجمو ع صا درات عمو می پیداوار افغا نستان در کشور های بار تری و غیر بار تری درسال ۱۳٤۸ با لغ به ۸۱۹۱۷۱۰۰ دالر ا مریکائی میرسد که تفصیل آن قرار ذیل ا ست :

۱ ــ در کشو ر هند
۱۶۰۱۷۲۰۰ دا لر

۲ ــ د ر پا کستا ن
۵۳۶۳۳۰۰ د ا لر

۳ ــ در شور و ی
۳۰۷۵۰۶۰۰ دا لر

٤ ــ در ا مریکا
۲٤۷٤۷۰۰ دا لر

۵ ـ در ا نگلستان
۱۲۸۷۳۳۰ دا لر
٦ ـ در جر منی
۱۵۷۲۲۰۰ دا لر
۷ ـ در جا پان
۱۲۱۲۰۰ دا لر
۸ ـ در چکو سلوا کیا
۱٦۲۸۹۰۰ دا لر
۹ ـ سایر ممالك
۱۰۹۱۵۷۰۰ دا لر
مجموع کل
۸۱۹۱۷۱۰۰ دا لر

مجموع واردات به شمول قروض و امداد افغا نستان درسال ۱۳۴۸به(۱۲۳۷۴۸۰۰۰) دالر امریکائی بالغ گر دیده ا ست .

مجموع صادرات درسال۱۳۴۹درحدود ۲ر۸٦ ملیون دالر تخمین میگر دد که باین ترتیب در حدود پنج فیصد ازدیاد را نظر به سال گذشته نشان مید هد .

افغانستان و اورگان های بین المللی !

الف ـ بازار مشتر ك ارو پا : وزار ت تجار ت از ابتدا ی بوجود آمد ن این‌سازمان در اروپا ی غربی سیر انکشا ف اجرا آت و ارتباط آنرا باسایر ممالك جدیا نه تعقیب نموده و از نگاه منافع تجار تی وقتا فـوقتا با اور گانهای مربوطه ان به تما س بوده است . چون سازما ن مذکور در خلال سال های اخیر انکشا ف نموده وفعلااین سازمان مشتمل از شش مملکت منحیث اعضا ی‌اصلی ویك عده مما لك اعضا ی (اسو شی ائتد) میباشد . ممالك مانند لبنان ، ایران ،هند یوگوسلاویا ، الجزایر ، پاکستا ن با ین سازما ن قرار داد های تجار تی را عقدنموده اند ویك عده زیاد از ممالك امریکا ی‌جنوبی، اروپایی واسیایی باسازما ن مذکور در حال مذاکره وتبادل افکار در مورد عقد قرارداد میباشد و با ممالك مانند انگلستا ن ،دنمارك ایر لند و ناروی در تلاش شمو لیت شا ن درین سازما ن می باشند . افغانستا ن نیز نظر به اینکه این مار کیت مخصو صاآلما ن وممالك بی نیلو کس برای محصو لات‌افغانی مانند قالین ، روده ، صنایع دستی ، پخته وغیره دلچسپ میباشد و هم به منظورانکشاف صادرا ت وحمایه علایق تجار ت وار دا تی که از این حوزه درسا ل ۱۳۴۹ با اورگان های مربوطه ان تماس مستقیم را بر قرار نموده تا مانند سایر ممالك قرار داد درزمینه باین اورگان عقد نماید .

ب ـ مجامع بین المللی :

نمایندگا ن افغانی که مشتمل از رئیـــس احصائیه وپلان وزار ت تجار ت ویك نفر از وزار ت پلان میباشد در جلسهٔ دهـــم بورد تجار ت وانکشا ف اشترا ك ورزیـد موضوعا ت مورد علاقه حکو مت افغانستا ن را درین جلسه مورد بحث ومداقه قرارداده اند .

امور ایکافی :

درماه فبروری ۱۹۷۰ کمیسیو ن تجار ت ایکا فی در بنکا ك تشکیل جلسه داده‌وطبق معمو ل همه ساله در مورد موضوعات تجارتی ممالك ایکافی تبادل نظر بعمل آمد .متاسفانه وزار ت تجار ت نتوانست در ین جلسه اشترا ك ورزد . اما راپور ان به کمیسیو ن خود ایکا فی که دو ماه بعد ان نشر گردید ارائه گردید .

وزار ت پلان‌بتاریخ ۱۲ر۹ ز ۱۳۴۸ نظریه اداره ملل متحد را مبنی بر دائر نمود ن چند سیمینار در رشته انکشا ف تجار ت که به مصر ف خودان موسسه از طریق اداره ایکافی درسالها ی ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ در چهار مملکت رو به انکشا ف (افغانستا ن ،لاوس نیپال وسیلون) دایر خوا هد شد به اطلاع وزار ت تجار ت رسانیده که در نتیجه‌وزارت تجار ت بعد از غور و مطالعه از نظر یه و تصمیم ملل متحد در این زمینه حسن‌استقبال نموده ونظر مثبت خود را به مقا ما ت‌مربوطه اطلاع نمود بعدا یکی از متخصصین ملل‌متحد بنا م A. HONE جهت انجام مذا کراتی مقد ما تی سیمنار به کابل وارد ومذاکراتی در زمینه با نمایند گان وزار ت تجار ت و وزارت پلان انجام داده وبناغلی مو صو ف انعقاد سیمنار را در اوآخر جون ویا اوایل جولایی ۱۹۷۰ در کابل برای مد ت سه‌هفته وانمود کرد . اما متاسفانه که‌سیمینارمذکور نسبت پاره مشکلات به آن‌تاریخ‌دایرنگردیده و به سپتمبر ۱۹۷۰ مو کو ل شد .بتاریخ

۱۵ اسد ۱۳۴۹ یك هیئت ایکا فی تحت ریاست پروفیسو ر پوری به‌کابل آمدند و در طو ل اقا مت خود مذاکرا تی را راجع به پیشنهادتاسیس یك‌سیستم کلیر نگ‌ویك‌سیستم ریزرف در حوزه ایکا فی با مقا ما ت‌مربوطه افغانی انجام دادند که نمایند گا ن افغانی نظریا ت وتبصره های خود را در مورد پیشنهاد مذکور به هیات مو صو ف ارائه داشته وقبو لی خود را از نگاه پر نسیب در مورد فوق الذکر ابراز داشته است .

باید خاطر نشا ن کرد که مما لك عضو ایکا فی یك جلسه مشور تی در کو پن هاگن در خلال جلسا ت صندوق وجهی بین‌المللی وبانك جهانی دایر نمودند چنانچه نمایندگان افغانی در جلسه مشور تی مذکور نیزاشتراك ورزیده است .

ج – تریا ك ومواد مخدره

مدیریت پلان وزار ت تجار ت درقسمت تریا ك علاوه بر تر تیب وخانه پر ی فارم های مختلف النو ع احصا ییوی وغیره که از طر ف دفتر کنترو ل بین المللی مخدره ملل متحد مواصلت مینماید ، راپور سالانه تریا ك را تهیه وترتیب نموده که عنقر یب به مرجعش سپرده خوا هد شد .

از اجراآت عمده که در بارهٔ تریا ك صورت گرفته یکی هم موضو ع پیدا نمود ن مارکیت های مسا عد برای فروش تریاکها ی ضبط شده گمر ك کابل میباشد که بعد از انفاذ قانون منع وزرع تریا ك در افغانستا ن از قاچاقبران بدست آمده وبالغ بر ۲۲ تن میباشد .

وزار ت تجار ت جهت فروش تریاکها ی مذکور با کمپنی های مجاز بین المللی‌تماس حاصل نموده وتا حال کمپنی های مما لك ذیل بخر یداری آنها علاقه نشا ن داده‌اند :

۱ – یوگوسلاویا
۲ – فرانسه
۳ – امریکا
٤ – انگلستان
۵ – هالیند

چون تریاکها ی ضبط شدهٔ گمر ك دارای فیصد ی مساوی مور فین نمیباشد از اینرو عمل پخت وآماده ساختن ان برای‌صدور تحت نظر یك هیئت با صد لا حیت از طر ف وزارت مالیه جریا ن داشته که بعد از ختم عمل پخت وسور ت بصدور ان طبق مقررا ت بین‌المللی اقدام بعمل خوا هد آمد .

د – اجراآت مربوط به سکالرشپ ها و فیلو شپ ها :

بصور ت مجمو عی از او ل میزا ن۱۳٤۸ الی اخیر سا ل ۱۳۴۹ به تعداد بیست ودو بورس در رشته های مختلف از طر ف حکو ما ت بریتانیه ، فرانسه ، هند جاپان استرلیا و اضلاع متحدهٔ امریکا بد ستر س وزار ت تجار ت گذاشته شده که‌مامور ین وزارت تجا رت ، پشتنی تجارتی با نك وتجار افغانی ازان استفاده بعمل آورده‌اند.

همچنان شش نفر کاندید از ولا یا ت هرات ، قندهار ، وبلخ که پیشهٔ تجارت پشم دارند غرض توسعه معلو ما ت دررشته سور ت و شست پشم تحت پلان کو لمبوبه راجستان هند اعزام گردیده اند .

تطبیق سیستم ترجیحا ت گمر کی :

۱ – بازار مشتر ك اروپا : مما لك‌بازار مشتر ك اروپا یعنی آلما ن ، فرانسه ، ایطالیا ،هالند ، بلژیك ولو کسمبور گ حاضر شده اند سر از او ل اپر یل۱۹۷۱ به تما م اقلام (امتعه شامل فقره ۲۵ – ۹۹) بی – تی – ان که مفهوم ان نا م گذار ی تعر فو ی بروکسل است معا فیت گمر کی اعطاء نماید .

قالین افغانی که دارا ی فقره (۱، ۵۸) است در این معا فیت شامل بوده اما برای امتعه خشکبار افغانستا ن که مواد زرا عتی را در بر میگیرد نظر به سیا ست های احصا یوی زرا عتی دو ل مشتر ك ارو پا و پالیسی های مسا عد ت با مما لك‌مشترك المنافع تاکنو ن ترجیحا ت وتخفیفا ت‌عمده داده نشده است . ولی باساس موافقه اخیر یکه در زمینه مسا اعدتها ی خاص با مما لك کم رشد صور ت میگیرد وبا سا س مذاکرات مستقیمیکه با بازار مشتر ك بعمل میا ید امکا ن بیشتر تخفیفا ت برای افغانستا ن موجود شده است .

۲ ـ فیصله حکو مت کانادا :

حکو مت کانا دا از لحاظ پر نسیپ‌مروجه که دارد بالای تما م اقلام بین‌فقره (۲۵ـ۹۹) بی . تی .ان ترجیحا ت کامنو لت راتطبیق میکند . تا کنو ن استثنا آت تر جیحا ت کانادا بالای مواد صادرا تی افغانی قا بل تطبیق بوده اما حکو مت کانادا حین مذاکرات با هیأت افغانی آمادگی خویش را در مورد موافقت نامهٔ قرار داد ایم ـ ایــف ـ ان (کاملة الوداد)اظهار کرده است .

۳ـموافقت نمایندهٔ جا پا ن :

حکو مت جاپا ن باسا س پر نسیپ‌دست داشتهٔ خود .به تما م اقلام بین نقرهٔ(۲۵ـ۹۹) بی . تی . ان که در مما لك رو به‌انکشاف تولید میگردد به ورود آزاد وبدو ن تعر فه گمر کی ان موافقه میکند .ولی برای یك‌لیست معین که بنا م اقلام معینه یاد می شود تنها پنجاه فیصد تخفیف گمر کی را قا یل شده اســت .

٤ـ ممالك شمال اروپاوسکندیناویا :

کشور ها ی شما ل ارو پا که شا مل فنلند ، سوید ن ، نارو ی ودنمار کمیباشد به سیستم عمو می ترجیحا ت موافقه کرده اند . کشور ها ی مو صو ف برای مواد تولید ی مما لك رو به انکشا ف شامل فقره(۲۵ـ۹۹)بی.تی.ان معا فیت گمر کی را منحیث پر نسیپ قبول دارشده اند . قالین افغانی در مما لك متذکره از تاریخ آغاز تر جیحا ت عمو می معا فیت گمر کی خواهند داشت .

۵ ـ استرا لیا و نیوز یلند :

الف ـ استر لیا : کشور استر لیا اخیراً واردا ت قالین را از دو ملیو ن دا لــر بــه دونیم ملیو ن دالر بالا برده است که در این صور ت ایجا ب میکند أفغانستا ن از این مار کیت که بازار خــو بی برای تجا رت قالین میباشد ترتیبا ت شــمو ل خـــــود را اتخا ذ کند .

استر لیا او لین کشور ی است که‌سیستم ترجیحا ت را به نفع مما لك روبا نکشا ف عملی کرده که البته اقداً م این مملکتقابل قدر است .

ب ـ نیوز یلند :

مملکت نیوز یلند در حا ل حاضر صرف برای پنجاه قلم امتعه تجار تي تخفیف‌گمرکی را مد نظر گرفته و یك لست دیگر ترجیحات صنا یع دستی رو ی دست حکو مت‌موصوف است از نگاه افغانستا ن این لست اخیر الذکر دلچسپ بوده در مورد استفا ده از ترجیحا ت مذکور در آینده اقدا ما ت‌مقتضی عمل خوا هد آمد .

٦ ـ انگلستا ن و اضلاع متحده امریکا :

الف ـ انگلستا ن :

حکو مت انگلستا ن در او ل مانند ممالك بازار مشتر ك عرضه مسا عد با معا فیت گمر کی را برا ی اقلام شا مل فقره (۲۵ ـ۹۹) بی ـ تی ـ ان ـ پیشنهاد کرد که در این پیشنهاد انگلستا ن منسو جا ت‌نخی نیز شا مل بود ، ولی پیشنهاد بعد ی آن کشور بد لیل اینکه سایر مما لك متر قــی مقابل تو ر ید منسو جات نخی حسا سیت دارند و آنرا در لست استثنا آت خودشامل نموده اند که در اینصور ت انگلستا ن به تنها یی نمیتواند برای پار چه ها ی منسوجات نخی مما لك رو با نکشا ف معا فیت کلی گمر کی را قایل نشود ولی با آنهم چو ن بعضی از این منسو جا ت بشمو ل قالین و فرش از لحا ظ مما لك روبانکشا ف‌اهمیت بسزا یی دارد فلهذا انگلستا ن آنرا در سیستم ترجیحا ت خویش شامل نــمــوده اســـت .

در زمینه مواد زرا عتی وحیوانی شا مل فقره ۱ ـ ۲٤ ـ بی ـ تی ـان مو قــف انگلستا ن از نگاه مما لك رو بانکشا ف نسبت به موقف بازار مشتر ك ارو پابهتر است .

ب ـ اضلاع متحده امریکا :

دولت اضلاع متحده امریکا قبل بر یــن باسیستم تطبیق تر جیحا ت مخا لــفت داشته اما در سا ل ۱۹۷۰ آما دگی خویش رابه منظور تطبیق تر جیحا ت اعلام کرد .

اعلامیه امریکا در این مورد بصور ت عمومی افقــی است ، نه باسلو ب عمـــو می عمودی با درنظر گرفتن ا ستثناآت درمورد منسو جا ت ، نفت ومواد نفتی ، چر م و کفش با ب چر می ، قالین نیز در لســت استثنا آت و منسو جا ت شا مل بود .اما نمایند گا ن اقتصادی افغانی تقا ضا نمودند تا قالین افغانی از ین امر مستثنا گـردیده واز لست استثنا آت خار ج گردد .

حکو مت امریکا نظر به تقا ضا ی‌حکومت افغانستا ن در زمینه ترتیب اثر داده ودر جلسه چهار م کمیته ترجیحا ت نظر بـه تقاضا ی هیأت افغانی مو قف خویش را طور مثبت به نفع افغانستا ن اعلام نموده واقلام قالین وقا لینچه افغانی را از لست استثناآت خود خار ج وبدو ن قید وشر ط موا فـقت شد تا اقلام مذکور شا مل سیستم‌عمو می معافیت گمر کی گردد .

۷ ـ سویس :

حکو مت سو یس برا ی دو سا ل ازلحاظ پر نسیب برای اقلام فقره(۲۵ـ۹۹) بی‌ـتی‌ان استثناآت کوچك را مد نظر گرفت . امافعلا سی فیصد تخفیف در تعر فه گمر کی‌خویش قایل شده ولی حکو مت موصو ف در نظر دارد بعد از طی مد ت دوسا ل موادصادراتی ممالك روبانکشاف با صد فیصد معا فیـت گمر کی وارد سویز لیند گردد .

۸ ـ اطریش :

مملکت اطریش با سا س مراجعه لست های ممالك روبانکشا ف یك اندازه دیگر ی را به نفع مما لك روبانکشا ف به آفرابتدایی ترجیحا ت خویش ضمیمه کرده است .

حکو مت اطریش به قد م او ل برای اقلام بین فقره ۲۵ الی ۹۹ بی تی ان یك‌تخفیف سی فیصد تعر فو ی را پیشنهاد نموده بود. در جلسهٔ حصه سو م بورد نهم تجار ت و انکشا ف منعقده ژنیو که از او ل الی ۱۳ فروری ۱۹۷۰ ادامه داشت و در ان‌نمایندگان افغانستان اشترا ك ورزیده بودند کشورهای عضو (او ـ ای ـ سی ـ دی) موافقه کرد تا اموال مصنو ع ، نیمه مصنو ع وپیدا وار زراعتی ممالك رو به انکشا ف را در مارکیت های خود ترجیح بدهند .

همچنان باید گفت که نما ینده وزار ت تجار ت در جلسه چهار م کمیته ترجیحا ت که‌از ۳۱ مارچ الی ۱۷ـ اپریل ۱۹۷۰ د ر ژنیو دایر گردیده بود اشترا ك ورزیده‌است نظریا ت و پیشنهادا ت هیأت افغا نی درین جلسه حسب آتیست .

ممالك پیشر فته‌عضو ((او . ای.سی.دی)) درین جلسه حاضر شدند دو لست اموا ل را تهیه بدارند که یکی ان بنا م (لســت منفی) و دو همی بنا م (لست مثبت)میباشد.

۱ ـ لست اموا ل صنعتی و نیمه صنعتی فصل ۲۵ الی ۹۹ (بی . تی .ان) .

نمایندهٔ افغانی حین بحث در این مورد پیشنهادا ت مما لك متر قی را مبنی برقالین افغانی که آن را از سیستم ترجیحات شا ن خار ج ساخته توجه هیأت های شا ن را در بارهٔ اهمیت صادرا ت قالین معطو ف نمــوده تقاضا نمودند تا این قلم بزرگ صادرا تی مملکت داخل سیستم تر جیحا ت باشــد

۲ ـ اموا ل شامل فصل یك الــی ۲٤ (بی . تی .ان)

بصور ت عمو م در بین این اموا ل آنهاییکه زیاده تر مورد علاقه خاص افغانستا ن می باشد عبارتند از میوه جا ت خشك بالخاصه کشمش ـ بازار مشتر ك ارو پا درپیشنهاد خود میوه جا ت خشك افغانستا ن را بکلی از (لست مثبت) باز مانده وآنرا ازاستفاده از ترجیحا ت محرو م گردانیده است .

نماینده افغانی در ین جلسه تو جــه نماینده بازار مشتر ك ارو پا را در زمینه جلب نمود تا میوه جا ت خشك وبالخصوص کشمش را که یك قلم در شت صادرا ت افغانستا ن میباشد در لست مثبت خــود بگنجانند این پیشنهادا ت نما ینده افغانی توسط نماینده گا ن مما لك دیگر نیز تایید گردید .

در مورد تر جیحا ت نمایندهٔ افغانی ازکلیه ممالك ترجیح دهنده خوا هش نموده‌است تا اموال صادرا تی افغانستان را از حقــو ق گمر کی خود مستفید گردانند .

ادارهٔ تشویق وانکشا ف صادرا ت :

به منظور انکشا ف بهتر تجار ت خارجی افغانستا ن اداره جدید ی بنام اداره تشویق وانکشا ف صادرا ت در چوکا ت تشکیلا ت موجوده وزار ت تجار ت تاسیس و تشکیل گردیده است باید گفت که تاسیس همچو اداره از طر ف انجمن بین المللی تجار ت در ژنیو توصیه و مورد تایید قرار گر فته بود . وظیفهٔ عمدهٔ این اداره را بازار یا بی و مار کیتنگ محصولات افغانی تشکیل داده ودر عین زما ن این اداره در مورد تثبیت سور ت محصو لات صادرا تی افغانی بـــه سویه بین المللی با تجار و موسسا ت‌صادر کننده همکار ی و مسا عد ت های لازمه را بعمل می آورد .

فراهم آوری تسهیلات به منظورانکشاف صادرا ت افغانی وتشویق تور زیم :

وزار ت تجار ت به همکار ی وزا ر ت مالیه وریاست د افغانستا ن بانك مقررا ت جدید یرا وضع نموده که هد ف اصلی ان انکشا ف صادرا ت رفع سر گر دانی‌خارجی های مقیم افغانستان ، توسعه صنا یع‌دستی وحرفها ی باستا نی مملکت می باشد .

نظربه این مقررا ت تسهیلات لازمــه در مورد تهیه مرا حل نظار ت اسعار ومعافیت گمر کی قالین ، نمد گلیم ، سترنجی ، پوست پوستینچه، محصو لات صنایع دستی از قبیل تفنگ چاقماقی ، تفنگچه چقما قی ، شمشیر (هرنوع) سپر چر می ، کارد جوهر دار ، کارد های عادی ، تبرزین ، باروت دا نی ، آفتابه مسی ، سماوار ، چلم برنجی ، چلم مسی ، چراغ مسی تیلی مجمع های مسی و غیره بوجود آمده است .

هکذا در این مقررا ت تسهیلا ت لازمه در مورد خامك دوزی ها ، گند افغانی ، پیزار ، زیورا ت ساخته شده از سنگـ لاجورد ، دستکش ، دستکو ل ، ظرو ف سفا لین وغیره پیش بینی گردیده‌است .

همچنین برای محصو لات نخی ـ پشمی ومحصو لات ساخته شده حجار ی تسهیلات لازمه فرا هم گردیده است . که با ایـــن تسهیلات از یك جانب امکانا ت تشو یـــق توریزم فرا هم شود واز جانب دیگر زمینه فروش محصو لات افغانی به مقادیر بزرگ به اساس مقررا ت تجار تی مملکت برا ی تجار و وارد کننده گان خار جی به صور ت مساعد فرا هم گردد .

موسسا ت اختصا صی

الف ـ انستیتو ت قره قل

بابه میا ن آمد ن انستیتو ت قــره قــل در جولای ۱۹٦٦ صادرا ت قره قل افغانی بخود شکل بهتر را گرفته واکنو ن انستیتوت قره قل قادر است یکتعداد زیاد از جنسیت خوب پوست قره قل را بعد از پا ك کرد ن وسور ت بوقت وزما ن معین به معر ضــــ لیلام بگذارد . چنانچه در دو لیلا میکه در سا ل جار ی در لند ن داير گردید بیش از هشت ملیو ن و هشتصد هزاردالر ازفروشات ان بدست آمد . وسر جمع فروش قره قل تا حال بالغ بر نه ملیون وپنجصد هــزار دالر می شود .

در لیلام سپتمبر لند ن از جـــملـه ٥٤٦٠٠٠ جلد پو ست ٤٢٨٠٠٠ جلـــد به مبلغ ١٥٩٦٧٢٦ ـ پو ند معاد ل٣٨٣٢١٤٢ـ دالر بفروش رسید اوسط نر خ فــرو شس هشت دالر و ۹٥ سنت فی جلد میبا شد . اوسط نر خ فروش قره قل افریقا ی جنو ب غربی ۷ دالر و ۹۹ سنت است که بد ین ترتیب پوست قره قل افغانی نسبت‌به‌پوست قره قل افریقا ی جنو ب غربی نر خ بهتر را بخود گرفته است .

در لیلام نو مبر لند ن از جمله ششصد هزار جلد پوست پنجصد وپنجاه هزار جلد ان به مبلغ ٤٧٥٦٠٠٠ ـ دالر بفرو شـــس رسیده .

پوست قره قل کبود نسبت به لـــیلا م سپتمبر لند ن ده فیصد و نر خ پوست‌سیاه ۱۲ ونیم فیصد ونر خ تقر پنج فیصد بلند رفته بود ، نرخ اوسط عمو مــی فــرو ش قره قل هشت دالر و ٦٤ سنت درین لیلام بـــود .

اتحادیه صادر کنندگا ن قالین :

اتحادیه قالین از بدو تاسیس خود تاکنون در مورد توسعه وانکشا ف صنعت قا لـــین به منظور کمك و مسا عد ت ما مور ین و

صادر کنند گا ن خد ما تی راانجام داده‌است که زیلا از ان توضیح داده میشود :

۱ ـ مراقبت از لحاظ جنسیت : با به میان آمد ن اتحاد یه قالین در مورد بهبود وضع قا لین تجاویز لازمه اتخاذ گردیده وقالین های صادرا تی تحت نظر هیات ورزیده‌قالین ابتداء در گمر ک از جانب سور تچی‌دقیقانه سورت‌وقابلیت صدور آن‌بخارج‌ازلحاظ رنگ دیزاین ، سایز وغیره مشخصا ت تصدیــق می شود که البته این امر قبلا طور شاید و باید مر عی الاجرا نبود .

۲ ـ اشتهارا ت و تبلیغات تجار تی :

این اتحادیه بر علاوه اشتهارا ت داخلی قالین افغانی را بسو یه بین المللی بمعرض اشتهار قرار داده ودر نشرا ت و پامفلیت های منتشرهٔ خود در حصه معر فی ایــــن صنعت باستا نی ، مناطق تولید ی و تجار صادر کنندگا ن ان مطالب سو د مند ی را چاپ‌نموده‌است.هکذا اتحادیه‌مذکوردرنظردارد به همکاری وزار ت‌جلیله‌مخابرات‌تکت‌های پستی قالین را نیز طبع نماید .

۳ ـ اشترا ك درنمایشگاه های‌بین‌المللی:

ریاست اتحادیه قالین از بدو تاسیس‌تاکنون جهت معرفی قالین افغانی درنما یشگاه های بین المللی ، پاریس ، الما ن ، جاپا ن ، تهران ، امریکا ، سویس واکسپو هفتادجاپان اشترا ك ورزیده ویك تعداد قا لین ها ی مرغوب را برای سهم گیری درنمایشــــگاه های متذکره ارسا ل وبه معرض نما یــش گذاشته است .

۴ ـ بازار یا بی ومار کیتنگ :

ریاست اتحادیه قالین به منظور تو سعه امور تجار ت قالین بر علاوه مار کیت های قبلی قالین افغانی مانند استرلیا ،ایطا لیا، بلجیم ، ناروی ، اطریش ، فنلیند ،دنمارك وامریکا در جستجو ی بازار های‌جدید بــوده رابطه خود را با تاقها ی تجار ت وسا یر مو سسات ذیعلاقه ایشیایی ، ارو پایی ، امریکا ی لاتین وایا لات متحده امریکا برقرار نموده تا صادرا ت قالین افغانی مستقیمادر مارکیتها ی مما لك متذکره نیز توسعه یابد که از آنجمله ایا لات متحده امریکا ،کانادا واسترالیا به‌قالین های‌افغانی علاقه‌نشان داده به تورید ان اقدام ورزیده اند .

۵ ـ سروی ومطالعا ت :

اتحادیه قالین به منظور سرو ی اساسی قالین از نگاه تهیه وتدار ك مواد خام ، طرز ریشید ن تار ، اسلو ب بافت ، تهیه آلات وافزار وجوانب بهتر شد ن جنسیت قا لین پیشنهاد ی به مقا م وزار ت تجار ت تقدیم وطالب کمك ومسا عد ت بصور ت فنی و عملی گردیده است که در ین مورد دراثر تماس وزار ت تجار ت با مر کز تجار تی بین المللی در ژنیو دو نفر متخصــص بــه افغا نستان اعزام گردید که ا یشان بــعد از مطالعه اجراآت وفعا لیت های آتحا دیه قالین برای کسب معلو ما ت بیشتر عاز م محلات وقراء تولید ی قالین گردیدند کــه هیات مذکور بعدا نتایج مطالعا ت شانرا در سه جلد نشر وبه اتحاد یه قالین فرستادند.

هیئت مذکور در ین نشر یهٔ خودشرحی را راجع به اوضا ع عمو می بازار ، مقدار استهلاك ذوق مستهلیکن و منا سبا ت‌مارکیت از نگاه رقابت قالین های متنو عه بیا ن داشته است . امسا ل نیز یکنفر مشــاور مار کیتنگ اعزا می ادارهٔ مرکز تجــــار ت بین المللی باریا ست اتحادیه صادر کنندگان قالین شرو ع به همکار ی نموده که امید است نتیجهٔ کار و فعا لیت وی برای اتحادیه قالین مفید تما م شود .

نظر به احصائیه صادرا ت در ســـا ل ۱۳۴۸ به اندازهٔ ۴۰۰۳۳۶ ـ متر مربع‌قالین در مار کیت های معرو ف اروپا ، امریکا و بعضی از شهر ها ی دگر جها ن صــا در گردیده که بد ین ترتیب در صادرا ت‌قالین افغانی در سا ل ۱۳۴۸ نسبت به یك سا ل قبل ان هشتاد فیصد افزا یش ودرسا ل۴۹ تا اخیر میزان امسال۱۸۳۵۳۱ متر مربع قالین صادر گردیده که نسبت به هفت ماه سا ل ۱۳۴۸ افزایش قابل ملاحظهٔ در ان بمشاهده میرسد .

سرمایه گذاری داخلی وخار جی :

قانون سرمایه‌گذار ی افغانستا ن ازنگاه جلب سرمایه های افرا دی داخلی وخارجی

انتفاعی بوده و شرایط ان برا ی سر ما یه گذاری داخلی وخارجی تسهیلات فوق العاده را فراهم مینما ید .

باید متذکر شد که انکشا ف و توسعه سر مایه گذاری های انفرا دی در کشور رو به انکشاف مانند افغانستا ن منا فــع بیشمار ی را بار آورده این امر نه تنها به بنیهٔ اقتصا دی صا حبا ن صنایع کمک‌میکند بلکه بعد از طی مرا حل قانو نی از یک‌طرف به منافع مالی دو لت می افزا ید واز جانب دگر تشویق و تطبیق این اصل به نفع طبقهٔ مستهلک نیز تما م میشود . رو ی این‌امر کمیتهٔ سر مایه گذاری در طو ل هشت ماه اول سا ل بتا سیس پروژه ها ی صنعتی ذیل موافقت نموده و منظور ی آنرا اعطا ء کرده است .

پروژه تولید مشرو با ت کار بو نـــت عصاره و آب میوه .

پروژه دستگاه بادی سازی عراده جا ت .

پروژه بررسی حسا ب شر کت وینی‌ماری آیند کمپنی انگلستا ن .

پروژه تو لید محصو لات کانکر یتی .

پروژه نسا جی سند ی .

پروژه توسعه وی پلاستیک سازی .

پروژه تار کلو له .

پروژه تولید پودر صابو ن

پروژه فر نیچر

پروژه تولید سگر ت

پروژه تولید پولیر تین اسفنج

پروژه دباغی پوست وپرو سس روده .

پروژه پیکل نمود ن پوست وپـــرورسس روده .

پروژه ترمیم عراده جات و تولید پرزه جات فالتو وساختن فرنیچر .

علاوتا پیشنهاد یک عده سر مایه‌گذارا ن داخلی و خار جی مبنی بر یکتعداد پروژه‌های جدید در ساحه های مختلف آماده رو یت به کمیته سر مایه گذاری می باشد که البته پیشنهاد پروژه های مربوطه که ذیلا ازان نام برده می شود در وقفه های مختلف به کمیتهٔ ارائه خوا هد گردید .

دستگاه تولید البسه افغان اند یا .

شرکت سها می صنایع افغان (تــو لید روغــن واکسیجن) .

پروژه سها می درویش

پروژه کمیاوی و انجنیر ی افغان

پروژه ورکشا پ

پروژه تولید تخم های اصلاح شده‌زراعتی

پروژه صناعتی المو نیم

پروژه تولید پایپ پلاستیک

پروژه پلاستیک احمد

پروژه تولید پلاستیک مقصودی

پروژه تار پشمی و سند

پروژه توسعو ی هو خست

پروژه پلاستیک واخان

پروژه ضرابی

پروژه تولید پوست

پروژه پیکل نمودن و پروسس روده

پروژه تولید رنگ

پروژه یخ هرا ت

پروژه بوتل نمودن شربت گسل

پروژه نیون افغانستان لمتد

پروژه تولید سا ما ن آهنی وفولاد

پروژه رویه نمود ن تایر

پروژه پامیر فلز

پروژه پلاستیک عادل

تاسیس شر کت ها

وزار ت تجار ت به منظور تقو یه‌وتوسعه امور تجار ت از یکطر ف وبکار افـــتید ن اشخاص از طر ف دیگر در طول ۸ ماه اول سال ٤٩ بتاسیس شرکت های آتی اقدا م کرده تابدین طریق سر مایه های پرآگنده به کار انداخته شود .

اسم شرکت	نو ع	سرمایه
گدازاده	لمتد	سه ملیون افغانی
عزت	رر	سه ملیون افغانی
میرز سرویس	رر	یك ملیون افغانی
عزیز شا هی	رر	دو ملیو ن افغانی
حاتمــــی	رر	پنجصد هزار

دافغانستان کالنی

اسم شرکت	نوع	سر مایه
صادق	لمتد	سه صد هزار
صـــافی	رر	سه صد هزار
مـــیراگل	رر	یك ملیون
عزیز مسعود	رر	ششصد هزار
رشید اور حین	رر	یك‌ونیم ملیون
صناعتی مرادی	رر	هجده لك
زپسکـــو	رر	پنج ملیون
مزار لمتد	رر	دو ملیون
هری افغان کو	رر	پنجصد هزار
روح‌الله	رر	یك ملیون
خان لمتد	رر	پنجصد هزار
زیبالمتد	رر	سه صد هزار
سلام اوودود	رر	پنجصد هزار
جیون	رر	پنجصد هزار
فاریاب	سهامی	پانزده ملیون
مولانا یعقوب چرخی	رر	یك ملیون و دوصد هزار

توافق های ایجنسی درسا ل ۱۳۴۹

وزار ت تجار ت اخیرا در بارهٔ تو سعه وانکشا ف ایجنسی که از نگاه تجار ت‌ارزش بسزایی دارد تصا میمی را اتخاذ نموده که بجز تاجر افغانی هیچیك از تجار خار جی نتوانند اینجنسی کشور ها ی خار جی را در افغانستا ن بگیر ند که در ینصور ت‌تجار افغانی موفق خوا هند شد از اینجنسی های کمپنی های خار جی استفاده أعظمی رابدست آرند . بتاسی از قانو ن تجار ت افغان‌هاییکه در مقابل کمیشن به فروش محصو لا ت و مصنوعا ت کمپنی های خار جی مبـــادر ت می ورزند ویا بعبار ت دیگر کمپنی های خار جی که تجار افغانی را جهت فرو ش وعرضه اموا ل شا ن در داخل کشور تعیین میکنند مکلف اند این عمل شاً ن طبق‌مقاوله بین جانبین باسا س تعامل حقو قی‌بین‌المللی بوده و روحیه احکا م اصولنا مه تجار ت أفغانستا ن را در معامله شا ن مرا عا ت نمایند . بابدست آورد ن امتیازا ت‌ایجنسی واخذ کمیشن یك تعداد تجار افغانی مو فق شدند در خلال هشت ماه او ل سا ل ۴۹ با کمپنی های جاپا نی واروپا یی قرار دادهای جدید عقد وامتیاز ایجنسی آنها را بدست آرند .

أمور اموال انحصار ی :

حسب صوابدید حکو مت صلاحیت صدور وتورید مواد انحصار ی مطابق بحکم قانون مربوطه غیر ازپطرول ، دیز ل و شکر به وزار ت تجار ت محو ل شده که البته این امر جریا ن امور را نسبت به سابق تسریع بخشیده است . وحق الانحصار به مو جب قانون موضو عه در گمر کا ت مربوطه اخذ میشود . وزار ت تجار ت باساس‌صلاحیتیکه برایش اعطاء شده صر ف کنترو ل‌انحصاری خود را بالای تورید اموا ل انحصار ی‌قایم نموده واراده ندارد بصور ت مستقیم یا غیر مستقیم در معاملات تجار تی در این زمینه طر ف واقع گردد . محصو ل حق‌الانحصار به موجب قانون در گمر کا ت‌تحت‌اجرا گرفته میشود .

مسئولیت‌اموال انحصار ی از نظر حقوق واز نظر تجار ت کاملا بدو ش تو لیدکنندگان ویا بذمت نماینده با صلاحیت فروش آنها میباشد .

وزار ت تجار ت در خود ما ل و یادر توزیع ان کدا م مفاد و یا علاقمند ی ندارد صر ف وزار ت تجار ت در حصه اموا ل انحصاری یك مرجع کنترو ل است نه یك نمایندگی فروش ، از آنرو نظار ت وکنترول وزار ت تجار ت بالای اموال انحصار ی‌ذیل صور ت گرفته است :

موتر هاییکه در طو ل ٦ ماه او ل سال ٤٩ وارد کشور شده قرار آتی است :
الف ـ موتر های تیز رفتار جدید
٦١٤ ـ عراده
ب ـ موتر های تیز رفتار مستعمل
٤٩١ ـ عراده
ج ـ موترهای سرویس شهری مستعمل
٢٢٩ ـ عراده .
د ـ تورید سگر ت در شش ماه او ل سال ١٣٤٩ به تعداد ٨٣٤٩ ـ کار تن .
هـ ـ اجازه نامه سر حد ی سگر ت به تعداد ٥٠١٦ ـ کار تن .
س ـ تورید تنباکو ی پایپ ـ بر گ بیری و نصوار بینی ارقام جدید جداگا نه را تشکیل مید هد .

امـــور جـــواز نامـــه

اقدام وزار ت تجار ت به منظور استفاده بیشتر أز رهگذر رقابت تجار تی یابعبار ت دیگر استفاده از نرخها ی بین المللی در امور معاملات تجار تي افغانستا ن از حوزه آسیا ی مرکزی به شر ق اقصی وسایر قاره ها توسعه یافته وهم یك تعداد تجـــار و موسسا ت تجار تی خار جی در افغانستا ن مقیم شده اند که مقصد آنها انحصار نبوده بلکه اقدام در راه توسعه تجار ت افغانستان میباشد . در زمینه باید ادعا کرد که در پهلوی تجار و نما یند گیها ی تجار تی منشور های شا مل حوزه تجار ت بار تر ی نیز در جریا ن است که باین ترتیب در صدور وتورید اموا ل التجاره رقابت ها ی تامه به میا ن آمده که افغانستا ن بو سعت جهانی ازان مستفید گردیده است . وزار ت تجار ت یکتعداد جواز نامه های تجارانفرادی خار جی را در نیمه او ل سا ل ٤٩ تحـــت عمل قرار داده وطبق مقررا ت مو ضو عه به جواز نامه تجار تی ان مبادر ت ورزیده‌است هکذا در مورد ویزه های ورود ی ، خروجی واقا مت تجار انفرادی مستخد مین ومنسوبین تجار خار جی أجراآت لازمه صور ت گر فته است . تعداد تجار انفرادی خار جی که در افغانستا ن از سالها ی گذشته الی میزا ن ١٣٤٩ مصرو ف فعا لیت تجار ت هستند وبرای شان اجازه داده شده عبار ت انداز : ٨١ نفر هندی ، ١٤ نفر پاکستا نی ، ٢ نفر عراقی ، یك نفر ایرانی ، یکنفر عر بی ویکنفر برتانوی .

امور ترانز یت :

وزار ت تجار ت در راه بهبود و اصلاح امور ترانسپور ت و ترانزیت که لازم و ملزو م یکدیگر اند وبرای انکشا ف وتوسعه تجار ت مملکت فو ق العاده موثر و قـــابل ملا حظه میباشد حتی ا مکان صرف مساعی نموده است .

طوریکه خوانندگا ن گرا می ما بـــهتر معلوما ت دارند افغانستا ن یك کشورمحاط به خشکه بوده فلهذا فعا لیتها ومعاملا ت جار یه تجار تی در داخل وخار ج از طریق ترانزیت خشکه منطقو ی صور ت میگیرد .
بنا بران گفته می توانیم که توسعه‌معاملات تجار تی ویا رکود ان بیشتر به مسا یل ترانز یتی حوزه ارتبا ط داشته وازاین‌رهگذر این مسایل زیاد تر محتا ج توسعه واهتمام ورهنما یی است . برای اینکه در اموربار چالا نی صادرا ت وو اردا ت اموا ل‌تسهیلات لازمه فرا هم گردد و ازین ناحیه منا فعی متوجه تجار کشور گردد سعی شده است در قرار داد های ترانزیتی با کشور های ذیعلاقه به کرایه اقلام عمده ترانز یتی‌تخفیف قابل ملاحظه‌داده‌شود برای پیشبرد مز ید امور بار چالا نی و تسهیلا ت لازمه شرکت های ترانزیتی وبار چالا نی در فعا لیت اند که وزار ت تجار ت باین شرکتها دایـــما همکاری داشته و در تسریع فعا لیت ها ی شا ن حصه میگیرد .

حکو مت افغانستا ن قبلا به منظورتحکیم روابط اقتصا دی و فرا هم آور ی‌تسهیلا ت در امور ترانزیت وعبور و مرور اجنا س و مال التجاره در خا ك کشور های منطـــقه با در نظر گر فتن حجم کنو نی وتوسعه ان در آینده تصمیما ت نافعی اتخاذ وموا فقت نامه های ترانزیتی وحمل ونقل را با ممالك ایران ،پاکستان ،وترکیه در سا لهـــا ی ١٣٤٠ ـ ١٣٤٣ و ١٣٤٨ امضاء کرده است عجالتا عبور اموا ل ترانزیتی‌افغانی از طریق دو مملکت او ل الذکر بصور ت منظم ادامه دارد . اخیرا دولت شاهنشا هی‌ایران‌تاسیس یك گمر ك مشتر ك را در سر حد بـــین افغانستا ن و ایرا ن پیشنهاد نموده که این

موضو ع تحت مطالعه اولیا ی امور است .
نظر به احداث شاهراه‌های‌جدید درافغانستان، ترانسپور ت هزار ها تن اموا ل شورو ی ، آلما ن غربی وایتا لیا وپاکستا ن وبالعکس حمل ونقل هزار ها تن اموا ل ترانزیتی پاکستان به شوروی از طریق سر حدا ت افغانستا ن منافع اقتصا دی کشور ها ی همسایه را نیز در عین زما ن بار آورده‌است.

میعاد موافقتنا مه ترانز یتی بین حکومت افغانستا ن واتحاد جما هیر شورو ی می بایست در سپتمبر ۱۹۷۰ خاتمه می‌پذیر فت اما برا ی مد ت پنجسا ل دیگر یعنی تاماه سپتمبر ۱۹۷۵ تمدید یافت .

قرار داد ترانز یتی که در سا ل ٦۸ برای یك سا ل بین وزار ت تجار تافغانستا ن و اداره سیوز و نشترانس ماسکو امضا ء گردیده بود طبق مادهٔ بیست ان در سا ل ۱۹٦۹ نیز معتبر شنا خته شده و امـید تجدید ان موجود است .

امور سیستم متریك

نظر به ایجابا ت عصر وزما ن وشرا یط امروز ی اقتصا دی و به منظور فرا هـم آورد ن تسهیلات در داد وستد روز مره‌دکان دارا ن ، وزار ت تجار ت تدا بیر ی را اتخاذ نمود تا سیستم متریك واوزا ن را جاگزین اوزان سابقه که از سالیان متمـــــا دی‌در کشور رایج بود گرداند .

وزار ت تجار ت برای نیل به این هد ف ادارهٔ بنا م سیستم متر یك و اوز ان در چو کات ان وزار ت تشکیل و تاسیس نموده که این اداره بعد از انفاذ مقررا ت سیستم متریك یعنی ۱۵ سر طا ن ۱۳٤۹ به توزیع اوزا ن متریك در نوا حی ده گانه شهرکابل ومر بوطا ت ان اقدام نموده است .

اجرا آتیکه اداره سیستم متر یك در این راه انجام داده عبار ت است از :

۱ ـ انفاذ مقررا ت سیستم متر یك .

پس از نافذ شد ن مقررا ت‌سیستم‌متریك یك یك نسخه ان به تمام وزارتخانــــها ، دوایر دولتی و تما می مراجع رسمی به‌منظور تطبیق ان در معاملات ارسا ل گردیده‌است.

۲ ـ تطبیق اوزا ن متریك در داد وستد .

بعد از نافذ شد ن مقررا ت سیستم‌متریك طی یك ابلاغیه رسمی به فروشند گا ن و خریدارا ن تفهیم شد تا معا ملا ت داد و ستد خویشرا به اوزا ن متریك بنما یندروی این منظور از تاریخ مذکور تا کنو ن‌غرض تطبیق اوزا ن متریك در دادو ستدورهنمایی خریدارا ن و فروشند گان مرا قبت ها ی متداوم اداره سیستم متریك بعمل آورده‌است برای تنویر اذهان عا مه و سهو لت کاردر حدودسی هزار ور ق از تابلو های تعدیل اوزا ن وتسعیر قیمت ها به سیستم متریك از طر ف ادارهٔ سیستم متریك طبع وبرا ی همشهر یان نواحی ده گانه شهر کابل و دکاندارا ن مربوطه توزیع شده است .

۳ ـ جمع آوری اوزا ن مترو که :

در جر یان مرا قبت های متدا و م‌وتطبیق این سیستم عام المنفعه به مشا هده رسید که دکاندارا ن باوجود داشتن اوزا ن متریك باز هم از سنگ های در یا یی وغـــــیره در داد وستد استفاده مینمودند لاچار ادا ره سیستم متریك بعد از مشوره با کـــــابل نباروالی ابلاغیه مبنی بر عد م‌استفاده‌ازاوزان متروکه نشر وبعد از نشر ابلاغیهٔ مذ کور به جمع آور ی اوزا ن مترو که از دکانداران نواحی ده گانهٔ کابل اقدام نموده است .

٤ ـ توزیع اوزا ن به دکاندارا ن جدید :

دکاندارانیکه در زما ن تو زیـــــع اوزا ن متریك دوکانها ی شا ن مسدود بوده و یا دکاندارانیکه بعد از توزیع عمو می جـــدیدا بدوکان دار ی شرو ع نموده اند درجریا ن مراقبت بازار از طر ف ادارهٔ سیستم متریك بعد از اخذ احصائیه اوزان متریك به ایشان داده شده که تعداد این دکانداران تا حا ل در حدود دو هزار نفر میرسد .

۵ ـ عیار ساختن اوزا ن متریك :

اوزان مورد ضرور ت دوکاندار های که در فوق از ان نام برده شد بعد از تو لید در فابریکهٔ جنگلك از طر ف گرو پ مو ظف ادارهٔ سیستم متریك عیار و کنترو ل‌شده است وهم در جریا ن امسا ل اوزا ن مورد ضرور ت شهر های کند هار وجلال آباد که در نظر است در صور ت مسا عد ت وهمکاری ولایا ت متذکره در سه ماه اخیر سا ل‌توزیع ان صور ت گیرد عیار وکنترو ل شده‌است .

(تفصیل در صفحات‌بعدی)

مدیریت نما یشگاه

مدیریت نمایشگاه وزار ت تجار ت در سال ۱۳۴۹ علی الر غم اجراآت روز مره خویش برای اشترا ك در نمایشگاه ها ی خارجی وتر تیب ننداز تون پنجاه و دو مین سال جشن استر داد استقلال وطن‌اجراآتی نموده است که در شناسا یی ومعرفی امتعه وپیدا وار مملکت عزیز در نمایشگاه ها ی موصوف موثر بوده است . چنانچه نمایش امتعه وپیدا وار افغانستان در نمایشگاه‌جهانی اکسپو هفتاد او سا کاکه از ۲۳ حو ت ۴۸ الی ۲۲ سنبلهٔ ۱۳۴۹ ادامه داشت موردتوجه خاص کمپنی ها ، موسسا ت خار جی اعم از جاپان و دیگر مما لك قرار گرفت و یـك مقدار زیاد اموا ل نمایشی به فروش رسیدو علاوه بران یکتعداد زیاد کمپنی ها ی‌جاپانی خواهش خریدار ی پیدا وار افغانستا ن را نمودند که بدینترتیب قدم ارزنده و مفید ی برای جلب تجار و موسسا ت جاپا نی بر داشته شد .

هکذا نمایشگاه وار داتی بر لین که از هفت سنبله در بر لین غر بی دایر گردیده بود از بزرگترین نمایشگاه های بود کـــه افغانستان در پهلوی دیگر مما لك جها ن دران اشترا ك ورزیده بود . اشتها را ت بازار یابی برای صنایع دستی ودیگر پیدا وار مملکت منظور اصلی اشترا ك در این نمایشگاه را تشکیل میداد .

ریاست عمو می اتاقها ی تجار ت

۱ ـ انتخابا ت اعضا ی دورهٔسیزدهم:

انتخابا ت اعضا ی دورهٔ سیزدهـــم اتـــا ق تجار ت کابل تحت ریاست بنا غلی‌عبدالغفور سراج رئیس عمو می اتاقها ی تجار ت و کمیسیو ن انتخابا ت بتاریخ (۵) ثور ۴۹ طور آزاد آغاز و بتاریخ ۷ ثور خاتمه‌پذیرفت انتخابا ت این دوره نظر به سا لها ی قبل امتیاز خاصی داشت زیرا در دوره ها ی گذشته تنها طبقه تا جر انفرا دی سهـــم میگرفتند ولی در دورهٔ سیزد هم طـــــبق لایحه انتخابا ت بر علاوه تجار انفرا دی موسسا ت صنا عتی ، شرکتها وبانکها نیز به عضو یت اتا ق تجار ت کابل انتخا ب گردیدند .

اشخاصیکه به دورهٔ سیزدهم اتا ق‌تجارت کابل بحیث اعضاء انتخا ب گردیده انـد عبار ت اند از :

الف ـ از موسسا ت صنعتی :

بناغلی محمد جعفر مختاو زاده
بناغلی محمد یوسف صاعد
بناغلی غلام سرور ناشر
بناغلی محمد ابراهیم لطفی
بناغلی گل محمد بهادر
بناغلی خواجه محمد ویس
بناغلی سید عبدالله
بناغلی محمد صالح
بناغلی وزیر گل
بناغلی سید مرتضی

ب ـ از شرکتها ی تجاو تی وبانکـــــها

بناغلی فضل محمد خیر زاده
بناغلی عبدالرو ف ورٍ
بناغلی نور گل
بناغلی حاجی محمد حکیم
بناغلی حاجی عبدالرحیم

ج ـ از تجاو انفرادی

بناغلی بهار ی لعل
بناغلی حاجی شاه محمد
بناغلی حاجی عبدالرحمن
بناغلی غلام سخی اکبر
بناغلی میر محمد نعیم یعقوبی
بناغلی حاجی محمد هاشم
بناغلی عبدالشکور حمید زاده
بناغلی سید آقا عزیز ی
بناغلی حاجی فقیر محمد خوشبین
بناغلی عبداللطیف حکیمی
بناغلی محمد هاشم دفتر ی
بناغلی حاجی احمد جان
بناغلی خداینظیر
بناغلی نعمت الله مهر زی

اعضای احتیا طی :

بناغلی معین الدین
بناغلی غلام رسول
بناغلی عبدالاحد فضلی
بناغلی حاجی ولی محمد
بناغلی حاجی محمد صابر صا فی

۲ ـ مجمع عمو می اتاقها ی تجار ت :

نظر به اهمیت و ارزشیکه مجمع عمومی از نگاه خواسته ها ، حل مشکلات وغیره مسایل تجار تی دارد مجمع عمو می روسا ی اتاقها ی تجار ت بتاریخ ۲۷ جوزا ی ٤۹ در کابل دایر گردید که اعضا ی ان عبار ت بودند از :

ښاغلی عبدالغفور سراج رئیس عمو می اتاقها ی تجار ت

ښاغلی سید مرتضی رئیس اتاق تجار ت کابل

ښاغلی حاجی عبدالصمد رئیس اتاق تجات قندهار

ښاغلی محمد اسحق رمزی رئیس اتا ق تجار ت هرا ت

ښاغلی محمد نبی رئیس اتاق تجار ت بلخ

ښاغلی عبدالقیوم رئیس اتاق تجار تغزنی

ښاغلی صالح محمد بهمن یار رئیس اتاق تجار ت فاریا ب (میمنه)

ښاغلی عبدالشکور رئیس اتاق تجار ت آقچه

مجمع عمو می روسا ی اتاق تجار ت که با بیانیهٔ ښاغلی محمد اکبر عمر وزیـــر تجار ت در صالو ن ریاست اتاقها ی تجارت افتتا ح گردید تا ٤ سرطان ادامه داشت . درین مجمع رو ی موضو عا ت داخل اجندا بحث ومذاکرا تی صور ت گرفت .

ترا نسپورت و بندر والی :

باېوجود آمد ن ریاست ترانسپور تعمومی در عقرب ۱۳۳۵ وضع ترانسپور ت و امور نقلیا تی کشور بهبود یافته همه امورنقلیاتی یك نظم ونسق بهتر را بخود گرفته وبوجه احسن صور ت میگیرد .

علاوه از حمل ونقل مواد ارتزا قی واموال انفرادی وتجار تی ریاست ترانسپور تعمومی در حمل ونقل غله (گندم) انتقا ل مجلوبین عسکری ازیکجا بجا ی دیگر وطلاب معار ف به مناطق دور دست ، انتقال اموا ل پروژه های انکشا فی در کلیه مناطق مملکت با استفاده از لاری های انفرادی انجا م داده است .

ریاست ترانسپور ت عمو می علاوه‌ازلاری های انفرادی دربسا مواقع برای امـــور نقلیا تی از لاری های اتحادیه های‌ترانسپورتی نیز استفاده نموده است فعلا تعداد اتحادیه های ترانسپور تی به ۹۸ و تعداد لا ری های داخله اتحادیه ها به ۲٤٦٦ عراده‌میرسد لاری های موجوده اکثرا شش تن وهشت تن پطرو لی بوده اما درین اوآخر یکتعداد موتر های که قدر ت حمل بیشتر اموا ل را دارد مورد استفاده اتحادیه ها قرار داده شـــده است . این لاری ها عبار ت از موتر ها ی هشت تن ، ده تن ، دوازده تن ، سی تن ، تریلر دار و بیشتر ازان‌میباشد. یکتعداد این لاری ها مجهز با ماشین دیزلی میباشد که‌از ناحیه شرایط اقتصا دی واز نگاه مصر ف مواد نفتی مفید میباشند . ناگفته نماند کـه فعلا به تعداد ١٦٠٥٧ عراده لاری انفرادی تحت مقررا ت ترانسپور تی در حمل ونقل اموال وامور نقلیا تی فعا لیت دارند که باین حسا ب تعداد لاری ها به ۱۸۵۲۳ عرا ده میرسد .

ریاست ترانسپور ت عمو می با استفاده از لاری های متذکره اضافه از دو ملیو ن‌تن اموال انفرادی تجار تی ، ترانزیتی ، پروژه های عمرانی و غله را درسال ٤۸ نقل داده است . هکذا در ٦ ماه اول سا ل ٤۹ بـه مقدار بیش از چهار صد هزار تن امـــوال وارده وصادره را انتقا ل داده است .

علاوه از نمایند گی های ریاست‌ترانسپورت عمو می که در تما م ولایا ت موجود است یك نماینده گی در مشهد نیز تاسیس شده است باید گفت که لاری ها بین لین ها ی کابل ـ ترمز ، کابل ، پشاور و کابل ، مشهد وبر عکس ان فعا لیت دارند ریا ست عمو می ترانسپور ت از کرایه لاری ها ی حامل اموا ل پنج فیصد کمیشن بنام کمیشن ترانسپور تی اخذ میدارد که دو نیم فیصد کمیشن را لاریدار و دونیم فیصد آنرامالك مال می پر دازد . اموا ل حکو متی ازپرداخت کمیشن ترانسپور تی معا ف بوده صر ف لاریدار دو نیم فیصد کمیشن می پر دازد . عواید کمیشن ترانسپور تی پو ل واردا ت دولت بوده مستقیما به حسا ب‌بودجه‌وارداتی دولت تحویل میگردد .

عواید شش ماه او ل سا ل ۱۳٤۹ ریاست ترانسپور ت عمو می از در ك اخذ کمیشن

عبار ت است از ۲۴۳۰۷ افغانی ، ۲۲۰کلدار ۱۵۳۹۷۹ ریا ل و ۸۰۷۷٦ دالر .

بعلاوه مدار ك فو ق ریاست ترانسپور ت عمو می از رهگذر قیمت جواز نا مه عراده جا ت ، کتابچه سیر ترانسپور تی وپولیکه بنا م جریمه در موقع خلاف ورزیها ازمقررات ودستور اصولنا مه ترانسپور تی بدستمی آورد یك مدر ك عواید بوده و به حسا ب واردا ت دو لت انتقا ل داده میشود .

در سا ل ۱۳۴۸ ریاست ترانسپور ت عمو می از در ك فروش کتابچه سیر مبلغ ۳۰۹۷۴۰ و از در ك جرایم مبلغ ۴۷۸۳۱۴ افغانی بدست آورده است که مبالغ متذکره به حسا ب واردا ت دولت انتقا ل داده شده اســـت .

امور بندر والی

ریاست بندر والی که یکی از تصدیها ی دو لت و تحت اداره وزار ت تجار ت میباشد در بنادر چهار گانه شیر خان بندر تاشگذر وکلفت و تور غند ی بامور تحویل گیر ی وتحویل دهی اموا ل صادرا تی و واردا تی مصرو ف فعا لیت می باشد .

اهمیت ریاست بندر والی با انکشا ف تجار ت در حوزه ها ی بار تر ی وغیربارتری وانکشا ف تجار ت ترانزیتی افغانستا ناز طر ق شورو ی که انسداد کانا ل سویزعامل بزرگی در این راه محسو ب می شود بیشتر محسو س است .

مرکز ریاست بندر والی در کابل بوده و برای امور حسا بی وتهیه وتدار ك ما شین آلات وترتیب حسا ب عواید وارسا ل آویز به دوایر و تحصیل طلبا ت و تنظیم امور حسا ب دار ی به ترتیب بیلا نس انجـــا م وظیفه میدارد .

امور بندر ها ی چهار گانه شیر خان‌بندر در کندز ـ بندر های تا شگذر و کـلـفت در مزار شریف وبندر تور غند ی درهرا ت از طر ف ریاست مر کزی اداره ومرا قبت میگردد . بنا در متذکره اموا ل صادرا تی تجار و یا موسسا ت بار چالانی را که به شوروی ویا طور ترانزیت از طریق شوروی باروپا صادر میگردد بداخل مقررا ت‌بندروالی از مراجع مربوطه تسلیم‌گرفته طبق شرا یط قرار داد کشتی را نی به مراجع شورو ی تسلیم مید هد . همچنا ن اموا ل واردا تـــی شوروی ویا ترانزیتی را که کشتی ها به بنادر تخلیه میکنند طبق تعامل بندر وا لی به مراجع مربوطه صاحبا ن ان برو یت‌اسناد تحویل مید هد . اجراآت هفت ماه اول سال ۱۳۴۹ بنادر مذکور قرار آتی است .

۱ ـ شیرخان بندرواردات ٦۱۹۱۷ تن . صادرات ۱۰۹۷۲ تن .
۲ ـ بندر تاشگذر واردات ۲۵۴۲۵ تن . صادرات ٦۷۸۸ تن .
۳ ـ بندر کلفت واردات ۱۱۷۴ تن .

اسناد کنسا نیمنت‌های که‌بعداز مرا حل
اسناد کنسا نیمنت های که بعد مرا حل از بنادر به اداره مر کزی بندر وا لی‌رسیده به تفصیل آتی است .

۱ ـتعداد کنسا نیمنت های هفت ماه اول سال ٤۹ ـ ۱۹۳٦ قطعه .

۲ ـ تعداد کنسانیمنت هاییکه عوا ید ان سنجش و اویزان به دوایر داده شده۷۴۳۷ قطعه معادل ٦۲٤٥۸۸۰۸ر۳٦ افغانی

۳ ـ کنسانیمنت های تحت سنجش ۱٦۹۹ قطـــعه .

٤ ـ تحصیل طلبا ت گذشته بندر وا لی وحصول عواید از دوایر در ظرف هفت ما ه از کنسا نیمنت های سنجیده شده که یـك قسمت توسط دوایر و یك قسمت ان ذریعه شعبه تحصیلی به حسا ب بندر والی‌انتقا ل یافته بالغ به مبلغ ۲۵۸۷۸۰۵۵ ـ افغانـــی می شود .

مجمو ع عوا ید طلبا ت بندر والی در ظرف‌هفت ماه‌اول سال٤۹بالغ‌بر ۱۸٦۱۳۱۰۳ افغانی گردیده است .

سیستم متریک واوزان

بر حسب صوابدید حکومت وزارت تجارت در سال ۱۳۴۳ مکلف گردید تا سیستم متریک را که شکل بین المللی دارد به‌عوض اوزان وآلات اندازه گیری مختلف النوع که از سالیان متمادی در مملکت رایج است جاگزین گرداند .

پروژهٔ سیستم متریک و سروی شهر کابل از نگاه تولید اوزان متریک از سال ۱۳۴۵ به بعد آغاز گردیده و بعد از سروی برای ۳۵۰۰ دکاندار شهر کابل نظر به ضرورت هر دوکان سیت های اوزان به دسترس آنها گذاشته شده است تا در امور معاملات از ان استفاده نمایند .

همچنان وزارت تجارت به منظور فراهم آوردن تسهیلات بیشتر یک ملیون افغانی برای ساختمان اوزان متریک بطور یک سرمایه دورانی به اختیار فابریکهٔ جنگلک گذاشت تا به موجب ان فابریکهٔ جنگلک اوزان را بعد از تولید بدسترس اداره سیستم متریک آن وزارت بگذارد .

هکذا برای انسجام این کار یک کمیسیون مشترک که دران نمایندگان ادارهٔ سیستم متریک وزارت تجارت و انجنیران فابریکهٔ جنگلک شامل می باشد تعیین گردید تا در راه تکمیل ساختمان اوزان وسایر پیمانه های متریک فعالیت نمایند .

چنانچه یک قسمت زیاد اوزان متریک از بیست کیلو تا بیست گرام توسط فابریکهٔ جنگلک تهیه شده که از طرف بناروالی کابل به دکانداران شهر توزیع شده‌است .

باید علاوه کرد که بعد از احصائیه گیری و مطالعات دقیق در حدود سی وپنج‌الی‌چهل هزار عدد وزن در فابریکهٔ جنگلک بعد از آنکه توسط انجنیران ادارهٔ سیستم متریک اعیار گردید تولید شده است .

تنها مشکلاتیکه فابریکهٔ جنگلک در ین زمینه دارد ساختن اوزان کوچک از یک الی بیست گرام می باشد . زیرا فابریکهٔ جنگلک فعلا وسایل کافی که بتواند اوزان کوچک متریک را تهیه و ترتیب کند به‌اختیار ندارد . اما وزارت تجارت برای تهیهٔ‌وتدارک اوزان کوچک داخل اقدام گردیده مذاکراتی در زمینه با دولت اتحادی آلمان وجمهوریت هند صورت گرفته است .

مطالعات برای تهیهٔ ترازو های حساس از طرف اداره سیستم متریک‌وزارت تجارت آغاز گردیده که البته در آینده در پهلوی اوزان هر دکان ترازو های حساس که در موقع اشتباهات‌و نیازمندی مردم مفید است بدسترس دکانداران گذاشته خواهد شد .

هکذا ادارهٔ سیستم متریک در بارهٔ‌واحد های اساسیکه در خرید و فروش بکارمیرود داخل اقدامات گردیده و در نظر است بعد از پروژه اوزان وترازو مطالعهٔ سیستم‌اندازه گیری مایعات با پیمانه های لیتر واضعاف ان روی دست گرفته شود که البته بعد از تهیه و تدارک بدسترس فروشندگان مایعات گذاشته خواهد شد .

نظر به ایجابات و توسعه کار یک لابراتوار مرکزی در جوار وزارت تجارت به مصرف نه صد هزار افغانی در حال اعمار است که بعد از تکمیل تمام وسایل‌دست داشته در ین لابراتوار جا داده خواهد شد.

همچنان ادارهٔ سیستم متریک در نظر دارد به اساس مقرراتیکه دران اداره‌موجود است در مورد کنترول تانکهای پطرول داخل اقدامات گردند .

باید علاوه کرد که برای تطبیق پروژهٔ سیستم متریک فعلا یک نفرمتخصص‌ملل‌متحد با سیزده تن انجنیران داخلی مصروف خدمت می باشند .

سروی واحصائیه گیری دکانهای‌ولایات کندهار وجلال آباد توسط اداره سیستم متریک اکمال و اوزان مورد نیاز ولایات مذکور تهیه شده است که در آیندهٔ قریب توزیع خواهد شد .

نظر به احصائیه گیریکه صورت گرفته در ولایت کندهار ۲۱۳۶ دکان و درجلال‌آباد ۹۱۲ دکان موجود است .

مقررات سیستم متریك

فصل اول
کلیات

مادهٔ اول :

این مقررا ت برا ی ترویج تعمیم وتطبیق سیستم متریك در افغانستان وضع میگردد .

مادهٔ دوم :

این مقررا ت امور مربوط به فراهم آوردن تسهیلات لازم وایجاد هم آهنگی در دادوستد ومعاملات تجار تی کشور را با اساسا تعلمی سیستم متریك تنظیم می نما ید .

مادهٔ سوم :

واحد های اساسی در سیستم متر یـك قرار ذیل میباشد :

متر واحد طول .

کیلو گرام واحد کتله .

ثانیه واحد زمان .

امپیر واحد شد ت جریان برق .

درجهٔ سلز یوس واحد درجه حرار ت .

کاندیلا ـ واحد شد ت نور .

این سیستم علاوه بر واحد های اساسی فوق حاوی واحد های فر عی نیز میباشدکه طبق اصول وفور مول ها ی علمی ازواحد های اساسی فوق مشتق شده است .

مادهٔ چهارم :

اضعاف واجزا ی واحد های فو ق نیـــز مطابق اساسا ت علمی محاسبه میگردد .

تصامیم کنفرانس عمو می بین المللیاوزان و مقیاسا ت در داخل حدود این مقررا ت پیروی گردیده وهمچنان واحد های اندازه گیری مروج در افغانستا ن که بطور مو قر استعمال آن جواز دارد نیز توسط ایـــــن مقررا ت تعیین میشود .

یك جدو ل عمو می واحد ها ی کهشامل واحد های اساسی فر عی وواحد ها یموقت میباشد نیز توسط این مقررا ت پیش بینی میشود در ین جدو ل سمبو ل واحد ها ی اضعاف واجزا ی آن تعیین میشود . تعدیل لست واحد های فرعی والغای واحد ها ی موقتی شامل جدو ل توسط فرا مین حکومت جواز دارد .

مادهٔ پنجم :

معیار های ملی اندازه گیر ی بعدمنظوری حکو مت تثبیت میگردد .

افغانستان میتواند تازما ن تثبیت معیار های ملی اندازه گیری از معیار های قانونی سایر ممالك عضو اداره بین المللی اوزا ن و مقیاس ها استفاده کند .

معیار ملی اندازه گیر ی با در نظر گرفتن حکم ماده (٤) این مقررا ت معیار است که هر مملکت عضو سیستم متریك حایـــزان میباشد .

مادهٔ ششم :

تطبیق واحد های اندازه گیر ی جدو ل مذکور ماده (٤) این مقررا ت در قرار دادهای دوائر و مو سسات دولتی به اشـــخاص و موسسا ت خصو صی در داخل کشوراجباری میباشد .

اموال واردا تی و صادرا تی کهباسا س سیستم متر یك تعین اندازه نشده یا از کشور های فاقد این سیستم تورید گردد در حدود احکام مندر ج این مقررا ت بصور ت استثنایی قابل قبول میباشد .

مادهٔ هفتم :

سیستم متر یك سیستم نافذ اندازهگیری در افغانستا ن میبا شد و تدریس آنشامل پروگرام درسی معار ف میگردد .

واحد های اندازه گیر ی تنها بنا م یا سمبو لیکه در ین مقررا ت تعیین میشود تسمیه میگردد .

مادهٔ هشتم :

آلات ولوازمیکه با سا س ماده چهار م این مقررا ت اندازه گیر ی واحد های متذکره استعما ل میشود تحت کنترو ل حکو مـت میباشد .

طرز تطبیق و کنترو ل انوا ع مختلـف آلات و لوازم اندازه گیری با در نظر گرفتن مشخصات ودرجه حساسیت آلات با رعا یت قواعد خاصیکه کنترو ل این آلات ایجا ب میکند توسط این مقررا ت تنظیم میگردد .

موارد استثنا یی که در ین مقررا ت تذکر داده شد برا ی تا مین تسهیلا ت لازم در معاملا ت علمی و بین المللی نیز تنظـیم میگردد .

ماده نهم :

تولید تورید و فروش استعمـا ل آلا ت و لوازم اندازه گیر ی مغایر اسا سا ت سیستم متریك مندر ج این مقررا ت جواز ندارد .

مادهٔ دهم :

متخلفین این مقررا ت بر طبق احکـا م قانون مجازا ت میشو ند .

مادهٔ یازدهم :

ادارهٔ سیستم متر یك مطابق به احکا م این مقررا ت آلات ولواز م اندازه گیر ی را مراقبت مینما ید این اداره وظایف خود را به همکاری بناروا لی ها و پولیس و دیگر کارکنان عامه انجام مید هد .

مامورین موظف اداره سیستم متر یـك صلاحیت دارند در مورد صحت یا عد م صحت آلات ولواز م اندازه گیر ی بر رسی لازمه بعمل آرند . اگر آلات ولواز م اندازه گیر ی مغایر این مقررا ت باشد در حدود احکا م قانون توقیف و مصادره میشود .

فصل دو م

کنترو ل آلات و لواز م (اندازه گیری)

مادهٔ دوازدهم :

کنترول آلات و لواز م اندازه گیر ی واحد های کمیت آنها در فصل اول این مقررا ت تعیین شده شامل نکا ت ذیل میباشد :

۱ ـ آلات ولواز م اندازه گیر ی بدسته های معینه تقسیم میشود هر دسته آلا ت ولوازم اندازه گیری بعد از طی مراحل اصولی مورد ا ستعمال قرار میگیرد .

۲ ـ مـو د ل آ لا ت و لـــو ا ز م اندازه گیر ی به اسا س تجار ب و تحقیقات علمی جهت کنترو ل منظورو تعیین میگردد . مودل عبار ت از نمونه های آلا ت ولوازم اندازه گیری میباشد که قبل از تورید وبکار انداختن آنها از طر ف اداره سیستم متریك قبول شده باشد .

۳ ـ آلات و لواز م اندازه گیر ی که تولید ،تورید ویا تر میم میشود با ید عیارابتدایی گردیده ومطابق به مودل ، منظور شده و شرایط این مقررا ت باشد .

عیار ساختن ابتدا یی عبار ت از آنست که آلات ولواز م اندازه گیر ی پس ازتولید تورید وترمیم قبل از استعما ل و بکـار انداختن با مودل معینه میزان وعیار گردد .

٤ ـ ادارهٔ سیستم متریك مکلف است وقتاً فوقتاً آلات و لواز م اندازه گیر ی را عیار نماید .

٥ ـ طرز استعما ل آلات و لواز م اندازه گیری که حایز شرایط مندر ج این مقررا ت نباشد ممنو ع قرار داد .

٦ ـ ادارهٔ سیستم متر یك حین مرا قبت از آلات و لواز م اندازه گیر ی عندالزو م برای اصلاح تر میم و منع استعما ل آ لات ولواز میکه مطابق به شرایط متذکره ایـن مقررا ت نبا شد رهنما یی لازمی مینماید .

مادهٔ سیزدهم :

ادارهٔ لابرا توار مر کزی سیستم متر یك در چوکا ت وزار ت تجار ت در کابل و شعبات آن در مر کز هرولا یت عندالزوم تاسیس میگردد .

مادهٔ چهار دهم :

هراداره کنترو ل دارا ی آلا ت ولوا زم معیاری ایتلان و مهر ها ی لازمه میباشد .

معیار های اداره کنترو ل ولایا ت هرسال از طرف لابرا توار مرکزی عیارو کنترو ل میگردد .

فصل ســـوم
تثبیت نو ع وصنف

مادهٔ پانزدهم :

رهنمایی مرا قبت و کنترو ل آلات اندازه گیری با در نظر گرفتن دسته های مختلف آلات اندازه گیری مذکور ماده(۳)این‌مقررات از لحاظ تخنیکی توسط وزار ت تجار ت‌صادر میگردد .

مادهٔ شانزدهم :

به پیشنهاد وزار ت تجار ت و یـا در صور ت لزو م بر حسب پیشنهاد وزار ت خانه های ذیعلاقه دسته های آلا ت اندازه گیر ی ذیل در مر حله او ل مورد کنترو ل ؤ مراقبت قرار میگیرد .

الف ـ آلات ولواز م اندازه گیری وز ن.

ب ـ آلات ولوازم اندازه گیری طول .

ج ـ آلات ولواز م اندازه گیر ی حجم ومصر ف مایعا ت .

د ـ آلات ولوازم اندازه گیر ی مصر ف انرژی برق سائر آلات و لواز م اندازه‌گیری متعاقبا عندالضرور ت مورد کنترو ل قرار میگیرد .

فصل چهار م
تثبیت و نگهدا شت مودلها

مادهٔ هفدهم :

تولید کننده یا تورید کننده سا ما ن و لوازم اندازه گیر ی که به اسا س احکا م این مقررا ت تحت کنترو ل قرار میگیرد مکلف است تا یك مود ل (نمونه) آلا تی را که میسازند یا وارد میکنند برا ی اخـذ اجازه و کنترو ل به اداره سیستم متر یك وزار ت تجار ت بسپارند .

تمام آلات و لواز م اندازه گیری کـــه تحت کنترو ل قرار میگیرد با یست با مودل مطابق بوده واز طر ف وزار ت تجـــار ت منظور شده باشد .

مادهٔ هجد هم :

تولید کنند و تور ید کننده آلا ت‌ولوازم سامان و لواز م اندازه گیر ی مکلف است فور مه در خوا ستی عنوا نی وزار ت تجارت را خانه پر ی نموده جهت اخذ منظور ی به وزار ت تجار ت بسپارد .

اشخاص و موسسا ت نمیتوا نند سامان ولواز م اندازه گیر ی را که مودل آنها را از طر ف وزار ت تجار ت قبول‌نشده بــه مملکت وارد نماید . تولید کننده یا یــد اجازه تورید سا ما ن ولواز م اندازه گیری را از وزار ت تجار ت حاصل نماید حکم‌ماده بیست‌وششم این مقررا ت بالای تو لـــید کننده نیز تطبیق میگردد .

مادهٔ نزدهم :

ادارهٔ سیستم متریك وظیفه دارد برا ی تامین اطمینا ن در مورد شرا یط صحـــت تحکیم دقت و فعا لیت صحیح مودل بـــه مطالعا ت وتحقیق لازم اقدام کند .

کنترو ل وآزما یش مود ل آلات ولوازم اندازه گیر ی در لابراتوار مرکزی شعبا ت مربوطه آن در محل تولید وتور ید آلا ت‌و لواز م مذکور و یا در محل فروش آن‌صورت میگیرد . نواقصیکه در موقع آزما یش مودل مورد نظر بوقو ع میرسد متعلق به‌درخواست کننده است .

ماده بیستم :

اعضا ی اداره سیستم متر یك بادر نظـر گرفتن حکم ماده (۱۹) این مقررا ت درظرف پانزده روز نتیجه مشا هدا ت و نظر یا ت خود را در مورد آزما یش های مربوطه مودل ابراز می نماید وزار ت تجار ت تصمیم در مورد قبولی یارد مود ل مطالعه شده باساس راپور تخنیکی میگیرد .

این تصمیم بدر خواست دهنده رســـماً اطلا ع میشود .

مادهٔ بیست‌و یکم :

تولید کننده و تورید کننده آلات و لو ا ز م اندازه گیر ی مودل آلا ت ولواز م را بااسناد تخنیکی از قبیل شکل او صا ف و مشخصات فزیکی آن به اداره سیستم متر یك ارائـه میکند . این آلا ت واسناد باسه مهر عیار ابتدایی نشا نی شده ودو باره به ما لـــك آن سپرده شود .

تولید کننده وتور ید کننده مکلف است

مود ل با اسناد تخنیکی مهر شده را حفظ نموده موقع عیار کنترو ل و بدسترس اشخاص موظف اداره سیستم متر یك بگذارد تولید وتور ید کننده مکلف است مود ل یا یك کا پی از اسناد تخنیکی نشا نی شده راجهت حفظ به اداره سیستم متر یك بسپار ند .

مادهٔ بیست و دوم :

در صور ت که آلات و لواز م اندازه‌گیری قبول شده به شرایط موضو عه صدق نکند یادر ا ثر آزمایش و کنترول شعب فنی کشف گردد که آلات مذکور در اثر استعمال تحقیقا ت علمی جهت کنترو ل منظور وتعیین و یا در اثر عوامل طبیعی خوا ص خود را اسناد تخنیکی آن مطابقت نمیکند در ین صور ت در اثر پیشنهاد ادارهٔ سیستم متریك و منظوری وزیر تجار ت آلا ت ولـواز م اندازه گیر ی مذکور از استعما ل خار ج میشود .

تاریخ عملی شد ن این تصمیم از طر ف ادارهٔ سیستم متریك تعیین میگردد .

فصل پنجم
عیار ابتدا ئی
مادهٔ بیست و سو م :

آلات و لواز م اندازه گیر ی جد ید یا تر میم شده یا قبل از آنکه طبق فقرهٔ (۳و٤) ماده دوازده این مقررا ت عیار ابتدا یی نشده باشد در معرض نمایش فروش و استفـاده قرار گرفته نمیتواند .

آلات ذیل از این امر مستثنی است :

۱ ــ آلاتیکه معا فیت شا ن قبلا پیش بینی وقبول شده باشد .

۲ ــ آلاتیکه جهت نمایش برای ننداد تون ها ساخته شده باشد .

۳ ــ آلاتیکه نیاز مند ی تخنیکی بعضی از فابریکا ت ودستگاه ها را رفع کرده و اهمیت تجار تی نداشته باشد .

مادهٔ بیست و چهارم :

ادارهٔ سیستم متر یك برا ی سهو لت کار می تواند عیار ابتدا یی آلات اندازه گیری جدید یا تر میم شده در دستگاه یا مغازه در خواست کننده توسط هیات سیستم متریك انجام دهد مشرو ط براینکه تما م لواز م مورد ضرور ت در آنجا مهیا گردد .

مادهٔ بیست و پنجم :

آلات ولواز م اندازه گیر ی برا ی عیار ابتدا یی به ادارهٔ سیستم متر یك با تما م اجزا ی آن بصور ت مکمل تقدیم میشود .

در صور ت صحت آلات ولواز م اندازه‌گیری توسط مهر مخصو ص عیار ابتدا یی مهـر میگردد .

نواقصیکه در جریا ن عملیه عیار ابتدایی به آلات ولواز م اندازه گیر ی عاید میگردد ودر حدود احکا م قانون متعلق به ما لك آن است .

مادهٔ بیست و ششم :

ساختن یا تر میم نمود ن آلا تیکه مودل انها هنوز قبول نشده بدو ن اخذ اجازه نامه وزار ت تجار ت جواز ندارد .

دارندگان جواز اصو لی با ید نکا ت آتی را مرا عات نما یند :

۱ ــ ساما ن ولواز م ایتلان ها ی مورد ضرور ت را به صور ت مکمل تهیه وآنهارا سالانه در لابراتوار مرکزی سیستم متر یك جهت عیار متنا و ب تقدیم میکند .

۲ ــ علائم مشخصه آنها که از طر ف وزار ت تجار ت قبو ل شده جهت شناسایی آنرا به تما م شعب مراکز سیستم متر یك می سپارد .

۳ ــ آلات تولید یا تر میم شده دارا ی علائم مشخصه فوق الذکر بوده جهت عیار ابتدایی به شعبه سیستم متر یك تقد یم گردد .

٤ ــ آلا ت و لواز م اندازه گیر ی مندرج فقره سو م توسط شخصی دارندهٔ جواز یا نمایندهٔ باصلا حیت آن به اداره سیستم متریك تقدیم میشود .

٥ ــ کارکنان سیستم متریك تسهیلات لازم را جهت عملیه عیار نمود ن فرا هـم می نماید .

٦ ــ دارندهٔ جواز از انتخاب هر گو نه القاب مار ك ها و عنا وینیکه منسو بیت آنرا به ادارهٔ سیستم متریك نشا ن دهدخود داری مینما ید .

فصل ششم
عیار متناوب

مادهٔ بیست و هفتم :
آلات ولوازم اندازه گیری بعد از یک مدت استعمال تحت عملیه عیار متناوب قرار داده میشود .
آلات و لوازم مذکور ماده بیست و سوم از این امر مستثنی است .

مادهٔ بیست و هشتم :
اشخاص موسسات و دوائر دولت آلات ولوازم اندازه گیری ایشان طبق ماده بیست و هفتم تابع مقررات عیار متناوب میباشد معامله داران آلات و لوازم اندازه گیری شمرده میشوند . اداره سیستم متریک احصائیه آلات ولوازم اندازه گیری معامله داران فوق را فراهم مینماید .

مادهٔ بیست و نهم :
عیار متناوب آلات اندازه گیری بصورت عادی حتی الامکان در سال یک مرتبه در داخل حوزهٔ کنترول اجراء میگردد . در موردیکه اشکال در عمل موجود باشد در هر دو سال یک مرتبه عیار متناوب اجرا میگردد .

مادهٔ سی ام :
عیار متناوب محلا تیکه قبلا از طرف شعبات اداره مرکزی کنترول محلی سیستم متریک تعیین شده اجراء میگردد محل انتخاب شده حتی الامکان پاک سهل المرور روشن ووسیع میباشد .

مادهٔ سی و یکم :
عیار متناوب تمام آلات و لوازم اندازه گیری موسسات دولتی و تصدیهای آن در مرکز همان ادارات صورت میگیرد .

مادهٔ سی و دوم :
عیار متناوب آلات اندازه گیری که حمل ونقل آنها مشکل باشد و در اثر آن بدقت وحساسیت آنها صدمه وارد شود در داخل کارخانها و محلات مربوط اجرا میشود .

مادهٔ سی و سوم :
پروگرام عیار متناوب از طرف اداره سیستم متریک ترتیب شده و به هرولایت ومحل اقلا پانزده روز قبل از فرارسیدن معیار اجرای عیار متناوب زمان و محل آن رسما اطلاع میشود .

مادهٔ سی و چهارم :
معامله داران بعد حصول اطلاع مندرج ماده سی وسوم آلات و لوازم اندازه‌گیری خود را بوقت و محل حاضر کرده و درموقع اجرای عملیه با مامور موظف همکاری مینماید
در صورتیکه حمل و نقل بعضی آلات اندازه گیری امکان پذیر نباشد درجاییکه مورد استفاده قرار دارد عیار متناوب میگردد معامله داران بتاریخ معین مغازه‌ها دستگاه‌ها و دکانهای خویش را باز کرده وآلات مذکور را خود شان یاتوسط نماینده باصلاحیت شان غرض عیار حاضر مینمایند آلاتیکه برای عیار کردن حاضر میگردد باید پاک بوده و عاری از ضمایم اضافی باشدوهمچنین آلات مذکور باید باتمام اجزای خود مکمل وفعال باشد اشخاصیکه آلات اندازه گیری حجم را در تصرف دارند مقدار مایع مورد ضرورت عملیه عیار را در اختیار مامور موظف گذاشته و بعدازانجام عملیه آنرا دوباره اخذ میکنند اگر در جریان عملیه یکی از سرغچ های آلات اندازه گیری از بین میرود مامور موظف بعد از ختم عملیه سرغچ دیگری گذاشته وآنرا با تاپه سیستم متریک ممهور می نماید .

مادهٔ سی و پنجم :
آلات و لوازم اندازه گیری که بعد از انجام عملیه عیار متناوب قناعت بخش تثبیت میگردد توسط تاپه معینه عیارمتناوب ممهور میگردد .
این تاپه حاوی حروف میباشد که‌ازطرف اداره سیستم متریک برای هر سال اختصاص داده میشود آلات اندازه گیری که در اثر عیار متناوب مغایر شرایط متذکره این مقررات تثبیت میشود . باتاپه

مخصوص مستردی نشا نی میشود . این تاپه محتو ی علامه چلیپا (×) میباشد برای معامله دارانیکه آلات و لواز م اندازه گیر ی شان مسترد میگردد مامور موظف فور مه مستردی را با تاریخ آن امضاء کرده میسپارد در فور مهٔ متذکره نام آدرس معا مله دار نوعیت آله دلیل ردان تحریر میشود در صورتیکه بعضی آلات و لواز م غیر اصو لی در اثر خرابی به زیان عامه تما م شود مامور موظف تازما ن ترمیم دو باره یا مستردی کا مل فورا آنرا مهر و لاك کرده وامر مینما ید از اله مو صو ف استفاده نگردد ما لك اله مسئول حفظ و مهر ولا ك ان میباشد .

در صور تیکه ما لك از خرا بی اله بهشعبه مربوط رسماً اطلاع دهد در ین صور ت مامور موظف ادارهٔ سیستم متر یك مهر ولا ك را به منظور تر میم اله از بین برده و بعد از ترمیم دوباره به تاپه عیار متنا وب مهر و سرغچ مینما ید اگر مهر ولاك و سر غچ آلات ولواز م اندازهٔ گیر ی بدو ن مامور مو ظف توسط اشخاص دیگر از بین میرود ما لك ان مسئول این تخلف میباشد .

مادهٔ سی و ششم :

آلات و لواز م اندازه گیر ی مسترد شده عیار متناو ب قبل از تر میم و اصلاح قابل استعمال نمیباشد معا مله دارانیکه از ناقص بودن آلات ولواز م اندازه گیر ی خو یش مطلع میگردند مکلف اند مو ضو ع را بدو ن معطلی به ادارهٔ سیستم متر یك اطـــلا ع دهـــند .

مادهٔ سی و هفتم :

تمام آلات ولواز م اندازه گیر ی بعد از ترمیم عیار ابتدا یی و متنا و ب گردیده به هر دو مهر ممهور میگردد .

مادهٔ سی و هشتم :

معامله دارا نیکه آلات و لواز م انـدازه گیر ی جدید خریداری مینما یند با ید قبل از استفاده آنرا عوض اجرا ی عملیه عیار متناو ب حاضر کنند .

هرگاه خرید وفروش در محلی صور ت گیرد که شعبهٔ کنترو ل سیستم متر یــك دران موجود نباشد درین صور ت معا مله دارا ن میتواند موقتا از آلا ت اندازه گیری حود استفاده نماید مشرو ط بر اینکه آلات شان حاوی تاپه عیارابتدایی بوده بنزدیکترین شعبهٔ مربوطه کنترو ل سیستم متر یـــك اطلاع تحر یر ی داده باشند .

مادهٔ سی و نهم :

استعمال آلات و لواز م اندازه گیر ی عیار شده متناو ب قبل از آخرین تا په عـــیار متناو ب جواز ندارد آلات ولوازم اندازه گیری مذکور مواد (۳۸ ـ ۴۰ و ۴۱) از این حکم مستثنی است .

مادهٔ چهلم :

فروشندگا ن دوره گرد که در معابر عا مه بدو ن آنکه دارا ی محل معین باشند به تجارت میپردازند آلات را که توسط مار ك ها ی عیار ابتدا یی وعیار متناو ب ممهور نبا شـــند استعمال کرده نمیتوانند . ایـــن نـــو ع فروشندگان مکلف اند در ظر ف سه ماه اول سال غرض اجراء عملیه عیار متناو ب آلات ولواز م خود را در یکی از شعبا ت سیستم متریك غرض عیار حاضر نمایند :

فصل هفتم

مراقبت

مادهٔ چهل و یکم :

ادارهٔ سیستم متر یك موارد ذیل را تحت مراقبت کنترو ل قرار مید هد :

۱ ـ آلات و لواز میکه بیکی از دستهای اصو لی تعلق داشته باشد .

۲ ـ آلات ولواز م اندازه گیر ی که در معاملات تجار تی مورد استفاده قرارمیگیرد.

۳ ـ مراجعیکه در آنجا از آلات و لواز م اندازه گیر ی استفاده میگردد .

٤ ـ تورید کنندگا ن ، تو لید کنند گا ن، ترمیم کنندگا ن واشخا صیکه از آلات ولوازم اندازه گیر ی استفاده نمایند .

مادهٔ چهل و دوم :

مراقبت آلات ولواز م اندازه گیر ی در هر محل به وقفه های متفاو ت نظر به اهمیت محل توسط مامورین موظف اداره سـیستم

متریك صور ت میگیرد مامورین مســـئول کنترو ل آلات اندازه گیر ی حوزه مربو طـه موظف است تا پلان مراقبت تــمـام آلا ت اندازه گیر ی را هر سه سا ل با لست

محلات مرا قبت وآلات مربوطه اندازه گیر ی ترتیب و به اوقا ت معینه مراقبت نماید .

فصل هشتم
أحکام متفرقه
تعقیب متخلفین
مادهٔ چهل وسوم :

معامله دارا ن مکلف اند در مو قع عیار نمود ن کنترو ل و مرا قبت سا ما ن ولوازم اندازه گیر ی مانع اجراآت اصو لی مامورین موظف سیستم متر یك نگردند . مامورین موظف دارای کار ت هو یت مخصو صـص میباشد .

مادهٔ چهل و چهار م :

مامورین موظف سیستم متر یك میتوانند عنداللزوم بارائهٔ کار ت هو یت خـو یش همکاری مامورین ضبط قضایی را مـــطالبه نمایند .

مادهٔ چهل و پنجم :

مامورین موظف سیستم متر یك در تطبیق این مقررا ت با اشخا ص کمك و رهنما یی لازم می نماید .

اگرشخصی باوجوداخطاررسمی ادارهٔ سیستم متریك از احکا م این مقررا ت تخلف نماید مامورین موظف سیستم متر یك در فور مه های مخصو ص صور ت تخلف از مقررا ت مربوطه با آلات و لواز م اندازه گیر ی را تحریر نموده و جهت تعقیب قانو نی بـــه مراجع ذیصلاح می سپارد .

فصل نهم
احکام متفرقه
مادهٔ چهل و ششم :

تثبیت علایم مشخصه ادارهٔ سیستممتریك تثبیت سمبو ل اندازه تا په های کنترو ل تاپه های عیار ابتدا یی و متناو ب و تاپه مستردی از صلاحیت مقا م وزار ت تجار ت میباشد .

مادهٔ چهل و هفتم :

این مقررا ت یکماه بعد از تاریخ نشر در جریدهٔ رسمی نافذ میگردد . وزار ت تجارت صلاحیت دارد به همکاری دیگر اورگا نهای حکو مت برای تطبیق تدریجی این مقررا ت تدابیر لازم اتخاذ نماید .

وزارت اطلاعات و کلتور

باپیروی از مند رجات قانون ا سا سی مملکت و تحت ر هبری های خرد مندا نهٔ اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه دیموکرات ما ، روز بروز تحولاتی درساحه هـــا ی مختلف اجتماعی ، اقتصادی وفرهنگی نصیب کشور ما گردیده است .

در ز مرهٔ این جنبش هاو تحولات و ضع مطبو عات شکل و صورت بهتری را بخو د گرفته وباز لحاظ کمیت و کیفیت سیرارتقای خودرا پیموده است .

سال ۱۳۴۹ سال تحول و ا نکشاف درعالم مطبوعات بوده و درزمینه مو فقیت هـــا ی شایانی نصیب این کانون فر هنگ گردیده است .

باازدیاد روز ا فزون جراید وروز نا مـه های دو لتی و ظیفهٔ مطبو عات خطیرتر و سنگین تر گردیده ووزارت ا طلاعات وکلتور سعی نموده ا ست تا و جایب ملی خودرا در راه حفظ و تعمیم ارزشـها ی قا نو ن اساسی به نحو شایسته ا نجام د هد .

نظر به ضرورتیکه یکعده مـو سسا ت متکفل خدمات فر هنگی و کلتوری ا حسا س میگر دید و زارت ا طلاعات و کلتور درسال ۱۳۴۹ مو فق به تاسیس و احیای یك عده موسسات گردید تا بدین طریق خد متی را در راه حفظ هنر و ثقافت کشور ا نجام داده باشد .

برای ا ینکه خوانند گان گرامی خود را بیشتر از اجراآت و زارت ا طلاعات وکلتور حالی سازیم اینك معلو ما ت پیرا مو ن اجراآت و فعا لیت های مو سسات و دوایر مر بوطهٔ این وزارت بصورت جداگانه تقدیم میگردد .

دبا ختر آ ژا نس :

د با ختر آژانس درطول ۹ ماه سال ۱۳۴۹ علاوه بر ا ینکه ا خباردا خله ، رویدادهای کشور و تازه ترین ا خبار خارجه را د ر اسرع اوقات بد ستر س رادیو افغا نستان روزنامه های کشور در مر کز و ولایا ت قرار داده ا ست تبصره بر و قایع ر و ز و رویداد های دا خلی وخارجی را نیز بپیمانه و سیع برای رادیو ا فغا نستان وروزنامه‌ها و مجلات تهیه نموده ا ست . شعبه عکاسی این ریاست نیز به پیمانه و سیعی گسترش یافته و علاوه از عکس های خبری که برای روز نامه ها تهیه کرده است یك قسمت زیاد فو تو را پورها نیز برای جراید کشور تهیه کرده ا ست .

آژا نس با ختر دراین ۹ مله به تا سیس یك آرشیف منظم پرداخته و سعی نمو د ه است تا این آرشیف را که برای همچو یك مو سسهٔ خبری حایز ا همیت ز یاد ا ست از هر حیث تکمیل کند .

علاوتا آ ژانس با ختر خبر های دا خلی کشور را مطابق به قرار دادیکه با آژانس معروف فرانس پرس دارد ذریعه این آژانس بدسترس ا خبار ها و آژانس های بین‌المللی قرار داده است . واز این راه در نشراخبار افغانستان درسایر کشور ها صرف مسا عی کرده و دنیای خارج را از تحولات ا خیر کشور مطلع سا خته ا ست .

به علاوه باساس موا فقت نامه ایکه بـــا آژانس کیو د و ی جاپان بعمل آورده عکس های خبری ا فغا نستان رابه این مو سسه فرستاده است وازین راه نیز در نشراخبار کشور بخارج سهم بـــا ر ز ی دا شتـــه است . ا خبار و عکس های مسافرت ها ی اعلیحضرت همایونی در خارج و داخل کشور وهمچنان مسافـرت هـــای بناغلی اعتما دی صدراعظم بخار ج وداخل وسفرهای سایر رجال ا فغانی و همچنان باز دید سرا ن ، صدراعظمان و رجال کشور های خا ر جی دردا خل افغا نستان تو سط نمایندگـا ن و عکاسان آ ژا نس با ختر برای جرایدداخل و آژا نس های خارجی تهیه شده است . در کنفرانس بزرگ ایکافی در کابل نیـز نمایندگان و عکاسان آ ژانس با ختر سهم بارز داشته ا خبار ، راپورتاژ ها و عکس‌های

آنرا نه تنها بدسترس روزنامه های کشور قرار داده بلکه برای آژانس های خارجی و هیئات های شامل کنفرانس نیز اخبار و عکس های این کنفرانس را تهیه کرده است .

هکذا اخبار مهم جهان و رویداد های خارجی بصورت فیچرهای جداگانه دربدل قیمت بدسترس مقامات مربوطه گذاشته شده است که بدینوسیله مقامات از همه جریان های جهانی اطلاع حاصل کرده اند.

شعبه تخنیک آژانس باختر نیز در این مدت بر فعالیت های خود افزوده و علاوه از ترمیم ماشین های آژانس در ریاست آژانس باختر موسسات نشراتی و ولایات دراخذ اخبار خارجی بوسیلهٔ ماشین های مخصوص شب و روز فعالیت داشته‌است.

آژانس باختر علاوه از تربیه پرسونل خویش در جریان کار روز مره پنج نفر از خبرنگاران و عکاسان خود را به ایران ودو نفررا به چکوسلواکیا و سه نفر را به آلمان غربی برای کسب معلومات بیشتر فرستاده است که گروپ اولی بعد از کسب معلومات از ایران به کشور باز گشته است و پنج نفر دیگر هنوز در چکوسلواکیا و آلمان غربی مشغول فرا گرفتن تحصیلات عالی میباشند .

اخبار کشور از طریق تیلی پرنتر در داخل امکانات تخنیکی موجود وسایل ذریعهٔ دستگاه سی کلیواته این موسسه به۶ولایت کشور هم زمان با مرکز پخش میگردد .

ریاست آژانس باختر در تعمیم وتوسعهٔ زبان پښتو و فرستادن اخبار در لسان ملی نیز قدم مهمی گذاشته و شعبه پښتو را تاسیس کرده است که اخبار داخله و خارجه را به دوزبان دری و پښتو بدسترس جراید کشور و رادیو افغانستان گذاشته شده است .

اجراآت شعبهٔ اخبار مرکزی :

این شعبه برای همه وزارت خانه ها و دوایر مرکز یکتعدادراپور تر های را موظف نموده تا اخبار ورویداد های مرکز ، مسافرت های رجال خارجی در کشور ، کنفرانس ها ، سیمینار ها ، اخبار پارلمانی وسایر خبر ها را در چوکات خبر ها بــا راپور تاژ ها و فوتو راپور ها تهیه وترتیب وبدسترس رادیو افغانستان و جراید کشور بگذارد .

هکذا این شعبه واقعات جنایی ، جریان محاکم ، واقعات ترافیکی ، محافل ،دعوتها و سایر اخبار مهمه کشور ها در اسرع اوقات پخش و نشر کرده است .

بعلاوه نماینده گان این شعبه جریان مسافرت های رجال کشور را در ولایات و خارج افغانستان همچنان جریان مسافرت های رجال را در افغانستان با عکس های مربوط بصورت کامل نشر کرده است .

راپور تاژهای سپورت ، مصاحبه بــا سپورت مین ها و معرفی سپورت مین های قهرمان کشور در طی راپور تاژها بتفصیل نشر گردیده و به هموطنان عزیز معرفی شده اند .

ازین شعبه در طول سه ماه گذشته ۳۶۹۰ خبر ۱۲۰ راپورتاژ ، معرفی هفت سپورتمین و شصت و هشت مصاحبه اختصاصی نشر گردیده .

شعبه اطلاعات خارجی آژانس باختر وقایع سیاسی جهانی را باتمام حوادث اتفاقات و جریانات سیاسی بدون اتلاف وقت ترجمه وبرای موسسات نشراتی مخابره کرده است . اطلاعات خارجی آژانس باختر اخبار ممالک مختلف جهان را در ظرف سه تا پنج دقیقه بصورت فلاش ودر ظرف پنج الی ده دقیقه تفصیل آنرا مخابره کرده و می نماید واخبار جهان را در همان دقیقه که دیگر آژانس ها مخابره میکنند برای موسسات نشراتی مخابره کرده است . اطلاعات خارجی آژانس اخبار بین المللی را تازه وبدون فوت وقت وباحفظ کامل سیاست بیطرفی که آژانس باختر تعقیب میکند بدسترس موسسات نشراتی گذاشته است .

مدیریت اطلاعات ولایات مانند سایر شعبات مسلکی ریاست آژانس باختر موظف جمع آوری اخبار واطلاعات ولایات کشور است که دروقت و زمان آن انجام داده واخبار مربوط را روز مره از طریق آمریت مخابره غرض نشر به موسسات نشراتی مخابره کرده است .

این مد یر یت در طول نه ماه اول سال ۱۳۴۹ مجمو عا سه هزارو دو صدو پنج خبر وراپور تاژ مر بوط به فعا لیت های انکشافی ، عمرانی ، عرفانی ، ز را عتی ، اقتصادی ، ا خبارجنائی ، ترافیکی و غیره را توسط نمایندگی های خود در و لا یا ت کشور جمع آوری و به نشر سپرده ا ست همچنان نماینده های با ختر در و لا یتیکه روزنامه و یاجریده مو جود است در تهیهٔ اخبار محلی به‌آنها کمك می نماید .

علاوتا مدیریت و لایات بهمکاری شعبهٔ مخابره روزانه از جملهٔ ا خبار مهم دا خلی و خارجی‌درحدودبیست خبررابابیانیه راپور ها وابلاغیه ها توسط ما شین تیلی تایپ د ر دا خل ا مکانات تخنیکی وو جود و سا یل جهت استفاده روزنامه های طلوع ا فغا ن (منطبعهٔ کند هار) ، وړانگه (پکتیا ، اتحاد (بغلان) ، ا تفاق ا سلام (هرات) و روزنامهٔ بیدار مزار شریف مخابره کر د ه است .

در طول نه ماه سال مجموع ا خبا ریکه از ادارهٔ مرکزی به و لایات کشور مخا بره شده پنج هزار چار صد خبر حاوی پنجا ه وچهار هزار کلمه و ا خباریکه از و لا یات اخذ و بمو سسات نشراتی مر کز سپرده شده سه هزارو دو صد و پنج خبر معادل تقریبا چهل هزار کلمه بوده ا ست .

علاوتا این مدیریت وقتا فوقتاراپورتاژها و مصاحبه مصور از فعالیت های ا نکشافی را درولایات کشور توسط نماینده های خو د تهیه نموده و برای روز نامه هائیکه برا ی بعضی و لایات صفحهٔ ا ختصاصی دا رند همکاری کرده ا ست .

بتاسی ازپرو گرا مها ی تو سعو ی و انکشافی آژا نس با ختر ا مسال درولایا ت آتی نمایندگی های آ ژانس را تا سیس و نمایندهٔ مقرر نموده است .

و لایت لو گر ، و لا یت وردك ، ولایت کنرها ، و لایت کا پیسا ، و لایت سمنگان ولایت غور ، و لایت زابل .

شعبهٔ ا خذ ا خبار :

این اداره اخبار آژانس های بین ا لمللی راکه‌عبارت‌از آژانسهای رویتر ، فرانسپرس دی پی آ ، سینهوا ، چتیکا ، تا نیو گ ، تاس و هندی پرس می‌باشد شب وروز بطور مسلسل از یکهزارو دوصد الی یکهزار و پنجصد خبر ا خباری ودرحدود پنجصد خبر اقتصادی وسپور تی را اخذنموده وبدسترس مدیریت ا خبار خارجه و سفارت خانه های مشترك و کابل تا یمز میگذارد .

درشعبهٔ تیلی تایپ فعلا پنج‌پایه‌ریسیور و پنج پایه تا یپ بطور فعال در یك شبانه روز ۲۱ ساعت کار میکند و هم چند پا یه ماشین طور فعال ا حتیاطی موجود است که اگر یکی‌ازماشینها ازکار می افتد ازان کار گرفته میشود .

شعبهٔ ورکشاپ (ترمیمات در مرکز)

سامان و آلاتیکه درین شعبه تر میم گردیده عبارت ا ست از :

۱ ــ رادیو ز یمنس بادی آهنی مدیر یت رادیو ها پنج پایه .

۲ ــ تیپ ریکادر تیلفو نکن مد یر یت رادیو ها دوپایه .

۳ ــ تیپ ریکادر گروند یك مد یریت رادیو ها سه پایه .

٤ ــ ریسیور واسلو گراف مد یر یت تخنیك چهار پایه .

٥ ــ ماشین تیلی تایپ ا نگلیسی مدیریت تخنیك چهار پایه .

٦ ــ ماشین تیل را یتر فارسی بشمو ل تایپ فارسی چهار پایه .

هکذا ماشین د ستگاه آ خذه و لایت‌هرات وقند هار نیز توسط کارکنان مد یر یت تخنیك تر میم و پاك کاری گردیده است .

ماشین تیلی تایپ و ریسیور دستگاه‌آخذه ولایت ننگر هار ، ریسیور واسلو گرا ف دستگاه آخذه با ماشین جنریتر و لا یت پکتیا تو سط کار کنان شعبه تخنیکی تر میم ودوباره فعال سا خته شده ا ست .

مدیریت تخنیك در ظرف نه ماه سا ل ۱۳۴۹ سه نفر از ما مورین فنی خو د ر ا جهت تحصیلات بـه ا تحـاد شوروی و چکو سلوا کیا اعزام داشته است .

در مدیریت تخنیك فعلا ده پایه ریسیور وپنج پایه تیلی تایپ مو جود است که‌همه روزه از آنها کار گرفته میشود وهم‌درولایات شش پایه ر یسیور و شش پایه تیلی تایپ شش پایه ما شین جنرا تور و جود دارد که

توسط آنها ا خبار روز مرهٔ آ ژانس با ختر اخذگردیده و بد سترس مدیر یتهای اطلاعات و کلتور و لایات هرات ، بلخ ، ننگر ها ر پکتیا و کند هار گذاشته میشود . بایدعلاوه کرد که این ا خبار توسط یك دستگاه سی کلیواته که در یکه توت نصب ا ستمخابره میشود .

شعبه عکاسی :

دستگاه عکاسی آ ژانس با ختر در تهیهٔ عکسها وراپور تاژ های مصور که اکثرآن درروزنامه ها ، مجلات و د یگر نشرا ت کشور به چاپ ر سیده و تر تیب آلبوم‌های رسمی ا شتغال داشته ، همچنان علاوه بر تهیهٔ عکسهای مورد ضرورت غر فه ها ی ننداد تون جشن سال ۱۳۴۹ عکسهای خبری و هنری سال را به سایز های بزرگ‌ترتیب و به ننداد تون آژانس با ختر تقدیم‌داشته است .

دستگاه عکاسی آ ژا نس با ختر علا و ه از تر تیب عکسها ی خبری ، سیمینا ر هـا و کنفرانسهائیکه درکابل وولایات کشوردایر شده یك سلسله آ لبومها ازجریان‌کنفرانس وباز دید هیئتها از پروژه های صنعتی ، اقتصادی و باستانی کشور تر تیب و بـه روسا هیئتهای که در کنفرانس ا شترا ك ورزیده اند تقدیم کرده ، همچنان یکتعداد عکسها ی جریان کنفرانس هارا به سو یهٔ بین المللی تهیه و بد سترس نما یند گا ن مشمول کنفرانس و ژور نا لستان کشورهای مختلف و نمایندگی های سیاسی مقیم کابل گذاشته ا ست . عکاسی آ ژانس با ختر هنگام مسافر ت زعما و رجا ل کشور های مختلف به کشور پروگرام ا قا مت شانرا در ا فغا نستان تعقیب کر ده و بسر عت کا مل راپور تاژ های مصور مربوط به‌اقامت آنهارا تر تیب و به روز نا مه ها و مجلات داده و در ختم مسافرت آلبوم های مر بوط به خبر تر تیب و تقدیم شده است .

همچنان عکاسی آژانس با ختر بغر ض معرفی کشور یك سلسله عکسها ازپروژه های صنعتی ، ا قتصادی ، عـر فـا نی ، ورزشی ، باستانی و مناظر طبیعی کشو ر تهیه کرده و باساس موافقهٔ همکا ریها ی فرهنگی که بین آژانس باختر و بعضـــی آژانسها ی خبر رسانی بین ا لمللی مو جو د است بد سترس آ ژانس های متذکره‌گذاشته است و هم باین ا ساس بعضی عکسها ی مربوط به گذار شات بین ا لمللی را ا ز آژانسهای خبررسانی بین ا لمللی حا صل کرده و برای نشر به مو سسات نشرا تی داده است .

باساس پرو گرام ا نکشافی آ ژانس‌باختر دستگاه عکاسی یك فهر ست مکمل ازفلمهای سنوات گذشته و حالیه را تر تیب و تکمیل کرده واساس ارشیف عکس‌هارا نیزگذاشته است .

باساس تحو لاتی که در دستگاه عکاسی آژانس با ختر رو نما گردیده این د ستگا ه فعلا قادر است یك عکس خبر ی را درظرف کمتر از بیست د قیقه تهیـه و به نشر بسپارد .

این د ستگاه در ظرف نه ماه سال د ر حدود ۱۶۱۷ قطعه عکس برای جراید ، روز نامه ها و موسسات نشراتی ، ۲۸۴۲ قطعه عکس برای وزارت خانه ها ، مو سسات ، ۵۶۳ قطعه عکس رابرای نمایندگیهای‌سیاسی واشخاص . باساس همکاری های فر هنگی هشتاد و سه جلد آ لبوم رسمی را تر تیب و تقدیم کرده ا ست .

عایدات ا ین شعبه در این مدت ازمدرك فروش عکس ها در حدود سه صدو پنجـاه سه هزار و هفتصدو شصت و نه ا فغا نی گردیده ا ست .

مدیر یت آ ر شیف :

مدیر یت آرشیف پرس که تازه درتشکیل آژانس با ختر گنجا نیده شده وتحت نظر مدیریت تد قیق مطا لعات کار میکند تاکنون توا نسته ا ست که بیش از یکصد دوسیه حاوی مو ضو عات مسافر تهای ر جال‌افغانی بداخل و خار ج کشور ، بیانیه ها ،کنفرانس ها ، سیمینار ها ، سوانح مامورین عا لی رتبه را تاسویهٔ مدیر عمو می ، مسایل‌مهم سیاسی ، نظامی واقتصادی بین المللی را تهیه وبدسترس استفاده قرار بد هد .

همچنان آرشیف پرس آژانس باخـــتر تا اندازهٔ کوشیده است درین مد ت بیا نیه های مهمی که در موسسهٔ ملل متحد ایراد گردیده فیصله نا مه ها ی ملل متحد شرح

ومعرفی ممالك جهان از لحاظ جغرافیایی تاریخی ، سیاسی ، وبیوگرافی رجال سیاسی جهان واقعات وجریانات مهم بین المللی مانند خلع سلاح وکنفرانس تحدید سلاح ذروی ستراتیژیکی ، شرقمیانه جنوب شرق آسیا ، جنگهای ویتنام ولاوس کنفرانس های مهم بین المللی وغیره واقعاتیکه از لحاظ خبری شایسته ترتیب و تدوین در آرشیف میباشد و مورد احتیاج موسسات نشراتی باشد تهیه وترتیب نماید .

همچنان اداره آرشیف کلکسیونهای انیس اصلاح ، هیواد ، کابل تایمز ، ژوندون، سالنامه افغانستان و بعضی مجلات دیگر را از ده سال قبل تا امروز تهیه نموده است.

مدیریت تدقیق و مطالعات :

مدیریت تدقیق و مطالعات آژانس باختر در نظر دارد آرشیف آژانس را به هر سویهٔ ایکه موسسات نشراتی یا اشخاص انفرادی مختلف استفاده کرده بتوانند مجهز نماید.
مختلف استفاده کرده بتوانند مجهز نماید .

شعبه مخابره وتصحیح :

این شعبه در فرستادن اخبار به رادیو افغانستان روزنامه های مرکز وولایات نقش عمده داشته وپرسونل ان تقریبا روزانه از ۵ صبح تا ۱۲ شب مصروف خدمت می باشند این اداره اخباری را که از شعبات داخلی وخارجی وولایات آژانس باختر حاصل میکند با راپور تاژها ، معرفی ها ، مصاحبه ها وغیره بصورت مسلسل بدسترس روزنامه های مرکز وولایات می گذارد .

برای تسریع کار در این شعبه یك پایه ماشین جدید مخابره تیلی رایتر نصب شده است .

علاوتا این شعبه فیچر های جریانات عمده جهان را به اسرع وقت بدسترس مقامات مربوطه قرار داده است ولیـــن مقامات در جریان آخرین تحولات داخلی وخارجی مواد میدهند .

احصائیه اخباری که ازین شعبه درطول نه ماه سال اعم از اخبار داخله ، خارجه، راپور تاژها مصاحبه ها ومعرفی هامخابره شده است بیستو پنج هزار کلمه در روز میرسد .

مدیریت مانیترینگ :

در پهلوی اطلاعات خارجه ، آژانس اخبار رادیو یی کشور های منطقه و دیگر رادیو های جهانی را ثبت و اخبار جهانی را برای نشر آماده می سازد .

در سال ۱۳۴۹ آژانس باختر برای اولین بار در تاریخ تاسیس خود موفق گردیده تا تحلیل واقعات مهمه سیاسی وبین‌المللی را هر روز تهیه نماید که این تحلیل ها به ساعت ده هر شب از رادیو افغانستان و بعضا در روز نامهٔ ملی انیس نشر شـــده ومیشود .

ریاست مطابع دولتی :

درسال ۱۳۴۹ سطح تولیدات وتحولات طباعتی مطابع دولتی حسب آرزو و مطابق پلان های انکشافی موسسه قوس صعودی خود را پیموده علاوه بر جریان امور عادی بیش از دو ملیوین جلد کتب در ســـی ، ادبی ، تاریخی ، واجتماعی را بعد ازطبع بدسترس علاقمندان و دوایر مربوطه قـــرار داده است .

باآغاز نشرات موسسه طبع کتب بنام (بیهقی کتاب خپرونه) در چوکات مطابع دولتی در نظر است به طبع ونشر یك سلسله کتب مفید دیگر نیز باساس پروگرام مرتبه اقدام شود . از جمله ترجمه وطبع تفاسیر شریف به زبان پشتو (بچاپ دوم) از اول سال جاری روی دست گرفته شده است .

به همین ترتیب از دیاد تعداد جراید و مجلات وانکشاف صفحات وتیراژ روز نامه ها در سال ۱۳۴۹ نمایندگی از فعالیت های مهم وبا ارزش طباعتی مطابع دولتی میکند . هم اکنون تعداد نشریه های مرکز که به لسانهای پشتو ، دری ، انگلیسی به طبع میرسد بیش از (۳۸) نوع نشریـــه میباشد . با آنهم مطابع دولتی میکوشند توجه بیشتر مراجعین (فرمایش دهندگان) را از طریق فعالیت های طباعتی ونشراتی بخود جلب نماید .

درسال ۱۳۴۹ به منظور ارتقای سطح تولید ی مطبعه و رفع مشکلات علاوه بر پرسونل سابقه اضافه از دو صد نفـــر پرسونل فنی در شقوق مختلف لینو تایپ، حروف چینی ، آفسیت وزنکو گراف تحت

تربیه قرار گرفته است .
کذا برا ی بهبود وضع صحا فت ازلحا ظ کیفیت و مر غو بیت اجراآت موثر ی بعمل آمده که باوصو ل ماشین آلات وسا ما ن ومواد خریداری شده جدید در کمیت و کیفیت نشرا ت وغیره تحو ل قابل توجهی رونما خواهد شد .
درسا ل ۱۳٤۹ پنجاه فیصد افزا یش در واردا ت مطبعه بعمل آمده است . علاو تا با موسسا ت نشراتی وفر هنگی مسا عد ت وهمکاری های مبنی بر تنزیل قیمت نشرات شان نسبت به قیمت تما م شد صور ت گرفته است ، تابدینوسیله زمینه بـــرا ی انکشاف موسسا ت متذکره مساعد گردیده و در نتیجه بتوانند به پای خود استاده‌شوند. بطور مثال مطابع دولتی حاضر گردیده حق الطبع مجله (دکوچنیا نو انیس) را که‌هفته یکبار در (۳۲) صفحه با صحا فت زیبا به طبع میرسد از ده افغانی به پنج افغـــانی تنزیل بخشند .
همچنان واردا ت پولی مطابع ولا یا ت در سالها ی اخیر خصوصا سا ل ٤۹ بلند رفته واکثر مطابع ولایا ت متکی به خود شده اند .
درنظر است زمینه فعا لیت بیشتر برا ی مطابع ولایا ت مسا عد سا خته شود وهم امکانا ت اکما ل وسایل تخنیکی و مجهـز ساختن مطابع متذکره مطا لعه و تصا میم لازمه در زمینه اتخاذ گردد .

انجمن تاریخ وادب :

انجمن تاریخ وادب د افغانستان اکا دیمی از بدو تاسیس تا حا ل منحیث یك موسسهٔ علمی و تحقیقی راجع به تاریخ افغانستان به قسم عمده وراجع به فرهنگ کشور به قسم ممد تحقیقا ت تاریخ خد ما ت قابل قدری را انجام داده و هر یك از اعضا ی آن موضو عی را به شیوه علمی تحقیق و بررسی مینما یند .
باید متذکر شد که این موسسه بصورت متداوم و بدو ن وقفه دو نشر یه علمی را یکی بنام آریانا به زبان های پشتو ودری در هر دو ماه و دومی بنام افغانستان به‌زبان انگلیسی وفرانسو ی در هر سه ماه نشر میکند . مضامین منتشره درین مجلات اغلب از طر ف اعضای انجمن تاریخ تهیه میشود ویك حصه هم از موضوعا ت و مطالـــبی استفاده میشود که ذریعهٔ دانشمندا نسایر موسسا ت علمی کشور ودانشمندا ن خارجی راجع به تاریخ وفرهنگ افغانستا ن بقسم علمی نوشته میشو ند.
علاوه بر نشر دو مجله مذکور انجـــمن تاریخ مطابق به امکانات مالی خود به نشر یك سلسله کتب و رساله ها نیز پرداخته است . چنانچه طی سا ل ۱۳٤۹ شش نوع کتب آتی را به چا پ رسانیده است :

۱ ــ تاریخ مختصر افغانستان (جلددوم)
۲ ــ رهنما ی تاریخ افغانستان (جلداول ودوم)
۳ ــ دخلکو سندری
٤ ــ سیر ژور نالیزم در افغـــانســـتان (جلد اول)
٥ ــ هنر مندان و خوشنویسان .
٦ ــ تاریخچهٔ مزار شریف .

سه اثر دیگر این موسسه که زیرچاپ میباشد عبارت اند از :

۱ ــ تاریخچهٔ خط و کتیبه ها درافغانستان.
۲ ــ مثنوی پشتو .
۳ ــ تاریخ تذکره های پشتو .

علاوه بر آثار فوق اعضا ی ایـــــن موسسه موظف گردیده اند تا مطالب آتی را برای چاپ آماده کنند .

۱ ــ ترجمهٔ پشتو ی مختصـــر تاریـــخ افغانستان (جلد اول و دوم)
۲ ــ تاریخ حسین شاهی (فعلا از روی مکرو فلم نوشته میشود).
۳ ــ تاریخ مطبعه در افغانستان .
٤ ــ نشرا ت مطبو ع افغانستا ن (از سال ۱۸۷۳ ــ ۱۹۰۱ غیر از جراید واخبار).
٥ ــ لست مشاهیر افغانستان از زمانیکه درج تاریخ شده تا امروز) .
٦ ــ کمپنی هند شر قی وافغانســـــتان (ترجمه)
۷ ــ امرا ی ابدا لی هرات .

باید متذکر شد که کتب ورساله ها ی فوق تاختم سال ۱۳٤۹ زیر چاپ گر فـته خوا هند شد .

ریاست انجمن آریانا دایرةالمعارف

الف ــ شعبهٔ مسلکی پشتو :

شعبهٔ پشتو ی آریانا دایرة المعار ف در سال ۱۳٤۹ جلد پنجم قا موس جغرافیا یی پشتو را طبع ونشر نموده وجلد ششم‌قاموس موصو ف و جلد پنجم آریانا دائرةالمعار ف را تحت طبع گرفته است . علاوه بران‌برخی از مضا مین دو جلد اخیر الذکر را نیز تهیه و ترتیب واصلاح نموده است .

ب ــ شعبهٔ مسلکی دری :

شعبهٔ مسلکی دری آریانا دایرةالمعارف در اثر سعی وکوشش اعضا ی مسلکی و همکارا ن علمی خود آخرین جـــلد آریا نا دائرةالمعار ف را (جلد ششم) که حا وی ۱۳۷۷ ارتیکل میباشد به زبا ن دری بچاپ رسانیده است .

حالا اعضا ی مسلکی و همکارا ن قلمی این شعبه مصرو ف تهیه مضامین بـــرا ی دایرةالمعار ف دو جلده که هر یك جلد ان دارا ی یك هزار صفحهٔ مصور خوا هد بود میباشند . باید متذکر شد که یك اندازه زیاد مواد مهمه و مورد ضرور ت مربو طـه با بیو گرافی وجغرافیایی ان از طر ف این شعبه تهیه وآماده چاپ میباشد .

ریاست ثقافت و هنر :

ریاست ثقا فت و هنر بعد ا زاحیا و تاسیس ان (ماه ثور ۱۳٤۹) اولین اقدا می که کرد جلب و جذب هنر مندا ن جید ونخبه کشور بود . این اداره بعد از ترتیب لایحه وظایف شعبا ت مربوطهٔ خود به تهیه‌وترتیب لوائح تدویر سینما ها و هم چنا ن لایحه وظایف و کار ننداره ها ی شخصی پرداخت اولین محصو ل فعا لیت شعبا ت هنر ی تیاتر پشتو ودری وهم چنان‌تشویق‌هنرمندان اکروبا ت وانکشا ف هنر اکرو باتیك و جنبش عملی اداره ثقافت و هنر نمایشنامهٔ (شب هنر) میباشد .

این نمایش که مخلو طی از فعا لیت های شعبا ت سه گانه فوق میباشد مورد بازدید هجده هزار نفر تماشا چی قرار گـرفت . دومین محصو ل ریاست ثقا فت وهنر که‌شمهٔ از فعالیت مدیریت تیاتر دری شمرده میشود درام کمید ی (خشو) میباشد .

افتخار بزرگی که نصیب ریاست ثقافت وهنر در طول تاریخ تیاتر در افغانستا ن گردیده باز دید اعلیحضر ت معظم همایونی علیاحضر ت ملکهٔ معظمه واعضا ی فامیل جلیل سلطنتی از درا م کمید ی (خشـــو) میباشد .

ادارهٔ آرت ریاست ثقافت هنر در قسمت ترتیب دیکور و دیزاین نمایش ها وتهیه لباس وسایر ضرور یا ت مربوطه سهـــم بزرگ داشته خد ما تی را انجا م داده است.

مدیریت هنر ها ی زیبا ی ریاست ثقافت وهنر مصرو ف تهیه وسایل ضرور یه‌بوده وسعی دارد تا نمود وپدیده های هنر ی از چوب و گچ بوجود آید باید متذکر شد که تا حد ممکنه در قسمت تهیهٔ وسایل او لیهٔ ان بادر نظر داشت امکانا ت موجوده توجه بعمل آمده است .

اداره کور سها مر بوط ثقافت و هنـر تدابیر ی را ا تخاذ نموده تـا یکسلسلـه کورسهای تر بیوی را برای پرورش‌بیشتر استعداد های هنر مندان دایر نما ید موضوع تر بیه پر سو نل در رشته تیاتر وسینما بیك فیصله نهائی نرسیده سعی میشود در اثر تماس نز دیك با مقامات مربوط وزارت معارف این مو ضوع بیك نتیجهٔ مفید ونهائی برسد . اداره کنسر تها متکفل ر هنما ئی نوازندگان و سرایندگان بوده بادادن مشورهٔ ایشان را رهنمائی و کمك می کند .

مو سسه نشراتی ا صلاح :

۱ ــ باآغاز سا ل ۱۳٤۹ تعداد صفحا ت این روز نا مه از ۸ به ۱۲ صفحه از دیاد یافت وهد ف ان بوده است تااصلاح‌موقع آنرا پیدا نما ید که مطالب بیشتر ی رابه خوانند گا ن محتر م خود عرضه نماید .

۲ ــ اختصا ص دو صفحه بنا م ولا یات پروان ــ بامیان ــ وکاپیسا برا ی مد ت ده ماه یکی از تحو لات بی سابقه دگر ی است که در روز نا مه اصلاح به طورموفق آمیزی عملی شد .

۳ ــ افتتاح نماینـد گی های فروشـں در ولایا ت کشور به منظور توزیع وتقدیم‌روز نامه اصلاح به زود ترین فرصت ممکنه بـه علاقمندان ان در هر نقطهٔ از مملکت که‌باشند گام سود مند ی است که این روز نا مه در جهت گسترش خدما ت بی‌شائبه خود بـه هموطنان بر داشته است .

٤ ــ موسسهٔ نشرا تی اصلاح برای انجام

خد ما ت بیشتر به هموطنان عزیز در روز جمعه نیز به خوانندگان گرامی مطالب ذوقی ودلچسپ جهت سر گرمی وتفریح آنان تقدیم میـــکند .

۵ – تجدید نظر بر صفحه بست وتقسیم صفحا ت وستو نها ی هر صفحه به مطالب خبری ، تبصره ها اعلانات ، داستانها وتراجم اقدام سود مند ی است که واقعا چهـــرهٔ نشراتی وصحا فتی اصلاح را کاملا دگرگون ومرغوب گردانیده .

٦ – توجه در چگو نگی وطرز عــنوا ن گذاری و اهتما م بر این موضو ع تاهرعنوان موافق با ایجابا ت فن ژورنالیستی و خبر نگاری باشد نمایند گی از تغییر و تحو ل دگر ی مینما ید که در این روزنا مه صورت گرفته است .

روز نامه ملی انیس :

این روزنامه که یومیه در هشت صفحه چاپ میشود در سا ل جاری کوشیده است تا مضامین و مطالب دلچسپی را بـــرا ی سر گر می بیشتر خوانندگا ن ارجمند نشر وطبع نماید . هکذا این روزنا مه سعی بـه خرچ داده است تا صفحا ت ان از نگاه صفحه بست و ترتیب عناویـــن مـــوافق به فـــن ژور نالیستی باشد .

برای جلب خاطر بیشتر علاقمندان محترم درین روز نامه صفحات اختصاصی ذیل نشر شده است :

صفحهٔ جوانا ن ، صفحهٔ زن و زند گی صفحه کجکول ، صفحه هنر ی ، صـــــفحه سپور تی و صفحه انیس ولایا ت .

صفحات اول و هشتم این روز نامـــه مختص به اخبار داخلی و خار جی میباشد .

اعلانات در صفحه مشخص علحیده نشر میگردد .

دهیواد ورځپاڼه :

د هیواد و رځپا ڼې د سږ کال دسرنه په اتو مخو نو په خپر و لو پیل کړی د ی .

همدارنگه د هیواد په و رځپاڼه کښې د کنړ ، لغمان ، لوگر او وردگو د و لا یتو نو دپاره د (سپین غر) تر عنوان لاندې یوه مخصو صه صفحه پرا نستله شوه چه په د غه صفحه کښې خاص په همد غوولایتو او ضمنا د ننگر هار په و لایت پورې مضامین او خبرونه او عکسونه خپرېږي .

ددې د پاره چه د نو موړ و ولایاتو خلك او د پو هنی شاگردان د هیواد ددې ځا صو خپرونو څخه پوره استفاده و کړی نو په پنځو پور تنیو ذکر شو و ولا یتونو کښې د هیواد د ورځپا ڼې د خر څولــو یـــو ه نمایندگی اویوه یوه غرفه پرانستله شوې ده .

ددغو غرفو مو ظف کسان چه د ۸ – ۹ رتبو د ما مورینو په سو یــه مـنل شوی د ی سر بیره پردې چه اخبار و نه خر څوی دخپلی منطقی مربوط خبرونه او راپو رونه هـــم د خپرولو د پاره را لیږی . او د غه مامورین زیار باسي چه د هغو ځا یونو د خلکو هیلی او واقعات په و ر ځپا ڼه کښې منعکس شی . چه په دې تر تیب د خلکو علا قه له ورځپاڼې سره ز یاته شي .

پر ته له دې څخه د هیواد نمایندگان وخت په و خت له کابل څخه د مملکت ځینوولایاتو ته لکه کندهار او نور استول شوی ، اودهغو ځا یونه څخه عرفانی ، ا قتصادی اوعمرانی راپوونه تهیه شوی او خپاره شوی د ی .

د هیواد د و رځپاڼی په صفحو کښې هره ورځ یوه ا ختصاصی صفحه خپرېږي چه له د غو صفحو څخه عبارت د ی :

١ – ددین او ا جتماع صفحه .
٢ – د ځوا نانو صفحه .
٣ – د کور کهول صفحه .
٤ – د کو چنیانو صفحه .
٥ – طبی صفحه .
٦ – ا قتصادی صفحه .

او په هفته کښې یو ځل ادبی صفحـه خپرېږي . دولایاتو د خبر و نو د پـا ر ه یوه ځانگړې صفحه تاکله شوی ده چه هره ورځ د مملکت د و لایاتو خبرونه پـه کښې خپرېږي .

د سیاسی ، ا جتماعی ، آ فاقی او علمی مو ضو عاتو ، بناری خبرونو او جنـائی راپوروونو په خپر و لو کښې سږ کال ډیرات تنوع راغلی دی او اعلانو نه د پخوا نه ز یات شوی دی او موسسه کو ښښ کوی چه جزیات اعلا نونه لا س ته راوړی .

په عمومی ډول و یلی شو چه د هیواد و رځپاڼی په تیر کال کښې د یوی پښتو ورځپاڼی په حیث ددولت د پرو گرا مو نو

سره‌سم د نورو گټورو خپرو نو په تر خ کښې د پښتو ملي ژبې دانکشاف په لا ره ښې مو ثره بر خه در لوده .

روزنامه کابل تایمز :

این روزنامه یومیه در چهار صفحه‌بزبان انگلیسی نشر و بخوانندگان و علاقمندا ن محترم تقدیم میگردد .

این روزنامه درسال ۱۳٤۹ بعلاوه ا خبار داخلی و خار جی و اعلانا ت ، هر روز یك صفحه اختصاصی جداگانه نشر و طـــبع نموده است که این صفحات عبارت است‌از:

۱ ـ در داخل واطراف شهر .
۲ ـ صفحه ثقافت وهنر .
۳ ـ صفحهٔ خانمها .
٤ ـ صفحه تجار ت وصنعت .
٥ ـ صفحه متعلمین که با آغاز مکا تب نشر میشود .

موسسه نشراتی کابل تایمز بر علا وه اجراآت یومیهٔ خود درسا ل جاری موفـــق به نشر وطبع سالنامه کابل به زبان‌انگلیسی گردیده است .

موسسه افغان فلم :

اولین اقدام موسسه افغان فلم در طول سال ۱۳٤۹ تهیه و ترتیب فلم روز گارا ن در سه قسمت مختلف می باشند که آنراتولید نمود .

فلم روزگاران حاوی سه داستان مرکب از طلبگار ، شب جمعه و قاچاقبرا ن‌میباشد. طلبگار موضو ع روز انتقاد اجتما عـــی است . شب جمعه یك قسمت کو مید ی‌توام با انتقاد از رسوم کهنه و فرسوده وخرافات را نشان مید هد .

فلم قاچاقبران طوریکه ازنام‌آن‌هویداست این د شمن خطر نـــاك جا معـه و حـیات ملی ما بوده در نتیجه میرساند که‌مرتکبین این جرم چگونه به کیفر اعما ل شان‌میرسد.

موسسه افغان فلم برای اطلا عات عامه‌و برای اینکه تما م هموطنان عـــزیز را از انکشافا ت واطلاعا ت وطن عزیزمطلع‌بسازند تاکنون پانزده چرخ فلم ده دقیقه‌ای اخبار را تهیه نموده است که این فلم های اخباری شامل موضو عات ذیل میباشد :

بیانیه ښاغلی صدراعظم نسبت حلـو ل سال نو .

طبع تفسیر شریف (پشتو)

برافراشتن جنده شاه ولایتما ب در مزار شریف وبز کشی

افتتاح فابریکه نساجی بگرامی .

انتخاب رئیس پوهنتون کابل .

بازدید اعلیحضر ت معظم همـــایو نی از صفحات شمال مملکت .

افتتاح پل تیرینکو ت در ارزگان .

آمدن ستاره فلم سوار کاران .

باز دید ښاغلی اعتمادی صدراعظـــم از صفحا ت شما ل وشما ل غرب مملکت .

باز گشت والاحضر ت شهزاده احمدشاه از جاپان .

روز معلم .

میلاد مسعود حضر ت سرور کائنا ت(ص)

روز جهانی مخابرا ت .

سیمینار تاریخی کوشانیان .

مسافر ت اعلیحضر ت ملك فیصل بـــه کابل .

روز مادر .

افتتاح چینل سوم رادیو افغانستان .

سالگره جنگلك .

څارندوی .

پکتیا (هیئت مطبوعا تی در پکتیا)

باز دید ښاغلی ا عتمادی صدر ا عظم از ولایات مرکزی کشور .

جشن استقلال ـ جشن پشتونستا ن ـ جشن اطفال .

سفر اعلیحضرت معظم همـایو نی بـــه چکوسلواکیا .

تطبیقات عسکر ی میدان هوایی بگرام .

افتتاح شورا ی ملی توسط شـــــهزاده احمد شاه .

بز کشی نسبت روز تولد ی اعلیحضرت معظم همایونی .

د عوت بمنا سبت روز تو لدی اعلیحضرت معظم همایونی .

سیمینار آبیاری در تالار صحت عامه

افتتاح آرکستر (۳۸) نفری را دیـــــو افغانستان .

باز گشت اعلیحضر ت معظم همایو نی از چکوسلواکیا .

بازدید شهزاده احمدشاه از فرقه قرغه.

تجلیل هفته سره میاشت در حربـــــی پوهنتون .
کمك های سره میاشت .
درام خشو در کابل ننداری .
کنفرانس ایکافی .
بازدید اعلیحضرت معظم همایو نـــی‌از فابریکه بگرامی وپروژه مر غداری .
ایام عید سعید فطر .

این فلم ها در سینما های مـرکـــز و ولایا ت بطور پیش فلمی نمایش داده شده وهمچنان کاپی ۱٦ ملی ان توسط سینما ی سیار اطلاعا ت وکلتور ومعار ف به‌معرض نمایش گذاشته شده است .

هکذا چند حلقه فلم دکو منتر ی‌ومستند که در راه معرفی وطن عزیز خدمت مینماید توسط ا فغان فلم تهیه شده ا ست. فلم٤٥ دقیقه ای بنام افغانستان امروز بــه زبان انگلیسی ترتیب وکاپی ۱٦ ملی ان طـور همکاری و کمك عرفانی به نمایندگان‌سیاسی افغانستان در ممالك مختلفه ارسال گردیده تا از آن استفاده نمایند .

علاوتا یك فلم مستند برای‌انجمن‌رهنمایی خانواده و یك فلم مستند از حاصلا ت‌گندم (نوع تخم اصلاح شده) از طر ف موسسه افغان فلم تهیه شده است .

ریاست افغان فلم در پهلو ی وظا یف عرفانی که دارد در طول سا ل جاری توسط یك تعداد وارد کنندگا ن فلم به تورید یك تعداد فلم های مختلف هنر ی از مرا جـع مختلف جهت سر گر می و تفریح تماشاچیان سینما نیز پر داخته است که در سینما های مرکزوولایا ت بمعرض نمایش گذاشته شده اســت .

٤ ـ موسسه افغان فلم نظر به پروگرام هـای انکشافی خـود در نـظـر دارد اکثر فلم های تورید شده را به زبا نها ی ملی‌و رسمی افغانستان دوبله نماید چنـانچـه در زمینه فعالیت های مقد ما تی آغاز گردیده و موسسه افغان فلم در پی تدار ك سا ما ن مورد ضرور ت دوبله میباشد اکثر ایـــن سا مان در خو د افغانستان توسط اشخاص فنی وتخنیکی و متخصصین الکترو نیك تهیه خواهد گردید . ا لبته متباقی سا مان‌آن در صور تیکه امکا ن موجودیت ان درافغانستان میسر نباشد از خار ج وارد میگردد .

باید متذکر شد در قدم اول به دوبله فلم های اقدام خوا هد شد که حق الامتیازنمایش فلم های مذکور ارزانتر باشد مثلافلم ها ی ترکی عربی وغیره .

کابل ننداری :

کابل ننداری از سا ل ۱۳٤۸ به بعد به موسسه افغان فلم ملحق گردیده است چو ن کابل ننداری ایجاب ترمیما ت جدی را می نمود موسسه افغان فلم کابل نندار ی را تر میم و بشکل یك سینما تیاتر آبرو مند در آورد . ا مسال چهار گروپ هنر مندا ن خارجی در ستیژ کابل ننداری نمایش داده اند ، علاوتا دو کنسر ت و دو درام ریاست ثقافت وهنر در ستیژ کابل ننداری نمایش داده شده ضمنا سی برنامه فلم هنر ی در کابل ننداری نیز به معرض نمایش قـــرار گرفته است .

لوژ سلطنتی کابل ننداری بوجه بـــهتر اصلاح گردیده و مرکز گر می کابل ننداری که قبلا نصب گردیده بود تـــوسط موسسه افغان فلم با تر میما ت لازمه بکار انداخته شد که اکنون این سینما تیا تر در موسم سر مانیز فعال می باشد .

هکذا موسسهٔ افغان فلم بعلاوهٔ اجرا آت فوق فلمبر دارا ن خار جی آتی را که جهت تهیه فلم های مستند از افغانستان بایـــن کشور آمده اند کمك و رهنمایی نموده تـــا برای معر فی وطن عزیز ما فلم ها ی‌جالب و دلچسپ تهیه نمایند .

۱ ـ تیم تلویز یون پاکستان از مسابقه موتر دوانی .
۲ ـ تیم تلویز یون آلما ن ازپروژه‌پکتیا.
۳ ـ تیم تلویز یون آلمان .
٤ ـ ا تحادیه برود کا ستنگ جاپان از مسابقه موتر دوانی .
٥ ـ تیم تلویز یون آلمان .
٦ ـ تیم سینما توگرا فی شورا ی‌وزیران اتحاد شوروی .

ریاست اداری مرکز وزار ت :

ریاست اداری که شامل مدیریت ها ی مامورین ، محاسبه ، کنترول دفـتر داری ، خدما ت ، بودجه و آرشیف میباشد وظایف محوله خودرا که عبارت از تر تیب بو د جه اجرای معاشات ، تقر ر و تبدل مامو رین وتهیه مواد مورد ضرور ت میباشد بوجهه احسن انجام داده است .

آمریت سمعی وبصری :

آمریت سمعی و بصری وزارت اطلاعات و کلتور در طول سال ۴۹ براساس پروگرام های موسمی خود به ترتیب آتی بنمایش فلمها در مرکز و ولایات کشور پرداخته است .

ولایات	تعداد نمایش	تعداد چرخ	وقت نمایش	تعداد تماشاچی
هرات	۳۵ نمایش	۱۴۰ چرخ	۱۰۵ ساعت	۲۸۵۰۰ نفر
بلخ	۱۸ رر	۷۲ رر	۵٤ رر	۲۱۰۰۰ رر
جوزجان	۱۷ رر	٦۸ رر	۵۱ رر	۱٦۳۵۰ رر
سمنگان	۷ رر	۲۸ رر	۲۰ رر	٦۱۵۰ رر
بغلان	۱۲ رر	٤۸ رر	۳٦ رر	۱۱۳۵۰ رر
نیمروز	۳۲ رر	۱۲۸ رر	۹٦ رر	۱۷۸۰۰ رر
فراه	۱۰ رر	٤۰ رر	۳۰ رر	۷۱۰۰ رر
کاپیسا	۲۳ رر	٦۹ رر	٦۹ رر	۱۷۱۰۰ رر
پروان	۲۹ رر	۸۷ رر	۸۷ رر	۲۰٦۰۰ رر
بامیان	۲۰ رر	٦۰ رر	٦۰ رر	۱۳۷۷۰ رر
غورات	۱۱ رر	۳۳ رر	۳۳ رر	۱۳۹۵۰ رر
لوگر	۲۲ رر	٦٦ رر	٦٦ رر	۱۷۱۰۰ رر
وردك	۱۹ رر	۷٦ رر	۵۷ رر	۱۵۳۰۰ رر
زابل	۱۹ رر	۷٦ رر	۵۷ رر	۱۹۸۵۰ رر
ارزگان	۲۰ رر	۸۰ رر	٦۰ رر	۳۱۱۰۰ رر
غزنی	۱٦ رر	٦٤ رر	٤۸ رر	۲٦٦۰۰ رر
بدخشان	٤۲ رر	۱۷٤ رر	۱۲٦ رر	۵۷۱۱۰ رر
تخار	۲۹ رر	۱۱٦ رر	۸۷ رر	۱٦۸۰۰ رر
کندز	۲٤ رر	۹٦ رر	۷۲ رر	۱٦۱۰۰ رر
کنرها	٤۰ رر	۱٦٤ رر	۱۲۰ رر	۲۵۰۰۰ رر
قندهار	۲۰ رر	۸۰ رر	٦۰ رر	۳۳۵۵۰ رر
هلمند	۱۲ رر	٤۸ رر	۳٦ رر	۱۱۷۵۰ رر
لوی ولسوالی				
ارگون	۲۵ رر	۱۰۰ رر	۷۵ رر	۱۱۷۰۰ رر
ننگرهار	۲٤ رر	۹٦ رر	۲۷ رر	۲۰٤۰۰ رر
لغمان	۱۸ رر	۷۲ رر	۵٤ رر	۱۷۰۵۰ رر
کابل	۱۳ رر	۵۲ رر	۳۹ رر	۲۰۳۰۰ رر

هکذا ادارهٔ مذکور به ایراد و نمایش یك سلسله مضامین تربیوی، وجیزه‌ها ودیالوگ ها .در ولایات متذکره نیز پرداخته است .

شعبهٔ بصری آمریت سمعی وبصری باسامان ولوازم از قبیل پروجکتور ، جنریتر ، مکروفون لودسپیکر تیپ ریکاردر ،گرامافون، سلاید پروجکتور ، ستریپ پروجکتور ،پاینل های تخته ای ، سپریگن کمره عکاسی وغیره مجهز میباشد که از آنها در نمایش فلمهای تربیوی و تفریحی ، عکسهای مستند وسلاید های مربوطه ، نماشنامه ودرام ، مودل ، ماکت ، پوستر ، چارت ، عکس وگراف کار گرفته میشود .

شعبهٔ سمعی این اداره مجهز با سامان ولوازم از قبیل تیپ ریکاردر ، فیته‌های ثبت شده وفالتو مکرو فو ن ولودسپیکر، کاغذوغیره میباشد که از آنها در پخش ونمایش ترانه ها ، تصنیف وکمپوزها ، درام ، مصاحبه‌ها، خطابه ها ، بیانیه ها ، نشر و چاپ پامفلت ها اوراق مصور وکارتها کار گرفته میشود.

بعلاوه سامان وتجهیزات فوق اداره سمعی وبصری یکعراده موتر لیندا ور مجهز باوسایل سمعی وبصری و جنریتر ، یکعراده جیپ روسی مجهز با جنریتر ووسایل علیحده ، دوپایه پرو جکتور ،سامان لایت والکترو تخنیك

سمعی وبصری دارد که از آنها برا ی‌منظور فوق استفاده میکند .

فعالیت ادارهٔ سمعی وبصری در صور ت مساعدت هوا در دوازده ماه سال جریا ن داشته نظر به پلان های انکشا فی وزار ت اطلاعا ت وکلتور در نظر است تا سا مان ولوازم مورد ضرور ت این اداره بیشتر از آنچه موجود است تکمیل گردد .

آ مریت تد قیق و پلا ن:

این اداره که تازه در اوایل سال ۱۳۴۹ در چو کات وزارت ا طلاعات و کلتو ر گنجا نیده شده و ظیفهٔ ا صلی آنرا طر ح و مطالعه پلان و پرو گرام های عا دی و انکشافی وزارت ، غور و مطا لعه براجراآت اداری و تخنیکی بصورت دائمی ، تشخیص پرابلم و دو بلیکشن های‌اداری و تخنیکی و نشان دادن طرق حل آن از طریق ارائه پیشنهادات ا صلاحی بمقام وزارت تشکیل مید هد .

روی این امر آ مریت تد قیق و پلان که متشکل از چهار مدیر یت (مد یـر یـت احصائیه ، پلان ، تد قیق‌ومطالعات، ارتباط وتعاون خارجه) و یك بورد مشاورین است وظایف آتی را در ظرف سال ۱۳۴۹ انجام داده ا ست .

۱ ـ جمع آ وری ا حصائیه های ضروری از وا حد های اداری وزارت بغر ض غور و تد قیق از لحاظ کمیت و کیفیت و مفیدیت ودرصورت‌لزوم‌بمنظور یافتن طرق ا نکشاف و بهبود نشرات دو لتی .

۲ ـ ترتیب وتنظیم اجرآات پلانی ،پلان پنجساله سوم مربوط وزارت اطلاعات‌وکلتور وارسال نتایج آن به وزارت جلیلهٔ پلان .

۳ ـ یافتن و تجسس بعضی خلا هـا ی اداری و دو بلیکشن های اداری وتدقیق در بارهٔ آن .

٤ ـ طر ح وتدوین پشبینیهای پلا نی وزارت ا طلاعات و کلتور وواحد های مربوط آن در پلان پنجسالهٔ چهارم و ارسال آ ن به وزارت جلیلهٔ پلان .

٥ ـ تلاش و تجسس در جمع آ و ر ی احصائیه پر سو نل اداری و مسلکی وزارت اطلاعات و کلتور از لحا ظ درجهٔ تحصیل وسا بقه کار و انطباق آن مطابق به‌نیازمندی شعبات جداگانه وواحد های نشراتی واداری بمنظور یافتن ا صل ضرورت و خلا ها ی وارده در ین ز مینه .

٦ ـ تجسس به نیاز مندی وزارت‌ازلحاظ پر سو نل با داشتن درجهٔ تحصیلات عالی‌و جلب کمك های دول متحابه از لحاظاعطا ی بورس های تحصیلی مطا بق به ضرو ر ت وزارت .

۷ ـ مرا قبت وادارهٔ کورس های موجودهٔ وزارت و تجسس برای یا فتن طرق بهتر غر ض ا نکشاف ا ین کو رسها .

مدیریت عمومی تبلیغات :

این اداره وظایف آتی را انجـــام داده است :

۱ـ سانسور کتب خارجی و دا خلی .

مدیر عمومی تبلیغات بیشتر از (٤۰۱) نوع کتب دینی ، ا جتماعی ، علمی، ادبی سیاسی و تاریخی را که از خارج تور یـد گردیده و یا از طرف عده ای از مو لفین ومتر جمین بغرض طبع و ا خذ نظر یـه به آن مدیریت واصل گردیده مطا لعه ودر باره تو زیع و نشر آن نظریه داده است .

۲ ـ سانسور نشرات دا خلی .

مجلات ، جراید و روز نامه های مر کز وولایات همواره بطور مسلسل از طر یق این مدیریت از نگاه دین و مذهب مطـا لعه گردیده و در صورت لزوم مو ضو عـا ت منتشره بمراجع مر بو طه تفهیم میگر دد .

۳ ـ تفاسیر و مو عظه های راد یـو افغا نستان :

یکتعدا د کافی از تفا سیر صبحا نه و مو عظه های شام جمعه ، اعیاد و سا ئـر روزها که توسط اعضای مسلکی این مدیریت به ز بانهای پښتو و دری نگارش یا فـته است بدسترس رادیو ا فغا نستان سپر ده شده است .

٤ ـ ا متحان خطباء وامامان و مو ذ نین مساجد مر کزکابل :

درسه ماه اول سال ۱۳۴۹ بتعداد (٤۳)نفر خطباء ، امامان و مو ذ نین بمنظور اشغال و ظیفه مقدس ا ما مت و مو ذنی درمساجد نوا حی ده گانه شهر که‌برای طی مرا تب

ا صو لی باین مدیر یت محول گردیده اند ازنزد شان ا متحان ا خذ و نتیجه‌آن بمراجع مربوط ابلاغ شده است .

۵ ـ تجلیل از روز های د ینی و ملی :

مدیریت عمومی تبلیغات بمنظور یاد بود واستقبال نیك ازروز های دینی و ملی ا ز قبیل روز د هقان ، ر و ز جـهـا نی صحت ، روز آ زادی ، روز میلادالنبی (ص) روز مادر ، روز معلم ، سالگره غزوه بد ر واحد ، سالگره هجرت روز عا شورا، شب برات ، سالگره نزول قر آنکریم ، ایـام خجسته عید فطر ، سا لگره جشن ا ستقلال و طن ، روز پښتو نستان ، تا سیس‌شواری ملی ، جشن اطفال ، روز جهانی سره‌میاشت میلاد مسعود اعلیحضر ت معظم همایونی ، جشن نـجات و طن ، روز ملـل متـحد ، ر و ز جلـوس ا علـیحضرت مـعظـم همایونی و غیره محا فل مجلل وبا شکوهی با همکاری علما ، مشایخ ، فضلا و ا د با تر تیب و نیز نشرات مخصوص‌درروزنامه‌ها جراید ومجلات مرکز بمناسبت آن از طرف این اداره صورت گرفته ا ست .

٦ ـ مراقبت بازار :

مرا قبت بازار و تفتیش کتاب فروشیها و غر فه های فرعی بمنظور جلو گیری ا ز فروش کتب ، مجلات ، پستکـارت هـا و فو تو ها ی مستهجن و خلاف د یا نت و سیاست مملکت کنترول از آ واز هـا ی بلند لو د سپیکر های کافی ها و رستورانها در روی جاده ها تا مو جب اذیت مردم‌نگردد جلو گیری از فا ل بینی ، جادو و رمل‌اندازی که توسط عده ا شخاص بمنظور ر بودن یك مشت پول از مردم درجوار جاده های عمومی شهر صورت میگیرد از جمله و ظا یـف مدیریت عمومی تبلیغات می باشد که‌خدماتی درزمینه انجام پذ یرفته ا ست .

۷ ـ وارسی از و ظا یف نما یند گیهای تبلیغات در و لایات :

نمایندگیهای تبلیغات درولایات عـلا و ه از و ظایف محو لهٔ شان که بحیث ا عضای دینی و مسلکی در پیشبرد ا مور نشرا تی و لایات همکاری مینمایند عین و ظا ئـف متذ کره را که از طرف ا ین مدیریت‌باساس لایحه و ظایف بـرای شان سپر ده شد ه است انجام داده ونیز نمایندگان تبلیغا ت بمنظور تنویر ا ذهان مردم از طریق‌تبلیغات سود مند د ینی و ا جتماعی و تشنید روابط بیشتر آنها با حکو مت ، بروز های جمعه تحت پرو گرام منظم در مسا جد مر کز و و لسوا لیها ی مربوط خو یش راجع بـه مو ضو عات مفید وارزنده بادر نظر گرفتن شرایط و ایجابات محیطی خطا به هـا ی مو ثری ایراد نموده اند .

مدیریت مجله پیام حق :

مدیریت مجلهٔ پیام حق ز یر نظر واداره مدیریت تبلیغات خد مات ذیل را ا نجام داده‌است .

۱ ـ تهیهٔ مضا مین و آ ماده سا ختن آن جهت نشر ، ووارسی از ا مور طباعتی و خوا ندن پروف در مطبعهٔ دو لتی .

۲ ـ جلب مشتر کین و تو زیع مجلـه مذ کور برای مشترکین در مر کز وولایات کشور .

۳ ـ اداره پیام حق ازشرو عسال ٤٩ تاحال کوشیده است مجله و زین خود ر ا با قطع و صحافت ز یبا و داشتن مضا مین دینی ، علمی و ا جتماعی در شصت صفحه به تیراژ یکهزار جلد ما هوار طبع‌وبدسترس علا قمندان و مشتر کین بگذارد .

٤ ـ تعداد مشترکین مجله پیام حق را در مر کز وولایات کشور (٤٣٣) نـفـر اعم از طلاب معارف ، مـا مورین دوائر ، موسسات و سایر ا شخاص تشکیل میدهد .

۵ ـ تعداد مجلا تیکه طور رایگان بـه موسسات علمی و فر هنگی کشور در مرکز وولایات فر ستادهٔ میشود (١٦٨) جلـد میبا شد .

٦ ـ قیمت ا شتراك مجلهٔ مذ کـور د ر مر کز برای ا شخاص ا نفرادی مبلغ پنجاه ا فغانی و برای طلاب معارف نصف قیمت میباشد ، همچنان و جه ا شتراك در ولایات مبلغ پنجاه و پنج ا فغانی برای ا شخا ص انفرادی و برای شا گردان معارف منا صفهٔ آن ا ست .

۷ ـ مجله پیام حق طور تکفروشی بـه قیمت فی شماره مبلغ پنج ا فغانی دربازار نیز توزیع میگردد تا بدین تر تیب مجلهٔ مذ کور بدسترس تمام علا قمندان برسد .

۸ – اشتراک مجلهٔ پیام حق تا اخیر سال نیز دوام داشته و علاقمندان آن میتوانند که در هر وقت سال اشتراک ورزند .

مدیریت عمومی اطلاعات :

اول مدیریت روابط فرهنگی :

فعالیت های این مدیریت را که عهده دار تحکیم ارتباط های فرهنگی وزارت اطلاعات وکلتور و توسعه آن در داخل و خارج کشور میباشد میتوان بسه دسته تقسیم نمود .

۱ – ارتباط خارجه

این اداره از ٥٤ دانشمند ، ژورنالست عکاس و فلمبردار و زائرین غالیر تبعه اطلاعاتی که به افغانستان مسافرت نموده پذیرایی بعمل آورده است . علاوتاً در سال جاری از طریق این اداره ٤۳ تن از منسوبین وزارت به وزارت جلیلهٔ امور خارجه جهت اخذ پاسپورت های خصوصی خدمت و تحصیلی معرفی گردیده است .

در حلقه فعالیت های ارتباط خارجه میتوان از استقبال هیئت های کلتوری و گروپ های هنرمندان اتحاد شوروی ، هند ایران ، ترکیه و پاکستان نام برد . که غرض اجرای یك سلسله نمایشات به افغانستان مسافرت کرده اند .

هکذا از ۲٤ نفر هیئت افغانی دعوت بعمل آمده تا به اساس روابط وموافقات کلتوری به ممالك دوست سفر بنمایند .

هکذا تسهیلات در مورد دخول ، اقامت و خروج گروپ های متخصصین آلمانی ، فرانسوی ، جاپانی ، روسی ، هندی و امریکائی که در صفحات مختلف کشور مشغول فعالیت اند فراهم آورده شده .

۲ – انجمن های دوستی :

افغانستان بطور خاص با پنج مملکت دوست (اتحاد شوروی ، هند ، چین ، فرانسه و جمهوریت متحد عرب) و موسسه ملل متحد ارتباط مستقیم انجمن های دوستی داشته و براساس این روابط هیئت های انجمن دوستی افغانی به ممالك متذکره و از ممالك مذکور به افغانستان مسافرت نموده اند که امکانات این رفت و آمد از طریق شعبه انجمن های دوستی فراهم گردیده است .

۳ – معرفی افغانستان :

این اداره همواره کوشیده است تاجهت معرفی مزید کشور عزیز در تهیه و ترتیب رساله های کوچك (پامفلیت) کتب ونقشه های مختلف بپردازد . این شعبه تا حال توانسته است نقشه های باستان‌شناسی اقتصادی ، احصائیوی وسیاسی افغانستان را بچاپ رساند و هم در حدود (۳۲) نوع پامفلیت را که هر کدام معرف کلچر و پیداوار افغانستان میباشد بزبان انگلیسی تهیه وطبع نماید .

هکذا درسال ۱۳٤۹ بتعداد ۸۲ جلدکتاب، ۱۷۷٥ قطعه پامفلت ، ۳۱۱ قطعه نقشه ۳۸ قطعه پوستکارت ، ۲٤٥ قطعه عکس بایکتعداد سکه های قبل از اسلام و یك چرخ فلم (بنام افغانستان) غرض معرفی افغانستان بمنابع خارجی ارسال گردیده است .

علاوتاً باید متذکرشد که درسال ۱۳٤۹ بتعداد ۱٤ نفر مامورین وزارت اطلاعات و کلتور و موسسات مربوطهٔ آن غرض تحصیلات عالی بخارج اعزام گردیده‌است. که اجراآت مربوط به ورقه ها ، پاسپورت وغیرهٔ مامورین مذکور از طریق مدیریت روابط فرهنگی صورت گرفته است .

۲ – مدیریت نشرات خارجی :

این اداره که متکفل سانسور فلم ها ، جراید ، مجلات ، کتب ، پامفلت و غیره نشرات خارجی میباشد در ظرف سال ۱۳٤۹ اجراآت ذیل‌را نموده است :

۱ – سانسور ۱٤٥۰ جلد کتاب که از طریق وزارت مخابرات و اکثر نمایندگی های خارجی مقیم کابل وارد افغانستان شده است .

۲ – سانسور ٥۸۰۰ نسخه مجلات، اخبار ویا مفلت بزبان های انگلیسی ، فرانسوی وآلمانی .

۳ – سانسور تقریباً ٤٦۰۰ نوع فلمهای هندی ، ایرانی ، روسی ، اروپائی، امریکائی بشمول فلمهای که توسط سفارتخانه‌ها غرض سانسور به آن اداره ارسال گردیده .

۳ ـ مدیریت تشر یفات :

این اداره که متکفل ا مور پذیرائی‌هیئت های کلتوری ، هنری ، مهمانان خارجی و ترتیب ا ثر بخشیدن د عوت ها وپروگرام های مهمانـان میبا شد . در سال ۱۳۴۹ اجراآت ذیل را نموده ا ست .

۱ ـ پذیرائی و تر تیب پرو گرام دونفر هیئت سینمائی شوروی که بنا بدعوت‌وزارت اطلاعات و کلتور بتاریخ ۲۰ حمل ۴۹غرض تهیهٔ یك سلسله فلمهای مستند برای معرفی افغا نستان بکابل آ مده بودند .

۲ ـ تهیه و ترتیب پروگرام یاد و بود صد مین سالگرد تو لدی و لا دیمیرایلچ‌لینن که، بتاریخ ۲٦ حمل ۴۹ در کابل برگذارشده بو د . هفتهٔ تو لدی لینن شا مل پرو گرام ذیل بود :

اول ـ ا فتتاح هفتهٔ صد مین سا لگرد تولدی لینن در سالو ن صحت عا مه .

دوم ـ نمایش فوتو ها ئی از زند گـی ولادیمیر ا یلچ لینن در سالون ښار والـی کابل .

سوم ـ ا فتتاح فیستوال فلمهای شوروی در سینما آریا نا .

۳ ـ پذیرائی از هیئت های هجده مملکت اشتراك کننده سیمینار بین ا لمللی‌کوشانیها تهیه و توزیع کارت های د عوت مر بو ط به ا ین سیمینار .

٤ ـ پذیرائی و تهیه پرو گرام یك‌هیئت ۲۱ نفری هنر مندان ا تحاد شوروی کـــه بتاریخ ۲٤ ثور ۴۹ باساس موافقهٔ کلتوری به ا فغا نستان مسافرت نموده بودند .

٥ ـ تنظیم و تطبیق پرو گرام مسافرت هیئت مطبوعاتی عربستان سعودی که‌بمعیت اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عر بستا ن سعودی در برج جوزا ۴۹ بکابل‌آمده بودند.

هکذا مدیریت تشریفات به منا سبـت پنجاه و دو مین سالگرد آ غاز استر دا د استقلال کشور عزیز ما افغانستان اجرا آت ذیل را درساحه کار خود نموده ا ست :

اول ـ تـر تیب و تـنظیـم اسمـا ئـی مامورین عالیرتبهٔ دو لت ، کور دیپلوماتیك و غیره .

دوم ـ تر تیب و چاپ کارت های دعوت برای ان عده مدعوئین که‌درشام اول سنبلهٔ ۴۹ بکابل ننداری د عوت شده بودند .

سوم ـ تنظیم و آماده سا ختن مـحـل رهایش و پرو گرام نمایش هنر مندان هندی پاکستانی ، ایرانی واتحاد شوروی که بنا بد عوت وزارت ا طلا عات و کلتور به‌کابل مسافرت نموده بودند .

چهارم ـ چاپ و توزیع کارتهای‌مطبوعاتی که همه ساله از طرف وزارت ا طلا عـا ت و کلتور برای ژور نا لستان ، عکا سا ن وفلمبرداران دا خلی و خارجی مخصو صا در ایام جشن داده میشود .

٦ ـ پذیرائی از هیئت دونـفری اعضای انجمن دوستی ا تحاد شوروی و افغانستان که بتاریخ ٤ میزان ۴۹ وارد کابل گردیده بودند .

۷ ـ پـذیرائی از هیئت (٥۷) نـفر ی هنر مندان تا جکستان ا تحـاد شور و ی هیئت دو نفری ا نجمن دوستی ا تحادشوروی وافغا نستان و یك هیئت دو نفری‌سینمائی شوروی که غرض اشتراك در تجلیل هفتهٔ پنجا همین سا لگرد ا مضاء قرار داددوستی بین ا فغا نستان و اتحاد جما هیرشوروی بکابل آ مده بودند .

ضمنا باید علاوه کرد که ترتیب دعو ت و تو زیع‌کارت دعوتها ئیکه از طرف وزارت اطلاعات و کلتور صورت می گیرد همـهٔ‌آن بدوش مدیریت تشریفات میبا شد .

مدیریت عمو می نشرا ت :

مدیریت عمومی نشرات درچو کات‌وظایف محو له خویش بر علاوه داشتـن و ظیـفه مساعد ت و همکاری در نشر تمام نشرا ت دا خلی نموده است . علاوتا این اداره‌لایحه تورید نشرات مطبوع درافغانستان لا یـحـه صندوق هنر مندان ، لایحه حق ا لز حـمه تالیف وترجمه ، لایحه‌حفظ آثارباستانی‌ولایحه تدویر مطابع شخصی را از مجلس مسلکی این وزارت گزارش داده و جهت طی‌مراحل قانونی بر یاست تقنین و زارت عدلیه‌ارسال داشته است .

هکذا باپیروی از ارزش های قا نـو ن اساسی وقانون مطبوعات‌درسال ۱۳۴۹ اجازه نشر و طبع جراید و مجلات ذیل از طرف

این اداره صادر گردیده است :
جریده روزگار .
مجله لمر .
مجله پولیس .
مجله شرعیات .
برای سرگرمی مردم اجازه تاسیس و افتتاح عزیز ملی سینما در آغاز سال ۱۳۴۹ داده شد .

مدیریت عمومی نشرات جهت بهبود امور نشراتی و روشهای سالم مطبوعات همیشه مساعدت های لازم با جراید رسمی و شخصی نموده است . و همچنان از طریق مدیریت نشرات و لایات سعی شده است تاجراید و لایات مطابق خواسته های مردم وارزشهای قانون اساسی و فن ژورنالیزم به نشرات خود بپردازند و همچنان نظر به ارتباط مستقیم به موسسات نشراتی مربوط وزارت اطلاعات و کلتوردرساحه پیشنهادات وهدایت درامور نشراتی از مقام وزارت درزمینه پیشبرد امور مربوط به تبادل مکاتیب متعدد و اخذ تصاویب مجلس منسلکی پرداخته شده است .

مجله ژوندون درششماه دوم سال ۱۳۴۹ به اثر تشبثات فرهنگی این مدیریت به چوکات مدیریت عمومی نشرات ضم وبه فعالیت های نشراتی خویش می پردازد
مدیریت عمومی نشرات برای تنویر اذهان عامه از طریق نمایشات هنری همیشه سعی نموده و کوشیده است تا نندازی های شخصی و رسمی برای تنویر اذهان عامه طبق قانون به نمایشات هنری خویش بپردازند .

در پهلوی تشبثات هنری نقاشی ننداری دراین اواخر بعد از طی مراتب قانونی واصولی تاسیس و تدویر گردیده است همچنان برای تشویق هنرمندان در پهلوی تشبثات هنری ، گالری ، نقاشی کــه از فعالیت های شخصی نمایندگی مینما یــد توسط مدیریت عمومی نشرات افتتاح شده که یکعده علاقمندان از آثار نقاشی ورسامی هنرمندان کشور دیدن نموده است .

مدیریت عمومی باستان شناسی و حفظ آبدات تاریخی :

از تصامیم اولیهٔ پروگرام کار این مدیریت درسال ۱۳۴۹ حفظ و ترمیم اماکن متبرکه و تهیه و ترتیب البوم آبدات تیموری ودایر نمودن سیمینار بین المللی کوشانی بود که رو بدست گرفته شدوازان برای روشن ساختن تاریخ ، آرت و کلتور کوشانی ها نتایج مفید بدست آمده است .
پروژه با میان که میتوان بعد از ختم کار آنرا درخشنده ترین مظاهر مدنی و کلتوری این کشور باستانی شمرد درسال جاری یك قسمت کار ترمیم آن تکمیل گردیده کار باقی ماندهٔ این آبدات باستانی هنوز ادامه دارد . نمایش آثار باستانی تپه شتر هده که کار باستا نشناسان افغانی است در جشن سال جاری در غرفهٔ افغانستان صورت گرفت . سروی مقدماتی مسجد نه گنبد در جریان همین سال بصورت مجدد آغاز گردیده نقشه های آبدات دورهٔ تیموری روبه تکمیل بوده البته در آیندهٔ قریب مورد استفاده قرار خواهد گرفت ، این کار که به کمك یونسکو پیش میرود تاحال از نواحی مختلف کشور دیدن بعمل آمده ودربارهٔ مناطق باستانی کشور مطالعاتی صورت گرفته که ازانجمله میتوان مشاهدات و تحقیق در بارهٔ حوزهٔ تاریخی بگرام و چشمه میر زکه گردیز را یادآور شد . برای اینکه در مورد اجراآت مدیریت عمومی با ستا نشناسی خوبتر روشنی اندا خته شود معلومات در مورد حفریات این اداره که در نقاط مختلف کشور صورت گرفته تقدیم میگردد .

حفریات آی خانم :

حفریات آی خانم تحت رهنمائی پروفیسور برنارد پیش رفته و تاحال آثار زیادی مانند سال گذشته بدست آمده که برای روشن شدن تاریخ افغانستان مخصوصا بین قرن ۲ ق ، م واواخر نیمهٔ اول قرن سوم خیلی ثمر بخش است . در جمله آثار بدست آمده سال گذشته یکی هم یك قاب میباشد که دران سیبل رب النوع آسیای صغیر را نشان میدهد که بطرف ربالنوع

مقر یا پا میر سوار بالای عراده که آ نرا شیر میکشاناند در حال حرکت دیده میشود که این منحصر به فرد است . همین طو ر درسال جاری آ ثاری بدست آمده که ازان کلتور و دورهٔ شا هان یو نان و با ختر ی را میتوان بو جه خوبی ا ستنباط نمو د . مثلا در جریان حفریات و کا وش مسکوکات او کسید شده ظا هر شد که بعد از پا ك نمودن معلوم گردید که مسکو کات مذ کور نقره ئی بوده ودران آلهه های یو نانی به شکل ا تنه یا الههٔ گاتن که در جناح ا ین الهه کتلمه د یو دوس شاه و مو سس دورهٔ سلطنت یو نان و با ختری هویدا است وجود دارد همچنان پارچه تیکر بدست آ مده که دران کلمهٔ به ا سم تذکر ر فته که میتوا ن با ختری های یونانی شده را از خلال ا ین آثار درك نمود و همچنان ظروف گلی، چراغ های گلی ، جك ها به شکل و سا ختما ن یونانی بدست آمده که همه برای رو شن سا ختن تاریخ آرت وکرونولوژی این حو زه کشور باستانی قابل ارزش است . درجملهٔ مسکو کات بدست آمده یکی هم سکه ایست که دران شکل و پیکر خانم دیده می شو د و مربوط به سکه های یو نـان و هـنـد ی است که نو شته طـرف چپ آن کـه بخط یو نانی اگا تو کلس شرح یافتـه ا ست مو ضوع را روشن و ثابت می سازد و هم در زمینه یکمقدار عاج بدست آ مده کـه نمایندگی از پایه میز خرادی شده مینماید.

هکذا در حفریات ا مسال آ ثار ز یـا د گلی ساده بدست آمده که هر یك دا را ی نوشته های متعدد بوده و همر د یف نوشته های مسکو کات مر بع شکل نقره ئی کـه دران خطو ط یو نانی مانند معلوم میشو د بدست آ مده است که برای تـا ریـخ و کرونولوژی سلطنت یونان و با ختری وحوزه باختر خیلی مهم شمر ده میشود .

هیئات باستا نشنا سی فرا نسوی د ر مدت ا قا مت خود درآی خانم علاوه از آثار مذکور بعضی فرسکها را نیز بدست آورده اند که قابل ارزش بوده و آنرا میتوان ازجمله آثار منحصر به دورهٔ یونان و با ختری دانست.

حفریات دوولایت سیستان :

هیئات پو هنتون بن بعد از مـسـوا فقهٔ مدیر یت باستان شناسی و حفظ آ بدا ت تاریخی عملیات ذیل را در ولایت سیستان انجام داده ا ست .

هیئات پو هنتون بـن تحت ر هنـمائی دو کتور فیشر درسال جاری دو تپه سرخداغ و سفید داغ ناد علی وناد شاهی مربوط و لایت نیمروز کار شانرا بصو ر ت تجربوی آغاز نمودند .

هیئات مذ کور کاوش ا متحانی خود را در مسیر کانال زرکان و زورکان مقا بـل ایوان جگینی در ۲۰ کیلو متری جنوب شرق و لسوالی چخانسور شروع نمودند کـه میتوان ازان عصر و یا دوره ا سلا می را استنباط نمود . در نوا حی این محل هیئات یکتعداد تیکر های متعدد گلا سیرت شد ه و ساده را بدست آ وردند که بعضا بدورهٔ تیموری (۱۴۰۰ ق . م) و بعضا به اواسط میلادی میر سد . هکذا یکتعداد تیکر ها ی بدست آ مده که شبیه آنعده تیکر هـا ی است که چندین سال قبل تو سط علـما ی فرانسوی ژوزف هاکن و مو نیه بدست آمده است . هکذا در ا ثر ا ین سروی و کا وش یکتعداد تیکر های از قلعه نشك ۲ ونشك ۳ بدست آمده که دران سه طرز نو شته بخط نستعلیق دیده میشود . آنچه در کار امسال هیئات پو هنتون بن قابل توجه است همانا تطبیق کانال کشی ا عصار دوره ا سلا می است که از چخانسور ا لی دیوار خدایداد و همانطور تا قلعهٔ ابراهیم ومسیر خاشرود ادامه یافته و معلوم میشود که برای سیستم آبیاری ا ین حوزه در از منهٔ قدیم خیلی اهمیت دا شته است ، هیئات مذکو ر علا و ه ازان نقشه های تو پو گرافی و سا ختما ن یك آ بده تاریخی را تهیه نموده و تو سط آله تیود و لیت اندازه های صحیح آ نـرا تعیین نموده ا ست .

ناگفته نباید گذاشت که در نواحی زیارت ا میران صاحب آبده وآثار بدست آ مـد ه که شبیه آثار یونانی است ازانجمله یکی هم یك خم شکسته میباشد که پیتوس یونانی بوده و در بسیاری از معابد یو نان طو ف استفاده قرار میگرفت .

حفریات هیئات افغانی و شوروی :

هیئات افغانی و شوروی در حوزۀ دشلی دشت مردان برای بار اول به تاریخ ٦ میزان ١٣٤٩ کار خودرا شروع نمودند ودر زمینه آثار بدست آمده که دوره های گریکوباختری را باآرت کوشانی واضح ساخته و میتوان با ملاحظۀ آن ادعا کرد که دوره‌های اخیر واوسط دوره های فلز و عهد دوم کوشانی در این محل بوده است .

آثاریکه درمرحلۀاول در طول سال جاری بدست آمده عبارت از مجسمه های تیکری و آثار برنجی اوکسید شده میباشد رویهمرفته دراین منطقه آثار اصلی وخالص کوشانی را ملاحظه کرده میتوانیم . گرچه امسال کار حفریات در دو نقطه دشلی جوزجان و دلبر زین صورت گرفته است اما باآنهم مظاهر مختلف عهد کوشانی برویت آثار دراین منطقه دیده شده میتواند.

آثار برونزی که بدست آمده مربوط دوره های پیش از دورۀ سوم تاریخی بوده که همه اوکسید شده بوده قابل ترمیم و پاک کاری است .

روی همرفته در یک صفحه که ازگل‌پخته ساخته شده شبیه پوپ فیل اناهیتا وپیلا ربه النوع باختری مشاهده میگردد که‌از نگاه ادیان پرستی قدیم باختر قابل توجه است .

امیداست درسال های آینده نتایج بهتری در اثر کاوش از ناحیۀ مذکوره بدست آید

حفریات تپۀ سردار غزنی :

حفریات دورۀ هشتم تپۀ سردار غزنی در عقب مدخل معبد به سمت جنوبی شروع شده .

تپۀ سردار غزنی مقابل مقبرۀ سلطان غزنه به جنوب شرقی آن قرار داشته از مسیر سرک عمومی در حدود دو کیلو متر فاصله دارد وآنچه در بارۀ تپۀ سردار غزنی قابل تذکار است اینست که در ردیف سائر مظاهر دین هندی روش مذهبی بودا را با نفوذ تعالیم آن در آنجا دیده میتوانیم.

از حفریات امسال یکی هم کشف دیواری است که توسط هیئات باستان‌شناسان تقریبا حفظ گردیده علاوه ازان یکتعداد آثار تیکری خورد و ریزه بدست آمده که دران مهر های به شکل چکر که نمایندگی از سمبول قوانین دین بودائی میکند مشاهده میشود .

همچنان یکتعداد سر های خورد و ریزه بدست آمده که همه مربوط دوره بودائی بوده و یک تعداد آن قابل ترمیم است .

در حصص مختلف تپه توسط هیئات سنداژ های متعدد حفر گردیده که زینه و یک سطح طبقه دومی معبد را نمایان میسازد .

آثاریکه تا حال بدست آمده عبارت از (بودا های کوچک در حال نشسته) است که یکتعداد آن بدون سر واز بعضی آن ها اعضای بدن ناتکمیل است .

هکذا فرسک های مختلف بدست آمده که دران مظاهر سمبولیک مذهبی هندی دیده میشود و تزئینات مختلف برای اعمار ستوپه ها بکار رفته است که از سطح و اطراف دیوار مذکور بدست آمده همچنان تیکری ازین ناحیه بدست آمده که دران اسم بودا به خط گریک نوشته شده است

حفریات تپۀ سکندر سرای خواجه :

هیئت باستان‌شناسی کشور جاپان کار حفریات خودرا در تپۀ سکندر که تقریبا ٣ کیلو متر از مرکز سرای خواجه فاصله دارد آغاز نموده اند .

تپه مذکور در پهلوی باغ قرار دارد که امکان دارد از آنجا آثار قبل از اسلام در اثر کاوش های مزید بدست آید .

هیئات از محل که به ارتفاع ٢ متر عمق داشت یکدانه سکه مسی اوکسید شده بدست آورده است که دریک روی آن شکل آتشکده ودر روی دیگر آن شکل یکشهزاده دیده میشود و هم یکتعداد آثار تیکری بدست‌آمده است که‌همه گلاسیرت شده‌بوده و ضخامت آنها از یک الی سه سانتی میباشد .

هیئات که تقریبا به حفریات نصف این تپه دست زده اند بکشف یک اثر بی‌اندازه مهم و منحصر بفرد موفق شده اند که آن عبارت از یک مجسمه مرمری شیوا است .

در زیر این مجسمه در لوحه سنگک آن نوشتۀ برسم الخط گوپتا بنظر می خورد .

هیئات باستان‌شناسی پوهنتون که

ریاست آنهارا پرو فیسور یو گو چی بعهده دارد پرو گرامها ی و سیع را برای سال های آ ینده رو بدست دارند . که ا لبته اجرا آت شان باثر موافقه مد یر یت عمومی باستا نشناسی صورت خواهد گر فت .

حفریات و لسوالی گریزیوان و لا یت فاریاب :

هیئات ا مریکائی تحت ر یا ست پروفیسر ولوئی دو پری کار حفر یا ت خودرا د ر و لسوالی گر یز یوان مربوط ولایت فاریاب شروع نمودند و محل حفریات شان کو ه است که به شکل یك مغاره در مسیر سرك بین و لسوالی بلچراغ وگریزیوان قرار دارد و به اسم درهٔ گریزیوان مشهور ا ست .

هیئات مذکور سطح مغاره را به ارتفا ع ۱٤ متر و عرض ۲ متر حفر نموده وازا ن بعضی تیکر ها سنگ های کوار تس و یا چقماق بدست آ ورده که به دوره نیو لوتیك و هم به دورهٔ مو ستر ین ار تباط پیدامیکند.

بخش دوم کار خودرا هیئات مذ کـو ر در راه رو اصلی مغاره شروع نموده و آنرا به عمق ۳ متر و عر ض ۰،۵۰ر۲ حفر نموده اند . که ازان یکتعداد زغال های به ر نگ نصواری و سیاه بدست آ ورده ا ند کهامکان دارد به همان دوره های متذ کـره تعلـق بگیرد .

مدیریت عمومی باستا نشنا سی و حفظ آبدات تاریخی علاوه از ا جراآت فوق طرح قانون حفظ آبدات تاریخی و آ ثار با ستانی را تر تیب و بعد از غو ر مجلس مسلکی وزارت ا طلاعات و کلتور به وزارت عدلیه سپرده است تا مراحل قانونی خود را سپری نماید .

مجله لمر :

این مجله ازاول حمل ۱۳٤۹ زیر شعا ر مقدس (**خدا – و طن – شاه**) شروع بکار کرده و تاحال بصورت مـا هـوار نشر و بدسترس علا قمندان گذاشته شده ا ست .

اهداف و مرام این نشریه را مبــارزه علیه خرافات ، فساد ا جتما عی تحلیل و تفسیر ارزشهای ا جتماعی و دیمو کرا سی قانون اساسی تشکیل می د هد .

اداره مجله در نظر دارد در صورت امکان درسال آینده مجله رابهسویه عا لی تـــر چاپ و بکشور های همجوار عر ضه کند .

اداره سالنامهٔ افغانستان :

طوریکه خوا نند گان گرامی د افغانستان کالنی اطلاع دارند یگانه و ظیفه این اداره نشر و چاپ سالنا مهٔ ا فغا نستان میباشد که باثر تجویز مقام عالی وزارت ا طلا عات و کلتور در آ غاز هر سال طبع وبدسترس خوانندگان ار جمند گذاشته میشود .

در طول سال ۱۳٤۹ ایناداره یو میهاخبار ومضا مین مورد ضرورت سالنا مه را جـمع آوری و آماده چاپ نموده ا ست .

اخبار مربوط به و قایع مهم دا خلی و خارجی از و ظایف خود این اداره بو ده که آنرا تهیه و آ مادهٔ چاپ گردانیده ا ست .

راپور ا جراآت و فعالیت های و زار ت خانه ها و سایر مو ضو عات که برای نشر و چاپ سالنا مه باین اداره وا صل میگردد دروهلهٔ اول راپور مذکور از طرفاین اداره مورد مطا لعه قرار گرفته بعد از اصلا حات لازمه دوباره تایپ و غر ض نشر به مطبعه فرستاده میشود .

و ظیفهٔ عمدهٔ این اداره را پروف خوانی تصحیح و صفحه بندی صفحات سا لنا مه تشکیل مید هد . این اداره میکو شد تــا مطابق به ذوق و علا قهٔ خوا نندگان گرامی سالنامه ا فغا نستان را با قطع و صحا فت زیبا وحاوی موضوعات دلچسپ طبع و بـسه همکان بسپارد .

با ختم سال ۱۳٤۹ ادارهٔ سالـنـا مـهٔ افغانستان محصول ا جرا آت و فعالیت های یکسالهٔ خودرا که عـبارت از نشر سی و هفتمین شماره سا لنا مهٔ ا فغانستان میباشد تقدیم علا قمندان میتماید .

وزارت مخابرات

راپور اجراآت شعبات پستی و زا ر ت مخا برات با عوا یدیکه ازین ناحیه درظرف یکسال یعنی از میزان ۴۸ الی میزان ۱۳۴۹ بدست آ مده قرار ذیل ا ست :

اول ـ مدیریت وارده بین المللی به‌تعداد مجمو عی (۶۷۰۳۸۳۴) مراسلات رسمی ، شخصی ،سرویسی، نمونه‌مال‌التجاره، اوراق کار جراید ، پست کارت ، پارسلات پستی و بسته های کوچك را که از ممالك مختلفه جهان واصل شده به مراجع مربوطه اش توزیع نموده است .

دوم ـ مدیریت صادره بین المللی به تعداد مجمو ع (۱۷۶۸۱۲۶) قطعه مراسلا ت رسمی ، شخصی ، سرویسی ، نمو نه مال التجاره ، اوراق کار ، جراید ، پست کار ت ، پارسلات پستی‌وبسته های کوچك را که توسط شعبا ت مختلفه اخذه پستی اخذ شده به ممالك مختلفه جهان از طریق زمینی وفضایی ارسا ل نموده است .

سوم ـ شعبه ترانزیت مدیریت صادره بین المللی به تعداد مجمو عی (۳۸۸۴۰) خریطه ترانزیتی بوزن (۷۴۱۳۸۰) کیلوگرام مربوط ممالك مختلفه را به اتحاد شورو ی واز شوروی را به ممالك مختلف انتقا لداده است .

چهارم ـ مدیریت پست پار سل بتعداد مجمو عی (۱۶۴۹۴۰) پار سل بـوز ن (۸۸۳۳۱۶۲۰) کیلو گرام را که از ممالك مختلفه جهان وارد شده به مراجع مربوطه‌آن توزیع نموده است .

پنجم ـ مدیریت غرفجات پستی مرکز از درك فروش تکت پستی ومحصول ار سا ل مراسلات خار جی‌وداخلی‌مبلغ (۱۰۴۶۷۶۲۵) افغانی بدست آورده که این رقم نسبت به عواید سا ل‌گذشته‌مبلغ (۳۹۳۴۳۹۰) افغانی اضافه تر است .

ششم ـ مدیریت پست داخله به تعداد مجمو عی (۲۶۵۵۰۳۰) پاکت وارده ولا یات را به مراجع مربوطه ان توزیع و به تعداد (۱۸۰۳۶۵۰) مراسله را به ولایا ت غر ض توزیع ارسا ل نموده است .

هکذا به تعداد (۱۳۳۳۸۶) قطعه مراسلات را شعبه توزیع شهر ی در داخل سا حه کابل به مراجع اش رسانیده است .

هفتم ـ مدیریت فلاتیلی به تعدادمجموعی (۳۷۵۰۰۰۰) قطعه تکت به تفصیل‌آتی چا پ نموده که از مدر ك فروش ان مبلغ بیست هزار دالر بدست آمده است .

۱ ـ نشر دو نو ع تکت فوق العـاده پستی بمنا سبت تجلیل سالگرد تو لـد ی اعلیحضرت معظم‌همایونی‌بتاریخ ۲۲ میزان۴۸

۲ ـ نشر تکت پستی بمنا سبت هـفته مخصوص سره میاشت بتاریخ ۲۴ میزا ن ۱۳۴۸ .

۳ ـ نشر تکت پستی فوق‌العاده بمناسبت تجلیل سالگرد موسسه ملل متحد بتاریخ ۲ عقرب ۱۳۴۸ .

۴ ـ نشر دو نو ع تکت پستی بمناسبت سالگرد (ای ـ تی ـ یو) بتاریخ ۲۱ عقرب ۱۳۴۸ .

۵ ـ نشر سه نوع تکت پستی‌فوق‌العاده بنام (حیوانات وحشی) بتاریخ ۱۶ قو س ۱۳۴۸ .

۶ ـ نشر چهار نوع تکت پستی‌فوق‌العاده بمناسبت فرود آمدن اولین انسان بکره ماه بتاریخ ۷ جدی ۱۳۴۸ .

۷ ـ نشر دو نوع تکت پستی بنام(کشف مقدم کا نسر) به منا سبت روز صحت‌جهانی بتاریخ ۱۸ حمل ۱۳۴۹ .

۸ نشر یك نوع تکت پستی حـا وی پورتریت عار ف وشاعر مشـهور مـولانا

عبدالقادر بیدل در روز یاد بود از ان رادمرد بزرگ ، ۱۵ ثور ۱۳۴۹ .

۹ – نشر سه نو ع تکت پستی بنا م (یونسکو) به مناسبت تجلیل مبارزه با بی سوادی بتاریخ ۱۷ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۰ – نشر یك نوع تکت پستی بەمناسبت تجلیل مقام ما در بتاریخ ۲۴ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۱ – نشر دو نوع تکت پستی بنـــا م (صلح – عدا لت پیشر فت) به مناسبت بیستو پنجمین سالگرد تاسیس ملل متحد بتاریخ ۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۲ – نشر سه نوع تکت پستی بــنام (توریزم) بتاریخ ۱۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۳ – نشر سه نوع تکت پستی بنا م (پرنده گان وحشی) بتاریخ ۱۰ اسد ۱۳۴۹.

۱۴ – نشر یك نو ع تکت پســــتی فوق‌العاده به مناسبت استر داد استقلا لوطن بتاریخ اول سنبله ۱۳۴۹ .

۱۵ – نشر یك نو ع تکت پستی حا وی پور تریت افغانان مجا هد ودلیر بەمناسبت روز پشتو نستان بتاریخ ۹ سنبله ۱۳۴۹ .

بصورت مجموعی عواید ریاســت پســت وزار ت مخابرا ت از اول میزا ن سا ل ۴۸ الی اخیر سنبله سا ل ۱۳۴۹ از مدار ك محصول پست بکس ها ، محصو ل مراسلات رسمی ، محصول‌مراسلات‌خارجی ، محصول پارسلات ، قیمت تکت های که بصــور ت آزاد فروش شده ، محصول بی رنگـــك ، محصول مراسلات‌شخصی‌بالغ‌بر (۱۷۰۴۷۰۱۵) افغانی گردیده است .

باید خاطر نشان کرد که در سا ل جاری یك تعداد تکت پستی غرض نمایش وفروش در نمایشگاه اکسپو (۷۰) به جاپان ارسال شده است .

راپور اجراآت ریاست تیلفون وتیلگراف و مدیریت عمو می پلان واحصائیه در سال ۱۳۴۹ :

۱ – به منظور فراهم آوردن تسهیلات در مخابره تیلفو نی شهر ولایت هرا ت که‌قبلا توسط یك دستگاه سنترال بطر ی صور ت می گرفت و تعداد مشترکین ان بیش از سه صد نفر نمی گردید یك دستگاه اتوما ت به ظرفیت ابتدا یی (۱۵۰۰) لین کـه کار تعمیر و مونتاژ ان در سا لها ی قبل شروع شده بود در بر ج حمل ۱۳۴۹ شرو ع به فعالیت نموده و تقریبا هفتاد فیصد لین های ان برای مشترکین محترم شهر هرا ت‌توزیع ومخابره آنها بصور ت اتو ما ت جـــا ری گردیده است .

۲ – برای رفع مشکلات‌مخابرات تیلفونی بین مرکز وولایت لغمان که قبلا از طر یق ولایت ننگر هار صور ت میگر فت از حصهٔ پل سرخکان یك جوره لین مسی و یك جوره لین آهنی تقریباً به فاصلهٔ (۲۰) کیلو متر تمدید گردیده که به این اساس مخابره بین ولایت لغمان و مرکز توسط چینل سیستم وعادی بصور ت مستقیم بر قرار گردیده است .

۳ – لین مخابره تیلفو نی بین ولا یــت کندز و خان آباد که قبلا بصور ت اساسی تمدید نشده بوداخیرا به فاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر یك جوره لین بین نقاط متذکــره بصور ت اساسی تمدید و تکمیل گــردیده است .

۴ – لین مخابره تیلفو نی بین مرکزولایت کندز وولسوا لی ار چی که در سا بق‌بالای پایه های چوبی تمدید گر د یده بــو د و مشکلاتی از این رهگذر بوان رخ مـــی داد اخیراً یك جوره لین اساسی بین مر کــز ولایت کندز وولسوا لی ار چی بفاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر با لای پا یه ها ی آهنی تمدید گردیده است .

۵ – به منظور رفع مشکلات‌مخابره‌تیلفونی دوایر ، موسسا ت واها لی ولایت پکتیاکه قبلا مخابره ذریعهٔ یك لین عادی از طریق پل علم مرکز ولایت لوگر باکابل صور ت می گرفت در چوکا ت پلان سوم انکشا فی مملکت در نظر گرفته شد تا مخابره بین کابل – گردیز و خوست بصور ت چینل سیستم بر قرار گردد که رو ی این منظور در اخیر برج ثور ۴۹ به نصب او لین پایه چینل سیستم در ناحیه چهار آسیا ب اقدام گردید و کار تمدید لین ان که یك جــوره مسی ویك جوره آهنی میباشد تقریبا بەطول نودوپنج کیلو متر تمدید گردیده است .

۶ – هکذا برای اینکه در مخابره تیلفونی بین مرکز ولایت لوگر وکابل سهو لـــت

عبدالقادر بیدل در روز یاد بود از ان رادمرد بزرگ ، ۱۵ ثور ۱۳٤۹ .

۹ ــ نشر سه نو ع تکت پستی بنا م (یونسکو) به مناسبت تجلیل مبارزه با بی سوادی بتاریخ ۱۷ جوزا ۱۳٤۹ .

۱۰ ــ نشر یك نوع تکت پستی به‌مناسبت تجلیل مقام ما در بتاریخ ۲٤ جوزا ۱۳٤۹ .

۱۱ ــ نشر دو نوع تکت پستی بنـــا م (صلح ــ عدا لت پیشبر فت) به مناسبت بیست‌و پنجمین سالگرد تاسیس ملل متحد بتاریخ ٥ سرطان ۱۳٤۹ .

۱۲ ــ نشر سه نوع تکت پستی بـنام (توریزم) بتاریخ ۱۵ سرطان ۱۳٤۹ .

۱۳ ــ نشر سه نوع تکت پستی بنا م (پرنده گان وحشی) بتاریخ ۱۰ اسد ۱۳٤۹.

۱٤ ــ نشر یك نو ع تکت پســـــتی فوق‌العاده به مناسبت استر داد استقلا ل‌وطن بتاریخ اول سنبله ۱۳٤۹ .

۱۵ ــ نشر یك نو ع تکت پستی حا وی پور تریت افغانان مجا هد ودلیر به‌مناسبت روز پشتو نستان بتاریخ ۹ سنبله ۱۳٤۹ .

بصورت مجموعی عواید ریاسـت پسـت وزار ت مخابرا ت از اول میزا ن سا ل ٤۸ الی اخیر سنبله سا ل ۱۳٤۹ از مدار ك محصول پست بکس ها ، محصو ل مراسلات رسمی ، محصول‌مراسلات‌خارجی ، محصول پارسلات ، قیمت تکت های که بصـور ت آزاد فروش شده ، محصول بی رنگـــك ، محصول مراسلات‌شخصی‌بالغ‌بر (۱۷۰٤۷۰۱۵) افغانی گردیده است .

باید خاطر نشان کرد که در سا ل جاری یك تعداد تکت پستی غرض نمایش وفروش در نمایشگاه اکسپو (۷۰) به جاپان ارسال شده است .

راپور اجراآت ریاست تیلفون وتیلگراف و مدیریت عمو می پلان واحصائیه در سال ۱۳٤۹ :

۱ ــ به منظور فراهم آوردن تسهیلات در مخابره تیلفو نی شهر ولایت هرا ت که‌قبلا توسط یك دستگاه سنترال بطر ی صور ت می گرفت و تعداد مشتر کین ان بیش از سه صد نفر نمی گردید یك دستگاه اتوما ت به ظرفیت ابتدا یی (۱۵۰۰) لین کـــه کار تعمیر و مونتاژ ان در سا لها ی قبل شروع شده بود در بر ج حمل ۱۳٤۹ شرو ع به فعالیت نموده و تقریبا هفتاد فیصد لین های ان برای مشترکین محترم شهر هرا ت‌توزیع ومخابره آنها بصور ت اتو ما ت جـــا ری گردیده است .

۲ ــ برای رفع مشکلات‌مخابرات تیلفونی بین مرکز وولایت لغمان که قبلا از طر یق ولایت ننگر هار صور ت میگر فته از حصهٔ پل سرخکان یك جوره لین مسی و یك جوره لین آهنی تقریباً به فاصلهٔ (۲۰) کیلو متر تمدید گردیده که به این اساس مخابره بین ولایت لغمان و مرکز توسط چینل سیستم وعادی بصور ت مستقیم بر قرار گـردیده است .

۳ ــ لین مخابره تیلفو نی بین ولا یـت کندز و خان آباد که قبلا بصور ت اساسی تمدید نشده بوداخیرا به فاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر یك جوره لین بین نقاط متذکــره بصور ت اساسی تمدید و تکمیل گـردیده است .

٤ ــ لین مخابره تیلفو نی بین مرکزولایت کندز وولسوا لی ار چی که در سا بق‌بالای پایه های چوبی تمدید گر د یده بــو د و مشکلاتی از این رهگذر بیران رخ مـــی داد اخیراً یك جوره لین اساسی بین مر کـــز ولایت کندز وولسوا لی ار چی بفاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر با لای پا یه ها ی آهنی تمدید گردیده است .

٥ ــ به منظور رفع مشکلات‌مخابره‌تیلفونی دوایر ، موسسا ت واها لی ولایت پکتیاکه قبلا مخابره ذریعهٔ یك لین عادی از طریق پل علم مرکز ولایت لوگر باکابل صور ت می گرفت در چوکا ت پلان سوم انکشا فی مملکت در نظر گرفته شد تا مخابره بین کابل ــ گردیز و خوست بصور ت چینل سیستم بر قرار گردد که رو ی این منظور در اخیر برج ثور ٤۹ به نصب او لین پایه چینل سیستم در ناحیه چهار آسیا ب اقدام گردید و کار تمدید لین ان که یك جــوره مسی ویك جوره آهنی میباشد تقریبا به‌طول نودوپنج کیلو متر تمدید گردیده است .

٦ ــ هکذا برای اینکه در مخابره تیلفونی بین مرکز ولایت لوگر وکابل سهو لـــت

بیشتر ی بمیا ن آید دو جوره لین اساسی بالای پایه های آهنی از مرکز پل علم الی مرکز ولایت لوگر به فاصله تقریبا دوازده کیلو متر تمدید گردیده است .

۷ ـ مخابرهٔ تیلفو نی ولایت تخار کـــه قبلا از طریق ولایت کندز با کابل صور ت میگر فت مشکلاتی را برای ولایا ت تخار و بدخشان خلق کرده بود که برای رفع ان مخا بر هٔ مســـتقیم چینل سیســـــتم بین کابل و مرکز ولایت تخار در بر ج ثور سال ٤۹ بر قرار گردیده که این کار نه تنها مخابره تیلفو نی ولایت تخـار را سهلتر ساخته بلکه یك اندازه‌مشکلات‌ولایت بدخشان نیز رفع گردیده ا ست .

۸ ـ باوجود بکار افتادن دستگاه هـــا ی جدید اتو ما ت شیر شاه مینه ، شهر نو و مرکز به منظور کمك و مسا عدت بیشتر با اهالی محترم مر کز و رفع سر گردا نی آنها به تعداد سیزده غرفه تیلفو ن سکه‌انداز در نقاط مختلف شهر نصب گردیده است‌که مورد استفاده اها لی محتر م قرار گر فته است .

۹ ـ برای رفع مشکلات مخابرهٔ تیلفو نی ولایت کاپیسا با کابل که قبلا تو سط یك لین عادی اجرا میگردید از مر کز چهاریکار الی مرکز ولایت کاپیسا به فاصلهٔ تقریبا (چهل) کیلو متر دو جوره لین بصــــور ت اساسی تمدید و مخابرهٔ ان مستقیما با کابل به قسم چینل سیستم شرو ع گردیده‌است.

۱۰ ـ برای بهتر ساختن وضع مخابـــره تیلفونی بین مرکز ولایت بغلان وپل خمری یك جوره لین اساسی به فاصلهٔ تقر یـبا (سی) کیلو متر بین نقاط متذکره تمـــدید گردیده است .

۱ ۱ ـپروژه های مخابراتی مملکت روز بروز در حـال انکشاف بوده و در نـقاط مختلف مملکت دستگاه های جدید نصب و شبکه های مربوط توسعه پیدا میکند که حفظ ومراقبت این دستگاه ها و شبکه های‌مربوط ایجاب مینما ید تا پرسو نل فنی وورزیده تربیه گردد . به همین اسا س مرکز تربیوی مخابرا ت که از سا ل ٤٦ به اینطر ف فارغ التحصیلات ان در شعبا ت مختلف تخنیکی این وزار ت اجرا ی وظیفه مینما یند توسعه داده شده کار تعمیر الحاقیه ان در بر ج ثور سا ل ۱۳٤۹ شرو ع گردیده است .

برای مزید معلو ما ت خوانند گا ن گرامی دافغانستان کا لنی معلو ما ت پیرامـــون تاسیس واهدا ف مرکز تربیو ی مخابرا ت تقدیم میگردد .

به اثر تقاضای‌وزارت مخابرات،شورای اداری صندوق وجهی ملل متحد در جلســــهٔ تاریخی جنوری ۱۹٦٤ خود تخصیص را برای تاسیس یك مرکز تربیوی مخابرات در کابل برای افغانستان منظور نمود .قرار داد پلان اف اپریشن (پلان عملیاتی) مرحلهٔ اول‌این مرکز برای پنج سال بتاریخ ۱۱ می ۱۹٦٥ـ درکابل به ا مضاء ر سید .

سهمیه ملل متحدور تاسیس این مرکز بالغ به ۸٦۱٦٦۰ ـ دالر ا مر یکـا یی و سهمیهٔ ا فـغـا نستـا ن بر ۳۳٦٥۲۰۰۰ افغانی بالغ گردیده است .

وزارت مخابرا ت استخدام کو نتر پارت ها و دیگر پر سو نل را برا ی خد ما ت متفرقه بدوش گرفته واتحادیه بین المللی تیلی کامیو نیکشن حیثیت هیئت اجرائیوی این پروژه را بخود گرفت . مـــتخصصین خارجی این مرکز تحت اثر آمر پروژه و از کونتر پار ت های داخلی تحت مرا قبت‌معاون این پروژه که یك نفر انجنیر داخلی‌میباشد امور تدریس را پیش میبرد .

وزار ت مخابرا ت یك قطر زمین را به ساحهٔ ۱۹۰۰۰٫۰ ـ متر مربع برای اعمار این مرکز تربیو ی مخابرا تی که در سه منزل می باشد تعیین نمود .

سنگ تهداب عمار ت اولی مرکز تربیوی مخابرا ت بتاریخ ٦ اگست ۱۹٦٤ ـ گذاشته شد و در سا ل ۱۹٦٦ این عمار ت که در قسمت شر قی کابل در یکه تو ت وا قـع

تیلی کامیو نکیشن و رادیو توا م با تجار ب درلا بر اتوار ها پیش میرود تاشاگر دان بتوانند قوانین وتیو ری ها را بانتایج کار شان در لا بر ا توار مقا یسه نما یـند .

د ر لا بـــراتـو ا ر شـا گـــر د ا ن بصور ت عملی از جریا ن کار چراغها ی الکترو نی ، ترانز ستوری امپلیفاپر ها ، اسیلتر ها ، مادولیتر ها وسرکت های دیگر رادیو که برای پیمایشات و سامان تجربوی بکار برده میشود مـعلومات جامع حـاصل میدارند .

شاگردهای گروپ رادیو در ساعات عملی کار بسته کاری‌سیت های اخذه را مینمایند . بسته کاری یك سیت اخذه پنجاه فیصد کارمکمل آنرا تشکیل میدهد چه باید سیت هـای اخـذه بعد از بسـتـه کاری از نـگاه تخنیك عیار شده و فعالیت نماید . دروقت اجرای این کار شاگردان صورت عیار گردن قسمت های یك سیت اخذه را میاموزند .

هـ ـ شعبه اوتسایه پلانت :

برای حفظ و مراقبت لین های مخـــابره هوایی وکیبلی و صور ت تمدید و تر میم ان شاگردان در شعبه اوتسا یه پلا نـت مرکز تربیو ی مخابرات دروس مربو طـه را می آموزند .

و ـ شعبه ورکشا پ

درین ورکشا پ شاگردان طریق استعمال افزار و اسا سات کار تخنیك را با جنبه های عملی مسایل ابتدائی کار فلز در برمه

کاری ،پرکاری وغیره یاد میگرند .

ن ـ شعبه تعلیما ت عمومی

تکنیشن های شقوق مخابراتی که‌از مرکز تربیوی فارغ میشوند معلـومات عـمومی در مضامین ریاضی وفزیك وانجنیری برق وهم تجربه عملی در رسم های تخنیکی پیدامیکند. مضامین برای تعلیما ت عمومی‌جزلاینفك پلان تعلیمی مرکز را تشکیل میـدهد .تعلیـمات نظری این مضامین توام باکار ها ی عملی مثلا تجارب درلابراتوار وغیره پیش میرود .

از مالزمه تدریس وسامان لابراتوار بـــرای این منظور استفاده میشود .

موعد مرحلهٔ اول مرکز تربیوی دراخیر سال ۱۹۶۹ ختم شد وبه اثر تقاضای‌حکومت افغانستان وقبولی موسسه ملل متحد مرحلهٔ دوم این مرکز از سال ۱۹۷۰ ـشروع و برای پنج سال دیگر یعنی الی اخیر سـال ۱۹۷٤تمدید گردید .

در پلان عملیاتی مرحلهٔ دوم که‌اساساء تمدید وتوسعهٔ پروگرام اولی .می‌باشـــد برعلاوه شقوق فوق ا لذکر شقوق پستی نیز گنجانیده شده و در نظر است تاکورس های تر بیوی پستی نیز در سا ل آینده‌دائر شود تا جدید الشمولان قبل از ماموریـت خویش کورس اساسی پستی را خوانـــده بعداً داخل وظیفه گردند .

برعلاوه کورس های قصیر المـــد ت پستی برای مامورین ومستخدمین پستی هم درنظر گرفته شده تـا در جر یـان ماموریت شان این کورس ها را عندالموقع تعقیب واز آن استفاده نمایند .

مرکز تربیوی مخابرات تاکنون ســه دوره فارغان رابه سویه بکلور یا پاســـ به و زارت تقدیم نموده که اشخاص مذکور نه تنها در کابل بلکه در تمام ولایات کشور مصروف خدمت میباشد . بایدعلاوه‌کردکه‌در پلان عملیا تی یکتعداد کورس‌ها ی گنجانیده شده که در آن شاگردان فارغ صنوف دوازده

برای یك دوره دو سا له تحصیل میکند .

تمویل مرحلهٔ دوم این پروژه نیز طبق پروژه اول به مساعدت مالی مشترك ملـل متحد وحکومت افغانستان صورت میگیرد . سهمیه ملل متحد مبلغ ـ ۱۳۵۲۳۰۰ دا لر واز ا فغـا نسـتـا ن ۱٤۷۷۰۰ ـ دا لر و ۳٤۳۵۳۰۰۰ ـ ا فغا نی میبا شد .

ساختمان یك تعمیر الحاقیه شامـــل سهمیه افغانستان بود وتاکنون بیست وپنج فیصد کاران پیشرفته است .

افغانستان و ایران دو کشور ی هستند که در پهلوی هم بسر میبرند و از بسیار ی جهات علایق مشترك بین این دو کشــور موجود است دو لت و مردم هر دو مملکت نظریا ت نیکی در مورد انکشا ف روابط و مناسبا ت حسنه نیز دارند یقین‌است‌برقراری ارتباط مستقیم تیلفو نی وتیلگرا فی بــین مملکتین نقش بارزی در تشئید عــلایق مــا خوا هد داشت .

مخابرهٔ مستقیم تلگرافی بین کــابــل وتهران‌ازسال۱۳۱۷ به‌اینطرف‌برقراربوده اما این ارتباط را دیو تیلفونی کــه بصــورت ترانزیت از طریق شرکت های پاریس‌ولندن قائم می باشد مشکلی خلق کرده چه ایــن نوع مخابره که از فاصلهٔ دور صورت میگیرد نخست بمخابره کننده خیلی گران تمام‌میشود ودیگر اینکه مخابره به اسرع وقت صــورت نمیگیرد وزارت مخابرات برای رفع این‌مشکل طبق‌فیصله اتحادیهٔ‌بین‌المللی‌تیلی‌کمونیکاسیون (۱۳۳۳)که باپیست شبکه مخابرات ممالــك آسیائی بشمول جنوب شرق آسیا به حوزه مدیترانه واز انجا به اروپا اتصال یابد و خطوط اساسی مخابره از دوراه یعنی یکــی از راه قندهار ـهرات ودیگری از راه‌کراچی‌ـ زاهدان ، تهران وصل و از آنجا بتر کیه ودیگر ممالك ارتباط یابد لین های هوایی چینل سیستم را در سا ل ۱۳۴٦ الی‌سرحد اسلام قلعه تمدید ودستگاه های مربوطه را نصب وآمادهٔ مخابره نمود .

برای بهبود و توسعــه مــواصــلا ت تیلفون و تیلگراف بین ا فغانستان‌وایران‌و استفاده ازدستگاه‌های‌نصب‌شده‌پروتوکولی‌بین دولت پادشاهی‌افغانستان‌وایران‌بتاریخ۲۱جدی

۱۳۴۷ در کابل به امضا رسید تا با ساس آن ا لی تکمیل و نصب د ستگاه های داخل خاك ایران هفته دو روز مخابرهٔ رادیــو تیلفونی مستقیم بین کابل‌وتهران بر قــرار گردد اما نظر به پروتو کول توسعه وبهبود مخابرات بین ا فغا نستا ن وایران که‌درآخیر سال ۱۳۴۷ در کابل‌بین نماینده گان وزار ت

مخابرات افغانستان ووزارت مخابرات‌ایران بــه امضــا ء رســید دستگــاه هــــا ی چینل طرف ایران جدیداً نصب و از تاریخ ۷ قوس ۱۳۴۹ مخابره تیلفو نی بین کابل وتهران از یك طرف و بین هرات و مشهد از طر ف دیگر از سا عت ۹ صبح الی ۹شب بوقت افغانستان شرو ع گردیده است .

محصول یك واحد مخابره تیلفو نی (۳ دقیقهٔ) بین کابل وطهران (۱۸۰) افغــا نــی و بین هرا ت و آستان خراسان نود افغانی می باشد

وزارت صحیه

۱ :ـ موسسا ت طبی ابن سینا :

شرح	تعداد
تعداد وقایع سرویس عاجل شفا خـانه	۱۵۸٦۳ ـ نفر
پولیکلینیك ها	۲٦۵۵ ـ نفر
انستیز ی	۷٦۳ ـ نفر
مریضان داخل بستر در سرویس ها ی مختلفه	[illegible] ـ نفر

۲ ـ :ـ کلینیك صدر ی ابن سینا :

شرح	تعداد
تعداد عملیا ت شدگان در سرویس جرا حی	۳٦۷ ـ نفر
تعداد معاینه شد گان در پو لیکلینیك جراحی کلینیك صدری :	٤۵٦ ـ نفر
تعداد مراجعین در سرویس عاجل جراحی صدر ی قلبی	۲۳۲ ـ نفر
تعداد پانسمان شدگان	۵۲۵ ـ نفر
تعداد تداوی شدگان در سرویس دا خله صدر ی قلبی	۱۷٤ ـ نفر
تعداد بستر شدگان در سرویس داخله صدری قلبی	۱٦۱ ـ نفر

۳ :ـ شفاخانه محبس :

شرح	تعداد
مریضانیکه در پو لی کلینیك های مختلفه معاینة وتدا وی شده اند	۱۷۸۲۲ ـ نفر
داخل بستر	٤۳۳ ـ نفر

٤ :ـ پولیکلنیك چمن مربوط شفا خانـــه وزیر اکبر خان :

شرح	تعداد
مریضا نیکه در سرویس های مختـــلفه معاینه وتداوی شده اند .	۱۱۰۱٤ ـ نفر
به مریضانیکه خط بستر داده شده .	۱۱۵۰ ـ نفر
واکسین شدگان چیچك	۱۳۷۸ ـ نفر
بستر شدگان	٤٦۱۱ ـ نفر

شرح	تعداد
۵ :ـ مریضان داخل بستر شفـا خانه های ولایا ت :	٦۵۷۱ ـ نفر

٦ :ـ فیصد ی راپور پیشر فت واکما ل کار ساختما نی پروژه های انکشا فی :

شرح	فیصد
دستگاه اکسریز	۱۰۰ ـ فیصد
دستگاه اکسریز ولایات قند هار	۹۵ ـ فیصد
تعمیر شفاخانه ولسوالی یکاو لنگ	۱۰۰ ـ فیصد
تعمیر شفاخانه ولایت بادغیسات(قلعه‌نو)	۹۰ ـ فیصد

ن ـ فیصدی راپور پیشرفت کارساختمانی تعمیرات مراکز صحی اساسی:

مرکز صحی شکردره	۸۰ فیصد
مرکز صحی بگرام	۸۰ فیصد
مرکز صحی سیاگرد	۸۰ فیصد
مرکز صحی قره باغ	۳۰ فیصد
مرکز صحی کوهستان	۳۰ فیصد
مرکز صحی سرخ پارسا	۲۵ فیصد
مرکز صحی نهرین	۲۵ فیصد
مرکز صحی اره کش	۲۵ فیصد
مرکز صحی برکه	۲۵ فیصد
مرکز صحی دوشی	۳۵ فیصد
مرکز صحی اندراب	۳۵ فیصد
مرکز صحی ده صلاح	۳۵ فیصد
مرکز صحی خلم	۵۰ فیصد
مرکز صحی شینکی	۲۵ فیصد
مرکز صحی کشم	۳۰ فیصد

۷ : شفاخانه سناتوریم نسوان کابل :

تعداد معاینه شدگان	۶۵۵ نفر
مریضان داخل بستر	۲۰۴ نفر

۸ : فعالیت های طب وقایوی :

تعداد واکسین شدگان کولرا چیچك و محرقة در مرکز . ۴۷۶۳۰ نفر

تعداد واکسین شدگان چیچك در ولایات ۲۴۰۹۶۸۷ ـ نفر

تعداد واکسین شدگان کولرا محرقه ۱۴۴۷۵۰ ـ نفر

برای چهل نفر مریضان مبتلا به جذام ادویه ضد جذام توزیع و تحت کنترول و بازرسی صحی قرار گرفته شده اند وهمچنان در حدود ۴۹ نفر ضد مرض سگ دیوانه وقایه گردیده اند .

به تعداد ۳۳۷۱۲ ـ نفر اطفال در مرکز وولایات علیه امراض سیاه سرفه ،دیفتری وتیتانوس وقایه گردیده اند . و همچنان بالای ۴۸ نفر مصاب به دفتری و۲۴۴۶نفر واکسین دیفتری تطبیق شده است .

اجراآتیکه از طرف آمریت های صحت عامه ولایت غزنی ، پکتیا ، سرو بی و وردك لوگر ، کندز ، قندهار و گرشك بعمل آمده است حسب آتیست :

به تعداد ۲۷۳۶۵۷ ـ نفر ذریعهٔ متخصصین در مرکز ولایات متذکره مقابل مرض سل وقایه گردیده است . وهمچنان به تعداد ۴۹۹۸۹ نفر واکسین بی : سی . جی و ۱۵۱۶۸ ـ نفر را دیوگرافی گردیده است .

هکذا به تعداد ۳۱ باب ادویه خانه در مرکز وولایات در سال ۱۳۴۹ تاسیس و افتتاح گردیده است .

وزارت معادن وصنایع

۱ ـ تفحصا ت پترو ل درنواحی شما ل افغانستان :

جهت کشف ذخایر جدید نفت و گاز و استفاده ازذخایر مکشوف تا ا خیر سا ل ۱۳۴۹ به اندازهٔ ۲۰۲۰۰ متر بر مه کار ی‌های مختلف اکتشافی واستخرا جی صور ت گرفته که از آنجمله ۱۵ر۵۵۰ متر بر مه کار ی های تفحصا تی ۴ر۶۵۰ متر را بر مه کاری ها ی استخرا جی احتواء میکند . برای مصار فاین برمه کاری ها مبلغ هشتادو شش‌ملیون افغانی تخصیص داده شده است .

۲ ـ ساختما ن فابریکا ت کود کیمیا وی و برق حرار تی :

کار ساختمانی تاسیسا ت تولیدی کـــود کیمیاوی تا اوایل سا ل جاری در حدود(۳۵) فیصد وامور ساختما نی و منتاژدو پایه‌توربین فابریکه برق حرار تی تا (هفتاد) فیصـــد پیشرفت نموده بود طبق پلان تا اخـــیر سال ۱۳۴۹ مبلغ یکصدو پنج ملیون افغانی دیگر غرض پیشبرد امور ان بمصر فرسیده است تور بین اول برق حرار تی به‌مرحلهٔ بهره برداری نزدیك شده وبه‌آغازسال ۱۳۵۰ به فعالیت امتحانی آغاز خوا هد کرد .طبق پلان تاسیسا ت تولید ی کود کیمیا وی در اوایل سا ل ۱۳۵۲ اکما ل گردیده و در ششماه دو م سا ل ۱۳۵۲ به تولید امتحانی آغاز خواهد کرد .

۳ ـ استخرا ج وانتقا ل گاز طبیعی :

این موسسه در سالجار ی توفیق یا فت مقدار (۵۹۱ر۲) ملیون متر مکعب گاز طبیعی طبق قرار داد ها و پروتو کو ل ها ی‌معتبر باتحاد جما هیرشوروی صادر کند کـه در حدود یکصد فیصد ظرفیت نهایی تاسیسات موجوده میباشد .

۴ ـ استخرا ج ذغال سنگ :

در سالجاری در حدودمقدار(۱۵۰) هزارتن ذغال سنگ از معادن کرکر ، اشپشته ودرهٔ صوف استخرا ج گردیده که (هشتاد) فیصد در موسسا ت صنعتی به مصر ف رسیده است و همچنان در سا ل ۱۳۴۹ امـــور انکشافی در معادن کرکر و درهٔ صو ف اجراء گردیده .

۵ ـ سروی جیالوجی ومعادن :

سرویها روی کشف مواد معدنی وتثبیت ذخایر بعضی معادن از قبیل طلا ، مس ،ذغال سنگ ابر ك وسنگ ریشه وغیره موادمعدنی پیش برده شده ونقشه های جیا لو جـــی ساحا ت مختلف افغانستان به مقیاسـا ت مختلفه تکمیل گردیده که برای اجرا ی‌سروی های مختلف در حدود ۴۴ ملیون افغا نـــی مصر ف شده است .

۶ ـ استخراج معادن :

در سالجار ی در معادن آتی استخرا ج صور ت گرفته است :

۱ ـ لاجورد : در سا ل ۱۳۴۹ در حدود نیم تن لاجورد استخرا ج شده است .
از اینکه معد ن لاجورد در حدود ۲۲ کیلو متر از سر ك بدور افتاده برای رفع‌مشکلات موجوده و میکا نیزه ساختن معدن ریاست معادن تجویز اتخاذ نمود تا یك سر كجدید احداث گردد که کار آن هنوز دوام دارد .

۲ ـ بیر یل : در معد ن بیر ل واقع‌درهٔ پیچ کنر ها استخراج امتحانی صورت‌گرفته وتا حال در حدود یك و نیم تن بیر یـــل استخراج شده است .

۳ ـ بیرا یت : در اثر استخرا ج در

حدود هشت تن بیرایت از معدن فر نـجـل غور بند ا ستخراج و بالای معادن آماده و موجود است .

٤ ـ ابرك : در جریا ن کار هـــا ی اکتشا فی در معد ن ابر ك تكانه ولایـــت میدان در حدود یك ونیم تن ابر ك استخراج شده است .

٥ ـ نمك : از پنج معادن نمك که فعلا تحت بهره برداری قرار دارند مقــــــدار (۳۹۸۵۳) تن نمك به ترتیب ذیل بدســـت آمده است .

١ ـ معدن نمك بلخ ۱۰۸۰ تن .
٢ ـ معدن نمك تالقان ١٤٢٦٤ تن .
٣ ـ معدن نمك کلفگان ۱۲۹٥تن .
٤ ـ معدن نمك هرا ت ٥٨١٤ تن .
٥ ـ معدن نمك اندخوی ۱٥٠٠٠ تن .

٧ ـ ساختمان مراکز تجمع وتصفیه گاز:

امور مربوط به ترمیما ت و حفظ ومراقبت پایپ لاین صدور و پایپ لاین فابر یکا ت کود کیمیا وی وبرق حرار تی در طر فسال جاری توسط این دستگاه اجراء شده است .

۸ ـ ساختمان تخنیکم مزار شریف :

باصرف مبلغ بیست ملیون افغانی درسال جاری امور ساختما نی تخنیکم مزار شریف پیش برده شده وقرار استتا اواسط(۱۳٥٠) قسمتی بزرگ از ساختمانها اکما ل ومورد بهره بر داری قرار گیرد .

۹ ـ ساختما ن تخنیکم جنگلك کابل :

کار ساختما نی این تخنیکم تا اخیر سال ۱۳٤٨ ـ ٦٧ فیصد اکما ل شده بود که با صر ف مبلغ بیست ملیون افغانی در سا ل ۱۳٤٩ تو قع میرود ١٤ فیصددیگران اکمال شود که باینصور ت تاختم ســــال ۱۳٤٩ فیصد ی اکما ل کار پروژه را ۸۱ فیصد تخمین میتوان کرد .

۱۰ ـ فابریکه کانزرف میوه قند هار :

ظرفیت این فابریکه (۳۲۰۰۰) تـــن پرو سس میوه در سا ل میباشد اینفابریکه در سال ۱۳٤٢ شرو ع بکار نموده واز سال ۱۳٤٦ به این طر ف نسبت مشکلات ما لی وتخنیکی متوقف گردیده . وزار ت معاد ن وصنایع در احیا ی مجدد فابریکه مذ کور اقدام و در سا ل ۱۳٤٩ شکل حقو قـــی فابریکه مذکور به اسا س منظور یمقا مات ذیصلاح به تصد ی دولتی تغییر یا فت فعلا غرض اصلاح جنسیت تو لید وعر ضه تولیدات فابریکه به بازار های خار ج اقدا ما تی روی دست است .

۱۱ ـ فابریکه نسا جی بلخ :

ظرفیت سالانه این فابریکه یازده ملیون متر منسو جا ت نخی بوده و تکه ها یساده ورنگه نخی را تولید مینما ید . دستگاهمذکور مجهز با (۲۰۰) پایه ماشین بافت وشعبات رنگ آمیزی ، تاپه کاری و حکا کی میباشد.

در وهله اول اینمو سسه به حـیث یك شرکت سها می تاسیس گردیده بود امابعدا به منظور رفع یك سلسله مشکلاتوتسریع در امور تدویر آن موسسه مذکور به تصدی دولتی تغییر یافت .

۱۲ ـ مطالعه وسروی پروژه هایصناعتی:

به منظور استفاده از مواد داخلی ، رفع احتیاجا ت عامه ، صرفه جویی اسعار وپیدا نمود ن کار ثابت برای مرد ما ن بیکاروزارت معادن وصنایع در جریا ن سا ل ۱۳٤٩موفق شد تا یك تعداد پروژه های صنا عتی را از قبیل صنایع مواد غذایی ، پشم شو یی ، کاغذ سازی ، سمنت ، برقحرارتی ، ذوب آهن ، فابریکه شکر ، تجر ید سلفر از گاز طبیعی وبعضی پروژه های دیگر را از نگاه مثمریت اقتصادی آنها تحت مطالعهمقدماتی قرار د هد . چنا نچه مطا لعات بعضی ازآنها تکمیل واز بعضی آنها ایجا ب مطا لعا ت

بیشتر را مینما ید که بایست در سا ل ۱۳۵۰ تکمیل ودر پلان پنجساله چهار م در معرض تطبیق قرار بگیر ند . پروژه سازی آنعده پروژه های که مطالعات آن تـکمیل گردیده در سا ل ۱۳۵۰ صورت خواهدگرفت.

۱۳ - فابریکه سمنت غوری :

این فابریکه در ظرف یازده ماه سا ل به ترتیب آتی سمنت تولید وفروش نموده‌است:

سمنت کلینکر	۹۵۲۶۹ـتن
سمنت خالص	۸۵٤۷۰ - تن
مقدار فروش سمنت	۸۲۱۳۵ر٤۵ - تن

۱٤ - نساجی بگرامی :

کار ساختما ن این فابریکه که به کمک تخنیکی و مالی جمهوریت مرد م چین صورت گرفته است در اواسط سا ل ۱۳٤۸ خـــتم ودر اخیر هما ن سا ل به تولید امتحا نی شرو ع نمود .

این موسسه که بشکل یك تصد ی‌دولتی فعالیت مینما ید ، در جریا ن سا ل ۱۳٤۹ روزانه در حدود چهل هزار متر منسو جا ت رنگه - سفید وگل دار تولید و بـه بازار ها ی داخـــل عر ضـــه نمو ده اســـت

۱۵ - فابریکه روغن نباتی هلمند :

این فابریکه در جریا ن سا ل جـار ی مقدار (۹٤٤٦) تن پنبه دانه را که ازحاصلات پخته وادی هلمند وبعضی ولایا ت شما ل افغانستان خریداری شده بود به منظـــور استحصال روغن نباتی در دستگاه های‌خویش پروسس و تولیدا ت آتی بدست آمده‌است .

تولیدات	مقدار	مقدار فرو ش :
کنجاره	۳۸۰٤ - تن	۳۵۱۷ - تن
صابون	۵۲۷۹۸۰قالب	۹۲۸۰۰ - قالب
روغن تصفیه شده	۱۲۵۵ - تن	۱۲۵٤ - تن

وزارت زراعت وآبیاری

پروژه گندم وسایر حبوبا ت :

گندم :

طبق پروگرام ، انواع مختلف گندم های محلی و اصلاح شده از نگاه وقت بذر ، تطابق با شرایط اقلیمی ، استعمال کود ، مقاو مت علیه امراض و زود رسی حاصل تحت تحقیق قرار گرفته و گند م های اصلا ح شده که در اثر تجار ب متعدد بد ست آمده غرض تکثیر در ولایا ت مختلفه کشور به زارعین توزیع گردیده ویا غرض تکثیر در فارم های تکثیری وزارت زرا عت بذر گردیده است چنانچه مقدار (۳۷۰۹۱۴۷) کیلو گرام گندم اصلاح شده به زار عین ولا یات مختلف کشور توزیع گردیده که شامل گندم ها ی للمی ، آبی ، بهاری وتیرماهی میبا شد و (۳٤٤۱۹٦۸) کیلو گـــرام کود یور یا (۱۲۰۱٦۰۲) کیلو گرام کود امونیم فاسفیت و (۲۰۷۵۵۷۲) کیلو گرام کود سوپرفاسفیت بزار عین توزیع گردیده است .

همچنان به تعداد (۱۸۸۲) قطعه نما یشی و (۱۵۲) قطعه تجر بو ی گند م احـــدات گردیده و مقدار (۲٦۹۵۰) کیلو گرام کـــود سوپر فاسفیت ، (۲٦۲۵۳) کیلو گرام کود دای امونیم فاسفیت ، (۹۵٦۹۷) کیلو گرا م کود یوریا و (۱۷۰) کیلو گرام کودپتاشیم در این قطعات استعمال گردیده است .

در حدود (٦۰۰) قطعه نمایشی استعمال انواع مختلف کود برا ی زراعین احـدا ث گردیده است . غرض پاك کرد ن تخم های اصلاح شده ماشین های تخم پاکی نصـــب شده و پرسو نل غرض بکار اندا ختن آنها تحت تربیه گرفته شده است .

یکتعداد قطعا ت نمایشی و فیلد ی ها به غرض تشویق دهاقین در مزار ع خود شان احداث گردیده و همچنا ن دهاقین غر ض باز دید وآشنا شد ن باطرق عصر ی بذر تخم ، استعما ل ماشین آلات ، درو وغیره دعو ت شده اند تا از قطعا ت نمایشی دید ن کـــنند .

برنج :

بغرض اصلاح ــ تکثیر و ترویج انـــواع برنج تحقیقا ت بالای انوا ع مختلف برنج صور ت گرفته چنانچه تطبیق تجار ب وقت مناسب بذر ، استعما ل کود ، استعما ل ادویه بغرض از بین برد ن گیا ها ی هرزه وغیره نتائج قناعت بخش بار آ ورده ا ست هکذا ٤٤ نوع شا لی از طر ف (اف،ای،او) آورده شده وبغرض پیدا نمود ن نوع بهتر تحت تجربه قرار گرفته و نتائج خو بی بار آورده است .

همچنان انواع مختلف برنج غرض تکثیر بذر گردیده است .

جواری :

انواع مختلف جواری بغرض در یا فت وقت مناسب بذر ، تطابق با شرایط اقلیمی ومحیطی استعما ل کود ، مقاو مت دربرابر امراض و در یا فت نو ع بهتر از نظـــر مقاو مت در برابر امراض وحاصل بهترتحت تجربه وتحقیق قرار گرفته که در نتیجه انواع مختلف تخم های جواری اصلاح شده بدست آمده که غرض تکثیر یا در فار م های مربوطه وزار ت زراعت بذر گردیده ویا بزارعـین توزیع گردیده است . همچنا ن تحقیقا ت بغرض کرا س جوار ی های وطنی باجوار ی های خار جی وکرا س جواری خارجی با خود آنها صور ت گرفته در نتیجه اصلاح جواری های محلی صورت گرفته و یکتعداد از جنس های بهتر جواری خار جی بدست آمده است.

مهمترین فار م های تحقیقاتی جـوار ی فارم دارالا مان ، شیشم باغ و فارم تحقیقاتی کندز است چنانچه در فار م شیشم با غ ٤٦ نو ع جواری هندی به غر ض تطا بـق با شرایط محیطی و آب و هوا تحت تحقیق قرار گرفته است .

پروژه پخته وسایر نباتا ت صنعتی :

انواع مختلف پخته داخلی و خارجی به غرض بدست آورد ن نو ع بهتر از نگاه حاصل ، مقاو مت در برابر امرا ض ،وقت مناسب بذر ، استعما ل کود ، تعداد زیاد کلوله های پخته واستعما ل ماشین آلا ت تحت تحقیق قرار گرفته و نتائج حا صله از آنها قناعت بخش است چنانچه در ولایات مختلف کشور در حدود ٤٥ قطعه نما یشی پخته احداث گردیده که در آن (٨٧٧١٥١) کیلو گرام پنبه دانه بذر شده و (٦٧٧٠٤) کیلو گرام کود دای امونیم فاســــفیت ، (١٨٢٨٩٨) کیلو گرام کود یوریا (٢٢٥) کیلو گرام کود سوپر فاسفیت به مصر ف رسیده که در آشنا ساختن دهاقین بطرق بذر ، جمع آوری ، استعما ل کود وماشین آلات رو ل مهم را بازی کرده است .

علاوه بر قطعات نما یشی پخته به غرض تکثیر ٥٧٢٢٦٥ جریب ز مین در و لا یا ت مختلف کشور پنبه بذر گردیده که در حدود ٩٣٢١٨ تن پخته بدست آمده است علاو تا ١٦٨٠ تن پخته بذری از ولایت کندز بدست آمده که دو باره بذر گردیده است .

گل آفتاب پرست :

تحقیقا ت بالای انواع گل آفتاب پر ست داخلی و خار جی در استیشن های مختلفه صورت گرفته و نتائج آن تثبیت گر دیده چنانچه هفت نوع گلآفتابپرستازنگاهبدست آوردن نو ع بهتر از نگاه حاصل تحـــت تحقیق قرار گرفته وهگذا تجار ب از نگاه بدست آورد ن وقت مناسب بذر ، تطبیق کود کیمیاوی وغیره صور ت گرفته است .

در ٦٥٤٠ جریب ز مین در فا رم ها ی بغلان ، اردو خان ، فارم تحقیقاتی غز نی وکندز انواع گل آفتاب پرست رو سیغرض تکثیر بذر گردیده است .

پروژه چای :

به تعداد ٤١٢٠ اصله نها ل چا یدرساحه دو جریب زمین فار م تحقیقا تی کنر هـا نهالشا نی شده و در اثر ان ثابت گردیده که افغانستا ن برا ی نشو و نما ی چا ی مساعد است . همچنا ن استعما ل کود(دای امونیم فاسفیت) در بته های ضعیف چا ی صور ت گرفته است .

لبلبو :

هفتاد نوع لبلبو جهتبدست آوردن نوع بهتر ان تحت تحقیق قرار گرفته و همچنان تجار ب برا ی دریا فت مقدار منا سب کود ووقت مناسب بذر صور ت گرفته است .

هکذا در فار م تحقیقا تی سا حه ٥٠٤ متر مربع لبلبو جهت حاصل بهتر بذرگردیده است .

پروژه سبزیجا ت ومیوه جات :

سبزیجات :

در فار م های مر کز وولایا ت بذرانواع مختلف سبزیجا ت جهت تحقیق و تکثــیر صور ت گرفته و نتایج تحقیق ان تثبیت و ریکارد گردیده است .

پانزده نو ع بادنجا ن رو می در سا حه ٩٦٨ متر مربع به منظور مشا هده بذرشده بیست نو ع بادنجا ن رو می از نگاه حاصل و زود رسی ، بیستو دو نو ع از نگاه دریا فت نوع بهتر ان که در مقابل امرا ض مقاو مت داشته باشد تحت تحقیق قرارگرفته وتجار ب بالای ان تطبیق گردیده است .

همچنان انواع مختلف بادنجان رو میدر فار م تحقیقا تی غزنی و فار م شیشم با غ و کندز از نگاه تطبیق مقدار کود نو ع بهتر ازدیاد تخم تحت تجربه قرار گرفته است .

انواع مختلف کچالو ، پیاز ، زردك ،مرچ گندنه ، گلپی وغیره تحت تحقیق قــــرار گرفته است .

از فار م گذرگاه مقدار ٩٤٠ سیر پیاز و سیوپنج سیر تخم انواع مختلف سبزیجات اصلاح شده بدست آمده که غرض تکثیرازآن استفاده گردیده است .

بغرض تشویق زار عین انوا ع نها لی سبزیجا ت به ترتیب آتی به زار عـــین توزیع گردیده است :

بادنجان رو می	٨١٢٤٥٠ بته
کچالو ی شیرین	٣٠٠٠٠ بته
بادنجان سیاه وطنی	٥٦٢٥٠ بته

میوه جات :

در قسمت میوه جا ت تحقیقا ت با لا ی انواع مختلف اشجار مثمر وغیر مثمرصورت گرفته امور صافکار ی ، پیوند ، بیل‌زدن ، نرم سا ختن واز بین بردن گیاء های هرزه صور ت گرفته .

در فار م تحقیقا تی بادغیس در دوجریب زمین پنج سیر و یازده پاو تخم اشجارمثمر وغیر مثمر بذر گردیده در فار م شیشم با غ نهال های ستروس بقور یه اصلی نقل داده شده ، در فار م جدید ننگر هار ادویه‌پاشی پیوند وتحقیق انوا ع کود صور ت گرفته ، در فار م های تحقیقا تی ارزگان ، بلخ ، کاپیسا بتعداد ٤٣٦٢ اصله نهال زینتی و مثمر غرس گردیده و به تعداد ١٠٣١٧ اصله نهال در فار م اردو خان قند هار پیو ند گردیده است .

از فارم شیشم باغ به تعداد ٣٣١٢ اصله نهال ستروس به قیمت ٤٦٢٣٥ افغانـــی بفروش رسیده و به تعداد ٥٢٨٧ اصله نهال نارنج ، مالته وسرو به دوائر رسمی توزیع شده است .

لابراتوار خاکشناسی :

در لابراتوار خاکشناسی در حدود١٣٤٩٤ تجزیه آب ، خاك ، هنگ‌وزیره صور ت‌گرفته ونتایج ان تثبیت گردیده است .

سروی خاك :

سروی اراضی ساحه بند خروار ولا یت لوگر که تقریبا سی وشش هزار جر یب زمین ر ااحتوا میکند تکمیل گردیده و نقشه های هوایی به مقیاس یك بر ٣٠٠٠٠ ونقشه توپو گرافی یك بر ٥٠٠٠٠ ساحه مذکوربه همکار ی ریا ست کار توگرافی تهیه وچاپ گردیده و ترجمه عکس های مذکور که برای سروی سا جو ی کمك میکند صور ت‌گرفته است .

نقشه کشی :

نقشه توپو گرافی فارم تحقیقا تـــــی ولایت تخار به مقیاس یك‌بر ١٠٠٠ ساحه یکصدو سی جر یب زمین فار م تهیه‌گردیده ونقشه توپو گرا فی فار م مر کزی ولا یـت کندز تحت کار است .

پروژه جنگلات مصنوعی :

پروژه جنگلات مصنو عی که شامل قوریه پغمان ، بوکلپس ، ننگر هار ، پرو ژه جنگلاتی وزیتو ن ولایت پکتیا ، تپه مقبره ، قوریه پسته سمنگا ن میباشد اجرا آت آتی را انجام داده است .

پیوند نها ل	٤٠٠٧ اصله
غرس نهال وقلمه	٢٨٣٩٤١ اصله
فروش نهال وقلمه	٥٦٠٠٠ اصله
توزیع نهال	٢٦٤٥٦ اصله
تخم‌بذر شده	٢٤١ کیلوگرام
تخم جمع‌آوری شده	٤٣٤ کیلوگرام
حفر چقرك	٤٠١٢ عدد
بذر پسته در چقرك	١٠٠٠٠٠ چقرك
تهیه خریطه پلا ستیکـــی بـرا ی بـذر	١٣٦٠٠٠ خریطه
صافکاری	١٠٠٠٠ نهال
صافکاری جو یه ها بطول	٤٩٩٩ متر
جغل اندازی سرك ها	١٩٣٥ متر
سرك سازی	٣٢٦٥ متر
تهیه پایه های سمتی	٥٠٠ عدد

پروژه قوا یسبز :

در شش پروژه قوایسبز که عبار ت از قرغه ، سر ك شمالی ، تنگ غارو ، پروژه سرخکان و بادغیس می باشد اجرا آت ذیل صور ت گرفته .

آبیاری	٤٢٨٦٩٢ اصله نهال
نرمکاری اطرا ف	٢٣٢٢٤٢ اصله نهال
غرس	١٧٨٩٢ اصله نهال
حفظ ومراقبت	٦٩٠٠٧٥ اصله نهال
حفر چقرك	١٥٣٨٥ عدد
صافکاری جویه ها بطول	٤٩٦٩ متر
احداث خیابان بطول	٦٣٦ متر
حفر جویه ها بطول	٢٠٠ متر

پروژه تربیه پرسونل :

درین پروژه اجراآت آتی صور ت گرفته است .

١ ــ تدوین و تکمیل قسمتی از مسوده قانون جنگلات .

٢ ــ یك عمار ت دو منزله و یك عمارت یك منزله در قوریه گذرگاه تکمیل گردیده و

به تعداد ۲۵۰۰۰ اصله نها ل در قـوریـه مذکور غرس شده وترتیبا ت جهت احدا ث جنگلات نمو نو ی صور ت گرفته است.

۳ ـ بتعداد ۳۸۱٦ قطعه نقشه به مقیا س های مختلف به شمو ل نقشه های فوتـو منورا سیك سا حا ت مختلف کشوربه همکاری ریاست کار توگرا فی تهیه گردیده است.

٤ ـ به منظور استخدا م فار غان صنف دوازده در مکتب جنگلات امتحان کانکورترتیب گردیده وبا مقا ما ت مربوطه پو هـنتون و وزار ت معار ف در زمینه تما س صور ت گرفته . مکتب جنگلات از طر ف وزار ت معارف شناخته شده کار های مقد ما تی مکتب جنگلات که عبار ت از تهیه لواز م لیلیه و تدریس ، تهیه وسایل حمل ونقل و نصب دستگاه برق است صور ت گرفته امانسبت عدم اکما ل لواز م ان فعلا در مرکزتربیوی گلزار تدریس شروع شده است .

٥ ـ شانزده نفر مامورین جنگلات تحت تربیه گرفته شده و مضامین ریا ضی،هندسه مثلثات تو پوگرا فی وغیره برای شا ن تدریس گردیده و ٦ نفر انها به حیث موظفین دایمی پروژه انتخاب گردیده است .

پروژه چنار :

درپروژه چنار که شامل و لایت لو گر ، قوریه گذرگاه ، تپه پغما ن وده مراد خان میباشد اجرآات ذیل صور ت گرفته :

به منظور اصلاح و بهبود وضع چـنار تحقیق و تتبع در سه حوزه کابل لوگر و پغمان صور ت گرفته و در مقابل امرا ض وحشرا ت مضره اقداما ت بعمل آمده است امور مقد ماتی تعمیر انستیتو ت چنار که قرار است در فار م گذر گاه ساخته شود خاتمه یافته .

بتعداد ۲۲۹۹۹ قلمه نها ل چنار در فارم جدید گذرگاه غرس گردیده همچنان در ین فار م ٦۸۸ در خت قابل استفاده و ۹۰۰ متر مکعب چوب موجود است .

پروژه نقشه برداری :

موجودی جنگلا ت توسط عکاسی از هوا صور ت گرفته و عکس های هوایی سا حه چنار گو گرد سازی ، ده مراد خان ، تپـه پغمان وساحه لوگر به مقیا س های مختلف تهیه گردیده است .

چنانچه به تعداد ٤٦۰ قطعه فوتو گرافها ی هوایی منطقه لوگر وسه قطعه نقشه سا حه کابل به همکاری ریاست کار توگرا فی تهیه گردیده .

پروژه علفر چا :

پروژه علفچر ها که شا مل پروژه های علی آباد ، بادام باغ ، چمتله ، نغلو ، ناور سکساو ل ، بابشقال ، بادغیس ، جوز جان وقند هار میباشد در آنها انواع تخم داخلی وخار جی بغرض تحقیق و تکثیر و جمع آوری تخم علوفه بذر گردیده که بعضی از ین تخم ها نتایج قنا عت بخش داده است .

چنانچه درین پروژه ها بغرض تحقیق ۲۳۵۸۵ متر مربع و ۱۰٫٥ جریب زمین انوا ع تخم بذر گردیده و به تعداد ۱۰۰۰۰ قلمه سکساول در ساحه سر دابه غرس شده که نتیجـه آن اطمینان بخش است . هکذا ازپروژه های مذ کور به مقدار ۳٤۱۸ کیلو گرام ر شقه و ۱٥٥ کیلو گرام ا نواع تخم بد ست آمده است .

باید گفت که مسو ده قانون علفچر هـا ترتیب و غرض اجرآات لازمه به وزا ر ت عدلیه فرستاده شده است .

اقدامات جهت تهیه سامان ولوازم مساحت وسایل ترانسپورتی و استخدام متخصصین مورد نیاز این پروژه بغرض پیشبرد ا مو ر سروی علفچرها ا نجام یافته است .

مطالعه در مورد نباتات طبی در بعضی قسمت های شمال و شمالغرب کشورصورت گرفته ودو صد نوع نباتات طبی از مـناطق مذکور بدست آمده .

پروژه فرش نباتی :

نقشه های زمین های زراعتی و باطلاقها بشمول نقشه های مالچر هـا ، جنگلا ت بصورت د قیق بمقیاس و سایز هـا ی مختلف تر تیب گردیده و نمونه های خا ك جهت تحقیق جمع آوری شده ا ست .

پرو ژه حفاظه نبا تات و قرانطین :

فعالیت های ا ین پروژه قرار آتی است :

۱ ـ بتعداد ۲۵۶۲۶۷۸ـ ا صله نها ل بمقابل ا مراض و حشرات مضره ادو یـه پا شی شده ا ست .

۲ ـ بتعداد ۱۳۶۹۳۰۰ـ ا صله تاك د ر و لایت پروان بمقابل مر ض قر غنه‌دواپاشی گردیده .

۳ ـ بسلسله مجا د له علیه ملخ ها ی مضره ٤۳۷۷۱۲ جریب ز مین دواپاشی شده ا ست .

٤ ـ ۲۳۹۵ جریب ز مین علیه مو شهای مضره طعمه گذاری شده و (٥٤۰۰) جریب زمین سبزیجات و سایر علو فه تـــداوی شده ا ست .

٥ـ تداوی ۲٦٦٥۸٦ کیلو گرام تخم های بذری شده .

٦ـ ۱۷۳۰۲ متر مکعب‌گدام بمقابل‌امراض و حشرات ادویه پاشی شده ا ست .

۷ ـ مقدار ادویه که درین زمینه بمصرف رسیده ا ست .

٦۹۲۰۸۹ کیلو گرام ادویه مختلفـه .

۲٥٤۷ لیتر ادویه مختلفـه .

۲٥ گیلن الداین‌دوای‌الدرکس.

۸ یکتعداد ماشین محلول پاش بصورت رایگان و بیست فیصد قیمت ادویه بصورت سبسدی و ۸۰ فیصد قیمت ادویـه ا لـی برداشت ا نگور طور قرضه توزیع شده و همچنان ۱٦۳ پایه ما شین محلو ل پاش و ٦ پایه ما شین تداوی بذری برای ا هالی ولا یات مختلفه کشور تو زیع گر د یده ا ست .

پروژه حمایه حیوانات :

مو ضوع مهمیکه بیشتر به آن تـــو جه گردیده شیوع مر ض طاعون گاو در مملکت ما میباشد . برای جلو گیری از شیو ع این مر ض پرو گرام مجا د له بر ضد آن‌ترتیب و ا قدا مات لازمه صورت گرفته چنا نـچه هیئات های کمکی و تر نری اتحاد شو ر وی با هیئت های وترنری ا فغانی دوش بدوش هم درولایات وولسوا لی ها مشغول ا نجام و ظیفه میبا شند .

برای مجادله عمومی علیه مرض طا عو ن گاو یك پرو گرام سه ساله تر تیب وتقدیم مقا مات ذ یصلاح گردیده ، برای سال‌جاری یك پرو گرام ۱۲۰ روزه ترتیب و برا ی سهو لت کار و لایات کشور به هشت‌یونت تقسیم گردید درین هشت یو نت ۱۸ تیم ٥ نفری با سا مان و لوازم مورد ضرو ر ت مشغول کـار و ا جـرای واکسینا سیو ن حیوانات‌بوده که منجمله ۱۲ تیم آن پرسونل افغانی و شش تیم آن هیئات کمکی دولت دوست ما ا تحاد شوروی میباشد . ا یـن پرو گرام که مدت ٤ ماه را در بر خوا هد گرفت مر حله اول وا کسینا سیون حیوانات بوده و در بر ج سنبله ۱۳٤۹ شروع گردیده و موفقانه ادا مه دارد ا ین پروگرام‌بصورت کا مل ادامه یافته و مدت سه سال را در بر خوا هد گر فت که درسالهای ما بعد عملی خوا هد گردید .

مجموع حیواناتیکه در مدت ٤۰ ر و ز واکسین تطبیق شده به ٤٥٤٥۰۰ حیو ا ن میر سد . همچنان بتعداد ۷٤۷۸۹۲ حیوا ن بمقابل ا مراض مختلفـه وا کسین شد ه ا ست .

القا ح مصنو عی :

درولایات مختلفه‌کشوربه‌تعداد(۱۰۹٤٤٥) حیوان القاح مصنوعی شده .

پروژه مـــر غدا ر ی :

۱ـ بتعداد (۱۱۳۱٥) قطعه چو چه مر غ مر غابی و فیل مر غ تو لید گردیده کـه از آ نجمله ٤٦٦۹ قطعهٔ آن بفروش ر سیده ا ست .

۲ـ بتعداد ٥۹۹٥ دانه تخم مرغ ، مرغابی و فیل مرغ تو لید گردیده واز آ نجملـــه ۳۰۲٦۳ عدد ان بفروش رسیده .

۳ ـ از جمله مر غهای کلان ۱۳۸٤ قطعه آن فروش شده است .

پروژه پیله وری :

اجراآت ا ین پرو ژه که شا مل‌ستیشن پیله وری کابل ، عبدالخلیل و گلباغ است قرار ذ یل ا ست :

تهیه ۳۰۰۰۰ جعبه تخم خالی تخم‌پیله .

تهیه دو هزار بستر غوزه و ۱۰۰ سیر غوزه از کاه شل .

معاینات مر کروسکو پی ۲۸۰۰۰ پروانه.

سیزده هزار مارك سر جعبه های تخم پیله تهیه شده ا ست .

تهیه حفر ۳۷۵۰۰ چقر ك غرض غر س نـهـا ل .

مقدار ۲۲۰۰ سیر سبز تازه بد ست‌آمده.

مقدار ٦۰۰۰ کیلو کود کیمیا وی ٤۹۰۰۰ کیلو گرام کود بر گی تهیه واستعمال‌گردیده ا ست .

بتعداد ۳۱۳۰۰– ا صله نهال بدا خل فا ر مها غرس و بتعداد ۵۹۰۰۰ نهال توت پیوند گر دیده ا ست .

۳۷ تن بر گ برای خوراکه کرم پـیله تهیه و مصرف شده ا ست .

۱۳۰۵ تخته کاغذ تخم مادری پیله بدست آمده ا ست .

۱۳۰۳۰ جعبه پیله ۱۲ گرامه درولا یا ت مختلفه کشور مخصو صا در هرات تو زیع گردیده ا ست .

پنجاه هزار نهال توت ا صلاح و شا خه بری شده ا ست .

تدریس عملی و نظری ا مور پیله وری از طرف متخصصین صورت گرفته است .

مکتب و تر نری :

اجراآت آن قرار ذیل ا ست :

۱– تر تیب و توزیع لوازم درسی واخذ ا متحا نات .

۲ – تهیه مواد تعمیراتی لیلیه مکتب .

۳– ا عزام متعلمین بمنظور مجادله علیه مرض طاعون گاو ، باسامان وادویه لا ز مه بو لایت لو گر .

٤ – تو زیع دریشی ، بوت ، جو را ب، پیرا هن و غیره برای متعلمین .

۵ – ترتیب و تنظیم ا مور کـتـا بخا نه ونشر یکصد جلد کتاب ا نا تو می وپتالوژی غرض ا ستفاده متعلمین .

پروژه ما هی :

فعالیتهای استیشن های تر بیه ما هی که شا مل بند قرغه ، نغلو ، درو نته و سروبی میبا شد قرار ذیل ا ست :

در استیشن قرغه در حد و د ۲۰۰۰۰۰ چوچه ماهی تروت ا ستحصال شده و تحت تربیه قرار گرفته است . ا مور تغـذی ، مراقبت و پرورش چوچه های ماهی بدرستی انجام یافته و رشد آنها صورت گـر فته است همچنان یکتعداد چو چه ما هی هـــا غر ض تکثیرونسلگیری بدا خل ا ستیشن حفظ گردیده برای اولین بار مقدار ۳۰۰کیلو گرام آن بفروش ر سیده ا ست .

در استیشن درونته که مخصو ص تر بیه ماهی های کارپ ماهی که درآب گرم تربیه میشود) میباشد دران چار نوع مـــا هی کارپ که تعداد آنها در حـدود ۵۰۱۰۵۹ دانه میشود غرض تکثیر ا ندا خته شد ه ساحه مجمو عی این فارم ۲۸۰ هکـتار ر ا احتواء میکند ازین پروژه برای اولین با ر ٤۵ تن ما هی ا ستحصال و غر ض فروش ببازار عر ضه شده ا ست .

غرض تو لید و تکثیر نسل ما هی هـا یك د ستگاه چو چه گیر ی ما هی تحـت سا ختمان ا ست که باعمار آن تولید و تکثیر ما هی بصورت ا ساسی ادا مه‌خواهد یا فت .

در استیشن نغلو از ٤٤ نوع ماهی‌هائیکه از رو سیه داده شده در حدود ۱۰۰۰۰چوچه ما هی کارپ بدست آمده که‌فعلا دا ر ا ی ۲۵۰۰۰ عدد چو چه ما هی بـوده وازا ن مراقبت جدی بعمل می آید .

همچنان یکتعداد ما هی های علفی که زیر بنای تر بیه ما هی را تشکیل مید هددربند درونته سرو بی و نغلو جهت تکثیر وبهره برداری ا ندا خته شده است .

پروژه آبیاری کو چك :

اجراآت این پرو ژه قرار ذیل ا ست : سروی ا نهار درساحه آبیاری و لا یـــا ت مختلف کشور صورت گرفته است و نقشه های آن به سایز های مختلفه ترتیب گردیده ا ست .

همچنان مطا لعه و اندازه گیری آ بها ی ولایات مختلف کشور صورت گرفته ا ست.

هکذ ا مور آبیاری ولا یات کندز توسط هیئات بانك جهانی مطالعه گر دیده‌وهمچنان ۱٤٦ تجزیه آب ، خاك ، هنگ و زیره در لابر ا توار کمیای زراعتی بعمل آمده است.

تو سط شعبه دیزاین ا ین پروژه دیزاین انها ر ، سیفو نها ، پایه های کانگر یتی وغیره درولایـات مختلف کشور صو ر ت

گرفته و علاوتا نقشه سا ختمانی گـــد ا م برای کود کیمیاوی در ولایت کندز بظرفیت ۲۵۰۰ تن ، دیزاین گدام کندم در و لا یت کنر ها به ظرفیت ۵۰۰ تن ترتیب گر دیده که کار سا ختمانی آن جریان دارد .

همچنان مطا لعات مقد ماتی ا مکان آبیاری سا حه تا لقان تو سط نهر شا هر وان و چشمه های ا شکمش ا صلاح سر بندفیروز نخچر و لایت سمنگان و غیره تو سط این شعبه صورت گرفته ا ست .

پروژه تدقیق سامان و آلات :

درین پروژه از ماشین آلات و ترا کتور ها ئیکه بد سترس زا رعین قـررا دا ر د وارسی بعمل آمده وترمیمات‌لازمه در مواقع ضرورت صورت گرفته ا ست .

هکذا ا مور بسته کاری و تو زیع ماشین آلات زراعتی که از دو لت جاپان ، ا تحا د شوروی وهند خریداری شده انجام‌گردیده و و ۸٦ سیت قلبه های آریانا بزارعین ولایت کندز توزیع گردیده ا ست .

پروژه ا حصائیه گیری زراعتی :

در پروژه ا حصا ئیه گیری تر تیب‌تعداد لست قر یجات کشور بسویه و لسوالی و علا قه داری های مستقل ولایات صو ر ت گرفته و پرو فورمه های معلو ماتی غر ض خانه پری به ولا یات مر بوط فر ستـا ده شده است. این فو ر مه ها به سه حصه تقسیم شده است . فور مه های فصلی و فورمه ها ئیکه در ختم هر ما ه یك مرا تبه خانه پری میشود .

پروژه کریدت و کو پراتیف زراعتی :

در موسسه تر بیوی کریدت وکوپراتیف ۳۲ نفر شامل ومشغول فرا گرفتن در ســ بوده که علا و تا غر ض مشا هدات عملی از فارم های تجربوی گذر گاه و دارالامان و فابریکه جنگلات دیدن کرده و هم ۳ نفــر لیسانسه زراعت بحیث سو پر وایزر تحت تربیه گرفته شده ا ست .

در مرکز ا نکشاف زراعتی کهدا مـــن دهاقین ساحه قلعه خواجه ، با به قشـقار قلعه ا حمد خان و کلکان که تعداد آنها به ۲۱۰ نفر میر سد و دارای ۷۲۳۱۰ـ اصله تاك میباشند از طرف ما مورین کو پراتیف در مواقع لا زمه ر هنمائی میشوند .

این مرکزه علاوه بر ر هنمائی ها مقدار ۳۵٤۱۳ کیلو گرام کود را طور قر ضه و ۱۷۲ پایه ماشین محلول پاش را طـــو ر رایگان غر ض تشویق بزار عین کمك نموده ا ست .

در مرکز ا نکشاف زراعتی بغلان کـــه اعضای شا مل آن ۲۸ نفر است مقـدار ٤۸۰۰ کیلو کود و یك‌اندازه ادویه ضد حشرا ت معادل ۲۹۰۰ـ ا فغانی ، ۷۲ جعبه تخم پیله طور قرضه و ۱۲ جعبه طور رایگان غر ض تشویق بدسترس د ها قین آن و لا گذاشته شده است .

پروژه هایدرو ا لو ژی :

اجراآت این پروژه قرار آ تی ا ست :

۱ ـ اندازه گیر ی مقدار آب در چشمه ها استیشن های ها ید رالوژی بالای دریا ها در و لایات مختلف کشور .

۲ـ اندازه گیری و سروی آ ب وتحقیقات مزید درین باره غرض معلوم کردن اندازهٔ ر سو بات .

۳ ـ افتتاح تر تیب و تنظیم معلو ما ت هایدر ا لو ژی سا حه کند هار .

پروژه آبهای تحت ا لا ر ضی :

اجراآت این پروژه قرار ذیل ا ست .

۱ ـ اندازه گیری مقدار آب در چشمه ها کاریز ها و چا ها درنقاط مختلف کشور .

۲ مطالعات ها ید رو جیا لوجی‌درساحات فراه ، و لسوالی جغتو و سروی هایدرالوجی شهر جدید ولایت میدان و وردك به منظور آب آشامیدنی .

۳ـ تطبیق معلومات ا حصائیوی جمع‌آوری شده بالای نقشه های مربوطه .

٤ ـ تر تیب نقشه های جیا لو جیکی ساحه پروان ، کتواز ، نقشه کا نتـــو ر آبهای تحت ا لارضی بمقیاس های مختلف.

۵ـ حفر ۱٦ چاه‌عمیق به عمقهای مختلفه و ظر فیت های مختلف .

٦ ـ تثبیت مقدار و ظرفیت آبهای‌کاریز چا ها و چشمه درنقاط مختلف کشور .

لا بر اتوار کیمیاوی زراعتی :

۱ ـ بتعداد ۲٦۵۰ تجزیه بالای خا ك ، ۲۰۰ تجزیه بالای آب و ۳۰۰ تجزیه بالای هنگ و زیره صورت گرفته .

۲ ـ سروی وادی ترنك باساس فوتوهای هوایی یك بر ۵۰۰۰۰ و نقشه های یك به ۵۰۰۰۰ کار شده که در حدود یکصد نمو نه خاك نظر به کمیت وکیفیت بالا نقشه ها ی مذکور تثبیت گردیده است .

۳ ـ بمنظور تثبیت مشخصات حا صل خیزی خاك در ۳۵۰ نقطه کود کیمیاوی تطبیق شد ه .

پروژه کندز و خان آباد :

۱ـ سروی سا حوی آبهای تحت الارضی وسروی هایدرالوجی ساحه کندز ، خان آباد که هنوز ادامه دارد .

۲ ـ بمنظور مطا لعات مزید آبهای تحت الارضی عملیات بر مه کاری ا متحا نی رویدست گرفته شده و نمو نه گیری آبهای تحت ا لارضی ، روی ز مینی و تحلیل و تجزیه آن از نقطه نظر کیمیاوی صو ر ت گرفته ا ست .

۳ـ تقحیقات ها ید رالوژی و جیو فزیك تکمیل گردیده و تحقیقات درباره مقدارآب مورد ضرورت نبات صورت گرفته ا ست .

٤ ـ یك پروگرام جهت دریافت طریقه آبیاری د شت ایشان توپ طرح شده و چار سیستم مختلف آبیاری زیر بحث و فیصله است همچنان فعالیت های ساحوی جمع آوری نمونه های حبو بات وغله جات زرع شده و حجم تو لید فی واحد مساحت رو بهمرفته تکمیل گر دیده .

پروژه بند های کو چك :

اجرآات این پروژه قرار ذیل ا ست :

۱ـ سروی مطالعات مواضع بند خواجگان ولایت غزنی و پارك کتواز باساس تحقیقات جیو لو جیکی و جیو فزیکی .

۲ ـ ا کمال د یزاین شبکه های آ بیا ری سا حه علی آ باد ، تکمیل راپور کار ها ی جیو فزیکی سا حه قرغه و کار های مربوط به پروژه کندز و علی آباد و دگر سا حات کشور .

۳ ـ ا مور تو پو گرافی دریای پنج ، بند پارك کتواز و خواجگان صورت گرفته و نقشه ها و پر و فایل های مو رد ضرورت ترتیب و درسه کاپی چاپ شده ا ست .

٤ تعین مواضع بند خوا جگان و پارك کتواز و برآورد اندازه مواد سا ختمانی آن

۵ ـ ا کمال تحقیقات جیو لو جی در ساحه میدان و سر خاب .

پروژه آبیاری پر وان :

پر کاری و کندن کاری ۱۰۵٦۵۲۳ متر مکعب .

کانکریت ر یزی و قالب بندی ۹۰۸۹ متر مکعب .

تهیه ریگ و جغل ۳٤۱۸٤ متر مکعب ا سنگ و سنگ پار چه ٤۲۰۳۵ مترمکعب.

سنگ کاری ۱۹۸۷۸ متر مکعب .

هموار کـا ر ی ۱۸۷۱۰۰ متر مکعب .

بلاك کا نکریتی سیخدا ر ۸۸۵٤۹مترمکعب

لا یننـگ ۱۰۲٤۹۰ متر مکعب .

سلو ب کـا ر ی ۷٤۹۳۱ متر مکعب.

هنگا فـکـا ر ی ۱۹٤۳۷ متر مکعب.

خشت کاری ۱۳۵۹ متر مکعب .

کتاره شانی ۲۰۱۳ عـد د .

آ بر یز ه ۵۰ عـد د .

بلاك های کا نکریتی ۲٦۳۰۰ عدد .

پروژه آبیاری سر ده غز نی :

کند نکاری و پر کاری ۲٫۲۵۳۸۷۰ متر مکعب .

هموار کاری ۹۰۲۵٦۰ متر مکعب.

سنگ کاری ۲۳۷٤۲ متر مکعب

کا نکریت ر یزی و کا نکریت آ هندا ر ۲۰۵۲۹ متر مکعب .

نصب آ هن باب ٤۸۲٦۷ متر مکعب .

تهداب سنگریزه و فر ش آ ن ۲۱۸۱۰ متر مکعب .

پلستر کاری ۳۹۵۰ متر مر بع.

تخته ها و بلول ها ۱۷۲۰ متر مکعب.

خشت کاری ۱۰۰۰۰ متر مکعب.

پروژه ا نکشاف وادی ننگر هار :

اجرآات این پروژه قرار آتی است :

زمین ها ئیکه آباد گر دیده ٦۵۰۵ هکتار.

زمین هائیکه به زراعت داده شده ۱۳۹۸۸ هکتار .
ز مین هائیکه از طرف د هاقین تصرف شده ۱۱۹۹۷۳ هکتار .
ز مین های تحت کشت ۱۵۳٦٤هکتار

حفظ و مراقبت از باغهای فا میل‌ستروس جنگلات و ز یتون ۷۹۵۷ هکتار .
شستن ز مین شوره زار ۲٦۱ هکتا ر .
آ مادگی برای غرس نهال‌وکشت‌حبوبات : در ساحه ۸٤٥ هکتار .
بذر و درو رشقه ۳۱۷ هکتار .
چپه کردن کود سبز ۱۰۰۰ هکتار و ٤۱۲ تن کود مورد ضرورت تهیه گردیده است .

تسطیح کاری ۱۳۸۰۸ هکتا ر .
بتعداد ۱۰۰۳۰ـ ا صله نهال غر س و ۳۵۰ر۰۰۰ـ ا صله نهال پیوند گردیده واز ۱۵۰٤۰۰ ـ ا صله نهـال نارنج و ۱۰۰ گرمخانه حفظ و مراقبت بعمل آ مده‌است .
تو لید شیر ۱۳۳ تن

بتعداد ۹۰۷۰۳ چوچه مرغ، ۷۰٤٤ چوچه مرغابی ، ۲٦۱ ، چو چه قاز و ۹۰۲ چوچه فیل مرغ و ٦۷ ۵۰۰ دانه تخم مرغ‌از فارم مرغدار ی پروژه استحصا ل گــردیده و بتعداد ۵۲۱۱ چو چه مرغ ، ۵۳٤ چو چه مر غابی و ۲۰ چو چه قاز و ۱۳ چو چه‌فیل مر غ بفرو ش ر سیده ا ست .

اجرا آت بحجم فزیکی :
کند ن کاری ۷۳۵۵٤٤ متر مکعب .
پر کاری ٤۵٦۳۵۵ مترمکعب .
شفته اندازی و جغله و سنگچل ۱۵۹۰۵٤ متر مکعب
فر ش سنگ ۱۱۷۱۹۹ متر مکعب .
سنگ کار ی با مخلوط سمنت ۱۲۰۱۷۱ متر مکعب .
کا نکر یت آ هن دار پار چه ۱۰۲۷۳۳ متر مکعب .
کانکریت ریزی و کانکریت آ هن دا ر ۲۲۲۷۲۰ متر مکعب .
سا ختمان های چوبی ۵۵ متر مکعب .
خشت کار ی ۱۰۱۸۲۸ متر مکعب .
پو شکاری ۲۹۲۹۷٦ متر مربع .
پلستر کاری ۱۰۷٦۲۲ متر مربع .
رنگمالی ۲۰۹۸٤۵۸ متر مربع .
فرش صحن ا تا قها ۱۸٦٦٦٤ مترمربع .
بریدن ز مین جین هموارکاری ۱۰٤۰۹۱۲ متر مکعب .
سا ختن آ لات آ هنی ۱۰٦٦۷۵ تـن .
حمل ونقل خاك میده بــزمـین سنگــذار ٦۹۵۷۰۳ مــتر مکعب سا ختـن دروازه وکلکین ٤۷ مـتر مربع :
هکذار در حدود ۱۱۹٤۳۱۷ هکتار ز مین توسط هیئات های حفاظه نبا تات اد ویه پاشی گردیده و سا حه ۷٤۰۰ متر مکعب صفا کاری و ۹۰۷۸۲ هکتارزمین‌آبرسانی‌شده ا ست .

وزارت فواید عامه

ساحهٔ فعالیتهای و زارت فوا ئد عا مه که متضمن ا مور سر کها و پلها و میدانهای هوائی مدرن و حفظ و مراقبت آنها ، امور بند و انهار و ا مور تعمیرات را ا حتـو ا میکند به دو کته گوری یعنی بنام‌فعالیتهای امور ا نکشافی و فعالیتهای ا مور عا د ی تقسیم میشود .

الف : فعالیتهای امور ا نکشا فی :

۱ ـ سا ختمان و قیرریزی سرك پلخمری مزار شریف ، شبر غان .

سا ختمان این سرك که از قر ضهٔ اتحاد شوروی و بودجه دو لت تمویل می گر دد درسال ۱۳٤۲ شروع و تا ا کنون کار آن دوام دارد . این سرك ۳۲۰ کیلو متر طول دارد . با سرکهای فرعی آ قچه و سمنگان طول این سرك به صورت مجمو عی (۳۳۰) کیلو متر میشود که از این جمله در حدود (۲۳۰) کیلو متر باتاسیسات مر بو طهٔ آن از قبیل پلها ، پلچکها ، دیـوار هـا ی استنادی ، علا ئم ترافیکی و غیره تکمیل و بتاریخ ۱۰ حوت سا ل ۱۳٤۸ سرك بـین پلخمری ، مزارشریف بطول ۱۸۸ر٦ کیلو متر رسما افتتاح گردید .

درسال جاری کار این پروژه نیز د وا م داشته و در اوا سط سال ۱۳۵۰ کـا مـلا تکمیل و مورد ا ستفاده ترافیك قرارخواهد گرفت .

کارهائیکه درسال‌جاری درین شا هر ا ه بعمل آمده حسب آتی است :

بطول ٤٤ کیلو متر سرك باطبقهٔ ا و ل قیر و به طول ٤۳ کیلو متر سرك مذ کور با طبقهٔ دو م قیر پو شانیده شده . ا مور خامه‌کاری کارهای باقیمانده یعنی ٤٤ کیلو متر به شمول سا ختمان ۸ عدد پل بطول ۱٦۰ متر و ۲۰۰ پلچك بطول ۲۸۰۰ متر بدون صفا کاری سطح سرك تکمیل گردید ه است .

هکذا آ مریت پروژه سا ختمان وقیرریزی سرك پلخمری ، شبر غان بطول ۷ کیلو متر سر کهای شهر مزار شریف و در حـدود ۲ کیلو متر سر کهای شهر سمنگان ر ا قیر ریزی نموده ا ست .

۲ـ سروی سا ختمان وقیرریزی سر ك کابل ، پل علم ، گر دیز و سا ختمان‌سرك گردیز ، خوست:

ازنگاه سا ختمانی این سرك که دارای طول مجموعی تخمینی (۲٤۵) کیلو متر است بدو قسمت ذیل منقسم گردیده ا ست :

الف ـ سروی و سا ختمان و قیر ریزی سرك کابل ، پل علم ، گـردیز به طـول تخمینی (۱۲۷) کیلو متر .

ب ـ سا ختمان و قیر ریزی سرك گردیز خوست به طول تخمینی (۱۱۸) کیلو متر .

کار هائیکه در طرف سال جاری د ر ین پروژه بعمل آ مده حسب آتی ا ست :

الف ـ ا مور خامه کاری :

۱ ـ انجا م سر نگپرانی ۳۰۰۰ متـر مکعب سر ك .

۲ ـ جغل ا ندازی ۵ ر ۳ کیلو مترسرك.

۳ ـ خامه کاری ۹ر۲ کیلو متر سرك .

٤ ـ ا عمار ۱۵ پلچك در طول مجمو عی ۱۱ کیلو متر .

۵ ـ خا مه کاری ۸ کیلو متر سرك .

ب ـ ا مور قیر ریزی :

بصورت عمومی میتوان گفت که سر ك کابل ، پل علم ازابتدای ساختمان الی‌ختم سال تا کیلو متری ٤۲ر۵ باطبقهٔ‌اول‌و تـا کیلو متری ۳۸ر۰۰ با طبقهٔ دوم ازکیلومتری ۱۰ الی۲۲ باطبقهٔ سوم از کیلو متری ۷٤ الی ۷۵ر٤ به اصول پرو پتیکه قیر ر یزی شده است .

۳ ــ ساختمان و قیرریزی سرك نا ئب آباد حیرتان ، مزار شریف ، تا شگذر :
سروی مقدماتی و نهائی سرك تا شگذر مزار شریف درسال ۱۳٤۸ تو سط کمپنی تخنو اکسپورت شوروی انجام گردیده وکار ساختمانی آن درسال جاری آغاز گردید .
اجراآت که تا کنون صورت گرفته عبارت است از :
ـ از حیرتان الی کیلومتری دهم خامه‌کاری گردیده که هنوز کار آن دوام دارد و از کیلومتری ۱۰ الی ۲۰ خامه کاری آن تمام شده از کیلو متری ۱۲ الی ۱٦ جغل‌اندازی طبقهٔ اول تمام شده .
ـ از حیرتان تاکیلو متری ۲۰ به تعداد ۱۰ عدد پلچك بطول ۱٦٥ متر ساختـه‌شده است .
٤ ــ سرك کنرها :
ـ بعد از اتحداث پل طاهرشاهی بالای دریای کابل درشهر جلال آباد ساختمان سرك کنرها از پل مذکور بطرف اسعدآباد و پل کامه بطرف سرکانی آغاز گردید .
ـ کارهائیکه‌درین پروژه درسال ۱۳٤۹ بعمل آمده حسب ذیل است :

الف ــ بالای سرك پل کامه و سرکانی که دارای طول ۷۹٫۱ کیلو متر است ٤۷ کیلو متر کار شده ومورد استفاده ترافیك قرار گرفته است .
ب ــ سرك جلال آباد ، اسعد آباد :
۱ ــ از شیشگی بطرف دره نور بطول ۲۳۰٫٦ کیلو متر کندنکاری و پرکاری سرك بشمول ساختمان ٦ عدد پلچك به وایه‌های ۸۰٫ الی ۱٫۰۰ متر ساخته شده که از ۳۰ تا ٤۰ فیصد کار ساختمانی آن انجام شده است .
۲ــ از درهٔ نور بطرف اسلام پور بـــه طول ٤٫٦۲۰ کیلو متر سرك بشمول‌ساختمان دو دیوار استنادی به درازی ۲۹ متر یك معبر سنگی بطول ٥۲ متروهمچنان یك‌پلچك بطول ۲ متر ساخته شده .
۳ ــ از زره بابا بطرف نور گل کارهای ذیل اجرا شده است .

۱ ــ ساختمان یك پایه پل کماندار کانکریتی بطول ٦ متر .
۲ ــ ساختمان ۷۰۰ متر سرك .
۳ ــ ساختمان ۸ عدد پلچك به وایه‌های ۸۰ ر ۰ الی ۲٫۰۰ متر .
٤ــ ازنورگل تاپتان سرك بطول ٤٫٤۳٦ کیلو متر سروی شده و همچنان ساختمان سرك مذکور بشمول ۳ عدد پلچك به وایه ۱٫٥۰ الی ۲٫۰۰ متر صورت گرفته درین قسمت ٦٥ فیصد کار آن اجرا شده است.
٥ ــ امور حفظ و مراقبت سرکها :
(منطقهٔ اول)
ـ وزارت فوائد عامه نظر به توجهات خاصیکه در مورد حفظ و مراقبت سرك ها دارد . درسال ٤۹ حفظ و مراقبت سرکهای یازده ولایت شرقی مملکت با شاهراه کابل ، قندهار ، سپین بولدك ، هرات اسلام قلعه که جمعاً ۱۰۰۰ کیلو متر سرك اسفلت شده و ۱۳۰۰ کیلو متر سرك پخته میباشد اقدامات نموده است .
فعالیت های که در زمینه در طول سال ٤۹ بعمل آمده حسب آتی است :

الف ــ فرمایشات :
ـ ترتیب قرار داد بصورت مجموعی ۱٫٥۰۰٫۰۰۰ دالر امریکائی برای تهیه عراده جات ، و سایط حفظ و مراقبت که در سال ۱۳٥۰ وارد خواهد شد .
ترتیب قرار داد برای سامان و رکشاپ پرزه جات فالتوی کار آمد و سائط موجوده.
مواد مانند قیر ، تایر و تیوب و سامان متفرقه کار آمد پروگرام حفظ و مراقبـت.
مبلغ ۱٫۰۰۰٫۰۰۰ دالر .

ب ــ امور ترمیم کاری و سائط میخانیکی :
عراده جات مختلف النوع و ما لزمهٔ میخانیکی مخصوص سرکسازی و حفظ و مراقبت بتعداد (۳۰) عدد .
ج ــ احصائیه گیری ترافیك در پنج استیشن .
د ــ جمع آوری معلومات : اخذ معلومات از ریاست های ترانسپورت ، مواد نفتی، گرندوی و استیشن های حق العبور در.

مورد ترافیك احصائیه رو غنیات تعـد ا د تو ریستها و فروش تکت .

هه سروی حفظ و مراقبت شاهراه هـا :

این سروی هابه طول ٦١٠ کیلو متر در شا هراه کابل ، تور خم ، قند هار، سپین بولدك ، چاریکار ، با میان و غیره بعمل آمده ا ست .

و همچنان در سرکهای قیرشده چهلتن ، کوته سنگی ، کابل ، سروبی ، قند ها ر سپین بو لدك ، در حدود ۱۹ کیـلو مـتر پینه کاری به عمل آ مده و دیوار هـــا ی استنادی بعضی از سا حات این سرك ها تر میم شده .

٥ ـ سروی و ا صلاح سرك گردن دیوار پنجا ب :

کارسروی و ا صلا حات این سرك کـــه منطقه بهسود را با مرکز و صل می کند در سال ١٣٤٨ آغاز گردید که تا الحال دوا م دارد . درسال ٤٩ اصلاح ٢٦ کیلو متر این سرك به پایه تکمیل ر سیده .

٦ ـ سروی واصلاح سر ك فراه ر و د فراه ، نیمروز :

کارسا ختمانی سرك فراه رود ، فراه که درحدود ٦٨ کیلو متر طول دارد در سا ل ٤٧ آ غاز گردید که از آنجمله ٥١ کیلو متر آن بشمول سا ختمان پل ها و پلچك هـــا تکمیل و مورد استفاده ترافیك قرار گرفت.

درسال ٤٨ کار سا ختما ن سرك مذکور با استفاده از بودجه انکشافی وزارت فوائد عامه وبودجه انکشافی ا نکشاف محل ر و ی د ست گرفته شد .

اما درسال ١٣٤٩ امورساختمانی اینسرك کاملا از بودجه ا نکشافی وزارت فوائد عا مه تمویل گردیده و بطول ٣٧ کیلو متر ا ین سرك با احداث یکتعداد پلها و پلچك ها تکمیل و متباقی آن تحت کار ا ست کهدر نیمهٔ سال ٥٠ کاملا تکمیل خوا هد شد .

٧ ـ سروی و پروژه سازی سرك کندز خان آباد ، تالقان ، فیض آ باد و سرو ی و پروژه سازی سرك شبر غان ، میمنه ، هرات از طریق اند خو ی :

بر حسب موافقه ایکه بین وزارت فوائد عامه و کمپنی تخنو اکسپورت ا تـــحـــاد شوروی در اواخر سال ١٣٤٨ بعمل آ مد ه درسال جاری سروی سرك شبرغان، میمنه تکمیل گر دید و فعلا هیئت های سر و ی از میمنه به طرف هرات به غرض سرؤ ی مشغول هستند و ا ز شهر میمنه بطر ف هرات بطو ل (١٠٠) کیلو متر د یگر نیز سروی این سرك تکمیل گر دیده ا ست .

علاوه بران سروی سرك کندز ، خان آباد، تالقان فیض آباد نیز شروع گردیده .

٨ ـ سروی سرك ترانزیتی لین غـر بی تا سر حد ا یران :

سروی این سرك که در اوا خر پلانچارم گنجا نیده شده وزارت فوائد عا مهدرسروی ابتدائی آن ذ ریعهٔ یك گروپ ا نجنیرا ن هندی ا جراآت لازمه را بعمل آورده است ودر سالهای آ ینده به سروی ا نتها ئی پروژه سازی و سا ختمان آن با مساعدتهای مالی و تخنیکی ممالك دوست ا قدام خواهد نمود .

٩ ـ ا عمار قدمهٔ دوم میدان هوائیبگرام:

درین پروژه فعالیت طبق پـرو گـرا م مطروحه جریان دارد :

١٠ ـ سا ختمان بندر وپل حیرتان :

در مورد سا ختمان پل حیرتان بامقامات شوروی مفا همه بعمل آ مده و حـــکـــو مت شوروی نیز درین قسمت راجع به ا عما ر پل در سواحل خاکهای خودمطا لعات لازمهرا اجراء نموده اند در قسمت ا فغا نی نـیز سروی های مقد ماتی سا ختمان پلجاریست البته بعد از سروی های ا بتدائی و انتهائی سا ختمان پل مذکور آغاز خوا هدگردید .

١١ ـ اعمار یکتعداد پلهای مـر کـز و ولا یات وراه های فرعی :

پلها ئیکه زیر کار گرفته شده عبا ر ت است از :

١ ـ پل عبدالله برج در و لایتکاپیسا .

٢ـ ما کو له در و لایت پروان .

٣ ـ حصارك و غلجا یی در ولا یـــت ننگر ها ر .

٤ ـ بنوی ا ندراب در و لایت بغلان .

٥ ـ د و لت آ باد در و لایت فار یاب .

٦ ـ پیاده رو بریکوت در و لایت کنر ها.

همچنان مطالعات در اطراف پل دریا هو دیولایت تخار و پل چمتال در و لایت بلخ

تکمیل گردیده و راجع به پل حیدرا نیز مطالعات جریان دارد . و پل کند هاری در ولایت لو گر تکمیل و ر سما ا فتتاح شد .
کارسرك شیخ جلال که دارای (٤٤)کیلو متر طول و عرض ٥ متر میباشد هنوزجریان دارد .
بطول ٨٠ کیلـو متر سا ختـمان سرك کندهار ، تیرین کوت آ ماده ترافیك‌گردیده است .
اصلا سر ك پنجشیـر بـطــو ل ٧٦½ کیلو متر و عرض ٦ متر واصلاحات سر ك مشتمل بطول ٣½ کیلو متر و عر ض٦ متر اکمال گردیده .
هکذا ا حـداث سرك ٤٠ متره پـار ك استقلال و قیر ریزی آن و پرکاری و جغل اندازی سرك ز یارت سخي درکـابـل ، و پرکاری و جغل اندازی سرك از ا خیر سرك شهر نو ا لی و زیر آباد بطول ٢ کیلو متر تکمیل گردیده ا ست .

امور حفظ و مراقبت سر کهای خا ر ج پرو گرام منطقه اول :

این فعالیت را میتوان بدو دسته تقسیم کرد .
الف ــ فعالیت ا مور حفظ و مراقبت در سرکهای درجه اول که پاپوش قیروکانکریت پوشا نیده شده مشتمل است بر حفظ و مراقبت سرك کـابل ، جـبل ا لسراج ، جبل ا لسراج، دوشي از طریق سا لنگ ، دوشي ، شیر خان بندر از طریق پلخمر ی مزار شریف ، قند هار ، هرات ، تور غندی.
ب ــ فعالیت های که در حفظ و مرا قبت سائر سر کها صورت گرفته :
بصورت عمومي در و لایات بـامیا ن ، سمنگان ، فار یاب ، بد خشان ، ننگر هار، لغمان ، پکتیا ، غزني ، ارزگان ، بادغیسات غورات ، زابل ، هرات ، و قند هارکندنکاری پر کاری ، جغل اندازی ، ریگ اندازی ، صفاکاری ، کپرك گیری ، جو یچه کشی ، سنگ کاری ، تر میم کاری ، خا مه کا ری وغیره ا صلا حات به اندازه وطول هـا ی مختلف صورت گرفته ا ست .
همچنان جغل ا ندازی و صفاکاری‌سرك های پل متك ، شبر ، گلبهار ، جبل‌السراج لته بند ، مهتاب‌قلعه ، قلعه‌قاضي، دارالامان ریشخور ، پل سو خته ، ا ستـا لـف ، چاریکار ، بگرام و غیره نیز صورت گرفته است .
علاوه بر ا جراآت فوق متخصصین داخلي وخارجي ر یاست حفظ و مراقبت سر و ی ابتدائي و مطالعاتي موا ضع ذیل را نیزانجام داده اند .
سروی سرك کو تل سوچي ، خو ست‌در و لایت بغلان .
سروی سرك فیض آباد ، درواز ، د ر ولایت بد خشان .
سروی راهٔ پیاده رو از پنجه ا لی با یا سنگي در و لایت بد خشان .
سروی سرك نهرین از طریق کوتل شیخ جلال در ولایت بغلان .
را پور در باره پیا ده رو بین خـواهان ، کوف از طریق ا تنگها .
مطا لعات تر میمات پل آ شابه .
مطالعات در ا طراف پل‌کشتي(بانتون) بالای دریای هلمند
مطالعات و سروی سرك علي آباد شهر غزني به خواجه عمری .
مطالعات در اطراف سرك های شنکي د ر ولایت زابل .
مطالعـات در ا طـراف سرك دو راهي حاجي گك از طریق دره حصارك به سر خ پار سا .
مطالعهٔ سرك غزني ، جغتو .
مطالعهٔ سر ك غزني ، چار بـر جــك
مطالعهٔ سرك غزني ، قریه یو سف .
سروی سرك خیر کوت ، وازخواه د ر و لایت پکتیا .
سروی سرك قریه بست جامي درولایت پکتیا .
سروی سرك‌حصارك درولایت ننگر هار .

امور تعمیرات :

١ ــ ا مور پلان سازی :

درین ر شته مو ضو عات نقشه هـا ی های مهندسي نقشه هایی ا نجنیری د یتایل های مهند سي و ا نجنیری ، پـلا نـها ی آبر نساني ، پلانهای مر کز گرمي و تهویه وپلا نهای بر ق تر تیب مشخصات‌واو صاف

و مقا دیر وا حجام پروژه های مختلفه‌شامل است .

اجر آآتیکه در ز مینه صورت گرفته‌عبارت است از :

الف ـ تعمیر های مر کز :

۱ ـ تعمیر و رکشاپ چهلستون مربوط آمریت حفظ و مراقبت منطقه اول .

۲ ـ تعمیر گرا جها ی وزارت خارجه :

۳ ـ تعمیر محکمۀ و لایت کابل .

٤ ـ تعمیر مر کز ا طفائیه (طورتیپیك).

٥ نقشه های ا نجنیری تعمیر بانك خون میر منو روغتون .

٦ ـ نقشه های ا نجنیری تعمیر سرویس جراحی میرمنو روغتون .

٧ـ نقشه های تهداب تعمیر ا نستیتو ت هوا شنا سی .

٨ ـ نقشه های ا نجنیری و آ برسانی و مشخصات کار و بر آ ورد اول تعمیر لیلیۀ مرکز تر بیوی وزارت مخابرات

٩ ـ پلانهای مهندسی و دیتا یل ها ی کار و مشخصات تر میماتی و ا صلاحا تی مقبرۀ ا علیحضرت سعید شهید .

١٠ ـ نقشه های مهندسی و بر آوورداول تعمیر محا فظین و تحو یـلخا نـۀ مقبره اعلیحضرت سعید شهید .

١١ ـ نقشه های مهندسی در وازۀ ادخال شو را .

١٢ ـ نقشه سالون بزرگ شورا بمنظور انقسام آن به چند ا تا ق .

١٣ ـ نقشه های ا نجنیری تعمیر الحاقیۀ قصر صدارت عظمی .

١٤ ـ نقشه های مهندسی و برآورد اول دروازۀ سمت شر قی و پهره دار خـا نۀ صدارت و نقشه و بر آورد تشناب ها ی ریاست خدمات ملکی صدارت عظمی .

١٥ ـ نقشه های مهندسی دروازۀ ادخال واحاطۀ تعمیر د ستگاه ا کسریز کابل .

١٦ـ نقشه های مهند سی و بر آورداول دیوار ا حاطه و کنارۀ باغ هو تل کابل .

١٧ ـ نقشه های تعدیلاتی تعمیر روزنتون با مشخصات و ا حجام و مقادیر کار آن .

١٨ ـ نقشه هایی انجنیر ی سبتیك تانك نقشه های پهره دار خـانۀ گمـر ك .

٢٠ ـ پلان تر میماتی دندانه های غازی استد یوم .

٢١ ـ پلان تر میماتی حوض ا کا د می پو لیس .

٢٢ ـ نقشه های مهند سی و بر آ ورد اول کمپ مستقل قبایل واقع منطقۀ جشن.

٢٣ ـ پلانهای ا نجنیری ، آبرسانی ، مشخصات و بر آورد اول گلخا نۀ پو هنځی زرا عت .

٢٤ـنقشه‌های پهره دار خانۀ و ر کشاپ چهلتن با بر آورد اول .

هکذا بر آورد اول شفا خانۀ نر سنگ میر منو ر و غتون ، تعمیر جدید شفا خانه قوایکار ، ترمیماتی دوایر قصر صدا ر ت عظـمـی و مـــر بـو طـا ت آ ن دفاتر وزار ت معادن و صنایع، ترمیمات تپۀ پغمان ، تر میمات قصر چهلستو ن ، سینمای زینب ننداری ، ترمیمات مو سسۀ نسوان ، تر میمات ر یاست ثقافت وزارت اطلاعات و کلتور ، آشپزخانه و هوتـــل دارالامان ، دیوار ا ستنادی قصرچهل‌ستون، تر میمات شفا خانۀ شیوه کی وزارت‌صحیه، ریاست سره میاشت ، کمپ وزارت عدلیه ، ریگ اندازی باغ دارالامان ، کمپ وزارت فوائد عا مه ، محل بایسکل های ر ا د یـو افغانستان ، ترمیما ت ننداری تون ، ترمیمات صحنۀ بهاری چمن ، تر میمات د فاتر غا زی استد یوم ، کمپ پښتو نستان ، چـا ۀ فلتر ا طفائیه ، تر میمات تعمیر کا بـــل ننداری ، تر میمات ر یاست میخا نیکـی ترمیما ت کار ریاست جیا لو جی و معادن ، اتاقهای ر هایش گمر ك ، تعمیر قونسلگیری وزارت خـارجه ، تعمیر مـکتب نرسنگ ، شفا خانۀ سنا تور یم ، ترمیمات د یوا ر احاطۀ باغ دارالامان ، تر میمات‌دوایروزارت پلان ، رنگمالی و تر میمات قصرجهلستون، آشپز خانۀ کمپ ریاست ارزاق و احتیاجات عامه ، پیاده خانه کمپ ریاست ار زاق و احتیاجا ت عا مه ، تر میما ت تعمیر سابقه وزارت عد لیه ، ترمیمات میر منو روغتون، سرك و پیاده رو های وزارت معادن و صنایع از طرف متخصصین مربوط صو رت گرفته است .

ب ـ تعمیر های و لایات پ

نقشه‌های مهندسی ، انجنیری، آبرسانی مشخصات و بر آورد ا کسریز قند ها ر ، مرکز کلتوری شهر اند خوی ، دوایرادارى مر کز و لایت بلخ رو ضهٔ حضرت امام‌جان مخابرات ولایت زابل ، مراکز صحی‌درولایات مسلخ و لسوالی خان آباد ، محاکم‌ولایات با ملحقات آ ن ، و دیتا یل تر میماتی‌تعمیر افغان بلدنگ در پشاور تر تیب و تهیـه گردیده ا ست .

هکذا بر آ ورد اول تعمیر های ر هایش ستره محکمهٔ ننگر هار ، سینمای و لا یت تخار ، پسته خانه و لایت ور د ك ، برج تر صد سپین بو لدك ، تعمیر و لایات‌لوگر، خارنوالی کاپیسا ، گردن دیوار ، فوائدعامه غورات ، فوائد عا مه هلمند و برآورد اول چاه بدرفت شفاخانه ولایت ننگر هارازطرف متخصصین مر بو ط فوا ئد عا مه صو ر ت گرفته ا ست .

ج ـ ا مور مرا قبتی :

کنترول و مراقبت فنی تعمیراتیکه پلا ن آن از طر ف وزارت فوائد عامه سا خـتـه شده و یا مراقبت پروژه های تعمیرا تیکه کنترول آن از طرف دوایر دو لتی مطا لبه شده و در ز مینه از طرف وزارت فوائدعامه اقدا مات بعمل آ مده عبارت است از :

جریان کار های سا ختـما نی تـعـمیر والاحضرت شهزاده ا حمد شاه .

جریان کار های تر میماتی و اصلاحاتی قصر دار ا لامان .

پروژهٔ د ستگاه ا کسر یز .

پروژهٔ پو هنخی ا نجنیری پوهنتون‌کابل.

پروژهٔ ا تاق های د ر سی پو هـنتون کابل .

پرو ژهٔ بانك خون میر منو رو غتون .

پروژهٔ سرویس جراحی میر منو رو غتون .

پرو ژهٔ رو ز نتو ن .

پرو ژ هٔ لابر اتوار و اتاقهای د ر سی پو هنخی طب و لایت ننگر هار .

کار های تر میماتی و ا صلاحاتی مقبرهٔ اعلیحضرت سعید شهید .

کار های تر میماتی قصر چهلستو ن .

کار های سا ختمانی دروازهٔ سمت‌شرقی صدارت عظمی .

کمپ ریاست مستقل قبا یل .

کار های تر میماتی و رنگمالی کمپ‌وزارت فوا عا مه .

پروژهٔ مر کز تر بیوی وزارت مخابرات (لیلیه) .

کار های تر میماتی و ا صلا حاتی د ر شفا خانه ا بن سینا .

کار های تر میماتی و ا صلا حـــا تی شفا خانهٔ زایشگاه .

کار های تر میماتی واصلا حا تی د فاتر و دوایرصدارت عظمی.

کار های سا ختمانی دروازهٔ ادخال‌عمومی شو ر ا .

کار های پروژهٔ جدید مرستو ن .

کار های تر میماتی و ا صلا حاتی‌تعمیر های مر بو طهٔ نادر شاه رو غتون .

کار های سا ختمانی محکمهٔ و لایت‌کابل.

د : نظریا ت و مشوره ها ی فنی :

در موردپلان های مهندسی وکارساختمانی تعمیرات انستیتیوت هوا شنا سی ، قصر دارالامان ، شفا خانه چمکنی ، ا لحا قـیهٔ پـو هنخی ا نجنیری ، ا تاقهـا ی درسی پو هنتون کابل ، رو ضهٔ شاه و لایتمآ ب محکمه ولایت زابل ، ا مور ا نستلا سیو ن وآبرسانی پروژه اتاقهای درسی ولابراتوار پوهنخی طب ننگر هار ، امور ا نستلا سیون مر کز گر می تعمیر وزارت ا مور خارجه ، با مهای تعمیر ولسی جرگه ، موزیم کابل ، دندانه های غازی ستد یوم ، تعمیر وزارت خارجه ، حو ض ا کـا د می پـو لیس ، اصلا حات مقبره ا علیحضرت سعید شهید، تعمیر ا فغان بلدنگ در پشاور ، مر کـز کوبالت ، میدان ا سکوا ش ، ا مور تعمیر رنگمالی پو هنتون کابل ، چاه آ ب موزیم مکتب نر سنگ ، شفا خانهٔ مستو رات ، تعمیر پو سته خانه شهر نو و تعمیرنمایندگی دافغا نستان بانك نظریات و مشوره ها ی فنی داده شده است .

قــــوهٔ اجرائیه

علا وه بر ا مور فوق و زارت فوا ئدعامه اجراآت ذیل را نیز نموده ا ست :

۱ ـ تسلیم گیری بانك هرات و کا بل ننداری .

۲ ـ قیمت گذاری ز مین چـکش بر ق مروبط بر بنا مو سسه .

۳ ـ بر رسی از تعمیر محکمه هر ا ت ، پنجشیر و بد خشان .

٤ ـ بــر آورد مسجد پــو لی تخنیك ، تعمیر و لایت بادغیسا ت ، ولایت نیمروز ریاست اداری صدارت عظمی ، سا ختمانهای مربوط مقام ستره محکمه ، و لایت پکتیــا، تعمیرات مربوط هیئت عالی سره میا شت ، تعمیر و لایت غورات ، تعمیر کار توگرافی، ا مور سنگ شانی تعمیر گاردشاهی ، تعمیر ولایت زابل ، تعمیر کشمش پاکی ، تعمیر ریاست خد مات ملکی و ا مور ر نگما لی کابل ننداری و غازی استد یوم .

امور مراقبت بند وانهار :

درسال جاری حفظ و مراقبت بند ـ سراج و بند ز نخان در ولایت غزنی ، بند خر وار در لو گر و هکذا سروی و مطالعه سیل‌بر های شهر خان‌آباد و اعمار یك بندآبگردان در ناحیهٔ هود خیل نیز از طرف مو ظفین و متخصصین مر بوط وزارت فوائد عامه‌صورت گرفته است .

ضمنا باید متذ کر شد که وزارت فوائد عا مه بمنظور بــلند بردن سو یــه عــلمی ما مورین مر بو طه خود با استفاده ازبورس های تحصیلی ممالك دوست بتعداد ۱۲ نفر ما مورین مربوطهٔ خــود را در ســــال جاری غر ض تحصیلات عالی بخارج اعزام داشته است .

هکذ ا هشت نفر ما مو رین آن وزارت در سیمینار های بین ا لمللی ا شتر ا ك ورزیده اند .

کابل ښاروالی

مدیریت پلان :

مدیریت پلان کابل ښاروا لی از او ل الی اخیر جد ی سا ل ۱۳۴۹ در جملهٔ امــور محوله خویش کار ها ی عمدهٔ ذیل را انجام داده است .

۱ ـ قرار داد خرید ماشین مخلوط قیرمعهٔ دو عدد رو ل هفت تن با مستشار یت تجارتی سفار ت کبرای اتحاد شوروی در بد ل مبلغ (ده هزار) دالر وافتتاح لیتراف کر ید ت ان .

۲ ـ قرار داد خرید یك ورکشا پ سیار مجهز با مستشاریت تجار تی سفار ت کبرای اتحاد شوروی در بدل مبلغ (۱۶۸۰۰) دالر وافتتا ح لیتراف کرید ت ان .

۳ ـ قرار داد خرید مقدار هفتصد تن قیر با مستشار یت تجار تی سفار ت کبرا ی اتحاد شوروی در بدل (۵۶۰۰۰) دالر .

۴ ـ استخدا م یکنفر انجنیر ساختما نی ویکنفر مهند س بلغاریا یی توسط اتاشـهٔ تجار تی سفار ت بلغاریا در کابل جهـت پیشبرد امور ساختما نیهای ښاروالی کابل.

۵ ـ استملاك (نزده) در بند خانه در سه راهی یکه تو ت غرض تطبیق پروژه‌ساختمانی استیشن پطرو ل ومعلو ما ت توریز م .

۶ ـ ترتیب پلان انکشا فی پنجسالهٔ چهارم مربوط به ښاروا لی کابل طبق نظریهٔ وزارت پلان وتسلیمی ان به ان وزار ت .

۷ ـ تحصیل تخصیصیهٔ مبلغ (۷۴۹۰۱۰۰) افغانی نظر به بودجهٔ انکشا فی سا ل ۱۳۴۹ ښاروا لی برای قیر ریزی جاده ها .

۸ ـ قرار داد خرید یکپایه واتر پمپ از پول انکشا فی دولت از کمپنی اثیتا در بدل مبلغ (۲۴۷۵ر۳۰) دالر برای مدیر یت عمومی آبرسانی وافتتاح لیتراف کریدت آ ن .

۹ ـ قرار داد خر ید دو پایه لفت پمپ با مستشار یت تجار تی سفار ت کبرا ی شوروی در کابل به مبلغ (۴۱۷۲) دالــر و افتتا ح لیترا ف کرید ت ان .

۱۰ ـ استملاك (۳۳) بندر خا نه برا ی توسعهٔ مندوی جدید .

۱۱ ـ تادیه قیمت جایدا د بعضـــی اشخاص که در پار ك استقلال تحت پروژه واقع شده بود . برعلاوه امور فو ق لســت عرایض مراجعین که یو میه به ښاروا لــی غرض اخذ زمین مراجعه میگنند تــرتیب و فورمه های لاجایدا دی شان تکمیل گردیــده اســت .

مدیریت عمومی کار :

الف ـ مقدار قیر کار شده چارنشیب :

۱ ـ برای سر ك های داخل وزارت‌داخله	۰ر۵۷۴ ـ تن
۲ ـ برای‌سرك‌های‌داخل شفاخانه علی‌آباد	۵ر۵۹۱ ـ تن
۳ ـ برای‌سرك های فرعی شاه شهید(ع)	۵ر۸۰۱ ـ تن
۴ ـ برای سر ك های داخل سیلو	۵ر۱۱۱۶ ـ تن
۵ ـ برای سر ك های حصهٔ شفاخانــه زیژنتون	۵ر۱۷۸ ـ تن
۶ ـ برای‌سرك‌های‌کارته ۳ داخل‌ریاست شورا	۵ر۶۶ ـ تن
۷ ـ برای سرك‌های شهرارا وکلوله‌پشته	۵ر۴۰۹ ـ تن
۸ ـ برای سر ك های‌فرعی جما ل مینه	۵ر۱۳۸۲ ـ تن
۹ ـ برای سرك های جدید الاحداث‌پارك استقلال	
	۵ر۲۸۴۳ ـ تن

۱۰ ـ برای سر ك های جدیدالاحـــداث سالنگ وا پ	۰ر۶۰۵۵ ـ تن
۱۱ ـ برای سر ك های مقابل وزارت پلان	۰ر۶۳ ـ تن
۱۲ ـ برای سرك های فرعی علاوالدین کارتهٔ ۳	۵ر۳۶۵۰ ـ تن
۱۳ ـ برای سر ك های دهمزنگ حصهٔ استیشن برق	۵ر۲۷۲ ـ تن
ب ـ مقدار قیر کارشده بندر :	
۱ ـ برا ی سر ك های داخل وزارت داخله	۰ر۳۷۱ ـ تن
۲ ـ برای سر ك های سیلوی مرکز	۰ر۱۳۰۲ ـ تن
۳ ـ برای سرك های داخل مکتب غازی	۵ر۷۳ ـ تن
٤ ـ برای ترمیما ت سرك های شهر کابل	۰ر۳۸۳ ـ تن
۵ ـ قیر یکه به قوای کار داده شده	۰ر۱۸٤ تن
٦ ـ قیر یکه به حفظ و مراقبت سرکها داده شده	۰ر۶۸ تن

۷ ـ ریگ اندازی عموم سرك های که قیر شده از ۳۰ الی ۵۰ سانتی .

ج ـ ساختما ن پلچك ها :

۱ ـ ساختمان پلچك های باغ ز نانـه

۲ ـ ساختمان پلچك های دیپوی اد۰۰ کارته ٤

۳ ـ ساختمان پلچك های پیش رو ی اطفائیه کابل

٤ ـ ساختمان پلچك های سرای شمالی

۵ ـ ساختمان پلچك های جراب باف های شهرارا

٦ ـ سا ختمان پلچك های مقا بل سرك نوآباد ده افغانان

د ـ ریگ اندازی :

۱ ـ ریگ ا ندازی سرك های شاه شهید (ع) بطول یك کیلومتر و ضخامت ۲۰ الی ٤۰ سانتی

۲ ـ ریگ اندازی سرك های کارته پروان به طول ۸۰۰ متر وضخامت ۲۰ الی ٤۰ سانتی

۳ ـ ریگ اندازی سرك های عقب وزارت زراعت وآبیاری بطول ۱۵۰۰ کیلو متر وضخا مت بیست الی چهل سانتی .

٤ ـ ریگ اندازی سر ك های قلعه فتح الله خان بطول ۱۲۰۰ کیلومتر وضخامت بیست الی چهل سانتی

۵ ـ ریگ اندازی سر ك های کلو پشته بطول ۱۰۰۰ متروضخامت بیست الی چهل سانتی

٦ـ ر یگ ا ندازی سر ك های سرك عقب کلوپ عسکری بطول ۱۰۰۰ متر و ضخا مت سی الی شصت سانتی

۷ـ ریگ اندازی سرك های تایمنی واټ به طول ۱۲۰۰ مترضخامت بیست الی چهل سانتی

۸ ـ ریگ اندازی سرك های جدید گذرگاه بطول هشتصد متر و ضخا مت سی الی شصت سانـــتی

۹ ـ ریگ اندازی سر ك های نهر درسن بطول هفتصد متر و ضخا مت پانزده الـی بیست سانتی .

هـــ :

۱ ـ حفر یك مخزن آب به عمق ٤ متر در گردنه باغ بالا بطول دوازده وعرض بیست وشش مـــتر .

۲ ـ تر میما ت یك حصه فرش کـــمپ نباروالی واحاطه تعمیر مذکور .

۳ ـ تهدا ب کنی مسجد شریف کارتـهٔ پـــروا ن

٤ ـ کندن آبرو ها ی د و طر فه سر ك عمومی سالنگ واټ مجمو عا ۲۶۲۰ مـــتر .

۵ ـ کار کار یز کنی جرا ب با ف ها ی شهرارا از حصهٔ باغ زنا نه الی اخیر جراب بافهــــا .

ریاست حفظ الصحه :

تنظیف کوچه ها از کثافا ت :

عملهٔ تنظیفا تی مدیریت های نوا حـــی ده گانه یو میه به جارو ب وپا ك نگهداشتن گذر ها وبازار ها و جاده های شهر مصروف

وخاکروبه وزباله ها را توسط موتر هـا ی تنظیفا تی مربوط نواحی خویش به خار ج شهر انتقال داده است .

ر یگ ا ندا ز ی :

معبر وکو چه های خامهٔ شهر کهنه جهت جلو گیری از گل‌ولای زمستان و مو ســم بارانی توسط موتر های تنظیفا تی ووسایل نقلیهٔ مدیریت عمو می کار قرار صور ت ذیل ریگ اندازی شده :

از کتا ب فروشی به امتداد گذر بابا ی خودی علیه الرحمه واز آنجا تا تخته پل شور بازار ، از دروازهٔ لاهور ی الی بازار سراجی به امتداد موچی پر ك وآهنگر ی الی شور بازار ، از شور بازار الی‌گذرکرنیل لطیف واز آنجا تا چهارده معصو م و درخت شنگ و گذر فورملی هـا از شور با زا ر به امتداد گذر دیوان بیگی ، شتر خانه ، گذروزیر ، سه دکان عاشقان وعار فان ، ، از کوچهٔ اچکزایی ها تا با غ قاضی وازمقابل سینما بهزاد تا سر ك سرای ذغا ل وسه دکان چنداول ، سر ك باغبانکوچه ، سر ك خامهٔ مندوی تاپیر سفید .

بازار ریکاخانه ، سر حوض ریکا خانه، سر ك عـمـو مـی بـــاغ علیمردان سر ك مسجد عید گاه ، سر ك مقابل حما م با غ علیمردان الی بور یا فروشی سابقه و حمام پایان‌چوك ، سرك عقب محبس‌عمومی‌بریکوت الی بازار کلالی دهمزنگ ، از مقابل مسجد نائب سالار مرحوم الی کوچهٔ مسجدمیران وسرك خامهٔ ناحیهٔ چهارم .

هکذا امسا ل دریا ی کابل از یك‌طرف آب نداشت واز طرفی دیگر روز بورو بر کثافا ت ان افزوده میشد لذا مدیریت‌عمومی تنظیفا ت کابل ښاروالی تصمیم گر فت‌که سطح دریارا از حصهٔ پل ار تن الی پل محمود خان هموار نموده ودر هر قسمت‌بند های ریگی بسازد تا آب در هر حصه بند افتاده و برای یکمدتی در پای کـا بـل از کثا فا ت در ا مان با شد .

ښاروالی کابل - تصمیم گرفته تابند های آهنی پور تتیف اعمار نما ید ودر ین باره داخل ا قدام بوده و با ریاست شهر سازی در تماس میباشد که در صور ت امکان بـه این کار اقدام خواهد نمود .

هکذادوعراده موتر جاروب که از خا ر ج خر یداری و بکابل وارد گردیده اســـت زیر نظر مدیریت عمومی تنظیفات در جاده های قیر شده بکار انداخته شده ویو میه جاده های مذکور را جارو ب می نما ید .

کورس های قصیر ا لمد ت :

برای اینکه مستخد مین هو تل هــا ، رستورا ن ها وسایر دکاندارا ن مواد غذایی از اصو ل تهیهٔ غذا و توزیع ان در بین مشتریا ن آگا هی حاصل وطـــرق ان را بیاموزند . از طر ف ادارهٔ حفظ الصحه‌محیطی کابل ښاروا لی کورس های قصیر المد ت تربیهٔ مبادیا ت حفظ الصحه برا ی کارگران مواد غذایی مخصوصا کاریگران رستورانهای وهوتل های شهر افتتا ح و توسط‌متخصصین وروغتیا پالان داخلی و موسسهٔ صحی جهان به تدریس آنان پرداخته شد وبرای یکعدهٔ آنان تصدیقنامه نیز داده شد .

سایر کاریگران ، نانوایی ها ، داشنها ، کلچه پزها ، شیرینی پز ها وحـلوایا ت وشیر فروشها بالنو به شامل کورس‌گردیدند تابه اهمیت وظایف عمدهٔ خود از نگاه حفظ الصحه آشنا گردند وبرا ی اصلاح وبهبود دکا کین وکار خانه های خود اقداما ت‌لازمه را عملی کنند . همچنین کاریگران حمام ها وسلما نی ها نیز شا مل کورس خوا هـــند شــــد .

هکذا از طرف این ریاست نقشه هـا ی اصلاح شده برای نانوایان تحت مرا قبت جدی خصو صا بکسانیکه نانوا یی های‌جدید فعا ل ساخته اند داده شده . این نقشــــه اصلاح شده باشرایط محیطی به مشـــــورهٔ متخصصین موسسهٔ صحی جهان که در هفتهٔ یك روز با کابل ښاروالی همکاری میکنند تهیه شده وبا تطبیق ان تا اندازهٔ توانسته اند که شرایط صحی نانوایی ها را تامـــین کنند . هکذا نقشهٔ اصلاحی دکان های‌قصابی تکمیل ونمونهٔ اصلاح شدهٔ ان در ریکاخا نه افتتا ح گردیده است .

همچنان سروی تکمیل دکانها ی مـــواد غذایی توسط روغتیا پا ل های این مدیریت تکمیل گردیده و احصائیه کامل ان تهیه و گراف ان تکمیل شده است .

طرح پلان اعمار یك کشتار گاه صحی تکمیل ومراتب اصولی ان ا زدارالانشاءکابل ښاروالی طی شده است که مبلغ‌موردضرورت

د فوايد عامې وزير انجنير محمد يعقوب‌لعلي د تيرين کوټ د پله د پرا نيستلو په وخت کې

« د حمل ۱٤ »

د معادن او صنايعو وزير ښاغلي امان‌الله‌منصوري او د جيا لو ژي رئيس ښاغلي ميرزاد د و لسي چين د جمهوريت لوی سفير سره پداسې حال کښې چه حکاکي شوی لاجورد ګوري .

(دثور لمړی)

صدراعظم ښاغلی اعتمادی د پا کستا ن‌دمالیی و زیر ښاغـلی قـز لبـا ش سر ه
د خبرو په حال کی. (د ثور ۲۹)

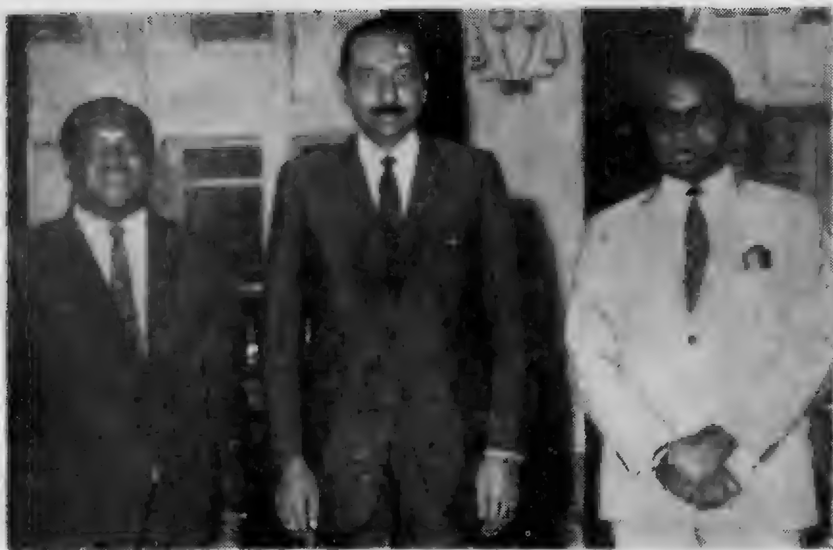

جلا لتماب ا عتمادی صدراعظم کله چـه‌داستقلال د بیر ته ا خستلو ددو پنځوسمی
کالیزی په مناسبت خپل تبریکات دهمایونی‌معظم اعلیحضرت حضور ته په مخصو ص
کتاب کښی لیکی (دجوزا ٦)

د مشرانو د جرگی رئیس سنا تــو رعبدالهادی داوی په هغه محفل کښی چه دحضرت (محمد ص) د نیك مرغه مــیلاد دنمانځنی په مناسبت د دلکشا په ماڼی‌کښی‌ترتیب شوی‌و خپله بیانیه ا یراد وی

(دثور ۲۷)

ښاغلی اعتمادی صدراعظم د ز مبیا دوه‌کسیزه هیئت سره و روسته له ملا قا ت
څخه

(د جوزا ۲۶)

دمخا براتو و زیر ا نجنیر محمد عظیم‌گران کله چه د مخابرا تو دوزارت‌دتربیوی
مرکز د لیلیی ددو همی ودانی د بنسټ‌ډبره ږدی

(د جوزا ۲۳)

د هغه د عوت يوه ځنډه چه د صدر اعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی لخوا د اولسی جرگی دوکيلا نو په وياړ په پغما ن کښی تر تيب شوی و

(د سر طان ۱۷)

د هغه د عوت يوه ځنډه چه د ښا غلی اعتمادی صدراعظم لخوا د مشرانو د جرگی درئيس او غړو په وياړ دپغمان په تپه کښی جوړ شوی و

(د سر طان ۳۰)

جلا لتماب اعتمادی صدراعظم کله چه دارو پایی مملکتو په لور د یوه مسافرت
په نیت روانیږی د کابل په بین اللملیډگرکښی د صدارت د لو مړی مرستیال بنا غلی
یفتلی سره د خدای پا مانی په حال کښی

(دسنبلی ۵)

مشاوره وزیره میرمن شفیقه ضیائی پهداسی حال کښی چه د فرانسی لوی سفیر
هم حاضروو دفرانسوی ژبی ورکشاپ گوری

(داسد۱۷)

دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاه و لیخان او والا حضرت جنرال سر دارعبدالولی ، قاضی القضات پو هاند ضیائی
او خان عبدالغفار خان د پښتو نستا ن دو ر ځی د نما نځلو په مراسمو کی‌په‌داسی‌حال کی چه دکابل سر پرست ښار وا ل
خپله بیانیه ا یراد وی (د سنبلی ۹)

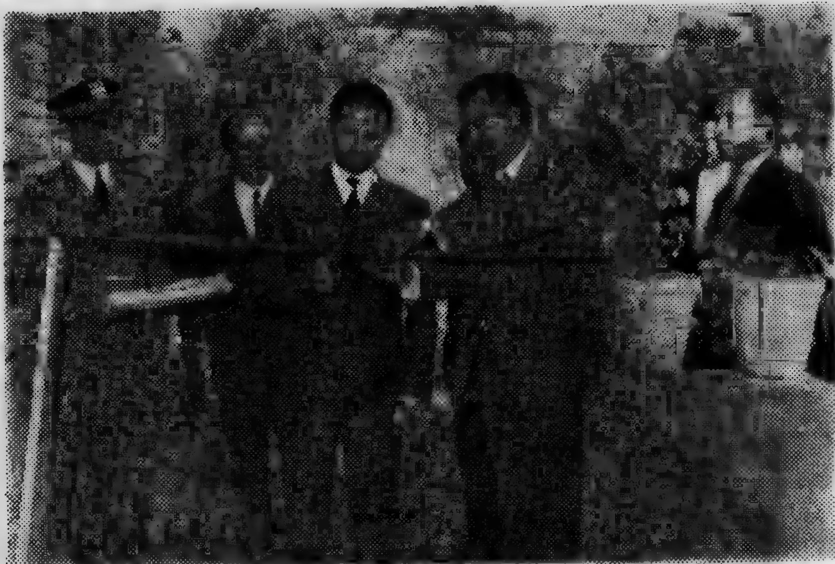
صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادي کله چه د همکارانو د ټــو لنی داجرا ئــیه و ي
غړو سره د صدارت په ما ڼی کی صحبت کو ي

(د سنبلی ۲۰)

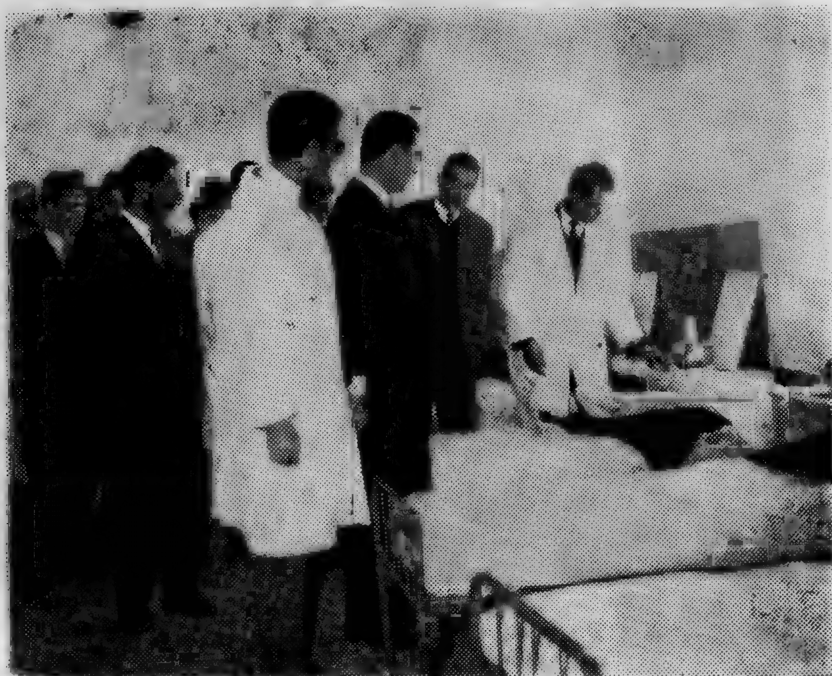

دولسی جرگی د ئیس پو هنوال دا کترمحمد عمر وردك کله چه ښاغلی ا عــتمادی
صدراعظم دلو ساکا نه بیرته را ستنید وخخه و روسته دکابل په بین ا لمللی ډگر
کښی ور ته ښه راغلی وا یي

(د سنبلی ۲۸)

هغه و خت چه عدلیه و زیر پو هند وی عبدالستار سیرت د لو مړی دار ۱ لتا دیب
دپرانستلو پټی پر ی کوی
(د سنبلی ۲۹)

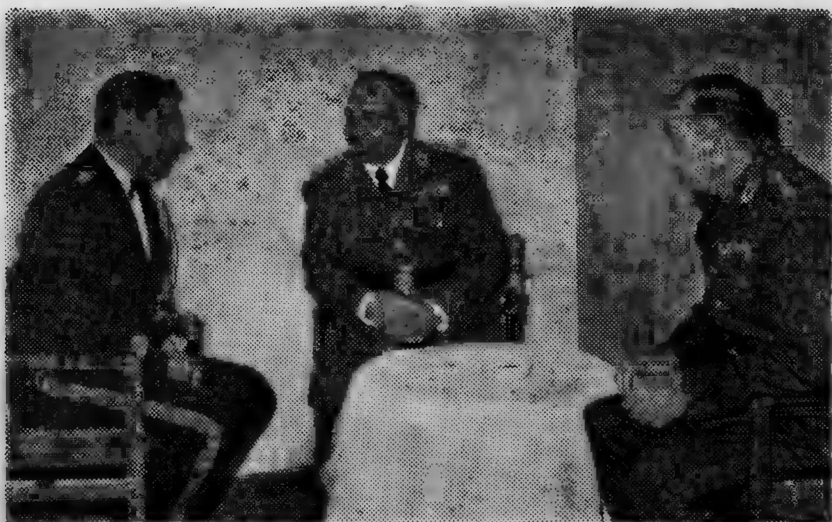

دقبا یلو مستقل ر ئیس سید مسعو د پوهنیار گله چه د قبایلو د رو غتون مربوطی
چاری گوري .

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی کله‌چه د مرحوم جمال عبدالناصر د جنا ز ی
د خښو لو په مرا سمو کی د ګډو لپا ر مصر ته روانیږی او د صدارت د دوهم
مرستیـال او د پـو هنی و زیـر ډا کترعبدالقیوم لخوا مشا یعت کیږی .

(د میزان ۸)

د ملی دفاع و زیر ستر جنرال خان محمد او لوی د ر ستیز غلام فاروق په هغه
میلمستیا کی چه د ایران د نظا می آ تشی‌له خوا د ا نتر کا نتیننتل په هو تل کښی
تنبی تر تیب شوی وه

(دعقرب ۲۶)

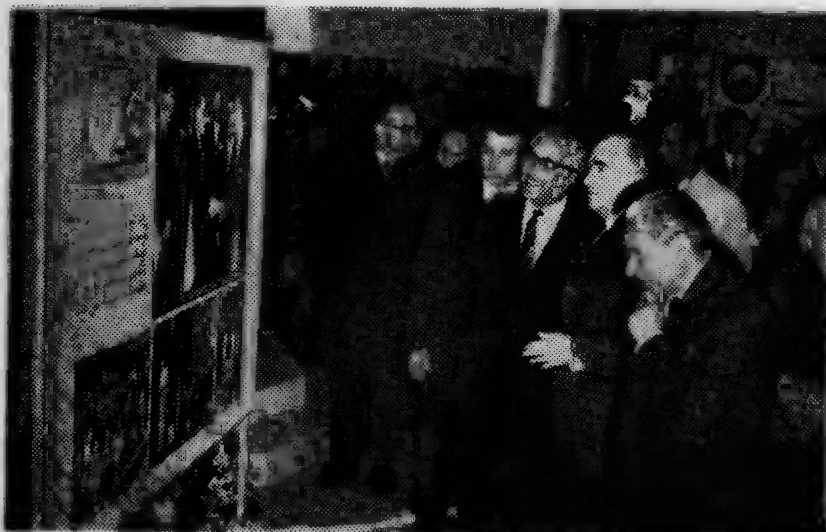
جلا لتماب ا عتمادی صدراعظم کله چه دبناغلی اونیون او ښاغلی نـــا راسیمـا ن
سره د پیژند گلوی کتنه کوی .

(د قوس ۲٤)

د صدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی په هغه وخت کی چه د هډی فا ر م
د یتی په پریکو لو سره پرا نیزی .

(د جدی لمړی)

دصدارت مشاور د کتور محمد ا کرم ،دشوروی ا تحاد لوی سفیر ښاغلی کیک‌تیف
او د ا طلا عاتو او کلتور دوزارت معیـن ښاغلی رو ښان ګله چه ددوستی د تړو ن
د پنځو سمی کالیزی د تصو یرونو ننداړتون ځخه لیدنه کوی

(د حوت ۲)

ساختما نی ان در بودجۀ سال ۱۳۴۹ گرفته شـــده .

کنترول حفظ الصحۀ محیطی سرا یها ، حمام ها ، مسا فرخانه ها وغیره توسطروغتیا پالها صور ت گرفته ونتایج مطالعا ت و اجرآات شان به مقام ریاست ښاروالـــــی تقدیم شده است .

همچنین در آغاز سال ۱۳۴۹ یکتعدادنهال بتفریق ذیل از طر ف مدیریت عمو مـــی باغها ی ریاست حفظ الصحه در پار ك ها و باغها غرس شده .

درپارك زرنگار به تعداد تقریبا یکهزـار نهال وبته های زینتی .

در ظاهر شاهی پار ك به تعداد یکهزار و دوصد نهال وبته های زینتی .

در تیمور شاهی پار ك به تعداد تقریباده هزار نهال وبته های زینتی .

در کنار جاده های عمو می به تعدادتقریبا چهار هـزار نهـال .

در باغ بابر شاه به تعداد بیش ازیکهزار نهال بید روسی وغیره بته های زینتی .

در پارك مینار علم وجهل ، در پار ك ده بوری مخزن آب وغیره نیز به تعدادکافی نهال غرس شده .

هکذا برای اینکه از فروش میـــوه تازه توسط طوافا ن دوره گرد در گوشه وکنار پارك مذکور جلو گیر ی بعمل آیدښاروالی کابل سه با ب کانتین عصر ی را جهتعرضه میوۀ تازه وسایر خوراکه باب بنا نهاد که کاران در ظرف سال ۱۳۴۸ تکمیل گردیده .

فعالیت نواحی ده گانۀ شهر کابل :

هر ناحیه با تشکیلات مختصر و یکتعداد عمله وموتر های تنظیفا تی در حوضۀناحیۀ خود مصرو ف فعالیت بوده وبا مشورۀ دونفر وکیل انتخابی به کار های مردم وصفا یی کوچه ها ، بازار ها وجاده‌ها مربوط ناحیۀ خود رسید گی مینما یند و هم عوایدښاروالی را از مسکو نین نوا حی ودکاندارا ن وسایر محصول دهندگا ن تحصیل و بخزانهښاروالی تحویل مید هند .

این مدیریت ها دارا ی مامورین ودفاتر علیحده میباشند که غیر از رسید گی به امور تنظیف وکنترو ل بازار و فیصله های‌دعاوی خصوصی بین وکیل گذر و حضور درمحافل عروسی وغیره به تحصیل عواید و ثبـــت احصائیه تو لدا ت ووفیا ت از دوا ج هاو ثبت قباله وتصدیق لاجایدادی وغیره اسناد مسکونین نواحی مربوط خود میپر دازند .

امور اداری ، حسابی ، احصائیه وتحصیل مالیات های مدیریت های نواحی، مر بـوط به ریاست اداری ښاروالی بوده و موضوعات مربوط به صفایی وامور مرا قبت صحـــی وهمچنین امور مربوط به تعمیرا ت ومراقبت سرکها وغیره به ریاست کار وساختما ن ارتباط دارد . ریاست حفظ الصحه در امور تفتیش وکنترو ل نر خ ها و مراقبت بازارها با ریاست تفتیش در تماس بوده ونزد مرکز ریاست مسئولیت مستقیم دارند .

ښاروالی پغمان :

ښاروالی پغمان موفق به انجام امـــور ذیل گردیده است :

۱ – ترمیما ت سرکها وریك انـدا زی از پل حلیمه خانم الی دره طر ف سایه باغ ولب دریا .

۲ – تر میم وریگ اندازی سر کها ازپل حلیمه خانم الی کوتی سر خ وارگ‌شاهی پغـــمان .

۳ – ترمیم وریگ اندازی سر کها ی‌فرعی بین بازار .

٤ – ریگ اندازی و بیل داری ونها ل شانی وگل کار ی باغها وسرکها .

٥ – صفایی وآب پاشی جاده های عمومی وخیابان های باغهاوپارکها .

٦ – انتقال ریگ از کوه پیر بلند الی باغ عمو می وسرکها ی عمو می وفرعی .

۷ – نهال شانی در دو کنار جاده ها ، پیوند بته های گل وتیهه قوریه انـــوا ع اشجار وبته های زینتی .

۸ – ترمیم سر ك بیکتو ت از حصۀ پل حلیمه خانم تا کوتی ستاره .

دکاندارانیکه از او ل الی اخیر جد ی٤٩ توسط کابل ښاروالی جریمه نقدی‌شده‌اند :

۷۳۱ نفر خباز
۲۸۱ نفر خباز (دکان‌های‌شان مسدودشده)
۲٤۳ نفر بنیه گر ومیوه فروش
۱۲۱ نفر کلچه فروش
۱٦٤ نفر ترکاری فروش
٤٤ نفر هوتلی
۳٦ نفر حما می
۱۲۹ نفر چوب وزغال فروش
۳ نفر قرار دادی برف
۱٦ نفر سماوارچی

(د ٤٤٢ مخ پاتې)

بریښنا په چټکۍ خپل اثر وغځاوه‌اوډیرگرم استقبال یې وشو .

دینه علاوه په مختلفو سیمو کښې لکه پنجاب ، حیدر آباد ، بهاولپور ، کرا چی او نور دپښتنو شاگردا نو له خوا دهمد غه‌نامه لاند ی اتحادیې جوړې شو ی او دپیښور پوهنتون د مرکزی تنظیم سره یې د خپل الحا ق اعلان وکړ پښتنو ځوانا نو چه په پور تنو ذکر شو یو سیمو کښې کـــو م فعالیتو نه کړی دی دهغو په جمله کښې په کراچی کښې د کار گرو پښتنو دیو ملـــی تنظیم او بیا په کراچی کښې دعد ل په‌نامه دیوی پښتو مجلی راویستل هم شامل‌دی .

ددی تنظیم غړو ځوانانو د پښتو نستان د اولس د ملی کلچر دپښتو نستا نی‌اولس دتاریخی افتخاراتو او د خپلو ملی حقوقو سره پښتو نستا نی اولس د آشنا کیدو او پام راگرځولو په کار کښې ډیر شـــاندار کردار ادا کړی دی پخپله د ملی محاذمشرانو او کار کوونکو په ډیره دلچسپی او قابلتیا خپل مخالف محاذ ته دا حقیقت روښا نه‌کړی دی چه پښتونستا نی اولس دتیرو څلیرو ویشتو کلونو د ماجرا تحلیل په څه ډو ل کړی دی او دوی دیوی ډیری درد نا کی ماجرا په غم لړ لو پاڼکو او پوړ یو څـــه ډول تیر شوی دی او دوی کوم ساحل ته دخپلی بیړی در سولو په هڅه او کوښښ کښې لگیا دی .

دخان عبدالو لی خان او دده دپیروانـــو فعالیت په محکوم پښتونستان کښې ډیـــر زیا ت مثبت اثر وکړ او په عام صور ت دباشعورو او متنفذو کسانو له خوا د ملی محاذدملگرتیا نه علا وه په ملی مـــحا ذ پور ی د ډیرو پخوا او پخــوانو مسلـــم لیکیانو الحا ق ددی حقیقت یو ډیر لو ی ثبوت دی چه په محکو م پښتونستا ن‌کښې کوم خلک د ذهن او فکر او اهلیت له مخه داولس نمایند گی کو ی هغوی په ملی محاذ کښې متمرکز او را غونډ شوی دی .

دغه حقیقت دمحکوم پښتونســتا ن پـــه و لا یتـــی انتخـــا با تـــو کښـــی پـــه ډیر صراحت او څرگند تیاو لید لشوځکه چه دپیښور او مردا ن سیمی دتعلیم ،اقتصاد سیاسی رشد او فرهنگی پخوانی په لحا ظ اساسی او پاخه مرکز ونه دی اودغوسیمـو په سلو کښې ۹۹ د ملی محاذ مرسته او تایید وکړ .

خپل ملی محاذ پلو د محکو م‌پښتونستان دخلکو رغبت او میلان خپل پخوا نی‌تسلسل په ځای ساتی دی او هره ورځ نوی نو ی خبرونه دزړو او پخو مغرو فو شخصیتو نو دشمو ل په با ب خپریږی .

په افغانستا ن کښې تیر کال‌دپښتونستانی ملت دحق خود ارادیت دتایید په باب معظم همایو نی اعلیحضر ت دپخی او نه‌ماتیدونکی ارادی په رڼا کښې دپښتونستا ن د اولس دمشرو عوا و حقه حقو قو دمطالبی دتایید کال پاتې شوی دی . ددغه کال په دورا ن کښې د افغانستا ن ملت ښه په خلاص مت دپښتونستا نی ملت دحق خود ارادیت‌مرسته او تایید کړی دی .

په تیر کال کښې په ډیرودرنواوشاندارو مراسمو باند ی دپښتونستان د ملی ورځی دنمانځل کیدو نه علاوه دافغانســـتا ن د خپلواکۍ د بیا اخستلو د ۵۲ جشن دمراسمو دافتتا ح په مناسبت د افغانستا ن ستر پاچا معظم ټولوا که‌همایو نی‌اعلیحضرت‌دافغانستان له خوا په ډیرو درندو او شاندارو عباراتو دپښتونستان دملت دحق خود ارادیت تایید وفرمایه .

دغه راز د افغانستا ن صدراعظم ښا غلی نوراحمد اعتما دی په دغه مناسبت پخپـله رادیو یی وینا کښې دافغانستا ن له خوا د پښتونستان د ملت دحق خـــود ارادیت د ملاتړ یو ځل بیا اعاده وکړه او په ډیـرو واضحو الفاظو کښې یی دافغانستا ن موقف بیان او څرگند کړ .

په اولسی جرگه کښې دافغانستا ن دملت نمایند گانو د خپلو پښتونستا نو ورونـو دحمایت او مرستی جذبه په پخوانی ټینگار او فشار جاری ساتلی ده .

تیرکا ل دپښتونستا ن ځوانان په کا فی شمیر دلیسو نه پوهنتون ته دعالی تحصیلاتو دپاره لاړل او ځینو نورو د مملکت په‌مختلفو سیمو کښې دښوونکو او دولتی مامورینو په صفت وظیفی اشغال کړی او دی سره‌جوخت دا هم چه دسوو نو په شمارکښې‌پښتونستان

پښتـونستـا ن

هلکان دخوشال خان لیسی او دننگر هار ، پکتیا ، کندهار او نور وابتدا یی مکرلیلیه قبایلی ښوونځیو دتعلیم دپاره و منل .

دپښتونستا نی اولس دصحت او رو غی ستې دزیر می دفکر او جذبی لاندی دآزاد پښتونستا ن په غاړو غاړو کښی دګڼوروغتو نونو کار چیر ته تکمیل شوی او په ځینو ځایو نو کښی دتکمیل پا یی ته ډیرزر ور رسیدونکی دی .

سږ کال د افغانستان شمالی او غـربی سیمو ته د پښتو نستا ن دستر مشر خا ن عبدالغفار خان دتاریخی او په زړه پور ی سفر په دورا ن کښی د هیواد لویوو‌ړو ، نرو ، ښځو ، استاذانو او شاګر دانو دډیر درانده هر کلی او استقبا ل په مـوقع د پښتونستا نی ملت سره دوینی او قا مو لی دتړون مضبوط او نه شلیدونکی رابطه په‌ډیر شاندار او مجلل ډول اورنګ کښی را مخـی ته کړه او دپښتونستا نی اولس د ملی‌مبارزی کامله مرسته او ملاتړ یی یو ځل‌بیاتاییدکړه لکه چه پور ته موا شاره ور ته وکړه‌سږ‌کال دپښتونستان ملی ورځ په ډیرو شـاندارو مراسمو باند ی په ټول افغانستان کښـی ونمانځله شوه .

په مرکز او ولایاتو کښی مـشاعری ، مظاهر ی او درانه درانه‌محفلونه‌جوړ شوی‌وو او دهیواد مطبوعاتو په‌دغه‌مناسبت فوق‌العاده ګڼی چاپ کړی د ی .

هرهر ځای ښاروالانو او ملی شخصیتونو په دغه مناسبت دقام د درنو غونډوپه‌وړاندی ویناوی وکړی دپښتونستان بیرغونه پورته کړی شول اتڼونه سپورتی مسابقی اوداور لوبی وشوی .

په‌کابل کښی لومړی‌سهار په‌پښتونستان میدان کښی دسلطنتی کورنۍ ځینی محترم غړی دحکومت مشر او غړی قاضی القضات او دستری محکمی غړی دشوری ددواړو جرګو مشرانو اوغړی لوی‌عسکری اوملکی مامورین په زرګونو اولسی خلك اونر ښځی ځوانان دکابل ښاروال لـه‌خوا دپښتونستان دبیرغ پورته کولو په مراسمو کښی دبر خی‌اخستو دپاره حاضرشوی وو.

کابل ښاروال ښاغلی نورستانی په‌داسی حـال کښی چه دپښتونستان ستر مـشر خان عبدالغفارخان او دپښتونستان ډیرزیات معززین ولاړ ووادومعارف شاګردان اودکابل دخـواو ښا ځونان په‌اتڼونو بوخـت وو دپښتونستان د ورځی مراسم پـه دی وینا افتتاح کـړل :

والا حضراتو جلالتمابانو ګرانو حاضرینو پښتونستانی وروڼـو !

ویاړم چه‌نن یوځل بیاپه دی تاریخی‌ځای کښی د پښتونستا ن دستر ی ورځـــی د نمانځلو په مراسمو کښی ګډون او شرو ع کوو .

دا دهغی ورځی یادو نه ده چه یویشت کاله دمخه یعنی هغه وخت چه دنړ ی ددی سیمی څخه داستعمار لمن ټولی دله اودهغه سره سم دپښتونستان اولس ته دنـو ی اسارا ت او غلامی زنځیر دور په غاړه‌کیدلو هڅه وه نو د پښتو نستا ن ځینی مشران‌دلته سره ټول شو ل او د دی خطر دلیر ی‌کیدود پاره یی داتړون او وعده‌وکړه‌چه‌دپښتونستا تاریخی قوم او ملت په نامه د دوی وا ك او اختیار ور کو ل کیږی او که چیر ی د دوی حق دتامین او لاسته راوستلو په لا ر کښی د دوی د تاریخی حقایقو په خلاف زور زیاتی کیږی نو دپښتونستا ن اولس پـه تیرو یو ویشتو کلو کښی دخپل اساس‌دحق دګټلو او ساتلو دپاره دتـیرو پیښـو پـه شهاد ت په میړانه او سر لوړی دریدلی‌دی.

منو چه څو ورځی به د دوی سره زور زیاتی شوی وی خوا خری او نها یی بری دحق او حقیقت اود پښتونستا ن د اولس په برخه وز . دا دی په محکو م پښتو نستا ن کی د یو نت د ماتیدو سره حا لات داسـی روان دی چه د پښتو نستان او لس په‌دی‌نوی او امید ښوونکی رڼا کی لیګیا دی دمجاد لی په اولو دریځو کښی خپلی هلی ځلی کوی او د هد ف لوری ته ورو وردرو می اومونږ دلته په دی هیله یو چه حق او واقعیت خپل ځای ونیسی او د دی ټولو هلو ځلو په پای کښی دپښتونستا ن تور یالی ملت دخپـل عزت او اساسی حق خاوند شی .

دکابل ښاریا ن لکه د افغانستان ټو ل اولس څنګه چه تیرو یو ویشتوکلوپه‌مختلفو مرحلو کښی د پښتونستان د خلکو سـره د دوی په مبارزه کښی دوینی ، ژبی‌اوکلتور

دیو والي په اساس د دوی هر ډول مرسته کړی ده نن سبا به هم لکه پخوا د دو ی شاته ولاړوی په دی اراده او په دی هیلـــه دپښتونستان ورځ شرو ع او د پښتونستا ن بیرغ پور ته کوو . تل دی وی افغانستان، ژوند ی دی وی پښتونستان .

په پښتونستان میدان کښی داتښونـــــو چکچکو اوپښتونستان زنده باد په چغونارو دمراسمو دلوموړی برخی دپای ته رسیدو نه پس خلك دیوی ډیری لوی مظاهری په شکل غازی سټډیوم ته لاړل او هلته د قرآن پاك دتلاوت نه وروسته د پښتونستان سترمشر خان عبدالغفار خان دډیرو شدید وچکچکواو پښتونستان زنده باد په انګازو کښی پورته شو او داسی وینایی وکړه :

خوږو درنو خویندو او وروڼو ! زه‌ستاسو ډیره مننه کوم چه نن بیا په دوهره زیا ت شمیر کښی را غونډ شو ی یاست چه دخپلو پښتنو وروڼو سره آواز یو کړی او زموږ د آزاد او خوشحال ژوند پوشتی شی .

دا هغه اخلاقی کومکو نه دی چه په‌تاریخی او ثقافتی علایقو بناء دی او موږ یی دخپل ملی ژوند په غور زو کښی تـــل ډا ډ ه ساتلی یو . زه باور لرم چه آینده به دغه شان مرستی نوری هم زیاتی شی .

زه خپله اخلاقی وظیفه ګڼم چه‌دهمایونی اعلیحضر ت د همدردیو ، د افغانستا ن د اولس او د هغوی د حکو مت شکریه‌اداکړمه چه ما ته دا موقع راکوی چه ستاســو پــه خد مت کښی خپل خیالا ت څرګند کړم .

په پاکستان کښی دتیرو ۲٤ کالوراهیسی موږ سره داسی سلو ك شو ی دی لکه‌چه یو فاتح د خوږی جنګ نه پس په مفتو ح ملك وروخیږی او دهغوی آزادی . عزت ، اقتصاد ، ثقافت او هر څه دل دل کړی . زموږ په جما عت خدایی خدمتګار ی چــه غرض یی د خدا ی دمخلوق خدمت‌وو‌پابندی‌و لګیده ، زموږ قو می اخبار پښتون بندشو، زموږ بچو له چه په مورنی ژبه کی دتعلیم ورکولو کو مه سلسله جوړه شوی وه هغه متروك شوه په ا قتصا دی لحاظ یی مو نږ یوازی د خامو اشیاو د فروش آمد نی تــه کینو لو او اوس دا پروپاګنډه کیږی چه د پښتنو صوبه خپل حاجت نه شی پــوره

کولی خو زما دا باوردی که زموږ دآمدنی ذرایع دقام لاس ته ورشی د پښتنو صو به په ټول پاکستان کښی مثـــال صـــو بــه جوړه شی څکه چه قدر ت دی علاقی تــه ډیر شته ورکړی دی .

حاصل خیزی زمکی ، مست سیندو نه ، سالمه هوا ، قیمتی درنګو نه او ورسره‌ښه ښه دماغونه او مظبوطی متی دا ټول داسی خدایی نعمتو نه دی چه باید موږ پر ی‌شکر وباسو . په پاکستان کی حاکمو طبقو کله په یوه بهانه او کله په بله بهانه پـــــه ساز شو نو حکو متو نه جوړول او ورانو ل چه په آخره کی دپاکستا ن او لـــس دوه سپیګمو له راغی دبد بختیو د ختمو لودپاره آزادی غوښتونکی تحریکو نه مـــیدا ن ته راووتل .

چه د جد جهد او قربا نیو په نتیجه کی یی دایوب خان جابرانه نظام ړنګ‌کـــړو او او پاکستان یی یو ی نو ی مر حــلی تــه را ورساوه دانو ی مرحله دبنګالیانو ،بلوڅو سیند یانو ،پښتنو او پنجابیانو د ګډو او اوږدو مجاهد و په برکت منځ ته راغلی‌ده. د دیمو کراسی حقوقو او ملی آزاد یو هغه لړه اندازه‌چه د صدر آ غــا محمد یــحیی خان له خوا په ١٩٦٩ کال کښی اعلام شوه زه د بنګا لیانو او بلوڅو سند یانوپنجابیانو او پښتنو د یوه خد متګار په حیث‌داستعمار او ظلم خلاف داکامیا بی چه د دوی بـــی شمیره قربانیو وینو تو‌یېدو قیمت دی‌دملی آزادی او دیمو کراسی اول پړاو ګڼم .

زه دغو ټولو مبارزینو او مجا هدینو ته چاچه ددی کامیا بی په لاره کښی قربا نی ورکړی دی خبر داری ورکوم چه ستا سو د ملی آزادۍ او دیمو کراسی حقوقو غاصبانو، اندرو نی رجعت پسندو او استعمـــــا ر ی طاقتونو زور لګو لی دی چه خلکوته‌داقتدار دمنتقل کیدو او ملی آزادۍ ته درسیدو په لار کښی خنډونه پیدا کړی او په ملك‌کښی دیوی بلی توری دوری دراوستلو دپاره بیا لاره هواره کړی .

کله د پښتنو او بلو څو او کله دقبایلو او سمی د پښتنو تر منځ کله په یونامه او کله په بل نامه زموږ په منځ کښی کرکه او نفاق پیدا کوی .

زه چه د پاکستا ن اخبارو ته لولم نوګورم چه خلکو ته داشتعال ورکولو او لمسو لو په غرض په ما بی ځایه تورو نه لګو ی او کنځلی را ته کوی ، دوی کوښښ کو ی‌چه په څه طریقه فساد جوړ کړی او بدا مـنی پیدا کړی چه انتخابا ت ونه شی ځکه چه‌د فساد په فضا کښی انتخابا ت نه شی‌کیدای نو ځکه زه تاسو ته خبر داری در کو م چه شرپسند وکسانو ته موقع ورنه کړی .

ډیر بیدار او هوشیار اوسی ، په کنځلو دچاپه لمن کښی هیڅ نه لویږی دقو می‌مفادو په خاطر داسی حرکا ت په حوصـــــله او استقا مت بر داشت کو ل په کار دی .

دا اول قدم په سنجید ګی پور ته کړی او دالړه ګټه ښه سنبا ل کړی چه ډیره‌فایده تری واخلی ، ددښمنانو په مقابل کښی‌خپله هوښیاری او بیداری او اتحاد ټینګ وساتی ددی سره سره زه دصدر آغا محمد یحیی‌خان نه هم دا امید کو م چه دو ی به د خپلی وعدی سره سم دتخریبی عنا صر و دالوبی کامیا بی‌ته پری نه ږدی .

زه باور لرم چه دپاکســتان عوام به د بنیادی آیین په جوړولو کښی دصدرآغامحمد یحیی خان ملاتړ وکړی او د هر بالــغ درای په بناء دآزادو مستقیمو او دیمو کراتیکـو انتخاباتو په ذریعه داقتدار منتقل کید ل ، دپارلما نی نظام حکومت‌جوړیدل،دیموکراتیك حقوق ، دتقریر او تحریر آزادی ، دپارتیو جوړولو آزادی ، د جلسو جلوسو نو آزادی ومنل شی او د ملك او وطن دتر قی دپاره یکی د اقتصادی او ثقافتی بنیا دی‌اصلاحاتو دپاره لاره هواره شی .

دلته دمرکز په باره کښی ددی خبر ی‌وضاحت ضروری دی چه مرکز کمزوری په کار د ی که مضبوط ؟ زه د مضبوط مرکز په حق‌کښی یم خوزه مضبوط مرکز دی ته نه وایم چــه اختیارا ت ورته ډیر حاصل وی اواعتـــماد ورباندی نه‌وی زه‌وایم چه مرکز هله مضبوط کیدای شی چه قام ورسره‌وی مضبوط مرکز قوم دی فوځ نه دی . تاسی وګوری چــه ایوب خان سراسر فوځ وو خـــو چه قوم‌ور سره نه وونو څه شو ؟

دپښتنو قبایلی ورونو نیك بختی‌اوددوی خوشحاله ، آباد او مطمئن اوسید ل دپخوانه هم زما دزړه ارزو وه او اوس هم ده . زه‌د دوی درضا او مطمئن اوسید لو نه سوانور څه نه غواړم .

بله دا چه اته میاشتنی وشوی چه خلك د انتخابا تو دپاره تیاری نیسی او خپل‌کښت او کار یی پر ی ایښی دی ، له کاره‌وتلی دی دا به غریبو خلکو لوی بار دی زه‌امید کوم چه صدر صاحب به د خلکو غریبی او تکلیف محسوس کړی وی او په خپل امر به نوی غور وکړی .

په‌اخیر کښی زه د افغانستان په موجوده پر مختګو نو چه زما د عمر لو یه ارزو وه خپله خوښی او خوشحالی څرګند وم هیله کوم چه افغانستان به په آینده کښی‌دترقی په لور نور هم چټك ګامو نه واخلی .

دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان دخپل اولس سره دافغانستان رادیو په ذریعه خپله رابطه همیش ساتلی ده .

باچا خان په مختلفو مناسبتونو کښی‌لکه اختر یا لکه دکو م درانده سفر نه د راګر ځیدو په و خت یاد پاکستا ن داخبار و نو او د پښتونستا ن د ملی محاذ دمخالفینو د پروپا ګند دشد ت او تور اوبهتان دزیاتیدو په و خت د پښتو نستــا ن ملت پــه ا صل حقیقت خبر کړی او د خلکو ذهنونه یـــی روښانه کړی دی .

هغه و خت چه دپښتو نستا ن ځوانانو، شاګردانو او سیاسی واك ګرانو د خپل‌اولس په ملاتړ دپاکستا ن دپخوانی دکتا تورایوب خان دحکو مت خلاف په شدیده او اوږده مبارزه کښی شانداره فتحه او کامیابی‌حاصله کړه نود پښتو نستا ن ستر مشر باچاخان په دغه مناسبت دپښتونستا ن‌ملت اوورسره دپاکستا ن او لس ته ددی مبارزی په‌کامیابی خپله خوښی اونیك تمنیا ت ښکاره کړل او داسی بیان یی درادیو افغانستان په ذریعه خپور کړ .

زما خو یند و او ورونو ، د ټولو نه اول زه تاسو ته د قربانی ددی لوی ا ختر او اوریسی تاسو چه په کوم همت اوقر بانو ګټه کړیده د هغی مبارکی در کوم .

کوم و خت چه تاسو دخپل‌حق‌دګټلودپاره قربانی‌کولی زه خوشحا لیدم چه‌زما په قوم کی همت جرات او دقربانی ور کو لو جزبه

راپیدا شوی ده خود کوم و خت نه چه‌تاسو گټه کړیده ما سره دافکر او سودا را پیدا شویده چه تاسو خود گټی زور او ریاست ولی چه گټه و کړی نوسنبالو لی ئی‌نه شی چه په هغی تاسو آ بادشی او ستا سوبچی آباد شی ځکه چه دا دنیا د قام و لی اوورور ولی ، مینی او محبت د نیا ده‌په کوموقومونو کی چه قام و لی وروړلی او روا داری نه وی او خود غرضی وی نو هغوی په ستر گو ړانده شی او په غیر د خپل نه بل‌څه‌نوینی. نه‌ئی بیا قوم ته فکر وی اونه ئی ملك اونه

ئی ځان ته . تاسو خپل تیر ژوند ته‌وګوری. قربانی تاسو و ر کړی ، مصیبتو نه تاسو تیر کړل ، ملك تاسو آ زاد کړ نتیجه ئی څه‌شوه ؟ نتیجه‌ای داشوه‌چــــه د پــخـوانه ز یـــــــا ت غــلا مـــا ن شو ی نن‌بیا هغ و ر ځ ر اغلی د ه په ټو ل وطن کی دديمو کراسی چغی دی ، پښتانه بیاپه جز به راپور ته شوی دی او د گنبی په درشل ولاړ دی خوزه داوایم چه قومونه په‌جزباتو

پورته کیدی شی مگر ساتل کیدی نشی . زه ستاسو په خد مت کی بل داعرض کوم چه پدی و خت کی شوك هنګامی جـو ړوی ، غلطی پرو پگندی کوی او گړپړ را پیداکوی داهم هغه کسان دی چه تل ئی د بل دپاره د خپل قوم پښی و هلی دی . تاسو ته‌پکار دی چه داسی کسانو ته پام و کړی چه‌بیا درنه گټلی مو قع د لاسه ونه باسی نو ځکه د هنگا مو او جگړونه ځان و ساتی اوددی کسانو په خد مت کی هم داعر ض کوم دا مونږ چه څه کو و ځان ته ئی نه کوو قوم ته ئی کوو او په قوم کی تاسو هم شا مل یاستی د سبا ر ورك چه مابنام کور ته‌راشی هم و رك نه دی او که بیا شوك پخپله ځان ور کول غواړی نو ورك به شی .

اوس زه هند و ستان ته د خپلو تلو په باره کی تاسو ته یو څو خبری کوم . زه‌چه کله افغا نستان ته را غلم نو د هندو ستان د خلکو او حکو مت له خوا د عوت نا می او جر گی را تللی چه ته یو ځل هندوستان ته‌راشه اول خو ما د حالا تو دناساز گاری په و چه تلل مناسب و نه گڼل خوچه د

هغوی ا صرار زیات شو نوزه د تیرکال د اکتوبر په میاشت کی هندو ستان ته لاړم د هندو ستان خلکو او حکو مت ز ما ډیر در وند هر کلی و کړ او ما چه هغوی تــه کومی سپینی سپینی خبری و کړی هغوی په ډیره مینه او خوشالی واورید لی زه لا هلته وم چه ما د خپلو و ینا و تاثیر و لید . زما دهندوستان په تگ د هر چانه ز یاته فایده مسلما نانو ته و رسیده ددوی نــه مایوسی او ویره و ر که شوه او نو ر و خلکو کی روا داری پیدا شوه او ز ما په وړاندی ئی د خدای خدمتگاری د جما عــت د جو ړیدو فیصله و کړه تاسو به اوریدلی وی چه هغی کی مسلما نان ، هندوان، سکان او عیسایان شریك شول او شیخ عبدالله صاحب ، جی پر کاش ناراین ، په طوردیو هیئت مقرر شول .

د هندو ستان او پا کستان دکنفدریشن په سلسله‌که‌په‌ماپسی ځینی‌غلطی‌خبری‌خوری شوی دی منم چه په هندو ستان کی ځینی کسانو ماته ددی قسم خبری کړیدی و لی‌ما ور ته دا ځواب و ر کړی دی چه تر څوپوری د قو مونو تر مینځ د تشدد او نفرت‌په ځای مینه ، محبت ، روا داری او ا عتماد پید ا نشی تر هغی کنفد ر یشن خو پریږده چه عام تعلقات هم نه شی کیدلی .

و خت په وخت د باچا خان د حقیقت نه ډکو بیانا تو له یوی خوا او د پښتونستان په خاوره دوطن پرستا نو د منډ و تړ و او هلو ځلو په بر کت د پښتو نستان دملی تحریك جری ډ یری زیاتی مضبوطی شوی‌دی او دا د هر آ زادی خواه او د حق خــو د ارادیت د دوستانو د پاره د خوشالی‌خبره ده چه نن د ځوانانو تعلیم یا فتگـانـو ، ادیبانو او لیکوالو په خو لو خو پریږده‌چه د ملی محاذ د سختو مخالفینو او د ز ړ و او پخوا نو مسلم لیگیانو د خو لونه هم په ډیر شوق او جذبه دا آواز راپورته کیږی چه :

پښتو نستان ز نده باد !

کرونولوژی اخبار مهم جهان

اول حمل - ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا اشارتا گفت امریکا تقاضای اسرائیل رابرای در یافت طیارات بیشتر فانتوم و سکای هاگ فعلا رد میکند.

۲ حمل - والتر شیل وزیر امور خارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان پیشنهاداتی را در بارهٔ اختتام اصرار آلمان شرقی برای به رسمیت شناختن کامل آن بحیث یك اساس در راه بهبودی مناسبات دوکشور ارائه نموده است.

۳ حمل - نمایندگان بیست و سه کشور اسلامی مذاکرات خود را در قصر الحمرابه طور سری آغاز کردند ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی سعی ورزید لحن کنفرانس را طوری تثبیت کند که قسمت عمدهٔ آن براه انداختن مساعی اعظمی برای آزادی مناطق متصرفه واماکن مقدسه باشد وحمایت بلا شرط را برای مقاومت فلسطین مطالبه کنند.

۴ حمل - ویتنام شمالی حمایت خود را از مساعی شهزاده نورودوم سهانوك به منظور از پادر آوردن رژیم فعلی کمبودیا ابراز داشته است.

ویتنام شمالی امریکا را مسوول واقعات اخیر کمبودیا شمرده است.

۵ حمل - آدم مالك وزیرخارجهٔاندونیزیا در بیروت این راپور ها را عاری ازحقیقت خواند که یکدسته از جنرالهای اندونیزیایی که خبر حبس شان روز یکشنبه اعلام شد سلاح را به اسرائیل طور قاچاق حمل کردند.

وی گفت صرف یك کشور افریقایی‌درین قضیه شامل میباشد. اما مالك نام این کشور را افشا نکرد.

۶ حمل - ویلیم راجرز وزیر خارجهٔ ایالات متحدهٔ امریکا واناتولی دوبرینین سفیر اتحاد شوروی در واشنگتن با هم برای پنجاه وپنج دقیقه‌ملاقات نمودند.

که در ین ملاقات بین وزیر خارجهٔآنکشور وسفیر اتحاد شوروی در بارهٔ اوضاع شرق میانه مذاکره شده است.

۶ حمل - بحرانهای سیاسی ایتالیا که که هفت هفته قبل شروع شده بود پس از آنکه ماریا نارو مور صدراعظم منتخب وعضو حزب دیموکرات مسیحی کابینهٔ جدیدی تشکیل داد خاتمه یافت.

۷ حمل - چهل و دو کشور تاحال‌آمادگی شانرا برای اشتراك در کنفرانس مقدماتی وزرای خارجهٔ کشور های غیر منسلك که به تاریخ سیزدهم اپریل در دارالسلام دایر میشود ابراز نمودند.

۹ حمل - احمدحسن‌البکررئیس دولت‌عراق طی‌وارد کردن یك تغیر عمدهٔ در کابینهٔ آنکشور پنج نفر کرد را به کابینه‌داخل‌نمود. این پنج وزیر درست دونیم هفته بعد از آنکه حکومت عراق و کرد ها در مورد حل اختلافات ده سالهٔ شان به موافقه رسیدندبه کابینهٔ عراق داخل شدند.

۱۰ حمل - وزرای خارجهٔ هند و یوگوسلاویا موافقه کرده اند که نباید کنفرانس سران کشور های غیر منسلك دیرتر از شروع جلسات آینده مجمع‌عمومی موسسهٔ ملل متحد انعقاد یابد.

۱۱ حمل - اتحادیهٔ پارلمانی کشور های مختلف جهان سر از دیروز به یك‌کنفرانس شش روزه که در آن راجع به خلع سلاح عمومی بحث میشود در موناکو آغاز نمودند.

در این کنفرانس نمایندگان پارلمانی پنجاه و دو کشور مختلف جهان اشتراك ورزیده اند.

۱۲ حمل - انجمن بین‌المللی عفو عمومی محبوسین که یك موسسهٔ بین المللی بیطرف بوده و هدف آن کمك به محبوسین سیاسی

میباشد اعلام نموده اند که حکو متاسرائیل محبوسین عربی را مورد آزارجسمی قــــرار میدهد .

۱٤ حمل ـ حکو مات متحده امریکـــا و فرانسه به یك سلسله مشوره های سیاسی در اطرا ف پیشنهاد های اخیر فرانسه جهت مذاکرا ت بین المللی برای خاتمه داد ن به بحران های هند چین شرو ع نموده اند .

۱۵ حمل ـ اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد با نما یند گان اتحاد شورو ی وانگلستا ن بصور ت جداگا نه ملاقا ت وبا آنها در بارهٔ اوضا ع فعلی کمبود یامذاکره کـــرد .

۱٦ حمل ـ ر بایندگان کونت کارل فون سپرتی سفیر جمهوریت اتحادی آلما ن در گواتیمالا التیما تو م دیگر نشر ودر آنتهدید کرده اند که هرگاه شرایط شان در ظر ف پانزده دقیقه برآورده نشود سفیر مو صوف را به قتل خواهند رساند .

از تمام سفرای مقیم گواتیمالا تقا ضـــا بعمل آمد تا در اقامتگاه پر یگیو نی یكجلسه اقسطراری تشکیل دهند ودر عین زما نتوسط رادیو و تلویزیونازربایندگانتقاضاگردیدتا میعاد مذکور را تمدید دهند .

۱۸ حمل ـ جنرال یحیی خانرئیسجمهور پاکستان یك فابریکهٔ اسلحه سازی را که با کمك جمهوریت مردم چین در غازی آباد واقع پاکستان شرقی ساخته شده افتتا ح کـــرد .

۱۹ حمل ـ جمهوریت عربی متحد عـد ۂ از خبر نگار های خار جی را به محلی بردند که در اثر بمباران طیارا ت اسرائیلی سی نفر محصل خورد سال و یکنفر معلم شا ن بقتل رسیده بودند .

۲۱ حمل ـ کابینهٔ ائتلافی جدید ایتالیا به اخذ را ی اعتماد از پار لما ن آنکشور موفق گردید .

کابینهٔ جدید ایتالیا از ائتلاف اعضا ی احزاب دیمو کرا ت ها وجمهوری خواها ن اخیرا تشکیل گردیده و هفتهٔ گذشـــــته ماریانا رو مور صدراعظم ایتالیا از پارلما ن تقاضا ی رای اعتماد کرد .

۲۳ حمل ـ نمایند گان کشور های غیر منسلك جهان کنفرانس مقد ما تی خود را در دارالسلام مرکز تانزانیا آغاز مینما ید .

تعین محل وتاریخ کنفرانس سران کشورهای غیر منسلك جهان در راس موضوعا تیقرار دارد که در کنفرانس دارالسلام مطر حبحث قـــرار میگیرد .

۲٤ حمل ـ جو لیوس نایر یر ی رئیس جمهور تانزانیا جلسهٔ مقد ما تی کنفرانس آیندهٔ سران دول غیر منسلكرا در دارالسلام افتتا ح کـــرد .

۲۵ حمل ـ کنفرانسمقد ما تیکشورهای غیر منسلك بحث خود را در باره امکا ن شرکت نماینده حکو مت موقتی جبههٔ آزادی ملی ویتنا م جنوبی در این کنفرانس تاکنون به تعویق انداخت .

نمایندگان بعضی از کشور ها مخصوصا ممالکی که حکو مت موقتی جبههٔ آزادیویتنام جنوبی را برسمیت شناخته اند، تقاضا کرده اند که به هیئت این حکو مت اجازه داده شود تابحیث عضو کامل در کنفرانسشرکت نما یـد .

۲٦ حمل ـ مذاکرا ت نما یند گـــا ن ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی در بارهٔ محدود ساختن اسلحه ستراتیژ یکی اتو می در ویانا آغاز میگردد .

هیئت های ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی قبلا هنگا م ورود به ویانا اظهار امید کرده بودند که مذاکرا ت آنها در بارهٔ تحدید اسلحهٔ ستراتیژیکی با مو فقیتخاتمه یابد .

همچنان طرفین وعده داده بودند کهحتی المقدور برای موفقیت این مذاکرا ت صرف مساعی خواهند کرد .

۲۸ حمل ـ کنفرانس مقد ما تی کشـــور غیر منسلك در جلسهٔ خود در دارالســلام خواستار بیرو ن کشیده شد ن عسا کـــر اسرائیلی از تما م مناطق متعلق به عربهاکه در دوران جنگ های شش روزهٔ سال۱۹٦۷ بینکشور های عربی و اسرائیل تحـــت اشغال عسا کر اسرائیلی در آمده شدهاند.

۳۰ حمل ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا در هانولولو با مقامات عالیرتبهٔ نظامی آنکشور در حوزهٔ بحرالکاهل ملاقات کرد .

گفته شده که مذاکرا ت طرفین بیشتر از

ا خبا رجها ن

همه در بارۀ بیرو ن کشید ن تعداد مزید عساکر امریکا یی از ویتنا م جنو بی بوده است .

اول ثور ـ بهجت طلهو نی صدراعظم اردن استعفای حکو مت خود را طی یك تغییر عمده کابینهٔ به ملك‌حسین پادشاه اردن تقدیم نمود .

۲ ثور ـ اوتانت سر منشی موسسه‌ملل متحد برای شرکت در جلسا ت یك کمیته موسسه ملل متحد از نیویار ك به‌ویاناوارد شد .

سرمنشی موسسۀ ملل متحد درویا نا در جلسا ت چند کمیتۀ موسسۀ ملل متحد به شمول کمیتۀ مشاور تی اقتصا دی شر کت نموده و هم با مقاما ت مربوطه در بارۀ استفاده صلح آمیز از نیرو ی اتو می نیز مذاکراتی انجام خوا هد داد .

* ـ ا نا تو لی انیسیموف سفیر اتحاد شوروی در عمان حمایت کامل آنکشور را از فیصله نامۀ شر ق میانه مجددا تایید کرد .

۳ ثور ـ وزار ت دفاع فرانسه اعلام داشت که اولین دسته از سی طیاره نو ع میراژ فرانسو ی که به هسپانیه فرو خته شده از طر ف مقاما ت فرانسو ی به حکومت هسپانیه تسلیم گردیده است .

٤ ثور ـ اعلام جمهوریت در گمبیا که قبل از نیمۀ دیشب صور ت گرفت یکی از خاموش ترین تحول اساسی در افریقا در ظرف چند سا ل اخیر میباشد .

٥ ثور ـ اتحاد شوروی اظهار کرد که از حکو مت انگلستان تقاضا کرده تا شخصی را که فعلا در انگلستان زند گی میکند و به قتل عام باشندگان اتحاد شوروی درسرزمین اشغالی نازیها دراو کرا ین حین جنگ دوم جها نی متهم میباشد دستگیر نموده و به اتحاد شوروی تسلیم کند .

٦ ثور ـ دو مین مرحلۀ مذا کرا ت‌ایالات متحدۀ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان‌و فرانسه در بارۀ اوضا ع برلین در برلین غربی صور ت گرفت . اولین مرحلۀ‌مذاکرات سفراء چار کشور بزرگ در ماه مار چ گذشته آغاز گردیده بود .

۷ ثور ـ نماینده گان سیا سی ایا لا ت متحدۀ امریکا ، اتحادشورو ی ، انگلستا ن وفرانسه بار دیگر در برلین غربی کنفرانسی تشکیل دادند .

درین مذاکرا ت بین نمایندگا ن چهار کشور بزرگ در باره اوضا ع بر لین‌وامکان جلو گیر ی از هر گو نه مشکلات در راه رفت وآمد آزاد بین برلین غربی وجهان‌خارج بحث شد .

۸ ثور ـ حکو مت جمهوریت عربی متحد این ادعا ی اسرائیل را که پیلو ت ها ی اتحاد شوروی به انوا ع پرواز ها ی نظامی در قلمرو جمهوریت عربی متحد آغاز نموده اند عاری از حقیقت خوانده .

۹ ثور ـ کمیتۀ سه عضو ی موسسۀ ملل متحد پس از مسا فر ت به جمهور یت عربی متحد لبنان واردن از قاهره به ژنیو واردشد اعضا ی این کمیته ماموریت داشتند تا در بارۀ رفتار نا مساعد مقامات ا سرا ئیلی در مقابل عربها ی مقیم مناطق اشغالی تحقیقا ت نموده وراپور این تحقیقا ت خود را که متکی بر اظهارات عربها ی مقیم‌مناطق اشغالی میباشد عنقریب به موسسه ملل متحد تقدیم نمایند .

۱۰ ثور ـ حکو مت فرانسه نسبت به مداخله نظا می ایا لات متحدۀ امریکادرکمبود یا ابراز تاسف نموده واعلام نموده‌که‌حکومت فرانسه در مورد اوضا ع کنو نی هند چین با جمهوریت مرد م چین وویتکانگها ی‌ویتنام جنوبی داخل مشوره شده است .

۱۱ ثور ـ یا کو ب مالك سفیر اتحاد شوروی در موسسه ملل متحد این شایعا ت را که پیلو تها ی اتحاد شوروی درعملیا ت نظامی در جمهوریت عربی متحد شر کت مینمایند عار ی از حقیقت خوانده است .

۱۲ ثور ـ چهار نفر از شخصیت ها ی برجستۀ مجلس سنا ی ایالات متحدۀ امریکا متذکر شده اند که تصمیم دارند مخالفت جد ی خود را با عملیا ت نظا می ایا لا ت متحدۀ امریکا در کمبودیا ابرازدارند.

۱۳ ثور ـ سپیرواگنیو معاون رئیس جمهوریت ایا لات متحدۀ امریکا بار دیگر اظهار داشت که هد ف اصلی عملیا ت‌نظامی آنکشور در کمبود یا بیرو ن کشید ن‌عساکر ویتکانگهای ویتنام شما لی از منا طق‌مختلف

کمبود یا بوده است .

١٤ ثور – حکو مت جمهوریت اتحادی آلما ن به سفرا ی خود در واشنگتن ،مسکو، لندن وپاریس هدایت داده تانگرا نی‌حکومت آنکشور را به اطلاع حکو ما ت ایا لات‌متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان وفرانسه در بارهٔ جریانا ت فعلی اوضا ع حوزهٔ‌جنوب شرق آسیا برساند .

١٥ ثور – چندین مو سسهٔ بین ا لمللی در ژنیو بیا نیه مشبتر کی انتشار داده ودر آن نسبت به کشتار افراد غیر نظا می در کمبودیا ابراز نگرانی نموده اند .

این موسسا ت که در اکثر موارد بحیث ادارا ت مشاور موسسه ملل متحد میبا شد درین بیانیه گفته اند که نسبت به کشتار افراد غیر نظامی در ویتنام جنوبی نیز عمیقا متاثر میباشند .

١٦ ثور – قوا ی زره دار ایا لات متحدهٔ امریکا وارد شهر سانتا نگ کمبودیا با تانك توپخانه طیاره و هیلیکو پتر های را کت انداز دا خل گردیده و بر مو ا ضع جانب مقابل به حمله پرداختند .

١٧ ثور – نما یندگا ن ایا لا ت متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، فرانسه وانگلستان برای سی و چهار مین بار در نیو یا ر ك تشکیل جلسه داده و در بارهٔ امکا نحل بحرانهای شرق میانه مذاکره نمودند .

١٨ ثور – ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا اعلامیهٔ نشر و در آن از مردم آن کشور تقاضا کرد تا سیا ست وی را در بارهٔ اوضاع فعلی هند چین در ك نما یند .

١٩ ثور – ایران ، ترکیه وپاکستان از ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شورو ی تقاضا نموده اند تا اسرائیل را تشویق نما یند از قلمرو های اشغالی اعرا ب خار ج‌شود..

٢٠ ثور – چهار نفر که به جر م قاچاق ادویهٔ مخدره از طر ف یکی از محا کم‌ایران تحت محاکمه گرفته شده و محکوم بمرگ گردیده بودند اعدام شدند .

٢٢ ثور – نما یندگا ن ایا لات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی بار دیگر برا ی مذاکره در بارهٔ محدود سا ختن اسلحهٔ ستراتیژیکی اتو می در ویانا تشکیل جلسه دادند .

این هفتمین جلسهٔ از دو مین مر حلهٔ مذاکرا ت ایا لات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی بوده است .

٢٣ ثور – سفرا ی ایا لات متحدهٔ امریکا انگلستا ن و فرانسه متعین بن در بر لین غربی باکلاوس شتو س شاروا ل بر لین‌غربی ملاقا ت وباوی در بارهٔ مذاکرا تیکه‌تاکنو ن بین سفرا ی سه کشور بزرگ به اتحاد شوروی در بارهٔ مسایل مربوط به بر لین غربی مذاکره شده تبادل نظر نمودند .

٢٥ ثو ر – حکو مت فرا نسه به انفجارا ت آزما یشی جدید خود درمناطق جنوبی بحر الکاهل آغاز نموده است .فرانسه در نظردارد تاماه سپتمبر آ ینده به هشت انفجار آزما یشی که یکی از آنها اسلحه هاید روژنی میباشد درین مناطق دست‌بزند.

٢٧ ثور – حکو مت جاپان نسبت به تصمیما ت کنفرانس نماینده گان کشور های آسیایی و حوزه بحرالکاهل که‌در جاگار تا خاتمه یافته ابراز خوشی نموده است .

وزیر خارجهٔ جاپان از ین تصمیم‌کنفرانس جاگار تا که‌باید هر چه زو د تر کمیسیون بین المللی نظار ت و کنترو ل هند چین در کمبود یا فعالیت های خود را آغاز کند با خوشی استقبال نموده است .

٢٨ ثور – حکو مت اتحاد شوروی وعراق تصمیم گرفته اند تا همکاری های اقتصادی وسیاسی را بین خود تقو یه بیشتر ی‌بخشند.

گفته میشود که عنقریب یك‌هیئت‌عالیرتبهٔ عراقی به اتحاد شوروی مسا فر ت‌مینماید تا قرار داد مربوط به ازدیاد همکار ی ها ی سیاسی واقتصادی را بین دو کشور درمسکو امضاء نماید .

٢٩ ثور – مدیران ٢٠ آژانس خبررسانی روز نا مه و ستیشن های تلویز یو ن از شهزاده نورو دوم سیها نو ك تقاضا کردند که دوازده خبر نگار فرانسوی ، امریکا یی جاپانی وآلمانی را که در کمبود یا اسیر شده اند رها کند .

٣٠ ثور – سناتور هیو سکا ت رهبر حزب جمهوریخواه در مجلس سنا ی‌ایا لات متحدهٔ امریکا اظهار داشت که ممکن است عساکر امریکا یی حتی قبل از میعا دی که

اخبار جهان

ریچارد نکسن رئیس جمهور آنکشور تعیین نموده از کمبودیا خارج ساخته شوند .

اول جوزا - نمایندگان چارکشوربزرگ یعنی ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان وفرانسه در موسسهٔ ملل متحد بار دیگر در نیویارک به مذاکرات خود در بارهٔ اوضاع شرق میانه ادامه دادند .

۲ جوزا - وزارت دفاع فرانسه اعلام داشت که مقامات فرانسوی بیك انفجار آزمایشی دیگری در مناطق جنوبی بحرالکاهل دست زده اند .

این انفجار در فضای یکی ازمتصرفات فرانسوی در بحر الکاهل که موروروا اتول نام دارد صورت گرفته است .

۳ جوزا - ایگن بار مشاور ویلی برانت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان پس از مذاکره با اولیای امور اتحاد شوروی دربارهٔ امکان امضاء معاهدهٔ صلح‌بین‌دوکشورازمسکو به فرانکفورت مراجعت کرد .

ایگن بار در نظر دارد نتایج مذاکراتی را که در چند روز گذشته با اندری‌گرومیکو وزیر خارجه وسایر مقامات عالیرتبهٔ اتحاد شوروی انجام داده به اطلاع حکومت جمهوریت اتحادی آلمان برساند .

٤ جوزا - جنرال جعفر النمیری رئیس دولت سودان در خرطوم ، ملی شدن تمام بانکها وچندین شرکت خارجی را درآنکشور اعلام نمود .

٥ جوزا - او تانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد به شورای امنیت راپور داده که در اثر تخلف های که از مقررات اوربند در شرق میانه صورت گرفته وضعی‌مانند وضع جنگی درین منطقه حکمفرما شده‌است.

٦ جوزا - پس از آنکه پارلمان انگلستان در اثر فرمان ملکه آنکشور منحل گردید مبارزات انتخاباتی از طرف احزاب‌سیاسی نیز در سراسر انگلستان با شدت زیادی آغاز شد .

۷ جوزا - وزرای خارجه کشور های عضو پیمان اتلس موافقه کرده اند تاباکشور های عضو پیمان وارسا در بارهٔ مسایل مربوط به رفع کشیدگی بین شرق وغرب مذاکرات مقدماتی انجام بدهند .

۸ جوزا - وزرای خارجه شش کشور عضو بازار مشترك اروپای غربی در کنفرانسیکه در نزدیکی روم تشکیل داده بودند با این امر که اتحاد سیاسی اروپا تامین گردد به موافقه رسیده اند .

همچنان درین کنفرانس یك روزه که‌تشکیل شده بود شرکت کنندگان این کنفرانس موافقه نموده اندتا وزرای خارجه شش کشور عضو بازار مشترك وقتا فوقتابرای غور در بارهٔ تمام مسایل مورد علاقه مخصوصا اتحاد سیاسی اروپا کنفرانسهایی تشکیل بدهند .

۹ جوزا - یکدسته از کوماندو های جمهوریت عربی‌متحد پس از عبور ازکانال سویز مواضع نظامی اسرائیل را درسواحل شرقی کانال مذکور مورد حمله قراردادند.

۱۰ جوزا - اتحاد شوروی اخطاریه‌دیگری به اسرائیل صادر نموده گفت که‌سیاست موجودهٔ اسرائیل در شرق میانه عواقب خطرناکی خواهد داشت .

۱۱ جوزا - قانون نظامی در حالی در کمبودیا نافذ شد که دو مین ماه عملیات عساکر امریکا وویتنام جنوبی به منظور تخریب استحکامات عساکر ویتکانگ و ویتنام شمالی آغاز شد .

۱۲ جوزا - نمایندگان ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی بار دیگر در بارهٔ مسایل مربوط محدود ساختن اسلحهٔ ستراتیژیکی اتومی در سفارت اتحادشوروی درویانا به مذاکره پرداختند .

۱۳ جوزا - اناتولی دوبرینین سفیر اتحاد شوروی در واشنگتن باویلیم راجرز وزیر خارجهٔ ایالات متحده امریکا در بارهٔ اوضاع وخیم شرق میانه مذاکره کرد .

۱٤ جوزا - حکومت اردن نسبت‌به‌حملات قوای توپخانه اسرائیلی بر یکی از شهرهای اردن در مناطق شمالی وادی اردن به‌شورای امنیت موسسهٔ ملل متحد شکایت نموده است .

ضمنا گفته شده که حکومت اسرائیل نیز نسبت به گلوله باری قوای توپخانهٔ اردن بر شهر بیسان به شورای امنیت شکایت نموده .

۱٦ جوزا - جلسات شورای وزرای اتحادیهٔ اروپای غربی که دو روز قبل

در بن انعقاد یافته بود به صور تمو فقیت آمیزی خاتمه یافته است .

یکی از علایم موفقیت جلسا ت این اتحادیه آنست که برا ی اولین بار پس از پانزده ماه فرانسه بار دیگر در جلسا ت آتی اشترا ك ورزیده بود .

۱۸ جوزا ـ مذاکرا ت نما یند گـــا ن جمهوریت اتحادی آلما ن وپولند در بارهٔ بهبود منا سبات دو کشور در بن آغـــا ز گردیده است .

مهمترین موضوعی که در این مذا کـرا ت مطر ح بحث قرار میگیرد وضع آینده خط سر حد ی او در نا یسی میباشد که پس از جنگ عمو می دو م شکل خط سر حد ی بین آلمان شر قی وپولند را به خود گرفته است.

۱۹ جوزا ـ وزرای دفا ع هشت کشـور عضو پیما ن اتلس موافقه نموده اندتافعالیت های خود را برای بهبود وضع سترا تیژیکی اروپا ی غربی تنظیم نمایند .

* یـك کا نگر س بین ا لمللی گــا ز در تالار کنفرانسها ی قصر کر ملن بـه اشترا ك پنج هزار متخصص از پنجاه کشور افتتاح شد .

۲۰ جوزا ـ رادیو عما ن اعلام داشت که ملك حسین پادشاه اردن یا سر عر فا ت رهبر موسسهٔ آزادی فلسطین ورهبرا ن عراق در مورد متارکه جنگ بین قوای نظا مـــی اردن و مبارز ین مو سسهٔ آزادی فلسطین به توافق کامل نایل شدند .

* ـ او تـانت سر مـنشی مــو سسهٔ ملل متحد از فعا لیت های موسسهٔ بین المللی هوا بازی ملکی در بارهٔ جلو گیر ی ازربودن طیارا ت غیر نظامی حمایت نموده است .

۲۲ جوزا ـ ملك حسین پادشاه اردن به سلسلهٔ عملی ساختن تقا ضا ها ی موسسات کو ماندو یی عربی دو نفر از شخصیت های برجستهٔ نظا می آن کشور را که جنرا ل شریف ناصر جمیل قو ماندان عمو می قوای مسلح اردن نیز در آن جمله شامل میباشد از وظایف شا ن برطر ف نموده و امـــور مربوط به قوای مسلح اردن را شخصا بـه عهده گرفت .

۲۳ جوزا ـ بهجت طلهو نی صدرا عظم اردن تشکیل کمیته مشتر ك ارد ن وفلسطین را اعلام نمود این کمیسیو ن ماموریت دارد که آنچه را عملیا ت تحریك آمیز در ارد ن خوانده شده کنترو ل نموده واز اوضـا ع مراقبت کند .

۲۴ جوزا ـ جمال عبدالناصـــر رئیـــس جمهوریت عربی متحد از تما م کشور ها ی عربی تقاضا کرد تا در مبارزه با اسرائیل با جمهوریت عربی متحد . متحد شوند .

وی طی بیانیهٔ ضمنا از مرد م جمهور یت عربی متحد تقاضا کرد تا خود را برا ی هر گونه پیشا مد سوء آماده نمایند .

* ـ لئونید بریژنیف سر منشی کمیتهٔ مرکزی حزب کمو نست اتحاد شورو ی تاکید کرد که اتحاد شوروی یك روش ثا بـت انکشا ف مناسبا ت مود ت و دوســـتی را با جنبش آزادی خوا هی ملی تعقیب نموده اســت .

۲۵ جوزا ـ حکو مت الجزایر چارشرکت نفت خار جی را که به ایا لات متحدهٔ امریکا جمهوریت اتحادی المان ، انگلستا ن وایتالیا تعلق داشت واز سالها باینطر ف درالجزایر مشغول فعالیت بودند ملی ساخته است .

حکومت الجزایر از سا ل ۱۹۶۷ باینطرف که اسرائیل کشور های عربی را مورد حمله قرار داد تاکنون تما م شرکت های نفت خار جی را که در آنکشور فعا لیت میکردند ملی ساخته است .

۲۶ جوزا ـ اولو ف پالمی صدراعظـــم سویدن برای مذاکره با اولیا ی اموراتحاد شوروی به مسکو وارد شد .

این اولین بار یست اولو ف پالمی به حیث صدراعظم سوید ن از اتحاد شوروی دید ن میکـــند .

* ـ ویلی برانت صدراعظم جمهور یت اتحادی آلما ن اظهار داشت که نتا یـــج انتخابا ت روز یکشنبه گذشته سه ایا لت آنکشور به هیچ وجه نمایندهٔ عدم رضائیت مردم جمهوریت اتحادی آلما ن با سیا ست حکو مت وی که می خوا هد با کشور های اروپا ی شر قی مناسبات نزدیکتری برقرار کند. نمیباشد .

۲۷ جوزا ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا بیانیهٔ را که از مدتها باینطرف ا نتظار میر فت در مو ر د و ضع

اقتصادی آنکشور ایراد نماید ایراد نموده گفت که اقتصادیات ایالات متحدهٔ امریکا نسبت به هر وقت دیگر در ایام صلح استحکام دارد .

۲۸ جوزا ــ کانگرس امریکا لایحهٔ را به تصویب رسانید که به موجب آن سن‌قانونی رای دهی از ۲۱ سال به ۱۸ سال تقلیل داده شد .

۲۹ جوزا ــ در انتخابات پارلمانی انگلستان موفقیت کامل نصیب حزب محافظه کار گردیده و ادوارد هیت لیدر آن حزب از جانب ملکهٔ انگلستان مامور تشکیل کابینه گردید .

۳۰ جوزا ــ اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد که قرار بود برای مذاکره باهرالد ویلسن صدراعظم سابق انگلستان به‌لندن مسافرت نماید از مسافرت به انگلستان منصرف گردیده است .

قبلا قرار بود سر منشی موسسهٔ ملل‌متحد پس از ختم مذاکرات خود با اولیای امور اتحاد شوروی از طریق لندن به نیویارك مراجعت نموده ودر لندن با صدراعظم انگلستان مذاکراتی انجام بدهد ولی شکست حزب کارگر و موفقیت حزب‌محافظه کار در انگلستان سبب شده که سرمنشی موسسه ملل متحد با توافق حکومت جدید انگلستان فعلا از مسافرت به لندن منصرف گردد .

۳۱ جوزا ــ اوتانت سر منشی ملل‌متحد از مسکو وارد نیویارك گردید واز نتایج مذاکراتش با مقامات شوروی حین‌اقامت پنج روزه در مسکو اظهار رضا ئیت نمود .

* ــ دکتور سوکارنو سابق رئیس‌جمهور اندونیزیا در اثر مریضی که از چندی‌عاید حالش بود به عمر شصت ونه سالگی دریکی از شفاخانه های جاگارتا وفات نموددوکتور سکارنو بیست‌و دو سال تمام به حیث رئیس جمهور آنکشور انجام وظیفه نموده است .

اول سرطان ــ کنفرانس وزراء خارجهٔ کشور های عضو پیمان وارسا دربوداپست خاتمه یافته است .

در این کنفرانس که دو روز به طول انجامید وزراء خارجهٔ اتحاد شوروی ، مجارستان ، چکوسلواکیا ، رومانیا ،آلمان شرقی ، پولند وبلغاریا اشتراك داشته و در کنفرانس مذکور بیشتر از همه دربارهٔ مسایل مربوط به امنیت اروپابحث‌شده‌است.

۲سرطان ــ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا لــوایحی‌را امضاء نمود که به موجب آن اشخاصیکه هژده سال عمر داشته باشند نیز در انتخابات درایالات متحدهٔ امریکا حصه گرفته می توانند .

۳ سرطان ــ قوای بحری ایالات متحدهٔ امریکا دو صدو هفتادو سه کشتی کوچك جنگی متعلق به قوای بحری آنکشور را به مقامات مربوطه ویتنام جنوبی تسلیم‌دادند.

هدف واگذاری این کشتی های کوچك‌از طرف قوای بحری ایالات متحده امریکا به ویتنام جنوبی عملی ساختن پروگرامهایی میباشد که حکومت ایالات متحدهٔ امریکا به منظور ویتنامی ساختن جنگهای ویتنام طرح نموده است .

٤ سرطان ــ حکومت چکوسلواکیاالکساندر دوبچك را از پست فعلی وی به حیث سفیر آنکشور در انقره بر طرف نموده است .

٥ سرطان ــ اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد از تمام کشور های جهان تقاضا نموده تا به منظور خاتمه دادن به جنگهای شرق میانه و هند چین به هر اقدام‌مقتضی دست بزنند .

وی طی‌بیانیهٔ به مناسبت بیست‌و پنجمین سالگرهٔ تاسیس موسسهٔ ملل متحد اظهار امید نموده که کشور های مختلف جهان روی دلایل مذهبی نژادی و ایدیالوژی یکی از قتل و کشتار یکدیگر خود داری نمایند .

٦ سرطان ــ مقامات فرانسوی بیك انفجار آزمایشی دیگر در مناطق جنوبی بحرالکاهل دست زدند .

از ماه می گذشته که سلسله جدید انفجارات آزمایشی فرانسه در ین مناطق شروع گردیده این چهارمین انفجار آزمایشی اسلحه اتومی آنکشور بوده است .

۷ سرطان ــ یك کنفرانس بین المللی برای مقابله با سیاست استعماری پرتگال در روم افتتاح گردید .

در این کنفرانس دو صد نفر نمایندهٔ چهل کشور مختلف جهان اشتراك داشته

و کنفرانس مذکور از طرف بعضی از احزاب سیاسی ایتالیا انعقاد یافته است .

۸ سرطان – جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد جهت یک باز دید دوستانه از اتحاد شوروی بنا به دعوت کمیتهٔ مرکزی حزب کمونیست هیئت رئیسهٔ شورای عالی و حکومت اتحاد شوروی به مسکو مواصلت کرد .

۹ سرطان – سر الک د کلکس‌هیوم وزیر خارجهٔ انگلستان از قدرتهای کمونستی تقاضا کرد تا با غرب در حل معضلات شرق میانه و هندچین وآنچه راوی رکود اروپایی خوانده همکاری کنند .

۱۰ سرطان – جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد نیز به مذاکرات خود با اولیای امور اتحاد شوروی ادامه داد .

وی بانیکولای پودگورنی صدر هیأت رئیسه شورای عالی والکسی کاسیگین صدراعظم اتحاد شوروی بار دیگر ملاقات وبا آنها در بارهٔ اوضاع فعلی شرق‌میانه مذاکره نمود .

۱۲ سرطان – ژورژ پومپیدو رئیس جمهور فرانسه در بن باویلی برانت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان ملاقات وباوی در باره تمام مسایل مورد علاقه دو کشور مذاکره کرد .

درین ملاقات ژورژ پومپیدو وویلی‌برانت بیشتر از همه در بارهٔ امنیت اروپا وروابط شرق وغرب به مذاکره پرداختند .

۱۳ سرطان – ژورژپومپیدو رئیس‌جمهور فرانسه به ویلی برانت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان اطمینان داده که حکومت فرانسه از سیاست حکومت فعلی‌جمهوریت اتحادی آلمان در مورد بهبود مناسبات آن کشور با ممالك اروپای شرقی حمایت‌دارد.

۱٤ سرطان – طیارات بم افگن نوع‌بی ۵۲ امریکایی پایگاه های استحکامی دیپو های اسلحه و مهمات نظامی ویتکانگها را در ایالت کوانگ تری وپراگ لانگ‌بمباری نموده و مورد آتشباری قرار دادند .

۱۵ سرطان – یك‌هیئت عالیرتبه اتحاد شوروی تحت رهبری الکسی کاسیگین صدراعظم آنکشور برای امضاء معاهده‌دوستی و همکاری متقابله به بخارست مرکزرومانیا وارد گردید .

۱٦ سرطان – مارینو رومور صدراعظم ایتالیا استعفاء کابینهٔ ائتلافی چار حزبی خود را به جوزف ساراگات رئیس جمهور آن کشور تقدیم کرد .

۱۹ سرطان – شورای اقتصادی‌واجتماعی موسسهٔ ملل متحد فیصله نامهٔ را به‌تصویب رسانید که در آن تقاضا شده بود به‌پروگرام انکشافی موسسهٔ ملل متحد جهت مساعدت به حکومت پیرو کمك های بیشتری صورت بگیرد .

۲۰ سرطان – رهبران اتحاد شوروی و جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی که دوازده روز قبل به مسکو مواصلت‌کرده بودند به این امر موافقت کردند که پیشنهاد اخیر صلح ایالات متحدهٔ امریکا قابل‌قبول است .

* – ساراگات رئیس جمهور ایتالیا از اندرو تی یکی از شخصیت های برجستهٔ حزب دیموکرات مسیحی آنکشور تقاضای تشکیل کابینهٔ جدیدی را نموده است .

۲۱ سرطان – اتحاد شوروی تاکید کرده است که به حمایت نظامی وسیاسی اش از جمهوریت عربی متحد باوجود پیچیدگی‌معضلهٔ شرق میانه واثرات آن دوام بدهد .

۲۲ سرطان – اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد نسبت به پیشنهاد های که گفته میشود از طرف ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی در بارهٔ حل بحرانهای‌شرق میانه طرح گردیده ابراز خوشبینی نموده است .

۲۳ سرطان – چهار صدو هفتادوهشتمین جلسهٔ کمیتهٔ بین المللی خلع سلاح درژنیو برای غور در بارهٔ مسایل مربوطه در ژنیو تشکیل گردید .

۲٤ سرطان – سران جمهوریت عربی متحد و اتحاد شوروی موافقه کرده اند که باید برای خاتمه دادن به بحرانهای شرق میانه طرق حل سیاسی بر اساس فیصله نامه سال ۱۹٦۷ شورای امنیت پیدا گردد .

اخبار جهان

* ـ نیکولای پودگورنی مجدداً به حیث صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی انتخاب گردید .

۲۶ سرطان ـ جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد و سران حکومتی اتحاد شوروی گفته اند که از مساعی موسسهٔ ملل متحد برای حل سیاسی بحرانهای شرق میانه حمایت کاملی دارد .

۲۷ سرطان ـ جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد به یك سلسله مشوره با مشاورین خود در بارهٔ نتایج مسافرت اخیر خود به مسکو شروع نموده است .

۲۸ سرطان ـ سفرای ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان وفرانسه در برلین بار دیگر کنفرانسی برای غور در بارهٔ اوضاع برلین تشکیل دادند .

۲۹ سرطان ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا دریك کنفرانس مطبوعاتی گفت امریکا مثل اتحاد شوروی نگران است که از هرگونه برخورد در آسیا وشرق میانه خود داری کند .

۳۰ سرطان ـ بند بزرگ و عالی تولید برق جمهوریت عربی متحددراسوان واقع نیل علیا با ظرفیت کامل شروع بکارکرد.

اول اسد ـ تغییراتیکه در کابینهٔ سودان بعمل آمد پنج وزیر وظایف شانرا از دست دادند . جعفرالنمیری رئیس دولت سودان طبق این تغییرات در عین زمان به حیث صدراعظم ووزیر خارجه نیز کار خواهدکرد.

ابوبکر عواد الله صدراعظم سابق بحیث معاون رئیس شورای عالی دولت ووزیر عدلیه مقرر شده است .

۳ اسد ـ مقامات انتظامی لیبیا بهکشف وخنثی نمودن یك توطئهٔ دیگرموفق شده‌اند.

جنرال قذافی رئیس دولت لیبیا تاریخ کشف این توطئه را ذکر نکرده ولی گفته که یازده نفر به اتهام دست داشتن در آن دستگیر شده اند .

٤ اسد ـ والتر شیل وزیر خارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان برای مذاکره با اندری گرومیکو وزیر خارجهٔ اتحاد شوروی به مسکو وارد شد .

۵ اسد ـ جمال عبدالناصررئیس‌جمهوریت عربی متحد به کانگرس اتحادیهٔ سوسیالیست عرب گفت که ما خواهان صلح هستیم اما استقرار صلح بعید است ما جنگ‌نمیخواهیم اما جنگ ما را احاطه کرده است .

وی گفت ما برای دفاع از حق و عدالت باتمام خطر هامقابله خواهیم کرد .

۶ اسد ـ حکومت نکسن بعد از این از انعقاد قرار داد های دفاعی که مصرف گزافی را پیش تر از مبالغ پیشبینی شده حکومت ایجاب کند امتناع می ورزد .

۷ اسد ـ تامس پین رئیس‌ادارهٔ‌فضانوردی ملی ایالات متحده، امریکا از وظیفهٔ اش استعفاً داده است .

۸ اسد ـ تعداد تلف شدگان زلزلهٔ‌اخیر در قسمت شمال شرق ایران رسماً(۱۷۵) نفر اعلام گردید در حالیکه تعداد مجروحین ٤۵۰ نفر راپور داده شده است .

جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران گفت اکثر اجساد مردگان بعدا درمخروبه های قریه ها و دهاتیکه از راه چپ بوده ودر کوهستان ها واقع اند بدست آمد .

۹ اسد ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا نسبت به قبولی‌پلان های صلح آنکشور از طرف اسرائیل اظهار خوشی نموده است .

۱۰ اسد ـ الکسی کاسیگین صدراعظم اتحاد شوروی از ایالات متحدهٔ امریکا انگلستان و فرانسه تقاضا نموده تا وجود سرحدات موجودهٔ اروپائی را به رسمیت بشناسند .

*ـ صالح بوسیر وزیر خارجهٔ لیبیا والدو مورو وزیر خارجهٔ ایتالیا در بیروت دربارهٔ مناسبات دو کشور به مذاکره پرداختند .

۱۱ ـ اسد ـ کلنل معمر القذافی رئیس دولت لیبیا بصورت غیر مترقبه وارد قاهره گردید با جمال عبدالناصر رئیس جمهور و سایر رهبران جمهوریت عربی متحد ملاقات کرد و معلوم میشود که مامورین عالیرتبه جمهوریت عربی متحد مامور شده اند راجع به مشکلات در مورد کنفرانس مجوزه سران کشور های عربی و آنهائیکه در صف اول مبارزه با اسرائیل

قرار دارند مذا کره کنند .

۱۲ اسد ــ حکو مت لبنان رسما حمایت خودرا از پلان های صلح ایالات متحده ٔ امریکا در مورد شرق میانه ا علام داشت .

۱۳ اسد ــ حکو مت لیبیا حما یت کامل خودرا از جمهو ر یت عربی متحد مجددا تاکید کرد .

در یك ا علامیهٔ حکو مت لیبیا که پس‌از تشکیل جلسهٔ فوق ا لعاده کا بینهٔ آنکشور پس از باز گشت قذافی از قا هره را جع به شرق میانه صادر گردیده علا و تاگفته شده که حکو مت لیبیا به دادن ا سلحه و پول به جنبش گریلا های ا لفتح ا دا مه خواهد داد .

۱٤ ا سد ــ وزرای خارجه کینیا ، یو گندا ، زمبیا و تانزا نیا کنفرانس دوروزهٔ خودرا دربارهٔ مسایل مربوط به ا مکان‌فروش اسلحه از طرف ا نگلستان برای ا فر یقا جنو بی در نایر و بی خا تمه دادند .

۱٦ ا سد ــ وا لترشیل و زیر خارجهٔ جمهو ریت ا تحادی ا لمان واندری گرومیکو وزیر خارجهٔ ا تحاد شوروی طی مراسم مختصری در قصر سپیرو دو نو کادرپایان مذاکرات یازده روزهٔ شان متن پیمان عد م تعر ض را نشانی کردند .

۱۷ ا سد ــ د کتور گونار یارنگ‌نمایندهٔ مخصو ص مو سسهٔ ملل متحد در شرق‌میانه درنیو یارك بصورت جداگانه با نما یند گان جمهو ریت عر بی متحد، اردن و اسرائیل دربارهٔ مسایل مربوط به شرق میانه به مذاکره پر دا خت .

۱۸ ا سد ــ و یلی برانت صدراعظم جمهو ریت ا تحادی آلمان و الکسی کا سیگین صدر ا عظم ا تحاد شوروی معا هده عـد م تعر ض بین دو کشور را روز چهار شنبه در مسکو ا مضاء نمودند .

۱۹ ا سد ــ جمال عبدالناصر ر ئیس جمهوریت عربی متحد با عدهٔ از مشاو رین سیا سی و نظا می خود دربارهٔ او ضا ع شرق میانه به مذا کره پر دا خت .

روز نا مهٔ الاهـرام منتشرهٔ قا هـر ه می نو یسد که درین جلسه علاوه‌برسایرین محمود ریاضی و زیر خارجه محمد حسنین هیکل و زیر ارشاد ملی و دو کتور محمد حسن ا لز یات ر ئیس هیئت نما یند گی جمهو ریت عربی متحد در موسسهٔ ملل متحد نیز ا شتراك و ر زیده بودند .

۲۰ ا سد ــ و یلی برانت صد ر اعظم جمهوریت ا تحا دی آلما ن برای ا مضا ی معا هده عدم تعرض بین ا تحاد شو ر و ی و جمهو ریت ا تحادی آلمان وارد مسکو شد .

۲۱ ا سد ــ جمهو ریت ا تحادی آلمان واتحاد شوروی معا هدهٔ تحریم ا ستعما ل قوه و ا حترام سر حدات مو جوده دراروپا را با مضاء ر سا نیدند .

۲۲ ا سد ــ یك مقام عا لیرتبه قوا ی ایالات متحده ا مریکا ا علام نموده که د ر چند سال ا خیر منا صفه پا یگاه هـا ی نظا می آنکشور در خارج بر چیده شد ه ا ست .

۲٤ ا سد ــ دا نشمندان چهل و پنـج کشور مختلف بشمول ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی از حکو مات کشور هـا ی مختلف جهان تقا ضا نموده اند تاا ز توسل به جنگ بیالوژیکی خود داری نـما یند .

۲۵ ا سد ــ جنرال سو هار تو رئیس جمهور ا ندو نیز یا اظـهار داشت کـه سیاست خارجی حکو مت وی کما فی‌السابق آزادانه و فعال بوده و هدف اصلی سیاست خارجی حکو مت ا ندو نیز یا تز ئید همکاری با کشور های غیر منسلك میبا شد .

۲٦ ا سد ــ ملك حسین پادشاه اردن قوماندانی تمام عساکر خارجی عر بی ر ا که در اردن متمر کز ا ند بد ست خـو د گرفت و طبق ا ظهار نا ظرین این حر کت وی تشنج را بین اردن و عراق ز یادخواهد سا خت .

۲۷ اسد ــ سلیمان فرا نجیه و ز یـر اقتصاد لبنان بحیث ر ئیس جمهور جد ید آنکشور ا نتخاب گردید .

وی عو ض شارل حلو ر ئیس جـمهو ر فعلی لبنان از طرف ا عضای مجلس‌نمایندگان لبنان به این و ظیفه ا نتخاب گر د ید ه است .

* ــ سنـا تـو ر ا د و ا رد کنید ی طی بیانیهٔ مصرو فیت ایالات متحدهٔ ا مریکا را در جنگ و یتنام تقبیح نموده گفت عدم

اشغال دیگر کشور های جنوب شرق آسیا درین جنگ نشان داد که آنها جنگ مذکور را بحیث یك تهدید بزرگ برای صلح نمی شمارند .

۲۸ اسد - هفت عضو کمیتهٔ مخصوص موسسهٔ ملل متحد برای از بین بردن استعمار پیشنهاد نمودند از حکومت انگلستان تقاضا شود تا برای خاتمه‌دادن فوری به رژیم اقلیت سفید پوست رودیشیا از قوه کار بگیرد .

مسوده فیصله نامه درین زمینه ازطرف نمایندگان افغانستان ، هند ، عراق ، سیرا لیون ، سوریه ، تانزانیا و یوگوسلاویا تهیه گردیده است .

۲۹ اسد - مجلس سنای ایالات متحدهٔ امریکا با اکثریت آراء فیصله کرد که حکومت آنکشور از دادن کمکهای مالی به‌عساکر متحدین ایالات متحدهٔ امریکا در کمبودیا خود داری نماید .

۳۰ اسد - اعلیحضر تین امپرا تور وامپرا تو ریس جاپان از غرفهٔ افغانستان در نمایشگاه جهانی اکسپو هفتاد دراوساکا دیدن کردند .

اول سنبله - مذاکرات جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد و ملك حسین پادشاه اردن که سه روز قبل در قاهره و سکندریه جریان داشت خاتمه یافته است .

۲ سنبله - کمیتهٔ مخصوص موسسهٔ اتحاد افریقا برای آزادی مناطق تحت اسارت دیگران جلسات خودرا در ادیس آبابا آغاز کرده بود خاتمه داد .

۳ سنبله - کمیتهٔ ضد استعمار موسسهٔ ملل متحد فیصله نامه را بـه تصویب رسانیده که در آن گفته شده با یـد حکومت انگلستان برای‌ازپادر آوردن رژیم متمرد رودیشیا از قوه کار بگیرد . این فیصله نامه قبلا از طرف نمایندگان چند کشور عضو کمیته مذکور بشمول افغانستان به کمیته ضد استعمار موسسه ملل متحد پیش شده بود .

٤ سنبله - کنفرانس وزراء خارجه کشور های عضو موسسهٔ اتحاد افریقا جلسات رسمی خودرا در ادیس ابابا مرکز حبشه آغاز کردند .

٥ سنبله - هواری بومدین رئیس‌دولت الجزایر و جنرال یاکو بوگاوان رئیس دولت نایجیریا به مذاکرات خود رسما درشهر الجزایر آغاز کردند .

٦ سنبله - کمیتهٔ ٢٤ عضوی امحای استعمار ملل متحد ازشعبات اختصاصی و موسسات بین المللی موسسه ملل متحد تقاضا کردند تا هرگونه کمك مادی و معنوی به مبارزین آزادی در افریقای جنوبی داده شود .

۷ سنبله - او تانت سر منشی موسسه ملل متحد در بلگراد با مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا ملاقات کرد .

ملاقات طرفین دو ساعت را دربر گرفته و مسایل مهم بین المللی درین مذاکرات مطرح بحث قرار گرفت .

۹ سنبله - کمیته مخصوص پارلمانی وعدهٔ از شخصیت های دیگر گانا ادوارد اکوفوا دقاضی القضات سابق آنکشور را بحیث رئیس جمهور گانا انتخاب کرد.

۱۱ سنبله - نمایندگان چهار کشور بزرگ یعنی ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان و فرانسه بار دیگر در نیو یارك راجع به اوضاع شرق میانه به مذاکره پرداختند .

* - حکومت عراق تهدید کرده که هر گاه حکومت اردن عملیات را علیه مبارزین فلسطینی در عمان متوقف نسازد عراق مداخله خواهد کرد .

۱۳ سنبله - حکومت ایالات متحدهٔ امریکا از حکومات جمهوریت عربی‌متحد واتحاد شوروی تقاضا نمود، تا اوضاع را درشرق میانه اصلاح نمایند .

۱٤ سنبله - شخصیت های افغانستان پیرو و یوگوسلاویا در راه مسافرت به لوساکاو اشتراك در کنفرانس سران‌کشور های غیر منسلك در روم توقف کوتاهی نمودند .

۱٥ سنبله - ویلی برانت صدر اعظم جمهوریت اتحادی المان برای یك‌بازدید یك روزه از بن به بر لین غربی وارد شد.

۱٦ سنبله - در جلسه کنفرانس وزرای خارجه کشور های غیر منسلك گفته

شد که هر گاه برای خا تمه دادن به‌سیاست تبعیض نژادی در ا فریقا و همچنان خاتمه دادن به استعمار درین منطقه ا قدا ما ت جدی ا تخاذ نگر دد ممکن ا ست ا فریقابیك صحنه خو نین جنگ تبدیل گر د د .

۱۸ سنبله ـ حکو مت جمهو ر یت‌عربی متحد از تصمیم حکو مت ایالات متحدهٔامریکا درباره فروش چند طیاره د یگر جنگی نو ع فانتوم به اسرائیل مورد ا نتقاد قرار دا ده است .

۲۰ سنبله ـ نمایندهٔ اردن در مو سسهٔ ملل متحد ا علام داشت که اسرائیل و آ ن دسته از کشور هائیکه به اسرائیل کـمك مینمایند مسئول عواقب و خیم تا شی ا ز التوای مذاکرات غیر مستقیم بین کشورهای عربی و اسرائیل میبا شند .

۲۱ سنبله ـ جمهو ر یت مـردم چیـن معا هده عدم تعرض را که بین جمهو ر یت اتحادی آلمان و ا تحاد شوروی بإ مضا ء رسیده مورد ا نتقاد قرار داده ا ست .

۲۲ سنبله ـ مو ریس شو مان و ز یر خارجهٔ فرانسه ووانیو لیسکی نین و ز یر خارجهٔ فنلند موا فقتنا مه های کلتو ر ی و مالی رابین دو کشور ا مضاء کردند .

* ـ د ر قـــا هـر ه ا عـــلام شد ه که جا معهٔ عرب عنقریب بار د یگر برای غو ر دربارهٔ او ضاع ار د ن تشکیل جلسه میدهد

۲۳ سنبله ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا که از کنفرانس کشو رهای غیر منسلك لو سا کا به بلگراد مرا جعت کرده گفت کنفرا نس لو ساکا پیش بینی هایی را مبنی بر ا ینکه کنفرا نس مذ کور با نا کا می موا جه خوا هد شد کـــا ذب وانمود کرد .

۲٤ سنبله ـ در عمان ا علام شده کــه بار دیگر بین حکو مت اردن و مبا ر زین عربی دربارهٔ بر قراری اور بند بین طرفین موا فقه حا صل شده ا ست .

۲۵ سنبله ـ در کا بینهٔ لیبیا تغیرا ت مهمی وارد گر دید . بمو جب ا ین تغیرات چهار نفر از افراد غیر نظا می عضو کابینه بشمول بو سیر و زیر خا رجه لیبیا پست های خودرا از دست داده اند .

۲٦ سنبله ـ در اردن یك حکو مت نظامی رویکار آمده و مراسم تحلیف‌رادر حضو ر ملك حسین پـاد شاه اردن بعـمل آورد . حکومت نظا می به عو ض کا بینه غـیـر نظا می ا مور را بد ست گرفت .

۲۷ سنبله ـ حکو مت لیبیا فیصله نموده تا تمام کمك های مالی خو یشرا به اردن به نسبت حملهٔ حکو مت نظا می آ نکشو ر به کو ما ندو های فلسطینی قطع نما ید .

۲۸ سنبله ـ ملك حسین پاد شاه اردن در ا ثر تقا ضای‌جمال عبدالناصر ر ئیس جمهوریت عربی متحد فر مان اور بند ر ا بین قوای حکو متی اردن و کو ماندو ها ی عربی صادر کرد .

۲۹ سنبله ـ یکد سته از قوای بحر ی ایالات متحدهٔ ا مریکا عملیات نظامی خودرا در و یتنام جنوبی خا تمه داد .

* ـ ژ ا ك شا بـــا ن د ا لـمـا س صدراعظم فرانسه در ا نتخابات فر عی در بوردو ، جائیکه وی در آنجا مدت بیست و پنج سال بحیث و کیل و شاروال کارکرده است پیرو زی قا طعی بد ست آ ورد ه است .

۳۰ سنبله ـ حکو مت ا یالات مـتـحد هٔ امریکا این شا یعات را که در روزگذشته عدهٔ از عساکر ا مریکایی به تر کیه منتقل سا خته شده ا ند عاری از حقیقت خوانده است .

اول میزان ـ تون عبدالرزاق صدر اعظم جدید ما لیز یا کا بینهٔ جدید خودرا بـــه پاد شاه آنکشور معر فی نمود . کا بـینهٔ جدید ما لیز یا دا رای بیست و دو عضو میبا شد .

۲ میزان ـ جمهو ریت ا تحادی آ لما ن باردیگر این شایعات را که حکو مت آ ن کشور به حکو مت ا فریقای جنو بی اسلحه ومهمات نظا می تسلیم داده عاری ازحقیقت خوانده ا ست .

۳ میزان ـ مجمع مشو ر تی شو ر ا ی اروپای غربی جلسات خزانی خودرا که‌چندی قبل در شتراسبو ر گ آ غا ز شده بو د خاتمه داد .

٤ میزان ـ ملك حسین پاد شاه ا ر د ن حکومت جدیدی را تحت ر یاست یکنفـر ملکی بنام ا حمد تو قان تشکیل کرد .

ا خبا رجها ن

کا بینهٔ جدید بعو ض حکو مت نظا می می باشد که در شا نز د هم سپتمبر رویکار آ مده بود .

۵ **میزان** ـ کارل شیلر و زیر ا قتصاد جمهو ریت اتحادی آلمان پس از مذاکراتی که در مسکو باسران حکو متی اتحادشوروی انجام داد عازم کیف شد .

۶ **میزان** ـ جمال عبـد ا لنـاصر زعیم بزرگ‌جمهو ریت عربی متحد به عمر پنجاه و دوسالگی در ا ثر سکتهٔ قلبی در قا هره و فات یافته ا ست .

۷ **میزان** ـ مجلس نما یندگان ا مـریکا لا یحهٔ (۱۹۰۰۰) ملیون دالر را بر ا ی تا مینات نظا می که فروش ا سلحه ر ا به اسرائیل جهت ا عادهٔ تا مین توازن قـوا در شر ق میانه ا جازه مید هد به ا کثریت سر شاری به تصو یب ر سا نید .

۸ **میزان** ـ الکسی کا سیگین صدراعظم اتحاد شوروی در قا هره باانور ا لسادا ت کفیل ر یاست جمهو ری جمهو ریت عربی متحد ملا قات کرد .

۹ **میزان** ـ لیو نید بریژنف منشی اول حزب کمو نست ا تحاد شوروی گفت تما م کسا نیکه دا عیه صلح و ا منیت مر د مان را گرامی میدا نند نمی توا نند نسبت بـه او ضاع شرق میانه جز ا حساس اند یشه ونگرانی چیزی دا شته با شند .

۱۰ **میزان** ـ بنا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم یکجا با سران و نما یند گـا ن تقریبا هشتاد کشور د یگر در قـا هر ه در مراسمی ا شتراك نمو د ند که برای‌تشییع و تد فین جنازهٔ جمال عبدالنا صر ر ئیس جمهو ر فقید جمهو ریت عربی متحد برگزار شده بود .

۱۱ **میزان** ـ سلیما ن فر نجیـه رئیس جمهور لبنان ا ستعفای ر شیـد کـرا می صدراعظم و کا بینه ا ش را قبول کرد . اما ا ستعفای کرامی نسبت بحرا نات اردن وفوت جمال عبد الناصر فقید به تعو یـق اندا خته شده بود .

۱۲ **میزان** ـ صائـب سلام یـکـی از صدراعظمان سابق لبنان از طرف سلیما ن فرا نجیه ر ئیس جمهور جدید لبنان مامور تشکیل کابینهٔ جدیدی گر دید .

۱۳ **میزان** ـ هیئات رئیسه‌انجمن‌کمونست های یوگوسلاویا طی جلسه‌ای به ا تفا ق آراء پیشنهاد مار شال تیتو رئیس جمهو ر آنکشور را در مورد ادارهٔ دسته جمعی امور ریاست جمهوری را بتصویب رسا نید .

۱٤ **میزان** ـ ژورژ پو مپـیـدو ر ئیس جمهور فرانسه که مشغول باز دید از اتحاد شوروی میباشد اولین ملاقات خودرا ازجمله سه ملا قا تی که در نـظر دارد بـا سران حکو متی ا تحاد شوروی بنما ید ا نجام داد.

۱۵ **میزان** ـ مجلس‌شورای ملی جمهوریت عربی متحد با اتفاق آراء انور ا لسا دا ت را بحیث ر ئیس جمهور آ یندهٔ آنکشو ر انتخاب کرد .

۱۷ **میزان** ـ حکو مت ایالات متحدهٔ‌امریکا به دو دیپلومات کیو بایی در نیو یا ر ك هدایت داده تا از ا یالات متحدهٔ ا مریکـــا خارج گردند .

۱۸ **میزان** ـ ماه نوره های قوای سه‌گانه بری ، بحری و هوایی کشور هـای عضو پیمان وارسا در قلمرو آلمان شر قی آغاز گردیده ا ست .

۱۹ **میزان** ـ نیکو لای پود گور نی صدر هیئت ر ئیسه شورای عالی ا تحاد شو روی در تا شکند تقلیل تشنجات بین ا لمللی و همکاری های چند جا نبه بین تمام ملل را تقا ضا کرد .

۲۰ **میزان** ـ جلسات مو سسهٔ عـلـمی تعلیمی و کلتوری مو سسهٔ ملل مـتـحـد یو نسکو ر سما درپاریس ا فتتاح‌گردید .

۲۱ **میزان** ـ فار موسا ا علام نمو د که به تعقیب بر قراری روابط د یپلو ما سی بین جمهو ریت مردم چین و کا نادا روابط سیاسی خودرا باکا نا دا قطع میکند .

۲٤ **میزان** ـ مسافرین یك طیـا ره خط هوائی ا تحاد شوروی ا نقره را به قصد مسکو ترك گفتند : ا ین اشخاص که توسط یك طیاره د یگر ا تحاد شوروی مشغو ل پرواز دا خلی آ نکشور بودند در اثر تهدید پیلوت طیاره تو سط دو نفر از مسا فر ین ا جبارا به یکی از میدان های هوائی‌ترکیه پیاده شده بودند .

۲۵ **میزان** ـ انورالسادات ر ئیس جمهور منتخب جمهوریت عـربی متحـد در جلسهٔ

شورای ملی آنکشور برای شروع دورهٔ شش ساله ر یاست جمهو ری خود حلف‌وفاداری یاد کرد .

۲۶ میزان ـ کا وندا ر ئیس جمهورزمبیا لندن را در حالی ترك گفت که بعقیدهٔمحافل مطلع ما موریت وی در مورد منصرف‌ساختن انگلستان از فروش ا سلحه و مهمات‌نظامی به ا فریقا ی جنو بی با عدم مو فقیت‌مواجه گردیده ا ست .

۲۷ میزان ـ ا سا مبلهٔ عمومی ملل متحد بیست و پنجمین دورهٔ ا جلا سیهٔ خو د را بساعت۶و ۱۰ د قیقه شام‌بوقت افغانستا ن در مقر ملل متحد واقع نیو یارك شر و ع کرد .

۲۸ میزان ـ د کتور محمود فو زی وزیر خارجهٔ سابق و مشاور ا مور سیا سی جمال عبدالناصر فقید از طرف ا نور ا لسا دا ت ر ئیس جمهوریت عربی متحد ما مور بـــه تشکیل کا بینهٔ جدیدی شد .

۳۰ میزان ـ نور ا لدین ا لا تاسی رئیس جمهور سو ریه ا ستعفای خودرا به حز ب بر سر ا قتدار بعث تقدیم کر ده ا ست .

سران حزب ا ستعفای او را مورد مطالعه قرار داده واز وی تقا ضا کر دند که تاروز دوشنبه که کا نگرس حزب بعث تشکـیـل جلسه مید هد به و ظیفه خود ادامه د هد .

اول عقرب ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یوگو سلا و یا در پاریس باژورژ پومپیدو ر ئیس جمهور فرانسه ملا قات کرد .

۲ عقرب ـ کشور های عضو ملل متحد ضمن تجلیل بیست‌وپنجمین سال مو سسهٔ ملل متحد پا بندی شانرا به منشور موسسهٔ جهانی ر سما تا کید نموده و عده دادند که به مواد آن به پا بندی خو یش ادامه د هند.

۵ عقرب ـ اندری گـرو میکـو و ز یر خارجهٔ ا تحاد شوروی به مذاکرات خود در بارهٔ مسایل مربوطه در لندن شروع کرد .

۶ عقرب ـ ملك حسین پاد شاه ار د ن وصفی تل یکی از صدراعظمان سا بق آ ن کشور را ما مور تشکیل کا بینه جدیدی نموده ا ست .

و صفی تل پس از ا ستعفای احمدتوقان صدراعظم اردن از طرف ملك حسین ما مور تشکیل کا بینهٔ جدیدی شده ا ست .

این سو مین کا بینه در ظرف ۶ هـفته ا خیر در ار د ن بود و گفته میشود که‌اکثر اعضای کا بینه فعلی بر خلاف کا بینه های گذشته غیر نظا می میبا شد .

۸ عقرب ـ ا ضافه از شصت کشورعضو مو سسهٔ یو نسکو روز هفت عقرب‌پیشنها د راکه تو سط ا فغا نستان و چند کشوردیگر برای قرار دادن ز بان عربی بحیث لسا ن علمی در ا ین موسسه پیش گر دیده بود حمایت کردند .

۹ عقرب ـ نما یند گان ا یالات متحـدهٔ امریکا و ا تحاد شوروی در هلسنگی ملاقات مقد ماتی خودرا دربارهٔ مسئله تحدیداسلحهٔ سترا تیژیکی ا تو می آ غاز نمودند .

۱۰ عقرب ـ وزارت صحیه عر بستـا ن سعودی این راپور ها را عاری از حقیقت خوانده که حکو مت آنکشور نسبت خطر شیوع کو لرا ا مسال به حجاج ا جازه‌ورود به مکه معظمه را نخوا هد داد .

۱۱ عقرب ـ نما یند گان شانزده کشو ر عضو مو سسهٔ ملل متحد تصمیم گرفته‌اند تا تقا ضای خودرا برای عضو یت جمهوریت مردم چین واخراج نما یندهٔ فارمو سا ازین مو سسهٔ جهانی تجدید کنند .

۱۲ عقرب ـ عدهٔ ازنـمـایـنـدگان کشو ر های آ سیایی و ا فریقایی از مو سسهٔ ملل متحد تقا ضا نموده ا ند از ا عضای ا ین مو سسه بخوا هد تا روابط سیاسی‌اقتصادی وتجارتی خودرا با حکو مت ا فـر یقـا ی جنوبی قطع نما یند .

۱۳ عقرب ـ ا نـور ا لسادات ر ئـیس جمهو ریت عربی متحد جنرال معمر القذافی رئیس دو لت لیبیا و جنرال جعفرالنمیری رئیس دو لت سودان کنفرانس خودرا برای غور دربارهٔ تمام مسایل مر بو طه در قاهره آغاز نمودند .

۱۵ عقرب ـ کمیتهٔ قانونی مجمع عمو می موسسهٔ ملل متحد به بحث خود در با ر هٔ اقدا ماتیکه به جلو گیری از ربودن طیا رات منجر شده بتواند آ غاز کرده است .

۱۶ عقرب ـ ژورژ پو مپیدو رئیس‌جمهور فرانسه خاطر نشان نمود تازمانیکه قو ا ی اسرائیل از ارا ضی ا شغا لی عربی خارج نگردیده و پرا بلم فلسطینی حل نگر د د

هیچگونه صلح دوامدار در شرق میانه بوجود نخواهد آمد .

۱۷ عقرب ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد معمر القذافی رئیس دولت لیبیا و جعفر النمیری رئیس دولت سودان با تشکیل یك اتحادیه بین خود موافقه نموده اند .

۱۸ عقرب ـ جنرال شارل دو گول رئیس جمهور سابق فرانسه به عمر ۷۹ سالگی وفات نمود .

* ـ نمایندگان پارلمانی کشور های عضو پیمان اطلس کنفرانسی را برای غور دربارهٔ تمام مسایل مربوطه در هاگ مرکز هالند شروع نمودند .

۱۹ عقرب ـ شورای اعضای پارلمان کشورهای عضو پیمان اطلس شمالی در همین کنفرانس سالانهٔ خودرا در هاگ خاتمه داد .

۲۳ عقرب ـ مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود فیصله نامه را بااکثریت آراء به تصویب رسانید که در آن اعتماد نامه نمایندهٔ افریقای جنوبی درموسسهٔ ملل متحد رد شد .

۲۳ عقرب ـ لیونید بریژنیف سرمنشی حزب کمونیست اتحاد شوروی طی پیامی که انتشار یافت گفته است که مردم اتحاد شوروی با همنوایی عمیق مبارزه را که مردم جمهوریت عربی متحد علیه تجاوز اسرائیل براه انداخته تعقیب میکنند .

۲۴ عقرب ـ دوکتور محمود فوزی صدراعظم جمهوریت عربی متحد استعفای خود واعضای کابینهٔ خودرا به انورالسادات رئیس جمهور آنکشور تقدیم کرد .

انور السادات بلا فاصله از دوکتور محمود فوزی تقاضا کرد تابه تشکیل کابینهٔ جدیدی در آن کشور اقدام نماید .

۲۵ عقرب ـ جعفر النمیری رئیس جمهور سودان طی تغییرات عمده در کابینه آنکشور که در آن سه وزیر را بر کنار کرده است عهدهٔ وزارت پلان را خود شی احراز نموده است .

۲۶ عقرب ـ یکی از کمیته های مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد فیصله نامه ای را در بارهٔ پاك نگهداشتن آبهای ساحلی کشور های مختلف از اسلحهٔ اتومی به تصویب رسانید .

۲۷ عقرب ـ کابینهٔ جدید جمهوریت عربی متحد در حضور انور السادات رئیس جمهور آنکشور مراسم تحلیف را بجاآورده و بلا فاصله بکار آغاز کرد .

کابینه جدید دارای سی و دو عضو میباشد .

۲۹ عقرب ـ صدراعظم المغرب این شایعات را که حکومت آنکشور با دادن پایگاه های نظامی به ایالات متحده امریکا درداخل خاك المغرب موافقه نموده عاری از حقیقت خوانده است .

۳۰ عقرب ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد خواستار آزادی تمام مناطق متعلق به عربها گردیده که اکنون تحت اشغال عساکر اسرائیلی میباشد .

اول قوس ـ انور السادات رئیس جمهوریت متحد عرب تشکیل یك شورای عالی دفاعی ملکی را که دارای شانزده عضو میباشد اعلام نمود .

۲ قوس ـ وزارت کلتور جمهوریت عربی متحد از موسسهٔ یونسکو تقاضانموده تاپنج نفر از مجسمه سازان برجسته خودرا جهت مطالعه پروژه که به یاد بود جمال عبدالناصر تقلید بنا میگردد به قاهره اعزام بدارد .

۳ قوس ـ سفرای چهار کشور بزرگ بار دیگر برای غور دربارهٔ اوضاع برلین کنفرانسی تشکیل دادند .

٤ قوس ـ موسسهٔ ملل متحد درجلسهٔ خود فیصله نامهٔ راکه از طرف بعضی از کشور های بلاك شرقی و بیطرف در بارهٔ کوریا پیش شده بود با اکثریت آراء رد کرد .

۵ قوس ـ دوکتور محمود فوزی صدراعظم جمهوریت عربی متحد اظهار داشت تا زمانیکه اسرائیل از تجاوز بر کشور های عربی خود داری ننماید بروز جنگ در شرق میانه غیر قابل اجتناب خواهد بود .

۶ قوس ـ ایگن بار یکی از مامورین عالیرتبهٔ وزارت خارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان به برلین شرقی وارد شد .

۷ قوس - در عمان ا علا م شده کــه حکومت اردن آ خرین د سته از کو ما ندو های عربی را از محا بس آنکشور آ زا د نموده ا ست .

۱۳ قو س - جمهو ریت عر بی متحـد بار دیگر نسبت به ادامهٔ پرواز طیا ر ا ت اکتشافی ا مریکایی بر فراز کانال سو یز به حکو مت ا یالات متحدهٔ ا مریکا احتجاج نموده ا ست .

۱٤ قو س - جوزف مو بو تو ر ئیس جمهور کانگو کینشا سا کهاخیرا برای یك دورهٔ هفت سالهٔ د یگر بحیث رئیس جمهو ر آنکشور ا نتخاب شده حلف وفاداری یا د کرد .

۱۵ قوس- کمیته مر کزی مو سسهٔ آزادی فلسطین بار د یگر جلسات خودرا بر ا ی غور در بارهٔ تمام مسایل مر بو طه درعمان شروع کرد ..

۱٦ قو س - پیمان مر بوط به عا د ی سا ختن مناسبات بین جمهو ر یت اتحادی المان و پو لیند در وارسا بین ویلیبرانتو سیرا نکو و یچ صدراعظمان د و کشور به ا مضاء ر سید .

۱۷ قو س- نما یند گان ا یالات متحد ۀ امریکا و ا تحاد شوروی بار دیـگر بحث خودرا در بارهٔ تجدید ا سلحهٔ ستراتیژیکی اتو می در هلسنگی ادا مه دادند .

۱۸ قو س - شورای وزرای موسسهٔ اتحاد افریقا جلسات خودرا در لیگا س مـر کز نا یجیر یا آغاز کرد .

۲۰ قــو س - جنرا ل حـافظ ا لا سد صدراعظم سو ریه در قا هره با انورالسادات ر ئیس جـمهـوریت عـربی متحد ر و ی مو ضو عات مورد علا قه ملاقات کرد .

۲۱ قوس - در بلگراد ا عـلام شده که ملا قات مارشال تیـتو ر ئـیس جمهـو ر یوگوسلاویا با پاپ پال ششم رهبر مذهبی کاتو لیك های جهان دروا تیکان منسو خ گردیده ا ست .

۲۲ قو س - کا و ندا ر ئیس جمهو ر زمبیا اعلام نموده که هنوز هم نمی دا ند که در کنفرانس صدراعظمان کشور ها ی عضو کا منو یلت که عنقریب درسنگا پو ر ا نعقاد می یا بد ا شتراك خوا هد و رزید یا نه .

وی قبلا گفته بود که هر گاه حکو مت انگلستان از تصمیم خود در بارهٔ فرو ش اسلحه و مهمات نظا می به ا فریقای جنوبی منصرف نگر دد از شر کت در کنفرا نس صدراعظمان کا منو یلت خود داری خوا هد کرد .

۲۳ قو س - ا تحاد شوروی بار د یگر حمایت خودرا از و یتنام شمــالی ا بـراز داشته واز ا ظهارات ا خیر ریچار د نکسن ر ئیس جمهور ا یالات متحدهٔ ا مریکا انتقاد نموده ا ست .

۲٤ قوس - ملك حسین پاد شاه ا ر د ن به بن وارد شده و مذاکرات خودرا در بارهٔ تمام مسایل مر بو طه با حکو متجمهوریت اتحادی آلمان آ غاز نمود .

۲۵ قوس - مجمع عمومی مو سسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود فیصله نا مهٔ را بــا اکثریت آراء به تصویب ر سانید که د ر آن گفته شده درسال ۱۹۷۳ یك کنفرا نس بین ا لمللی برای تا سیس یك د ستگا ه بین ا لمللی جهت ادارهٔ ا مور مر بو ط به استفاده صلح آ میز از منابع تحت ا بحا ر به نفع تمام بشر یت ا نعقاد یا بد .

۲۷ قوس - ریچارد نکسن ر ئیسجمهور ا یالات متحدهٔ امریکا وادواردهیت صدراعظم انگلستان نیز به مذاکرات خود در با ر ۀ تمام مسایل مورد علا قه ادا مه دا دند .

۲۸ قو س - احمد سکو تو ر ی ر ئیس جمهور گینی از مو سسهٔ ملل متحد تقا ضا نموده تا به آ نکشور در مقابل حملاتاحتمالی عساکر ا جیر خارجی که با کمك عسا کر پر تگالی صورت میگیرد کمك نما ید .

۲۹ قو س - گو مو لکا ر هبر حز بـی پو لیند ازوظیفه خود استعفاء داده وعو ض وی یکی از شخصیت های د یگر پو لیند به نام کیریك ز مام ا مور حزبی آنکشوررا بعهده گرفته ا ست .

۳۰ قوس - تون عبد ا لر زاق صدراعظم مالیز یا اظهار داشت که حکو مت و ی بـا حکو مت جمهو ریت مردم چین تما سهای در بارهٔ مسایل مربوط به بیطرف سا ختن هند چین بر قرار نموده ا ست .

اول جدی ـ ا لکسی کا سیگین صدراعظم اتحاد شوروی به اسرائیل نسبت بهداشتن تو قعات زیادی درقبال حل بحرا نهـا ی شرق میانه ا خطار داده ا ست .

۲ جدی ـ جو زف سیرانکو یچ کـه ا ز و ظیفه ا ش بحیث صدراعظم پو لیندااستعفا داده بود بعو ض وی مارشال مار یـــا ن سپا یخا لسکی بصفت رئیس د و لت آ ن کشور تعیین شد .

۳ جدی ـ علی صبر ی معـــاون رئیس جمهو ریت عربی متحد مذاکرات خـــود را باسران حزبی و حکو متی ا تحاد شورو ی در مسکو خا تمه داده ا ست .

٤ جدی ـ فعا لیت برای جمع آ و ر ی اسلحه و مهمات نظا می بعضی از د ستـه های کو ما ندو های فلسطینی در سراسر ار د ن صور ت گر فت .

۵ جدی ـ طیارات خطو ط هوائی لیبیـا از ا ین پس ا جازه خوا هند دا شت تـا هنگام پرواز ارو پائی خود از میدان هوا ئی مسکو و قلمرو فضائی آن ا ستفاده کنند .

این توافق نتیجه قرار دادی میباشد که بین حکو مات ا تحاد شوروی و لیبیا بامضاء ر سیده ا ست .

٦ جدی ـ پا ر لمان هند در ا ثوتوصیهٔ میر من ا ندارا گاندی صدراعظم آ نکشو ر منحل گر دیده ا ست .

۷ جدی ـ ملو ین لیرد و زیر د فـا ع ایالات متحده ا مریکا بار د یگر از تصمیم کشور های عضو پیمان ا تلس در بـا ر هٔ ازدیاد سهم شانبا خوشی استقبال نمو ده است .

۸ جدی ـ میرمن اندرا گاندی صدراعظم هند ا ظهار داشت که هر گاه تصمیم‌حکومت انگلستان در بارهٔ فروش ا سلحه و مهمات نظا می به ا فریقای جنو بی عملی گـر دد آیندهٔ کا منو یلت به مخا طره خواهدافتاد .

۹ جدی ـ ا نور السادات رئیس‌جمهوریت عربی متحد تا کتیك های ا مریکا را در راه تصنیف دا عیه عربی تقبیح نمود .

۱۰ جدی ـ ا یالات متحدهٔ ا مریکا اخراج نخستین قسمت اسلحهٔ‌کیمیاوی‌خودرادرجزیرهٔ اوکینا وا بتاریخ بیست‌جدی‌شروع‌خواهدنمود و آنرا به جزیرهٔ جا نستن کـه در ۱۳۰۰ کیلو متر جنوب هاوایی وا قع ا ست‌انتقال خوا هد داد .

۱۱ جدی ـ جنرا ل ر ضا عظیمی یـا ور شا هنشاه ایران بحیث و زیر حرب‌و جنرال سنیمعی و زیر حرب بحیث وزیرزرا عـت و نباغلی گودر زی وزیر ز راعت ا یران‌بحیث وزیر مشاور در کا بینهٔ ا یران مقرر شده ا ند .

۱۲ جدی ـ د کتور گو نار یا ر ینگ میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد در شر ق میانه از مسکو به نیو یارك مرا جعت کر د تاز مینه رابرای شروع مجدد مذا کر ا ت غیر مستقیم بین کشور های عربی‌واسرا ئیل فرا هم سا زد .

۱۳ جدی ـ د کتور گو نـار یا ر ینگ میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد فعالیتهای خودرا برای ا مکان شروع مجدد مذا کرا ت غیر مستقیم بین کشور های عر بی‌واسرائیل در نیو یارك آ غاز کرد .

١٤ جدی ـ جمهو ریت عربی متحدرسما باایران روا بط سیـا سی بـر قـر ا ر نمود .

منا سبات سیاسی بین جمهو ریت عربی متحد و ایران در سال ۱۹٦۰ وقتی ازطرف جمهو ریت عر بی متحد قطع گردید کـه حکو مت ایران اسرائیل را بصورت د یفکتو بر سمیت شنا خت .

١٦ جدی ـ او تا نت سر منشی مو سسهٔ ملل متحد برای نخستین بار جوا بهـا ی جمهو ریت عربی متحد ، اردن و ا سرا ئیل را به سوالات مفصل گـو نار یـا ر ینگ نمایندهٔ مخصو ص ملل متحد که به آ نها تقدیم شده بود ا نتشار داد .

۱۸ جدی ـ ا ندری گرو میکو و ز یـر خارجه ا تحاد شوروی به سفارت ا یـالات متحده ا مریکا نسبت به ا نفجاریکه د ر نزدیکی یکی از عمارات متعلق به ا تـحاد شوروی دز وا شنگتن صورت گـر فـته ا حتجاج نموده ا ست .

۱۹ جدی ـ وزرای خارجهٔ یو گو سلاویا و ایران نگرانی شانرا در مورد ا دا مه‌بحران شرق نز د یك و ا شغالی قلمرو های‌عربی تو سط ا سرائیل ابراز دا شتند .

۲۰ جدی — انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد پیامهای فوری در مورد خرابی اوضاع در اردن عنوانی ملک حسین پادشاه اردن و رؤسای جمهور کشور ها ئیکه غرض مطالعه اوضاع اردن در دسمبر گذشته جلسه عالی در قاهره تشکیل داده بودند فرستاده است.

۲۱ جدی — ذوالفقار علی بوتو وزیر خارجۀ سابق پاکستان بر تانیه را ملزم ساخت که میکوشد مسئولیت را در مورد منازعۀ هندو پاکستان بر سر مسئلۀ کشمیر از خود دور کند.

۲۲ جدی — انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد باردیگر سیاست حکومت ایالات متحده امریکا را در مورد شرق میانه مورد انتقاد قرار داده گفت که هیچ قدرتی در جهان جمهوریت عربی متحد را به دادن امتیازاتی به اسرائیل مجبور ساخته نمیتواند.

۲۳ جدی — مجلس نمایندگان اردن از پادشاهان و رؤسای جمهور کشور های عربی تقاضا نموده تا از مبارزه علیه اردن در قبال بحرانهای داخلی آنکشور خودداری نمایند.

* — جمهوریت عربی متحد پلان های جدید حکومت اسرائیل را در بارۀ حل بحرانهای شرق میانه که به دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسۀ ملل متحد در دوران بازدید اخیر وی از تل ابیب بوی تسلیم گردیده رد نموده است.

۲۴ جدی — کنفرانس صدر اعظمان کشور های عضو کامنویلت باشمول سران حکومتی و نمایندگان تمام کشور های عضو در سنگاپور آغاز گردید.

۲۵ جدی — انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد بند عالی اسوان را بر فراز دریای نیل در حالیکه نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسۀ شورای عالی اتحاد شوروی نیز حاضر بود باقطع نوار سبز رنگ افتتاح کرد.

۲۶ جدی — ملک حسین پادشاه اردن اظهار داشت که وی امیدوار است آخرین توافقیکه بین حکومت اردن و موسسه آزادی فلسطین دربارۀ استقرار اوربند در آنکشور حاصل گردیده به مرحلۀ اجرا گذاشته شود.

۲۷ جدی — محافل رسمی در واشنگتن اظهار میدارند که تشدید اخیر بمباران طیارات امریکائی بر مواضع و تاسیسات مرمی های دافع هوائی ویتنام شمالی بمنظور جلوگیری از تقویۀ قوای ویتنام شمالی در کمبودیا میباشد.

۲۸ جدی — جنرال احمد عبدالحلیم رئیس کمیته نظامی عربی در اردن این شایعات را که مقامات حکومتی اردن تمام خانه های عمان و سایر شهر های آنکشور را برای پیدا نمودن کماندو های فلسطینی و اسلحه آنها تلاشی مینمایند عاری از حقیقت خوانده است.

۲۹ جدی — نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسۀ شورایعالی اتحاد شوروی از قاهره به مسکو مراجعت کرد.

۳۰ جدی — وزراء خارجه و دفاع جمهوریت عربی متحد، لیبیا، سودان، و سوریه کنفرانسی را برای مذاکره در بارۀ اختلافات کشور های عربی با اسرائیل در قاهره افتتاح نمودند.

* — سران جمهوریت عربی متحد لیبیا، سودان و سوریه در قاهره کنفرانسی تشکیل دادند. درین کنفرانس راجع به اوضاع کنونی شرق میانه بشمول اوضاع کنونی اردن و همچنان امور مربوط به تشکیل اتحادیه با شرکت این چار کشور عربی بحث شده است.

اول دلو — سران جمهوریت عربی متحد لیبیا، سودان و سوریه کنفرانس خودرا که اخیرا در قاهره تشکیل داده بودند خاتمه داده اند.

۲ دلو — هجدهمین کنفرانس صدراعظمان کامنویلت درسنگاپور خاتمه یافت و پس از نه روز جلسات متشنج بالاخره اعلامیۀ صادر گردیده که در آن تبعیض نژادی تقبیح شده اما به تصمیم هر یک از اعضا مربوط گردیده تا سوال کمک به ممالک کمک کنندۀ رژیم های تبعیض طلب را حل و فصل کنند.

۳ دلو — جمهوریت عربی متحد راپور های جراید بریتانوی را در بارۀ اینکه دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسۀ ملل متحد با پلانهای مربوط

اخبا رجهـا ن

به واگذاری بندر شر م ا لشیخ و قسمتی از شبه جزیرۀ سینا موا فقه دارد عا ر ی از حقیقت خوا نده ا ست .

٤ د لو ـ جو لیو س نایر یری ر ئیس جمهور تا نزا نیا در د هلی جدید ا خطا ر داد در صو ر تیکه بریتا نیا فرو ش سلاح خودرا به ا فریقای جنو بی از سر گیر د کشور های ا فریقا ئی مجبور خوا هـنـد شد از ممالك کمو نستی سلاح بـد ست آ ر ند .

٥ د لو ـ سنا تور و یلیم فو لبرا یت رئیس کمیتۀ روابط خارجی مجلس سنا ی ایالات متحدۀ ا مریکا از عملیات هـوا ئی طیارات ا مریکایی در کمبودیا ا نتقاد نموده ا ست .

٦ دلو ـ شیخ صباح السالم الصـبا ح حکمران کویت ا ستعفای کا بینۀ آ نکشو ر را قبول نموده اما حکمران کویت‌از اعضای کا بینۀ آ نکشور تقا ضا نموده تا ز مـا ن تشکیل کا بینه جدید بو ظیفه خود ا دا مه بد هند .

٧ د لو ـ مذاکرات دو رو ز ۀ ویلی‌برانت صدراعظم جمهو ر یت ا تحا دی المان و ژورژ پو مپیدو ر ئیس جمهور فرا نسه در پاریس خا تمه یا فت .

٨ د لو ـ نما یند گان کشور های عضو دول صادر کـنندۀ نـفت او پك و هـفده شر کت غربی نفتی بار د یگر برای ر فـع ا ختلا فات طر فین در تهران تشکیل جلسه دا دند .

* ـ ایالات متحدۀ امریکا ، ا نگلستان و فرانسه به مقا مات ا تحاد شوروی دربرلین نسبت به موا نعیکه از طرف مقا مـا ت مربو طه آ لمان شر قی بر ر فت و آ مد بین بر لین غربی و جهان خارج وضع‌گردیده احتجاج نموده ا ند .

٩ د لو ـ حکومت ایالات‌متحده ا مریکا بود جۀ سال مالی آ ینده آ نکشور را که حاوی تقریبا دو صد و سی ملیارد دا لـر میبا شد به کا نگرس آ نکشور ارسال نمود.

١٠ د لو ـ حکو مت جمهو ریت ا تحا دی آلمان نسبت به تصمیم حکو مت گینی برای قطع روابط سیاسی از طرف آ نکشور بـا جمهوریت اتحاد ی آلمان ابراز تا سـف نموده و لی متذ کر شد ه که از این عمل حکو مت گینی متعجب نگر دیده ا ست .

١١ دلو ـ زنگ های خطر هـوائی د ر قاهره و ا کثر شهر های د یگر جمهو ریت عربی متحد بحیث یك اقدام آزما یشـی به صدا در آورده شد .

١٢ د لو ـ شورایعالی دفاعی جمهو ر یت عربی متحد که عا لیترین مر جع نظا می و د فاعی آ ن کشور میبا شد در قاهره تشکیل جلسه دادند .

١٣ د لو ـ خطر قطع ارسال نفت‌ازطرف کشور های عضو مو سسه ممالك صا د ر کننده نفت او پك به کشور های ارو پایی غربی نظر به عدم مو فقیت مذا کـر ا ت کنفرانس ا عضای او پك و شر کت ها ی تو لید کنند ۀ نفت در تهران از د یـا د یافته است .

١٤ دلو ـ شا هنشاه ا یران از کشور های تو لید کنندۀ نفت در منطقۀ خلیج‌تقاضا نموده تا نظر به عدم مو فقیت کنفرا نس نفتی تهران ا قدا مات مشترك قا نو نی را برای از د یاد قیمت نفت خام خود ا تخاذ نمایند .

٢١ د لو ـ و یلیم راجرز و زیر خارجۀ ایالات متحدۀ ا مریکا ا ظهار دا شت کـه ایالات متحدۀ ا مریکا ، ا نگلستان وفرانسه مسودۀ قرار دادی را درباره بهبود اوضا ع بر لین به ا تحاد شوروی تسلیم داده اند.

٢٤ د لو ـ معمر ا لقذا فی ر ئیس دولت لیبیا تر میمی را در کابینۀ آنکشور ا علا م کـــرد .

گفته میشود که درین تر میم کا بینه سه و زیر جدید مقرر شده اند .

٢٥ د لو ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا برای مذاکره با سرا ن حکو متی جمهوریت عربی متحد به قا هره وارد شد .

٢٦ د لـو ـ ا نـور ا لسادات ر ئیس جمهور عربی متحد و مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا سه ساعت دربارۀ او ضاع شر ق میانه مذا کره نمودند .

٢٨ د لو ـ حکو مت فرانسه ر ضا ئیت کامل خودرا نسبت به جوا بیکه جمهو ریت عربی متحد به پیشنهاد های ا خیر د کتور

گو نار یا رینگک میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد در مورد شر ق میانه داده ا براز داشته است .

اول حوت : حکو مات جاپان مالیز یا و اندو نیزیا از حکومت ا نگلستان بحیث یکی از رو سای مشترك دو گـانـه کنفرانس بین ا لمللی ژنیو دربارهٔ لاوس تقا ضا نموده تابرای ا عادهٔ صلح در لاوس حفظ تما میت ارضی و بیطرفی لاوس به ا قدا مات مقتضی د ست بز ند .

۲ـ حوت : جمهو ریت عر بی متحد اخطارداده که هر گاه مساعی جدید دو کتور گو نار یا رینگک میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد درشر ق میانه با عدم مو فقیت مواجه گردد بحرانهای شدید د یگری درین منطقه بروز خوا هد کرد .

۳ ـ حوت : جنرال یحیی خان ر ئیس جمهور پا کستان کا بینهٔ غیر نظامی آنکشور را منحل ساخته است ا نحلال کـا بینهٔ پاکستان ناشی از او ضاع سیاسی میباشد که در آ نکشور بو جود آ مده ا ست .

* ـ او ضاع عـمـو مـی د ر د ا کـه مرکز پاکستان شر قی و خیم بوده مقرراتی و ضع و گشت و گذار مردم از طرف شب در داکه و بعضی ازشهر های دیگر پاکستان شرقی تحت قیو داتی قرار داده شده ا ست.

٤ حوت ـ میعاد یکـما ه اور بند بـیـن جمهو ریت عربی متحد و اسرائیل درامتداد کانال سو یز خاتمه یافت . اگر چه جمهوریت عربی متحد قبل از ا ختتام میعاد او ر بند درشرق میانه عساکر خودرا به حال تیارسی در آ ورده بود باا ینهم تا کنون کـــد ا م حادثهٔ در ا متداد کانال سویز ر خ ندا ده است .

* ـ سر ا لك د کلکس هـیوم و ز یر خارجهٔ ا نگلستان دربارهٔ اینکه حکـــو مت آنکشور به حکو مت ا فریقای جنو بی اطلاع داد حا ضر ا ست هفت هلیکو پتر خود را به ا فریقای جنوبی بفرو شد با عکس العمل های مختلفی مواجه گردیده ا ست .

۵ حوت ـ جنرال حافظ الاسد در نتیجه رفراندمی که در سراسر سو ریه بعمل آمد بحیث ر ئیس جمهور جدید آنکشور انتخاب گردید .

* ـ ژورژ پو مپید و ر ئیس جـمـهـور فرانسه ا ظهار داشت که حـکو مـت و ی میخوا هد جوزه جنوب شرق آ سیا منطقهٔ باشد که هر کشور دران سر نو شت خودرا طوریکه خو دش میخوا هد تعیین کـــر د ه بتواند .

٦ حوت ـ شیخ مجیب ا لرحمن ر ئیس حزب عوامی لیگ پاکستان اعلام نموده که حاضر است با جنرال یحیی خان ر ئیس جمهور آنکشور در بارهٔ تمام مسایل مر بو طـــه مذاکره کند .

۷ حو ت ـ اتحاد شوروی به ستاب رایت سکر تر اول سفارت جمهو ریت ا تحاد ی آلمان در مسکو هدایت داده تا هرچه زود تر خاك آنکشور را ترك بگو ید .

۸ حوت ـ جنرال جودت سونای رئیس جمهور ترکیه میکوشد هرچه زودتر به بحرا نها ی سیاسی فعلی آنکشور خاتمه داده شو د از رهبران سیاسی تر کیه تقا ضا نمو د ه تا نظریات خودرا در بارهٔ تشکیل کـا بینـــهٔ جدیدی به ا طلاع وی بر سانند .

۹ حو ت ـ ا نتخابات پارلمانی درسراسر هند آ غاز گردید برای پر کردن پنجصد و هجده چو کی در مجلس شورای ملی هـــند متجاوز از دو هزارو پنجصد نفر ازاعضا ی احزاب مختلف هند خودرا کاندید نموده اند.

* ـ میر من اندرا گاندی صد ر ا عظم هند که در انتخابات عمومی پیروز گر دید آمادهٔ مراسم تحلیف برای تشکیل حکومت جدید گر دید .

۱۰ حوت ـ انورالسادات رئیس جمهوریت عربی متحد در قا هره گفت که برای اولین بار

در مدت بسیار درازی حر کت متین و ثابت
د پیلو ما تیك این کشور مو فق شده‌است
تا د شمن را بیك حالت د فاعی در آورد .

۱۱ حوت ـ پارلمان جدید سوریه بــه
ا کثریت آراء نا مزدی جنرال حا فظالاسد
صدراعظم سوریه را برای ا حراز ر یاست
جمهو ری تصویب کرد .

۱۲ حوت ـ ا کثر شخصیت های ا حزاب
اقلیت در ا سا مبلهٔ ملی پاکستان‌از جنرال
یحیی خان رئیس جمهور آ نکشور تقا ضا
کرده اند ، از شیخ مجیب الرحمن ر ئیس
حزب عوامی لیگ خواستار تشکیل‌یك‌حکومت
مو قتی گر د د .

۱٤ حوت ـ شیخ مجیب ا لرحمن ر هبر
حزب عوامی لیگ درپاکستان شر قی گفت:
قبل ازانکه وی و حزب مذکور بتواند د ر
جلسه اسا مبله ملی در بیست و پنج مارچ
اشتراك نماید باید قانون نظامی در پاکستان
شرقی خاتمه یابد .

۱۷ حوت ـ جنرال حافظ ا لا سدصدراعظم
ووزیر د فاع سو ریه ا ظهار داشت کــه
اسرائیل بدون کمك خارجی کشور هــا ی
عربی را مورد حمله قرار داده نمی تواند .

۱۸ حو ت ـ ملو ین لیرد و زیر د فا ع
ایالات متحدهٔ ا مریکا ا ظهار داشت که آن
کشور با خطرات حملات دو جا نبه مرمی‌های
اتحاد شوروی و جمهو ریت مردم چین مواجه
میبا شد .

۱۹ حوت ـ ا د میرال مورر رئیس کمیتهٔ
لوی د رستیزهای مشترك ایالات متحدهٔامریکا
اظهار داشت که از دیاد قدرت بحری‌اتحاد
شوروی تهدید علیه ا یالات متحده امریکادر
آبهای بین ا لمللی محسوب میگر دد .

۲۰ حوت ـ جنرال مصطفی طلا س معاون
اول وزارت د فاع و لوی د رستیز قو ا ی
مسلح سو ریه ا ظهار داشت که ا کنو ن
برای عربها چارهٔ د یگری جز این نما نده
که به جنگ آزادی خوا هی علیه اسرا ئیل
د ست بز نند .

* ـ ذو الـفقا ر علی بـو تـو ر ئیس
حزب مردم پاکستان ا ظهار دا شت کــه
میخواهد تا به داکه مسافرت نموده و بــا
شیخ مجیب ا لر حمن ر ئیس حزب عوامی
لیگ در بارهٔ مسایل مورد علا قه مذا کر ه
کند .

۲۱ حو ت ـ جنرال حافظ ا لاسدصدراعظم
و وزیر دفاع سوریه برای ا حرا ز لـقب
چهار د همین ر ئیس جمهو ریت سو ر یه
اکثریت شصت و پنج فیصد آراء رابدست
آورد .

۲۲ حو ت ـ حا میان میرمن اندراگاندی
صدراعظم هند بر تعداد حو گی های خو د
[illegible]

دهیواد دمهموخبرونو کرونولوژی

د حمل لومړی — د شاه و لایتمتب دروضی جنډه پهشاندارو مراسمو سره پورته شو ه په دی تر تیب د گل سرخ لرغونی میلــه شروع شوه .

* دکابل منډوی جنډه په خاصو مراسمو سره دمغه منډوی په غولــی کښی لو چــت کړای شوه.

* — صدراعظم ښا غلی نور احمد اعتمادی دنوی کال په مناسبت خپله بیانیه ا پر ا د کړ ه

* افغانی هیئت د عدلیه وزیر پوهنــدوی عبدالستار سیرت په مشری داسلامی هیوادو دوزیرانو په ټولنهکښی دگډون له پاره جدی ته لاړ .

دحمل ۲: — دپښتونستان قــومی مشرانــو دنوی کال په مناسبت د همــایونــی معظم اعلیحضرت اوعلیا حضر تی معظمی ملکی او دافغانستان ټولو خلکوته د مــبارکی پیغــام را استولی دی .

* دافغانی لرغون پیژندونکی هیئت دهډی دشتر په تپهکی د خپلو کیندنو په څلورمه دورهکی دری استوپی او دبــودا د بوشمیــر مجسمو په پیداکولو باندی بریالی شو .

* داطلاعاتو اوکلتور وزارت د انکشافــی پروگرامونو په لړکښی دنوی کال په شروع کیدو سره د لمر دنوی مجلی لــومړی گنــه خپره شوه.

* دآریانا دایرة المعارف وروستی ټــوك په ۱۳۷۷ ارتیکلوکی دچاپ څخه راووت

دحمل ٤ : — دپولیسو د اکــادمی څخــه سږکال شپږتنی ښځی فارغ التحصیلی شوی اودلومړی ځل دپارهیی دپولیسو دصاحبمنصب په حیث په ټولنهکی پهکارشروع وکړله .

د حمل ٥ — صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی د بگرا میو د نسا جی فا بریکه پرا نیستله .

د حمل ۸ — د ا قتصادی عالی شو ر ی لو مړنی غونډه د صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی تر ریاست لاندی د صدارت په ماڼی کښی شروع شوه .

دحمل ۱۰ : — افغانی هیئت په جدهکښی داسلامی هیوادو دخارجه وزیرانو پــه جرگه کښی له گډون کولونه وروسته کــابل تــه راستون شو .

دحمل ۱۲ :— دترین کــوټ اساسی پــل دفوائد عامی دوزیر انجنیر محمد یعقوبلعلی له خوادتیرین کوټ په ښار کښی پرانیستل شو.

د حمل ۱٤ — صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی د هیواد د شمالی او لو یدیځــو سیمو د اداری ، عمرانی او اجتماعیانکشافی چارو د لید لو په غر ض تر غرمی د مخه په لس نیمو بجوډسمنگانو او مزار شریف ولایاتو ته روانشو .

د حمل ۱۹ — صدراعظم ښاغلی ا عتمادی د بلخ په و لایت کښی د خپلی دوه ورځنی استو گنی په موده کښی د مزار شر یف په ښار کښی د یوه سل بستره آ یزعصری هو ټل د جوړ و لو تجو یزو نیو او دفواید عامی و زیر ته یی هدایت و ر کړ .

دحمل ۲۱ — د هیلمند کــلــتو ر ی مرکز داطلاعاتو او کلتور دوزارت دمعیــن ښاغلی محمدخالد روښان له خوا دلشکرگاه په ښار کښی پرانیستل شو اودلومړی ځل له پــاره دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دمسافرت فلم چه دافغان فلم دمؤسسی له خوا تهیــه شویو پکښی وښودل شو .

دحمل ۲۲ — صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی له غرمی نه وروسته د فار یــا ب دولایت د میر منو د ټو لنی د بنسټ ډبره کښیښو د له .

دحمل ۲۳ — دافغا نستا ن اکادمی لومړی غونډه دملی فرهنــگ دساتلو اوپراختــیا او دتحقیقاتی هدفونو دپرمخ بیولو اودتاریخی اجتماعی اوادبی مسئلو دعلمی تحلیلاودملی ژبی پښتو دانکشاف اوتقویی اوددری ژبــی

کورنی خبرونه

دحمایی او روز لو په مقصدداطلاعاتواوکلتور وزارت دمسلکی مجلس د غـړیو په گـډون وشوه .

دحمل ۳۰ : — دمیرمنو ټولنی پـه سالون کښی دډیپلومه میرمنو دفرهنگی او تربیـوی دټولنی دتأسیس له پاره دلومړی ځل لپاره غونډه وشوه .

د حمل ۳۱ — صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی وروسته له ۱۸ و رځنی مسافر ت څخه په لسو بجو او ٤٥ د قیقو کابل ته را و رسید .

* د خـا رجه چـا رو دوزارت‌سیاسی لوی مدیر (دهغه وزارت اوسنی‌سیاسی‌معین) دکتورروان فرهادی چه دیوه هیئت‌په مشری دبیطرفو هیوادو په مقدماتی ټـو لنه کښی دگډون له پـاره دارالسلام تـه تللیٔ بیرتـه کابل ته راستون شو .

د ثور ۱ — صدراعظم ښاغلی نوراحـمد اعتمادی د هیوادشمالی اولویدیځو ولایتونه د خپل مسافرت په پای کښی د با ختر د نماینده د پو ښتنی په ځواب کښی و و یل چه ز موږ اتلس‌ورځنی مسافرت ډیر گټورو او مو ږ مو قع پیدا کړ چه د خپلو خلکو آرزوگانو ، تمنیا تو ، مشکلا تو اوغوښتنو سره په ښه ډول آشنا شو .

* — د لا جـو ر د و د حکا کی دستگاه دکانـو اوصنایعـو د وزیر ښاغلی امان‌الله منصوری له خوا دهغه وزارت په مرکز کښی پرانیستل شوه .

د ثور ۲ — صدراعظم ښاغلی نور ا حمد اعتمادی له غرمی نه مخ کښی د گلخانی په ماڼی‌کښی دمعظم‌ټولواک همایونی اعلیحضرت په حضور شرفیاب شو .

* **دشوروی اتحاد** دوزیرا نو د شو ر ی غړی اودشوروی اتحاد او ا فغانستان‌ددوستی دټو لنی رئیس ښاغلی انتو نوف په‌بلنه‌کابل ته راورسید .

دثور ۳ : — په کابل کښی د عامی روغتیا دمؤسسی دابوعلی سینابلخی په تالار کښی دلینن دزیږیدنی دسلم کال دیادونی دافغانی کمیتی درئیس سناتور عبدالهادی داوی پـه مشری دیادونی مجلس جوړ شوی وو .

دثور ٤ : — دطلوع افغان ورځپاڼه دیـوی سهارنی ورځپاڼی په حیث چـاپ او دټولـو داستفادی و ړ و گر ځیده .

دثور ٥ : — دولسی جرگی د فرهنگی چارو دکمیسیون رئیس او غړیو د بـلـخ کندز اوبغلان په ولایتونو کښی دمـعظم ټولـواک همایونی اعلیحضرت دوروستی مسافرت هغه فلم وکوت‌چه دافغان فلم پـه واسطه تیـار شویدی. همدارنگه دولسی جرگی د فرهنگی چارو دکمیسیون رئیس اوغړیو داطلاعاتو او کلتور دوزیر دکتور محمود حبیبی سره‌وکتل اوداطلاعاتو دوزارت دافغان‌فلم راډیوافغانستان دولتی مطابعو ، خطی کتا بخانه او دسمعی‌او بصری مؤسسی یـی پـه داسی حا ل کښی وکتلی چه دنوموړو مؤسسو د رئیسانوله‌خوا توضیحات ورکول کیدل .

* — درضا کـارو میرمنـو د عالی رئیس والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اثر یوه اندازه دواگانی دکندهار دعامی روغتیـا دآمریت اورضا کارو میرمنو دکمیټی‌له خـوا دکندهار دنارینه وو اوښځو بندیانواومرستون بی‌وزلو ناروغانوته وویشلی شوی .

دثور ٦: — د نساجی یـوه فابریـکه چـه دننگرهار د نساجی سهامی شرکت نومیـږی ددوه ویشتو ملیونو افغانیوپه لو مړ نی‌پانگه دننگرهار دولایت دجلال آباد په ښار کښی پرانستله شوه .

دثور ۱۰ : — دشوروی اتحاد د وزیرانـو دشوری غړی او دشوروی اتحـاد ددوستـی دټولنی رئیس ښاغلی انتونوف اودهغی ټولنی غړی ښاغلی دوریانـکوف چه د افغانستـان اوشوروی اتحاد د دوستی دټولنی په بلنـه یوه هفته پخوا کـابل تـه راغلی وو خپـل هیواد ته لاړل .

دثور ۱۲ : — دصدارت‌عظمی دمشاوردکتور محمدحیدر په مشری دبندیانو په حالاتوباندی دغور هیئت چه ځوموده دمخه دشمالی ولایتو دبندیخانو د چارو د غور له پاره هغی‌خواته تللیٔ دنوموړو ولایتو د بندیخانو په چـارو له غور نه وروسته بیر ته کابل راستون‌شو.

دثور ۱۳ : — د اطلاعاتو اوکلـتور وزیـر دکتور محمودحبیبی له ښاغلی سمال دکاناډا لوی سفیرسره دافغانستان او کاناډا ترمنـځ دکلتوری روابطوپه باره کښی خبری وکړی اوداطلاعاتو اوکلتور دوزارت دوظیفو او کار دڅرنگوالی دمفصل بیانولو په ضمن کښی یی

له‌نوم وړی شخه‌و غوښتل چه په بیلو بیلو ځانگو کښی دفنی پرسونل دروزلو له پاره دکاناډا دحکومت دزیاتی همکاری لاری‌ولټوی.

دثور ۱۴:ـ دوزیرانو عالی غونډی‌دښاری بسونو دانتظام لپاره دخارج څخه د بسونو راوړلو زیاتی آسانتیاوی منظوری کړی .

دثور ۱۵:ـ د روغتیا وزارت سوداگروته اجازه ورکړیده چه ددواگانو جوړولو فابریکی واردی کړی .

دثور ۱۶:ـ دکندهار دولایت داحمدشاه‌بابا دلیسی دنوی ودانی دبنسټ ډبره دهغه ولایت دمستوفی اووکیل ښاغلی نوراحمد ستانکزی په واسطه کیښودله شوه .

دثور ۱۸:ـ دجهانی سره صلیب‌بین‌المللی ورځ دهنری اوعرفانی محفلونو په جوړولو سره دهیواد په مرکز اوولایتو کښی‌ونمانځل شوه.

دثور ۱۹ :ـ دتاشقرغان دښار د سروی اوداشکاشم د ښار جوړولو اوکور جوړول دریاست دفنی هیئتونو له خواچه متخصصا هم پکښی شامل دی شروع شو .

دثور ۲۰ :ـ دمزار شریف له ښار څخ دبدخشان دخواهان دعلاقه داری په لوری دباختر افغان الوتنه دالوتکو لومړنی‌الوتن شروع شوه .

دثور ۲۱:ـ د عوامی نشنل گوندمشر خان عبدالولی خان له خپلی ماندینی میرمن نسیم ولی سره دسترگو دعلاج په غرض دخوورځو له پاره کابل‌ته راورسید .

دثور ۲۳:ـ داسعدآباد اوجلال آباد دلوی سړك په اوږدو ددیوه‌گل د شیلی دپاسه دڅوکی اساسی پل دفواید عامی دوزیرانجنیر محمدیعقوب لعلی په واسطه پرانستل شو.

دثور ۲۴:ـ دکابل اوخوست ترمنځ‌دکریر سیستم په نامه دتیلفون دمزی دغزولو هغه لومړنی ډاکه‌چه د۳۹ملیونو او۵۶۰ زره‌افغانیو په لگښت به بشپړښی دغرمی شخه مخکی په څلورو ژوندوکی د مخابراتو د وزارت دتیلفون اوتیلگراف‌رئیس انجنیرسیدمحمدنسیم علوی په واسطه ودروله شوه .

د ثور ۲۷ ـ دحضرت محمد مصطفی(ص) دزیږیدنی مبارکه ورځ په ټول هیوادکښی ونمانځله شوه .

دثور ۲۸ :ـ داسلام دپیغمبر حضرت سرور کائنات (ص) د نیکمرغی زیږیدنی دورځی په مناسبت یوه اندازه جامی‌دستری محکمی دتجارتی تمیز دعالی دیوان دمرستو دصندوق څخه برابری شوی وی دکابل‌ولایت بندیانوته وویشلی شوی .

دثور ۲۹:ـ دکرنی جهانی بانك‌افغانستان ته دپور اندازه پنځو ملیونو ډالروته زیاته کړه .

* ـ دافغانستان د پستی پنځوس زره ټکټونه په اکسپو ۷۰ کښی دپلورلو له پاره ایښودل شویدی .

دثور ۳۱:ـ دسیدنورمحمدشاه مینی‌دکارتی دجامع جومات دبنسټ ډبره دهغی کارتی په مرکزکښی کیښودل شوه .

دجوزا لو مړی ـ دماهی پرله د ستگا ه څخه دښی استفادی اودهغی دتخنیکی‌مشکلاتو دلری کولو له پاره دکانو اوصنایعو دوزارت اودآلمانی هیئتو ترمنځ موافقـی لاسلیك شو اوتصمیمونه ونیول شو .

دجوزا ۲:ـ دبگرامیو د نساجی دفابریکی دتولیدی ټکرانو بیه دکانو اوصنایعو په وزارتکی تر یولی مجلسو ورروسته تثبیت شوه .

دجوزا ۳:ـ دغزنی دولایت دناورپه دښته کښی دکوشانی دوری یوه کتیبه چه په دریو ژبو ده کشف شویده چه ژب پیژندنی او تاریخی مطالعاتو له مخی ډیر اهمیت لری .

دجوزا ٤:ـ د اطلاعاتو او کلتور دوزارت دانکشافی پروگرامونو په لړکی او درادیو افغانستان دخپرونو څخه دزیاتی گټی‌اخستلو په منظور د پلخمری په و لسوالی‌کی‌دراډیو یوه اخستونکی دستگاه په کار ولویده.

دجوزا ٥:ـ د ځاریو دساری ناروغیو دتشخیص او دهغو پرضد مجادلی په غرض دوترنری دتأسیس له پاره دتخنیکی مرستو موافقه لیك دافغانستان اوشوروی ا تحا د دحکومتو ترمنځ دکرهنی او اوبولگولو په‌وزارت کښی لاسلیك شو .

دجوزا ٦:ـ دگران هیواد دخپلواکی‌دبیرته لاس ته راوستلو د و پنځو سمه کالیزه‌په خاصو مراسمو سره ونمانځل شوه اوپه‌همدی مناسبت په ټول افغا نستان کښی عمومی رخصتی وه.

* ـ دهیواد دخپلواکی د دوپنځوسمی کالیزی مراسم ددلکشا په ماڼی کښی‌په‌خاص ډول په ځای شول .

کو ر نی خبر و نــــه

دجوزا ۸ ــ دوی عامی کتابخانی د بغلا ن اوننگرهار په ولایتونــو کــی تأسیس شوی اوټاکل شویده چه په راتلونکی نژدی‌وخت کی یوه بله عامه کتابخانه هم دغزنی په‌ولایت کی پرانیستله شی .

دجوزا ۹:ــ دکابل پــوهنتون دشرعیاتــو دپوهنځی د شپاړسمی دوری فارغ‌التحصیلان د هغه پو هنځی د ر ئیس پو هندوی‌غلام‌محمد نیازی په واسطه د کــابل پوهنتــون رئیس پوهاند د کتور سیــد عبدالقــادر بهــا تــه معرفی شول .

د جوزا ۱۰ ــ دمیر منو ټولنه دموردمقام دنمانځلو په خاطر د مور په ورځ دکال‌غوره میندی وټاکل شوی .

دجوزا ۱۱:ــ دترکیی دښځو دټولنی‌رئیسه میرمن روزکایا دمیرمنو د ټــولنــی درئیسی په بلنه کابل ته راورسیده .

دجوزا ۱۲:ــ د اوقــافو عالی اداره چــه اساسنامه‌ئی دتیرکال ددلوی په میاشت‌کښی تصویب شویده د عــدلیــه وزیر پوهنــدوی عبدالستار سیرت له خوا په هغه وزارت‌کښی په رسمی ډول پرانیستله شوه .

دجوزا ۱۳:ــ دروغتیا دوزارت د انکشافی پروگرامونو په اساس دپکتیا دولایت‌دارگون دلوی ولسوالی دعامی روغتیــا د آمریت پــه چوکات کی دغانبو یوعصری کلینیك د هغه ځای د ولسوال ښاغلی عبــدالمالك نــاصری په واسطه پرانستل شو .

دجوزا ۱۵:ــ دآسیا دموتر ځغلولودمسابقی دوهم‌سیمینار دملکی هوایی اوتوریزم‌رئیس سردار سلطان محمود غازی په وینــا سره په‌کابل کښی شروع شو .

دجوزا ۱۶ :ــ دموتر ځغلولو د مسابقــی له پاره دآسیایی لویی لاری دکمیټی غونډی چه‌په‌کابل‌هوټل کښی‌دافغانستان، هند، ایران اوپاکستان دنمایندگانو په گډون شروع‌شوی وی پای ته ورسیدی .

دجوزا ۱۷:ــ دننگرهار ناوی دپراختیا په پروژه کښی ۱۱۳۱ هکــتار ځمکه د زیتــون دباغونو دجوړولو دپاره وټاکله شوه .

دجوزا ۱۹:ــ د څارندویــانو د همکارانــو دټولنی داجرائیی دبورد غړی دصدارت دوهم مرستیال اودپوهنی وزیر دکتور عبدالقیوم ته معرفی شول .

دجوزا ۲۶:ــ دزمبیا هیئت د هغه هیــواد دجمهور رئیس کینت کاوندا لیك صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی ته وسپاره .

دجوزا ۲۷:ــ د راډیو افغانستان د نــوی څپی پنځه ویشت کیلواټه دستگاه له غرمــی کښی داطلاعاتو او کلتــور دوزیــر دکتــور محمود حبیبی په واسطه پرانیستله شوه .

دجوزا ۲۸:ــ دتخار دولایــت د محکــمی دریاست دکار ددفتر نوی ودانۍ چه دستری محکمی له بودجی څخه داوولگو افغانیو پــه لگښت جوړه شویده دقرآن کریم دځو آیتو په تلاوت سره پرانیستل شوه .

دسرطان لومړی :ــ یوشمیر بندیانودخپل بند دمودی له څلورو برخونه ددریو برخــو لــه تیرولــو او نورو قانونی شرطونــو لــه بشپړولونه وروسته له مشرو ط خوشی‌کیدو څخه استفاده وکړه .

دسرطان ۲:ــ دلوگر دولایت د آبچکــان پروژی دبنسټ ډبره دکرهڼی او اوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم له خوا دآبچکان په سیمه کښی کښیښودل شوه .

د سر طان ۳ ــ صدراعظم‌ښاغلی‌نوراحمد اعتمادی تر غرمی د مخه په یو و لسو بجو د گلخانی په ما ڼی کښی د معظم ټــولواك همایونی ا علیحضر ت په حضور مشر ف شو .

* ــ د حیر تان د بند ر د نــو ی سر ك لاری په یوسلو دری شپیته کیلو متری‌کښی دخلم دنایب آباد په برخه‌کښی دفواید عامی دوزیر انجنیر محمدیعقوب لعلــی لــه خــوا پرانیستل شو .

دسرطان ٤:ــ دوزیرانوعالی‌مجلس تصویب کړی دی چه د خارجی ا تباعوموټران‌بیله‌بیمی څخه افغانستان ته نشی راننوتلای .

دسرطان ٥:ــ دپوهنی دوزارت په پیشنهاد او دواکمنو مقاماتو په منظوری د پــوهنــی دمدیرانو دلیسو مسلکی ښوونځیودښوونکو دروزنی اولیلیی ښوونځیو له مدیرانو سره دمالی مرستی په غرض داداری ا ضافه‌کاری په مقابل‌کښی ددوو میاشتو معاش اودنوموړو ښوونځیو دمرستیالانو اوسرښوونکو له پاره

ددوی په ټاکل شوی معاش عـلاوه د یـوی میاشتی معاش منظور شو .

دسرطان ٦:ــ دپنجشیردبازارك په کلیکی دیوسلو کورونو د و ګړو د شکلو ۱ و بو دبرابرولو یوه شبکه ددرو سوو دیرشو زرو افغانیو په لګښت پهکار واچول شوه .

دسرطان ۷ :ــ دګردیز اوخوست ترمنځ دلاری په اوږدوکی دځدراڼو دغورکـی پـل دفواید عامی دوزیر انجنیر محمدیعقوبلعلی له خوا پرانستل شو .

دسرطان ۱۰:ــ دوردګو دولایت د تکانـی په سیمهکی د ابرك کان امتحانـی استخراج اواکتشافی کار شروع شو .

دسرطان۱۲ ــ شل عرادیتری بایسکیلونه درضاکار دمیرمنو له خوا د ښار معیوبینوته ورووېشل شوه .

دسرطان ١٤:ــ سر لـه دغی نیټی څخـه دکابل ښار په لس ګونو ناحیوکی د مؤظفو هیئتوله خوامتریك اوزان تطبیق کیږی .

دسرطان ١٥:ــ دښار جـوړولو او کـور جوړولو کورونهچه ښائی سا ختمانیموسسی له خوا جوړ شویدی په سلو دلسو پیشکی ورکولو سره په دوولس کاله قسط پـهپنځه نوی زره افغانی نوی تنوته ورکړل شوه.

دسرطان ١٦:ــ د خـارندوی د همکـارانو دټولنی اجرائیه هیئت داجـراآتو د رپـورټ دوړاندی کولو اوپه افغانستان کښیدخارندوی دفعالیتونو دانکشاف په بارهکښی د خپرواترو له پاره له صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی سره دصدارت په ماڼۍ کښی وکتل.

دسرطان ١٧:ــ دقضاتو څارنوالانواودکابل دامنیه قوماندانی دپولیسو دصاحب منصبانو اوجنایی مامورینو ګډ سیمینارد‌کابل و لایت دمحکمی په سالونکی دکابل والی پوهانـد دکتور عبدالله واحدی له خوا پرانستلشو .

دسرطان ١٩ :ــ دکندهار ښار دبرښنا په شبکهکی پنځه سوه کیلو واټه برښنا زیاته شوی .

دسرطان ۲۰:ــ دکابل دولایت دمستوفیت د٤٩٥ کال دلومړنیو دریو میاشتوپه عایداتوکی د۱۳٤۸ کال ددریو لومړنیو میاشتوپه نسبت اته څلوېښت ملیونه پولکو څلور اتیا زرهدوه سوه اودوولس افغانی او اتیاپوله زیاتوالی راغلی دی .

دسرطان ۲۱ :ــ دفواید عامی وزیرانجنیر محمدیعقوب لعلی له غرمی نـه وروسته پـه رودخاش باندی دجرم دولسوالی نوی پل چه په دی وختوکښی دخلکو اوحکومت پههمکاری جوړ شویدی پرانیست .

دسرطان ۲۲:ــ سږ کال پنځه سوهاواته نوی محصلین دکابل پوهنتوندپوهنځیو څخه فارغ ا لتحصیل شویدی .

دسرطان ۲۳:ــ دروان کال دلومړنیودریو میاشتو په اوږدوکښی دشاتو د مچیو د۸۱٦ کورنیو څخه د ٤٥٠ کوره په اندازه نسل اخیستل شوی دی .

دسرطان ٢٤:ــ افغانی او هندی هیئتونو په بیلوبیلو غونډوکښی د یوه پروتوکـول په لاسلیك کو لو سره موافقه و کړ ه .

دسرطان ۲٥ :ــ دلاهور دلاریڅخه دآریانا افغان هوایی شرکت د(۷۲۷) بوئینګ الوتکی په ذریعه دکابل اوډهلیترمنځ هواییسرویس پرانستل شو .

دسرطان ٢٦:ــ دجوزجان دولایت دسرپل په ولسوالی کی په یوه ټولنهکی دلومړیځل دپاره دټغر جشن ولمانځل شو .

دسرطان ۲۸:ــ دفواید عامی وزیر انجنیر محمدیعقوب لعلی دتالقانو اوخواجه غارترمنځ دنوی سړك جوړولو دکـار د جریان دکتـلو په وخت کښی دشاه روان پـرواله بانـدی دنوموړی سړك دوه پلونه چه ددولتپهبودجه باندی جوړ شوی دی یوپه بل پسیپرانستل.

دسرطان ۲۹:ــ دشیرخان، کلفت،تاشګذر اوتورغونډی د بندرونو له لاری د افغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ دوارداتی اوصادراتی اوترانزیتی مالونو دتحویل ورکولو اوتحویل اخیستلو تړون دتجارت دوزارت په سالونکی دهغه وزارت د بنـدروالی د رئیس ښاغـلی عبدالحفیظ کاکړ او دشوروی اتحاد دبېړیـو د څغلو لو دوزارت د منځنی آ سیـا د بیړیو د څغلولو د ریـاست د مـرستیال ښاغلـی تواروف باریس پاولوویچ له خـوا لاسلیـك شـو .

* ــ دروغتیا دیوه مرکز دبنسټ ډبـره دهرات درضاکارو میرمنو دټولنی د افتخاری رئیس میرمن عابده عنایت سراج له خوادهغه ولایت دامنیه قوماندانی دښځو دمحبسدودانی ترڅنګ کښیښودل شوه .

دسرطان ۳۰:ــ دبندیانو د احوال دغـور

اوپه بندیخانوکی دسمدستی اصلاحاتو لپاره داخله وزارت په‌کابل اوولایتونوکی مشورتی بوردونه جوړ کړل .

داسد لومړی :ــ دفاریاب دولایت‌دمحکمی دریاست درئیس اوغړو اودغه راز دابتدائیه محکمی دقاضی دهستو گنځیودبنسټ د بره دهغه ولایت‌والی محمدابراهیم عباسی‌په‌واسطه کیښودله شوه .

داسد ۲:ــ د اطلاعاتو او کلــتور وزارت دمربوطو ځانگوداجراآتو یولړ مربوطی لایحی دهغه وزارت دمسلکی مجلس له خوا ترتیب اودقانونی مراتبو دتیرولو له کبله مربوطــو مراجعوته سپارلی شوی دی .

داسد ۳:ــ دسترگو دبیرته ژوندی کولو دسازمان کلینیك په دارالامان کی د روغتیا دوزارت دمعین پوهاند دکتور عبدالله عمــر له خوا پرانیستل شو .

داسد ٤:ــ دروغتیا د وزارت دانــکشافی پروگرامونو په اساس داکسریز دنوی‌دستگاه د مجهز لابراتواروډفنی‌پرسونلو په‌بشپړیدلو سره دفراه دولایت ملکی روغتون د وقایوی اومعالجوی طب دخدمتونو دپراختیا له پــاره تیار شوی دی .

داسد ٦:ــ په مرکز اوولایتونو کی‌دصناعتی څوارلسو نوو پروژو جــوړول څه د پــاسه دځلور اتیا ملیونو افغانیو دلومړنی پانــگی په اچو لو سره او څه دپاسه دیوسلواوه‌نوی ملیونو افغانیو دانتهایی پانــگی په اچولــو سره دکمیټی په هغی غونډه‌کی منظور شوچه دتجارت دوزارت په سالون‌کی جوړه‌شوی وه.

داسد ۷:ــ دمالیی دوزیر دکتور محمدامان په واسطه دمرکزی سیلو د دوهمی ژرنــدی پروژه پرانیستله شوه .

داسد ۹:ــ دوزیرانــو غــونډی د پروژو دترتیبولو اوبرابرولو دڅیړنی د پــاره دیوی مرکز هستنی جوړول تصویب کړ .

داسد ۱۰ ــ صدراعظم ښاغلی نور احمد له غر می نه مخ کښی په اته بجو او ٤٥ د قیقو د ځینو مرکزی و لایاتو د لید لولپاره هغی خواته لاړ .

داسد ۱۱:ــ دخارجــی اتباعو د مــوټرو داجباری بیمی دمقرراتو په نافذ کیدلو سره ټول خارجیان مکلف دی‌چه افغــانستان تــه راداخلیږی دمالی اوجسمی‌زیانونو په‌مقابل‌کی چه ددوی دموټر چلولو له درکه دریم سړی‌ته دتصادم په وخت کــی پیښیږی باید خپــل موټرونه بیمه کړی .

داسد ۱۳:ــ دوزیرانو عالی مجلس‌دقبالو اودغیر منقولو املاکو دسندونو دوکتــل شو په باره کښی دخلکو دسرگردانی دلری کولو اودآسانتیاؤ دبرابرولو لــه پاره په خپلــه وروستی غونډه کښی فیصله کــړیده چــه د غیر منقولواملاکوسندونه‌دی‌دلازم تصدیقونو داخیستلو له پاره په مــرکز کښی یــوازی په مربوط ناحیه کښی د جــوړونــو ځانــگی دښاروالی ذاتیه ځانگی د مستوفیت دوارداتو اوتحصیلی ځانگو اوداملاکو مربوطی ځانگی‌ته اوپه محلاتوکښی داملاکو مالیی اوښاروالــی ځانگوته واستــول شی او دنور تصدیقولــه غوښتلو څخه صرف نظر وشی .

داسد ۱٤:ــ په لوگرکی د یونیم ملیونو افغا نیو په لو مړنی‌پانگه‌دمولینامحمدیعقوب چرخی په نامه دمیوی‌یوشرکت پرانیستل‌شو.

داسد ۱٦:ــ دبــدخشان دولایت د درواز دولسوالی دجامرچ بالا د کــلی د کلیوالــی ښوونځی د و د ا نی د بنسټ ډبره د هغه ځای دولسوال په واسطه کیښودله شوه .

داسد ۱۷:ــ دایکافی دری کسیز هیئــت چه دسیمی دشاملو هیوادو تــرمنځ دتجارت دوړاندی تگ اوپولی مرستو په باب‌دافغانی مقاماتو سره دخبرو په غرض کابل‌ته راغلیؤ دمربوطومقا ماتوسره ترخبروورووستنه‌دهمد غه مطلب دپاره اسلام آبادته روان شو .

داسد ۲۰:ــ په افغانستان‌کی دچاپ شوو نشراتو دتوریــد لایحه وروستیو وختو کــی داطلاعاتو اوکلتور دوزارت د نشراتو د لوی مدیریت له‌خوا ترتیب شوی او دهغه‌وزارت په مسلکی مجلس‌کی دتائید څخه وروستــه دقانونی مراحلو دتیرولو له پاره د عدلیــی وزارت ته وسپارله شوه .

داسد ۲۱ ــ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی [illegible] له یولس ورځنی لید نواو کتنو دمرکزی ولایاتو څخه د شپی په نه‌نیمو بجو کابل ته راورسید .

داســد ۲۲:ــ د پښتــو نستــان مشــر خان عبدالغفار خان دختیځ پاکستان‌دوروستیو سیلاؤونو دمصیبت ځپلو سره د پنځــه زره

ډالرو یوچك په کابل‌کی دپاکستان سفارت‌ته‌دپاره
دمرستی په ډول ورکړی دی .

داسد ۲۴:ـ دکـابل پوهنتون سږ کـال
پخپلو مربوطو پوهنځیوکی دتحصیلاتو دادامی
دپاره دمرکز او ولایتو دلیسو ۲۱۱۲ تنه
فارغ‌التحصیلان ومنل چه دغه شمیر دتیرکال
د پو هنتون د ا عظمی حد څخه زیات دی.

داسد ۲۵:ـ دافغانستان د لرغونو آثـارو
دساتلو دقانون مسوده داطلاعاتو او کلتـور
دوزارت له خوا پـه اوو فصلونوکښی چـه
یوه مقدمه یواتیا مادی اوڅو تبصری پکښی
شاملی دی تدوینه شوه او دقانونی مراحلـو
دتیرولو له پاره عدلیه وزارت تـه سپـارل
شو یده .

داسد ۲۸:ـ داندخوی له لاری دشبرغان،
میمنی دلوی واټ دسروی چاری چه څلـور
میاشتی دمخه دکار دقواؤ د سروی دآمریت
له خوا شروع شوی وی پای‌ته ورسیدی .

داسد ۲۹ ـ د سید نور محمد شاه مینی
دښښلو داوبو پروژه د لوی خدای په نامـه
اوزموږ د گران پاچا معظم ټولواك همایونـی
اعلیحضرت دعمر دزیاتوالـی پـه دعا دښار
جوړولو اوکور جـوړولـو د رئیس ښاغلـی
محمد سرور عمر له خوا پرانیستل شوه .

د سنبلی لمړی ـ دافغا نستان د استقلا ل
دبیرته ا خستلو و رغ په شاندارو مراسمو
سره په ټول هیواد کښی و نما نځل شوه .

دسنبلی ۲ :ـ یوشمیر جامـی د هیـواد
دخپلواکی دبیا لاس‌ته راوستلو ددوپنځوسم
جشن دورځو په مناسبت د ستری محکـمی
دتجارتی عالی تمیز دديوان د ریاست‌مرستون
دصندوق له لاری دکـابل د ولایت نارینـهؤ
اوښځو بندیانوته ویشلی شویدی .

دسنبلی ۳:ـ دآریانا دایرةالمعارف ټولنی
دهیواد دزیاتی معرفی له پاره د افغانستـان
دجغرافیایی قاموس پنځم ټوك په پښتو ملی
ژبه چاپ شو .

دسنبلی ٤:ـ دافغانستان او دولسی چین
ترمنځ ددوستی اونه تیری دتړون دلاس لیك
لسم کال تجلیل شو .

دسنبلی ٥ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد
اعتمادی دیوگو سلاویی ، پو لینډ اوبلغاریی
ته دیولږ مسافر تونو دسرته رسولو او په
لوساکا کی د دولتو او حکو متونو دمشرانو
په دریمه جرگه گی کښی دبر خی‌اخیستلو
له غرمی نه پخوا دلسو بجو په شاو
خواکی اروپا ته روان شول .

دسنبلی ۷:ـ دغنمو پنځم کالنی سیمینار
له غرمی نه پخوا په چارآسیاب کښی‌دگلزار
دروزلو په مرکز کښی دکرهڼی اواوبو لگولو
دوزیر ښاغلی عبدالحکیم‌په‌وینا پرانیستل‌شو.

دسنبلی ۹ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد
اعتمادی دبر وندی په ټاپوکښی‌دیوگوسلاویی
له جمهور رئیس مارشال تیتو سره دوستانه
خبری وکړی .

* ـ د پښتو نستان و ر غ په شاندارو
مراسمو سره په کابل اوټول افغانستان کی
ونمانځل شوه .

دسنبلی ۱۰ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد
اعتمادی دخپلو ملگرو سره وارسا تەورسید.

دسنبلی ۱۱:ـ په مسکوکـی دافغانستان
د مخابراتو وزیر انجنیر محمدعظیم گـران
اودشوروی اتحاد د مخابراتـو وزیر ښاغلی
نیکولای پاورتسف موافقه وکړه چه ددواړو
هیوادو ترمنځ دچینل سیستم په زیاتوالی‌کی
مثبت گامونه واخلی .

دسنبلی ۱۳:ـ دکورنیو دلارښوونو دټولنی
کلینیك د بلخ ولایت د رضاکـارو میرمنـو
دکمیټی دافتخاری رئیسی میرمن نجیبه ملکیار
له خوا دمزارشریف دښځو دروغتون‌په‌انگړکی
پرانستل شو .

دسنبلی ۱٤ :ـ دپاکستان یواووه کسیز
هیئت دفولادو دکار پوریشن د مدیره هیئت
درئیس اودپاکستان دکابینی دغـړی اس ام
یوسف په مشر ی کـابل‌تـه راورسید اود
افغانستان له کانو څخه د گټـی اخیستلـو
دامکاناتو په بارەکی چه په اقتصادی گټـه
تمام شی په تیره بیا دحاجی‌گك دکان‌په‌باب
خبری وکړی .

دسنبلی ۱٥:ـ دسمنگانو دولایت دخـلم
دولسوالی دهلکانو منځنی ښوونځی چه پـه
روان کال‌کی دپوهنی د انـکشافی پلانونـو
په اساس لیسی‌ته جگ شوی دی د کرنـی
اواوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم‌له خوا
دیوه محفل په ترڅ کی پرانیستل شواودهغه
ښوونځی په‌اوسم ټولگی کی پنځه څلویښت
تنه زده کوونکو په لوست شروع وکړه .

دسنبلی ۱٦ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد
اعتمادی دخپلو ملگرو سرەوارساتەورسید .

* ـ صدراعظم ښا غلی نـــو ر احـمد

اعتمادی دبیطر فو هیوادو د دولتو اوحکومتو
دمشرانو په جرگه کښې دگډون له پاره د
افغانی هیئت درئیس پـه حیث لــوسا کاته
ورســـید .

* د ا فغـا نستان د بـنـد یـخـا نـو
دچارو دغور مرکزی بورد دداخله وزیرانجنیر
محمد بشیر لودین په مشر ی غونډه وکړه
اودمرکزی بورد دوظیفو دلایحی دتسوید او
دهغه د اجراآتو د څرگند والی په با ب یی
بحث او خبری وکړی .
او فیصله وشوه چه د بورد داجرا ییه‌چارو
دانسجام او توحید په غرض یوه مرکـز ی
دارالانشاء جوړه او په کار شرو ع وکړی .

دسنبلی ۱۷ – دسواد بین المللی ور ځ
دهیواد په مر کز او ولایتو کښې دمحفلونو
په ضمن کښې ونمانځل شوه .

دسنبلی ۱۹ – په هیواد کی د مجر مـو
کوچنیانو لو مړنی دارالتا دیب دکا بل د
ولایت په سا حه کی دعدلیی دوزیر پوهندوی
عبدالستار سیر ت په واسطه دچار دهی د
ده دانا په کلی کی پرانیستل شو .

دسنبلی ۲۱ – دژبی اوریاضیا توسیمینار
د ابتدایی دو همی دوری دښځو ښوونکو د
علمی او مسلکی سو یی د پرمخ بیلو له‌پاره
د ښوونکو د روزنی درئیس پو هــندو ی
عبدالسمیع حمید له خوا دکابل دارالمعلمین
دکنفرانسو په سالون کښی پرانیستل‌شو .

دسنبلی ۲۲ – صدراعظم ښاغلی‌نوراحمد
اعتمادی او ملگر ی یی دبلغاریی دصدراعظم
ښاغلی ژیفکوف په بلنه دبلغاریا مرکــز
صوفییی ته ورسیدل .

* – پـه لـند ن کـی د سنـبـلـی د
میاشتی د ۱۹ نیټی په لیلام‌کی په۳۹۶۵۴۲۸
ډالر وسره دافغانی قره قلو څلور لکه پنځه
اتیازره اته سوه او شپاړس ټوکه پوستکی
خرڅ شو .

دسنبلی ۲۳ – دپو هنی دانکشافی‌پـلانو
په لړکی دسمنگانو ولایت دمرکز ایبک‌داجانی
ملکی دنجو نو منځنی شو ونځی لیسی تـه
جگه کړه شوه .

دسنبلی ۲۶ – صدراعظم ښاغلی نوراحمد
اعتمادی دیوگوسلاویی ، پولند او بلغاریی
هیوادو ته له یولړ رسمی مسافر تونو اوپه
لوساکا کی دبیطرفو هیوادو دولتو اوحکومتو
دمشرانو په دریمه جرگه گی له گډون نــه
وروسته ما ښام په شپږ نیمو بجو وطـــن
ته راورسید .

دسنبلی ۲۸ – دنږدی ختیځ او دآسیاد
جنوب له پاره د اوبو لگولو بین المللی اتم
سیمه ایز سیمینار دکرهڼی او اوبو لگولو د
وزیر ښاغلی عبدالحکیم له خوا د عا مـی
روغتیا دموسسی د نما ینده په گـډو ن
پرانستل شو .

دسنبلی ۲۹ – دپو هنی دپراختیادپلانونو
په اساس دهلمند دولایت د موسی کلا د
ولسوالی منځنی ښوونځی دهغه ولا یت د
پوهنی دمدیریت له خوا لیسی ته لوړ کړی
شـــــو .

د میزان لمړی – د ښاغلی صدراعظم په
مشری په اقتصاد ی عالی شوری کـــی د
کیمیاوی سرود ویشلو او داصلاح شــــو
غنمو د نرخ په با ب خبری وشوی .

دمیزان ۳ – دپو هنی دانکشافـی پلا ن
دتطبیقولو په اساس دننگر هار دولا یـــت
د مومند دری دولسوالی په مرکز کښـــــی
دایمل خان منځنی ښوونځی لیسی ته او د
لعل پوری دعلاقه داری دشیر آباد اسا سی
ښوونځی منځنی ښوونځی ته جگ کړی‌شول.

دمیزان ٤ – دصدراعظم ښاغلی نوراحمد
اعتمادی دهدایت په اساس او د اقتصا دی
عالی شورا د فیصلی سره سم داحتکـار د
مخنیو ی په غرض دارزاقو او عامه اړتیاوو د
عمو می ریاست له خوا په کابل کی په کافی
اندازه اوړه وړاندی شول .

دمیزان ۵ – دباختر آژانس مــوسسی د
خبرونو دخپرولو په غرض سږ کال دکنړ و
لوگر ، زابل ، نیمروز ، سمنگان ، کاپیسا
او وردك په ولایتو کښی نو ی نمایند گی
پرانستلی دی .

دمیزان ٦ – داطلاعاتو او کلتور وزار ت
دانکشا فی پروگرا مونو په اساس د دولتی
مطابعو دریاست دتشکیل په چوکا ت کـی
دهغه د اساسنا می په اساس د بیهقی‌کتاب
دخپرو نی د موسسی په نامه دهغه‌دفرهنگی
او انتفاعی حیثیت په لر لو سره یوه اداره
جوړه شوه .

دمیزان ۷ – دترافیکو دتگ اوراتگـ او
ثقلت له لحاظه د افغانستان په دننه کی د

آسیا یی لو ی واټ دپاسه دســــروی او دوزار ت دسړك جوړولو سا تنی اوخارنی دریاست د انجنیرانو په مرسته دملګرو ملتو دایکافی دمربوطو متخصصینو په واسطـــه شروع شوی وی پای ته ورسید لی .

دمیزان ۸ – صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دعربی متحد جمهوریت د مر حوم جمهور رئیس دجنازی په مراسمو کښـــی دګډون له پاره سهار په نهو بجو او پنځه څلویښتو دقیقو په کند هار نو می الوتکه کښی قاهری ته لاړ .

دمیزان ۹ – زموږ دورور هیوادعربی‌متحد جمهوریت د مرحوم رئیس جمال‌عبدالنا صر دوفا ت په مناسبت په ټول افغانستا ن‌کښی ملی ویر اعلان شوی او عمو می رخصتی‌وه.
دمرحوم‌جمهور رئیس‌جمال عبدالناصردفاتحی اخیستلو مجلس د سهار له نهو بجو څخه دغر می تر دوولسو بجو پور ی دپل خشتی په جامع جو ما ت کښی دافغانستان دحکومت او په کابل کښی دعربی متحد جمهور یت دلو ی سفار ت له خوا جوړ شوی و .

دمیزان ۱۰ – صدراعظم ښاغلی‌نور احمد اعتمادی دجما ل عبدالناصر دمړینی‌په‌مناسبت انور السادا ت او دعربی متحد نـــــورو لاربښوونکو ته خپله خواشینی ښرګنده‌کړه .

دمیزان ۱۱ – صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی او د ده نور ورسره ملګر ی چه د عربی متحد جمهوریت درئیس مر حوم جمال عبدالناصر دجنازی د ښخولو په مراسموکی دګډون په غرض قاهری ته تللی وو مازیګر په څلورو بجو وطن ته راورسید .

دمیزان ۱۲ د روغتیا وزیر پوهاندوکتور محمد ابرا هیم مجید سرا ج له غر می څخه وروسته په دریو بجودعا می روغتیادکنفرانس په تالار کی دعا می روغتیا د موسسی‌دقابلی نرس او نرس او قابلی دمرستیالا نـــو د مختلفو ښوونځیو د ۲۱۹ تنو فار غا نوبری لیکونه هغوی ته وویشل .

دمیزان ۱۵ – د څلورونو یو صنا عتـــی پروژو تاسیس د ٤٢١٧٥٧٦٤ – افغانیو په لومړنی او ۲۳۰٥۲٦۹٦٤ افغانیو په نهایی پانګه دبانګی اچولو دکمیټی په غونډه کښی منظور شویدی .

دمیزان ۱۹– څلورزره او اوه‌سوه‌کیلولاجورد سږکال دبدخشان دولایت د اول لمبر اودوهم لمبر کانو نو څخه لاس ته راغلی دی .

دمیزان ۲۰ – دسمنګانو دولایت د خلم‌په ولسوالی کی دهغه ولایت دوالی ښاغلـــی فقیر نبی الفی په واسطه دیو صحی مر کز دو دانی د بنست ډبره کیښودله شوه .

دمیزان ۲٤ – دننګر هار دناوی دپراختیا دپروژی تر ساحه لاندی مځکو کښی سږکال ۸۲۹ عشاریه ٥ هکتاره مځکه نو ی هواره شوی او د اوبو لګولو وړګرځیدلی ده .

دمیزان ۲٥ – دمرکز په ځینو لیسوکښی دسر ی میاشتی د مخصو صی هفتی مراسم ونمانځل شوه .

دمیزان ۲٦ – دکرنی او اوبو لګـــولو د وزار ت دپیشنهاد په اثر د اقتصادی عا لی شورا د مربوطی کمیټی دراپور په اسا س او دوزیرانو د مجلس دتصویب سره ســـم بزګرو ته دزیاتو آسانتیا وو دبرابرولو په منظور په ټول هیواد کی دکیمیا وی سری درواجولو او ویشلو په با ب لازم تصمیمونه تصویب شوه .

دمیزان ۲۷ – دکابل ولایت د محـــل د انکشا ف شور ی دکابل والی پـــو هـــاند دوکتور عبدالله واحدی په مشر ی غونډه وکړه .

دعقرب ۱ – دطب دپو هنځی‌دتاسیس‌داته دیرشم کال په مناسبت دپو هنتون رئیس دکتور سید عبدالقادر بهادطب اودفار مسی دپو هنځی رئیس دکتور سید محمد اسحق اودطب اوفارمسی دپو هنځی تدریسی ا و اداری غړی او دهغه پوهنځی یو شمـــیر محصلان په هیواد کی دطب دپو هنځـــی موسس او بنسټ ایښوونکی ا علیحضر ت شهید سعید محمد نادرشاه غازی قبر تـــه لاړل او دهغه ستر میړنی رو ح ته یی ددعا کولو څخه وروسته دګلو ګیډی کیښوده .

دعقرب ۲ – مشاور وزیر ښاغلی غلام‌علی آئین یوه نو ی حوزه چه یوشمیر حیوا نات پکښی ساتل کیږی دکابل په باغ وحش کی پرانیستله .

دعقرب ۳ – د افغانستان دحکو مـــت او شوروی اتحاد ترمنځ د پنځوس زره ټنه‌غنمو تړون لاسلیك شو .

کورنۍ خبرونه

دعقرب ٤ – دخوار لسو ملیونو مار کو د پور ترون دافغانستا ن دبرښنا موسسی او دالمان داتحادی جمهوریت دانشتالــد د کرید ت دبانك ترمنځ لاسلیك شو .

دعقرب ٧ – دقبایلو د مستقل ریا ســت رئیس ښاغلی سید مسعود پو هنیاردغرمی شخه وروسته دقبایلودریاست نوی روغتو ن دهغه ریاست په محوطه کی دپتی‌په‌پریکلولو سره پرانیست .

دعقرب ١٠ دبینی نیزار دغانبی د نو ی وات دجوړید لو له لاری دشمالی لوی لا ری سره دشیر شاه مینی دنښلو لو چار ی د څه دپاسه د٢٨ ملیو نو افغانیو په‌لگښــت شروع شو .

دعقرب ١٦ – دعقرب شپاړلسـمه نیټه د سعید شهید اعلیحضر ت محمد نادرشاه‌غازی رحمت‌الله علیه دشهاد ت له ورځی ســره مصادفه وه او په همدی مناسبت د قرآن‌کریم او صحیح البخاری شریف ختمو نه‌وشو ل‌او دهغه ستر میړنی مبارك رو ح ته‌دعاوشو .

دعقرب ١٧ – دآسیا یی لو یــی لاری د موټرو څغلولو د دو همی لو بی دموټرولومړی ډله له غر می نه وروسته دپغمان او کندهار په دوه لاری کښی دکنترول ځای‌ته‌راورسیده.

دعقرب ٢١ – دچندولو په سه دکان‌دلرگو او سکرو پلور لو سرا ی وسوځید .

دعقرب ٢٢ – دصدار ت دو هم‌مرستیا ل پوهنی وزیر دکتور عبدالقیو م چه دملگرو ملتو د موسسی دپنځه ویشتمی کالیزی د نمانځلو په مراسمو کښی دگډون له پاره د میزان په نو لسمه نیټه نیویار ك ته تللی‌و وطن ته راستو ن شو .

دعقرب ٢٣ – داستهلاکی شیانو داخیستلو له پاره دیو ملیون ستر لنگ پونډومرا فقه لیك دافغانستان او دولسی چین دجمهوریت ترمنځ په کابل کی لاسلیك شو .

دعقرب ٢٤ – د افغانستان او هــــند د جمهوریت تر منځ دتجار تی ترتیبا تو په منظور د ١٩٦٨ کا ل دتجار تی موا فــقی په اساس د اجنا سو دتبادلی سندو نه‌مبادله شو ل .

دعقرب ٢٥ – دبامیا نو دآثارو تر مــیم او ساتل دیونسکو له‌خوا دآثارو اوابداتو د ترمیم او ساتلو د بین المللی پروژو یوه برخه وگرځول شو ل .

دعقرب ٣٠ – په افغانستان کی د میوواو سبو سیمینار دکر نی‌او اوبولگولو دوزار ت له خوا دامریکی دبین المللی انکشا ف د اداری په مرسته پرانیستل شو .

دقوس ١ – دولسی جرگی د فرهنگی‌جرگه گی رئیس او د رئیس نایب اویوشمیرغړو دکابل د عالی دارالمعلمین ، عربی دارالعلوم او ابو حنیفه مدرسی دکلنی‌آزموینی جریان وکو ت .

دقوس ٢ – دکلای نو ، میمنی ، هرا ت دلوی لاری داساسی سرو ی چار ی‌دفواید عامی دوزار ت دانجنیرانو د هیأت په واسطه دفاریاب دوالی په بیا نیی سره شروع‌شوی.

دقوس ٣ – پنځه لکه او پنځوس‌زره‌ټوکه افغانی قره قلی پوستکی د څلور ملیو نو او ولکو او شپږ پنځوس زرو ډالرو په بیه د لندن په لیلام کښی پلور ل شویدی .

دقوس ٤ – دقرآن عظیم الشا ن د نزول ورځ چه د روژی د مبارکی‌میاشتی‌داوه‌وشتمی شپی سره مصادفه‌ده دکابل پو هنتون په ادیتوریم کښی دهغه پوهنتون دشرعیا تو د پوهنځی له خوا دیوه شانداره محفل پـــه ترځ کښی ونمانځله شوه .

دقوس ٥ – دافغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د فرهنگی همکار ی موافقه لیك تــر پنځو نورو کلو پور ی اوږ دشو .

دقوس ٦ – د افغانستان اودچکوسلواکیی دسو سیا لیستی جمهوریت ترمنځ د١٩٧١ کال دپاره د مالو نو دتبادلی پروتو کو ل لاسلیك شو .

دقوس ٧ – دکابل، تهران، هرات اومشهد ترمنځ تیلفونی مخابره سر له نن څخــــه په امتحانی ډول سره شرو ع شوه .

دقوس ٨ – دملکی هوایی او تــوریزم عمو می رئیس ښاغلی سردار سلطان محمود غازی د ملکی الوتکو د تښتول کــیدو او گرځول کیدو دمخ نیو ی په بین المللی‌جرگه کښی دگډون له پاره چه دبین المللی‌هوابازی دموسسی په مرسته په لاهه کښی جوړیږی هالند ته روان شو .

دقوس ١٤ – د هیواد دولایتو نــــو د دارالمعلمینو دمدیرانو او تجربو ی ښوونځیو دسرښوونکو سیمینار دقو س یــــه ١٤ د

ننګر هار دولایت د مرکز جلال آباد پهښار کی دپو هنی دوزار ت دښوونکو دروز نی د رئیس پو هندو ی عبدالسمیع په وینا سره پرانیستل شو .

دقوس ۱۸ ـ په سږ کال کی دبیت‌الله شریف ته د حج په غرض مسا فـر ت د تنظیم مربوط مقررا ت تصویب شول .

دقوس ۲۰ ـ دباختر افغان الوتنی‌موسسی دری یاك ٤٠ ډولی مسا فر وړو نکی‌الوتکی په برابرو او ښو شر طو نو سره له‌شوروی اتحاد څخه وپیرودلی .

دقوس ۲۱ ـ دجاپان حکو مت دافغانستان سره د دری سوه زرو امریکا یی ډالرومعادل دور یجو مرسته کوی . ددغی بلا عو ضـ مرستی دموافقی مربوط مبادلوی لیکو نه د پلان په وزار ت کی لاسلیك شو ل .

* ـ د ا فـغـا نی سر ی مـیـا شتی‌د ختیځ پاکستان دسوا حلو دتو فانو نـو دمصیبت ځپلو دپاره دخپلو نقدی او جنسی مرستو په تعقیب دروغتیا دوزار ت په‌مرسته د دوو ملیو نو افغانیو معاد ل دوا چه‌دسری میاشتی په واسطه برابره شوی دمازیګر په شلورو بجو هغه هیواد ته واستوله شوه .

دقوس ۲۲ ـ دانګلستا ن حکو مت اووه او یا زره ستر لنګ پونډه یی له تکتا نـی څخه پور په ډول له هغه هیواد څخه‌داطفائیی دسا مان دپیرو دلو په غرض داخله وزارت ته ورکو ی .

ددغه پورسندو نه د مالیی دوزیر دکـتور محمد امان او په کابل کښی د انګلستا ن دلوی سفیر ښاغلی کار تر له خوا لاسلیك او مبادله شول .

دقوس ۲۳ ـ دملی دفاع وزیر سترجنرال خان محمد دشوروی جمهوریتو اتحاد ددفا ع دوزیر مارشال اندری ګریچکو په بلنه سهار هغه هیواد ته لاړ .

دقوس ۲٤ ـ دایکافی اجرائیوی‌امرښاغلی اونیون او د ملګرو ملتو دسر منشی‌مرستیال ښاغلی ناراسیمان چه دایکافی دوزیرانو د شوری په کنفرانس کی دګډون دپاره کابل تـه را غـلی وو او د صدراعـظم ښاغـلـی اعتمادی سره دصدار ت عظمی په ماڼی کی دپیژند ګلو ی کتنه وکړه .

دقوس ۲۵ ـ دایکا فی دوزیرا نو دشوری ځلورمه جرګه له غر می نه پخوا په لسو بجو د معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت په پیغام سره دکابل دانتر کا نتیننتال د هوټل په لو ی تالار کښی شرو ع شوه .

دقوس ۲۸ ـ دایکا فی دوزیرا نودشوری غونډه دصدار ت دلمړی مرستیا ل او دکابل د ا یـکـا فـی د و ز یـر ا نـو د شوری دجرګی ر ئـیس ا و د ا فغـا نی هـیئت رئیس ښاغلی عبدالله یفتلی په اختتامیه‌وینا سره پای ته ورسیده .

دقوس ۲۹ ـ دایکافی آمر اونیون‌دایکافی غړی او دایکافی دسیمی دشاملو هـیوادو وزیران او هیئتونه چه تیره هفته دایکا فی دوزیرانو په ټولنه‌کښی‌دګډون‌له‌پاره‌کابل ته راغلی وو په دوولسو بجو او څـــلویښتو دقیقو له کابل څخه روان شو ل .

د قوس ۳۰ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی مازیګر د شوروی ا تحاد داوبولګولو وزیر د صدارت په ماڼی خپل حضو ر ته و منل .

دجدی ۱ ـ دافغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د ۱۹۷۱ کال دپاره دمالو نو دمباد لی پروتو کول د تجار ت په وزار ت کښـــی لاسلیك شو .

دجدی ۳ ـ افغانی هیئت دکرا چی پـــه اسلامی کنفرانس کی دګډون دپاره دمازیګر په شپږوبجو د هغه ځای هوایی ډګـر تـه ورسیدل .

د جدی ٦ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی د حربی پو هنتون د فارغانو دبری لیکو نو د و یشلو په مراسمو کی ګډون‌وکړ .

دجدی ۸ ـ دوزیرانو په عالی مجلس‌کښی د افغانستان دلو یو لارو ترافیك د داخلـه وزار ت د پولیسو او ژاندار م دعمـــو می قو ماندا نی دترافیکو دمرکزی اداری پـــه چوکا ت کښی منظور شو .

د جدی ۹ ـ د صدراعظم ښاغلی اعتمادی د پخوانی تو صیی په اساس د میمنی ښا ر د ٦ ملیونو ا فغانیو په لګښت ر ڼاکیږی .

دجدی ۱۰ ـ دبدخشا ن ولایت په مرکز فیض آباد کی دتیلفو ن نوی پنځوس لینه سویچ بورد په کار ولوید ی .

کورنی خبرونه

دجدي ۱۱ — په کابل کې د ملګرو ملتو دهمکارۍ د اداري په مرسته دهغو نارینه‌او ښځو بندیانو له پاره چه د محبسو نو په صناعتي چارو بوخت دي دخورا کې شیانو پروژه دوزیرانو دعالي مجلس له خوا منظوره شوه .

دجدي ۱۲ — دکابل دښار د هلکـانو د لومړنیو ښوونځیو دسر ښوونکو له پاره د ښوونځیو نظارت سیمینار له غرمې نه‌پخوا ښوونکو درو زنې درئیس پوهـــندوی عبدالسمیع‌حمید لخوا په‌کابل دارالمعلمین کې پرانیستل شو .

دجدي ۱۳ — شپږ زره درې سوه او اته ویشت ملیونه مکعب متره طبیعي ګازدګاز د صادراتو له شروع کیدو څخه د ۱۹۷۰ کا ل تر پایه پورې دپایپ لاین له لارې شوروي اتحاد ته صنا در شو یدی .

* — لوګر دولایت د محمد اغی‌دولسوالی دقندهار پل دسلطان سید احمد کبیر پـــه نامه مسمی او دفواید عا مې دوزیر انجنیر محمد یعقوب لعلي په واسطه پرانیستل‌شو.

دجدي ۱۵ — په افغانستان کې دیونیسف دموسسې د (٤۱) عرادو جیپ موټرودمرستې مربوط سند دیونیسف د موسسې دنماینده له خوا دروغتیا دوزار ت معین پو هـا ند دکتور عبدالله عمر ته وسپارل‌شو .

دجدي ۱۸ :دکرنې او اوبولګولو د وزارت معین دکتور محمد احسان رفیق دافغانستان دحکومت په نمایندګۍ دآسیا دانکشا فـی‌ بانك سره دیو ملیونو او یو سلـــو پنځو سوزرو ډالرو کر ید ت او د (۳۷۰۰۰۰)ډالر وتخنیکي مرستو موافقت لیك د ۱۹۷۰ کا ل د دسمبر په نهمه نیټه باند ې په‌مانیلا کې لاسلیك کړ .

دجدي ۲۱ — دننګر هار د ناوې‌دپراختیا دپروژې دهډې او غازي آباد دبا غونو څخه دموظفو کار کوونکو له خوا د مالتې‌اوسنترې د حاصلا تو راټولو ل شرو ع شو ل .

دجدي ۲٤ — دپښتو نستا نی حاجیا نو کاروا ن دقبایلو دریاست څخه د حج په‌لورې روان شول .

دجدي ۲۵ — دعربي متحد جمهوریـت د پارلمان رئیس دکتور محمد لبیب شقیردښه نیت دیوه هیئت په مشرۍ د ننګر هاردلارې کامل ته راورسید .

ددلوې ۱ — دمیتر لام دښار دښځینو د او بو دمخزن دبنسټ ډبره د مستو فی اودلغما ن دوالي دوکیل له خوا کښیښنودل شوه .

ددلوې ۳ — دکر نې او اوبو لګو لووزارت دکرنې دتحقیقاتو د فعالیتو نو دچټکتیا اوپه ټول هیواد کښې دکرنې دحاصلا تو دزیاتوالي په غرض دهیواد دمرکز او ولایتو دتحقیق دمدیرانو له پاره یو سیمینار پرانیستل‌شو.

ددلوې ۸ — دفراه دښار د ۳۲ بستره ایز روغتون دبنسټ ډبره دهغه ولایت دوالـــي ښاغلي سید محمد قاسم له خوا کښیښنودله شــــوه .

د دلوې ۹ — د صدارت لومړی مرستیال ښاغلي عبدالله یفتلي د حج ادا کو لو د پاره بیت ا لله شریف ته روان شو .

ددلوې ۱۰ — دافغا نستان او تونس‌ترمنځ روابط دسفار ت په سو یه ټینګ شول .

ددلوې ۱۳:سږ کا ل ٥٤۲٥ تنه افغانـــي حاجیان د هواله لارې جدې ته لاړل .

ددلوې ۲۰ — د صدراعظم ښاغلي نوراحمد اعتمادي له‌خوا داسلامي‌هیوادو دصدراعظمانو په عنوان دلوې ۱ ختر د مبارکۍ تلګرا مونه مخابره شویدي .

ددلوې ۲۱ — دمرکز او سروســــیمو دارالمعلمینو او تجر بوي ښوونځیو دښوونکو د پاره دلوست دمرستو سیمینار دپو هنې د وزار ت د [illegible]هم معین پو هندوی محمد فاضل په واسطه دکابل په دارالمعلمین کې پرانیستل شو .

ددلوې ۲۲ — افغانستان‌اوپوشمیرهیوادونو سیندنو په تل کې د ذروي وسلو دمنع کولو تړون لاسلیك کړ .

ددلوې ۲۵ — په کو هدا من کې دکرنـــي اواو بولګولو دوزار ت دکر یدت‌اوکوپراتیف پروژې (۹۰۰۰۰) تاکو نه تر فني تطـــبیق لاندې نیو لی دي .

ددلوې ۲٦ — **دستر ې محکمې قاضي اود** قضاییه قو ی **اداري لو ی امر پو هندو ی** غلام علي **کریمي دیوه هیأت په مشرۍ له** غر مې څخه **وروسته دکنړ ونو دولا یت د** محکمو او **عمرا نی چارو دلید لو د پاره اسعد** آباد ته ورسید **لی .**

ددلوی ۲۷ — د افغانستان اوشوروی‌اتحاد ترمنځ دغوایا نو دطا عو ن سره دمجاد لی په لاره کی دمرستی سندو نه لاسلیک‌شو ل .

ددلوی ۲۹ — دپروان ورځپا ڼه چه شو موده داصلاح دورځپاڼی په ملتیا خپر یده بیرته یی په چاریکارو کی په خپرونو پیل وکړ او لمړی ګڼه یی چه د معظم هما یونی اعلیحضرت په مبارك عکس سره ښکلی کړی شوی وه له چاپ څخه ووته .

ددلوی ۳۰ — دپروا ن د او بو لګولو د پروژی دابو لګو لو دبند دجوړ ید لو کار چه سږ کا ل د میزا ن په ۱۵ نیټه شروع شوی و بشپړ شو ی او دکار اخیستلو لپاره‌چمتو شـــو .

دحو ت لمړی — د کندهاردولایت‌دکوکران دفارم په ساحه کی دیو ی ژرند ی سره‌دشل زره ټنه غلی په ظرفیت باند ی دیو ی سیلو دبنست ډبره دافغانستا ن دخورا کی موادو اوعامه اړتیاو دموسسی دلو ی رئیس ښاغلی دوست محمد (فضل) لخوا کښیښودله‌شوه .

* — د ننګر هار د و لایت د کـا می دولسوالی سړك د دولت دبودجی څخه د درو ملیونو افغانیو په لګښت اصلاح او تر میم کیږی .

دحوت ۲ — د افغانستان او شوروی‌اتحاد ترمنځ د دوستی دتړون د پنځوسمی کالیزی دتصویرو نو نندارتو دکابل ښاروا لی په تالار کی دصدار ت د مشاور دکتور محـمد اکر م له خوا پرانیستل شو .

دحوت ۷ — دګلبهار د نسا جی دفابریکی داتو ما ت او بدلو په دستګاه کښی دسږ کال ددلو ی په میا شت کښی دوه ملیو نه‌یولکو څلیرویشت زره او اوه سوه او یوځلویښت متره کتان ، مرینه ، چیت ، پللین او نور توکرا ن او بد ل شوید ی چه‌دغه اندازه د پروسږ کا ل ددلوی له میاشتی څخـه اووه دیرش زره دری سوه او شپږویشت مـتره زیاته ده .

دحوت ۱۲ — دهیواد دولایتو بز ګرو ته دکرنی دفر ګوسن ډولو ترا کتورونو ویشل په کند هار کښی شرو ع شول .

دحوت ۱۶ — د محرم الحرام د میاشتی د لسمی ورځی دګلیزی مراسم په ټول هیواد کی پر ځای شو ل .

* — نولس زره تـو پـه قـا چـا قـی ټوکران له غر می نه پخوا تر یوولسو بجو پوری دکابل ګمر ك ته وسپارل شو .

دحوت ۱۸ — دبشر ی قواو سیمینار لـه غرمی نه وروسته په دوو بجو دکابل‌پوهنتون دعالی شوری په تالار کښی دکابل پو هنتون درئیس پو هاند دکتور سید عبدالقادر بـها لخوا پرانیستل شو .

د حوت ۲۰ — معظم ټو لواك هما یو نی اعلیحضرت ددو لت دمامورینو نوی قا نو ن ددولت د اجیرانو قانون او دافغانستان‌دشاهی اردو عسکری تقاعد او تر فیع ، د ځمکنیو او هوائی قوا وو ، د ښو ونـځیو د و ړ و ضا بطانو قانون او د عسکری تر فیع ا و تقاعد د قا نون د ځینو ا حکا مو تعدیل د تقنینی فر ما نو نو په حیث تو شیح کړل .

* — پـه دی وختو کی د بـد خشان دمرکز مربوط مچیان او درایم د کلـیود شما ل په دیار لس کیلو متر ی غره کښی واوره را ښو ئیدلی ده چه دهغی په اثـر څلور تنه مړه شوی او څه دپاسه څلورسوه وزی او پسو نه له منځه تللی دی .

د حوت۲۲ — دشوری‌د۱۳دوری ددوهم‌کال دوهمی‌غونډی دولسی جرګی اومشرانودجرګی درئیسانو له خوا پرا نستلی شوی .

د حوت ۲۴ — د یوه سل بستره ا یـز هو ټل دودانی د بنسټ ډبره د مزارشریف د ښار په بالا حصار کی دلوی خدای په‌نامه او د معظم ټولواك همایونی ا علیحضر ت تر قیادت لا ندی د هیواد دترقی‌اوپرمختګ په هیله د فواید عا می د و زیر ا نـجنیر محمد یعقوب لعلی لخوا کښیښو دل شوه .

د حوت ۲۵ — دکو چنیانو د سل‌بستـر ایزه رو غتون تر ځنګ د مخه په نهه نیمو بجو د نر سانو د لیلیه ودانی د بنسټ‌ډبره درو غتیا دوزیر پو هاند محمدابراهیم مجید سراج او د کابل په دربار کی د هند دلوی سفیر ا شوك مهتا له خوا کیښو د لـه شو ه .

د حوت ۲۶ — دنادر شاه مینی اسا سی پل چه د کابل پر سیند جوړ شو یـد ی مازیګر د افغا نستان د نیکمر غی او دمعظم ټـو لـواك هـمایونی ا علیحضرت د عـمر داوږ دوالی په دعـا دفوایـد عامی دوزیـر انجنیر محمد یعقوب لعلی لخوا پرا نستل شو .

ښاغلی حبیب الرحمن (ننګ داودزی)
دافغانستان کالنۍ تکره او پیاوړی مهتمم

پیغله راحله (راسخ) مهتمم فعال و
باذوق دافغانستان کالنۍ

ښاغلی ذبیح الله (ذبیح) تایپست
فعال وهمکار صمیمی دافغانستان کالنۍ

(اظهار سپاسگذا ری)

بدینوسیله از تمام همکاران محترم قلمی که در تهیه مضا مین دافغا نستان کا لنی با ما همکاری نموده اند ا ظهار سپاسگذاری می نما ئیم .

هـکذا اداره سا لنا مـه از بنا غـلی محمد ابرا هیم کند هاری ر ئیس مـطا بع دولتی ، بناغلو فـو فـلزائی خطا ط هفت قلمی ، عبد ا لصمد ا میری ، محمد حکیم ، محمد نعیم ر حیم ، محمد ابراهیم کاشفی ، محمد کا ظم ، محمد بشیر ، بناغلو صیقل، عبدالله ، عبدالو هـاب ، محـمد مـهـدی ، خیرالدین، محمد عارف ، مستری فیض محمد، ومصحیحین مطابع‌دولتی که‌درترتیب عناوین، صفحه بست ، تهیه کلیشه ، چاپ ، پروف خوانیو صحافت سالنامه بـا ین ا د ا ره همکاری نموده اند ا ظهار شکران نمو د ه آرزو مند مو فقیت بیشتر آنها در راه انجام و ظیفه میبا شد .

(ا دا ر ه)